

ՊԵՇՏԻՆ

ՓԷՐԳԻ

Եւստի ամբիշտէ տէրճ օլանն նապլիւ
էթլէր հապաղնտէ իւչ ճիւտ թաղ-
սիմի իւլէ

Գուտս շէրիֆ բահիպլէրինտէն սապլոգ ըս
տանպօլ փաթրիգի հտիրնէլ Պօղոս Եպիս-
կոպոսուն զայբէթի իւլէ ինչա

Գուտս շէրիֆ փաթրիգի իզնիմիտի Գաբրիէլ Աբբ
եպիսկոպոսուն եմրի իւզրէ

Պատմ

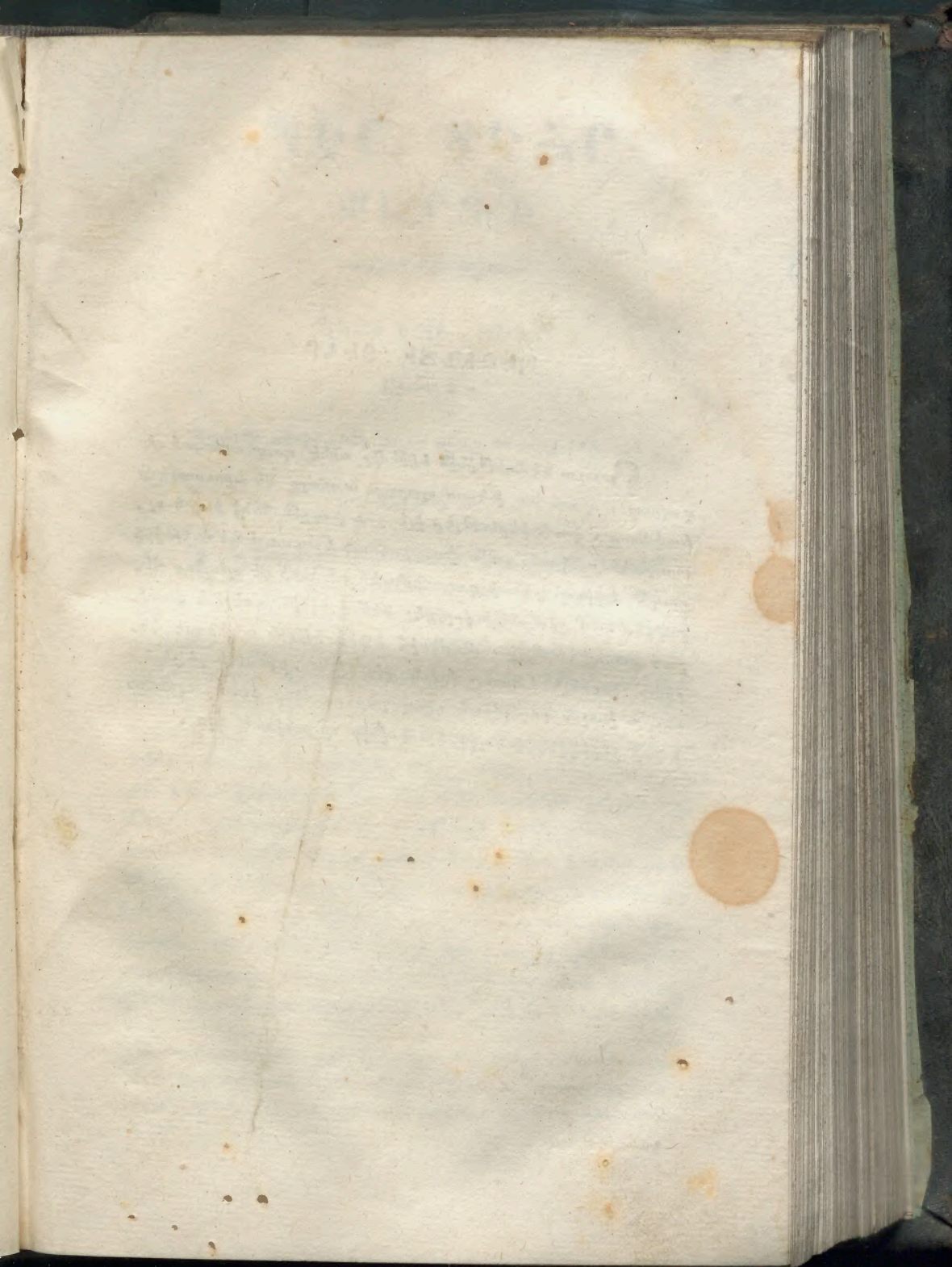
ՃԻՆՏԻ ՍԱՆԻՍ

Պէշիքի փէրէն և Անէն Մեհմէտի փէնպլէշէն նապլէ

1840 — ԶՏՃԲ

ԳՈՒՏՍ ՇԷՐԻՓՏԷ
ՄԱՐ ԵԱԳՈՒՊ ԷՐՄԷՆԻ ՄԱՆԱՍԹԱՐԸՆՏԷ

Յուշ Լեւոն Բեզ աւուրքն յաւիտենից • Խմացաբուք շաւմ յաշ-
հաց մինչև յաշխ • 2 Օրէ • 32 • 7 :

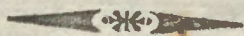

ՊԵՇԻՆՃԻ ՏԷՎ

Յուդա ճեմակեթինին եթմիշ սէնէ պաղտատտա էսիր
 գաղուպ, պատէհու խելաս օլարագ տաճարը վէ երուսաղէմի
 ետփմասը. փութփերէսթլէր ելէ շոգ վագըթ ճէնկ իւղէ օւ
 տուղտէն սօնկրա, լօմա վատիշահընն երուսաղէմ էյալէթինի
 զապթ էտիւպ, քէնտի դարաֆընտէն պերինճի վէ պիշլէք հե,
 ըովդէս նամ քիմէսնէյի խըրայէլ ճեմակեթինին իւղէրինէ վատի,
 շահ նասպ էթմէսի. վէ մեսիհ էֆէնտիմիդին տիմեայէ կէ,
 լիւպ, ինսանըն խելասը իչիան պիւլ ըիշա սիյասէթ շէքէրէք
 սուրք խաջըն իւղէրինտէ միւպարէք բուհինի վէտերուլահըն
 եհտի շէրիֆինէ Թէսլէմ էթմէսինին պէյանինտէ տիր.

ՊԵՇՆՈՒՆԻ

ՓԵՐԳԻ

ՊԵՇՆՈՒՆԻ ՏԵԶՐ

ՍԻՆԱԼ Ի .

Պէշնոնի տէր՝ նիճէ ֆերդ օլուր տեօրտիւնձիւտէն :

Ճէվալ :

Յուգանըն ճինսինտէն փատիշահըդ ըէֆ օւ
լուպ՝ ճէմանէթին պաղտատա հսիր կիթմէսի ,
վէ մէսի՛ն էֆէնտիմիդին տիւնէտյէ կէլուպ՝ ինսանը կիւ
նահտէն խէլաս հտէճէք վագթին պէյան օլմասը իլէ :
Ֆիլհագիգա՝ ճէմանէթ պաղտատտէ եթմիշ սէնէ է
սիր գալուպ՝ պատէհու խէլաս օլա նոյու՝ ալլահըն
իլհամը իլէ երեմիա փէյլամպէր մուգատտէմ պէյան
էթտի խէտէ : , դանիէլ փէյլամպէր տախի պաղտա
տա հսիր կիթմիշ օլմաղ իլէ , ճէմանէթին խէլաս օլ
մասը , երուսաղէմին վէ տաճարըն եափըլմասը իլէն
տայիմա ալլահա նիյազ հտէր խտի : Պու խուսուստէ՝
տէկէլ.քի եալընըդ դանիէլ , իլա՝ իսրայէլ ճէմանէթի
նին հիւքիւմտարը միքայէլ հրեշտակապետ տախի՝ զա
քարիա փէյլամպէրին եէտի իլէ (ազիզ .քիթապտէ
տէրճ՝ օլտուղի մէնլալ իւզըն) եթմիշ սէնէ խիթա
մինտէ ալլահտան տիլէր .քի՝ մէրհամէթ էթսին երու

¹ Այսպէս ասէ տէր զօրութեանց . . . եղիցի ամենայն երկե
ւոր այդ յաւերակ և յապականութիւն . և ծառայեսցեն սոց
դացն այնոցիկ՝ և արքային բաբելոնացոց զեթմանառուն ամ
Երէմ . 25 . 8 :

օտղէմէ վէ եահաւտիստան մէմէքէթէրինէ¹ :
 Պաշտա՛ ալա՛ քէնտի վատինտէ սատրգ օլմաղ ին՝
 վատէ թէքմիլինտէ ճեմաէթ հեր հալ խէլաս օլաճագ
 իտի , վէ լաբին ալլաճըն վատինին իճրասը խուսուսին
 տէ , թամ իթիգաթ պիրէ նիյազէ մէշղուլ օլմագ
 տախի խսանէ պօրճ օլմաղ ին (նիճէ քի իւջիւնճիւ
 տէհրին իկիրմի սիւալինտէ պէյան տըր) , թային օ
 լան էէթմիշ սէնէ քի թէքմիլ օլտու , դանիէլ օրուճ
 դութուպ չուլ էկինէրէք ղայէթ շէտիտ աշգ վէ տա
 ղի տէրուն պիրէ՝ թէքրար նիյազէ տուրտուգտէ ,
 ալլաճըն հմրի իւզրէ գաբրիէլ մէլայիք կէլուպ՝ ճեմա
 էթին հսիրլիքտէն դուրթուլաճաղինի խապէր վէրտիք
 տէն մատէ , տէօրթ էիւզ տօգսան սէնէտէն սօնկրա՝
 մեսիհ վէֆաթ հտիւպ՝ անըն հօլմէսի ին , ինսանըն
 կիւնաճը աֆ օլարագ՝ շէյթանըն էլինտէն ինսան խէ
 լուս օլա տէյու վագըթ թային հտէր² , քի անըն կէ
 լէճէք վագթինին էլամէթէրինի ֆէհմ հտիւպ՝ կէլ
 տիկինտէ իթիգաթ հտէլէր : Պէլի՝ դանիէլ ճեմաէ
 թին ճիսմանի հսիրլիքտէն խէլասը իջիւն տուա է
 տէր իտի , լաբին ալլաճ անէ ինսան դապիւթընըն
 րուհանի հսիրլիքտէն խէլաս օլաճաղինի տախի պէյան
 էթտի՝ քի թէսէլա օլա : Զիրա մէզպուր տայիմա աը
 ջուլ հտէր իտի քի մեսիհ տիւնեայէ կէլուպ՝ ինսանը
 կիւնաճտէն խէլաս էտէ , նիճէ քի մէլայիք անըն պու
 միսիլիւ աշգ վէ մուհապպէթ իւզրէ օլտուղինի ղահէր

1. Պատասխանի էտ հրէշտակն (միքայէլ) և ասէ . նր ամենակալ
 մինչև ցե՛րբ ոչ ողորմեցիս ՚ի վն եհմի , և քաղաքացն յուրայ .
 զորս անտէս արարէր՝ այս էօթանասներորդ ամ է . Զատ. 1. 12.
 2. Եօթանասուն էօթներորդք համաօտեցան ՚ի վն ժողովրդեան
 քոյ . և ՚ի վն քաղաքին սթյ . ՚ի վախճանիլ մեղաց . և ՚ի կրն
 քել անօրէնուէց . և ՚ի ջնջել անիրաւուէց . և ՚ի քաւել ամ
 բարշտուէց . և ՚ի գալ յաւիտենական արդարուէ . և ՚ի կրքել
 տեսլեան և մարգարէի . և յօծանել սրբուէցն . իսն . 9 . 24 .

Եթտի¹ : Ֆիլճադիգա մետիհին հայր արբաճաւորն ճին
սինտէն Թէն ալուպ² , բեթլէհէմտէ տօղտաղի³ ,
պատէհու երաւսողէմէ կէլուպ⁴ , անտէ ինսանը նէ
դարդ խէլաս էտէճէկի⁵ , աղիւլ քիթապտէ մուգատ,
տէմ եաղըլըն² օլտուղի աշիքեար խէտէ , կէլէճէկի
վազըթ մալլամ տէկիլ խտի , պու աեթա պէյան
օլտու : Պալատէ մէգքիւր տեօրթ եիւզ սօգսան սե-
նէնին իփտիտասը կիւրոս փատիշահըն էմրի իլէ ճե-
մաեթին էսիրլիքտէն խէլաս օլտուղի զէմանտէն հի-
սապ օլունուր :

Սիւալ 2 .

Յուգա ճէմաեթի պտղտատտէ եէթմիշ սէնէ էսիրլիք վագ-
թինտէ նիճէ իտարէ օլուր խտի :

Ճ . Ենայեթի պարի հիւսնիւ հալիւզրէ , ղիւա ալ-
լահ վութփէրէսթլըն գալպինէ րահմ վէ մէրհա-
մէթ պըրազմաղ իլէ⁶ , անլէրէ քէտէր վէ սրգընթը
վէրմէզլէր , օ էճիլտէն նամսու աշիքեար սազլամաղէ
գատըր օլուպ վէգաթ գուրպան էտէմէզ իտիլէր :

¹ Զի այր ցանկալի էս դու . Դու . 9 . 23 :

² Եւ օրհնեսցին ՚ի գուալի քուլմ ամ աղբէր Երկրի . Ժնն . 22 . 18 :

³ Եւ դու բեթլէհէմ տուն եփրաթայ տեկաւաւոր եցես լինիլ ՚ի
հազարաւորս յուգայ . ՚ի քէն Եթէ ինձ լինիլ իշխան խրայէլի .

և ելք նորա ՚ի սիլբանէ աւուրց աշխարհի . Մէթ . 5 . 2 :

⁴ Ասացէք դուտէր սիօնի . ահաւասիկ վրիլիլ քո հասեալ գայ
և ունի զվարձս իւր ընդ իւր . և գործ իւր աւաջի երեսաց
իւրոց . Եսայ . 62 . 11 , = Զու . 9 . 9 :

⁵ Նա զմիւս մեր բաւնայ և վն մեր չարչարի . և մեք համարե-
ցաք զնա ՚ի ցաւս և ՚ի հարուածս և ՚ի չարչարանս իբրև յայ .
բայց նա վիրաւորեցաւ վն մեղաց մերոց . և պատժեցաւ վն
մերոց անօրէնութեց . խրատ խաղաղութե մերոյ ՚ի նմա . և
նորա վրօքն բժշկեցաք . Եսայ . 53 . 4 :

⁶ Եւ զնոսա ՚ի գթութիւն աւաջի ամ գերջաց նոցա . Սալ . 105 .

շերա տաճարոտան զայրի մահալտե ալահա գուրպոն
սունմագ նոմոսա մուղայիր խոի : Պահուսուսա քի քէն,
տիւնքինտէն հաքիմ նասպ օլուպ՝ ճէմանթին պէյնին,
տէ գուհուր էտէն նիզայը քէնտիւնքի կեօրիւպ՝ զա-
ղէպէ միւսթահագ օլանը թէքտիր էտէր իտիւնք , թա-
քի նոմոս միւսթիւպինճէ գաթլէ վաճիպ օլանը տախի
թաշլայուպ էօրտիւմէ կէ բուխսէ թլէրի վար խոի :
Պունտան գաթի նազար , դանիէլ վէ անըն բէրիգլէրի
ազարիա՝ միսայէլ վէ անանիտ (էրէք մանկունք) , քի
անէր տախի մուգատտէմ չօճուգուգտէ էսիր կիթ-
միշ օլուպ՝ պաղտատ փատիշահը նաբուգոդոնոսորուն
ինտինտէ զայնթ զիյատէ իսթիպար պուլմաղ ին ա-
զիմ շէրէֆ օլտուլէր ճէմանթէ :
Փիւհադիգա՝ եէթմիշ սէնէ զարիւնտէ՝ պաղտատտէ
եահուտիւնքէ գուհուր էտէն մասպահաթլէր յուդա
փատիշահլէրինին նագլիյէթ քիթապլնտէ եազըը տէ
կիւ իսէտէ , դանիէլ փէյլամպէրին քիթապլնտէ
տէրճ օլմաղ ին , անէր տախի իշ պու մահալտէ իսիւ-
լասա պիրէ զիւք օլունուրլէր :

Օն իւջիմաճիւ ֆասլ :

Յովակիմ նամինտէ զայնթ տէվլէթլիւ վէ մե-
թպէր պիւ քիմէսնէ վար խոի պաղտատտէ , վէ է-
վինէ գարիպ պահաէսի տախի օլուպ՝ զէվլէսի շու-
լան վագըթ վագըթ պահաէյէ կիտէր խոի , վէ ճէ-
մանթին պիւյիւքլէրի տայիմա անըն էվլինէ կէլմէ կի
լէ , անէրտէն իքի իսթիեար՝ (քի օ սէնէ ճէմանթ-
թին իւզէրինէ հաքիմ նասպ օլմուշ իտիւնք) շուշանը
կեօրիւպ գալպլէրինտիս ֆըսգը ֆէսատ իւզըն օլտու-
լէր իսէտէ , հիճապլէրինտէն նաշի պիրի պիրինէ սըր-
վէրմէյիւպ՝ ֆուրսաղ ալար իտիւնք մէրամլէրին իճ-
րա էթմէկէ : Վէ պիր կիւն եէնէ իքիսի պիրտէն յո-

վազիմն եմինտե պուլունտուգտե , դուշուգ վագթի տիր եմե կիտիպ դամմ հտեյլմ տեյերեք պիրի պիւրինտէն ոյրքուպ կիթտիքտէն սօնկրա , թեքրար տեօնիւպ կեքրէր : վե նէ՝ ճիհեթտէն կեյտիքլէրինի պիրի պիրինէ սիւալ հտերեք պի փերլա իգրար հտերլէր Քըսգը ֆէսատ արգուսինտե օլտուգլէրինի :

Կերջի մեզպուրլէր մըգատտեմ սըր վերուէյիւպ հիւճապ եթտիլէր իսէտե , պու տեֆա եէք տիլ օլուպ մերամլէրինի թեքմիլ եթմէք խուսուսինտե շուշանը հալընը պուլմաղէ միւսսիպեթլի վագթի արարլէր : Վե պիր կիւն հալա սըճագ սըմաղ իլէ , շուշան քեւէմլէլ իբի խալայըգ իլէ եօյլէն վագթի պահճէյի կիւտէր քի հալուգտե հայգանա , մեղքիւր իւթիւտարլէր տախի պիր թագրիպ իջերի կիրիւպ կիլլէնիլէր : Մահճուպ շուշան խալայըգլէրե տէր քի , կիտին սապուեն կեթիրին , վե պահճէնին գալիուսունու գալիայլըն , մեզպուրլէր կիտիւպ շուշան հալընը գալտըլի հալտէ , հեման մէյտանէ չըգուպ քեթիւ ֆեյիլլէրինի իճրա եթմէք արգուսի իլէ տէրլէր քի , եկէր ըիւգա օլմաղ իսէն՝ շահատեթլիք հտերիլ՝ քի սէնին իլէ պիր կէնճ ուշադ վար իտի , օ սէպէպտէն խալայըգլէրի իրսալ եթտին :

Վէ ճիւնքի շուշան զայեթ ըւգէհլի՝ ալահտան գօրգար՝ ֆագլիլէթլի՝ վե քիլիգտտե իտի , ահ ու ֆիլան պիրլէ ճէվապ հտեր քի՝ հեր վէճ՝ իլէ ազիմ սըքըլթը տըր պանա , եկէր մերամլընը իճրա եթտեմ , հօլիւմ տիւր պանա , եկէր եթմէսէմ , սիղին էլինիլտէն խէլաս օլամամ , լաքին ալահըն հուգուրինտե կիւնաս իլէմէտէն իսե , հօլմէսի էյի տիր տեյիւպ ¹ , իւճէ

¹ Երգուց եհան շուշան՝ և ասէ . տագնապ է ինչ յոմ կողմանց . եթէ զայդ գործ գործեցից՝ մահ է ինձ . և եթէ ոչ գործեցից՝ չեմ ապրելոց ՚ի ձեռաց ձերոց , բայց լաւ լիցի ինձ չգործել զայլ՝ և անկանիլ ՚ի ձեռս ձեր . քան թէ մեղայց առաջիտն . Դան. 13. 22 :

սէս ինչ ֆիրեաւո եթտիքտէ , անէր տախի նիտա է ,
տիւայ պիրի կիտէր պահճհին գափուուունու աշար :
Շուշանը թէվապիլէրի շամաթայը տույուայ կէտիք-
լէրինտէ , քեթիւ իթիեարլէր իւլաթը ինչա շուշա
նէ իֆտիրա էտինճէ զայէթ հիճապ էթտիէր , զիրա
ո՛ միսիլիւ քեթիւլիւք իշտիլմիշ տէկիլ իտի անըն
հազգընտէ : Վէ էրթէսի կիւն ճհմ օլուայ տիվան էթ
տիքլէրինտէ , շուշանը տախի հուզուրա կէթիլիլէր ,
լաքին մէզպուրէ զայէթ հիւսիւնտար օլմաղ ինչ իւ
զէրինէ էօրթիւ ալմըշ իտի , էմր էտիւայ էօրթիւյիւ
գաւաղըրլէր , քի անըն հիսնիւնէ պագուայ խօլանա
լէր : Ֆէհմ էյլէ , հագ դարաֆընտէն հաքիմ վէ զա
պիթ նասպ օլունտու տիւնէատէ , քի տիվան գու-
րուայ վէ ատալէթ իւզրէ շէրիյաթ կէօրիւայ թէք-
տիլէ միւսթահագ օլանէ զաղէպ վէրիւն , քի հէր-
քէս իպրէթ ալարագ քեթիւ ֆէյիտէն կէրի տու-
րա : Լաքին ո՛ տիվանը գուրան հաքիմէր , քէնտիլէրի
գապահաթլը վէ թէքտիլէ միւսթահագ , անճագ
հալ պու քի , անլէրին գապահաթլը օլտուղինի ո՛ ա
նէ տէկին քիմնէ պիլմէյիւպ ֆէգաթ շուշան պիլիւ իւ
տի , անի տախի գապահաթլը կիպի հուզուրա կէթիլ
տիքլէրինտէ , մէզպուրէ հէր վէճճ ինչ ինսանլէրտէն
գաթի ումուտ օլմաղ ինչ , աղայարագ կէօյէ տօղրու
պագար , քի ալահ ինայէթ էտիւպ քէնտի կէօրսիւն
շէրիյաթլը , մատամ քի գատըր տէկիլ իտի գապա-
հաթլը օլտուղինի իսպաթ էթմէկէ , ֆիլհագիգա
շուշան ալլահա ումուտ պիլիւն , շէրիյաթլը անըն ընի
նէ իհալէ էթտի իսէտէ , մէզքիւր իթիեարլէր ալ-
լահըն գօրգուսունու գալպլէրինտէն ինրաճ էթմիշ օլ-
մալէրի ինչ , հէման գալգուպ էքէրինի անըն պաշնէ
գօյարագ շահատէթլիք էտէրլէր , քի պահճտէ պիր
ատէմ ինչ կիւնահ իշէր իքէն կէօրսիւք , վէ գատըր
օլմատըգ անի դութմաղէ , զիրա պիղտէն զօրու օլ

մաղ իլէ գաշտը . մէ անըն քիմ օլտուղինի սիւալ էթ տիքտէ սեօյլէմէտի : Չագաա մէզպուրէրէն սեօյլէ տիկի խիլաֆի իտի , լաքին հաքիմ օլմալէրի իլէ , հաղըրը մէ ճիւս օլանէր ինանուպ շուշանը էօլտիւրմէկէ սիճիլ էտէրէր : Օլ պապտէ մէզպուրէ թէքրար ալ լահա նիյազ էտիւպ էա ըապպի , ճիւմիէ շէյ սանա մալիւմ տիւր . պիլըրսին քի պուշար պէնիմ հագգըմ տէ խիլաֆի եհրէ շահատէթլիք էթտիլէր , մէ շիմտի էօլէճէկիմ տէյու , իւճէ սէս իլէ ֆէրէատ էթտիլէր տէ , ալահ լիտիլը անըն նիյազընը ¹ : Աէ ճէմանէթ ա նի ալուպ էօլտիւրմէկէ կէօթիւրիւր իքէն , զանիէլ օ վագըթ (նիճէ քի տէնիլիւր) տահա ան իքի էաշընտէ մըգտարի ջօճուգ , ալահըն իլհիսմը իլէ նիտա էտէր քի , պէն պօրճու տէկիլիմ պուշուռն գանընէ ² : Դանիէլին նիտասընը լիտիւպ նէ տիւր տէյու սիւալ էթտիլէրիստէ , ճէվապ էտէր քի օ գատար ֆի քիրսիզսինիլ քի թահգիգը մասլահաթ էթմէտէն էօլիւմէ պօրճու էթտինիլ իսրայէլին զըզըն , տեօ նիւն շէրիյաթ տիվանըն , զիրա խիլաֆ շահատէթլիք էթտիլէր : Ճէմանէթ պու միսիլիւ ճէվապլէրի իլիթ տիկի հալտէ , ֆէհմ էտէր քի ալահ տըր անի սեօյլէտէն , օ էճիլտէն կէրի տեօնիւպ շէրիյաթը դանիէլէ իհալէ էտէրէր . օ տախի Ղաուտար իխթիէարլէրի պաշգա պաշգա հուզուրինէ կէթիւրտիւպ սիւալ է :

¹ Աղաղտիւեաց ՚ի ձայն բարձր շուշան՝ և տաէ . ան յուրաքանչեւ ծածկագետ . որ գիտես զան յաւաջ քան զինիլ նոցա : Դու գիտես զի սուտ վկայն զինէն . և ահա մեռանիմ , որ ոչինչ գործեցի՝ զոր դորայլ անօրինէն զինէն : և լուստէր ձայնի նորա . Դան . 13 . 42 :

² Մինչդեռ տանէին զնա կորուսանէլ , զարթոյց ան զհոգին որ ՚ի վերայ մանկուն Ողջ տղայոյ . որում անուն էր դանիէլ : և տղապալեաց ՚ի ձայն բարձր՝ և տաէ . անպարտ եմ ես յարէնէ դորա . Դան . 13 . 45 :

տէր . մէզպուրէնն թագրորէրի պիւրի պիւրնէ մուշ
 զայիւր օլուպի խիւաթի ետրէ շահատէթիւք եթտիքէրի
 զահիւրէ չըգտըգտէ . ճիւմէսի նիտա հտէրէք ալա,
 հա տուա հտէրէր . զիրա քէնտիսէ ումուտ հտէնի
 խելաս եթտի . վէ մէգքիւր քեթիւ իթիւեարէրի
 կեթիւրիւպ նոմոս միւճիւպիւնճէ հօտիւրտիւէր .
 Պու պապտէ տէկիւ քի եալըըզ շուշանըն փէտէրի
 վալիտէսի հհիւ յովաէիմ վէ ագրապալէրի օ իլա քի
 ճիւմէ ճէմաէթ տախի շաղ ու մէսրուր օլուէր .
 պախուսուս քի դանիէլ տախի ճէմաէթին ինտիստէ
 զայէթ միւշէրրէթ օլու .

Ի պրէթ ալ . շուշան թէն իւէ հօլմէկէ րաղի օւ
 տու . քի կիւնահա տիւշիւպ ճան իւէ հօլմէսին . վէ
 ալահա ումուտ եթմէսի իւէ խելաս օլուպի աղիմ շէ
 րէթ քէսպ եթտի . վէ լաքին զատտար իթիւեարէրի
 նէ ֆսէրինէ ույուպ ֆքսդը ֆէսատ ֆիքիւր իւզրէ խիւ
 լաթ սեօյէմէրի իւէ հէլաք օլուպի տիւնեատէ րէ
 զիւ ու պէթնամ օլուգտէն մատէ . ախրէթտէ
 տախի ճէհէննէմին պի նիհայէթ զագէպինէ լալիգ օւ
 տուէր . Եյիմտի զայէթ տիգտթ պիւրէ խէվի էյլէ
 քի կիւնահա արղուսի գալպինէ տիւշմէսին . զիրա
 քեթիւ ֆէյիլ տալիմա պիւրի պիւրին տալէթ հտէ
 րէք նիհայէթ ինսանըն թէլէֆինէ պատի օլուր .
 Նիճէ քի մէգքիւր իթիւեարէրի էվիէլա եալըըզ քէն
 տի քեթիւ ֆէյիլէրինէ վասլ օլմագ արղուսինտէ ի
 քէն , մէրամէրինին իճրա օլմայաճաղի աշիքեար օւ
 տուգտէ , տահա զիյատէ ֆէնայէ գատէմ պասուպ
 շուշանըն հօլիւմիւնէ գատտ եթմէլէրի իւէ քէնտի
 գանլէրինէ կիւրտիւր . (պու խուսուստէ նազար էյլէ
 տեօրտիւնճիւ տէհրին էլլի ոլթը սիւալինէ տախի) :

Ա Աղաղակեաց ամ Ժողովուրդն 'ի ձայն մեծ . և օրհնեցին զնձ
 որ ապրեցուցանէ զյուսացեալս իւր . Դան . 13 . 60 .

Սիւնքի պաղտատ փատիշահը նաբուգոդոնոսորը եշեյէն
երուսաղէմէ վարտագտէ , յուզա փատիշահը յովակիմ հիւսիսե
մի հսիր հտիւպ պաղտատէ կեօթիւրտիւ (նիճէ քի
տեօրտիւնճիւ տէհրին եիւզ պէշ սիւալինտէ զիբը օւ
տու) , անքն իլէ տախի երուսաղէմ հհալիսինտէն չօգ Նաբու
ատեմ հսիր հեթմէկ իլէ , դանիէլ վէ անքն ընֆիգէրի Գոգու
անանիա՝ ազարիա՝ վէ միսայէլ հսիր օլմուշ իտիլէր . նոսոր
մէզքիւր յովակիմ իսէլաս օլուպ Թէքրար երուսաղէ
մէ կիթտի իստէ , դանիէլ անանիա՝ ազարիա՝ մի
սայէլ վէ սայրիլէրի տախի պաղտատտէ ըհհին միսիւ
լիւ մէքս օլունուրէր : Նաբուգոդոնոսորը հմր հտէր
ասփանէզ նամ հնտէրուն աղասընէ քի , հսիրլէրտէն
հիւսնէ մալիք ալիմ՝ զիհինտար՝ վէ ճհսուր չօճուգ
լէր պուլուպ իւչ սէնէ անլէրէ իլմ հօկրէտիւպ Թէր
պիլէ հտէ , քի անլէր փատիշահըն իրզմէթինտէ օլա
լէր , վէ տախի քէնտի սօթրասընտէն դաամ վէ շէ
րապ Թային հտէր անլէրէ : Եմր օլտուղի իւզրէ մէզ
քիւր ասփանէզ մասլահաթը իճրա հեթմէլի օլտուգ
տէ , դանիէլ անանիա՝ ազարիա՝ վէ միսայէլ տա
խի սայրի չօճուգլէր իլէ սէչիլիւպ իլմ հօկրէնմէկէ
մէշղուլ օլուրլէր (տէնիլի քի օ՝ վազըթ պունլար ի
կիրմի եաշնտէ մըգտարի վար իտիլէր) , վէ ասփանէզ
անլէրին իսիմլէրինի տէկիլիւպ , դանիէլին իսմինի բաղ
տասար գօր , անանիանըն՝ սեզրաք , միսայէլին՝ միաք
վէ ազարիանըն՝ աբեգնագուլ : Ֆէհմ էյլէ պուրատէ
մէզպուրլէրին ֆագիլէթինէ , պէլի հսիր իտիլէր , վէ
լաքին փութփէրէսթլէրին դաամլնտէն եհմէք՝ վէ շէ
րապլնտէն իլմէք՝ իսրայէլ միլլէթինէ եասագ օլմաղի
լէ , դանիէլ նիյաղ հտէր քի , քէնտիլէրինէ նօհուտ՝
պէօյրիւճէ՝ փագլա (ունդ) վէ անլէրին հմսալի դա
ամ՝ վէ սատէ սու վէրէլէր : Ասփանէզ ճհվապ հտէր

քի խէվի էտերիմ՝ զիրա օլա քի պաշտա դաամ էէ
մէնիզ իլէ պէնկղինիզ սօլուպ՝ պէնի գապահամը էտէ
սինիզ : Աէ չիւնքի մէղպուր՝ անլերին իւզերինէ քէնտի
դարախնտէն մաղասաղ նամ քիմէմէլի մամուր Թային
էթմիշ իտի , գանիէլ անէ տէր քի օն կիւն Թէճրիւ ,
պէ էտին պիզի , պու գալլէ օ տախի ըաղի օլուպ՝ օն
կիւն սատէ զախիրէ էէրէր , օն կիւնտէն սօնկրա ինալ
էթի պարի՝ մէղպուրլերին վիւճուտի վէ չէհէսի սալ
իւ չօճուգլերտէն զիյատէ (անլեր քի փատիշահըն
դաամընտէն էէր իտիլեր) , գուվլէթի վէ տիլպէր կեօ
րիւնմէկ իլէ ¹ , մէղքիւր մաղասաղ՝ փատիշահըն Թայ
ին էթտիկի դօւամը վէ շէրապը քէնտի ալուպ , գանի
էլին մաթլուպի իւզրէ՝ զախիրէ՝ վէ սատէ սու վէրիւր
իտի անլերէ : Պու պապտէ դանիէլին՝ վէ անըն ըէրիգ
լերինին իթիգաթը զահիր օլտու , զիրա փէհրիզ էէ
մէկի՝ վէ սատէ սու իլէ իտարէ օլտուլեր իտէտէ , ի
նայէթի խիւտա վիւճուտիլերինէ էպէտի զայիֆլիք կէւ
մէտիքտէն մատէ , ճիւմէսինտէն զիյատէ իլմ Թահսի
լինտէ տախի աղին՝ քէմայլէթ քէսպ էթտիլեր :
Աէ Թային օլան միւտտէթ Թէքմիլինտէ , փատիշահ
անլերի հուզուրինէ կէթիրտիւր , վէ իմթիհան էտիւպ՝
իլմէ տայիր խուսուսլերտէ հէր նէ քի սիւալ էթտի ի
սէ , քէնտի Թահիլի հիւքմիւնտէ պուլունան ճիւմէ
ալիմէլտէն օն գաթ զիյատէ պուլունուպ ² , տայիմա
փատիշահըն խղվէթինտէ օլուր իտիլեր :

1 Եւ ետ ան գանիէլի շորհս և ողորմութիւն առաջի ներքինապէ-
տին . . . և անսոց նոցա՝ և վորձեաց զնոսա աւուրս տառն .
և յետ կատարելոյ աւուրցն տառանց՝ երևեցան երեսք նոցա
նմա բարիք՝ և հօրք մարմնով քան զամ մանկունան՝ որք ու-
տէին զսեղան Թագաւորին . Դան . 1 . 9 :

2 Եւ յամ բան իմաստուէ և գիտուէ , զոր խնդրեր ՚ի նոցանէ
Թագաւորն՝ գտանէր զնոսա տասնապատիկ աւուրել քան զամ
գէտս և մօգս . որք էին ՚ի Թագաւորուէ նորա . Դան . 1 . 20 :

Իսպրեթ ուրբէր դանիէլտէն , վէ աննն րէյիգէ
 Ըրինտէն՝ սէֆա մէ Զըխնտէ եէյիւպ իջիւպ վիւճու
 տիմիգէ գալիֆիք կէլմէսին տէյու՝ սուրբ եկեղեցինին
 Թէնպիհնէ մուղայիւր դատմ եէյէնէր : Ֆիւհագիգա՝
 ինսան հէր նէ գատար եէմէկէ միւհթաճ իսէտէ ,
 տէկիլ քի սէֆալը դաամ՝ եէմէկ իլէ եաշար , իլա քի
 ալահն միւրատը ալիյէսի վէ գուտրէթի իլէ , մա
 տամ քի տալիմա սէֆալը դաամ եէյէնէր տալի էօ
 վիւրէր , պախուսուս քի շ միսիլիւ քիմէսնէլէր դա
 ամ սէպէպինէ չօգ տէֆա կէօնապէօն էմիազ սահի
 պի օլուրէր¹ :

Իքինճի ֆատ :

Սէգքիւր նաբուգոդոնտոր փատիլահ՝ հէյ
 պէթիլ րուէա կէօրիւպ ֆիքրինտէ սագլայամազ , վէ
 ույանուպ գալգտրդինտէ պաղտատտէ պուլունան ա
 լիմէրի չաղըրուպ իպրամ էտէր , քի կէօրտիւկիւ րու
 եալը վէ աննն Թապիրինի սեօյէյէլէր : Ֆիւսմա զայ
 իպ պիլմէք եալընը ալահա մախսուս օլմալ իլէ , նէ
 կէօրտիւն իսէ սեօյէ՝ քի Թապիր էտէլիմ տէտիլէր ի
 սէտէ , ճէվսպ էտէր քի ֆիքրինտէն չըգտր , եկէր
 տնի՝ վէ աննն Թապիրինի ույան էտէրսէնիզ՝ չօգ
 հէտիլէ վէ իքրամ կէօրիւրտիւնիւզ , եկէր էթմէզ
 սէնիզ՝ հէլուք օլուպ էվինիզ եալմա օլունն :
 Ֆիւհագիգա ուրիմէրին ճիւմէսի պիտէն ճէվսպ էյ
 տիւպ՝ ինսան գատըր տէկիլ տիր սէնին րուէանը պիւ
 մէկէ , իլա քի ալահա մախսուս տըր օ իլ տէյու՝ տէ
 ֆաթէն Թագրիւր էթտիլէր , վէ լոքին՝ մէզպուր պիր
 կէօնէ իսքեաթ օլմալուպ՝ զայէթ էսլքէյէ չըգարագ
 էմր էտէր՝ քի անէրին ճիւմէսինի գըրալէր :
 Մէզպուրէրի գըրմաղէ պաղապրնճէ , դանիլի՝ վէ ա
 1 Ըտտաւաթին՝ բազմախորաի սեղան՝ է հիւանդուէց շտեմարան

նըն տօսթլերինի տախի արարլըր՝ քի էօլտիւրելըր ։
 Պու նաշերի էմրին իճրասընէ՝ արիովք նամ ճելատ
 պաշը թային օլմաղ ինէ ։ Ղանիէլ անէ մասլահաթը
 սիւալ էտիւպ անկլտողտէ՝ պիր կիւն մէօհէթ իս
 թէր՝ քի պէյան էթօին փատիշահըն ըուեասընը վէ
 անըն թապիրինի ։ Ղէ էվլինէ էիտիւպ անանիայէ ։ ա
 զարիայէ ։ վէ միսայէլէ տախի խապեր վէրիւպ ։ պիւ
 լթթիֆագ ալլահա նիյաղ էթտիլքլերինտէ ։ օ կէճէ
 ալլահ պէյան էտէր Ղանիէլէ փատիշահըն ըուեասընը
 վէ անըն մէֆհոմինի ։ օլ պապտէ Ղանիէլ տուա է
 տիւպ մէմուռն օլուր ալլահտան 1 ։ Ղէ սապահ օլտուգ
 տէ՝ մէղքիւր արիովքա տէր քի զըրմա ալլմլերի ։
 պէնի կեօթիւր փատիշահըն հուզուրինէ ։ օ տախի
 կեօթիւրտիւկինտէ ։ փատիշահ տէր քի գատըր մը
 սըն քի նագէ էտէսին պանա կեօրտիւկիւմ ըուեայը ։
 վէ անըն թապիրինի ։ Ղանիէլ ճէվապ էտէր քի ։ ա
 լիմլերին պլլէճէք իշի տէէիլ տիր սէնին սիւալին ։ իւ
 լա քի ալլահըն պէյան էթմէսինէ միւհթա՝ Զիրա՝
 սէն էաթաղինտէ միւլահագա էտէր իտին քի սէնտէն
 սօնկրա նէ՝ հալ քէսպ էտէճէք տիր սէնին փատիշահ
 ըղըն ։ օ էճիլտէն պատիլ զէման նէ՝ քի օլաճագ իսէ՝
 ալլահ սանա պէյան էթտի տէյիւպ կեօրտիւկիւ ըու
 էայը՝ այնի ինէ խապեր վէրտի ։
 Ասգամ փատիշահ ըուեասընտէ պիր հէյպէթլի պիւյ
 իւք թապիր կեօրտիւ ։ քի անըն պաշը խաս ալթուն ։
 էլլերի՝ կեօքսիւ վէ պապուլերի կիւմիւշ ։ պէլինտէն
 աշաղը՝ տիզ գափաղընէ տէ կին փիրինշ ։ տիզ գափա
 ղընտէն աշաղը՝ թօփուղունա տէկին տէմիր ։ այազլէ
 րինին նըսիը՝ տէմիրտէն ։ վէ նըսիը ջամուրտէն օլուպ

1 Եայնժամ Ղանիէլի ի տեպեան գլէրոյն յայանեցաւ խորհուր
 գլն ։ և օրհնեաց զեծ երկնից Ղանիէլ ։ և ասէ՝ եղիցի անուն
 այ օրհնեալ յաւիտենից մինչև յաւիտեան ։ զի իմաստութիւն
 և հանճար՝ և զօրութիւն նորա է ։ Դան . 2 . 19 ։

անէ պագար իտի , թա՛քի եւ տօգանմագսրզըն տաղա-
տան պիր գայա գօփար : վէ թաալիրին այազէրին
վուրուպ գըրմաղ ինէ , ալէսէվինյէ չամուր տէմիր՝
փիրինջ՝ կիւմիւշ՝ վէ ալթուն տալի ուֆալուպ հար-
ման թօզու կիպի օլուրէր : վէ շիտտէթլի ըիւզկէար
անէրի ալուպ եէր պուլունմազ անէրէ : Վէ զիբը օ-
լուն գայա՝ քի եւ տօգանմագսրզըն տաղտան գօփուպ՝
մէզքիւր սըֆաթը վուրտու , պիւյիւք տաղ օլուպ տօլ
տուրտու տիւնեայը ¹ :

Օ իբը օլտուղի մէնվալ իւզրէ դանիէլ մէզքիւր բու-
եայը նագլ եթտիքտէն սօնկրա , անըն մանասըն տա-
խի թապիր հտիւպ տէր քի , սէնսին փատիշաճար
փատիշաճը ալթուն պաշ , քի սանա վէրտի ալաճ
գուվլէթլի փատիշաճը , քի ճիւմէյէ հիւքմ հտէր
սին , սէնտէն սօնկրա կէլէն փատիշաճ , սէնտէն աշա-
ղը օլուպ՝ անտէն սօնկրա՝ իւշիւնճիւ փատիշաճը փիշ-
րինջ կիպի՝ տաճա աշտղը , պատէհու տեօրտիւնճիւ
փատիշաճը՝ անտէն աշաղը օլաճագ տըր , նիճէ քի
տէմիր , փիրինջտէն աշաղը տըր : Էաքին տէմիր կիպի
գուվլէթլի օլուպ՝ ճիւմէսինի ալթ հտէրէք թէքտիր
եթսէ կէրէք : Վէ նիճէ քի մէզքիւր սըֆաթըն այա-
ղըն նըսթը տէմիր՝ վէ նըսթը չամուր իտի , քէզա
տեօրտիւնճիւ փատիշաճըն նըսթը զայէթ զալիպ ,
վէ նըսթը զայիթ ալուրագ , տէմիրն վէ չամուրուն պի-
րի պիրի ինէ իմթիզաճ եթմէտիկի հիսապ՝ օ փատի-
շաճը տալի նիֆագ իւզրէ իքիյէ թագսիմ օլուպ՝
պիրի պիրի ինէ իմթիզաճ եթմէյէրէք ինգրագ պուլ-
մաղ ինէ , անէրին վոգթինտէ ալաճ՝ տալմանի
փատիշաճը վէրսէ կէրէք , քի օ հպտիլ հպէտ պիր

I Պատասխանի ետ դանիէլ աւաջի թագաւորին՝ և ասէ . . .
դու ա՛րքայ՝ տեսանէիր . և ահա պատկեր մի մեծ . և երեսք
նորա՝ և տեսիլ նորա ահագին յոյժ . և կայր աւաջի քո . ա-
հաւոր էր պատկերն . Իսն . 2 . 27 .

գարար գայուկ ինքրազ պուժայաճագ . վէ անըն փաշ
տեղահըղի սալիւ միւլէթէ գարմայուկ , ճիւմէ փատի
շահըշէրի ֆէթհէ տեղէք . քէնտի հպտի գարար օ
լա . նիճէ . քի էլ սոգանմագորդէն՝ տաղտան գայա գօ
փուկ՝ չամուրու , տէմբի , փիւրնջի , կիւմիւշիւ , վէ
ալթուկի գըրուկ ուֆալթալ վէ պիւլիւք տաղ օլուկ
ճէմի տիւնեսյը տօլտուրտու : Նաբուգոդոնոսոր պու
միսիւլիւ ճէվապլէրի իշիթտիքտէ , ըուեասը ֆիբրլնէ
կէլիւկ՝ դանիէլին սեօյլէտիքլէրինին սահիհ օլտուղինի
ֆէհմէթ մէկ իլէ , հէմնի երեզ իւսթ իւնէ տիւշէրէք
թէմէնա հտէր սնէ . վէ տախի հմը հտէր . քի գուր
պան վէ պուխուր սուներւա դանիէլէ : Լաքին գուր
պան վէ պուխուր՝ եալնըզ ալահա սուներւալ իլէ՝
մէն հտէր անլէրի դանիէլ . քի ալահա մախսուս օլան
իզգէթի ինսանտ վէրմէլէր : Օլ պապտէ նաբուգոդո
նոսոր տէր . քի հագիգաթ սիզին ալահընըզ տըր ալ
լահըրըն ալահը , սահիպլէրին սահիպի , վէ փատի
շահըրին փատիշահը , քի պէյն հտէր հարարլէրի՝
քի սէն գատըր օլտուս պու սըրըր մուպլէան էթմէ կէ :
Ֆիլհագիգա նաբուգոդոնոսոր իարայէլին ալահընըն
պիւլիւքլիւ կինի՝ վէ գուտրէթինի աշիքեար թագրիւր
հտիւկ՝ օ տէրէճէ խօշնտը , թա . քի դանիէլ զայ
էթ չօգ փէշկէշ վէրիւկ՝ անի պաղտատ էյալէթ ինտէ
ճիւմէ ըիճալէրին՝ վէ ալիմէրին իւզէրինէ պիւլիւք
նասպ էթտիքտէն մատէ , անըն մաթլու պի իւզրէ սեղ
րաքա՝ միսաքա՝ վէ աբէթնաքոլա տախի մանսուկ վէ
րիւկ՝ պաղտատտա խըզմէթէ թային հտէր անլէրի :
Ղայէթ տիգաթ պիւրէ ֆէհմէ կըն պուրտտէ՝ քի ալ
լահ նիճէ միւշէրրէք էթտի . քէնտի ստաղգ գուլէրի
նի . պէլի՝ դանիէլ վէ անըն ըէֆիգլէրի հսիւ իտիլէր :

1 Պատասխանի ետ թագաւորն՝ և ասէ ցղանիէլ . տրդարն
ածն ձեր՝ նա է անտուծոց՝ և տէր տերանց՝ և թագաւոր
թագաւորաց՝ որ յայտնէ զխորհուրդս . Դան . 2 . 47 .

վէ լաքին տայիմա ալաճն իդաւթընտէ օլուպ՝ հէր
 վէճ՝ ին նամսուն իճրասընտէ պուլունմալերի ին ,
 փատիշահն ինտինտէ ալիմ շէրէֆ քէսպ հտէրէք
 հիւքիւմտար տախի օլտուլէր , զիրա տէկիւլ քի նա
 բուգողոնստը քէնտի դապիւթը ին ունութտու կէօր
 տիւկիւլ բուեայը , իլա՝ կիզը հիքմէթ սէպէպի ին ,
 քի դանիէլ վէ անըն ըէֆիզլէրի զիյատէ միւշէրէֆ օ
 լալէր , պախուսուս քի իսրայիլին ալաճըն պիւլիւք
 լուկի վէ գուտրէթի ազիմէլէրի ճիւմէյէ զաճիր օլա :
 Պալատէ մէզքիւր տէօրթ փատիշահըգ , անէր քի
 ալթունէ՝ կիւմիւշէ՝ փիրինջէ՝ տէմիրէ վէ չամուրա
 թէշպիհ օլունտուլէր , հիվէլա՝ պաղտատըն , իքինճի՝
 աճէմէրին , իւշիւնճիւ՝ եիւնանիլէրին , տէօրտիւնճիւ՝
 բամալլէրին փատիշահըղինի պէյան հաիւպ՝ պատէհու
 մէսիհ հֆէնտիմիզին՝ վէ սուրբ եկեղեցիին բուհանի
 փատիշահըղի հպէտիլ հպէտ պիւր գարաթ օլուպ
 ճիւմէ փատիշահըգլէրէ հիւքմ հտէր :
 Վագաա՝ զիքը օլտն տէօրթ փատիշահըգ՝ պիրի պիւ
 ըինին արտըսըրա գուվիլէթ քէսպ եթտիլէր իստէ ,
 պիրի պիրինի տախի ալթ հտիւպ՝ խարապ եթտիլէր ,
 Չիրա՝ պաղտատ փատիշահըղինի զապթ եթտիլէր
 աճէմէր , աճէմին փատիշահըղինի զապթ եթտիլէր
 եիւնանիլէր , եիւնանի փատիշահըղինի զապթ եթտի
 լէր բամալլէր : Պատէհու մէսիհ հֆէնտիմիզ կէլտի ,
 նէճէ քի բուհանի ֆիքիւր իւզըն պալատէ մէզքիւր
 սաղ սուրբ ոստուածածինէ , վէ հլ տօգանմագորզըն
 անտէն գօփան գայա , մէսիհ հֆէնտիմիզըն ընամ վէ
 հօրնէկ անկլանըր¹ :

¹ Ի լեւնէ վէնն առանց ձեւին հատեալ . դանիէլ գուշակեաց
 զանսերն զծնունդ քո հարսն երկնաւոր մայր և յետ ծնըն
 դեան մնալով կոյս . Ը. Գ . 6 :

Տիճագիգա պալատէ զեբը օլտուղի մէնալ
 իւզըն ազիմ շերէֆ իտի նաբուգոդոնոսորա .քի՛ օ հս
 նատէ ճիւմէն փատիշահէրտէն զիյատէ միւշէրրէֆ օւ
 մաղ իլէ , դանիէլ անի ալթուռն պաշա Թէշպի՛ հիթտի :
 Վէ լաքին ըուեասքնտէ կէօրտիւկիւ սըֆաթ սատէ ալ
 Թուռն օլմայուպ , անտէ կիւմիւշ՝ փերի՛ջ՝ տէմլը՝ վէ
 չամուր տաթի օլմաղ իլէ , պախուսուս տաղտան գօ
 փան Թաշն՝ անի գըրուպ Թէլէֆ հիթմէսի իլէ , մու
 այեան օլտու .քի պիր վագըթտէն սօնկրա՛ .քէնտի փա
 տիշահըղի տաթի զայ օլսա կէրէք : Պուստան գաթի
 նազար , դօնիէլէ ազիմ փայէ վէրիւպ՝ անի ճիւմէն ըի
 ճալ վէ .քիպարլէրինին իւզէրինէ պիւլիւք նասալ հիթ
 տիկինտէն , եահուտի այնքը գապուլ հիթտի տէյու
 հճալինին պէյնիտէ զայեթ լիսանէ կէլտի : Օ՛ հճիւ
 տէն կէօրտիւկիւ ըուեանքն իրլաֆը վէ եահուտի այնք
 նէ մուղայիբ օլարագ՝ .քէնտի փատիշահըղինին օն սէ
 .քիզիւնձի սէնէսինտէ , ալթմըշ արշըն պօյինտէ վէ ալ
 Թը արշըն հնինտէ՝ սատէ ալթուռնտան պիր սըֆաթ
 եափուպ՝ պաղտատ էյալէթինտէ գէերա նամ օլատէ
 տուրտուրուր ¹ . վէ Թահգի հիւքմիւնտէ օլտն եէր
 լէքտէ պուլունան միրիլէվա , միր ալայ , զապըթան՝
 իշէրէ , վէ ճիւմէն պիւլիւքէրէ էմը էտէր .քի՛ կէ
 լուպ մէզքիւր սըֆաթա սէճտէ գըլալէր : Վէ անտէ
 պիր քիւլիւան (հնոյ) տաթի եափաւրըր .քի՛ սէճտէ
 գըլմայան օլուր իսէ , օլ .քիւլիւանէ ալթըլուպ եանա :
 Վագաւ՝ հէր մահալտէն վէ հէր միլէթլէրտէն զայ
 հիթ .քիւլիլիթլի ատէմ կէլիւպ ճէմ օլտուգտէ , կէօ

¹ Յամին ութոտասաներորդի նաբուգոդոնոսորայ արքայի .
 արաբ պատկեր ոսկի . բարձրութի՛ նորա վաթսուռն կանգուն .
 և լայնութի՛ նորա կանգուն վէց . և կանգնեաց զնա ՚ի գաշ
 տին դէերայ աշխարհին բաբելացւոց . Դան . 3 :

նախեօն սազ՝ վե չալկըլէր պաշանըր չալնմաղէ , վե
 Թելալ նիտա էտէր՝ քի չալկը սէտասընը իշտիւնճէ ,
 Ճիւմէսի սէճոն գըլա նաբուգողոնոսորուն տիքտիկի
 սըփաթա : Էմր օլտուղի իւզրէ ճիւմէսի սէճոն գըլա
 տը իսէտէ , գանիէլն ըհփիգլէրի մէզքիւր սեղրաք՝ մի
 սաք՝ վե աբեղնագոյլ սէճոն գըլմաղէր : Ֆիւճագի
 գա՝ փատիշահ իւզլէ Թիստէ օլանլէրին մապէյնիստէ
 էքսէրի հասէտ վե խուսումէթ էքսիք օլմատըղինտէն ,
 պաղտատըլէր՝ անլէր քի զաթը մէզպուրիէրէ հասէտ
 էտէր իտիլէր , պու տէփա անճագ տէ ֆուրսաղ պու
 լուպ՝ նաբուգողոնոսորա տէրէր քի սէնին տիքտիկին
 սըփաթա ճիւմէսի սէճոն գըլա տէյու էմր էթտին ,
 լաբին սեղրաք միսաք վե աբեղնագոյլ , անլէրի քի
 մանտուպ իւզլէրինէ Թային էթտին , սէճոն գըլմա
 տըլէր : Նաղար գըլ հասիւտլէրին ֆէսատ ֆէյլինէ ,
 զիրա պու խուսուստէ նաբուգողոնոսորու գապա
 հաթըլ էթմէք արզուսինտէ օլտուլէր , քի անի զիյա
 տէ էօլլէէն չըգարուպ՝ տէրհալ աթէշէ աթտըրա
 լէր սեղրաքը միսաքը վե աբեղնագոյլու : Վագաա մէզ
 քիւր հասիւտլէրին Թահրիքի իլէ՝ նաբուգողոնոսոր
 անլէրի աթէշէ աթտըրմատը իսէտէ , զայէթ հըրս
 լանմաղ իլէ հուզուրինէ կէթիբաիւպ տէք քի , հա
 գիգաթ սէճոն գըլմատընը մը պէնիմ տիքտիկիմ սը
 փաթա : Կեօյա տէմէք իսթէր քի , պու անէ տէկին
 էմրիմէ իգաաթ էթմէտինիզ իսէ , պուստան պեօյլէ
 հաղըր օլուն չալկըլաթ պաշալընճէ սէճոն գըլմաղէ ,
 վե էկէր գըլմաղ իսէնիզ՝ անիտէ աթըլըրսընը քեօ
 փիւրմիւշ աթէշին քիւլլանընէ , վե քիմ տիր օ՝ ալ
 լահ քի սիզի խէլաս էթսին պէնիմ էլիմտէն ¹ ,
 Նաղար գըլ պուրատէ նաբուգողոնոսորուն քիպիլի
 կինէ , օ՝ քի մուգատտէմ իսրայէլն ալլահընը մէտհ
 էտիւպ՝ անըն պիւլիւքլիւկինի վե գուտրէթինի Թագ

1 Եւ ոչ է ան որ վրիէսցէ զձեզ ՚ի ձեռաց խոյր . Դան . 3 . 15 .

րիր էթտի (նիճէ քի պալատի զեքր օլտու) , պու
տեֆա անըն գուտրէթինէ գարշը ճէվապ էտէր ,
Իմտի սեղրաք՝ միսաք՝ վէ աբեղնագով՝ մէզպուրուն
պու միսիլիւ քիւֆր էթտիկինի իշիթտիքէրի հաւ
տէ , անտէն էպէտի խէվի էթմէյէրէք , շայէթ ճէ
սաթէթ պիլլէ տէրէր քի՝ պու խուսուստէ սանս ճէ
վապ վերմէք իգթիզա էթմէզ , զիրա գատըր տըր
պիղիմ ալլահընզ քիւ լիանըն աթէշինտէն՝ վէ սէնին
էլինտէն պիղի խէլաս էթմէկէ , վէ էկէր խէլաս էթմէզ
իտէ տախի , մալիւմիւն օլտուն քի պիղ սէնի՝ աիքտի
էլին սըֆաթա սէճտէ գըլմայըզ՝ : Պու ճէվապ իլէ աւ
լահըն գուտրէթի աղիմէլէրինի վէ անըն էիզլի շէրիա
թընէ ինսանըն ֆիքրի էրմէզ օլտուղինի թագրիր էթ
միշ օլուպ՝ անըն միւրատը աղիյէսինէ իհալէ էթտիէր
քէնտիլէրինի : Զիրա պիլլիլէր քի ալլահ գուտրէթ
քէանի օլմաղ իլէ գատըր տըր խէլաս էթմէկէ , վէ
ըպին՝ էկէր էիզլի սէպէպ ճիհէթի իլէ խէլաս էթ
մէզ խէտէ , էէնէ օ գուտրէթ քէանի ալլահ տըր , վէ
հէք վէճ՝ իլէ ինսանէ պօրճ տըր քի անի սէվէ , վէ
քէմալի մէրթէպէ անըն իգաաթընտէ օլուպ՝ էմրինէ
սէպէպ սիւալ էթմէյէ : Ֆիհհագիգա պու պապտէ
մէզպուրիլէրին իթիգաթը վէ մօհհապպէթի զահիր
օլտու , զիրա տէկիլ քի խէլաս օլմագ իլիւն ալլահ
իգաաթ էտէր իտիլէր , իլա քի անըն պիւլիւքլիւկինի
թանըլուպ իզգէթինի սագլամագ իլիւն , խուսուսա

Ա Պատասխանի էտուն՝ սեղրաք՝ միսաք՝ և տբեղնագով . և ա
սէն ցարքայ նաբուգոդոնոսոր . ոչինչ է պիտոյ վասն բանիգ
այդորէի տուլ քէզ պատասխանի , զի է մեր անյերկնա՝ զոր
մէքն պաշտեմք . կարօղ է վրիկէլ զմեզ 'ի հնոցէ հրոյդ բորբո
քէլոյ . և 'ի ձեռաց քոց անքայ աօրեցուցանել զմեզ , ապա
թէ ոչ այս ինչ յայտնի լիցի քէզ անքայ . զլիւս քո մէք մէ
պաշտեմք . և պատկերիդ ոսկւոյ՝ զոր կանգնեցեր՝ երկեր ոչ
պագանեմք . Դու . 3 . 16 :

քի պու միսկիւ բէտտի ճեվաւ Եթմէլերի՝ փատիշա
հա պիւլի՝ք ըհզալեթ իտի . կեօյա տէմէք իսթէրլէր
քի՝ սէնին Եթտիկին Էմը նաշէրի վէ համագաթըգ օւ
մաղ իլէ , գարլըղդ ճեվալէ լայիգ . տէկիլ տէր . զի
րա օ՝քի սահիհ վէ միւգթաղն օլանը իշքիլ վէ շիւպ
հէ ալթընէ պըրագարագ սիւալ Եթսէ , ճեվալէ նա
սէզու տըր ¹ : ՕԼ պապտէ նաբուգոդնոսոր զայեթ
թահվիրէ կէլմէի իլէ , Էօրթիւ չէհրէ քէսպ Էտէրէք
Էմը Էտէր քի՝ քիւլանը Էէտի գաթ զիյատէ գըղտը
ըուպ անլէրի աթէշէ աթալէր : Վէ անիտէ ոյշ ճէ
սուր ատէմ՝ սեղրուքը՝ միաքը՝ վէ աշէղնագ ուլու
պաղլայուպ՝ Էսվալէրի իլէ աթարլէր քիւլանէ ² :
Նազար Էյլէ՝ մէզպուրլէր նիճէ քի աթէշէ աթալ
մազտէն Էվլէլ՝ փատիշահտան վէ աթէշտէն Էպէտի
գօրգմայուպ՝ զայեթ սէրպէսթիի իլէ ճեվալ Էտէր
իտիլէր . քէզա պաղլանուպ աթէշէ աթըլտըղլէրի՝ տէ
տախի պիրան խէվի Եթմէղլէր : Ֆիլհագիգա պիլոթի
լէր քի աթէշէ աթըլնճէ , անիտէ Էանաճաղլէր . վէ
լաքին թէն իլէ Էանաղէ ըիզա օլուրլէր քի , ալահըն
Էմրինէ մուղայիը հարէքթտէ պուլունմասընլէր . զի
րա օ՝քի ճիսմանի փատիշահտան վէ ճիսմանի աթէշ
տէն խէվի Էտէրէք կիւնահ իշլէր , ալահտան թէք
տիր օլուպ հէրհալ աթրէթտէ ճէհէնէմին սեօյիւն
մէզ աթէշինէ տիւշէր : Էյիմտի մէզպուրլէրին իթի
գաթընը իշիթտին , ալահըն անլէրէ Եթտիկի ինայէ
թի տախի իշտիւպ իպրէթ ալ . վէ տիւնԷատա հէր
նէ մըգտար ուգուպէթ վէ Էզիլէթ զուհուր Եթսէ ,
իթիգաթընէ խէլալ վէրմէյերէք ալահըն մուհապպէ
թինի վէ գօրգուսուսու զինհար Ֆիլքրինտէն իխրաճ

¹ Ըստ առածին . որ զհարկուորն իբր Երկբայական հարցանէ ,
պատասխանոյ չէ արժանի :

² Եւ Էրեքին նոքա՝ սեղրուք՝ միաք՝ և ութէղնագով , անկան
ի մէջ հնոցին կապեալք . Իսն . 3 . 23 :

էթմէլիւպ՝ անքն գուտրէթինէ վէ ինայեթինէ իհալէ
 էլլէ քէնտինի : Զիւրա միւրոտը ալիյէսի օլուր իսէ գա-
 տըր տըր սէնի խէլաս էթմէկէ : Նիճէ քի սեղրաք՝ միւ
 սաք՝ վէ աթէղնադով աթէշէ աթըլտդէրի հալտէ ,
 հիքմէթուլլաս՝ անէրին էլլէրինտէ վէ պագլէրինտէ
 օլան պաղ անիտէ սեօքիւլիւպ՝ պաշլատըլէր քիւլխաւ
 նըն իշինտէ սերպէսթ կէզմէկէ , վէ տուայա տուրուպ՝
 էվվէլա ալլահըն միւպարէք իսմի շէրիթինի միւշէրրէֆ
 էտէրէք ¹ , ոնըն շէրիաթընըն ոտիլ սահիհ՝ վէ տօղա
 բու օլտուղինի թագրիւր էթտիքտէն մատէ , էմրէ մու-
 ղայիւր հարէքէթ էթմէլէրի իշիւն զալըն էլլէն տիւ-
 շիւպ՝ ղայէթ նաջար հալէ կիւրիթթար օլտուգլէրինի
 իթիրաֆ պիրլէ , տիլէրլէր քի ինայեթինի տիրիղ էթ-
 մէլիւպ՝ խէլաս էթսին քէնտիլէրինի , քի ալլահըն եար
 տըմը վէ մէրհամէթի զահիրէ չըգուպ՝ ճիւմէսի թա-
 նըն անքն գուտրէթինի , վէ տայիմա միւշէրրէֆ օլ-
 սուսն անքն միւրգարէք իսմի շէրիթի , նիճէ քի մէղքիւր
 տուա պէյան տըր մահալինտէ , վէ հէր կիւն օգու-
 նուր օուրը եկեղեցիտէ ² : Մէզպուրլէր քի՝ ալլահըն
 գուտրէթի ազիմէլէրինէ վէ ինայեթինէ ումուտ պիր,
 լէ քիւլխանտէ տուայէ տուրտուլէր , օ վագըթ դանի,
 էլ տախի անէրին խէլասը խուսուսինտէ ալլահա նիյ ,
 աղ էտէր իտի ³ : Ֆիլվագի պուկէր տէրունի նարտէ
 ոյի քէտէր՝ վէ ղայէթ շաղ ու մէսրուր օլտուլէր իսէ
 տէ , փատիշահըն ատէմէրի քիւլխանէ պիր գարար
 նէֆթ եաղը՝ զիթթ՝ քէթէն՝ վէ ասմա չուպուղի ա-
 թարլուր քի աթէշ զիյատէ շիտտէթէնէ , վէ լաքին
 հիքմէթ պու քի , քիւլխանըն իւթիւ աջըգ օլմաղիւ
 լէ , ալիթիգըրգ թօգուղ արըն էիւքսէլիւպ՝ եղրտֆ

1 Գնային 'ի մէջ հրոյն . օրհնէին՝ և գովէին զոր նա . Դան. 3. 24 .

2 Օրհնէալ էւ տէր նա հարցն մէքոց . և այլն . Դան . 3 . 26 .

3 Մարգարէն դանիէլ աղօթէր առ տէր նա . ապրեցուցանել
 զերիս մանկունսն 'ի հնոցին 'ի բաբելոնի . Ըսք . 39 :

տա օլանլերի եագար խտի : Նագար գըլ պուրատե ալ լահըն ատայլթինե . քիւլխանըն իչինտե օլանլեր եան մայուպ տիշարտե պուլունանլեր եանտը : Զիրա մէլայիք քիւլխանե ինիւպ սեդրաքա՝ միսաքա՝ վե տբեդ, նագովա ըեֆիգ օլմադ իլե մէն եթտի աթէշի՝ քի եագ լաշմասըն ալլահըն սատըգ գուլթերինե : Պունտան գաթի նագար , պատի սեպահ կիպի սերին ըիւղկեար է սիւպ աթէշ էպետի սըգընթը վերմէզ խտի անլերի¹ , թա՝ քի՝ քէնտիլերի տուայե տուրուպ ալլահը մէտհ էթտիլթերինտէն մատե , ասիւմանի զէմինի՝ վե անլեր տե օլան ճիւմէ մախլուդլերի տալթեթ հտէրլեր՝ քի անլեր տաթի ալլահըն միւպարէք իսմի շերիֆինի միւշէր ըեֆ հտէլեր² : Վե նաբուգոդոնոսոր քի անտե օթուր մուշ խտի , մեղպուրլերին տուասըն իչիտինձէ , զայլ էթ հէյպէթտե գալարագ , տէրհալ գալգուպ պա գար քի՝ տեօրթ ատէմ սերպէսթ կէզերլեր քիւլխա նըն իչինտե : Մէղպուր՝ պու խուսուստե թաաճիւպ տե գալարագ ըիճալթերինե տէր քի՝ պիդ իւջ ատէմ աթտըգ աթէշէ , լաքին պէն տեօրթ ատէմ կեօրիւյօ ըում , քի տնլեր սերպէսթ վե պի քէտէր կէզէյօր լար , վե տեօրտիւնձիւսիւ՝ ալլահըն էվլատընէ պէնկզէր³ : Ֆիլհագիգա նաբուգոդոնոսոր հէր նե գատար քիպիր իսէտե , պու միսիլիւ միւճիւլաթը կեօրտիւք

¹ Եւ հրեշտակ այլ էջ՝ եկաց ընդ աղարիանս . . . և թաթա փեաց զբոց հրոյն ՚ի հնոցե անտի : և արար ՚ի մէջ հնոցին իւրն զհաղմ՝ որ ցողադին շնչիցէ . և ոչ մերձենայր ամենեւին հուրն ՚ի նոյն . ոչ տրտմեցուցանէր և ոչ նեղէր զնոյն . Դան . 3 . 49 :

² Օրհնեցէք նա՛մ գործք նոն զնո՛ր . օրհնեցէք և բարձր արարէք զնա յաւիտեան . և այլն . Դան . 3 . 57 .

³ Եւ նաբուգոդոնոսոր իբրեւ լուաւ քօրհնութիւն նոցա՝ զտրմացաւ . . . և ասէ ցմեծամեծո իւր . ոչ արս երկս կապեալս արկաք ՚ի մէջ հրոյն . . . այլ ես տեսանեմ արս չորս արձա կրս . և գնան ՚ի մէջ հրոյն . և աղականութի ինչ՝ ոչ գոյ ՚ի նոսա . և տեսիւ շորրորդին նման է որվւոյ այլ . Դան . 3 . 91 .

տէ , անկար . քի ալլահ տըր անէրի հըֆը հտէն :
 Օ' հ'իտէն . քիւլիանըն գափուսունէ եագլաշուպ' ես'
 գուտրէթքեանի ալլահըն գուլէրի' չըգըն տիշարը տէյ
 ու խիմէրի իլէ չաղըրըր անէրի : Մէզլուրէր տիշա
 ըը չըգտըգլէրինտէ , ճիւմէր ըիճալ . քիպար վէ զապը
 թան ճեմ' օլուպ' պագարլար . քի աթէշ անէրէ հպէ
 տի եագլաշմըշ տէկիլ , զիրա պաշէրինի' գըլ տաթի
 գալըրուլմայուպ , վէ հսլապլէրինի' ըհնկի սօլմայուպ'
 պիր կեօնէ աթէշ գօգուսու եօգ իտի անկէրտէ :
 Օ'Լ պապտէ նաբուգոդոնոսոր ալլահա սէճոնէ գըլա
 ըագ տէր . քի' միւպարէք տիր սեղրաքըն' միսաքըն' վէ
 աբեղնագովուս ալլահը' քի . քէնտի մէլայիքինի իր
 սալ հտիւպ խէլաս հթտի գուլէրինի , զիրա անէ ու
 մուտ հթմէկ իլէ' փատիշահըն հմրինի ըհտտ հթտի
 լէր , վէ եաղն' զ քէնտիքինի' ալլահընա սէճոնէ
 գըլմագ իչիւն աթէշէ աթըլտըլէր :
 Ֆէհմ' էյէ , նաբուգոդոնոսոր մուգատտէմ' , քիմ' տիր
 օ' ալլահ . քի պէնիմ' հլիմտէն սիգի խէլաս հտէ տէյու
 ալլահըն գուտրէթինէ գարշը ճեվապ հթտի , լաքին
 պու տէֆա . քէնտի սէճոնէ գըլուպ անի մէտհ հթ
 տիքտէն մատէ , անըն գուտրէթի ազիմէլէրի ճիւմ'
 լէյէ աշիքեար օլմագ իչիւն , թահլի հիւքմիւստէ օ
 լան մահալէրէ տաթի ֆէրման իրսալ հտիւպ հմր է
 տէր . քի , սեղրաքըն' միսաքըն' վէ աբեղնագովուս ալ
 լահընա գարշը ճեվապ հտէնէր հէլաք օլուպ' հվէրի
 հաղմա օլուս , զիրա անտէն դայրի տլահ եօգ տըր ,
 քի գատըր օլա . քէնտի գուլունու խէլաս հթմէկէ :
 Պուստան գաթի նաղար , սեղրաքա' միսաքա' վէ ա
 բեղնագովա դայէթ ազիմ' փայէ վէ շէրէֆ վէրիւպ ,
 ըիճա հտէր . քի' քէնտի զիլրի տէստիւստէ օլան ճիւմ'
 լէ եահուտիլէրէ հիւքմ' հտէլէր :
 Նաղար գըլ ալլահըն ատայէթինէ , մէզքիւր հասիւտ
 լէր , քի սեղրաքըն' միսաքըն' վէ աբեղնագովուս աթէշէ

աթորըմադէ սէպէս օլտուէր , ինայեթի պարի՝ ան
ւեր միւշիւղաթ իլէ խէլաս օլտուադ զիյատէ շերէֆ
քէսս Եթտիքլէրինտէ , քէնտիլէրի նատում օլտու րէ
զիլ ու պէթնամ օլտուէր , զիրա մէզպուրլէրին քէօ
թիւ ֆէյիլ իւզրէ Եթտիքլէրին՝ ալլահ էյիյէ Թէպ
տիլ Եթտի : Իչտէ պէօյլէ տիր հասէտ իւզրէ օլտն ա
տէմին հալի , քիմէ քի հասէտ Էտէր իսէ , անըն շէ
րէֆինի արթըրուպ՝ քէնտի պու տիւնէատէ րէզիլ օլ
տուգտէն մատէ , ախրէթտէ տախի Էպէտիլ Էպէտ
Թէքտիրէ միւսթահադ օլտու :

Պուրատէ զայեթ տիգաթ պիրլէ միւլահազա էյլէ
ալլահըն կիզլի շերիյաթընը , նաբուգոդոնոսոր՝ իս
րայէլին նամօսունա մուղայիր սքֆաթ Էափտը՝ քի Էա
հուտի պյննա մէյլ Եթտի տէմէսինլէր , լաքին ալլահ
մասլահաթը օ հիյէթէ կէթիրտի , Թա քի հասէպիլ
իգթիզա , կէրէք քէնտի՝ վէ կէրէք անի լիսանէ ա
լմկէր՝ մէճպուր օլտուէր իսրայէլին ալլահըն գուտ
րէթինի ալէմէ պէյան Եթմէկէ :

Իպրէթ ալ Էրէք մանկունքուն ֆազիլէթինտէն ,
վէ տայիմա սատուգաթ պիրլէ ալլահ գուլլուգ Է
տիւպ անըն իղաաթընտէ օլ քի , իքի ճիհանտէ միւ
շերրէֆ օլտսըն : Ֆիլհագիգա սեզրաք՝ միսաք՝ վէ ա
բեգնադում՝ ազիզ քիթապտէ ճօճուգ իսմի իլէ անըն
տըլէր իսէտէ , աթէշէ աթըլտըգլէրինտէ տէկիլ քի
ճօճուգ իտիլէր , իլա քի քիւջիւքիւքտէ Էտիր կիթ
մէլէրի իլէ ճօճուգ անըլտըլէր :

Տեօրաիւնչիւ ֆասլ :

Իսպար գըլ պուրատէ նաբուգոդոնոսորուն հա
լի քէֆիլէթինէ , ֆիլհագիգա մէզպուր Էզ գատիմ
քէնտիինի պէկէնիւպ քիպիրլէնմէկ իլէ ալլահըն գուտ
րէթի ազիմէլէրինի Թանըմադ իտի , վէ լաքին պալա

տէ մէջքիւր միւշիւզածն իւզերինէ՝ անն ճիւղէյի
դատըր վէ գուտրեթքեանի օլտուղինի աշիքեար իգ-
ըար էտիւպ՝ պիր վագըթ թէվագիւ հալ իւզրէ հատ
տինի թանդտը իսէտէ , սուր՝ սայտա՝ վէ մսըր փատի
շահերինին իւզերինէ կիտիւպ՝ անէրի թէքտիր էթ
տիկինտէ , թէքրար տէրէճէպինի գայպ էտէրէք քի
պիրիկէ էիւզ դութտու :
Պու պապտէ զայէթ տիգամ պիրէ միւլահաղա էլի
ալահըն ատալէթինի : զիրա երուսաղէմ՝ էհալիսինին
էմրէ մուղայիր հարէքէթ իւզրէ օլտուղինէ մէպին
կիւճէնիւպ՝ նաբուգոդոնոսորուն էհտի իլէ՝ երուսա-
ղէմի խարապ էտէրէք ճէմահթի թէքտիր էթտիկին :
տէ (նիճէ քի տեօրտիւնճիւ տէհրին էիւզ ալթը սիւ-
ալինտէ զիւր օլտու) : մէջքիւր սուր՝ վէ սայտա փա
տիշահը՝ անէրի էպէտի աճըմայուպ՝ օխ օխ տէյու-
զէվթէնէրէք մէջագ էթտիրտէն մատէ՝ , քէնտի գուվ
վէթինէ վէ տէվէթինէ նագարէն զուրուրիյէթ տախի
իկէյտա էթտի : Օ՝ էճիրտէն ալահ՝ նաբուգոդոնոսորու
անն իւզերինէ թային էտէք՝ քի հատտինի թանդտն :
վէ անն թէքտիրիյէթինի իշտէնէր տախի հէյպէթ
տէ գալարագ զայէթ եաս ու մաթէմ իւզրէ խէվթ է
տէլէր՝ : Վէ չիւնքի օ մէմէքէթ զայէթ մէթին իտի ,
նաբուգոդոնոսոր անի ֆէթհ էթտիկինտէ , չօգ մէշագ
գաթ չէքմիշ օլմաղ իլէ , զահմէթինէ պէտէլ իւճրէթ
վէրիլէ տէյու : թէքրար անի մսըր փատիշահը փարա
ւօնուն իւզերինէ թային էտէր : Զիրա օ տախի քէն
տի գուվվէթինէ վէ հիւքմիւնէ ումուտ էտէրէք զայ :

1 Ոսնհար եղև ծուբ 'ի վերայ երուսաղէմի . և ասէ՝ վաշ՝ վաշ՝
զի բեկաւ՝ կորեաւ . Եղե՛ . 26 . 2 :

2 Ահնայն իշխանք ազգաց ծովաւդ . . . տաղնապելով տաղնա-
պէսցին . . . ողբս առցեն 'ի վերայ քո՝ և ասասցեն . զի-
ւորդ կորեալ՝ քակտեցալ . 'ի մէջ ծովաւդ քաղաքդ հոյս
կառ . Եղե՛ . 26 . 16 :

էթ քիպիրլէնտի¹ : նիճէ քի մէզքիւր նազլնթէթլէր է
զէկէէլ փէյղամպէրին քիթապընտէ՝ իկիրմի ալթը ֆաւ
լընտէն օթուզ էքի ֆապըն նիհայթէթինէ տէկին մու-
ֆասսըլէն զէքը օլունուրէր :

Ֆիլհագիգա պու պապտէ նաբուգոդոնոսոր՝ ալլահն
էմբինի իճրա էթտի իսէտէ , մէզքիւր փատիշահլէրին
շաղէպինտէն էպէտի իպրէթ ալմատըգտէն մատն : ւ
միսիլլիւ ազիմ ֆէթուհաթ քէնտի զարպը տէսթի վէ
գուվէթի իլէ իճրա օլտու տէյու՝ անլէրտէն շիյատէ
քիպիրլէքտէ թարագգա պուլտուղի հալտէ , ալլահ
անի տախի թէքտիր էտէճէք օլտու . ֆիամմա՝ քէնտի
ազիմ մէրհամէթինէ մէպնի՝ էվվէլա ըուեասընտէ պէյ,
ան էտէր անէ վէրէճէկի շաղէպի . քի հատտինի թա-
նըյուպ քիպիրլէքտէն կէքի տուրսուն :

Օ իրա մէզպուր ըուեասընտէ շայթէթ պիւլիւք պիր ա
շաճ կեօրտիւ քի անըն եիւքսէքրիկի ասիւմանէ տէկին
սէր չէքիւպ՝ կէնիլլիկի տիւնեանըն տեօրթ զարաֆընէ
էալլէքը . եափրագլարը կիւզէլ . մէյլէսի շայթէթ չօգ .
էապանի ճանափարլէր անըն թահգինտէ . վէ կէյլէրին
գուլլէրի տալլէրինտէ սաքին օլարագ՝ ճիւմլէսի անըն
մէյլէսինտէն եէյիւպ կէշիմիր իտիլէր : Վէ պեր մէլու-
իք կէյտէն ինիւպ եիւքսէք սէս իլէ նիտա էտէր քի ,
օ աղաճը քէսիւպ՝ գօփարըն տալլէրինի վէ եափրագ-
լէքինի . վէ տաղըտըն մէյլէսինի՝ քի ճանափարլէր վէ
գուլլէր գաշսընլէր . ֆէգ թ քեօքիւ եէրտէ գա-
լուպ , տէմիր՝ վէ փիրինջ զէնճիլ իլէ պաղլանարագ-
օթլուգ իւզէրի աջգ մահալտէ ճանափարլէր իլէ պէ-
րապէր սաքին օլտուն , վէ ինսանըգ գալպի անտէն
րէֆ պիրլէ՝ ճանափար գալպի վէրիլսին անէ . թա՝ քի

¹ Այսպէս ասէ աղծնայի տէր . կործանեացին մայթքն եգիպ-
տացւոյ . և իջնէ հպարտութիւն զօրութեան նորա . . . և
կորուսից զբազմութիւն եգիպտացւոյ քի ձեռն նաբուգոդոնո-
սորայ արքային բաբելոնաց . Եզէկ . 30 . 6

եհտի վագըթ տէյիշիլսին անըն իւզերինտէ :
 Ֆիհհազիգա պու միսիլլու զաղէպ , օ քի նաբուգոյ
 դոնոսորա վէրիլէճէք իտի , նէ՞ ճիհհեթտէն զուհուր
 հտէճէք տէյու մէլայիբէր սիւալ եթտիբէրինտէ ,
 պալատէ մէզբիւր մէլայիբ՝ օ քի պու սիճիլի եթտի ,
 ճէվապ հտէր քի՝ ինսանիւր թանքաքնէր՝ քի ալլահ
 տըր փատիշահըգլէրէ հիւքմ հտէն , վէ քիմէ միւ
 րատ հտէր խտէ անէ վէրնր ¹ :

Կաբուգոդոնոսոր պու բուեայը կեօրտիւքտէ , զայեթ
 խէվթ պիլլէ հէյպեթտէ գալուպ՝ ճէմ հտէր պալտա
 տըն ալիմէրինի քի թապիր հտէլէր : Մէզպուրէր պիր
 կեօնէ թապիրէ գատըր օլամատըգլէրի հալտէ , դանի
 էլի կէթիրտիւպ անէ տաթի նագլ հտէր , իմտի դանի
 էլ անըն թէքտիր օլաճաղինի ֆէհմ հտէրէք՝ ճէվապ
 վէրմէյիւպ պիր սաաթ մըգտարի զայեթ ազիմ հնտի
 շէյէ կիրիֆթար օլմաղ իլէ , նաբուգոդոնոսոր անկ
 լար քի՝ քէնտի հազգընտէ հէրհալ քէտէրի մաս
 լահաթ զուհուր հտէճէք օլտուղինէ մէպի ճէվապ
 վէրմէտի : Օ՝ էճիլտէն խէվթ եթմէյիւպ սեօյլէսին
 տէյու , բուեանըն թապիրի սանա սըգընթը վէրմէսին
 տէտիկի հալտէ , դանիէլ ճէվապէ ճէսարէթ հտիւպ
 տէր քի՝ բուեա վէ անըն թապիրի սէնին տիւլմանլէրի
 նէ օլտուն : Զիրա կեօրտիւկիւն աղաճ սէնսին , քի զայ
 եթ ազիմ շէրէֆ վէ գուվվէթ սահիպի օլուպ պիւյ
 իւքիւկին էֆլաքէ , վէ հիւքմիւն պիւթիւն տիւնեայէ
 եթիշտի : Սէնին իւզերինէ ալլահտան սիճիլ օլտու
 քի ճանաւար հիյեթի քէսպ հտէսին , վէ սէնի ին
 սանլէրին մապէյիինտէն գաջըրուպ , եապանի ճանա
 վարէր իլէ չէօլտէ սաքին օլարագ՝ էօքիւզ միսալի օթ

¹ Մէկնութեամբ զուարթնոյ է բանս . և պատգամ սրբոց է
 հարցուածն . զի ծանիցեն կենդանիքս՝ թէ տիրէ բարձրեւորն
 թագաւորուն մարգկան . և ում կամի , տացէ զնա . և զար
 համարհն 'ի մարդկանէ յարուսցէ 'ի վր' նր . Դաւ . 4 . 14 .

եկելու՝ գորտա չիլ վէ եաղմուր ալթընտէ եէտի սէ
նէ գալասըն , թա՛ քի թանըյուկ պիլէսին՝ քի ալլահ
տըր հիւքմ ետէն ինսանէրին փատիշահըղինին իւզէ
րինն : վէ քիմէ միւրաւտ էտէր իսէ անէ վէրիր :
Վէ մէլայիք քի՝ աղաճըն քեօքիւնիւ եէրտէ պըրագըն
տէտի , պու ճէվապ պէյսն էտէր քի՝ ալլահըն գուտ
րէթինի թանըտըղինտէ , եէնէ փատիշահըղն սանա
գալաճագ տըր : Ֆիլհագիգա դանիէլ պիլ լութօու
պարի մէղքիւր ըուեայը թապիր էտիւկ՝ նաբուգո
դոնոսորուն թէքտիր օլաճաղինի մուհագգագ պիլտի ,
լաքին՝ անի քէտէրտէն էսիրկէմէք արղուսի իլէ տէր
քի՝ դապուլ էթ նասիյհէթիմի , սաւագա վէր , վէ
Ֆըգարէյէ մէրհամէթ էյլէ , օլտ քի՝ ալլահ սաուր
էթսին սէնին կիւնահընէ¹ : Վագաա դանիէլն ճէվապ
լէրինին սահիհ օլտուղինի պիլէրէք պիր վագըթ սա
տագա վէրտի իսէտէ , քիպիրլիքտէն կէրի տուրմայ
ուկ թէքտիր օլաճաղի Ֆիքրինէ կէլտիքճէ , ազիմ էն
տիշէյէ տիւշար օլարագ ճանը սըգըլըր իտի : Վէ պիր
սէնէտէն սօնկրա սարդընըն իւզէրինտէ կէզէր իքէն ,
մէմլէքէթին զայէթ պիւյիւք վէ մամուր օլտուղինէ
նազարէն զիյատէ զուրուրիյէթ փէյտա էտիւկ՝ քէն
տի քէնտինէ տէր քի , պու՝ օ պիւյիւք պաղտատ տէ
կիլ մի քի , անի պէն եափտըմ պէնիմ մամուր գուվ
վէթիմ իլէ , պէնիմ մէճտ ու սալթանաթըմ իլինն :
Նազար գըլ մէղպուրուն քիպիրլիկինէ , զիրա պաղա
տատըն թէմէլինի գուրուկ եափան , իքինճի տէհրին
ալթը սիւսլինտէ զիքը օլան նեմրուտ (նեբրուլթ) ի
տի , նաբուգոդոնոսոր Ֆէգաթ անէ զիյատէ մէթա
նէթ վէրմէսի իլէ , կէօյա քի անի միւլճէտտէտէն եափ

1 (Սէ դանիէլ ցնաբուգոդոնոսոր) վառ պիւրիկ ալթայ՝ եր
րաւ իմ հաճոյ թուեցի քէզ . և զմէղս քո ողորմութե քաւես
շիր . և զանօրէնութիւն քո գթովք տնանկաց . թերևս երկայ
նամիտ լիցի ՚ի վերայ յանցանաց քոց ամ . Դան . 4 . 24 :

մը շ կիպի՝ քիպիրենէրէք քէնտինի մէտճ եթմիշ օւ
տու : Ֆիլվագի պու դարզ Ֆիքեր ին գալլինին սը
գընթըննէ թէ՛նչլա պուլմագ արգուսինտէ օլուպ
տէմէք իսթէտի քի : պէնի քէ՛մ գատըր տըր պու
մէմէքէթտէն գաջըրմաղէ : անի քի պէն եախտըմ :
Ֆէհմ'էլէ քի՝ քիպիրենիւպ քէնտի գուլվէթինէ ու
մուտ էթմէք : նէ՛ գատար պիւլիւք խեղա տըր : զիրա
մէգպուր պու միսիլիւ ճէվապ ին՝ ալահըն գուտըն,
թինի վէ քէնտինէ եթտիկի քէրէմի թալըմաղ օլտու
զինտէն մատէ : ըուեանըն թապիրինի տախի անի քի
դանիէլ պէյան եթտի : գապիլիզ վէ խիլաֆ պէլէմիշ
օլուպ գապահաթթը զիյատէ թարագգա պուլմաղ ի
լէ՛ տահա ճէվապ աղզընտէ իքէն : անիտէ կեօյտէն
սէտա կէլըր՝ քի սանա տէնիլըր եա նաբուգողոնոսոր :
սէնին փատիշահլըղըն ընթ օլմուշ տըր սէնտէն : գա
ջըրսընէր սէնի ինսանէրին մապէյսինտէն : վէ շեօտէ
ճանաւարըր ին սաքին օլուպ էօքիւզ կիպի սթ եէյէ
սին եէտի սէնէ : վէ թանըլաթըն քի՛ ալահ հիւքմէ
տէր ինսանէրին փատիշահլըղնէ : վէ քիմէ միւրասա
էտէր իսէ անէ վէրիթ¹ :

Խօշա միւրահաղա էլլէ պուրատէ քէնտինի պէկէն :
միշ քիպիր նաբուգողոնոսորուն սէֆիլ ու սէրկէրտան
հալթ քէֆիյէթինէ : զիրա կեօյտէն սէս զուհուր էթ
տիկի հալտէ : տէրագէպ ճէմաէթ ախիկէ եիւզ
դութարագ՝ աղիմ վէլվէլէ վէ կիւուիւթիւ սէսի իշի
տիլմէկ ինէ : գալլինէ տէրէճէտէն խարիճ գօրգու

¹ Եւ միւրաբու բաթըն ի բէրանն էին թագաւորին : ձայն եղև
յեթիւն : քէ՛զ տաի նաբուգողոնոսոր արբայ : Թագաւորուի
քու անցնալ է ի քէն : և ի մարդկանէ հալածեսցեն գեեզ :
և ընէ գաղտնա անապատի բնակաւ ի քու : և խոտ իւրեւ արշա
լայ ջամբեոցեն քէդ : և եօթն ժամանակք փոխեսցին ի վթ
քու : մինչև ծանցես՝ թէ տիրէ բաբալոն թագաւորութէ
մարդկան : և ում կիսի : տացէ զնա : Դան . 4 . 28 :

տիւշեր : վէ օրմայա քի քենտինի գութուպ Եօրտիւ
 րէլեր տէյու՝ զայ ագըլ տէրհալ պերրի ետպան օր
 մանէ փիրար ետերէք : վէ հայվան կիւլի օթ եէյերէք՝
 ճանաւարէր ին կէճէ կիւնտիւզ՝ շիյ վէ եաղմուր ալ
 թընտէ գալուպ՝ սաջարը վէ թըռնագլարը ուզայուպ՝
 հայվան շէքլի քեսպ ետէր : Պու միսիլիւ սեփիլ հաւ
 իւզրէ եէտի սէնէ օրմանտա ճանաւարէր մապէյնիւտէ
 սաքին օլուպ՝ վէ եսվապը տտիսի թէլէֆ օլարագ ջըպ
 լագ գալմաղ ինէ : թէնի հայվան տերիսի : վէ շէհ
 րէսի տաքի զայիթ աճայիպ վէ եագըջըգըզ հիյեթե
 վասըլ օլտու իսէտէ : հիքմէթուլաս հօլմէտի : վէ
 ճանաւարէր անէ քէտեր վէրմէտիեր : Պէլն թահաւ
 միւլտէն լաարիճ իտի անըն ջէքտիկի : զիրա քիւջիւք
 լիւկտէն պերու սեֆա իջինտէ պիւլիւմիւշ : պախու
 սուս փատիշաս իքէն : հայվան տերէճէսինէ ինիւպ
 դասուն օթուգ : թէնի ջըպլագ : եաթաղը թիւրապ :
 շիյ վէ եաղմուր ալթընտէ : եազ վէ գըջ օրման իշիւ
 տէ : րէֆիգլերի ճանաւար : պիր քիմսէտէն թէ
 սէլա պուլաճագ հալի գալմաուղլինտէն մատէ : ինսան
 լեր կէլիւպ քէնտինի Եօրտիւրմէսիւէր տէյու՝ տայիմա
 իսէվի իւզրէ կիլլէնէճէք եէր արար :
 վէ շիւնքի պալատէ զիբր օլտուղի մէտիւլ իւզրէ՝ եէ
 նէ փատիշահլըլինէ վասըլ օլաճագ իտի : օ հճիլտէն
 ալլաս անի հըֆը եթտի : քի թէրպիյէ օլուպ քէնտի
 հատտինի՝ վէ ալտհըն գութարեթիսի թանցսն :
 Պագաա մէզպուր՝ պու միսիլիւ Եմնալի սապգաթ եթ
 մէվիշ զագէպէ կիրիթթար օլտու իսէտէ : պիլի իտի
 քէնտինիս ինսան վէ փատիշահ օլտուղինի : զիրա տէ
 կիւ քի ինսանլըլի հայվան գապիաթընէ թէպալիլ սլ
 տու : իլա քի զագէպ իտի ջէքտիկի : Գէգա անըն
 հագգըտէ զինճիլ ին պաղլանսըն տէյու սիճիլ ջը
 օլ : անճագ պու քէլամը պաղլար տիկերկես մա
 եասնտէ անկլամաղ ին տէր քի : ինսանլըլտէն պաղ

լանմայուպ ֆեգաթ ալլահըն ատալեթ շերիաթընըն
գուվվեթի ին պաղանմը շտուլուլուր , զերա եկեր
ճիսմանի զինճիլ ին պէստ եթմիշ օլտալեր , օրմանե
ֆիրար ետեմեզ իտի , պու խուսուստե նաղար էյլե
շերհ քլեթապլերինե , Վե եհտի սէնե թեքմիլնտե
չհհրէսի հիւսնիւ զաթընե վե ագը պաշընե կեւերէք ,
օ անե տեկին չեքտիկի սեղէնճամըն քէնտի քիպիրլիկի
նե պէտեւ զաղէպ օլտուղնի պիլիւպ՝ ալլահը մէտհ
վե միւշերրէֆ ետեւէք անըն հիւքմիւսիւս պի նիհայ ,
եթ վե եպէտի գարար օլտուղնի թագըրի եթտիկի
հալտե ¹ , դանիէլն խապեր վերմէսի ին պաղտատըն
րիճալ քիպարը՝ անի օրմանտա արայուպ պուլուրէր ,
վե աղիմ մէճա ու սալթանաթ պիրլե կեթիրիւպ քե
մա ֆի սաալգ փատիշահըգ քիւրսիւսիստե օթուրտա
րագ՝ ճիւմէսի անըն իղաաթընտե օլտու : Մեզպուրուն
օրմանե ֆիրար եթտիկի վագըթտէն օ անե տեկին
օղլու եղմարովգաք ումուրի փատիշահըղի խտարե ես
տէր իտի տէնիլը :

Նաղար էյլե պուրատե իգպալ ին քէտերլն ֆերքի
նե , զերա իգպալ նաբուգոդոնոսորու թահդի շահա
նե տէն իսրաճ էտիւպ՝ հայլան տերէճէսինե ինտիրտի ,
ղաղէպ՝ անի թեքրար թահդի շահանէյե փասլ եթտի :
Ֆիհաղ իգա մեզպուր մուգատտեմ հէր նե մեգտար
քիպիրլէնտի խտտե , մեզքիւր զաղէպլն իւղէրինե քե
մալի մէրթէպե ագը պաշընե կեւիւպ՝ թեվաղըն գալպ
իւղըն ալլահը զայեթ միւշերրէֆ ետեւէք անըն գուլ

1 Եւ յետ կատարածի աւուրցն՝ ես նաբուգոդոնոսոր շաքս իմ
Ի յերկինս համբարձի . և միտք իմ առիս դարձան . և զբարձ
րեալն օրհնեցի . և վիկեղանին յաւիտենից գովեցի՝ և վա
ռաւորեցի . զի իշխանութիւն նորա իշխանութիւն յաւիտենա
կան . և տէրութիւն նորա յաղգաց յաղգս . . . Ի նմին ժա
մանակի . . . Ի սլաոիւ թագաւորութե իմոյ եկի . և կեր
պարանք իմ առիս դարձան . Դան . 4 . 31 :

ընթին վե ատալեթինի իդրար հտեր¹ : Պատհհու ա
զեմ շերեֆ պիրե օս սենե մըդտարի տախի փատիլա հ
լեդ հտիւպ վեֆաթ էթտիլտե , օղլու՝ եախօտ թօր
նու բաղտասար փատիլահ օղլու պաղտասարտա :

Ձիրա տհնիլեր քի պալատե մեզքիւր եղմարովդաք՝ օ
վագթ էթիւլ օմաղ իլե , անըն օղլու բաղտասար
փատիլահ օղլու :

Բաշ

Կապ

Իպրեթ ալ մեզքիւր փատիլահլերին սերենճամին
տեն , իլինե՝ տեվլեթինե՝ հիւքմիւնե քիպիրենմէ՝ ,
իլա քի՝ ալա հտան հիճապ հտերեք անըն գօրգուսու
նու Ֆիքրինտեն իխրաճ էթմէյիւպ՝ տայիմա թեվազիւ
դալպ իւզրե հմրինե միւնթազիր օլ² , քի թեքտիր
օլմայասըն : Ալահ քենտի ինայեթինե մեպնի պաղ
լերինե զիյատե իլմ վերիր քի՝ ազլու էրէյենե ազբւ
հօլրետե , տեվլեթ վերիր քի՝ իրգարեյե տեստիկիր օ
լա : Հիւքմ սահիպի հտեք քի՝ նահեմլար հարեքեթ
իւզրե օլմալ թեքտիր հտիւպ իճրայի ատալեթ հտե :
Իտի քիլի՝ իլինե՝ տեվլեթինե՝ վե հիւքմիւնե նազա
րեն զուրուրիլեթ փեյտա հտեր իսե , ալահն քերե
մինի կիւնահ ալեթի էթմիլ օղլալ՝ հերհալ շեախ զա
զեպե միւնթահադ օղլու :

Պէշինճի ֆաւլ :

Պալատե մեզքիւր բաղտասար փատիլահըն
վագթիւտե , մար դարեհ տհնիլեն աճեմ վե քիւրո

1 Արդ՝ ես նաբուգադոնոսոր օրհնեմ , և առաւել բարձրացու
ցանեմ , և փառաւորեմ զարքայն երկնից . զի նմ գործք նորա
չմարիաք են . և շաւիղք նորա իրաւունք . և զամենեսին՝ ոյք
գնանամբարտաւանութ՝ կարօղէ խոնարհեցուցանել . Դան. 4. 34 :

2 Մի՛ պարծեսցի խորհրդականն ՚ի խորհուրդս իւր . և մի՛ պար
ծեսցի հզօրն ՚ի զօրուն իւրում . և մի՛ պարծեսցի մեծն ՚ի մե
ծուն իւրում : Ելլ ուր պարծին ՚ի նոր պարծեսցի . 1 թագ. 2. 9 :

փաստիշահը՝ կէլուպ գուշատըր պաղտատը քի անի
 զապթ էտէ : Ահ լաքին մէմէքէթ ղայէթ մէթին վէ
 մամուր օլուպ՝ անի ֆէթհ, էթմէք ղայէթ կիւճ օլմաղ
 իլէ, բաղտատար էպէտի խէվֆ էթմէյերէք տիւշմա
 նըն տէֆինէ տիգաթ էթմէղ : Պունտան գաթի նազար՝
 էհալինին գալպի միւսթերիհ օլուպ՝ անէր տախի խէվֆ
 էթմէսինէր տէյու : պին առէմէ՝ անէր քի ըիճալ վէ
 քիպար խտիէր, ազիմ զիյաֆէթ էտէր : Պախուսուս
 զէվճէլէրինի վէ օտալըզլէրինի տախի սօֆրայա օթուր
 տուպ՝ իլրէթէ մէշղուլ օլտուգտէ տաճարն ալթուն,
 վէ կիւմիւշ Թագըմէրինի կէթիրտիւպ (անլէրիքի նա
 բուգողոնսոր երուսաղէմտէն ալուպ քէնտի փութուլ
 նուն էվինտէ սագլամըշ իտի : նիճէ քի տեօրտիւնճիւ
 տէհրին լեիւզ պէշ սիւալինտէ զեքր օլտու) պաշարլէր
 անլէր իլէ շէրապ իշէրէք քէնտի փութլէրինէ տուս
 էթմէկէ, քի օ փութլէր ալթուն կիւմիւշ փիլին՝
 տէմիր աղաճ՝ վէ դաշտան եսփըլմըշ իտիլէր : վէ լա
 քին ալլահա տուս էթմէզլէր : Ֆիհհագիգա՝ մէղ
 պուրլէր եէլիւպ իշիւպ ղայէթ շաղ ու մէսրուր օլ
 տուլէր խէտէ : օթուրտուգլէրի մահալն տիվարն
 տէ հիքմէթուլահ հէման անիտէ ինսան փարմագ
 լէրի կէօրիւնիւպ տիվարա եազը եազար իտի : Փատի
 շահ անի կէօրտիւքտէ՝ խէվֆինտէն նաշի պէնկզի սօ
 լար : վէ ազիմ էնտիշէյէ վարմաղ իլէ : սինիրլէրի կէվ
 շէյիւպ տիգլէրինի պիրի պիլինի վուրուր : Ահ տէրհալ
 ճիւմէ ալիմլէրի շաղըրուպ վատ էտէր քի օ եազըլ
 քիմ քի օգույուպ Թապիր էտէր իտէ : անէ ազիմ իգ
 զէթ վէ փայէ վերէ : Մեղպուրլէր անի օգումաղէ
 պիր տիւրիւ գատըր օլամատըզլէրի հալտէ, փատի
 շահ վէ ճիւմէ ըիճալ քիպար : պու էլամէթին հէր

1 Ըմպէին ղգինի • և օրհնէին զան զոսկեղէնս՝ և զպնճիս՝ և
 զերկաթիս, և զփայտեղէնս՝ և զքարեղէնս, և զան յաւի
 տենից ոչ օրհնեցին • Դան • 5, 4 :

հաւքէնտի հազլերինտէ՝ ազիմ քէտերէ պատի օլա-
ճաղինի ֆէհմ ետերէք, տահա զիյատէ հնտիչէյէ
կիրիթթար օլտուլէր :

Վէ չիւնքի դանիէլ մուգատտէմ՝ նաբուգոդոնոսորուն
րուեասընը վէ անըն թապիրինի պէյան եթմիշ իտի,
փատիշահըն վալիտէսի սուլթան տախի անըն պու մի
սիլիւ եսրար մատտէլէրէ վուգուլ օլտուլինի պիլիւպ
խապէր վէրտիքտէ, տէրհալ դանիէլի կէթիրտիւպ
փատիշահ տէր քի, եկէր պու եազըյր օգուլուպ թա
պիր ետէր խսէն ազիմ փայէյէ վասըլ ետէրիմ սէնի,
Դանիէլ գապուլ եթմէյիւպ սէնին փեշկէշին սանա
օլտուն, ետէճէկին իբրամը պաշգասընէ եթ տէտի ի
սէտէ, եազըյր օգուլուպ թապիր եթմէկէ սեօզ վէ
րիր : Լաքին եվվէլա անըն թագսիրաթընը զահիր է
տէր քի թէքտիր օլտուլինտէ, ալլահտան մախսու
սիյէ զաղէպ օլտուլի մուայեան օլուպ հէրքէս իպ
րէթ ալըն : Օ՝ էճիլտէն նաբուգոդոնոսորուն պաշընս
կէլէն սէրէնճամը (նիճէ քի պալատէ զիբր օլտու)
պիր պիր պէյան ետիւպ տէր քի սէն անտէն եպէտի
հիսսէ ալմայուպ քիպիրլէնտին, վէ ալլահըն տաճ
րընըն թագըմլէրինի կէթիրտիւպ անլէր իլէ շէրապ
իջտիկինիզտէ սիլին փուլթլէրինիզէ անլէր քի կեօր
մէզլէր իլիթմէզլէր վէ անկլամազլէր տուա ետիւպ
ալլահա տուա եթմէտին, քի սէնին եօմրիւն անըն է
լինտէ տիր, պու սէպէպ իլէ ալլահտան իրսալ օլուն
տու օ՝ էլ տէյու : սեօյլէտիքտէն մատտէ տիվարտէ

Ի Եւասէ դանիէլ առաջի թագաւորին . . . ոչ խոնարհեցու
ցէր զսիրտ քո առաջի, այ . . . և ընդ դէմ այ երկնից հպար
տացար . . . և զսպաստան նորա բերին առաջի քո . . . և դու և
մեծամեծք քո հարձք քո և կանայք քո ըմպէին նորօք զգինի .
և զածա . . . որք ոչ տեսանէն և ոչ լսեն և ոչ իմանան օրհ
նէիք . . . և զած որդի շունչ քո ի ձեռին նր է և ամ ճանապարհք
քո . . . զնա ոչ փառաւորեցէր . . . վասն այնորիկ յերեսաց նր առա
քէցաք թաթ ձեռին և զգիրդ զայդ գրեաց . . . Դան . 5 . 17 :

Եազըլանը տախի օգուտուգտէ , փատիշահըգ անտէն
 րէֆ օլունուպ սայրիսինէ վերլէճէկինի աշիքեար
 խապէր վերիւր : Զիրա մէգքիւր տիվարտէ իջ լու-
 ղէթ , մանէ , Թէկէլ , փարէս , Եազըլմըշ խտի , վէ
 անէրի տախի Թապիւր հտիւպ տէր քի , մանէ լուղէ
 Թի՝ պէյան հտէր քի՝ ալաս հօլշտիւ սէնին փատի-
 շահլըղինի , վէ րէֆ Եթտի : Թէկէլ , միզանտա Թար-
 Թըլուպ նօգսան պուլունտու : Փարէս , սէնին փատի-
 շահլըղն աճէմէրէ վէ քիւրտէրէ վերիտի ¹ :
 Ֆիհրադիգա՝ պու պապտէ բազտասարն Թէքտիր զ-
 լաճաղի մալիւմ օլտու իսէսէ , մէգպուր Եէնէ քիպիւր
 լիկի Թէրք հտիւպ՝ Թեօպէ տէմէզ , Թէգաթ անըն Եմ-
 րի ին վիւզարէլէրէ մախսուս օլան լիպասը անիտէ դա-
 նիէլէ կիյտիրիւպ , վէ Ե վագթին ատէթի իւզրէ պօյ-
 նունա ալթուն հալգա պըրագուպ՝ հօնիւնտէ Թէլալ
 չաղըրըր՝ քի գանիէլ հիւքիւմտար օլտու փատիշահը-
 ղն սիւլիւսինէ : Պէ ջիւնքի պալատէ մէգքիւր դարեհ-
 պաղտատը գուշատմըշ խտի , Ե կէճէ իջէրի կիրիւպ
 Դարէհ Եօլտիւրիւր բաղտասարը , վէ զապթ հտէր անըն փա-
 տիշահլըղինի :

Իպրէթ ալ , նաբուգոդոնոսոր քիպիրլիկինէ մէպ-
 նի Եշէտտի դազէպ իլէ Թէքտիր օլտու , լաքին սանկրա
 Թեօպէյէ կէլիւպ՝ ալասըն պիւլիւքլիւ կինի վէ գուտ-
 րէթինի Թանըմաղ իլէ՝ մաղֆիրէթէ հրզանի օլարագ-
 Եէնէ փատիշահլըղինէ վասըլ օլտու : Անադ՝ մէգքիւր
 բաղտասար՝ քիպիրլիկինտէն մատէ , իշրէթէ տախի
 մէշղուլ օլտու՝ վէ ալասըն իզգէթինի սագլամայուպ
 անըն իսմինէ Եափըլան տաճարն Թագըմէրի իլէ շէ-
 րապ իշտիկինտէն տէրհալ Թէքտիր օլտու :

1 Այս է մեկնութիւն բանիդ . մանէ , չափեաց նի զԹագաւո-
 լութի քո՝ և վախճանեաց զնա , Թէկէլ , կըւեցաւ ի կշիւս՝
 և գտաւ պակասեալ : փարէս , բաժանեցաւ Թագաւորութիւն
 քո՝ և տուաւ մարաց՝ և պարսից : Դան . 5 , 26 :

Ինտի զանն եթմէ . քի մէջքիւր իւջ լուղէթ , մանէ ,
 Թեկէլ , փարէս , եալընդ բաղտասար փատիշահըն
 հագգընտէ եաղըլտը , իլա քի՝ ճիւմէք քիպիրէրին
 վէ ալահըն էմրինէ մուղայիր հարեքէթ իւղէն օլան
 լերին հագգընտէ տախի տալիմա սիճըլ օլուր , զիրա
 քիչինին կիւնահ էօջիւսիւ տօլտուղինտէ՝ հեր հալ ալ
 լոհ Թէքտիր Էտէր անի : Նիճէ քի չօգ տէֆա հիւ
 քիւմտար վէ մալտար քիմէսնէլեր՝ էմրի հագգա մու
 ղայիր հարեքէթ էթմէկ իլէ Թէքտիր օլուրէր , վէ
 պու միսլիլիւ Թէքտիրիյէթին քէնտի կիւնահլերինէ
 պէտէլ օլտուղինի Ֆերդ Էտէմէլիւպ՝ փալահի նէֆս օլ
 մատրդլերինտէն մատէ , Թէչէքքի տախի Էտէրէք սայ
 իրէրինէ պէհանէ պուլուրէր :

Ալթընչը ֆաւլ :

Գլաւտէ մէջքիւր դարէհ փատիշահ՝ քի պաղ
 տատը զապթ էթտի , եիւզ իկիրմի ըրճալ Թային է
 տէր ճիւմէք հիւքմ էթտիլի եերէրին խտարէօինէ քի՝
 քէնտի զահմէթ չէքմէսին : Ալերին իւղէրինէ տախի
 իւջ քիմէսնէ նասպ Էտէր , քի անլէրին պիրի դանիէլ
 իտի : Լաքին դանիէլ զիյատէ ալիմ վէ տատրգանէ օլ
 մաղ իլէ՝ անի ճիւմէսինին իւղէրինէ նաղըր էթտի
 կինտէ , մէզպուրէր խօշլանմայուպ հասէտլերինտէն
 նալի՝ սէպէպ արար իտիլէր քի՝ փատիշահըն ինտինտէ
 անի գուպահաթլը Էտէլէր : Ֆիսամմա դանիէլ չիւնքի
 հեր վէճհ իլէ տատագաթքեար իտի , անըն հագգը
 տէ Թէչէքքի Էտէճէք պիր մասլահաթ պուլամայուպ
 տէրլէր քի՝ սուրէթի ախէր իլէ անտէ Էքսիկլիք պու
 լամայըզ , իլա քի՝ քէնտի ալահընըն նօմօսու խուսու
 սինտէ , զիրա նօմսա մուղայիր հարեքէթ էթմէզ օլ
 տուղինի պիլիր իտիլէր : Օ՝ Էճիլտէն ճիւմէսի պիլ իթ
 Թիֆադ փատիշահա տէրլէր քի , սէնին Թահզի հիւք

միւստէ օրան ճիւղէ ընձալ՝ քիպար՝ հիւքիւմոտր՝ վէ
զապըթան մէջլէրէթ եթտիլէր քի՝ պիր այ միւտտէթ
պէյնիստէ պիր քիմսէ եպէտի տիլէկ եթմէսին ալլահ
տան վէ ինսանտան , իլլա քի փատիշահտան տիլէյն
հեր նէ քի իսթէր իսէ • վէ քիմ քի պիր այա տէկին
ալլահտան , եախօտ փատիշահտան զայրի քիմէսնէտէն
պիր շէյ մաթլուպ հտէր իսէ , աթսընէր անի ասլան
լէրին գույուսունա • մէզպուրէրին մաթլուպի իւզըն՝
փատիշահ տախի րազի օլուպ էմր եազըլլը :

Նազար էյլէ պուրատէ դանիէլին իթիգաթընէ • զի
րա պու միսիլիւ թէրթիյպի իշիտիւպ՝ քէնտի հագ ,
գընտէ թուզագ օլտուղին պլրտի իսէտէ , նիճէ քի
տալիմա կիւստէ իւզ տէֆա էվինին իւպթ գաթընտէ
երուսաղէմէ տօղրու պագան փէնճիրէնին հօնիւնտէ
զոլըրուպ՝ ալլահա տուա հտէրէք մէմուռն օլուր ի
տի , քէզա եէնէ պի խէվթ տուայէ տուրուր ¹ :

Փէնճիրէլէր տախի աջգ օլուպ մէզքիւր հասիւտէր
անըն տուա եթտիլէլին տույունճէ , տէրհալ վարուպ
փատիշահա թէշէքքի հտէրէր • վէ հմրէ մուղայիր
տիր տէյիւպ՝ սիճիլ օլտուղի մէնվալ իւզըն անի աս
լանէրին գույուսունա տթմագ իսթէրէր :

Ֆիհհագիգա՝ փատիշահ պու խուսուստէ դոյլէթ գա
սալէթ հտիւպ դանիէլի խէլաս եթմէք իսթէտի , լա
քին մէզպուրէր տէրէր քի , աճէմլէրին վէ քիւրտ
լէրին հմրի՝ անի քի փատիշահ սապիթ եթսէ , շու
ռութ տէկիլ տիր քի թէպտիլ օլա • Պու պապտէ փա
տիշահ պիլ զարուրի դանիէլի կէթիրթտի իսէտէ , ա
նի աճըլուպ տէր քի՝ ալլահ խէլաս եթսին սէնի :

1. Եւ դանիէլ իբրեւ գիտաց՝ թէ կարգեցաւ հրամանն , եմուտ
ի տուն իւր , և պատուհանք բաց էին նմա՝ ի վերնատունս իւր
ընդգեմ՝ երուսաղէմի • և երիս ժամս յաւուրն դնէր ծունը՝
և կայր յաղօթս • և գոհանայր առաջի նշ իւրոյ • որպէս
առնէր յառաջագոյն • Դան . 6 • 10 •

Օ՛ր պապտէ մէջքիւր հասիւտէր տէրհալ աթարլոր
 դանիէն ասլանէրին գույունունա¹ : Վէ լաքին՝ դանի
 էլին տայիմա տուայէ մէշղուլ՝ օլարագ ալահա նիյազ
 էթտիկինէ նազարէն՝ փատիշահ ումար իտի՝ քի ալահ
 անի հըթշ էտէր : Օ՛ր էճիլտէն գույունուն իւզէրինէ
 պիր դաշ գոյուպ միւհիւրէր՝ քի օլմայա կիզլի կէ
 լիւպ անի էօլտիւրէլէր՝ քէզա հասիւտէր տախի միւ
 հիւրէրէր զոյլ՝ քի օլմայա փատիշահ անի գույուն
 տան չըդարա : Ֆէհմ հյլէ՝ ասլանէր դանիէն քէ
 տէր էտէրէր տէյուլ՝ զոյլտար խէվի էթմէտի դա
 ռէհ , նէ գատար քի ինսանէր քէտէր էթմէսին տէյ
 ու խէվի էթտի՝ զերա պիւր իտի՝ քի նահագ էերէ
 տիւշմանըգ էթտիէր անի՝ վէ էվինէ կիտիւպ գասու
 վէթինտէն զէճէ դաւամ էթմէզ՝ վէ ույդուսու գա
 չար : Պունտան գաթի նազար , սապահ օլունճա էրքէն
 կէլիւպ թաշը գալտըրտըր , վէ իւճէ սէս իլէ չաղը
 ղուպ տէր քի , էա՛ դանիէլ՝ ալահ սէնի խէլաա էթտի
 մի , քի տայիմա անի տուա էտէր իտին : Դանիէլ ճէ
 վապ էտէր քի , տայիմա սաղ օլ փատիշահ , պէնիմ
 ալահըմ՝ քէնտի մէլայիքինի իրսալ էտիւպ , ասլանէ
 րին աղզընը դափատը՝ վէ պէնի ինճիտմէտիլէր , անըն
 հուզուրինտէ սատագաթըմ՝ պէյան օլտու , վէ սէնին
 հուզուրինտէ տախի քէտէր էթմէտիմ² , օլ տէմ՝ փա
 տիշահ շայէթ շաղ օլուպ , անիտէ չըգարտըր անի
 գույունտան : Ֆիհհագիգա ինայէթի պարի՝ դանիէն
 էպէտի քէտէր օլմուշ տէկիլ իտի , մատամ քի թամ
 իթիգաթ իլէ ալահա ումունտ էթտի :

1 Յայնժամ հրաման էտ թագաւորն՝ և ամին զդանիէլ . և ար
 կին զնա ՚ի գուբն առիւծուց . Դան . 6 . 16 .

2 Եւ ասէ դանիէլ ցարքայ . անքայ՝ յաւիտեան կեաց . նմ իմ
 առաքեաց զհրեշտակ իւր . և երեց զքերանս առիւծուցս . և
 ոչ ապականեցին զիս . առաջի նորա ուղղութի գտաւ իմ . և
 առաջի քո արքայ փառ ինչ ոչ արարի . Դան . 6 . 21 .

Նազար գըլ դանիէն հասկտ հտէնէրին սէֆիլ հա-
լինէ . զորա անըն գապահածը օժնադըն զահիր օւ-
տուգտէ . փատիշահըն էմրի իւղրէ աթարէր անէրի
անէրին զէվճէնէրինի վէ հվատէրինի օ դուրոյն .
վէ մէզպուրէր տահա աշաղը ինմէքսիղին՝ ասլանէր
հիւճմ հտիւպ՝ անիտէ ճիւմէսինիտէ հէլաք հտէ .
րէք անէրին քէմիքէրինի տախի գըրուպ փարջա-
լարար : Դարեհ պու խուսուստէ զայիթ մէսրուր օւ-
մասը իլէ . Թահգի հիւքմիւնտէ օլուն ճիւմէ մահաւ-
լէրէ ֆերման իրաւ հտիւպ էմր հտէր քի . ճիւմէ-
սիտէ դանիէնն ալլահընտան խէվֆ հտէլէր . վէ ալլա
հըն տայիմա պիր գարար վէ միւճիւզաթքեանի օւ-
տուղինի իգրար հտիւպ՝ ասլանլարըն հլինտէն դանիէն
խէլաս հթտիկինի պէյան հտէր ճիւմէսինէ :

Իպրէթ ալ . դանիէն ինսանէրտէն խէվֆ հթմէյ
էրէք տայիմա ալլահա նիյադ վէ տուա հթմէսի իլէ .
հօթւմտէն խէլաս օլտու . վէ անէ հասկտ հտէնէր
գուրտուգիւրի թուզաղա քէնտիւրի տիւշիւպ հէլ
լաք օլտուլէր :

Օն տեօրտինճիւ ֆասլ :

Պալատէ մէզքիւր դարեհ փատիշահ հօտիւք
տէն սօնկրա . անըն թօւնու կիւրոս նամ քիմէսնէ՝ օ
քի աճէմ փատիշահը իտի՝ պաղտատ փատիշահըլընը
տախի դապթ հթտի : վէ դանիէն նիճէ քի անտէն հվէ
վէլ օլան փատիշահէրէ սէվկիւլիւ օլուպ՝ աղիմ փայէ
վէ շէրէֆ քէսպ հթմիւ իտի . քէզա կիւրոս տախի ալ
նէ զէյատէ իթիպար հթտի : վէ լաքին բէլ նամինտէ
պիր փութ վար իտի պաղտատաւ քի անէ դաամ օլա
րադ եհվմիյէ օն իքի քիլէ խաս ուն՝ գըրգ գօյուն վէ

1 Եւ դանիէն էր կենաց կցորդ Թադաւորին : Է փառաւոր քան
զամենայն բարեկամս նորա . Դան . 14 :

ալթը մէտրէ շէրուպ թային եթմիշ իտիւր , փատիշահ տախի անէ թափընուպ տայիմա կիտէր սէճտէ գըլար իտի : Գէ լաքին դանիէլ փութա սէճտէ գըլմայուպ եալընըզ ալահա սէճտէ գըլմաղ իլէ , նիշիւն սէճտէ գըլմագըն բէլէ տէյու : փատիշահ սիւալ եթտիքտէ , ճէվապ էտէր քի , էլ եափընը փութա սէճտէ գըլմա , իլլա՝ եէրի կէօյիւ եարատան՝ հայսթ սահիպի ալահա սէճտէ գըլարըմ քի օ ճիւմէյէ հիւքմ էտէր : փատիշահ տէր քի՝ մէկէր բէլ հայսթ սահիպի տէկիլմ մի տիր , կէօրմէզ միսին քի նէ գատար եէր իջէր : Օլ պապտէ դանիէլ կիւլէրէք տէր քի , սլտանմա եա փատիշահ , զիրա անըն իշի թափրագ վէ տիշարըսը փիրինջ օլուպ էպէտի եէյիւպ իջտիկի եօգ տըր : Պու ճէվապա փատիշահ կիւլէնմէկ իլէ , տէր հալ փութթանն շէթէրինի չաղըրուպ տէր քի՝ բէլէ թային օլան դաամը եէյին քիմ իսէ պանա սեօյէմէզ սէնիզ՝ հէլլաք օլուրսունուպ , վէ եկէր անի բէլ եէր իսէ , էօլիւն դանիէլ , զիրա քիւլըր եթտի բէլէ : Վէ չիւնքի մէզքիւր շէիլէր՝ գէվճէլէրինտէն վէ էվլատէրինտէն մատէ եթմիշ ատէմ իտիւր , քի օ դաամը գէվճէլէրի վէ չօճու գլէրի իլէ եէրէր իտի , օ ալ նէ տէկին եթտիքլէրի հիլլէ գահիրէ չըգուպ թէքտիր օլմասընլէր տէյու տէրլէր քի , պիզ փութիսանէտէն տիշարը չըգալըմ , սէն դաամը բէլին հանիւնն գօյուպ՝ գափուլու միւհիւրլէ , սապահ կէլ պագ , էկէր անլէրի բէլ եէմիշ տէկիլ իսէ , պիզ էօյլիմ՝ վէ եկէր եէմիշ իսէ , դանիէլ էօլիւն : Զիրա մէզպուրլէր զիլ-

1 Եւ էր կուռք մի բաբելացւոյ՝ անուն բէլ . . . և թագաւորն պաշտէր զնա . . . Բայց դանիէլ պագանէր երկիր այ իւրոյ , և ասէ ցնա թագաւորն՝ դու ընդէր ոչ երկիր պագանես բէլայ , և նա ասէ . քանզի ոչ պաշտեմ զկուռս ձեռագործա , այլ զնօ կենդանի՝ զարարիչն երկնի և երկրի . որ ունի ինչա նութիւն ամենայն մարմնոյ . Դան . 14 . 2 :

րի զէմինտէն սեղանն ալթընա տէկին կիզլի եօլ եաւի
 մը շ օլմաղ իլէ , տայիմա վարուպ բէլին էօնիւնէ գօ
 նուլան դաամը եէր իտիլէր , օ էճիլտէն պու միսիլլիւ
 գաւլէ էթմէկէ ճէսարէթ էտէրլէր , Դանիէլ տաթի
 պու գաւլէ ըազի օլտուգտէ , փատիշահ պիլ նէֆա
 գօր դաամը բէլին էօնիւնէ , շէխլէր տիշարը չըգտըգ
 լէրինտէ , դանիէլ քէնտի ատէմի իլէ քիւլ կէթիւ
 տիւպ էքէր փութխանէնին իջնտէ զէմինէ , վէ տիւ
 շարը չըգուպ փատիշահըն միւհիւրի իլէ գափույու
 միւհիւրլէյիւպ կիտէրլէր , Վէ շէխլէր նիճէ քի տայ
 իմա էտէր իտիլէր , պու սէֆա տաթի զէվճէլէրի վէ
 չօճուգլէրի իլէ վարուպ օ դաամըն վէ շերապըն հէ
 փիսինի եէյիւպ իջիւպ պիլ շէյ պըրագմազլէր :
 Սապահ օլտուգտէ փատիշահ դանիէլ իլէ կէլիւպ գա
 փույու աջընճա , սօֆըայա պագուպ իւճէ սէս իլէ նի
 տա էտէրէք տէր քի , պիւյիւքսիւն սէն եա բէլ , վէ
 հիլէ էօգ տըր սէնտէ , զիրա զանն էտէր քի բէլ
 տիր դաամը եէյէն : Վէ տահա իջէրի կիրմէզտէն , գա
 նիէլ կիւլէրէք փատիշահ տէր քի զէմինէ նազար
 էյլէ , պու իզ քիմին տիր , օ տաթի պագուպ գարը
 էրբէք վէ չօճուգ տյաղը իզի կեօրիւպ մասլահաթը
 անկատուգտէ , շէխլէրի դուծար , վէ մէզպուրլէրին
 հիլէսի զահիլ օլմաղ իլէ կիզլիտէ օլան գափույու
 տաթի պէյան էտէրլէր , Օլ պապտէ փատիշահ շայ
 էթ կիւճէնիւպ անլէրին ճիւմէսինի էօլտիւրտիւք
 տէն մատէ , բէլի տաթի դանիէլէ թէսլիմ էթմէկ իլէ
 գըրար անի դանիէլ , վէ փութխանէյի տաթի երգար :
 Ֆիլհագիգա դանիէլին ճէվապընըն սահիհ օլտուղի զա
 հիլէ չըգուպ փատիշահ նատիմ օլտու իսէտէ , պաղ
 տատտա պիլ պիւյիւք աթտէր (վիշապ) վար իտի ,
 քի անէ տաթի ալահ տէյու ճիւմէ պաղտատ էհաթի
 սի թափընըր իտի : Վէ չիւնքի բէլին հագգընտէ փի
 ըինջ տիր , վէ եէյիւպ իջտիկի էօգ աըր տէտի դա

նիէլ, օ՛ ԵՂիշտէն փատիշահ անէ տէր .քի՛ աժտէրին
հագգընտէ տախի փիրինջ տիր, վէ ալլահ տէկիլ տիր
տէր միսին, զիրա օ տիրի տիր, վէ եէր իջէր, կէլ ա
նէ սէճտէ գըլ: Դանիէլ թէքըար, պէն սահիպ ալլա
հըմա սէճտէ գըլարըմ տէյու գաթի ճէվապ էթտիք
տէն մատէ, մէղքիւր աժտէրին տախի՝ ալլահ օլմա
տըղինի անէ պէյան էթմէք իսթէմէ կ իլէ տէր .քի՛
էկէր պանա ըուխսէթ վէրիր իսէն, պէն անի գըլըճ,
սըղ վէ տէյնէկսիղ էօլտիւրէյիմ՝ փատիշահ տախի
ըուխսէթ վէրտի. զիրա ումմաղ իտի՝ .քի՛ գատըր օլա
անի էօլտիւրմէկէ: Իմտի դանիէլ պիրաղ եաղ՝ զիթթ,
իջ եաղը՝ վէ գըլ ալուպ՝ հէփիսինի պէրապէր փիշրիր,
վէ անի թօփ եափուպ աժտէրին աղզընէ պըրագըր,
աժտէր անի եէտիքտէ, պիր կէսնէ նէֆէս ալմաղէ
գատըր օլամայարագ՝ անիտէ ջաթլայուպ էօլտիւկի
հալտէ, դանիէլ տէր .քի՛ կէօրտիւնիլը միւ թափտը
ղընըղ շէյի:

Վագաա փատիշահ՝ պու խուսուստէ տախի դանիէլէ
կիւճէնմէտի իսէտէ, պաղտատ է հալիսի ղայէթ կիւ՛
ճէնիւպ տէրէր .քի՛, փատիշահ եահուտի օլտու, զը
րա բէլի գըրտը. աժտէրի էօլտիւրտիւ. վէ փութ
շէլլերինի գըլըճտէն կէջիրտի, վէ ճիւմէսի եէք տիլ
հիւճիմ էտիւպ՝ փատիշահ տէրէր .քի՛, վէր պիզէ
դանիէլի, էկէր վէրմէղ իսէն, էօլտիւրիւրիւզ սէնի՝
վէ սէնին սինսիլէնի: Իմտի մէղպուր նաջար գալուպ
դանիէլի անէրէ թէսլիմ էթտիկի հալտէ, տէրագէպ
աթարըր անի ասլանլարըն գույուսուհա՝¹ Պու տէֆա
աթթը կիւն գալտըր դանիէլ գույուտա, .քի՛ անտէ եէտի
ասլան օլուպ՝ կիւնտէ իքի ինսան թէնի, վէ իքի գոյ
ուն պըրագըրըր իտի գույուհա, լաքին դանիէլի ա,

¹ Եւ իբրեւ ետես թագաւորն՝ թէ կարի տագնապէն զնա. հաւ
էիւ ետ ՚ի ձեռս նոցա զդանիէլ: Եւ նոքա արկին զնա ՚ի գուրն
առիւծուց. Եւ անդ էր զվեց օր. Դան. 14. 29:

Թընճա , զոյրի պիր շէյ վերմէ զէր՝ քի ասլանըր Խճ
 գալմաղ իլէ , տէրհալ անի ետսինլէր :
 'Նազար էլլէ պուրատէ՝ քի ալլահ քէնտի ստորդ գու-
 լունու նիճէ հըքզ եթտի . զիրա դանիէլ գույուեա ին
 տիքտէ , ասլանլէր հէր նէ գատար աճ իսէլէրտէ , ա-
 նէ տօգանմայուպ՝ կեօյա քէնտիլէրինէ միսաշիր կէլ-
 միշ կիպի՝ եպէտի սըգընթը վէրմէ տիլէր : Վէ պու մի
 տիլիւ ապիմ միւճիւզաթ՝ երուսաղէմ էյալէթինտէ
 պուլունոն իսրայէլ ճէմանէթինէ պէյան օլունորագ՝
 անլէր տախի թէսէլլա քէսպ էթսինլէր , պախուսուս
 քի ալլահըն գուտրէթի ազիմէլէրի վէ դանիէլէ եթ-
 տիկի ինայէթ ճիւմէյէ զահիր օլա տէյու՝ եահուտիս
 տան դօփրաղնտէն ամբաղում փէյզամպէրին ետի ի
 լէ դանիէլէ դաամ իրսալ էթտի ալլահ . զիրա ամբա-
 կում չարպա փիշերիւպ վէ իշինէ էքմէք տօղրայուպ՝
 անի թարլատա օլան իշիլէրինէ կեօթիւրիւր իւքէն ,
 մէլայիք անէ տէր քի՝ օ՛ եէմէկի կեօթիւր պաղտատ-
 տա դանիէլէ , օ՛ քի ասլանլէրին գույուսունտա տըր :
 Ամբակում ճէվապ էտիւպ՝ պէսիմ պաղտատը կեօթ-
 տիւկիւմ եօգ , վէ գույու նէրէտէ տիր պիլմէմ տէ-
 տիկինտէ , հիքմէթուլահ մէլայիք հէման անըն փէր .
 չէմինտէն դութարագ տէրագէպ պաղտատա կեօթիւ-
 րիւպ մէղքիւր գույուեա վասըլ էթտիկի հալտէ ¹ , ամ-
 բակում նիտա էտէր քի դանիէլ դանիէլ՝ գալդ ալ եէ-
 մէկի , անի քի ալլահ սանա իրսալ էթտի : Օլ պապ-
 տէ դանիէլ ալլահտան մէմուռն օլարագ եէմէկի ա-
 լուպ եէտիքտէ , տէրհալ մէլայիք եէնէ ամբակումու-
 ալուպ կեօթիւրտիւ քէնտի մահայլինէ ² :

1 Եւ բուան էհար հրեշտակն զգագաթմանէ նր . և կալու զվար-
 սից գլուպ նր . և եգ զնա ՚ի բաբելօն ՚ի վր գւոյն . Դան . 14 . 35 :

2 Եւ յարեաւ դանիէլ և եկեր . և հրեշտակն նոյ տարաւ զամ-
 բակում նոյն ժամայն անպէն ՚ի տեղի իւր . Դան . 14 . 38 :

հալինի • զիրա դանիելի գույունեա աթորդլերինէ զայ-
 եթ շաղ օլտուլէր իսէտէ , փոտիշաճ շիւնքի դանիելի
 աճըր իտի , եհտինճի կիւն գույունուն եաննէ կէլիր
 .քի անի աղայէ • վէ պագուպ գույունուն իջինտէ դա-
 նիելի պի .քէտէր օթուրմուշ կեօրաիւզի հայտէ , իւ-
 ճէ սէս իլէ նիտա ետիւպ տէր .քի՝ պիւլիւքսիւն եա
 դանիելին սահիպ ալլահը • սէնտէն զայրի ալլահ եօգ-
 տըր ¹ : Պուստան գաթի նազար՝ դանիելի չըգարտուպ
 անըն տիւշմանլերինի աթորդըր գույունեա • վէ անիտէ
 մէգպուրլէրի ասլանլէր փորալայընճէ , փոտիշաճ թէք
 րար տէր .քի՝ ճիւմլէ տիւնեատէ սաքին օլանլէր խէվի
 պիրլէ հէյպէթտէ գալընլէր դանիելին ալլահընտան •
 զիրա օ՝ տըր գուրթարըճը վէ միւճիւղաթքեանի , .քի
 խէլլա եթտի դանիելի ասլանլարըն գույունստան ² :
 Պու սագլիյէթին հագգընտէ պաղըսը տէր .քի նա-
 բուգողոնսորուն վագթինտէ գուհուր եթտի • վէ լա-
 քին հէր նէ վագթ օլտու իսէտէ , պու պապտէ աւ-
 լոհըն գուտրէթի զահերէ չըգուպ՝ անըն միւպարէք
 իսմի շէրիֆի միւշէրրէֆ օլտու • պախուսուս՝ դանիելին
 վէ ճիւմլէ իսրայէլ ճհմանէթինին շաղ ու մէսրուր օլ-
 մանլերինէ պատի՝ աղիմ՝ պիր մէվատ օլտուգտէն մա-
 տէ , ճիւմլէ ինսանլէրէ տաթի աղիմ իպրէթ օլտու ,
 .քի .քէնտի կէջինմլէրի սէպէպինէ խիւաֆը ինհա հա-
 րէքէթ իւզրէ .քիմսէյի ալտաթմալայէր :
 Պու անէ տէկին՝ դանիել վիւյղամպերին վագթինտէ

1 Եւ թագաւորն եկն յաւուրն եօթներորդի աշխարել զդանիէլ
 և եկն 'ի բերան գբոյն . և հայեցաւ , և ետես զդանիէլ՝ զի
 նստէր • և աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ՝ և ասէ . մեծ ես նր նծ
 դանիել , և չիք այլ ոք բաց 'ի քէն . Դան . 14 . 39 :

2 Յայնժամ ոսէ թագաւորն • պակնուցուն ամենայն բնակիչք
 ընդհանրոյ երկրի յայ դանիէլի • զի նա է վրկի՝ արարողը-
 շանաց՝ և զբանլէաց երկրի • որ վրկեաց զդանիէլ 'ի գբոյ
 աւերածուց . Դան . 14 . 42 :

պաղտատա զուհուր հտէն նագլիյեթէր միւթա ,
 սարիճէ պէյան օլտու իսէտէ , անըն քիթապընըն եէ ,
 տի ֆասընտէն ան իքի ֆասըն նիհայեթինէ գատար ,
 միւթէքպէլտէ (առ յապայն) զուհուր հտէճէք պա-
 զը մատտէլէր , անլէր քի պաղտատ՝ աճէմ՝ քիւրտ՝
 եռնանի՝ սիւրեանի՝ մըսըր վէ տախի սայիր փատիշահ ,
 լէրին զէմանլէրինտէ իճրա օլաճագ իտիլէր , պախու-
 սուս՝ իլք սիւալտէ զիքր օլտուղի մէնվալ իւզորն , մի-
 սիհ եֆէնտիմիղին տիւնեայէ կէլէճէք վագթի , պա-
 տէհու տիւնեանըն նիհայեթինտէ թէճճալ կէլիւպ՝
 վէ անըն հիւքմիւ իւջ պուշուգ սէնէ սիւրիւպ հէլ-
 լաք օլտուգտէ , ասիւմանի փատիշահլըգ՝ մէսիհին
 հիւքմիւնիւն հպտիլ հպտ թէպտիլ ու թաղիւր օլ-
 մայարագ՝ տայիմա պիր գարար գալաճաղի տախի ,
 կէօյա հազըրտա օլմուշ կիպի՝ պիլ լութիու պարի
 դանիէլէ իլհամ օլտու , նիճէ քի պէյան տըր մահա-
 լինտէ վէ շէրհ քիթապլէրինտէ :
 Մէզքիւր մատտէլէր , անլէրի քի ալտահըրրան դա-
 նիէլէ պէյան էթտի , վագթինէ իհալէ օլունարագ՝
 շիմտիլէր իսրայէլ ճէմաէթինին նէ սուրէթ իլէ պաղ-
 տատ էսիրլիկինտէն խէլաս օլտուղի իշ պու մահալտէ
 խիւլասէ օլունուր :

ՍԵԼԱՅ 3 :

Հանկը փատիշահըն վագթինտէ խէլաս օլտու իսրայէլ ճէմաէ-
 թի պաղտատ էսիրլիկինտէն :

Ճ. Իլիւրոս փատիշահըն : Զիրա (նիճէ քի դանի-
 էլին ան տեօրտիւնճիւ ֆասընտէ զիքր օլտու) պաղ-
 տատ փատիշահլըղի կիւրոսուն թահգի հիւքմիւնէ
 կէլտիկինին իլք սէնէսինտէ՝ ճէմաէթի էսիրլիքտէն
 ողատ էթտի : Փիամմա՝ տէկիլ քի քէնտի ըլլի իլէ
 պու միսիլիւ էլլիկ էթտի եահուտիլէրն , իլա քի՝

ալլահըն աղիմ ինայեթի վէ անըն միւրատը ալիյեսի Է
 Լէ . նիճէ . քի՛ մէզպուր տաճա տիւնեայէ կէլմէզտէն
 իքի եիւզ սէնէ մըգտարի ագտէմ, Եսայի միջլամպեր
 անըն հագգընտէ եազմը շիտի՝ քի կիւրոսուն եէտի
 իլէ ճհմաէթ հսիրլեքտէն խէլաս օլա¹ : Օ՛ Եճիլտէն
 կիւրոս քէնտի Թահգի հիւքմիւնտէ օլան եերլէրէ ԻԵՂԵ.
 Ֆէրման իրսալ հտէր , քի եահուտիլէր կիտիւպ՝ ալ ԳԼԲ.
 Լահըն տաճարընը եափսընլէր երուսաղէմտէ . վէ կիթ 2ԵՂԵ.
 մէք իսթէմէյէնլէր , ալթուն՝ կիւմիւլ՝ վէ տաճարա ԳԼԱ.
 իգթիղա հտէճէք լէվաղիմէթլէրի վէրսիյէր :
 Զիրա պաղըլէրի հսիր կիթտիքլէրի մահալտէ միւլք՝
 եվ վէ կէչիւնէճէք հտիւնիլ օլուպ երուսաղէմէ կիթ
 մէտիլէր իսէտէ , տաճարըն ինչասընէ իմտատ եթտիւ
 Լէր : Բէզա կիւրոս տախի՝ տաճարըն ալթուն վէ կիւ
 միւլ թագըմլէրինի՝ (անլէրի . քի նաբուգոդոնոսոր Ե
 րուսաղէմտէն ալուպ պաղտատտա քէնտի վուլթու
 նուն էվինէ գոմուլ իտի , նիճէ . քի զիքր օլտու տեօր ,
 տիւնճիւ տէհրին եիւզ պէշ սիւալինտէ) անլէրին
 ճիւմլէսինի կէթիրտիւպ թէսլիմ հտէր եահուտիլէրէ
 քի երուսաղէմէ կէթիւրէլէր :
 Ինայեթի պարի իսրայէլ ճհմաէթի պու միսիլիւ ըուխ
 սէթ պուլտուգտէ , իւըզմէթքեար՝ խալայըգ վէ 3Ե . 2ԵՂԵ.
 Ճուգլէրտէն մատէ , գըրգ իքի պին իւչ եիւզ ալթմըշ ԳԼԲ.
 ատէմ ճհմ օլարագ՝ աղիմ շաղըգ պիրլէ երուսաղէմ ԻԵՂԵ.
 էյալէթինէ կէլիւպ՝ հէրքէս քէնտի եերլինէ վէ միւլ ԳԼԵ.
 քիւնէ սահապէթլիք հտէր : Վէ կէլէնլէրին սինսիլէ
 Լէրինի Թասիճ Եթմէք իսթհտիքլէրինտէ , քահանա
 Լէրին պաղըլէրի ճիւնլէրինի իսպաթ հտէմէտիքլէրին
 տէն , անլէրի քահանալըգտէն իխրաճ հտէրլէր . Թա՛
 քի մալիւմ օլա անլէրին ճինսի :

¹ Այսպէս ասէ տէր ցօծեալն իւր՝ ցկիւրոս . չորոյ կտայ զա.
 Զոյ ձեւանէ նորա . . . նա շինեաց զքաղաքն իմ . և զգերու.
 Թիւն ժողովրդեան իմոյ դարձուցէ . Եսայ . 45 .

2Ե. Բ. Պատեհու ճիւղէսի երուսաղէմէ կէլիւայ՝ յօսեղեկին
 ԳԼԴ. օղլու յետու, վէ սաղաթիէլին օղլու զորաբաբէլ նամ
 քիմէսնէլէր, վէ անյերին դարնտաշէլէր տաճարտա
 սեղանը եափուայ՝ մոլսէսին նամօսունտա տէրճ օլտու
 շի մէնվալ իւղրէ՝ ուտէթ օլան գուրպանլէրի ալլահա
 սունարլէր: Պախուսուս՝ սայտա դարաֆընտին եափըյա
 իգթիլաւ հտէն նըզգը կէթիրտիւայ՝ ամէլէ վէ անյերին
 իտարէսինէ մամուրլէր թային էտիւայ՝ տաճարըն թէ
 մէլինի պըրագտըզլէրինտէ, պօրուլէր չալուայ աղլմ
 շէնլիք պիրլէ զէպուր օգուրաագ մէմուն օլուրլէր
 ալլահտան¹: Վէ անյեր քի մուգատտեմ տաճարըն եա
 վաընը կէօրմիւշ տէկիլիտիլէր, զայնթ շաղ օլտուլէր
 իսէտէ, վէրան օլմաղտան էվվէլ անի կէօրէնլէր աղ
 լարլէր: զերա ումուտ էթմէզլէր քի հիյէթի ասլիյէսի
 իւղրէ եափըլա, վէ դարաֆիյէնին սէսի պիրի պիրինէ
 գարըշուայ ուզագ մահալէ տէկին իշտիլլէր խտի:

ՍԻՆԱԼ 4:

Եռհուտիլէր տաճարը եափմաղէ պաղատըզլէրինտէ, տիւշման,
 լըգ գառտի իլէ եափըյը մէն հտէն օլտու մը:

2Ե. Բ. Ճ. Օլտու: Չիրա սամարիա էհալիսի (անյերի
 ԳԼԴ. քի սիւրեանի փատիշահը սաղմանասար սայիր մահալ
 տէն կէթիրիւայ՝ անտէ սաքին էթտիրմիշ իտի, նիճէ քի
 զիւր օլտու տէօրտիւնճիւ տէհրին էիւզ սիււալինտէ,)
 երուսաղէմէ կէլիւայ՝ իսթէրլէր քի պէրապէր եափըն
 լէր: Լաքին մէզպուրլէր հզ գատիմ յուգանըն վէ բէ
 նիամինին ճինսինէ տիւշման օլմաղ իլէ, մէզքիւր զօ
 րաբաբէլ յետու՝ վէ սայիր սեօղ սահիպլէրի ըլիա սը

1 Եւ տսէն այր ցընկեր իւր. խոստովան եղերուք. և գոհացաւ
 ըսւք զո՞նք. զի քաղցը է. զի յաւիտեան է ողորմութիւն նորա՝ ի
 վերայ իսրայէլի. և նմ ժողովուրդն մեծաձայն օրհնէին զիւր
 նժ իսրայէլի. վն զի արկան հիմունք տանն ան. 2 Եւր. 3. 11.

մայրուք տերէր քի, կիւրոս փատիշահ եաղծող պիգէ
հմր հեթոի տաճարը եափմաղէ, զիրա պիւր խոյէր
քի մեզպուրէրին ֆիքրի եափմաղ տէկիւ, իւլ քի
մէն հեթմէք տիր: Փիւհագիգա՝ պու ճեփապըն իւզէ,
ընէ գալպէրինտէ ղան կիզլի ֆեսաաը աշիքեար հ,
տէրէք կեօնակեօն սըգընթը վէրտիքտէն մատէ, եա,
փընըն մէն օլմասընէ տափի սէպէպ օլտուէր:

Օ իրա օ հսնատէ կիւրոս հօլիւպ՝ անըն եէրինէ արտա,
շէս նափինտէ պիր քիմնէ փատիշահ օլուր: Վէ պալա Արտա,
տէ մեզքիւր սամարիա եհալիսի, անէր քի տաճարըն շէս
եափըլտըլինի իսթեմէզ խոյէր, եահուտիլէրին հագ,
գընտէ արտաշէսէ խիլաթը ինհա կեօնակեօն թէշէքքի
եաղարէր քի պաղտատ հօրլէրինտէն խէլաս օլուպ
կէլէն եահուտիլէր՝ երուստղէմ շէհրինի եափմաղէ
պաղատըլէր, լաքին օ մահալ վէ անըն փատիշահլէրի
հօթէտէն պէրու ափ օլմաղ իլէ, հէկը օ շէհիր եա,
փըլըր իսէ, սանա իղաաթ հեթմէզլէր: Պու պապտէ
արտաշէս թահգիգը մապահաթ հեթմէյէրէք գեքը օ,
լան միւղէվիր քիմէսնէլէրին թահըիքի իւզըն՝ եափը
մէն օլուոն տէյու հմր հեթմէկ իլէ՝ տաճարըն ինշաաը
օն իքի սէնէ պաթաղ օլտու իսէտէ, օ հսնալէրտէ
արտաշէսի հօլիւրիւրէր, վէ անըն եէրինէ դարէհ
նամ քիմէսնէ փատիշահ օլտուգտէ, անըն հմրի իւղա Դարէհ
քէ եահուտիլէր թէքրար միւպաշիրէթ հեթմէլէր տա,
ճարըն ինշաաընէ:

Մեւալ 5.

Եահուտիլէր քիմին եէտի իլէ դարէհտէն բուխսէթ պուլուաղ
թէքրար տաճարը եափմաղէ պաղատըլէր:

Ճ. Պալատէ մեզքիւր զօրաբաբէլին: Չիրա (նի)
ճէ քի տէնիլիր) մեզպուրոն եզ գատիմ մեզքիւր
գաբէհ իլէ տոսթլուղի վէ իւլիթի օլմաղ իլէ, երու

սաղէմոնէն անոն եանքնէ կիտէր քի՝ տաճարը վէ եղու,
 սաղէմի եափմաղա ըուխտէթ սլա ։ Ինայէթի պարն
 դարնէ տախի անէ իթիպար հտիււ ։ սայրի իքի ալ
 տէմ իլէ անի քէնտի օտաւքնէ մուհաֆըղ թային Ե.
 ԻԵՂԻ. տէր ։ Պատիհու դարնէ քէնտի թէփապիլէրի քիւրտ
 ԳԼԻ. վէ աճէմ պիլլէրինի ելւղ իկիրմի եհտի ըիճալ քի,
 պար ճէմ հտիււ ։ անլէրն ազլիմ զիյաֆէթ հիթտի ։
 վէ եէյիււ իլէււ շաղ օլտուգտէն սօնկրա՝ հէրքէս
 եէրինէ կիտէր ։ գարնէ տախի օտաւքնէ կիլիււ ույ,
 գույէ վարտագտէ ։ պուլտէ մէղքիւր իւլ ատէմ՝ քի
 ատէթ օլտուղի իւղրէ ատայը պէքլէր իտիլէր ։ պիրի
 տիրի իլէ սեօհպէթ հտիււ տէրլէր քի ։ հէր պիրի
 միղ պիրէր շէյ սեօյլէյէլիմ ։ քիմ քի զիյատէ ազլւ
 տաւնէ վէ գուլվէթի քէլամ սեօյլէր իսէ ։ փատիլաճ
 ինամ հտիււ ։ անի աղիմ փայլէյ վաւըլ հտէ ։ թա՝
 քի փատիլաճն իքիւճի քիւրթիւսիտէ օթուրոււ
 անէ ագրապա չաղըրըրն ։ Մէղպուրէր մապիլլէրին
 տէ մաւլահաթա գարար վէրիււ ։ եվլէլքի եաղար
 քի՝ շէրապ ճիւմէսիտէն զիյատէ գուլվէթի տիր ։
 Իքիւճիսի եաղար քի՝ փատիլաճ ճիւմէսիտէն զիյա
 տէ գուլվէթի տիր ։ Վէ իւլիւնճիւսիւ (օ քի զո
 ըաբաբէլ իտի) եաղար քի՝ ճիւմէսիտէն զիյատէ
 գուլվէթի տիրլէր տիլ հիլլէր ։ վէ անլէրտէն զիյա
 տէ գուլվէթի տիր սահիհլէք (ճմարտութիւն) ։ վէ
 հէր պիրի եաղարըրի միւհիւրլէյիււ փատիլաճն պա
 շը ուճոնա գօրլար ։ փատիլաճ ույանոււ անլէրին
 եաղարըրին օգուտուղիտէ զայէթ խօշտանաբագ տէր
 հալ պալտտէ մէղքիւր ըիճալ վէ քիպարլէրի ճէմ է
 տիււ տիւան հտէր ։ վէ զիքր օլան իւլ ատէմ տախի
 հուգուրա չաղըրըր քի՝ հէր պիրի քէնտի եաղարըրն
 մանէ վէրէ ։ Իմտի օ քի շէրաղըն հագգըտէ եաղ
 մըլ իտի ։ անոն գուլվէթի իլէ ինանլէրին զայէթ ճէ
 աւրէթ իւղրէ օլոււ կեօնակեօն հարէքէթ հիթտիլէր

ընդ պիտի պիտի պէյան հեծտի : Փատիշահըն հազգըն Ինչ
տէ կողան տախի փատիշահըն նախաւորու վէ Գ. Բ.
գուլ վէթինի պէյան հազգ : Վէ զորաբաբէլ օ. քի
տիշ հհին վէ սահիհիք հազգընտէ կապըն շիտի ,
նիւսան դայիթիսինին մու հապպիթի քհնտի երինին ին
տիմտէ դայիթ միւճէրրէպ սընաղ ինէ : անլէրէ փատի
շահիք տախի ընայիթ հազգիք տէյու թաատիք հիթ
տիքտէն սնկրու , ճիւսապ հազգ քի պուսըրըն ճիւս
լիսինտէն զիյատէ սահիհիք գուլ վէթին տիք : զիւր
ճիւսլիսինի ալթ հոիւպ քիմնէ գատըր օլտմաղ անէ
գարըր տուրմաղէ , վէ հայիտիլ հայիտ պէր գարար օ
լուպ ճիւսլի մախըլէր անէ օլտմաղ հազգիք , զի
րա անտէ դատտարըգ եօգ տըր : վէ ալաճ տըր ա
նըն սահիպի : Վէ տահա պու միսիլիւ ճիւսապիք սա
հիհիլին հազգընտէ սեյլիտիլինտէ , տախիլի մէճիւ
օլանլէրին ճիւսլիսին հէք տիլ իւճէ սէս ին նիտա ե
տիքիք քի սահիհիք դայիթ պիւյիք վէ գուլ վէթին
տիք : վէ ճիւսլիսինի ալթ հազգ : Օլ պապտէ փատի
շահ տախի զորաբաբէլին ճիւսապիլինտէն դայիթ իւշ
ընուպ տէր քի տիլ հէր նէ քի իսթիքիսին վէրիլ
իմ զիւր ճիւսլիսինտէն զիյատէ ալիմ պուլունտուն :
վէ պէսիմ իքիսիք քիւրսիւմտէ սթուրուպ պանա
ադրապա ճարըրլասըն :

Վէ ճիւսլի մէզպուր մախսու տահարըն վէ երուսա
ղէմին ինչտարնէ իջին ալմադ իջան կէմիշ իտի , ինայի
թի պարի պու միսիլիւ փուրսաղ էլինէ կէջիլիլի հա
տէ , դայիլ շէյ մաթիլուպ էթմէյիւ պ ֆեգաթ տա
ճարը վէ երուսաղէմի եափմաղա իջին իսթիք :

Պախուսու , նիճէ քի պարատէ մէզքիւր կիւրոս տա
ճարը եափմաղա նիլիթ էթմիշ իտի , քէզա դարեհ
տախի նիլիթ էթմիշ օլմաղ ինէ զորաբաբէլ տէր քի :

1 Ալենայն փողոն յայնժամ մեծաձայն աղաղակեցին և ասէն .
մեծ է ճշմարտութիւն . և յաղթօղ է և զօրաւոր . 1 ԵԶԲ. 4. 41 .

նի՜ճէ՛ քի ալլահա նիյէթ եթտին , թէքմիլ էթ նիյէթ
թինի : Դարեհ պու ճէվապէրի իշտինճէ գալգուպ
պուս հտէր անի , վէ շէտիտ հմր եաղար զապրթան
լէրէ՛ քի անի վէ անըն իլէ օլանլէրի երուսաղէմէ իւ
սալ հտիւպ՝ վէրկի վէ սալեանա խուսուսիտէ քիմնէ
մանի օլլասըն , վէ հէրքէս անլէրէ տէստիկիր օլլապ՝
տիւրգիւ տաղընտէն եափըյա իգթիզա հտէն նըզգը
երուսաղէմէ իրսալ էթսինլէր , վէ քիմ քի անլէրին
եէրլէրինի զապթ էթմիշ իսէ , քէնտիլէրինէ թէսլիմ
հտէ : Զօրաբաբէլ ինայէթի պարի պու միսիլիւ հմ
քի շահանէյի ալուպ տիշարը չըգտըգտէ , երուսաղէմի
գարաֆընէ տօղրու էլլէրինի կեօյէ գալտըրուպ նիյազ
պիլլէ մէմնուն օլլեր ալլահասն ¹ :

Պատէհու պաղտատա կէլիւպ՝ անտէ օլան եահուտի
լէրէ նազլ էթտիքտէ , անլէր տախի ալլահա տուա է
տիւպ մէմնուն օլլարագ՝ եէտի կիւն աղիմ շէնլիք իւզ
Եւրբ : Ըն շազ օլլերլէր : Վէ քիմ քի զօրաբաբէլ իլէ կիթմէք
ԳւԵ : արղու էթտի իսէ , պիլ իթթիֆագ եօլա չըգուպ ու
զիմ շաղըգ իլէ երուսաղէմէ կիթտիլէրինտէ , թէք
Եւրբ : Ըար պաշարլէր տաճարը եափմաղէ : Օ՛ հսնատէ ան
ԳւԶ : գէ վէ զաբարիա փէյլամպէր երուսաղէմտէ օլմաղ ի
ԶԵԲ : լէ՛ տաճարըն ինշասը հազգընտէ փէյլամպէրլիք հտէ
ԳւԶ : Ընք ճէմաէթէ զալլէթ վէրիւպ եարտըմ հտէր իտի
լէր , իիճէ քի պէյան սըր անլէրին քլթապլէրինտէ ,
Ֆիլհազիգա՝ պու պապտէ ճիւմէ իարայէլ ճէմաէթի
տէրէճէտէն իարիճ՝ շազ ու մէսրուր օլտուլէր իսէտէ ,
երուսաղէմէ գարիւպ եէրլէրտէ՝ գարեհին դարաֆընս
տէն թային օլան հիւքիւմտարլէր տաճարըն եափըյա
ղինի իշտինճէ , երուսաղէմէ կէլիւպ քիմին հմր իլէ

¹ Եւ յորժամ եւ արտաքս ՚ի Թագաւորէն զօրաբաբէլ , համ
բարձ զձեռս իւր յերկինս ընդ կողմն եէմի . և օրհնեաց զնր
զԹագաւորն երկնից : և տտէ ՚ի քէն է յաղթուի . և ՚ի քէն
է իմաստութի . և քէն վայելն վաւք . Եւրբ . 4 . 38 :

Եւ իտորութիւնի , վե սեօղ սահիպութիւնին քիմ օլտուղն ,
 նի անկէլուպ դարեհէ խապեր վերմէք իսթերլեր . քի
 գապահաթը օլմասըլեր , զիրա անըն հմրի իլե եաթի
 տըգլերին պիլմէզ իտիլեր , Զօրաբաբէլ ճէվապ ե-
 տեր . քի կիւրոս փատիշահ հմր եթտի , աճըն վազ-
 թինտէն պերու եափարըզ , վե տահա թեքմիլ օլմա-
 տը , Պու խուսուստե զօրաբաբէլ դարեհին իսմինի վեր ,
 մէզ քի . քենտիլերի եազուպ մապիտահաթը անկալա-
 լեր : Վագաա՝ մէրամիլերի իւզրե եազուպ պէյան եթ-
 տիլեր իսետե , դարեհ նիճէ քի մուգատտեմ գաթի
 ճէվապ իլե իզին վերմիշ իտի , պու խապերին իւզէ-
 րինէ կիւրոսուն զեմանիտե եազըլուն ինմանըն գալ . Զեզ-
 տընը տաթի արալուպ պուրուղինտե , թեքիտի հալի Գըւ-
 թեքարը հմր հտեր . քի . քիմսէ մանի օլմալա տաճա ,
 րըն ինչասընէ , վե եահուտիլերե տեստիկիւր օլուպ իմ
 տատ հտելեր , վե քիմ քի հմրե մուղալիը հարեքեթ
 հտիւպ անլերե . քետեր վերիւր իսե , եշէտտի զազէպ
 իլե թեքտիլ օլուպ՝ վարիյեթի դարաթը միրիտէն
 զուպթ օլունա : Մեզպուրլեր՝ դարեհին հմրինի տուլ . Իեզ-
 ունճէ , խօջանուպ պաշարլեր . քենտիլերի տաթի տա Գըւ-
 ճարը եափանլերե եարտըմ եթմէկէ : Ինայեթի պարի
 տաճար եափըլուպ թեքմիլ օլտուգտե , ալահըն հմրի
 իւզրե՝ նիճէ քի նոմեստա տերճ օլմուշ իտի , եհտի
 կիւն խամուրսուզ պալրամը ետիւպ՝ վե ջօգ գուրպան
 քեհիւպ՝ զայեթ մէսրուրիյեթ պիլըն մէմուն օլուր-
 լեր ալահտան :

Սիւալ 6 :

Եահուտիլեր ետրիքտէն խելաս օլտուգտե , վեթանը ասիյե-
 ճէրնէ կիտիւպ՝ տաճարը քի եափտըլեր , քեմալի մերթեպէ աւ-
 լահըն իդաաթընտե գալտըլա՞ մը :

Զ. Պալմատըլար : Զիրա՝ նիճէ քի պու անէ տէ,
 կիւն զէքը օլանլերտէն մալիւմ տիւր քի՝ մեզպուրլեր բա՞

Տաթ գալորդաճէ, ալաճն հմրինէ գարջ հարեքեթէ
մէյլէ հտէր իտիւր, քեզա պու տէֆա տախի նոմոա
մուղալիւ կեանակեան նաճեմալիւ իշէրէ սիւլէւ Ե
տիւլ, պախուսուա քի եզրափտէ օլան փու թփէ
րէսթլէրին գըղլէրին քի նախիւրին գէվաճէ հտէրէք
անլէր իլէ գարջըլու պիւթէթ հտէրէր, Վէ օ վա
գըթ պաղտատա քաճանաք սինսիլէսինտէն եզրա
նամինտէ ազիպ վէ ալիմ պիւր քլմէսնէ, օ քի հէր
վէճճ իլէ նոմոա վուգուք իտի, երուսաղէմտէ օլան
եաճուտիլէրին եազըլըսըլ փէլիլէրին տույմալ ի
լէ, իսթէր քի անլէր իսլաճի նէֆա հտէ, Վէ լաքին
օ հմեատէ պաղտաթ մէղքիւր դարեճ եօլմիւլ օլուպ
անըն եէրինէ իքինճի արտաշէս տէնիլէն քլմէսնէ
փատիլաճ օլուր, Սէղպուր տախի եաճուտիլէրէ
հիւսնիւ հիւմէթ վէ եարուջմ հեմէկ իլէ, մէղքիւր
եզրաս, անտէն հմր իսթէր քի երուսաղէմէ կիտիւլ
եաճուտիլէրին իտարեսինէ վէ թէրպիլէսինտ տիգաթ
հտէ, Վէ արտաշէս հէր վէճճ իլէ միւսէրրաճ վէ շէ
տիտ փերման վէրիւ պիւր հտէր քի եզրաս վէ տախի
անըն իլէ քիմ իսթէր իսէ կիտէ երուսաղէմէ :
Պախուսուա պաղտատ սաքինլէրինտէն ալթուն վէ կիւ
միւլ ճէմ հտիւ պիւր կիթիլէրէ քաճանալէրէ, քի ալա
ճա գուրպան հտէլէր, Պունտան գաթի նազալ, ար
տաշէա քէնտի վէ անըն մէշլէրէթէ տախիլ եէտի թէ
վապիլէրի տախի ալթուն կիւմիւլ վէրտիլէրինտէն
մատէ, երուսաղէմէ իյալէթի դարափնտէ օլան հիւ
քիւմտարլէրինէ եազալ քի միրի դարափնտէն ալ
լաճա հէտիլէ վէ փէշկէշ օլարադ, ագչէ պուղտա
շէրապ վէ գէլթին եաղը պի գուսուր վէրսինլէր :
Վէ տախի տաճարն իւրդմէթինտէ օլանլէրին ճիւմի սի
նի իարաճտան մաճվ հտիւ պիւր ղայէթ թէքիտ պիրէ
հմր հտէր քի տլաճն վէ փատիլաճն հմրինի քիմ
քի իճրա հեմէկ իսէ, եզրաս անլէրի թէքտիլ Ե

1Եւր.
Գլու.
2Եւր.
Գլու.
Աշու.
2Եւ.

տիւրաց գաւթէ վաճիւղ զլանքերի եօտիւրէն և եզրաս
պու միսիլիւ շէտիա եմբի շահանէյի ալտըգտէ տուա
հտիւրաց մէմուռն զուր պլահտան ։
Պատեհու՝ անըն իլէ երուսաղէմէ կիթմէկէ արզու
հտէն մօթհպէր քիմէսնէլէր քիւլլիյէթիլ ճէմիլյէթ
օլուր չըգարլէր պաղտաստտան ։ Վէ եօլ մուխաթարա շեյք
ը օլմաղ իլէ ։ ալլահա տուա հտիւրաց օրուճ դութար Գըւ.
լէր քի՛ քէնտիլէրինի հըթղ հտէ տիւշմանտէն ։
Ինայէթի խիւտա՝ պի քէտէր երուսաղէմէ կէլտիքէ
րինտէ ։ Ճիւմէ կէթիրտիքլէրի մէպլաղը տաճարըն քա
հանալէրինէ թէսիմ հտիւրաց՝ Վէ գուրպան քէսիւրաց
մէմուռն օլուրլէր ալլահտան ։ Վէ փատիշահըն հմրինի
օ եյաթթիլէրին հիւքիւմտարլէրինէ կէօստէրտիքլէրին
տէ ։ Ճիւմէսի իղջէթ պիրլէ աղիմ շէրէթ վէբիր ան
լէրէ վէ տաճարա ։

Պատեհու մէզքիւր եզրաս՝ ճէմաէթին խտարէսի շեյք
խուսուսինէ տիգաթ հթմէլի օլուրաց՝ նոմսա մուղայիր Գըւթ
փութփէրէսթլէր իլէ իւղթէթ հթտիքլէրինի ։ Վէ ան
լէրին գըզլէրինի քէնտիլէրինէ գէվճէ ալտըգլէրինի
տուլտուգտէ ։ հսվապընը երութուրաց՝ սագալընը վէ
պալընըն փէրջէմինի եօլուրաց՝ աղլայարագ դայէթ շէ
տիտ գասալէթ իւղրէ ագշամ գուրպանը վտգթինէ
տէնին աղընը աղուր ճէվապէ գատըր օլամատը ի
սէտէ ։ ալլահըն ինայէթինէ ումուտ պիրլէ՝ տաճարըն
հօնիւնտէ տիղ իւսթիւ նիյաղէ վէ տուայէ մէշղուլ
օլուրագ ճէմաէթին աղըր կիւնահա տիւշտիւկինի ։
վէ ալլահըն աղիմ ինայէթինի թագըրի հտէր ։

Սէւալ 7 ։

Պալտտէ ղէբր օլտուրի մէնվալ իւղրէ եզրաս քի՛ ճէմաէթին խտա
հի ղայրէթինտէ օլտու ։ ճէմաէթ տալի իդաւթ հթտիմի անէ ։

Ծ. Իթտի ։ Զիրա մէզպուրուռն պու միսիլիւ հա
րէքէթինին քէնտի հագլէրինտէ հէր վէճիլ իլէ խայ

ԶԵՆ. Զորը օլտուղինի պիւմէկ իւն, եր վէ նիսման պիւյիւք
 ԶԵԺ. քիւջիւք ահ ու ֆիզան իւզրէ օ տէրէ՛ճէ աղջուլուպ
 գասալէթ հտէրէր, Թա քի քիմնէ ճէվապէ գա
 տըր օլտմազ, օլ պապտէ յեքոնիա նամինտէ պիր ա
 տէմ եզրասա տէր քի՝ ալլահըն հմրինէ գաբըլ իւն
 գա հթտիք, շիմտի ճիւմէմիզ տէ եհմին հտէլիմ ալ
 լահըն հուզուրինտէ, վէ տէֆ հտէլիմ փութ փէրէսթ,
 լերտէն ալտըղըմիզ զէվճէլէրի վէ աւելին հիւտէրի
 նի, գալգ, նիճէ քի նամա հմր հտէր իսէ իճրա էյ
 լէ, զերա պիզ սէնին իւն պերապէրիզ, պու խուսուս
 տէ նէ քի հմր հտէր իսէն Թէքմիլ հտէրիզ
 Եզրասա պու միսիլլիւ ճէվապէրի իշթտիքտէ, եհմին
 վէրտիրիք քահանայէրին վէ զետապիլէրին պիւյիւքլէ
 ԶԵՐ. բինէ՝ քի ալլահըն հմրինի իճրա հտէլէր, վէ ունտէն
 ԶԵԺ. գալգուպ կիտէր եղիսուքա տէնիլէն քահանանըն օլ
 լու օհանըն հվինէ, լաբին գահրնտուն նէ եհմէք եհր
 վէ նէ աու իջէր, իլլա քի ճէմաէթին կիւնահընը աղ
 լայուպ եաս հտէր խտի, Պունտան գաթի նազար,
 ճիւմէ իարայէլին էյալէթլէրինէ ատէմ իրսալ հտիւպ
 Թէնպիհ հտէր քի, հսիրլէրտէն կէլէնլէրին ճիւմէսի
 տէ իւշ կիւնէ տէկին մութլագ երուսաղէմէ կէլին
 վէ քիմ քի կէլմէզ իսէ, մալը գապթ օլունուպ Թէք
 տիրիյէթ պիրլէ սիւրկիւն օլուն, Օլ պապտէ յուգա
 նըն վէ բենիամինին ճինսի իգաաթ հտիւպ ճիւմէսի
 տէ կէլրլէր երուսաղէմէ, վէ տաճարն ալլուսուն
 տէ ճէմ օլտուգլէրինտէ, եզրասա ալլահըն հմրինի աւ
 լէրէ պէրտն հտիւպ հմր հտէր քի իխրաճ էթափնլէր
 փութ փէրէսթլէրտէն ալտըղլէրի զէվճէլէրի, վէ աւ
 լերտէն Թօղան չօճուգլէրի
 Զիւլհագիգա՝ պու պապտէ ճիւմէսի եհք տիլ իգա
 աթ իւզրէ օլտու իսէտէ, վագըթ գըշ էսմասը
 եաղմուր վէ սօլուգ գայէթ շիտտէթլի օլմաղ իւն
 Խիւլիւպ Թիթիլէր իտիլէք, պախուսուս քի մասա

հաթըն ի ճրասը պիր իբի կիւն պէյնիստէ միւմքինսիւզ
 օլտուղի աշիքեար կեօրիւնմէկ իլէ , եղրաստան իգին
 իսթերէր . բի հէրքէս եէրինէ կիտէ , պատէհու իւ
 դէրէրինէ մամուրէր թային օլուպ' քիմին եանընտէ
 փութփերէսթ միլլէթինտէն զէվ'ճէ վար իսէ , մութ
 լադ իյրաճ հտէ : Եղրաս տախի պու ճէվապա րադի
 օլմաղ իլէ , առէմ թային էտիւպ' նամասա մուղայիր
 ալտուղի զէվ'ճէլէրի' վէ անէրին էվլատէրինի ին
 րաճ հտէրէր : Պատէհու ճիւմէսի տաճարըն գափու
 սուսուն հօսիւնտէ ճէմ օլուպ' եղրաս անէրին հուղու
 րինտէ նամասու գըրաաթ էթտիքտէ , տիգաթ պիրլէ
 տիյնէյիւպ ալահա սէճտէ գըլար իտիլէր : Վէ ջիւնքի
 նամասա իղաաթ էտիւպ' քեօթիւ Ֆէյլիլէրինի թէրք
 էթտիլէր , օ կիւնիւ ազիղ սագըլարագ' վէ զայէթ
 շաղ օլարագ եէյիւպ իչիւպ շէնիք հտէրէր երուսա
 ղէմտէ , վէ գուտրէթի երէնլէր' Փագիրլէրէ եէմէք
 վէրիլէր' . բի անլէր տախի շաղ օլալէր :
 Ֆիլհագիգա պու խուսուստէ եղրաս' վէ ճիւմէ ճէ
 մաէթ ազիմ մէսըուրիյէթ պիրլէ շաղ օլտուլէր , զի
 րա ինայէթի պարի տաճար եափըլուպ թէքմիլ օլ
 տու , մովսէսին նամասու իւղրէ գուրպանլէր սուսու
 լուպ' քահանալար վէ ղէտացիլէր տաճարըն խըզմէթի
 նէ թային օլուպ' ճէմաէթ տախի ալահըն էմրինէ
 մուղայիր հարեքէթտէն կէրի տուրտու : Վէ լաքին
 փութփերէսթ գըզլէրինի զէվ'ճէլէքտէն րէտու էթմէ
 լէրի , եղրափտէ օլան փութփերէսթլէրէ զայէթ զիւլ
 վէ րեզալէթ օլմաղ իլէ , պախուսուսա . բի մէզպուրլէր
 էգ գաւտիմ ալաշման իտիլէր , պու տէֆա տահա ղիյ
 առէ խուսումէթ իւղրէ օլուպ' թաճիլ վէ րահաթ
 սըզ հտէրլէր եահուտիլէրի : Պէլի փաաիլա հասան խէվթ
 եթմէկ իլէ ճէնի հարեքէթի կեօստէրմէզլէր , անապ
 կիզի վէ կէճէ վագթի կէլիւպ' երուսաղէմին գափու
 լէրինի գըրուպ եագար իտիլէր , զիրա օ անէ տէյիւն

Թեքմիլ եափըմը շտեկիլ իտի երուսաղէմին հիսարը :

() հանառիկ պալատի մէջքիւր արտաշէս փատիշահ շուշ տէնիլէն մէմէքէթտի օլուպ՝ եահուտի միլէն

ԳԼ • Թիստէն նէեմի իսմինտէ պիր շէրպէթճի պաշըսը վար
Ա • իտի , քի մէզպուր՝ սատաբաթքեար վէ միւտէպպիյր
քիմնէ օլմաշ իլէ , արտաշէսին ինտինտէ զայեթ մեօ
թէպէր իտի , երուսաղէմտէ եահուտիլէրին սըգլէթ
իլինտէ՝ վէ փերուշան հալ իւզըն օլտուգլէրինի ,
պախուսուս քի երուսաղէմ վէրանէ հիսապը վէ հի
սարընըն Թեքմիլ եափըմայուպ՝ գուսուր գալմըշ օլ
տուղինի տույունճէ , զայեթ եաս ու մաթեմ իւզըն
ջօգ վադքթ աղլայարագ օթուճ դութուպ ալլահա նիյ
ազ հտէր՝ քի ճէմնէթի վէ երուսաղէմի խէլաս եթ

ԳԼ • սին տիւշման շէրընտէն : Վէ պիր կիւն արտաշէս ան ,
Բ • տէն շէրապ իսթէր : օ տախի վէրտիկինտէ , անըն գա
սալէթ իւզըն օլտուղինի ֆէհմ հտիւպ սէպէպլինի
սիւալ էթտիքտէ , երուսաղէմին վէ եահուտիլէրին
փերուշան հալտէ օլտուգլէրինի պէյան պիրէն նիյազ
հտէր՝ քի իրսալ էթսին քէնտինի քի վարուպ երու
սաղէմին հիսարընը եափսըն : Ինայեթի պարբի արտա
շէս անըն մաթրուպի իւզըն շէտիտ հմր վէրտի իսէ
տէ , վազըթ Թային հտէր՝ քի խըզմէթինի Թեքմիլ
էթտիքտէ Թեքրար կէլէ . վէ նէեմի Թաահուտ ե
տէր եէնէ կէլիէկէ , պախուսուս իգթիպա հտէն հիւ
քիւմտարլէրէ տախի հմր եազար՝ քի նէեմիյի պի քէ
տէր երուսաղէմէ վասըլ հտէլէր : Մէզպուր երուսա
ղէմէ կէլիւպ՝ պիլ նէֆս կէզէր հիսարըն եզրաթըր՝
քահանայլէրէ վէ սեօղ սահլպլէրինէ մասլահաթը
անկլաթտըգտէ , անլէր տախի զայրէթէ կէլիւպ պաշ
լարլէր հիսարը եափմաղէ : Վէ կիւն էվլէլ Թեքմիլ օլ
տուն տէյուլ ամէլէյի Թադըմ Թագըմ այըրուպ հեր
ԳԼ • պիր Թագըմըն իւզէրինէ պաշգա պաշգա մամուրլէր
Գ • Թային հտէրէք եափաճագ էթլէրինի պէյան հտէրլէր՝

քի հերքես քէնտինէ մախտուս օլան եհրի պիլիւպ՝ ա
 նէ կէօրէ զայրէթ հտէ , շիրա տիւշմանէր մէն էթ
 մէք իսթէր իտիւր : Վէ պաղըլէրի տախի մէշադ է
 տիւպ՝ եափաղըլէրի հիսարըն իւզէրինէ թիւքիւր չօդ
 սա երգըըր տէյու զէզքէնիւրէր : Ֆիւհագիգա՝ նէեմի
 վէ ճիւմէ եահուտիւր պու խուսուստէ հէր նէ գա
 տար թամ իթիգաթ իլէ ալլահա նիյազ էթտիւր ի
 սէտէ , ելտէն կէլէնի տախի կէրի պըրադմայուպ՝ ա
 մէլէնին եանլնէ սիլահ իլէ աոտէմ թալին հտէրէր քի
 ափանսըղ տիւշման կէլտիկինտէ գարըր տուրալէր :
 Վագաա՝ մէզպուրէր օ տէրէճէ տիգաթ պիրէ շա
 րէթ իւզրէ օլուրէր , թա քի պիր հլինտէ սիլահ օ
 լուպ՝ օ պիր էի իլէ ամէլէլէ եարտըմ հտէրէք թաշ
 վէ թօիրադ վէրիւր իտիւր , ամէլէ տախի սիլահ իլէ
 թէթիք իւզրէ աուրուր իտի , պախուսուս չիւնքի
 հիսար զայէթ պիլիւք իտի , մահալ պէ մահալ ա
 տնմ տուրտուրուրէր քի տիւշման կէլէլի օլտուգտէ ,
 պօրու չալարադ պիրի պիրինէ տույ էթմէկ իլէ՝ ճէմ
 օլուպ տիւշմանը գաջըրալէր : Պոււտան գաթի նաղար ,
 ամէլէնին պիր թագըմը կիւնտիւզ՝ պիր թագըմը կէ
 ճէ իլէր իտի , քի կիւն էվիլէ թէքմիլ օլա , ինայէթի
 պարի՝ էլլի կիւն պէյնինտէ թէքմիլ օլուր հիսար :
 Ճէմաէթ պու միսիլիւ մէշադգաթ իւզրէ օլուպ կէ
 չինմէլէրինէ աճիլ իքէն՝ սալեանա իւզէրինէ մամուր
 օլանլէր տախի անլէրէ չօդ սըգընթը վէրմէկ իլէ ,
 մէզպուրէրին ֆերեատըր տէրէճէտէն խարիճ զայէթ
 չօղարտըղի հալտէ , նէեմի՝ ճիւմէ հիւքիւմտարլէրի
 ճէմ հտիւպ՝ զատտարըդ հտէնլէրի մասլահաթտան
 մէն հտէր , վէ քէնտի ճէպրէն քիմնէտէն պիր շէյ
 մաթուպ էթմէտիկինտէն մատէ , չօղլէրին տախի
 պէսլէր իտի :

ԳԼ

Դ :

ԳԼ

Ե :

ՆԵՆՄԻՆ ԵԿԵՆԻ ՄԱՆՈՂԱԿԻՐ ՀԱՐԵՔԵԹ ԵՄԵՆ ՕԼՈՒՄ ԵՐ .

ԳԼ . Ծ . () ԵՐՈՒ . զԻՐԱ ԵՐՈՒՍԱՊԵՄԻՆ ԵԱՓԻՐԵՐԸՆԻ ԻՍ
 2 . ԹԵՄԵՅՆԵՐ՝ ՈՂԵՔԵԱՐ ԽԻԼՉՄԱՆՆԵՐ ԵՄԻԼԱՅ ԵԱՓԻՐԸ
 ՄԵՆ ԵԹՄԵԿԵ ԳԱՄԵՐ ՕԼԱՄԱՐԸՆԵՐ ԻՍԵՄԵՆ , ՍԱՆԱԲԱՆ
 ՂԱՄ՝ ՎԵ ՄՈՒՐԻԱ ՆԱՄ՝ ՔԻՄԵՍԵԼԵՐ ՂԱՅԻԹ . ՔԵՐԹԻԼ
 ՕԼՄԱՂ ԻԼԵ , ԱՐԱԽՈՒՍՈՒՄ ՔԻ ԵԱՀՈՒՄԵՐԵՄԵՆ ՄԱԽԻ
 ԱՐԱՂԵՐԻ ԱՆԵՐ ԻԼԵ ԻԹԹԻՓԱԳ ԵՄԻԼԱՅ ՓԵՆԱՍ ԻԼԵ
 ՆԵՆՄԻՆ ԵՕԼՈՒՐՄԵՔ ԻՍԹԵՐԵՐ , ԼԱՔԻՆ ՓԵՍԱՄ ԻԼՂՈՒ
 ՕԼՈՒԳԵՐԻ ՂԱՀԻՐԵՆ ՃԵՂՄԱՆՆ ԱՆԵՐՈՒՄ ԽՈՍԹԵՐԳ
 ՍՈՒՐԵԹԻ ԻԼԵ ԱՆԵ ՄԵՓԱԹԵՆ ԱՄԵՄ ԻՐՍԱԼ ԵՄԵՐԵՔ
 ՃԱՂԸՐԸՐԵՐ՝ ՔԻ ԱԻՐ ԵԵՐԵ ԿԵԼԻԱՅ ՄԵՂՄԵԼԵԹ ԵՄԵԼԵՐ .
 ՆԵՆՄԻ ԱՆԵՐԻՆ ՓԵՍԱՄԸՆՆ ԱԻԼՄԵԼ ԻԼԵ ԿԻԹՄԵՂ ԱՆԵՐԻՆ
 ԵԱՆՆԵՆ : ՖԻԱՄՄԱ ՍԱՆԱԲԱՆՂԱՄ ԸՄՀԱԹ ՄՈՒՐՄԱՅՈՒԱՅ՝
 ԱՆԵ ԳՕՐԳՈՒ ՎԵՐՄԵՔ ԻՂԵՆ ԹԵՔԵՐԱՐ ԵԱՄԵՐ ԵՄԵՐ՝ ՔԻ
 ՍԵՆՄԻՆ ՀԱԳԳԸՄՈՒՄ ՓԱՄԻՂԱՅ ՕԼԱՃԱԳ ԱՆԵՐՈՒ ԱԵԼԻՂ
 ՆԱՍ ԹԵՎԱԹՈՒՐ ԱՐԱԼՈՒ , ՓԱՄԻՂԱՅ ՄՈՒՐՄԱՄԱՆ ԿԵԼ
 ՔԻ ՄԵՂՄԵԼԵԹ ԵՄԵԼԵՄ՝ ԱՆՃԱԳ ՆԵՆՄԻ ԽԵՎՅ ԵԹՄԵՅ
 ԵՐԵՐ՝ ԱՐԱ ՃԵՎԱՅՐ ՍԵՆՄԻՆ ՍԵՅԵԼԵՆ ԱՆԵՐՈՒ ԽԱՄԵՐ ԵՂ
 ՄԻԼԱՅ ԿԻԹՄԵՄԵՐԵՆ , ՄԵՂԱՐԱՐ ՆՈՂԱՐ ԳԱՐԱՅ՝ ԱԳԵԼ
 ԻԼԵ ԵԱԼԱՆՃՐ ՓԵՂՄԱՄԵՐ ՃԵԼԱՅ ԵՄԵՐ՝ ՔԻ ԱՆՆՆ ԹԱՀ
 ԵՐԵՐ ԻԼԵ ՄԱՃԱՐԱՅ ԳԱՂՈՒԱՅ ԿԻՂԵՆԵ՝ ՔԻ ԳԱՐԱՀԱԹ
 Ը ՕԼԱ , ԼԱՔԻՆ ՆԵՆՄԻ ԱՂԼԱՅ ՈՒՄՈՒՄ ՎԵ ՆԻՅԱՂ ԵԹՄԵԼԵ
 ԻԼԵ , ԱՆԵՐԻՆ ՃԵՎԱՅՐՆՆ ԽԻԱՅ ՕԼՈՒՂԻՆԻ ԱԻԼԻԱՅ ԵՂ
 ԱԵՄԻ ԽԵՎՅ ԵԹՄԵՂ . ՄԻԼՉՄԱՆԵՐ ԱՆՆՆ ՃԵՍԱՐԵԹԻՆԻ
 ԿԵՕՐԻԼԱՆՃԵ՝ ՔԵՆՄԵԼԵՐԻ ԱՆՄԵՆ ԽԵՎՅ ԵՄԵՐԵՐ , զԻՐԱ
 ԱՆԿԼԱՐԵՐ ՔԻ ԱՂԱՅ ՄԵՐ ԱՆԵ ԵԱՐՄԸՄ ԵՄԵՆ :

ԳԼ . ՊՈՒՆՄԱՆ ԳԱԹԻ ՆԱՂԱՐ , ՆԵՆՄԻ ՀԻՍԱՐ ԳԱՓԻՆԵՐԻՆԵ
 Ե . ԱԵՔՃԻ ԹՈՅԻՆ ԵՄԵՐ՝ ՔԻ ԿԻԼՆ ԹՕՂՄԱՂՄԱՆ ԵՎԻԼԵ ՂԱՅ
 Ը . ՓՈՒԼԱՐ ԱՂԸՄԱՍՆՆ , զԻՐԱ ՄԵՐՈՒՆԻ ՉԵՀԻՐԱՆԵ ԵՎԵՐ ՄՈՂ
 Թ . ՀԱ ԹԵՔՄԻՂ ԵԱՓԻՐԸՂ ՕԼՄԱՐԸՆԻՄԱՆ , ԵՀԱԼԻ ԱՂ ԽԻԻ
 ՊԱՄԵՆՏՈՒՄ ԱՂԱՄԱՆ ՄԵՂՔԵՐ ԳՕՐԱՐԱՔԵԼ ՎԵ ՄԵՍՈՒ

ինքնագործատուան կենդանիսն սպասենք պիտեք իշխան ,
 Ճեմանթի Թեքրար տեքթերէ ալուպ տաճարն ալ
 լուսուենտէ Ճեմ հտեր : Ղէ եզրաս նսմսու անկերին
 հուգուրնտէ օգուտուգտէ , Ղայեթ տիգաթ պիտե
 տիյնէյիւպ վէ իգաաթ իւզրէ Թեօպէ տէյիւպ եթ
 տիքերի քեօթ իւլիւքտէն փիւշման օլտուգտէն մատէ ,
 չուլ կիյնէրէք պաշէրինէ քիւլ սէրփերէր , վէ տու
 պէ տուրուպ ալահըն օ անէ տէկին իսրայէլ միլէ
 Թինէ եթտիկի ինայէթի վէ իսրայէլին չօգ տէֆա ա
 նըն հմրնէ մուղայիւ հարէքէթ իւզրէ խէրա իշէ
 տիկինի Թագրիւ պիտէ , գալէ հտերէր քի տայիմա
 ալահըն իգաաթընտէ օլալէր : Ղեսան ինք սեօյէտիքէ
 րինի քեաղըտէ եաղուպ Ճեմանթին պիւլիւքերի միւ ԳԼ .
 հիւրէրէր օ քեաղըտը , քի պատիլ զէման եէնէ մու Ժ .
 զայիւ հարէքէթէ մէյլ եթմէյէր , պախուսուս ԳԱ միշէ
 րար վէրիւրէր քի նսմսա քիմ գարը տուրուր իսէ ԺԳ .
 անէթ օլտուս անէ : Ղէ տախի Թաահուտ հտերէր
 քի Ֆիզարէյէ սատագա վէրիւպ տաճարա վէ քահա
 նալարա առէթ օլան վէրկիյի տախի պի գուսուր էտա
 հտերէր : Օլ պապտէ՝ նէ եմի Ճեմանթին պիւլիւքերի
 նի իսքեաթ հտեր՝ քի երուսաղէմտէ Թէմէքքիւն հտէ
 լէր : Ճեմանթին տախի օստա պիքինի՝ երուսաղէմտէ
 սաքին եթտիւրիւ , քի երուսաղէմ մամուր գալսըն , վէ
 գուսուր Ճեմանթէ իղին վէրիւ՝ քի հերքէս քէնտի
 մէմէքէթինէ կիտիւպ իտարէ օլալէր : Ֆիլհադիգա՝
 նէ եմի օն իքի սէնէ երուսաղէմտէ գալուպ հէր վէՃՃ
 ինք Ճեմանթի հիւսնիւ Թերթիյպէ իտխալ եթտի .
 Պատէհու՝ նիՃէ քի պալատէ զիքը օլտու , տրտալէս
 փատիշահա սեօղ վէրմիշ օլմաղ ինք կիտէր անըն եա
 նընէ . վէ պիւր վագըթ տախի անըն եանընտէ տուր
 տուգտէն սօնկրտ , Թեքրար փատիշահըն հմրի ինք կէ
 լիւ երուսաղէմէ : Լաքին Ճեմանթի պըրագտըղի հալ
 տէ պուլմայուպ քեօթիւ ֆէյիւտէ պուլմաղ ինք , Ղայ

էթ գասալէթէ կիրիթթար օլտու : Զիրա նէնմի է
 րուսաղէմտէն կիթաիբտէն սոնկրա՝ ճէմանէթ եհնէն ու
 մօսա գարջ փութփէրէսթէրտէն զէվճէ արմը խտի :
 Պախուսուս՝ եղիասիբ. նամ քահանայ , քի օ վագըթ
 ճիւմէն քահանայերին պիւյիւկի օքմաղ իլէ՝ պալատէ
 մէզքիւր փութփէրէսթ տուբիա իլէ տախի ագրա
 պա օլտուղիտէն՝ տաճարտա անէ Եվ վերմի խտի :
 Ղէ տաճարըն խըզմէթինտէ օլան քահանայեր վէ ղէ
 տաթիլեր կէչինէմէզ օլուպ՝ զարուրի րէնչաքիլըր էտէր
 իտիլեր : Բեղա նէնմիլի էօլտիւրմէք իսթէյէն պալատէ
 մէզքիւր սանաբաղաւ , երուսաղէմտէ մէսքեան էտի
 նիւպ ճէմանէթէ կեօնակեօն խէլալ վերտիբտէն մատէ ,
 ճիւմաա էրթէսի կիւնէրինի տաքի սագլամաղ խտի
 լէր : Նէնմի պու միսիլիւ նահեմվար հարէքէթէրին
 ճիւմէսինի՝ անէր քի նօմօսա մուղալիր իտիլեր , մէն
 էտիւպ գալտըրըր : վէ ֆէսատէ պայիս օլանէրի տա
 խի թէքտիր էտիւպ տէֆ էտէր երուսաղէմտէն :
 Բահանայերի վէ ղէտաջիլերի կէթիրտիւպ քէլ Եվ
 վէլ թային էտէր տաճարըն խըզմէթինէ , վէ անլերին
 իտարէսինէ իգթիղա էտէն իրատը տախի թէրթիյոգ
 էտէր , քի տայիմա տաճարըն խըզմէթինտէ օլալէր :

Լուպէթ ալ նէնմիին ֆաղիլէթինտէն , զիրա քէն
 տի րահաթըղինի թէրք պիրլէ՝ նօմօս վէ միլէթ ղայ
 րէթի իւզըրէ աճէմիստան թօփրաղինտէն իքի տէֆա
 երուսաղէմէ կէլիւպ՝ քեօթիւ քիմէսնէլերին եհտին
 տէն պիր վագըթ մէշագգաթ չէքտի իսէտէ , ալա
 հըն ինայէթինէ ումուտ էտէրէք սապըր էթմէսի իլէ ,
 միլէթինէ ղայէթ չօգ մէնֆայէթի օլուպ՝ աղնմ շէ
 րէֆ քէսպ էթտի :

Եյիմտի պու անէ տէկին զիքր օլանլերտէն պէյան տըր
 քի , մէզքիւր աճէմ փատիլահէլերի նէ գատար քի եա
 հուտիստան էյալէթինէ հիւքմ էտէր իտիլեր , իսրայ
 էլ ճէմանէթի ասուտէ հալ իւզըրէ րահաթ գալտը :

Մէջքիւր աճէմ փատիշահէրինտէն սօնկրա՝ քիմ հիւքմ էթ տի
եահաւտիստան էյալէթինէ :

Ճ. Գլորը վազըթ մըսըր փատիշահէրի՝ պտղը սիւր,
եանի . զիրս արտաշէս հալիւպ՝ տիկեր դարեհ նամին ,
տէ պիր քիմնէ աճէմ փատիշահը օլտու . Լաքին՝ պիւլ,
իւք տէմէկ իլէ մարուք՝ իսքէնտէր . (մեծ աղէքսանդր)
դարեհի ալթ հալիւպ՝ օ տէրեհէ գուզվէթ քէսպ է
տէր . Թա՛քի ճէմի տիւնեայէ հիւքմ էթմէկէ գաւորը
օլամաւոր իսէտէ , նըսթընէ հիւքմ հալիւպ՝ օն Լ.քի սէ
նէ փատիշահըգ էթտի : Լաքին չիւնքի մէ զպուրուն
էվտորը եօգ իտի , հօլէճէկի վազըթ՝ քէնտի փատի
շահըլընի տէօրթ սէվկիւլիւ թէվապիլէրինէ թոգ
սիմ հտէր , քի անլէր իւէ քիւջիւքիւքտէ պիր եէր
տէ պիւլիւմիւշ իտի . 1 Մտ . 1 : Լ'նլէրին պիրի՝ մըսըր
էյալէթինէ , պիրի՝ օլւրեանի , պիրի՝ ըումէլի , վէ պի
րի՝ անատօրը դարաթընէ փատիշահ օլտու : Լ'նճագ մէգ
պուրլէրին վէ անլէրին էվտալէրինին վէ ճիւսլէրինին
մապէյնիտտէ՝ տայիմա նիթագ վէ տիւճմանըգ էքսիք
օլմուլուպ՝ չօգ՝ վազըթ պիրի պիրի իլէ ճէնկ իւզրէ օլ
տուգլէրինտէն մատէ , կիւն պէ կիւն քէնալըգտէ տա
խի թարագգա պուրուր իտիլէր . (նիճէ քի դանիէԼ
փէյղամպէր անլէրին հագգընտէ եազար . Իտն . 3 :
վէ . 11 :) Վէ իսրայէլին զօվրաղը՝ մըսըր վէ սիւրեա
նի էյալէթլէրինէ սիսօրտաշ վէ գարիպ օլմաղ իլէ , ան
լէրին փատիշահլէրի պիրի պիրի իլէ ճէնկ իւզրէ օլ
տուգլէրինտէ իսրայէլէ տախի քէտէր օլտու իտի . պա
խուսուս՝ իսրայէլին փատիշահըլի գալգմը շ օտուղին
տէն . հանլը փատիշահ դալիպ օլուպ՝ եահաւտիստանէ
հիւքմ հտէր իսէ , իսրայէլ ճէմաէթի տախի զարուրի
անլն իղաաթընէ տախիլ օլարագ՝ մէճպուր օլտու իտի
անէ վէրկի վէրմէկէ . քէգալթ օլտուղի մէրթէպէ ճէ

մահժի քէնտիւնի իտարէ հտիւպ՝ քիման անէրին Եւ
մօտունէ միւտախէլէ եթմէղ իտի :

Չօդ վազըթ պու մէնվալ իւզրէ իտարէ օլտուէր ի
սէտէ : պալատէ մէզքիւր իսքէնտիւր վատիշահըն թէ
վապիւնէրինին ճիւսիստէն՝ պտղոմէնոս նամինտէ պիր . քի
մէսնէ՝ քի անքն մաթլէսինէ փիլոպոտոլը տէնիլիւր իտի :
մլսըր վատիշահը օլտու : Գէզա պիւլիւք անտիոքոս
տէմէկ իլէ մարուֆ՝ պիր քիմէսնէ՝ սիւրեանի վատիւ
շահը օլուր : Լաքին մէզպուրլէր պիրի պիրինէ խասիմ
օլուպ՝ մլսըր իլէ Գազա նամ մէմլէքէթին մապէյի
հուաթա տէնիլէն մահալտէ ճէնիլ իւզրէ օլուրէր :
Վէ անտիոքոս ալթ օլուպ ֆիրսր եթտիքտէ՝ պտղոմէ
ոս հզրաֆ էյալէթլէրի կէզիւպ սնէրին Եհալիսինէ
փէշկէշ վէրիւր : Վէ իսրայիլին իթթիւտրլէրի խէվի
լէրինտէն նաշի ոսէ հէտիլէ իրաւ էտէրլէր :
Մէզպուր երուսաղէմէ կէլտիկիտէ , տաճարա կիրիւպ
անքն Եափշտին վէ Թադըմլէրինէ Թաաճիւպ էտէրէք
ղայէթ խօշանաղ խէտէ , միւրատ էտէր քի տաճար
տա սրբութիւն սրբութեանց տէնիլէն մահալէ տալի
կիրէ : Ֆիամմա լիւնքի ալլահըն Թէնպիհի իւզրէ օ
մահալէ սէնէտէ պիր տէֆա Եալըլըղ պիւլիւք քահա
նայապետ կիրիւպ զոյրի քիման կիրէմէղ իտի (նի
ճէ քի զիքր օլտու տէօրտիւնճիւ տէհրին օս սիւալին
տէ) , օ Եճիլտէն ճիւմիլէ քահանալար ջօդ տէֆա ըի
ճա էտէրէք , նօմօսա մուղայիւր տիր սէնին օ մահալէ
կիրմէն տէյու նիյաղ էտէրլէր : Եհալի տալի տույուպ
էր վէ նիսվան ճիւմլէսի Եէք տիւ շէտիտ ֆիղան պիր
լէ աղիմ վէլլէլէ էտէրէք ճէնիլ Թէտարիլի իւզրէ սի
լահալուպ աղիղ Եէրին քէտէրլին կէօրմէսինէր տէլ
ու Եօլմէք արզուսիտէ օլտուլէր խէտէ , ճէմանթին
իթթիւտրլէրի անճագտէ Թէսքին էտէրլէր անէրի :
լաքին քիպիր վէ ինատճը պտղոմէնոս պիր կեօնի իս
քեաթ օլմաղ : Օլ պապտէ ճիւմլէսի ալլահըն Գուտ

րէթինէ ումուտ հոիււ պ տիւրէրէր քի նուսուտ այագ
ալթընէ պըրագ-մասըն . վէ օ տէրէճէ տաղի տէրնն
պիրլէ ահ ու ֆերեատ իւզոն նիյաղէ տուրուրէր .
Թա՛ քի անէրին ֆիղանընտէն հատտէն պիրուն շամա
Թա հասըլ օրմաղ իլէ . զանն օլունուր իտի քի՛ շէհէ
րին պէտէնիլի տախի նիտա հտերլէր : Գէզա քահա
նալէր նիյաղէ տուրոււլ՝ ալլահըն իջրայէլ ճէմանթինէ
եթտիլի քերէմի Թագրիւ պիրլէ՝ տիլէրլէր քի պու
տէֆա տախի քէնտի ինայէթինի տիրիղ եթմէսին .
Պէ ճիւմէյէ գատըր գուտրէթքեանի տլլահ՝ անէրին
տուասընը գապուլ եթմէկ իլէ . մէզքիւր պտղոմէոս՝
քի օ անէ տէկին ինտընէ զալիւ պիպիրլիլէ ինէ իշէ
րի կէրմէք իսթէր իտի . հիքմէթ ուլլահ՝ անիտէ տիւ
շիււ պէտիւմ հիլիթինէ վասըլ սլոու ¹ . վէ եպէտի
գըմլլտանաճագ հալի գարմատըղինտէն . եթպայիլիւրի
տիշարը ջըգարըրլէր անի . վէ պիր վագըթ քէնտին
տէն պէ իտպէր գալոււլ՝ պատէհու անճագտէ քէն
տինէ կէլիլ :

ԳԷ .
Բ .

ՍԵԱԿ ԴՕ .

Մէգրիւր պտղոմէոս հաք դարաֆընտէն տաճարտա Թէքթիլ օլա
տուլլնտէ . եահուտիլէրէ քէտէր վէրտի՛մի :

Ծ. ՍԷ Էրտի . Պէլի խէվֆինտէն նաշի օ վագըթ
քիմնէյէ քէտէր եթմէտի իտէտէ . փիւշման տախի օլա

1 Իսկ Նըն՝ որ ՚ի եքս բնակնուէ . տմենալօր՝ ամենախան Թ
լուաւ զօրինաւոր զտղթմս ինդրուածոց ժողովրդէանն . այն
որ արդևս հպարտուէք և ամբարտաւանուէք մեծաւ ՚ի վճ նոցա
հալթարճիւլ սաստիպցեալ էր . հարիանէր զնա աստի անտի
ստտիկ հարուածովք . տանէր և շորթէր զնա իբրև զեղէգն
՚ի հողոց . և անդէն զգէտնէր . և նա այնդէս անկէլ դնիւր
անզոյ՝ ընդարմացեալ անմուռն՝ անգամաւոյժ՝ լուծեալ յաճ
յօղից . զի սաստիկ և աջագ արագ հասանէր ՚ի վերայ նորա
դատաւտանն հպարտութեան . 3 Սալ . 2 . 10 :

մաղ . վե մըսըրա կիթտիկինտէ հօլքէսին թէսքին է
տէմէյիււ . եահուտիլէրտէն հօճ ալմագ գաստի ին .
թահդի հիւքմիւնտէ օլան էերէրէ ֆէրման իրսալ է
տէրէք եահուտիլէրին հագգընտէ տիւրլիւ քիւֆր վե
թէէքքի պիրէ հմր էտէր քի՝ նամասու թէրք հտիււ
փութա թափընալէր . վե իդաաթ էթմէյէն էշէտտի
ղապէլ ին թէքաիր օլա . Վե լաքին ճիւմէսինէ ա
տու օլմասըն տէյու ըուխսէթ տախի վէրլի՝ քի իդա
աթ հտէն օլուր իսէ . անլէրէ իթիպար հտիււ իւքէն
տէրլիէ հհալիսի սալլընլէր : եահուտիլէրտէն չօղւ
րի՝ քի անլէրին ֆիքրի զաթը տօղըու տէկիլ իտի . ա
նըն հմրինէ իդաաթ հտիււ նամասու թէրք հտէրլէր :
Վե անլէր՝ քի իդաաթ էթմէտիլէր . քէնտի սէլամէթ
լէրի իջլէն ագչէ վէրէճէք օլտուլէր իսէտէ . պտղ
մէոս տույտուգտէ . զայթէ հօլքէյէ չըգմաղ ին՝
տէկիլ քի եալընըլ երուսաղէմտէ . իլա քի՝ նէրէտէ
եահուտի վար իսէ . իսթէր քի ճիւմէսինի իսքէնտէ
րիյէյէ կէթիրտիււ սիյասէթ ինէ հօլտիւրէ .
վէ չիւքի մէղպուրէր ճիւմանի խուսուսէրտէ հեր
վէճհ ին իդաաթ իւղրէ օլոււ ֆէգաթ քէնտի նօ
մօսլէրինի սագլումագ իջլէն պու միսիլէլ ուգուպէ
թէ տիւջար օլտուլէր . օ էճիլտէն փութփէրէսթլէր
տէն անլէրի աճըյան օլտու . լաքին փատիլահտան
խէվֆ էթմէկ ին . քիմաէ գառըր օլմագ անլէրէ
եարտըմ հտիււ տէստիկիր օլմաղէ . իլա՝ թէսէլա
հտէրէք տէրլէր քի՝ անլէրին ալահը պըրագմաղ քի
պու գատար ճէմաէթ թէլէֆ օլա : Անճագ քիպիր
պտղումէոս՝ ալահըն գուվ վէթինի ֆիքր էթմէյիււ
տայիմա քէնտի հիւքմիւ իճրօ օլուր զանըլ ին . զա
պըթանլէրէ հմր իրսալ հտէր՝ քի եահուտիլէր էյլէք
պիլմէզ՝ իդաաթսըզ՝ վէ խասիմ օլմալէրի ին՝ տիւր
տան տիւլման զուհուր էթտիկի հալտէ . օլմայա քի
անլէր տախի իջլէրտէն տիւլմանըգ հտէլէր տէյու՝ ան

ԳԼ.
Գ :

լերն՝ եվթատ վէ եյալերն ինէ եշտտի զաղէպ իւզրն
պաղլայուպ՝ վէ իւզերնէրնէ ասքեր Թային հտիւպ՝
քէնտինն իրսպլ հտիւլեր : Պէ քիմ քի անլերտէն պի
րինի հըջղ հտիւպ՝ խապեր վէրէն օլուր իսէ , մալի
խապեր վէրէնին օլուրն , վէ անէ միրիտէն ինամ օլուպ
մահվ օլա , վէ հըջղ հտիւլին հվէ եանուպ խարաւ
օլուրն :

Նաղար գըլ պուրատէ եահուտիւլերն սէֆիլ ու փէ
րուշան հալինն : զիրա պու միսիլիւ ֆերմաննր վասըլ
օլտուղի մէմլէքէթլերտէ , փուլթիւրէսթլեր Զէմլիլէթ
իլէ ազիմ շէնլիք հտիւպ՝ գալպլերինտէքի կիզլի տիւշ
մանլըղի աշիքեար հտիւլէն : եահուտիւլերն զայլէթ եաս
ու մալթիմ իւզրն կեօղ եաղ տեօքերէք՝ Թահամիւլ
տէն խարիճ ահ ու ֆիղանլերինն պիր կեօնէ եիւրէկ
տայանմաղ , մատամ քի հէր մահալտէ անլերին ֆեր
եատ ու ֆիղան պիրէն՝ նիտա վէ աղլամաղ սէսի նօղ
սան տէկիլ իտի : Զիրա հէր մէմլէքէթին զապըլթանը
կէնճէ՝ ինթիքեարա՝ վէ չօճուղա մէրհամէթ եթմէյէ
րէք ճիւլմէսինի պաղլայուպ՝ զայլէթ եզիլէթ իլէ տէ
նիզ գըլըսընա կեօթիւլիւպ՝ վէ տէր զինճիլ կէմիլէ
գօլուպ՝ քիմինի ելինտէն , քիմինի պաղընտան պաղլար
լեր քի տիւլմանլըգ եթմէսինլեր : Պէ պու միսիլիւ սիլ
ասէթ իլէ իսքէնտէրիլէյէ վասըլ օլտուգտէ , շէ հիրտէն
տիւլարք պիր կէնիլ մէյտան եերտէ մէգս հտիւլեր ան
լերն քի ալէմ կեօրսիւն : Պէ անտէ պուլունան եահու
տիւլեր կիզլի կէլիւպ աղլաշաղղլերինտէ , փատիշահըն
հմի իւզրն անլերի տալի դուլուպ կէթիւրիւլէր՝ քի
օ պիրլեր իլէ եօլիւրսիւլէր : եահուտիւլեր՝ քի պու
տէրէնէն հմալի իշտիլմէսիլ ազիմ իսքէնճէյէ կիրիճ
Թար օլտուլեր , փատիշահ օ վագըլթ քէնտի փուլթ
խանէսինտէ ճիւլմէ րիճալլերի իլէ աստէթտէն խարիճ
շաղ ու մէսըրուր օլարագ՝ փուլթա իքըամ հտիւպ մէտհ
հտէր անի :

Գլ

Դ

Վէ չիւնքի փատիշահն հմրի իւզրէ քեաթիպէր Թայ-
ին օրուպ՝ եահուտիւքի տէֆթերէ ալըրէր իտի , առ-
էրին չօգլուղինէ նազարէն , կէլիւպ ըրճա հտէրէր
քի՝ գատըր տէկիւիզ անէրի եազմաղէ , զերա՝ հիւ-
սապսօղ օլմալէրի ին , քեազըտ հքսիլիւպ՝ գալմ ա-
ջնտը : Օլ պապտէ փատիշահ կիւճէնիւպ՝ կեցյա ու-
պուտիյէթ արզուսի ին եահուտիւքի խէլաւ եթ-
մէք իսթէրէր տէյու թէքտիր հտէր քեաթիպէրի ,
Ջադաա պու խաւսաւստէ՝ ալլահ եահուտիւքի եառ-
տըմ հտէճէք օլմաղ ին , քեաթիպէր պու միսիլիւ-
հարէքէթ հթտիլէր իտէտէ , փատիշահ շայէթ հօվ-
քէյէ չըգմաղ ին հերման նամնտէ ֆիլճի պաշըմ ջա-
ղըրուպ հմր հտէր քի՝ հըթհսի կիւն պէշ եիւղ ֆիւ-
հազըր հտիւպ՝ վէ տիւրլիւ հզտիլէր ին շերապ ին-
րիւպ անէրի գըզտըրա , վէ քէնտի չօգ սաքէր վէ
րիճալէրի ին (քի տնէր տոհա զիյատէ եահուտիւք-
րէ տիւշման իտիլէր) եհնէ կիտէր եէյիւպ ինիւպ շաղ
օլմաղէ :

Սէգքիւր ֆիլճի պաշը հմր օլտուղի իւզրէ ֆիլէրի
հազըր հտիւպ՝ եահուտիլէրին ելէրինի վէ պադէրի
նի պաղաւարդտէն մատէ , օ կէճէ հղրաֆիլէրինի գու-
շատուպ պէքէրէր քի սապահ օլտուգտէ ճիւմլէօնի
նի ֆիլէրէ շիյնտիւպ հէլաք հտէլէր :

ՍԵԼԱԼ II .

Գալատէ զէք օլտուղի մէնվալ իւզրէ եահուտիլէր հօլմ տէ-
րէճէսինէ վաւըլ օլտուգլէրիտէ , ինսանլէրտէն պիր քէմնէյէ
ընճա վէ նիյաղ եթտիլէր մի :

Ճ. Իթմէտիլէր : Չիրա փատիշահ վէ ըրճալ քի-
պար քէնտիլէրինէ խասիմ օլմաղ ին , քիմնէ գատըր
տէկիլ իտի անլէրէ տէստիկիր օլմաղէ , վադաա մէղ-
պուրլէրին պիր կեօնէ ինսանտան եալտըմ վէ իմտաա

պաշտօնագր հարկ գալմատը իսկտե՛ , ալլահըն ինայե՛
 թինտե՛ն գաթի ումուտ օլմայուպ՝ ճիւմէսի եէք տիւ
 զայեթ տաղի տեքուն պիրլէ կեօզ եաջը տեօքէրէք շէ
 տիտ նիյազէ տուրուրէր , քի ալլահ՝ փատիշահըն
 ֆիքրինի ջէվիրսին : Վէ չիւնքի նամօսա մուղայիւր հա
 րէքէթ եթմէյէլմ տէյու պու միօիլլիւ ուգուպէթե
 կիրիթմար օլտուրէր , ալլահ տախի .քէնտի ազիմ ի
 նայեթինի անլէրէ պէյան հտէճէք օլմաղ իլէ , երթէ
 սի կիւն երքէն ֆիլճի պաջը սարայա կիտէր .քի փատի
 շահտան իգին ալուպ եօլտիւրէ անլէրի , լաքին հագ
 դարափընտէն փատիշահըն իւղէրինէ զայեթ ազըր վէ
 դաթըր ույգու կէլիւպ՝ թալին օլան վագըթ կէշմէկ ի
 լէ՛ , եահուտիլէր օ կիւն եօլիւմ սաաթընը կէջիրիւպ՝
 մէմուռնիյէթ պիրլէ թէքրար ալլահա տուա հտէրէր :
 Ինայեթի պարի՛ նիճէ .քի պու տէֆա՛ քէզա գաջ տէ
 ֆա տախի՛ ֆիլլէրի գըզադըրուպ անլէրի եօլտիւրէճէք
 օլտուրէր , լաքին փատիշահ եկնէ ճէվապընը կերի ալ
 մաղ իլէ , խէլաս օլուր իտիլէր , նիճէ .քի մուֆասսըէն
 պէյան տըր մահալինտէ :
 Ֆիլհագիդգա մէզպուրէր տէֆաթէն եօլիւմ տէրէճէ
 սինէ վասըլ օլուպ ալլահ անլէրի հըֆը եթտի իսկտէ ,
 ըիճալ .քիպարըն թահըրիքի իլէ , փատիշահ թէքրար
 զայեթ թահվիրէ կէլէրէք , գաթի ճէվապ հտիւպ՝
 պիրան եվվէլ մութլագ հէլաք օլտուրէր տէյու եմր
 հտէք : Վէ սաքէր՝ փիւր սիլահ .քիւլլիյէթլի ճէմիյէթ
 իլէ շէհրին գափուսունէ կէլաիքլէրինտէ , եահուա

Ի իսկ այն՝ որ յաւիտենից ժամանակաց գեղեցիկ աշորածք բար
 առք բաժին տունջեան և գիշերոյ . վիճակ ելեալ յեկնաւոր
 ՚ի պարգեւատու յառատաձեռն այ , ելանէր օլարգե մի մասն
 քնոյ . զոր առաքէր ՚ի վերայ Թագաւորին . և անգէն Թանձր
 և խորիւորին . և քաղցր և անոյշ քնով ՚ի զօրութիւն տեառն
 կապէր զԹագաւորն . և զնա յանշարժ խորհրդոց անտի խաբէլ
 զընդեալ կայուցանէր . 3 Մն . 5 . 6 :

տիւերին սէֆիլ ու տերկերտան հաւ քէֆիլեթերին
 քիմ գատըր օլա պիւր քի թաքիֆ էտէ : Զիրա օ
 գատար ճէֆիլեթին կիւռիւթիւսիւնիւ իշտիւայ քէն
 տի հագլերինտէ սօն սաաթ օլտուղի աշիքեար օլմաղ
 ինէ ղայեթ շիտոնեթի ֆէրեատ ու ֆիղանլերի սէմայե
 չըգար իտի : Պախուսուս քի փէտեթ՝ վէ էվլատ՝ չօ
 ճուգ՝ վէ վալտէ : գարտաշ՝ վէ գըղ գարնտաշ, իը
 սըմ վէ ագրուպա՝ աղայարագ պիքի պիւրինս պօյնու
 նէ սարըլուայ ճիւմէսինս գալպի գանէ պոււնըր,
 զերա ֆիլեր ղայեթ գըղուպ գուտուրմուշ, աքէր
 եղրաֆլերին գուշատմըշ, ինսանլերտէն քիմսէ մէր
 համէթ էթմէզ քէնտիլերինէ : Վագաա՝ պու միսիւ
 լիւ էմալի սապգաթ էթմէմիշ էշտտի տիյաթէթ իըզ
 ըն էօլիւմ տերէճէսինս վասըլ օլտուլեր իսէտէ : գա
 թի ումուտ օլմայարագ ճիւմէսի պիւրտէն ետրէ գա
 փանուպ՝ ալահա նիյազ էտէրլեր : Օլ պապրտէ՝ եղիւ
 զարոս նամ ֆագլիլեթիւ վէ ալիմ պիր քահանայ տա
 խի տուայէ տուրուպ՝ ալահըն միւճիւզաթլերինի՝ վէ
 մուգատտէմլերտէ իսրայիւ միլէթինէ էթտիկի ինայե
 թի պիր պիր թագրիր էթտիքտէ : Տիքմէթ ուլահ
 հէման անիտէ կեօյտէն իքի մէլայիք իսիւպ՝ փութփէ
 ըսթլերին վէ ֆիլերին մապէյինս օ տերէճէ գար :
 կաշալըգ պըրագըրլեր, թաքի ճիւմէսի ղայեթ խէվի
 պիրլէ հէյպէթտէ գալուպ քէնտիլերին շաշըրըրլեր :
 Ֆիլեր տախի անլերին իւղերին տեօնիւպ հիւճիմ էթ
 մէկ ինէ, չօգլերին պագ ալթընէ ալուպ հէլաք
 էտէրլեր, լաքին հիքմէթ պու քի : մէլայիքլեր
 պաշգասընէ կեօրիւմէյիւպ ֆէգաթ եահուտիլերն
 կեօրիւնիւր : Վէ փատիշահ տախի անտէ հա

Գ.Լ.
 Զ.

« Յայնմ ժամանակի բարձրէն փուօք՝ մեծապատիւ ամենապա
 ճշմարիտն ան երկեցոյց զերեսս իւր, եբայ նա զգրուսս երկ
 նից, ուստի եկին իջին երկու վառաւորեալք աներկ ղիթ հրեշ
 տակք, զի ոչ ումեք երկեին՝ բայց միայն հրեցն, ՅԱՅԵՑ, Ե. 14 :

զըր օրնաղ իլէ՝ պու միսիլիւ ագըլտէն խարիճ՝ զու
 հուրսթը կեօրտիւքտէ, հատտէն պիրուն խէվթ իւզ
 րէ հէյպէթտէ գալարագ վիւճուտի զայլ թ թիթիրէր •
 պախուսուա .քի՝ եահուտիւրին ֆերեատ պիրլէ ջաղ
 րը շաղգլէրինի իլթթտիկի հալտէ, վէ ալահ սախի ա
 նըն գալպինի ճէվիրմէկ իլէ՝ կեօզէրի եաշ իլէ տօլուպ
 մէրհամէթէ կելտիքտէն մատէ, ըիճլէրինէ կիւճէնէ
 րէ.ք ազիմ իթապ հտէր՝ .քի զօրպալոգ հտիւպ պէնի
 թահրիք էթմէնիզ իլէ, նէ.քի տէվլէթիմիզէ ֆայտէ
 սիզ տիր՝ անի էթտիրտինիզ • խուսուսա .քի եահու
 տիլէրի մէտհ հտիւպ՝ տայիմա սատագաթ իւզրէ օլ
 տուգլէրինի թագըրի հտէրէ.ք՝ տէրհալ խէլաս օլալէր
 տէյու եմր հտէր • Պունտան գաթի նազար, օ մա
 հալտէ եհտի կիւն ազիմ իզլէթ պիրլէ զիյաֆէթ հ
 տէր անլէրէ • Պատէհու ճիւմլէպինէ խարճըզ վէ նէ
 վալէ վէրիւպ՝ մէմլէ.քէթլէրինէ կիթմէկէ բուխսէթ
 վէրտիքտէն մատէ, ալահըն եարտըմը իլէ անլէրին խէ
 լաս օլտուզինի պէյան հտէրէ.ք՝ անլէրտէն հէր .քիմ
 ճէյ ալմըշ խէ, սահպինէ թէպիմ հտէ, զիրա անլէ
 րէ .քէմլէք հտէն՝ տէկիլ .քի ինսանտան, իլա .քի ալ
 լահտան թէ.քտիր օլուր տէյու թահդի հիւքմիւնտէ
 օլան ճիւմլէ զապըթանէ խիթապէն շէտիտ ֆերման Գր.
 վէքիր • Մէգքիւր եահուտիլէր՝ պու միսիլիւ ֆերման Է :
 ալուպ զայլթ շաղ օլտուլէք իսէտէ, սայիրլէրինէ իւզ
 րէթ օրմագ իլիւն .քէնտի ըիպալէրի իլէ նամսու թէ.ք
 հտէն եահուտիլէրի էստիւլմէք արզուսինտէ օլարագ՝
 փատիլահըն եանընէ վարուպ անէ տուա էթտիքտէն
 սանկրա, անլէրին գաթլինէ տաթի իզին խթէյիւպ
 տէրլէր .քի, օ աստէմլէր պօղազլէրինին .քէսթիւլիւկիւ
 իլիւն փէտէրլէրլինին նամսուսու թէ.քք հտէրլէք իսէ •
 փատիլահա տօխի սատագաթ պիրլէ խըզմէթ էթմէ
 կէ գատըր օլամազլէր • Ֆիլհագիգա .քիշի բուհանի
 քուսուսլէրտէ մուխալիշ հարէ.քէթ իւզրէ օլա • ճիւ

մանի մասնահատիկն հազարման տախի մուխալիֆ է,
տե՛ճէկի տեքքեար տըր¹ : Պու ճէվապէ փառիշահ
տախի հազ վէրիււ , հմր հտէր .քի՛ .քէնտի հիւքմիւն
տէ ալլահն նամասունու թէրք հտէն եահուտի ներէ
տէ վար իտէ ճիւմէսին զըրաւեր : Ֆիհազգիւս² պիւր
կիւնտէ իկիրմի պին՝ իւջ եիւզ ատէմտէն ղլլաստէ դու
թոււ պ Եօլտիւրիւրէր : Անճազ զանն էթմէ .քի պու
խուսուստէ մէզպուրէրին էթտիկի զատտարլըգ իտի ,
իլա .քի աղիմ ատալէթ , զիրա օ .քեթթիւ քիմէ սնէէր
ալլահն իզգէթինի սադլամայոււյ նամասու թէրք էթ
մէկ իլէ , զազեպէ միւլթահազ իտիլէր :

Ֆէհմէ էլէ . մէզքէւր պտղոմէ ոս մուգատտէմ զատ
տարլըգ հտէրէք եահուտիլէրէ սիլասէթ վէրիււ ա
զիմ գօրգու իլէ անլէրի աղլամաթ խստէ , սանկրա
քէնտի տախի աղիմ խէվթ իւզրէ աղլատը : Օ .քի մու
գատտէմ եահուտիլէրէ քեթթիւ սեյլէր իտի , սանկրա
մէտհ հտէր անլէրի . Օ .քի մուգատտէմ հէտտի զա
ղէպ իլէ անլէրի իսքիտէրիլէյէ կէթիւրթի .քի էզիլէթ
իլէ Եօլտիւրէ , սանկրա աղիմ իքրամ հտիււյ շողլըգ
պիրլէ իրսալ հտէր մէմէքէթլէրինէ . Օ .քի նամասու
թէրք էթմէյէնլէրի Եօլտիւրմէք իսթէր իտի , սանկրա
հմր հտէր .քի նամասու թէրք եահուտէր գաթլ օլուսն :
Էյլիմոն , էկէր սալիհ .քիմսէ՛ զատտաք ատէմին էլին
տէն թէքտիր օլոււյ՝ ալլահ անի տէր հալ խէլաս էթ
մէզ խսէ՛ զանն էթմէ .քի ատալէթ շէրիլաթլ իպթալ
օլուր , իլա .քի ալլահ քէնտի գուտրէթինի՝ վէ սա
լիհ ատէմին Ֆաղիլէթինի ալլամէ պէյան էթմէք իչիւն
պիւր վազլթ սապր էտէր , .քի սանկրա զատտարլ թէք
տիւր հտիււյ՝ սալիհի խէլաս էթտիկիտէ , հէրքէս իպ
քէթ ալարազ խէվթ հտէ , վէ քիմսէյէ զատտարլըգ

1 Եւ ասէին . էթէ մարդք՝ որք վն պորտոյն և որկորոյն չարուէ՛
յօժարեցան անցանել լը օրէնս նախնեացն . երբէք եղբաւորս
աղբուսի աղբալանալ միամտութ իջ կաշնն . 3 Մու . 7 . 7 .

էթմէյէ • պախուսուս քի պի զայրի հագգըն թէքտիը
 արան՝ ալլահըն ինայէթիստէն գաթի ումուտ օլմայա •
 զիրա եր վէ կէճ՝ առաւելթ շերլյաթը հեր հալ իճրա
 օլսա կէրէք •

Նազար գըլ պուրատէ ինանըն սիւրտիւկիւ սէֆանըն
 վէ չէքտիկի եզիյէթին ֆերգինէ • զիրա՝ էկէր սէֆա՝
 եկէր եզիյէթ իքիսիտէ կէչէր իսէտէ • հալ պու քի՝
 սէֆանըն սօնու եզիյէթէ • վէ եզիյէթին սօնու շաղ
 լըղէ թէպտիւ օլուր • Նիճէ քի ճիսմանի ըահաթլըգ
 սէպէպինէ հոմսու թէրք էտէնէր հէլաք օլտուէր •
 վէ հոմս զայրէթիւկէ եզիյէթ չէքէնէր խէլաս օ •
 լուպ՝ աղիմ շաղլըգ վէ մէսրուրիյէթ իւզրոն տուա է •
 տէրէք՝ վէ ալլահտան մէմնուս օլորաւ կեծնակէն
 զէյիթ իլէ հերքէս էիթտի քէնտի մէմէքէթինէ •
 Պու պապտէ խօշա միւլահաղա էթսին օ քիմէսնէ •
 քի ճիսմանի մէնթայէթինի վէսիլէ էտէրէք տէնը
 միլէթին էանընսէ անէրէ խօշ քիշի օլմագ արզուսի
 իէ • ալլահըն էմրինէ՝ վէ միլէթինին շուռութունէ
 մուղայիր հարէքէթ էտէր • Պու միսլլիւ ատէմ տէ
 էիւ քի էալմըղ ալլահըն ինտինտէ գապահաթը պու
 լունուպ թէքտիրէ միւսթահագ օլուր • իլա քի ին •
 սանըն ինտինտէ տախի միւրայի վէ քէօթիւ սայըլուպ
 ըէզիլ ու պէթնամ օլուր • մատամ գի տինինէ վէ միւ
 լէթինէ զիւ կէթիրմէկէ սէպէպ օլան ատէմտէն՝ հեր
 քէս էմիլլէթինի գաթ էտէր • Զիրա օ քի ալլա
 հա վէ քէնտի միլէթինին շուռութունէ վէ այնքնէ
 սատաղաթ պիրլէ խըզմէթ էթմէզ • հեր հալ ին
 օաննէ տախի տնն սատաղաթ իւզրէ հարէքէթ վէ
 խըզմէթ էթմէյէճէկի տէրքէտը տըր •

Պաշտան մեղքեր միւսն աւելցան իւզերինէ՝ պաշտման փառաշունչ
Թեքար սըգընթը վերտն մի եահուտիւնէն :

Ծ. **Ա** Երմեոյի օգրոս անկերէ ալլահըն ետրտըմ էթ
տիկի գաշրէ չըգմաղ իլէ վէթաթընէ տէկին հիւսնիւ
նազարընտէ սագլտոք անլերի : Պատէհու մէգպուր
հօլտիւքտէ , պիւլիւք անտիոքոս տէնիլէն սիւրեանի
փատիշահը (օ քի թօգուլ սիւալտէ զիքր օլտու) ,
Անիւ մըսըրը զապթ էտիւպ եահուտիստան էյալէթինէ
հիւքմ էթտի իսէտէ , եահուտիլէր անըն կիւնիւնտէ
օլտուղի մէրթէպէ ասուտէ հալ իւզքէ իտիլէր :
Գ. Օ՝ տախի հօլտիւքտէ , օղու սեւէկիոս նամ քիմէսնէ
սիւրեանի փատիշահը օլուպ՝ եահուտիստան անըն
թահգէ հիւքմիւնէ կէշտի : Օ՝ էսնատէ՝ ոնիա նամին
տէ պիր քահանայապետ վար իտի երուսաղէմտէ՝ քի
մէգպուր ֆաղիլէթիւ վէ հէր վէճհ իլէ սատաղաթ
քէնթ օլմաղ իլէ , ճիւմէն իսրայէլ ճէմաէթինի զայ
էթ հիւսնիւ Թէրթիպ իւզրէ իտարէ հտէր իտի . վէ
լաքին սիմօն նամինտէ պիր քեթիւ քիմէսնէ տախի
տաճարըն իրըմէթինտէ օլուպ՝ զատտարըղի սէպէպի
նէ մէգքիւր ոնիա իթապ հտէր անէ : Օլ սպպտէ
զատտար սիմօն կիւճէնիւպ՝ ոնիատէն ինթիգամ ալ
մագ արդուսինտէ օլուր , ֆիամմա սուրէթի աթէր
իլէ անի Թէքտիլ էթմէկէ գատըր օլամատըղինտէն՝
կիտէր ապողոնիոս տէնիլէն քիմնէյէ (օ քի փատիշահ
հըն դարաթընտէն հիւքիւմտար իտի փարաշամ դըլթ
լարընտա) միւզէփիլիք պիրլէ նագլ հտէր անէ քի՝ հիւ
սապաղ խալիլէն վար տըր տաճարտա , ճայիղ տիր քի
անի փատիշահ ալըն : Օ՝ տախի մասլահաթը փատի
շահո պէյան էթտիքտէ , զայէթ խօշանուպ քէնտի
քիճալէրինտէն հեղիօդրոս նամ քիմնէյի շէտիա ֆէր
ման իլէ երուսաղէմէ իրսալ հտէր քի՝ զիքր օլան մէպ

լաղի ոնիա քահանայապետտէն ալուպ կէթիւրէ :
 Հեղիօգորոս երուսաղէմէ կէթիւրիւնտէ , հհալի անի ալ
 զիմ իզգէթ պիրէ գապուլ եթտի իստէ , ոնիա մաս
 քահանայ անկալիւնէ , ճէվապ հտէր .քի պէլի տաճար
 տա մալ վար տըր , լաքին սիմօնուն տէտիկի կիպի տէ
 կիլ , իլա .քի տաճար ազիզ վէ մէթէպէր եէր օլտու
 ղիւնտէն , պազըլէրի հմանէթ պըրագմը շտըրէր , վէ պա
 զըլէրի տախի եէթիմ վէ ֆըգարէ իջիւն վէրմիլէր տիր՝
 .քի անքն իլէ ֆըգարէ կէչիւն , իմտի գապիլ տէկիլ
 տիր .քի օ մալտան քիմսէյէ վէրիլէ : Մաճագ հեղիօգո
 բոս՝ մութլագ փատիշահն հմրի իճրա օլաճագ տըր
 տէտիկիւնտէ , քահանայար սեզանքն հօնիւնտէ եիւզ
 իւսթիւ եէրէ գափանարագ՝ ղայէթ տաղի տէրուն
 օլիւրէ ալլահա նիյազ հտէրէր , պախուսու .քի հհա
 լի տախի տույուպ տէրունի շէհիրտէ ազիմ վէլիլէ
 իւզրէ , եր վէ նիսվան ճիւմէսի եէրէ գափանուպ՝
 վէ ելէրիւնի ասիւմանէ գալտըրուպ ղայէթ շէտիտ
 ֆիղան իլէ տուա հտէրէք աղար իտիլէր : Ֆիհագիւ
 գա՝ մէզպուրէր պու միսիլիւ հարէքէթ իւզրէ ալ
 լահն եարտըմնէ .քի ումուտ եթտիլէր , ալլահ տա
 խի ազիզ եէրին իզգէթիւնի ոլէմէ պէլան եթմէք իւ
 չիւն , քէնտի գուտրէթի ազիմէլէրիւնի անտէ ղահիր
 եթտի : Զիրա հեղիօգորոս քի .քէնտի եթպայիլէրի
 իլէ տաճարա կիրիւպ խազիւն օլտուղի մահարտէ կէ
 ղէր իտի , հիքմէթ ուլլահ անիտէ պիր հէյպէթի աթ
 լ՝ փիւր սիլահ վէ ալթուն թագըմ իլէ տոնանմը , հօ
 նիւնտէ զիյնէթի իքի ճեսուր տէլիգանը կէօրիւնիւպ
 հեղիօգորոս օ գատար տէօյէրէր , թա՝ .քի հօլիւմ
 հիլէթիւնէ վասըլ օլմաղ իլէ , քէնտիւնտէն պէ խապէր
 տիւշիւպ գալըր անտէ : Մքն եթպայիլէրի տախի
 խէվֆէրիւնտէն նալի ղայէթ հէյպէթ իւզրէ՝ ույու
 շարագ թագաթէրի քէսիլիւպ տիւշիւկ իլէ , պիր
 կէօնէ հարէքէթ վէ ճէվապէ գատըր օլմազըր :

Օլ տէմ մէջպուրու տիշարը չըգարտուէր իսէտէն : Եւ լիւմ հիյեթինէ վարմը շօտուղինտէն նէ ֆէս ալամազ թաի¹ : Պու պապտէ ոնիւս վէ ճիւմէն եահուտիւր զայն : Եթ շազ օլուպ մէնուսնիյեթ պիլլէ ալահը մէճու է տէրլէր² : քի քէնտի ազիզ էէրինի միւշէրրէֆ էթ տի² : Լաքին օլմայա քի փատլշահա պապա սուրէթ էլէ խապէր վէրէր տէյու : Ենիս հեղիօդորոսուն շիթա պուլտուղինի խթէր իտի : քի վարուպ կեօր տիւկի կիպի փատիշահա նազլ էթսին : Մէջպուր պու միւլահազա իւզրէ իքէն : հեղիօդորոսուն թէվապիլէրի տախի անըն խաքի փայինէ տիւշէրէք քիճա էտէրլէր քի էօլմէսին տէյու ալահա նիյազ էտէ : Ան ոնիա նիյազէ տուրուպ գուրպան քէսթիկիտէն : մուգատ տէմ կեօրիւնէն տէրիւնլէր տէրհալ էէնէ կեօրիւնիւպ հեղիօդորոսա տէրլէր քի շօգ Ենուսն օլ բնիա քահանայապետտէն : զիրու անըն խաթը իջիւն ալահ սէնի էօրիւրմէտի : վէ ճիւմէսինէ նազլ էթ ալահըն գուլլէթինի : պու ճէվապիլէրի սեօլէյէրէք անլտէ կէյէ էիւքսէլիւպ կեօրիւնաշղ օլտուլէր³ : զիրա մէլայիք խոլլէր : Օլ պապտէ մէջպուր պլըլուպ քէնտի

1 Մինչդեռ նա սպոսաւորուն հոնդերձ Ե քանձին տուն շըլէր . . . Երեւցաւ նոցա յանկարծ երիվար մի մեծաշուք հեծելով հանդերձ . Երեւի զարդու 'ի գէն ոսկի վաւելով : և այլ երկու արք երիտասարդք հօրեղբ 'ի զուգ քեղեցիկ զարգաբեալք առաջի հեծելոյն . արք մասեան վաղվաղսկի յաջմէ և յաճէլէ . 'ի մեծամեծս հարուածս հարկանէին զհեղիօդոս : մինչև անկեալ յաճեալ թմբեալ մերձ 'ի մահ բաւնային զնա . 2 Մտ . 3 . 23 :

2 Իսկ որք զոնեաւ էին : զտէր օրհնէին : որ փառաւորէր զէր տեղին սրբութեան . 2 Մտ . 3 . 30 :

3 Այն ինչ քառուիքն 'ի ձեռս քահանայապետին մօտէին : վտղ վաղախի նայն երիտասարդք գային իջանէին առաջի հեղիօդոս : րոսի . . . և առէին բազում շնորհս դու անեալ քահանայապետի կալըր . վն նր քեզ ար . . . զագիւղ շնորհեալ 2 Մտ . 3 . 33 :

ճէ կէտնքտն , զայնթ մէմսունիյեթ պիրէ ալա ,
 հա գուրպան էթտիրտիքտէն մատն , ոնիայէ տախի
 աղիմ իզգէթ վէ իբրամ էտիւպ՝ կիտէր փատիշահա
 վէ ճիւմսինն նագլ հտէր պաշնա կէլէն սէրէնճա՝
 մջ : Պու ճէվսպլէրին սահիհ օլտուղի փատիշահա
 հէր նէ գատար մալիւմ օլտու իսէտն , դամաթի օլմադ
 իլէ իսթէր քի երուսաղէմէ Թէքրար տտեմ իրապ է
 տն : օլ պոպտն հեղիօդոքա տէր քի , եկէր սանա
 տիւլման վէ սէնին իշինէ քէտէր էտէն վար իսէ ,
 անի իրսալ էթ՝ քի Թէքրար օլտու , զիրա ալահ
 անտէ քէնտի գուվլէթինի պէյան էտէր , վէ քիմ քի
 օ մահալէ տիւլմանըդ աշուսինտն օլտուգ եագլա
 շըր իսէ , պիւրիւք զաղէպ իլէ Թէքրար օլտու , փաւ
 տիշահ պու միսիլիւ ճէվսպլէրի իշիտինճէ , պիր տա
 հա սըգընթէ վէր կէզ երուսաղէմ էհալիսնն :
 Վէ լաքին մէգբիւր սիմն՝ եէնն ֆէսատտէն կէրի ԳԴ :
 տուրմայորադ՝ Թէքրար ապողծնիոսուն եանննէ կիւ Դ :
 տիւպ՝ անն Թահիթի իւզրէ երուսաղէմ էհալիսի ,
 նէ չոգ քէտէր վէրիւր , Թա քի ոնիա մասլահաթը
 փատիշահ պէյան էթմէկ իլէ , մէգպուրլէրին շէր
 ըինտէն խէլա օլտու :

Միւս 13 :

Պատէհու նիճէ օլտու եահուտիլէրին հալն :

Յ. 11 պէթ սէիլ օլտու : Չիրա՝ պալատն մէգ
 քիւր պիւրիւք անտիօքոսուն պիր օղու տահա օլուպ
 տնի քէնտի սաղլըլինտն բամպա ըհհին իրսալ էթմիշ
 իտի , քի անն մէհուր անտիօքոս տէնիլիւր : Մէգպուր
 նէ փաղթ իշիտիւր քի ֆէտէրի էօլիւպ գարնատաշը սէ
 լէկիոս փատիշահ օլմուշ , պիր Թագրիպ բամատան խէ
 լա օլտուգ կէիւպ անի ղէհիլէր : վէ քէնտի փատի
 շահ օլտու սիւրեանիլէրէ : 1 Մ. 2. 1. 11 : Վէ պալատն
 էրէնի
 Արք
 ոսոս

մէզքիւր ոնիա , օ . քի երուսաղէմոէ քահանայապետ
իտի , անքն գարնտաշը յասոն նամ քիմէսնէ զայէթ
քեօթիւ վէ զատուար օլմաղ իլէ անտիոքոսա ալթմըշ
քէսէ ագջէ վատ հտիււյ՝ քահանայապետիկի գարըն
տաշընըն հլինտէն ալմագ իսթէր : Պուստան գաթի նա,
զար , եիւզ քէսէ տախի վատ հտէր՝ քի երուսաղէմոէ
փութփէրէսթլէրին ատէթի իւզրէ օյուսպազ եէրի եա
փոււյ՝ վէ եահուտի չօճուգլէրինի անտէ ճէմ հտիււյ՝
ֆըսգը ֆէսատ իւզրէ օլարագ անլէրտէն ագջէ ճէլւ
հտէ : Ընտիոքոս տախի զայէթ քեօթիւ վէ դամաի օ
լոււյ՝ անքն մաթլուպինի թէքլիլ էթտիքտէ , յասոն ե
րուսաղէմէ կէլիււ քահանայապետ օլուգտէն մա
տէ , Ֆէսատ ֆէլլի իւզրէ փութփէրէսթլէք քեօթիւ
ատէթլէրինի իճրա հտէր : Վէ չօգ ֆէնա քիմսէլէր
անէ միւլիւն օլարագ կիտէրլէր անտիոքոստան իզլն
ալըրլէր քի եահուտի այնընթ թէքը հտիււ փութ
փէրէսթ օլալէր , քահանայար տախի տաճարն խզ
մէթինտէն կէրի տուրուրլէր : Վէ ոնիա քի ֆազլիլէթ
լիւ պիր քիմէսնէ իտի , գարնտաշը յասոնուն օ միսիւ
լիւ ֆըսգը ֆէսատ իւզրէ քեօթիւ հարաքէթինէ պիր
կէօնէ թահամիւլ հտէմէզ օլուու իսէտէ , մէնինէ տա
խի գատըր օլամայոււյ՝ անքն շէրլինտէն հըրզ օլմագ
իչիւն՝ երուսաղէմոէն ֆիրար պիրլէ կիտէր անթէքէպլէ
գարիւ գամնա տէնիլէն մահալն գալէսլնտէ սաքլն
օլուր :

() Կանատէ փութփէրէսթլէր քէնտի ատէթլէրի իւզա
րէ պէշ սէնհտէ պիր տէֆա՝ սուր տէնիլէն մէմլէքէթ
տէ ազլիմ շէնլիք պիրլէ գուրպան հտէր իտիլէր
փութլէրինէ , անտիոքոս տախի օ մահալէ կէլմէկ ի
լէ , մէզքիւր յասոն միւրպլիլէք հտիււյ՝ անէ գուրպան
ագջէսի իրսալ հտէր քի խօշ քիլի օլա : Վէ լըքին
չիւնքի օ ագջէնի երուսաղէմոն էհալիսիւտէն ալմըշ ի
տի , անի կէօթիւրէնլէր՝ փութուս իսմինէ օլան գուր

պահա վերելիչ օրմաօրն տեյու , ըի՛հա հտերէր քի՛ սայիր եհրէ խարճ օրունա , օ՛ էճիլտէն միրի կէմիւերի , նին մասրափընէ սարֆ հտերէր անի :

Օ՛ վագթիւրտն տեօրտիւնճիւ պտղոմէոս տեմէկ իւլէ մարուֆ մըսը փատիշահ Եօլիւյ՝ իքի ճահիւհ վաւառ գաւըր , քի անլերին վալտէսի պալատէ զեքը օլան մէշուր անտիոքոսուն գըզ գարնտաշը իտի : Մէղքիւր իքի գարնտաշն պէյնիտէ խուսումէթ փէյ , տա օլմաղ իլէ , անտիոքոս իսթէր քի անլերին էլին , տէն մըսըրը ալուպ զապթ հտէ , անճագ պու միսիւլիւ Ֆէսատ իւզրէ օլտուղինի զահիր էթմէյիւպ՝ կէօյա տօթլուղէ պինայէն չօճուգլէրին խտարէսի խուսուօինէ կիտէր կիպի մըսըրա եագըն վարտըգտէ , ատեմ իր , սալ հտիւպ կէլտիկինի պէյան հտէր , քի տիւշմանըգ զանն օլունմասըն : Վէ լաքին օ՛ անէ տէկին իքի գարըն տաշ պիրի պիրի իլէ պարը շուպ՝ Էհալի տուխի անլեր իլէ եհք տիւ օլմուշ իտի , օ՛ էճիլտէն անտիոքոս քէն տի Ֆէյլինին իճրա օլմայաճաղինի պիւմէկ իլէ կերի տեօնէր , վէ եաֆա դարափընտէն կէջիւպ երուսաղէմէ կէլտիկինտէ , Էհալի անէ գարըն չըգարագ զայէթ ալ զիմ զինէթ վէ իքրամ պիրլէ գապուլ հտէր անի :

Մեալ 14 :

Մէղքիւր անտիոքոս փատիշահ՝ երուսաղէմէ կէլտիկինտէ , եալ հուտիւերէ քէտէր վերտիմի :

Զ . Ս իրմէտի : Ֆիւհագիգա մէղպուրուն Ֆիքրի տալիմա քէմլը իւզրէ իտի , լաքին պու տէֆա գալա պինաէքի Ֆէսատը զահիր էթմէյիւպ՝ վէ քիմնէյէ քէտէր վերմէյիւպ՝ սուր վէ սայտա դարափլէրինէ տիւտնէթ էթտի իստէ , իւշ սէնէտէն սօնկրա՝ պալատէ մէղքիւր յասօն (օն իքի սիւալտէ զեքը օլան դատտար սիմօնուն գարնտաշը) մէնեղաւոս նամ քիմէսնէյի՝ քէն

տի մասրահաթը իջիւն անտիրոքոսս իրսալ էտիււյ՝ մալ
ը միրիյի տախի անէ թէսլմ էտէր քի կեօթիւրէ :
Վէ մէզպուր վարուպ անտիրոքոսուն հուզուրխտէ իզ
զէթ պուլուգտէ , յասանուն էլինտէն քահանայա
պետիկի ալմադ արդուսի իլէ՝ իւջ էիւզ քէսէ ազջէ
վատ էտէրէք քահանայապետիկի ալոււյ՝ էմրի շահա
նէ իլէ երուսաղէմէ կէլտի : Եւ պապտէ յասան խէ՛՛՛
Ֆինտէն նաջի գաշար ամանլու տէնլէն փութ փէրկսթ
լէրին էյալէթինէ :

Կաշար գըլ պուրատէ ալահըն շէրիյաթնէ : Ղիրա
նիճէ քի յասան զատտարըդ պիրէ քէնտի գորնտա
շը ռնիւլը քահանայապետիքտէն իխրաճ էթտի : քէն
տի տախի մէնեղաւոսուն եէտի իլէ իխրաճ ոլոււյ՝ մէճ
պուր օլտու տիյարը ախէրէ ֆիրար էթմէ կէ :

Վէ լաքին հալ պուր քի , մէնեղաւոս տախի վատ էթ
տիկի մէպլաղըն թէքթիլէն էտաւընէ գատըր օլմադ :
ղիրա մալի միրի լւզէրինէ թային օլուն սուստրատոս
նամ պին պաշը (օ՝ քի երուսաղէմին գալէսինտէ մույ
հաֆըզ իտի) ալըրադմազ քի մէնեղաւոս էհալիտէն
ազջէ ճէմ էտէ : Իմտի մասրահաթ անտիրոքոսուն մա
լիւմի օլտուգտէ , մէզպուրլէրի հուզուրխտէ ջաղըր
տուււյ՝ մէնեղաւոսուն քահանայապետիքտէն իխրաճ է
տէր : վէ սուստրատոսուն տախի գըպըղըն իտարէսինէ
իրսալ էտիււյ՝ մէնեղաւոսուն գորնտաշը լուսիմաքոս
նամ քիմէսնէյի քահանայապետ նասպ էտէր :

Օ՝ էսնատէ անտիրոքոս՝ թէրսիս վէ մալը տէնիլէն մէմ
լէքէթլէրին իրատըրը քէնտի օտալըղըն մայլ շէթինէ
թային էթմիլ օլմաղ իլէ , էհալինին պէսինտէ նիզա
հասըլ օլուպ անլէրի թէսքին էթմէք իջիւն , պիլ
նէֆա թէրսիս դարաֆընէ կիթտիկինտէ , անղրոնիկոս
նամինտէ սէվկիւլէլ ըիճալինէ իհալէ էտէր ճէմաէ :
թին իտարէսինի : Վէ մէզքիւր մէնեղաւոս՝ քի ման
քուպ սէպէպինէ վարլյէթինի թէլէֆ էթտիքտէն մալ

տէ՝ ընդալէթ պիլլէ տախի մանուպտան իկրաճ՝ օձ
լունճէ, պիլլ թագրիւ պաշարոն արթուն թագըմէրինն
չարւայ՝ պազըլէրինի մէջքիւր անդրոնկոսա վէրիւր՝ քի
անի քէնտինէ ճէլպ էտէ, վէ պազըլէրինի սաթուպ
աղչէ էտէր: Անճագ՝ պալատէ զիքր օլան ոնիա քա,
հասապպետ՝ քի գարնտալը յասանուն շէրրինտէն գա,
չուպ դափնա գալէսինտէ հըթզ օլմուշ իտի, մե,
նեղաւոսուն տաշարտան շէյ չարտըղինի տուլուպ՝ անէ
չէտիտ իթապ եազար: Օլ պապտէ մենեղաւոս անէ
կիւճէնմէկ իլէ, անդրոնկոսա ըրճա էտէր քի անի
էօրիւրէ, օ տախի եէմին էտէրէք ֆէնտ իլէ ոնիայը
ինանալըլուպ՝ գալէտէն տիշարը չըգարտըղինտէ, տէր,
հալ էօրիւրիւր: Վէ չիւնքի ոնիա ֆազլէթիւ վէ ա,
լիմ պիլլ քիմնէ իտի, պախուսուն՝ ճիւմէսինին ինտին,
տէ շէրէֆի օլմաղ իլէ, անթէքեա էհալիսի զայէթ ա,
ճըր անի: Անտիքրոս տախի թէրսիստէն տեօնիւպ կէլ
տիլինտէ, ոնիանըն նահագ եէրտէ էօրիւ կիւնիւ տուլ,
ուպ՝ տըրատըղտէն մատէ, զալմ անդրոնկոսուն շէհէ,
քին լէնտէ ընդալէթ պիլլէ կէլտիլէրէք՝ ոնիանըն էօլ,
տիւկիւ եէրտէ շէտիտ իսքէնճէ վէրիւպ հէլաք էտէր:
Պագաա անտիքրոս՝ հէր նէ մըգտար քեօթիւ իսէտէ:
պու պապտէ իճրայի ատալէթ էթտի:
Պատաար անդրոնկոս հէլաք օլտուգտէ, մենեղաւոս
նաչար գալուպ՝ գարնտալը լուսիմաքոս իլէ եէք տիլ
օլարագ եէնէ տաշարտան մալ չարմաղէ պաշար,
էր, վէ ճէմակէթ տուլուպ լուսիմաքոսուն իւզէրինն
հիւճմ էթտիլքիւրինտէ, մէզպուր՝ իւչ պին հովարտա
դայիֆէսի ճէմ էտիւպ էհալի իլէ ճէնկ էտէր:
Էհալիլին էլինտէ օ վագըթ հագըր սիլահ պուլունմա
տը իսէտէ, քիմի դաշ՝ քիմի սօլիա իլէ՝ վէ քիմի դօփ,
ըագ վէ գում աթարագ՝ լուսիմաքոսուն պաղ ալթը
նէ ալուպ էօրիւրիւրէր: Պու սէպէպ իլէ էհալի՝ ան,
տիլոքոսա իւչ պտէմ իրտալ էտիւպ՝ մասլահաթը պէյ

ուն էթտիբէրինտէ, գապահաթ մենեղաւոսուն իւզէ,
րինտէ գարար գըրար, լաքին մեզպուր ագչէ վերմէ
իւէ խելաս օլուպ մեզքիւր իւջ առեմի էօտիւրիւր,
էր, վէ անէրին նահագ եէրինէ էօտիւրիւ աշիքեար
օլմազ իւէ, էհալի աճըյուպ ազիմ իզգէթ պիրլէ տէֆն
էտէրլէր անէրի, վէ մենեղաւոսուն եէնէ իրսալ էտէր
լէր երուսաղէմէ քէնտի մանսուպինէ:

Վէ շիւնքի անտիօրոս (պալատէ գիրք օլտուղի մէն,
վալ իւզրէ) մըրըռ ալմագ իսթէր իտի, օ էճըտէն
պէրլէն վէ պահրէն դայէթ ճէսիմ աքէր իւէ կի-
տիւպ չօգ առեմ գըրար, վէ փատիշահ գաջըրուպ
զապիթ էտէր մըրըռ, 1 Մի. 1. 18: Մեզպուր տահա
մըրըրտա իքէն, հիքմէթ ուլաս երուսաղէմտէ կեօյ
Ե. Եիւզիւնտէ դայէթ հէյպէթիւ չօգ աքէր աթըր վէ
էայան ալթուն թագըմ իւէ տօմանըշ փիւր սիլահ կեօյ
քիւնիւպ պիրի պիրի իւէ ճէնէ իւզրէ օլտարագ կեօյ
նակեօն էիււիւլթիւ սէսի իշիտիլիւ խտի, պու էլու
մէթ գըրգ կիւն սիւրիւպ ճիւմլէ էհալի տնի աշիւ
քէտըր կեօրմէկ իւէ, հիւր պիրի պիր կեօնէ մանն վէ
րէրէք (ալլահ խայրէ թէպտիլ էթսին տէյու) նիյ-
աղ էթտիլէր իսէտէ, երուսաղէմին իւզէրինէ ազիմ
դաղէպ զուհուր էտէճէկի լա շիւմհէ պէյան խտի:
Պու խուսուստէ ճիւմլէսի խէվթ պիրլէ գասալէթ
իւզրէ իքէն, անտիօրոս փատիշահ էօրտիւ տէյու
պէնիլ նաս խիլաթը ինհա ազիմ թէվաթուր օլտու:
Պու պապտէ զանն օլունուր քի՝ ճէմալթ միւսթէ
րիճ օլտուն տէյու, երուսաղէմին պիւշիւքէրինին թէր
թլյպի իւզրէ խտի պու միսիլիւ խիլաթ, լաքին մեզ-
պուրլէր էթտիլէրի քեթիւլիւկէ կեօրէ պէլալէրինի
պուլաճագ օլմազ իւէ, պալատէ մեզքիւր յասօն օ
քի ամօն էյալէթինէ գաջմըշ խտի, փատիշահ էօրտիւ
տէյու գանը գաթիլ պին առեմ ճէմ էտիւպ ափան
սըզ կէլիւր երուսաղէմին իւզէրինէ: Օլ պապտէ մեզ-

քիւր մէնեղաւոս՝ խելիքինտէն նաչի գալէյն գաշտող
տէ , զատտար յասան՝ մէմիքէթի սաճիպսիղ պուլուպ
ղայեթ ջօդ ատէմ Թէլէի եթտի իսէտէ , նիհայեթ
էհալի ճէմ օլարադ անըն ստէմէրիի գըրուպ գալը
տող լէրինտէ , էէնէ ամօն էյալէթինէ փիրար հտէր :
Լպքին անտէ տախի ըսհաթ տուրմայուպ՝ արապլարըն
արետա նամ փատիլահընըն ինտինտէ խիյանէթի զա
հիր օլմաղ իլէ , զայեթ խելիք իւզրէ շէհիրտէն շէ
հիրէ գաշտարադ՝ պէրրի եապան էէրտէ հէլլաք օլ
տուգտէն մատէ , մէզարէ տախի նասէզա օլտու :

Խպրէթ ալ • զիրա հալինէ շիւքր եթմէլիւպ
զիյատէ փայէ վէ շէրէթ արշուսի իլէ զատտարըդ է
տէնին սանու ընգալէթ տիր :

Սիւալ 15 :

Պալատէ զիւր օլտուղի մէնվալ իւզրէ՝ երուտալէմ հհալիսինին
իլթիլալէ վարտըլինի անտիոքոս իշտիւպ անէրէ քէտէր վէր
տէմ մի :

Ճ • Ա երտի • Ջիրա՝ մըսըրտան ավտէթ եթտի
էինտէ , երուսաղէմ հհալիսի ասի օլմուշ տէյու՝ զայ
եթ հըրս իլէ կէլիւպ իլթիեարէ վէ ջաճուղէ մէրհա
մէթ եթմէյէրէք՝ եր վէ նիսվան իւջ կիւն մապէնին
տէ սէքսէն պին ատէմ գըրուպ վէ գըրդ պին ատէմ
հսիր էտիւպ սաթտըգտէն մատէ , երուսաղէմի վէ ա
նըն հիարընը տախի վէրան հտէր : Պուստան գաթի
նազար , մէզքիւր մէնեղաւոսուն թահրիքի իւզրէ տա
ճարա կիլիւպ՝ հէր նէ մըգտար ալթուն՝ կիւմիւշ վէ
զիյեթ թագդմ վար իսէ , ճիւմէսինի ալուպ կէօթիւ
րիւր անթէքեայի : Վէ վիլիպպոս նամինտէ պիր քիյ
մէսնէյի երուսաղէմտէ պըրազըր՝ քի ճէմտէթի իտա
րէ հտէ , վէ լաքին մէզպուր տախի զայեթ քէօթիւ
օլմաղ իլէ , տահա զիյատէ ճէմաէթէ հզիյեթ վէրիւ

իտի : Ղէ մեղքիւր մենեղաւոս՝ քէմո ֆի սապղգ և ,
ըռւսաղէմտէ մանսուպ սահիպի օլմագ խթէտի խէ-
տէ , անտիոքոս անըն երուսաղէմտէ գալորդինի մինա,
սիպ կեօրմէզ , զիրոս՝ օ՝ քի քէնտի տինին վէ մլլէ-
թինէ խիյանէթլիք էտէր , սպրիյէ տախի սատագաթ
իւզրէ հարէքէթ էթմէյէճէկի աշիքեար օլմաղ իլէ ,
քոհանայուպետիքտէն իխրաճ էտիւպ գարիզին նամ
մահալէ հիւքիւմտար իրսալ էտէր անի , վէ անդրո-
նիկոս նամ քիմէսնէյի տախի անըն մոյինէթլնէ (օզ-
նուկան) թային էտէր :

Պատէհու իչիրմի պին ասքէր իլէ մաշուէ՝ տաղզոնիոս-
նամքնտէ ղայէթ ղատտար պիր քիմէսնէ իրսալ էտէր
երուսաղէմէ՝ քի ճիւմէէ երքէթլէրի գըրուպ , նիսա
ղայիթէսինի վէ չօճուգլէրի էսիր էտիւպ սաթա :

Մեղպուր երուսաղէմէ կէլալկիտէ , գալպիտէքի
քէմլիլի պէյրան էթմէյիւպ՝ ճիւմաս երթէսի կիւսիւ
ասքէրինէ ճէնկ թալիմի էթտիլիլ : վէ եահուտիլէր
սէյիլ էթմէկէ կէլտիքլէրինտէ , անլէրի գըրուգտէն
մատէ , շէհիրին իչինէ տախի ասքէր տաղըլուպ
րասթ կէլէնի ֆօլտիւրիւրլէր իտի :

Եահուտիլէր պու միսլլիւ էչէտտի ուգուպէթէ կի-
րիթթար օլուպ չօգ վագըթ կէչտիքտէն սօնկրա :

անտիոքոս թէքրար՝ աթենուրիոս նամ պիր ինթլեա-
րը իրսալ էտէր երուսաղէմէ՝ քի ճիւմէէ եահուտիլ-
լէր նամօսու թէրք պիրլէ փութիէրէսթ օլուպ իղա,
աթ էթմէյին հէլլաք օլա : Ղէ տաճարը փութուն իւ-
մինէ թախսիւ էտէրէք՝ սեղանըն իւզգէրինէ փութ գօ-
տուգտէն մատէ , ճիւմէէ եահուտիստան էյալէթին
տէ հէր մահալտէ փութա սեղան եափարլէր :

Պու միսլլիւ նաչրի էմր ճիւմէյէ աշիքեար օլտուղի
հալտէ , անլէր քի էզ գատիմ քեօթիւ ֆէյիլ իւզրէ
իտիլէր , մեղպուրուն էմրինէ իղտաթ էտէրէք նօմ ,
սու թէրք պիրլէ՝ փութիէրէսթլէրին քեօթիւ ա :

տէթլերին իճրա էթտիւր խէտէ , ալլահըն իզզէթի
նի սագլոյարագ նոմոս իճրոսը ղայրէթլնտէ օլանլէ ,
րին . քիմի չեօլ մահալլերն ֆիրար հտէր , քիմի տալի
էեօնալէեօն իսքէնճէլէ մէրտլիք իւզրէ Թահամմուլ է
տիււլ նոմոս ուզրուէն էչէտտի սիյասէթ իլէ էօլմէնէ
րազի օլուր իտի : Չիրա անտիօքոսուն ղարաֆնտէն
պու մասլահաթըն իւզերինէ Թային օլան մուպսշըր ,
էր վագըթ վագըթ Թէֆթիլէ չըգմաղ իլէ , քիմնէ
գատըր օլամաղ իտի ճիւմաա էրթէսի վէ պոյրամ
կիւնլերին նոմոս միւճիւպինճէ սագլամաղէ , եաթօտ
օղլունու սիւննէթ էթմէկէ , պախուսուս քի եահուտի
անլւմաղէ , զիրա հէր մահալլէ ատէմ իրսալ օլուն ,
տու քի ճիւմէսի փութլէրէ դուքսան հտէ , վէ քիմ
քի էթմէկ իսէ , հէման անիտէ գըլըճտէն կէչէ :
() վագըթ իքի նիսա չօճուգլերին սիւննէթ էթմիշ
օլան իլէ , մէգոլուրէլերին հագգընտէ քեաղըտ եա
ղուպ Թէչէքքի էթտիքլերինտէ , անլերի հուզուքա
կէթիրիււլ վէ չօճուգլերի վոլիտէլերին մէմէլերին
տէն ասոււլ րեզալէթ պիրէ մէյտանտէ կէզտիրտիք
տէն մատէ , շէհիրին պէտէնիտէն աչաղը աթարլէր
անլերի : Վէ պագըլերի ճիւմաա էրթէսի կիւնիւնիւ
սագլամագ արզուսի իլէ եագըն մահալլէրտէ օլան մա
ղարալէրէ ֆիրար հտիււլ կիզլէնտիլէր իսէտէ , տույս
տուգլերինտէ աթէշ պըրագոււպ անլէրին ճիւմէսի
նի եագար իտիլէր :

Ֆիհհագիգա՝ ալլահըն գօրգուսունու գալպլերինտէն
իխրաճ հտէնլէր նոմսու Թերք էթտիլէր , լւքին չօգ
լերի տալի ալահտան խէվի հտէքէք՝ նոմսու մուղայս
իր հաղէքէթտէ պուլունմայալմ տէրու՝ րիզա օլուր ի
տիլէր զալըմն էլնտէն էզիլէթ չէքիււլ էօլմէկէ :

Նիճէ քի անթէքետտա եղիւզար նամ Թօգսան եա
չընտա ֆագիլէթլիւ՝ ալիմ՝ վէ ղայէթ մեթէպէր պիր
քահանանն՝ եաւաշա իլէ ճէպրի աղզընը աչոււլ՝ նա

մօսա մուղայիւ խնդիր էթի ետորիւք իսթերէր ա ,
 նէ , քի ճահիլէր կեօրիւպ ճիւմէսի պիրտէն նամ ,
 սու թէրք էտէլէր : Վէ մէզպուր սիյասէթ ինէ էօւ ,
 մէկէ ըիզա օլուպ նամսա գարշը հարեքէթ էթմէք
 իսթէմէտիկի հալտէ , տէրէր քի սուրէթէն պիր տէ ,
 ֆա թաւահուտ էյլէ փատիշահըն էմրիւնի , սանա պաշ ,
 գա էթ վէրէլիմ քի խէլաս օլասըն : Ֆիհհագիգա՝ ա ,
 նըն իսթիեարըղինէ նագարէն պու միսիլիւ բուխսէթ
 վէրտիլէր իսէտէ , ճէվապ էտէր քի լալըգ տէկիլ
 տիր պէնիմ տէրէ ճէմէ՝ նամս խուսուսիտէ միւրայիլ
 լիք պիրլէ միլէթիմէ իսթիլալ վէրիւպ եզիւպար թօգ ,
 սան կաշընտէ փուլ փէրէսթ օլտու տէյու՝ տիւնետտէ
 ֆէնա իսիմ պըրադմագ , էկէր պու գաւտար տուհա
 եաշայուպ ինսանտէն պի քէտէր գալաճոգ օլամ ,
 ախրէթտէ գապիլ տէկիլ տիր ալլահըն էլինտէն խէլաս
 օլմագ , Կաշար էյլէ եզիւպարըն ֆազիլէթինէ , քի
 րա նամսա մուղայիւ հարէքէթ էտէրէք քեսթիւ ի ,
 սիմ ինէ կաշամատան իսէ , սիյասէթ չէքէքէք մէրուիկ
 ինէ էօլիւպ ապիրլէրինէ ֆազիլէթ էօրնէկի օլմաղէ ալ ,
 զուքէշ օլտու քի՝ անլէր տախի էզիյէթտէն վէ էօլիւմ ,
 տէն խէվի էթմէկ ինէ ալլահըն նամսուսու թէրք էթ
 մէյէլէր , փուլ փէրէսթէր անըն պու միսիլիւ ճէվապ
 լէրինի իշիթտիքտէ , զայէթ հըրսլանուպ չէտիտ սիլ
 ասէթ ինէ էօլտիւրիւրլէր անի :
 Գլէ : Պատէհու՝ ֆազիլէթլիւ պիր նիսա զուլուպ (քի ալ

Ի Ո՛չ արժան . ո՛չ պատշաճ ասէ՝ մերոյ չափու հասակի կեղծա
 ւորութ մտանէ Լ լէ սրբուէ խոստովանուի . իցեն բազումք ՚ի
 մանկուոյ տարի . որք . . . գայթակղեցին . և զայս խիղճ
 մտաց և կեղտ անուն ժերուէս յուշխարհի՞ թողնց , իսկ արդ՝
 եթէ ամենևին նոյնչափ ժա մանակս կենաց շնորհիցեն ինձ և ՚ի
 ձեռս մարդկան բնաւ այլ ոչ մատնեցիմ . սակայն ՚ի յաւիտե
 նից ՚ի մշտնջենաւոր ձեռաց անտի՝ ո՛չ կենդանեօք , և ո՛չ յետ
 կենդանութեան սուրէք փախչիլ կարելեմ . 2 Մաթ . 6 . 24 :

նրն խմի շամունէ իտի տէնիլը) նէտի կենճ Եվլաթը
իլ՝ անտիրոքոսուն հուզուրինէ կեթիւրիւրէն՝ քի նա
մասս մուշալիւր խնդիր էթի ետիրէլը , վէ եկեր եէ
մէղլէն իսէ՝ կենսա կենս սիյասէթ իլէ Եօլտիւրէլը ։
Ֆէհմ Ելլէ մէղպուրէրին իլիտիլինէ . զիրա նըճէ քէ
պսլատէ մէղքիւր եղիազար՝ ալլահն իզգէթինի սագ
Լայուպ Դիսմանի Եօլիւմտէն պիրան խեվի էթմէտի ։
պունլէր տաթի ետտի գարնտաշ՝ պիլ իթթիֆուգ եէք
տիլ ղուպ վէ Եպէտի խեվի էթմէլիւպ՝ անլերտէն
պիրի Զէվսպ Ետէր քի , նէ տուրուպ սիւալ Ետերսի
նիլ . պիզ Եօլմէկէ հազըրըզ , վէ փէտերէրիմիլն նա
մասունու թերք էթմէլիլ . Պու Զէվապա անտիրոքոս
ղայէթ կիւճէնմէկ իլէ , սիյասէթ ալիթէրինի հազըր
լատուպ՝ անն տիլինի քէստիրտիքտէն մատէ , պաշըն
տէրիսինի տաթի իւզիւպ եիւղիւնէ չէվիրտիլ . պա
տէհու պյագէրինիլն վէ Ելլէրինիլն փարմալէրինին ու
Դունու քէստիրիւպ՝ վէ գըղլին Եաղ թալմասնէ պը
րագուպ խաշամաղ իլէ Եօլտիւրիւր անի ։

Ղատտար անտիրոքոս պու միսիլիւ իսկէնճ՝ վէրիւր ի
տի քի՝ անն գարնտաշէրի խեվի Ետիւպ՝ նամալէրինի
թերք Ետէլը , Լաքին անլը՝ ալլահն գուտրէթինէ
ումուտ պիրլէ Եպէտի խեվի էթմէտիքէրնտէն մա
տէ , վտիտէլէրի իլէ պերապէր տահա զիյատէ պիրի
պիրլէրինի թէսէլա Ետիւպ՝ վէ պիրի պիրինէ զայրէթ
վէ նասիլհէթ վէրիւպ տերլէր քի , մերտիլ իլէ Ե
լիւպ Զանլըզը խելաս Ետէլիմ , զիրա ալլահն ինտին
տէ զայ օլմալ չէքտիկիմիլ Եզիլէթ ։

Իքինճիսինի տաթի սիյասէթ Եէրինէ կէթիլիւպ՝ սիւ
ալ էթտիքէրինտէ , նամասու թերք էթմէմ տէլու

1 Սկսան էղբարքն ընդ միմեանս մարեն հանդերձ միթարն և
ասել , քաշուլթեամբ մեւցուք . զանուն և զողիւ ժառան
գէսցուք . հայի տէր նծ ի ճգնութիւն պատուազմի մերոյ
և ի ծառայս իւր միթարի . 2 Մտէ . 7 . 5 .

գաթի ճեվապ էթմէկ իլէ , սնէ տախի եվլէլքինէ
էթտիբլէրի իսթէնճէյի վէրմէկէ պաշտառգլէրի հաւ-
տէ , անտիոքոսա տէր .քի , եա .քիպլը' սէն զանն է-
տէրսին .քի պիլլի եօլտիւրիւրսիւն , լոքին պիզ .քի
նամօս իշիւն եօլիւրիւզ , ախրէթտէ եպէտի եօմիւրն
լոյլիգ օլուրուդ :

Պատէհու' իւջիւնճիւսինի կէթիբիւպ տիլնի ուղաթ
տէտիբլէրինտէ , անիտէ տիլնի ուղաթտաղտէն մատէ ,
էլէրինի տախի մէրտիկ իլէ ուղատըր' .քի .քէսսինլէր ,
անտիոքոս անըն ճէսարէթինէ նազարէն թաաճիւպ
էթտի իսէտէ , զատտարլըգտէն կէրի տուրմատը :
Ֆիհհազիգա պու միսլլիւ թահամիւլտէն խարիճ կէօ,
նալէօն շէտիտ սիյատէթ իլէ ալթըսըն եօլտիւրիւպ'
էէտինճիյի տախի , օ .քի հէփիսինտէն .քիւջիւք խտի :
իսթէնճէյէ տուտուգլէրինտէ , անտիոքոս աճլարադ ,
թէսէլլա սուրէթի ջօգ ճէվապլէր իլէ' էէմին հտէր
անի ազիմ փայէյէ վասըլ էթմէկէ , էկիւր նամօսու-
թէրք հտէր իսէ : մէզպուր' անըն ճէվապլընզ գա ,
պուլ էթմէտիկի հալտէ , վալիտէսինէ իսրամ հտէր'
.քի ջօճուղի իսթէտթ հտէ : Լաքին մէզպուրնէ' նիճէ
.քի մուգատտէմ տլթը օղլունա զայրէթ վէ նասիյհէթ
վէրիւր իտի .քի իսթէնճէտէն վէ եօլիւմտին խէվֆ էթ
մէյիւպ' մէրտիկ իլէ ալլահըն ուղուրունա գաւ տէօ ,
քէլէր , քէզա' .քիւջիւք օղլունա տահա զիյատէ զայ ,
րէթ վէ ումուտ վէր' .քի խէվի էթմէսին իսթէնճէ,
տէն , իլլա .քի ֆիբրինի ալլահա վէրիւպ գարնատլէն'
րինտէն կէրի գալմասըն : Օլ պապտէ ջօճուգ' հասա ,
լարա տէր .քի' .քիմէ պէրլէյիւպ էյէնիւրսինիզ , փաաիւ
ջահըն էմրինի տիյիէյէճէք տէկիլիմ' , իլա .քի փէտէ ,
րիմին նամօսունա իղաաթըմ վար տըր : Պունտան գա
թի նազար , անտիոքոսա տախի տէր .քի , սէն .քիպիւ
վէ .քէսթիւ .քիմնէ , պիզէ .քի պու .քէմլիբլէրի էթ-
տէն , ալլահըն էլինտէն խէլաա օլամասըն , վէ պիզ .քի

սաղորդ էտերիդ՝ Եպետի Եմիւրե վաւրլ օլուրուղ օ զի
րա ալահա ումուտ վէ նիյաղ էտերիդ : Վէ տախի պու
միսիլիւ ճէվապլեր սեյլէտիկի հալտէ , անտիոքոսուն
գալպի հէր նէ գաւառ գըրըլտը խէտէ , Եէտի գալ
րընտալ Եէքտիլ քէնտի Եմիլինի ալաղ ալթընէ ալտըզ
լերի իչիւն կիւ ճէնիւպ , տահա զիյատէ իսքէնճէ իլէ
Եօլտիւրտիւր անի օ պատէհու՝ վալիտէլէրինի տալի
ղայէթ շէտիտ Եզիյէթ իլէ Եօլտիւրիւրլեր :

Իսօճա միւլահազա Եյլէ պուրատէ ալահըն գուարէ
Թինի , զիրա օ տէրէճէ գուվիլէթ վէ ճէսարէթ վէր
տի անլերէ , Թալի ճիւմիէսիտէ Թահամիւլտէն խա
րիճ իսքէնճէ իչիւտէ պի խէվի տուրուպ խէլաս օ ,
լալմ տէյու Եպետի րիճա վէ նիյաղ Եթմէտիքլերին
տէն մատէ , անտիոքոս քի անլերէ Թալթիթ էտէրէք
ազիմ փայէ վատ էտէր իտի , գապուլ Եթմէյիւպ՝ ա
նըն եիւզիւնէ գարըլ հէր պիրի պիր կեօնէ Թազիր վէ
աղըր ճէվապ էտէր իտիլեր օ պախուսուս քի՝ ալահըն
ինայէթինի վէ աւալէթինի աշիքեար Թազրիր էտէ
րէք , ախրէթտէ պի նիհայէթ Եմիւրէ վաւրլ օլա
ճաղլերինն ումուտ էտէրլեր , նիճէ քի պէյան տըր
մահալինտէ :

Փիւհադիգա՝ ազիզ քիթապ մէղքիւր Եէտի գարըն
տալըն Փաղիլէթինի վէ մէրտիլիլինի հէր նէ գաւառ
մէտհ էտէր խէտէ , անլերին վալիտէսինին իթիլա
թընր վէ ճէսարէթինի տահա զիյատէ մէտհ էտիւպ ,
հէքմէթի վալիտէ իսմի իլէ անար անի : Զիրա Եվ
լատլերինի Փաղիլէթ Թաքիգլերինտէ Թէրպիլէ էտիւպ
պիւլիւթուրտէն մատէ , մէմուսիլէթ պիրլէ Եէտի
սինի պիր կիւտէ ալահա վէշլէշ սուստու : Վէ նիճէ
քի Եօլիւմտէն գարգմաւընլեր տէյու անլերէ զայլէթ

2 Եւս առաւել բարեոց յեշատիաց արժանի՝ մայրն սքանչել օ
որ զայնպիսի զեօթն որդի յիւրմէ կորուսեալ ՚ի միում աւուր
ժամանակի՝ վասն յուսոյն 2 Մտէ . 7 Ե 20 օ

Վերջը խոյն . քեզա . քենտի տախի պի խեղճ անկեր կիպի
 փյասեթ չեքտի ալահըն ուղուրունա : Վագաա մեղ
 պուրեր սիյասեթ իլէ հօլտիւլեր իսէտե , ալահըն նօ
 մօսունուն սահիհ օլտուղինի իսպաթ էթմէկ իլէ , շէ
 հիտ օլտուլեր :

Լապրեթ ալ մեղքիւր եհտի դարնտաշըն ֆազիլէ,
 Թինտեն . վէ եկեր ալահըն միււպարեք իսմի շէրիֆի ի
 շիւն հօլիւմ տերեօհսի իսքենճէյէ վաաշլ օլտան տախի
 խեղճ էթմէ , վէ իթիգաթընէ հպետի խելալ վեր
 մէ , իլա քի՝ ալահա ումուտ հտերեք նիյազ էլլէ քի
 գուվվէթ վերսին : Պէլի ինսան զայիֆ դապիւթ օլա
 մաղ իլէ իսքենճէտեն խեղճ հտեր . լաքին թէքմիլ ի
 թիգաթ վէ մուհապպէթ իլէ ալահա ումուտ էթտիք
 տէ , ինայէթի պարի դապիւթ ալթ օլուպ հեր նէ
 մըգտար եզիյեթէ կիրիֆթար օլա , պի խեղճ թա
 համիւլ էթմէկէ գաուըր օլուր . նիճէ քի չօգ քի
 մէսնէլէր՝ մեսիհ էֆէնտիմիղին ուղուրունա դան փեպ
 մէկ իլէ , նահատակ օլուպ՝ ճէննէթին պի նիհայէթ
 մէճտ ու սալթանաթընէ վաաշլ օլտուլեր :

Միւալ 16 .

Ետհուտիլեր քի՝ զալմ անտիոքոսուն էլլտեն չօգ եզիլէթ շէք
 տիլեր , ալահա նիյազ էտիւպ մէրհաթէթէ լայիգ օլտուլեր մի :

Ճ . Օլտուլեր : Նազար գըլ պուրատե ալահըն ի
 նայէթինէ . զերա պիր քիմսէյէ հեր նէ մըգտար կիւ
 ճէնիւպ պու տիւնեատե զազէպ վերսէ , եհնէ քեն
 տի մէրհամէթինի անտեն տիրիղ էթմէզ , օ՝ էճիլտեն
 միւքէտտեր օլանը աճըմայարագ անի զիյատէ թէքտիր
 հտեն . հերհալ հազ դարաթընտեն էչէտտի զազէոյէ
 միւսթահազ օլուր : Նիճէ քի ետհուտիլերին նահեմ
 վար հարաթէթինէ մէպիի ալահ կիւճէնիւպ պիր վա
 գըթ անտիոքոսուն էհտի իլէ թէքտիր էթտի անլերէ

քի թեօպէյն կէշիւպ իսլահի նէֆա զաւեր • լաքին ու
 տիրոքոս քիպիրլէնէրէք զանն հտէր իտի քի • քէնտի
 զարպը տեսթի իլէ գատոր օլտու անլէրի թէքտիր էթ
 մէկէ • պոխուսու տէրէճէյի ատալեթտէն խարիճ
 զատտարըղէ մէյլ էթտիկինտէ • ալլահ էահուտիլէրէ
 եարտըմ էթմէկ իլէ անտիրոքոսուն դարաֆը ինգրազ
 պուլարագ • նիհայէթ քէնտի տախի զայէթ շէտիտ իս
 քէնճէյէ տիւշիւպ սէֆիլ հալ իւզրէ պէրրու եապան
 շէօլտէ հէլլաք օլտու • Ջիրա օ հանատէ զէլինին ճին Մաի
 սինտէ մատաթի նամինտէ զայէթ մեօթէպէր պիր քի Գլի
 մէանն • (քի անըն պէշ էվատոր վար իտի • յօհաննէս
 շմուսն՝ յուդա՝ եղիազար՝ վէ յովնաթան) երուսաղէմ
 տէ կէրէք փութիէրէսթլէրին՝ վէ կէթէք նոմօսա
 մուղայիր օլտն էահուտիլէրին քեօթիւ հարէքէթինի
 կէօրիւպ թահամիլ էտէմէտիկինտէն • էվատլէրի ի
 լէ վարուպ մովզիմ տէնիլէն մէմէքէթտէ սաքին օլտու
 իսէտէ • միլէթինին սէֆիլ հալինէ՝ տաճարըն վէ է
 րուստղէմին տիւշման էլինէ կէշտիկինն ետս հտէրէք •
 աղիմ գասալէթ պիրլէ հսվապլէրինի երութուպ չուլ
 կիլինտիլէր • վէ անտիրոքոսուն ատէմլէրի օ մահալէ
 տախի վարուպ՝ փութա գուրպան հտէճէք օլտուգիւ
 րինտէ • անն չօգ մալ վէ վայէ վատ հտէրէք տէրլէր
 քի փատիշահըն հմրինէ էվվէլ սէն իդաաթ հտիւպ
 փութա գուրպան էթ քի սայիրլէրի տախի հտէ • նի
 ճէ քի ճիւմէ էահուտի էյալէթլէրինտէ՝ վէ երու
 ստղէմտէ էթտիլէր • Օլ պապտէ մատաթի իւճէ սէս
 իլէ րէտտի ճէվապ իւզրէ տէր քի՝ անլէր նոմօսու
 թէրք էթտիլէր իսէտէ • հաշա քի պէն պէնիմ էվ
 լատլէրիմ՝ վէ գարնտալէրիմ նոմօսու թէրք հտէլիմ •
 պու միսիլիւ քէլամ տահա մէզպուրուն ազգընտէ ի
 քէն • էահուտիլին պիրի հէման իլէրի կէլիւպ փու
 թա գուրպան էթճէի օլտու • Նազար էքէ պուրատէ
 մատաթինին ֆագիլէթինն • զիրա ալահըն հմրինէ մու

զայլի հարեքեթի կեօրտիւկի հալտե . զայեթ հըրա
 լանուպ՝ հօվքեսինտէն վիւճուտի պաշար թիթիրեմէ
 կէ . վէ պիր կեօնէ՝ թահամիւլէ տեմէյերէք՝ անխոտ
 մէզքիւր եահուտիյի այագ ալթընէ ալուպ հէլաք
 էթտիքտէն մատէ , փատիշահըն դարաֆընտէն կէլէս
 ատեմի տախի հօլտիւրիւպ՝ փուլթու գըրար , վէ փուլթ
 խանէյի եքգար՝ . պախուսուս . քիմ . քի նօմօսու սագլա
 մագ իսթէր իսէ , արտըմսըրա կէլսին տէյուլ՝ նիտա է
 տէրէք , էշեալէրինի անտէ պըրագուպ չեօլէ ֆիրար
 էտէրլէր : Մեզպուրուն՝ նօմօս զայրեթի իւզըն հարէ
 քեթի զահիր օլտուգտէ , եահուտիլէրտէն չօգլէրի
 անլէր . քի ալլահըն իդաաթընտէ իտիլէր , էվլատ ք է
 հիլէրի վէ հայլանաթլէրի իլէ վարուպ անլէրին եա
 նընտէ սաքին օլուրլէր . պուզլէրի տախի՝ անլէրէ նա
 զարէն զայրեթէ կէլուպ թէրքի վէթան պիրլէ՝ սալիր
 չեօլէրէ ֆիրար էտէրլէր : Վէ փատիշահըն դարաֆըն
 տէն թայլին օլան հիւքիւմտար՝ օ . քի երուսաղէմտէ օ
 թուրուր իտի , վէ տախի սալիր փուլթփէրէսթլէր
 մասլահաթը տուլտուգլէրինտէ , չեօլէ ֆիրար էտէնլէ
 քէ աֆ սուրէթի իլէ խապէր կէօնտէրիլլէր՝ քի պարե
 պունտան պեայլէ փատիշահըն էսրլինէ իդաաթ էթսին
 լէր : Մեզպուրլէր իդաաթ էթմէյինձէ , սալիր կիւնտէ
 անլէրին իւզէ քլինէ վարմաղա ճհսարէթ էտէմէյիւպ
 ճիւմաա երթէսի կիւնիւ ափանսաղ պասուպ՝ պին ա
 տեմ հօլտիւրտիւքտէն մատէ , չօգլէրինի տախի դու

Այն ինչ նորա բանքն ՚ի բերան էին , այլ մի ՚ի հրէից անախ
 յանդիման ամենեցուն յառաջ եկաց զոհն մատուցանել . . .
 երբև ետես մատաթի , ՚ի նախանձ բարկութի բրդեցաւ . երբև
 կամուք իւր զգողանի հաքան . և լի եղև սրտմտութիւն . . .
 զոտս արձակեաց և եհար զհրէայն և անդէն սատակեաց ա
 ռաքի բազնին , և զայրն որ արքունի հրամանաւն տագնապէր
 զզոհսն մատուցանել՝ անդէն սպաններ , զբազինն կործանէր
 և զմէհտանն թաւերէր . 1 Մօլ . 2 . 23 .

Թուալ հսիր հտերէր , վե աներին հայմանաթերինէ
ալըրէր : զերա նոմոսա մուղայիր հարեքեթտե պու ,
լուսմայալ տէրու՝ եահուտիւր ճիւմաա երթեսի կիւ :
նիւ ճէնկ եթմէյիւ պէգաթ պիրի պիրինէ զայրեթ
վերիր խտիւր : Մեզքիւր մատաթի՝ ճէմաեթին պու
միսիլիւ . քետերէ ողոատրդինի տուտուգտե , մէշվեւ
րեթ հտիւպ գարար վերիրէր քի՝ քեհտիւրի ճիււ
մաա երթեսի կիւնիւ տիւշմանն իւզերինէ վարմայ
ուպ՝ տիւշման եկեր քեհտի իւզերինէ կէլիր խտե :
կերի տուրմայարագ ճէնկ հտերէր՝ քի ճէմաեթ թե
լեֆ օլմասն :

Մատաթինին ճէսարեթի՝ ճիւմէ եահուտիւրէ պէյ
ան ոլտուգտե , չօգ քիմէսնէլէր՝ անէր քի ալաճըն
իզգեթինի սագլամագ արզուսի իլե տայիմա նոմոս զայ ,
բեթի իւզրէ խտիւր , անն հաննէ կէլիւպ ճէմ օլու
լէր : Օլ պապտե մէշպուր՝ աներէ պաշ օլուպ ճիւմէ
սի եէք տիլ ալաճըն ինայեթինէ օւմուտ հտերէք՝ ա
ղիմ ճէսարեթ պիրլէ տիւշմանն իւզերինէ վարուպ
գըրարէր վե գաջըրըրէր աների : Պու սուրեթ իլե
մատաթի՝ տիւշմանը թեքտիր հտիւպ՝ վե աներին
փութերինի գըրուպ՝ փութխանէլերինի տախի վեքսն
եթտիքտէն մատե , հեր եերտե նոմոսու իճրա եթմէ կ
իլե՝ փատիլաճըն հմրինի կերի պըրագտըրըր խտի ,
զերա օ՝ քի ալաճըն իզգեթինի սագլայտրագ տայիմա
նոմոսուն իճրա՝ զայրեթինտե ոլտու , ալաճ տախի
անէ ետրտւմ եթմէ կ իլե՝ տիւշման անն կիւնիւնտե
ինգրաղ պուլուր խտի : Մատաթի՝ նիճե քի հայտըն
տե տայիմա ալաճըն մէճտինին զայրեթինտե օլտրագ
հպտի վիւճուտինի հսիրկեմէտի , քեզա եօլեճէկի
վագըթ տախի՝ էվատերինի չաղըրուպ թէնպիհ ե
տեր քի՝ նոմոս վե միլլեթ ուղուրունա վիւճուտերինի
պիրան հսիրկեմէյիւպ՝ մէրտիկ իլե տիւշմանէ գարջ
տուրալէր , քի ախրեթտե պի նիհայեթ՝ համիլէ ւայ

Իգ օրակեր : Օ՛ հաշիւտէն աբրահամէն վազմիստէն
 պերու՝ ալահըն իսմի շերիֆի իջիւն՝ փէտերիքիսին եթ
 տիքերի զայրեթի վէ մէքուկի՛ պիր պիր պէյան ե-
 տեր : քի անլեր կիպի ճհսուր օլուպ՝ տիւշմանտէ՝
 ինվիթ եթմէյէր : պախուտուս իքինճի օղու շմուս
 զայեթ միւտէպպիյր քիմնէ օլմաղ իլէ : անի օ՛ պիր եվ-
 լատերիսին իւզերինէ փէտեր մագամընտէ պիւսիւք
 նասպ հտեր՝ քի անէ իղաաթ հտէլեր : քեզա իւջիւն
 ճիւ օղու յուղայր՝ սերասքեր հտեր : զիրա մէզպուր
 հեր վէճհ իլէ մէքտ վէ ճհսուր իտի : պու ճիհեթտէն
 անէ մակաբէ տէնիլտի՛ քի ճհնկճի տէմէք տիր :
 Պատէհու ճիւմէսինէ տուա հտերէք վէֆաթ հտեր :
 վէ մովգիմ տէնիլէն մէմէքէթտէ անի տէֆն հտիւպ՝
 ճիւմէ իսրայէլ ճհմաեթի եաս ու մաթեմիւզրէ ազ-
 լարլեր : Զիրտ պալատէ զիքր օլտուղի մնալալ իւզրէ :
 օ՛ հանալէքտէ տիւշման զայեթ զալիպ օլտուղիստէն մա-
 տէ : եահուտիլէրտէն պազը քեթիւ քիմէսնէլեր տա-
 խի ճհմաեթին մապէյնիստէ իթիլալէ պատի հարէ :
 քէթ իւզրէ օլտուգիքիստէն՝ ճիւմէ իսրայէլ օ՛ տէ-
 րէճէ փերուշան հալ քեսպ եթմիշ իտի : Թա՛ քի տիւշ-
 մանըն շերիստէն քիմնէ գատըր տէկիլ իտի նամասու
 աշիքեար քիքա եթմէկէ : Փեգաթ մէզքիւր մատաթի՛
 նամու վէ միլէթ զայրեթի իւզրէ ալահըն գուտրեթի
 նէ ումուտ հտերէք տիւշմանը ֆէթհ եթմէկ իլէ՝ ո՞յ
 մասուն իճրասընէ գատըր օլտուլեր :

Սիւալ 17

Յուդա մակաբէ սէքաքեր օլտուգտէ : իսրայէլ ճհմաեթի ու-
 նէ իղաաթ եթաթ մի :

Ճ. Իթտի : Փիւհագիգա պալատէ մէզքիւր մատա-
 թի հօլիւկիստէ՝ ճհմաեթ եաս գութուպ տնի ազա-
 տը խեան : ինայեթի պարի՛ յուգա անտէն զիյատէ

մերոս վէ Զհսուր օլուպ տայիմա իճրայի ֆէթուհաթ
իւզրէ տիւշմանն իւզերինէ զալիպ օլարապ անէրի
թէքտիր հեթէկ ինէ , Զիւմէ իսրայէլ Զհմանէթի ա
զիմ Թհսէլա քհսպ հեթտի : նիճհ քի անըն մէլաթ
կինի ալիպ քիթապ մուֆասսըլէն զիքը հտէր :

Զիւս գարնտաշէրի վէ տախի սայիր եահուտիլէր ի 157.
լէ քի անէր հզ գառիմ նոմոս զայրէթի իւզրէ իտի ԳւԳ.
լէր , եհք տիւ օլուպ ալթը պին ատհմ անըն եանընտէ Դ.
ճիմ օլտուգտէ , ալլահա նիյազ պիրլէ անըն եաքտը 257.
մընէ ումուտ հտէրէք կէճհ վէ կիւնտիւզ տէմէյ ԳւԼ.
լուպ տիւշմանն իւզերինէ պի խէվթ հիւճմ եթմէկ ի
լէ Զիւմէսինի գըրար վէ գաջըրը , վէ անէրին եէր
լէրինի երգուպ աթէշէ վուրարապ , մազըմը զալիմին
հինտէն խէլաւ հտէր թտի :

Ուղանըն պու միսիլլիւ հարէքէթինի սամուրիատէ
փատիշահն դարաֆընտէն նասպ օլան ապոլոնիոս
տուլուպ չօգ ասքէր Զհմ հտէրէք անըն իւզերինէ
կէլմէլի օլտուգտէ , յուգա տէրհալ անէ գարը վա
րուպ հէլաթ հտէր անի , վէ ասքէրինի գըրուպ թա
լան հտէր , վէ անըն գըլըճընը ալուպ պատէհու օ
գըլըճ ինէ գըրար իտի տիւշմանն :

Գէգա սիւքեանի ասքէրինին հիւքիւմաարը սրէն տէ
նիլէն քիմնէ տաթի զայէթ չօգ ասքէր Զհմ հտէր քի
եահուտիլէրտէն հօճ ալուպ փատիշահն ինտինտէ
զիյատէ շէքէֆ վէ իթիպար քհսպ հտէ : Պէ լաքին օ
վադըթ յուգանըն ասքէրի թագըմ թագըմ եզրաֆա
շալըլա կէթմիլ օլուպ եանընտէ գալան ասքէր զայ
թ եօրկուն վէ աղ օլմաղ ինէ տիւշմանտան խէվթ
եթտիլէր իսհտէ , յուգա անէրի զայրէթ վէրիւպ
տէր քի , ալլահ գառըր տըր աղ ատհմ էլի ինէ չօգ
լէրինի ալթ եթմէկէ , զերա տէկիլ քի չօգ ասքէր ինէ
ֆիթուհաթ օլուր , իլա քի ալլահն գուզվէթի ի
լէ , անէր քիպէրիք վէ զատտարըգ ինէ կէլըրէր պի

զի գորուպ էվլատը էյալէրիմիզի հսիր էթմէկէ, լա,
քին պիզ նօմօս իշիւն ճէնէ էտէրիզ՝ խէվթ էթմէյին,
ալլահ հէլաք էտէր անլէրի¹ ։ վէ տահա պու միսիւ
լիւ ճէվլապէր իլէ ալլահըն գուտրէթինէ ումուտ է
տէրէք՝ անխտէ տիւշմանըն իւզէրինէ էիւրիւյիւշ պիւր
լէ անլէրի պօզտուգ տէն մատէ, հնքսէլէրինէ տիւշիւպ
սէքիլ էիւզ ատէմ գորուպ գալանընք գաջըրըր ։ Պու
պապտէ ինայէթի պարի՝ յուդանըն մէրտիկի օ տէրէճէ
զահիրէ չըդտը, թա քի փութփէրէսթէր անտէն խէվթ
էտէր իտիլէր ։ զիրա ասլան միսալի անըն լամի ալէմ
հէյպէթլի օլմուշ իտի ։ նիճէ քի ազիլ քիթապ աւ
լանա պէնէզէտիր անի² ։

Սիւաւ 15 ։

Ղաստար անտիրոս՝ յուդանըն հարէքէթինի իշէթտիկինտէ էա
հուտիլէրէ քէտէր էթմէտի մի ։

Ճ. Եթտի ։ պախուսուս քի՝ անլէրին ճիւմլէսինի
տիւլ քէտէ գորուպ՝ էահուտի միլէթինին իսմինի տիւն
էատէն գալտըրաճադ օլտու ։ Զիրա օ տէրէճէ հըր,
լանադադ էօվքէյէ չըգուր, թա քի թահզի հիւքմէն
տէ օլան մէմլէքէթլէրտէն զայէթ չօդ ասքէր ճէմ է
տիւպ՝ ճիւմլէսինէ զանի հէտիյէ վէրմէկ իլէ խաղինէ

1 Բաշալէրէլ սկսաւ զնոսա յուդա՝ և ասէ ։ գործ մի դիւրին
է նյ մատնէլ զբաղումս 'ի ձեռս սակաւուց . . . զի ոչ էթէ
բազում զորօք յաղթութի կանգնի ։ այլ յերկնից է զօրութի
յաղթուէ ։ նոքս գան 'ի վերայ մեր 'ի հպարտութի ամբար-
տաւանուէ ։ անօրէնութի գմէզ ջնջէլ ։ զկանայս և զորդիս
մեր վարէլ 'ի գերուի ։ մէք մարտնչիմք . . . վն օրինաց մե-
բոց ։ և նոր սատակէսցէ զնոսա առաջի ոտից մերոց ։ և գուք
զօրացարնք ։ քաջ լեւոք՝ և մի պանգիտէք ։ I Մի. 3. 18 ։
2 Նմանեցաւ (յուդա) սուլեծու գործովք իւրովք ։ և իբրեւ
զկորին առիւծուց որ մուշէ ։ I Մի. 3. 4 ։

սի թիւքէնիր : Պուստան գաթի նազար , եահուտիս
տան վերան օլուպ մալի միրի տախի նօգսան պուլմաղ
իլէ : պէլքի ասքերին խաարեսինէ ագչէ քիֆայէթ
էթմէզ տէյու խէվի էտէրէք աղիմ հնտիչէյէ տիւջար
օլտու : Օ՛ էճիլտէն լիւսիաս նամինտէ պլը քիմսէյի
քէնտի ետրինէ վէքիլ նասպ էտիւպ ասքերին նըսֆը
նը անէ թէպիմ էտէր : քի վարուպ եահուտիլէրի գը
բա , վէ օլտունու (քի անըն իամի տախի անտիոքոս
իտի) լիւսիասըն եանընտէ պըրապուպ քէնտի գալան
նըսթ ասքեր իլէ կիտէր աճէմիստան էյալէթէրինէ՝
քի օ՛ մահալէրտէն ագչէ ճէմ էտիւպ եահուտիս
տանըն իւզէրինէ կէլէ :

(Ո) Լ պապտէ մէզպուր լիւսիաս իհալէ էտէր ասքերի
պտղոմէոս նամ քիմէանէյէ , վէ անըն մայինէթինէ տա
խի նիկանօր վէ գորգիաս տէնիլէն իքի մէշուր ըիճա
լը թային էտէր : քի վարուպ ճէմի եահուտիլէրի գըրա
լէր : Պուսլար տահա թէտարիք իւզրէ իքէն , երուսա
ղէմտէ փատիլաճըն դարաֆընտան հիւքիւմտար նասպ
օլան փիլիպպոս (օ՛ քի օն պէշ սիւսալտէ զիքր օրոու)
պտղոմէոսա խապէր էտէր : քի պիրսն էվլէլ կէլիւպ
եահուտիստանտէ օլան փութիէրէսթէրէ իմտատ է
տէ : զիրա յուգա՝ անլէրի տայիմա գըրուպ հէլաք է
տէր իտի : Պտղոմէոս պու խապէրի ալտըգտէ , տէր
հալ մէզքիւր նիկանօրու վէ գորգիասը՝ գըրգ պին
ատէմ իլէ իրսուլ էտէր իսրայէլին դօփրաղինէ :

Նազար գըլ պուրտտէ նիկանօրուն քիպիրլիկէնէ : զի
բա ասքերինէ ումուտ էթմէկ իլէ՝ կէօյա : քի իճրայի
ֆէթուհաթ իւզրէ եահուտիլէրի դութուպ էսիւր էթ
միշ կիպի : քէնտի քէնտինէ գարար վէրլը՝ քի թօգ
սան եահուտիլի պիր քէսէ ագչէյէ սաթուպ մեօ
թաթ օլան եիւզ քէսէ ագչէյի էտա էտէ : անի քի
անտիոքոս սէնէվի բոմալլէրէ վէրի իտի : Օ՛ էճիլ
տէն էդրաֆ մէմէքէթէրէ խապէր էտէր քի՝ թիւճ

Ճարէր քիւլլիյեթլի ագչե իլէ օրտույո կէլիւպ էսիր
ալլաէր : Պու միսիլլիւ խապէր ճիւմէյէ դահիր օլտուգ
տէ : պին Թիւճճար քէնտի մէնֆայէթլիլի իլիւն չօգ
մէպլաղ իլէ օրտույո կիթտիքտէն մատէ : անլէր իլէ
սայիրլէրի տախի կիտիւպ զայեթ քիւլլիյեթլի ասեմ
ճէմ օլուր :

Վէ յուգա՝ քի էդրաֆա չաշուտ Թային Եթմիշ իտի ,
նիկանօրուն հաքէքէթլինի տույոուգտէ : Եանընտէ օ
լան ասքերլին չօգլէրի խեվֆիլէրինտէն նաշի գաշուպ
քէնտի ֆեգաթ ալթը պին ասեմ իլէ գալտը իսէտէ :
ալլահըն գուտրէթլինէ ումուտ պիրլէ՝ զայրէթ վէրի
անլէրէ քի խեվֆ Եթմէսիլէր : պաթուսուս՝ ալլահըն
խարայեթլ միլէթինէ Եթտիկի Եարտըմը պէյան Ետէր քի
գաթի ումուտ սլմասընլէր : Պունտան գաթի նազար :
օրուճ գութուպ վէ չուլ կիլինիւպ՝ ալլահա զայեթ
շէտիտ նիյազ պիրլէ նիտա Ետէրէք գարաֆէյին ճէնկ
իւզրէ օլտուգլէրի հալտէ : ինայեթի պարի յուգա՝
տիւշմանը ալթ Ետիւպ գըրար վէ գաշըրըր :

Ֆիհադիգա նիկանօր ալթ օլտու , լաքին անըն մայի,
նէթինէ Թային օլանլէր՝ սայիր փու Թֆիլէսթլիլի
ճէմ Ետիւպ՝ Թէքրար յուգանըն իւզերինէ կէտիքէ
րինտէ , անլէրի տախի գըրար : վէ օրտուլէրինի Թա
լան Ետիւպ՝ զայեթ միւպալիղէ մալ ալըր :

Պալտտէ մէզքիւր Թիւճճարլէր՝ քի Եսիր ալուպ քէադ
Եթմէյէ կէլիշ իտիլէր , անլէրին մալինի տախի Թալան
Ետէրլէր : Վէ Եթտիքլէրի Թալանտան՝ տուլ գարըլէ
րէ , Եթիմլէրէ , Ֆըգարէլէրէ տախի հիսսէ չըգա
րուպ՝ աշիմ շաշըդ իլէ Երուսաղէմէ կէտիքլէրինտէ
մէմուլն օլուրլէր ալլահտան :

Պէլի փատիշահըն գարաֆընտէն Երուսաղէմտէ աս
քէր վոր իտի , լաքին մէզպուրլէր խեվֆիլէրինտէն նա
քի գալէյէ կիրիւպ գափանըրլէր : վէ կալիսթինէ նա,
միստէ պիր քիմէյի ասեմլէրի իլէ գութուպ աթէշէ

Ետք տր. յուզա. զիրա անլեր տաճարն գափուկքինի
 Ետգմը խոլեր. Նազար էյլե պուրատե՝ քի ալա
 նիճէ եարտրմ էտեր տողու գալպ իլե քէնտինե ու
 մուտ հտէն. զիրա պու միսիլիւ ազիմ ֆեթուհաթ
 յուզանըն ետի իլե իճրա օլտուլի հալաւ. եզրաշ
 տե օլաւ ճիւմէ փութ փերէսթլեր՝ անըն գօրդուսու
 տէն թիթիլեր իտիլեր. Բեզա մեզբիւր նիկանօր. օ
 քի քէնտի ապքերինե ումուտ պիրլե թօգսան եա
 հուտիլի պիր քէսե ագջէյե սաթմագ արգուսինաւ ի
 տի. ասքերի թէլէ փե փերուշան պտուգտէն մատէ.
 քէնտի տախի օ տերէճէ խէվի էտեր. Թա քի սեփիլ
 վէ տիլէնճի գըլըլինե կիրիւպ ազիմ գասալթի իւզ
 քէ անթեքեայե գաջտըղինտե. ալահըն գուլթիլթինի
 իգրա պիրլե տեր քի՝ իսրայել միլեթի ալահըն նամ
 առնու իճրա էթմէկ իլե. պի քէտեր գալըր.
 Խուսուսա քի՝ փատիշահըն եերինե վեքիլ օլան մեզ
 քիւր լիւսիւս. օ քի անթեքեատե օթուրուր իտի.
 յուզանըն հարեքթիլինի իշտիւպ զայեթ ազիմ գասա
 վթե կիրիլթագ օլտու. զիրա փատիշահըն վէ քէն
 տինին ռէյինե մուշայիր իտի օլան իլեր. օ՝ էճիլտէն
 երթէսի սէնե ալթմըլ պին եայան. վէ պեշ պին աթ
 ք ասքեր իլե յուզանըն իւզերինե կէլիլ քի անտէն ին
 թիգամ ալա. վէ յուզա՝ օն պիր պին առեմ իլե տու.
 այե տուրուպ՝ ալահըն ինայեթինե ումուտ էտերէք
 ճէնե իւզրէ օլտուգլերինտե. լիւսիւսըն դարաֆը ալթ
 օլուպ՝ պեշ պին առեմի գըրըլմաղ իլե անկար քի.
 յուզա՝ վէ անըն ասքերի եպետի էօլլումէն խէվի
 էթմէլեր. Գիլհագիգա մեզպուր քէնտի ասքերինին
 քօգլուղինե ումուտ էթմէկ իլե՝ մութլագ իճրայի ֆե
 թուհաթ պիրլե եահուտիլերտէն. էօճ ալմագ արգու
 սինտե իտի. լաքին պու տեֆա անլերտէն էօճ ալա
 մայաճաղինի պիլերէք տեֆիւպ անթեքեա դարաֆընե
 Գիլթի իստե. Թէքրաք ասքեր թէ տարլթլնտե օ

լուր՝ քի եկնէ կէլիւպ եւ հաւտխտանը վուրա :

Սկսւոյ 19 .

Պարտէ գիրք օլտուղի մէնվալ իւզրէ : յուդա՝ քի տիւշմանը
քէթհէթտի : երուսաղէմէ սախի մէթանէթ վէրտի՝ մի :

Ծ. **Ա** Էրտի : Զիրա ինայեթի պարի՝ տիւշման ինգ
բաղ պուշտուղի հալտէ : յուդա իգթիզա հտէնլէր ի
լէ մէշլէրէթ հտիւպ երուսաղէմէ կէլիւ քի տաճարը
թէմիզէյէ : վէ ալա հա գուրպան սուսուպ՝ քէլ էլէ
վէլ տաճարտա նամասու իճրա հտէ : Վէ լաքին օ տնէ
տէկին երուսաղէմին գալէաի տիւշման էլինտէ օլմաղ
իլէ : անըն եզրալլնէ սաքէր թոյլն հտէր քի տիւշ
ման գատըր օլմասըն տիշարը չըլուպ քէտէր վէրմէ
կէ : վէ նէ վազըթ քի սիսնա վէ տաճարա վարուպ
ազիզ եէրլէրի վէրման հալ իւզրէ կէօրտիւլէր : զոյ
էթ եաս ու մաթէմպիլլէ ալաւորգտէն մատէ : չուլ
կէլինէրէք վէ պաշէրինէ զօփրաք սէրփէրէք եէր իւ
զէրինէ տիւշիւպ իւճէ սէս իլէ ալա հա նիտա հտէր
լէք՝ քի ինայեթինի տիրիլ էթմէյիւպ քէնտիլէրինէ
էօրտըմ էթսին : Զիրա վաթիր զէման տաճար տիւշ
ման էլինտէ գալմաղ իլէ : անըն չօգ եէրլէրինի խարապ
հտէրէք՝ սէղանըն իւզէրինտէ տախի փութփէրէսթ
տտէթի իւզրէ գուրպան էթմիշ իտիլէր : Օ՝ էճիլտէն
անըն իւզլէրինտէ գուրպան սուսուլմասըն յիսասիպ
կէօրմէյիւպ սէաքէրլէր անի : վէ թաշլէրինի սաղլոր
լէր : Թա՝ քի փէյլամպէր եէտի իլէ՝ անըն հազգընտէ
իգթիզա հտէն նէ իսէ պէյան օլա : Վէ տաճարը թէ
միշլէյիւպ՝ նամօս միւճիւպինճէ օլան ատէթլէրի իճրա
հտէրլէր : վէ գուրպան քէսիւպ տուա էթտիքտէն
մատէ : սէքիլ կիւն ազիմ շէնլիք պիլլէ ալա հա տնէ
մէմուէն օլուրլէր : վէ տախի տաճարըն գալիւլէրի
նի՝ անպէրի քի տիւշման եազմէջ խոթ : եախարլար :

Պէ՛լ թա՛նար թե՛միղէնիւպ՝ հէր վե՛ճհ ին նամա քե՛
մա ֆի սապղգ իճրա օլմաղէ պաշլատը ։ լաբին չիւնքի
երուսաղէմին գալէսի տիւշման էլինտէ խոի ։ վե մէմ
լէքէթտէ տախի էհալէ սղ օլմաղ ին ։ օլմայա քի
տիւշման եէնէ տաճարա քէտեր վերէ տէյու ։ սիօն
տաղընտան պաշլայուպ՝ տաճարն եղրաֆընէ հիտար
վէ մամուր գուլէր ետիսրէր ։ Պատէհու քեթտու
րա տէնիլէն մէմլէքէթի մամուրըտուպ ապեր թային
էտէր՝ քի եղովու տէնիլէն փութփերէսթլերին դարա
փընտան զուհուր էտէն տիւշմանէ գարջը տալուէր ։
Սուգա քի պու միսլիլու զայրէթ ին տաճարը՝ վէ է
րուսաղէմի հըթը էթմէկէ տիգաթ էտէր խոի ։ Եղ- Մոհ-
բաթտէ օլան փութփերէսթլեր իշտիւպ զայթ էիւ- Պուհ-
ճէնիլեր ։ վէ պիրի պիրի ին իթթիֆագ էտէրէք
քէնտի էյալէթլերնտէ պուլունան իսրայէլ միլլէթինի
գուշատուպ գըրմաղէ պաշլայընճէ ։ յուգա տերհալ
աւէրին իւզէրին վարմաղ ին ինայէթի պարի չօղէ
րինի գըրուպ թալան էտէր ։ մամուր եւրէրէ գաշան
օլտու իսէտէ ։ օ մահալէրի տախի պատուպ եաղսող
աէն մատէ ։ տիւշմանն չօղ մէմլէքէթլերին զապթ
էտէրէք ալտէթ էտէր եահուտիտան էյալէթինէ ։

Սիւալ 20 ։

Պալատ մէքիւր փութփերէսթլեր՝ իսրայէլ ճեմաթին թէք
բալ էտէր վերալէն մի ։

Ծ. Ս Երտիլեր ։ Փիլհաղ իգու պու տէֆա տիւշման
հէր նէ գատար չօղ թէքտիլ օլտու իսէտէ ։ եէնէ
բահաթ տուրմայուպ՝ դաղաաղ նամ էյալէթտէ օ
լան իսրայէլն իւզէրին վարտղլերինտէ ։ իսրայէլ
գաշուպ կիտեր ղօթայիմ տէնիլէն սարի գալէտէ
հըթը օլուր ։ վէ տիւշման պաշգա եէրտէ օլան ճեմաթ
թի վուրուպ էսիլ էթտիքտէն մատէ ։ ղօթայիմ տա

խի գուշատնէն, ճէմանէթ յուզայա քեաղտ իրստ էտի ր
քի՝ քէնտիւրրնի խելաս էտե տիւշմանն շէրքնտէն .
վէ յուգա՝ անէրին քեաղտընը օգուր իքէն . գալիւեա
էյալէթինտէ սաքին օլան ճէմանէթտէն տախի գարա
խապեր կելի քի . ագեա՝ սուր վէ սայտա դարաֆէ
րինտէն տիւշման կելիւպ պիզի գըրմագ խմէր . պիւ
ան էվէլ խնատտ էթ պիզէ .

Նազար էյլէ պուրատէ իսրայիլ ճէմանէթինն նաչար
հալինէ . դիրա ճիւմէսի զուլքետր տիւշման էլինտէ .
հէր վէճհ իլէ սահիպսիզ զայիթ սէֆիլ հալէ կիւիթ
թար օլուպ վէ պիր քիմնտէն խելաս պուլաճագ միւմ
քին օլմայուպ՝ ֆեգամ յուզայա ումաւ էտեր խա
լէր . օ տախի ալլահա ումաւ էթմէլ իլէ խելաս Ե
տեր անէրի . Զիրա ճէմանէթին պու տէրէճէ ազիմ
սըգէթէ տիւշիւպ խէվթ էթաիքէրինն տուլտուզի
հալտէ . իւչ պին ատէմ իլէ գարնտաղ շմաւօնու իգ
տալ էտեր գալիւեա էյալէթինէ . վէ քէնտի սէքիզ
պին ատէմ իլէ կիտեր գաղաաղ դարաֆէնէ . Վէ տա
խի՝ յօսէպոս՝ վէ ազարիա նամ պին պաշրէրին եանը
նէ ասքեր պըրագուպ՝ անէրի թային էտեր՝ քի եա
հուտիստանը պէքէիւպ հընդ էտէլէր . լաքին թէն
պիհ տախի էտեր անէրի քի՝ քէնտի կէլմէյիճէ տիւշ
մանն իւզէրինէ ճէն՝ է վարմայուլէր .

Ըմաւան գալիւեա դարաֆէնէ վարտաղտէ . ինայիթի
պարի՝ տիւշմանը վուրուպ ֆեթհ էթտիքտէն մատէ .
Թալան էտիւպ չօգ մալ տախի ալըր անէրտէն .
Վէ լաքին տիւշման զայիթ չօղլուգ . վէ էյալէթ կէ
նիլ օլմաղ իլէ . ճէմանէթէ թէքրար քէտեր վէրմէ
սինլէր տէյու . օ դարաֆէրտէ օլան եահուտիլէրին
ճիւմէսի կէօշ էթտիլիւպ՝ կէթիլիւր եահուտիա
տան էյալէթինէ .

Վէ յուգա քի՝ գաղաաղ դարաֆէնէ կիթտի . յորդա
նան չայընը կէլիւպ իւչ կիւնիւք եօլ շեպէ կիթտիք

տէ : տուարքի տիւշման խորայն ճեմանէն ինտէն ջօգ-
 ւերին վարուպ թալան եթմիշ : վէ բոսօր տէնիկէն
 մէմէքէթմտէ տախի ճեմ օլմուշեր՝ քի ներտէ իս
 բայել վար իսէ : ճիւմէսինի պիւր կիւնտէ գըրաւեր :
 Եւ հճլտէն տէրագեպ անլերին իւզերինէ վարուպ
 ճիւմէ երբէքերի գըրճտան կէշիտիքտէն մատէ :
 շէհրի տախի թալան հտիւպ աթէշէ եագար :
 Վէ ջիւնքի պալատէ զիքր օլտուղի մէնլու իւզրէ : եւ
 հուտիւերին փիւրօր հաիւպ հըշգ օլտուղի գալէյի տիւշ-
 ման գուշատիլ իտի : վէ երթեսի կիւնիւ տնի երգուպ
 ճիւմէսինի գըրմագ իսթեր իտի : յուգա՝ օ կէճէ մէշ
 քիւր գալէնին իւզերինէ վարուպ՝ սապահ օլտուգտէ :
 կեօրիւղեր քի տիւշման պի հիսապ ապեր : վէ կեօ
 նալէն տէթլեր իլէ գալէյի երգմաղա կէլիւ :
 Օլ պապոն՝ յուգա՝ քենտի ապերինէ խէվի եթմէյին
 տէյու զայրէթ վերուպ՝ պօրու ջալաը բարապ ճիւմէ-
 սի պիւտէն նիտա իլէ ալլահա տուա վէ նիլաղ եթ-
 տիքերինտէ : հիքմէթ ուլլահ՝ տիւշման տախի զայէթ
 խէվի հտերէք պալար նիտա եթմէկէ : քեզա տէրու-
 նի գալտէ օլան իսրայել ճեմանէթի՝ տիւշմանին կէլտի
 կինի իլիտիւպ խէվիլերինտէն նալի տնէր տալի ազիմ
 նիտա եթտիքերինտէ : դարաֆէյինին սեսերի պիւրի
 պիւրին գարջարագ՝ ասիւմանէ սեր ջէքմէկ իլէ : տիւշ-
 մանին դարաիլ օ տերէճէ շաղըրուրէր քենտիքերինի :
 թա քի կէթիտիքերի ճիւմէ թագըմէրի պըրա :
 գուպ տէրշու գալմաղէ եիւզ գութարէր : Վէ յուգա
 Ենքսէլէրին տիւշուպ սէքիլ պին տտեմ հէլլաք եթ-
 տիքտէն մատէ : անլերին ջօգ մէմէքէթերինի տախի
 վարուպ ճիւմէ երբէքերի գըրուր : վէ թալան ե-
 տիւպ եագար զապթ եթտիկի եերլերի :
 Ֆիլհագիգա ինպէթի պարի՝ տիւշման զայէթ թէք-
 տիւր օլտու : վէ լսքին ամոնլու փութիւրէսթերին սէ-
 բաքերի տիմիթեսա նալ՝ քիմէսնէ՝ յուգատան հօճ

անմարդ գաստի իլէ , Թեքրար զայեթ քիւլլիյէթլի
 ասքէր ճէմ հտիւպ կէլիր ռափօն տէնիլէն չուլն գաւ
 շրջնուտ գուրար օրտուսուսու : Վէ յուգա՝ անըն հա
 րեքէթլինի տույուպ տերհալ չայը կէջէրէք ամանսըզ
 անի պաստըղինտէ , մէզպուրլէր քէնտլէրլինի շաշըր
 մաղ իլէ սիրահլէրինի տախի եօլտա իւզէրլէրինտէն ա
 Թարազ կաունային տէնիլէն մէմէքէթէ գաշարլէր ,
 անճադ յուգա անի տախի երգուպ ճիւմէսինի հէլաք
 էթտի , Պատէհու՝ օ դարափլէրտէ օլան իսրայէլ ճէ
 մաէթլինի կէօջ էթտիրիւպ կէթիրիր եահուտիստանէ ,
 քի տիւշմանըն շէրրինտէն ազատ օլալէր ,
 Վէ չիւնքի զայեթ քիւլլիյէթլի ճէմիյէթ օլտուլէր ,
 եօլ իւզէրինտէ եփրօն տէնիլէն մէմէքէթէ կէլտիքէ
 րինտէ՝ հհալի գափուլէրի գափայուպ՝ ըուխսէթ վէր
 մէզ քի շէհիրին իջինտէն կէջէլէր , վէ լաքին մինասի
 պէթլի պաշգա եօլ օլմայուպ՝ հեր հալ անտէն կէջմէ
 կէ մէճպուր օլմալէրի իլէ , յուգա Թէվաղիւ ճէվապ
 իւզրէ խապէր հտէր քի՝ օլպէ քէտէրիմ օլմազ , ֆէ
 գաթ դօփրաղընըզա պասուպ կէջէճէկիդ , մէզպուրլէր
 պիր կէօնէ իսքեսթ օլմայընճէ , մէմէքէթի վուրուպ
 վէրան էթտիրտէն մատէ , անտէ օլան երքէքլէրի տա
 խի գըրուպ Թալան հտէր , վէ լէշէրին իւզէրինտէն
 կէջէրէք ազիմ շազըզ պիրլէ երուսաղէմէ կէլտիքէ
 րինտէ , տաճարտա ալլահա գուրպան հտիւպ մէմուսն
 օլուրլէր , զիրա օ գաստար ազիմ ճէնկ իւզրէ օլտուլէր
 իսէտէ , ինայէթի պարի՝ քէնտիլէրինտէն պիր քիմնէ
 Թէլէֆ օլմատը , ֆէգաթ պալատէ մէզքիւր յօսէպը
 սուսն վէ ազարիանըն սէպէպինէ ճիւմէ իսրայէլ ճէ
 մաէթի ազիմ գասալէթէ տիւշէր , Զիրա պուշար
 յուգանըն վէ անըն գարնտաշը շրմաւօսուսն էթտիլի
 մէրտլիլէ՝ վէ անլէրին շէրէֆինէ նազարէն , քէնտիլէ
 րի տախի շէրէֆ քէսպ էթմէք արզուսի իլէ , յուգա
 նըն Թէնպիհինէ մուղայիր տիւշմանըն իւզէրինէ վաթ

տղգլերինստէ , ալթ օլուպ' իքի պին ատէմէրի թէլէֆ
օլմաղ իլէ , անիտէ խէվֆ իւզրէ ֆիրաթ Կտէրէր :

Իպրէթ ալ , յուդա վէ շմաւոն ալահն ինայէ
թինէ ումուտ էթմէլ իլէ , կիթտիքէրի եւրոտէ տիւշ
մանը ալթ Կտէր իտիլէր , լաքին մէջքիւր յօսէպոս վէ
ազարիա' . քէնտի շէրէֆէրի արզուսինտէ օլմաղ իլէ ,
րէզալէթ պիրէ գաշաշար տիւշմանըն եււզիւնտէն ,
պախուսուս քի իսրայէլ ճէմաէթինէ տախի զիւլ կէ
թիրտիլէր : Զ'րա ֆէթուհաթըն իճթաթը մութլագ
ալահն էարտըմնէ մախաւու օլմաղ իլէ , քիտիլըն ,
նիւպ քէնտի շէրէֆի արզուսինտէ օլմա , Հէրհալ րէ
զիլ օլուր : Ա' լաքին յուդա' տայիմա ալահն էարաթ
մէնէ ումուտ պիրէ , սայիր տիւշմանէրին իւզրիլիէ
տախի վարուպ' վէ անլէրին մէմէլէթլէրինի եւզուպ
վէրան էթաիլտէն մոտէ , փութխանէլէրինի վէ փութ
լէրինի տախի էադար իտի : Նիճէ քի մուֆասսըլէն
օպէյան տըր մահալինտէ :

Սիւալ 21 :

Պալտէ մէջքիւր դատտար անտիոքոս , օ' քի մալ ճէմ' էթմէր ի
շիւն աճէմէյալէթինէ կիթմիշ իտի , անըն նիհայէթի նիճէ օլտու :

Զ. Գ Իպրէթ ֆէնու օլտու : Զիդա Հէր նէրէտէն Սիւա
քի ֆիդուլի ագչէ ալմագ իսթէտի , ճիւմէսիտէ աաի ԳԼԶ:
լիլէ եիւզ դութարագ գարըր տուրմաղ իլէ' գատըր ՉՄո:
օլամաթը ագչէ ճէմ' էթմէլէ : Ֆիհադիգան պու մաս Գչթ:
լահաթ անէ պիւլիւք րէզալէթ օլտու իսէտէ , անլէր
տէն Կօճ' ալմաղէ տախի ճէսարէթ Կտէմէլիւպ' խէվ
ֆինտէն նաշի պաղտատ դարաֆընէ կիտէր իքէն ,
պալատէ զիքր օլտուղի մէնալ իւզրէ' Կահաւտիստան
էյալէթինտէ քէնտի աքթըրինէ զուհուր Կտէն ուգու
պէթին խապէրինի ալադգտէ , ազիմ գասապէթ իւզրէ
դայէթ հըրպանաղագ . նիլէթ Կտէր քի' պիր ան Կվ

վել երուսաղէմէ վարուպ' ճիւղէ խորայել միլեթինի
գըրճտան կէջիրտիքաէն մատէ , տաճարը վէ երուսաղ
ղէմի տախի երգուպ խարապ կտէ : Վէ չիւնքի գօջու
իլէ կիտեր խտի , գօջույու սիւրէն ատէմէ հմր հտէր
քի շայեթ շիտտէթլի սիւրէ : զիւրա հօվքէսինտէն
սապր էտէմէզ օլտու :

'Նազար էյլէ պուրատէ ալահըն ատալէթինէ . քիպիր
անտիրքոս' պի զոյորի հագգըն խորայել ճէմտէթինի
գըրճուպ' տաճարը վէ երուսաղէմի վէրան էթմէք աը
զուսինտէ օլտրագ աճէլէ կիտեր իքէն , տէրհալ վիւ
ճուտինէ վէ ճէմի քէմիքէրինէ թահամմիւլտէն խա
րիճ սանճը գուհուրի իլէ ղայեթ ըահամսըզ օլտու ի
սէտէ , ալահտան ղաղէպ օլտուղինի ֆէրդէ էթմէյ
իւպ' զանն հտէր քի ատէթա ղապիաթ իւզրէ զու
հուրաթ տըր իւզէրինէ կէլէն սանճը : Վէ գօջույու
տահա ղիյատէ աճէլէ սիւրէ կէ պաշայլընճէ , հէման
գօջու տէվրիլիւպ քէնտի տախի տիւշմէկ իլէ , ճիւլ
լէ քէմիքէրի գըրլաւագ' հէր պիլի քէնտի եէրին
տէն չըգտը . վէ պիր կէանէ պագ իւսթիւ տուրոճագ
հալի գալմատղինտէն թէճկէրէ իլէ գալտըրըրիւ իւ
տի անի : Պունտան գաթի նազար , եարալարը օ տէ
րէճէ գօգուպ գուրտանըր , թա' քի կէսղլէրինտէն
վէ պիւթիւն վիւճուտինտէն գուրտուր գալմատըգ
տէն մատէ , քէթիւ գօգուռուն շիտտէթինտէն քիմսէ
թահամմիւլ էտէմէզ խտի անըն էանըն վարմաղէ ¹ ,
պախուսուս քէնտի տախի իւզէրինտէ օլան ֆէնա գօ

¹ Իսկ ամենակալ բարձրեալ նոր նախ Եփեսոսի Էփեսոսի
հարուածով . այն ինչ նորա բանը 'ի բերան լինէին . ցաւք
տապիկէ և անհնարինք ոսկերաց 'ի վր հասանէին . և դաւ
նուէ խիթք 'ի վորն անկանէին . . . մինչև յաջաց անտի ան
քինին եւանդն որդանց բղխեալ սորսորիւ . և կենդանութիւն
իւրով ախտին ցաւոց զանդաման 'ի միմեանց յօշէլ . և 'ի նե
խոյ հոտոյ զօրացն ամենայնի նեղիւ տագնապաւ . 2 Մ. 9. 50

գույնս սուրբ Էտեմէզ օլտու : Մեզպուր պու միսիլիւ
էշէտտի խնէնճէյի տիւշտիւկի հալտե , ագլը պաշը
նե կէլիւպ՝ անկար քի եահուտիւքրե եթտիկի զատ
տարըղէ պետեղ տիր զուհուր Էտեն զագէպ :

Ըպրեթ ու զստտար վե գիպիր անտիոքսուն սե
ֆիլ հալնտեն , Է քի տենիզէ վե գարայա հիւքմ'էթ
մէք արզուսիտե օլարագ՝ տաղլարը տախի ալթ իւսթ
ետէյիմ տէր իքէն , զագէպլն զարալէտեն մէճպար օ
լուպ թագրիր Էտէր՝ քի ինսանա պօրճտըր քիպիրիւշ
տեն կէրի տուրուպ՝ ալլահըն իզտաթընտե օլմագ :
Վե տախի վատ Էտէր՝ քի իսրայէլ միլեթինե հէր վէճ՝
իլե հիւսնիւ հիւմմէթ ետիւպ՝ անլէրի մահվ Էտե ,
վե տաճարն թագլմէրինի՝ անլէրի քի արմըշ իտի , ետ
հուտիլէրե թէսլիմ էթտիքտեն մատե , տահա զիյա
տե թագլմ իլե տաճարը տանատուպ՝ ճէփի իգթիղա
Էտեն մատրաֆը միրիտեն վէրե , պաշուսուս քէնտի
տախի եահուտի օլուպ՝ ալլահըն գուտրէթինի ալե
մէ նագլ Էտե :

Սիւալ 22 .

Պալտե զեքր օլտուղի մէնվալ իւզրէ՝ մէգթիւր անտիպրու քի
պու միսիլիւ թագրիր էթտի , մաղլ իրէթէ սեզա օլուպ ճիփա
պուլտուլ մը :

Ճ . Պուլմատը , զիրա տէկիլ քի տօղրու գալպ իլե ,
իլա քի մէճպուրիլի թինտեն վե զոյեթ նաջար գա
լուպ՝ զահրտե միւշմանըգ սուրէթի կէստիւրտի իսե
տե , ֆիքրի ֆէսատ օլմաղ իլե մաղթիրէթէ նասէզա
օլուպ : Վիւճուտինտե շէտիտ սանճը կիւն պե կիւն
թարագգա պուլուր իտի , վե սաղ գալաճաղնտեն
գաթի ումուտ օլտուգտե , նամսու թէրը Էտեն եա

1 Աղաէր՝ (անտիոքս) ուխտս գներ տա այն՝ որ շէր նմա
օլտուլը . 2 Մալ . 2 . 13 :

Հուտիւերէն ֆերման եազար՝ քի իղաաթտէ գալալէր :
 Վէ չիւնքի մէզպուրուն անտիոքոս նամինտէ պիր օղու
 վար իտի , քի աճէմ գարուֆընէ կիթտիկինտէ անի
 քէնտի վէքիլի լիսիասն եանընտէ պըրագմը իտի ,
 (նիճէ քի օն սեքիզ սիւալտէ զիքը օլու) անի քէն
 տի եէրինէ փատիշա՛հ եթմէք իսթէյիւպ՝ թէվապիլէ
 ըինտէն փիլիպպոս նա ֆիտէ պիր քիմնէյէ փատիշա՛հ զգ
 թաճընը՝ լիպասընը՝ վէ միւհիւրինի վէրիր , քի ան
 լերի անթէքեայէ կեօթիւրիւպ՝ օղունու փատիշա՛հ է
 տէլէր : Վէ քէնտի զայեթ իսկէնճէ իչինտէ սեֆիլ
 հալ իւզըն պերրի եապան եէրտէ հէլպ օլուր . իշ
 տէ պու տըր զատտար վէ քիպիր ատէմին նիհայեթի :
 Վէ մէզքիւր փիլիպպոս՝ փատիշա՛հ զգ թաճընը լիպա
 սընը՝ վէ միւհիւրինի անթէքեայէ կեօթիւրմէյիւպ՝
 մըաըրա կիթտի իսէտէ , անտիոքոս՝ փէտէրինին էօլ
 տիւկինի իշտիւպ՝ անըն եէրինէ անթէքեատէ փա
 տիշա՛հ օլուգտէ , պալատէ մէզքիւր լիսիասը՝ փա
 րաշամ վէ անէ գարիւպ սայիր էյալեթլէրն հիւքիւմ
 տար նասպ հտէր :

21^մ. () Եմնալէրտէ եէնէ յուգա ալըհըն ինայեթինէ ու
 3^դ Ժ . մաւտ հտէրէք՝ իարայել միլեթլինին խէլասը իչիւն փութ
 փէրէսթլէր իլէ ճէնկ իւզըն օլուպ անլէրի գըրար , վէ
 մէմէքեթլէրինի եըգուպ վէրան հտէր իտի :

Սիւալ 23 :

Յադա՝ Դիւմէ վուրտուղի մէմէքեթլէրէ տաքէր Թային հտէ
 լէք անլէրէ տայիմա հիւքմ հտէք մի իտի :

Ճ . Եթմէզ իտի : Զիրա ներէտէ քի իարայել ճէ
 մաւթլինէ քէտէր վէրէն օլու խէ , անլէրի թէքտիւր
 հտիւպ տէրհալ սայիր մահալէ վարմաղ իլէ՝ աղ վա
 գըթ մապէյինտէ չօգ եէր վուրուպ վէրան հտէր , պի
 լա հէր վուրտուղի եէրլէրի տայիմա Թահգի հիւքա

միևնույն սագլամաղէ զայնժ Զօդ ասքէր լազըմ իտի :
 Պագաւոս պոլ սուրէթ ին տիւշման հեր նէ մըգտար
 ինգրազ պուլտու իսէտէ , ամանու փութփերնսթըրին
 սերասքէրի տիմօթէոս՝ անի քի յուղա մուգատտեմ՝
 թէքտիր եթմիշ իտի (նիճէ քի իկիրմի սիւալտէ զիքր
 օլտու) թէքրար քիւլլիյէթի ասքէր ճէմ հտեր քի՝
 ճիւմէ եւ հոլտիստան ղօիրաղինի վուրուպ հսիր հտէ :
 Մէգպուրուն հարեքեթի յուղայա մալիւմ օլտուղտէ ,
 ճիւմէ ասքէրի ին սեղանըն էմիւնտէ նիյաղէ տու
 րուպ վէ չուլ կիյիսիւպ պաշարընա թօլրապ սերփէ
 ղէք՝ ալլահըն գուտրէթինէ ումուտ պլըն շէհրա
 տէն տըշարը ջըլարըր : վէ տիւշման ին ճէնկ իւղ
 րէ օլտուգէրի հալտէ , հիքմէթ ուլլահ կէօյտէն
 պէշ աթըլ՝ ալթուն սիլահ վէ ալթուն թագըմ ին
 տօնունըն՝ յուղանըն եարտընէ կէլրէր՝ : քի ան
 լըր մէլայիք իտիլէր : վէ տիւշման քի յուղանըն իւղէ
 րինէ օգ աթար իտի , մէլայիքէր անի հըֆզ էտիւպ
 քէնտիլէրի տիւշմանըն իւղէրինէ օգ աթմաղ ին ,
 մէգպուրէր քէնտիլէրինի շաշըրըրէր : վէ օ կիւն
 տիւշմանտան իկիրմի պին պէշ եիւզ առեմ հէլաք օլ
 տուղտէն մատէ , մէգքիւր տիմօթէոս տախի՝ պիւր մա
 մուր շէհրէ գաչուպ գույու իջինտէ սագլանտը : վէ
 յուղա անի տախի երգուպ՝ վէ հհայլիյի գըրուպ թա
 լան էտէր : պախուսուս սէֆիլ տիմօթէոսու գույու ի
 ջինտէ հէլաք եթտիլէր :

Պատէհու (օն սեքիղ սիւալտէ զիքր օլան) լիւսիաս՝ օ 2 Մա.
 քի ասքէր թէտարիքի իւզրէ օլուպ՝ եահու տիստանը Գւ .
 վուրմագ արգուսինտէ իտի , սէքսէն պին առեմ ին ԺԱ .

1 Այն ինչ լինէր նոցա զանազան զանոցօրն ձեւն սլաթերազմի
 ՚ի գործ արհանեւ . երևեցան յերկնից հինգ հեծեալք սպա
 ւազէնք վառեալք ՚ի զէն ոսկի և ՚ի վարդ ոսկի . ուրք եկին՝
 իջին առ գնդաւն թշամեաց . գային՝ խառնէին ՚ի գունդն
 եբրայեցւոց . 2 Մա . 10 . 29 :

երուսաղէմին իւզերինն կէլըր , քի անի զապա Ետիւպ
 փուծ փէրէսթէրի անտէ սաքին Եթտիրէ , տաճարը
 վէ քահանայապետիկի տաթի սէնէվի վէրկի ալթընա
 աթիլի Էտէ : Վէ երուսաղէմէ եագըն բեթաուրա տէ
 նիլէն մէմէքէթի գուշատորղինտէ , յուգա ճիւմէն ճէ
 մանթ իլէ ալահա նիյազ Ետիւպ՝ աղաբարար քի . քէն
 տիլէրինի խելաս Էտէ : Վէ տիւշմանըն իւզերինն վար
 մալը օլտուգլէրինտէ , Հիքմէթ ուլա՝ հէման պիր մէ
 լայիք՝ գըր աթըլ ճէնիճի շէքիլնտէ , ալթուռն սլաճ ի
 լէ , վէ Էլնտէ մըգրալ՝ կեօրիւնիւպ անլէրին Էօմլէն
 տէն կիտէր իտի¹ , անի կեօրիւնճէ , ճիւմէն սի Էքթուլ
 ալահա տուա Ետիւպ՝ գուվլէթ վէ ճէսարէթ . քէսպ
 Էտէրլէր : Վէ ապան միսալի՝ տիւշմանըն իւզերինն վար
 տըգլէրինտէ , տէրհալ օն պիր պին՝ ալթը Էիւզ աստմ
 գըրուպ՝ վէ չօգլէրինի տաթի եարալայուպ՝ գալսնը
 գաշտը իսէտէ , օ՝ տլրէճէ գօրգու տիւշէր տիւշմա
 նըն գալպինէ , Թա քի՝ իւզերլէրինտէ օլտն սիւհաջը վէ
 Էսվապլէրինի տաթի պըրագուպ՝ չըպլագ . ֆիւրուր Է
 տէրլէր : Վէ մէզ քիւր լիւսիւս տաթի ընգալէթ պիւր
 լէ՝ անճագ տա գաշուպ խելաս օլտուգլինտէ , միւլահօ
 զա Ետիւպ տէր քի , իսրայէլ միլլէթլինի ալթ Էթմէք
 գապիլ տէկիլ տիր , մատէմ քի ալաճ անլէրէ եար
 տըմ Էտէր : Օ՝ Էճիլտէն յուգայէ ատէմ իրապ Ետիւպ
 ըրիճա Էտէր քի միւսլիւհլիւն օլուպ պարըշալար
 Պուստան գաթի նագար՝ Թաահուտ Էտէր քի փաւի
 շահը տաթի իւքեաթ Ետիւպ՝ հէր նէ վէճճ իլէ իս
 թէր իսէ՝ մաթըուպինի իճըա Էտէ :

1 Յայնմ Ժամանակի միտքան՝ միահաւան՝ փառեալ՝ պատրաստ
 տեալ յառաջ մատչէին . այն ինչ լինէր նոցա մերձ ի կողմն
 քաղաքին երուստղէմացոց հասանիլ . Եկն էլ առաջի նոցա
 այր մի սպիտակածի յոսկիազէն վառեալ՝ ճօճէր զնիշակն . և
 պատրաստէր յարձակիլ . 2 Մի . 11 . 8 :

Մէղքեւր լիւսիտ քի պարըշմագ իսթէտի , յուդա տախի բա,
 զի օլուպ պարըշմ^ը մը .

Ճ. **Պարըշտը** : Ֆիլհագիգա՝ յուդա անտէն խէվֆ
 էթմէտի իսէտէ , ճէմաէթին մէնֆայէթինի միւլահա
 զա էտէրէք պու գաւլէ բաղի օլտուգտէ , լիւսիտս ,
 նիճէ քի թաահուտ էթտի , մասլահաթը անտիդրոս
 փատիշահա պէյան էտէր . օ տախի՝ իսրայէլ միլէթի
 նէ քիմսէ մանի օլմայուպ՝ քէնտի նսմայէրինի իճրա
 էթսինէր տէյու Ֆերման իրսալ էտիւպ պարըշտըր :
 Օ վագթթ՝ բոմա հիւքիւմտարէրինին դարաշընտան
 իքի մէթէպէր տտէմ փատիշահըն էանընտա պու
 լունմազ իլէ , անէր տախի մասլահաթա վուգուֆ օ
 լուպ , Ֆերման միւլիւպինճէ եահուտիլէրէ քէաղըտ
 եաղարըր :

Ֆիլհագիգա՝ պարըշտ օլտուղի զահիրէ չըգուպ իս
 րայէլ ճէմաէթի քէնտի մասլահաթընտ տիգաթ էթ
 մէկէ պաշլատը իսէտէ , եղրաֆտա օլան փուծփէ 215:
 րէսթէրին պիւլիւքէրի , եէնէ ճէմաէթէ քէտէր վեր ԳԼ
 մէլէրի իլէ , յուդա մէճպուր օլտու թէքրար անլէր ի ժԲ .
 լէ ճէնկ էթմէկէ , Նիճէ քի եաֆա իսքէլէսինին կէ
 միճիլէրի՝ իսրայէլ ճէմաէթինտէն էր՝ նիսվան վէ չօ
 ճուգ՝ իքի եիւղ տտէմ կէմիլէրինէ ալըրլար՝ քի անլէ
 րի մէմէքէթէրինէ կէթիւրէլէր . զիրա պարըշտ
 օլտու տէյու՝ անլէրէ էմնիյէթ էտէրլէր : Լուքին մէղ
 քիւր կէմիճիլէր զատտար վէ մէրհամէթսիզ օլմազ
 իլէ , իսքէլէտէն այրըլուպ էնկինէ կիթտիքէրինտէ՝
 անլէրին ճիւմլէսինի տէ տէնիպէ աթուպ պօղարլար :
 Վէ յուդա՝ մէզպուրէրին էթտիլի զատտարըղի տույ
 տուգտա՝ ալտահա նիյազ վէ ումուտ էտէրէք՝ կէճէ
 վագթի ափանսազ անլէրի պասուպ իսքէլէյի՝ վէ կէմի
 լէրի եագար : վէ անտէ սյուլունանլէրի գըրտըգտան

մատէ , ճիւղէ ետօա եհալսինի հեղաք էտեր • քի սայրըլէրինէ իպրէթ օլա : Չէ ետօայէ գարիպ սայիր իսքէլէսին կէմիճիլէրի տալսի պու Ֆեսաատ ֆիքրտէ օլտուգլէրինի թաստիք էտիւպ տնի՝ վէ անտէ օլաւն կէմիլէրի տալսի եագար : Չէ օ տէրէճէ շէտիտ իհւրաք օլուր՝ թա քի իհրաքըն շափզը երուսաղէմտէն կէօրիւնիւր իտի : Պուստան դաթի նապար՝ թէքրար՝ պաշգա տիւշմանըն իւղէրինէ կիտեր իքէն , արապար՝ պէշ պին՝ պէշ եիւզ տթը իլէ գարը չըգուպ՝ զայէթ շէտիտ ճէն՝ կէթտիլէրինտէ , արապար ալթ օլուպ րայ իսթերէր • յուգա տալսի րազի օլմաղ իլէ իդաաթ էտիւպ վերկի վերիլէր իսրայէլէ : Չէ տալսի սայիր տիւշմանլէրին իւղէրինէ վարուպ , ինայէթի պարի ճիւղէսինի ֆէթհ էտեր • նիճէ քի պէյան տըր աջիղ քիթապտա :

Պատէհու սկիւթիւպօրիս տէնիլէն մէմէքէթէ կէ , լիւպ՝ անի տալսի վուրաճագ օլտու իսէտէ , անըն եհալսի իսրայէլ միլէթինէ տայիմա էյիք էթմիշ օլմաղ իլէ , նիճէ քի անտէ սաքին օլտն ճէմաէթ թաքրիլ էթտի , անլէրէ քէտէր վերմէզ , վէ թէնպիհ էտեր քի իսրայէլէ տայիմա սիյանէթ էտէլէր • վէ անտէն կէլիլէր երուսաղէմէ • զիրա պէնտէկոստէ պալ , րամը կիւնլէրի եագլաշմը իտի • քի անէ ետհուտիլէր կիւլ պայրամը տէրէր :

Պայրամը էթտիքտէն սօնկրա , եղոմու փութիլէսթ էյալէթինին հիւքիւմտարը՝ գորգի տէնիլէն ատէմին իւղէրինէ վարաղ • վէ մէզպուր օթուզ պին եայան՝ վէ տէօրթ պին աթըլ ասքէր իլէ գարը չըգուպ ճէնկ էթտիքլէրինտէ , պու տէօա յուգանըն ասքէրինտէն՝ պիր ազ ատէմ էօլիւր , քի օ անէ տէկին՝ տնլէրտէն քիմնէ ճէնկտէ էօլմիւշ տէկիլ իտի : Չէ լաքին յուգա՝ վէ անըն ասքէրի ճիւղէսի պիրտէն ալահա նիյազ էտիւպ՝ թէքրար տիւշմանըն իւղէրինէ հիւճմ էթմէկ

իլն : տիւշման ալթ օլուպ՝ մէղքիւր գորգի վէ աս-
քերի տախի գաշար : Վէ երթեսի կիւն եւ վմ իլ սէպթ
(շաբաթ) օմաղ իլն , յուդա քէնտի տաքերի իլն ե,
զոշամ տէնիլէն մէմէքեթէ կիտեր՝ քի անտէ Ճիւմաս
երթեսի կիւնիւնիւ նոմա իւզրէ սաղլայա : Վէ սաղլաճ
օլտուգտէ , ճէնկ օլան եէրէ կէլի՝ քի խրայել միլէ
թինտէն անտէ եպէնլերի տէֆն ետէլեր : Ֆիւսման ան-
լերին գօլթուգլերինն ալթընտէ փութ փերեսթ լերին
ատէթի իւզրէ Թըլսըմ (բժժանք) պուլուրէր , քի
մէղպուրէր կնոյա Թըլսըմ՝ գուվկթի իլն ճէնկտէ
պի քէտէր գալմագ արգուսնտէ օլարագ՝ փութ փե-
րեսթ լերի փուրտուգլերինտէ , անլերի ալուպ իւզերլէ-
րինտէ սագլամը իտիլեր , լաքին պու միսիլիւ շէյ
փութա վէ պիւլիւ Ճիւլիւկէ միւթալիգ օլտուղինտէն՝
անլերէ եպէտի ամէլ վէ իթիպար եթմէյիլեր տէյու
ալլահտան Թէնպիճ օմաղ իլն (2 Օրէ . 7 . 25 .) , ան-
լերի ճէնկտէ եօլնլերին իւզերինտէ պուլտուգլերին
տէ , կիւնահլերի սէպէպինէ զազէպէ միւսթահագ
օլտուգլերինն անկլայււպ , ալլահ տուա ետէրէք
մէտճ ետէրէր անըն ատսլէթինն , քի սայիլերինն
իպրէթ օլա տէյու , անլերին կիզլի գապահաթընը
աշիքէար եթտի , նիճէ քի յուդա տախի Թէնպիճ
ետէր իտի ճէմանեթէ՝ քի նոմասա մուղայիլ իշտէ պու-
լունմայալեր : Վէ ագջէ տէվլերիւպ երուսաղէմէ իր
սալ ետէր՝ քի եօլնլերին ճանը իջիւն ալլահ տուա
ետիւպ գուրպան ետէլեր , քի ալլահ աֆ ետէ պիլէ-
րին Թագսիրաթընը :

Այօջա միւրահաղա եյլէ պուրատէ , քի նէ գու,
տար պիւլիւք կիւնահ տըր պիւլիւճիւլիւք , վէ Թը-
լսըմա միւթալիգ շէյլերէ իթիգաթ եթմէք , զիւրա
շէյթան հիլէսի՝ վէ փութ փերեսթ ատէթի օմաղ ի-
լն , ալլահըն եմրինն մուղայիլ տիլ :

Պալատէ զիբր ոլտուղն ճշմալ իւղրէ՝ անտիդոս փատիշահ քի
յուգա իւն պարըշտը , տայիմա գալիւտէ տուրտու մը ,

Ճ. Տուրմատը : Զիրա նիճէ քի մուգատտեմ զիբր
ուտու՝ երուսաղէմին գալէսի տիւշմանըն էլինտէ օլմաղ
իւն աղիմ մաղարաթ օլուր իտի ճեմանէթէ , օ՛ հէլտէն
յուգա միւրատ հտէր՝ քի անի զապթ հտիւպ տիւշ
մանը երուսաղէմտէն իխրաճ հտէն , վէ գալէյի մուհա
սերէ էթտիկիտէ , անըն մուհաֆըզը պիր Թագրիպ
գալէտէն ատեմ չըգարուպ մասլահաթը փատիշահ
պէյան էթմէք արգուսիտէ օլունճա , նամեսու Թեքէ
տէն քեթիւ եահուտիւր տախի անլեր իւն եէք տիւ
օլուպ՝ յուգանըն հագգընտէ շիքէայէթէ կիտէրլէր :
Օլ պապտէ փատիշահ ղայէթ կիւճէնիւպ վէ Թէվա
պիւրի իւն մէշվէրէթ հտիւպ եիւզ պին եայան՝ իկիր
մի պին աթըլ ասքեր ճեմ էթտիքտէն մատէ , օթուզ
իքի Ֆիւ տախի հագըր հտէր , քի անլերին իւզէրինէ
ատեմ Թային հտէրէք տիւրլիւ ճէնկ ալէթլէրի իւն իս
րայէլին իւզէրինէ իրսալ հտէն :

2Մ. 1/5 օն տեօրթ սիւալտէ զիբր օլտն ղատտար մեւեղաւոս՝
Գ. օ՛ քի մուգատտեմ կեօնալեօն Ֆեսատէ պատի օլմաղ
ԺԳ. իւն մէշուր անտիդոս անի գարիգին նամ մահալն հիւ
քիւմտար նասպ էթմիշ իտի , (նիճէ քի օն պէշ սիւ
ալտէ պէյան տըր) յուգանըն հագգընտէ շիքէայէթէ
կիտէնլէր իւն պիւ իթթիֆագ կիտիւպ՝ գիլատէ Թահ
րէք հտէր իտի փատիշահ , քի անէ խօշ քիշի օլարագ
էէնէ քահանայապետիկի ճէլպ հտէ , լաքին էթտիկի
քեթիւլիւկէ կեօրէ ղազէպինի պուլաճագ օլմաղ ի
լէ , փատիշահ անի պալատէ մէզքիւր լիսիսաս սիւ
ալ հտէր , օ՛ տախի մէզպուրուն ղայէթ քեթիւ վէ
հեր վէճէ իւն Ֆեսատէ պայիս օլտուղինը աշիքեաթ
սեօյլէր : Վէ անտէ էյի արըն էիւքսէքիքտէ պիւ գու

լէ վար իտի , քի անքն իջնտէ քիւլ երըըմբշ սլուպ՝
գաթլէ վաճիպ սլանկերի օրայա աթար իտիւնր . դաս
տար մենեղաւոսու տախի օ մահալէ աթուպ՝ քիւլ իւ
ջնտէ հէլաք հտէրլէր՝ : խօշա միւլահազա էյլէ
պուրատէ ալահըն ատալէթինի՝ քի նիճէ էջէտտի դա
դէպ ինէ հէլաք օլտու դաւատար մենեղաւոս :

Ֆիլհագիգա՝ պու պապտէ անտիդքոս իճրայի ատա
լէթ եթտի իսէտէ : պալատէ գեքր օլտուղի մէնվալ
իւզրէ՝ ճէմ էթտիկի ասքերի վէ ֆիլերի ալուպ կէ
լիւ եահուտիստանէ : քի իսրայէլ միլէթինի գըրուպ
թէքտիր էտէ : Յուդա անքն հարէքէթինի տույմաղ
իլէ : Ճէմաէթէ թէնպիհ էտէր քի իւլ կիւն օրուճ
դութուպ՝ կեօղ եաշը ինէ ալահա նիյաղ էտէլէր :
Գէնտի տախի ալահըն գուտրէթինէ ումուտ էտէ ,
րէք՝ կէճէ վագթի ափանսըղ փատիշահըն օլտուսու
նու պասուպ՝ տեօրթ պին ատէմ՝ հէլաք էթտիքտէն
մատէ : պիր ֆիլ տախի էօլտիւրիւպ տեօնէր քէնտի
էէրինէ : Վագաա պու պուպտէ փատիշահըն ասքերի՝
յուդանըն ճէսարէթինի կէօրիւնճէ , ճիւմէնպինի գաւ
պինէ գօրգու տիւշիւպ թիթիլրէմէկէ պալատըլէր ի
սէտէ : էրթէսի կիւն փատիշահ թէքրա ասքերինի
թէրթիյա իւզրէ՝ պեօլէք պեօլէք թագաիմ էտէրէք՝
ֆիլերէ տախի սիյահ իւզիւմ շէրաղը իլիրիթ՝ քի գէյ
ատէ գըզուպ իսրայէլին իւզերինէ հըրս ինէ եիւրիւ
իւլ էտէլէր : Ֆիլհագիգա պու միտիլիւ տիգաթ պիւր
լէ յուդանըն իւզերինէ վարմալը օլտուգլէրինտէ , յու
դա անլէրէ գարշը չըգուպ՝ տէրհալ ալթը եիւղ ատէմ

* Եւ այսպէս օրհասաւ զանօրէն մենեղաւոս հրամայեցին՝ ի մի
ջոյ ջնջել , զի մի՛ հողոյ և պատանաց յիւրում բնակութեան
աշխարհին լիքի արժանի . քանզի բազում չտրիս էր ցուցեալ
նա ՚ի սեղան անդր . ուր հուրն սլալութե՛ն կայր՝ և ածիւնն ՝
վառն այստրիկ մոխրահէղձոյց մահու շիատարա՛ծ իւր վախճա
նէր . 2 Մտէ . 13 . 7 :

տախի հէլաք հտէր : Վե յուզանն գարնտաշը եղիւ
զար զայեթ զիյատէ սիլահ իլէ տանանը շ պիր Քիւ
կեօրտիւքտէ : զանն հտէր քի փատիլահ անըն իւզէ
բինտէ տիր : վէ իլէրի վարուպ Ֆիլին Էաննտէ օլտն
լէրի հօրտիւրտիւքտէն մատէ : ալթընա կիլիւպ գըլը
ճը գարննա սօգմաղ իլէ Ֆիլ հօրտիւ իսէտէ : քհնտի
տախի անն ալթընտա գալուպ հղիտի : Վադաա եղի
ազարըն հօրտիւկիւնէ կէրէք յուզա վէ կէրէք անըն
ասքերի հէր նէ միգտար քի աղիմ գասալէթ իւզրէ
օլտուլէր : տիւլման տախի պու պապտէ անլէրին մէրտ
լիկինն նազարէն՝ օ գատար զիյատէ խեվի հաււպ ճէ
սարէթ հտէմէզ թէքրար յուզանն իւզէրինն հիւլա
էթմէկէ : յուզա տախի անլէրին իւզէրինն վարմայ
ուպ՝ պաշգա գարաֆտ սալուշտու : լաքին նէրէյէ
կիթտի իսէ՝ փատիլահըն ասքերինն բասթ կէլիւպ
գըլար իտի անլէրի :

Վե փատիլահ քի յուզայը ալթ էթմէկէ գատար օլտ
մատը : հըրսընը թէսքին հտէմէլիւպ վարըր բէթսօր
տէնլիլէն մէմէքէթի մուհասէրէ հտէր : վէ օ մահաւ
ղայեթ մէթին օլուպ : պաթուսուս քի էհայի տաթի
աղիմ մէրտլիք իւզրէ պի խեվի ճէնէ հաււպ՝ անըն աւ
քէրինի գըրմաղ իլէ՝ մէզպուրուս դարաթը կիւն պէ
կիւն ինգրաղ պուլմագ սուրէթի քէսպ էթտի իսէ
տէ : մուհասէրէ չօդ վադէթ սիւրտիւկիւնտէն էհալթ
տախի զախիրէ խուսուսինտէ զայեթ սըգլէթ չէքէթ
իտի : Պէլ յուզա՝ անլէրէ զախիրէ իրսալ էթտի : լա
քին քիթայեթ էթմէկ : գիրա՝ ալուհատան թէնպիհ
վար իտի իսրայէլ միլէթինն քի ալթը սէնէ քէրին է
քէլէր : վէ Էէտինճի սէնէ էքմէլիւպ գէմին քէնտի
լիկինտէն նէ քի հասաւ հտէր իսէ : անըն իլէ իտարէ
օլալէր : նիճէ քի պէյան տըր : Եւեյ : 23. 10 : Վէ օ սէ
նէ գէմինին րահաթլըգ (շաբաթանաղլ) սէնէսի օլ
մաղ իլէ : իսրայէլին հյալէթինտէ զախիրէ պուլմաւ

տեղիստէն , տիւշմանն տախի պու խուսուստե զարու,
բէյէթի վար իտի : Ֆիամմա փատիլա՛հ է հալինին պու
միտիլու նաջար հալնտէն պի խապէր պուպ , թեգաթ
քէնտի ասքերինին ինքրադ պուլտուղինէ նաջարեն՝ կէ
րի տնախուպ կէթմէք խթէտի իսէտէ , եւ հուտի միւ
ղնթինտէն ռոգոկ նամինտէ պիր քեթմիլ տտէմ՝ է հա
լնին զարուրլլէթինի պէյուն հտինճէ , փատիլա՛հ Գիք
րինի տէկիլուպ՝ զայէթ շիտտէթիլ ճէնկէ պաշտուղի
հալտէ , է հալի անըն զարպնէ Թահամիլ Գտէմէզ
օլուպ րայ խթէրէր : Ե տախի րայ վէրիւպ՝ հէք
պիրի պիրեր դարաթա տաղըլտուղինտէ , զապթ հտէթ
մէմէքէթիլ : Վէ մէզքիւր ռոգոկ՝ քի միլլէթինի գա
մաղլայուպ՝ մէմէքէթին խարապընէ սէպէպ օլտու ,
յուգանն կէրնէ կէթիւպ թէյլնէ կէսրէ պէլասըն պու
լարադ հէլաք օլտու :

Սէ չիւնքի երուսաղէմին գալէսի՝ Ե անէ տէգին տիւշ
մանն ելինտէ լմաղ իլէ , յուգա տախի սիւն տաղըն
տէ պիր մէթին գալէ եափմը իտի (նիճէ քի դիք
օլտու ան Թօգուգ սիւլալտէ) : փատիլա՛հ բէթօթրտան
գալլուպ երուսաղէմէ կէլտիկինտէ , մէզքիւր գա
լէյի մուհասէրէ հտիւպ՝ դարաթիլին պիր վազըթ ճէնկ
իւզրէ օլտուէր իսէտէ , իճրայի ֆէթուհաթ հտէմէզ
էր : Պէլի գալէ զայէթ մէթին վէ ճէնկճիլէրի մէրտա
նէ իտիլէր , լաքին զախիրէլէրի նօգստն պուլտուղին
տէն , ասքեր կիւն պէ կիւն Գիքար հտէր իտի : քէս
զա փատիլա՛հն դարաթը տախի պու խուսուստե զայ
էթ նաջար գալմաղ իլէ՝ դարաթէյին պարըշմաղէ րի
զա իտիլէր , պախուսուս քի մէշուր անտիոքոս պաղ
տատ եօլունտէ հօլէ ճէկի վազըթ , փատիլա՛հ Թա
ճըն՝ լիպասըն՝ վէ միւհիւրիւնի՝ քէնտի Թէվապիլէ,
բինտէն փիլիպպոս նամ քիմնէ իլէ անթէքէայի իրօտ
Թէմիլ իտի՝ քի օղլու անտիոքոսու փատիլա՛հ հտէլէր :
լաքին մէզքիւր փիլիպպոս՝ Ե վազըթ անթէքէայի կէթ

մէջիւայ մըսըրա կիթմիշ օլմաղ իլէ (նիճէ .քի ինիւթի
իքի սիււալտէ զիքը օլտու) : օ կիւնէրտտէ կէլիւայ ան
թէքէայը զապթ հտէր : Փատիշահ պու միսիլլիւ գա
րա խապէրի իշիտիւպ՝ վէ մէղքիւր լիւսիաս տախի
մասլահաթը տուլուպ անի վէ անըն թէվապիլէրինի
խքեաթ հտէրէք գարար վէ բիրլէր քի յուգա իլէ պա
րըշուպ պիրան հվվէլ փիլիպպոսուն իւզէրինէ վարա
լէր : Պու խուսուստէ յուգայա խապէր էսիւպ օ տա
խի րիգա օլմաղ իլէ , փատիշահ վէ անըն թէվապիլէրին
էէմին իլէ գալլի գարար հտէրէք եահուսիլլէր քէլ
հվվէլ սերպէսթ օլալէր տէյու պարըշտըգլէրինտէ ,
յուգա վէ ճիւմէ եահուսիլլէր էմինիլէթ իւզրէ՝ գա
լէտէն տիշարը ջըրարլէր : Օլ պապտէ փատիշահ տա
խի տաճարա կիրիւպ անըն եափրսընը վէ զիյնէթինի
կեօրտիւքտէ , թաաճիւպ էտէր , վէ մուհապլիթ
կեօստէրիւպ գուրպան վէ փէշկէշ իլէ տաճարա իզ
ղէթ վէ թազիմ էթտի իսէտէ , յուգանըն եափտըղը
գալէյի տախի կէգլւպ անըն զայէթ մէթին օլտուղի
նէ նազարէն՝ փիւշման օլուր պարըշտըղինէ , օ էճիւ
տէն անըն եղրափընտէ օլան հիսարը սեօքտիւրիւր :
Ընճագ՝ յուգայա զիյատէ փայէ վէ շէրէֆ վէրիւպ ,
ազեա դարափընտէն գերարա տէնիլէն մահալէ տէ
կին՝ օ էյալէթլէրին իւզէրինէ սերապէր նասպ հտէր
անի , լաքին ազեա էհալիսի՝ յուգա քէնտիլէրինէ քէ
տէր վէրիւր տէյու պու միսիլլիւ գալլիտէն խօշանմա
տըգլէրինտէ , լիւսիաս հիւսնիւ վէճ՝ իւզրէ՝ ճէվապ
լէր իլէ իքեաթ հտէր անլէրի : Փատիշահ տախի է
րուսաղէմտէն ալտէթ հտիւպ անթէքեա դարափըն
կիթտիլէնտէ , մէղքիւր փիլիպպոս քի պի զայրի
հագգըն անթէքեայը զապթ էթմիշ իտի , անըն իլէ
ճէնիլ հտիւպ ալըր մէմլէքէթի :

Իպրէթ ալ , յուգա թամ իթիգաթ իւզրէ օ
րուճ դութուպ վէ կեօզ եաշը իլէ նիյաղէ մէշղոււլ օ

լուսւո՛ւ արևահըն գոռորեթի ազնմէկերինն ուսմուտ էթ
մէկ ինէ՛ տիւշմանըն շէրորնտէն խելաս օլտուգտէն մա
տէ , ազնմ՝ շէրեֆ տախի . քէսպ էթտի , զիրա պալա
տէ զիքր օլտուզն մէնլալ իւղրէ՛ անտիոքոս ղայեթ
ճէսիմ՝ ասքէր ինէ անըն թէքտիրիյէթինն կէլմիշ ի
քէն , անի ազնմ՝ փայեյէ վասըլ էթտի :

Միւսլ 26 :

Պատէհու նիճէ օլտու մէգքիւր անտիոքոս փատիշաս , վէ լն
սիաս :

Ճ. Պ Եթեմտր փատիշահըն էլինտէն իրիսի տէ սէֆիլ 1 Մա.
հալ ինէ էօլտիւ : Ջիրա մէգպուր դեմետր՝ օն իքի սիւ Գլէ:
ալտէ զիքր օլան սեւեկիոս փատիշահըն օլլու օլմաշ ի 2 Մա.
լէ . չօհուգլուգտէն պէրու բօմատէ րէհին իտի , վէ պիր Գլ .
թագրիւյ խելաս օլուս՝ կէլնր քիւլլիյէթլի ասքէր ԺԴ .
ինէ անթէքէպլը պասուս՝ անտիոքոս փատիշահը վէ
լիւսիասը դութար . վէ հուգուրինն չըգարմազտէն
իքիսինն տէ էօլտիւրիւս՝ քէնտի փատիշահ օլտու : Դէ.
Ջիրա պու անտիոքոսուն փէտէրի մէշուր անտիո , Եթմ
քոս՝ սեւեկիոս ինէ գարնտաշ՝ վէ իքիսի տէ բօմատէ
րէհին իտիլէր : Պիւլիւք անտիոքոս էօլտիւքտէ , սե
ւեկիոս փատիշահ օլտու իսէտէ , գարնտաշը մէշուր
անտիոքոս բօմատէն գաչուս կէլտիկինտէ , սեւեկիո
սու ղէհիրլէլիւս անըն էէրինն փատիշահ օլուր (նի
ճէքի օն իւշ սիւալտէ զիքր օլտու) , իմտի սեւեկիո
սուն օլլու դեմետր տախի՝ անըն օլլու անտիոքոսու
էօլտիւրտիւ :

Եւգար գըլ պուրատէ իսրայել ճէմատէթինին հալի
քէֆիյէթինն , զիրա մէգքիւր դեմետր քի փատիշահ
օլտու , Եահուտիլէրտէն ֆէսատէ պայիս քեօթիւ քի
մէսնէլէր անըն Էանընէ կիտէրլէր՝ քի յուգանըն հագ
գըտէ շիքէպէթ հտէլէր , անլէր ինէ պէրապէր յա՛

կիմա նամինտէ զայն թ պիւր քեօթիւ ատէմ տախի կի
տիւպ (օ քի մուգատտէմ երուսաղէմոն քահանայա
պետ սրուպ քեօթիւ լիւկի սէպէպինէ անի ինքաճ
եթ միշ իտիւր) , եէնէ քահանայապետ օլմագ արզու
սի իլէ , աղիմ փէշկէշ վէ հէտիյէ սուսար փատիշա
հա . վէ ճիւմէտի պիլ իթ թիշագ Թէշէքքի եթտիւր
իսէտէ , փատիշահ Թէքրար յակիմասու չաղըրուպ եա
հուտիատանն հալինի սիւալ էտէր : Մէզպուրուն էլի
նէ պու միսիլիւ փուրսաղ կէշտիկի հալտէ , գալպին
տէքի ֆէսատը աշիքեաը էտէրէք՝ ճիւմէ քէմիկէ
սէպէպ յուղա տըր տէյու Թագրիւր էթտիքտէն մա
տէ , ըիճա էտէր՝ քի ատէմ իրսալ էտիւպ Թասիհ է
տէ . վէ քահանայապետիկի տախի մաթլուպ էտէր :
Փատիշահ պու խուսուստէ միւգէ վիւրին ճէ վապընէ հէր
նէ գատար իթիմաթ էթտի իսէտէ , բաքիդ նամինտէ
քէնտի սէ վիւլիւսիւ պիւր մեօթէպէր քիմսէյի իրսալ
էտէր՝ քի ատալէթ իւզրէ Թահգիդը մասլահաթ է
տէ . քահանայապետիկի տախի վէրիւր յակիմաս :
Մէզքիւր բաքիդ՝ քիւլիյէթի ասքէր ալուպ յակիմոս
իլէ քահանայապետան կէլտիկինտէ , յուղա քէնտի հագ
զընտէ իշքիլէ վարմասն տէյու , տոսթլուգ սուրէթի
իլէ անէ խապէր իրսալ էտիւպ կէլտիկինի պէյան է
տէր : Վէ լաքին յուղա՝ անքն ֆէսատ իւզրէ օլտուղի
նի ֆէհմ էթմէկ իլէ , էմիլիյէթ էթմէյիւպ զիյատէ
Թէթիք իւզրէ՝ օյուր իտի : Անագ պաղը սաթտէրուն
քահանայէր յակիմաստան քէմիք մամուլ էթմէյիւպ
(չիւնքի քահանայ վէ ահաբոսուն ճիւսինտէն իտի)
անն էանընէ Թէպրիքէ կէլտիքէրինտէ , բաքիդ էվ
վէլա Թալթիֆ էտէրէք՝ սիգէ վէ սիզին տոսթլուրինի
գէ քէտէր էթմէմ տէյու էէմին էթտիքտէ , մէզպուր
լէր անքն ճէվապընէ ինաստըլէր իսէտէ , օ կիւն տն
լէրտէն ալթմըշ ատէմ դութուպ էօլտիւրիւր , վէ Թէն
լէրինի անտէ պիւր գույույէ ալթաղըր : Ճէմմէթ պու

միսկյիւս զանազանքն կեօրիւնսն, խեղճ Ետիւս անկէ
 րին չնորինտէն հըփոյ օլմողէ տիգաթ Ետէր խի :
 Վէ բաքիդ երուսաղէմէ կէլիւս՝ յակիմոսու քահանայ
 ապետ նասպ Ետէր : պատեհու կիտիւս բերանթ տէ,
 նիւն մէմէքէթի գուշատորգտէ : անտէ քէնտի աւ
 քէրինտէն գաջանէրի՝ վէ տախի Եհալտէն չօգլէրինի
 Եօլտիւրիւս գուշույն աթորըր : Վէ յակիմոսուն եւ
 նընէ տախի չօգ ասքէր պըրագուս՝ Եահուտիստան էլ
 ալէթինէ հիւքիւմտար նասպ Ետէր անի : վէ քէնտի
 կիտէր քի մասլահաթը փատիշահա պէյան Ետէ :

Սիւալ 27 :

Հաստաղ յակիմոս հիւքիւմտար նասպ օլտուգտէ՝ ճէմահթ նէ՝
 հալէ կիքիֆթար օլտու :

Ճ. Դ յայէթ սէֆիլ հալէ : զիրա չօգ քեօթիւ քի,
 մէմէլէր անըն Եանընէ ճէմ օլուս՝ Եյալէթի խարապ՝
 վէ ճէմահթի զոյէթ զիյաան Թէքտիր Ետէր խիլէր :
 Վէ յուգա՝ ճէմահթին շէքտիկի սըգլէթի կեօրիւս՝
 Թահամիւլ Ետէմէտիկինտէն, Եահուտիստան Եյալէ
 Թինին Եզրաֆընտէ կէդէրէք՝ նէրէտէ քի նօմօու
 Թէրք Ետիւս՝ փութիքիսթիքէ կիթմիլ Եահուտի
 պուրտու խէ, ճիւմէսինի գըրմաղ իլէ՝ մէզպուրլէր
 օ տէրէճէ խեղճ Ետէրլէր, Թա քի պիր տահա իսրայ
 էլ Եյալէթինէ կէլէմէզ օլտուլէր : Նագար գըլ պուրու
 տէ յակիմոսուն քեօթիւլիւկինէ : պէրի մէզպուր հիւ,
 քիւմտար օլտու, լաքին յուգայը ալթ Ետէմէյն ճէկի
 տլիքեսար օլմաղ իլէ, կիտէր անթէքէայէ Թէքրար ա
 նըն հագգընտէ շիքէայէթէ : Վէ խիլաֆը ինհա կեօնա
 կեօն իֆտիրա Եթտիքտէն մատէ, տէր քի յուգա սաղ
 գալորդա՝ գապիլ տէկիլ տիր քի Եահուտիստան սէ,
 լաթթիք պուլա : Փատիշահըն Թէվապիլէրի տախի
 անկէր քի Եզ գատիմ յուգալա տիւշման խիլէր, տա

հա զիյառե փատիշահը Թահրիք եթտիքերինտե , ա
 նիտե չաղորդը նիկանոր տէնիլէն պիր մեթեդեր ըն
 ճալըն , վէ էմը հտէր .քի վարուպ խորայել ճհմանեթի
 ՚ի գըրա , վէ յուղայը դու Թա : Մեղքիւր նիկանոր
 զայեթ ճհսիմ ասքեր իլէ եահուտիստան էյալեթինե
 կէլիլի օլտուգտե , չօգ քեթիլ եահուտիլէր՝ ան
 լեր քի յուղանըն էլինտէն գաջկըն իտիլէր , կէլիլայ նի
 կանորուն ասքերի իլէ պիր օլուրէր : Ճհմանեթ նիկա
 նորուն հարեքեթինի տույուպ զայեթ խէվի եթտիլէր
 իսէտե , գալթի ումուտ օլմայուպ՝ աղլայարագ օլլահա
 նիյազա տուրուրէր : Իմաի նիկանոր տէրհալ դեսաոմ
 տէնիլէն գարիյէնին իւզերինե ասքեր իրսալ եթտիկին
 տե , յուղանըն գարնաալը շմաւօն օ .քի մուգատուեմ նի
 կանորտան գօրգմազ իտի , պու տէֆա ճիւզի մուհա
 ընպէ իւզրէ օլմաղ իլէ խէվի հտէր : Բեզա նիկանոր
 տաթի խորայէլին ասքերինին զայեթ մարտ վէ ճհսուր
 օլտուղինի պլլմէկ իլէ , ճհնկ եթմէկէ ճհսարեթ եթ
 մէլիլայ յուղայա առեմ իրսալ հտէր՝ քի պարըշալար ,
 Պէլի մեզպուրուն Ֆիքրի տալիմա Ֆեսատ իւզրէ իտի ,
 լուքին յուղատան խէվի եթմէսի իլէ , պու միսիլլու
 հիլէյե սիւլիւք հտէր՝ քի պիր Թագրիպ անի ելէ կէ
 ջիրէ : Վէ յուղա՝ անըն ճհվապընը տույուպ , վէ իգ
 թիզա հտէնիլէր իլէ մէշմէրէթ հտիւպ՝ ճիւմէսի ըա
 ղի օլտուգլէրինտե , նիկանոր երուսաղէմէ կէլիլայ գալ
 լի գաղար հտէրէք պարըշալար իսէտե , յուղա հէր
 վէճհ իլէ Թեթիք իւզրէ տուրուպ՝ քհնտի ասքերինի
 տալիմա հաղըր սաղլար իտի , քի օլմայա տիւշմանըգ
 ղուհուր հտէ : Վագաա՝ նիկանորուն Ֆիքրի յուղայը
 դութուպ՝ փատիշահէ Թեսիմ եթմէք իտի , լուքին ա
 նըն իլէ կեօրիւշտիւկիւնտե զայեթ խօշլանուպ՝ մու
 հապպէթ իւզրէ իզդէթ հտէր անե , վէ երուսաղէմ
 տե .քիմսէյե .քհտէր վէրմէտիկինտէն մատե , ասքերինի
 տալի տաղըտըր , վէ ըիճա հտէր .քի զիվճհ ալուպ՝

տայինմա մուհապպէթ իւզըն գալալէր • յուզա տախի
քիզա օլմաղ իլէ • պիրի պիրի իլէ ագրապա օլուրլէր •
ֆիլամմա՝ մէշ քիւր յակիմոս պու պապտէ օ տէրէճէ
խօշանմազ • թա քի՝ նիկանօրուն հագգընտէ տախի
շիքեայէթէ կիտիւպ՝ փատիշահա տէր քի՝ սէնին տիւշ
մանըն իլէ եէքտիլ օլուպ՝ ագրապա օլուր • փատիշահ
տախի կիւճէնիւպ՝ տէրհալ նիկանօրա ֆէրման իրսալ
հտէր • քի յուզայը դութուպ ելի այաղը պաղը մութ
լուք անթէքեայէ կէթիրէ •

Ֆիլհագիգա՝ պու խուսուստա նիկանօր աղիմ գասու
վէթէ կիրիֆթար օլուր • զիրա յուզանըն գապահա
թը օլմատըղլինի պիլմէկ իլէ • իսթէմէզ խոի անըն
թէքտիր օլուրղլինի • լաքին փատիշահըն հմրինի տա
խի կէրի պըրադմաղէ խէվֆ հտիւպ Ֆիքըրնտէն գա
լար վէրիր • քի անի դութուպ փատիշահա թէսլիմ հ
տէ • Նիկանօր պու մասլահաթը քիմնէյէ պէյան էթ
մէտի իսէտէ • գալպինտէքի հսրարը տախի կիզէմէ
կէ գատըր օլմայուպ չէհրէսինի պօզտուգտէ • յուզա
անըն հարէքէթինտէն ֆէհմ հտէր • քի՝ մէզպուրուն
գալպինտէ հէր հալ պիր տիւշմանըդ վար տըր •

Օ՛ հճիրտէն անըն եիւզիւնտէն սափուշուպ՝ պաղգա մա
հալէ կիտէր քի՝ քէնտի դարաֆընտէն ֆէսաստէ պայ
իս օլմասըն • Վէ նիկանօր՝ դուրտուղի թէրթիյպի իճ
րա հտէմէտիլէի հալտէ • գալպինտէքի տիւշմանըղի ա
շէքեար հտէրէք • տաճարա կիրիւպ՝ քահանայէրէ իպ
րամ հտէր • քի յուզայը քէնտինէ թէսլիմ հտէլէր •
զիրա զանն հտէր խոի քի՝ տաճարտա կիզլէնմիշ տիր •
Վէ քահանայէր քի օ վագըթ ալտահա գուրպան սու
նար խոիլէր • յուզայը կէօրմէտիք տէյու ճիւմէսի պիր
տէն եէմին էթտիլէր իսէտէ • մէզպուր ինանմազ • վէ
էլինի տաճարա ուզատուպ՝ եկէր յուզայը ելի վէ այա
ղը պաղը պանա թէսլիմ էթմէզսէնիզ • տաճարըն վէ
սեղանըն թէմէլինի սեօքիւպ փութխանէ եափարըմ

տէյու Կէմին Կտիւպ կիթտիքտէ , քահանայար Էլէւ
րինի Կէօյէ դալտըրարագ Կէօզ Կալը ին ավահա նիյ ,
ազ Կտէրէր՝ քի հըթզ Կթսին տաճարը :

() Կսնատէ հուպս նամինտէ՝ իօրայէլ ճէմահթինին
իթթիեարլէրինտէն պիր մէսթէպէր ատէմ վար իտի Էյ
րուսաղէմտէ՝ քի տայիմա ավահան իղատթընտէ օլուպ՝
փէտէր մագամինտէ միլլէթինէ սիյանէթ Կտէր իտի ,
նիկանօր պէշ Եիւզ ատէմ իրսալ Կտէրէք անըն Էվլինի
դուշատըր քի անի դութուպ Կօլտիւրէ : Հուպս ան
լէրէ թէսլիմ օլմայուպ՝ դարչը տուրուր , անլէր տախի
աթէշ Կէթիլիւպ Էվլին դաթիուսուսու Կազմալը օլա
տուգլէրինտէ , սաղ իքէն տիւշման Էլինէ տիւշմէյիմ
տէյու , տէրհալ գըլըճընք քէնտի գարնընէ սօդար քի
Եօլէ , վէ Լաքին զայէթ աճէլէ Կթմէսի ին , գըլըճ
տօղրու կիրմէտիկինտէն Կօլմէզ : Օլ պապտէ հէման
Էվլին պէտէնինէ չըգուպ՝ աշաղը աթար քէնտինի տիւշ
մանըն իւզէրինէ , վէ գէմինէ տիւշիւնճէ Կարասընտան
սէլ կիպի դան ագուպ՝ պալըրսագլարը տախի տիշա
րը չըգտը իսէտէ , Եէնէ զայլրէթ Կտէրէք տիւշմանը
տաղըտուպ անտէ պիր դաշ իւզէրինէ չըգար , վէ
պաղըրսագլարընը դուճաղինէ օլուպ՝ Կէօյէ տօղրու
Կէօտտէրէրէք ավահա նիյազ Կտէր՝ քի անէ Կէօրէ
քէնտինէ մուգապէլէ ինայէթ Կտէ , վէ պու հալ՝
իւզրէ Կօլուր :

Սիւալ 28 :

Մէգքիւր նիկանօր քի Երուսաղէմտէ դու միսիլլէ դաւաարըք
Էթտի , յուգանըն իւզէրինէ տախի կիթտի մի :

28. Սիթտի , լաքին ալթ օլարագ րէզալէթ պիրէ
տէրհալ Փիրար Կտէր : Զիրա օ վազըթ յուգա՝ վար ,
սաղա նամ մահալտէ իտի , նիկանօր անըն լապէրինի
ալտըգտէ , ճէմի ապրէրի ին վարուպ ճէնէ իւզրէ օլա

տուգութիւնսն , ինայեթի պարի յուշանքն գարաիւր զո՞
լիւզ սլմադ իլէ՝ նիկանօրուն ասքերինտէն պէշ եիւզ ա
տէմ թէլէֆ օլուպ՝ գուսուրու ֆիլօր եթաիլքտէն մա
տէն , քէնտի տախի գաշուպ երուսաղէմէ կէլիւ :

Վե քահանալար խէվիլիլիւտէն նաշի իզլէթ պիլլէ ա
նէ գարշը չըգուպ՝ տաճարա քէտէր եթմէ սին տէյոււ
փառիշահն սաղլըղի իչիւն՝ ալահա գուրպան սոււն
տուգութիւնի պէյան էտէրէր : Մեզպուր՝ անլէրին գուր
պանքը գապուլ եթմէյիւպ՝ կիւլէր վէ մեզադ էտէր
անլէրի : պունտան գաթի նազար , զայեթ քիպիրանէ
հարէքէթ իւզրէ հօլքէյէ չըգմաղ իլէ , էկէր յուզայը
վէ տնըն ասքերինի գուլթուպ պանա թէսիմ եթմէղ
սէնիլ , տաճարը աթէշէ եագուպ սիզտէն հօճ ալու
ըմ տէյէրէք հըրս իլէ չըգար տիշարը :

Նազար էյլէ մէզպուրուն զատտարլըղինէ , մուգատ
տէմ քահանալարա իպրամ էտէր իտի՝ քի եալընդ
յուզայը քէնտինէ թէսիմ էտէլէր : պու տէֆա ալթ
օլուպ՝ անըն եիւզիւնտէն գաչընճա , անի ճիւմէ տա
քէրի իլէ գուլթուն տէյոււ ճէպր էտէր : Վագաա պու
ճէվապ անէ պիւլիւք ընզալէթ իտի , գիրա քէնտի
ասքեր վէ գըլճ սահիպի իքէն , յուզայը գուլթմաղէ
գատըր օլամայուպ՝ պի չարէ քահանալէրի թէքտի
եթմէք իսթէր : Վե քահանայէր՝ անըն ֆէսստ իւզրէ
օլտուղինի պիլմէկ իլէ , նիճէ քի մուգատտէմ , պու
տէֆա տախի սեղանըն էսիւնտէ ալահա նիյաղ էտէր
լէր՝ քի զալմըն էլինտէն խէլաս եթսին տաճարը :

Պատէհուլ յուզա իւչ պին ատէմ իլէ սամարիա գա
րաֆնէ կէլտիքտէ , նիկանօր տախի սայիր մահալլէր , շէտի
տէն զայէթ ճէսիմ ասքեր կէթիրտիւպ՝ թէքրար ա . Գ
նըն իւզերինէ վարմալը օլտու իսէտէ , պաշգա կիւնտէ ժն
կիթմէկէ ճէսարէթ էտէմէյիւպ իսթէր քի ճիւմաս
էրթէսի կիւնիւ կիտէ : Վե չիւնքի եահուտիլէրտէն
չօգ քիմսէ անէ թապի օլմուլ իտի : անլէրի տախի պէ

բապեր կեթիւրմէք իսթէտիկնտե , րիճա ետիւպ
տեղիւր քի՝ պեօլէ ճէպր եթմէ , իլա քի իղղէթ էյ ,
է ճիւմաա երթէսինէ , զիրա ճիւմէյէ գատոր ալա
հըն ըա հաթլանտըլնէ իբրամէն՝ իգզէթտէ սագլանըր
օ կիւն : Մեզպուր սիւալ ետիւպ տէր քի՝ մէկէր վար
մը տոր կեօյտէ ճիւմէյէ գատոր ալա՛հ՝ քի պու թէն
պիհի սիղէ եթտի , վէ անէր՝ վար տոր տէյու թադ
րիւր եթտիլէր իսետե , ճէվապ ետէր քի՝ տիւնեատե
գուվէթէ օ տըր քի՝ գըլճ իլէ հիւքմ՝ ետիւպ՝ փա
տիլահըն էմըինի իճրա ետէր : Նիկանօր պու պսպտե
ալահա գարըլ ճէվապ եթմէկ իլէ , ճէնիտէ վուրու
լուպ զայէթ սէֆիլ հալ իւզրէ հէլաթ օլտու :
Օ իրա յուգա՝ քի անըն հարէքէթինի իշիթտի , նիյալ
պիւրէ ալահըն գուտրէթի ազիմէլէրինէ ումուտ է
տիւպ՝ ասքերինի տաթի խէվի եթմէյին տէյու՝ թէ
սէլա ետէրէք ճիւմէսինէ զայրէթ վէրիւր , պախու
սուա քի՝ ըուեա կէօրմիւլ օլուպ՝ նագլ եթտիկնտե ,
ճիւմէսի ճէսարէթ քէօպ ետէր : Չիւրա մէշքիւր ոյ
նիա քահանայապետ՝ անի քի զատտար անդրոնիկու
էօլտիւրմիւլ իտի (նիճէ քի օն տեօրթ սիւալտէ զիւր
օլտու) , յուգա՝ ըուեասընտե անի կէօրիւր քի՝ ճէմա
էթ իջիւն ալահա տուա ետէր իտի , վէ տաթի զայ
էթ մէճտ ու սալթանաթը պիւր քիմսէ կէօրիւպ , ոնիա՝
յուգայա տէր քի , պու տոր երեմիա փէյղամպէր՝ քի
տաթիմա ալահա տուա ետէր , վէ երեմիա՝ յուգայա
ալթուն զիյնէթլ պիւր գըլճ վէրիւպ տէր քի՝ ալ պու
ազիզ գըլճը ալահա ան փէլէլէլ , քի պուսուն իլէ հէլ
լաթ ետէսին ճիւմէ տիւլմապէրի¹ : Ֆիհհագիգա՝ պու

¹ Այդուստ խօսել սկսաւ ոնիա՝ և ասէր , եղբայրասէրս այս .
սա է՝ որ բազում աղօթս անպակաս և յաճախ մատուցանէ
երեմիա մարգարէ այ : և ձգէր զաջ ձեռն իւր երեմիա . և
տայր ձեռն ՚ի ձեռն ց յուգա՝ սուսեր մի ոսկէհանդերձ . և
ը տալն՝ ասէր այսպէս : ան զսուսերդ զայր նը պարգև ՚ի
նէ . զի դովաւ սատակեսցես զթշնամիս ամ . 2 Մայ . 15 . 14 :

բուեա ճիւղնսն ազիմ թեսելա օլմաղ իլէ , գարար
վերիւրէր քի խելի Եթմէյիւլ մերտիկ իլէ ճէնկ Էտէ
լէր : Վե դարաֆէյին ճէնկ իւզրէ օլտուգտէ՝ յուգա
Թէքրար ալահա նկազ Էտէրէք տիւշմանն իւզերին
հիւճմէտիւլ տերհալ օթուզ պէշ պին ատէմ գըրը
լըր տիւշմանտան : Պարուսուս քի՝ նիկանօր տախի մու
բուրուպ Էօլտիւէի հալտէ , գալան ասքերի՝ օ տէրէճէ
խելի իւզրէ քէնտիլերին շաշըրըրէր : Թա քի սիւահ
լերին տախի պըրագուպ ֆիրար Էտէրէր : Վե յուգա
տերագէպ իսրայէլին էյայէթլերինտէ իշարէթ պօրու
սու ջալտըրարագ՝ տիւշմանն ալթ օլտուղի պէյան օլ
տուգտէ : Ճիւմէ ճէմաէթ՝ ֆիրար Էտէրէրին փէշի
նէ տիւշմէի իլէ՝ անկերտէն պիր քիմնէ խէրաօ օլմաղ
արագ ճիւմէսինի գըրուպ տիւշմանն օրտուսունու
Թալան Էտէրէր : Պուստան գաթի նաշար , նիկանօ
րուն թէնինի պուրտուգլերինտէ , յուգա՝ անն պաշ
նը սաղ էլինի արդասը իլէ պերապէր , վե տլինի
քէստիրիւպ կեթիւրիւր երուսաղէմէ : Վե ճիւմէ
փութփերէսթլերէ հէյպէթ օլուպ իսրայէլէ քէտէր
վերմէսինլէր տէյու՝ մէգպուրուն տիլինի : քի անն իլէ
ալահա գարը ճէմապ էթմիշ իտի , սօզրատուպ
գուշարա Էտիրիւր , էլինի տախի՝ անի քի տաճարա
ուգաթմըշ խտի , տաճարն գարըսընտէ աստըրըր :
քէզա պաշնը սըրըկ իւզերինէ Գօլուպ երուսաղէմին
գուլէսինտէ տիլէր : Ֆիւհագիգա պու միսիլիւ ազիմ
ֆէթուհաթ իճրա օլմաղ իլէ ճիւմէ իսրայէլ ճէմաէ
թի դայէթ մէֆուսիլլէթ պիլլէ՝ ալահա շիւքր Էտէ
րէք շաղ ու մէսըր օլտուգտէն մատէ , ալահն
քէնտիլերինէ Էթտիլի ինայէթ ուսուտուրմասըն տէյ
ու՝ գարար վերիւրէր քի , հէր սէնէ օ կիւն պայրամ
Էտէլէր : Պու ֆէթուհաթն իւզերինէ՝ երուսաղէմ
էյայէթի պիր վագըթ տիւշման շէրընտէն ազատ
գալալ :

Յուզա քի նիկանօրու էօլտիւրիււյ անըն ճիւմէ ասքերին թէ
լէֆ էթտի , դեմէտր փատիշահ թէքտր յուզանըն իւզերինէ
ասքէր իրսալ էթտի մի :

Ճ. **Է**թտի : Ղազաա՝ պալատէ գեքր օլտու ղի մէն ,
վալ իւզրէ , մէգքիւր ֆէթուհաթ իճրա օլտուգտէ ,
եահուտիստան էյալէթի պիւր միւտտէթ ըահաթ գալ
տը իսէտէ , կէրէք դեմէտր փատիշահն՝ վէ կէրէք
սոյիւր տիւշման էլիստէն՝ իսրայէլ ճէմաէթ ինին տալի
մա սըգլէթ չէքէճէկի աշիքէալ օլմաղ իլէ , յուզա
միւրատ էտէր քի՝ ըամա հիւքիւմտաղէրի իլէ գալլի
գարալ իւզրէ տօսթ վէ եէք տիլ օլուպ՝ եահուտիս
տան էյալէթինի անէրին հիւմայէսինէ տալիլ էտէ :

Գւ. **Օ** իրա օ՝ էսնալէրտէ ըամա հիւքիւմտաղէրի ղայէթ
Ը. շէրէթի վէ գուվլէթ սահիպի օլմաղ իլէ , չօգ էյա
լէթէրի գիլրի տէսթէրինէ ալուպ՝ իզաաթ իւզրէ օ
լանէրի տիւշմանտէն հըթգ էտէրէք՝ գարը տուրանէ
րի թէքտիւր էտէր իտիլէր : օ՝ էճիլտէն՝ յուզա անէ
րէ իքի մեօթէպէր ատէմ իրսալ էթտիքտէ , մէգ
պուրէր տալի խոշանուպ անըն մաթուպինէ թաա
հուտ պիլուէ , էթտիքէրի գալլի կքի փիլինջ թահ
դա իւզերինէ եազուպ՝ պիլինի ըամատէ սաղւօրալ ,
վէ պիլինի յուզայա իրսալ էտէրէր , քի երուսաղէմ
տէ հըթգ էտէ : Դեմէտր փատիշահ տալի եազար
լար՝ քի իսրայէլ սիլէթինէ սըգընթը վէքմէսին , վէ է
կէր վէրիւր իսէ , քէստինին թէքտիւր օլաճաղինի մու
հազգազ պիլին :

Ֆիւհազիգա՝ պու միսիլիւ գալլի գարալ գարալէին
նին պէյնիտէ սապիթ օլտու իսէտէ , յուզանըն իրսալ
Գւ. էթտիկի ատէմէր՝ ըամատան կէրլէզտէն ագտէմ , դէ
Թ. մէտր քի նիկանօրուն էօլտիւկինի իշիթտի , տէրհալ
պալատէ մէգքիւր բաքիլի , վէ յալէմնու իկիլմի պին

եայան , վէ իբի պին աթը ապէր ին իրաւ էտէր իս
րայէլն էյալէթինն : Մեզպուրէր կէլիւ պ մեհաղօթ
տէնիլէն մեմէքէթի վուրմաղ ին չօդ ատէմ թէլէֆ
էտէրէր : Յուգա՝ անկրին կէլտիլէին իշիթտիքտէ ,
գալպինն գօրգու տիւշիւ պ ագթմ էնտիլէյէ կիլիֆ ,
թար օլտու , պախուսուս քի՝ օ վագըթ էանընտէ իւջ
պին ատէմի վար իտի , լաքին անկրին տախի չօգլէրի
խէվի իւզրէ տաղըլու պ ֆէգաթ սէքիզ էիւզ ատէմ
գալըր էանընտէ :

Իպրէթ ալ պուրատէ յուգանն հալինտէն , օ քի մու
գատտէմէրտէ ալահա ումուտ էտէրէք հէր պար իջ
րայի ֆէթուհաթ իւզրէ տիւշմանը ալթ էտէ կէլմիշ
իքէն , պու տէֆա բոմալըրէին էարողմընէ ումուտ
էթմէ կ ին խէվի էտէր : Վագաա յուգա քի ինտանա
ումուտ էթտի , ալահ տախի անի քէնտի գապիաթը
իւզրէ պըրուգտը , վէ լաքին մեզպուր շիւնթի դայէթ
մէրտ իտի , էէնէ դայրէթտէ գուսուր էթմէյիւ պ սէ ,
քիզ էիւզ ատէմ ին տիւշմանն իւզէրինն վարաճագ
օլտուգտէ , ապէրի ճէվապ էտէր քի գատըր օլա
մայըղ անկրէ գարըր տուրմաղէ , շիմտիլիք քէնտիմիդի
հըֆզ էտէլիմ : Ֆիսամա յուգա՝ շիւնքի օ անէ տէկին
տիւշմանտէն էպէտի էիւզ չէվիթմէյիւ պ տայիմա մէրտ
լիք իւզրէ ճէնէ էտէր իտի , պու տէֆա տախի մէրտ
լիկ ին ճէնէ էտէլիմ , վէ էէէր օլուր իսէք , գարըն
տաշէրիմիդ իշիւն իկիթլիկ ին էօլիւ պ պիզէ զիւլ կէ
թիրմէյէլիմ տէյու ապէրինն դայրէթ վէրէրէք՝ դա
րաֆէյին ճէնէ իւզրէ օլտուգլէրինտէ , էվմէլա տիւշ
մանն ապէրինտէն վաֆիր ատէմ գըրուպ չօգլէրինի
տախի գալըրտը , վէ լաքին տիւշման սօնկրա անըն իւ
զէրինն դայէթ դալպէ կէլմէկ ին՝ վուրուլու պ էօ
լիւր , վէ գալան ապէրի անիտէ ֆիրար էտէր :

Ֆէհմ էլլէ , յուգա նիճէ քի գարնտաշէրիմիդ իշիւն
էօլիւ պ քէնտիմիզէ զիւլ կէթիրմէյէլիմ տէտի , քէզա

սոն սաաթընէ տէ կ'ն էպէտի զայրեթոն գուսուր էթ,
մէյէրէք էօլուի իսէտէ, տալիմա ալահըն նոմօսունուն
վէ միլէթինն զայրեթինտէ օլուուի ինիւն՝ ճիւմէ իս
ըայէլ ճէմանէթի չօգ վագըթ աղայարագ մէտհ էտէր
իտիլէր անի ¹ : Ան անըն թէնինի՝ գաղնաշէրի յովնա
թան վէ շմաւօն ալուպ տէֆն էտէրլէր մովլէիմտէ փն,
տէրլինն էանընտէ :

Ֆիլհագիգա՝ յուղանըն մէրտիկի վէ էթտիկի ճէնկ
հէր նէ մըգտար չօգ եազըլաը իսէտէ, զայէթ միւ,
պալիզէ վէ չօգ օլմաղ ին՝ անէրին ճիւմէսի թէքմի
լէն եազըլմատը տէյու ազիզ քիթապ պէյան էտէր ² :

Սիւալ 30 .

Յուղա էօլտիւքտէ՝ իսրայէլ ճէմանէթինն հալի նիճէ օլտու .

Ծ. **Պ**այէթ սէֆիլ ու փերուշան օլտու : Զիրա
չօգ քեօթիւ քիմէսնէլէր յուղատէն խէվի էթմէկ ի
լէ, գալպլէրինտէքի օլան ֆէսատլն իճրատլնէ գատըր
օլամազ իտիլէր . անըն էօլտիւնիւնտէ անճագտէ ֆուր
սադ պուլուպ կիզլիտէ օլան քեօթիւլիւքլէրինի իզճար
պիլլէ՝ կէսնակէօն ֆէսատ իւզրէ ճիւմէ իսրայէլ ճէ
մանէթինն քէտէրինն վէ ինթիլալինն պատի օլտուգ,
տէն մատէ ³ , ինթիգամ գուստի իլէ յուղանըն տօսթ,
լէրինի՝ պալատէ մէզըլուր բաքիլին եանընն կեօթիւ

1 Լային՝ կոմեցան որդիքն իսրայէլի կոմ մեծ . սուգ առին ա
ւուրս բազըլմա . . . և ասէն՝ զիւրդ անկաւ՝ կործանեցաւ հը
զօրն՝ վրէլին իսրայէլի . I Մի . 9 . 20 :

2 Այլ ուրեք ուրեք մարտ՝ կամ ճակատ՝ կամ միլէլ պատերապ
մի . կամ բաշուլիւ ինչ՝ զոր արարեալ էր յուգայի, գրեցաւ
իսկ ոչ յայսմ մատենի . զի բազուլմ էր կարէ յոյժ . I Մի . 9 . 22 :

3 Եւ եղև յետ մահուն յուգայի . բրեցին անօրէնքն շուրջ ըլ
սահմանօքն իսրայէլացուց՝ բուսան՝ բլիսեցան՝ և բաղմացան .
որք գործէին զանօրէնութիւն . I Մի . 9 . 23 :

րիւպ՝ վե կեօնակեօն սըգընթը վերիւպ մէզադ էտէր
 իտիւր անլէրի : Ճիւմէն իսրայէլ ճեմակեթի պու միսիւ
 լիւ սէջիւ ու փերուշան հալէ կիւրիթար օլտուգտէ ,
 յուգանըն տօսթլէքի , անլէր քի ալահն իգաաթընտէ
 օլմաղ իլէ՝ նօմօս վէ միլէթ զայրէթի իւզրէ իտիւր :
 անըն գարնտաշը յովլաթանըն էանընէ վարուպ տէրլէր
 քի՝ սէնին գարնտաշըն յուգա էօլտիւ . վէ անէ մօ
 նէնտ քիմնէ էօգ աշը քի տիւշմանէ գարը տուրա ,
 իմտի անըն էէրինէ սէնի մինասիպ կեօրտիւք քի՝ պիւ
 զիմ իւզէրիմիդէ հիւքիւմտար վէ պաշ օլուպ՝ տիւշ
 մանըմզ իլէ ճէնէ էտէսին : Փիւհագիգա յովլաթան
 մէզպուրլէրին րիճասընէ մէպի , պախուսուս քի միւ
 լէթիւնին սէլամէթի իչիւն ճէմակէթէ պաշ օլուպ՝ ան
 լէրին տիւշմանը իլէ ճէնէ էթմէկէ րիգա օլտու իսէ
 տէ , մէզքիւր բաքիդ մասլահաթը անկաստղատէ , յով
 նաթանը վէ անըն գարնտաշը շմաւօնու էօլտիւրմէք իւ
 թէր . օ էճիւրտէն թէկուա նամ մէմէքէթին չեօլլունէ
 Ֆիրար էտէրլէր . զիրա սիլահ վէ ճէնէ տայիր թա
 գըմլէրի էօգ իտի : Վէ նաբաստը տէնիլէն արապլէր իւ
 լէ յովլաթանըն իւլթէթի վէ տօսթլուդի օլմաղ իլէ ,
 գարնտաշը յօհաննէսի պիր աղ ատէմ իլէ անլէրէ իւ
 սալ էտէր . քի սիլահ վէ տայիր իգթիզա էտէնլէրի վէ
 րէլէր . անլէր տախի տօսթլուդէ պինայէն վէրտիլէր իւ
 սէտէ , յօհաննէս անլէրի ալուպ կէթիթիր իքէն , գա
 մասա նամ մէմէքէթին պիւլիւլէր յամբրի տէնիլէն քի
 մէսնէնին էվլատլէրի անի դութուպ՝ էանընտէ օլան
 ճիւմէն ճէնէ թագըմլէրինի ալտըգտէն մատէ , քէն
 տիւր տախի էօլտիւրիւրլէր : Պատէհու մէզպուրլէր
 տիւլիւն էտիւպ՝ զայթ ազիմ զիյնէթ չուլլը վէ շէն
 լիկ իլէ կէլին ալուպ մէմէքէթլէրինէ կեօթիւրիւր իւ
 քէն , յովլաթան վէ գարնտաշը շմաւօն տուլուպ՝ ան
 լէրին կէջէճէկի էօլտա ապքէր իլէ կիպէնէրէք կէլ
 տիւրլէրիտէ ափանաշը վուրուրլէր անլէրի , վէ չօղլէ

րինի էօլտիւրիււ պ թալան էտերէր : Գու պապտէ յով
 նաթան՝ տէկիլ քի եալընդ գաղնտաշընն էօճիւնիւ
 ալմադ գաստի ին անէրի վուրււ պիւլիւնէրինի
 գաստվէթէ թէպտիլ էթտի , իւլա քի սայիրէրինէ
 տախի իպրէթ օլուպ՝ քիմէ ճէսարէթ էթմէսին իս
 րայէլ ճէմաէթինէ քէտէր վէրմէկէ : Վէ անտէն տէօ
 նիւպ կիտէր յորգանան չալըն քէնարընտէ պիր մահա
 լէ քի , անըն եգրափը կէօլ Փէգաթ պիր տար Եօլ
 տան զայրի անէ կիտէճէք Եօլ օլմատըղիստէն , տիւշ
 ման գատըր օլամաղ իտի քիւլլիյէթլի տաքէր ինէ կէ
 լիւպ քէնտինի տփանսըղ պամմաղէ , Մէզքիւր բաքիդ
 յովնաթանըն հարէքէթինի տուլուպ՝ անըն իւղէրինէ
 վարմաղ օլուու իսէտէ , սայիր կիւնտէ կիթմէկէ ճէ
 սարէթ էտէմէյիւպ՝ ճիւմաա Երթէսի կիւնիւ կիտէր
 դիրա ումար իտի քի եահուտիէր օ կիւն ճէննէ էթ
 մէզլէր : Վէ Լաքին՝ ան ոլթը սիւարտէ զիքը օլուղլի
 մէնվալ իւղրէ՝ նիճէ քի յովնաթանըն փէտէրի մատա
 թի՝ ճիւմաա Երթէսի կիւնիւ տիւշման զուհուր էթ
 տիկինտէ ճէննէ էտէր իտի , քէզա յովնաթան տաթի
 ճէմաէթին սէլամէթի իշիւն ճիւմաա Երթէսի կիւնիւ
 ճէննէ էթմէլի օլուպ ալահա նիյաղ էտէր , վէ աքէ
 րինէ տախի զայրէթ վէրէրէք , Եվլէլա քէնտի բաքի
 դին իւղէրինէ վարուպ՝ անի տէրհալ գըլըճ ին վուրա
 ճադ օլուուգտէ , մէզպուր անճագտէ կէրի տէօնիւպ
 գաշորդտէն մատէ , տաքէրի տախի պօղուլուպ Քիրար
 էթտիքտէ , յովնաթան Ենքսէլէրինէ տիւշիւպ պին
 տտէմ գըլուր անլէրտէն : Օլ պապտէ բաքիդ՝ անըն
 մէրտիկինէ նադարէն թէքրար ճէննէ իւղրէ օլմաղէ
 ճէսարէթ էտէմէյիւպ՝ ինէվիինտէն նալի երուսաղէմէ
 կէլտի իսէտէ , իսրայէլին էյալէթինտէ չօղ մէմէքէթ
 լէրէ մէթանիթ վէրէրէք՝ տիւշմանըդ գաստի ինէ աս
 քէր թային էտէր անլէրին իւղէրինէ , քի իսրայէլ ճէ
 մաէթի տայիմա քէնտի իղաաթընտէ գալա , վէ տա

խի ճեմակթին պիտի չլքերն և վատերինի բէհին ալուպ երուսաղէմն գալէսինտէ մէքս հտէր :

Նազար գըլ պուրատէ պալատէ մէքբիւր զատտար յակիմաուն սէֆիլ հալինէ : Ժքի փիզուլի քահա նայագետ օլմուշ իտի , տաճարն իջինտէքի ավուռուն պէտէնինի (անի քի եզրոս՝ անգեաս՝ վէ զաքարիա փէյղամպէր եափմըշ իտիէր) սեօքտիւրմէնէ պաշտոյ բնճէ , հիքմէթ ուլաս անիտէ իւզէրինէ շէտիտ զալէպ զուհուր եթմէկ իլէ , չէնէսի վէ տլշէրի սեօ քիւլէրէք՝ տիլի դութուլուր : վէ պիր կեօնէ սեօյէ մէկէ գաւոր օլամայարագ ազիմ իսքէնճէ իլէ հէլլաք օլուպ՝ եթտիկինէ կեօրէ պուլուռ պէլասքըր¹ :

Յակիմոս պու միսիլիւ սիյասէթ իւզրէ հէլլաք օլա տուլինտէ , բաքիդ տախի երուսաղէմտէն ավտէթ է տիւպ կիտէր փատլշահըն եանընէ : Ինայէթի պարի պու սուրէթ իլէ եահուտիւտան էյալէթի իքի սէնէ տիւլմանըն շէրրինտէն ազատ գալուպ՝ յովնաթան տալ խի քէնտի ատէմէրի իլէ քահաթ օլուր իտի :

Յիամմոս նոմօսու թէրք հտէն ֆէսատէ պայիս քեօ թիւ եահուտիլէր՝ եզ գատիմ յովնաթանա տիւլման օլմաղ իլէ , անըն ասուտէ հալ իւզրէ քահաթ գալ տուլինէ հասէա հտէրէք՝ ճիւմէսի պիլ իթթիֆագ կիաիւպ մէքբիւր բաքիդի թահրիք հտէրէր , քի տէրհալ մաքէր իլէ կէլիւպ պիր կէճէտէ յովնաթա նը վէ անըն մաքէրինի դութալէր : Պէ չիւնքի բաքիդ տախի յովնաթանտան հօճ՝ տլմագ իւթէր իտի , միւ գէվիլէլին թահրիքի իւզրէ մաքէր թէտարիքինտէ օլուռ իսէտէ , եվիկա իսրայիլ էյալէթինտէ օլան սըր տաշէրինէ կիզլի հմր եազար՝ քի պիր թագրիպ յով

1 Ի ժամանակին յայնմիկ հարաւ յակիմոս . և խափանեցան գործք նորա . քակեցան երախք նորա . դաւաճեցաւ և ճէ կարէր խտիլ բան մի և հրաման տալ վտան տան իւրոյ : և մեռաւ . . . մեծաւ տանջանք . 1 Մաէ . 9 . 55 :

նախանձ էլէ կէթիւրէլէր : Վէ բաբին յովնաթան մէզ,
պուրէրին փեսաստ իւզքէ օլտուգէրինի տուլմաշ իլէ,
անլէրին պիւլիւքլէրնտէն էլլի ատէմ դուծուպ Էօլ-
տիւրիւր : Վէ ասքերի իլէ կիտէր չեօլտէ բեթբեսի
տէնիլէն մէմլէքէթի մամուրլատուպ օթուրուր անտէ :
Օլ պապտէ բաբիդ քիւլլիյէթլի ասքեր իլէ կէլիւպ
մէզլէրիւ մահալի գուշաթուր իսէտէ, պիր կեօնէ իճ-
րայի փեթուհաթ Էտէմէյիւպ մուհասէրէ չօդ վա-
գըթ սիւրտիւկի հալտէ, յովնաթան գարնտաշ շմա-
ւօնու անտէ պըրագուպ քէնտի պիր թագրիպ շէհիր,
տէն տիշարը չըգար : Վէ Էդրափտէ պուլունան սատը-
գանէ ճէմաէթի ճէմ Էտէրէք ճէսիմ ատէմ լիլէ ա-
փանսըզ բաբիդին օրտուսունու պասուպ պաշար ան-
լէրի գըրմաղէ : Բաբիդին ասքերի յովնաթան իլէ օլ-
րաշըր իքէն, շմաւօն տախի շէհիրտէն տիշարը չը-
գուպ բաբիդին Էափտըղի մէթէրիլի վէ շէհիրին պէ-
տէնիլի եղդմաղա թէրթիյպ Էթափլէրի ալէթլէրի եր-
գուպ Էագտըգտէն մատէ, անտէ պուլունան ասքերի
տախի գըրար : Պու սուրէթ իլէ բաբիդ ալթ օլտուգ-
տէ քէնտիլի թահրիք Էտէնլէրտէն չօդլէրիլի Էօլտիւ-
րիւր : Չիրա յովնաթանտան Էօճ ալամատըղինտէն մա-
տէ, չօդ ասքերի տախի թէլէֆ օլմաշ իլէ ազիմ րէ,
գալէթ օլտու քէնտիլի :

Պատէհու մէզպուր տեօնիւպ քէնտի Էէրիլի կիթմէ-
լի օլտուգտէ, յովնաթան ատէմ իրսալ Էտէր անէ քի-
գավլ Էտիւպ պարըշալէր : Վէ մուգատտէմ նէ գա-
տար Էսիր ալմըշ իսէ իսրայէլ ճէմաէթինտէն, անլէ-
րին ճիւմլէսիլի կէրի չէվիլէ : Վէ չիւնքի բաբիդ շայ,
Էթ նաշար գալմըշ իտի, պախուսուս քի յովնաթան
տան իսէվթ Էթմէսի իլէ պարըշմաղէ ըագի օլուպ պիր
տահա տիւլմանլըզ վէ քէտէր վէրմէմ տէյու Էէմիլ-
Էտէր : Վէ Էսիրլէրի տախի պըրագուպ կիտէր :

Յովնաթան տախի վարուպ մաքմաւ տէնիլէն մահալ

տէ սաքին օլուպ հէր վէճհ իլէ աստալէթ իւզրէ ճէ-
մանթին իտարէսինտէ պիլան գուսուր էթմէտիքտէն
մատէ , իթթիլալէ պալիս օլան քեօթիւ քիմէսնէլէրի
հէլուք հտէր իտի քի՝ սղիրէլէր իպրէթ ալարագ իւ-
լահի նէֆս օլալէր : Ինայէթի պարի՝ պու վէճհ իւզ-
րէ եհտի սէնէ իսրայէլ ճէմանթի տիւշմանտէն ա-
զատ գալտը :

Սիւալ 31 :

Պալատէ մէգբիւր դեմետր փատիշահ՝ Թէքթար յովնաթանա
տիւշմանլըգ էթտի՝ մի :

Ճ. Իթմէտի : Պէլի՝ մէզպուրուն Յիքրի տալիմա
ֆէսատ իւզրէ իտի , լաքին տիւշմանլըգ հտէճէք վա-
գըթ պուլամատը : Չիրա մէշհուր անտիոքոս փատիշա-
հըն (օ. քի ան իւշ սիւալտէ զիքր օլտու) աղէքսանդրոս
նամինտէ պիլ օլու տահա վար իտի . փէտէրի հօլ-
տիւքտէն սօնկրա պիլ վագըթ քէնտինի կիզէմիշ օ-
լուպ պու տէֆա մէյտանա չըգար : Ղէ չիւնքի մէզ-
քիւր դեմետր իլէ իքի գարնտաշ էվատը իտիլէր , փէ-
տէրինին փատիշահըղինի անքն էլինտէն ալմագ արզու-
սի իլէ ագետայէ կէլտիկինտէ , պիլ Թագրիպ էհալիյի
քէնտինէ պէնտ հտիւպ փատիշահ օլուր : Ղէ դեմետր
մապահաթը տույուպ՝ ապքեր ճէմէթտի իսէտէ , օլ-
մայա քի յովնաթան իլէ իթթիլալէ իւզրէ օլարագ
գուվլէթ քէսպ հտէ տէյու , քէնտի անտէն էվլէլ
յովնաթանա ֆէրման իրսալ հտիւպ՝ պարըշմագ ալ-
դուսի իլէ էմր հտէր քի՝ ապքեր վէ սիւահ ճէմէթ
սին , վէ երուսաղէմին գալէսինտէ ըհհին օլան եահու-
տիլէր խէլաս օլտուլէր . անլէրի քի մէգբիւր Բաքիդ
գալէյէ գօմուշ իտի (նիճէ քի օթուղ սիւալտէ զիքր
օլտու) : Պու միսիլիւ ֆէրման երուսաղէմին գալէսին-
տէ օլան մուհաֆըղլէրէ մալիւմ օլտուգտէ , ըհհին զ

Գւ.
Ժ.Անէ-
սանդ-
հու

րան ատէմէրի յովնաթանա թեմիմ եթտիքտէն մա-
 տէ , քէնտիլէրի տախի զայեթ խէվի էտէրէր :
 Օլ պապտէ յովնաթան՝ երուսաղէմին հիսարընը վէ
 սիծն տաղընը հըրաշընը եափտըրուպ զայեթ մամուր,
 լատըր : Պունտան գաթի նազար՝ պալատէ մէզքիւր
 իսրայէլ էյալէթ ինտէքի գալէլէրտէ օլան ասքէր՝ անլէ-
 րի քի բաքիդ թային էթմիշ իտի , յովնաթանըն պու-
 տէրէճէ փայէյէ վասըլ օլտուղինի տուլունճա՝ խէվիլէ
 րինտէն նաշի գաշար իտիլէր , ֆէգաթ նոմօսու թէրք
 հտէն քեթիլ եահուտիլէր՝ անլէր քի յովնաթանա
 տիւշման իտիլէր , բէթսօր գալէսինտէ գալըրլար :
 Ֆիշահիգա՝ պու խուսուստէ յովնաթան ազիմ շէ-
 րէշ քէսպ էթտի իսէտէ , մէզքիւր աղէքսանըրոս ա-
 նըն մէրտիլինի , պախուսուս քի դէմէտը փատիշահըն
 անէ ֆերման իրսալ հտիւպ՝ քէնտինէ պէնտ էթմէք
 իսթէտիկինի տուտուգտէ , քէնտի տախի ֆերման իր-
 սալ հտէրէք՝ յովնաթանը քահանայապետ նոսպ էթ-
 տիքտէն մատէ , ալթուն նիշան՝ վէ փատիշահա լայ-
 իգ լիպաս իրսալ հտիւպ գալլէ հտէր քի , տայիմա
 քէնտի իլէ սատագաթ իւզրէ գալա : Յովնաթան տա-
 խի պու գալլէ րադի օլմաղ իլէ , անըն իրսալ էթտիլի
 լիպասը կէլինիւպ՝ ճիւմէտի զայեթ շաղ օլարագ ու-
 քէր վէ սիւահ տախի ճէմ հտէրէր՝ քի իգ թիգա էթ-
 տիկինտէ անէ եադտըմ հտէլէր : Նազար էյլէ պուրա-
 տէ՝ քի ալլահ նէ տէրէճէ ազիմ ինայէթ էթտի իս-
 րայէլ ճէմանէթինէ , զերա իքի փատիշահ՝ դէմէտը վէ
 աղէքսանըրոս պիրի պիրինէ տիւշման օլմաղ իլէ , իքի
 սիտէ յովնաթանըն եադտըմնէ ումուտ հտէրէք՝ պի-
 րի պիրինտէն զիյատէ շէրէֆ վէ փայէ վէրերէր անէ :
 Նիճէ քի պալատէ զիքը օլտուղի մէնվալ իւզրէ , դէ-
 մէտը մուգատտէմ՝ յովնաթան իլէ պարըշմագ արզու-
 սինտէ օլարագ՝ աղիմ սերպէսթլիք վէրմիշ իտի անէ ,
 լաքին ըուսուլմ վէ շուուլթ իւզրէ գալլի գաբար

էթմիշ օրմատըղինտէն , աղէքսանդրոսուն անըն իլէ էէք տիլ օլտուղինի տուլտուգտէ , թէրրար Ֆերման իրաւ էտիւպ՝ հէր վէճհ իլէ յովնաթանա՝ վէ ճիւմէն իսրայէլ ճհմանէթինէ ազիմ սէրպէստիլէթ վէ չօգ տիւրիւ բուխսէթ վէրիւպ՝ մեթաթ պան միրի խարճընտէն մահվ էթտիքտէն մատէ , տաճարտա գուրպան էթ մէք վէ հիսարլէրի մամուրլաթմագ իչիւն իգթիղա էտէն մասրաթ՝ միրի խաղինէսինտէն վէրիլէ տէյուլ մատ էտէր , նիճհ քի պէյան տըր մահալինտէ : Աէ լաքին իսրայէլ ճհմանէթի մէզպուրուն Ֆէսատ իւղ բէ օլտուղինի պիլմէկ իլէ , անըն ճհվապլէրինէ ինան մայուպ՝ աղէքսանդրոս իլէ էթտիլէրի գաւվի պօղ մազլար , Պատէհու՝ աղէքսանդրոս չօգ ապէր ճհմ էտիւպ , յովնաթան տախի իսրայէլին ապէրի իլէ ա նըն էարտըմնէ վարուպ ճհնկ իւզրէ օլտուգլէրինտէ , գեմէտը ճհնկտէ էօթիւր , վէ ապէրի տախի գըրըլուպ գաջտըլի հարտէ , զապթ էտէր աղէքսանդրոս քէնտի փէտէրինին փատիշահլըլինի :

Միւս 32 :

Պալատէ մէգքիւր աղէքսանդրոս՝ յովնաթան իլէ տայիմա մուհապպէթ իւզրէ գալտըմը :

Ծ. Պալտը : Ֆիհադիգա պու խուսուստէ մէզա պուր հէր նէ մըգտար միւսթէրիհ օլտու իսէտէ , մը աըր փատիշահը պտղոմէոս իլէ իթթիֆագ էթմէք աը գուսինտէ օլտու՝ քի անըն դարափընտէն տախի քէնտի նէ քէտէր պուհուր էթմէսին : Օ՝ էճիլտէն մըրըրա ա տէմ իրաւ էտիւպ՝ մէզպուրուն գըզընը (քի անըն իս մի կղէոպատրա խտի) քէնտինէ դէվճէ ալմագ իսթէ տիկինտէ , պտղոմէոս տախի բագի օլարագ գըզը իլէ կէ լիր ագ էայա , վէ ազիմ մէհտ իւզրէ տիւլին էտիւպ՝ աղէքսանդրոս տամատ օլտու պտղոմէոսա :

Յովնաթան տախի տիւրիւնէ տալէն ջուռնմաղ իլէ ,
 ազիմ սալթանաթ վէ փէշէշ իլէ կիտիւպ՝ իբլ փատի,
 շահըն հուղուրինէ չըգտողինտէ , իզգէթ վէ թալթիթ
 հաէրլէր անէ : Չազասա՝ յովնաթան իսրայէլ միլէթի
 նին զայրեթինտէ ջուռպ՝ ինայեթի խիւտա իքի փատի,
 շահըն ինտինտէ ազիմ շէրէթ պուլտու իսէտէ , օ վա,
 գըթ/պազը . քնօթիւ . քիմնէլէր երուսաղէմոնէն ագետայա
 կիտիւպ՝ անըն հագգընտէ թէշէքքի էտէրլէր , լաքին
 աղէքսանդրոս՝ անլէրին միւզէվիւր օլտուղինն պիլիւպ՝
 ճէվապլէրինն էպէտի ամէլ էթմէտիքտէն մատէ , տէր,
 հալ փատիշահա լալիդ լիպաս կիլտիրիւպ . քէնտի եա,
 նընտէ օթուրտուր յովնաթանը , վէ էմր էտէր . քի . քիմ
 սէ անըն հագգընտէ թէշէքքի էթմէսին : Պատէհու
 յովնաթան ազիմ մէճո ու օպթանաթ իլէ երուսա,
 ղէմէ կէլտիկինտէ՝ անըն տիւշմանլէրի զայեթ թէվի
 էտէրէք սագլանըրլէր անըն եիւղիւնտէն :
 Պէլի աղէքսանդրոս՝ փէտէրինին փատիշահաղինի զապթ
 էթտի , ֆիամմա՝ մէզքիւր դեմէտրին կիլիտ դարափլէ,
 րինտէ պիլիւր փաւոր ջուռպ՝ անըն իսի տաթի դեմէտր ի,
 տի , պու իքինճի դեմէտր՝ փէտէրինին էօլտիւկինի ի,
 շիտինճէ , ճէսիմ ասքէր իլէ կէլիւր աղէքսանդրոսուն
 իւզէրինն : Վէ լաքին չիւնքի յովնաթան վէ աղէքսանդ
 րոս պիրի պիրի իլէ իթթիթագ էթմիշ խիլլէր : դեմէտ
 րին սերասքէրի ապողոնիոս նոմ . քիմէանէ , օ քի զայ,
 էթ . քիպիլը վէ . քէնտինի պէկէնմիշ խտի , ճէնն իւզրէ
 օլմաղտէն ագտէմ տիւրլիւ . քիպիրանէ ճէվապլէր իլէ՝
 յովնաթանա թապէր էտէր քի՝ սէն տաղլէրէ ումուտ
 էտիւպ քիպիրլէնմիշին , կէլ օվատա իմթիհան օլալըմ,
 քի պիլլէ գարըր տուրմաղէ գատըր օլամաողղինի պիլլէ,
 սին : Յովնաթան պու միսիլիւ ճէվապլէրի իշիթտիք,
 տէ , կիւճէնիւպ տէրհալ օն պին ճէտուր ասքէր իլէ ,
 վէ գարնտաղ շմաւօն տախի պէրապէր երուսաղէմ
 տէն չըգուպ եաֆայա կիտէրլէր : Վէ լաքին մէզքիւր

ապրողնիոս քենտի՝ դարափընտէն մուհափըզ Թային
 Եթմիշ օլմաղ իլէ՝ Եհայի գափուլերի աջմաղ՝ Ահ յով
 նաթան Դէնկ իւզըն օլտուգտէ՝ Եհայի ինվիթիտէն
 նալե տէրհալ գափուլերի աջաթ քի մէմէքէթի խոս
 րապ Եթմէսին՝ Օլ պապտէ յովնաթան ապերի իլէ ի
 շերի կիրիւպ զապթ Եթտի Եաֆայը՝ Ապրողնիոս մաս
 լահաթը տուլտուգտէ՝ Կեօյո գաջամագ Կեօստերի
 հիսապը՝ ապերի իլէ ազոփոտ նամ մահալին օլմաթ
 նըն դարափընէ կիրիւպ՝ Եօլ իւզերինտէ փուսուտա
 ապեր պէքլտիթի՝ քի յովնաթան Կէմէլէ օլտուգտէ
 փուրալէր անի՝ Ֆիամմա՝ յովնաթան անըն հիյէսինի
 պիլմէ կ իլէ՝ Եվլէլա փուսուտա օլանլերի գըրար
 պատէհու ապրողնիոսուն իւզերինէ վարուպ՝ ինայէ
 Թի պարի անլերի տախի գըրուպ՝ գալան ապեր ա
 զոփոտա դադան փութուն փութաանէսինէ գաջուլ
 իսէտէ՝ անի տախի Եագուպ՝ սէքիզ պին ատէմ հէլ
 լաք Ետեր տիւլմանտէն՝ Ահ անտէն տեօնիւպ ասկա
 զոն տէնիլէն մէմէքէթէ կէլտիքտէ՝ Եհայի անէ ա
 զնմ իզգէթ պիրլէ գարը չըգուպ գապուէ Ետեր՝ վէ
 անտէն կէլլիթ Երուսաղէմէ զայէթ չօգ Թաթան իլէ
 Յովնաթանըն պու միսիլիւ մէրտիլինի ուղէքսանդրոս
 փատիշահ իշտինԴէ՝ զայէթ խօշանուպ՝ անէ Թէք
 րար ալթուն նիշան իրսալ Ետեր՝ քի օ՝ դարդ նիշան Թա
 չըմագ Եալընդ փատիշահլերին գարնտալընէ մախսու
 փտի՝ վէ տախի ակկարօն տէնիլէն Եյտլէթի պէր վէճ
 հի մալիքեանէ վէրիթ անէ՝

Եազար գըլ պուրատէ մէզքիւր ապրողնիոսուն սէ
 ֆիլ հալինէ՝ օ՝ քի՝ քենտի ապերինէ ումուտ Ետէ
 րէթ դուրուքիլէթ պիրլէ յովնաթանա խապէր իրսալ
 Եթտի՝ ապերի Թէլէֆ օլտուգտէն մատէ՝ քենտի
 տախի զայէթ ըհլալէթ պիրլէ ֆիլաթ Ետեր՝

Պալատէ մէջքիւր մըսըր վատիշահը պտղամէնո՝ քի աղէքսանդ-
րոս վատիշահա գըզընը վէրտի : անըն իլէ տայիմա մուհապպէթ
իւզըն գալտը մը .

Ծ. Պալմատը . Պախուսուս քի ֆէնտ իլէ անըն փա-
տիշահըղինի զապթէ հտիւպ է օլիւմիւնէ տախի սէպէպ
օլտու . գիրա դայէթ քեօթիւ վէ դատտար քիմէսնէ
Գւ. օլմաղ իլէ՝ աղէքսանդրոսուն փատիշահըղինի զապթ
ԺԱ. Եթմէք իսթէր . լաքին Տիլէսի զահիրէ չըգմասըն
տէյու կէօյա մուհապպէթ իւզըն տամատընէ թէպ,
րիքէ կիթմէլի օլուպ՝ զայէթ Ծէսիմ՝ ապէր իլէ չը-
գար մըսըրտան . վէ անթէքեայի վարընճէյէ տէկին
հանկը մէմէքէթէ կէլտի իսէ՝ Եհալի անէ գարը չը-
գարագ իզզէթ պիրէ գապուլ էտէր . նիճէ քի ա-
ղէքսանդրոս թէնպիհ Եթմիշ իտի : Վէ հէր եէրտէ պի-
րէր սէպէպ իլէ ապէր պըրագուլ՝ տէնիզ գըլը .
սքտէ օլան մէմէքէթէրէ հիւք՝ էտէրէք անթէք-
եայի կէլտիկինտէ , գալպինտէքի ֆէսատը աշիքետը
էտիւպ՝ անի տախի զապթէ հտէր : Զիրա օ վագըլթ
սիս էյալէթէրի դարաֆէրինտէ՝ Ծէմաէթին պէյիւն
տէ ասիլիք զուհուր Եթմիշ օլմաղ իլէ , աղէքսանդրոս
տնկերի թէսքին Եթմէկէ կիթմիշ իտի : Պուստան գա-
թի նաղար . պալատէ մէջքիւր իքինճի դէմէտըն խա-
պէր էտիւպ՝ տամատը աղէքսանդրոսուն հագգընտէ
թէշէքքի էտէր : Պէլի պու պապտէ աղէքսանդրոսուն
գապահաթը եօգ իտի , լաքին դատտար պտղամէնո՝
քէնտի ֆէսատընը կիզլէմէք իչիւն անի դապահաթը
Եթտի : Վէ դէմէտը իլէ իթթիֆագ- էտիւպ , գըզընը
տախի աղէքսանդրոստան պըրուպ վէրիւր անէ :
Վագաա՝ պու մատտէ պիւլիւք րէզալէթ իտի պտղո-
մէոսա՝ վէ անըն գըղընա . լաքին մէզպուր քեօթիւ
քիմէսնէ օլմաղ իլէ , տիւշիւնմէտի քէնտի րէզալէթինի :

Վէ աղէքսանդրոս մասլահաթը տուտուգտէ , չօք ապ
քէր իլէ պտղովէ ոսուն իւզէրինէ կէտի իսէտէ , աթ
օլուպ գաջար արսպարըն զարափընէ , վէ արսպ փա
տիշահը դաքէէլ նամ քիմէսնէ՝ անըն պաշընը քէսիւպ
պտղովէ ոսա իրսալ հտէր :

Նազար էլէ , աղէքսանդրոս տամատ օլտու պտղովէն
սա քի՝ անըն ետրտըմը իլէ փատիշահըղի մէթանէթ
պուլա , լաքին անըն ետի իլէ դահթի շահանէտէն իս
րաճ՝ օլտուգտէն մատէ , հօմրիւ տախի թէլէֆ օլտու :
Անճագ դանն էթմէ քի պտղովէ ոսուն էթտիկի դառ
տարըգ քէնտինէ գալըն , իլլա քի իւշ կիւնտէն սանկ
րա քէնտի տախի հօլտիւ : Վէ օ քի ֆէսատ ֆիքրինի
իճրա էթմէք իշիւն՝ պալտտէ մէղքիւր մէմէքէթլը
տէ ասքէր պըրագմըշ խի , հօլտիւկի դահիբէ չըգ
տըգտէ , օ մահապէրին հհալիսի՝ անըն ճիւմէն ասքէ
րինի դըրուպ թէլէֆ հտէրլէր : Օլ պապտէ պալտտէ
զիքը օլան իքինճի դէմետը դապթ հտէր աղէքսանդրո
սուն փատիշահըղին :

Ֆիհհագիգա ինայէթի պարի օ հսնատէ յովնաթան
տիւշմանտան խալի գալոշ , վէ լաքին ջիւնքի երուսա
ղէմին գալէսի օ անէ տէկին տիւշման էլինտէ խտի , անի
խէլաս էթմէք արղուսի իլէ , ասքէր ճհմ էտիւպ գա
լէյի մուհասերէ էթտիկինտէ , նօմօսու թէրք հտէն
քեսթիւ եահուտիլէր՝ վարուպ դէմետը փատիշահ
խապէր վէրիլէր , օ տախի կիւճէնէրէք յովնաթանս
ֆէրման իրսալ հտէր , քի մուհասերէյի թէրք էտիւպ
աքեայա կէլէ քէնտի եանընէ : Իմտի յովնաթան՝ մու
հասերէյի տահա դիյատէ թագվիլէթ վէրտի իսէտէ ,
իգաաթըղ օլմասըն տէյու՝ ալթուն վէ կիւմիւշ փէշա
կէշ իլէ , վէ ճհմաէթին իթթիեարլէրինտէն տախի ա
լիմ քիմէլէր ալուպ՝ կիտէր անըն եանընէ : Վագաա՝
պու պապտէ յովնաթան աղիմ թէհլիքէյէ գօտու քէն
տինի , լաքին միլլէթինին սէլամէթի իշիւն պի իսէվֆ

Պէ
Իտը

կիժտի . Վե ինայեթի պարի ղեմեոր անտէն ղայեթ
խօջանուպ աղիմ իզգեթ էտէր . վե քահանայապետ
նասպ էտիւպ . մուգատտեմքի փայեսինի ինամ էթ
տիքտէն մատէ . տահա ջօգ տիւրլի սերպեստիյեթ
վերիւր անէ . վե իսրայել ճեմտեթինէ . վե ջօգ մաս
ըաթլարտան մասլ էտէր անէրի .

Նազար գըլ պուրատէ ղեմեորին հայինէ . զիրա գուլ
վեթ քեսպ էտերեք քէնտի թահլի հիւքմիւնտէ օլան
մէմէքեթլեր հէր վեճճ իլէ իզաաթ իւզրէ օլտուգլէ
րի . հարտէ . եէրլի ասքերին իւլիւֆեսինի . քէսիւպ ճէ
վապ . վերիւր անէրէ . ֆեգաթ կիրիթտէն . քէնտի իլէ
պերապէր . կեթիւրտիկի եապանձը ասքերի սազլար .
Պու ճիհեթտէն եէրլի ասքեր ղայեթ կիւճէնիւպ ճիւմ
լէսի եէր տիւ տիւլման օլուր անէ . զիրա մէզպուրլեր
էզ գատիմ ճէնկճի օլմաղ իլէ . պաշգա սուրեթ իլէ
կէջինեմէզ իտիլեր . պախուսուա անթէքեա էհալիսի
տախի անըն հարեքեթինտէն խօջանմաղ իտի .

Պուստան գաթի նազար . պալատէ մէզբիւր աղէք .
եանդրոսուն պիր քիւջիւք օղլու գալմը իտի արապ
փատիշահընն եանընտէ . քէ անըն իսի տալի անտիո
քոս իտի . Վե տրիփոն նամինտէ պիր ճէսուր ոլին պա
շը . օ . քի աղէքսանդրոսուն դարաֆը իտի . անթէքեա
էհալիսինի . վե եէրլի ասքերինին ղեմեորտէն եիւ
ջէվիւրիւպ անէ տիւլման օլտուգլէրինի անկլատրգտէ .
իւթեր քի մէզբիւր անտիոքոս ջօճուղի արապլարտան
ալուպ փէտերլինին եէրինէ փատիշահ էտէ անթէքեա
տէ . Օ' էճիլտէն արապ փատիշահընն եանընէ կի
տիւպ . ֆիքրինի պէյան էտէր անէ . վե պիր վազըթ
տէն սօնէքա անտիոքոսու ալուր . վե ղեմեոր քի եէրլի
ասքերէ ճէվապ վերմիլ իտի . անէրի տախի քէնտինէ
ճէլպ էտէր . Օլ պապտէ ղեմեոր նազար գալուպ . յով
նաթմանա խապէր էտէր քի քէնտինէ եարոքմձը սո
քէր իրսալ էտէ . օ տախի իւջ պին մէրտանէ ճէնկճի

իրաւ էտէր անթերեայէ ։ Չէ հալի տույուպ Երև
 ինքիւրի պին ատեմ ճեմ օլուր քի ղեմեարի Եօլտիւրէ
 լեր ։ մեզդուր խելիքինտէն նաշի գալէյէ փրար հեմ
 տիքտէ ։ յովնաթանըն իրաւ էթտիլի աքքէր տէրհաւ
 է հալինին իւզերինէ հիւճ՝ հտերէք աներտէն Երև
 պին ատեմ գըրտըգտէն մատէ ։ մեմէքէթի տախի Եր
 գուպ Թաւան հտերէր ։ Ֆեհմ էյլէ է հալինին սէփիւ
 հալինի ։ գերա անէր քի ասիլիէ Երև դուլթուպ քէն
 տի փատիչա հերինի Եօլտիւրմէք Խթէր խտիլեր ։ անի
 Եօլտիւրմէկէ գատըր սլամատըգլէրինտէն մատէ ։ քէն
 տիլէրինտէն օ գատար ատեմ Թէլէֆ օլուպ մեմէքէթ
 լերի տախի վէրան վէ Թաւան օլտուգտէ ։ գալան ճէ
 մաէթ ղիգալէրի իլէ սիւհալէրինի պըրագուպ ղեմեա
 լէն նիլապ էտերէր քի ճեմաէթի գըրմաթըլեր տէյու
 Թէնպի հտէ յովնաթանըն աքքերինէ ։ Վագաա նի
 ճէ քի ղեմեար Եհալիլի Թեքտիւր հեմէք խթէր ի
 տի ։ մատամ քի քէնտի Եօլտիւրմէն գատտ հեթտիլեր ։
 քեզա յովնաթանըն աքքերի տախի անէրտէն Եհալ
 մագ արդուսինտէ Խտի ։ գերա անիւր տայիմա Խաաիմ ի
 տիլեր իսրայէլ ճեմաէթինէ ։ օ Եհիլտէն ֆուրսաղ պուլ
 տուգլէրինտէ ։ Եպէտի մէրհամէթ էթմէյերէք գըրտը
 լեր անէրի ։ վէ դայէթ չօդ Թաւան հտիւպ աղիմ շաք
 լեգ վէ շերէֆ իլէ ալտէթ հտերէր Երուսաղէմէ ։

Սիւալ 34 ։

Պալատէ մէքիւր ղեմեար քի յովնաթանըն Եարտըլ իլէ Եօ
 լիմտէն խէլաա օլտու ։ վատինի իճրա Եթտիլի ։

Ճ. Լեթմեարի ։ Ֆիլհագիգան մեզդուրուէն հէր վէճ
 իլէ տիւլմանլերի Թէլէֆ օլուպ յովնաթանտան մեմուլ
 օլմաղէ պօրճու իքէն ։ անթէքէա Եհալիսի իղաաթ
 իւզրէ օլտուգտէ ։ վատինի իճրա Եթմետիքտէն մա
 տէ ։ տիւլման տախի օլտու ։ վէ լաքին ինայէթի պա

րի՝ յովնաթանէ քէտէր հտէճէք վագըթ պուլամատը :
 Զիրա պաշտէ զիքը օլտուղի մէնվալ իւզրէ , տրիփոն
 քի՝ աղէքսանդրոսուն օղու անտիօքոսու արապէրտէն
 Անդի ալմը շիտի , անի կէթիւրիւպ վատիշահ էթտի կինտէ ,
 օրոս դեմե-տրին ճէվապ վերտիկի եէրլի ապքեր՝ անտիօքոսուն
 եանընէ կէլիւպ ճէմօլուր : Վէ դարաֆէյին ճէնկ իւզ-
 րէ օլտուգլէրինտէ , դեմետր ալթ օլուպ ֆիրար էթ ,
 մէկ իլէ՝ տրիփոն զապթ հտէր անթէքեպլը :
 Պու անտիօքոս տախի՝ իսրայէլ միլէթի իլէ տօսթ օլ-
 մագ արզուսինտէ օլարագ յովնաթանա ֆերման իրսալ
 հտիւպ՝ անի քահանայապետ էթտիքտէն մատէ , օ տէ
 րէճէ ազիմ փայէ վէ շէրէֆ վէրիւր , թա քի փատի,
 շահլէրէ մախսուս օլան նիշա՝ իրսալ հտէր անէ :
 Վէ տախի անըն գարնտաջը շմաւօնու՝ փարաշամ գըլը-
 սընտէն՝ մըսըր սընըրընէ վարընճէ հիւբիւմտար վէ սէ
 րապքէր նասպ հտէր : Օլ պտպտէ յովնաթան՝ յորդա
 նան չայըն գարըսընտէ օլան մէմլէքէթլէրէ վարուպ
 անլէրի կէզտիքտէ , սիւրեանի ապքերի կէլիւպ ինթի,
 սապ հտէր անէ : քէզա ասկազօն դարաֆլընէ կէլտիք-
 տէ , հհալի փիզլէթ պիրլէ գապուլ հտէր անի :
 Վէ անտէն գապա նամ մէմլէքէթէ կէլիւպ՝ հհալի շէ
 հիր գա իուլէրինի աջմատուղի հալտէ , հզրաֆտէ օլան
 ջիթլիլէրի երզուպ թալանէթմէկ իլէ , թէսլիմ օլուր-
 լէր , վէ ճէմանէթին պիւյլիւքլէրինին հվատլէրինի տա-
 խի րէհին վէրիւրէր : Յովնաթան անլէրի երուսաղէմէ
 իրսալ հտիւպ , քէնտի շամ դարաֆլընէ կիտէր ,
 վէ դեմետրին թէվապիլէրի՝ անի մէն էթմէք իսթէ ,
 տիքլէրինտէ , անլէրէ գարը կիտիւպ վուրուր անլէրի :
 Գէզա շմաւօն՝ բէթսուրա տէնիլէն մէմլէքէթի ճէնկ
 իլէ ալուպ՝ ատէմ թային հտէր անլէրին իւզերինէ :
 Վէ տախի յովնաթան՝ նասօր տէնիլէն օլոյա կէլտիք-
 տէ , տիւշման իքի պիօլիւք օլարագ՝ պիր թագըմը
 փուսուտա կիզլէնիւպ՝ օ պիր թագըմը ճէնկ էթմէլ

օլտուգտէ , յովնաթանը օրթոյա ալըրար , վէ ապէ-
 ըի խէվի Կտիւպ գաջընճէ՝ քէնտի ֆէգաթ իքի ա-
 տեմ իլէ գալար իսէտէ , ալահա իւմուտ Կտէրէք՝
 տիւշմանըն իւզէրինէ վարուպ անլէրի շալըրտըղնտէ ,
 Եանընտէն գաջան ապէր՝ անըն ղայրէթինէ վէ ճէսա-
 ըթինէ նազարէն թէքրար տեմուպ կէլմէկ իլէ՝ օ
 կիւն իւջ պին ատեմ գըրուպ տիւշմանը գաջըրըրէր ,
 վէ անտէն կէլիւրէր Երուսաղէմէ :
 Վէ չիւնքի յովնաթան տիւշմանը ֆէթհ Կտիւպ՝ հէր Գլ .
 վէճհ իլէ իգպալ իւզրէ օլարագ ղայթթ շէրէֆ պուէ ԺԲ .
 տու , միւրատ Կտէր քի բոմալըլէրին՝ վէ սպարտալըլէ
 ըին (օ քի մուա դարաֆընտէ տիր) վէ սայիր մահալ-
 լէրին հիւքիւմաարէրի իլէ գալըլի գարար Կտիւպ
 իթթիֆագ Կտէ՝ քի իգթիզա Կթտիկի հալտէ , քէն
 տինէ Եարտըմ Կտէրէր : Պէլի իսրայէլ ճէմաէթի մու-
 գատտեմ տաիի անլէր իլէ իթթիֆագ Կթմիշ իտի ,
 (նիճէ քի իկիրմի թօգուղ սիւալտէ զիքր օլտու) լա-
 քին չօգ վագըթ կէջմիշ օլմաղ իլէ , յովնաթան օ գալ-
 լի թէճուտ Կթմէք աղղուսի իլէ , իքի մեթմէպէր ա-
 տեմ իրտալ Կտէր անլէրէ : Վէ մէգպուրէր՝ բոմսյա վէ
 սպարտայա վարուպ յովնաթանըն մաթլուպի իւզրէ
 գալըլի գարար Կտէրէր : Վէ տեօնիւպ տահա Երու-
 տաղէմէ կէլմէզտէն Կվիլէլ , դեմետր փատիշաճըն թէ-
 վապիլէրի ճէսիմ ապէր իլէ յովնաթանըն իւզէրինէ
 կէլմէլի օլտուգտէ , յովնաթան տաիի անլէրէ գարը-
 կիթտի իսէտէ , տիւշման թէրթիյպ Կթմիշ իտի քի կէ-
 ճէ վագթի անի պասա : Վէ յովնաթան անլէրին թէր
 թիյպինի տույուպ՝ օ կէճէ ղայթթ թէթիք իւզրէ օլ-
 մաղ իլէ , մէգպուրէր իւզիֆիլէրնտէն նաշի օլտուգ-
 լէրի Եերտէ պիրի պիրինէ Եագըն աթէշ Եագուպ քէն
 տիլէրի գաջարէր , անճագ յովնաթան անլէրին գաջ ,
 աղղինի ֆէրդ Կտէմէզ , զիրա աթէշի կեօրիւնճէ ղանն
 Կտէր քի անտէ տիրէր : Սապահ օլուպ մասլահաթը

անկախորդտե՝ տե՛ր հալ փեշերնե՛ տիւղեր , լաքին
եթիշէմէզ , զերա մեզպուրէր ազատ տէնիլէն չայլն
գարշը դարաթընէ կէջմիշ իտիւեր :

Վէ անտէն ալտեթ հտերէք՝ արապլարը վուրուպ թա-
լան էթտիքտէն սոնկրա , շամ վէ ասկաղօն դարաթըն-
տէ օլան մամաւը գալէլերի տախի զապթ հտեր , պա-
խուսուս եաֆա եհալիսի դեմետը փատիլասհա միւլիւն
օլմաղ իլէ , յովիւթան կէլիւպ անի տախի ալը , վէ
անլերին իւզերինէն ատեմ թային հտեր :

Պատեհու երուսաղէմէ կէտիքտէ ճեմաեթին ինթի
եարլերի իլէ մէշվերեթ հտիւպ՝ երուսաղէմին հիսար-
լերինի եափտըրը , զերա սեղ կէլիւպ կեղրօն տերէսի
դարաթընտէքի պէտէնի երգմըշ իտի : Աէ տախի չիւն
քի օ անէ տեկին երուսաղէմին գալէսի տիւլման էլին
տէ իտի , պու տեֆա անըն եղրաթընէ եիւքսէք հի-
սար չէքիւպ անի գուշաթտըգտէն մատէ՝ մէն հտեր
քի տեղունի գալէտէ օլանլեր իլէ քիմնէ ալըշ վերիշ
եթմէսին , վէ զախիլրէ վերմէսին անլերէ՝ քի նաչար
գալուպ գալէյի թէսլիմ հտէլեր , մատամ քի ախեր
սուրեթ իլէ անի ֆեթհ եթմէք զայթեթ կիւճ իտի :

Ֆիւամմա պալատէ մեզքիւր տրիփոն՝ օ քի անտիոքը ,
սու փատիլասհ էթտի , պու տեֆա ֆէսատ ֆիքիլրէ
զահիւպ օլարագ՝ իսթեր քի անի եօլտիւրիւպ քէնտի
փատիլասհ օլա , վէ լաքին՝ պէլքի յովիւթան ըրզա օլ-
մաղ տէյու խէվթ եթմէսի իլէ , մերամ հտեր քի եվ-
վէլա անի եօլտիւրէ : Օ՝ հճիլտէն ճէսիմ ապեր իլէ
բեթսան տէնիլէն մահալէ վարտըգտէ , յովիւթան տա-
խի գըրգ պին ատեմ իլէ անէ գարշը վարընճ , տրի-
փոն ճէնկ եթմէկէ ճէսարեթ հտեմէտիկինտէն՝ միւ-
րայի սուրեթ իլէ մուհապպեթ կեօստերի , մատամ
քի եվվէլա տօսթ իտիլեր : Պուստան գաթի նա-
զար , ազիմ շերէթ վէ հէտիլէ տախի վերիւպ ապէ-
լինէ թէնպիհ հտեր քի յովիւթանա իդաւթ հտէլեր :

պախուսուս՝ կեցա ագեայը անէ թէսլիմ էթմէկէ կէլ միշ կիպի տէր քի նէ իգթիզա՝ քի ասքերէ պու գա տար զահմէթ վերիքսին, իրսալ էթ անլերի, ֆէգաթ պիրազ ատէմ գալըն սէնին եանընտէ, վէ կիտէլիմ ագեայէ՝ քի՝ անի սանա վերէյիմ: Յովնաթան անըն ճէվապընէ ինանմաղ իլէ, եանընտէ իւջ պին ատէմ սագլայուպ գուսուրուսա իզին վերիք: պատէհու իքի պինի տախի իրսալ հտիւպ գալը պին ատէմ իլէ: Չէ ագեայա կիթտիքլէրինտէ, զատտար տրիփոն տէր հալ շէհրին գափուլէրինի գափատուպ յովնաթանըն եանընտէ օլան պին ատէմի գըրուպ՝ քէնտինի հսիր կի պի ագեատէ մէքս էթտիքտէն մատէ, անըն կէրի չէ վերտիկի իքի պին ատէմին արտըւըրա ասքեր իրսալ է տէր քի՝ անլերի տախի գըրուպ թէլէֆ հտէ, լաքին մէզպուրլէր մասլահաթը անկլայուպ ճիւմլէսի ուլ իթ, թիֆագ եէք տիլ ճէնկ իւզրէ օլտուգլէրի հալտէ, տը, ըրիփոնուն իրսալ էթտիկի ասքեր խէվֆ հտէրէք կէրի տեօնէրլէր: օլ պապտէ մէզքիւր իքի պին ատէմ ե րուսաղէմէ կէլիւպ՝ մատտէյի պէյան էթտիքլէրինտէ, ճիւմլէ իսրայէլ ճէմաէթի ազիմ գասալէթ իւզրէ յով նաթանը աղլայուպ եաս դութար:

Իպրէթ ալ, յովնաթան օ՝ անէ տէկին նիյազ պիր, լէ ալահըն գուտրէթինէ ումուտ հտէրէք՝ ազիմ ֆէ, թուհաթ իւզրէ տայիմա տիւշմանը թէքտիր հտէ կէլ միշ իքէն, պու տէֆա ինսանլէրէ ումուտ հտիւպ՝ րօ մալլէրտէն իմտատ պուլմագ արզուսինտէ օլարագ՝ ան լէր իլէ իթթիֆագ էթտիկինտէ, եանըլուպ քէնտի թէլէֆ օլտուգտէն մատէ, ճիւմլէ իսրայէլ ճէմաէթի նի տախի ազիմ թէհլիքէյէ պըրագտը: Զիրա՝ անըն հսիր օլտուղի զահիրէ չըգտըգտէ, հգրաֆտէ օլան փութփէրէսթլէր մէշվէրէթ հտէրլէր քի՝ ուլ իթթի ֆագ իսրայէլն իւզերինէ գալգուպ ճիւմլէսինի գը, րայէր:

Պալատէ զեբր օլտուղին մէնվալ իւզրէ՝ յովնաթան քի տրիփմուսն
եանընտէ հսիւր գալտը , պատէհուս քիմ իտաղէ էթտի իւրայէլ
ճէմաէթինի :

ԳԼ. Ծ. **Ա**նքն գարնտայը շմաւօն : Զիրա նիճէ քի փէտէ
ԺԴ. ըի վէ օ պիւր գարնտալէրի նօմօս վէ միլէթ ուղրուսնէ
ՊԻՆԸ վիւճուտէրինի հսիրկէմէտիլէր , քէզա շմաւօն տախի
ԺԶ. հսիրկէմէզ , պախուսուս ճիւմլէ իւրայէլ անէ ըիճա
էթմէկ իլէ՝ ասքէր ճէմ հտիւպ երուսաղէմին հիսալ
ըննը եափտըգտէն մատէ , ատէմ իրսալ հտիւպ եա
ֆայը տախի զապթ հտէր :

Պատէհու մէզքիւր տրիփոն ճէսիմ ասքէր իլէ իւրայ
էլ էյալէթինէ կէլիւպ՝ յովնաթանը տախի պէրապէր
կէթիլիւր , վէ շմաւօնուս ասքէր ճէմ էթտիկինի տուլ
տուղինտէ , խապէր հտէր քի՝ յովնաթանըն միրիյէ
էիւզ քէսն վէրէճէկի օլմաղ իլէ պուրտտէ մէքս օլ
տու , օ ազգէյի վէ անըն էվատէրինտէն իքիսինի իը
սալ էթ քի՝ խէլաս օլտուղինտէ ասիլիյէ էիւզ դութ
մասըն : Շմաւօն պու ճէվապը իլէթտիքտէ , անըն ֆէ
սատ իւզրէ օլտուղինի ալիքէար պիլտի իսէտէ , մէզ
պուրուս մաթլուպինի իճրա հտէր քի՝ պու խուսուս
տէ ճէմաէթ իլէ քէնտի պէյինտէ նիֆազ զուհուր
հտէրէք՝ տէնիլմէսին քի ազգէ վէ յովնաթանըն էվ
լատլէրինին սէպէպինէ անըն հօլիւմիւնէ պատի օլտու :
Փիլճադիզա պու պապտէ շմաւօն գուսուր էթմէտի ,
վէ լաքին զատտար տրիփոն սիօզիւնտէ տուրմայուպ
յովնաթանը պըրադմատըղինտէն մատէ , իւրայէլին
թօիւրաղինտէ կէզէր քի ճէմաէթի գըրա , վէ հան
կը դարաֆա քի կիթտի իսէ , շմաւօն տախի անէ գար
լը կիտէր քի՝ ճէմաէթէ քէտէր վէրմէսին : Վէ չիւնքի
յովնաթան երուսաղէմին գալէսինին հըրաֆընէ հիսար
չէքիւպ տէրուսնի գալէտէ սաքին օլան տիւշմանէ քիմ ,

սէ զախիրէ վերմէսին տէյու թէնպիհ էթմիշ խոի (նի
 ճէ քի օթուզ տեօրթ սիւալտէ զիբր օլտու) , օ էճիւ
 տէն մէզպուրէր զայնթ նաջար հալէ տիւշիւպ զա
 ըուր գալմաղ իլէ , պիւ թագրիպ տրիփոնա խապէր
 էտէրէր քի՝ չեօլ դարաֆընտէն կէլիւպ քէնտիւնէրինէ
 զախիրէ կէթիրէ : Մէզպուր զախիրէ թէտարիք է
 տիւպ երուսաղէմէ կիտէճէք օլտու խէտէ , օ կէճէ
 չօգ գար եաղմաղ իլէ՝ կիտէմէլիւպ տեօնէր գաղայագ
 դարաֆընէ , վէ անտէ յովնաթանը էօլտիւրիւպ տէֆն
 էտէր , պատէհու ագեայէ կիթտիկիւտէ , շմաւօն ա
 տէմ իրսալ էտէրէք յովնաթանըն թէնիսի կէթիրտիւպ
 տէֆն էտէր մովգիմտէ փէտէրիսին մէզարընտէ , վէ
 զայնթ ազիմ շէրէֆի թիւրպէ եափտըրըր անըն մէ
 զարընն իւզէրինէ , վէ ճիւմէ իսրայէլ ճէմաէթի չօգ
 վագըթ էսս դութարագ սոլար իտիւր յովնաթանը՝ :
 'Եազար էլլէ պուրատէ տրիփոնու զատասըղլինէ , օ
 քի անտիոքոսուն փատիշահլըղլիի զապթ էթմէք ալ
 զուսիստէ իտի , (նիճէ քի օթուզ տեօրթ սիւալտէ
 զիբր օլտու) պու տէֆա ֆուրսագ պուլուպ էօլտիւ
 րիւր անի , վէ քէնտի անըն եէրինէ փատիշահ օլտուգ
 տէ , չօգ տտէմ գըրուպ ազիմ հասարաթ էտէր :
 Մէզպուրուն պու միսիլիւ հարէքէթինի շմաւօն սուլ
 տուգտէ , եահուտիստան էյալէթիտէ օլան գալէլէրէ
 զայնթ մէթանէթ վէրիւպ՝ չօգ զախիրէ ճէմ էթտիք
 տէն մատէ , միւրատ էտէր քի մէզքիւր դեմետր փա
 տիշահ իլէ տախի պարըշա , օ էճիլտէն միւտէպպիյր
 քիմէսնէլէր իլէ հէտիյէ իրսալ էտէր անէ : Զիւրա իս
 րայէլ ճէմաէթի մէզքիւր անտիոքոսա դարաֆիլի օլ
 մաղ իլէ , դեմետր անլէրէ կիւճէնմիշ խոի , վէ լաքին
 պու տէֆա շմաւօնուն մաթլուպի իւզրէ՝ ֆէրման իր
 սալ էտէրէք , մուգատտէմ իսրայէլ ճէմաէթինէ վէրտի

Տէե-
 ֆոն

կի սերպէսթլիկի թէճոխտ հտիւպ պարըշտը իսէտէ ,
տրիփոնա տախի զայեթ խասիմ օլմաղ իլէ , անտէն էօճ
ալմազ արզուսինտէ օլարագ՝ կիտէր քիւրտիստան հյա
լէթինէ քի՝ քիւլլիյէթլի ասքէր ճէմ հտիւպ անըն իւ
զէրինէ կէլէ : Վէ լաքին արշակ տէնիլէն աճէմ փատի
շահը՝ անըն կէլտիկինի տուլունճէ , ասքէր իրսալ է
տիւպ դութար անի , վէ տէրզինճիլ մահպուս հտէր ,
պու սուրէթ իլէ դեմետր մահպուստա գալուպ՝ տրի
փոնտան ինթիգամ ալմաղէ գատըր օլամատը :

Սիւտլ 36 :

Պալատէ մէգքիւր տրիփոն քի դատտարըզ իլէ փատիշահ օլուու ,
Թահգի շահանէտէ սադիթ գալտըմը ,

Ճ. **Պ**ալմատը : Չիրա պալատէ զիքը օլան դեմետր
քի՝ աճէմ փատիշահը արշակըն մահպուսինտէ գալ
տը , անըն օղլու անտիոքոս մասլահաթը տուլուպ՝ ապ
քէր թէտարիքինտէ օլուր , քի կէլիւպ տրիփոնու
թէքտիր հտէրէք փէտէրինին փատիշահըղինի զապթ
հտէ : Օ՝ էճիլտէն էվվէլա շմաւօնա շէրման իրսալ
հտիւպ՝ էվվէլքի փատիշահըլէրին իսրայէլ միլլէթինէ
վերտիքլէրի սերպէսթլիկի թէճոխտ էթտիքտէն մա
տէ , օ՝ տէրէճէ սզիմ շէրէշ վէ փայէ վատ հտէր ա
նէ , Թա՝ քի սիքքէ քէսմէկէ տախի ըուխսէթ վէրիր :
Վէ քէնտի՝ զայեթ ճէսիմ ասքէր իլէ պէրրէն վէ
պահրէն փէտէրինին էյալէթինէ կէլտիքտէ , տրիփո
նուն ասքէրի տաղըլուպ՝ անըն եանընտէ ճէմ օլմաղ ի
լէ , զապթ հտէր փէտէրինին Թահգընը :

Անդի-

ոհոս

Ֆէճմ էյլէ պուրատէ դատտար տրիփոնուն սէֆիլ հա
լինի , խասմի զայեթ զալիպ օլտուղինտէն մատէ , ապ
քէրի տախի անտէն եիւզ չէվլըմէկ իլէ՝ գաթի ու
մուտ օլարագ տէնիլ գըլըսընտէ դօրա տէնիլէն մա
հալէ ֆիրար էթտի իսէտէ , անտիոքոս օ՝ մահալի տա

խի զապօ հտէր • լաքին տրիփոնու էլէ կէջիբէմէզ •
զերա մէջպուր զայեթ նաջար գալմաղ իլէ անտէն ֆի
րար էթմիշ խոի որթոսիա նամ մէմէքէթէ •

Իպրէթ ալ • Ֆիլհագիգան տրիփոն զայեթ նամտար ճէ
սուր վէ շէրէֆլէ պիր քիմէսնէ իտի • լաքին հատտիւ
տէն զիյատէ պիւլիւքիւկէ արզուքէշ օլուպ զատտար
լոգ իւզրէ փատիշահ օլմասը իլէ • տէկիւ քի եալմըզ
թահէի շահանէտէն ըզզալէթ պիրլէ իխրաճ օլտու •
իլա քի նամի նիշանը տախի նապետիյտ օլտու • զիրա
ազիզ քիթապ՝ անըն իսմինի զայրի անմաղ •

Պալատէ զիբր օլտուղի մէնվալ • անտիոքոս վէ տրի
փոն պիրի պիրի իլէ ճէնկ իւզրէ իքէն • երուսաղէ
մին գալեսինտէ օլան փութփէրէսթլէր պիր քիմէստէն
հպետի իմոատ պուլամայուպ՝ անլէրին չօգլէրի աճլոգ
տէն հէլաք օլմաղ իլէ • գալէյի թէսլիմ հտէրլէր • վէ
շմաւօն անի թէմիզլէյիւպ իզաաթ իւզրէ օլան եահու
տիլէրի սաքին էթտիրի անտէ •

Օ՝ հստալէքտէ շմաւօն տիւշման շէրքինտէն խալի գալ
մաղ իլէ • իսրայէլ հյալէթինին սինօր պաշլէրինտէ օլ
լան գալէլէրէ մէթանէթ վէրիւպ՝ ասքէր թային էթ
տիքտէն մատէ • եաֆայը տախի զապօ հտէր • պախու
սուս քի՝ նոմօսա մուղայիր օլան քեթթիւ քիմէսնէլէրի
գըրուպ թէքտիր հտէր՝ քի ախէրինէ իպրէթ օլա •
Մէջպուրուն միլէթ ուղրունէ պու միսիլիւ ազիմ
շայրէթ իւզրէ՝ վէ հէր վէճ՝ իլէ սատագաթքէար
օլտուղինէ նազարէն • ճիւմէ իսրայէլ ճէմանէթի օ
տէրէճէ մէսրուրիյէթ պիրլէ շաղ ու միւշէրրէֆ •
լուր իտի • թա՝ քի անըն քահանայապետիք զէմա
նին թարիխ հտիւպ գարար վէրիլէր քի՝ հէք սէ
նէ օ կիւն շէնլիք հտէլէր • նիճէ քի պէյան սըր ա
զիզ քիթապտէ •

Պատահեցաւ զհրեայնացիս քի՛ աղիմ շէրէֆ վէ սերպէսմէք
վատ էթտի շմաւոնէ , վատինտէ տուրաւմը :

Յ. Տուրմատը : Զիրա տրիփոն քի՛ դորա նամ մէմ
լէքէթէ գաջմըշ իտի (նիճէ քի պալատէ զեքր օլտու),
անտիոքոս անի գուշատուպ ճէնկ իւզրէ իքէն , շմաւոն
իքի պին զայէթ մէրտանէ ասքէր՝ չօգ ալթուլն՝ վէ կիւ
միւշ հէտիյէ իրսալ հտէր անէ : Վագաա՛ պու պապ
տէ շմաւոն քէնտի սատագաթընը անէ զահիր էթմէք
արզուսինտէ օլտու իսէտէ , մէզպուր ֆէթուհաթ պու
լարագ տիւշմանընը թէքտիր էթտիկինտէ , վատինտէ
տուրմայուպ՝ շմաւոնուլն իրսալ էթտիկի հէտիյէյի դու
պուլ էթմէտիկիլնտէն մատէ , ֆէսատ իւզրէ օլտուլի
նի տախի աշէքեար հտիւպ՝ աթենուրիոս նամինտէ պիւր
թէվապիսի իլէ խապէր հտէր քի , քէնտի էյալէթին
տէն զապթ էթտիկի մէմլէքէթէրին՝ եաշայը՝ վէ ե
րուսաղէմին գալէսինի թէպիմ հտէ : եախօտ անլէրէ
պէտէլ պէշ էիւզ քէսէ , վէ օ՛ անէ տէկին մէն օլան
իրատ իչիւն տախի պէշ պին քէսէ ագչէ վէրէ :
Եգքիւր աթենուրիոս երուսաղէմէ կէլիւպ՝ վէ շմաւո
նուլն մէճու ու սաթանաթընը՝ վէ անըն ասքէրինին թա
գըմէրինի կեօրիւպ՝ իզգէթ պիրլէ անտիոքոսուլն էմրի
նի անէ պէյան էթտիքտէ , շմաւոն ճէվապ հտէր քի՛
ախէր քիմէ սնէինի դափրաղինէ ճէպրի էլ ուզաթտըղ
մըլ եօգ տըր , իլա քի փէտէրլէրիմիլին միւլքիւնի
տիւշման ֆիզուլի զապթ էթմիլ օլմաղ իլէ , վագըթ
պուլուպ ճէնկ իլէ անլէրի ալտըգ , ֆէգաթ եաշա
վէ գազարա նամ մէմլէքէթէրին հհալթի քի իսրայէ
լին էյալէթինտէ չօգ հասարաթ էթմիլ իտիլէր , էօճ
ալմագ գաստի իլէ անլէրի վուրտուղումուզ իչիւն ,
էիւզ քէսէ ագչէ վէրէլիմ : Աթենուրիոս պու միսիւ
լիւ ճէվապլէրի իչիտիւպ գալըլըգ վէրմէտի իսէտէ :

հօվքեյէ չըգտը . պախուսուս քի տեսնիւպ անտիոքոսուն եանընէ վարտըղինտէ , շմաւօնուն մէճտինի վէճեվապերինի նագլ էտիւպ զիյաւտէ Թահրիք էթմէկ ին՝ անի տախի զայէթ հօվքեյէ չըգարտը :

Վագաա պու պապտէ անտիոքոսուն մաթլուպի նաչէրի՝ վէ հեր վէճճ ին՝ առալէթէ մուզայիւ իտի . լաքին մէզպուր զատտար պիր քիմէսնէ օլմուղ ին՝ . տէր հալ կէնդեռոս նամ սերասքերինի չաղըրուպ . զայէթ քիւլլիյէթի աթը վէ եայան ապքեր ին՝ իրսալ էտէր անի եահուտիստան էյայէթինն . քի իսրայէլ ճէմաէթինի Թէքտիր էտէ : Էմր օլտուղի իւզրէ մէզպուր կէլիւպ ճէմաէթի Թէքտիր էթմէկէ պաշաւտըղի հալտէ , շմաւօն քէնտի էվաւթերինտէն իքիսինի (քի անըն պիրինին իսմի յօհաննէս , օ պիրինին յուգա իտի) չաղըրուպ անլէրէ իհալէ էտէր քի տիւշման ին՝ ճէնկ էտէլեր . վէ յօհաննէսի ապքերին իւզէրինն հիւքիւմտար նասպ էտէր . զերա քէնտի ինթիեար օլմուշ իտի : Օլ պապտէ մէզպուրէր իկիրմի պին գաւտար աթըլ ապքեր ին՝ տիւշմանէ գարշը վարուպ ճէնկ իւզրէ օլտուգլէրինտէ , յուգա վուրըւլուպ եարալանտը իսէտէ , ինայէթի պարի յօհաննէս ազիմ ճէսարէթ պիրէ տիւշմանըն իւզէրինն հիւճմ էտէրէք ալթ էտէր անլէրի , վէ տիւշմանըն ապքերինտէն չօգլարը գըրըլուպ՝ գալանը ազովտոս դարաֆընտէքի գուլէլէրէ գաշտըգլէրինտէ , անլէրի տախի եագուպ իքի պին առեմ Թէլէֆ էտէր անտէ . վէ քէնտի պի քէտէր կէլեր իսրայէլին էյայէթինն :

Վէ չիւքի պա ինայէթի խիւտա՝ տիւշման ինգրաղ պուրուպ ճիւմէն իսրայէլ ճէմաէթի առուտէ հալրահաթ օլտու . պախուսուս քի պալատէ զիքր օլտուղի մէնվալ իւզրէ , շմաւօն հեր վէճճ ին՝ ազիմ շէրէֆ վէ գուվլէթ քէսպ էթտի , միւրատ էտէր քի (իկիրմի Թօգուղ՝ վէ օթուգ տէօրթ սիււալոն

պէյան օլտուղի կիպի , գարնտաշէրի յուգա վէ յով
նաթան միսկլիւ) բոմալընէր իւէ գաւլի գարար Ե
տէրէք՝ տայիմա իթթիֆագ իւզրէ անէր իւէ տօսթ
օլա , քի տիւշման թէքրար իսրայէլ ճէմանթինէ
քէտէր վէրմէլի օլտուգտէ , տէստիկիր օլուպ իմ
տատ Էտէլէր , օ Էճիլտէն պին քէսէլէք պիր ալ
թուն գալգան հէտիյէ իւէ՝ աոտմ իրսալ Էտէր բօ
մայէ քի՝ մուգաոտտէմ Էթտիքլէրի տօսթլըղի թէճ
տիտ Էտէլէր : Ֆիլհագիգա՝ պու պապտէ բոմալը
լէր շայթթ խօշանարագ շմաւօնուն մաթլուպի իւզ
րէ գաւլի գարար Էտիւպ իսրայէլ միլէթինէ քիմ
սէ քէտէր Էթմէսին տէյուլ իգթիգա Էտէսլէրէ քէա
ղըտ Էազալլէր իսէտէ , շմաւօն ինսանա ումուտ Էթ
մէսի իւէ քէնտի տամաոլ պտղոմէոս նամ քեօթիւ
քիմէսնէսին Էինտէն Էօլտիւ : Ջիրա մէզքիւր պըո
ղոմէոս շայթթ տէվլէթլիւ վէ իսրայէլ ճէմանթիւ
նին մապէ յինտէ շէրէֆլի օլտուղինտէն , շմաւօն ա
նի քէնտի դարափընտէն Էրիքուլտա հիւքիւմտար
նասպ Էթմիշ իտի , վէ լոքին չիւնքի մէզպուր շայթթ
քիպիր վէ քէնտինի պէկէնմիշ պիր քիմսէ իտի , տէ
րէճէսինէ գանաաթ Էթմէյիւպ՝ քահանայապետիկէ
տախի արզուքէշ օլարուգ՝ Էվինտէ կիզլի աոտմ սագ
լար քի՝ շմաւօն կէլոլկէնտէ , անի պիր Թագրիպ Էօլ
տիւրիւպ՝ քէնտի քահանայապետ օլա : Վէ շմաւօն ի
քի սղըու՝ մատաթի վէ յուգա իւէ ճէմանթին իտարէ
սի խուսուսինտէ օ Էյալէթլէրտէ կէզէր իքէն , անի
տաւլէթ Էտէր , վէ Էէյիւպ լէիւպ շազ օլտուգլէրին
տէ , ափանսըզ Էօլտիւրտիւ շմաւօնու՝ անշն իքի օղը
նու՝ վէ խզգմէթքէարլէրինի ,

Պատտար պտղոմէոս՝ պու միսկլիւ մէրհամէթսիլլէք
Էթտիքտէն մատէ , անտիոքոս փատիշահա խօշ քիշի
Էթօրիւնմէք արզուսի իւէ , տէրհալ անէ խապէր Է
տիւպ ասքէր իսթէր , քի շմաւանտան մաթլուպ Էթ

տիկի մէմէքէթերի վէ ագգէյի թէսլիմ հոն :
 Վէ շնաւօնուն օղու մէզքիւր յօհաննէս քի օ վագըթ
 գազար տէնիլէն մահալտէ իտի անի դութմաղէ , վէ
 երուսողէմտէ տաճարն տաղընը տախի զապթ էթմէ
 կէ տտէմիրսալ հտէր : վէ լաքին յօհաննէս մասլահա
 թը պնկլաւղտէ , քէնտինի դութմաղէ կէլէնլէրի հօւ
 տիւրիւպ վարըր պաշգա մահալտէ հըթը օղուր պիր
 վագըթ : Պատէհու փէտէրինին եէրինէ քահանայա
 պետ օղուր , քի անէ հիւրկանոս տէնլտի :

Սէւալ 38 :

Մէջքիւր յօհաննէս քի քահանայապետ օղուր , գաջ սէնէ ի
 տարէ էթտի ճէմէթի :

Յ. () Թուղ իւջ սէնէ : Վէ զայէթ մէրտիլէ իլէ
 տիւշմանը ֆէթհ էտիւպ աղիմ շէրէֆ քէսպ էթտիլ
 կինտէն ազիլ քիթապ մէտհ էտէր անի ¹ :

Պէլի ահտի աթիգտէ (հին կտակարան) պու յօհան
 նէսին վագ թինէ տէկին եազըլուպ պատէհու կէրէք
 իսրայիլ ճէմէթինին մապէյինտէ , վէ կէրէք սայլը
 տէն անիէրէ դուհուր էտէն մասլահաթէր եահուտի
 յովսէպոս նամ քիմէսնէնին եազտըղի թարիխ (պատ
 մութիւն) քիթապընտէ զիքր օղունուրէր :

Մէշքիւր յօհաննէստէն սօկրա անըն օղու արիստա
 բուղոս նամ քիմէսնէ քահանայապետ վէ փատիլահ
 օղուր : Պատէհու անըն գարնտալը յաննէոս (քի անէ
 պիրինճի աղէքսանդրոս տէնլտի) : Պատէհու անըն
 գէվճէսի աղէքսանդրա , զիրա մէզպուր էօլէճէկի վա

¹ Եւ այլ ինչ բանք որք իցեն զյօհաննէ վառն մարտի պատէ
 բաղմայ . կամ այլոց բաղութեան . կամ շնուածոց պարտ
 պաց . կամ գործոց բարութեան : այն ամենայն գրեալ է ի
 մատեանս քահանայից . յորմէհտէ եկաց նա քահանայապետ
 զինի հօր իւրոյ . I Մտ . 16 . 23 :

գըթ զէվճեսինն իհալէ եթտի փատիշահըղի : օ տա
խի օղլու իբինճի հիւրկանոսու նասպ հտէր : Լաբին ա
նըն գարնտաշը իբինճի արիստաբուղոս՝ հիւրկանոսու
ճէպրի իխրաճ հտիւպ՝ քէնտի հիւրիւմտար օլտու :
Պուկար իբի գարնտաշ պիրի պիրինն զայեթ խասիմ
օլուպ՝ բամալլէրէ ումուտ եթմէկ իլէ : բամա սերապէ
բի պոմպէոս նամ պիր քիմնէ՝ կէլիւպ զապթ հտէր և
բուսաղէմի : վէ հիւրկանոսու թէքրար հիւրիւմտար
նասպ եթտիկինտէն մատէ , արիստաբուղոսու՝ վէ ա
նըն իբի օղլունու (քի անլէրին պիրինին խմի աղէք
սանդրոս , վէ օ պիրինին անտիգոնոս իտի) տերզին
ճիլ բամայէ իրսալ հտէր : Վէ լաբին աղէքսանդրոս եօլ
տա ֆիրար հտիւպ՝ երուսաղէմէ կէլմէկ իլէ : թէքրար
ալէմէ խելալ վէրիւր իտի : քէզա պիր վագըթտէն
սանկրա գարնտաշը անտիգոնոս տախի՝ փէտէրի ի
լէ բամատան խելաս օլուպ՝ փէտէրի եօլալէքտէ՝ քէնտի
պիր թագրիւպ փատիշահ օլտու : Պատէհու՝ եղոմլու
եախօտ ասկալոնլու անտիպատրոս նամ քիմէանէնին օղ
լու՝ պիրինճի վէ պիւլիւք տէմէկ իլէ մարուֆ հեքուվ
զէս՝ բամա փատիշահը օգոստոսուն հմրի իւզրէ փատի
շահ օլուր երուսաղէմէ : Վէ անտիգոնոս իլէ ճէնկ հ
տիւպ՝ անի ալթ եթտիքտէն մատէ , անթէքէայէ իր
սալ եթտիւրմէկ իլէ՝ եօլտիւրտիւր անի : Պու անտի
գոնոստա գաթ օլտու յուղանըն վէ ճիւմէ իարայէլ
ճէմանթինին փատիշահըղի :

Պուրատտէ զայեթ տիգաթ պիրլէ միւլահազա էյլէ
քի , միլէթ՝ եախօտ մէմէքէթ պիւլիւքլէրինին մա
պէյնինտէ գուհուր հտէն նիֆագ՝ նէ տէրէճէ ազիմ
քէտէրէ պատի օլուր : Զիրա պալատէ մէզքիւք յու
դա՝ վէ անըն գարնտաշլէրի յովնաթան՝ վէ շմաւօն
շէրէֆ վէ պիւլիւքլէք արզուսինտէ օլմայուպ՝ ֆէ
գաթ նօմօս վէ միլէթ զայրէթի իւզրէ՝ պիրի պիրի ի
լէ մուհապպէթ վէ իթթիֆագ հտէրէք՝ տայիմա ճէ

մահելին իսթիրահածնէ տիգաթ հտէր իտիւնը , վէ
լաքին պալատէ զիբր օլան յօհաննէս քի հօլտիւ , ա
նըն հփաւտիւրի շէրէֆ վէ պիւլիւբլիւք արգոլսինտէ
օլուպ՝ մապէնլէրինտէ նիֆագ վէ խուսումէթ փէյ
տա էթմէկ իլէ , տէկիւլ քի եալընըզ պիւրի պիւրինին
թէլէֆինէ , իլա քի եահուտիստուն էյալէթինին տա
խի փութփէրէսթ էլինէ կէջմէսինէ սէպէպ օլտուլէր ,
Նիճէ քի մէզպուլէր ճիսմանի հիւբիւմտարըզ վէ
պիւլիւբլիւք արգոլսի իլէ՝ պիւրի պիւրինէ էթտիբլէրի
քէտէրի վէ տիւշմանլըղի մէզքիւր յովսէպոս մուֆապ
սըլէն պէյան հտէր ¹ :

Ֆիլհագիգա պուլար ղէինին ճինսինտէն իտիւնը (նի
ճէ քի օն ալթը սիւալտէ զիբր օլտու) , լաքին յու
դանըն իսթիւտըրինին ըէյի իւզրէ հարէքէթ էթ
մէլէրի իլէ՝ ճիւմէսինին իւզէրինէ յուդանըն ճինսի
հիւբմէտէր իտի : Անագ մէզքիւր հերովդէս փուլթ
փէրէսթ միլէթինտէն օլուպ՝ բոմա փատիշահընըն էմ
րի իլէ եահուտիլէրին իւզէրինէ փատիշահ օլտուղին
տէ , հիւբիւմտարըզ յուդանըն ճինսինտէն ըէֆ պիւր
լէ կէջտի պաշգա միլէթ էլինէ :

Պու հերովդէսին փատիշահլըղընըն վադթինտէ մէսիհ
էֆէնտիմիզ թօղուպ ² (իւջիւնճիւ տէհրին օթուզ
թօգուզ սիւալինտէ զիբր օլտուղի մէնվալ իւզրէ)
թէքմիլ օլտու ալտահըն իլհամը իլէ յակուլ նահապէ
տին քէլամը , անի քի սեօյէտի տեօրտիւնճիւ օղու
յուդանըն ճինսինին հագգընտէ , քի էքսիլմէսին ա
նըն ճինսինտէն հիւբիւմտար , թա՝ քի մէսիհ կէլէ ³ :

¹ Չոյսցանէ տէս ՚ի գիրս տուալին դպրութեան յովսէպոսի :

² Եւ ՚ի ծնանիլն յնի ՚ի բէթլէհէթ հրէաստանի , յաւուրս հե
րօդէի տըքայի . Մատ . 2 .

³ Մի՛ պահասեցի իշխան ՚ի յուդայ . և մի՛ պէտ յերանաց նո
րա . մինչև եկեսցեն նմա հանդերձեալքն . և նա է անկա
լութիւն հեթանոսաց . Ճնն . 49 . 20 .

Պու պապտէ տէկիլ քի ետընըլ յակըր նահայետին ,
 իլլա քի ճըւմէն փէյղամպերէրին ճէվապը տախի թէքը
 միլ օլտու . անէր քի մեսիհին տիւնեայէ կէլմէսի խու
 ցուսնոտէ ալահըն իլճամը իլէ մուգատտէմէրտէ հէր
 պիրի վազըթ վազըթ փէյղամպերէք էտերէք եազ
 մը իտիլէր : Իմտի եահուտիլէր անըն կէլտիկինէ ի
 նանմայուպ՝ պուստան պեօյլէ կէլէճէք տիր տէմէլերի
 հէր վէճճ իլէ ազիլ քիթապըն մէֆհումինէ զրտտ վէ
 մուզայիր տիր . նիճէ քի պալատէ մէղքիւր եահու
 տի յովսեպոս տախի փէյղամպերէրին եազտըղի մէն
 վալ իւզրէ , մեսիհին կէլիւպ վալ վէ միւճիւզալթ
 էթտիկինի , եահուտի միլէթինին պիւլիւքերինին գա
 մաղամասը իլէ , պիղատոսուն անի խաջա չըգարտըղի
 նի , վէ իւջ կիւնտէն սանկրա գըլամէ ալտըղինի աշի
 քեար եազար :

Պու անէ տէկին աստի աթիգ տէ տերճ օլան նաղլի ,
 էթլերին հագգընտէ՝ օլտուղի մերթեպէ միւթասա
 րիճէ եազըլտը իսէտէ , պուստան պեօյլէ պէշինճի
 տէհրին նիհայէթինէ տէկին եազըլաճագ մէվատէր
 սուրը աւետարանտէն խիւլասէ օլունուրէր : զիրա

1 Զայտու ժամանակաւ էր այր իմաստուն՝ անուանեալն յի , և
 էթէ արժան է մեզ այր կոչել զնա . զի էր սքանչելոգործ ,
 և ուսուցիչ այնոցիկ որք յօժարութեամբ ընդունին զճշմար
 տութիւնն . և զբազումս ՚ի հրէից անտի և ՚ի հէթանոսաց
 աշակերտս ունէր : քնն իսկ է նա . զոր չարախօսեալ իշխա
 նաց ազգին մերոյ՝ պիղատոս եա զնա ՚ի պատիժ խաշի : սա
 կայն այնոցիկ որք խկզբանէ սիրեցինն զնա , ոչ դադարեցին
 ՚ի սիրոյ անտի նորա . զի երեւեցաւ նոցա յետ երից աւուրց
 միւսանգամ կենդանի . որպէս մարդարէքն այլ զայս և այլ
 բազում ինչ սքանչելիս զնմանէ նոխ խօսեցան , և մինչև ցայ
 սօր ժամանակի ոչ նուաղի ժողովուրդն բրնստոնէից որ ՚ի նը
 մանէ անուանեալ էր . ՚ի գէրս երկրորդ դարդութեան պարտութէ
 յալէպոսի . Գլուխ 10 :

ահա թի աթիգ մեսիհին տիւնեայէ կէլէճէկինի , սուրբ
 աւետարան կէլտիկինի խապէր վերիւր : Պէլի մեսիհին
 հագգընտէ ահա թի աթիգին իփտիտասընտէն իհայէ
 թինէ տէկին , կէրէք սըրրէն վէ կէրէք աշիքետը
 եազըլը օմաղ իլէ , աւետարանըն թէմէլի տիւնեա
 նըն եարատըլմասընտէ պըրագըլըր , վէ մեսիհ կէ
 լիւպ քէնտի իջիւն ազիլ քիթապտէ տէրճ սլանէրի
 իճրա էթտիքտէ , անըն նագլի ճիւմէյէ պէյան օլա տէ
 յու , տեօրի աւետարանի՛ մատթէոս , մարկոս , ղու
 կաս վէ յահաննէս՝ ըուհիլ գուտսուս իլհամը իլէ աւէ
 տարանը եազտըլէր , քի ինսանէր անէ թիգաթ
 պիրլէ՝ էմրինի իճրա էտէրէք ճիւնէթէ վասըլ օլա
 լէր . ո՛ր էճիլտէն միւթտէ քիթապը (աւետարան)
 տէնիլտի անէ , նիճէ քի մեսիհ էքէնտիմիղին թօղ
 տուղինտէ , պու կիւն սիղէ գութարըճը թօղտու
 տէյու մէլայիք միւթտէ վէրտի չօպանէրէ :

Եւ ասէ ցնտս հրեշտակն . մի՛ երկնէք , զի ահա ասիկ աւե .
տարանեմ ձեզ զուրախութի մեծ . որ եղիցի նմ ժողովրդեանն :
Չի ծնաւ ձեզ սյսօր փրկիչ . որ է օծեալնոր ՚ի քաղաքի դաւ-
թի . Դրօ՛ւ . 2 . 10 .

Սուրբ աւետարանն եփտիտաւ ներհետն պաշտօնը :

Ծ. Երկրորդ համարէս մերտիչն փետերի զաքարիա քա-
հանայա՝ պա եմրի խիւտա գաբրիէլ մէլայիքին եւ տի
իլէ հվատ միւժտեսի վերիտիկինտէն :
Մեղքիւր զաքարիա վէ անըն գեվճեսի եղիսաբեթ՝
քի ահարոնուն ճինսինտէն իտի ¹ , իքիսիտէ սալիհ
վէ հեր վէճճ իլէ եմրի հագ իւզրէ հարեքեթ ետեր
իտիւր . անճագ եղիսաբեթ գըսըր (ամուլ) օլմաղ
իլէ հվատլերի եօգ իտի . քնտիլերի տախի իլմիեար
օլմուշ իտիլեր : Ալլահըն միւրատը ալիյեսի իւզրէ մե-
սիհին կեղեճէք վագթի քի եագլաշտը , նամեստա տերճ
օլտուղի մէնվալ՝ բուսում իւզրէ զաքարիա տաճարտա
թէպախուր ետեր իքէն՝ գաբրիէլ մէլայիք կեօրիւ-
նիւր անէ . մեզպուր խեվթ եթտիկինտէ , գալլի միւս
թէրիհ օլբուն տէյուլ խեվթ ելմէ . զիրա նիյազըն գա-
պուլ օլտուլ . գեվճէն եղիսաբեթ սանա հվատ թօղու
բուլա՝ իսմինի յովհաննէս չաղըրասըն , վէ իշրեթ եթ-
մէյէ տէտիքտէն մատն , անա բահմինտէն լուծփու
պարի իլէ փիւր զիյա , վէ ալլահըն ինտինտէ պիւլիւք
օլաճաղինի , վէ անըն թօղտուղինտէ շաղ ու մէսըր
օլաճագլերինի , պախուսուս քի՝ եղիա փեյլամպեր մի-
սիլլիւ՝ ալլահըն մէճտի զայրեթի իլէ ճէմաեթէ վագ
ետերէք՝ անլերի քեօթիւ ֆէյիլերինտէն չեվիլիւկ մե-
սիհին իգաթընէ տախիլ եթմէկէ հաղըր ետէ տէյուլ
պէյան ետեր ² : Պուրատն մաղաքիա փեյլամպերին

1 Եւ եղև յաւուրս հերովդի արքայի հրէաստանի , քահանայ
ոմն անուն զաքարիա ՚ի դասակարգէ Թերայ . և կին նորա ՚ի
գոտերաց ահարոնի . և անուն նորա եղիսաբեթ . Ղուի . 1 . 5 :

2 Աւէ ցնա հրէշտանն նն . մի երկնցի զաքարիա . զի լեւել եղէն
աղօթք քո . և կին քո եղիսաբեթ . ծնցի քեզ որդի . և կոչեսցես
զանուն նորա յովհաննէս . Ղուի . 1 . 13 . մինչև 17 համար :

Եկտի ին յովհաննէսին հագգընտն ազիզ քիթապտե տէրճ օլան սիճիլ Թէքմիլ օլտու ¹ : Պու խուսուստե զաքարիա գալպինտէն զայեթ խօշանսը իսէտե , քէն տինին վէ զէվճէսինին ինթիւարըղինէ նազարէն՝ նէ՞ , ինէ պիլէյիմ անի տէյու սիւալ Էթտիքտէ , մէլայիք ճէվապ հտէր քի , պէնիմ ճէվապըմա ինանմատըղին ինիւն լալ օլասըն , Թա քի մասլահաթ իճրա օլա : Փիհագիգա հիքմէթի պարի անիտե զաքարիանըն տիլի դութուլտու , վէ ճէմաէթ քի տիշարտէ անէ պէքլէր իտի , ատէթտէն զիյատէ տաճարտա Էյլէն տիկինէ Թաաճիւպ հտէրլէր , վէ տիշարը չըգտըղին տէ , սեօյլէմէկէ գատըր օլամայուպ՝ իշարէթ ինէ սեօյլէտիկի հալտէ , անկլարլէր քի նիշան վէ Էլամէթ կէօրտիւ :

Սիւալ 40 :

Չաքարիա տաճարտա տուխուր սուսուղինտէ , նէ՞ տիլէկ Է տէր իտի , քի մէլայիք անէ ինէվի Էթմէ՝ նիյազըն գապուլ օլտու տէտի :

Ճ . **Ճ**էմաէթին կիւնահընէ մաղիլիրէթ տիլէր , քի անըն իճրասը մէսիհին Եկտի ինէ օլաճադ իտի , յովհաննէս տաիսի անըն կէլէճէկինէ գըլաղուզ (կարապետ) օլմաղ ինէ , մէլայիք տէր քի նիյազըն գապուլ օլտու , նիճէ քի մէզպուր՝ ըուսում իւզրէ խըզմէթի կիւնլէրի Թէքմիլ օլտուգտէն սօնկրա Էվինէ կիտիւպ՝ Եղիսաբէթ համիլէ գալտը իսէտէ , պէշ այ քէնտինի կիզլէյիւպ քիմնէյէ պէյան Էթմէզ համիլէ օլտուլինի ² :

¹ Ահաւասիկ Էս առաքեմ զհրեշտակ իմ առաջի քո . որ հանգերձեցէ զճանապարհ քո՝ առաջի քո . Մարի . 1 . 2 : Մարի . 3 :

² Եւ Եղև իբրև լցան առուրք պաշտաման նորա , գնաց ՚ի տուն իւր : Ե յետ առուրցն այնոցիկ յղացաւ Եղիսաբէթ կին նորա . և Թագուցանէր զանձն ամիսս հինգ . Դու . 1 . 23 :

Ալթընճը այտա փետերուլաճտան իրսալ օլունուր մէզքիւր գաբրիէլ մէլայիք՝ գալիլեա էյալեթինտէ նա զարեթ տէնիլէն մէմէքեթտէ մարիամ նամ պիքիւր գը զա՝ օ քի գաւիթին ճինսինտէն յովսէփ նամինտէ պիր քիմսէյէ նիշանը իտի (խօսեցեալ) • վէ կէլիւպ շաղ օլ եա միւֆերրիճ՝ ալլաճ սէնին իւէ տէտիկինտէ • մա ըիամ ըզտորապէ տիւշիւպ՝ պու նանըլ սէլամ (ողջոյն) տըր տէյու թէֆէքքիւր իւզրէ օլտուգտէ • ճէվապ է տէր քի խէվֆ էթմէ • զիրա ալլաճտան լուծֆ պուււ տուն • Տամիլէ գալուպ էվլատ թօղուրասըն • վէ իսմի նի յո (փրկիչ) չաղըրասըն : Պուստան գաթի նազար անըն փետերի գաւիթին քիւրսիւսինի ալլաճ անէ վէ ըիւպ՝ վէ իսրայիւ ճէմաեթինին իւզերինէ էպէտիլ է պէտ փատիշաճ օլուպ՝ անըն փատիշաճ լըղինին պի նի Տայեթ սիւրէճէկինի պէյան էթտիքտէ • մարիամ տէր քի • օ նիճէ օլուր պանա • զիրա էր պիլմէմ : Մէլայիք ճէվապ էտէր քի՝ ըուճ իլ գուտս կէլէ սանա • վէ գուվ վէթի միւթաալ (զօրուծիւն բարձրէյոյն) սաեէ օլա սէնին իւզերինէ • զիրա օ քի սէնտէն թօղաճադ տըր • աղիզ վէ իպնուլլաճ չաղըրա : Վէ տախի մէզքիւր եղիսաբեթին՝ օ քի մարիամն ագրապա իտի • ալթը այտան պերու Տամիլէ օլուպ՝ ալլաճըն ինտինտէ միւմ քինսիզ շէյ եօգ տըր տէտիկինտէ • մարիամ ճէվապ էտէր քի՝ իշտէ ալլաճըն խալայըղի Տաղըրմ • օլտուն պանա քէլամըն միւճիւպինճէ ¹ : Օլ պապտէ Տիքմէ թի պարի • անիտէ քէլամուլլաճ անըն ըաճմինէ ինիւպ թէն ալտը • մէլայիք տախի անտէն կիթտի :

Պալատէ զիքը օլտուղի մէնվալ իւզրէ մարիամ՝ քէն տի ագրապասը եղիսաբեթին Տամիլէ օլտուղինի տուլ տուգտէ • օ կիւնլերտէ աճէլէ կիտէր թէպրիքէ տաղ

I Եւ յամսեանն վեցերորդի տուրքեցաւ գաբրիէլ հրեշտակ յայ րէ քաղաք մի գալիլեացւոց • որում անունն էր նազարէթ • Դւ-ի • I • 26 • մինչև 38 Տամար :

գարաֆընտէն յուզանքն մէմէքէթինէ ¹ (քի երուսա
ղէմոտէն իքի սաաթ մըգտարի ուզագ տըր , օ մահա
լէ արապլէր շիտի աթիլ քերիմ տէրէր) , վէ զսքա
րիանքն էվնէն կիրիւպ եղիսաբէթէ սէլամ վէրտիկի
հալտէ , հիքմէթի խիւտա եղիսաբէթին ըահմնտէ
յովհաննէս հարէքէթէ կելիւպ մեսիհէ սէճտէ գը
լար ² , օլ պապտէ եղիսաբէթ պիլ լուծֆու պարի իւ
ճէ սէս իլէ նիտա էտիւպ տէր քի միւպարէք սին սէն
նիսվանէրտէ , միւպարէք տիր սէնին ըահմնին մէյվէ
սի ³ : Պախուսուս քի մարիամըն վալիտէ ուլաճ օլ
տուղինի իգրար պիրլէ ⁴ , սէնին սէլամընքն սէսի կիւ
շիմէ վասըլ օլտուգտէ ըահմնտէ ջօճուղիմ շաղըք ի
լէ հարէքէթ էթտի տէլիւպ մուծլու վէրեր տնէ , քի
ալլահըն պէյան էթտիկի էսրարըն քէնտինտէ թէքմիլ
օլաճաղինէ լա շիւփհէ իթիգաթ էթտի : Օլ տէմ
մարիամ տախի ալլահըն քէնտինէ էթտիկի ազիմ ինայ
էթի իգրար պիրլէ զայէթ մէմբուս օլուպ անըն գուտ
րէթի աղիմէլէրինի վէ մէրհամէթինի զահր էտէրէք
օրհնութիւն սեօյլէր ⁵ : Վէ իւջ այ մըգտարի եղիսա
բէթին էանընտէ գալուպ քիվնէ ապտէթ էթտի իսէ
տէ , յովսէփ անըն համիլէ օլտուղինի ֆէհմ էթտիք
տէ , տիւրիւ շիւփհէյէ զահիւպ օլտու , զերա բուհ իլ
գուտտուն գուվլէթի իլէ համիլէ գալտըղինի պիլմէգ
իտի : Վէ լաքին ջիւնքի յովսէփ հէր վէճհ իլէ ֆազի :

1 Յարուցեալ մարիամ յառուրս յաթոսիկ , գնաց 'ի լեւնալողմն
փութապէս 'ի քաղաքն յուլայ . Ղուհ . I . 39 :

2 Յորովայնէ յորովայն երկրպագօլ քմի . Շար . հե :

3 Օրհնեալ ես դու 'ի կանայս . և օրհնեալ է պտուղ որովայ
նի քոյ . Ղուհ . I . 42 :

4 Եւ ուստի՜ ե ինչ այս . զի եկեացէ մայր տեառն իմոյ առիս .
Ղուհ . I . 43 :

5 Եւ ասէ մարիամ . Քե՛սացուցէ անձն իմ զտէր : և ցնծոցաւ
հոգի իմ . յաճ վրկիչ իմ . Ղուհ . I . 46 . մինչև 55 համար :

էթիւ վէ սատրգ իտի . քիմնէյէ սըր վերմէյէրէք միւ
րատ հտէր . քի անի կիզլիճէ իթլագ հտէ : Մեզպուր
պու Ֆիքիր իւզրէ իքէն , ըուեասընտէ մէլայիք կեօրիւ
նիւպ՝ խէվի էթմէ զէվճէն մարիամը ալմաղէ , զիրա
անտէն թողան ըուհիլ գուտուստէն տիր , եվլատ թօ
ղուրուպ իսմինի յն չազըրասըն , քի օ խէլաս հտէճէք
տիր . քէնտի ճէմանէթինի կիւնահտէն ¹ տէյու պէյան
հտէր : Պուստան գաթի նազար , մուգատտէմ ազիդ
քիթապտէ եսայի միէյղամպերին եէտի իլէ տէրճ օւ
լան սիճիլ , քի իշտէ պիքիր համիլէ գալուպ՝ եվլատ
թողուրտուն , վէ իսմի եմմանուէլ չազըրսըն , քի աւ
լահ պիգիմ իլէ տէմէք մէֆհուսի իւզրէ թէրճիւմէ օ
լունուր ² , մարիամտէ թէրմիլ օլաճաղինի տույ հտէր ,
քի գալպի միւսթէրիհ օլուն , վէ յովսէփ ույանուպ՝
էմր օլտուղի իւզրէ մարիամը սագլար եանընտէ : Պէլի
մեսիհին իսմի եմմանուէլ չազըրմատը , լարին անըն
թէն ալուպ ինսան օլմասը իլէ իճրա օլտու պու սիճիլ :

Միւտ 41 .

Պալատէ մէգբիւր զոբարիտ քի լալ օլտու , տիլ նէ՞ վագըթ
աչըլտը :

Զ. Օղու թողուպ՝ իսմինի գօտուգլէրինտէ . զի
րա մէլայիքին պէյան էթտիլի իւզրէ միւստէթ թէք

¹ Մինչդեռ նա զայս տծեր զմտու՝ ահա հրեշտակ տեսն 'ի
տեպեան երեւեցաւ նմա՝ և ասէ . յովսէփ որդի դաւթի . մի
երկնչիւր առնուլ առ քեզ զմարիամ կին քո . քանզի որ 'ի նը
մայն ծնեալ է , 'ի հոգւոյն սրբոյ է . ծնցի որդի . և կոչես
քեա զանուն նորա յն . զի նա վրկեսցէ զժողովուրդ իւր 'ի
մեղաց իւրեանց . Մատ . I . 20 :

² Ահա եղբ յղասցի . և ծնցի որդի . և կոչեսցեն զանուն նո
րա եմմանուէլ . որ թարգմանի՝ ընդ մեզ նձ . Մատ . I . 23 :

Եւսայ . 7 . 14 :

միլինտէ եղիսաբեթ քի եվլատ թօղուրտու , անոն ագ-
րապալէրի վէ եդրաֆտէ օլանլեր իշիթտիքլէրինտէ ,
քի ալլահ աղիմ ինայէթ էթտի անէ , շաղ օլուր ի-
տիլեր , զիրա մէղպուրն գըսըր օլտուղլինտէն մատէ ,
իխթիեարըղէ տաիսի գատեմ պասմըշ , վէ դապիաթ
իւզրէ եվլատ էտինմէք տէրէ ճէսինտէն կէրի գալլըշ
իքէն , ալլահ քերեմ էտիւպ էվլատ վէրտի անէ :
Վէ սէքիղլինճի կիւն նսմոս միւշիւպինճէ թըփատել էթ
մէկէ կէլիւպ վէ անոն իսմինի՝ փէտէրլինին իսմի իլէ
զաքարիա չաղըրմագ արզուսինտէ օլտուգլէրինտէ , վա-
լիտէսի րազի օլմայուպ տէր քի յովհաննէս չաղըրլըն :
Վէ անլեր ճէվապ էտիւպ՝ սէնին ճինսինտէ յովհաննէս
նամինտէ քիմսէ եօգ տըր տէտիլէր իսէտէ , փէտէրի-
նէ իշարէթ էտէրլէր քի նէ՞ միւրատ էտէր , օ տա-
խի թախթա իսթէյիւպ յովհաննէս տիր անոն իսմի
տէյու եազտըղի հալտէ , ճիւմէսի թաաճիւպ էթ
տիքտէն մատէ , հիքմէթի պարի անիտէ տիլի տըր-
լուպ ալլահը օրհնել էտէր ¹ : Ֆիհհագիգա պու պապ
տէ զաքարիա զայէթ շաղ օլտու իսէտէ , անի իշիտէն
լէր խէվի իւզրէ օլուպ՝ օ ճիվարէրտէ վէ եահուտիս
տան տաղլէրինտէ պու քէֆիյէթի նագլ էթտիքլէրին-
տէ , ճիւմէն իշիտէնլէք գալպլէրինէ գօյուպ՝ պու չօ ,
ճուգ նէ օլա կէրէք տէյու սեջլէր իտիլէր : Վէ յով-
հաննէս պիլ լութֆու պարի փիւր զիյա օլուպ՝ վաղ
էթմէկէ պաշլալընճէյէ գատար չէօլտէ սաքին օլուր
իտի ² : Պուստան գաթի նազար զաքարիա պիլ լութֆ
րուհ իլ գուտս նիւպուվիէթ էտէրէք (մարգարէա-
նալ) ալլահը մէտոհ էտէր , քի եդ գատիմ փէյլամ-
պէրլէրին լիսանը իլէ սեօյէտիկի մէսվալ իւզրէ՝ քէն :

1 Եւ բացաւ բերան նորա վաղվաղակի , և լեզու նորա . և խօս-
սէր՝ և օրհնէր զանձ . Ղուհ . Ի . 64 :

2 Եւ մանուկն աճէր՝ և զօրանայր հոգւով . և էր յանապատս
մինչև յօր երեւելոյ նորա խորայելի . Ղուհ . Ի . 80 :

տի ճեմանեթինի տիւղմանտէն խելաս եթտի ¹ : Պախուսուս պէյան հտեր , քի յովհաննէս աղաճըն փէյղամպերի չաղըրուպ մեսիհին հանիւնտէն կիտէրէք՝ վէ աւնըն թարիգէթինի հազըր հտերէք ապեաս հտէ ճեմա եթի , քի աղաճըն մերհամեթինէ մէպին՝ կիւնաճլերի ափ պիրլէ խելաս օլսալէր կէրէք ² :

Պու պապտէ յովհաննէս՝ սապահ երլտըզընէ , մեսիհ էֆէնտիմիզ՝ կիւնէշէ մանէնտ անիւանըր , զիրա նիճէ քի սապահ երլտըզը կիւնէշին թօղմասընէ տէլալէթտիր , յովհաննէս տախի մեսիհ էֆէնտիմիզին էն գաւրիպ թօղաճաղինէ նիշան օլտու ³ : Զիրա՝ նիճէ քի ճիսմանի փատիշահլէր պիր մէմէքէթէ կիտէճէք օլտուգլերինտէ , էվվէլա ատէմիրսալ հտերէր՝ քի հէրէքէս թէտարիգ իւզընէ օլա , քէզա մեսիհ՝ քի ասիւմանի փատիշահ տըր , տիւնեայա կէլէճէք օլտուգտէ , էվվէլա քէնտի գըլաղուզու յովհաննէսի իրսալ եթտի , քի խապէր վէրէ անըն կէլէճէկինի , նիճէ քի յովհաննէս վաղ էթմէկէ պաշլատըղինտէ , խթիղֆար հտին , զիրա ասիւմանի փատիշահլէր գաւրիպ տիր տէյու մեսիհին կէլտիկինի պէյան եթտի ⁴ :

Ֆէհմէյէ , զաքարիանըն տիլի դութուլտուղի՝ անէ թէքտիրիյէթ սայըլտը խէտէ , պու խուսուստէ տալ

1 Օրհնեալ տէր ձծ իւրայէլի . զի յայց էլ մէզ . և արաբ ըզփրիււի ժողովդէան իւրոյ . Ղուի . I . 68 . մինչև 79 համար :

2 Եւ դու մանուկ , մարգարէ բարձրելոյն կոչեսլիր . զի երթիցես առաջի երեսաց տեաուն . պատրաստել զճանապարհս նորա . Ղուի . I . 76 :

3 Արեգական արդարուէ ծագման արուսեանից տաւաւտեալ . նախնիթաց ճանապարհի որդւոյն նոյ տնօրէնութեան սուրբ յովհաննէս . Ըպր . հիք :

4 Յաւուրսն յայնոսիկ դայ յովհաննէս միւրտիչ քարոզել յանապատին հրէաստանի . և ասել . ապաշխարեցէք՝ զի մերձեալ է արքայութիւնն երկնից . Մոպ . 3 :

խի կեղծի հիբմէթ տույուլուր • զիրա շիւնքի էսքի նօ
մօսուն գարարը մեսիհ խի , անըն կէլէճէկի գարիւյ
վէ յովհաննէս անէ գըլաղուղ օլմաղ իլէ , անըն միւթ
տէսինտէ զաքարիա լալ օլուպ՝ Թօղտուղինտէ տիլինին
աջըլմասը , մեսիհին կէլտիկինտէ էսքի նօմօստա
տէրճ օլանլէր Թէքմիլ օլուպ՝ նոր օրէնքին զահիրէ չը
գաճաղենի տույ էտէր • պու ճիհէթտէն յովհաննէս՝
առաքեալարըն իմտիտասը , վէ փեյղամպէրլէրին խի
Թամը անըլտը ¹ : Պալատէ զիքը օլտուղի մէնլալ իւզ
րէ քէլամուլլահ՝ քի մարիամ պիքբի գըզըն ըահմինէ
ինիւպ Թէն ալտը , վատէ Թէքմիլինտէ բէթլէհէմտէ
Թօղտու :

Սիւտ 42 •

Յն ինչիւն բէթլէհէմտէ Թօղտու :

Ճ. Քէնտի հադգընտէ տէրճ օլանը Թէքմիլ էթ
մէք իչիւն • զիրա անըն բէթլէհէմտէ Թօղաճաղի միւ
քիա փեյղամպէրին եէտի իլէ ազեղ քիթապտէ մու
գատտէմ եազըլմը խի ² : Պախուսուս՝ ջիւնքի դաւի
Թին ճինսինտէն Թէն ալուպ անըն օլուլ չաղըրլտը ,
դաւիթ տախի բէթլէհէմի օլմաղ իլէ անտէ Թօղար •
լաքին նազար էյլէ ալլահէն հիբմէթինէ , քի նէ սու
րէթ իլէ մասլահաթ իճրա օլտու : Զիրա օ վադըթ
եահուտիստան էյալէթինէ օդոստոս նամ ըօմա փա
տիլահը հիւքմ էտէր խի • մէզպուր էմը էտէր քի
հիւքմ էթտիկի էյալէթլէրտէ սաքին օլանլէրին ճիւմ

¹ Որ (յովհաննէս) առաքելոցն է սկիզբն և մարգարէից լուս
մըն • Ըտք • հի :

² Եւ դու բէթլէհէմ տուն եփրաթայ սախուաւոր իցես լինիլ
ի հազարաւորս յուդայ • ՚ի քէն ելցէ ինձ լինիլ իշխան իլի •
և եթ նորա ՚ի սկզբանէ առուրց աշխարհի • Միւլ • 5 • 2 :

լեօի , մէմէքեթլերի՝ Զինալերի՝ վէ խիմէրի իւն թէֆ տէրէ ալնու ¹ . յովսէփ տոխի դաւթթին Զինսխտէն բեթլէ հէմի օլմաղ իւն , հմրի շահանէ միւճիւպինճէ նազարէթտէն գալգուպ մարիամ իւն (օ քի համիւն իտի) բեթլէ հէմէ կէլիքլերի հալտէ , միւտտէթի թէքմիլ օլուպ թօղուրտու յս էֆէնտիմիզի տէրունի մաղարատէ պիքիրլիկինէ հպէտի քէտէր օլմայարադ . զերա նիճէ քի պիքիրլիկ իւն համիւն գալտը , քէզա պիքիրլիկ իւն թօղուրուպ՝ տայիմա պիքիր գալտը , նիճէ քի սուրբ հէղէցի թագրիւր հտէր ² : Վէ չիւնքի կէճէ վագթի իտի , գօնագ հտէճէք եէր պուլուն , մատըղինտէն յիսուսու գունտագլայուպ եհմիկէ գօր : Վէ չօպանէր քի բեթլէ հէմին գարիպի եազըտէ կէճէ գօյուն սիւրիւլէրինի պէքլէր իտիլէր , անլէրէ մէլայիք կ'օրիւնիւպ՝ վէ ալնահըն մէճտի թուլու (Ժագեւ) է տիւպ՝ դայեթ խէվֆի էթտիքլէրինտէ , տէր քի գօրգ մայրն , իշտէ աղիմ շաղըդ միւթտէ վէրիթիմ սիգէ՝ քի Զիւմէ Զէմանէթ շաղ օլա . զերա պու կիւն դաւթթին մէմէքեթիտէ գուրթարըճը թօղտու սիգէ , անէ նի շան՝ պուլատընը գունտագ իւն չօճուգ եհմիկէ գօնուլմու ³ : Օ՝ մէլայիք իւն ափանսըդ պի հիսապ մէլայիքլէր տախի մաղարտնըն ի զէրինէ ինիւպ՝ ալահը օրհնել հտէրէք վառք ՚ի քալճունս սեօյլէր իտիլէր ⁴ :

1 Եւ եղև լի առու րան լի այնոսիկ . եւ հրաման յօգուտու կայ , սերէ՝ աշխարհագիր տանել ընդ ամ աիւղերս . Ղւհ . 2 .

2 Երես խորհուրդս սոսկալիս ՚ի քէզ տեսանի անձաթին . յշուս թիւն անտերթնական , ծնունդ անարատ , կուսուլթիւն յետ ծննդեան մատուց անապական . Շար . ԺԳ :

3 Եւ հրեշտակ ան երեւցաւ նոյն . և վառք ան ծագեցան առ նոյն . և երկեան յերկիւղ մեծ . Ղւհ . 2 . 9 . մինչև 12 համար :

4 Եւ յանկարծակի եղև լի հրեշտակին լի այնմիկ բազմութի ջորաց երկնաւորաց . ողբ օրհնէին զան և առէին : վառք ՚ի բարձունս նոյն . և յերկիր խաղաղուի , ՚ի մարդիկ հաճուի . Ղւհ . 2 . 13 :

Մէլայիքէր ասիւմանէ եիւքտիւիքտէ , չօղանէր հէլ
 պէթտէ գալարագ պիրի պիրինէ տէրէր քի՝ բէթէ
 հէմէ տէ կին կիտիււ պագալըմ , պու նէ տիր քի աւ
 լահ պիզէ պէյան եթտի : Աէ կէլիււ զիքր օլտուղի
 մէնվալ իւզրէ՝ մարիամը յովսէփն վէ յիսուսու մազա
 րատէ կեօրիւնաէ , (զիրա՝ օ մազարա բէթէհէմին խա
 րիշինտէ իտի) մէլայիքին ճէվապը անըն հագգընտէ
 օլտուղինի անկայոււ պ մէճա հտէրէր ալահը : Աէ պու
 ելամէթի պաշգալէրինէ տաթի նագլ եթտիքէրինտէ ,
 ճիւմէսի թաաճիււ պտէր : Աէ մարիամ պու ճիւմէ
 զիքր օլանէրի ֆիքրինտէ սագլայոււ տիգաթ հտէր
 իտի : Ֆէհմ էլէ , փատիշահէրն եվիտ թօղտուգ
 տէ ազիմ շէնիք իւզրէ կեծուկէն սագ չալարագ՝ թէլ
 լալ նիտա եթտիքտէն մատէ , ուղագ մէմէ քէթէրն
 վարքնաէ տաթի ֆէրման իրսալ օլունուր , քի ճիւմէ
 սի իշտիււ շաղ օլա , մէսիհ եֆէնտիմիզին թօղտու
 ղինտէ , ինսանէրտէն պիր քիմնէ ֆէհմ հտիււ շէն
 լիք եթմէտի իսէտէ , ասիւմանտէն մէլայիքէր ազիմ
 մէճա ու սալթանաթ իլէ ղէմինէ ինէրէք՝ վէ թէլաւ
 միսալի անըն թօղտուղինի ինսանէրէ խապէր վէրէ
 ղէք՝ փաուք ՚ի բարձունս տէյու օրհնութիւն սեօյէ
 մէլէրի իլէ , ալըն իպտուլահ վէ ասիւմանի փատիշահ
 օլտուղինի պէյան եթտիքէր : Աէ սէքիզինճի կիւն նու
 մօս միւճիււպինճէ անի թլփատել հտիււ մէլայիքին
 պէյան եթտիկի իւզրէ իսմին յ չաղըրըրէր :
 Պալատէ մէզքիւր ելամէթէրտէն մատէ , անըն թօղ
 տուղինէ նիշան վէ տէլալթի կիւն թօղուսու դարա
 ֆընտէ հիքմէթուլահ կեօյտէ մախսուս երլորդ կեօ
 րիւնիււ օ էյալթէթէրին հիւքիւմտարէրի իւշ միւն
 ճիւմ (մոգք) ետիտ փատիշահ (նիճէ քի տէնիլը)
 մէզքիւր երլորդըն հալին նազարէն , պախուսուս պիւ
 լութփու պարի ֆէհմ հտէրէր քի եահուտիքէրին փա
 տիշահը թօղոււ ճիւմէ փատիշահէրին իւզէրին

հիւքմեթսն կերէք : Պուրատե թեքմիլ օլտու բաղա,
ամըն ճեվապը քի յակորուն երտազը թօղա տէյու ալ-
լահըն ինճամը իլէ մուգատտեմ պէյան էթմիշ իտի ¹
(նիճէ քի տեօրտիւնճիւ տէհրին իկիրմի իքի սիւալին
տէ զիքը օլտու) : Օ՛ հճիլտէն զիքը օլան միւնէճիմէր
պիլ իթթիֆագ երուսաղէմէ կէլիլէր անէ սէճտէ գըլ-
մաղէ ² , զիրա մէջքիւր երտազ գըլաղուզ միսալի րույի
ասիւմանտէն երուսաղէմէ տէկին անլէրէ րահնիւմա
օլուր իտի : Անճագ տէկիլ քի ատէթա երտազ միսա,
լի զայէթ իւքսէքտէն , իլա քի զէմինէ գարիպ հալա-
տէն կիտէրէք , խուսուսա քի զայէթ միւնէվվէր օլ-
մաղ իլէ՝ գատոր իտիլէր հանկը դարաֆա կիթտիկինի
ֆերգ էթմէկէ , պունտան գաթի նազար , գօնագ էթ-
տիլէրէրնտէ տուրուպ՝ կեօջտիւքլէրինտէ էօնկէրին-
տէն կիտէր իտի : պու մէնվալ իւզրէ երուսաղէմէ
տէկին կէլիւպ կեօրիւնմէզ օլտուղի հալտէ , նէրէտէ
թօղտու էահուտիլէրին փատիշահը , զիրա կիւն թօ-
ղուսունտէ անըն երտաղընը կեօրտիւք վէ կէլտիք անէ
սէճտէ գըլմաղէ տէյու սիւալ էտէրլէր ³ : Հերովզէս
պու ճեվապը իշիթտիքտէ՝ քէնտի վէ ճիւմէն երուսա-
ղէմ՝ էհալիսի անըն իլէ ազիմ ըզտըրապէ կիրիֆթար
օլտուլէր իսէտէ , թահգիգը մոսլահաթ խուսուսին-
տէ ճեմանէթին ճիւմէն քահանալէրինի վէ ալիմլէրինի
չաղըրուպ՝ մէսիհ նէրէտէ թօղաճագ տըր տէյու սիւ-
ալ էտէր : Մեզպուրլէր ճեվապ էտիւպ տէրլէր քի՝

1 Ճագէսցէ աստըն յակորայ . և յարիցէ այր յիսրայէլէ .
Թու . 24 . 17 :

2 Եւ գնացեն Թադաւուրը ՚ի լոյս քո . և հեթանոսք ՚ի ծա-
գէլ լուսոյ քոյ . Եսայ . 60 . 3 :

3 Եւ ՚ի ծնանին յնի ՚ի բեթլէհէմ հրէաստանի , յաւուրս հե-
րովզէի արքայի . ահա մոգք յարևելից եկին յերուսաղէմ՝ . և
աւեն ուր է՝ որ ծնաւ արքայն հրէից . զի տեսաք զաստըն նո-
րա յարևելա . և եկաք երկիրդադանէլ նմա . Մար . 2 :

փեյղամպերին եաղտըղը մէնալ իւզըն եահուտիստան
էյալէթի բեթլէհէմոտ (Մկն . 5 . 2) : Օլ պապտե
հէրովդէս մէգքիւր միւնէճիմէրի կիզլի չաղըրուպ՝
եըլտըղն նէ վագըթ կեօրիւնտիւկինի թասթիք պիդ
լէ՝ իրսալ հտեր անէրի բեթլէհէմէ , քի վարուպ եհ
նի թօղան փատիշահը պուրուգլէրինտէ , քէնտինէ
տախի խապէր հտէլէր քի կէլիւպ սէճտէ գըլա :
Մէզպուրէր բեթլէհէմէ կիթմէլի օլտուգլէրինտէ ,
ղերը օլան եըլտըղ անէրէ թէքրար կեօրիւնտիւր , վէ
գըլաղուզ կիւպի իլէրիտէն կիտէրէք՝ յիսուսուն օլտու
ղի մահալին իւզէրինէ տէկին կէլիւպ տուրտուղի հալ
տէ , զայթթ շաղ օլարագ՝ անկլարլէր քի եէնի թօղան
փատիշահ անտէ տիր , վէ խէրի կիլիւպ յիսուսուն՝ վա
լիտէսի մարիամ իլէ կեօրիւնտէ , եիւզ իւսթիւ անէ
սէճտէ գըլտըգտէն մատէ , խազինէլէրինի աչուպ՝ ալ
թուն՝ կիւնիւք՝ վէ ասիլպենտ հէտիյէ սունարլէր ¹ :
Պուրատէ թէքիլ օլտու՝ փատիշահլէր փէչկէշ կէթիլ,
սինլէր անէ տէյու գալիթ փէյղամպերին ճէվապը ² :
Քէզա եսայի փէյղամպեր տանի պէյան հտեր ռէսիհին
թօղտուղինտէ փատիշահլէր անէ սէճտէ գըլմաղէ կէ
լիւպ , ալթուն՝ կիւնիւք՝ վէ զիգըմէթ միւճէֆէր
հէտիյէ կէթիլէճէքլէրինի ³ :
Քէհհմ էյլէ պուրատէ հերովդէսին քէսթիւլիւկինի ,

1 Եւ իբրեւ մտին ՚ի տուն տեսին զմանուկն հանդերձ մարեմաւ
մարքն իւրով . և անկեալ երկիրպագանէլն նմա . և բացեալ
զգանձս իւրեանց՝ մատուցին նմա պատարագս ոսկի՝ և կլնե
բուկ՝ և զմուռս . Մատ . 2 . II :

2 Թագաւորք Թարսի և կղզեաց պատարագս մատուցեն նը
մա . Թագաւորք տրաբայ և սաբայ պատարագս բերցեն նը
մա . Սաղ . 71 :

3 Ամենեքեան ՚ի սաբայէ եկեացեն , բերել ոսկի և կնդրուկ՝ և
ականս պատուականս . և վրկութեանն տեանն աւացեն զաւե
տիք . Եսայ . 60 . 6 :

զիրա (Կիճէ քի պապատե զիբր օլտու) չօճուղի պուլս
տուղինիզտե , պանա տաթի խապեր հտին քի կէլուպ
սէճտե գըլայըմ տէտի խստե , տէկիլ.քի սէճտե գըլ
մագ արղուսի իլէ պու ճէվապը սեօլլէտի , իլա քի եէ
րինի խապեր տուպ անի հօլտիւրմէք իշիւն : օ հճիլ
տէն բուեատե (Դի տեպէտն) մէլայիք միւնէճիմէրէ
կեօրիւնիւպ՝ հէրովղէսին եանընէ վարմայալէր տէյու
էմը հթտիկինտե , մէզպուրլէր պաշգա եօլտան կի
տէրլէր քէնտի էյալէթէրլնէ : Ֆիլհագիգա՝ հէրով
ղէս ֆէսատ իւզրէ օլտուղինի զահիր հթմէյէրէք՝ միւ
նէճիմէրի ալտաթմագ խթէտի , լաքին անըն նէ ֆի
քիրտե օլտուղինի ալահ պէյան հթմէկ իլէ , քէնտի
ալտանուպ խիլաֆը զահիրէ չըդարագ ընդիլ օլտու :

Սիւալ 43 :

Յն նիլին չօլանլէրին մաղարաքնտե թօղտու :

Ծ. Դօնագ եերի պուլունմատըղի իշիւն ¹ : Չիրա
գըրդ իքի սիւալտե զիբր օլտուղի մէնլալ իւզրէ ,
չիւնքի հէրքէս վէթանը ասիլյէսինէ կիտիւպ թէֆթէ
րէ տախիլ օլաճագ իտի , ախէր մահալտե պուլունան
բեթլէհէմլէրլն ճիւմէսի կիւն հվվէլ կէմիշ օլտուգ
լէրինտէն , պօշ էվ պուլունմաղ : Վէ լաքին պու պապ
տե տախի կիզլի հիւրմէթ անկլանըր , զիրա օ մաղա
րատե հօքիւզ վէ մէրքէպ պուլունմաղ իլէ , իքի հայ
վանըն մապէյնինտե թանըլասըն տէյու յիսուսուն հագ
գընտե , ամբալու միէյղամպերին եէտի իլէ եազըլտն
սիճիլ պուրատե թէքմիլ օլտու ² : Բէզա՝ եօքիւզ քէն
տի սահիպլինի , մէրքէպ ողասընըն եէմլիկինի թանըլ
ուպ՝ իսրայիլ պէնի թանըմատը տէյու եսայի փէյ
զամպերին քիթապընտե եազըլտն տախի պու ֆիքիւր

1 Չի ոչ գոյք նոցա տեղի իշէվանի . Դր-է . 2 . 7 :

2 Դի մէջ երկուց կենդանեացն ծանիցիս դու . Ամբ . 3 . 2 :

իւզրէ տույուլուր¹ : Վէ տախի յս եֆէնտիմիդին թողա
տուղրստէ անէ հվ պուլունմայուլու բեթ լէհէմին խա
րիճինտէ թողտուղի՝ եահուտիւրին անի գապուլ էթ
մէյէճէկինէ նիշան իտի : Պունտան գաթի նազար ,
չիւնքի յս մէրտանէ չօպան կիպի² : գապուլ օլան գօյ
ունու , եանի կիւնահա տիւչէն ինսանը պուլմաղէ կէլ
միշ իտի , օ հճիլտէն չօպան մաղարասընտէ թողտու :
Պախուսուս քի թէվազիւ հալ ֆագիւր կիպի մաղարա
տէ թողուպ՝ եհմիկէ գօնուլմասը իլէ , ճիւմէ ինսան
լէրէ ֆազիլէթ թալիմ հտէր , քի ֆանի տիւնէանըն
սէֆասընը մալինի վէ պիւլիւքիլինի թէրք պիւրէ տայ
իմա թէվազիւ գապուլ օլարագ , ճէննէթին պի նիհայ
էթ սէֆասընէ՝ մէճտինէ՝ վէ պիւլիւքիլինէ արդու է
տէլէր : Ֆէհմ էյլէ , յս եֆէնտիմիդ ֆագիւր գըլըղինտէ
կէլտի խէտէ , պալատէ զիքը օլտուղի մէնվալիւզրէ ,
թողտուղինտէ ազիմ մէճա իլէ մէլպիլէրէրին ասիւման
տէն գէմինէ ինմէլէրի՝ անըն ճիւմէյէ գատուր , վէ
ճիւմէյէ սահիպ ասիւմանի փատիշահ օլտուղինի պէյ
ան հտէր : Գէզա՝ իւչ ալիմ փատիշահէրին անէ սէճ
տէ գըլմաղէ կէլմէսի իլէ , անըն փատիշահըղիննի պի
նիհայէթ վէ ճիւմէյէ հիւքմ հտէճէկի անկլանըր :

Սիւալ 44 :

Յն նէ գատար վազըթ գալտը մէգէիւր մաղարատէ :

Ծ. Պալըգ կիւն : Զիւրա իւք էվլատ թողուրան նի
սա՝ գըրգ կիւնէ տէկին օլտուղի մահալտէն տիշարը
չըգմայուպ՝ գըրգընճը կիւն նօմօս միւճիւպինճէ՝ էվ
լատընը ալլահա փէչկէշ սունմաղէ պօրճլու օլմաղ իլէ

¹ Ժանեաւ երն զստացիլ իւր՝ և էշ զմուր տեաւն իւրոյ . և
իւրացել զիս ոչ ծանեաւ . Եսայ . 1 . 3 :

² Ես եմ հովիւն քաջ . հովիւ քաջ գանձն իւր դնէ ի վերայ
ոչխարաց . Յօհ . 10 . 11 :

(նիճէ քի տեօրտիւնճիւ տէ հրին օն իւջ սիւ ալինտէ զիբր օլտու) , սուրբ նաժարին վէ հայր յովսէփ յիսուսու վէ պիր չիֆթ գումրու՝ ետաօտ կիւվէրճին հէտիյէ ալուպ՝ երուսաղէմտէ տաճարա կեօթ իւրիւրիւր : Ֆիւհաբիգա՝ պու թէնպիհին իճրասընէ սուրբ նաժարին պօրճու տէ կիւ իտի , մատամ քի աիւրիւրիկ իլէ թօզուրտու . լաքին յս եֆէնտիմիւ նօմօսու թէքմիլէ եթմէկէ կէլմիլ օլմաղ իլէ , անի իճրա եթտի իսէտէ , ալահ գըպլէ դարափընտէն կէլէ տէյու՝ ամբակում փէյ դամպիւրին եհտի իլէ եազըլան սիճիլ տախի պուրատէ թէքմիլ օլտու ¹ . զիրա բեթլէ հէմ՝ երուսաղէմին գըպլէ դարափընտէ տիւլէր : Քեզա՝ ամանսըզ բէնտի տաճարնէ կէլէ սահիւ , անի քի սիւղ տիլէրսին զ , իշտէ կէլտի տէյու՝ մաղաքիա փէյղամպիւրին եհտի իլէ եազըլան տախի իճրա օլտու ² :

Պու նտան գաթի նազար , երուսաղէմտէ զայեթ փիր ինթիւեար սիմէօն նամինտէ հէր վէճճ իլէ ֆազիլէթ լիւ ազիղ պիր քիմէսնէ՝ մեսիհին կէլմէսինէ աբգու . բէշ օլմաղ իլէ՝ ալահտան հմր օլունմուշ իտի անէ քի եօլմէյէ , թա քի մուսիհի կեօրէ ³ . օ կիւն ալահըն իլհամը իլէ տաճարա կէլտիքտէ , յիսուսու գուճաղէնէ ալուպ՝ վէ ալահը օրհնէլ հտիւպ դայեթ մէմսու նիյեթ պիրլէ տէր քի , հմրին միւճիւպինճէ տզատ էյ . լէ գուլունու սէլամէթ իլէ . զիրա կեօրտիւմ՝ սէնին տիւնեայէ հէլիւպ՝ վէ ինսանը խէլաս հտիւպ՝ փութ

¹ Աճ ՚ի հարաւայ եկեօցէ . ԱԲԵՆ . 3 . 3 :

² Եւ յանկարծախի եկեօցէ ՚ի տաճար իւր նը՝ զոր դուքն խընդրէք . Մալա . 3 :

³ Եւ ահա այր մի էր յերուսաղէմ . որոյ անուն էր սիմէօն . և էր այրն այն արքար և երկիւղած . և անի ունէր միսիթտորու թեանն խորայէլի . և հոգի նը էր ՚ի նմա . և էր նորա հրաման աւելալէ հոգւոյն սրբոյ՝ մի՛ տեսանէլ զմահ միջև տես . զօծեալն տեսուն . ՂԻՆ . 2 . 25 :

փերեսթերն նուր : իսրայէլ ճեմակթինն շերէֆ օլ-տուղինի ¹ : Սէզպուրուն ճեվապլէրինն : Հոյր յովսէփ վէ սուրբ անձին թառախւայ էթտիլէր իսէտէ , սիւ մէօն անլէրի տախի օրհնէլ էթտիլտէն մատէ , պէյան հտէր յիսուսա իթիգաթ հտէնլէրին նիճաթ պուլուպ էթմէյէնլէրին խարապիյէթինի . վէ պու սէպէպտին թարաֆիյէնին մարպէյինտէ պիրի պիրինն մուղլիլի հարէթէթ զուհուրի իլէ , սուրբ անձինն գալպիւնին տախի կէօյա . քի գըլլէ իլէ եարալունաճաղին ² , նիճէ . քի յիսուսու խաշա չըգարտըլլէրինտէ , սուրբ անձինն էիւրէկի զայէթ աճլուր : Ֆէհմ էլլէ մէսիհէ իթիգաթ հտէնլէր իլէ , էթմէյէնլէրին Ֆէրգիւնի . զիրա՝ կիւնէշ . քէնտի շալգընը . քիմնէտէն տիրիղ էթմէյէնլէր ճիւմլէսինի միւնէվլէր հտէր իսէտէ , աւըն . քի կէօղիւ սագաթ վէ ալիլ տիր , վէ օ . քի փէն ճիրէսինի աշմաղ , հէր հալ կիւնէշին շալգընտէն մահրում գալլըր . քէզա մէսիհ ճիւմլէ իսանլէրին իսլա սը իշլուն կէլտի իսէտէ , թամ իթիգաթ պիրլէ տայիլ մա էմրինէ իգաաթ հտէն իսլա ս պուլուպ էթմէյէն . քէնտի . քէօթիւլլէկի սէպէպլինն թէլլէֆ օլուր ³ : Պալատէ զիքը օլտուղի մէնվալ իւզրէ՝ սիմէօն . քի մէսիհին հագգընտէ սեօյլէր իտի , ասէրին ճինսինտէն փանուէլ նամ . քիմէսնէնին գըլլը աննա փէյղամպէր ,

1 Արդ արձակէս զծուռայս . քո տէր ըստ բանի . քում 'ի խաղաղութիւն , զի տեսին աչք իմ զիրկութիւն քո . . . լոյս 'ի յայտնութիւն հեթանոսաց . և վառս ժողովորեան քում իւրայէլ . Ղուի . 2 . 29 :

2 Եւ օրհնեաց զնոսա սիմէօն . և ասէ . ցմարիամ մայր նորա . ահա սա կայ 'ի գլորումս և 'ի կանգնումս բաղմաց 'ի մէջ էօրայէլի . և 'ի նշան հալաութիւն . և ընդ քո իով անձն անցցէ սուր . Ղուի . 2 . 34 :

3 Որ հաւատայ յորդի՝ ընդունի զկեանսն յաւիտեանակաւս . և որ ոչն հնազանդի որդւոյ՝ ոչ տեսցէ զկեանս . Յօհ . 3 . 36 :

Օքի երի ինչ եկտի սենե տուրուպ՝ վե երի էօլիւպ սեքսեն տեօրթ սենեյե տեկին տուլ գալորգտէն մա տե տայիմա օրու՝ վե նիյազ ինչ տաճարտան ալորլւ մայարադ՝ կէճէ վե իլեւտիւզ ալլահա գուլուգ է տե ը խտի՝ Օ վագըթ մէզգուրե տախի կէլիւպ մէմլ նուն օլուր ալլահտան . վե մէսիհին կէլմէսինե ումու տ էտենլերե՝ յիսուսուն հագգընտե սեօլլեր խտի . զիրա ալլահըն իհհամը ինչ յիսուսուն քիմ օլտուղինի թանքտը : Պատէ հու յովսէփ վե մարիամ նամա միւճիւպինճէ իւք էվատ հագգընտե տերճ օլանլերի իճրա էթտիքտէն սոնկրա , ափտէթ էտերլեր գալիլէատա քէնտի մէմլէ քէթլերի նազարէթէ : Վե յովսէփին բուէասընտե մէ լայիք կեօրիւնիւպ տեր քի , չօճուղու վե վալիտէսինի ալուպ Ֆիրար էյլէ մըսըրե . վե անտե գալ , թա քի սանա խապէր վերէյիմ . զիրա հերուղէս չօճուղու էօլտիւրմէք իսթէր : Եմը օլտուղի իւզրե յովսէփ կէ ճէ վագթի չօճուղու վե վալիտէսինի ալուպ խէվլին տէն նալի մըսըրա կիթտի իստե , պուրատե թէքմիլ օլտու ազիզ քիթաօտե տերճ օլան սիճիլ , նիճէ քի մըսըրտէն չաղըրտըմ օյենիմ էվատըն տէյու՝ ովսէն փէյլամպէր յիսուսուն հագգընտե եազմը խտի :

Սիւալ 45 .

Յիսուսու նիջիւն էօլտիւրմէք իսթէտի հերովլէս :

Ճ. **Մ**տէն խէվլի էթտիկի իջիւն : Ձիրա օթուզ սե քիզ սիւււտէ զիր օլտուղի մէնվալ իւզրե՝ հերովլէս փուլթիւրէսթ միլլէթինտէն օլուպ՝ բոմա փատիչահընըն զարպի տէսթի ինչ եահուտիտան էյալէթինէ հիւքմ էտեր խտի , օլմայա քի քէնտի փատիչահըղընը յիսուս զապթ էտե տէյու՝ անի էօլտիւրմէկէ գասթ էթտի :
 1. տգար գըլ պուրատե հերովլէսին քեթիւլիւկինէ :

1 Յեգիպտոսէ կոճէյի զորդի իմ . Մար. 2. 15 : = Ույ. 11. 2 :

զերա՝ (նիճէ քի գըրգ իբի սիւալտէ զիքը օլտու)
 երաւըլն կեօրիւնտիկի վագթի միւնէճիմէրտէն թաւ
 թիք պիրլէ՝ չօճուղի պուլտուղինիզտէ պանա տախի
 խապէր վէրին քի կէլիւպ սէճտէ գըլայլմ տէտի իսէ
 տէ . մէզպուրէր խապէր վէրմէյիւպ կիթտիքէրին
 տէ ղայթթ կիւճէնիր . վէ անլերտէն ինթիգամ աւ
 մաղէ տախի գատըր օրամատըղինտէն , հմալի սապ
 գաթ հթմէմիշ ղատտարըգ իւզրն՝ ապէր իրսալ է
 տէրէք բեթլէհէմտէ վէ անքն նահեսաթնտէ իբի էա
 շինտէն աշաղը օլան չօճուգէրին ճիւմէսինի գըրտը
 ըրը ¹ . քի մեսիհ տախի անլեր իլէ էօլէ .
 Պու խուսուստէ հերովգէսին ղայթթ ղատտար՝ մէր
 համէթսիգ՝ վէ բեթիւ օլտուղի հեր նէ մըգտար ղա
 հիրէ չըգտը իսէտէ , հուամա տէնիլէն մահալ իւ
 չիւնճիւ տէհրին իկիրմի ալթը սիւալինտէ զիքը օլան
 հուաքէրին թիւրպէսինէ գարիւպ բեթլէհէմ նահեսաթ
 օլտուղինտէն՝ անտէ պուլունան չօճուգէրի տախի գըր
 տըգէրինտէ , ֆիղան ու ֆէրեատ՝ վէ ղայթթ էաս ու
 մաթէմ վէ աղլամագ սէտասը հուամատէն իշտիլտի
 տէյու՝ երեմիա փէյղամպէրին ճէվապը թէքմիլ օլտու ² ;
 Պու պապտէ ղանն էթմէ քի մեսիհ սէպէպ օլտու մէզ
 քիւր չօճուգէրին էօլմէսինէ , իլա քի հերովգէսին
 բեթիւլիւկի . լաքին անլեր շահիտ միսալի մեսիհին
 կէլտիկինի սապիթ հատէրէք պի ճիւնհա գան տեօթմէ
 լէրի իլէ՝ ճէննէթին մէճտինէ շայիսթէ օլտուլեր :
 ֆէհմ էյլէ ինսանլէրին սէֆիլ հալինէ . մեսիհ տիւն

1 Յայնժամ իբրև ետես հերովգէս թէ խաբէցաւ 'ի մոգուց
 անտի , բարկացաւ յոյժ . և առաքեալ կոտորեաց զամենայն
 մահուանն՝ որք էին 'ի բեթլէհէմ և յամենայն սահմանս նո
 ըա՝ յերկեմենից և 'ի խոնարհ . Մար . 2 . 16 .

2 Չայն գուժեաց 'ի հումայ . ողբումն՝ և լալումն՝ և աշխա
 րումն յոյժ . հուսքէլ լայր զորդիս իւր՝ և ոչ կամէր միթիա
 ընէլ զի ոչ էին . Մար . 2 . 18 . = Եբի . 31 . 15 :

եայե կէտի . քի ինսանը կիւնահտեն խելաս հտիւպ՝
 քէնտի պի նիհայեթ ասիւմանի փատիշահլըղընքն մէճտ
 ու սալթանաթըն սեզավէր հտե . ինսանէր անի հօւ,
 տիւրմէկէ արզու հտերէր : Վէ լաքին անըն հագգըն
 տե եազըլանլերին իճրասը խուսուսինտե , պալատե
 զիքը օլտուղի մէնվալ իւզրէ՝ հայր յովսէփ անի մըսը
 րա կեօթիւրտիւկի հալտե , զատտար հերովլէս՝ քէն
 տի քեօթիւրտիւկի իլէ գալուպ՝ տիւնեատե վէ ախրէթ,
 տե զազէպլինի արթըրտը . նիճէ քի անըն զայեթ սէ,
 փիլ հալ իւզրէ խասդէլէնիւպ տերէճէտեն խարիճ իս
 կէնճէ իլինտե հէլլաք օլտուղինի եազար յովսէպոս ¹ :

Սիւալ 46 :

Երուսաղէմ՝ Էհալիսի՝ յետիւսին Թօղտուղինի իլիթտիքտե , խօշ
 լանուպ շաղ օլտուղ մը :

Ճ . Օլմատը . զերա նիճէ քի հերովլէս խէվի եթ
 տի , քէզա Էհալի տախի խէվի իւզրէ ըզտըրապե վար
 տը ² , պախուսուս Ծհմանթին պիւլիւքլերի՝ անլեր քի
 հերովլէսին սայէսինտե փայե վէ շէրէֆ քէսպ հտե,
 րէք՝ հեր վէճճ իլէ ճիւմանի սեփայե մէշղու խտիլեր ,
 օլմայա քի մեսիհին կէլմէսի իլէ քէնտի րահաթըղլէ
 րինի գալպ հտելեր տէյու խօշլանմաղլեր :

Փիլհագիգա հեր Ծհմանթ արզու հտեր՝ քի փատի
 շահ քէնտի միլլէթինտեն օլա . անճագ՝ պու միսիլլիւ
 մասլահաթըն նիհայեթի ճէնկտե գարար գըլաճաղի
 պէյանի իլէ՝ երուսաղէմ՝ Էհալիսի խէվի եթտի . զերա
 մեսիհին փատիշահլըղինի ճիւմանի գանն հտեր խտիլեր :
 Վէ լաքին անըն հիւքմիւ վէ փատիշահլըղի ասիւմանի
 վէ րուհանի օլմաղ իլէ , պու տիւրլիւ ֆիքրէզ զահիպ

¹ Տէն ՚ի պատմութիւն յովսէպոսի յաւաջին գալուուէ 21 գլուխն :

² Եւ իբրեւ լուաւ արքայ հերովլէս՝ խառնկեցաւ և ամենայն եւ
 րուսաղէմ ընդ նմա . Մատ . 2 . 3 :

օլմագ իգթիղա էթմէզ իտի • նիճէ քի պէնիմ փատիլ
չաճըղըմ պու տիւնեստե տէկիլ տիր տէյու՝ պիղա
տոսուն հուզուրինտէ մեսիճ քէնտի թագրիր էթտի՝ :

Սիւտ 47 .

Յիսուս նէ՞ դատար վագըթ գալտը մըսըրտէ .

Ճ. ¹ Երովդէսին հօլմէսինէ տէկին : Զիրա հերով
դէս հօլտիւքտէ • մէլայիք ըուեստէ հայր յովսէփէ
կեօրիւնիւպ տէր քի՝ ալ ջօճուղի վէ վալիտէսինի կիթ
խորայէլին էյալէթինէ • զիրա ջօճուղի հօլտիւրմէք իս
թէյէնէր հօլտիւլէր ² : Օ՛ տախի հմր օլտուղի իւզրե
կէլտի խստէ • հերովդէսին օլլու աղգ եղայոսուն եա
հուտիստանէ փատիլաճ օլտուղինի իշիտիւպ՝ երուսա
ղէմ դարաթընէ կիթմէկէ խէվի էթտիքտէ • մէլայի
քին անէ թէքրար ըուեստէ կեօրիւնիւպ հմր էթմէ
սի իլէ • վարուպ գալիւեա էյալէթի նազարէթ նամ
մէմէքէթտէ սաքին օլլու • պու ճիհէթտէն յիսուս
էֆէնտիֆիղ նազօրեցի (ուխտաւոր) չաղըրըլա • նիճէ
քի անըն հագգընտէ նազօրեցի չաղըրըլա տէյու վէյ
ղամպերէր եազմը իտիլէր ³ :

Վէ չիւնքի նօմս միւճիւպինճէ հէր սէնէ խամուր
սուզ պայրամընտէ (՚ի տօնի դատկին) եղուսաղէմէ
կիտէր իտիլէր • յիսուս օն իքի եաշընէ վարտըլտէ •
էէնէ երուսաղէմէ կիտէրէր՝ քի նօմսու իճրա է

1 Պատմախանի ետ յմ իմ արքայութիւն չէ՛ յայսմ աշխարհէ .
Յօհ . 18 . 36 .

2 Եւ ՚ի վախճանին հերովդէի • ահա հրէշտակ տուն ՚ի տես
լեան երիւր յովսէփայ յեգիպտոս • և աւեր՝ արի աւ պմա
նուկդ և զմայր իւր՝ և զնա յերկիրն իսրայէլի • զի մեւան՝
որք խնդրէին զանձն մանկանդ . Մաթ . 2 . 19 .

3 Եւ եկեալ բնակեցաւ ՚ի քաղաքին՝ որ կոչի նազարէթ • զի
լայի բան մարգարէիցն • թէ նազօրեցի կոչեսցի . Մաթ . 2 . 23 :

տիւպ կերն տեսնէ լէր : Հայր յովսէփ վէ սուրբ Թա-
 ժին պիլմէյէրէք , յս երուսաղէմոտ գալար , վէ անկէր
 պէլքի նազարէթ լի գօմշուլէր վէ պիտիք եօլտաշէր
 իլէ պէրապէր կիթտի տէյու երուսաղէմոտ արամաղ-
 լէր , վէ պիր կիւնլիւք եօլ կիտիւպ պուլամատրգլէ-
 րինտէ , ազիմ գասաւլէթ իւզրէ երուսաղէմէ տեօ-
 նիւպ իւջ կիւնտէն սօնկրա պուլուրլէր անի տաճար-
 տէ , քի մուալլիմլէր (վարդապետք) իլէ օթուրմուշ
 սիւալ ճէվապ էտէր , վէ անըն քէլամլէրինի իշտոնս-
 լէրին ճիւմլէսի իլմին վէ ճէվապլէրինէ թաաճիւպ
 էտէր իտիլէր , անի կեօրիւպ հայրէթտէ գալտըլէր
 իսէտէ , սուրբ Թաժին թէվազիւ սիւրէթ իլէ նէ
 էլլէտին պիղէ , իլթէ ազապ (տաւապանք) չէքէրէք
 սէնի արար իտիք տէտիկինտէ , ճէվապ էտէր քի , նի՞
 չիւն արար իտինիզ պէնի , պիլմէ՞ մի իտինիզ քի՞ փէ
 տէրիմին էլլինտէ օլմագ պանա պօրճ տըր :

Յս պու պապտէ քէնտինին իպիտուլահ օլտուղինի պէյ,
 ան էթտի , վէ լաքին մէզպուրլէր՝ պու ճէվապըն մէֆ
 հումինի անկլամաղէ գատըր օլամաղլէր , ֆէզ աթ նէ
 Թաժին Ֆիքրինտէ սագլար իտի անըն քէլամլէրինի՝
 վէ յս իղաաթ իւզրէ՝ կիտէր անկէր իլէ նազարէթ :
 վէ օթուզ եաշընէ տէկին անտէ սաքին օլուպ վազ վէ
 միւճիւզաթ էթմէտի իսէտէ , հէր խուսուստէ անըն
 հիւսնիւ վէճճ իւզրէ հարէքէթինէ , ֆազիլէթինէ՝
 վէ իլմինէ նազարէն ճիւմլէսի իզզէթ պիլլէ միւշէր-
 րէֆ էտէր իտի անի :

Սիւալ 48 :

Յն նէ վազըթ պաշտար վաղ վէ միւճիւզաթ էթմէկէ :

Ժ. Օթուզ եաշընէ վարուպ՝ յորդանան չայընտէ
 յովհաննէստէն մկրտէլ օլտուգտէն սօնկրա :

Եւ մայր նի պահէր զմ գեանսն ՚ի սրտի իւրում : Դատ. 2. 51 :

Չիրա յովհաննէս քի չեօլտէ սաքին օլուր իտի . (նի
 ճէ քի գըրգ պիւր սիւալտէ զիքը օլտու) ալահըն իւ
 համը իլն՝ օ կիւնլէրտէ եահուտիստան չեօլիւնէ կէ
 լիւպ՝ իսթիղֆար էտին . զիրա գարիպ տիր ասիւմանի
 փատիշահըգ տէյու վազ էթմէկէ պաշար ¹ :
 Պուրատէ թէքմիլ օլտու աղիզ քիթապտէ տէրճ օլտն
 սիճիլ . օ քի՝ իւճէ սէս չեօլտէ . հազըր էտին ալա
 հըն թարիգլէրինի . վէ տօղըուլտուն անըն իզինի ² տէյ
 ու՝ եսայինին եհտի իլն եազըլմը իտի . Գէզա՝ օթուղ
 թօգուղ սիւալտէ զիքը օլտուղի մէնվալ իւզըն յով
 հանսէսին հագգընտէ եղիա միսիլլիւ վազ էտիւպ ճէ
 մահթի՝ մեսիհին թահթի հիւքմիւնէ տախիլ էթմէկէ
 հազըր էտէ տէյու՝ գաբըրիէլ մէլայիքին սիճիլ տախի
 իճրա օլտու . Նիճէ քի երուսաղէմտէն վէ ճիւմէ եա
 հուտիստան վէ յորդանան գարաֆլէրինտէն քիւլլիէթ
 լի ճէմահթ անէ կէլիւպ՝ յորդանանտէ միլտէլ օլտադ՝
 կիւնահլէրինի իթիրաֆ էթտիքլէրինտէ . պուստան
 պեօյլէ իսթիղֆար էտին . զիրա պալթա՝ աղաճըն քեօ
 քիւնէ գօնուլուպ՝ էյի մէյլէ հասըլ էթմէյէն աղաճ
 քէսիլըր . վէ աթէշէ աթըլըր տէյու վազ էտէր իտի՝ :
 Վէ ճէմահթ անտէն նասիլհէթ իսթէյիւպ՝ նէ իլէյի
 լիմ տէյու սիւալ էթտիքտէ . ճէվապ էտէր քի . իքի

1 Յուուրն յայնոսիկ գայ յովհաննէս մկրտիչ քարոզէլ յանա
 պատին հրէաստանի . և ասէլ . ագաղխարէցէք՝ զի մերձեալ
 է արքայութիւն երկնից . Մատ . 3 :

2 Չայն բարբառայ յանապատի . պատրաստ արարէք զճանապարհ
 տեառն . և ուղիղ արարէք զշաւիղս նորա . Մատ . 3 . 3 :
 = Եսայ . 40 . 3 :

3 Եւ տեսեալ զբաղումս . . . եկեալս ՚ի մկրտութիւն նորա՝
 ասէ ցնոսա . . . արարէք այսուհետեւ պտուղ արժանի ա
 պաղխարութեան . . . զի աւաստի տապար առ արմին ծառոց
 դնի . ամենայն ծառ որ ոչ աունէ զպտուղ բարի . հատանի և
 ՚ի հուր արկանի . Մատ . 3 . 7 :

հավապը օրան՝ պիրիսի վերսին օրնայանա՝ քեզա՝ դաա մը օրան անքն կիպի եթսին : Կեօմրիւկճիւէր սիւալ եթտիբլէրինտէ , տէր քի հմր օրանտան զիյատէ շէյ ալմայըն : Աքբէրլէր տախի պիզ նէ իշ իշլէյէլիմ տէյ բիբլէրինտէ , ճէվապ էտէր քի զուլմ էտիւպ քիմ սէյի ինճիլմէյին , վէ քիմնէյէ պիւհտան էթմէյին , իւլէֆէնիզ քիֆայէթ էթսին սիդէ : Զիրա անքն թօշ տուղինտէ օրան միւճիւզաթլէր՝ տահա ունուտուլմուշ օլմայուպ , պախուսուս քի՝ չօճուգլուղինտէն պէրու չէթտէ սաքին օլուպ՝ հավապը տէվէ թիւյիւ , գուշա ղի մէշին , դաամը եապան պալը վէ չէքիրկէ , (քի անի եէմէկէ նօմօստա բուխսէթ վար իտի • ՂԿ • 11.22)¹ : Վէ էպէտի ճիսմանի սէֆայէ մէյլ էթմէյիւպ տայիմա տուայէ վէ նիյազէ մէշղուլ օլարագ՝ սատագաթ իւզաւ րէ ալմահա գուլուգ էթմէսի իլէ , անքն իսի վէ ֆա զիլէթի ճիւմէյէ աշիքեար օլտուղինտէն , հէրքէս ա նքն վազլինի տիյնէմէկէ վէ անտէն նասիյհէթ ալմազէ արզու էտէր իտի • մատամ քի վազ էտէնին ֆազիլէթինէ նազարէն , ճէմաէթ հէր հալ անի տիյնէյիւպ իսրահի նէֆա օլմագ արզուսինէ զայրէթ էտէր :

Նիճէ քի յովհաննէս հէր խուսուստէ ֆազիլէթիւ վէ ազիզ օլմալ իլէ , ճէմաէթին ինտինտէ օ տէրէճէ շէրէֆ պուլմուշ իտի , թա քի անքն հագգընտէ՝ մէսիհ պուլ մը տըր տէյու՝ ճէմաէթ թէֆէքքիւր իւզրէ օլուր իտիլէր² :

Գիլհագ իգա՝ ճէմաէթ պու ֆիքիրէ զահիպ օլտու ի սէտէ , օլմայա քի քէնտինի մէսիհ պէլլէյէլէր տէյու յովհաննէս անլէրէ ճէվապ էտէր քի , պէն սիզի սու

¹ Եւ ինքն յովհաննէս ունէր զհանդերձ ՚ի ստեղծ ուղտու • և գօտի մաշիւղէն ընդ մէջ իւր • և կերակուր նորա էր մարախ և մեղր վայրենի • ՄԿ • 3 • 4 :

² Մինչ ախուսէր օռչովուրդն՝ և խորհէին ամենեքեան ՚ի սիրտլա իւրեանց վր յովհաննու , միթէ սա իցէ քնն • ՂԿ • 3 • 15 :

իլն մկրտել էթաիմ՝ օ քի կելիւր , պէնտէն գուվկէթ ,
լի տիր , անըն ջիղմէսինի թաշմաղէ լայիգ տէկէլ իմ՝
օ մկրտել էտէր սիգի բուհ իլ գուտս իլն , անըն էլին ,
տէ տիր եապա (հեծանոց) , քէնտի հարմանըն թէ
միղէյէրէք պուղտայը տէրամպար էտիւպ՝ սամանը
սեծնմէղ աթէշ իլն եագաս կէրէք ¹ :

Յովհաննէս վաղ էթմէ կէ պաշայուպ յորդանան ջայըն
գարը եագասընտէ բեթաբրա տէնիլէն մահալտէ ի-
քէն , երուսաղէմտէն եահուտիլէր անէ՝ քահանայ վէ
ղէտացի իրսալ էտիւպ՝ սէն քիմսին տէյու սիւալ էթ-
տիքէրինտէ , քէնտինին մեսիհ օլմատըղինի իգրմը էթ-
տիքտէն մատէ ² , մեսիհին գուտրէթի աղլմէլէրինի
պիւլիւքիւկինի՝ վէ ատալէթ շէրիյաթը իւզրոն աղիւ-
լէրի ճէննէթէ լայիգ էտիւպ՝ կիւնահքեալրէրի ճէ-
հէննէմէ նէֆի էտէճէկինի պէյան էթտի , քի հեր-
քէս խէվֆի էտէրէք քեթթիւ Ֆէյիտէն կէրի տու-
րուպ՝ անըն իգաաթընէ տախիլ օլմաղ իլն ճէննէթին
պի նիհայէթ մէճտինէ սէգալէր օլա :

Ճէմնէթ քի յովհաննէստէն մկրտել օլուր խոի , յս
տախի նաղարէթտէն յորդանանէ կէլիւր քիւանտէն մը-
կրտել օլա : Պէլի օ անէ տէկին պիւրի պիւրինի կէօրիւշ
տէկիլ խոիլէր , զիրա յովհաննէս ճոճուգլուգտէն պէ-
րու շեօլտէ վէ յս նաղարէթտէ սաքին օլուր խոի , յս
քի յորդանանէ կէլտի յովհաննէս անի կէօրտիւկինտէ ,
մեսիհ օլտուղինի տղահըն իլհամը իլն թանըլուպ՝ պա-
նա ճայիւղ տիր՝ քի սէնտէն մկրտել օլայըմ , սէն պանմ
կէլիւրին տէյու անի մէն էթմէք իսթէտի խէտտէ , ճէ

¹ Որոյ հեծանոցն 'ի ձեռին իւրում . և սրբեսցէ զկալիւր . և
Ժողովեսցէ զցորեանն 'ի շտեմարանս իւր . և զյարգն այրես .
ցէ անշէշ հրով . Մատ . 3 . 12 :

² Աւաթէցին առ նա հրէայքն յերուսաղէմէ քահանայս և զե-
տացիս , զի հարցցեն ցնա՝ թէ դու ո՞ր ես : և խոստովան ե-
ղև . . . թէ ես իջ եմ քսն . Յօհ . 1 . 19 :

վապէս է տէր քի՛ միւսաատէ եյլէ շխտիլիք ։ զիրա պեյ-
լէ ետգըջըր պիզէ քի ճիւմէ առաւթի Թէքմիլ էտէ-
լիմ՝ օ տախի էմի օլտուղի իւզրէ միւսաատէ էտէր ։
Վէ յժ քի միրտել օլտու ։ Քիլհալ սուտան տիշարը չը-
գուպ տուայէ տուրուճէ ։ անիտէ սէմաւաթ աջըուպ՝
բուհ իլ գուտս կիւվէրճին կիպի ինէր իտի անըն իւզէ-
րինէ ։ վէ կեօյտէն սէտա կէլիք՝ քի պու տըր պէնիմ՝
սէվկիւլիւ էվլատըմ՝ անէ բաղի իմ¹ ։ Պու էրամէթի
տէկիւլ քի եաղնըզ յժ վէ յովհաննէս կեօրտիւլէր ։ վէ
կեօյտէն կէլէն սէսի իշիթտիլէր ։ իլա քի անտէ պու-
լունան ճէմաեթ տախի կեօրտիւ վէ իշիթտի ։
Օ վագըթ յժ չեօլէ կիտիւպ՝ գըրգ կիւն գըրգ կէ-
ճէ օրուճ դութար ։ քի շէյթան իլէ իմթիհան օլուպ
(փորձիլ) անի ալթ էտէ² ։

Սիւալ 49 ։

Յո նիջիւն մկրտել օլտու ։

Ճ . Քէնտի աղաչըղէնի պէյան էթմէք իջիւն ։
Քիլհագիդա Թէվաղիլիք պիրէ յովհաննէստէն մըր-
տել օլտու իսէտէ ։ պու տըր պէնիմ՝ սէվկիւլիւ էվլա-
տըմ տէյու՝ անըն հագգըտէ փէտէրուլաշըն շահա-
տէթիլէ էթմէսի ։ վէ բուհ իլ գուտսուն անըն իւզէ-
րինէ ինմէսի իլէ ։ իպնուլաշ օլտուղի զահիր օլտուգ-
տէն մատէ (Յօհ . 1 . 32)՝ սուրբ երրորդութիւնուն
խորհուրդու տախի պէյան պիրէ՝ քրիստոնէական օր-

1 Եւ իբրեւ մկրտեցաւ յո՛ւ ։ Եւ վաղվաղակի ՚ի ջրոյ անտի . և ա-
հա բացան նմա երկինք . և ետես զհոգին նոյ՛ն զի իջանէր իւ-
րե՛զ զաղաւնի . և դարյ ՚ի վո՛ն նոյ՛ն ։ և ահա ձայն յերկնից՝ որ ա-
սէր . զա՛յ է որդի իմ սիրելի . Եւ որ հաճեցայ . Մար . 3 . 16 ։

2 Յայնժամ վարեցաւ յո՛ւ յանապատ ՚ի հողւոյն փորձիլ ՚ի սա-
տանայէ ։ և պահեալ զբաւառուն տիւ և զբաւառուն դիշէր՝
ապա քաղցեաւ . Մար . 4 ։

հաւատքն թէմէն սապիթ օլտու : Ձիրա՝ չլւնքի էս ,
քի ուսնու եհնիյէ թէպտիլ հտէճէք իտի , անքն տա ,
խի իփթիտասը վէ թէմէն մկրտութիւն օլմաղ իլէ ,
հվվէլա քէնտի մկրտել օլուպ՝ պատհհու աուպեաւ
լարա հմր հտէր՝ քի ճիւմէ փութփէրէսթլէրի սուրբ
երրորդութիւնուն իսմինէ մկրտել հտէլէր¹ :

Սրւալ 50 :

Յն ինչուն գըրգ կիւն գըրգ կէճէ օրուճ դութուպ շէյթան ի ,
լէ իմթիհան օլտու :

Ճ . Թեքմիլ ինսան օլտուղինի պէյան էթմէք իչլւն :
Փիւհադիգա՝ պալատէ զեքր օլտուղի մէնվալ իւզրէ ,
ալւահըղի աշիքեար օլտու իսէտէ , ինսանըղինի տախի
աշիքեար էթմէք միւրատ հտէր՝ քի մալիւմ օլտուն
թեքմիլ ալլահ՝ վէ թեքմիլ ինսան օլտուղի (կատար ,
եալ ձմ , կատարեալ մարդ) : Օ՝ էճիլտէն գըրգ կիւն
գըրգ կէճէ օրուճ դութուպ՝ պատհհու աճըգտըգ
տէ , շէյթան՝ ինսան չեքլինտէ կէլիւ քի անի թէճիւ
պէ հտէրէք քիմ օլտուղինի անկայա : Պէլի՝ անյն թօղ
տուղինտէ օլան միւճիւզաթլէրի՝ վէ միւնէճիմլէրին ա
նէ սէճտէ գըլմաղէ կէլտիքլէրինի միւլահազա հտէ
րէք , պէլքի մեսիհ պու տըր տէյու իշքիլէ վարտը .
լաքին հերովդէստէն խէվֆ հտիւպ մըսըրա Ֆիրար
էթմէսի , վէ կէլուպ օթուզ եաշնէ տէկին պայաղը
ֆուգիր պիր քիմէսնէ կիպի նազարէթտէ սուքին օլմա
պը իլէ , ատէթա պիր ատէմ պէլլէտի անի :
Փիւլադի՝ անքն մկրտել օլտուղինտէ զուհուր հտէն է
լումէթլէրի կեօրիւպ՝ թէքրար շիւփհէյէ վարտը իսէ
տէ , օրուճ դութուպ աճըգտըղինտէ , մոլսէս վէ է

¹ Գնացէք այսուհետեւ՝ աշակերտեցէք զամենայն հեթանոսս .
մկրտեցէք զնոսա յանուն հօր՝ և որդւոյ՝ և հոգւոյն սբոյ .
Մատ . 28 . 19 .

ղիա միսիլիւ պիր ազնիւ քիմնէ զանն հտէր , մտտամ
քի անէր տախի գըրդ կիւն գըրդ կէճէ օրուճ տուը
տուէր , օ հճիլտէն տէր քի՝ եկէր ալլահըն էվլաուր
խէն , սեօլէ քի պու թաշար եքմէք օլտուն :

Ֆէհմէյլէ • մէլուն շէյթան նիճէ քի եհմէք սէպէպիլ
նէ ինսանըն դրախտտէն իխրաճ օլմասընէ սէպէպ օլ
տու , պու տէֆա տախի անի քէնտի ֆէստտինէ ա
լէթ էթտի • լաքին յս անէ ազնիւ քիթապտէն ճէվապ
վէրիւպ՝ եազըլըշ տըր քի եալընըզ եքմէք իլէ եա ,
շամազ ինսան , իլա քի ալլահըն աղզընտէն չըգան
ճիւմէ քէյամ իլէ ¹ տէտիկինտէ , մէզպուր մէրամընէ
վասըլ օլմայուպ րէզիլ օլտու իսէտէ , պաշգա հիյ
լէյէ սիւլւաք էտէրէք իսթէր քի անի տաճարա կեօ
թիւրիւպ թէքրար թէճրիւպէ տէ • պու պապտէ յս
տախի անըն իլէ կիթմէկէ բազի օլուր՝ քի անտէ տա
իի րէզիլ էտէ • վէ կիտիւպ երուսաղէմտէ տաճարըն
գուլէսիտէ տուրուճէ , տէր քի՝ եկէր խպնուլահ ի
սէն , պուրատէն քէնտինի աշաղը ւթ • զիրա եազըլ
մըշ տըր սէնին հագգընտէ քի՝ մէլայիքէր էլ իւզէ
րինտէ գալտըրուպ պաշըն թաշա վուրմասըն ² :

Ֆէհմէյլէ • շիւնքի իլք թէճրիւպէտէ յս քիթապ
տէն ճէվապ վէրտի , օ հճիլտէն պու տէֆա շէյթան
տախի քիթապտէ տէրճ օլան սիճիլի մէյտանէ կէթիլ
տի • վէ յս եհնէ քիթապըն շահատէթլիկի իլէ անէ
գարշըրդ վէրիւպ՝ եազըլ տըր քի սէնին սահիւպ ալ
լահըն թէճրիւպէ էթմէյէսին ³ տէտիկինտէ , մէլուն

1 Ո՛չ հացիւ միայն կեցցէ մարդ • այլ ամենայն բանիւ որ ելու
նէ ՚ի բերանայ նայ • Մոպ . 4 . 4 . = 2 Օրէ . 8 . 3 :

2 Ասէ ցնա (աստանայ) • էթէ որդի ես նայ՝ անի զբեզ աստի
ի վայր • զի գրեալ է • Թէ հրեշտակաց իւրաց պատուիրեալ
է վասն քո • և ՚ի վերայ ձեւաց բարձցեն զբեզ՝ զի մի՛ երբեք
հարցես զբարի զոտն քո • Մոպ . 4 . 6 . = Սուլ . 90 :

3 Ո՛չ վորձեսցես զմը նծ քո • Մոպ . 4 . 7 . = 2 Օրէ . 6 . 16 :

շէյթան եէնէ ընդիլ օրուայ՝ Զէվապէ գատորը օլամազ :
 Անճագ եէնէ ընհաթ տուրմայուպ կեօթիւրիւր անի
 զայեթ պիր իւքսէք տաղէ՝ քի թէքրար թէքրուպէ
 էտէ , յա տաթի կիտէք քի անի թէքրար ընդիլ էտէ :
 Ղէ անտէ տիւնէանքն Զիւմէ փատիլաճըգլէրին վէ
 անլէրին մէճո ու սաթանաթընը տերագէպ կեօստէ
 ըրուպ տէք քի , պուռլէրին Զիւմէսինի սանա վէրէյիմ՝
 եկէք պանա սէճոն գըլար խէն ¹ : Նազար գըլ պու
 ըատէ մէլուն շէյթանըն նաչար վէ սէյիլ ճալնէ : զի
 ըա ճիլէսինտէն վէ քիպիրիկինտէն նաչի՝ եալընը աւ
 լաճա մախսուս օլան իզգէթի քէնտինէ թախսիս էթ
 տիկինտէ , յա Զէվապ էտէք քի կիթ ետընմուն եա
 շէյթան , զիրա եազըլը տըր քի՝ սէնին սոճիպ ալա
 ճընա սէճոն գըլուպ՝ եալընը անէ գուլուգ էտէ
 սին ² : Պէլի իւք թէքրուպէտէ յա անըն քիմ օլտու
 ղինի տիլաթի , լաքին օ՝ անէ տէկին կեօյա թանընամըշ
 կիպի Զէվապ վէրիւր իտի , պու տէֆա անըն ճիլէսինի
 աչիքեար էտիւպ՝ շէյթան օլտուղինի զաճիր էթտիք
 տէ , ընգալէթ պիրլէ գաթի ումուտ օլարագ պըրա
 գուպ կիտէք , զիրա գատորը օլամաուր յիսուսուն իպն
 ուլաճ օլտուղինի անկլամաղէ : Ֆիլճագ իգա յա էթէն
 տիմիզ հէք նէ սուրէթ իլէ օլա՝ գատորը իտի անի
 ֆէթճ էթմէկէ , լաքին թէքմիլ ինսանըղինի Զիւմէյէ
 աչիքեար էթմէք իլիւն , իւք տէֆա իմթիճան օլուպ
 ֆիթնէքեար մէլուն շէյթանը ալթ էթտիկինտէ , մէ
 լայիքլէր կէլուպ գաամ ճազըր էտէրէք գուլուգ է
 տէք իտիլէր անէ ³ : Պատէհու անտէն կիթտի յա գա
 լիւես դարաֆընէ :

¹ Եւ առէ ցնա (ստտոմայ) • գայս ամենայն քեզ տաճ՝ էթէ
 անկեալ երկիրպագանիցես ինձ • Մա • 4 • 9 :

² Այս ցնա յա • Էրթ յետս իմ սնայ • զի գրէլ է • տն նայ • բաւ երկիր
 պագցես • և զնա միայն պաշտեսցես • Մա • 4 • 10 : — 2 Օր • 6 • 13 :

³ Եւ ահա հրէշտակք մատենն • և պաշտէին զնա • Մա • 4 • 11 :

Պաշխեալ նամինտէ զայն էյտէթ անըլըր որըբ աւետարանտէ :

Ճ. Ի քի : Պիրինն զէմին երւքսէք օլմաղ ին՝ ֆօ. գանի (վերին) գալիւեա տէնիլիր . քի անտէ վութ. վէրէսթ միլէթինտէն չօգ ատէմ սալքին օլտուղինտէն՝ գալիւեա հեթանոսաց տալի անըլտը : Օ՛ պիրինն թահ դանի (ստորին) գալիւեա տէնիլիր , քի զաբուղոնուն ճինսինն թօփրաղի նաղարէթ , վէ նեփթաղիմին ճին սինն թօփրաղի կափաւնայում օ՛ էյտէթտէ օլուպ յն տաիի էքսէրի օ՛ մահալէրտէ կէզիւպ վազ վէ միւճիւ. զաթ էտէր իտի քի՝ աղիզ քիթապտէ էսայի փէյղամ պէրին էէտի ին տէրճ օլան սիճիլ թէքմիլ օլա¹ :

(Օ՛ էյտէթտէ տիր թէպէրիա կէօլիւ (տիբերական ծով) քի աւաքեալէր անտէ պարզ ալկար իտիլեր . պու կէօլ իպրանի իլգապի իւզրէ (ըստ ոճոյ եբրայեցւոց) սուբբ աւետարանտէ տէնիզ իսմի ին՝ անըլըր) : Վէ ջիւնքի (գըրգ սեքիզ սիւալտէ զիքր օլտուղի մէն վալ իւզրէ ,) յն միլտել օլտուղինտէ սեմալաթ աջըւ լուպ սէս կէլտիկի , ըուհ իլ գուտսուն կէօլէրճին մի սալի անըն իւզէրինէ ինտիկի , պախուսուս անըն հագ, ք ընտէ յովհաննէսին շահատէթլիք էթտիկի , մուգատտ տէմ օ՛ էյտէթէրտէ զահիրէ չըգարագ՝ ճէմաէթին պէնինտէ իսմի զայէթ մուպյետն օլմուշ իտի , պու տէ ֆա օ՛ ճիվարէրէ կէլիւպ մէմլէքէթ մէմլէքէթ կէ. զէրէք թալիմ էթտիկինտէ , ճիւմլէսի թաաճիւպտէ գալարագ անըն իսմի շէրիֆինի միւշէրրէֆ էտէր իտի :

1 Զի 196ի բանն՝ որ ասացաւ ՚ի ձեռն ետայեայ մարգարէի . երկիր զաբուղոնի՝ և երկիր նեփթաղիմայ՝ ճանապարհ ծովու՝ յայնկոյս յորդանանու . գալիւեայ հեթանոսաց : Ժո. զովուրդ որ նստէր ՚ի խաւարի՝ էտես զըյս մեծ . և որոց նստէին յաշխարհին և ՚ի ստուերս մահու՝ լոյս ծագեցաւ նոցա . Մատ . 4 . 14 : = Եսայ . 9 :

լեր¹ : Գեղա նազարէթէ վարուոյ շաբաթ կիւնիւ կիւտէր անլերին ճեմ օլտուգլերի մահալէ , վէ անտէ եւսայի փէյղամպերին քիթապընջ վերիլեր անէ , օ տալիս օգուամաղէ գալգուպ օ եէրի աջար օգուը քի անտէ քէնտի հագգընտէ եազըլմը իտի , օ էճիլտէն տէր քի պու կիւն թէքմիլ օլտու պու քիթապըն ճէվապը , վէ ճիւմիէսի անէ նազար էտիւպ՝ լաթիֆ քէլամլէ , րինէ թաաճիւպ էտէր իտիլեր² :

Անտէն կիտէր յորդանան չայըն գարջը եագասընտէ բէթաբրա նամ մահալէ , քի անտէ յովհաննէս ճէմնէթի մկրտել էտէր իտի : Վէ նիճէ քի գըրգ սէրիգ սիւալտէ զիքը օլտու , եահուտիլէր մուգատտէմ երուսաղէմտէն անէ քահանայ վէ զէտացի իրսալ էտիւպ՝ մէսիհ սէն մի սին տէյու սիւալ էթտիլլէրինտէ , քէնտի նին մէսիհ օլմատըղինի իգրար էթտի իսէտէ , երթէսի կիւն յիսուսուն կէրտիկինի կեօրիւպ տէր քի իլթէալահըն գուզուսու , քի օ գալտըրըր տիւնեանըն կիւնահընը³ : Յովհաննէս պու ճէվապ իլէ պէյան էթտի ինսանլերին կիւնահինէ մաղֆիրէթ օլմապ իլիւն , գուզու միսալի յիսուսուն գուրպան օլաճաղինի :

Վէ թէքրար երթէսի կիւն քի յմ անտէ կէպեր իտի , յովհաննէս եէնէ անի կէօրիւպ քէլ էվիլէ սեօյլէտիլ կինտէ , չըրագլէրինտէն իքիսի իլիտիւպ կիտէրլէր յի-

¹ Եւ դարձաւ յն զօրուք հոգւոյն ՚ի գալիլեա . և եւ համբաւ զմանէ ի նմ իողմանս գաւառին : և նա ուսուցանէր ՚ի ժողովուրդս նոցա փառաւօրեալ յամենեցունց . Ղուի . 4 . 14 :

² Եւ էտուն նմա գիրս զեսայեայ մարգարէի . և յարեաւ ընթեռնուլ . և իբրև եբաց զգիրսն՝ եգիտ զայն տեղի , յորում գրեալն էր : հոգի տեառն ՚ի վերայ իմ , վասն որոյ և էօծ իսկ զիս աւետարանել աղքատաց աւաքեաց զիս . Ղուի . 4 . 17 . մինչև 22 համար : Եւսայ . 61 .

³ ՚ի վաղիւ անգը տեսանէ զյմ զի գայր առ նա . և ասէ : ահա աւաքիլ գառն ան յոր բառնայ զմէղս աշխարհի . Յօհ . 1 . 29 :

տէտիկինոյ օնիտէ կիտէր : Յիշատիգա ազնւմ ի-
նայեթ տիր պիր քիմէսնէյէ՝ քի յս՝ անի արտըմըրա
կէլ տէյու չաղըրա : պէշի քէնտի ազնւմ մէրհամէնի
նէ մէպնի կեօնալեօն թարիգ իւղրէ ճիւմիւսի՝ չա-
ղըրըր , լաքին իղաւթ հտիւպ արտըմըրա կիտէն՝
շիմտի նատիր պուլուճուր : Սութլու անէ՝ քի յիսու-
սուճ արտըմըրա կիտէր , նիճէ քի մէղքիւր փիլիպ-
պոս կիտիւպ՝ անէ շաչիրտ օլտու , զերա յիսուսուճ
քէլամը՝ օ տէրէճէ թէհսիր էթտի մէկպուրուն գալ-
պինէ , թա՝ քի քէնտի իթիգաթ էթտիքտէն մատէ ,
տօսթու նաթանայէլ նամ՝ քիմէսնէյի տախի պուլուպ
անէ տէր քի , նազարէթլի յովսէփին օղլու յիսուսու-
պուլուրգ , քի անքն հագգընտէ մոզսէս վէ փէյլամ
պէրլէր եազաղլէր : Պու պապտէ նաթանայէլ զայեթ
խօշանտը իսէտէ , նազարէթտէն հոյլէ էյիլ քիմէսնէ
զուհուր էթմէք գապիլ մի տէյու սիւալ էթտիկինս
տէ , ճէվապ էտէր քի կէլ կէօր : Մեղպուր կէլմէլը
օլտուգտէ , յիսուս անի կեօրիւպ տէր քի՝ իշթէ հագ-
կա պէնի իսրայէլ քի անտէ հիլլէ եօգ տըր , Նաթա
նայէլ պու ճէվապը իշիտիւպ՝ պէնի նէրէտէն թանըր
սըն տէտիկինտէ , ճէվապ էտէր քի՝ փիլիպպոս տահա
սէնի չաղըրմազտէն ագտէմ՝ քի ինճիր աղաճընըն ալ-
թընտա իտին , կեօրտիւմ սէնի : Նաթանայէլ յիսու-
սուճ հագգընտէ փիլիպպոստան հէր նէ մըգտար ի-
շիթտի իսէտէ , պու ճէվապը տախի իշիթաիէլնտէ ,
ընթըրի սէնսին ալահըն հվատը , վէ իսրայիլն փատի
չահը տէյու թագրիր պիրլէ իթիգաթ էթտիկի հալ-
տէ , յիսուս ճէվապ էտէր քի տէտիկիմէ ինանըր ի-
սէն , տահա զիյատէսինի կեօրէսին , քի կեօյլէր ա-
ջըլուպ ալահըն մէլայիքլէրի սուլուտ (էլանէլ) վէ
նիգիւլ (իջանէլ) էտէլէր իպն ինսան իւզգըրինէ ¹ :

1 Էր անդրէաս եղբայր սիմօն վիմի , մի յերկուց անտի . որք
լուանն ի յովհաննէ և զնային գինի նր. Յօհ. 1. 40. միւսն ՏԻՏմը

Եանիա գուլուգ էտէլէր . նիճէ քի գըյամէ ալտողլն տէ , վէ սէմայէ յիւրիւճ էթտիկինտէ , մէլայիքէր կէյոտէն ինիւպ՝ ինսանլէրէ խապէր վէրտիլէր . քէզա մահչէր կիւնիւնտէ տախի պի հիսապ մէլայիքէր աւնէ գուլուգ էթմէկէ կէյոտէն ինսէլէր կէրէք :

Սիւալ 53 :

Յն նիշիւն իսն ինսան իսմի իլէ անար քէնտինի :

Ճ. **Թ**էքմիլ ինսան օլտուղինի պէյոն էթմէք իւ չիւն : Չիրա չիւնքի ճիսմանի փէտէրի օլմայուպ՝ սա հիհ իպնուլլահ՝ վէ սահիհ ալլահ իտի , անճագ ինսա նըն խէլասը իջիւն պիքիւր գըզտէն թօղուպ՝ սահիհ ին սան օլմասը իլէ , ինսան էվլատը (որդի մարդոյ) իսմի իլէ չօգ տէֆա անար իտի քէնտինի . նիճէ քի անըն հագգընտէ դաւիթին վէ աբրահամըն էվլատը տըր տէյու Էազար (Մար . 1 :) , մատամ քի անլէրին ճին սինտէն թէն ալտը . օ էճիլտէն վաղ վէ միւճիւղաթ էթտիկինտէ , պաղը տէֆա ինսանըղինի վէ պաղը տէֆա ալլահըղինի զահիր էտէր , զիրա սատէ ալլահ օլ սա , անէ էօլմէք գապիլսիզ իտի , վէ էկէր սատէ ին սան օլսա , անըն էօլմէսի իլէ ինսան կիւնահտէն խէլաս օլմապ իտի , նիճէ քի նը էկէշէցի իգրար էտէր անըն թէքմիլ ալլահ՝ վէ թէքմիլ ինսան օլտուղինի :

Սիւալ 54 :

Յիսուսուն էթտիկի միւճիւղաթլէրին իվտիտաը հանկըսը տըր :

Ճ. **Ս**ուլուն շէրապ օլմասը : Չիրա պալատէ զիքը օլտուղի մէնվալ իւղրէ փիլիպպոսու չաղըրուպ՝ գաւ չիլէայէ քի կիթտի , իւջիւնճիւ կիւն կանա գալիւնա նամ մէմէքէթտէ տիւլիւն օլմաղ իլէ , սուրբ նիճա օ ին՝ յիսուս՝ վէ շահիրտիւրի տախի տալէթ օլտուղի :

լեր . զերա տիւյիւն սահիպի՝ սուրբ Թաթինէ ագրա,
պա իտի տէնիւր : Պու պապտէ տէկիւ . քի եալնըզ
սագրապալըգ սէպէպի իւէ տիւյիւնէ կիթտի յիսուս ,
իւլա . քի քէնտի գուտրէթի ազիւէլէրինի անտէ պէյան
էթմէք իլիւն , պախուսուս . քի իլք միւճիւզաթը սուրբ
Թաթինին վասիթէսի իւէ իճրա հտէ , քի ճիւմէսի ա,
նըն իզգէթինի Թանըյարագ վէ անի վասիթէ (բարե,
խօս) հտէրէք մաթուպինէ վասըլ օլա , նիճէ . քի շէ .
րապ էքսիւիւպ՝ վէ տիւյիւն սահիպինին հնտիչէյէ վաը
տըլինի սուրբ Թաթին տույուպ՝ շէրապէրի եօգ տըր
տէյու յիսուսա պէյան էթտիքտէ , տահա պէնիմ վագ
թիմ կէլմէտի տէտի իսէտէ , սուրբ Թաթին իսիւտ
տամէրէ տէր . քի , նէ սեօյէր իսէ անի հտին : Վէ ան
տէ մէրմէր դաշտան ալթը . քիւփ վար իտի , քի անլէ
րին հէր պիւրի իքի՝ եախօտ իւչ մէտրէ սու սլուպ՝ նօ
մօս միւճիւպինճէ դաամ վագթի էլէրինի եայգար իւ
տիլէր , յիսուսուն հմրի իւզրէ՝ քիւփէրի տօլունճայա
գատար սու իլէ տօլտուրտուգէլինտէ , տէր . քի կէ
թիւրին այլագճը պաշլա , օ տախի աղզընա ալուպ պա
գար . քի սու շէրապ օլմուշ , լաքին անըն նէրէտէն օլ
տուլինի պիւմէյիւպ՝ ֆէգաթ . քիւփէրի տօլտուրանէր
պիւրի իտիլէր , օ էճիլտէն տամատա տէր . քի՝ հէրքէս
դաթը շէրապը էվիլէլ խարճ հտէր , ֆէնայը սօնկրա ,
սէն դաթը շէրապը շիմտիյէ տէկին սագրատըն ¹ :
Պատէհուս յի՝ կէլր կափառնայուամ տէնիլին մէմէքէ,
թէ , լաքին խամուրսուզ պալրամը եագըն օլմաղ ին՝
անտէ չօգ վագթը տուրմայուպ եէմէ կէլտիկինտէ ² ,
կէարիւր . քի տափար՝ գօյուն՝ վէ կիւվէրճին սաթուպ

1 Եւ յաւուրն Երրորդի հարսանիք էին ՚ի կանայ գալիւեացւոց .
և անդ էր մայրն յնի : Կոչեցաւ և յն . Յօհ . 2 . Պիւջե 10 համար :
2 Յետ այսորիկ էջ յն ՚ի կափառնայուամ . . . և անդ լինէր ոչ
բազում ինչ աւուրս : և էր մերձ զատիկն հրէից . և եւ յն
յերուսաղէմ . Յօհ . 2 . 12 .

սարափըդ հոտեր իտիլեր տաճարտէ :

Նազաղ գըլ պուրատէ եահուտիւերին նահեմվար հա-
րէքէթինէ , տաճար քի ալահըն եվի իտի , հեր վեճհ
իլէ անըն իղզէթինի սագլամագ պորճ իբէն , քէնտի
մէնֆայեթլերի սէպէպինէ պայտղը պիր եէր էիպի
անտէ հայվան ալուպ սաթարլար վէ սարափըդ ե-
տէր իտիլեր , օ էճիլտէն յիսուս իփտէն գամըն եա-
փուպ տաճարլերին վէ գոյունլերին ճիւմլէսինի իխրաճ
էթտիլքտէն մատէ , սարափլերին մանջըրլերինի տախի
տաղըտուպ թէզէեահէրլինի երգար , վէ կիւմլէքճին
սաթմանլերէ տէր քի՝ պուրատէն գալտըրըն անի , պէ-
նիմ փէտէրլիմն եվինի թիճարէթ խանէ էթմէլին :
Պու ճէվապ իլէ յիսուս քէնտիլին իպնուլահ օլտու-
ղինի պէյան էթտիլքտէն մատէ , պու խուսուստէ ա-
նըն հագգընտէ տէրճ օլան սիճիլ տախի թէքմիլ օլ-
տու , նիճէ քի սէնին եվինին Ղայրէթի եքլ հտէ պէ-
նի տէյու ռղիզ քիթապտէ եազար ² :

Յիսուսուն պու միսիլիւ հիւքիւմանէ հարէքէթինէ եա-
հուտիլեր հասեա պիրլէ կիւճէնտիլեր իսէտէ , խէվի-
լերինտէն նալի մէնինէ գատըր օլամայուպ , նէնիլան
կեօսթէրլիսին պիղէ քի՝ պու իլի ետէրսին տէտիլքլերին
տէ , ճէվապ հտէր քի՝ սեօրիւն պու տաճարը , իւճ
կիւնտէ եափայլմ անի : Յիսուս պու քէլանը տիկէրկէօն
մանասը իլէ քէնտի հագգընտէ սեօլլէտի , մատամ
քի եահուտիլերին էլինտէն եօլիւպ՝ իւճ կիւնտէն սօնը-
րա գըլամէ ալաճագ իտի , անճագ մէզպուրլեր անի
սոջօմօնուն եափտըլի տաճարըն հագգընտէ անկլամագ
իլէ , գըրգ ալթը սէնէտէ եափըլտը պու տաճար ,
սէն իւճ կիւնտէ մի եափաճագսըն տէյու ճէվապ ե-
տէրլեր , (պու խուսուստէ նազար գըլ տեօրտիւնճիւ

¹ Ասէ ցնօա (յն) . աւէք զայդ ատի . ե մի առնէք զտու-
հօր իմոյ տուն վաճառի . Յօհ . 2 . 16 .

² Նախանձ ասն քոյ կերեցէ զիս . Յօհ . 2 . 17 . = Սաղ . 68 .

Ճագ խոի . եէնի նոմսուոն թէմէլի տախի մկրտութիւն
 օլմաղ իլէ . քրիստոնէական սուրբ հաւատք զահիր օլ
 տուգտէն սօնկրա . սուրբ երրորդութիւնուն իսմինէ
 մկրտել օլմայանըն ճէննէթէ կիրէմէյի ճէկինի . պախու
 սուս քէնտի ալլահըղինի ինսանըղինի խաջա չըգաճա
 զինի . վէ իթիգաթէ հտէնլերին ճէննէթէ՝ էթմէյէն
 լերին ճէհէննէմէ կիտէճէքլերին զահիր էթտի ¹ :
 Պատէհու յիսուս՝ շակիրտլերի իլէ կիտիւպ եահու
 տիստան էյալէթինտէ կէգէրէք ճէմաէթի մկրտել է
 տէր . լաքին տէկիլ քի յիսուս քէնտի . իլլա անըն
 էմրի իւզրէ շակիրտլերի մկրտել հտէրլէր իտի կէլէն
 ճէմաէթի : Օ՝ վագըթ յովհաննէս տախի յորդանանէ
 գարիպ այնսօն տէնիլէն մահալտէ սու չօք օլմաղ իլէ .
 տնտէ մկրտել հտէր . զիրա տահա մահպուս օլմուշ
 տէկիլ իտի : Վէ չօք ճէմաէթ յիսուսա մուհապպէթ
 վէրիւպ՝ անըն եանընէ մկրտել օլմաղէ կիթտիքլերին
 տէ . յովհաննէսին չըրադլերի յիսուսա հասէտ էթմէկ
 իլէ՝ ճիւմլէսի անըն եանընէ կիտէր տէյու յովհաննէս
 շլքէսլլէթ հտէրլէր : Չիրա յիսուսուն մկրտութիւնու
 րուհիլ գուտսուն գուլվէթի իլէ օլտուղինտէն՝ ինսա
 նըն ճանընը կիւնահտէն թէմիզլէր իտի . լաքին յովհան
 նէսին մկրտութիւնունտէ պու գուլվէթ օլմայուպ՝ ֆէ
 գաթ ճէմաէթի յիսուսուն մկրտութիւնունա հազըր
 հտէր իտի . օ՝ էճիլտէն յիսուստան մկրտել օլանլէր՝
 պու խուսուստէ յովհաննէսին չըրադլերի իլէ միւճա
 տէլէ հտէրլէր ² :

¹ Եւ էր այլ մի ի վարիսեցւոց անտի՝ նիկողեմոս անուն նորա՝
 իշխան հրէից : սա եկն առ նա գիշերի՝ և ասէ ցնա . ռաբ
 բի . գիտեմք էթէյալ եկեալ էս վարդապետ . զի ոյնք կա
 լէ զայդ նշանս առնել՝ զոր գուգ առնես . եթէ ոչ ան իցէ
 ընդ նա . Յօհ . 3 . միսլէ 18 համար :

² Եւ եղև խնդիր յաշակերտացն յովհաննու ընդ հրէից վասն
 սրբութեան . Յօհ . 3 . 25 :

Վագաա յովհաննէսին ջըրագլերի անըն իզգէթինի սագ-
լամագ արգուսու իւէ պու միսիւլիւ ճէվաւ Էթտիւէր
խէտէ , յովհաննէս քէնտինին մէսի՛՛՛՛ օլմատըղինի նի-
ճէ քի մուգատտեմ թագլիւր Էթմիշ իտի , քէզա պու
տէֆա տախի թագլիւր պիւլէ , քէնտինին կիւն պէ
կիւն քիւլիւլիւ պ զայիֆ պուլաճաղին , վէ յիսուսուն
պիւլիւլիւ պ զայիթ միւլէրրէֆ օլաճաղինի ¹ , պախու-
սուս անըն մէսի՛՛՛՛ վէ իպսուլաճ օլտուղինի պէյան Է-
տէրէք՝ քիմ՝ քի, սոնէ ինանըր իսէ , ճէննէթէ շայիս
թէ օլուպ՝ վէ ինանմայան մահրու՛մ գալուպ՝ ալլահըն
շագէպի անըն իւզգէրինէ օլուր տէյու սիճիլ էտէր ² ,
քի ճիւմէսի յիսուսուն իղատլընէ տախիլ օլաւագ Է-
պէտիլ Էպէտ Էօմիւրէ վասըլ օլա ³ :

Սիւալ 56 .

Յիսուս չոգ շախիւրս վէյատ էտիւպ՝ ճէմաէթի միւրտէլ Էթ-
տիկինտէ , վարիտեցիւր կիւլէնտիւլէ մի .

Ճ. Կիւլէնտիւլէր : Ջիրա ճէմաէթին ինտէնտէ տ-
նըն իսմինին շէրէֆ պուլտուղինտէն Էպէտի խօլլանմայ-
ուպ տայիմա հասէտ իւզրի օլուր իտիւր , մէզպուր-
լէրին ֆիքրի անէ մալիւ՛մ օլմաղ իւէ հըրսէրի թէսքին
օլսուն տէյու , պախուսուս քի խաջա չըգաճագ վագթի
տահա կէմիշ օլմատըղինտէն կիտէր գալիւլէ գարա՛յը-
նէ ³ : Վէ սամարիա էյալէթինտէն կէջմիլ օլուպ՝ սա-
աթ ալթը վագթիթլէրինտէ կէլը սիւքար նամ մէմի-

1 Պատասխանի ետ յովհաննէս և ասէ . . . նմա պարտ է ա-
ճիւ . և ինձ մեղմանալ . Յօճ . 3 . 27 :

2 Որ հաւատաց յորդի՛ ընդունի զիւանս յաւիտենականս . և որ
ոչն հնազանդի որդւոյ՝ ոչ տեսցէ զիւանս . այլ բարկութիւն
այ մայ՝ ի վերայ նորա . Յօճ . 3 . 36 :

3 Իբրեւ գիտաց յո՛ւ Էթէ լուան վարիտեցիքն . . . Էթող զճէ-
աստան երկիւր . և Է կն միւսանգամ ՚ի գալիւլէա . Յօճ . 4 :

քէթէ , քի անըն դարիպիստէ իտի յակոբ նահապետ
 տին քէնտի օղու յովսէփէ վերտիկի գարիյէ (նի-
 ճէ քի իւջիւնճիւ տէ հրին օթուղ Թօգուղ սիււալիստէ
 զիքը օլտու) վէ շէհիրին խարիճիտէ պիր փունար
 վար իտի , քի անի յակոբ նահապետ դաղաբընճ օւ-
 մաղ իլէ , անըն իսմի իլէ անըլը իտի : Յիսուս անտէ
 օթուրտուղիստէ , սամարիալը պիր նիսա գույուտէն
 սու չէքմէկէ կէլը , յիսուս անէ ինայէթ հտէճէք օ-
 լուպ՝ անտէն սու իսթէր , զիրա շակիրտէրի էէյէճէք
 ալմագ իլիւն շէհիրէ կիթմիշ իաիլէր , Վէ լաքին եւ-
 հուտիլէր մէսէպ խուսուսիստէ սամարիալըլէրէ մու-
 ղայիր օլմաղ իլէ , չէքիւնրէր իտի անլէր իլէ իւլթէթ
 հտիւպ կէորիւլմէկէ , օ էճիլտէն մէզպուրէ տէր քի՝
 սէն եահուտի սին , նիճէ սու իսթէրսին սամարիալը-
 տէն : Յիսուս ճէվապ հտէր քի , էկէր ալահըն քէ-
 րէմիւնի պիլէ իտին՝ քի սէնտէն սու իսթէյէն քիմ
 տիր , սէն տախի անտէն սու իսթէյիւպ՝ վէրէ իտի
 սանա ապիքէվտէր (ջուր կէնտց) : Պու քէլամ րու-
 հանի մէջհուլ իւլդէ մէրտութիւն հագգընտէ անկ-
 լանըր իսէտէ , օլ նիսա ատէթա սու հագգընտէ անկ-
 լալուպ տէր քի , վէր օ սուտան պանա քի սուսամայ,
 քմ , վէ պիր տահա պու գույուտէն սու չէքմէկէ կէլ-
 մէյիմ : Վէ լաքին մէզպուրէ նահեմլար հարէքէթ իւզ-
 րէ օլարագ պէշ էր տէկիշիլ իտի , յիսուս անէ ինայէթ
 հտիւպ Թեսպէյէ տուլէթ հտէճէք օլմաղ իլէ՝ կիթ էրիւնի
 չաղըր կէլ տէտիկիստէ , ճէվապ հտէր քի էրիմ եօգ-
 տըր : Յիսուս անըն իստընտէն պու Թագըրիի ալտըգ-
 տէ տէր քի՝ սահիճ տիր տէտիկին , զիրա սէն պէշ
 տէֆա էր տէկիշմէն իլէ շիմտիքի էրին սէնին տէկիւ-
 տիր : Օլ պապտէ մէզպուրէ անկլար քի քէնտի ֆէյլի
 յիսուսա մալըմ տիր , վէ օ անէ տէկին պայտաղը պիր
 քիմէսնէ իլէ սեօհպէթ հտէր կիպի , սէնին պարգա-
 ճըն եօգ քի գույուտէն սու չըգարատըն , մէկէր փէ

տերիմիզ յակոբեան պիւշիւք քիմնէ՞ մօսին , օ քի պու
 դուշուշու պիզէ վէրտի , քէնտի վէ էվատէրի պուշ
 տան իջտիւն տեյու մուգատտեմ ճէվապ էթմիշ իւ
 քէն , յիսուս անըն նէ կէօնէ հարեքէթ իւզրէ օտու
 ղինի վահիր էթտիքտէ , անի փէյլամպէր զանն հտէ
 րէք սու մասլահաթընը կէրի պըրագուպ էահուտի
 լէր իլէ սամարիալէրին մապէյնիտէ օլան միւշքիւլ
 սիւալ հտէր , քի հանկըսընն տէտիկի սահիհ օլտու
 ղինի անկալտ : Զիրա էահուտիւր տէրէր իտի քի ,
 ալահա տուա էթմէք հէր եէրտէ Զայիզ տիր , լաքին
 ախէր եէրտէ ալահա գուբպան սուսուլմաղ , իլա քի
 տաճարտա : Անլէրէ մուղայի՛ր սամարիալէր տէրէր
 իտի քի , գարիլին տաղինտէ տախի Զայիզ տիր ալա
 հա սէճտէ գըլուպ գուբպան էթմէք , քի օ տաղ
 մէզքիւր սիւքար նամ մահալին գարիպինտէ տիր :
 Պու պապտէ յիսուս դարաշիյէնին մապէյնիտէ օլան միւ
 ճատէլէնին կէրի գալաճաղինի պէյան էթմէք իլին
 տէր քի , վագըթ կէլէ քի նիճէ քի շիմտի կէլմիշ
 տիր , նէ պու տաղտէ՛ վէ նէ երուսաղէմտէ , իլա
 քի թամ իթիգաթ՝ վէ բուհ իլէ ալահա սէճտէ գը
 լալէր , զիրա անէ սէճտէ գըլանէ պօրճ տըր քի՛ բուհ
 վէ սահիհլէք իլէ սէճտէ գըլա : Մէզպուրէ պու քէ
 լամըն սահիհ օլտուղինի պիտի իսէտէ , թէքրար տէր
 քի՛ մէսիհին կէլէճէկինի պիլերիզ , օ նէ վագըթ կէ
 լէր իսէ Զիւմէսինի էսէրէտիր պիլէ , օլ տէմ յիսուս
 քէնտինին մէսիհ օլտուղինի անէ աշիքեար հտէր քի
 շաղ օլտուն : Վագաա պու խուսուստէ մէզպուրէ օ
 տէրէճէ շաղ օլտու , թա՛ քի սայիլէրինէ տախի յի
 սուսուն խապէրինի վէրմէք աըզուսի իլէ՛ տէսթիյի
 անտէ պըրագուպ տէրհալ շէհրէ կիտէր , վէ էհա
 լիյէ շայ հաիւպ տէր քի՛ կէլն կէօրիւն , պիր քիմէս
 նէ պէնիմ ֆէլմի՛ նէ քի էթմիշ իսէմ սեօյէտի պա
 նա , աճապ օ մը տըր մէսիհ , Վէ չիւնքի պալտէ

զերբ օլտուղի մէնվալ իւզրէ շաղիւրտլէրի եէյէճէք ալ
մադ իջիւն շէհիրէ կիթմիշ իտիլէր , օ արաղդ կէլիւպ
յիսուսուն անըն իլէ սեօհպէթ հեթտիկիւն թաաճիւպ
հտէլլէր . լաքին սեպէպիւնի սիւալ եթմէկէ ճէսարէթ
հտէմէյիւպ եեմէք եէ տէյու նիյազ եթտիքլէրինտէ ,
յիսուս ճէվապ հտէր քի՝ պէնիմ եէյէճէք դաամըմ
վար տըր քի օնի սիզ պիլմէզսինիզ , մէզպուրլէր պու
քէլամը ճիսմանի եէյէճէք հազգընտէ անկալուպ ա
ճապ անէ եեմէք կէթիրէն օլտու մը տէյու պիրի պի
րի իլէ սեյլէշինճէ , թէքրար տէր քի , պէնիմ դաա
մըմ օ տըր քի՝ պէնի իրսալ հտէնին հմրին թէքմիլ է
տէյիմ : Ֆիլհազիգա յիսուս քի՝ փէտերուլլահն հմրի
իւզրէ ինսանլէրի կիւնահտէն խէլաա հտիւպ ճէննէթէ
վասըլ եթմէկէ կէլմիշ իտի , վէ պու խուսուստէ ա
ռաքեալարը տախի վազ եթմէկէ իրսալ հտիւպ՝ ան
լէրին վապի իլէ իթիգաթ հտէնլէրին պի նիհայէթ էօ
միւրէ շայիսթի օլաճաքլէրինի պէյան եթտիքտէն մա
տէ , առաքեալարըն վէ փէյլամպէրլէրին տախի ճէն
նէթտէ պիլ իթթիֆազ շազ օլաճաքլէրինի զահիր է
տիւպ՝ տիկէրկէօն մանասը իւզրէ տէր քի՝ նազար է
տին զիրա էքինլէր հասըլ օլմուշ տըր : Պէլի օ վազըթ
տէն՝ օրագ զամաննէ տէօրթ այ վար իտի , լաքին
էեօյա հազըրտա եէթիշմիշ կիպի զահիր եթմէկ իլէ ,
առաքեալարըն վազինի՝ ինսանլէրին գապուլ հտէճէ
կինի տույ եթտի քի շազ օլուսլէր , զիրա մէսիհին
կէլէճէկիւնի մուգաստէմ փէյլամպէրլէր խապէր վէր
մէլլէրի իլէ , էեօյա քի թարլայա թօթում էքտիլէր ,
վէ առաքեալար անըն կէլտիկիւնի վազ եթմէկ իլէ ,
հասըլա կէլմիշ էքինի պիլտիլէր :

Յիսուս պու միսիլիւ ճէվապ իւզրէ իքէն , սամարիա
էհալիսիստէն չօգլէրի կէլիւպ անըն ճէվապլէրինի ի
շիթտիքլէրինտէ , գալ պիզտէ տէյու նիյազ եթմէկ
ըի իլէ , իքի կիւն գալըր անտէ , մէզպուրլէր անըն

քելամէրինի իշխուիւպ՝ օ տէրէճէ խօշանարող քէմալի մէրթէպէ իթիգաթ եթտիլեր , թա՛ քի պալատէ մէզքիւր նիսայէ տէրլեր իտի քի՝ պունտան պեօյլէ տէկիլ քի սէնին սեօղիւն իլէ ինանըրըզ անէ , իլա քի պիզ քէնտիմիզ իշիթտիք անտէն , վէ պիլլերիզ քի սա հիհ պու տըր տիւնեայլ խելաս էտիճի¹ :

Պալատէ զիքը օլտուղի մէնվալ իւզրէ՝ յի իքի կիւն սամարիատէ դալուպ՝ պտտէհու կիտէր գալիլէա էյալ լէթինտէ կանա տէնիլէն մէմէքէթէ , քի մուգատտ տէմ անտէ սուլու շերապ էթմիշ իտի (նիճէ քի էլլ լի տեօրթ սիւալտէ զիքը օլտու) , վէ անտէ փատիլ շահ սինսիլէսինտէն պիր քիմէսնէ , քի անըն օլտու էօ լիւմ հիլլէթի խասգէ իտի կափառնայոււմտէ , յիսու սուս կէլտիկինի իշիտինճէ , էանընէ վարուպ նիլյազ էս տէր քի , կափառնայոււմա կիտիւպ՝ օլտուսու էյի էս տէ , Յիսուս ճէվապ էտէր քի՝ միւճիւզաթ կէօրս մէլինճէ ինանմազսըրըզ , մէզպուր թէքրար՝ էան սա հիպ օլտու՝ տահա էօլմիւշ տէկիլ իքէն , ին տէյու նիլյազ էթտիքտէ , տէր քի կիթ օլտուն սաղ տըր , օ տախի պու ճէվապէ քէմալի մէրթէպէ իթիգաթ էտէրէք կիթտիկինտէ , տահա կափառնայոււմա վար մազտէն էվվէլ խըզմէթքեարլերի անէ գարշը կէլիւպ միւթտէ վէրիլլեր օլտունուն շիֆա պուրտուղինի :

Զիրա յիսուս անըն օլտունէ շիֆալըգ վէրմէք միւրատ էթտիլի հալտէ , խասգէ կափառնայոււմտէ տէրտգէպ շիֆա պուլտու , օլ տէմ մէզպուր զայէթ շաղ օլտու իսէտէ , նէ վազըթ էյի օլտու տէյու սիւալ էտիւպ՝

1 Գայ նա (յի) ՚ի քաղաք մի սամարայուոյ՝ որում անուն էր սիւքար . մերձ ՚ի գիւղն զոր ետ յակօբ օրդույ իւրում յովսէփայ : և անդ էր աղբիւր մի յակօբայ . և յի վաստակեալ ՚ի ճանապարհէն , նստէր ՚ի վերայ աղբերն . և էր ժամ իւրև վեցերորդ . գայ կին մի ՚ի սամարիայ հանել Զուր , ասէ ցնա յո՛ . տուր ինձ ըմպել . Յօ՛ . 4 . 5 . մինչև 42 համար :

տիւն սաաթ եկտիտէ էյի օլտու տէտիքլէրինտէ , անկ
լար քի՝ նէ վագըթ յիսուս կիթ օլլուն սաղ տըր տէ
տի , օ վագըթ շիֆա պուլտու . օ էճիլտէն ճիւմլէ
քիւլֆէթի իլէ ինանըր ¹ : Պալատէ մէղքիւր միւճիւ
զաթէրտէն սօնկրա՝ յովհաննէսին մահպուս օլտուղի
յիսուսա մալիւմ օլտուգտէ , կիտէր դահգանի գալիւ
լէա էյալէթինտէ կափառնաում դարափընէ ² , քի ան
տէ տախի վաղ վէ միւճիւզաթ էթմէ կէ պաշալայ :

Սիւալ 57 .

Յովհաննէսի քիմ մահպուս էթտի . վէ նէ սեպէպ իլէ :

Ճ. () Թուգ սէքիզ սիւալտէ զիքր օլան պիրինճի
վէ պիւլիւք հերովդէսին օլլուն՝ հերովդէս անթիպաս :
օ քի գալիւեատէ փատիշահ իտի : Պագաս յովհաննէ
սին ազիզ քիմէսնէ օլտուղինի պիլիւպ՝ խէվֆ իւզըն
պիր վագըթ անըն քելամլէրինի տիյնէտի իսէտէ ³ ,
սօնկրա նաչէրի հարէքէթէ մէլլ էտէրէք՝ քէնտի գա
րընտալը փիլիպպոսուն զէվճէսի հերովդիանըն թահա
րիքի իլէ մահպուս էթտի անի : զերա փիլիպպոս հալա
աթտէ իքէն՝ անըն զէվճէսինի ալտուղի իլէն յովհան
նէս անէ իթապ էտէր թտի : Պէլի հերովդէս քէնտի
քեօթիւլիւկի սեպէպինէ յովհաննէսի հապըսա գաւը

¹ Եկն (յն) դարձեալ ՚ի կանայ գալիւեալոց՝ ուր արար ըզ
ջուրն գինի . և անդ էր թագաւորաջն մի , որոյ որդին
հիւանդ կայր ՚ի կափառնաում . Յօհ . 4 . 46 . մինչև 53
համար :

² Եւ իբրև լուաւ յն՝ էթէ յովհաննէս մատնեցաւ՝ մէկնեցաւ և
գնտց ՚ի գալիւեա . Մաթ . 4 . 12 :

³ Զի հերովդէս երկնչիւր ՚ի յովհաննէ . քանզի գիտէր զնա
այր արդար . և ուրբ . և սպասէր նմա . և լուեալ ՚ի նր
մանէ՝ բազում ինչ աւնէր՝ և քաղցրութեամբ լսէր նմա .
Մաթ . 6 . 20 :

տըրտը¹ , լաքին պուրատե թեքմիլ օլտու յովհաննէս
սին քէբամը՝ անի քի քէնտի քիւ չեւէճէկինին , վէ
յիսուսուն շէրէֆ պուլաճաղինին հագգընտե մուգատ
տեմ պէյան եթմիշ իտի (նիճէ քի ելլի պէշ սիւալտե
ղեբը օլտու) : Ֆիլհագիգա՝ յովհաննէս մահպուս օւ
տուգտէն սօնկրա՝ յիսուս պաշլատը իսթիղֆար էյլէյ-
ին , զիրա ասիւմանի փատիշահլըգ գարիպ տիր տէյ-
ու վազ եթմէկէ : Ֆէհմ էյլէ . նիճէ քի յովհաննէս
(գըրգ սէքիզ սիւալտե զեբը օլտուղի մէնվալ իւզս
րէ) , իսթիղֆար էտին , զիրա ասիւմանի փատիշահ-
լըգ գարիպ տիր տէյու վազ էտէր իտի , քէզա յիսուս
տուխի անըն ճէվապընը թաստիք էտէրէք պու տէֆա
ճիւմէսինի իսթիղֆարէ տալէթ էտէր :

Վէ կափաւնաումա կիտիւպ՝ գալլէա տէնիզինին գըշ
ըօրնտէն կէչէր իքէն , պէտրոսու վէ անըն գարնտալը
անգրէասը կէօրիւր քի անտէ պալըգ ավլար իտիէր .
անլէրի չաղըրուպ կէլին արտըմըրա՝ քի սիզի իսսան
ավլըսը էտէյիմ տէտիկինտէ , անիտէ ալէթէրինի
պըրագուպ կիտէրէք արտըսըրա : Ֆիլհագիգա (եւ
լի իքի սիւալտէ պէյան օլտուղի իւզրէ) անլէր մու-
գատտէմ յիսուսա իթիգաթ էտիւպ անէ շակիրտ օւ
մուշ իտիէք , լաքին տայիմա անըն էանընտէ տուրմալ
ուպ՝ պաղէն պալըգ ավլամաղէ տուխի կիթմէլէրի իլէ ,
պու տէֆա պալըգճըլըղի թէրք էտէրէք արտըսըրա
կիթտիլէր : Վէ անտէն պիր ազ տահա իլէրի կիթտի-
կինտէ , յալօքոսու վէ անըն գարնտալը յօհաննէսի
կէօրիւր՝ քի փէտէրլէրի գէբեգէոս իլէ կէմիտէ պա-
լըգ աղը եափարէր իտի , անլէրի տախի չաղըրտըղի
հալտէ , անիտէ փէտէրլէրինի կէմիտէ պըրագուպ

I Բայց հերովդէս չորրորդապետ յանդիմանեալ ՚ի նմանէ փառն
հերովդէտդայ կնոջ եղբօր իւրոյ՝ և վասն ամենայն չարեաց
զոր գործեաց հերովդէս : յաւել և զայն ևս ՚ի վերայ ամե-
նայնի . և եգ ՚ի բանտի զյովհաննէս . ՂԷԻ . 3 . 19 :

արարածը կհատընէր ¹ :

Յիսուս մեղքիւր առաքեալներ՝ վէ տահա սայիր շա-
կիրտներ ինչ շաբաթ կիւնիւ կաթառնառումտա եա-
հուտիւրին ճեմ՝ օլտուգլերի մահալէ կիտիւպ՝ անլէ-
րէ Թալիմ եթտիքտէ , ճիւմլէսի Թաաճիւպ հտէր ,
զիրա տէկիւլքի եահուտիւրին օգուժուլէրի կիպի ,
իլա հիւքմ Թարիգի իւզրէ հօկրէտիր իտի ² :

Վէ անտէ պիր մէճնուն քիմէսնէ կէլիւպ՝ պիղիմնէ
իշիմիւ վար սէնին ինչ (կեօյա տէմէք իսթէր քի նէ
քէտէր վէ նէ քեօլիւլք եթտիք սանա) , քի պի-
զի Թէլէ՛ ի Թմէկէ կէլտին , սէնին քիմ օլտուղլին պի-
լերիզ՝ ակահըն ազիքի տէյու նիտա հտէր :

Պու պապտէ շէյթան տէկիւլքի յիսուս շէրէֆ օլ-
տուն տէյու պու միսիլլիւ ճիւվապ եթտի , իլա քի ա-
նըն քիմ օլտուղլին անկամագ իչիւն , վէ լաքին յա ա-
նըն Ֆիքրին պիլիւպ ճիւվապնէ գարըլդզ վերմէտիք ,
տէն մատէ , հիւքմ սուրէթի ինչ աղարըլյարագ հփ-
սէմ օլ (կարէիլ) չըդ անտէն տէտիկի հալտէ , մէճ-
նունի եէրէ վուրուպ իւճէ սէս ինչ նիտա հտէրէք
Ֆիճալ չըգար անտէն . անի կեօրէնլէրին ճիւմլէսի
հալլէթտէ գալարագ՝ ֆըսըրտայուպ (հօժեւ) նէ
տիր պու եէնի Թալիմաթ , քի հիւքմ ինչ ճիւնլէրէ
Թազիր հտէր՝ վէ իզաաթ հտէրլէր անէ տէյու , պի-

¹ Յայնմէտէ սխառ քարոզիւ յո՛ւ և տսել . ապաշխարեցէք .
զի Քրիստոս ե արքայութիւն երկնից , մինչեւ զգնայր յո՛ւ
ընդ եզր ծովուն գալիլէսացոց՝ ետես երկուս եղբարս զսի-
մոն զիսկեցեալն պետրոս . և զանդրեալս եղբայր նորա աբ-
կեալ զուռիան ՚ի ծով քանդի ձկնորսք էին : և տսէ ցնոսա .
եկայք զինի իմ . Մար . 4 . 17 . մինչև 22 համար :

² Եւ մտանէն ՚ի կափառնայում . և իսկ և իսկ ՚ի շաբաթուն
մտեալ ՚ի ժողովուրդն՝ ուսուցանէր զնոսա , և զարմանային
ընդ վարդապետութիւն նորա . զի ուսուցանէր զնոսա իբրև իշ-
խանութիւն՝ և ոչ որպէս դպիւրն . Մար . 1 . 21 :

րի պիւրի իւր սեօյէշերէն ¹ : Վէ անտէն կէշը սիմօնուն
էվինէ՝ քի անըն գայըն վաթտէսի հիւմնա հարերէթի
իւն խասդէ եաթըր խոի : յիսուսա խապէր վերտիբէ,
րինտէ , անըն եանընէ վարուպ էլինտէն դութունճէ ,
անիտէ շիթա պուլմաղ իւն խըզմէթ էթմէկէ պաշար :
Վէ մաղրուպ վադթի չօդ խասդէ վէ մէճնուն կէթիը,
տիբէրինտէ , ճիւմէսինէ շիթա վերմէկ իւն , թէքմիլ
օլտու ազիղ քիթապտէ եսայի փէյղամպէրին եէտի ի
լէ , օ պիզիմ խասդէրիկիմիզի վէ աղըմըք գալտըրտը
տէյուլ , յիսուսուն հագգընտէ տէրճ օլան սիճիլ ² :

Վէ չէթանէր անըն հիւքմիլնէ գարջ տուրմաղէ գա
տըր օլամայուպ ինսանէրտէն չըգտըգլէրինտէ , սէն
սին իպնուլահ տէյուլ նիտա էթտիլէր խէտէ , տէկիլ
քի սահիհ պիւմէկ իւն պու միսիլիւ ճէվապ էտէր ի
տիլէր , իլա քի անըն գուտրէթինէ նազարէն իշկիւն
վարուպ՝ քիմ օլտուղինի անկլամադ իջէն թէճրիւպէ
սուրէթի իւն անի մէտհ էտէրէր : օ էճիրտէն անէրի
ազարալուպ՝ ըուխսէթ վէրմէզ քի մէսիհ օլտուղինի
սեօյէյէնէր ³ :

Էրթէսի կիւն երբէն կիտէր չեօլ մահալէ : Վէ անտէ
տուպյա տուրտուղինտէ , սիմօն վէ անըն իւն տահա
սայրիլէրի կէլուպ՝ ճիւմէսի սէնի խթէր տէյուլ նիյ
ազ էտէրէր քի կափաունայումնան կիթմէսին : Վէ

1 Եւ էր ՚ի Ժողովուրդեանն ինչ այր մի , յորում այս պիղծ գոյր .
որ աղաղակեաց ե ասէ . Մայի . 1 . 23 . մինչև 27 համար :

2 Իբրև երեկոյ եղև՝ մատուցին առ նա դիւահարս բաղումն .
և եհան զայսմն բանիւ . և զամենայն հիւանդսն բժշկեաց :
զի Եցի բանն՝ որ ասացաւ ՚ի ձեռն Էսայեայ մարգարէի , նա
զհիւանդութիւնս մեր վերացոյց , և զյաւա մեր եւարձ .
Մայ . 8 . 16 : = Եսայ . 53 . 4 :

3 Եւ անէին դէք ՚ի բաղմաց՝ աղաղակէին և ասէին . Եթէ դու
ես որդի ցոյ . և նա աստէր՝ և ոչ տայր նոցա Թոյլ խօսիւ .
զի գիտէին զնա թէ քնն է . Ղուի . 4 . 41 :

լաբին յիսուս՝ տխեր ետրէրն տախի ինայեթ էտեճէք
օրմաղ իլէ՝ ճէվապ էտեր . քի կիտելիմ պաշգա մահաւ
լէրն վաղ էթմէկէ . վէ կիտիւպ ճիւմէ գալիւա էյա
լէթէրինտէ վաղ էտերէք խաղէլէրի վէ մարաղլէ
րի էյի էթտիքտէն մատէ , սիւրեանի թօփրաղինէ տէ
կին իսմի ղայեթ զահիրէ չըգմաղ իլէ՝ օլ էյալէթլէր
տէն տախի կեօնակեօն իլէթէ կիրիթթար օլանլէրի
կէթիրտիքլէրինտէ , ճիւմէսինէ շիֆալդ վէրիւր ¹ :

Սիւալ 58 :

Ճէմաէթ մէքիւր միւճիւղաթլէրի կեօրիւպ՝ յիսուսն . քիմ
օլտուղինի թանրտը մը .

Ծ. **Ս**անըմատը : Ֆիւհագիգա պաղլէրի՝ անըն մէ
սիհ օլտուղինի թագրիւր էթտիլէր , յիսուս տախի չօգ
տէֆա տիկէրկեօն մանէսի իլէ պէյան էթտի իսէտէ ,
ճէմաէթին պիւլիւքլէրի հասէտ իւզրէ օլտուգլէրին
տէն , անի թանըյամաղ օլտուլէր , պախուսուս քի շա
բաթ կիւնլէրինտէ միւճիւղաթ էթտիկինտէ , հոմասա
մուղայիւր հարէքէթ էտեր տէյու տիւշմանլդ գաս
տինտէ օլուր իտիլէր : Նիճէ . քի խամուրսուղ պայրա
մըտէ յիսուս երուսաղէմէ կէլիւպ օթուղ սէքիւղ սէ
նէլիւր . քեօթրիւմիւ շաբաթ կիւնիւ էյի էթտիկինտէ ,
խուսումէթ իւզրէ թարտ (հալաթիւ) էտեր իտիլէր
անի : Զիրա երուսաղէմտէ տաճարըն եանընտէ պիւլ
իւք պիր հալուղ օլուպ՝ գուրպանլդ գօյունլէրի ան
տէ եայգամաղ իլէ եիւնանիճէ պրօպատիկէ տէնիլտի
(. քի գօյուն եայգայաճագ էէր տէմէք տիր) , վէ իպ
րանի լիսանը իլէ բէթ հեզգայ տէնիլտի . քի ինայեթ է
վի , եալթօտ շիֆա մահալի (տեղի աւուղլութեան) մէֆ

¹ Եւ էլ լուր նորա ընդ ամենայն երկիրն ասորւոց : և մատու
ցին առ նա զիմ հիւանդս՝ որք նեղեալք էին ՚ի պէսպէս ցաւս
և ՚ի տանջանս . . . և բժշկեաց զնոսա . Մար . 4 . 24 .

հոգիստե անկտր պազըս : Զիրա հեքմէթուլահ
 վագըթ վագըթ մէլայիք ինիւպ՝ մէգքիւր հափուգուն
 սուլունու գարը շտըրտըղինտե , քիմ քի էվվէլ սուլա
 ինէր իսէ , իւղէրինտե էպէտի հմրազ նիշանը գաւմույ ,
 առագ՝ անիտե շիֆա պուլուր իտի • օ՝ էճիլտէն անըն
 էթրաֆընտե պէշ ալլու (հինք սրահ) եափըլմըշ օ
 լուպ՝ անէրտե կեօնակեօն մարազը ֆագիրէր տայի
 մա պէքէր իտիէր • զիրա մէլայիքին նէ վագըթ ի
 նիւպ՝ սուլու գարը շտըրաճաղի մալիւմ տէկիլ իտի :
 Անտե օթուղ սէքիզ սէնէտէն պերու՝ պիր քեօթըրիւմ
 պէքէտի իսէտե , քիմնէսի օլմատըղինտէն շիֆա պու
 լամատը • զիրա մէլայիքին ինտիկինտե , Իգաշգալարը
 անտէն էվվէլ հափուգա ինէր իտիէր : Պալատե զիքը
 օլտուղի մէնվալ իւղրե յիսուս քի խամուրսուզ պայ
 րամընտե երուսաղէմէ կէլտի , անի կեօրիւպ չօգ վա
 գըթտէն պերու անտե պէքէտիկինի պիլմէկ իլէ , շի
 ֆա պուլմագ քիմէր միսին աէյու սիւալ հտէր :
 Օ՝ տախի քիմնէսի օլմատըղինտէն՝ օ՝ անէ տէկին նա
 չար հալ իւղրե գալաղինի պէյան էթտիկինտե , յի
 սուս անէ մէրհամէթ հտիւպ , գալգ՝ ալ եաթաղինի
 կիթ տէմէկ իլէ՝ անիտե սաղալուպ վէ եաթաղինի ա
 լուպ կիտէր : Վէ շիւնքի օ՝ կիւն շաբաթ իտի , եա
 հուտիլէր անի կեօրիւպ՝ ճայիզ տէկիլ տիր սանա շա
 բաթ կիւնիւ եաթաղընը ալուպ կեօթիւրմէք տէտիք
 լերինտե , ճէվապ հտէր քի՝ պէնի էյի հտէն տէտի
 քի՝ ալ եաթաղընը կիթ : Մէգպուր պու ճէվապ իլէ
 քէնտինի անէրին շերրինտէն իսէլաս էթտի իսէտե ,
 քիմ տիր եաթաղինի ալ կիթ տէյէն տէյու սիւալ է
 տէրլէր՝ քի անի թէքտիր հտէլէր • վէ լաքին անըն
 տախի քիմ օլտուղինի պիլմէտիկինտէն , զայրի պիր
 ճէվապ էթմէզլէր անէ • զիրա անտե գալապարգ չօգ
 օլմաղ իլէ , յիսուս սափուլմուշ իտի անտէն :
 Պատէհու յիսուս անի տաճարտէ պուլուպ տէր քի՝

իշթէ սողայտըն , պիր տահա կիւնահ իշէմէ՝ քի
թէքրար սանա քէտեր օլմասըն : Մեզպուր պու ճէ
վապը իշխոխնձէ , տէրհալ վարուպ եահուաիլէրէ խա
պէր վեր/ր . քի յիսուա տըր . քէնտինի էյի էտէն , օ է
ճիլտէն եահուաիլէր յիսուա խասիմ՝ օլուր խոխէր :
քի նիշին շաբաթ կիւնիւ խասդէյի էյի էտէր :
Եիսուա անկերէ ճէվապ վերիւպ՝ քէնտի ալլահլըղինի
կեօնակեօն խապթ իլէ զահիր էթտիկինտէ , անի էօլ
տիւրմէք իսթէրէր¹ :

Իպրէթ ալ մէղքիւր . քեօթըրիւմիւն հալինտէն , զերա
յիսուսուն՝ պիր տահա խէդա էթմէ . քի թէքրար սա
նա . քէտեր օլմասըն անյու անի ակեահ էթմէսի իլէ ,
տույուլուր . քի՝ մեզպուրուն օթուզ սէքիզ սէնէ . քեօթ
րիւմ՝ գալմասը կիւնահճ սէպէպինէ խտի . իմտի . քէ
տէրտէն խալի գալմագ իսթէյէն՝ յիսուա էֆէնալիլին
ճէվապընը պիրան ֆիքրինտէն իխրաճ էթմէյիւպ՝ քէն
տինի կիւնահճտէն տայիմա հըթղ էտէ :
Պատէհու յիսուա երուսաղէմտէն գալիլէա դարափընէ
կիթտի իսէտէ , անըն էթտիկի միւճիւղաթլէր ճիւմ
էյէ ալիքեար օլմաղ իլէ՝ չօդ ճէմաէթ տաթի եդրաֆ
էյալէթլէրտէն ուրտըսըրա կիտիւպ կեօնակեօն մարաղ
լէրի կէթիրտիքլէրինտէ ճիւմէսինի էյի էտէր² :
Վէ չիւնքի ճէմաէթ զայիթ չօդ կէլմիլ խտի , անկերէ
րուհանի նիմէթ տաթի . քէրէմ էթմէք միւրտտը ալիյէ,
սի օլմաղ իլէ՝ տաղէ չըդուպ օթուրուր , վէ շակիրտ
լէրի էանընէ վարադղլէրինտէ , ֆաղիլէթլիւ . քիմէս

¹ Յետ այսորիկ տօն էր հրէից . և եւ յն յերուսաղէմ , և էր
յերուսաղէմ ՚ի որորառիկէ աւաղանին . որ կոչիւր երայե-
ցերէն բեթհէզգա՝ , հինգ սրահ , յորս անկեալ դնիւր բաղ-
մութիւն յոյժ հիւանդաց , կուրաց , կաղաց , գօսացեոց .
որք անոռնէին շոցն յուզելոյ . Յօհ . 5 . մինչև 47 համար :
² Եւ շրջէր յն ընդ ամենայն կողմն գալիլէացւոյ . ուսուցանէր
՚ի ժողովուրդս նոցա . Մաթ . 4 . 23 . մինչև 25 համար .

նկերն մուծլու վերիւն՝ պաշար կեանակեան ըուհա-
նի մեկտալէր հագգընտէ վազ էթմէ կէ : Զիրա՝ տէ-
կիւ քի հալընզ ճիսմանի իլէթլէրի , իլա քի կիւնաճ
իլէթլէրինի տախի ինսանլէրին ըուհիստէն տէ՛ ի Եթ-
մէք իլին չօգ տէ՛ փա վազ հտիււ ֆազիլէթ թարիգ-
լէրի եօկրէտիր իտի , քի անլէրի իճրա էթմէ կէ իլէ ճէն
նէթէ վասըլ օլալէր : Նիճէ քի մէզբիւր տաղտէ օ-
թուրոււ անտիյճէթ վէ թէնպիճ էթտիկիստէ , թօ-
գուզ տիւրիւ ֆազիլէթ պէյան հտէրէք՝ անլէրի լայը-
ղի վէճճ իւզրէ պի գուսուր իճրա հտէնլէրէ մուծ-
լու վերիւն՝ ճէննէթին պի նիհայէթ մէճտինէ շայիս-
թէ օլաճադլէրինի զաճիր հտէր :

Սիւալ 59 :

Պալատէ մէզբիւր թօգուզ տիւրիւ ֆազիլէթ նէ՛ տիր :

Ը. Ժ. **Ճ**ուն իլէ ֆազիր օլմագ¹ , քի անըն իճրասը յի
սուսուն աչգընէ տիւնեա սէֆասըն՝ պիւլիւքլիւկինի՝
վէ մալինի թէրք հտէրէք՝ թէվազիւ գալպ իւզրէ պիւ
րիդա ֆազիր (կամաւոր աղքատ) օլոււ՝ կիւնաճ սէ-
պէպլէրինտէն վէ ճիսմանի զայլէլէրտէն ֆիրար պիր-
լէ քեօթիւ ֆէյլէ եպետի իլճագ օլմայոււ՝ տայիմա
ֆազիլէթ իլէմէքտէ գարսր գըլար : Նիճէ քի ճիւմ-
լէ ազիզլէր յիսուսուն ուղրունէ ճիսմանի մէվատլէրի
ֆիրբրտէն իխրաճ հտէրէք՝ հալընզ անըն էմրինին իճ-
րասընտէ պուլունտուգլէրի իլին ճան իլէ ֆազիր
(անմեղ) գալոււ՝ ճէննէթին պի նիհայէթ մէճտինէ
շայիսթէ օլտուլէր , քեզա յիսուսուն աչգընէ թէրքի
տիւնեա թարիգինէ կիրիւ՝ վաճիպէյի զիմմէթի օլան
խըզմէթտէ գուսուր էթմէյէն , վէ տախի թարիգի
տիւնեանըն իգթիզասընտէն կեանակեան սըգընթոյն վէ

1 Իրանի աղքատաց հոգւով՝ զի նոցա է արբայուլիւն երկրից :

Մոդ . 5 . 3 :

Ճիսմանի ֆագիրիկէ կիրիվթար օլուպ պի թէշէքքի մէմունիյէթ պիրլէ սապրէ հտէն ճան ին ֆագիր աւըլուպ արլէթտէ աչիմ սեվապէ լայըգ օլուր : ան ճագ շու շարթ ին քի չէքտիկի սըգըմթըյէ քէնտի սեպէոյ վէրմիշ օլմայա : Իմտի նահէմթար հարէքէթէ մէյլ հաիւպ միւքէտտէր օլան , եաթուտ Ճիսմանի ֆագիրիկէ տիւշիւպ թէշէքքի հտէն , իւճրէթէ ումուտ էթմէսին , իլա քի չէքտիկի սեթէնճամն քէնտի թագ սիրաթըյէ պէտէշ օլաուղինի պիլիւպ ֆէյլինի տողաբուլթուտն :

Պու պապտէ դայէթ խէվֆ էթսիլէր քիպիր վէ տիւննա դայէսինէ մէշլուլ օլան քիմէսնէր , զիրա ֆագիրէթ արղուսի ին թէվագիւ գալպ վէ թէրքի տիւննա օլանէրէ մութու վէրիտի իսէ , անըն զըտաղ , մալիւմ քի Ճիսմանի խուսուսէր արղուսինտէ օլանէրէ վայ վէրիլի :

բ. Գասալէթը օլմագ¹ : Պու քէլամ տէկիլ քի Ճիսմանի , իլա բուհանի գասալէթ հագգընտէ անկըսուպ եալընըդ ալահըն իղգէթինի սագլամագ արղուսի ին չէքիլէն գասալէթտէ գարար գըլար : Օ հճիլտէն ալաշը կիւճէնտիրմէք իսթէմէյէն կիւնահ իլէմէյիմ տէյու տայիմա խէվֆ իւզրէ բուհանի գասալէթ էտէր , զիրա խեղա էթմէք անըն հմրինէ մուղայիլ օլմաղ ին ատալէթինէ մէպնի կիւճէնիւպ հերհալ կիւնահ քեարը թէքտիր հտէր , վէ լաքին խեղա էտէն քիլի , անի կիւճէնտիրտիկինէ վէ իղգէթինի սագլամասըղինէ փիւշման օլուպ թեոպէ իսթիլֆար իւզրէ գասալէթ էտէր իսէ , մէրհամէթինէ մէպնի տալի պարըշուպ թէսէլա էտէր անի : Պու խուսուստէ դայէթ տիգալթ պիրլէ միւլահապա էյէ , զիրա քիլի նիճէ քի քէնտի հագգընտէ ալահը կիւճէնտիրմէյիմ տէյու գասալէթ էթմէկէ պօրճիւլ իսէ , քէս

¹ Երանի սգաւորաց՝ զի նորա միւթարէսցին . Մար . 5 . 4 .

զա ճիւղէ կիւնահրեարեան հազգըտե տախի . նի շին ալահըն իզգէթին սագլամայուպ՝ ահի կիւնահր տիրորէր տէյու միւտամ գասավէթ իւզրէ անկերին իօլահն նէֆս օլմալէրի խուսուսէրինտէ զայրէթ էթ մէկէ պօրճու տըր . նիճէ քի ճիւղէ ազեղէր՝ ալ լահըն շէրէֆինին առլուսի իլէ միւտտէթի էօմիւրէրէ նի պու միսիլիւ բուհանի գասավէթ իլէ կէջիրտիլէր : Պէ լաքին հալ պու քի չօղլէրի՝ կիւնահրեարեան իս լահինէ զայրէթ էթմէտիքէրինտէն մատէ , քէնտի կիւնահրէրի իշին տախի գասավէթ իւզրէ թեօպէ իսթիզփար էթմէյիւպ թէլէֆ օլուրէր : Ինսանէր ճիւ մանի . քէտէրէ օղրատըգէրինտէ , նիճէ քի գասավէթ էտիւպ խէլաս օլմաղէ զայրէթ էտէրլէր իսէ , բուհա նի քէտէր՝ կիւնահր տիւշտիւքէրինտէ տախի օ մի սիլիւ գասավէթ վէ զայրէթ էթսէլէր իտի , լա շիւֆ հէ ճէննէթին մէճտինէ լայըգ օլուր իտիլէր : Ճիւմանի գասավէթին ինսանէ կայէտի մէնփայէթի օլմատըղին տէն մատէ , չօգ տէֆա տախի էօմաէկէօն իլէթէ պատի օլարագ էօլտիւրիւր ¹ :

Ֆէհմ էլլէ պուրատէ բուհանի վէ ճիւմանի գասավէթին ֆէրգինի , քիշի վարիլէթինի գայպ էտիւպ վէ քէտէրէ օղրայուպ գասավէթ էտէր իսէտէ , գայպ էթտիկինի պուլամաղ , վէ քէտէրտէն խէլաս օլմաղ . լաքին բուհանի գասավէթ իւզրէ թեօպէ իսթիզփար էտէն , գայպ էթտիկի լուծփու պուլարագ ճէհէննէ մին ազապինտէն տախի խէլաս օլուր :

գ. Հալիմ վէ մազլում օլմաղ ² . Պու տախի ալահըն խաթըր իշին թէվաղիւ գալպ իւզրէ քէնտինի ճիւմանին տէն էտնա վէ կիւնահրեար պէլէյիւպ ճիւմանի մէշ

¹ Զի որ լաս նոյն տրտմութիւն է , ապաշխարութիւն 'ի վըր-կութիւն առանց զընանալոյ գործէ . իսկ աշխարհէ ալամն-թիւն՝ մահ գործէ . 2 Կրքն . 7 . 10 :

2 Երանի հէզոյ՝ պի նոքա ժառանգեցեն զերկեր . Կապ . 5 . 5 :

դուրիյեթերտէն Յիրար պիտի տայիմա Փաղկէթ իշ-
լէմէքտէ գարար գըրար : Պու միսիլիւ հալմ մէ մաճ
ճու պ քիմէսնէ , տէկիլ քի եալընը ճէննեթին պի նի
հայեթ մէճու ու սաթմանաթընէ սեզավեր օլուր , իւ
լա քի տիւնեատէ տախի հէր վեճհ իլէ ասուտէ հալ
իւզրէ կէչիւնիր , մատամ քի քիպիրէնիւպ քիմսն իլէ
նիդա եթմէզ , քէնտինի էյի շէյէ լայրգ կէօրմէտիկին
տէն՝ քիմսէյէ հասէտ եթմէզ , խաթրընը գըրան օլ
սա տախի՝ կիւճէնմէյիւպ սապր հտէր , քէտէր դու
հօւր եթմէ , թագսիրաթընէ պէտէլ պիլիւպ տայիմա
մէմուսիյէթ պիրէ շիւքր հտէր , պահուսուս՝ հէր նէ
գատար չօգ Փաղկէթ իշլէսն , քիմսէյէ պէյան եթ
մէք իսթմէզ քի՝ քէնտինի մէտհ եթմէսինէր :

Պուսուս գըրտը քիպիր ատէմ ճիւզի էյիլք եթմէ , ա
լէմէ տշիքեար եթմէք արգուսիտէ օլուր քի՝ քէնտի
նի մէտհ եթմսինէր , օ էճիլտէն ալահտան իւճրէթ
ալամազ , զիրա տէկիլ քի ալահըն խաթրընէ ըիպիւ
թէն՝ իւլա քի քէնտի շէրէֆի իշլէսն եթմիշ սայրըր :

Ֆ. հայիմա ատալէթ իշլէմէկէ արգուքէշ օլմազ ,
իճրայի ատալէթ՝ հէրքէսին հագգընը հտա եթմէք
մէֆհուսիտէ օլտուզի աշիքեար իսէտէ , պուրատէ
ալէսէվիլէ ֆազիլէթ պէյանինտէ տուլուլուր , զիրա
ֆաղկէթ օ աբը քի՝ պիլ լութֆու պարի հէր վեճհ
իլէ ատալէթ շուսուլթու իւզրէ իճրա օլա , լաբին շու
շարթ իլէ քի՝ հէր նէ մեգտար չօգ Փաղկէթ եթմիշ
օլա քիլի , անէրին ճիւմէսինի ուսուտուպ՝ կէօյա
պիր էյիլք եթմէմիշ կիպի տայիմա Փաղկէթ արգու
սիտէ օլա , Ֆհհմ էյլէ , քիլի քէնտի կիւստհընը
տայիմա Ֆիքրինտէ սագլայուպ վէ քէնտինի կիւստհ
քեար պէլէյիւպ թէվազիւ գալպ իւզրէ թեօպէ իս
թիդֆար եթմէկ իլէ մազֆիրէթ պուլուր , պուսուս

« Երանի՝ որք քաղեպլք և ծարալիք իցեն արգարութեան՝ քի
նորա յագեսցին , Մոպ . 5 . 6 ,

զրոտը՝ ֆաղկեթինի ֆիբրինէ կեթիբիւ պիպրէնմէ կ'իւն իւճրեթինի գայլ էտէր : Ինոր հկէր տիւեր իսէն թի թագսիրաթըն ափ ոլսուն , անի ֆիբրինտէն իլաւաճ էթմէ . վէ հկէր իւճրեթ ալմադ տիւեր իսէն , իշլէտիկին ֆաղկեթլէրի ունուտարագ աճ՝ առեմին էրմէ կէ , սուսուզ առեմին սուլա արզու էթտիկի հը ստպ՝ տայիմա ֆաղկեթ արզուսինտէ ոլ :

Ինսանըն թէնի թիւրապ օլմաղ ին ճիսմանի դամա , ճանը ըուհ օլմաղ ին՝ ըուհանի դամա միւհթաճ ի սէտէ , ճիսմանի դամա՝ առեթտէն զիյատէ օլտուղի հալտէ , քէտէր վէրիւպ՝ վէ ըուհանի դամա՝ հէր նէ մըգտար չօգ օլա՝ օ գատար զիյատէ գուվիթ վէ ըրիւպ՝ ինսանըն արզուսինի արթըրըր , օ էճիլտէն ճէն նէթին մէճաթինէ լայիգ օլմադ իսթէյէն՝ պու տիւնեա տէ աճ՝ վէ սուսուզ կիպի՝ տայիմա ֆաղկեթէ թէշ նէ օլուր :

է. Սատագա վէրմէք ¹ : Մագպուլ սատագա օ տըր թի , եալընըց ալլահըն խաթըր վէ իսմի շէրիֆի իւջին գուտրեթինէ կեօրէ զանի՝ վէ աշգ ին վէրիլէ ² : Չիրա ինսանըն ճիւմէ վալիյեթի ալլահըն քէրեմի օլմաղ ին՝ սատագա վէրէն տէկիլ թի քէնտի մալինա տէն վէրիլ , իլա թի ալլահըն քէրեմիտէն , օ էճիլ տէն եալընըց անըն իզդէթինի սագլամագ վէ եմրինի իճրա էթմէք արզուսի ին վէրմէկէ պօրճու տըր : Ալլահ մէրհամէթքեանի քլմաղ ին , քէրեմինի քիմ սէտէն տիրիլ էթմէղ իսէտէ , ինսանէր ֆաղկեթ իշլէրիւպ՝ սեվապէ լայիգ օլտուկէր տէյու , պու տիւնեա տէ անէրի պիրի պիթինէ միւհթաճ էյլտի : Չիրա գուտրեթի էրէն՝ պի չարէ քիմէսնէյէ տէստիլ կիլ օլմաղ ին , պի չարէ տալի հալինտէն թէշէքքի էթմէյէրէք քէնտինէ օլան էյլիկի թանըյուպ թէվաղիւ

¹ Երանի ողորմածաց՝ զի նորա զողորմութի գտցեն . Մատ. 5. 7 :

² Չտուրա զուարթաւատա սիրէ նծ . 2 Կորնթ. 9. 7 :

գալալ իւզորէ մէմնուն օլմաղ իլէ , իբխիտէ ալահտան
 իւճրէթ ալորէր : Փիւհագիգա՝ ալահն իսմինէ իճրա
 օլան ֆաղիլէթէրին ճիւմէսի մագպուլ տըր , լորին՝
 նաչար հալէ կէրիֆթար օլանլէրն իգթիզասը վէճհ
 իւզորէ եարտըմ վէ մէրհամէթ եթմէք՝ մուհապպէթ
 տէն հասըլ պոուզի իջիւն , օ՝ տէրէճէ միւշէրրէֆ ե
 տէր ինսանը , թա՝ քի ալահա պէնկզէտիր ¹ , զերա
 նիճէ քի ալահ ճիւմէսինէ ինայէթ էտէր , քէզա
 մէրհամէթիւ աոտէմ՝ ճիւմէ միւհթաճ օլանլէրն ,
 ֆագիլրէ մէրհամէթ եթմէք՝ տէկիլ քի եալընդ վէր
 կի իւզէրինտէ գարար գըլար , իլա քի ըուհանի նա,
 սիյհէթ իւզորէ ֆաղիլէթ թարիզլէրինի թալիմ էտէ
 րէք՝ կիւնաճքեարլէրի իսլահի նէֆս եթմէտէ , պաւ
 խուսուս , ինսանըն ճանը ըուհանի վարլըք օլմաղ իլէ ,
 անըն իսէլասը խուսուսինտէ օլան մէրհամէթ՝ ճիւմանի
 ստոագատան զիյատէ մագպուլ տըր : Սատագալ վէր
 տիկինտէ տիգաթ էյլէ քի՝ ինսանլէրտէն շէրէֆ պուլ
 մագ՝ եալիօտ մուգապէլէսինի ալմագ արզուսինտէ օլ
 մայասըն , զերա պու միսիլիւ նահեմլար ֆիքիրն զա
 հիպ օլան՝ ալահտան իւճրէթ ալամատըղինտէն մա
 տէ , թեոհմէթի տախի օլուր , մատամ քի ալահն
 իսմինէ մախսուս օլան մէվատը՝ քէնտի շէրէֆինէ թայ
 ին էտէր :

Իպրէթ ալ , ֆագիլրէ մէրհամէթ էտէն ալահն ինայ
 եթինէ լըլըգ օլուր իսէ , մալիւմ քի եթմէյէն մահ
 ըուլմ գալըր :

Դալալ իլէ փագ օլմագ ² : Մախլուգլէրին հալինէ նա
 զարէն՝ ալահն էպէտի գարար օլտուզի՝ աղլիմ գուտ
 րէթի իլմի՝ էյլիկի՝ մէրհամէթէ՝ վէ աոտլէթի չօգ
 լէրինէ մալիւմ իսէտէ , անլէրի պիլմէկ իլէ ճէննէթէ

¹ Եղերուք գթածք՝ ող և հայրն ձեր գթած է . Դււի . 6 . 36 :

² Երանի այնոցիկ՝ որք սուրբք են սըտիւք . զի նոքա շնծ տես
 ցեն . Մար . 5 . 8 :

կիտիլեզ : իլա քի՝ քեմալի մէրթեպէ տադ իւզրէ
ալլահը սեվէկ իլէ ¹ : պու տախի՝ անըն իզզէթինի
սադալարագ հէր վէճճ իլէ եմինի իդաաթ ետիւպ՝
վէ ճիւմէ քեթիւ ֆէյլիւրտէն կէրի տուրուպ՝ տալի
մա փագ ֆիքիր վէ թեմիզ գալպ իլէ ֆազիլէթ իշէ-
մէքտէ գարար գըլար : Օ՝ էճիլտէն ճէննէթտէ ալլա
հը կեօրմէք արզուսինտէ օլան , գալպինի վէ ֆիքրինի
կիւնաս միւլահազալէրինտէն ազատ սադալար : զիրա
տէկիլ քի եալընը քեթիւ հարէքէթտէն հըֆզ օւ-
մագ պօրճ՝ տըր , իլա քի գալպինի տախի քեթիւ
մէշվէրէթլէրտէն հըֆզ էթմէք :

Է. Միւսլիւհիւն (խաղաղարար) օլմագ ² : Միւսլիւհիւն
քիմէսնէ տէկիլ քի եալընը քեհտի նիզատան ֆիրար
էտէրէք ճիւմէսի իլէ մուհապպէթ իւզրէ տօսթ օւ-
լուր , իլա քի նիզա էտէնլէրի տախի պարըշտըրուպ
պիրի պիրի իլէ մուհապպէթ էթտիրիւր , պախուսուս
քի ալլահը կիւճէնտիրմիշ իսէ՝ թեպէ իսթիզֆար ի
լէ կիւնահտէն կէրի տուրուպ՝ ֆազիլէթ իշէր քի
անըն իլէ պարըշտ : Պուստան գաթի նագար՝ կէրէք
նասիյհէթ վէրմէկ իլէ՝ վէ կէրէք ֆազիլէթ էօրնէկի
օլմաղ իլէ՝ սոյրիլէրին տախի քեթիւ ֆէյլիւտէն ճէ-
վիրիւպ՝ անլէրին իսլահինէ սեպէպ օլուպ՝ ալլահ իլէ
պարըշտըրմասը իլէ յիսուս էֆէնտիրմիզէ պէնկզէր , զի-
րա նիճէ քի յիսուս՝ ինսանը փէտէրուլահ իլէ պարըշ-
տըրտը , քեզա միւսլիւհիւն առէմ՝ կիւնահքեարը ալ-
լահ իլէ պարըշտըրըր , պուսուս զըտոր ֆիլմնէքեար
ըգ օլիրէ ինսանլէրին մուպէյրինի նիֆագ պըրադուպ՝
ֆէսատէ պալիս օլան շէյթանէ մանէնտ օլուր :

Ը. Արալէթ իշիւն թարտ օլմագ ³ : Ֆիլհագիւգա (պա-

¹ Ըստ առածին . լաւ է սիրել զնձ , քան զուհման սիրոյ գիտել :

² Երանի խաղաղարարաց՝ զի նաքա որդիք նյ կոչեացին : Մատ . 5 . 9 :

³ Երանի որդի հալածեալք իցեն վասն արդարութեան՝ զի նոցա է
արքայութիւնն երկնից : Մատ . 5 . 10 :

լատե զիքր օլտուղի մէնվալ իւզրէ) ատալեթ իճրա
սը ինէ Թէնէն օլանէրէ մուծլու վէրիւտի իսէտէ , ա
նըն զայրէթինտէ օլարագ Թէքտիրիյէթ չէքէնէր տա
հա զիյատէ ինայէթէ շայիսթէ օլուրէր , զիւրա տէ
կիւլ քի եալընզ քէնտիրի տայիմա տալէթ իճրա
սընտէ պուլունուլէր , իլլա քի ատալէթէ մուղայիր
հարէքէթ հտէնէրէ՝ ալահըն եմրինի պէյան պիրէ՝
նասիյհէթ վէրտիրտէն մատէ , իսլահի նէֆս օլնայան
լէրէ իԹապ տախի հտէրէր , պու սէպէպտէն քէն
տիրիինէ Թէքտիրիյէթ տախի զուհուր հէթսէ՝ խօշա
նուպ մէֆուռնիյէթ իւզրէ սապր եթմէկ ինէ , զիյա
տէ ինայէթէ լայիգ օլուպ ¹ , սէվապլէրի Թարագա
պուլուր : Նիճէ քի ճիւմէն թզիզլէր պու միսիլիւ ա
տալէթ զայրէթի իւզրէ՝ տիւնեատէ պիր վագըթ է
զիյէթ չէքտիրի իսէտէ , աթրէթտէ ճէննէթին պի
նիհայէթ մէճտինէ վասըլ օլտուրէր :

Թ. Յիսուս եֆէնտիմիզլին իսմի շէրիֆի իջիւն՝ Թէքտիրիյ
էթ իւզրէ քէմ ճէվապ իշիտիւպ սապր եթմէք ² ,
Պէլի՝ քէտէրտէն Ֆիրաթ եթմէք դապիւթտէն տիր ,
Ֆիամմա ալահըն իզզէթինի սագլամագ իջիւն միւ
քէտտէր օլուպ պա ըրզա վէ մէֆուռնիյէթ ինէ սապր
էթմէք , Թամ իԹիգաթ վէ շէտիտ մուհապպէթտէն
հասըլ օլտուղիտէն՝ պիլ լուԹֆու պարի դապիւթ
ալթ օլուր : Օ՝ եճիլտէն՝ ալահըն սէվէն քիմէսնէ հէր
նէ մըգտար շէտիտ իպքէնճէ չէքսէ , վէ քէմ ճէվապ
իշիթսէ , իւճրէթինին տախի օ գատար զիյատէ Թա
րագապ պուլաճաղիին պիրմէկ ինէ , շազ ու մէսրուր
օլուր : Ընճագ շու շարթ ինէ քի՝ զուհուր հտէն Թէք

¹ Եւ այդ յոյ է՝ որ ձեզ շորհեցաւ վասն քնի , ոչ միայն ՚ի նա
հաւատալ՝ այլ և վասն նորա շարքարիւ . Փիլիպ . 1 . 29 :

² Երանի է ձեզ՝ յորժամ նախատիցեն զձեզ՝ և հալածեսցեն .
և արիցեն զնմ բան շար զձէն՝ սուտ վն իմ . ցնծացէք և ու
րան լերուք . զի վարձք ձեր բաղում են յերկինս . Մար . 5 . 11 :

տիրիյեթե քենտի սէպէպ վերմէյիւպ՝ եալընըզ անլահըն
խաթի շէրիֆի իջիւն օլա • զիրա քենտի քեթիւլիւկիւ
սէպէպինէ թէ քաթիրիյեթ չէքեն շազ օլմատըղինտէն
մատէ՝ տայիմա նէտամէթ չէքէր :

Սիւալ 60 .

Պալատէ մէզցիւր ֆապիլէթլէրի իճրա էտէնլէրին ճիւմլէսինէ
մութլու վերիւնը մի .

Ճ. Ս երիւր • եկէր քի մուղայիւրինէ հարէքէթ էթ
մէյիւպ՝ տայիմա լայըղի վէճճ իւզըն անէրին իճրատըն
տէ պուլունուրլէր իսէ • Զիրա չօգլէրի աջ Ին պիր
վագթթ ֆազիլէթէ մէյլ էտէր իսէտէ • պիր գարար օ
հալ իւզըն գալմատջգլէրինտէն իւճրէթ ալամազլէր •
նիճէ քի պօղոս առաքեալ թաղիր էտէր • միսիւլիւ
քիմէսնէլէրէ ¹ • պախուսուս քի զիյատէ թէքտիրէ
միւսթահադ օլուրլէր • մատամ քի ֆազիլէթին էյի
օլտուղինի պիլիւպ իճրասընէ տիգաթ էթմէզլէր ² •
Վէ լաքին պու ճիւմլէ ինէ ալահըն ինայէթինտէն գա
թի ումուտ օլմա • իլա քի քեթիւլ ֆէյիլտէն կերի
տուրուպ՝ գուտրէթինէ կեօրէ տայիմա ֆազիլէթ զայ
րէթինտէ օլ • քի պիլ լութֆու պարի հէր պար իճրա
սընէ գատըր օլուպ՝ սէվապ ալասըն • Նիճէ քի յիսուս՝
պապատէ զիքր օլան թօգուզ ճինս ֆազիլէթ թարիգ
լէրինի առաքեալլէրէ պէյան պիրլէ • անլէրի թուզա
պէնկզլէթտիքտէն մատէ • լէզլէթինի գայպ էտէն թու
զուս տիշարը աթըրուպ փայիմալ օլտուղի կիպի ³ • թայլ

¹ Այդչաթի անսիւրք էք • սիսեալ հոգւով՝ և արք մարմնով վախ
ճանիք • Գապա • 3 • 3 :

² Որոք գիտիցէ պաւրին • և ոչ առնիցէ մեղք են նմա • Կաթ յալ • 4 • 17 :

³ Դուք էք աղ երկրի • ապա թէ աղն անհամբ՝ լիւ յաղիցի • ոչ
իմիք ազգիցէ այնու հետե • բայց եթէ լիւկենուլ արտաքս՝ և
կոխան լինիլ ՚ի մարգկանէ • Մապ • 5 • 13 :

ին օլտուղիքի խղզմեթոտ գուսուր հտերէր իսէ ,
 Թէնէֆ օլաճաղէրինի տախի զահիր հտեր քի , մէզ
 քիւր Ֆաղիլէթերի եվլէլա քէնտիլէրի իճրա հտիււյ
 պատէհու սայլրէրինէ հօկրէտէլէր : Պախուսուս քի
 նուրա վէ տաղ իւզէրինտէ օլան մէմէքէթէ պէնկզէ
 տիր անլէրի ¹ , քի ինայէթի պարի՝ նէ տէրէճէ ելա
 մէրթէպէյէ վասըլ օլտուղիքինի պիլիււյ՝ անէ կեօ
 րէ իճրայի Ֆաղիլէթոտ պիրան գուսուր էթմէյէրէք
 հէր վէճ իւզրէ քէմայլէթ քէսպ էթմէկ իլէ , անի
 կեօրէնլէր ուլահը միւշէրրէֆ հտէլէր ² :

Ֆիլհադիգա էմր օլտուղի իւզրէ՝ մէզպուրլէր վազ է
 տէրէք , վէ ճիւմէյէ Ֆաղիլէթ Եօրնէկի օլարագ՝ ին
 սանլէրին գալպինէ բուհանի լէզէթ վէրիււյ՝ փութփէ
 րէսթիք զուլուճաթինտէ սաքին օլանլէրի պիլ լութ
 ֆու պտորի միւնէվլէր էթտիքլէրինտէ՝ ուլահըն միւ
 պտրէք իսի շէրիֆինի միւշէրրէֆ էթտիլէր :
 Խօշա միւլահազա էթալլէր պուրատէ ճէմանթին
 կէրէք բուհանի վէ կէքէք Ճիւմանի իտարէսինէ Թայ
 ին օլանլէր , զիրա հէր վաճիպէյի զիմմէթլէրի օլան
 խղզմեթոտ գուսուր էթմէլէր իսէ , ազիմ ինայէա
 Թէ , վէ էկէր գուսուր հտերլէր իսէ՝ հէր հալ էա
 շէտտի զազէպէ միւսթահագ օլալէր կէրէք :

Պալատէ զիքր օլտուղի մէնվալ իւզրէ մէզքիւր Ֆա
 զիլէթլէրին իճրասը խուսուսինտէ , յիսուս Եֆէնտի
 միզ առաքեալլէրէ Թալիմ էթտի իսէտէ , Եպրի նօ
 մօսս մուզայիր զանն էթմէսինլէր տէյու , անի տա
 խի հիւսնիւ քէմայլէթէ իտիալ հտերէք՝ պիր նօգտա
 սընէ վաքընճէյէ տէկին քիճրա հտէճէկինի պէյան էա

¹ Դուք էք լոյս աշխարհի . ոչ կարէ քաղաք Թաքիլ՝ որ ՚ի վէ
 լոյս լէրին կայցէ . Մար . 5 . 14 :

² Այնդէս լուսաւորեցէ լոյս ձեր սուտջի մարդկան . որդեա
 ղի տեսցեն զգործս ձեր բարիս և փառաւորեցեն զհայր ձեր՝
 ոչ յերկինս է . Մար . 5 . 16 :

տէր ¹ : Չիրա՝ չիւնքի հսքի նոմոս՝ եէնի նոմոսուն ըես
մի իտի (նիճէ քի տեօրտիւնճիւ տհհրին իքինճի սիւ
ալինտէ զիքր օլտու) , վէ ճիւմէսի յիսուսուն հմրի օ՝
լուպ՝ անըն կէլմէսի իլէ պի գուսուր թէքմիլ օլաճադ
իտիլէր , պու ճիհէթտէն հէր նէ մըգտար քիւլիւք
թէնպիհ օլսա մուղայիքինէ հարէքէթ հտէնին թէք
տիրիյէթինի , վէ իճրա հտէնին շէրէֆինի տախի զա
հիր էթտի , քի նոմոս խուսուսէրինտէ պիր քիմնէ
տիւրլիւ պէհանէ իլէ միւսաւտէ հտիւպ թէքտիր օլ
մասըն : Չիրա՝ եահուտիլէրին օգուճուլէրի վէ փա
րիսեցիլէր քէնտիլէրի նոմոսուն իճրասընէ լայլըլի վէճհ
իւզրէ տիգաթ էթմէյիւպ՝ ախէրինէ թալիմ հտէր իւ
տիլէր , օ հճիլտէն տուաքէալլէրէ տէր քի , սիզին
ֆազլիլէթինիզ անլէրտէն զիյատէ օլմաղ իսէ ճէննէ
թէ կիրէմէզսինիզ ² : Պու պապտէ զայէթ իսէվի էթ
սինէր նոմոս իճրասընտէ թէքէսսիւլ հտիւպ՝ քէնտիլէ
րինի թէմիզէ չըգարմագ իչիւն՝ ախէրինէ տախի քէօ
թիւ հմալ օլարագ իլիթիլալ վէրէնլէր :

Սիւալ 61 .

Էպի նոմոսուն թէքմիլ օլմաղ նիճէ անկլանըր .

Ճ. Գ) Իւնքի մէզքիւր նոմոս , օն թէնպիհին շէրիյա
աթ ֆէթվալէրինին՝ մէսէպ վէ այըն ատէթլէրինին՝ վէ
փէյլամպէրլէրին քիթապլէրինտէ եազըլանլէրին իւզէ
րինտէ գարար գըլար իտի , յիսուսուն կէլտիկինտէ ,
անըն հագգընտէ տէրճ օլանլէրին ճիւմէսի թէքմիլ
օլտու : Ֆիլհագիգա՝ եէնի նոմոսուն աչիքեար օլտու

¹ Մի՝ համարիք էթէ եկի լուծանել զօրէնս կամ զմարգարէս .
ոչ եկի լուծանել այլ ընու . Մապ . 5 . 17 .

² Բայց ասեմ ձեզ , զի էթէ ոչ աւաւէլուցու տրգարութին
ձեր աւելի քան զգարացն և զփարիսեցւոց , ոչ մտանիցէ յար
քայութիւն երկնից . Մապ . 5 . 20 .

ղինտե , այլն ատեթլերի խիթամ պուլուպ կերի դաւ
տըլեր իսէտե , օն Թէնպիհի վէ շերիյաթ հոմօյէրինի
յիսուս Թէքրար սապիթ հտիւպ՝ քէմալէթէ վասըւ
էթմէկ իլէ՝ անլեր տախի Թէքմիլ օլտուլեր : զերա եւ
հուտիլերին օգուսուլլէրի մէրամլէրինէ կէօրէ հոմօսա
մանէ վերիւր իտիլեր : օ հախլտէն յիսուս՝ անըն մէֆ
հուսիին սահիհի վէճհ իւղրե պէյան էթտի քի՝ խի
լաշընէ հարէքէթ հտիւպ Թէքտիր օլմատընլեր :
Էաքի հոմօստա եազար քի էօլտիւրմէ՝ (մի սպանաներ) :
վէ լաքին էօլտիւրմէք՝ կիւճէնմէքտէն հասըլ օլմաղ ի
լէ , յիսուս սիճիլ էթտի քի՝ պի զայրի հագգըն գա
րընտալընէ կիւճէնիւպ՝ շաշգըն եախօտ տիլմանէ տէյէն
տախի զազէպէ միւսթահագ օլուր : Պու խուսուստէ
զայէթ տիգաթ պիլլէ միւլահագա էլլէ , զերա պի
զայրի հագգըն կիւճէնիւպ էօճ ալմապ գաստի իլէ
խաթըր երգմագ՝ օ տէրէճէ ազիմ խեղա տըր քի ,
պիւր քիմէսնէ՝ եկէր ախէրինին գալպինի գըրմըշ իւ
սէ , վարուպ անըն իլէ պարըշմատըգճէ , էթտիկի
խայիր տախի գապուլ օլմազ : Պունտան գաթի հա
զար , տէկիլ քի եալընըղ քէստի , իլլա քի ախէրինին
տախի քէստինէ կիւճէնմիլ օլտուլինի պիլտիկինտե ,
տէրհալ վարուպ աֆ տիլլէրէք պարըշմաղէ պօրճու
օլմաղ իլէ , էմր պուլուրտու քի՝ ալահա գուրպան
սուստուղինտե , ֆիքրինէ կէթիր , եկէր գարնտալըն
սէնտէն ինճինմիլ իսէ , կիթ էվլէլ պարըշ գարնտա
լըն իլէ , պատէհու կէլ հէտիյէնի սուս՝¹ :
Ֆէհմ էլլէ , պի զայրի հագգըն գարնտալընէ կիւճէ
նիւպ քէթիւ սեօյլէյէնլերէ վերիլէճէք զազէպի պէյ

1 Եթէ մատուցանիցես զպատարագ քո ՚ի վերայ սեղանոյ . և
անդ լինեսցես , եթէ էղբայր քո ունիցի ինչ խէթ գէն : Թո՛ղ
զպատարագն քո տուալի սեղանոյն , և երթ նախ հաշտեաց
ընդ եղբօր քում . և ապա եկեալ մատուցիլ զպատարագն
քո . Մատ . 5 . 23 :

ան էթտի խէտէն , գաթի ումուտ օլմասընէր տէյու ,
 նէ վէճճ իլէ խէլաս պուլմադ միւմքին խէն , անի տա,
 խի խապէր վէրիւպ տէր քի՝ խաամին իլէ տաճաւ Եօլ-
 տա իքէն , հագգանիյէթ վէն ատալէթ իւզրէ պարըչ
 քի մաճէր տիվանընտէ հպէտիլ հպէտ թէքտիր օլ-
 մայասըն¹ : Ֆիլհագիգա՝ տու պապտէ սուրէթի ա-
 խէր իլէ ղազէպտէն խէլաս օլմագ միւմքին տէկիլ , իւ-
 լա՝ քիմին խաթրընը գըրմըչ՝ եախօտ քիմէ քէտէր վէր-
 միշ խէն , վարուպ թագսիրաթընը իգրար պիրլէ թէօ
 պէ տէյերէք պարըչմաղ իլէ :

Վէ նիճէ քի քէտէրէ պատի օլան՝ աֆ տիլէմէկէ պօրճ
 լու խէն , քէզա միւքէտտէր օլան տախի աֆ էթմէկէ
 պօրճիլու տըր , գիրա շուրութ վէն ատալէթ իճրասը
 իւզրէ աֆ տիլէյէնին գապահաթընը աֆ էթմէյէն ,
 հէր նէ գատար զիյատէ հագ սահիպի օլտա տախի ,
 գապահաթըլ օլուր² , մատամ՝ քի թօղրու գալպ իլէ
 թէօպէ տէյէնին թագսիրաթընը աֆ էթմէմէք՝ մէր-
 համէթսիղընը նիշամ տըր : Ֆիամմա՝ տէկիլ քի հէր
 էիւճէնմէք խէդա տըր , գիրա ալէմէ խէլալ վէրէնլէ-
 րին խաւհի , պախուսուս քի ալահըն իզգէթինի սագ-
 լամագ արղուսի իլէ՝ գապահաթըլը թէքտիր էթմէք ,
 իճրայի ատալէթ օլմաղ իլէ ազիմ սէվապ տըր :

Օ՝ էճիլտէն կէրէք ըուհանի վէ կէրէք ճիսմանի հիւ-
 քիւմտարէր՝ գարաթէիլիլէ պիրլէ քէսթիւ ատէմէ միւ-
 սաատէ հաիւպ՝ լայըլի վէճճ իւզրէ թէքտիր էթմէզ-
 լէր խէն , քէնտիլէրի ղազէպէ միւսթահագ օլուրէր :
 Քէզա՝ հսքի նամօստա եազար քի էլին ըուզնէ կէչմէ

¹ Լէր իրաւախոհ ընդ ոտիսի քուժ վաղագոյն . մինչդեռ իցես
 ընդ նմա՝ ի ճանապարհի . գուցէ մատնիցէ զքեզ ոտին դա-
 տաւորի . և դատաւորն դաճի . և արկանիցիս ՚ի բանա .
 Մայ . 5 . 25 :

² Այլա թէ ոչ թողուցուք մարդկան զյանցանս նց . և ոչ հայրն
 ձեր երկնաւոր թողցէ ձեզ զյանցանս ձեր . Մայ . 6 . 15 :

(մի շնար) . յիսուս անըն սեպեպինի տաթի մէն էտիւպ
 նիսա Թայֆէսինէ շահվէթ արզուսի իլէ նազար էտէն .
 գալպինտէ անըն իլէ կիւնահ իլէր տէյու սիճիլ էթ
 տի ¹ . Զիրա տէկիլ քի եալընդ քեթիւլ հարէքէթ
 էթմէք , իլա քի քեթիւլ ֆիքիթէ զահիպ օլուպ խոշ
 լանարագ անըն իճրասընէ ընէ էթմէք տաթի խեղա
 տըր . մատամ քի ինսանըն կեօղիւ նէ քի կեօրիւր իւ
 սէ , տէրհալ ֆիքիթին Թեհսիր էթմէկ իլէ , ընյի տա
 խի անէ մէյլ էտէր . իմտի կիւնահտէն խալի գալմագ
 իսթեր իսէն , սեպեպինտէն ֆիրար էքէ : Զիրա խե
 դա էթմէք օ տէրէճէ քեթիւլ վէ ինսանէ քէտերլի
 տիր , Թա քի քիշիթին սաղ կեօղիւ վէ սաղ էլի կիւ
 նահէ սեպեպ վերմէլի օլտալէր , անլէրի վիւճիւտին
 տէն իլրաճ էթմէք հագգընտէ խայըրը տըր ² :
 Ֆիհհագիգա՝ նիճէ քի պիր քիմնէնին ազասընտէ քեթ
 թիւ եարէ զուհուր էթսէ , պիւթիւլ վիւճիւտինէ
 եայըլուպ էօլտիւրմէսին տէյու . օ միսիլիւ ֆէնա պու
 լան պզայը քէսէրլէր . քէզա կիւնահ եարասը ինսա
 նըն ճանըն ճէհէննէմէ կեթիւրմէսին տէյու . անըն
 սեպեպինի ըհտտ էթմէք հէր վէճէ իլէ լեաղիմէ
 տէն տիր : Վէ լաքին՝ պու ճէվապ իլէ տէկիլ քի
 ինսան քէնտի կեօղիւնիւ չըգարմաղէ՝ եաթօտ էլինի
 քէսմէկէ պօրճու տըր , իլա քի սաղ կեօղիւ վէ
 սաղ էլի կիպի տաթի սեվկիւլիւսի եաթօտ վարիյէ
 թի օլտա , հէկէր կիւնահա պատի օլաճագլէր իսէ ,
 անլէրի ըհտտ պիրլէ եանընտէն իլրաճ էթմէկէ , զի
 րա՝ չօք քիմնէնէ վարիյէթի՝ տօսթու վէ սեվկիւլիւ

¹ Լրւարուք՝ զի տաջաւ մի շնար . բայց ես ասեմ ձեզ . Թե
 ամենայն որ հայի ՚ի կին մարդ առ ՚ի ցանկանալոյ նմա՝ անդէն
 շնացաւ ընդ նմա ՚ի սրտի իւրում . Մատ . 5 . 27 .

² Եթէ անէ քո աջ գայթապդեցուցանէ դէզ՝ խլեա՞ զնա . և
 ընկեա՞ ՚ի քէն . . . և եթէ աջ ձեռն քո գայթապդեցուցա
 նէ դէզ , հատ զնա՝ և ընկեա՞ ՚ի քէն . Մատ . 5 . 29 :

սիւ սեպտեմբերն կիւնահէ տիւշիւպ ճէհեննէմէ կիտէր :
 Բէգա գէվճէսինի պօշայան իթլագ քեաղտը վերէ
 տէյուլ էսքի նամաստէ եազըլը խստէ ¹ , պու մատտէ
 դաւիթէ մուղայիր , պախուսուս .քի ալահ ինսանը
 եարաթտըղինտէ պիր էր՝ վէ պիր նիսա եարաթմաղ ի
 լէ , յիսուս սիճիլ էտէր .քի գէվճէսինին ըուզա քէտէր
 հարէքէթի եօգ իքէն , անի պօշայան զինա էթտիրեր
 անէ , եախօտ էրի վար իքէն՝ պաշգա տտէմէ վարան
 նիսա , վէ անի ալան տախի զինա էտէր ² , Զիրա պու
 խուսուստէ մախսուսիյէ էմր օլմայուպ՝ ֆէգաթ եա
 հուտիլերին մէրհամէթսիզիկինէ մէպնի՝ իթլագ քեա
 ղտը վերիլէ տէյուլ էսքի նամաստէ ըուխսէթ օլմուշիւ
 տի , քի գէվճէլերինի էօլտիւրմէսինէր , նիճէ .քի պու
 պապտէ՝ փարիսեցիլէր յիսուսա սիւալ էթտիրէլինտէ ,
 էզ գատիմ օ միսիլիւ օլմայուպ՝ անէլերն մէրհամէթ
 սիզիկինէ մէպնի օլտուղինի զահիր էթտի ³ :
 Իմտի եէնի նամաստէ՝ սուրբ եկեղեցիինի քանօնու վէ
 շուուութու իլէ էր վէ նիսա՝ քի պիրի պիրինի ալըրէր ,
 էօլլենճէյէ տէկին էպետի այրըմայուպ տայիմա մու
 հապպէթ իւզրէ գալմաղէ պօրճու տըրէր : Վէ եկէր
 մաաղ ալահ կեօնակեօն պէհանէ սեպտեմբեր իլէ մա
 պէյնէլերինտէ նիֆագ զուհուր էթսէ տտիլի պիրի պի
 ղինին թագսիրաթըն աֆ էտիւպ վէ իսլահի նէֆս
 խուսուսլէրինտէ նասիյհէթ վէրէրէք սապըր էթմէք
 սէվապ տըր , զիրա պօշամագ՝ վէ օ սաղ իքէն պաշ
 գա գէվճէ ալմագ , յիսուս էֆէնտիմիզին էմրինէ մու

- 1 Այաքէն տապաւ . Թէ որ արձակեցէ զկին իւր՝ տացէ նմա
 զարձակմանն . Մոպ . 5 . 31 :
 2 Որ արձակէ զկին իւր առանց բանի պոռնիսէ՝ նո տայ նմա
 շալ . և որ զարձակեալն առնէ՝ շայ . Մոպ . 5 . 32 :
 3 Ասէ ցնոսա (յն) . մովսէս վասն խստասրտութեան ձերոյ
 հրամայեաց ձեզ արձակել զկանայս ձեր . այլ չի սկզբանէ ոչ
 եղև այնպէս . Մոպ . 19 . 8 :

զայնր օլմաղ իւն զայնթ ազիմ խեղա տըր :
 Քեզա հաքի նօմօստե խիլաֆ եերե եէմին եթմէք մէն
 օլուպ՝ ալլահըն իսմինե եէմին եթմէկէ բուխսեթ օլ-
 տու ¹ : վէ լաքին՝ եահուտիլէր պու խուսուստե լայլը
 զի վէճ՝ իւզրե . քիթապըն մէֆհուտինե տիգաթ եթ-
 մէտիքէրինտէն , ֆեգաթ խիլաֆ եերե եէմին եթմէ-
 կի կիւնահ պէլէյիւպ՝ իգթիզա եթմէյեճէք եերտե՝
 պիլա միւճիւպ օլան եէմինի , եախօտ ասիւմանե՝ զէ-
 մինե՝ երուսաղէմէ՝ վէ պաշընե եէմին եթմէկի կիւ-
 նահ սայմազ իտիլէր . օ եճիլտէն յիսուս էմր էտէր
 քի՝ եպէտի եէմին եթմէ : Պու քէլամ՝ տէկիլ . քի զայ-
 եթ իգթիզալ՝ ազիմ վէ սահիհ մասլահաթ հադգըն
 տե անէլանըր , իլա . քի իգթիզասըլ՝ վէ պիլա միւ-
 ճիւպ օլան եէմինին հադգընտե , զիրա նիճե . քի սա-
 հիհ օլան մասլահաթըն սուրէթի ախէր իւն իսպաթը
 միւմքին օլմատըղի հալտե , եէմին էտէրեք անի սա-
 պիթ եթմէք , ալլահըն պիւլիւքլեկինի՝ գուտրէթիս
 նի՝ իլմինի՝ վէ ատալէթինի թանըմագ տըր , քէզա խի-
 լաֆ , եախօտ իգթիզա եթմէյեճէք եերտե պիլա միւ-
 ճիւպ կէրէք ալլահըն իսմինե՝ վէ կէրէք ասիւմանե՝
 զէմինե՝ երուսաղէմէ՝ վէ պաշընե , եախօտ սայիր
 մախլուգլէրե եէմին եթմէք՝ ալլահըն իգզէթինի վէ շէ-
 րէֆինի թանըմամագ տըր : Չիրա ասիւման՝ անըն քիւը
 սիւսիւ , զէմին՝ փայիթախդը , վէ երուսաղէմ՝ անըն իս-
 մինե թախսիս օլուստուղինտէն , վէ ճիւմէ մախլուգլէ-
 րի քէնտի եարաթաղլինտէն , անէրե եէմին եթմէք՝
 ալլահըն իսմինե սայլըմաղ իւն խեղա տըր : Քեզա քիշի
 քէնտի պաշընե եէմին եթմէ խեղա եթմիշ օլուր , մա-
 տամ քի ինսան քէնտի վիւճիւտինե սահիպ օլմայուպ
 պաշընըն պիր գըլընը պէյուզ՝ եախօտ սիյահ եթմէկէ

1 Իարմեալ լուարուք . զի ասացաւ առաջնոցն՝ մի՛ երդնու-
 ցուս յուս . բայց հատուցես տեառն զերգմունս քո :
 Մաթ . 5 . 33 :

գատոր տեղից տիր¹ : Իմտի պու պապոտե զայնթ տի
գաթ պիրլե խեվֆ էթսինլը խիլաֆ սեօյլէյենլը , վե
խիլաֆ եերե եեմին հտենլը , զերա խիլաֆն թեմէլի
չէթան օլմաղ իլե՝ քիմ քի խիլաֆ սեօյլէր իսե , հեր
հալ անըն զաղէպինէ իլհադ օլուր : օ՝ էքիլտէն յիսուս
էֆէնտիմիզ պուլուրտու քի սիզլն ճիւմէն քելամընդ
հեր խուսուստե հաղիգաթը իւզրե օլա : զերա ան
տէն զիյատեսի շէթանըն թահրիքի տիր² :
Պալատե մէզքիւր նոմօսլերին քեմալէթինէ տայիր իգ
թիզա էտէն թենպիլէրտէն սօնկրա , իճրայի մու
հապպէթտե տախի գուսուր էթմէլիւպ՝ պիրի պիրի
նին թագսիրաթընը աֆ էտերէք հեր վեճ՝ իլե քե
մալէթե վասըլ օլալեր տէյու՝ թէքրար թենպիլ
պուլուրտու :

Սիւալ 62 :

Ճիւմէնի իլե մուհապպէթ իւզրե օլմադ նէրէտե գարար դը
լար :

Ճ. Սիւմբինի մէրթէպէ գուտրէթինէ կեօրէ ա
լէմէ էլիլէ էտիւպ՝ քիմսէնին քետէրինէ պատի օլմա
տըգտէն մատե , պի զայրի հագգըն միւքէտտեր օլ
տուգտէ՝ խասմինին թագսիրաթընը աֆ պիրլէ անըն
խալահի նէֆս օլմասը իջիւն ալահա տուա էթմէքտե³ :

1 Այլէս տուեմ ձեզ՝ ամենին մի՛ երդնուլ . մի՛ յերկինս՝ զի ա
թու է նոյ , և մի՛ յերկիր՝ զի պատուանդան է ուրից նոյ . և մի՛
յէհմ . զի քաղաք է մեծի արքայի : և մի՛ ՚ի գլուխ քո երդնու
ցուս՝ զի ոչ կարեո մազ մի սպիտակ առնել կամ թուխ . Մատ . 5 . 34 :

2 Եղիցի ձեր բան՝ այոն , այո . և օջն՝ ոչ . զի առնլին քան զայն
՚ի չարէն է . Մատ . 5 . 37 :

3 Սիրեցէք զթշնամիս ձեր . բարի արարէք ատելեաց ձերոց .
և աղօթս արարէք ՚ի վերայ այնոցիկ՝ որք լլկեն զձեզ և հա
լածեն . Մատ . 5 . 44 : և Դու . 6 . 27 :

Ֆիհադիգա քիշի պիր քիմսենին կեօղիւնիւ՝ եախօտ տիշին չըգարըր իսէ , անըն տախի կեօղիւ վէ տիշի չըգա տէյու եսքի նմաստէ եազըլը իսէտէ ¹ , յիսուս պույուրտու քի՝ քեօթիւլիւք էտէնին ֆէլինէ ույուպ անէ քեօթիւլիւք էթմէ , սաղ եիւզիւնէ շամար վուր սա , օ պիրիհի չէվիր , կեօմէ կինի ալմագ իսթէսէ , պիրիշինի տախի վէր , պի զայրի հագգըն պիր միլ եէրէ կեօթիւրսէ , իքի միլ կիթ անըն իլէ , սատագա վէ էօտիւնձ իսթէյէնտէն եիւզ չէվիրմէ ² :

Պու միսիլիւ թէվազիւ գալպ իւզըն հարէքէթ էտէն , տէկիլ քի եալընը քեմլիք էտէն ատէսի ալթ էտէր , իլա ճիւմէ քեմլիքէրէ պատի օլան շէթանը տախի փոյիմալ էտէր , զիրա շէթան տալիմա ինստընըրին մապէրինէ նիֆագ պըրագըր քի՝ պիրի պիրինէ տիւշման էտիւպ կիւնահէ տիւշիւրմէկ իլէ ճէհէնէմլիք էտէ , օ էճիլտէն քիշի քէնտի տիւշմանը իլէ տալիմա մուհապէթ իւզըն օլուպ՝ անըն թագսիրաթընը աֆ էթտիկի հալտէ , լային շէթան՝ գուրտուղի տուզալդէ քէնտի տիւշիւպ ընզիլ ու պէթնամ օլուր :

Պիր քիմսէ տիւշիւպ քէտէրլէնսէ՝ անի կեօրէն աճըլ ուպ իհթիրազ էտէր քի քէնտի տախի տիւշմէսին , սանա քեօթիւլիւք էտէն օլուր իսէ , կիւճէնիւպ աւնըն թէքտիրիյէթի արզուսինտէ օլմա , իլա անի աւճըլուպ խէվի էլլէ քի սէն տախի տիւշմէյէսին :

¹ Լուարուք՝ զի տացաւ . անի ընդ ախան . և ատամն ընդ աւտման . Մար . 5 . 38 :

² Այլ ես ասեմ ձեզ՝ մի՛ կող հակառակ չարի . այլ եթէ ոք ածիցէ ապտակ յաջ ծնօտ քո՝ դարձո՛ւ նմա և զմիւսն : և որ կամիցի ոք դատել և առնուլ զշապիկս քո , թո՛ղ ՚ի նմա և զբաճկոն քո . և որ տարապարհակ վարիցէ զքեզ մղձ մի , երթ ընդ նմա և երկուս : որ ոք ինչդի ՚ի քէն՝ տնւր . և որ կամի փոխ առնուլ ՚ի քէն՝ մի՛ դարձուցանէր զքեզս : Մար . 5 . 39 : = Դուհ . 6 . 29 :

Գիշի եալընըղ քենտինէ եյլեք հտէնի սէվտիկինտէ , պօրճտան խէլաս օլուր իսէտէ՝ ֆաղիլէթլիւ անըւ մազ , մատամ քի պօրճ տըր անի սէվմէք , նիճէ քի քեօթիւ քիմէսնէլէր տախի եալընըղ քենտի սէվկիւ լիւլէրի իլէ մուհապպէթ հտիւպ անլէրէ սէլամ վէ ըրլէր ¹ : Ֆիամմա՝ ս քի քենտի քէտէրիւնէ պատի օլան իլէ մուհապպէթ իւզրէ օլարագ՝ անըն իսլահի ի շիւն տլլահա տուա եթտիկինտէ , իճրայի ֆաղիլէթ տէ աղիմ քէմալէթ քէսպ հտէր ² : Վադասու պու մի սիլլիւ քիմէսնէ ճիւմլէսի իլէ մուհապպէթ հտիւպ քիմսէյի կիւճէնտիրմէզ , վէ քիմսէտէն կիւճէնմէզ , զիրա տէկիլ քի ինսանը , իլլա անըն քեօթիւ ֆէյլինի ըհտտ հտէր , պախուսուս խէվֆ իւզրէ օլուր քի՝ քենտի տախի անըն կիպի եանըլմայէ :

Ֆիլվագի՝ միւքէտտէր օլմագ ինսանըն ըէյինէ մուղայիր օլմաղ իլէ՝ քէտէրտէն ֆիրար եթմէք ճիւմլէսինէ պօրճ իսէտէ , քիշինին թագսիրաթը եօզ իքէն՝ քէտէր զուհուր եթտիկինտէ , մէմնունիյէթ պիլըն սապը հտիւպ քէտէրէ պատի օլանէ հպէտի կիւճէնմէյէրէք՝ անըն իսլահի խուսուսինտէ ալլահա նիյազ հտէն աղիմ սէվապէ լայիգ օլուր :

Պալատէ զիրք օլան ֆաղիլէթլէրին հագգընտէ իգթիլ զա ետէնլէրի պէյան եթտիլքաէն սօնկրս , սառագա վէրմէք՝ տուա եթմէք՝ վէ օրուճ դութմագ խուսուս լէրինտէ տախի պուլուրուր քի անլէրի իճրա եթտիկի նիզտէ միւրայի քիմէսնէլէր կիպի ինսանլէրտէն շէրէֆ պուլմագ արգուսինտէ օլմայուպ՝ ֆէզաթ տլլահն իս մի շէրէֆի՝ իզգէթի՝ վէ աշգը իլիւն քիմսէ տուլմայա

1 Զի հթէ սիւրիցէք զալմուսիկ , որք սիրեն զձեզ , զմէն զարճէ իցեն . . . ոչ ապաքէն մաքսուորք և մեղաւորք զնոյն ԳՊԸ Ժեն . Մաթ . 5 . 46 :

2 Ալլի՝ եզերուք գուք կատարեալք , որպէս և հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալէ . Մաթ . 5 . 48 :

բազ կիզլի էտին , քի ալլահ մուգապէլէսինի աշիւ
 քեար ինայէթ էտէ , զերա ինսանլէր տուլուպ քէն
 տիսինի մէտհ էթսինլէր տէյուլ Քազիլէթ իշլէյէն՝ ալ
 լահտան իւճրէթ ալամազ ¹ : Պու ճիւմէ ին՝ զանն
 էթմէ քի աշիքեար սատագա վերմէք՝ տուա էթմէք՝
 եախստ օրուճ գութմագ ճայիզ տէկիլ տիր , իլա քի
 անլէրին իճրասը եալընդ ալլահըն միւպարէք իսմի շէ
 րիֆի իջիւն օլա , զերա իգթիզասընէ կեօրէ՝ աշիքեար
 Քազիլէթ իշլէմէք տախի պօրճ տըր , նիճէ քի եէնէ
 յիսաւս քէնտի պուլուրուք քի՝ ինսանլէր սիզլին էլի ա
 մէլլէրինիզի կեօրիւպ՝ միւշէրրէֆ էթսինլէր ալլահը :
 Պու քէլամլէրի սեօյլէյիւպ թէքմիլ էթտիքտէ ,
 շակիրտլէրինտէն պիրիսի անէ տէր քի՝ եւս սահիպ
 տուա էօկրէթ պիզէ , նիճէ քի յովհաննէս քէնտի
 չըրազլէրինէ էօկրէթտի ² , օ տախի նէ վէճճ իւզ
 րէ տուա էթմէք լեազըմ իսէ միւթթասարիճէ պէյան
 էաիւպ տէր քի՝ տուայէ տուրտուղինիզտէ պէօլէ սեօյ
 լէյին : Աթամազ քի սէմատէսին , մուգատտուէս օլտու
 սէնին իսմին : կէլսին սէնին փատիշահըղըն , էմրին թէք
 միլ օլտու , նիճէ քի սէմատէ՝ քէզա զէմինտէ : Պիպիմ
 եէվմիյէ էքմէկիմիզի իհասն էլլէ պիզէ պու կիւն : Ա
 պօքալարըմըզը պիզէ պաղըշլա , նիճէ քի պիզ տախի
 պօրճուլարըմըզա պաղըշլարըզ : Ա պիզի իմթիհանէ
 կէօթիւրմէ : Իլա խէլաս էյլէ պիզի շէրրաէն : Զիրա
 փատիշահըզ վէ գուվօլէթ վէ իպզէթ էպէտիյէ սէ

¹ Զգայշ լեռուք ողորմութեան ձերում մի առնել առաջի
 մարդկան . որպէս թէ 'ի ցոյց ինչ նոցա . գուցէ և վարձա
 ինչ ընդունիցիք 'ի հօրէն ձերմէ՝ որ յերկինս է . Մատ . 6 .
 մինչև 8 համար .

² Եւ եղև 'ի տեղւոջ ուրեք կալ յաղօթս . և իբրև դադա
 րեաց , սուէ ցնա ոմն յաշակերտացն իւրոց . տէր , ուսմ մեզ
 յաղօթս կալ . որպէս և յովհաննէս ուսոյց աշակերտաց իւ
 րոց . Ղաթ . II ,

նին տիր • ամին ¹ • Նիճէ քի մէզքիւնր տուա՝ սուրբ
 եկեղեցիտէ հէր կիւն ագշամ սապահ օգուներ • վէ
 ճիւմէ քրիստոնեալէր տախի անի եզպեր հտերէք
 տուայէ տուրտուգլերինտէ՝ անըն իլէ նիյազ հտերէր •
 վէ անըն մէֆհումի եհտի հիսսէ թագսիմի իւզրէ՝
 թիւրքի լիսան իլէ զէնհոգւոր տէնիլէն քիթապտէ
 մուֆասսըլէն տէրճ օլմաղ իլէ անէ իհալէ օլունտու •
 ֆիլհագիգա՝ ալլահտան հէր նէ քի տիլէմէք ինսանէ
 պօրճիսէ • յիսուս պուրատէ աշիքեար էթտիքտէն մա
 տէ • նէ դարղ հարէքէթ իլէ տուա էթմէք լեազըմ ի
 սէ • անի տախի թեմսիլ իլէ պէյան հտեր քի՝ գատըր
 օլալմ՝ տիլէտիկիմիզէ վասըլ օլմաղէ • Նիճէ քի պիր
 քիմէսնէնին հպէտի եէլէճէկի օլմայուպ՝ կէճէ վագ
 թի եօլտան պիր տօսթու կէլտիկիւնտէ • վարուպ ա
 խէր տօսթունտան իւչ էքմէք իսթհսէ • օ տախի զահ
 մէթ վէրմէ պսնա • զիրա գափու գափալը՝ վէ ու
 շագլէր եաթմըլէր տիր տէյու էօլը պիրլէ րէտտի ճէ
 վապ էթսէ • մէզպուր իսքեաթ օլմայուպ՝ թէքրար
 պէ թէքրար տագգ պապ էթտիկիւնտէ (բաղիսել ըզ
 դոււն) • տէկիլ քի տօսթուղէ պինայէն • իլա
 զայէթ զեյատէ պէզար էթտիկի իշիւն՝ գալգուպ հէր
 նէ քի լեազըմ իսէ վէրիւր անէ • իմտի ինսան քի շէ
 տիտ նիյազ պիրլէ տիլէկ հտէնին ըիճասընէ մէպնի ա
 նըն մաթլուպինի իճրա հտեր իսէ • տահա նէ գատար
 զիյատէ ալլահ ինսանըն մաթլուպինի իճրա էթսէ կէ
 ըէք • մատամ քի մէրհամէթլիւ տիր • վէ քէնտի ի

† Եւ արդ՝ այսպէս կացէք դուք յաղթս • հայր մեր՝ որ յեր
 կինս ես • նք եղիցի անուն քո • Եկեսցէ արքայութիւն քո •
 եղիցին կամք քո՝ որպէս յերկինս և յերկրի • զհաց մեր հա
 նապազորդ տուր մեզ այսօր • և թող մեզ պարտիս մեր՝ ող
 և քք թողումք մերոց պարտապանաց • և մի տանիր զմեզ ՚ի
 վորճութի • այլ վրկեա՛ զմեզ ՚ի շարէ • զի քո է արքայութի
 և ջօրութիւն և վառք յաւիտեանս • ամէն • Մաթ • 6 • 9 •

նայեթինի քիմնտէն տիրիշ եթմէզ . օ էճիլտէն իս,
 թէյին քի վերիսին . տիւէյին քի պուլասընըզ . տագգ
 էտին քի աջըլըն սիզէ . զերա իսթէյէն ալըր . տիւ
 լէյէն պուլըր . տագգ էտէնէ ֆէթհ օլըր տէյու
 սիճիլ եթտի¹ . անճագ շու շարթ իլէ քի . քէմալի
 մէրթէպէ՝ թամ իթիգալթ՝ փագ ֆիքթի՝ թէվազիւ
 գալպ՝ շէտիտ աջգ՝ վէ պիրան օսանմայարագ միւտալ
 վիմէթ իւզըն թալապ օլընա . զերա լայըղի վէճհ
 իւզըն մաթլուպ եթմէյէն տիւէկինէ վասըլ օլամալ .
 Պուստան գաթի նազար . քիշի հէր նէ քի տիլէր իւ
 սէ՝ քէնտի ճանընէ ֆայիտէլի օլա . օ էճիլտէն յիւ
 սուս տէր քի հանկը փտտէր տիր՝ օ քի էվաստը էթ
 մէք իսթէսէ . դաշ վէրիւր . պալըգ իսթէսէ . ելլան վէ
 րիւր . եախտտ եուսուրթա իսթէսէ . ագրէպ վէրիւր² .
 ֆիւհագիգա նիճէ քի սապի չօճուգ՝ ագըլ երմէյէրէք
 քէտէրլի շէյ իսթէսէ՝ փտտէրի վերմէզ . քէզա պիր
 քիմէսնէ քէնտի ֆայիտէսինի վէ զիյանըն ֆէրգ էտէ
 մէյիւպ՝ քէտէրէ պատի օլաճագ շէյ թալապ էթթէ՝
 տիւէկինէ վասըլ օլամալ . իմտի ալահտան մաթլուպի
 նի ալմագ իսթէյէն հէր նէ տիլէր իսէ . քէնտի ճանը
 նէ ֆայիտէլի օլա . պախուսուս քի՝ պալատէ զէքր օլ
 տուղի մէնվալ լայըղի վէճհ իւզըն տիւէյէն .
 Յիսուս՝ պու միսիլլիւ բուհանի նասիցհէթլէր իլէ ճիւմ
 լէսինէ ֆազիլէթ թալիմ էթտի իստտէ . պուրատտ տա
 խի նահէմվար հարէքէթտէն մէն էտէր՝ քի իւճրէթ
 լէրինի գայպ էթմէսինլէր . զերա տէկիլ քի էալընըզ
 ֆազիլէթ իլէմէկէ պօրճլու տըր ինսան . իլա քէօս
 թիւ ֆէյիլտէն տախի քէնտինի հըրզ էթմէկէ . օ է

¹ Ասէ ցնոսա (յո) . ոյլ է ՚ի ձէնջ՝ որոյ իցէ բարեկամ . և
 էրթայցէ աւ նա ՚ի մէջ գիշերի . և ասիցէ ցնա . բարեկամ,
 տուր ինձ փոխ երես նկանակա . Ղսի . 11 . 5 . մինչև 10 հմր .
² Ոյլ է ՚ի ձէնջ մարդ՝ ցար խնդրիցէ որդի եւր հաց , միթէ
 բար տայցէ նմա . Մար . 7 . 9 . մինչև 12 հմր . = Ղսի . 11 . 11 .

Ճիշտէն թէքրար նասիրէթ վէ թէնպիհ պուլուրուր
 քի ախերինէ կեօնակեօն պեհանէ պուլարագ ահա
 քեամ իւզրէ հիւքմ էտիւպ՝ քիմսէյի գապահաթը
 էթմէյին . զիրա պաշգասընըն հագգընտէ հանկը էօլ
 չիւ իլէ էօլէրսէնիզ՝ սիզէ տախի անըն իլէ էօլչիւ
 լիւր . նիջիւն գարնտաշընըն կեօղլանտէքի չեօփիւ կեօ
 ըիւպ՝ սէնին կեօղլանտէքի տիրէկի կեօրմէզսին . էա
 խօտ նէ սէրահլիյէթ իլէ տէրսին անէ պըրագ կեօ
 զլանտէն չեօփիւ չըգարայըմ . էվվէլա սէնին կեօղլան
 տէքի տիրէկի չըգար . սօնկրա անըն չեօփիւնիւ .
 Պու պապտէ զայէթ տիգաթ պիրլէ միւլահագա էյլէ .
 զիրա գապահաթըյը թէքտիր էթմէք՝ ալահա վէ ա
 նըն դարափընտան նասպ օլան զապըթանէ մախսուս օլ
 մաղ իլէ . միւրայլիւք էտէրէք պի զայրի հագգըն ա
 խերինէ պեհանէ պուլուպ քէնսինի գապահաթսըղ
 պէլէյին տզիմ խէզա էտէր . վէ էպէտի խալհի նէֆս
 օլամաղ . մատամ քի քիշէ քէնտի թագսիրտթընը թա
 նըմաղ իլէ թեօպէյէ կէլիւ . պու ճիհէթտէն օ միսիւ
 լիւ քիմսէլէրի քէլիէ վէ խընզիրէ պէնկզէտիւպ՝ մէն
 էտէր քի ըուհանի խուսուսէր հագգընտէ անլէրէ ճէ
 վապ էթմէյէլէր . զիրա գապուլ էթմէյիւպ վալիմալ
 էթտիքտէն մատէ . մուղայիրինէ վէ սեօլլէյինլէրին
 թէքտիրիյէթինէ տախի հարէքէթ էտէրլէր .
 Իմտի էկէր թէքտիրիյէթտէն խալի գալմագ իսթէր
 իսէն քիմսէյի պեհանէ պուլմա . վէ քիմսէնին ֆէյլիւ
 նի թէֆթիլէ էթմէ . իլլա քըմասը նէֆս իւզրէ սէն նի
 ճէ իսթէր իսէն քի ալէմսանտ էտէ . սէն տախի ան
 լէրէ էօլլէ էյլէ . պախուսուս տիրէթտէ էպէտի հալ
 աթէ վասըլ օլմաղէ արզու էտէր իսէն . տիւնեատէ
 զուհուր էտէն սրգընթըլա ալահըն խաղընէ ըիպէ
 թէն պիւ ըիզա թահամիւլ էյլէ . զիրա ճիմանի սէ

1 Մի գատէք՝ զի մի գատիցէք . զի որով դատաստանաւ դա
 տէք՝ դատելոց էք . Մար . 7 . մինչև 6 համար .

Ֆայե մէջէն Կտէն՝ ոմն մուգապէլէ ախրէթտէ Կպետի
 շաղգեպ չէքսէ Կերէք : Նիճէ քի ֆազիլէթ թարիգէ
 րինի տար գափուլյա թէշպիճ Կտէր յիսուս , քի ան
 տէն կիտէն ճէննէթէ տախիլ օլուր . վէ ճիսմանի սե
 Ֆալը կէնիշ գափուլյա , քի անտէն կիտէն թէլէֆ օ
 լուր : Պու սուրէթտէ իճրայի ֆազիլէթ խուսուսէրին
 տէ ճէֆայէ կիրիֆթար օլան պիրան գասալէթ Եթ
 մէսին . մատամ քի օ միսիլիւ ճէֆանքն նիհայէթի է
 պետի շաղլըգ տըր , պունուն զլտտը փուտտէթի Կօմ
 րիւնտէ հէր վէճճ իլէ մէրամը իւզրէ ճիսմանի սեֆայէ
 մէշղուլ օլան շաղ օլմասըն . մատամ քի անըն նիհայէ
 թի տախի Կպետի աղապ տըր . անճագ հալ պու քի
 ջօգլարը կէնիշ գափուլտան կիտիւպ՝ տար գափուլտան
 կիտէն ազ պուլունուր : Նիճէ քի փարիսեցիլէր վէ
 դպիրէր տայիմա ճիսմանի սեֆայէ մէշղուլ օլմաղ իլէ՝
 անէրի եալանճը փէյղամպէր՝ վէ գօյուն գըլըղնտէ
 գափըճը գուրտ իսմի իլէ անուպ տէր քի , անէրտէն
 իհթիրաղ Կտին վէ ճէվապլէրինէ պագմայըն , իլա քի
 հարէքէթլէրինտէն ֆէրգ Կտին անէրի . դիրա էյի ա
 ղաճըն էյի մէյվէ՝ վէ քեօթիւ աղաճըն քեօթիւ մէյվէ
 հասըլ էթտիլի հիսապ , անէր տախի քեօթիւ օլմաղ
 իլէ քեօթիւ հարէքէթ Կտէրլէր . օ միսիլիւ քիմէս
 նէլէր հէր նէ մըգտար ալիմ օլտալէր վէ միւճիւղաթ
 Եթսէլէր տախի , մահէրտէ անէրին ըհտտ օլաճագ
 լէրինի աշիքեար Եթտի , մատամ քի (տեօրտիւնճիւ
 տէհըրն իկիրմի իւջ սիւալնտէ պէյան օլտուղի մէն
 վալ իւզրէ) իլմ վէ միւճիւղաթ իլէ ճէննէթէ կիտիւ
 մէյիւպ՝ ֆէգաթ ալա հըն Կմրինի իճրա Եթմէկ իլէ կի
 տիլիւր . օ Եճիլտէն յիսուս Եֆէնտիմֆգին Կմրի իւզրէ
 հարէքէթ Կտէն պէնկզէր ալիմ քիմէսնէյէ , օ քի քէն
 տի Կվինի գայա իւզէրլնտէ եափմաղ իլէ , եաղմուր
 տան՝ սէլտէն՝ վէ ըիւզլէարտան երգըմաար . մուղայի
 ըննէ հարէքէթ Կտէն պէնկզէր ահմագ քիմէսնէյէ :

Օքի էլինի գում իւղէրինտէ եափմաղ իլէ , եաղմուր՝
սէլ՝ վէ բիւզկէար զուհուրինտէ երգըլուպ՝ անըն խա
րապիլէթի զայէթ շէտիտ օլուու ¹ :

Պատէհու տաղտան ինտիկինտէ ջօգ ճէմանէթ կիտէր
արտըսըրա , վէ պիր քիմէմնէ տախի՝ օքի ուլուզ
իլլէթինէ կիրիֆթար օլմուշ իտի , յիսուսու կէօրտիւ
կիւնտէ , եիւզ իւսթիւ սէճտէ գըլարագ նիյազ պիր
լէ տէր քի , եա սահիպ՝ էկէր միւրատ էտէր իսէն ,
գատըրըն պէնի էյի էթմէկէ ² : Յիսուս անէ մէր
համէթ էտիւպ՝ էլինի ուղատարագ միւրատ էտէրիմ ,
էյի օլ տէտիկի հալտէ , անիտէ շիֆա պուլտու իսէ
տէ , թէնպիհ էտէր քի քիմնէյէ սեօյլէմէյիւպ՝ կիտէ
քահանայա քէնտինի կէօստէրէ , վէ հոմս միւշիւս
պինճէ գուրպան էտէ , վէ լաքին մէզպուր տիշարը
ջըգուպ՝ ճիւմլէսինէ շայ էթմէկ իլէ , ճէմանէթ օ տէ
րէճէ աշգ իլէ կէլիր իտի անըն վազինի տիյնէմէկէ
վէ շիֆա պուլմաղէ , թա՛ քի՝ քիւլլիլէթլի գալապա
լըգտէն շէհրէ կիրէմէզ օլուպ՝ շէօլ մահալէ սալու
շարագ տուայէ տուրուր ³ : Պու պապտէ ճէմանէթ նէ
գատար զիյատէ խօշանուպ յիսուսուն իսմինի քի միւ
շէրրիֆ էտէր իտի , փարիսեցիլէր օ գատար զիյատէ
խօշանմայուպ հասէտ պիրլէ անի լիսանէ կէթիրմէք
արղուսինտէ օլուր իտիլէր : Նիճէ քի յիսուս պիր շա

1 Զամէնայն զոր միանգամ կամիշէք՝ թէ արասցեն ձեզ մարդիկ՝
այնպէս արարէք և դուք նոցա , զի այն իսկ են օրէնք և մար
գարէք . Մատ . 7 . 12 . մինչև 27 համար :

2 Այլ եբրէ էշ (յն) ՚ի լեւնէ անտի , գնացին զինի նորա ժո
ղովուրդք բազումք , և ահա մատուցեալ բորոտ մի , երկիր
պագանէր նմա՝ և ասէր . տէր , եթէ կամիս՝ կարօղ ես գէ
տրեւ . Մատ . 8 :

3 Եւ յորդէր առաւել բանն զնմանէ . և ժողովէին ժողովուրդք
բազումք լսել և բժշկել ՚ի հիւանդուէ իւրեանց , և նա խոյս
տայր յանապատ տեղիս . և կայր յաղօթս . Ղուկ . 5 . 15 :

բաթ կիւնիւ Թարլա աղասննտէն կէջեր իբէն , առաջ
քեալէր աճքգմաղ իլէ՝ պուղտա պաշաղը գօփարուպ
վէ ալուճ իլէ ուֆալտուպ եհտիքլերինտէ , փարիսեւ
ցիլերտէն պաղըլերի՝ շաբաթ կիւնիւ Ճայիզ տէկիլ
տիր էթտիկիլիզ տէյու անէրէ իթապ էթտիքլերին
տէն մատէ , յիսուսա տախի տէրլէր քի պագ նէ իշ
լէյորլար շակիրտլերին , քի շաբաթ կիւնիւնտէ Ճայիզ
տէկիլ տիր , պու Ճէվապ իլէ անէ պէհանէ պուլմագ
արղուսիտէ օլտուլէր : Վէ յիսուս աղիզ քիթապտէն
էմալ կէթիքէրէք՝ խորանտա սեղանըն իւզէրինէ գօ
նուլան էքմէքտէն դաւիթին եհտիկիլի , քի անի էէ
մէք՝ Եալընղ քահանալէրէ մախսուս խտի (1 Թագ .
21 . 6 :) . վէ տաճարտէ քահանալէրին շաբաթ կիւն
լերինտէ գուրպան խըղմէթինէ մէշղուլ օլուպ՝ Թեօհ
մէթի օլմատըղլերինի , զերա շաբաթ՝ ինսան իջիւն
տիր , տէկիլ քի ինսան՝ շաբաթ իջիւն . պախուսուս՝
պու Թէնպիհ՝ քէնտի էմրի օլուպ՝ շաբաթ կիւնիւնէ
քէնտի միւրառը ալիյէսի իւզրէ հիւքմ՝ էթտիկիլի
պէյան էթտիկիլտէ ¹ , մէզպուրլէր Ճէվապէ գառըր
օլամառըլէր իսէտէ , եհնէ հասէտտէն կէրի տուր
մազէր : Զիրա յիսուս՝ Էրթէսի հաֆթա շաբաթ կիւ
նիւ կափառնաուլմտէ անլէրին Ճէմիլէթինէ կիտէր քի
վաղ էտէ , վէ անտէ էլի գուրումուշ (գօսացեալ)
պիր քիմէնէ օլմաղ իլէ՝ փարիսեցիլէր սիւալ էտէրլէր
քի Ճայիզ մը տըր շաբաթ կիւնիւ խասղէյի էյի էթ
մէք : Պու սիւալտէն մէրամ՝ անի Ճէմաէթին պէյնին
տէ Թեօհմէթի էտիւպ լիսանէ կէթիլմէք խտի , զե
րա Ճայիզ տիր տէյէճէկիլի պիլի իտիլէր , (նիճէ քի
էլլի սէքիզ սիւալտէ զիքր օլան օթուզ սէքիզ եղ
լըգ քեթթիւմիւ շաբաթ կիւնիւ էյի էթմիլ խտի) :

¹ Յայնժամ գնաց յն ընդ արտորայնն նոցա ՚ի շաբաթու . և առ
շակէրաքն նորա քաղցեան . և սկսան հատի կորզել և ուտել .
Մար . 12 , մինչև 3 համար : Մար . 2 , 23 , և Դու . 6 , 6

յիսուս ճեշապ էտէր . քի , սիպտէն պիր քիմէսնէնիս
գօյունու շաբաթ կիւնիւ չուգուրա տիւշտ չըդարս
մա՞ղ մը անի . խուսուսա քի տուհա նէ . գատար զիյա,
տէ ինսանը , իմտի շաբաթ կիւնիւ էյլիք էթմէք պօրձ
տըր տէյու թէմնիլ իլէ սապիթ էթտիքտէն մուտէ , օ
ատէմէ տէր քի ուզաթ էլինի . մէզպուր էլինի ու
գաթտըրի հալտէ , անիտէ շիֆա պուրու . վէ լայրին
փարթսեցիլէր տիշարը չըգուպ մէշվէրէթ էտէրլէր յի
սուսուն հագգըտէ . քի նէ սուրէթ իլէ թէլէֆ էտէ
լէր անի . Սէզպուրլէրին Ֆիքրի յիսուսա մալիւմ օ
լուպ անտէն կիթտիկիտէ , ճէմաէթ տախի արտըս
սըրա կիթմէլ իլէ իլէթի օլանլէրին ճիւմլէսինէ շի
ֆաղդ վէրիւպ թէնպիհ էտէր տնլէրէ քի . քէնտինս
տէն էթթիւրիւ քէմսէյէ պէյան էթմէսինլէր ¹ :

Սիւտ 63 :

Յի նիլին թէնպիհ էթտի ճէմաէթ է քի քէնտինն ներէտէ օլ
տուղինի քիմսէյէ խապէր վէրմէյէլէր :

Ճ . **Լ** զիդ քիթապտէ տէրճ օլանը թէքմիլ էթմէք
իլին . Նիճէ քի անըն հագգըտէ , միւնազաաթ վէ
ֆերէտա էթմէլիւպ նիտասընը մէյտանլէրաէ քիմնէ ի
շիթմէյէ , էզիլմիլ գամըլը գաթ էթմէյէ , վէ գըլւ
ճըմը ֆիթիլի սեօտիւրմէյէ , թա քի ֆէթուհաթ է
տէ , վէ անըն իսմինէ փութիւրէսթլէր ումուտ էտէ
լէր տէյու . էսայի փէյլամպէրին էէտի իլէ էազըլմըշ

1 Եւ գնացեալ անտի յի՞ Էլն ՚ի Ժողովուրդն նոցա . և անդ
էր այր մի . որոյ ձեռն գօսացեալ էր . հարցին զիս՝ և ա
սեն . Եթէ պարտ իցէ ՚ի շաբաթու բժշկել զի չարախօ
սեացեն զնմանէ , և նա տուէ ցնոսա ո՞վ է ՚ի ձէնջ մարդ .
որոյ իցէ ոչխար մի . և անկանիցի այն ՚ի խորխորատ ՚ի շա
բաթու . միթէ ո՞չ ունիցի՝ և յարուցանիցէ զնա . Մոք .
12 . 9 . մինչև 16 համար .

խորհրդի 1 : Ձերա մէջքեր փարիսեցիներ պի զայրի հազ,
զոն անի հօտիւրմէք արդուսինտե օրոուլէր իսէտե :
անլեր թէքտիր էթ մէտիքտէն մատե , մուղալիք ճե-
վապ տալի էթ մէյիւպ անտէն սավուշուղինտե , հա-
լիմ վէ թէվազիւ գալպ օրոուլի գահիրե չըգտը :
Ֆիլհագիգա՝ մէզպուրէր էջէտտի զազէպէ միւսթա,
հազ իտիլէր , մատամ քի անըն մեսիհ օրոուղի աշի-
քեար իքէն իթիգաթ էթ մէտիքտէն մատե , հօտիւր ,
մէք տալի իսթէտիլէր , վէ յիսուս քէնտի ազիմ մէրհա
մէթինէ մէպնի սապր էտիւպ՝ եէնէ վազ վէ միւճիւ-
զաթ էտէր քի՝ Ֆիլհոմ էտէրէք իսլահի նէֆս պուպ
թէքտիրիլէթտէն խէլաս օլալէր , զիրա քէնտիլին նէ-
րէտէ օրոուղիլի խապէր վէրմէսինէր տէյու ճէմաէ-
թէ թէնպիհ էթտի իսէտե , անտէ եէնէ միւճիւզաթ
էթտի , Նիճէ քի օ վազըթ պիր մէճնուն ամա վէ
տիլիզ քիմէանէ կէթիլիլէր քի անի էյի էտէ , յի-
սուս անի շիֆալըգ վէրտիկինտէ , ճիւմէսի թաաճիւպ
էտէրէք տէրէր քի՝ աճապ պոռ մը տըր գաւիթին օղ-
լու մեսիհ 2 , զիրա անիտէ իւջ տիւրլիւ միւճիւզաթ
իճրա օրոու անըն իւզէրինտէ , օ քի մէճնուն իտի ,
ագը պաշնէ կէլտի , ամա իքէն՝ կիօզէրի աջըլտը .
տիլիզ իքէն՝ սեօյլէմէկէ պաշտաղ , Պու միւճիւզաթ
օ տէրէճէ զայէթ աշիքեար օլտու , թա քի երուսա-

1 Ահա մանուկ իմ՝ զոր ընտրեցի . և սիրեցի իմ՝ ընդ որ հաճե-
ցաւ անձն իմ . եղից զոգի իմ 'ի վր' նորա՝ և իրաւունս հե-
թանոսաց պատմեաց : ոչ հակառակեացի՝ և ոչ աղաղակեացէ .
և ոչ'ք լուեցէ 'ի հրապարակս պարբառ նորա : զեղեգն ջախ-
ջախեալ ոչ վշեացէ՝ և զպատրոյկն առկայծեալ ոչ շիջուցէ .
միշտ հանցէ 'ի յաղթութիւն զգատաւտան : և յանուն նորա
հեթանոսը յուսացին . Մատ . 12 . 18 : Եսայ . 42 :

2 Յայնժամ մատուցաւ տա նա դիւահար մի կոյր՝ և համր . և
բժշկեաց զնա . . . զարմացան տմենայն ժողովուրդքն՝ և ա-
սեն . միթէ սո իցէ քնն որդի գաւթի . Մատ . 12 . 22 :

ղէմտէն՝ յորդանանըն գարշը շարափընտէն՝ տիւրոս վէ սիդոն տէնիլէն մէմէքէթէրտէն ղայէթ քիւլլէյէթը ճեմահէթ կէլիր իտի անըն եանընէ ։ Վէ անտէ պիր տիլսիզ մէճնուն տաթի կէթիրիրէր ։ յիսուս տէրհալ ճինի անտէն չըգարտըղինտէ ։ մէզպուրուն տիլի աջըւլուպ՝ անիտէ պաշար սեօյլէմէկէ ։ անի կէօրէնլէր՝ իս ղայէլ միլէթինտէ պեօյլէ իշ եպէտի կէօրիւլմէտի տէյ ու թաաճիւպ էթտիլէր ։ վէ լաքին փարիսեցիլէրտէն պազըլէրի հաստ պիրլէ տէրլէր քի՝ շէյթանլէրին պիւյիւկիւնին եէտի իլէ ճինլէրի չըգարըր ¹ ։

Նազար գըլ փարիսեցիլէրին քեօթիւլիւկինէ ։ յիսուսուն էթտիկի միւճիւզաթլէրէ նազարէն՝ ճեմահէթ ղայէթ խօշանարագ անի հէր նէ գատար ղիյատէ քի միւշէրրէֆ էտէր իտի ։ անլէր օ գատար ղիյատէ խօշ լանմայուպ անի լիսանէ կէթիրմէք արզուսինտէ օլուր իտիլէր ։ Վէ չիւնքի մէզպուրլէրին ֆիբրի հէր վէճհ իլէ անէ մալիւմ իտի ։ օ էճիլտէն ։ նիճէ քի նիֆագ իւզրէ օլան փատիշահլըգ՝ մէմէքէթ՝ էվ սապիթ գալ մայուպ երգըրըր ։ եախտ գուվվէթը առէմին էվինի սօյմագ իսթէյէն ։ անի էվվէլա պաղլայուպ՝ սոնկրա մալինի սլըր ։ քեղա էկէր շէյթան՝ շէյթանը չըգարըր իսէ ։ քէնտի նէֆսինէ զրտտ օլուպ՝ անըն հիւքմիւ պաշ գի գալմաղ տէյու ։ անլէրին ճեվապընըն խիլաֆ վէ թապիսաթէ մուղայիր օլտուղինի պէյան էթտիրտէն մստէ ։ պէն քի շէյթանըն պիւյիւկիւնին գուվվէթի իլ լէ ճինլէրի չըգարըր իսէմ՝ շակիրտլէրիմ՝ անլէր քի սիզլին էվլատլէրինիզ տիրլէր ։ նիճէ չըգարըրէր ։ պու ճիհէթտէն անլէր սիզէ հաքիմ օլուպ՝ թէքտիր էթ

1 Եւ յեւանէլն նոցա արտաքս՝ ահա մատուցին առ նա զայր մի՝ համբ դիւահար ։ և յեւանէլ դիւին՝ խօսեցաւ համբն ։ և զարմացան Ժողովուրդքն՝ և տսեն ։ Թէ և ոչ երբէք երևեցաւ այսպիսի ինչ յիւն ։ իսկ փարիսեցիքն տսէին ։ Թէ իշխանաւն դիւաց հանէ դա զդիւս ։ Մատ. 9. 32 ։

սինէր սիգի տէյուս սիճիլ էտէր • զերա տէկիլ քի եա լընդ յիսուս քէնտի • իլա քի շակիրտէրի տախի անըն իսմի իլէ շէյթանըն իւզէրինէ հիւքմ էտէրէք ճինէրի չըգարմաղ իլէ • շէյթանըն ինգրազ պուտուղի աշիւ քէտր իտի • Պու խուսուտէ փարիսեցիլէր շաղ ու մէս ըուրիյէթ պիրլէ յիսուսա իդաաթ վէ իթիգաթ էթ • մէկէ պօրճիւ իքէն • մատամ քի անլէրի շէյթանըն է ընտէն խէլաս էթմէկէ կէլիշ իտի • անէ հասէտ էտէրէք նահմվար ճէվապ էթմէք ղայէթ նաշէրի՝ վէ ըուհ իլ գուտսա մուղայիլ օլմաղ իլէ • անլէրին մաղա ֆիրէթէ նասէզա օլտուգլէրինի զահիր էթտի • զերա ըուհ իլ գուտս իլէ օլան միւճիւզաթը՝ շէյթան էտի իլ տիր տէյուս ճէմաէթին իթիլալինէ պատի օլուր ի տիրէր • Մեզպուրլէրին պու միսիլիւ ֆէնայէ գատեմ պասմալէրի քէնտի քեթիլիւլէրլէրինէ պինայէն օլմաղ իլէ • անլէրի ենկէրէք եամլուլէրինէ պինայէն օլմաղ տէր քի՝ ենկէրէք մէվուլէրի • նիճէ գատըր օլա պիրիսինիզ էյի սեյլէմէկէ • քի քէնտինիզ քեթիլս սիւսիւզ • զերա գալպին ֆաղլասընտէն սեյլէր տիհան (բերան) • Վագաա՝ քիչինին լիսանընտէն չըգան քէլամ՝ գալպինտէն իլէրի կէլմէկ իլէ • էյի ատէմ՝ էյի քէլամ • քեթիլ ատէմ՝ քեթիլ քէլամ սեյլէր • Պու սուրէթտէ տէկիլ քի եալընդ քեթիլ սեյլէյէն քիմէսնէ թէքտիրէ միւսթահագ տըր • իլա քի՝ ապէս վէ լուզումըդ ճէվապ էտէն տախի՝ ըուզի մահ շէրտէ ճէվապ վէրմէկէ պօրճիւ տըր • մատամ քի հէրքէս քէնտի քէլամընտէն զէքի (արդար) • եաթուտ միւթէտոյին (զատապարտ) օլուր ¹ • Պու պապտէ

¹ Բայց փարիսեցիքն իբրև լուան՝ ասեն • ոչ իւրի հանէ դա զդևս՝ էթէ ոչ բէեզգէբուղաւ իշխանան գիւաց • իբրև գիտացյմ զիտրհուրդս նց՝ ասէ ցնոսա • Եմ թագաւորութի բաժանեալ յանձն իւր՝ աւերի • և Եմ քաղաք • կամ տուն բաժանեալ յանձն իւր՝ ոչ կացցէ • Մատ • 12 • 24 • մինչև 37 համար •

յիսուս՝ քենտինին մեսիհ օրոտուղինի , վէ իթիգաթ
 էթմէյէնլէրին հշէտտի զազէպէ միւսթահադ օլաճադ
 լէրինի պէյան էթտի քի՝ իսլահի նէֆս օրուպ թէքտիր
 տէն խեղաս օլալէր . անճագ. եհնէ պապը գպիրլէր վէ
 փարթսնցիլէր անի թէճըլուպէ էթմէք գաստի իլէ ,
 մաթլուպ էտէրլէր քի կէօյտէն նիշան կեստտէրէն քէն
 տիլէրինէ . Պէ լաքին նիշան տիլէմէք իթիգաթսըզլէք
 տէն հասըլ օլմաղ իլէ . անլէրին քեթթիւ վէ ֆասիգ
 օրոտուղլէրինի պէյան էտէրէք տէր քի՝ նիշան վէրիլմէ
 սին անլէրէն , իլլա քի յօնան փէյղամպէքին նիշանը . զի
 ըս նիճէ քի յօնան իւջ կիւն իւջ կէճէ պալըղն գար
 նընտէ գալմաղ իլէ մուսուլ էհալիսինէ նիշան օրոտ .
 քէզա յիսուս իւջ կիւն իւջ կէճէ տէրուսի գապիրտէ
 գալուպ եահուտիլէրէ նիշան օլաճագ իտի . լաքին հալ
 պու քի՝ մուսուլ էհալիսի փութփէրէսթ իքէն , յօնա
 նըն վազինի տիլնէյիւպ թեօպէյէ կէլտիլէր . վէ (տեօր
 տիւնճիւ տէհըլն եթմիլ պիր սիւալլնտէ զիքր օրոտ
 ղի մէնվալ իւզրէ) ճիւնիւպ դարօթընտէ սալա տէնիլէն
 մահալին հիւքիւմտարը խաթուն (դշնոյն հարաւոյ) ,
 սօղօմնուն իլմինի տիլնէմէկէ կէլտի . անճագ եահու
 տիլէր մեսիհին վազինի տիլնէմէտիլէր , օ էճիլտէն ան
 լէր մահշէրտէ եահուտիլէրի թէքտիր էտէլէր տէյու
 սիճիլ էթտի . ֆիլհագիգա մէզլուրլէր պու պուպտէ
 փութփէրէսթլէրտէն ղիյատէ ֆէնա պուլտուղլէրի ի
 չիւն , անլէրի պէնկղէտիր օ առէմէ՝ քի անտէն պիր
 ճին չըդուպ շէֆա պուլտու իսէտէ , եհնէ քեթթիւ
 լիւկէ մէլլ էթմէսի իլէ , օ չըդան ճին ետի ճին առ
 հա պէրապէր ալուպ՝ թէքրար անէ կիրտիկիւտէ , էվ
 վէլքինտէն քեթթիւ օրուր անըն նիհայէթի՝ : Նիճէ քի
 ալլահ իսրայէլ միլլէթինէ նօմս վէրմէկ իլէ իմանալ

I Յայնժամ պատասխանի ետուն նմա մմմմք 'ի դպրացն և 'ի վա
 ըխէցւոց' և ասեն . վարդապետ՝ կամ մէջ նշան ինչ տեսանէլ
 'ի քէն . Մատ . 12 . 38 մինչև 45 համար : = Ղահ . 11 . 29 .

ըզտէն ինչոս օրոշուէր , ֆիամմա՝ մեսիհէ իմօգաթ
հեմէյիւպ անի հօշոհւրտիւքէրինտէ , փութփէրէսթ
լէրոտէն զիյատէ քեօթիւլիւկէ գատեմ պատտըլէր , զի
րա առաքեալարըն վազի ինչ փութփէրէսթէր իմանէ
կէլիւպ՝ եահուտիլէր իմանալ գալտըլէր :

Յիսուս պու ճէվապիւրի սեօյլէր իքէն , ճէմաէթին մա,
պէյնինտէն պիր նիսա իւճէ սէս ինչ մութլու վերիւր ա
նի թահմիլ հտէն ըահմէ . վէ հմդիրէն մէմէլէրէ :
Յիսուս ճէվապ հտէր քի պախուսուս մութլու օ՝ քի
մէսնէլէրէ , քի անլէր ալլահըն քելամըն իշիտիւպ իճ
րա հտէրլէր ¹ :

() վագըթ յիսուսուն վալիտէսի վէ ագրապալէրի .
(քի աղիգ քիթապ անլէրի գարնտաշ իսմի ինչ անար)
անի կեօրմէկէ կէլտիլէր իսէտէ , անտէ զայէթ քիււ
լիյէթլի ճէմիլյէթ օլմաղ ինչ , եանընէ եագլաշմաղէ
գատըր օլամայուպ տիշարտէ տուրուր իտիլէր . անլէ
րին կէլտիկինի պիրի յիսուսա խապէր վէրտիկինտէ ,
էլինի առաքեալարա տօղրու ուզատարսգ տէր քի՝
պուշար տըր պէհիմ վալիտէմ վէ պիրատէրլէրիմ , քի
ալլահըն հմրինի տիյնէյիւպ իճրա հտէրլէր ² : Պու ճէ,
վապ տէկիլ քի եալընդ առաքեալարա , իլլա ճիւմլէ
Քազիլէթլիւ քիմէսնէլէրէ տալիս աղիմ թէսէլա վէ
շէրէֆ տիր . զիրա ալլահըն հմրինի քէմալի մէրթէպէ
աշգ ինչ իճրա էթմէլէրի ինչ , վալիտէ վէ գարնտաշ
փայէսինտէ յիսուսա սէվէիւլիւ օլուրլէր :

¹ Եւ եղև մինչդեռ խօսէր զայս (յն՝) ձայն եբարձ կին մի 'ի
ժողովուրդէն անտի և ասէ . երանի է որովայնին՝ որ կրեացն
դեղ . և ստեանցն՝ որք գիեցուցին գեղզ , և նա ասէ . նա
երանի այնոցիկ է , որք լսեն զբանն այ , և առնեն . Ղաթ . 11 . 27 :

² Մինչդեռ նա ընդ ժողովուրդսն խօսէր . ահա մայր նորա և
էգբարք նորա կային արտաքոյ՝ և խնդրէին խօսիլ ը նմա , և
ասէ ոմն յնա . ահա մայր քո՝ և էգբարք քո կան արտաքոյ՝ և
խնդրեն խօսիլ ը քեզ . Մաթ . 12 . 46 . մինչև 50 համար :

Ալահըն էմրինին իճրասընտե օլանլերին շէրէֆինի պէյա
ան էթտիքտէն մատէ , թէքըար անլերի շէմնա իւզէ
րինտէ օլան շալգա պէնկզտերէք ահեա՜հ էտէր՝ քի
օլմայա քեօթիւ ֆէյլէ մէյլ էտիւպ ֆազիլէթ շալգը-
նը սեօնտիւրէլէր . զիրա նիճէ քի ամա օլան քիմէս-
նէնին վիւճիւտի՝ քեզա ֆազիլէթ շալգընը սեօնտիւ-
րէնին ճանը՝ գարանլըգտէ գալըր ¹ :

Սիւալ 64 .

Պարտէ զէքը օլտուղի մէնվալ իւզրէ , յիսուսուն վալտէսի վէ
ապրապալէրի նիճին կէլիւպ անի կեօրմէք իսթէտիլէր :

Ճ . ¹ Նի . քէտերտէն հըֆը էթմէք իւլուն : Զիրա
չիւնքի փարիսեցիլէր հասեո պիրլէ անի ճէմնէթին
մապէյնիտէ լիսանէ կէթիլըմիշ իտիլէր . օլմայա քի . քէ-
տէր տախի վերէլէր տէյու , կէլիլըլէր քի անի ալուպ
քէնտիլէրի իլէ պերապէր կէթիլըրէլէր . մատամ՝ քի
անըն մէսի՜հ օլտուղինի տահա պիլմէզ իտիլէր :
Մէզպուրլէրին ֆիքրի յիսուսա մալիւմ՝ օլմալ իլէ՝ վա-
ղինի թէքմիլ էթտիքտէն սօնկրա անլերի կեօրիւպ՝ քէն-
տի հազգընտէ իսվֆի էթմէսինլէր տէյու թէսէլա էթ-
տի իսէտէ , պերապէր կիլմէզ , քի եէնէ ճէմնէթէ
վազ էտէ : Նիճէ քի օ՝ վազըթ պիր փարիսեցի՝ անէ
իլզէթ վէ իքըամ էթմէք արզուսինտէ օլարագ՝ նիյազ
պիրլէ եվլինէ տալէթ էտէր . քի դաամ եէտիրէ , յիսուս
տախի անէ վէ անտէ օլանլերէ ըուհանի դաամ վէրմէք
միւրատ էթմէկ իլէ՝ կիտիւպ կեօնակեօն մէվատլէր
հազգընտէ նասիյհէթ էտէրէք՝ անլերին գուսուրա-
թընը պէյան էտէր . քէնտիլէրինէ՝ քի իսլահի նէֆս օ

1 Ո՛չ ուրուք լուցեալ զճրագ՝ դնէ ՚ի թաքստեան . և ո՛չ ընդ
գրուանաւ , այլ ՚ի վերայ աշտանակի . զի ուրք մտանենն , լը
լոյս տեսանիցեն . . . արդ՝ զգոյշ լեր՝ գուցէ լոյսդ ո՛ր ՚ի
քեզ է՝ խաւար իցէ . ՂԷ-ի . 11 . 33 :

լաւեր : վէ լաբին մէջ պուրէր իսլահ ղըմաորդ տէն մայ
տէ , տիւշմանըդ գաստի իլէ ճէմաէթին պէյնիստէ ա
նի լիսանէ կէթիքմէք իսթէրլէր ¹ :

Պատէհու գալիկա տէնիզինին գըլըսընտէ գէննէսա
րէթ նամ մէմլէքէթին քեօրֆէզինէ կէլտիքտէ , զայս
էթ քիւլլիյէթի ճէմաէթ անըն վաղինի տիյնէմէկէ
արտըսըրա կիտէր : Յիսուս քի տէնիզ գըլըսընտէ տու
րուր իտի , անտէ տախի իքի գայըդ օլուպ քի անըն
պիրի սիմօնուն իտի , անէ կիրիւպ վաղ էթտիքտէն
սօնէրա , սիմօն տէր քի գայըղ տէրինէ սիւր , վէ
աղը տէնիզ պըրագ : Վէ լաբին օ կէճէ սապահա
տէկին չօդ զահմէթ չէքիւպ պիր շէյ ալլայամաորդ
լէրինտէն , սիմօն ճէվապ էտէր քի պիւթիւն կէճէ չա
լըշուպ պիր շէյ դութամատըգ , անճագ սէնին քէլա
մըն իւզրէ պըրագալըմ աղը , վէ պըրագալըգ լէրինտէ
տէրհալ օ գաստար քիւլլիյէթի պալըդ տօյար , թոս
քի աղ երըթըլմագ տէրէճէսինէ վասըլ օլմաղ իլէ ,
օ պիր գպըդտա օլան արգատաշլէրինէ իշարէթ է
տէրլէր քի կէլիւպ եարտըմէտէլէր : Մէզպուրլէր պու
միւճիւղաթը կեօրիւպ աղիմ գօրգու իւզրէ օլուրլէր
իսէտէ , սիմօն պէտրոս ճիւմլէսինտէն զիյատէ խէվի
պիրլէ անիտէ յիսուսուն խաքի վայինէ տիւշէրէք , եւ
սահիպ ուղագ տուը պէնտէն , զիրա պէն կիւնուհ
քէար պիր քիմէսնէյիմ տէյու նիտա էթտիկի հալտէ :
ճէվապ էտէր քի խէվի էթմէ , պուստան պէօյլէ ին
սանիլի պէ նիհայէթ էօմիւրէ ալլատան կէրէք :
Օլ պապտէ սիմօն վէ զէրեգէտուան էվլատիլի յախօրու
վէ յօհաննէս , քի անլէր տախի սիմօն իլէ պէրուպէր
պալըդ ալլար իտիլէր , պալըգճըլըղ թէրք պիրլէ
գպըղը գարայա չըգարուպ վէ ճիւմլէ թագըմը իլէ

¹ Եւ մինչեւ խօսէր զայս (յն) աղաչէր զնա ոմն ի վա
րիսեցւոցն , զի ճաշ կէրիցէ առ նմա . և նա մտեալ բազմե
ցաւ . Դւն . 11 . 37 . մինչև 54 համար .

պըրագուս՝ կիտերէր յիսուսուն արտըսըրա՝
 Յիսուս գալիւն տէնիզինին գըրաքնտէ քի վաղ էս
 տէր իտի, չօդ ճէմանթ տախի անըն վազինի տիխնէս
 մէք արզուսի իլէ արտըսըրա կիթտիւրէր, կիւն ագս
 շամա գատեմ պասմալը օրոուգտէ, ճէմանթէ իզին
 վէրիւս էմր էտէր քի՝ տէնիզին գարջը եագասընէ կէ
 չէրէր: Օ՝ վագըթ պլր քեաթիւս (գոյիւր) յիսուսա
 շակիրտ օլմագ իսթէյէրէք, վարդապետ սէն նէրէյէ
 կիտէր իսէն, պէն տախի կէլէյիմ արտըսըրա տէտի
 կիստէ, ճէվապ էտէր քի թիւքիւրէրէ ին, վէ կէօյս
 իւն գուշէրինէ եուվա պուլունուս՝ պանա էէր պուս
 լունմաղ քի պաշըմէ գոյայլմ: Պու պապտէ տույուս
 լուր քի մէզքիւր քեաթիւսին Վիքրի ճիսմանի շէրէֆ
 վէ պիւլիւքիւք արզուսինտէ օլմաղ իլէ, յիսուս անէ
 պու գարգ ճէվապ էթտի, զիրա ճիսմանի արզուլէրի
 գալպիստէն իխրաճ էթմէյէն՝ յիսուսա շակիրտ օլա
 մաղ, Անտէ յիսուսուն շակիրտէրինտէն տախի պիւրի՝
 էվվէրա կիտիւս փէտէրիմի տէֆն էտէյիմ տէյու իզին
 իսթէտիկիստէ, օլմայա քի ագրապալէրի անըն ֆիքս
 բինի թաղլիթ էտէրէք ըուհանի թարիգլէրտէն մէն
 էտէլէր տէյու՝ իզին վէրմէյիւս տէր քի կէլ արտըն
 սըրա, վէ պըրագ էօլիւլէրէ քի՝ քէնտի էօլիւլէրինի
 տէֆն էթմիւրէր:
 Պատէհու յիսուս՝ աուսքեալաղ իլէ կէմիյէ կիրիւս՝
 թէպէրիյէ (տիւքերիա) տէնիզինին գարջը եագասըս
 նէ կէլմէլի քի օլտուլէր, յիսուս քէնտի գուտրէթինի
 անլէրէ պէյան էթմէք իչիւն՝ կէմիսին գըլընտէ ույու
 տուղի հարտէ, ափանսըզ օ տէրէճէ ազիմ ֆըրթընո
 զուհուր էտէր, լմա քի կէմի զարգ օլմագ տէրէճէ

I Ել նա ՚ի մի նաւուցն . որ էր սիմօնի . և աղաչեաց զնա սա
 կառիկ մի տանիլ ՚ի ներքս ՚ի ցամաքէն . նստաւ . և ուսու
 ցանէր ՚ի նաւէ անտի զփողօլուրդսն . ՂԿԷ . 5 . 3 . մին
 չև II համար :

սինն վասըլ օլուր • օլ պապտե առաքեալներ խեղճ
 լերինտեն նաչի անի ույանտըրուպ՝ ես՝ սահիպ խելաս
 էլնէ պիզն • զիրա թեղէֆ օլաճաղըղ տէյու նիյալ էթ
 տիրէրինտե , գալգուպ նիլին խեղճ էտէրսինիլ գա
 լիի իմանէր (սահաւահաւաւա) տէտի իսէտե , ըիւզ
 կեարը վէ տէնիլի ազարլատըգտե , անիտէ ֆըրթընա
 թէսքին օլարագ՝ ղայէթ ասուտէ հալ իլիմանըգ օւ
 լուր • Օլ տեմ կէմիտէ օլանէրին ճիւմէսի՝ նանըլ ա
 տեմ տիր պու քի՝ ըիւզկեար վէ տէնիլ իգասթ է
 տէր անն տէյու ղայէթ հայրէթտէ գալըրէր •
 Տէնիղին գարըր եագասընէ կէջիւպ գերգեսալըրէրին
 էյալէթինն վարուր , քի անտէ իքի մէճուուն մէլարիս
 թանտէ սաքին օլուր իտի • (լաքին պիքի ղայէթ զիյա
 տէ ազըրն օլմաղ իլէ , եալընըղ անըն հագգընտէ եա
 ղար • Մարի • 5 : վէ Ղու • 8 • 26) • զիրա անի չոգ
 տէ ֆա ղինճիլ իլէ պաղլատըրէր իսէտե՝ գըրար իտի •
 Պուստան գաթի նաղար , չոգ վագըթտէն պերու էս
 վապ կիլիէյիւպ՝ կէճէ վէ կիւնտիւզ մէլարիսթանտէ՝
 վէ տաղէրտէ գալ իլէ տեօվիւնէրէք ֆէրեատ էթտի
 կինտէն • քիմնէ գատըր տէկիլ իտի անտէն կէջիւկէ •
 Մէզպուր պու միսիլիւ սէֆիլ հալ իւզրէ իքէն • յի
 սուսու ուղագտէն կեսրտիւկի հալտէ , իւճէ սէս ի
 լէ ֆէրեատ էտէրէք հուզըրինն կէլիւպ՝ սէճտէ գըլ
 տըգտէն մատէ , անըն իպնուլաս օլտուղինի իգարա է
 տիւպ տէր քի , պիզլիմ նէմիլ վար սէնին իլէ , քի կէլ
 տին վագթընտէն էվէլ պիզէ աղապ վերմէկէ • զիրա
 օ ատէմտէն չոգ տէյու շէյթանն էմր էտէր իտի •
 Յիսուս անըն իսմինի սիւալ էթտիքտէ , ճէվապ էտէր
 քի լեգէօն տըր , զիրա չոգլուգ իտիլէր , վէ ըիճա
 էտէրէր քի • զիյրի ղէմինն կիտին տէյու էմր էթմէ
 սին • Վէ անտէ պիր սիւրիւ խընղեր օլմաղ իլէ , յիսուս
 տան իլին ալուպ անլէրէ կիրալըրէրինտէ՝ անիտէ խըն
 զիրէրին ճիւմէսի պիրտէն տէնիլէ աթըլուպ՝ ղարէ

օյտուէր . անկերի կիւտէնէր ֆիրար հտէրէք՝ վարուպ
 շէհերտէ վէ շիթթիկէրտէ նազլ եթտիքէրինտէ , ի
 շիտէնէր կելիւպ կեօրիւրէր քի՝ մէղքիւր մէճնուն
 ազլը պաշընտէ հսվապընը կիլինիւպ՝ յիսուսուն եանըն
 տէ օթուրմուշ . պախուսուս քի պու ելամէթի կեօ
 րէնէրտէն մասլահաթը անկապընճէ , զայեթ խէվֆ է
 տիւպ յիսուսա նիյազ հտէրէր քի , քէնտի էյալէթ
 լերինտէն կիտէ : Վէ յիսուս՝ կեմիյէ կիրիւպ անտէն
 կիտէճէք օլտուղինտէ , մէճնուն քի շիֆա պուլտու ,
 անըն իլէ կիթմէք իստէտի իսէտէ , ճէվապ հտէր քի
 կիթ էվինէ , վէ նազլ էյլէ ալլահըն սանա եթտիկի ի
 նայեթի . օ տախի վարուպ նազլ եթտիքտէ , ճիւմ
 լէսի թաաֆիւպ հտէր իտիլէր ¹ :

Սիւալ 65 :

Գերգեստըլէր նիջին նիյազ եթտիլէր յիսուսա քի քէնտի էյա
 լէթլէրինտէն կիտէ :

Ճ . ¹ Ետէն խէվֆ եթտիքլէրի իջին : Չիրա պալա
 տէ զիքր օլան միւճիւզաթը կեօրիւպ՝ անըն գուտրէթ
 քեանի վէ քէնտիլէրինին նահեմվար հարեքէթ իւզրէ
 օլտուգլէրինի պիլմէկ իլէ , օլմայա քի զազէպ զուհուր
 հտէ , եախօտ քէնտիլէրինի անըն ազիղլիկինէ նասէ
 վա կեօրմէկ իլէ , նիյազ հտէրլէր քի անտէն կիտէ :
 Վէ յիսուս անէրին նիյազընէ մէպնի , կեմիյէ կիրիւպ
 ավտէթ հտէր կափառնաումա . քի անտէ եքսերի
 վազ հտիւպ սաքին օլտուղի իջին , օ մահալ անըն մեմ
 լէքէթի անըլտը . վէ հհալի անըն էվտէ օլտուղինի տույ
 տուգլէրինտէ , վազինի ալինէմէք արչուսի իլէ օ տէ

Ճ Տեսեալ յնի զփողովուրդս բազումս զիւրե՝ հրամայեաց եր
 թալ յայնկոյս . և մասուցեալ դպիր մի ասէ ցնա . վարդա
 պետ՝ եկից և ես զկնի քո՝ յոր վայր և երթեցես . Մատ
 8 . 18 . մինչև 34 համար : = Մարի . 5 . մինչև 20 համար :

րէ՛ճէ . քիւլլիյէթլի ճէմաէթ կէլիւպ պիլիքիւր , Թա . քի
գափույա վարընճայէ տէկին տուրաճագ . եէր գալմա
տը իսէտէ , եհնէ վազ էտէր իտի անէրէ :
Վէ չիւնքի անըն էթտիկի միւճիւղաթլէր ճիւմէյէ մա
լիւմ իտի , օ էճիլտէն եաթաղը իլէ պիւր . քեթթիւմ
կէթիլիլիլէր . քի անի սաղալտէ , վէ լաքին գալապալդէ
տէն եանընէ եագլաշմաղէ գատըր օլամասըղէրի հաւ
տէ , օթուրտուղի եէրին Թալանընը սեօքիւպ տեօրթ
ատէմ քեթթիւմիւ անըն հուզուրինէ եաթաղէ իլէ ա
շաղա ինտիլիլիլէր . յիսուս անէրին իթիլգաթընէ նա
ղարէն . քեթթիւմէ տէր . քի , եա օղուլ ափ օլսուս սէ
նին կիւնահըն : Գեաթիպլէրտէն պաղըլէրի , քի անտէ
օթուրմուշ իտիլէր , պու նէ՞ քիւլիւր տըր . քի սեօլէր ,
աղահտէն զայրի . քիմ գատըր օլապիլիւր կիւնահը ափ
էթմէկէ տէյու Թէֆէքքիւր էթտիլլէրինտէ , յիսուս
անէրին ֆիքրինտէն կէչէնի պիլիւպ , տէր . քի . քեթթ
րիւմէ կիւնահըն ափ օլսուս տէմէք մի գօլայ տըր ,
եօգսա ալ եաթաղընը կիթ էվինէ . պախուսուս . քի
տիւնեա իւղէրինտէ կիւնահը ափ էթմէկէ գատըր
օլտուղինի պէյան էտիւպ . քեթթիւմէ տէր . քի , սանա
սեօլէրիմ , ալ եաթաղընը կիթ էվինէ : Ֆիլհագիգա
անիտէ մէզպուր եաթաղընը ալուպ կիթտիկինտէ ,
ճիւմէսի զայէթ Թաաճիւպ պիլըն աղահը մէճա էյ
տէրէք տէրլէր . քի պու միսիլիւ շէյ հպէտի կեօրմէ
տիլ¹ : Վէ չիւնքի վազ տիյնէմէք արզուսի իլէ զայէթ
քիւլլիյէթլի ճէմաէթ կէլիւլ իտի , անտէն ջըգուպ
Թէքրաւ տէնիզ գըլըսընէ կիթտիկինտէ , ճէմաէթ

¹ Եւ մտեալ 'ի նաւ հանց յայնկոյս՝ և եկն 'ի քաղաք իւր : և
ահա մատուցին առ նա անդամաւոյծ մի , որ դնիւր 'ի մահիւ
ճըս . և տեսեալ յնի զհաւատս նոցա՝ առէ ցանդամաւոյծն՝
Թողեալ լիցին քէզ մեղք քո : և ահա ոմանք 'ի դպրացն ա
սէն ընդ միտս՝ հայհոյէ դա . Մար . 9 . մինչև 8 համար :
= Մար . 2 : = Ղաթ . 5 . 17 :

տախի տրտրսըրա կիթմէկ իլէ՝ վազ հտէր սնկերէ ¹ :
 Ֆիւմմա՝ գերգէտալըլէրին էյալէթինտէն քի ալւէթ
 էթտի , ճէմաէթ անէ միւնթագիր օլուպ գապուլ էթ
 տիքլէրինտէ ² , կափառնաումոտէ վազ հտէր սնկերէ ,
 վէ լաքին ալիէոս նոմ քիմէսնէնէն սղու կեօմրիւկչիւ
 մատթէոսու (քի անէ զէի տախի տէնիլի) , քէնտինէ
 շալիրա էթմէք միւրատը ալիյէսի օլմաղ իլէ , շէհիր
 տէն չըգուպ կիտէր իքէն անի կեօրիւպ՝ կէլ արտըմնը
 րա տէտիկի հալտէ , մէզպուր անիտէ ճիսմանի մէ
 վատէրի վէ տիւնէալի զալլէլէրի գալպիտէն իխրաճ
 պիրլէ՝ գալգուպ կիտէր : Պու պապտէ մատթէոս քէն
 տինէ օլան ինայէթի թանըլուպ՝ օ տէրէճէ շաղ ու
 մէսրուր օլտու , թա քի յիսուսա շալիրա օլտուղինէ
 տէլալէթ , անի վէ սնըն շալիրտլէրինի վէ տախի սալ ,
 իրլէրինի էվինէ տավէթ հտիւպ՝ ազիմ զիյաֆէթ էթ
 տի : Յիսուս քի էվտէ դաամա օթուրմուշ իտի , սալ
 իր չօգ կեօմրիւկչիւ վէ կիւնահքեար քիմէսնէլէր տա
 խի կէլուպ անըն իլէ պէրապէր օթուրուրէր ³ :

Սիւալ 66 :

Յո՞ միջին կեօմրիւկչիւ վէ կիւնահքեար քիմէսնէլէր իլէ պէ
 րապէր օթուրտու :

Ճ . Մէլէրի թեօպէյէ տավէթ հտիւպ իսլահի նէֆա
 էթմէք իլէն : Պու պապտէ յիսուս քէնտի ազիմ մէր

1 Եւ դարձեալ (յո՞) ՚ի ծովէզն . և նմ ժողովուրդն գայր առ
 նա . և ուսուցանէր զնոսա . Մարի . 2 . 13 :

2 Եւ իբրև դարձաւ անդրէն յո՞ , ընկալաւ զնա ժողովուրդն .
 քանզի առէնէքեան ահիսնէին նմա . Ղուչ . 8 . 40 :

3 Եւ անցեալ իւ այն յո՞նի՝ ետէս գայր մի . զի նոտէր ՚ի մաքսա
 ւորուէ՝ մատթէոս անուն . և ասէ ցնա՝ Ե՛կ զինի իմ . և յու
 րուցէլ գնաց զինի նո՞ւ . և եղև իբրև բաղմեսու էր նա ՚ի տանն .
 և ահա բաղում մաքսաւորք և մեղաւորք և կեալ և բաղմեալ
 էին իւ յո՞նի . Մարի . 9 . 9 : = Մարի . 2 . 14 : = Ղուչ . 5 . 27 :

համեմտինի զահիր եթտի իսէտէ , փարիսեցիւն չիւն
 քի անէ իսսիմ իտիւր , պու խուսուստէ տախի պէ
 հանէ պուլմագ իսթէյիւայ՝ թէչէքքի սուրէթ իլէ շա
 կիրտէրինն տերէր քի , նիլուն սիզին վարդապետինիդ
 կեամբիւկէիւր վէ կիւնահքեարէր իլէ դաամ էտէր :
 Յիսուս անլէրին հագսւղ օլտուղինի աշիքէար էթմէք
 իլիւն թէմսիլ իլէ տէր քի՝ սաղ տտեմէրէ հէքիմ իգ
 թիղա էթմէզ , իլա քի խասդէրէ : Վէ տախի կիւ
 նահքեարէրին խէլասը հագգընտէ՝ աղահըն մէրհա ,
 մէթինին դայէթ չօգ օլտուղինի անկլայտէր տէյու , ուլ
 սէէ փէյլամպէրին եէտի իլէ ազիզ քիթապտէ կազըւ
 տըղի մէնվալ իւզրէ՝ միւհթաճ օլանլէրն մէրհամէթ
 էտիւպ տէտտիկիթ օլմագ , պախուսուս խէղա էտէնի
 թեօպէ իսթիղփարէ տալէթ էտէրէք անլն իսլահի
 նէֆս օլմասը խուսուսինտէ բուհանի նասիյհէթ վէր
 մէք՝ գուրպանտան վէ հէտլիյտէն զիյատէ աղահըն
 ինտինտէ մագսուլ օլտուղինի պէյան էտիւպ տէր քի ,
 սալիհէրի ճաղըրմաղէ կէլմէտիմ , իլա քի կիւնահ
 քեարէրի՝ 1 . Պու ճէվապ՝ քէնտիլէրինի սալիհ պէլ
 լէյիլէրէ ազիմ գօրգու , վէ կիւնահքեար պէլլէյին
 լէրն ազիմ թէսէլա տըր , զիրա տէկիլ քի քիլի քէն
 տինի սալիհ պէլլէմէկ իլէ ճէնէթէ կիտէր , իլա քի
 կիւնահքեար պէլլէյիւպ թեօպէ տէյէրէք իսթիղփար
 էթմէկ իլէ , նիճէ քի մէզքիւր փարիսեցիլէր քէնտի
 լէրինի սալիհ պէլլէյիւպ՝ քիպիրլիկէ էիւզ դութուր ,
 լէրինէ պէնայէն , մէրհամէթէ նասէզա օլտուր , վէ
 կիւնահքեարէր , իսուսուն վազինի տիյնէյիւպ թէվա
 զիւ գալպ իւզրէ՝ թեօպէյէ կէլմէկ իլէ ինայէթէ շա ,
 իսթէ օլտուր : Պու պապտէ քիպիր փարիսեցիլէր ճէ

1 Իսկ յն իբրև լուա՝ տէ ցնուա . ոչ է պիտոյ բժիշկ կարո
 դայ՝ այլ հիւանդաց , երթայք , ուսարուք զենչ է . զորո
 մաթի կամիմ , և ոչ զպոհ . զի ոչ եկի կոնէլ զարդարս՝ այլ
 զմիշտաւոյս . Մոք . 9 . 12 : = Ու . 6 . 6 :

վապէ գատըր օլամատըրէր իսէտէ , Թէքըրաբ յիսուս
սա վէ անըն շակիրտլէրինէ պէհանէ պուլմագ իսթէյ ,
իւպ տէրլէր .քի , նիքիւն յովհաննէսին շակիրտլէրի վէ
փարիսեցիլէր ճօգ օրու՝ զուլթուպ սէնին շակիրտլէս
ըին զուլթուպլէր . վէ լաքին յիսուս եհնի նօմօսու սա ,
պիթ էթմէկէ կէլմիշ օլմաղ իլէ՝ պէյան էտէր .քի՝ հս ,
քի նօմօս խիթամ պուլլուպ՝ եհնի նօմօս սապիթ օլ
տուգտէ , անէր տախի օրու՝ զուլթուսուլէր ¹ :

Յիսուս մէգքիւր մատթէոսուն էվինտէ փարիսեցիլէր
իլէ պու միսիլիւ ճէվապլէր էտէր իքէն , եահուտիս
լէրին ճէմաէթ պաշլէրինտէն յայրոս նամինտէ պիր
մէթէպէր .քիմէսնէ , քի անըն օն իքի եաշնտէ պիր
գըզը օլուպ՝ էօլիւմ հիյէթի խասգէ եաթըր իտի . վէ
անտէն զայրի տախի էվլատը օլմատըղինտէն , յիսուսուն
խաքի փայինէ տիւշէրէք նիյազ էտէր .քի էվինէ կիւ
տիւպ գըզընը էյի էտէ : Ֆէհմ էյլէ . (էլլի ալթը սիւ ,
ալտէ զիքը օլտուղի մէնվալ իւզրէ) փատիշահ սինսիւ
լէսինտէն օլան .քիմէսնէնին օղլու էօլիւմ տէրէճէսի
խասգէ օլտուղինտէ , յիսուսա նիյազ էտէր իտի .քի է
վինէ կիտիւպ օղլունա շիֆալըգ վէրէ , յիսուս անըն
էվինէ կիթմէտի , իլա՝ կիթ օղլուն սաղ տըր տէմէկ
իլէ՝ մէգպուրուն օղլու կափառնաուլմտէ շիֆա պուլ
տու . լաքին մէգքիւր յայրոսա պու միսիլիւ ճէվապ
էթմէյիւպ՝ էվինէ կիթմէք միւրատ էտէր , գիւրա անըն
գըզընըն էօլտիւկինի պիլմէկ իլէ՝ էվէ կիտէճէք օլտու
քի էօլիւյիւ տիրիլտէ , պախուսուս եօլտա պիր ֆազիր
նիսայէ տախի շիֆալըգ վէրէ . օ .քի օն իքի սէնէտէն
պէրու նիսա դայիֆէսի մարազլինէ օղլամաղ իլէ (տէ
ռատեսուլթիւն) գան կիտէր իտի անտէն , պու խու

1 Եւ էին աշակերտքն յովհաննու և փարիսեցիքն ՚ի պահա . գան
և ասեն ցաա . ընդէր աշակերտքն յովհաննու՝ և փարիսեցիքն
պահեն . և քո աշակերտքդ ոչ պահեն . Մաթ . 2 . 18 .
Փինչ 22 համար : = Մաթ . 9 . 14 : = Ղւհ . 5 . 33 :

սուստէ ճիւղէ վարիյեթինի հեքիմէրէ սարժ էտիւպ
զինհար ֆայլտէ օլմատըղլնտէն մատէ , հմրազը տա
հա զիյատէ թարագգա պուլուր : Յիսուս քի շա
կիրտէրի ին յայրոսուն եվլնէ կիտէր իտի , մէզքիւ
րէ իշիտիւպ քէմալի մէրթէպէ թամ իթիգաթ իւզրէ
ֆիքրինէ գօր քի , պիր տէֆա անըն հսվապընէ տօ
գուտուր իսէմ խէրաս օլուրում : Վէ շիւնքի չօգ ճէ
մաէթ տաթի յիսուսուն տրտըսըրա կիտէր իտիլէր , օ
մըգտար դալապալըղըն արասընէ կիրիւպ կէրի թարս
ֆընտէն պիր թագըրիպ անըն հսվապընէ տօգուտուղի
հարտէ , անիտէ շիֆա պուլուր : Ֆիլհագիգա պու ի
շի կիզլէ եթտի իսէտէ , անըն ֆիքրի վէ շիֆա պու
տուղի յիսուսա մալււմ օլմաղ ին տեօնիւպ ճէմաէթէ
տէր քի քիմ տօգուտուր պէնիմ հսվապըմէ , վէ ան
լէր պիլմէյիղ տէտիքլէրինտէ , շակիրտէրի տէրլէր
քի՝ դալապալըգ տըր սանա սըգընթը վէրէն :
Օլ տէմ յիսուս եթրաֆա պագարադ պիրի տօգան
տը պանա , զիրա պիլտիմ քի պէնտէն գուվլէթ չըգ
տը տէտիկինտէ , մէզպուրէ անկար քի մապահաթ
անըն մալիւմի տիր , օ հճիլտէն դայէթ խէվֆ պիրլէ
թիթիլէյէրէք կէլիւպ խաքի փայինէ տիւշէր , վէ նէ
սէպէպ ին անըն հսվապընէ տօգուտուպ անիտէ շի
ֆա պուլուրղլնի ճիւղէսինին հուգուրինտէ նագլ է
տինճէ , յիսուս անէ տէր քի իթիգաթըն սէնի սա
ղալթտը , կիթ սէլամէթ ին :
Յիսուս պու ճէվապը սիօյէր իքէն , յայրոսուն եվլն
տէն պազըլէրի կէլիւպ անէ տէրլէր քի մուալլիմէ
գահմէթ վէրիմ , զիրա գըզըն էօլտիւ : Վագաս գը
զըն էօլտիւկի յիսուսա մալիւմ իտի , լաքին անի տիրիւ
տէճէք օլմաղ ին , խէվֆ եթմէ ֆեգաթ ինան , սա
ղալըր տէյու յայրոսա ումուտ վէրտիքտէն մատէ , է
վէ քի կէլտի , անտէ ճէմ ղան դալապալըղը կէօրտիւ
կիւնտէ , քի նէյ չալարագ ֆերեատ իւզրէ աղլար իւ

տիկեր : տէր քի՛ նէ՛ վէլվէլէն ետիւպ աղարարնըդ ,
 գըզ հօլմիւշ տէկիւ տիր , իրա քի ույուր : վէ անէր
 գըզն հօլմիւկինի պիլիւպ կիւլէրէր , յիսուս անէրին
 ճիւմէսինի տիշարը չըգարուպ , գըզն փետերինի՝ վա
 լտեսինի՝ շանիրտէրինտէն տախի պետրոսու՝ յակօքո՝
 սու՝ վէ յօհաննէսի ալուպ վէ գըզն եաթտըզի ետրէ
 վարուպ՝ անըն հլինտէն դութարագ տալիթա կումի ,
 եանի գըզ գալգ տետիկի հալտէ , անիտէ տիրիլիւպ
 եիւրիւմէկէ պաշլայընձէ , փետերի վէ վալիտէսի ղայ ,
 էթ հայրէթտէ գալտըլէր իսէտէ , քիմսէյէ սեօյլէ՝
 մէյին տէյու թէնպի՛հ ետիւպ տէր քի՛ գաամ վէրին
 անէ եէսին ¹ :

Պատէհու անտէն չըգուպ կափառնայումա կիտէր իւ
 քէն , իքի ամա քիմէսնէ շիթա պուլմագ արգուսի իւ
 լէ , եա գաւիթին օղլու մէրհամէթ էյլէ պիզէ տէյու
 արարսըրա նիտա ետերէր : անէրէ ճէվապ վերմէյ-
 իւպ էվէ կէլտիկինտէ՝ հուզուրինէ տախի չըգարէր ,
 վէ յիսուս՝ ինանըր մը սընըզ քի գատըր ըմ սիզէ շի
 ֆա վերմէկէ տէյու սիւալ էթտի : Վէ չիւնքի մէզ
 պուրէր՝ անըն էթտիկի միւճիւզաթլէրի իշիտիւպ՝ քէն
 տիլէրինէ տախի շիթա վերմէկէ գատըր օլտուզինէ ի
 թիգաթ ետերէք կէլմիշ իտիլէր , պէլն տէյու թագ-
 ըրի էթտիլէրինտէ , ելինի անէրին կեօզիւնէ եագ-
 լաշտըրուպ տէր քի՛ իթիգաթընըզէ կեօրէ օլտուն սի
 ղէ : պու քէլամ յիսուսուն լիսանընտէն չըգտըզի հալա
 տէ , անիտէ մէզպուրէրին կեօզէրի աջըտը իսէտէ ,
 սագընըն քիմնէ տուլմասըն տէյու թէնպի՛հ տախի ե-
 տէր : վէ լաքին անէր տիշարը չըգուպ՝ օ էյալիթտէ

¹ Եւ ահա մի՛ ի ժողովրդայեւտացն գայը՝ սրում անուն էր յայ-
 րոս . և իբրեւ ետես զնա՝ անկաւ առ ոռս նորա : աղաչէր
 զնա յոյժ և ասէր . թէ գուստր նորա մերձ է ՚ի մահ . զի ե-
 կեալ գնիցէ նմա ձեռն . որպէս զի աղրեսցի , և կեցցէ .
 Մարի . 5 . 22 . մինչև 43 համար : և Մար . 9 . 18 : և Լուկ . 8 . 48 :

Ջիւմէյէ շայ Էտէրէր անքն իսմինի ¹ :

Պէշի մէջքիւր աշիւէրին իթիգաթտէ պի գուսուր
օյտուղի յիսուսա մալում իտի . լաթին Ջիւմէյէ տախի
պէյան օլսուն տէյու սիւալ Էթտի . մատամքի ալա
հէր շէյէ գատըր տըր . ունադ իթիգաթիւտէ գու
սուր Էտէն մաթլուպինէ վասըլ օլամադ :

Սիւալ 67 .

Յի նիքն Թէյայէ Էթտի մէջքիւր աշիւէրէ քի շէֆա պու
սուգիւրին քիմնէյէ սեյլէմէյէլէր :

Ծ. **Լ**եւսանէրտէն շէրէֆ պուլմոգ իջիւն միւճիւ
զաթ Էտէր աեմէսինէր տէյու . զիրա ջօգ տէֆա պու
միսլիւ Թէնպիհ Էթմիշ իքէն . հասէտ իւղրէ օլան
լէր Էէնէ պէհանէ պուլմոգ իսթէր իտիէր : Նիճէ քի
պալատէ մէջքիւր աշիւէր շիֆա պուլուպ Էփտէն տի
շարը ջըքընճէ . պիր տիլիզ մէճնուն տախի կէթիրիւ
լէր քի անի էյի Էտէ . յիսուս անտէն Ջինի իթրաճ Էթ
տիկի հալտէ . մէջպուրուն տիլի աջըլուպ անիտէ սեյ
լէմէկէ պաշլայընճէ . իսրայիլ միլէթիւտէ պեյլէ շէյ
Էպէտի կէօրիւլմէտի տէյու ճէմանէթ հայրէթտէ գաւ
տը իսէտէ . փարիսեցիլէր տէրլէր քի շէյթանլէրին
պիւյիւկի իլէ ջըգարըր Ջինլէրի ² :

Պատէհու կափառնաումտէն ջըգուպ նազարէթէ կէլ
տիկիւտէ առաքեալար տախի կիտէրլէր արաըսըրա ³ .
վէ անտէ շարաթ կիւնիւ ճէմանէթ վազ Էթտիքտէ :

¹ Եւ մինչդեռ անգամեր ընդ այն յո . զհետ եղեն նորա կոյրք
երկու աղաղակէին . և ասէին . ողորմեաց մեզ որդի գաւթի .
Մար . 9 . 27 . մինչև 31 համար .

² Եւ յեկանէն նոցա արտաքս՝ ահա մատուցին առ նա զայլ մի
համբ դիւահար . Մար . 9 . 32 . մինչև 34 համար .

³ Եւ եւ անտի . Էկն յի գաւառ իւր (նազարէթ) . և երթային
զհետ նորա աշակերտքն իւր . Մար . 6 .

անըն իլմինս վէ հեթտիկի միւճիւղաթլերն նազարէն ,
 նէ՛տիր պու միսիլլիւ իլմտարըգ վէ գուլվէթ՝ քի
 անըն հլի իլէ իճրա օլուր տէյու՝ չօգլերի թաաճիւպ
 հտերէր . պախուսուս քի (գըրգ եհտի սիւալտէ զեբր
 օլտուզի մէնվալ իւզրէ) յիսուս մըսըրտան կէլտիքտէն
 սօնկրա՝ օթուզ եաչնէ տէկին նազարէթտէ սաքին օլ
 մաղ իլէ . պու տէկիլ մի տիւկէրին վէ մարիամին օլ
 լու , վէ անըն ագրապալերի պիզտէ տէկիլ մի տէյու
 իթիգաթ հեթմէտիքլերի իչիւն անտէ չօգ միւճիւ
 ղաթ հեթմէյիւպ՝ ֆէգաթ պազը խասդալէրէ եւ գոյ
 ուպ շիֆա վէրիր :

Նազարէթ հհալիսի քէնտիքերինէ օլան ինայէթի թա
 նըմատըգլերի իչիւն , պու տէֆա յիսուս անտէ չօգ էյ
 լէնմէյ . վէ սայրի մահալէրէ կիտիւպ վազ հտերէք
 ճիւմէ հմրազլէրէ շիֆա վէրտի իսէտէ , ճէմաէթ
 քի չօպանսըգ գոյուն միսալի տաղընդգ վէ մէշագգաթ
 իւզրէ իտի , անլէրէ մէրհամէթ հտէճէք օլմադ իլէ ,
 տաղէ չըգուպ՝ վէ պիւթիւն կէճէ տուայէ տուրուպ
 սապահ օլտուգտէ , շակիրտլէրինտէն օն իքիսինի սէ
 չիւպ՝ առաքեալ չաղըրըր անլէրի ¹ : Եվվէլա սիմօն՝ օ
 քի պէտրոս անըլտը . անըն գարնտաչը անդրէաս , յակ
 բոս՝ վէ անըն գարնտաչը յօհաննէս . քի անլէր զեբեդէ
 ոս նամ . քիմէանէնին էվլատը իտիլեր . փիլիպպոս , բաը
 զուզիմէոս , թովմաս , կեօմրիւկճիւ մատթէոս , ալփէ
 ոսուն օղլու յակօբոս . ղեբէոս՝ օ քի թաղէոս վէ յուզա
 յակօբէան անըլտը . կանանը սիմօն՝ քի անէ շմաւօն նա
 խանձայոյզ տէնիլտի . վէ իսկարիովտալը յուզա՝ օ քի
 գամաղլատը յիսուսու : Անլէրէ իգթիզա հտէն լուծֆու

1 Եւ եղև ընդ աւուրսն ը տնտիկ եւ ՚ի լեառն կալ յաղթս .
 և հանէր զդիշերն ՚ի դուրս յաղթսն . և իբրև այգ եղև՝
 կոչեաց զաշակերտսն իւր և ընտրեաց ՚ի նոցանէ երկոտասան .
 զորս և առաքեալս անուանեաց . Դիւի . 6 . 12 : = Մար .
 10 : = Մարի . 3 . 13 :

Վէ գուվկեթի տախի քերեմ հտէր՝ քի վարուպ ճէմ
մահեթէ վազ հտէրէք մարազլէրէ շեֆաւդ վերէլեր :
Ֆիհհագիրգա՝ իգեթիզա հտէն գուվկեթ վէ լուծֆ ալ
ուաքեալէրէ ինայեթ օլտու իսէտէ , իճրայի խղմէթ
տէ՝ նէ վէճճ իւզրէ հարեքէթ եթմէք լեազլմ իսէ ,
թէնպիհ եթտիքտէն մատէ , կեօնակեօն սրգընթը ճէ
քեճէքլէրին , անլէրի գապուլ հտէնլէրին ազլմ սէ
վապէ վասըլ օլուպ՝ եթմէյէնլէրին մահճերտէ սողօմ
գօմոր ճէմահեթինտէն զիյատէ զազէպէ միւսթահագ
օլաճագլէրին տախի պէյան հտէր քի՝ ճիսմանի քեյ
տէր զուհուր եթտիկինտէ , հպէտի խէվի եթմէյէս
րէք զայեթ մէսրուրիյէթ վէ մէմուսիյէթ պիրէ
սապր հտէլեր , զերա պու խուսուստէ ճէքտիքլէրի
սրգընթըյա պէտէլ՝ քէնտիլէրի ասիւմանտէ պի նիս
հայեթ շազլըն շայիսթէ օլտուգտէն մատէ , անլէս
րին իսմինէ պիր ֆիլճան սօվուգ սու վերէնին իւճրէս
թի տախի գայպ օլմազ ¹ :

Պատէհու աւաքեալէր իլէ տաղտէն ինիւպ պիր օվա
մահալտէ օթուրտուղինտէ , ճիւմէ եահուտիստան վէ
երուսաղէմ դարաֆլէրինտէն՝ տիւրոս՝ վէ սիդօն նամ
մէմէքէթլէրին եալլէրինտէն զայեթ քիւլլիյէթլի ճէ
մահեթ տախի շէտիտ աշգ իլէ անըն վազլին տիյնէմէս
կէ վէ շեֆա պուլմաղէ կէլիւպ՝ ճիւմէսինի էյի եթս
տիքտէն մատէ , աւաքեալէրէ նազար հտիւպ՝ (էլլի
թօգուզ սիւալտէ զիքր օլտուղի մէնվալ իւզրէ) մութ
լու վէրիւր անլէրէ վէ ճիւմէ ֆազլիլթիւ քիմէսնէ
լէրէ՝ քի շազ օլտուլէր , զերա անըն իսմի շէրիֆինէ
րիայեթէն , տիւնեա մալինի՝ սէֆասընը՝ վէ պիւլիւքլիս
կինի թէրք հտէրէք զուհուր հտէն ուգուպէթէ

¹ Չնոսա երկոտասնէսին աւաքեալ յմ՝ պատուիրեալ նց , և
ասէ . ՚ի ճանապարհս հեթանոսաց մի՛ երթայցէք . և ՚ի քա
ղաքս սամարացոց մի՛ մտանիցէք , այլ երթայք առաւել առ
ոչխարս կորուսեալս տանն իլի . Մատ . 19 . 5 . մինչև 42 հմի :

մէջնունիյեթ պիտի սապրէ եթմէլերի իլէ , սէվապլէրի զայեթ չօգ օլաճագ տըր տսիւմանտէ : Պունուն զըտ տը , տիւնեա մալինէ՝ պիւյիւքիկինէ վէ սէֆասընէ մէլէ էտենլերէ վայ վերիւ , քի թէքալիւր օլաճագլէրի նի պիլիւպ իսլահի նէֆա օլալեր :

Մէզպուրլերին թէքալիլիյեթինի աշիքեար էթտիքտէն մատէ , տնտէ հազըր օլան ճէմաէթէ տալի թէքար կէօնալէօն մէվատէր վէ ֆաղիլիլէ թարիգլերի հագ գընտէ նասիյհէթ վէ թէնպիհ պույուրուր քի իճրայի ֆաղիլիլտէ հէր վէճհ իլէ քէմալէթէ վասըլ օլալէր¹ : Պատէհու առաքեալլերի իրսալ էտեր քի վալուպ ճէմաէթէ վազ էտէլեր : վէ չիւնքի պալատէ զիքըր օլտուղի մէնվալ իւզըն զայեթ չօգ ճէմաէթ կէլիւպ անտէ պիլիլիլիլ իտի , մէզքիւր նասիյհէթլերի վէ թէնպիհլերի ճիւմլէսի իլլիթտի իսէտէ , սնլէրին մէմէքէթլերին տալի կիտիւպ վազ էտեր² :

Յիսուս ճէմաէթէ պու միսիլլիւ թալիմաթ էտիւպ կափառնաումա կէլտիքտէ , փուլիլիլիլէ միլլէթին տէն պիլ եիւզ պաշը՝ եահուտիլեր իլէ մուհապլ պիլիլ իւզըն օլուպ անլէրին ճէմ օլտուգլերի մահալի (ժողովրդանոց) քէնտի եափտըրմըլ իտի : մէզպուրուն մագպուլ վէ գըլմէթլի խըզմէթէարըլ էօլիւմ տերէճէսինէ տէկին զայեթ աղըր խասղէ օլմաղ իւլէ , եահուտիլերին իթթիլեարլերին յիսուսա իրսալ

1 Եւ իջեալ նորօք հանդերձ ՚ի տեղի մի յաւիտեան . և ժողով աշտեքեապն նորա՝ և բազմութիւն յոյժ ժողովրդեանն . յաւանապն հրէաստանէ և յերուսաղէմէ՝ և յայնժ կողմանէ՝ և ՚ի ժողիւղերէն տիւրոսի և սիդոնի , որք եկին ըսել ՚ի նմանէ՝ և բժշկիլ ՚ի հիւանդութենէ իւրեանց . Ղարէ . 6 . 17 . միւլի . 49 համար :

2 Եւ եզլ իբրն կառարեաց յմ զոյգատուէր երկոտասանից աշա կերտացն իւրոց , գնաց անտի քարոզէլ և ուսուցանել ՚ի քաղութա նոցա . Մար . 11 :

հտէր , քի խըզմէթքեարընը էյի հտէ , զիրա ա-
նըն խմինի վէ հեթտիկի միւճիւղաթէրի իշիտիւպ'
թամ իթիգաթ իւզըն ումուտ հտէր իտի քի' հկէր
միւրատը ալիյեսի օլուր իսէ , քէնտի խասգէսինի տա-
խի էյի հեթմէ կէ գատըր տըր , Մէզպուրէր կէլիւպ'
լայըգ տըր քի անէ պու ինայէթի հտէսին , զիրա միւ-
լէթիսիզի սէվէր , վէ օ եափտը ճէմ օլտուղիմիզ եէ,
րի տէյու ղայէթ նիյազ հեթտիլէրինտէ , յիսուս ան-
լէր իլէ կիթտի իսէտէ , մէզքիւր եիւզ պաշը անըն
պիլ նէթս հվէ կէլէճէկինի իշիթտիքտէ , ատէմ իր-
սալ ետիւպ տէր քի' զահմէթ չէքմէ , զիրա գատըր
տէկիլիմ' քի պէնիմ հվիմէ կիրէսին , օ հճիլտէն քէն-
տիմի տախի լայըգ կէօրմէտիմ սանա կէլմէկէ , իլլա
սեօյլէ քի շիթա պուլսուս խըզմէթքեարըմ : Ֆիլհագի
գա' մէզպուր պու միսիլիւ թէվազիւ գալպ իլէ յիսու-
սա տտէմ իրսալ հեթտի , վէ լաքին օլմայա քի եէնէ
զահմէթ չէքիւպ հվէ կէլէ տէյու' տէրհալ քէնտի
տախի կիտիւպ տէր քի , պէն հմր ալթընտէ պիւր քիմ'
սէյիմ , վէ պէնիմ զիյրի տէսթիմտէ տախի աքքէր օս-
լուպ , պիրինէ կիթ տէսէմ կիտէր , ախէրինէ կէլ տէ-
սէմ կէլիւր , վէ խըզմէթքեարըմէ պուսու եթ տէսէմ
հտէր : Պու ճէվապ իլէ յիսուսուս ճիւմէյէ գատըր'
վէ ճիւմէ մախլուգլէրէ հիւքմ' հեթտիկինի թագըրի
հեթմիշ օլմալ իլէ , յիսուս թաաճիւպ պիրլէ ճէմաէ-
թէ տէր քի' պու գատար իթիգաթ խըայէլտէ պուլ-
մատըմ : Վագաա մէզպուր' փուլթիքէսթ իքէն ղայէթ
քէմալէթ իւզըն իթիգաթ հեթտի , անճագ եահուտիլէր
հեթմէտիլէր , օ հճիլտէն չօղլէրի կիւն թօղուսուստէն վէ
կիւն պաթըրնտէն կէլիւպ' վէ ճէննէթտէ աքբահամ
խասհալ վէ յալօթ իլէ օթուրուպ' եահուտիլէր զու-
լումաթը խարիճտէ աղայարագ տիլէրինի կըճըրտա-
տալէր տէյու սիճիլ հտիւպ' եիւզ պաշըյա տէր քի'
կիթ նիճէ քի ինանտըն հօյլէ օլտուս , վէ անիտէ մէզ-

պուրուն խասդէսի եւմտ շիջա պուրոու ¹ :
 Էրթէսի կիւն յիսուս՝ կափառնաումտէն ջըգուպ՝ անէր
 մահալէրէ վազ եթմէկէ քի կիտէր իտի , առաքեալ
 ւեր վէ չօգ ճէմաէթ տախի անըն իլէ պէրապէր կիտիւպ՝
 նային տէնիլէն շէհիրին գափուսինէ եագլաշորգտէ ,
 Էհալլի մէմէքէթ պիր Էօլիւ տիշարը ջըգարըր իտի ,
 քի անըն վալիտէսի տոււ . վէ անտէն զայրի եւլատը
 Էօգ իտի , յիսուս անի կեօրտիւքտէ , մերհամէթ Է-
 տիւպ՝ աղլամա տէյուլ թէսէլա Էտէրէք Ճաղըն Եանը-
 նէ եագլաշընճէ , անի կեօթիւրէնլէր տուրուրէր , օլ
 պապտէ յիսուս տէր քի՝ ուշագ սանա սեօյլէրիմ գւղդ ,
 պուլ քէլամ յիսուսուն լիսանընտէն ջըգտըլի հալտէ ,
 Էօլիւ անիտէ գալգուպ օթուրուր վէ պաշար սեօյլէ-
 մէկէ , Ճէմաէթ անի կեօրտիւքտէ , զայէթ խէվի իւզ-
 րէ աղլահը մէՃտ Էտէրէր քի՝ քէնտի Ճէմաէթինէ ի
 նայէթ Էթտի :

Ֆիլհագիգա օ անէ տէկին յիսուսուն Էթտիկի միւ-
 ճիւղաթիւրի կեօրէնլէր վէ իշիտէնլէր՝ զայէթ հայ-
 րէթ պիրլէ թաաճիւպ Էթտիլէր իսէտէ , մէզքիւր
 միւճիւղաթ օ տէրէճէ թէվաթուր պուրուպ՝ ալէմէ
 շայ վէ աշիքեար օլաու , թա՝ քի ճիւմէ եահուտիստան
 թօփրաղինտէ վէ Էդրափ Էյալէթիւրտէ անըն միւպա-
 րէք իսմի շէրիֆի սեօյլէնիւպ միւշէրրէֆ օլուր իտի ² :
 Պախուսուս (Էլի Էէտի սիւալտէ զիքր օլտուղի մէն

¹ Եւ Էղէ իբրէ կատարեաց զամ զբոնս իւր ՚ի շէտիս Ժողովուր-
 դեանն , Էմուտ ՚ի կափառնաում . հարիւրապետի ուրումն ծա-
 ոայ չորաշար հիւանդացէլ մերձ էր ՚ի վախճանիլ . որ էր նմա
 պատուական . ՂԷ՛ . 7 . մինչև 10 համար : Եւ Մաթ . 8 . 5 :

² Եւ Էղէ ՚ի վաղին , Էրթայր ՚ի քաղաք մի , որում անուն էր
 նային . Էրթային ընդ նմա և աշակերտքն նորա՝ և Ժողովուրդ
 բազում : Իբրև մերձ Էղէ ՚ի գուն քաղաքին , և ահա Է-
 լանէր մեռեալ մի՝ որդի միամօր մօր իւրոյ . և նա էր այլի .
 ՂԷ՛ . 7 . 11 . մինչև 17 համար :

վալ իւզրէ) յովհաննէս մկրտիչ օ վագըթ մահապուստ
տէ օլմաղ իլէ , անքն չըրագլէրի տախի յիսուսուն էթ
տիկի միւճիւզաթլէրի վարուպ անէ նագլ էթտիքլէ
րինտէ , անլերտէն իբիսնի յիսուսա իրսալ էտիւպ՝ սէն
միսին քի կէլէճէքսին , եօգսա ախէրինէ մի միւնթալ
զիր օլալմ տէյու՝ սիւալ էտէր ։

Սիւալ 68 ։

Յովհաննէս՝ նիշիւն պու սիւալի էթտի յիսուսա , մատամ քի
անքն մեսիճ օլաուղինի մալգատտէմ տէֆաթէն թագրիք էթ
միշ իտի ։

Ծ. Պու պապտէ յովհաննէս՝ տէլիւ քի յիսուսուն
քիմ օլտուղինի անկլամագ իջիւն՝ սիւալ էթտի , իլա
քի անքն մեսիճ օլտուղինի չըրագլէրինէ վէ սայրիլէրի
նէ թէքրար պէյուն էթմէք էջիւն , քի ճիւմէսի անքն
իդաաթլնէ տախիլ օլուպ ինպէթէ վասըլ օլալէր ։
Նիճէ քի յովհաննէսին ֆիքրի յիսուսա մալիւմ օլմաղ
իլէ , անքն իրսալ էթտիկի առէմլէր կէլիւպ՝ պալատէ
զեքր օլտուղի մէնվալ իւզրէ սիւալ էթտիքլէրինտէ ,
չօգ մարաղլիլէրէ՝ մէճուուլէրէ՝ վէ տիլլէրէ շիֆալդ
վէրիւպ՝ կիտին կեօրտիւկիւնիղի վէ իշիթտիկինիղի
յովհաննէսէ նագլ էտին , զերա ամալէր կեօրիւրէր ,
թախալէր եիւրիւրէր , ույուզլէր թէմիզլէնիլէր , սա
ղըրար իշիտիլէր , էօրիւր գըյամ էտէրլէր , ֆագիլ
լէր թէպշիր օլունուրէր (աւետարանիլ) տէտիքտէն
մատէ , մութլու վէրիլ քէնտինին մեսիճ օլտուղինէ
չէքր (դայթակզութիւն) էթմէյէնլէրէ , նիճէ քի
պու խուսուստէ եսայի փէյղամպէրին ետտի իլէ ազիղ

Ի էւ պատմեցին յովհաննու աշտիւրտքն իւր վամ ամենայնի ալ
սորիլ , և կոչեաց առ ինքն երկուս ոմանս յաշտիւրտացն իւ
րոց յովհաննէս , առաքեաց առ տէր և ասէ . դժու էս , որ
գալոցն էս , եթէ այլում տէն կալցուք . Դպի , 7 . 18 ,

Քրիթագտե տէր՝ Երմուշ իտի¹ : Պուստոս գաթի նոյն
 զար : յովհաննէսին դարաշրջաւնէն կէլէն ատէմէր կիթ
 տիբաւն սօնկրա : անի մէտհ հտիււ պիթիգաթքնէ է
 պէտի խէլալ վերմէտիկինի զահիր էտէր : քի անի գա
 մը զմիսալն ընդկէարտան սալանըր : Ետսոտ փատիւ
 շահ սարաշրջաւնէն օգիւտալ վէ կիլինիււ գուշանմաղէ
 մէշղուլ օլան քիմէսնէր կիպի մբւայի պէլէմէսին
 լէր : Ետսոտ սայիր փէյղամպէրէր միսիլլիւ զանն էթ
 մէսինէր : Զիրա անտէն էվլէլ կէլէն փէյղամպէր
 լէր՝ յիսուսուն տիւնեայէ կէլէճէկինի Եաղաղլէր իսէ
 տէ : յովհաննէս անըն կէլտիկինի խապէր վէրիււ անի
 միլտեղ էթմէսի իլէ՝ անլէրտէն վէ ճիւմէ ինսան էվ
 լատլէրինտէն պիւլիւք տիր : Օ՝ Եճիլտէն տըն շահա
 տէթիկինէ ինանմայանլէրին : պախուսուս քէնտիին
 էթտիկի միւճիւզաթլէրի կեօրիււ պիթիգաթ էթմէյ
 էնլէրին : մահչէր կիւնիւնտէ փութփէրէսթլէրտէն
 զիյաւտէ թէքտիր օլաճագլէրինի սիճիլ էտիււ պէնկ
 զէտիր անլէրի օ միսիլլիւ ջօճուգլէրէ՝ քի անլէրին ըն
 ֆիգլէրի սօգադտա օթուրոււ մէսրուրիյէթ պիլլէ
 նէյ ջաղաղլէրինտէ : ռազս էթմէտիլէր (կաքալլէ) :
 վէ գասալլէթ իւզրէ աղլատրգլէրինտէ : Եսս դու
 թուպ տեօվիւնմէտիլէր (կոթիլ) : Զիրա յովհաննէս
 Եէյիււ իլմէկէ Եպէտի մէյլ էթմէյնէր Եսս գըլըլի
 իլէ՝ անլէրէ թէօպէ իսթիղֆար թարիգի իւզրէ վաղ
 էթտիկինտէ : տիյնէմէյիււ սնտէ շէյթան վար տէ
 տիլէր : վէ յիսուս՝ քէնտի ազիմ մէրհամէթինէ մէպի
 ճիւմէսինի ճէննէթին պի նիհայէթ ջաղըլլին վաղ
 էթմէկէ միւրաւո էտէրէք՝ կիւնահքեարլէր իլէ գա

I Պատասխանի Ետ նոցա (յն) և ատէ . Երթայք , պատմեցէք
 յովհաննու՝ զոր տեսիք և լուայք . զի կոյրք տեսանէն .
 կաղք գնան . բորոտք որքին . խուրք լսեն . մեռեալք յառ
 նեն . աղքատք աւետարանին : և Երանի իցէ որ ոչ գայթաթ
 զեսցի յիս , Ղուի . 7 . 22 : Եսայ . 35 . 5 .

ամ էթտիկիստէ , նիչիւն կիւնահրեարդէր վէ կեօմ
ընկճիւլէր իլէ դաւամ հտէր տէյու՝ անէ տախի պէհա
նէ պուլուր իտիլէր¹ : իշտէ պեօյլէ տիւր միւնքիւրի ինայ
էթ օլանլէրին հալի • զերա հէր նէ կեօմէ հարէքէթ
իւզրն անլէրին իսլահինէ տիգւթ վէ դայրէթ օլուն
սա , տիւրիւ պէհանէ հտէրէք իսքեաթ օլմազլէր :
Մեզպուրլէրին թէքտիրիյէթինի պէյան էթտիքտէն
սօնկրա , ճիւմլէսինի չաղըրուպ վէ քէնտի նօմօսունուն
լաթիթ վէ հաֆիթ , պախուսուս քէնտինին մահաուպ
վէ թէվազիւ գալպ օլտուղինի պէյան հտէր քի՝ անլէ
րի իճրա էթմէկ իլէ ասիւմանտէ հպտի հայաթէ վէ
պի քէտէր ըահաթլըղէ վասըլ հտէ անլէրի² :
Ֆիհադիգա՝ ինսանլէր հէր վէճճ իլէ տայիմա պի քէ
տէր վէ ասուտէ հալ իւզրն չօգ եաշամագ արղուսին
տէ իսլէրտէ , անըն նէրէտէ գարար գըլտըղինի ֆերգ
հտէմէյիւպ՝ ճիւմանի մէվատլէրտէ պուլմաղա ումուտ
հտէրլէր , վէ անլէրտէ արայուպ պուլմամատրգլէրին
տէ , կեօնահիսն մէշագգաթէ կիրիթթար օլտուգտէն
մատէ , չօգլէրի տախի նահեմվար հարէքէթ իւզրն
իսկա հտէր • անճագ պու տիւնեատէ ինսանէ տայ
իմա պի քէտէր գալուպ՝ մէրամը իւզրն եաշամագ
գապիլիղ օլմաղ իլէ հէր նէ մըգտար զիյատէ դայլէ
էթսէլէր , օ՝ գատար զիյատէ ըահաթսըղ օլուրլէր :
Իմտի ասիւմանի հպտի հայաթտէ՝ պի քէտէր ըա
հաթլըղէ վէ շաղլըղէ արղուքէշ օլան՝ յիսունուն էմրի

¹ Եւ իբրև նորա գնացին , սկսաւ յի ասել ցօողովուղն զյով-
հաննէ . զինչ ելիք տեսանէլ յանապատին . եղէ՞ցն շարժուն 'ի
հողմոյ . Մատ . 11 . 7 . մինչև 24 համար : = Ղևի . 7 . 24 .

² Եկեալք առ իս ամենայն վատապէտքք և բեռնաւորք՝ և ես
հանգուցից զձեզ , առէք զլուծ իմ 'ի ձեզ . և ուսարնէք
յիսէն՝ զի հեղ եմ . և խոնարհ որաիւ . և գտջիք հանգիստ
անձանց ձերոց : զի լուծ իմ քաղցր է . և բեռն իմ վտըրու
գի . Մատ . 11 . 28 .

իւզրէ մահառւայ վէ թէվաղիւ գալոյ օլարագ՝ անըն
 նամօսունուն իճրասընտէ պիրան գուսուր էթմէյէ :
 Պու պապտէ յիսուս քէնտի ազիմ մէրհամէ թինի զա
 հիր էթտի քի՝ իթիգաթ էթմէյէնէր քէնտիէրինին
 թէքտիր օլաճագլէրինի մուհագգադ պիլէրէք՝ թեօ
 պէ իսթիղիար էթմէկ իլէ զաղէպտէն խելաս օլալէր :
 վէ իթիգաթ հտէնլէր ախրէթտէ պի նիհայէթ շաղ
 ու մէսրուր օլաճագլէրինի պիլիւպ թէսէլա քէսպ է
 տէլէր : Նիճէ քի տահա պալատէ մէղքիւր նային տէ
 նիլէն մէմէքէթտէ իքէն՝ սիմօն նամինտէ պիր փարիսէ
 ցի՝ անի էվինէ տավէթ էթտիկինտէ , պիր կիւնահ
 քեար նիսա թեօպէյէ կէլիւպ՝ քէմալի մէրթէպէ իւ
 թիգաթ իւզրէ՝ աղլայարագ յիսուսուն խաքի փայլինէ
 տիւշէր : վէ պիր շիշէ զիյդըմէթ եաղ կէթիրիւպ՝
 անըն միւպարէք պապլէրինի եաղլատրգտէն մատէ ,
 կեօզ եաշը իլէ տախի ըսլատուպ սաշը իլէ սիլէրէք
 պուս էտէր իտի : Պու պապտէ մէղքիւր սիմօն քէն
 տի իթիգաթընէ խելալ վէրմէկ իլէ Ֆիքրինտէն տէր
 քի , էկէր պու փէյղամպէր օլա իտի , քէնտինէ
 եագլաշտն նիսանըն նէ միսիլլիւ քիմէսնէ օլտուղինի
 պիլիւր իտի : պիրա կիւնահքեար տըր : Պու խուսուս
 տէ սիմօն լիսանէն ճէվապ էթմէտի իսէտէ , անըն
 գալպի յիսուսա մալիւմ սլմաղ իլէ տէր.քի , սիմօն սա
 նա սեօլլէյէ ճէկիմ վար : օ տախի սեօլլէ վարդապետ
 տէտիկինտէ , ճէվապ էտէր քի՝ պիր ատէմէ իքի քի
 մէսնէ պօրճլու իտի : պիրի պէշ եիւզ զուռուշ՝ օ պիրի
 էլլի : իքիսինին տախի էտայէ գուտրէթի էրմէղ օլուպ
 պաղըլաւորղինտէ : հանկըսը զիյատէ սէվէր անի : սիմօն
 տէր քի , զանըմա կեօրէ հանկըսընա չօգ պաղըլա
 տը իսէ : Մէղպուրուն լիսանընտէն պու թագրիլի ա
 լուպ՝ վէ անըն սահիհ օլտուղինի պէյան էտիւպ տէր
 քի՝ սէնին էվինէ կիրտիմ , պաղըմը սու իլէ եայգա
 մատըն : պու նիսա՝ կեօզիւնիւն եաշը իլէ ըսլատուպ

սաջը իլն սիլտի • սէն պուս եթմէտին • պու կէլտիկիմ,
տէն պէրու տուրմայուպ պիր գարար այաղըմը պուս
հտէր • սէն պաշըմը եաղլամատըն • պու թաթըլ գօւ
գուլու եաղ իլն եաղլատը : Յիսուս պու պապտէ մէզ
քիւր նիսանըն զայեթ շէտիտ մուհապպէթ իւղրէ օւ
տուղինի պէյան հտիւպ՝ աֆ օլտուն անըն չօդ կիւնահ
լէրի • զիրա զայեթ չօդ սէվտի տէտիքտէն մատէ •
մէզպուրէյէ տախի տէր քի աֆ օլտուն սէնին կիւնա
հըն • Ֆէհմ էյլէ • ինսանըն գալպինտէն կէջէնի պիւ
մէք՝ վէ կիւնահը աֆ եթմէք եալընըղ ալլահա մախ
սուս տըր • յիսուս՝ մէզպուրէրին գալպինի պիւլուպ
կիւնահը աֆ եթմէսի իլէ՝ քէնտի ալլահըղինի պէյան
եթտի իսէտէ • տախիլի մէճիս օլանլէր՝ պու քիմ տիր
քի կիւնահը աֆ հտէր տէյու թէֆէքքիւր իւղրէ օւ
տուգլէրինտէ • թէքրար օ նիսայէ տէր քի՝ սէնին իւ
թիգաթըն եաղաթող սէնի՝ կիթ սէլամէթ իլէ ¹ •
Իպրէթ ալընլէր մաղֆիրէթ արզուսինտէ օլան քիմէս
նէլէր • զիրա մէզպուրէ մուգատտէմ նահէմվար հա
րէքէթ իւղրէ իքէն • յիսուսուն վաղինի տիյնէիւպ շէ
տիտ աղդ վէ կեօղ եաղ իլն թեօպէ իսթիղիարէ կէւ
տիկինտէ՝ մաղֆիրէթէ շայիսթէ օլտու • քէնտիլէրի
տախի անըն կիպի թէքմիւր գալպ վէ կեօղ եաղ իլն իս
թիղիար հտէրլէր իսէ • մաղֆիրէթէ լալըւ օլուրլէր •
մատամ քի հերքէսին իթիգաթընէ վէ մուհապպէթի
նէ կեօրէ հագ դարաթընտէն ինայեթ վէ մաղֆիրէթ
քէրէմ օլունուր :

¹ Աղալէր զնա ոմն ՚ի վարիսեցւոցն՝ զի կերիցէ ճաշ ընդ նմա •
և մտեալ ՚ի տուն վարիսեցւոյն՝ բազմեգաւ • և կին մի էր ՚ի
քաղաքին մեղաւոր • իբրև գիտաց եթէ բազմեալ է ՚ի տան
վարիսեցւոյն • բերեալ շիւ մի իւղոյ նարդեան աշնուր • • •
և արտասուօքն սկսաւ թանաղ զտոս նր • և հերով գլխոյ իւ
րոյ ջնջէր • և համբուրէր զտոս նորա • և օծանէր իւղովն •
ՂԷԻ • 7 • 36 • մինչև 50 համար •

Պատէհու յիսուս առաքեալար իւն շէհիր պէ շէհիր՝
 գարիյէ պէ գարիյէ կէզիւ պ վաղ եթտիկինտէ , պա
 զը նիսա դայֆէլերի , անլերի քի էմրազէրինտէն խն
 ւաս եթմիշ իտի , պերապեր կիտիւ պ իգթիզա հտէն
 մասրաֆը քէնտի վարիյէթլէրինտէն սարֆ էտէր իտի
 լեր¹ : Վէ գալիւեա տէնիզինին գըլըսընէ վարու պ քիււ
 լիյէթլի ճէմաեթ տախի անըն վաղինի տիյնէմէք ար
 զուսի իւն տէնիզ քէնարընտէ պիւրիքմիշ օլտուգլէրին
 տէն , կէմիյէ կիրիւ պ թէմսիւ իւն վաղ եթտիկինտէ ,
 ըուհանի քէլամլէրի պուղտայէ վէ անլերի վաղ էտէն
 լերի էքինճիյէ պէնկզէտիւ պ տէր քի , էքինճի պուղ
 տայը էքտիկինտէ , քիմի եօլ իւզէրինն տիւշմէկ իւն
 գուշար եէտիլէր , քիմի դաշ իւզէրինն տիւշմէկ պիթ
 տի իսէտէ , կիւնէշ թօլտուղինտէ գուրուտու , քիմի
 թիքէն իջինն տիւշմէկ իւն հասըլ օլմատը , վէ քիմի
 էյի թօփուղա տիւշիւ պ պիրինն էիւզ՝ ալթմըշ վէ օ
 թուզ գաթ մահսուլ վերտի :
 Պու պապտէ տէկիւ քի էքինճինին՝ եախօտ պուղտայ
 քն իտի գապահաթ , քի իւջ հիսսէ թօլտու թէլէֆ
 օլտու , իլա քի տնլէրին տիւշտիկի եէրին :
 Փիւհագիգու՝ ըուհանի քէլամլէրի իշիտէն չօգ օլուր
 իսէտէ , քիմի ֆիքրինտէ սագլամաղղինտէն , եօլ իւ
 զէրինն տիւշէն թօլտումու գուշէրին եէտիկի հիսապ ,
 շէյթան անըն գալպինն էքիլէնի իւրաճ էթմէկ իւն ,
 քիմի տախի իշիտիւ պ ֆիւհալ գապուլ էտէր իսէտէ ,
 դաշ իւզէրինն տիւշէն թօլտու կիպի՝ քէօքիւ օլմա
 աղղինտէն , ըուհանի խուսուսէր հագգընտէ սըգլէթ
 զուհուր հտինճէ , սնիտէ իշիլլէ վարու պ ֆիքրինն
 խէլալ վերմէկ իւն , վէ քիմի թիքէն իջինն տիւշէն

1 Եւ եղև յետ այնորիկ և ինքն շրջեց ընդ քաղաքս և ընդ
 գիւղս . քարոզէր . . . և երկոտասանքն ընդ նմա , և կանայք
 ոմանք՝ որք բժշկեալ էին յայտոց շարաց . . . պաշտէին վնա
 յընչից իւրեանց . ՂԻ՝ 8 :

Թօխումուն պիթմէտիկի հիսապ տիւնեա զայլէսի վէ պիւլիւքիկի արզուսիստ օլմաղ իլէ , ֆազլիէթ մէյվէ սի հասըլ էթմէկէ գատըր օլամաղ , վէ լաքին օ . քի իշիթտիկի բուհանի քէլամէրի ֆիքրիստէն պիրտն ինք բաձ էթմէյերէք , անլէրին իճրասը զայրէթիստէ օլուպ' հէրնէ մեգտար սըգըթը զուհուր էթսէ տախի , իթիգաթընէ խելալ վերմէզ . վէ ճիսմանի մասլահաթըրտէն ալտանուպ անլէրէ մէյլ էթմէզ , պիւլ լութֆու պարի պիրինէ եիւզ , էախօտ ալթմըշ , ետախօտ օթուզ գաթ մէյվէ հասըլ էտէր , նիճէ քի յիսուս էֆէնտիմիզ պու ֆիքրի իւպրէ Թապիր էթտի մէզքիւր Թէմսիլի , իմտի խեմֆ էյլէ քի զայ օլանլէրին սըրասընտէ պուլունմայալն :

Պու Թէմսիլ ճիւմէ ինսանլէրէ ազիմ Թէսէլա տըր . քի հէրքէս գուտրէթինէ կէօրէ իճրայի ֆապիլէթտէ պիրտն Թէքէսիւլ էթմէյէ , զիրա տէկիլ քի էալընըզ եիւզ , իլլա քի ալթմըշ վէ օթուզ գաթ մէյվէ վէրէ , նին տախի մագպուլա կէչէճէկիկի պէյան էտէր :

Բուհանի քէլամ իշիտէնլէրին ֆերգլինի պէյան էթտիքտէն մատէ , անըն իճրասընքն տախի նէ սուրէթ իլէ Թէքմիլ օլաճաղինի զահիր էթմէք իշիւն Թէքրար Թէմսիլ իլէ մէլէքիւթ ի սեմալաթը (արքայուլթիւն երկնից) էյի Թօխումա Թէշպիհ էտէր , քի պիր ալտէմ անի էքտի քէնտի Թարլասընա , վէ ույգուլա վարտըգտէ , տիւլման կէլիւպ պուլտայլն իշինէ տէլիճէ էքտի , իքիստէ պիթտիկինտէ , խըզմէթքէարլէրի տէկիլ մի քի Թարլայա էյի Թօխում էքտին , տէլիճէ նէտէն հասըլ օլտու տէյլ սիւալ էթտիքլէրինա տէ , ճէվապ էտէր քի տիւլման էթտի անի , վէ մէզպուրլէր' իսթէր միսին քի կիտիւպ անի եօլալմ տէտիլէր խէտէ , բազի օլմայուլ տէր քի տօգուլմայլն , զիրա օլա քի տէլիճէյի եօլար իքէն պուլտայլն տախի անըն իլէ գօփարասընըզ . պըրուգըն պէրապէր պիւլ

իւսիւնէր . օրագ զեմանիստէ թէնպիհ էտերիմ օրագ
 ճրէրի քի՝ եվկէլա տէրիճէի՝ եղուպ աթէշէ աթսըն
 լիւր . վէ պուղտայլ ամգարա ճէմ էթսինէր .
 Պու թէմսիլ ին սուրբ եկեղեցիի թարւայա թէշտիհ
 էթտիքտէն մատն . թէքրար անի խառտալ տանէսիւ
 նէ . վէ մայայէ պէնկզէտիւր . զիրա նիճէ քի խառ-
 տալ՝ ճիւմէ թօքումէրտէն քիւջիւք տիւր . լաքին՝
 թարւայէ եքիլէւպ պիթտիկիստէ . ճիւմէ նէպատաթ
 տէն պիւլիւք աղաճ օլուպ՝ գուշէր անքն տալէրինէ
 դանարէր . քիզա մայա՝ ունա գաթըլուպ եօղրու-
 տուղինտէ . ճիւմէ խամուրու քէնտի գապիաթընէ
 թէպտիլ հտէր ¹ . պու հիսապ սուրբ աւետարանըն
 վաղի ալէմէ աշիքեար օլտուղինտէ . փութփէրէսթիւր
 իմանէ կէլիւպ՝ մը եկեղեցիսին թահզի հիւքմիւնէ տա
 խիլ օլարագ՝ պիլ լութփու պարի միւզէյիսէն օլտուր .
 Պու ֆիքիւր իւզրէ անի պաշգա եւրտէ (Ղուկ . 12 . 49)
 աթէշէ տախի պէնկզէտիւր . զիրա նիճէ քի աթէշ
 շալիք վէ սրճագլուք վէրիւր . պախուսուս խաթիճ մէ-
 վատ ալթուսնէ վէ կիւմիւշէ գարըշմալ օլտա . անի ա
 թէշ գուվկէթի ին իֆրաղ (մէկնէլ) էտերլէր . քէ
 զա սուրբ աւետարանըն վաղի՝ պիլ լութփ րուհ էլ
 դուտա՝ ինսանլէրին րուհինտէն կիւնահ ջիւքիսի իֆ-
 րաղ էտիւպ՝ անլէրի րուհանի շալիք վէ աշգ ին օ
 տէրէճէ միւնէվկէր հտէր . թա՛ քի յիսուսուն մուս
 հապպէթի իջիւն փէտէր՝ եվլատ՝ վալիտէ՝ գըղ՝ գալ-
 նանա վէ կէլին պիրի պիրինտէն պրըլըրէր . Ղազաա՝
 քիշինին հէր նէ մըգտար կազըն սէվկիւլիւսիւ օլտա .
 եկէր անքն սէպէպիսէ կիւնահա տիւշէճէք իսէ . տն

1 Յաաուր յայնիկ ելեալ յի՛ տանէն նստա առ ծովն գերն .
 և ժողովեցան առ նա ժողովուրդք բազումք . մինչև մտանել
 նմա ՚ի նա . և նստիլ . և ամ ժողովուրդն կայր առ ծովն
 գերբն . և խօսէր ի նոսա բազումս աւետիօք՝ և ասէր . ահա
 ել սերմանահան սերմանել . Մար . 13 . մինչև 33 համար :

տէն այրըմագ արքա տըր : (պու խուսուստէ նազար
 էլլէ արթմըշ պիր սիւալէ տաքի) : Փիամմա չիւնքի
 սուրբ աւետարան իրաչելութիւնտէն սոնկրա Զէմի տիւ
 նեայէ վազ օլունաճագ իտի , օ էճիլտէն յիսուս անի
 միրտութիւն իսմի իլէ անուա՝ կիւն եվիլէ անըն իճրա
 սընէ միւրոստը արլլէսի օլտուղիւնի պէյան էթտի քի՝ ին
 սանը կիւնահտան իսելաօ էթմէք իչիւն պիլ ըրիզա խա
 ջա չըգաճաղի մալիւմ օլտուն : Պու պապտէ վուծփէ
 րէթլէրին իմանէ կէլէճէքլէրի զահիր օլտու իսէտտէ ,
 եահուաթիւր քի իթիգաթ էթմէզ իտիլէր , թագսիւ
 րութլէրինի ֆէհմ էտիւպ իսլահի նէֆս օլաթը տէյու՝
 յիսուս անլերէ տէր քի , կիւն պաթըսընտէն պուլուծ
 զուհուր էթսէ՝ տէրսիւնիզ քի եաղմուր կէլէճէք ,
 գըպլէ դարաֆըստէն ըիւզկէար էսսէ՝ սամ եէլի օլա
 ճագ , վէ էօյլէ օլուր , րույի ասիւմանի վէ զէմինի
 թէճիւլէ տէրսիւնիզ , պու վագթի նիչիւն թէճ
 ըիւլէ էտիւպ լայըգ օլանը ֆէրգ էթմէզսիւնիզ :
 Ֆիլհագիգա մեսիհին կէլէճէք վագ թիւնի նիշանլէրի՝
 աղիղ՝ քիթապտէ տէրճ օլտուղի մէնվալ իւզըրէ թէք
 միլ օմուշ իտիլէր (նիճէ քի օթուչ սէքիլ սիւալ
 տէ գիլըր օլտու) : Լաքին մէզպուրլէր քիթապէ տիւ
 գաթ էթմէտիլլէրինտէն՝ անի թանըմաղէ գոտըր օ
 լամատըլէր : Պու Զէվապ անլերէ հէր նէ մըգտար
 թագիր օլտու իսէտտէ , քէնտի աղիմ՝ մէրհամէթիւնէ
 մէպնի թէքրօր նասիյհէթ վէրիւպ տէր քի՝ նէ զէման
 խասմին իլէ զապիթէ կիտէրօին , եօլտա իքէն հիսապը
 նը վէր քի գուրթուլասըն , զիթա օլա քի օննի հաքիմ՝
 հուզուրինէ կեօթիւրէ , վէ հաքիմ ճէլատէ թէպիմ՝
 էտէ , օ տաքի հապըսա գօյուպ նիհայէթ մանկըրա
 տէկին ետա էթմէտիլլէր չըգաճաղասըն անտէն ¹ :

¹ Հուր եկի տրիանէլ յերկիր . և զինչ՝ կամիմ , թէ արդէն
 իսկ բոքոքիւր . և միւրաւի մի ունիմ միւրաւ և զեալի վու
 թամ միւնէ կատարէսցի . Ղուկ . 12 . 49 . միւնէ 59 համար :

Յո վազ էթտիկնտէ նիշին Թէմսիլ սեօյլէր իտի .

Ճ. Քէնտի Հադգընտէ Թէմսիլ իլէ սեօյլէյէ տէյու՝
աղիզ քիթապտէ տէրճ՝ օլանը Թէքմիլ էթմէք իշլուն՝ .
պախուսուս քի ճէմաթ գատըր օլուն տիյնէտիկի
վաղի ասան Թարիգ իւզրէ Փիքրիտէ սագլամաղէ՝ .
օ էճիլտէն մաֆի գալարգէրինտէ՝ սեօյլէտիկի Թէմ
սիլին մէֆհումինի առաքեալէրէ Թապիր էտէր իտի :
Նիճէ քի էվէ կէլտիկինտէ , առաքեալէր մաթուպ
էթտիլէր քի Թապիր էթսին պալատէ մէզքիւր տէլը
ճէնին Թէմսիլին , օ ապի ճէվապ էտիւպ , քէնտի
նի Թէչպիճ էտէր էյի Թօխում էքէն ատէմէ , Թար
լալը՝ տիւնէայէ , էյի Թօխումու՝ աղիզէրէ , տէլիճէյի՝
կիւնաճքեարլէրէ , անի էքէնի՝ շէյթանէ , օրագ վազ
Թինի՝ մաճըր կիւնիւնէ , օրագճըլէրի՝ մէլայիքլէրէ ,
քի անլէր՝ քեօթիւ ֆէյիլտէ օլանլէրի քիւլանի նարէ
աթուպ՝ անտէ ճիւմէ կիւնաճքեարլէրին պի նիճայ
էթ սիյասէթ իւզրէ էզիլէթ շէքէքէլէրին , վէ ա
զիզլէրին՝ ճէննէթին մէճտ ու սալթանլաթը իլէ շէմ
միսալի միւնէվիլէր , վէ տայիմա շազ ու մէսրուր օլա
ճագլէրինի սիճիլ էտիւպ տէր քի , քիմին իշիտէճէք
գուլաղի վար իսէ իշիթսին՝ .
Յիսուս պու պապտէ հէրքէսի քէնտի ըէյինէ իհալէ

1 Բացից առաիօք զբերան իմ . բղիեցից զծածկեալն ՚ի սկզբա
նէ աշխարհի . Մատ . 13 . 35 , = Սալ . 77 :

2 Եւ օյնողիսի առաիօք խօսէր զբանն (յն) , որպէս կարօղ լի
նէին լսել . Մարի . 4 . 33 :

3 Յայնժամ Թողեալ յնի զթողովուրդն , եկն ՚ի տուն . մա
տեան առ նա աշակերտքն նորա՝ և տանն . մէկնեա մեզ զա
ռաի որոմանցն ագարակի : նա պատասխանի էտ՝ և տսէ ցնո
սա . որ սերմանէ զուրմ բարի՝ և որդի մարդոյ . և ագա
րակն աշխարհս է . Մատ . 13 . 36 . Մինչև 43 համար .

Եթտի իսէտէ , շալրէթտէ գուսուր Եթ մէյլէր տէյա
ու՝ մէլէքիւթ ի սէմուլաթ Թեքրար Թէշպիհ Էտէր
Թարլատէ տէֆն օլունմուշ խազինէյէ քի՝ անի պուլան
կիլլէր . վէ շաղ օլտուղինտէն ճիւմլէ վարիյէթինի սա
թուպ ալըր օ Թարլայը : Թեքրար Թիւքաթ Թէշ
պիհ Էտէր . օ քի պիր տանէ խուպ (գէղէցիկ) ին
ճի արար . վէ պուլտուղինտէ ճիւմլէ վարիյէթինի սա
թուպ ալտը անի :

Իմտի պու սուրէթտէ պորճտըր քի ճէննէթին մէճ
տինն վասըլ օլմագ իսթէյէն , հէր վէճհ իլէ ճիսմանի
մէվատլէրին մուհապպէթինի ֆիքրինտէն իխրաճ պիր
լէ , տալիմա ֆազլլէթ արգուսինտէ օլա , ֆիլհագի
գա մէղքիւր Թէմնիլէրի միւլահաղա Էտէրէք ֆազլ
լէթքէար ատէմ հէր նէ մըգտար Թէսէլա քէսպ Է
տէր իսէտէ , քեօթիւ քիմէսնէլէրին եհտինտէն միւքէտ
տէր օլտուղինտէ գաթի ումուտ օլմասըն տէյու՝ անլէ
րին Թէքտիրիյէթինի տախի՝ տէնիգէ պըրաղըլըշ շէ
պիքէ (ոււկան) իլէ պէյան Եթտի . Չիրա նիճէ քի
հէր ճինս պալըգ շէպիքէլէ ճէմ օլուպ՝ անի գարայա
ջըգարտըլ լէրինտէ , Էիլլէրի գապ իլլինն ճէմ Էտիւպ
ֆէնալլէրի եապանն տթարլէր , քէզա տիւննեանըն նի
հայէթինտէ մէլայլէքլէր՝ սալիհլէրին մապէյինտէն քեօ
թիւլլէրի պըրուպ քիւլսանի նարէ տթասլէր կէրէք :
Վագաա՝ պու տիւննատէ Էկէր սալիհ՝ վէ Էկէր քեօ
թիւ ատէմ պիր եէրտէ սաքին օլուր . վէ լուքին ախ
րէթտէ պիրի պիրինտէն պըրըլուպ՝ քեօթիւլէր ճէ
հէննէմտէ տալիմա սիյասէթ պիրլէ եաս ու մաթէմ
իւզրէ , վէ սալիհլէր ճէննէթին պի նիհայէթ մէճ
տինտէ մէսըուրիյէթ պիրլէ շաղ օլուրլէր :

Պու Թէմնիլ ալիմ իպրէթ տիր ճիւմլէ ինսանլէրէ՝ քի
սալիհ ատէմ ճէքտիկի սըգլէթէ նազարէն Թէշէքքի
Էթմէսին , մատամ քի պիր կիւն ճիւմլէ սըգլէթլէր
տէն իսէլաս պիրլէ , Էպէտիլ Էպէտ շաղ օլաճաղլ , վէ

քեթիւ ֆէյիլտէ օլան քիմէսնէ սիւրտիւկիւ սէֆայէ
նազարէն շազ օլմասըն , մատամ քի անըն տախի պիր
կիւն ճէֆայէ տիւշիւպ պի նիհայէթ հզիյէթ չէքէ
ճէկի սիճիլ օլտու :

Պալատէ մէզքիւր թէմսիլէրի քի՝ յիսուս սեօյէյիւպ
թապիր էթտի , ճիւմէսիսի անկատընը մը տէյու ա
ռաքեալէրէ սիւալ հտէր , քի անլէրի պիրան ֆիքիր
տէն իխրաճ էթմէյէրէք՝ մէֆհումիսի շայէթ տիգաթ
պիրլէ տայիմա միւլահազա հտէլէր , մէզպուրլէր տա
խի պէլի տէյու թադրիր էթտիքլէրինտէ , ռուհանի
քէլամլէրի ճէմանէթէ վազ հտէնլէրի պէնկզտիր խա
նէտան քիմէսնէյէ , օ քի իգ.թիզասընէ կէօրէ վագ
թինտէ քէնտի խազինէսինտէն ճէտիտ վէ աթիգ չէյ
լէրի իխրաճ հտէր ¹ , Պու պապտէ ճէտիտ վէ աթիգ
տէմէսի իլէ պէյան հտէր քի՝ վայիզէր (քարուիչք)
ճէմանէթէ վազ էթտիքլէրինտէ , տէկիլ քի եալընըզ
ահտի ճէտիտտէն , իլա՝ ահտի ութիգտէն տախի մի
նասիպի վէճհ իւզրէ շահատէթիք կէթիրէլէր , զի
րա իքիսիտէ ալահըն քէլամը օլմաղ իլէ պիրի պիրինի
թաստիք հտէրլէր , մատամ քի եէնի նօմա՝ հսքի նօ
մօսուն իւզէրինէ պինա օլմուշ տըր , օ հճիլտէն
էսքի նօմա՝ թաղայէ մանէնտ տնէլանըր , եէնի նօմա՝
անտէ տէֆն օլունմուշ խազինէյէ թէշպիհ օլունուր :
Ոյսուս մէզքիւր թէմսիլէրի թէքմիլ էթտիքտէն սօնը
րա , քէնտի մէմէքէթի նազարէթէ կէլիւպ սինալօ
կատէ վազ էթտիկիւտէ , ճէմանէթ անըն իլմինէ վէ
էթտիկի միւճիւզաթէ նազարէն թաաճիւպ հտէրէք ,
նէրէտէն տիր անէ պու միսիլիւ իլմ՝ վէ գոււվլէթ ,
պու տէկիլ մի տիւկէրին օլուր , պունուն վալտէսի մա

¹ Դարձեալ՝ նման է արքայութի երկնից քանձի ծածկելոյ յա,
գարակի՝ զոր գտեալ մարդոյ թաքոյց՝ և ՚ի խնդութէ անտի
երթայ վաճառէ զամենայն ինչ՝ զոր ունի . և զնէ զապաքակ
ջայն . Մոպ . 13 . 44 . մինչև 52 համար .

րիամ չաղորդանք մը . գարնտաշէրի յակօքոս՝ յովսէս՝ սիմօն՝ յուգաս՝ վէ գըզ գարնտաշէրի պիզտէ տէկի՞ն մի տէյու շէքք հտէրլէր . Պագաս՝ մուգատտէմ տախի անտէ վազ էթտիկինտէ (նիճէ քի էլլի պիր սիւսալտէ զիքք օլտու) , անքն իլլինէ վէ էթտիկի միւճլուզաթէ (թաաճիւպ էթտիլէր . լաքին տիւլմանլըզ գոս տինտէ օլմատրլէր . ֆիամմա պու տէֆա հպէտի իխթիպար էթմէտիքտէն մատէ . հասէտ իւզըրէ իմանսարզըղէ եիւզ դուծմուշ օլմալէրի իլէ . անտէ չօգ միւճլուզաթ էթմէյիւպ տէր քի , իխթիպարսըզ փէյղամպէր եօգ տըր , իլլա քէնտի մէմէքէթինտէ ¹ :

Պու ճէվապ անլէրէ հէր նէ մըգտար (թազիր օլտու ի սէտէ , թէքրար տէր քի՝ եղիա փէյղամպէրին զէմա նինտէ իւջ պուջուգ սէնէ գըծըզ օլտուղինտէ , իսրայէլ ճէմաէթինտէ չօգ տուլ նիսա վար խոթ , լաքին եղիա՝ անլէրին պիրինէ իրսալ օլունմայուպ , ֆէգաթ սիգօն էյալէթինտէ , սարեփթա նամ մէմէքէթտէ պիր տուլ նիսայէ իրսալ օլունտու : Վէ եղիսէ փէյղամպէրին վագթինտէ՝ իսրայէլ ճէմաէթինտէ չօգ ույուզ վար խոթ , անճագ անլէրտէն պիր քիման շիֆա պուլմատը , իլլա քի եալընը նէեմանասորի (նիճէ քի մէզքիւր նագլիյէթլէր տեօրտիւնճիւ տէհրին սէքսէն վէ տօգսան պիր սիւալինտէ պէլան տըր) :

Ճիսուս պու պապտէ ազիզ քիթապտէն հօրնէկ կէճ (թիրտի անլէրէ քի՝ թագսիրաթլէրինի ֆէհմ հտիւպ իսլահի նէֆա օլալէր . լաքին անլէր իսլահ օլմատըզլէրինտէն մատէ , հըրսլանարագ օ տէրէճէ (թահվլրէ կէլրլէր , թա՝ քի անի շէհիրին խարիճինտէ օլան տաղըն իւզէրինէ չըգարըբլար քի աշաղը աթուպ եօլտիւ

¹ Եւ եղև իւրև կատարեաց յն զառակս զայսոսիկ՝ փոխեցաւ անտի . և եկեալ ՚ի գաւառ իւր՝ ուսուցանէր զնն ՚ի ժողովըզդեանն նց . մինչև զարմանալ նց և տուել . սմա ուստի՞նչէ այս իմաստուն և զօրունք . Մար . 13 . 53 . մինչև 58 համար :

րէլէր : Կագաա մէզպուրէրն ֆիքրի հեր վէճճ իլէ
 յիսուսա մալիւմ իտի . վէ լաքին քէնտի գուարեթի
 ազիմէլէրինի անլէրն պէյան էթմէք իշիւն՝ րէլլէրինէ
 մուղայիր օրմայուպ պերապեր կիթտի . զիրա ճիւմէ
 սի էէք տիլ անի տաղտան աշաղը աթմագ արզուսին
 տէ օլտուլէր իսէտէ . անլէրին մապէյինտէն կէջիւպ
 կիտէր ¹ . վէ քիմսէ գատըր օլամազ անէ էլ ուզաթ
 մաղէ : Պու պապտէ նազարէթ է հալիսի զայիթ միւն
 քիրի ինայէթ օլտու . զիրա յիսուս նազարէթի անըլ
 մաղ իլէ՝ անըն շէրէֆի ճիւմէ նազարէթ է հալիսինէ
 ազիմ շէրէֆ իտի . լաքին մէզպուրէր անի տիւլէրին
 օղու պէլլէրիւպ իլմինէ վէ գուարեթինէ հասէտ էթ
 տիքտէն մատէ . էօլիւմիւնէ տախի գաստ էթմէլէրի
 իլէ . անըն քէրէմինտէն մահրում գալլուլէր . իշտէ
 պեօլէ տիր հասէտ իւզրէ օլանլէրին հալի :

Սիւալ 70 :

Յո պալատէ մէլքիւր տաղտէն նէրէյէ իտի :

Ճ. Սիւալաւաումա . վէ անտէ ճէմսէթէ թալիմ
 էթտիլլինտէ թաաճիւպ էտէրէր . զիրա հիւքիւմէթ
 իւզրէ քէլամ էտէր իտի ² . քէզա աւաքեալէր տա
 խի անըն էմրի իւզրէ՝ օ էյալէթլէրտէ կէզէրէք ճէ
 մսէթէ վազ էտէր իտիլէր :

Վէ չիւնքի գալիլէա փատիշահը հերովգէս՝ քէնտի
 դարնտաղը փիլիպպոսուն զէվճէսի հերովգիայը ֆիզու
 լի ալուպ քէնտինէ զէվճէ էթտի . պու խուսուստէ

¹ Եւ ասէ ցնո . . . բազում այրիք էին յաւուրս ելլիպի ՚ի մէջ
 իլի . յորժամ վաղեցան երկինք զերիս ամս և զվեց ամիս : և
 ելև սող մեծ լւ ամ երկիր . Ղրէ . 4 . 23 . մինչև 30 համար :

² Եւ էջ ՚ի կափաւաումա ՚ի քաղաքն գալիլէազուց՝ և ուսուցա
 նէր զնոսա ՚ի շաբաթսն . և զարմանային ընդ վարդապետուն
 նորա՝ զի իշխանութեամբ էր բան նորա . Ղրէ . 4 . 31 :

յովհաննէս մկրտիչ անէ թագիր եթմէկ իլէ՝ հերով
 դիանն թահրիբի իւզրէ անի մահպուս եթմիշ իտի
 (նիճէ քի ելլի եհտի սիւայտէ զիքր օլտու) :
 Պէլի՝ հերովդիաննն խազրը խօշ օլտուն տէյու՝ հերով
 դէս անի եօլտիւրմէք արզուսիտէ օլտու իսէտէ , ճէ
 մաէթտէն խեւթ եթմէկ իլէ եօլտիւրմէյիււ մահպուս
 տա մէքս հտէր : (յովհաննէսին նէ գատար վազըթ
 մահպուստա գալտըզի եազըլը տէկիլ : լաբին տէնի
 լի՝ քի՝ պիր պուշուգ սէնէ մլգտարի գալտը) :
 Փիսամա օ կիւնկերտէ՝ յիսուս քի կափառնաուժտա
 վազ հտէր իտի , եհնէ մէգքիւրէ հերովդիաննն մաթ
 լուպի իւզրէ՝ մահպուստա գաթլ եթտի յովհաննէսի :
 Զիրա հերովդէսին թօլտուղու կիւն կէլուպ՝ քէտի
 րիճալէրինէ՝ պին պաշլէրինէ՝ վէ գալիւս եյալէթի
 նին պիւլիւքլէրինէ զիյաֆէթ հտէր : վէ հերովդիա
 նն գըզը մէճիսէ կէլուպ պի ատէպ հարէքէթ իւզրէ
 օյնաորդիտէ , հերովդէսէ վէ տախիլ մէճիս օլանէրէ
 շայէթ խօշ կէլտիկիտէն չօգ տէֆա եհմին իլէ վատ
 հտէր՝ քի հէր նէ տիլէկ հտէր իսէ վէրէ , թա՝ քի
 փատիշահըղինին նըսթնէ տէկին : օլ պապտէ գըզ տի
 շարը չըգուպ՝ նէ տիլէկ հտէյիմ տէյու վալիտէսինէ
 սիւալ հտէր : Վէ չիւնքի մէզպուրէ հօթհտէն պէրու
 յովհաննէսի եօլտիւրմէք արզուսիտէ իտի , պու տէ
 ֆա անճագտէ ֆուշսաղ պուլուպ՝ տէր քի յովհաննէս
 մկրտիչին պաշընը իսթէ : Գըզ տէրհալ կէլուպ՝ միւ
 րատ հտէրիմ քի շիմտի ֆիլհալ վէրէսին պանա պու
 թէփսի իւզէրինտէ յովհաննէսին պաշընը տէտիկիտէ ,
 հերովդէս շայէթ գասալէթ իւզրէ օլտու իսէտէ , եէ
 մին եթտիկի իլիւն , պախուսուս տախիլ մէճիս օլան
 լէրին հուզուրիտէ անի րէզիլ եթմէք իսթէմէտիկին
 տէն : անիտէ ճէլատ իրսալ հտէրէք յովհաննէսին պա
 շընը թէփսի իլէ կէթիւրտիւպ վէրիւր անէ : օ տախի ա
 լուպ կէթիւրիւր վալիտէսինէ : Յովհաննէսին չընապ

լերի իշխութիւններն տես , անքն թէնինի գաւորըրուպ մէ,
 դարտէ տէֆն էթտիքտէն սօնկրա , կէլիւպ նագլէս
 տէրէր յիսուսա ¹ :

Ֆէհմէյլէ , հերովդէս . քէնտի . քեօթիւլիւկի սէպէպի,
 նէյովհաննէսի էօլտիւրտիկինտէ ազիմ խէդա սահիպի
 օլտու իսէտէ , խէվթ էթմէտի , յովհաննէս էօլտիւք
 տէն սօնկրա , յիսուսուն էթտիկի միւճիւլգաթլէրի իշխ
 տիւպ պաշար խէվթ էթմէկէ , զիրա օ անէ տէկին ա
 նքն իսմինի իշխմիլ օլմատըղինտէն , պախուսուս պազը
 լերի յովհաննէս գըլամէ ալտը , վէ պազըլէրի տախի
 եղիա պէյան օլտու , եախօտ մուգատտէմէրտէ օլան
 փէյղամպերէրին պիրի տիրիտի տէտիքլէրինտէ , թա
 աճիւպ պերլէ տէր . քի , յովհաննէսի պէն գաթլ էթ
 տիւմ , պու . քիմ տիր . քի անքն հագգընտէ պու թարզ
 շէյլէր իշխտիրիմ , օ էճիւտէն անի կէօրմէք իսթէր
 (Ղու : 23 . 8) , քի գաւպի միւսթէրի՛՛ օլտուն , զի .
 րա զանն էտէր . քի , յովհաննէս տիր գըլամէ ալուպ օ
 միսիլիւ միւճիւլգաթլէրի էտէն :

Իպրէթ ալ շահվէթ արզուսի իլէ քեօթիւ նիսայէ նա
 հէմվար հարէքէթ իւզրի մուհապպէթ էտէնին սէ
 ֆիլ հալինտէն , հերովդէս ալէմէ հիւքմ էտէր իքէն ,
 պի նամուս նիսայէ պէնտէ օլտու , զիրա հերովդիանքն
 գըղը մէճիւտէ օ գատար րիճալ . քիպարքն հուզուրին
 տէ հիւքմ սուրէթի իլէ՝ միւրատ էտէրիմ . քի շիմտի
 ֆիլհալ պու թէփսի իւզէրինտէ յովհաննէսին պաշընը
 պանա վէրէսին տէտիկինտէ , ազիմ գասալէթէ կի
 րիթթար օլտու իսէտէ , րէտտի ճէվապ լիւ անէ ի
 թապ էթմէկէ գատորը օլամայուպ տէրհալ անքն մաթ

1 Իբրև օր մի լինէր պարապոյ՝ յորժամ ընթերս տայք հերով
 դէս յաւուր ծննդոց իւրոց՝ նախարարաց իւրոց և հազարապէ
 տաց . և մեծամեծաց գալիլէացւոց : և ՚ի մտանել զստերն
 հերովդիայ և ՚ի կաքաւել , հաճոյ էղև հերովդի . և բազմա
 կանացն . Մարի . 6 . 21 . մինչև 29 համար :

լուպինի իճրա եթտի : Պու պապտե հերովդես քեն
տինե հեր նե գատար զիյատե զիւ վե ըզալեթ կե
թիրտի իսե , գասավեթ եթմէսի իլե՝ օ գատար զիյ
ատե քենտինին աճիզ հալտե օլտուղինի պեյան եթ
տի , մատամ քի գասավեթ եթմէք աճիզ լիք պեյանի
տիր , զերա քիլե՝ քենտի ըեյինե մուղայիւ իշ գուհուր
ետիւպ՝ մենինե գատար օլամաորդինտեն գասավեթ ե
տեք : Պախուսուս հեր նե տիլեր իսէն վերիւրմ տեյու
վատ վե եեմին եթմէսի իլե ահմագլղինի պեյան եթ
տի , մատամ քի օ միսիլիւ վատ եթմէք ահմագլղ
նիշանի տիր : Թաաաճիւպ եթմէ , զերա շահվեթ ար
գուսի օ տեքեճէ ինսունը ֆիքրինի գափատըր , Թա
քի քենտի հագգըտե էլիլի ֆենայը ֆեքգ ետեմէզ
օլուր , նիճէ քի պի նամուս հերովգիա տաթի պու մի
սիլիւ ֆենայե գատեմ պասուպ ինթիգամ ալմագ
գաստի իլե՝ քենտի գըզընք տեվեթտեն մահուամ եթ
տի , զերա հերովդես նըսֆ փատիշահլընե տեկին ա
նե վատ եթմիշ իքեն , զայրի շէյ տիլեմէկե ըուխեթ
վերմէլիւպ՝ ֆեգաթ յովհաննէսին պաշընք տիլե տեյու
թենպիհ ետեք : Պեօյե տիր նեֆսանիլեթ իւզրե օլան
ատեմին հալի , ախերինե էյի օլմասըն տեյու , քենտի
քետերինե իրթիքեապ ետեք : Հերովգեա պու զատ
տարըղի եթտի քի՝ յովհաննէսին իթապընտեն խելաս
օլուս , վե լաքին յովհաննէսին պու սուրեթ իլե հօւ
մէսի զահիր օլտուգտե , ալեմին լիսանընե տիւշիւպ
տահա զիյատե ըզիլ օլտու :

Պալատե զիքր օլտուղի մենվալ իւզրե՝ աաաքեալար
քի վազ եթմէկե կիթմիշ իտիլեր , օ վագըթ կափաու
նաուամ ալտեթ ետիւպ՝ ճեմաեթե հեր նե քի Թա
լիմ եթտիլեր իսե՝ ճիւմէսինի յիսուսա նադլ եթտիք
լերինտե , անլերի ալուպ կեմի իլե կիտեր բեթապիդա
նամ մեմէքեթին շեօլունե , քի անտե մաֆիճէ պիր
աղ ըահաթ ետելեր , զերա վազ տիլնեմէք արգուսի

իւն՝ օ տէրէ՛ճէ՛ քիւլլիյէթլի ճէմաէթ կիտիւպ կէլոր
 իտի անլերին եանընէ , թա՛ քի եքմէք եէմէ կէ տախի
 վագըթ պուլամաղ իտիլեր : Նի՛ճէ՛ քի յիսուսուն կէմի
 իլէ կիթտիկինի ճէմաէթ կեօրիւպ՝ վէ հանկը դարա-
 ֆա կիտէ՛ճէ՛կինի ֆէհմ հտիւպ՝ հէր եհրտէն սիւրիւ
 իլէ եայտն կիտէրէք անտէն եվվէլ վարքը իտիլեր ա-
 նըն կիտէ՛ճէ՛կի մահալէ . չօգլերի տախի սայիր մահալ-
 լէքտէն տուլուպ կէլմէկ իլէ՛ զայէթ չօգ ճէմաէթ
 պիլրիքիր անտէ : Յիսուս կէթիտէն չըգուպ անլերի
 կեօրտիւքտէ , քի չօպանսըղ գօյուն միալի իտիլեր .
 մէրհասմէթ հտիւպ վաղ հտէր անլերէ , վէ անլերին
 ճիւմէ խասգէլերինի էյի հտէր :

Նազար գըլ յիսուս եֆէնտիմիղին ինայէթինէ . զիրա
 վաղ հտէրէք անլերի բուհանի դաամ իլէ տօյուրուպ՝
 խասգէլերինի էյի եթտիքտէն մատէ , ճիսմանի դաամ
 տախի եհտիրմէք միւրատը արլիյէսի օլմաղ իլէ , վաղի
 նի ուզատըր . վէ ջիւնքի ճէմիլիյէթ զայէթ չօգ իտի ,
 պախուսուս քի շէնլիքտէն ուզագ գըր մահալտէ ի-
 տիլեր , նէրէտէն եքմէք ալալմ . քի եհսինլեր տէյու-
 վիլիպպոսա սիւալ եթտի : Պէլլ՝ քէնտի պիլոր իտի նէ
 եափաճաղինի , վէ նէ սուրէթ իլէ օ գատար ճէմիլի-
 լէ եէմէք եհտիրէ՛ճէ՛կինի , լաքին անի թէ՛ճիւպէ
 եթմէք իջիւն պու սիւալի եթտի . օ տախի ճէվապ է-
 տէր քի՛ իբի եիւզ զուռ ուչուգ եքմէք քիֆայէթ եթ-
 մէզ անլերէ : Նիւղի վագըթ տախի կէջինճէ , աւուռ
 քիտըր կէլիւպ իզլն վէր ճէմաէթէ՛ քի շէնլիկէ վա-
 րուպ քէնտիլերինէ եէմէք ալընլեր , զիրա պուրատէ
 եէյէճէքլերի եօգ տըր տէտիքլերինտէ , ճէվապ է-
 տէր քի՛ անլերէ կիթմէք իգթիզա եթմէզ , սիլ վէ-
 րին քի եհսինլեր : Լաքին անլերին տախի եանլարընտէ
 եէյէճէք օլմատըղինտէն , օ գատար ճէմաէթէ՛ քի-
 ֆայէթ հտէ՛ճէք եքմէք նի՛ճէ՛ թէտարիք հտէլմ տէյու-
 ու միւլահազա պիլլէ տէրլեր քի՛ կիտիւպ իբի եիւզ

շուռուշուղ եքմէք արարմքի եէսինէր • յիսուս տէր
քի պագըն դաչ էքմէկինիզ վար • էմր օրտուղի իւզրէ
պագուպ՝ պիր ուշաղըն եանընտէ ֆեգաթ պէշ թանէ
արփա էքմէկի՝ վէ իքի պարզ պուլունուր • անդրէաս
անըն խապէրինի վէրիւպ՝ օ մըգտար ճէմաէթէ նէ օ
լաճագ տէտի իսէտէ (զիրա նիսա զայֆէսինտէն վէ
ջօճուգլէրտէն մատէ • պէշ պին գատար ատէմ վար
իտի) • յիսուս էմր էտէր քի սըրա սըրա էիւզէր՝ վէ էլ
լիշէր ատէմ ճիւմէսինի օթլուգ իւզէրինէ օթուրտա
լէր • Պէշ էքմէկի վէ իքի պաղլի կէթիրտիւպ ալըր
էլինէ • վէ սսիւմանէ նաղար էտէրէք օրհնել էտիւպ
տօղրար անէրի • վէ առաքեալներէ վէրիր • անէր տա
իի ճէմաէթէ վէրիւպ ճիւմէսի տօյունճայա տէգին
էէտիէր • զիրա յիսուս էֆէնտիմիզին օրհնութիւնու
իլէ պէշ էքմէք վէ իքի պարզ օ տէրէճէ արթուպ ջօ
ղալտը • թա՛քի օ գատար ճէմիյէթ իսթէտիքլէրի գա
տար էէյիւպ տօյտուգտէն մատէ • յիսուսուն էմրի իւզ
րէ արթան վարջալէրի ճէմէտիւպ՝ օն իքի տօլու զէմ
պիլ գալաղըրըրա ¹ • ճէմաէթ պու միւճիւղաթը էէօ
րիւնճէ • պու տըր սահի՛ճ վէյղամպէր քի տիւննայէ
կէլէճէք տիր տէյիւպ՝ անի փատիլա՛ճ էթմէք արղու
սինտէ օլտուլէր • վէ յիսուս անէրին ֆիքրինի պիլմէկ
իլէ էալընըզ կիտէր թէքրար տաղէ ² •

¹ Դարձան առաքեալն • և պատմեցին նմա զամենայն՝ զոր ա
րարին • և առեալ զնոսա՝ խուսեաց առանձինն ՚ի տեղի ա
նապատ՝ քաղաքի միոյ • որում անուն էր Բէթսայիւդա • և
Ժողովուրդքն իբրև գիտացին • գնացին զհետ նորա • և ըն
կալեալ զնոսա՝ խօսէր ընդ նոսա վասն արքայութեան նոյ • և
որոց պէտք էին բժշկութեան՝ բժշկէր • Դպի • 9 • 10 •
մինչև 17 համար • = Մար • 14 • 13 • = Մարի • 6 •
30 • = Յօհ • 6 • 5 •

² Յի իբրև գիտաց էթէ գալոց են յալիշտակէլ զնա • զի տրասցեն
զնա թագաւոր • քնաց վարձեալ ՚ի լեապն միայն • Յօհ • 6 • 15 •

Յն նման էմբի առաքեալներէ քի արթան հքմէք վարջա-
լերնի ճեմ հտիւպ սագլայուէր :

Ճ. **Ք**ենտինին գուտրեթքեանի օլտուղինի ճեմանեթ
ֆեհմ հտիւպ իթիգաթ եթսին տեյուլ : Ֆիհագիգան օ
անե տեկին չօգ միւճիւղաթ եթմիշ իտի , լաքին պու
տեֆա ճեմանեթ օ տեքեճե խօշանտը , թա՛ քի անի
վատիշահ եթմէք արզուսինտե օլտուլեր :
Նազար գըլ պուրատե իսրայել ճեմանեթինին հալնե ,
յիսուս միւճիւղաթ հտեք իտի քի՛ ճեմանեթ կեսրիւպ
իթիգաթ եթմէկ իլե , անլերի քենտի պի նիհայեթ ա
սիւմանի փատիշահլըղինին մէճտ ու սալթանաթընե
վասըլ հտե , վե լաքին անլեր ճիսմանի պիւլիւքիւք
արզուսինտե օլմաղ իլե՝ անի վատիշահ եթմէք իս-
թերլեր՝ քի անըն սայեսինտե քենտիլերի տախի շերեֆ
քեսպ հտելեր : Մեզպուրլերին ֆիքրի յիսուս մալիւմ
օլմաղ իլե , տերհալ իպրամ հտեք առաքեալներէ՝ քի
կեմիյե կիրիւպ գարջը դարաֆա կեչելեր , թա՛ քի քեն
տի ճեմանեթե իղին վերիւպ հերքես մեմէքեթինե կի
տե , զիրա անտէն այրըլմագ իսթեմէզլեր իտի , պաւ
խուսուս քի՛ քենտի ալահլըղինի վե գուտրեթքեաւ
նի օլտուղինի առաքեալներէ թեքրար պեյան հտե :
Զիրա ճեմանեթե իղին վերիւպ իրսալ եթտիկինտե ,
եալընդ տաղե չըգուպ ագչամա տեկին անտե տուայե
տուրուր , վե առաքեալներ քի կեմի իլե կիտեր իտիւ
լեր , անլերե գարջը շետիտ իւլզիւքար զուհուր հտե-
լեր՝ իկիրմի պեշ եախստ օթուղ միւ մըգտարի դըյըւ
տան այրըլտըղլերինտե , կեճե վագթի աղիւմ ֆըրթը-
նա տախի օլուպ զայեթ խեվի իւզրե իրեն , եարը կե
ճետէն սօնկրա՝ տենիլին տալկալերինին իւզերինտե
եիւրիւյերէք կիտեր իտի , վե նե վագըթ քի կե
միյե եագըն վարուպ անտէն սափուլուր կիպի օլտու :

առաքեալներ անի կեօրտիւքներինտէ , գալալներինտէ տէ,
 րէճէտէն խարիճ գօրգու տիւշերէք իւճէ սէս իլէ նիւ
 տա հտէրէր : զիրա անըն քիմօլտուղինի ֆերգ հտէ
 մէտիքներինտէն՝ զանս հտէրէր քի խէյալէթ տիր քէն
 տիլերինտէ կեօրիւնէն : Վէ յիսուս տէրհալ անէր իլէ
 սեօյլէյիւպ՝ ճէսարէթ հտին գօրգամայըն պէն իմ տէտի
 կինտէ , ճիւմէսինին գալպի միւսթէրիհօլարագ ճէս
 սարէթ քէսպ հթտիլեր իսէտէ , պետրոս ճէվապ է
 տէր քի՝ եւ սահիպ , հէէր սէն իսէն , էմր էթ պա
 նա քի սուլուն իւզէրինտէ եիւրիւյերէք սանա կէլէյ
 իմ : Վէ յիսուս կէլ տէտիլի հալտէ , կէմիտէն ինիւպ
 եիւրիւյերէք յիսուսուն եանընէ վարտը , ֆիամմա՝
 րիւզկեարըն վէ տալէալերին շիտտէթինտէն խէվֆ
 պիրլէ ֆիքրի թաղլիթ օլուպ՝ պաթմաղէ եիւզ դու
 թունճէ , եւ սահիպ խէլաս էյլէ պէնի տէյու նիտա
 հտէր : Ֆէհմ էյլէ , պետրոս թամ իթիգաթ իւզրէ
 իքէն , ազիմ ճէսարէթ իլէ տալիւլերի փայիմալ է
 տէրէք սերպէսթ եիւրիւյիւպ կիտէր իտի , իթիգա
 թինէ նօգսան կէթիլինճէ , տալիւլար տախի իղասաթ
 տէն չըգուպ՝ անը դարգ էթմէք արզուսինտէ օլտու
 լէր , վէ լաքին թէքրար իթիգաթընը տօղրուտուպ՝
 յիսուսուն գուտրէթինտէ ումուտ պիրլէ նիյաղ էթտի
 կինտէ , էէնէ իղասաթ էթտիլեր : Չիրա յիսուս՝ թա
 զիր սուրէթի իլէ՝ նիջիւն շիւֆհէյէ վարտըն իմանը
 նօգսան (թերահաւատ) տէյերէք ֆիւհալ էլինի ու
 զատուպ անի դութտուղինտէ , խէլաս օլտու :
 Պու պապտէ նազար գըլ յիսուս էֆէնտիմիլին ճիւմ
 լէյէ գատըր գուտրէթի ազիմէլերինտէ , զիրա տէկիլ
 քի եալընը քէնտի գարատէ եիւրիւր կիպի սու իւ
 զէրինտէ եիւրիւտիւ , իլլա քի անըն էմրի իլէ պետ
 րոս տախի եիւրիւր : Վէ յի քի կէլիւպ կէմիլէ չըգ
 տը , անիտէ ըիւզկեար տախի թէսքին օլարագ՝ տէնիղ
 ասուտէ հալ քէսպ էթմէկ իլէ կէմիտէ օլանէր զայ

էթ հէյպէթ իւզրէ Թաաճիււ պ Էտէրէք՝ անէ սէճտէ
գըլուպ՝ իպնուլաճ օլտուղինի Թագրիր Էտէրէք . կէմի
տախի տէրհալ վասըլ օլտու կիտէճէքէրի մահալէ .
Պատէհու գարայա չըգուպ գէննեսարէթ էյալէթինէ
քի կիթտիլէր . էհալի անի Թանըլուպ ճիւմէ Էդրա
ֆա խապէր վէրիր . վէ անըն նէրէտէ օլտուղինի իշի-
տիւպ՝ խասդէլէրինի Էաթագլէրի իլէ կէթիրիրէր .
պախուսու հանկը .քեօյէ՝ շէհրէ՝ վէ շիֆթիկէ քի
կիտէր խտի , շիֆա պուլմագ արգուսի իլէ մարաղալէ,
րի Էօլ իւզէրինէ գօյարագ նիյալ Էտէր իտիլէր՝ քի
պարէ անըն Էսվապընըն փէշինէ տօգուկալէր , վագաա՝
օ՝ քի պիր տէֆա տօգուկաա , խէրաս օլտու ¹ :
վէ չիւնքի պաշատէ զիքր օլտուղի մէնվալ իւզրէ՝ պէշ
էքմէկի վէ իքի պալըղը չօղալտուպ՝ օ գատար քիււ
վիյէթի ճէմիյէթի տօյուրտու , Էրթէսի կիւն կափաու
նաոււմա կէլտիքտէ , ճէմաէթ անի արայուպ պուււ
տուգլէրինտէ , պու տէֆա ըուհանի հայաթ վէրիճի՝
նիմէթ՝ սուրբ պատարագըն խորհուրդունուն հագգըն
տէ . անի քի սօնկրա սապիթ Էտէճէք խտի , տիկէր
կեսն մանասը իլէ՝ վէ .քէնտիինի Թէքմիլ ալլաճ վէ
Թէքմիլ ինսոն օլտուղինի , պախուսու քէնտինէ իթի
գաթ Էտէրիլէրի . պի նիհայէթ Էօմիւրէ վասըլ Էտէ
ճէկինի պէյան Էթտի . նիճէ քի Էազար մահայինտէ ² :
'Էազար գըլ պուրատէ փարիսեցիլէրին վէ դպիրլէրին
քէսթիւլիւկինէ . զերա յիսուսուն Էթտիկի միւճիււ

1 Եւ տիպեաց վաղվաղակի զաշտկերտոն մտանէլ 'ի նաւ՝ և յա-
ռաջէլ յայնկոյս . մինչ ինքն զժողովուրդոն արձակեսցէ , և իբ-
րև արձակեաց զժողովուրդոն , ել 'ի լեաուն առանձինն կալ
յաղթու . . . և նաւն մեկնեալ էր 'ի ցամաքէն բազում աւ-
ազարիսօք ծփեալ յալեացն . բանգի ընդդէմ էր հողմն , և 'ի
շորրորդ պահու գիշերոյն եկն առ նոյն գնալով 'ի վն ծովուն .
Մատ. 14 . 22 . մինչև 36 համար : = Մարկ. 6 . 45 . = Յոհ. 6 . 16 .
2 Յոհ . 6 . 22 . մինչև ցվերջ գլխոյն :

զաթերի չէմանթ կեօրիւպ՝ շայեթ խօշանարագ մն
 նի փատիշահ եթմէք իսթէտիւր իսէտն , անէր հաս
 սէտ պիւրէ անի հօտիւրմէք արզուսնտն օլտուրն ,
 օճախտն պալատն մեղքիւր միւճիւզաթըն իւզերիւ
 նէ , երուսաղէմ էյալէթինէ կիթմէյիւպ՝ գալիւեա դա
 ռաֆլէրինտն կեզէր իտի¹ , լաքին տեղիւ քի անլէրտն
 խէվէթ եթտիկլինտն , իլլա քի խոջտ չըդաճագ վագթի
 տահա կեմիւ շմատըղլինտն : Օ՝ վագթը երուսաղէմ
 տն պաղը փարիսեցիւր վէ դպիրէր յիսուսուն Եանը
 նէ կեմիւ շուպ՝ վէ պաղը առաքեալար քի էլլէրինի
 Եայգամատան դաամ հտէր իտիւր , անի կեօրիւպ՝ յի
 սուսա տէրէր քի , սէնին շալիրալէրին նիլին իթիւ
 եարլէրին վասիյէթինի թէրք պիւրէ՝ էլլէրինի Եայգա
 մատան դաամ հտէրէր : Պու պապտն յիսուսա պէ
 հանէ պուլմագ իսթէտիւր , զիրո՞ Եահուսիւր տի
 շարտն կեղիւպ էվէ կիրտիքլէրինտն , էլլէրինի Եայ
 գամատան դաամ հթմէտիքլէրինտն մօտն , սօֆրա
 իւզէրինտն տախի չօգ տէֆա էլլէրինի Եայգարէր ի
 տի , քէզա գատէհ՝ քեասէ՝ սահան՝ թէնճիրն՝ գա
 զան՝ վէ սէրիւրէրի (մահիճ) տախի Եայգար իտիւր :
 Վագաա պու խուսուստն նօմօստա պաղը թէնպիհ
 պուլունուր իսէտն , փարիսեցիւր կեոյա նօմօս զայ
 ընթինտն օլուր կիպի՝ լեազիմէտն խարիճ անի աղը
 լատուպ՝ ալլահըն թէնպիհինտն զիյատն իլթիւեարէ
 ըին վասիյէթինէ տիգաթ հտէր իտիւր , օճախտն
 անլէրին հագսըղ օլտուղլինի՝ կեռէք ազիւ քիթապտն
 վէ կեռէք թէմսիւ իլէ յիսուս զահիր եթտի² :

- 1 Յետ այսորիկ շրջէր յն՝ գալիւեա . քանզի ոչ կամէր ՚ի հրէ
 աստանի շրջիւ . զի խնդրէին զնա հրէայքն ոպանանել : Յօհ. 7 .
 2 Եւ ժողովեցան առ նա փարիսեցիքն՝ և ոմանք ՚ի դպրացն ,
 որք եկեալ էին յեհովէ . և տեսեալ զոմանս յաշտիւրտացն ան
 տի , զի խառնակ ձեռօք՝ այս ինքն է անլուայ ուսէին հոջ ,
 բամբաւեցին . Մարգ. 7 . մինչև 23 համար : առ Մարգ. 15 .

Անտէն տիւրոս վէ սիգօն նամ մէմէքէթէրին դարաշէ
 ւէրինէ քի կէլտի , անտէ պիր էվէ կիրիւպ քէնտինի
 քիմնէյէ պէյան էթմէք իսթէմէզ , լաքին անըն կէւ
 տիկի տէրհալ զահիր օլտու : Նիճէ քի անտէ փիւնիկ
 տէմէկ իլէ մարուֆ սիւրեանի միլէթինտէն քանանը
 պիր նիսա քի անըն գըզը մէճնուն իլէթի իլէ ղայէթ
 էզէյէթէ կիրիֆթար օլմուշ իտի : յիսուսուն կէլտիկի
 նի իշիտիւպ մէրհամէթ էլլէ պանա դաւթին օլտու
 եւ սահիւպ տէյու նիյազ վէ նիտա էտէր քի գըզընը
 էյի էտէ : Յիսուս անէ ճէվապ վէրմէտի իսէտէ , մէզ
 պուրէ սէսինի քէսմէտիկի հալտէ , շակիրտլէրի տէր
 ւէր քի եօլ վէր անէ , զիրա արտըմը սըրա ֆիղան է
 տիյօր , յիսուս տէր քի ախէր մահալէ իրսալ օլուն
 մատըմ , իլա քի իսրայէլ միլէթինի գայպ օլմուշ գօյ
 ունէրինէ : Օլ պապտէ մէզպուրէ կէլիւպ անէ սէճոն
 գըլարագ , եւ սահիւպ եարտըմ էյի պանա տէյու թէք
 րար նիյազ էթտիքտէ , ճէվապ էտէր քի պըրագ էվ
 վէլա չօճուգլէր տօյսուլէր , զիրա անիւրին էքմէկինի
 ալուպ քէլիւրէն աթմագ էյի տէկիլ տիր :
 Ֆէհմ էյլէ պուրատէ մէզքիւր նիսանըն իթիգաթըն ,
 զիրա յիսուս անըն մաթլուպինի իճրա էթմէյիւպ տէ
 ֆաթէն ճէվապ վէրմիշ էքէն , օ եէնէ գաթի ումուտ
 օլմայարագ թէքրար պէ թէքրար նիյազէ մէշըու օ
 լուր իտի , թա քի միւրատընէ վասըլ օլա : Վէ սուրէթի
 ախէր իլէ նիյազընըն գապուլ օլունմայաճաղին պիլ
 մէկ իլէ յիսուսուն ճէվապընը թաստիք էտէրէք , պէ
 լի քէրիէր տախի քէնտի սահիւպլէրինի սօֆրասընտէն
 տիւշէն էքմէք փարչալէրի իլէ կէշինիլէր տէյինճէ ,
 յիսուս անըն իթիգաթընըն պիւլիւք օլտուղինի պէյան
 էտիւպ նիճէ քի իսթէր իսէն էօյլէ օլտուն տէտիկի
 հալտէ , անիտէ շիֆա պուլաու անըն գըզը ¹ :

1 Եւ ելեալ անտի յնի գնաց 'ի կողմանս տիւրոսի և սիգօնի :

Մար . 15 . 21 . մինչև 28 համար . = Մար . 7 . 24 .

Յն նման մէջքիւր քանալը նիսանն գըզնէ տէրհալ շէփալդ
վերմէտի :

Ճ. Երն իթիգաթընը ալեմէ պէյան էթմէք իջիւն .
զիրա էվվէլա ճէվապ վէրմէյիւպ՝ սօնէրա անի քէլփ
տէրէճէսինէ ինտիրտի իսէտէ , մէզպուրէ կիւճէնմէյ
էրէք թէքըար նիյազէ ճէսարէթ էթտիկիւտէ , թամ
իթիգաթ իւզըն օլտուղի զահիւրէ չըգառ , խուսուսա
քի պու պապտէ իսրայէլտէն էվվէլ փութփէրէսթլէ
րին յիսուսա իթիգաթ հտէճէքլէրի տուլուլուր :
Ձիւհադիգա յիսուս՝ ճիւմէ ինսանյէրին խէլասը իջիւն
կէլմիշ իտի : լաքին քէնտի լութփուհու էվվէլա իսրայ
էլէ՝ պատէհու փութփէրէսթլէրէ քէրէմ հտէճէք
օլմաղ իլէ ¹ , տէր քի պըրադ էվվէլա չօճուգլէր տօյ
սունէր , նիճէ քի սուրբ աւետարան էվվէլա իսրայէ
լէ , սօնկրա փութփէրէսթլէրէ վաղ օլունտու . ան
ճագ իսրայէլ միլէթի միւնքիւրի ինայէթ օլմաղ իլէ
յիսուսուն քէրէմիւտէն մահրում գալուպ՝ փութփէ
րէսթլէր ինայէթէ վասըլ օլտուլէր :

Պատէհու յիսուս թէքըար գալիւեա տէնիզինին գըլը
սընէ կէլտիկիւտէ , անըն հուզուրինէ պիր սաղըր վէ
տիլիզ ատէմ կէթիրիւպ՝ նիյազ հտէր իտիլէր քի էլ
գօսուն անըն իւզէրինէ : Ղէ չիւնքի՝ անտէ գալապալդ
չօգ իտի , յիսուս անի թէնհայէ ալուպ՝ փարմագլէրի
նի տըն գուլագլէրինէ կէթիւրիւր . վէ թիւքիւրիւպ
դութար անըն տիլինի . վէ ասիւմանէ նազար պիրլէ
ան հտէրէք աջըլ (Էփիաթայ) տէտիկի հալտէ՝ ա
նիտէ շիթա պուլտու իսէտէ , քիմսէյէ սեօյլէմէյին տէյ
ու թէնպիհ հտէր անլէրէ . վէ լաքին անլէր տահա
գիլատէ սեօյլէր իտիլէր , պախուսուս զայէթ իլ զայէ

¹ Որ զառաջնադարգէի քո նշաւը ոչ խնայեցեր ընձեռել շան
հովուասիւրի . Հոգ . 15 :

միւթեհայիր օլտուգւերինս պինայէն տերեր քի , հեր
 շէյի եյի իշէտի պու , զերա սաղըրլէրին գուլաղինի
 աշար , վէ տիւթիզլէրի սեօյլէտիւր ¹ :
 Ռիսուս պու միւճիւզաթը հիթիքտէն սոնկրա՝ տաղե
 չըգուպ օթուրտուղինտի , չօգ ճեմաեթ կէլուպ անըն
 եանընէ ճեմ օլուր , քի անլեր քէնտիլերի իլէ պերա ,
 պեր թօփալ՝ ամա՝ տիւթիզ՝ տամլալ՝ վէ տախի սայիր
 չօգ կեօնակեօն հմրաղը քիմէանլէրի կէթիլիւպ անըն
 խաքիւփայինէ պըրադըրլէր իտի , օ՝ տախի ճիւմէսինի
 եյի հիթիլքտէ , թաաճիւպ պիրլէ իսրայէլէն ալլահընք
 միւշէրրէֆի հտեր իտիլէր : Պու պապտէ ճեմաեթ օ
 տերէճէ իօշլտտը , թա՝ քի ի՝ չ կիւն տաղտէ գալուպ
 եէյիճէքլէրի նօգսան պուլտու իսէտէ , յիսուստան այ,
 ըլլմագ իսթեմէտիլէրինտէն , անըն աշգը իլէ գըր
 վէ եապան չեօլտէ տուրուր իտիլէր :
 Նազար գըլ պուրատէ յիսուս հիքնտիմիզին ինայէթի
 նէ , զերա ճեմաեթին նէվալէսի թիւքէնտիլի քէնտիլ
 նէ մալիւմ օլմաղ իլէ , առաքեալլէրի չաղըրուպ՝ աճա
 ըմ պու ճեմաեթի , զերա իւջ կիւն տիւր եանըմտէ
 տիրլէր , վէ եէյիճէքլէրի եօգ տըր , անլերի աճ իր
 սալ հիթմէք իսթեմէմ՝ քի օլմայա եօլտա աճըգտէն
 գայիֆլէնէլէր , զերա անլերին պաղըլլէրի ուզագ մա
 հալտէն կէլիլ տիրլէր տէտիկինտէ , ճեմապ ետերլէր
 քի՝ պու չեօլտէ օ՝ գատար ճեմաեթի տօյուրմաղէ եք
 մէք նեքիտէն պուլուսուր : Վագաւա՝ յիսուս մուգատ
 տիւմ պէշ եքմէկ իլէ պէշ պիւն ատէմի տօյուրտուղին
 տէ՝ (նիճէ քի եէթմիշ սիւալտէ զիքր օլտու) քէնտի
 գուտրիթիւի պէյան հիթտի , վէ լաքին մէզպուրլէր
 անի միւլահազա հիթմէյիւպ՝ վէ նէ սուրէթ իլէ չեօլ

1 Եւ էլէալ միւսանգամ ՚ի սահմանացն տիւրոսի և սիւօնի . և
 եկն ՚ի ծովէզրն գալիլեացուց ՚ի մէջ սահմանացն ՚ի գեկապօ
 վիս : և բերին առաջի նորա խուլ մի և համար . և աղաչէին ,
 զի ձեռն գիցէ ՚ի վր նր . Մարի . 7 . 31 . մինչև 37 համար :

մահալտէ օ գատար ճեմանէթէ եքմէք եկտիրէճէկէն
տախի ագըլէրի երմէյերէք՝ պու միսիլլիւ ճեվապ եթ
տիլէր խստէ , գաջ եքմէկէնիզ վար տէյու սիւալ է-
տէր : Պէլի անէ մալիւմ իտի քի գաջ եքմէքլէրի վար
տըր , լաքին քէնտի գուտրէթինի թէքըար պէյան եթ
մէք իշլեն պու սիւալի եթտի : Վէ մէզպուրլէր՝ եկտի
եքմէք վէ ճիւղի պալդէ վար տէյու թագըրի եթտիք
լէրինտէ , ճեմանէթի եեր իւղէրինէ օթուրտուպ՝ եկտի
եքմէկի վէ պալդը ելինէ ալուպ շիւքը հտէր , վէ տող-
րայուպ վէրիւր առաքեալէրէ , անլէր տախի վէրիւրէր
ճեմանէթէ (քի նիսա գայիթսթինտէն վէ չօճու գլէրտէն
մատէ տէօրթ պին առէմ՝ միգտարի վար իտիլէր) , վէ
ճիւմէսի խթէտիքլէրի գատար եկտիքտէն սօնկրա ,
եկտի զէմպիլ տօլու՝ արթան փարչալէրի գալտըրըրլէր
քի պու միսիլլիւ աղիւմ միւճիւզաթ ունուտուլմասըն :
Պատէհու յիսուս՝ ճեմանէթէ իզին վէրիւպ կիթտիքլէ-
րինտէ , տէրհալ առաքեալէր ին պէրապէր կէմիլի
նիրիւպ՝ կէլիւ մագդաղեա նամ մէմէքէթէ գարիպ
դաղմանուլեա տէնիլէն մահալին գարաշընն¹ : Անտէ
պուլունան փարիսեցիլէր վէ սադուկեցիլէր եանընէ կէ-
լիւպ՝ անըն իլէ մուսվէրէ (վիճել) հտէրէք՝ մաթլուպ
հտէրլէր քի կէօյտէն նիշան վէ հլամէթ կէօստէրէ ,
կէօյա տէսէք իսթէրլէր քի մէսիհ օլտուղինէ նիշան
վէ տէլալէթ՝ պու գատար միւճիւզաթ հտէր իսէն ,
ասիւմանտէն տախի պիւր հլամէթ կէօստէր : Ֆիւամմա՝
մէզպուրլէրին Ֆիքրի տէկիլ քի անըն մէսիհ օլտուղինի
անկալուպ իթիգաթ եթմէք իտի , իլա քի անի թէճ
րիւպէ եթմէք , օ հճիլտէն ճեվապ հտէր քի ագլամ

¹ Եւ գնացել անտի յնի , եկն ՚ի ծովէզն գալիլեացուց . և ե-
լեալ ՚ի լեառն՝ նստէր անդ : մատեան առ նա ժողովուրդք լա-
զումէ՝ որք ունէին ընդ իւրեանս , կաղս՝ կոյրո՝ համերս՝ միա-
կողմանիս . և օյլս բազումս . և ընկեցին զնա առ ոտս նր՝ և
բժշկեաց զնս . Մար. 15. 29. մինչև 39 հոմար . = Մար. 8.

վագթի ասիւման դըրմըը կեօրիւնտիւկինտէ , տէրսի-
 նիւ քի հէվա աչբգ օլաճագ տըր , սապահ վագթի
 հիւզն (տրտմութիւն) վէ փուս ին գըղարտըղինտէ ,
 գայ (մըրիկ) օլաճագ տըր , ըույն ասիւմանի թէճէս
 սիւզ էթմէկէ դատըր օլուպի պու վագթին նիշանընը
 պիլմէկէ նիճէ գատըր օլամազընը : Յիւհագիգա՝ է
 կէր աղիզ քիթապա նաղար էթսէլէր իտի , գատըր է
 տիլէր անըն միսի հ օլտուղինի թանըմաղէ (պու խու-
 սուստէ նաղար էյլէ ալթմըշ շէքիզ սիւալէ տախի) :
 Պու ճէվապ անլէրէ հէր նէ մըգտար իթապ օլտու ի
 սէտէ , անլէրին քեօթիւ ֆէյիլտէ օլտուգլէրին տախի
 զահիլէ չըգարմագ . իչըն առաքեալլէրէ տէր քի՝ պու
 շէրիւ վէ զինաքեար միլլէթ նիշան տիլէր , նիշան վէրիւ
 մէսին անլէրէ , իլա քի յօնան փէյղամպէրին նիշանը :
 Վագաա նիճէ քի յօնան՝ իւշ կիւն իւշ կէճէ պալըղն
 գարնընտէ գալուպի տիշարը չըգտըղինտէ մուսուլ է
 հալիսինէ նիշան օլտու , քէզա յիսուս՝ իւշ կիւն իւշ
 կէճէ տէրունի գապըրտէ գալուպի՝ վէ սօնլրա գըլա
 մէ ալուպ նիշան օլաճագ իտի իսրայէլ միլլէթինէ :
 Օիսուս պու ճէվապլէրի սեզլէտիքտէն սօնկրա անլէ-
 րի պըրագուպի՝ վէ թէքըար առաքեալլէր ին կէմիյէ
 կիրիւպի գարը գարաֆա քի կէչէր իտի , թէնպի հ
 տէր անլէրէ քի փարիսեցիլլէրին՝ սաղուկեցիլլէրին՝ վէ
 հէրովգիանոսլէրին խամուրլէրինտէն սագընալլէր :
 Յիսուս պուրստէ մէզպուրլէրին քեօթիւ թալիմաթ
 լէրինի (աղանգ) տիկէրկէօն մանասընտէ խամուրա
 թէշպի հէթտի իսէտէ , առաքեալլար զանն էտէրլէր
 քի՝ անլէրին էքմէկինտէն էէմէսինլէր տէյու պու թէն
 պիհի էթտի , պախուսուս քի՝ կէմիյէ կիրտիքլէրինտէ
 էքմէք ալմաղա ունութմուշ օլուպի՝ էանլէրինտէ ֆէ-
 գաթ պիւր սօմուն վար իտի : Յիսուս քի էքմէք իչըն
 թէնպի հէթտի , էքմէք ալմատըգլէրի հէնիզ ֆիլիւ-
 լէրինէ կէլուպ պիւրի պիւրինէ տէրլէր քի՝ էքմէք ալմա

տեղ : Մէջպուրէրին Ֆիքրի յիսուսա մալիւմ օլմաղ ի
լէ , էքմէկինիղ եօգ տըր տէյու նէ միւլահապա հտէր
սինիղ գալիլի իմանլէր տէյերէք թաղիր հտէր , ղերա
մուգատտեմ պէշ էքմէկ իլէ պէշ պին ատէմի , վէ եէ
տի էքմէկ իլէ տեօրթ պին ատէմի տօյուրտուղինի Ֆիքր
էթմէտիլէր : Վէ յիսուս՝ պու պապտէ ատէթա էքմէք
հազգընտէ սեօյլէմէտիլինի թէքրար պէյան էթաթ
տէ , անկարլէր քի փարիսեցիլէրին վէ սաղուկեցիլէս
րին քեօթիւ թալիմաթլէրինտէն սաղընուպ իհթերաղ
էթմէք իշիւն սեօյլէտի ¹ :

Յիսուս կէմիտէ պու միսիլիւ քէլամլէր էթաթտէն
սօնկրա , բէթսայիղա նամ մահալէ կէլտիքլէրինտէ ,
անըն հուզուրինէ պիր ամա կէթիրիւպ նիյաղ հտէր
լէր քի անի էյի հտէ : Յիսուս անըն էլինտէն դու
թարագ գասապատան տիշարը չըգարուպ կեօզլէրինէ
թիւթիւրիւր , վէ էլինի անըն իւղէրինէ գօյուպ՝ պիր
շէյ կեօրիւրմիւսին տէյու սիւալ էթաթիկնտէ , ճէվապ
հտէր քի ինանլէրի կեօրիւրիւմ քի աղաճ միսալի կէ
զէրլէր , թէքրար էլինի անըն կեօզլէրինին իւղէրինէ
գօմաղ իլէ մէղպուր շիֆա պուլտու իսէտէ , թէնպիհ
հտէր քի շէնլիկէ կիրմէյիւպ էվինէ կիտէ , վէ էկէր
շէնլիկէ կիրիւր իսէ տախի՝ քիմսէյէ սեօյլէմէսին ² :

Ֆէհմ էյլէ յիս պազը տէֆա եալընղ քէլամ իլէ միւ
ճիւղաթ հտէր իտի քի՝ ալահըլընը զահիր հտէ , պա
զէն տախի հարէքէթ իլէ քի՝ ինանլըղինի պէյան հտէ :
Պատէհու առաքեալէր իլէ պերապէր բէթսայիղա
տէն չըգուպ՝ փիլիպպեա կեսարեա նամ մէմլէքէթին
դարաֆէրինէ քի կէլիր իտի , ինսուրէր քէնտիստէն

¹ Եւ մատուցեալ փարիսեցիքն և սաղուկեցիք փորձելով խնդ
բէին ՚ի նմանէ՝ նշան յերկնից ցուցանել նոցա , Մար . 16 .
մինչև 12 համար : = Մար . 8 . 11 .

² Գրան ՚ի բէթսայիղա . և ածեն առաջի նի կոյր մի . և աղա
լէին զնա՝ ղի մերձեսցի ՚ի նա . Մար . 8 . 22 . մինչև 26 համար :

Եթե իւրիւն՝ քիմ տիր տերեր տեյու Եօլտա սիւալ Ե՞
 տեր անէրէ , մէզպուրէր ճէվապ Ետիւպ , պազըսը՝
 յովհաննէս մկրտիչ , պազըսը՝ Եղիա , վէ պազըսը Երեմ
 միա , Եախօտ մուգատտէմէրտէ օլան փէյղամպէրէր ,
 տէն պիրի գըլամ ալտը տէտիւր իսէտէ , սիզ նէ տէր
 սինիզ տէյու քէնտիլէրին տախի սիւալ Եթտիլի հաւ
 տէ , անըն մեսիհ՝ վէ իպնուլահ օլտուղին՝ սիմօն պետ
 ռոս (Ճիւմէ առաքեալներին դարաֆընտէն) Թագրիր
 Էտէր , Սնազ՝ տէկիլ քի քէնտի դապիաթը իւն պու
 Թագրիրի՝ Եթմէկէ գատըր օլտու , իլա քի փէտէր
 ուլահըն իհամը իւն , օ Եճիտէն յիսուս անէ մութու
 վէրիւպ տէր քի՝ սէնախ գայա (վէմ) , զիրա պետ
 ռոս՝ գայա տէմէք տիր , վէ քէնտի քիլիսէսինի անըն
 իւզէրինէ պինա Ետիւպ՝ ճէհէննէմին գուվէթի անի
 ալթ Եթմէյէ տէյու սիճիլ Եթտիքտէն մատէ , մէլէ
 քիւթ ի սէմավաթըն միւֆթահինի (փախնք) տախի
 վատ Էտէր անէ քի՝ զէմնտէ քիմի պաղէր իսէ , սէ
 մատէ պաղէնսին , վէ քիմի չեօզէր իսէ , չեօզիւսին :
 Պու միսիլիւ ըուհանի հիւքմ տէկիլ քի Եալընըզ պետ
 ռոս , իլա քի Ճիւմէ առաքեալներէ տախի վէրիտի :
 Նիճէ քի պէյան տըր (Մատ . 18 . 18 . = Յօհ . 20 . 23) :
 մատամ քի անէր տախի մէզքիւր Թագրիր միւճիւս
 պինճէ իթիգաթտէ պի գուսուր իտիւր :
 Փիլհադիգա առաքեալներ՝ անըն մեսիհ օլտուղինի
 Թագրիր Եթտիլէր իսէտէ , քիմսէյէ սեօյլմէյէլէր
 տէյու՝ ղայէթ տիգաթ պիրլէ Թէնպիհ Եթտիքտէն
 սօնկրա , Երուսաղէմէ կիտիւպ՝ ճէմաթին քահա
 նայապետէրինտէն՝ դպիրլէրինտէն՝ վէ իսթիւարլէրին
 տէն չօդ Եզիլիթ չէքիւպ Եօլէճէկինի տախի պէյան
 Էտէր քի , խաչա չըգուպ Եօլտիւկիւնտէ՝ իթիգաթլէ
 ըինէ խելալ վէրմէյէլէր , զիրա ինսանը կիւնահտէն խէ
 լաս Եթմէք իչիւն պիւրիզա Երուսաղէմէ կիտիւպ սիյ
 ասէթ չէքէրէք Եօլէճէք իտի : Պու խուսուպտէ ա

աւաքեալներին ազիմ գասալեթ ետեճեկի աշիբեար օլա մաղ իլե՝ թէսէլա քէսպ եթսինէր տէյու՝ իւջ կիւն՝ տէն սօնկրա գըլամէ ալաճաղինի տախի դահիր եթտի , Լաքին պետրոս քի անի զայեթ չօգ սեվեր իտի , անըն սիյասեթ պիրե եօլեճեկինի իշիտիւպ՝ վէ նէ ճիհեթ տէն պու իշ օլաճափ տըր տէյու՝ տահա ագը երմէ տիկինտէն , եա՝ սահիպ հաշն քի սանա պու միսիլլիւ շէյ օլա տէյերէք միւնաղաւթ եթտիկի հալտէ , (թաղիրէ միւսթահափ օլտու , զիրա յիսուս քէնտի ինայեթ ինէ մէպնի ինսանըն խէլասը իջիւն եզիյեթ չէքերէք եօլեճեկինի սիճիլ եթմիշ իքէն , պու իշ սանա օլմասըն տեմէք անըն ըէյինէ մուղայիր իտի , վագաա մէզպուր պու խուսուտտէ՝ ալլահըն ըէյինէ մուվաֆըգ օլանը ֆիքը եթմէյիւպ , ֆեգաթ ինսանըն ըէյինէ մուվաֆըգ օլանը ֆիքը եթտի ¹ :

Պետրոս պու միսիլլիւ թաղիր իշիտիւպ զայրի ճէվապ եթմէտի իսէտէ , չօգ ճեմաեթ քի անտէ պիրիքմիշ իտի , յիսուս անլերի վէ առաքեալների եանընէ չաղըրուպ տեր քի՝ եկէր պիր քիմսէ պէնիմ արտըմնըրա կէլմէք իսթէր իսէ , նէշսինի ինքեար ետերէք տայիմա քէնտի սալիպինի (թաջ) տլուպ կէլին պէնիմ իշիմէ ² : Ֆէհմ էյլէ , պետրոսուն մուհապպեթի յիսուսա զայեթ չօգ օլմաղ իլէ , անըն եզիյեթ չէքեճէկինի իսթեմէզ , վէ Լաքին յիսուս՝ տեկիլ քի եալընըզ քէնտինին եզիյեթ չէքեճէկինի , իլա՝ քէնտի արտըսըրա կիթմէք իսթէյէնին տախի՝ ճիսմանի արզուլերի

¹ Եւ եկեալ յի՛ն կողմանս վիճիպպեայ կեսարեայն , հարցունէր ցաշակերտսն՝ և ասէր . զո՞ ոք ասէն զինէն մաղիին՝ թէ ի՞նչէ որբի մարդոյ . Մարկ . 16 . 13 . մինչև 23 համար : Մարկ . 8 . 27 : = Ղուկ . 9 . 18 .

² Եւ կոչեալ առ ինքն զԺողովուրդն աշակերտօքն հանդերձ՝ առնէ ցնո՞ . եթէ ոք կամի գալ զինի իմ , ուրասցի զսնձն իւր . և բարձցէ զիսալ իւր՝ և եկեսցէ զինի իմ . Մարկ . 8 . 34 .

Թե՛րք պի՛րէ՛ տիւնեաւոյ զուհո՛ւր էտէն սըղընթըյն՝
ստպր էթմէկէ պօրճըւ օլտուղինի պէյան էթտիքտէն
մատէ , նէֆսինի իպգա էթմէկէ միւրատ էտէն , անի
գայպ էտէ , վէ պէնիմ իչիւն գայպ էտէն՝ իպգա է-
տէ , նէֆայիտէ ճիւմլէ տիւնեալը գազանուպ նէֆ-
սինի գայ էթմէք . զերա ինսան նէֆ վէրմէկէ գաւորը
օլապիլի՛ր՝ քի . քէնտի նէֆսինին խէլասընէ պէտէլ օլա
տէյու սիճիլ էթտի ¹ :

Ֆիլհագիգա՝ նէ մէնֆայէթ վար տիւնեա սէֆասընտէ
վէ պիւլիւքիւկինտէ , քի անլէր Թէմէլիզ օլուպ
ըիւզկէար միսալի կէչտիքլէրինտէն մատէ , ախրէթտէ
տախի ինսանըն էպէտ իլ էպէտ սիյասէթ իւզըն Թէք-
տիքիյէթինէ պատի օլուրէր : Ճիւմնի իտարէ խու-
սուսինտէ իզթիզա էտէնլէրի էտինմէք խէղա տէկիլ
խէտէ , լեազիմէսինտէն զիյատէ անլէրէ մէյլ էթմէք՝
սէֆայէթտէն վէ . քիպիրլիքտէն հասըլ օլմաղ իլէ ա-
զիմ խէղա տըր : Ալլահ ինսանէ նաֆագա թային էթ-
տի՝ քի աչըգտան էօլմէսին , էսվապ վէրտի . քի էտէ-
պինի էօրթսիւն , սօլուգտան վէ սըճագտան հըֆլ
օլմագ իչիւն էվ էսպիմագ տախի աւտէթ օլտու , վէ
լաքին ճօգ . քիմէսնէ անլէրի վէսիլէ վէ սէպէպ դու-
թարագ տէրէճէտէն խարիճ ճիւմնի մէվատլէրէ
տիգաթ պիրլէ արզուքէլ օլուպ ըուհանի Թարիգլէր,
տէն կէրի տուրմաղ իլէ , քէնտի ճանըր Թէլէֆ էտէր :
Վէ չիւնքի՝ պալատէ զեքր օլտուղի մէնվալ իւզըն յի-
սուս՝ սիյասէթ պիրլէ խաչա չըգուպ՝ անէ Թապի օլ-
մագ իսթէյէնլէր տախի՝ անըն իսմի վէ մուհապպէթի
իչիւն տիւնեաւոյ կէօծակեօն էզիլիէթ չէքէճէքլէր ի-
տի , պու խուսուստէ քիմ . քի անի՝ վէ անըն . քէլամ

1 Ձի որ կամիցի զանձն իւր կէցուցանէ՝ կորուսցէ զնա . և որ
կորուսցէ զանձն իւր վն իմ , գտցէ զնա : զինչ օգտիցի մարդ-
թէ զաշխարհս նմ շահեսցի . և զանձն իւր տուժեսցէ . կամ
զինչ տացէ մարդ վրկանս ի անձին իւրոյ . Մոպ . 16 . 25 :

լերինի այլա սայարագ՝ արորսորա կիթմէզ իսէ , մահ
չէր կիւնիւ հերքեսին շերիյաթընը կեօրմէկէ կերոկին
տէ , անի տախի թէքտիր հտէճէկինի պէյան էտէր
քի ¹ , քէնտինէ թապի օլանլէր թէսէլա քէսպ է
տիւպ՝ օլմայանլէր խէվթէ տէրէք իսլահի նէֆա օլալէր :
Իմտի յիսուս էֆէնտիմիզին աշգընէ տիւնեատէ հէր նէ
մոգտար զիյատէ էլէմ վէ էզիյէթ ճէքէր իսէն , օ գա
տար զիյատէ շաղ ու մէսրուր օլ , մատում քի ախրէթ
տէ անըն պի նիհայէթ մէճտ ու սալթանաթընէ տա
խի իլճագ օլաճաղըն տէրքեար տըր ² :

Վազաա յիսուս՝ քէնտի մէճտինի ախրէթտէ ազիզլէրէ
պէյան էտէր իսէ տէ , անըն նիշանէսինի խաջա չըգմազ
տէն էվվէլ պու տիւնեատէ տախի ճիւզի պէյան էթ
մէք միւրատ էլլէտի քի խաջա չըգտըղինտէ իթիգաթ
լերինէ իւշալ վէրմէյէլէր , վէ անի քիմլէրէ մուսայեան
էտէճէք իսէ , օ վագթէ տէկին էօլմէյէլէր , թա քի
մէլէքիւթի իլահիյէսին գուվվէթի իւէ վիրուտ էթ
տիկինի կեօրէլէր տէյու սիճիլ էտէր ³ :

Սիւսլ 73 .

Յն՝ նէրէտէ պէյան էթտի քէնտի մէճտինի նիշանըք :

Ճ . Պիր էիւքսէք տաղըն իւզերինտէ , քի անըն իս
մինէ թաբօր տէնիլիր : Պուրատէ թէքմիլ օլտու թա
բօր վէ հերմօն սէնին իսմինէ շաղ օլսուկէր տէյու ա

¹ Զի որ յամօթ համարեացի զիս և զբանս իմ , զնո և որպէ
մարդոյ յամօթ արասցէ՝ յորժամ գայցէ փուռօք իւրովս՝ և
հօր՝ և հրէշտակաց սրբոց . Ղուկ . 9 . 26 .

² Եթէ չարչարանացն կցորդք լինիցիմք , և քառացն հաղորդք
լինելոց էմք . Հաօմ . 8 . 17 .

³ Եւ ասէ ցն՝ (յն) . ասէն ասեմ ձեզ , զի եր ոմանք ՚ի սո
ցանէ որք աստ կան , որք մի ճաշակեացն զմահ՝ մինչև տես
ցեն զարբոյութի նոյ էկեալ զօրութեամբ . Մարկ . 8 . 39 .

ղիզ քիթապտէ տէրճ՝ օլան սիճիլ՝ Գիրա նիճէ քի
հերմեն նամ տաղ՝ յորդանան նէհրին գարշը դարափըն-
տէ օլմաղ իլէ , յիսուսուն մկրտել օլտուղինտէ շաղ օլ-
տու , քեզա միւթէղայիր շէքիլ (պլակէրպ) օլտու-
ղինտէ , Թաբօր տաղը մէսրուր օլտու :

Վէ չիւնքի (պալատէ զեբր օլտուղի մէնվալ իւզրէ)
միլիպպեա կեսարիա դարափէրինտէ իքէն , քէնտի
ալլահլըշինին մէճտինի պազըլէրինէ պէյան եթմէկէ
վատ հտիւպ՝ օ վագթէ գատար անլէրին հօլմէյէճէ-
կինի սիճիլ եթմիլ իտի , վատինին իճրասը խուսուսին
տէ , ալթը կիւն՝ եախօտ սէքիլ կիւն պէյնիտէ (նի-
ճէ քի եազար զուկաս , գիրա մատթէոս վէ մարկոս
ֆեգաթ մէզքիւր վատին՝ վէ անըն իճրասընըն մապէյ-
նինտէ օլան կիւնլէրի սայմաղ իլէ , ալթը կիւն եազտը-
լէր : լաքին զուկաս , վատ՝ վէ իճրա օլտուղի կիւնլէրի
տախի սայմաղ իլէ , սէքիլ կիւն եազտը) , առաքեալ-
լէր իլէ պէրապէր մէզքիւր Թաբօր տաղըն եթէկինէ
քի կէլտի , պետրոսու՝ յակօբոսու՝ վէ անըն գտնտա-
լը յօհաննէսի ալուպ՝ օ պիր առաքեալլէրի անտէ պը-
րագըր : վէ իւջ առաքեալ իլէ մաֆիճէ տաղըն պա-
շընէ չըգուպ տուայէ տուրտուղինտէ , մէզպուրէրին
իւզերինէ ույգու աղըրլըղը վէ ույուշուգլուգ զու-
հուր եթտի իսէտէ , յիսուս միւթէղայիր շէքիլ օլա-
րագ չէհրէսի շէմն միսպի , հալապը տախի նուր կի-
պի պէյաղ , օ տէրէճէ ղայէթ զիյալէնիր , Թա՝ քի
գասարճըլէր գատըր օլանապէր հօյլէ աղարթմաղէ ,
պու միսիլիւ շէտիտ նուրուն շալգընտան ույանուպ՝
վէ յիսուս հֆէնտիմիզին մէճտինի կեօրիւպ՝ հատտէն
պիրուն շաղ ու մէսրուր իւզրէ իքէն , անըն եանընտէ
մովսէսի վէ եղիսյը տախի կեօրիւրէր , քի անլէր մէճտ
իլէ կեօրիւնիւպ՝ երուսաղէմտէ սիյասէթ պիրլէ անըն
խաջա չըգաճաղինտէն հօթիւրիւ սեօյլէր իտիլէր :

Պու պապոտէ յիսուսուն ճիւղէյէ հիւքմ էթտիկի զա՝
հիւր օլտու . զերա մովսէսի էօլիւլէրին մապէյնիտէն ,
վէ եղիայը ասիւմանտէն կէթիրտիր :

Եազար գըլ պուրատէ պետրոսուն հայինէ . օ քի
(եթմիշ իքի սիւայտէ զիքր օլտուղի մէնվալ իւզրէ)
յիսուսուն խաչա չըգաճաղինի իսթէմէտիկի իջիւն թա
զիր իշիթմիշ իքէն , պու տէֆա թէքրար օ ֆիքիրէ զա
հիւպ օլտու իսէտէ , օլմայա քի եէնէ թազիր իշիտէ
տէյու՝ մասալհաթը անըն ըէյինէ իհալէ էտիւպ տէր
քի՝ եա՝ սահիպ էյի տիր պիզէ պուրատէ օլմագ , է
կէր միւրատ էտէր իսէն իւ չ չաւորը եափալըմ , պիրի
սանա՝ պիրի մովսէսէ՝ վէ պիրի եղիայա , զերա յիսու
սուն մէճոնի կէօրիւպ զայէթ խօջանտըղինտէն , իս
թէր քի տայիմա անտէ ասուտէ հալ իւզրէ գալալէր .
մատամ քի եահուտիլէրին անէ խասիմ օլտու զինի պի
լիր իտի : Ֆիլամմա չիւնքի յիսուս՝ ինսանը կիւնահտան
խէլաս էթմէք իջիւն պիւ ըիզա խաչա չըգաճագ իտի ,
օ էճիլտէն մէզպուր պու խուսուստէ տախի նէ սեօյլէ
տիկինի պիլմէտի . զերա խէվֆ իւզրէ օլմուշ իտիլէր :
Պետրոս պու ճէվապը սեօյլէր իքէն , անիտէ միւնէվ
վէր պուլութ իւզերլէրինէ սաեէ (հովանի) օլարագ
պու տըր պէնիմ սէվկիւլիւ էվատըմ . անէ ըիզայըմ .
անի տիյնէյին տէյու պուլութտան սէտա կէլտիկինտէ ,
զայէթ խէվֆ պիրլէ էիւզ իւսթիւ տիւշէրլէր . օլ
պապոտէ մովսէս վէ եղիա կէօրիւնմէզ օլուպ՝ պուլութ
տախի ըէֆ օլտու : Վէ յիսուս անլէրի դութուպ տէր
քի այաղէ գալգըն . գօրգմայըն . վէ գալգուպ տէր
հալ եղրաֆէ պագտըզլէրինտէ , յիսուստան զայրի
քիմնէյի կէօրէմէզլէր քէնտի եանլէրինտէ :
վէ տաղտէն աշաղը ինէր իքէն . քիմնէյէ սեօյլէմէյէ
լէր կէօրտիւքլէրի էլամէթի տէյու յիսուս թէնպիհ է
տէր անլէրէ , թա՝ քի էօլիւլէրտէն գըլամ էտէ :
Զիւրա եկէր օ վագըթ նագլ էթսէլէր իտի , իշիտէն

լէր դապիւլ քի միւրայիլիք զանն հտէրէք ինանմազ իւ
 տիւնը . նիճէ քի (եւթմիշ իքի սիւաւտէ զիքը օլտու
 ղի մէնվալ իւզրէ) մուգատտեմ տաքի պու սէպէպ
 իլէ թէնպիհ եթմիշ իտի անէրէ քի . քէնտիսին մ. սիհ
 օլտուղինի պէյան եթմէսինէր : Ղազաա յիսուս՝ կէրէք
 քէյլամ իլէ՝ վէ կէրէք հարէքեթ իլէ՝ քէնտի սլլահլա
 ղինի չօգ տէֆա պէյան եթտի . լաքին գըյամէ ալ
 մագտէն էվվէլ ինանմատըլէր : նիճէ քի գըյամէ ալ
 տըղինտէն սօնկրա՝ առաքեալէր անըն մուգատտեմ
 սեօյլէտիէի ճէվապլէրին՝ վէ անըն հագգընտէ ալիյ
 քիթապտէ տէրճ օլանլէրին ճիւմլէսինէ ինանտըլէր :
 պու խուսուստէ նագար էյլէ էլլի տէօրթ սիւալէ տա
 խի : Ֆիհհագիգա էմը օլտուղի իւզրէ՝ առաքեալէր
 կեօրտիւքլէրի էլամէթի օ վագըթ քիմիէյէ սեօյլէմէ
 տիլէր . վէ լաքին՝ էօլլէրտէն գըյամ էթմէք նէ օլա
 տէյու պիրի պիրի իլէ միւզաքէրէ հտէր իտիլէր :
 Պէլի յիսուս՝ քէնտիսին սիյասէթ պիրլէ էօլլէպ՝ պաա
 տէհու գըյամէ ալաճաղինի վէ ինանլէրին շէրիյա
 թընը կեօրէճէկինի պէյան եթմիշ իտի . անճաք՝ անըն
 քէլամլէրինի մէֆհումինէ քէմալի մէրթէպէ տահա
 ազըլէրի էրմէզ օլտուղինտէն՝ պէլքի էօլլէզտէն էվ
 վէլ կեօրէճէք տիր ինանլէրին շէրիյաթընը տէյու
 ֆիքըր եթտիլէր իսէտէ . կեօրտիւկիւնիւզ էլլամէթի՝
 գըյամէ ալմագտան ագտէմ քիմիէյէ սեօյլէմէյին տէ
 տիկինտէ . զանն հտէրլէր քի՝ անըն էօլլէպ գըյամէ
 ալաճաղի՝ վէ մահէր կիւնիւ տաթի եագըն տըր :
 Ֆիհամմա՝ մահէրտէն էվվէլ եղիանըն կէլէճէկի մաղա
 քիա փէյղապէրին եէտի իլէ ազիզ քիթապտէ տէրճ
 օլմաղ իլէ (Մաղա . 4 . 5) . գպիրլէր տէր իտիլէր քի .
 էվվէլա եղիայէ կէլմէք պօրճ տըր : վէ եղիա տահա
 կէլմիշ օլմատըղինտէն՝ միւշքիւլէրինի հալլ էթմէք ալ
 զուսի իլէ . նլլէլէն գպիրլէր տէրլէր քի՝ էվվէլ եղիայէ
 կէլմէք ճալիզ տիր տէյու յիսուսա սիւալ էթտիլէրին

տե , եղիանըն կէլիւպ ճիւմէսինի սապիթ ետէճէկինի
պէյան եթտիքտէն մատե , տէր քի եղիա կէլտի . վէ
անի Թանըմայուպ՝ նէ քի իսթետիլէր իսէ եթտիլէր ա
նէ . քէզա՝ քէնտինին տախի անլէրին էլինտէն սիյաւ
սէթ շէքէճէկինի Թէքրար զաշիր ետէր : Օլ պապ
տէ ֆէհմէտէրլէր քի՝ եղիա կէլտի տէյու՝ յովհանէս
մկրտիչին հագգընտէ սեօյլէտի ¹ :

Նազար գըլ պուրատէ եահուտիլէրին սէ ֆիլ հալինէ .
զերա ազիղ քիթապտէ տէրճ՝ օլտուղի մէնվալ իւզրէ՝
մէսիհ իբի տէֆա տիւնեպիէ կէլէճէք իտի : Նիճէ քի
տեօրտիւնճիւ տէհրին օթուզ տեօրթ սիւալինտէ զիքր
օլան գեղէօնուն հարմանա գօտուղի եափաղանըն իւ
ղէրինէ կէճէ վազթի շիյ ինտիկի հիսապ՝ եվլէլա ին
սանըն իսէլասը իջիւն Թէվազլիք պիրլէ սէսսիզ վէ կիղ
լի կէլիւպ ² : ճիւմէյէ ֆաղիլէթ եօրնէկի օլարագ
քէնտի եմրինի պէյան եթտի : Պատէհու տիւնեանըն
նիհայիթինտէ՝ զայէթ հէյպէթ իւզրէ ազիթ մէճու ու
սալթանաթ վէ պի հիսապ մէլայիլէրլէր իլէ՝ մահշէր
կիւնիւ շէրիյաթէ աշիքեար կէլիւպ ³ : եվլէլէր կէ
լիլինտէ՝ քէմալի մէրթիպէ իթիգաթ վէ սատագաթ
պիրլէ եմրինէ իղաաթ ետէնլէրի ճէննէթէ վասըլ է
տիւպ՝ եթմէյէնլէրի ճէհէննէթէ նէֆի ետէճէք տիր .
նիճէ քի դաւիթ փէյղամպէր՝ անըն իբի տէֆա տիւն

¹ Եւ յետ վեց աւուր առնու յն զպետրոս՝ և շլախուբոս՝ և ըզ
յօհաննէս զեղբայր նր . և հանն զնոսա ՚ի լեաւն մի բարձր
առանձինն . և այլաիերպեցաւ առաջի նոցա . և լուսաւորեցան
երեսք նորա իբրև զարեգակն . և հանդերձք նորա եղեն ըս
պիտակք իբրև զլոյս . Մատ . 17 . մինչև 13 համար : ==
Մարի . 9 : == Ղպի . 9 . 28 :

² Ինչէ որպէս անձրև ՚ի վերայ գեղման . որպէս ցօղ զի ցօղէ
յերկիր . Սալ . 71 :

³ Աժ մեր յայտնապէս եկեսցէ . . . հուր առաջի նորա բորբոս
քեսցի . և շուրջ զնոպաւ մըրիկ յոյժ . Սալ . 49 :

նեայէ կեմէսինն հագգընտն տախի եազար Դ :
 Ձէ իքի տեֆատն տախի պիթեր եղիա անէ գըլաղուղ
 օլաճագ իտի : պլըր իսիմ ինէ եղիա , օ պիթի հարե-
 քէթ ինէ : Նիճէ քի իւք կեղիչնտն յովհաննէս մլըր
 տիջ անէ գըլաղուղ օլտու , լաքին եղիա միսիլիւ տալ-
 իմա ալահըն մէճտի ղայրէթինտն օլմաղ ինէ , յիսուս
 անի եղիա իսմի ինէ անար : քեզա իքինճի կեղիչնտն
 եղիա փեյլամպեր գըլաղուղ օլսա կերէք : Ֆիամմա
 եահուտիլերին օգուժուլերի ազիզ քլթապէ տիգաթ
 եթմէտիլերինտն , անըն իւք կեղիչնի ֆէհմ էտն
 մէզ օլուպ , եալընըղ իքինճի կեղիչնէ օւմուտ եթմէկ
 ինէ անի թանըյամազ օլտուէր :
 Պալատն զիք օլտուղն մէնվալ իւզրէ , յիսուս թաբօր
 տաղլնտն քէնտի մէճտինի մուպեան եթտիթտն սօնկ
 րա , երթէսի կիւն մէզքիւր իւջ աւաքեալ ինէ տաղ-
 տնն ինիւպ օ պիթ աւաքեալերին օլտուղն մահալէ
 քի եազլաշտըլէր , անտն չօգ գալապալըղ վէ դպիր ,
 լերի կեօրիւրէր քի անէր ինէ մուպերէ էտեր իտի
 լէր : Չիրա պիթ քիմէսնէսին եալընըղ պիթ եվլատը օ-
 լուպ օ տախի չօճուգլուգտն պերու մէճնուն ինէ
 թինէ կիթիթթար օլարագ րայէթ շէտիտ ազապ իւզ-
 րէ խասթէլէնմէկ ինէ , չօգ տեֆա աթէշէ վէ սույա
 աթար իտի քէնտինի , յիսուս թաբօր տաղլնտն ին-
 մէզտն ագտնմ անի կեթիրմիշ իտի քի էյի էտն
 յիսուսու անտն պուլամպուպ աւաքեալերէ կեօ-
 թիւրտիւ իսէտն , գատըր օլմազէր ճինի անտն իթ-
 րաճ եթմէկէ : Ֆիհագիգա մէզպուրէր օ անէ տէ
 կին չօգ մէճնուն էյի եթմիշ իտիլէր , պու տեֆա է-
 տէմէտիլերինտն , դպիրլէր քի էզ գատիմ հաստ
 էտէրլէր իտի յիսուսա վէ անըն շալիրտէրինն , պու
 պապտն էլերինն անճագտն ֆուրսաղ կեղիւպ աւա-
 քեալերէ կեօնակէօն պէհանէ պուլարագ մապէյիլէ

րինտէ մուսկէրէ հասըլ օշուր . Օ՛ արարող Ճեմաէթ
 տախի յիսուսուն կէլտիկինի կէտրիւպ՝ վէ թաաճիւպ
 հտէրէք տէրհալ գարջը չըգուպ՝ իզգէթ պիրէ անէ
 սէլամ վէրտիլքէրինտէ , նէ՛ մուսկէրէ հտէր իտինիզ
 տէլու սիւալ հտէր անէրէ : Պէլն նէ սէպէպ իլէ մու-
 սկէրէ էթտիլքէրի անէ մալիւմ իտի , լաքին մախսուս
 սիւալ էթտի . քի՛ . քէնտիլքէրի թագըլը էթսինլէր : Նի,
 ճէ . քի մէզքիւր մէճնունուն փէտէրի՝ պալատէ զիքը
 օշուղի մէնվալ՝ օշուլունուն չէքտիկի ազապը թագըլը
 հտէրէք , տիզ իւթիւ նիյազ պիրէ տիլէր . քի մէր-
 համէթ էթսին : Յիսուս անէրէ իթապ հտէրէք տէր
 . քի՛ պոսա կէթիլին անի . անէր տախի կէթիլտիլքէ
 լինտէ , ճին տէրհալ մէճնունի սարսմազ իլէ՛ եհրէ
 տիւշիւպ տէպէլէնիւր վէ քիօթիլքիւր : Պէլն նէ վա-
 գըլթտէն պէրու անքն պու միսիլլիւ տէրտէ օղրաաը-
 զի յիսուսա մալիւմ իտի , լաքին . քէնտի գուտրէթինի
 տլէմէ պէյան էթմէք իչիւն , գու՛ վագըլթ տըր . քի
 պու իլէթ անէ զուհուր էթտի տէլու՝ անքն փէտէ-
 րինէ սիւալ հտէր . օ՛ տախի չօճուգլուգտէն պէրու
 զուհուր էթմիշ օշուղինի թագըլը էթտիքտէն մա-
 տէ , տէր . քի՛ ելէր գատըր իսէն՝ մէրհամէթ հախւպ
 եարտըմ էթ պիզէ : Պու ճէվապ իլէ իթիգաթտէ գու-
 սուր էթտիկի զահիր օշուր իսէտէ , յիսուս անէ աշի,
 քէաւր թազիր էթմէյիւպ՝ իթիգաթ հտէնէ հէր շէթ
 գապիշ տիր տէտիկինտէ , մէզպուր . քէնտի թագսիրա,
 Բընը թանըյուպ՝ իթիգաթ հտէրիւմ տէլու տէրհալ
 նիտա հտէրէք տիլէր . քի եարտըմ էթսին . քէնտինէ .
 վէ քիւլլիյէթի ճեմաէթ . քի կէլիւպ անտէ պիրիլքիլ
 իտի , յիսուս անէրի կէօրտիւքտէ , ճինէ իթապ իւզ-
 րէ՛ պէն էմը հտէրիւմ սանա չըգ անուն , վէ պիր
 տաշա կիլմէ անէ տէտիկի հալտէ , ճին նիտա հտէ-
 րէք անիտէ չըգտը , լաքին օ՛ տէրէճէ սարսուպ իս-
 քէնճէ վէրտի ուշաղէ , թա՛ . քի էօլւմ հիյէթինէ

վասըւօլտու • վէ չօգլէրի անի կեօրիւպ՝ էօլտիւ տէւ
տիլէր իսէտէ • յիսուս անըն էլինտէն դուծմաղ իլէ
գալտըրուպ թէսլիմ էտէր փէտէրինէ •

Պու միւճիւզաթք վէ օ անէ տէկին էթտիկի միւճիւ,
զաթլէրի միւլահազա էտէրէք՝ ճիւմլէսի զայէթ հէյ,
պէթտէ գալտըղինտէ • յիսուս անտէ թէքրար քէնտի
հազգընտէ առաքեալէրէ պէյան էթտի ինսանլէրին
էլինտէն էօրիւպ իւչ կիւնտէն սօնկրա գըլամ էտէճէ,
կինի • քի թէքմիլ ալահ՝ վէ թէքմիլ ինսան օլտուղինի
ֆէհմ էտիւպ՝ սիյասէթ իլէ էօլտիւկինտէ • կեօրտիւք
լէրի միւճիւզաթլէրի միւլահազա պիրէ՝ իթիգաթլէ,
րինէ խէլալ վէրմէյէլէր • Զիրա նիճէ քի գուտրէթ,
քեանի օլմաղ իլէ միւճիւզաթ էտէր իտի • քեզա մէր
համէթքեանի օլմաղ իլէ՝ ինսանըն խէլասը իչիւն սիյա,
սէթ իւզրէ խաջըն իւզէրինտէ պիլ ըիզա էօլէճէք իւ
տի • Վէ լաքին մէզպուրլէր պու քեյամը ֆէհմ էտէւ
մէյիւպ՝ վէ սիւալ էթմէգէ տախի խէվթ էտիւպ՝ զայ
էթ գասալէթ էտէրլէր •

Պատէհու յիսուս քի էվէ կէլտի • պալատէ մէզլիւր
մէճուունտէն ճինի նիչիւն չըգարամատըգ տէյու առա
քեալէր մաֆիճէ անէ սիւալ էթտիլէրլինտէ • Ճէվապ
էտէր քի գալիլի իման օլմանըզ իչիւն • Վագաա՝ պու
խուսուստէ մէզպուրլէր գուսուր էթմիլ օլմալէրի իլէ •
տէր քի էկէր խարտուլ թանէսի գատար իմանընըզ վար
իսէ • տաղէ՝ տէսէնիզ քի պուրատուն գալգ պաշգա
էէրէ կիթ • գալգար • վէ գապիլսիզ շէյ օլմաղ սիղէ •
Զիսուս պու պապտէ իճրայի միւճիւզաթ հազգընտէ
իգթիզա էտէն իթիգաթըն գուլլիէթինի հէր նէ դա
տար պէյան էթտի իսէտէ • շէյթանըն իւզէրինէ հիւքմ
էտէրէք անի ֆէթհ էտիւպ փայիմալ էթմէք՝ սուրէթի
ախէր իլէ իճրա օլմայուպ՝ մուլթագ օրուճ գուլթուպ
տուա էթմէկէ միւհթաճ օլտուղինի տախի մուպէան
էթմէք իչիւն տէր քի • պու ճինս շէյթան պաշգա շէյ

իւն ինքաւ՝ օլմաղ , իլլա քի օրու՝ Վէ տուա իւն ¹ :
 Վէ անտէն կափառնաւումս կէտիքէրինտէ , իքի տի
 ընմիք կիւմիւշ (երկդրամեան) թապիր օլունան ճի
 զիյնի տէվչերէնէր պետրոսա տէրէր քի սիզին վար
 դապետինիդ ճիզիյնի հտա եթմէզ մի , օ տախի պէլի
 տէյու ճէվապ եթտի : Վէ լաքին ճիւմէսինին ֆիքրի
 յիսուսա մալեւմ օլմաղ իւն , պետրոս եվէ կէլիւպ տա
 հա սիւալ եթմէզտէն ագտեմ , յիսուս անէ տէր քի ,
 նէ դանն հտէրսին , փատիշահէր քիմտէն խարաճա
 լըրէր , եվլատէրինտէն , եօգսա եճնէպիլէրտէն , օ
 տախի եճնէպիտէն տէյու ճէվապ եթտիքտէ , տէր
 քի իմտի եվլատէր ազատ տըղէր , լաքին անէրէ խէ
 լալ (գալթաղզութիւն) վէրմէմէք իջիւն տէնիպէ վա
 ըուպ օլթալի պըրադ , վէ իք չըգան պալըղն աղզընը
 աջուպ տեօրթ տիթեմ կիւմիւշ (սատեր) պուլասըն ,
 վէ անի ալուպ վէրէսին պէնիմ , վէ սէնին իջիւն ² :
 Վագաա եմը օլտուղի իւզըն պետրոս մալահաթը իճ
 րա եթտի իսէտէ , օ կիւն առաքեալէր սիւալ եթ
 տիլէր յիսուսա քի մապէյնիմիզտէ քիմտիւ պիւլիւք
 մէլէքիւթ ի սեմալաթտէ ³ :

¹ Եւ եկեալ առ աշակերտսն , տեսին ամբոխ շուրջ զնորօք . և
 զբարերսն , զի վիճէին ընդ նոսա , և վաղվաղակի ամենայն
 ժողովուրդն իբրև տեսին զնա , զարմացան . և ընդ առտջ
 ընթացեալ ողջոյն առոյն նմա . և էհարց զնոսա , Թէ զինչ
 զիճէիք ընդ նոսա . Մարկ . 9 . 13 . մինչև 28 համար : =
 Մատ . 17 . 14 : = Դուէ . 9 . 37 :

² Իբրև եկին նոքա 'ի կափառնաւում , մատեան , որք զերկ
 դրամեանս պահանջէին առ պետրոս և ասէն . վարդապէ
 տըն ձեր ո՞չ տայ զերկդրամեանն . և ասէ , այո . Մատ .
 17 . 23 . մինչև 26 համար :

³ Յայնմ առուր մատեան աշակերտքն առ յո՞ և ասէն , ո՞վ էջէ
 'ի մէջ մեծ յորքայութեան երկնից . Մատ . 18 :

Մապէնիմիզտէ պիւլիւք քիմ տիր տէյու՝ յիսուսա նի՛նքն սիւալ
ալ էթտիւէր աւաքեալէր :

Ծ. **Քաղաքներնտէքի** հասէտ զահիրէ չըգմասըն տէյու
ու : Զիրա չիւնքի յիսուս թաբսր տաղինէ չըգտըղին
տէ , պետրոսու՝ յաղօքոսու՝ վէ յօհաննէսի պէրապէր
կեօթիւրտիւ , պախուսուս քի՝ մուգատտէմ՝ պետրոսա
մութլու վէրիւպ՝ պու տէֆա տախի ճիղիյէյի վէր
տէյու անէ էմր էթտիկինտէ , հասէտ իւզրէ օլտու
լէր , մատամ քի հէր վէճհ իլէ տահա քէմալէթ քէսպ
էթմիշ տէկիլ իտիւէր , անճազ՝ պու միսիլիւ եագըլզգ,
սըղ ֆիքիւրէ զահիւ օլտուգլէրինի պէյան էթմէք իս
թէմէտիքլէրինտէն , մապէնիմիզտէ պիւլիւք քիմ տիր
տէյու աշիքեար սիւալ էթտիւէր , գիրա պու մատտէ
օ տէրէճէ իվ (կիւք) օլմուշ իտի անլէրէ , թա քի
եօլտա տախի պու խուսուստէ պերի պիրլէրի իլէ միւ
ճատէլէ էտէր իտիւէր : Մէգպուրլէրին ֆիքրէ յիսու
սա մալիւմ՝ օլուպ՝ եօլտա նէ՛ միւճատէլէ էտէր իտինիզ
տէյու սիւալ էթտիկինտէ , հիճապլէրինտէն նաշի սիւ
քիւթ էթտիւէր իսէտէ , յիսուս անլէրի չաղըրուպ՝ էկէր
պիր քիմնէ իւք օլմագ իսթէր իսէ , հէփիսինին քիւ
չիւկիւ՝ վէ խըզմէթճիսի օլտու տէտիքտէն մատէ , ա
շիքեար եօրնէկ իլէ տախի թէվաղիլիք թալիւմ էթմէք
միւրատը ալիյէսի օլմաղ իլէ , գուճաղինէ պիր քիւ
չիւք չօճուգ ալուպ տէր քի , էկէր պու չօճուգ կիպի
օլմաղսանըզ՝ ճէննէթէ կիրէմէզսինիզ , քիմ քի՝ պու
սապի կիպի թէվաղիւ օլուր իսէ , ճէննէթտէ պիւյս
իւք օ տըր : Զիրա նիճէ քի սապի չօճուգ ճիւմիւ
սինի քէնտինտէն պիւլիւք պէլլէյիւպ՝ ախէրինին զիյրի
տէսթինտէ օլմագ իսթէր , պախուսուս քի չէրէֆ՝ վէ
պիւլիւքլէր արղուսինտէ օլմատըղլնտէն՝ քիմնէյէ հա
սէտ էթմէզ , խաթըրնը գըրան օլտա տախի գասալէթ

Եթե՞ղ , իղզեթ Եթսէէր . քիպիրլէնմէղ , վե քեթիւ
Ֆիքիրե զահիպ օլմայարագ տայիմա գալպինի փագ
սագլար , քեզա Ճէննեթէ կիթմէք իսթէէն , քէնտի
նի Ճիւմէսինտէն էտնա պէլլէյիւպ , էպէտի Ճիսմանի
չէրէֆէ վե պիւլիւքլիւկէ մէյլ Եթմէյէրէք , Թէվազլիւ
գալպ իւզրէ տայիմա ալահըն իգտաթընտէ օլա :

Վագաա՝ սապի չօճուղին պու հալի դապիաթտան օլա
մաղ իլէ , անէ ֆազլիէթ սայլլմազ իսէտէ , Ֆէյլի
միւլթար օլան անլէրի իճրա Եթմէտիքճէ՝ միւլքին
տէկիլ տիր անէ Ճէննեթին մէճտինէ շալիսթէ օլմագ :
Սէզքիւր ֆազլիէթէր օ տէրէճէ մագպուլ տըր ,
Թա՝ քի անլէրին իճրասընտէ օլանլէրին պիրինի՝ յիսու
սուռն խաթըր վե մուհապպէթի իչիւն իղզեթ պիրլէ
գապուլ էտէն , յիսուսու գապուլ Եթմիշ օլուր , պու
նուռն զըտտը՝ անլէրին պիրինին իթթիլալինէ պատի օլա
նըն՝ էշէտտի զազէպ իւզրէ Թէքտիր օլաճաղինի ալա
մէ պէյան Եթմէք իչիւն , էյի տիր անէ քի՝ մէրքէպ
տէկիրմէնինին Թաշըր պոյսուռնէ ասուպ՝ տէնիզին տիւ
պինտէ զարկ օլա տէյու սիճիլ Եթտի՝ քի հէրքէս
խէվի էտիւպ իթթիլալէ պատի օլաճագ հարէքէթ
տէն կէրի տուրա :

Ֆիւհագիգա՝ տիւնեա իթթիլալտէն խալի տէկիլ իսէս
տէ , անըն սէպէպինէ վալ վէրիւպ տէր քի՝ Եկէր Ե
լին՝ ալաղըն՝ եախօտ կեօզիւն՝ սէնին իթթիլալինէ պատի
օլուրլէր իսէ , քէս՝ վե իւզէրքինտէն տէֆ Եթ անլէրի ,
զերա իքի Ելին՝ իքի ալաղըն՝ վե իքի կեօզիւն օլուպ Ճէ
հէննեմէ կիթմէտէն իսէ , քի անըն գուրտու Եօլմէզ
վե աթէշի սեօիւնմէզ , պիր Ել պիր ալագ՝ վե պիր
կեօզ իլէ Ճէննեթէ կիրմէք էյի տիր : Պու Ճէվապ տէ
կիլ քի Ճիսմանի Ել ալագ՝ վե կեօզ հագգընտէ անկա
լանըր , իլա քի անլէր կիպի միւճէրրէպ սէվկիւլիւն
վե տօսթուռ տախի օլա , Եկէր սէնի կիւնահա տիւ
շիւրէճէք օլուրլէր իսէ , ըհտտ էյլէ քի՝ անլէրին

սեպեպինէ ճէհննեմէ կիթմէյեսին (պու խուսուս, տէ նազար էյէ ալթմըշ պիր սիւալէ տախի) : Վադաա՝ ալեմէ քեօթիւ հմաշ օլարագ իխթիլալէ սեպեպ վերմէք՝ օ տէրէճէ ազիմ խեղա տըր՝, Թա՝ քի անտէն հասըլ օլան քէտէրէ նազարէն, տէնիլէ տիւշիւպ ղարկ օլմագ՝ եախօտ էլինի պյաղընը քէսմէք՝ եախօտ կեօղիւնիւ չըգարմագ՝ քիշինին հագգընտէ խայըրը ապըլտը : Օ՝ էճիլտէն ճէհննեմին ալթէշինի Թուգա, վէ իխթիլալէ պատի օլանլերի գուրպանէ պէնկզէտիւպ տէր քի, հէր շէյ ալթէշ իլէ՝ վէ հէր գուրպան Թուգ իլէ Թուգլանաճագ տըր * . զիրա ալ լահըն էմրինէ մուղայիր հարէքէթ իւզրէ օլուպ՝ անի կիւճէնտիրտիլէրինէ պէտէլ, սեօյիւնմէզ նար իլէ Թուգլանուպ պի նիհայէթ եանսալէր կէրէք :

Պու խուսուստէ ղայէթ տիգալթ պիրլէ միւլահաղա էյէ քի եանըլուպ Թէքտիր օլմայասըն, զիրա նիճէ քի Թուգ եարայա գօնուլտուղինտէ անի աճըտըր իւ սէտէ, գուրուտուպ էյի տախի էտէր . վէ դաամա գօնուլտուղինտէ, լեզէթ վէրիւպ գօգուտմազ . քէա զա տիւնեատէ ղուհուր էտէն տէրտ վէ պէլա՝ ինսա նըն նէֆսինէ կիւճ կէլիր իսէտէ, անի քեօթիւ Ֆէյիւ տէն տախի հըֆզ էտէր . մատամ քի Թէն իլէ էզլիւ էթ չէքէն կիւնահտէն խալի գալըր 2 : Պունտան գալ Թի նազար, քիշինին չէքտիլի սըգընթը դապիալթըն տէն հէր նէ մըգտար աղըր օլսա, ալահըն իալթըրնէ

1 Ենն ՚ի կալաուհաոււմ . և իբրև էմուտ ՚ի տուն՝ հարցանէր ըզ նոսա . զինչ վիճէիք զճանապարհայն ընդ միմեանս : և նոքա լուռ լինէին . քանզի ընդ միմեանս վիճէին ՚ի ճանապարհին Թէ ո՞ր մեծ իցէ . և իբրև նառա՝ կոչեաց զերկոտասանսն և ասէ ցնոսա . եթէ ոք կամի առաջին լինիլ՝ եղեջի ամենեցուն կրտսեր՝ և ամենեցուն պաշտօնեայ . Մարի . 9 . 32 . մինչև 48 համար : = Մար . 18 . 2 : = Ղաւ . 9 . 46 :

2 Որ չարչարի մարմնով, դադարէ ՚ի մեղաց . 2 Կաթ պէպ . 4 :

րիայէթէն՝ սապր հտէնէ հաթիֆ կէշըր : օ հախլտէն զուհուր հտէն ուգուպէթէ պիլ րիզա թահամմիւլ հտէն պու տիւննատէ ըուհանի թէսէլա քէսպ էթ տիքտէն մատէ : ախրէթտէ տախի ճէննէթին մէճտի, նէ շայիսթէ օլուր ¹ : Պուհուսն զըտտը քիշինին շէքտի, կի սըգընթը դապիաթընտէն հէր նէ մըգտար հաթիֆ օլա սապր էթմէյիւպ հալնտէն թէշէքքի հտէնէ զայէթ աղըր կէլմէկ իլէ : օ միսիլիւ քիմննէ տիւն, եատէ թէսէլա պուլամատըգտէն մատէ : ախրէթտէ տախի զաղէպէ միւսթահապ օլուր :

Վէ չիւնքի մուգատտէմ առաքեալէրի թուզա թէշա պիհ էթտի : քի վաղ էտիւպ ֆաղիլէթ իլնէմէկ իլնէ, ալէմէ ըուհանի լնգէթ վէրէլէր (նիճէ քի ալթմըշ պիր սիւալտէ զիքը օլտու) : պու տէֆա անի թէքը րար պէյան հտէր քի՝ ֆաղիլէթ թուզոնու գալպլէ, րինտէ սագլայուպ՝ վէ պիւլիւքիւք արղուսինտէ օլա մայուպ՝ պիրի պիրլէրի իլնէ մուհապպէթ հտէլէր ² : Պալատէ զիքը օլտուղի մէնվալ իւզըն՝ սապի չօճուգ միսիլիւ փագ ֆիքիւր վէ թէվազիւ գալպ օլմատըգճէ ճէննէթէ կիրիլմէզ օլտուղի : վէ անլէրէ իլնթիլալ վէ, րէնին ախրէթտէ շէտիտ զաղէպ իլնէ թէքտիւր օլաճա, զի պէյան օլտու իսէտէ : թէքրար ալէհաճ հտէր քի՝ սագընըն թահգիւր (արհամարհել) հտէրէք խօրաւ մայասընըզ օ միսիլիւ քիւլիւքլէրտէն պիրինի : զիրա անլէրին մէլայիլլէրի սէմատէ տայիմա ալլահըն եիււ զիւնիւ կեօրիւրլէր ³ :

1 Բազում նէղութեամբ տարու է մեզ մտանէլ յարքայութիւն
այ . Գործ . 14 . 21 :

2 Կալարուք յանձինս ձեր զադն՝ և խաղաղութիւն արարէք ընդ
միմեանս . Մարտ . 9 . 49 :

3 Զգոյշ լըրուք՝ մի արհամարհեցէք զմի 'ի փոքրիկանց յայցաց,
նէ . աւեմ ձեզ . զի հրէշտակք նոցա յերկինս հանապազ տէ,
առնեն զերեսս հօր խմյ որ յերկինս է . Մարտ . 18 . 10 :

Պաւ պապտէ զայն թիվի էլէ , քի էտնա՝ Գագիր՝
վէ թէվազիւ քիմէսնէլերէ խոր պագաւայաւն , մաւ
տամ քի անէրին մէլայիքերի տայիմա ալաւհն հու
զուրինտէ օլմադ իլէ , քէնտի զիյրի տէսթերինտէ օւ
լանէրէ էլլիք էտնէն իլին՝ ալաւհտան էլլիք տիլերէր .
վէ խոր պագան իլին զագէպ : Ֆիլհագիգա՝ յիսուս
էֆէնտիմիդ ճիւմէսինին խէլասը իլին էլլիշ օլմադ
իլէ ¹ , էտնա՝ վէ Գագիր քիմէսնէլերէ խոր պագաւ
ըագ անէրի թաւգիր էտնին՝ հէր հաւ թէքտիրէ
միւսթաւագ օլաւաղի տէրքեար տըր , Նիճէ քի պու
խուսուստէ թէմսիլ իլէ տախի տէր քի , պիր ատէմին
էիւզ գօյունու օլուպ՝ անէրտէն պիրի գայպ օլաւ ,
թօգսան թօգուզունու տաղտէ պըրագարագ՝ էի
տիւպ գայպ օլանը պուտուղինտէ , հէիսինտէն զիյ
ատէ տնըն իւզերինէ շազ օլուր . քէզա օ՝ միսիլիւ
'քիւլիքերտէն պիրինին գայպ օլոսուղինէ ալաւհն ըի
զասը եօգ տըր ² : Իմտի պէյան տըր քի՝ անէրին թէ
էֆինէ սէպէպ վէրէն , ալաւհն էմրինէ մուղայիր օւ
լուպ՝ ախրէթտէ մութըագ աղապընը չէքսէ կէրէք :
Վէ չիւնքի մուգատտէմ պիր քիմէսնէ յիսուսուն իսմի
իլէ միւճիւզաթ էտիւպ ճիւլերի չըգարտըղինտէ , ա
ւաքեալէր անի կէօրիւպ՝ քէնտիլերի իլէ պերապէր
կէգմէտիկինտէն մէն էթմիշ իտիլեր , վէ յիսուս քի
մէզքիւր քէլամլերի՝ անէրէ թէնպիհ էտէր իտի , օլ
մայա քի պու խուսուստէ էմրէ մուղայիր հարէքէթ
էթմիշ օլալէր տէյուլ՝ յօհաննէս շիւպհէյէ վարուպ՝ ա
նի միւճիւզաթտէն մէն էթտիքլէրինի յիսուսա պէյան
էթտիքտէ , ճէվապ էտէր քի՝ մէն էթմէյին անի , օ

¹ Եկն որդի մարդոյ կէցուցանէլ զիյրուսեալն . Մաթ . 18 . 11 :

² Ձիւնը Թուի ձեզ . էթէ լինիցի մարդոյ հարիւր ոչխար՝ և
մուրիցի մի 'ի նոցանէ , ո՞չ Թողուցու զինսուն և զինն ոչ
խարսն 'ի լերինա . և երթիցէ խնդրիցէ զմուրեալն . Մաթ .
18 . 12 . մինչև 14 համար :

քի սիւզն տիւշմանըդ գաստի իլէ մուղայիր տէկիւ
տիր , սիզին դարափքնըզտան տըր ¹ :
Պու պապտէ յիսուս Եֆէնտիմիզին ազիմ գուտրէթի
վէ ինայէթի տույուրը , զիրա տէկիւ քի եալընը ա
ռաքեալէրէ , իլա քի սայրիւէրինէ տախի միւշիւզաթ
գուվէթի քէրէմ Եթտի քի՝ Զիւմէսի ինայէթէ իւ
հադ օլուպ՝ ալլահըն իսմի շէրիֆինի միւշէրրէֆ Էտէ
լէր , պու ճիհէթտէն քէնտի իսմի իլէ միւշիւզաթ Է
տիւպ ախէրինէ մէնֆայէթ Էտէնի մէն Էթմէյին տէյ
ու Էմր պույուրտու , զիրա քէնտի ազիմ մէրհամէ
թիննէ մէպնի Զիւմէսիննէ ինայէթ վէ էյլիք Էթմէկէ
Էէլմիշ օլմաղ իլէ , անըն մուհապպէթի իշիւն ախէրի
նէ էյլիք Էտէմ անէ Էթմիշ օլուպ ² , ազիմ սէվապէ
նայիլ օլուր , Վէ լաքին տէկիւ քի ախէրինէ եալընը
Զիսմանի էյլիք Էթմէկէ պօրձլու տըր ինսան , իլու քի
ըուհանի էյլիք Էտիւպ խէդա Էտէնի քեօթիւ Փէյլիւ
տէն չէվիրմէկէ տահա զիյատէ պօրձլու օլմաղ իլէ ,
Թէքրար տէր քի՝ Էկէր գարնտաշըն սանա խէդա Է
տէր իսէ , սէն՝ վէ օ՝ եալընը օլտուղինիզ վագըթ՝
Էթթ Թազիր էյլէ անէ , Էկէր տիյնէր իսէ , գազսն
տըն անի , վէ Էկէր տիյնէմէղ իսէ , պիր՝ եախօտ իքի
տտեմ տախի ալ սէնին իլէ , զիրա հէր շէյ իքի՝ եա
խօտ իւջ շահիտ իլէ իսպաթ օլունուր : Վէ Էկէր ան
լէրի տախի տիյնէմէղ իսէ՝ քիլիսէյէ իսպպէր վէր , տ
նի տտիսի տիյնէմէտիկի հալտէ , իւմէմէր (հեթա
նոսք) վէ Էթմիւրիւկ Զիւլէր կիպի օլտուն սանա ³ :

¹ Պտնինի ետ յօհնս և ասէ . վ'ըֆպտ՝ տեսաք զոմն . որ յանուն քո
դէս հանէր՝ և արգիլէ զնա . զի ոչ շըլի լէ մէղ : ասէ ցմն յն . մի
աբգիւք . զի ու ոչն է ձեր Թնամի , 'ի ձեր կողմն է . Դու . 9 . 49 :

² Որովհետեւ արարիք միւսմ յեղբարցս այսոցեկ փոքրկանց՝ ինչ
արարիք . Մոպ . 25 . 40 :

³ Եթէ մեղիցէ քեզ եղբայր քո՝ Էրթ յանդիմանեալ զնա՝ յորժամ
դու և նա միայն իցէք . Մոպ . 18 . 15 . մինչև 17 համարոյ

Ֆէհմ էլլէ . յիսուստ շակիրտ օլմագ ըուհանի մուս
հապպէթ իւզերինտէ գաւար գըմաղ իլէ ¹ , միւքէտ
տէր օլանէ էմր պուլուրտու . քի խասմինին իսլահինէ
ղայրէթ էտէ . զիրա պիր քիմէմնէ ախերինին քէտէ
րինէ պատի օլա՝ անտէն աֆ տիլէմէկէ պօրճլու օլ
մաղ իլէ՝ կիտիւպ աֆ տիլէմէք՝ անէ ֆազիլէթ սայլու
մայուպ՝ ֆէգաթ պօրճունտուն խէլաս օրուր . անձագ՝
խասմինին թագսիրաթընը աֆ էտէրէք՝ անըն իսլահ
ղայրէթինտէ օլմագ ազրմ՝ ֆազիլէթ տիր . ֆիամմա՝
խէղա էտէնին իսմի լիսանէ կէլմէսին տէյու՝ էվվէլա
էաընըզ կիտիւպ անի ալէաճ էտէ . էկէր իզլամ օլ
մաղ իսէ . պիր իքի առէմ իլէ կիտէ . վէ եէնէ իս
քեաթ գապուլ էթմէզ իսէ . քիլիսէյէ խապէր էտէ
քի՝ ըուհանի հիւքիւմտար (աւաջնորդ) անէ լանէթ
վէրիւպ ճէմաէթտէն իխրաճ էտէ . թա՝ քի իսլահ
նէֆա օլա . պու ճիհէթտէն աւաքէաղլէրէ տէր քի՝
զէմինտէ քիսի պաղլարսանըզ՝ սէմաոտէ պաղլանա . վէ
քիսի չեօզէրսէնիզ , սէմաոտէ չեօղիւլէ ² :

Վ ագաա՝ կիւնահընտան վիւլման օլմայուպ թեօպէ
տէմէյէն . ըուհանի զազէպ՝ լանէթէ (նզուլք բանաղ
րանք) միւսթահագ օրուպ՝ եարալանմը շ վէ չիւրիւ
միւլ աղա (անդամ) կիպի քէսիլիւպ տիշարը աթը
լըր . քի ախերինէ սըրաաթ էթմէսին . Օ՝ էճիլտէն՝
իքի առէմ պիլ իթթիֆագ հեր նէ քի ուլահտան տի
լէր իսէ՝ թէքմիլ օլա տէյու . պախուսուս՝ քէնտինին
տախի անլէրին մապէյինտէ հազըր սլաճաղլինի վատ
էթտի ³ քի . լանէթըն օլան քիմէ անէ . մոտամ՝ քի կիւ

1 Յայտմ գիտասցեն ամենէքեան , էթէ իմ աշակերտք էք , է
թէ սիրիցէք զմիմեանս . Յօհ . 13 . 35 :

2 Ասէն ոսէմ ձեզ . զոր կապիցէք յերկր՝ եղիցի կապէլ յերկիտ .
և զոր արձակիցէք յերկր՝ եղիցի արձակէլ յերկինս . Մատ . 18 . 18 :

3 Ձի ուր իցեն երկու կամ երեք ժողովեալ յանուն իմ , անք
էմ էն ի մէջ նոցա . Մատ . 18 . 20 :

նա՛հը սեպեպինէ ճեմակթոտն իփրապ ոլունմուշ տըր , սուրը եկեղեցիտէ ճեմիյէթ իլէ ալլահա սունուլան տուայէ իհնագ օլամատըղինի վէ ալլահն ինայէթին տէն մահրում գալտըղինի պիլիւպ թեպայէ կէլէ :

Յիսուս քի պու միտիլիւ քէլամ հտէր իտի , օ վա գըթ պետրոս՝ եա՛ սահիւց եկէր գարնտաշըմ պանա խեղա հտէր իսէ , գա՛ջ քէրէ ա՛ր հտէլիմ անէ , թա եհտի տեֆայետէք՝ մի տէյու սիւալ էթտիկինտէ , ճէ վապ հտէր քի , տեկիլ եհտի իլլա քի եէթմիշ քէրէ եհտի ¹ : Պու ճեվապ իլէ աույուլուր քի՝ գարնտաշը նըն թագափրաթընը ա՛ր էթմէք՝ էօջիւ վէ գարաթ ալ թքնա տախիլ օլմայուպ՝ չօգ տեֆա խեղա էթմիշ օլա տախի , եհնէ ա՛ր էթմէք պօրճտըր : Օ՛ էճիլտէն թեմ սիլ իլէ տէր քի՝ պիր փատիշահ քէնտի թեվապիլերի իլէ մուհասեպէ կէօրմէլի օլտուգտէ , օն պին քէսէ ագ ճէ պօրճուլ պիր քիմսէ իզհար օլուպ՝ հտայէ գուտ ըեթի էրմէտիկինտէն , աղասը էմը էթտի քի , անի ա նըն զեվճէսինի՝ էվլատէրինի՝ վէ նէսի քի վար իսէ , սաթուպ թահսիլ հտէլէր , մեղպուր սեճոտէ գըլլա րագ՝ մեօհլէթ վէր ճիւմլէսինի հաա հտէլիմ տէյու նիյաղ էթտիկինտէ , աղասը մէրհամէթ հտիւպ ճիւմլէ պօրճունու պաղըշլատը :

Նազար գըլ պուրատէ զերր օլան մէտեիւնըն քեթիւլ լիւկինէ , զիրա պիր տեֆա նիյաղ էթմէկ իլէ՝ օն պին քէսէ պօրճտան խեղաս օլուպ , տիշարը չըգտըգտէ գափու եօլտաշէրինտէն պիրինի պուլուր՝ քի անտէ եիւզ ղուռուշ ալաճաղը վար իտի , վէ՝ անի ղութուպ պօրճունու հաա էթ տէյու ճէվր հտէր , օ տախի նիյաղ պիրլէ խաքիփայինէ տիւշէրէք՝ մեօհլէթ վէր հաա

1 Յայնժամ մատեաւ սու նա պետրոս՝ և ասէ . տէր՝ քանկցս ան գամ եթէ մեղիցէ ինձ եղբայր իմ , և թողից նմա . միշէ ցեօթն անգամ : ասէ ցնայր . ո՛չ տեսմ քեզ՝ թէ միշէ ցեօթն անգամ . այլ միշէ ցեօթն անանէ կէ եօթն . Մտր . 18 . 21 :

հտէյիմ տէտի իսէտէ , ըիզա օլմայուլ մահպուս էթ
տի անի , թա՛քի պօրճունու հտա հտէ : Մէզպուրուն
պու միսիլիւ մէրհամէթսիզլիկինի սայրի գաւիու եօլ
տաշէրի կեօրտիւքէրինտէ , զայէթ գասալէթ է
տիւլա՛յ աղալէրինէ նագլ հտէրէր , օ տախի , կիւճէ
նիւլա թէսլիմ հտէր անի խասասէրէ , թա՛քի ճիւմ
լէ պօրճունու հտա հտէ : Իմտի ալահտան մաղշի
րէթ պուլմագ իսթէյէն հէր վէճճ իլէ պօրճու տըր
գարնտաշընըն թագսիրաթընը ա՛ք էթմէկէ :

Պատէհու յիսուս երուսաղէմէ կիթմէք իւզըն օլտու
իսէտէ , խաջա չըգուլ գըլամէ ալաճաղի՛ վէ սէմայէ
յիւրիւճ հտէճէկի վագըթ տախի եագլաշմըշ օլմաղ
իլէ , միւրատ հտէր քի էվիլէլա յորգանանըն գարըն դա
րաջընէ կիտիւլա՛ անտէ օլան ճէմաէթէ վաղ հտէ :
Վէ եօլ իւզէրինտէ սամարիա նամ մէմէքէթին նահ
եասը՛ պիր քեօվէ ատէմ իրսալ հտէր քի իգթիզա է
տէնի վէ գօնագ հազըր հտէլէր , պէլի՛ քէնտի պիր
չէյէ միւհթաճ տէկիլ իտի , լաքին աուաքեալէր միւհ
թաճ իտիլէր : Վէ էհալի անի գապուլ էթմէտիկի հաւ
տէ , յախսթոս վէ յօհաննէս անէ տէրէր քի՛ միւրատ
հտէր իսէն՝ սեօյլէյէլիմ կեօյտէն աթէշ ինիւլ հէլաք
էթսին անլէրի : Վագաա մէզպուրէր՝ յիսուսուն իզըն
թինի սագլամագ արզուսինտէ օլուլա՛ վէ անըն իսմի ի
լէ նէ քի սեօյլէրէր իսէ հէր հալ թէքմիլ օլաճաղինէ
թիթիգաթ էթմէկ իլէ՛ պու միսիլիւ ճէվալա էթտիլէր
իսէտէ , իճրայի մասլահաթը եէնէ անըն ըէյինէ իհա
լէ հտէրէր , անճագ՝ յիսուս րազի օլմայուլ ազարլար
անլէրի : Պէլի անի գապուլ էթմէյէնլէր շէրուն թէք
տիրէ միւսթահագ իտիլէր , ֆիամմա յիսուս տէկիլ քի
ինսանլէրին ըուհինի թէլէֆ էթմէկէ , իլա քի էհեա

1. Վասն այսորիկ նմանեցաւ արքայութիւն երկնից առն թագաւորի : որ կամեցաւ համար տունուլ՝ ի մէջ ծառայից իւրոց :
Մար . 18 . 23 . մինչև 35 համար 3

Եթմէկէ կելմիշ օլմաղ իլէ , անլերի թէքտիր եթմէյա
իւպ՝ կիտերլեր պաշգա քեօլէ ¹ : Վէ եօլտա կիտեր ի
քէն՝ պիր քիմէսնէ յիսուսուն արտըսըրա կիթմէք ար,
զուսինտէ օլուպ տեր քի , իզին վեր եվլէլա վարուպ՝
էյալիմ իլէ վէտալէշէյիմ (հրաժարիլ) ² . յիսուս ա-
նէ իզին վերմէղ քի եվլնէ կիտէ :

Սիւալ 75 :

Յն նիլէն իզին վերմէտի պալատէ մէզբիւր քիմէսնէյէ քի եվլ-
նէ վարուպ վէտալէշէ :

Ճ. Եյալի վէ ագրապալերի անըն Փիքքինի թաղ-
լիթ էտերէք՝ ըուհանի թարիգլէրտէն անի չէվիրմէ-
սինլեր տէյու : Նիճէ քի (ալթմըշ տեօրթ սիւալտէ
զիքր օլտուղի մէնվալ իւզրէ) պիր քիմէսնէ՝ փէտէ-
րինի տէֆն եթմէկէ իզին իսթէտիկինտէ , պու սէպէպ
իլէ անէ տալի իզին վերմէտի : Իմտի յիսուս եֆէնտի-
միզին արտըսըրա կիթմէք իսթէյէն՝ իիւրաճ եթսին
Փիքքինտէն փէտէր՝ վալտէ՝ զէվճէ՝ եվլատ վէ ագ-
րապա մուհապէթինի : Փիլհագիգա անլերի սէվ-
մէք , վէ եկէր միւհթաճ իսէլէր՝ տէստիկիւր օլմագ
պօրճ իսէտէ , անլերին սէպէպինէ ճանըլ թէլէֆ եթ-
մէք նաշերի օլմաղ իլէ , տեր քի հիշ պիր քիմսէ սա,
պանը դութուպ մէլէքիւթ իլահիյէ ըասթ կէլմի մի
տէյու կէրի պագմաղ ³ : Վագաա նիճէ քի չիֆթալի՝

1 Եւ եղև ՚ի կատարել աւուրց վերանալոյ նորա՝ և ինքն դերեսս
հաստատեաց երթալ յեմ : և աւաբեաց հրէշտակս աւաթի
երեսաց իւրոց . և իբրև չոգան՝ մոխն ՚ի գիւղ մի սամարա-
ցւոց պատրաստել ինչ նմա . Ղուի . 9 . 51 . մինչև 56 հմր .

2 Ասէ և այլ ոմն . եկեց զինի քո օր . բայց նախ հրաման տուր
ինչ հրաժարիլ ՚ի տանէ իմե . Ղուի . 9 . 61 :

3 Ասէ ցնալն . ոչոք տրեանէ զձեռն զմաճով և հայեցի յետս ,
եթէ յաջողեալ ինչ արքայութեան ան . Ղուի . 9 . 62 :

պիր տէֆա չիթի՝ սիւրմէկէ պաշլայլն՝ Իճրասընէ
գատըր մըլըմ տէյու կէրույէ պագմայարագ՝ վաճիւ
պէյի զինմէթի պան խըզմէթին հտասընէ տայիմա զայ
րէթ հտէր, քէզա յիսուսուն արտըսըրա կիթմէկէ նիյ
էթ հտէն՝ ճիսմանի մէվատէրին մուհապպէթինի թէրք
պիրէ՝ տայիմա ֆաղիլէթ իշլէմէկէ զայրէթ վէ ճահթ
հտէ քի՝ պիլ լուծֆու պարի իճրասընէ գատըր ուր ։
Ոյիսուս քի սամարիա նահասընտէ պիր քեօվէ կիթ
միշ իտի (նիճէ քի եթմիշ տեօրթ սիւալտէ զիքր օւ
տու), անտէն գալգուպ յորդանանըն գարշը դարաֆը
նէ կէլտիկինտէ, չօգ ճեմաէթ տալի արտըսըրա կիթ
մէկ իլէ՝ հզ գատիմատէթի իւզրէ վաղ հտիւպ՝ ան
լէրին ճիւմլէ խասգէլէրինի էյի էթտի՝ 1 ։ Պու պապտէ
ճեմաէթ զայէթ շազ օլտու իսէտէ՝, փարիսեցիլէր՝ քի
տայիմա անէ հասէտ հտէր իտիլէր, պու տէֆա տա
խի անի թէճրիւպէ հտէրէք՝ հէր տիւրլու քէտէր սէ
պէպինէ՝ ճայիզ մի տիր քիշիյէ զեվճէսինի պօշամագ
տէյու սիւալ հտէրլէր 2, քի անէ պէհանէ պուլուպ
լիսանէ կէթիւրէլէր ։ Չիրա՝ եկէր ճայիզ տիր տէսէ ։
չօգլէրի քեօթիւ ֆէյիլ իւզրէ օլուպ՝ պու ճեվապը վէ
սիլէ հտէրէք՝ զեվճէլէրինի իխրաճ էթտիլէրլինտէ ։
ճեմաէթին իթիլիւթինէ պատի թալիմ հտէր տէյու ա
նի լիսանէ կէթիւրէլէր իտիլէր ։ վէ եկէր ճայիզ տէ
կիլ տիր տէսէ ։ մովսէսէ մուղայիր տիր տէյէճէք ի
տիլէր ։ Մեզպուրէլէրին ֆիքըր յիսուսա մալիւմ օլուպ՝
մովսէս սիզէ նէ թէնպիճ էթտի տէյու սիւալ էթ

1 Եւ եղև՝ եբրե կտտարեաց յն զբանս զայսոսիկ ։ փոխեցաւ 'ի
գալիլէէ՝ և Էկն 'ի սահմանս հրէաստանի յայնկոյս յորդանա
նու ։ և գնացին զհետ նորա ժողովուրդք բազումք՝ և բժշկ
կեաց զնոսա անդ . Մար . 19 . = Մար . 10 .

2 Եւ մատուցեալ առ նա փարիսեցիքն ։ փորձէին զնա և ասէ
ին . Էթէ արժան իցէ ռամք արձակել զին իւր Ը ամ քա
նու . Մար . 19 . 3 . = Մար . 10 . 2 .

տիքոտե , ճեվապ հտերլեր քի , իթլագ քեաղըտը եա ,
զուպ պոշամաղէ հմր էթտի :

Գիշագիգա եահուտիլերին մէրհամէթսիզլիկինէ նա ,
զարէն , զէվճէ պոշամաղէ մովսէս րուխսէթ վէրմիշ
իտի քի անլերի եօրտիւրմէսինլեր , լաքին տէկիլ քի
պաշգա սէպէպ իլէ , իլա քի եալընը ըուգա քէտէր
հարէքէթ վագի սլտուղինտէ (2 Օրէ . 24) , անճագ
մէզքիւր փարխեցիլէր հիլլէլերինտէն նալի , հէր տիւր
լիւ սէպէպ իլէ ճալիզ մը տըր տէյու սիւալ էթտիլեր :
Վագաա պու պապտէ մէզպուրլեր թազիլէ միւսթաա
հագ իտիլեր , լաքին յիսուս անլերէ թազիլ էթմէյա
իւպ մովսէսին պու միսիլիւ րուխսէթ վէրմէսի անլէ
քին մէրհամէթսիզլիկինէ մէպի սլտուղինի պէյան էթ
տիքոտէն մատէ , զէվճէ պոշամագ ալահնէ հմրինէ
մուշալիւր օլմաղ իլէ սիճիլ էտէր քի , զէվճէսինի պո
շայուպ պաշգասընը ալան զինա իշէր : Փարխեցիլէր
պու ճեվապը իշիտիւպ սիւքիւթ էթտիլեր իսէտէ ,
աուլքեալլեր պու մատտէ հագգընտէ էվտէ մաֆիճէ
թէքրար սիւալ էթտիլերինտէ , պալատէ զիքը օլտու
ղի կիպի եր՝ զէվճէսինի պոշայուպ պաշգասընը ալ
սա , վէ նիսա երինտէն այրըլուպ ախէրինէ վարսա ,
զինա էտէր տէյու թէքրար սապիթ էթտի ¹ , (նիճէ
քի ալթմըշ պիր սիւալտէ զիքը օլտուղի մէնվալ իւզ
րէ մուգատտէմ տախի պու խուսուստէ անլերէ սեօյ
լէմիշ իտի) : Յիսուսուն պու միսիլիւ քէրսմէրինէ նա
զարէն տէրլեր քի՝ հր իլէ նիսա մապէյնիտէ պէօյլէ
քէտէր վար իսէ , էվլէնմէմէք էյի տիր :

Վագաա հհլի տիւնեա թարիգինէ կիրմէք հէր նէ
մըգտար կիւճ իսէտէ , թէրքի տիւնեա օլմաղէ տախի

¹ Եւ ՚ի տան դարձեալ աշակերտքն զնոյն հարցին ցնտ : և օտէ
ցնտա . եթէ այլ արձակեացէ զին իւր՝ և արասցէ այլ ջը
նայ , և կին եթէ էլցէյաունէ իւրմէ , և եվէցի աուն այլում ,
շնայ . Մարի . 10 . 10 .

Ճիւմբէսի գատըր օլամատըղինտէն , հէրքէսի քէնտի
րէյինէ իհալէ հտերէք՝ նասիյհէթ վերիւր քի , գուտ ,
րէթի երէն թահամիւլ էթսին : Ձիրա պազը հա-
տըմ վար քի՝ անասընտէն հոյլէ թօղմուշ . պազը տա-
խի ինսանլէրտէն հատըմ օլմուշ . վէ հատըմ տախի վար
քի՝ պա րիզա նէֆսինի փայլմուլ էտիւլ . քէմալի մէր
թէպէ աշգ իլէ եալմըղ ալահա գուլուգ էթմէք աը
զուսինտէ օլարագ սապը էտէր ¹ :

Յիսուս պու միսիլլիւ ճէվապ իւզրէ իքէն՝ պազը քիմէս
նէլէր քէնտի չօճուգ լէրինի կէթիւրիւրէր քի՝ անլէրին
իւզէրինէ եւ գոյուպ օրհնել էտէ . վէ լաքին անէ սըգ-
լէթ վերմէսինլէր տէյու աւաքեալէր՝ թազիր սուրէ-
թի իլէ մէզպուրէրի մէն էթմէք իսթէտիքլէրնտէ ,
յիսուս անլէրէ իթապ էտիւլ տէր քի , մէն էթմէյ-
ին . զիրա օ միսիլլիւ օլանլէրին տիր մէլէքիւթ ի սէ-
մալաթ . վէ անլէրի գուճաղինէ ալուպ օրհնել էթ-
տիքտէն մատէ , (եէթմիշ տեօրթ սիւալտէ զիքը օւ-
տուղի մէնվալ իւզրէ) թէքրար սիճիլ էտէր քի , չօ-
ճուգ միսալի կիւնահսըզ՝ փագ Ֆիքէր՝ վէ թէվազիւ
օլմայսն ճէննէ թէ կիտէմէզ ² :

Յիսուս անտէն չըգուպ կիթտիկինտէ , ղայէթ տէվ-
լէթիւ պիր տէլիգանլը քիմէսնէ՝ օ քի նօմօստա տէրճ
օլան թէնպիհլէրին իճրուսընտէ չօճուգլուղինտէն պէ-
րու գուսուր էթմիշ տէկիլ իտի , լաքին ռուհանի թա-
րիգլէրտէ տահա զիյատէ քէմալէթ քէսպ էթմէք աը

1 Ասէն ցնա աշակերտքն իւր . էթէ այդպէս ինչ վնաս իցէ ընդ
այր և ընդ էին , լաւ է չամուսնանալ . Մար . 19 . 10 .
մինչև 12 համար :

2 Յայնժամ մտառեցին առ նա մանկտի . զի ձեռն դիցէ 'ի վե-
րայ նոցա՝ և աղօթս աքասցէ . և աշակերտքն նորա սաստէին
նոցա : ասէ յն թոյլ տուք մանկուոյդ՝ և մի արգելուք զդո-
սա գալ առ իս . զի այդպիսեացդ է արքայութիւն երկնից .
Մար . 19 . 13 : և Մարի . 10 . 13 : և Ղաւ . 18 . 15 :

պուսինտէ օլարադ , եօլտա անէ գարըը չըգուպ՝ վէ
 իղզէթ պիրլէ տիղ չեօքիւպ՝ նէ՝ իշէյիմ քի հայաթ ի
 Եպիտիյէյի վասըլ օլայըմ տէյու սիւալ Եթտիքտէ , յի
 սուս անէ նազար Ետիւպ սէվէր անի , վէ ճէվապ Ե
 տէր քի , սէնտէն պիր շէյ նօգստն տըր , Եկէր քէմա
 լէթէ վասըլ օլմագ միւրատ Ետէր իսէն , նէն քի վար
 իսէ , սաթուպ Ֆըգարէյէ վէր , քի խաղինէն սէմա
 տէ օլտուն , վէ սալիպի ալուպ կէլ արտըմնըրա :
 Յիսուսուն պու միսիլլիւ քէլամէրի անէ ազիմ ինայ
 Եթ իտի , լաքին մէզպուրուն վարիյէթի չօգ օլտու
 ղինտէն , պախուսուս քի՝ անլէրին մուհապպէթինի
 գալպինտէն իւրուճ Եթմէկէ ճէսարէթ Ետէմէտիկին
 տէն՝ խօշանմայարագ հիւլն պիրլէ կիթտի :
 Պու պապտէ ղայէթ տիգաթ իւզըն Փէհմ էյէ քի՝
 ճիսմանի մէվատլէրին մուհապպէթինի գալպինտէն իւ
 րաճ Եթմէյէն՝ նէ՝ տէրէճէ Թէհլէքէյէ պըրագըր քէն
 տի ճանըըր : Նիճէ քի մէզքիւր տէլիգանլը՝ բուհանի
 քէմալէթ արզուսինտէ իքէն , վարիյէթինն ումուտ
 Եթմէսի իլէ , ազիմ գասէվէթէ կիրիշթար օլտու : Ե
 Եճիլտէն յիսուս առաքեալէրէ տէր քի՝ նէ՞ գատար
 կիւճ տիր մալինն ումուտ Ետէնլէրէ ճէննէթէ կիր
 մէք : Պու խուսուստէ առաքեալէր Թաաճիւպ Եթ
 տիէր իսէտէ , Թէքըրա տէր քի՝ կէմի փալամարընը
 իյնէ տէլէկինտէն կէչմէսի գօլայ տըր , նէթէ քի ղէն
 կին ատէմին ճէննէթէ կիրմէսի : Օլ տէմառաքեալէր
 տահա զիյատէ Թաաճիւպ Ետէրէք՝ քիմ գատըր տըր
 խէլուս օլմաղէ տէյու՝ պիրի պիրի իլէ սեօյլէշտիքէրին
 տէ , յի անլէրէ պագուպ՝ ինսանըն ինտինտէ Ե գապիլ
 սիղ տիր , Եմմա ալահըն ինտինտէ հէր շէյ միւմքին տիր
 տէյու սիճիլ Եթտի քի՝ գաթի ումուտ օլմասընլէր ¹ :

¹ Եւ ընդ Ելանէլ նի անտի ՚ի ճանադարհ , ահաւախի ոմն մե
 ծատուն ընթացէլ ՚ի ծուրն իջանէր . Մարթ . 10 . 17 . միւ
 չե 27 համար : = Մար . 19 . 16 . = Ղուկ . 18 . 18 .

Պու պապոտ զանն եթմէ քի վարիյեթ սահիպի օլան,
 լերին ճիւմէսի ճէննէթին մէճտինտէն մահրում գա-
 լը, իլա քի վարիյեթի սէպէպինէ ճիսմանի սէֆայէ
 մէյլ էտէրէք՝ քիպիրլէնիւպ վաճիպէյի զիմէթի օլան
 ֆաղիլէթի թերք էտէն : իմտի՝ մալինին չօգլուղին
 շաղ օլմա, իլա խէվի էյլէ քի խէգա էթմէյէսին, զե-
 ռա նիճէ քի ֆագիրլիք, քէզա զէնկինիք ազիմ թէճ
 րիւպէ տիր ինսանէ : Փիւհագիգա՝ ֆաղիլէթ ինէ ճիս-
 մանի տէվլէթին պիր եհրտէ իմթիզաճ էթմէսի հէր
 նէ մըգտար կիւճ իսէտէ, պիլ լութֆու պարի գա-
 պիւնիզ տէկիլ տիր : նիճէ քի ճիսմանի վարիյեթ սա-
 հիպի չօգ քիմէսնէլէր՝ ճէննէթ արզուսինտէ օլուպ՝
 թէ վազիւ գալպ իւզրէ իճրայի ֆաղիլէթտէ գուսուր
 էթմէյէրէք՝ տայիմա ալլահըն իգաաթընտէ պուլունմա
 լէրի ինէ՝ հայաթի էպէտիյէ վանըլ օլուլէր :

Յիսուս պու դարզ քէլամ սեյլէր իքէն, պետրոս ա-
 նէ սիւալ էտիւպ տէր քի իշտէ պիզ ճիւմէսինի թերք
 պիրլէ սէնին արտընսըրա կէտիք՝ պիզն նէ օլաճագ-
 տըր, օ տախի մահէր կիւնիւ ազիմ մէճտ ինէ շէրիյ-
 աթէ կէտիկինտէ, անլէրին քիւրսիւտէ օթուրաճագ
 լէրինի, վէ տախի քէնտի իսմինէ քիմ քի էվ էաթու
 գարնտաշ՝ գըզ գարնտաշ փէտէր՝ վալիտէ, էաթու
 զէվճէ՝ էվլատ՝ վէ թարլասընը թերք էթմիլ իսէ, պու
 տիւննատէ եիւզ գաթ մուգապէլէ ալտըգտէն մատէ,
 պի նիհայէթ էօմիւրէ վասըլ օլաճագլէրինի, պաթու-
 սուս քի հէրքէսէ՝ քէնտի աշգը մուհապպէթինէ՝ ղայ-
 րէթինէ՝ վէ իշէտիկի ֆաղիլէթէ կէօրէ՝ իւճրէթ վէ-
 րէճէկինի սիճիլ էտիւպ տէր քի, նէջն էվլէլէրլէր՝
 սօնկրաքի, վէ նէջն սօնկրաքիլէր՝ էվլէլէր օլալէր¹ :
 Վադաա՝ ըուհանի քէմալէթէ վասըլ օլմագ արզուսի

¹ Յայնժամ պատասխանի ետ պետրոս և ասէ ջնա . աւառիչ
 մէք թողաք զամ և եկաք զինի քո . արգ զինչ լինիցի մէշ .
 Մար . 19 . 27 . վինչև 30 համար .

իւն քիմի ջօճուգւուգ՝ քիմի կենցիւք՝ վէ քիմի իրթիւ
եարուգ վագթիստէ ֆագիլէթ իշէմէ կէ պաշար իսէ
տէ , տէկիւ քի վագթին ջօգլուղինէ նազարէն իւճ
րէթ վերիւր , իւլա քի հէրքէսին ղայրէթինէ վէ սըտգ
իւն աշգը մուհապպէթինէ կէօրէ ¹ : Նիճէ քի պիր քի
մէսնէ իւճրէթ իւն պաղինէ ամէլէ դուծմաղէ ջըգուպ
պաղըսընը վագթի սէհէրտէ , պաղըսընը սաաթ իւճ
տէ , պաղըսընը ալթըտէ , թօգուգտէ , վէ տախի օն
պիրտէ իրսալ էթտի իսէտէ , ագճամ օլտուգտէ ճիւմ
լէսինէ պիրէր դուռուշ կիւնտէլէք վէրիւր , նիճէ քի
փաղար էթմիշ իտի , պախուսուս քի՝ սաաթ օն պիր
տէ կէլէնլէրին հագգընը ճիւմլէսինտէն էվիլէ վէրտի :
Պէլի՝ մէզպուրէր կէճ կէլտիլէր , լաքին աղիմ ղայրէթ
վէ մուհապպէթ իւզըն չալըշարագ՝ էրքէն կէլէնլէր
գաւտար գուլուգ էթմիշ օլմալէրի իւն , անլէր կիպի՝
վէ անլէրտէն էվիլէ իւճրէթ ալտըլէր :

Ղայէթ տիգաթ պիրլէ միւլահաղա էլլէ պուրատէ ,
ֆիլհագիգա՝ ալլահ քէնտի աղիմ ինայէթինէ մէպի՝
ճիւմլէսինի ըուհանի քէմալէթէ տալէթ էտէր քի՝
ճէնլէթին մէճտինէ լալըգ օլալէր , անճագ ջօգլէրի
պիր վագթի ֆագիլէթ արզուսինտէ օլուր իսէտէ ,
հէր վէճճ իւզըն քէմալի մէրթէպէ սատագաթ վէ
աշգ իւն տալիմա ալլահա գուլուգ էտէն ազ պուրուշ
մաղ իւն տէր քի՝ տալէթ օլունանլէր ջօգ տըր , լաքին
միւնթէիպ (ընտրեալ) օլանլէր ազ տըր ² : Պուլտան
գաթի նաղար , անլէր տախի քէնտի ֆագիլէթէրինէ
քիպիրլէնմէսինլէր տէյու թէմնիլ իւն թէքըար տէր
քի , պիր չիթթի՝ Եախուտ ջօպան՝ թարլատան կէլտի
կիւնտէ , աղասը անէ թէզ կէջ օթուր տէմէյիւպ՝ Եմը

¹ Ըստ առածին . Եմ ոչ հայի յորքանն , այլ յորպէսն :

² Քանզի նման է արքայութիւն երկնից առն տանուտեառն .
որ ել ընդ առաւօտս ՚ի վարձու ունիլ մշակս յայգի իւր .
Մար . 20 . մինչև 16 համար :

Եթմէզ մի քի գառմ հազըրա , ելվէրա պէն Եփրատ
սունչրա սէն , Էմր օլտուղի իւզրէ մէզպուր իճրա Եթ
տիքտէ , մէկէր անըն զիյատէ պիր ֆազիլէթի օլուր
մը , պու հիսապ սիզ տախի Էմր օլանլէրին ճիւմլէսինի
թէքմիլ Եթտիկինիզ հալտէ , տէյին քի լեպիմէսիզ
գուլուզ , հէր նէ Եթմէք պորճ իսէ անի Եթտիք ¹ :
Պու քէլամը պիրան ֆիքիրտէն իբրաճ Եթմէյիւպ հէր
նէ մըգտար սատագաթ պիրէ Խըզմէթ հտէր իսէն
տախի քիպիրլէնմէ , զիրա ինսան տայիմա ալլահա իւ
գաաթ Եթմէկէ պորճու օլմաղ իլէ՝ անըն Էմրի իւզրէ
հարէքէթ Եթտիքտէ , ֆազիլէթիւ սայլըմայուպ ֆէ
գաթ պորճտան խէլաս օլուր : զիրա ֆազիլէթիւ ա
տէմ օ տըր քի ալէսէվիյէ ճիւմլէյէ ըաճի օլան թէն ,
պիհլէրի պի գուսուր իճրա Եթտիքտէն մատէ , ալլա
հըն մուհապպէթի իլլին գուտրէթինէ կէօրէ զիյա
տէ խայրըրը ամէլ իլլէյէ , ֆիհհագիգա ալլահըն ինայ
Եթինէ Էօլլիւ վէ գարար օլմատըղիտէն քէնտի լութ
ֆուսու ինսանլէրէ պորճ կիպի վէրիւպ վէ անլէրին
պորճուսու հէտիյէ կիպի գապուլ Եթմէկ իլլէ ² , տէ
կիլ քի Էալընըզ ֆազիլէթիւ քիմէսնէլէ , իլա քի պօր
ճուսու Էտա հտէնէ տախի իւճրէթ վէրիր իսէտէ ,
պորճուսու Էտա հտէն քիլի կէցա հիլ պիր շէյ Եթմէ
միլ հիսապը թէվաղիւ գալպ իւզրէ քէնտինի լեպիւ
մէսիզ գուլ պէլլէյէրէք կիւն պէ կիւն զիյատէ ֆաւ
զիլէթ արզուսիմտէ օլա , քի իւճրէթի տախի թաւ
րագգա պուլսուն :

Պատէհու յիսուս Եթմիլ Էթի շակիրտ տախի թախ
սիս Էտիւպ հանլը մէմլէքէթէ վէ հանլը քէօլլէ կիւ

1 Իսկ ի՞նչ որ 'ի ձէնջ , որ ունիցի զծաւայ հողադործ , կամ հո
վիւ . որ եբրե մտանիցէ յագարակէ՝ ասիցէ ցաւ վաղվաղակէ՝
թէ անց , բազմեաց . Ղուէ . 17 . 7 . մինչև 10 համար :

2 Ըրտ առածին . որ (նժ) օայ Ղընորհա եբրե պարտոս . աւ
նու պարտոս եբրե Ղընորհա :

տէճէք իսէ : անէրի իբիշէր իբիշէր իրսաւ էտէր . քի վարուպ ճէմատեթ վազ էտէլէք . վէ անէրին խաս զէլէրինէ շիֆալդ վէրուպ տէյէլէր . քի մէլէքիւթ ի իւհիյէ գարիպ տիր . վէ տախի նէ վէճճ իւզդդէ հալ ըէքէթ էթմէք ճալիզ իսէ թէնպիհ էտիւպ՝ անէրի գապոււ էթմէյէնէրին թէքտիրիյէթինի . վէ գապոււ էտէնէրին ինայէթէ սեզալէր օլաճագլէրինի պէյան էտէր . նիճէ քի (աթմըլ էէտի սիւալտէ զիքր օլտու) մուգատտէմ օն իքի առաքեալը վազ էթմէկէ իրսաւ էթտիլիստէ , անէրէ տախի պու միսիլիւ թէնպիհ էթմիշ իտի ¹ :

Ս'եզքիւր էէթմիշ իքի շաշիրտէր վազ էթմէկէ կիթ տիրլէրինտէ , քէնտի պիր քէօվէ կիտիւպ՝ անտէ մար , թա նամ պիր նիստ անի էվինէ տալէթ էտէր (պու քէօվիւն իսմի եազըլը տէկիլ իսէտէ , տէնիլիր քի բէ թանիա իտի անըն իսմի , օ քի էրուսաղէմէ գարիպ տիր) . վէ յիսուսուն էանընտէ օթուրուպ անըն լաթիֆ վէ ըուհանի քէլամլէրինի տիյնէր իտի . վէ լաքին՝ գըզ գարնտաշը մարիամ տախի կէլիւպ յիսուսուն խաքիփայ , ինտէ օթուրտուղինտէ , գալգուպ կիտէր . քի դաամ . թէտարիք էտէ , վէ մարիամ գալըր անտէ :

Ֆիլհագիգա մարթա տախի տալիմա յիսուսուն քէլամլ լէրինի տիյնէմէք արզուսինտէ իտի . անճագ՝ իքրամտէ գուսուր օլմասըն տէյու՝ դաամ թէտարիքինի պաշգալ լէրինէ իհալէ էթմէյիւպ՝ պիլ նէֆս քէնտի խըզմէթէ մէշղոււ օլուր . պունտան գաթի նազար , իսթէր քի մարիամ տախի քէնտինէ եարտըմ էտէ : Ֆիամմա պիլ լիր քի մարիամ՝ ըուհանի դաամը թէրք էտիւպ՝ ճիս , մանի խըզմէթէ մէշղոււ օլմագ իսթէմէղ . օ էճիլտէն

¹ Յետ այսորիկ երևեցոյց տէր և այլ ևս եօթանասուն և երկուս . և առաքեաց զնոսա երկուս երկուս առաջի իւր յամենայն քաղաքս և ՚ի տեղիս : ուր ինքն երթալոց էք . ՂԷԻ : 10 . մինչև 16 համար :

նիյազ պիրլէ յիսուսա տէր . քի՛ գըզ գարնոտալմ պէնի
 խըզմէթտէ եալնըզ պըրագտը , սեօյլէ անէ քի պանա
 եարտըմ էթսին . յիսուս անքն ըիճասընը գապուէ էթ
 մէյիւպ՝ մարթա՝ մարթա՝ սէն գայիլը ետիւպ չօգ մէշ
 ղուէ օլմուշըն . անճագ պուրատէ ճիւզի շէյ լեազըմ
 տըր տէյու թագիր էթտիքտէն մատէ , մարիամ . քի
 ճիսմանի մէվատլըրի թերք պիրլէ ըուհանի քէլամ
 տիյնէմէկէ արզուքէշ օլմուշ իտի , օ միսիլլիւ արզու
 անտէն ընֆ օլմասըն տէյու սիճիլ էտէր՝ :
 Պէլ՝ յիսուսա իզզէթ վէ իքրամ էթմէք ղայրէթին
 տէ օլտու մարթա , լաքին պու պապտէ հարէքէթի
 ճիսմանի թարիգ իւզրէ օլմաղ իլէ թագիր էլիթտի .
 անճագ մարիամ հէր խուսուստէ ճիսմանի ղայլէլըրի
 թերք ետիւպ եալնըզ ըուհանի քէլամ տիյնէմէկէ
 արզու էթտիկինտէն յիսուս անի մէտհ էթտի :

Սիւալ 76 .

Պալատէ մէզքիւր էէթմիշ իքի շահիրտէր շէյթանէ տախի
 հիւքմ էտէրլէն մի իտի .

Ճ . Ետէրլէր իտի : Զիրա տէկիւ քի եալնըզ թա
 պիւթ իւզրէ զուհուր էտէն մարազլէրի ինսանլէրտէն
 տէֆ էտէր իտիլէր , իլա քի շէյթանլէրէ տախի հիւքմ
 էտիւպ՝ մէճնուլլէրէ շիֆալդ վէրիլլէր իտի :
 Նիճէ քի ճէմաէթէ վազ էտիւպ շաղլդ պիրլէ ալ
 տէթ էթտիքլէրինտէ , յիսուսա տէրլէր քի եա սա
 հիւպ՝ սէնին իսմինն շէյթանլէր իգաաթ էտէրլէր պիւ
 ղէ : Վագաա՝ պու պապտէ մէզպուրլէր յիսուսու
 գուտրէթի ազիմէլլէրինն վէ շէյթանըն ինգրազ պու
 տուղինն ղայէթ շաղ օլմաղ իլէ՝ պու միսիլլիւ ճէվապ

ա Եւ եղև 'ի գնալն նոցա , և ինքն եմուտ 'ի գիւղ մի . և կին
 ոմն անուն մարթա՝ ընկալաւ զնա 'ի տան իւրում . Ղլտ .
 10 , 33 , մինչև 42 համար :

Եթտիւնը . անճադ՝ օլմայա քի պու՝ խուսուստէ զու-
րուրիյէթ փեյտա հտէլէր տէյու՝ քիպիրլիք սէպէպինէ
շէյթանն սէմավաթտան տիւշիւպ՝ սէրնիւկիւն օլտու-
ղինի պէյան հտէրէք՝ անի փայիմալ Եթմէկէ Թէքրար
հիւքմ վէրտի իսէտէ . տէր քի՝ շէյթանլէրին սիզէ իւ
դաւթ Եթտիկինէ շաղ օլմայն . իլա քի իսմինիզին սէ
մավաթտէ տէրճ՝ օլտուղինէ շաղ օլուն (մատամ քի՝
ախէրինէ մէնփայէթ օլուն տէյու . քեօթիւ քիմէս-
նէլէրէ տախի պազէն միւճիւզաթ գուվվէթի վէրի-
ւր . պու խուսուստէ տեօրտիւնճիւ տէհրին իկիրմի
իւչ սիւալինէ տախի նազար օլունա) :

Յիսուս քէնտի շաղիրտլէրինէ մէզքիւր քէլամլէրի
սէյլէտիքտէ . մէմուկն օլուր փէտէրուլահտան՝ քի
պու հարարը ալիմլէրտէն կիզլէյիւպ սապիլէրէ . եանի
Թէվազիւ գալպ՝ սապի չօճուգ միսիլլիւ փագ Ֆիքիւր
շաղիրտլէրինէ ալիքեար Եթտի : Պախուսուս քի սուրթ
երորդուլթիւնուկն խորհուրդուկնու մուայեան հտիւպ՝
մուլու վէրի անլէրէ . զիրա չօգ փէյղամպէրլէր վէ
փատիլահլէր՝ անլէրին կեօրտիւքլէրինի կեօրմէկէ . վէ
իշիթտիքլէրինի իշիթմէկէ արզուքէշ օլտուլէր իսէ-
տէ . գատըր օլամատըլէր ¹ :

Յիսուս պու միսիլլիւ քէլամիւզրէ իքէն . Եհլի նօմօս
(օրինական) պիր քիմէսնէ՝ անի Թէճրիւպէ հտէրէք .
նէ իշլէյիմ քի հպէտի հայաթէ մալիք օլայլմ տէյու
սիւալ Եթտիկինտէ . ճէվապ հտէր քի նօմօստա նէ
եազըլը տըր . վէ նիճէ օգուրսուկն . օ տախի՝ սէվէսին
սէնին սահիպ ալլահնը պիւթիւն գալպինտէն՝ պիւա
թիւն նէփսինտէն՝ պիւթիւն գուվվէթինտէն՝ վէ պիւ
թիւն Ֆիքիւրտէն . վէ րէֆիկինի քէնտին կիպի տէյու

¹ Դարձան եօթանասուն և երկուքն խնդուլթեամբ և ասն .
տէր՝ և դեք հնազանդին մեզ յանուն քո . և ասէ ջնուա .
տեսանէի զսատանայ անկեալ յերկնից իբրև զփայլաին . Դուիչ
10 . 17 . մինչև 24 համար .

Թագրիր եթտիքտէ , տէր քի ճէվապըն սահիհ տիր ,
 անի իճրա էլլէ քի հպետի հայաթէ մալիք օլասըն :
 Չէ լաքին պու պապտէ մէզպուր քէնտինի սալիհ կեօս
 տէրմէք միւրատ եթմէկ իլէ , տէր քի քիմ տիր պէս
 նիմ ընթիկիմ : Զիքա ընթիկիմի վիւճուտին կիպի սէվ
 տէյուլ , նօմօստա տէրճ օլան սիճիլի , չօգլէրի եալընդ
 քէնտի ճինսլէրինին , վէ տօսթլէրինին հազգընտէ անկ
 լար իտիլէր : Ֆրամմա չիւնքի ճիւմլէսիտէ ալահըն
 մախլուգի վէ գուլու տըր , հէր քիմ վէ հանլը միւ
 լէթ օլա ընթիգ անըլուպ , անլէրի սէվմէք վէ միւհ
 թաճ օլտու գլէրինտէ , եաթալմ վէ մէրհամէթ եթս
 մէք , հէրքէսէ վաճիպէյի զիմմէթ օլմաղ իլէ , յիսուս
 տէր քի պիր քիմնսնէ երուստղէմտէն երիքովա ինէր
 իքէն , հարամիլէր անի սօյուպ զայեթ եաղաւատլէր ,
 վէ հօլլւմ հիլէթինտէ պըրաբուպ կիթտիլէր :
 Պատէհու անտէն պիր քահանայ կէչիւպ կեօրտիւ իս
 սէտէ , միւհիւմմ եթմէտի (զանց առնէլ) , քէզա
 պիր ղէտաղի օ մահալէ կէլիւպ օ տախի իղմաղ եթ
 տի , պատէհու սամաըիալ պիր քիմէանէ անի կեօր
 տիւքտէ , մէրհամէթ հտիւպ վէ եարալէրինէ ղէյթ
 վէ շէրապ գօյուպ սարտըգտէն մատէ , անի քէնտի
 պինէկինին իւզերինէ գօր , վէ պիր խանէ կեօթիւրիւպ
 թիմար հտէր , վէ երթհսի կիւնիւ անտէն կիթտիկին
 տէ , խանճըյէ իքի ղոււուշ վէրիւպ տէր քի իլաճ
 էթ պուհա , նէ քի մասըաֆ հտէր իսէն , օ պիր կէ
 վիլիմտէ վէրիլիմ : Յիսուս պու թէմնիլ սնօյլէտիքտէն
 սօնկրա , պալատէ զիքր օլան էհլի նօմօսա սիւալ էս
 տէր քի մէզքիւր իւջ քիմէսնէնին հանկըսըն ընթիկ
 վէ գարիպ սայարսըն հարէմի ելինէ տիւշէնէ , օ տա
 խի քիմ քի անէ մէրհամէթ եթտի իսէ տէտիկինտէ ,
 ճէվապ հտէր քի , կիթ սէն տախի անըն կիպի էլլէ :

Ա Ոմն օրինական վորձէր զնա և ասէր . վ'ըդտ , զինչ Կորժէցէց զն
 զկէանս յաւիտենականս ժշնչէցէց . Դղւն , 10 . 25 , մինչև 37 հմբ .

Մեզբեր թեմսիլ ըուհանի մեքհում իւզրն՝ ինսանն շէյթան իղվասը իւն կիւնահէ տիւշիւայ դրախտտան իխրաճ օլտուղի , հսքի նօմօսուն գուվլէթի իւն խէւլաս օլամայուայ՝ եօլ իւզերինտէ հօլում հիւթի ղայէթ սէշիլ հալ իւզրն գալտղի , վէ յիսուս էֆէնտիմիգին կէլիւայ քէնտի ազիմ մէրհամէթինէ մէպնի անի կիւնահտան խէլաս էթտիկի պէյանինտէ տիր :

Պալատէ զիքր օլտուղի մէնվալ իւզրն՝ եթմիշ իքի շակիրտէր . քի ճեմահէթէ վազ էտիււ պօտէթ էթտիկի , յիսուս տախի անլերին վազ էթտիկի մահալէրէ վարուայ՝ շէհրլերտէ վէ գարիյէլերտէ վազ էտէրէք երուսաղէմէ կէլմէլի օլտու : զիրա խաշա ջըգաճագ վագթի եագլաշթըլտի : Վէ հէր նէրէյէ . քի կլթտի , ղայէթ . քիւլլիյէթի ճեմահէթ տախի անլն վազինի տիյ , նէմէք արզուսի իւն պիրի պիրինի փայիմալ էթմէք տէ , ըհէսինէ տէկին կէլիւայ ճեմ օլտուգլէրինտէ , շաւկերտէրինէ տէր . քի՝ փարիսեցլէրին միւրայի հարաւ . քէթլերինտէն իհթիթաղ էտիււ անլերին ֆէյինէ մէլ էթմէլին , զիրա վագթթ օլա . քի՝ անլերին կիզլի միւրայիլկի զահրէ ջըգոււ պէզլի օլալեր , վէ սիւլն ֆալ զիլէթինիզ մուայեան օլա , օ էճիտէն պուրատէ մալիճէ նէ . քի իշիտիրսէնիզ՝ պի խէվի ալէմէ . աշիքեար էտին : Ֆիհագիգա՝ կէրէք . քեթթիւ վէ կէրէք էլի . քիմէսնէլերին հարեքէթի գապիլ . քի պու տիւննատէ պիր վագթթ կիզլի գալա , վէ լաքին ճիւմէսինն ֆէյլի ալլահա մալիւմ օլմաղ իւն՝ նիհայէթ զահրէ ջըգար , պախուսուս մահէր կիւնիւնտէ : Վէ տախի առաքեալէր սուրբ աւետարանը վազ էթտիքերինտէ , եահուտիլերին վէ փութփերէսթլերին էլինտէն կեօնայ կեօն ազապ վէ սըքընթը շէքէճէք օլմալերի իւն թէք , ըար տէր . քի , խէվի էթմէլին անլերտէն , զիրա սնիք

1 Եւ շրջէր (յն) ընդ քաղաքս և ընդ գիւղս՝ ուսուցանէր . և ճանապարհ արաքիտլ լէրուսաղէմ . ՂԻՄ . 13 . 22 :

Քեզաթ սիզին թէնինիզն հօտիւրիււ՝ անտէն զիյառն
պիր շէյ եթմէկէ գատըր օլամազէր . իլլա ալլահտան
խէվթ հտին՝ քի ինսանըն թէնինի հօտիւրաւիւքտէն
մատէ . ճանընը տաթի ախրէթտէ ճէհէննէմին սեօյ-
իւնմէզ նադինն աթմաղէ գատըր տըր :

Վազաա՝ եզիյէթտէն վէ հօլիւմտէն խէվթ եթմէք
զապիւթտէն իսէտէ , ալլահըն ուղլունէ զուհուր է-
տէն աղապտան վէ հօլիւմտէն խէվթ եթմէյէթտէ տէյ-
ու՝ պէշի իքի ադչէյէ սաթըլան սերչէ Եափրուսունուն
պիրի՝ ալլահըն ինտինտէ ունուտուլմառղէ հիսապ ,
տէր քի սիզին պաշնըզն ճիւմէ գըզարը սայըլըշ
տըր : Պու ճէվապ ինսանըն ֆիքրինտէն վէ գալպիս-
տէն կէչէն մէշվէրէթլէրին հագգըտէ անկանըր .
մատամ քի անլէրին ճիւմէտի ալլահըն մալիւմի օլմաղ
իլէ , անէ կէորէ սեվապ Եաթտ աղապ վէրիլի ինսա-
նէ : Նիճէ քիյն քէնտի ուղլունէ պիլ քիլա իսքէյ-
ճէյէ թահամիւլ հտէնլէրին՝ ճէննէթէ վաար օլաճաթ-
լէրինի , թահամիւլ եթմէյիւպ ինքեար հտէնլէրին՝ ճէ-
հէննէմէ կիտէճէքլէրինի , պաթուսուս քրիտոննէպան
աթ հաւատըր ըուհ իլ գուտսուն գուզվէթի իլէ զահիր
վէ Եապիթ օլտուղինն պինայէն , անի ինքեար հտէն՝
ըուհ իլ գուտսա մուղայիր քիւֆր եթմիշ օլուպ մաղ-
ֆիրէթէ նասէգա օլա տէյու սիճիլ եթտի :

Սիւնքիւրի իմանլէրին զաղէպինի պէյան եթտիքտէն
սօնէրա , առաքեալլէրէ վէ ճիւմէ հաւատոյեալլարա
թէքրար ումուտ վէրիւր քի՝ հաւատըր ուղլունէ քէնտի
լէրինի՝ ճէմանէթ վէ զապիթան հուզուրինն կեթիւր-
տիւքլէրինտէ , նէ սեօյէյէլիմ տէյու տիւշիւնիւպ գայտ
եթմէսինէր , զիրա պու պապտէ նէ սեօյէմէք իզ թիզտ
հտէր իսէ ըուհ իլ գուտս քէնտիլէրինն հօկրէտիր¹ ,
պու խուսըւստէ ալթմըշ Եէտի սիւալէ տաթի նազար էյլէ :

¹ Որովհէ՛ր հոստիլ բիւրաորայ Ժողովուրդեան ամենէն Կոնս-
շիմէանս . Դպի . 12 մինչև 12 համար :

Յիսուս պաշտօնէն զերբ օրհնէր ընդ սեպոյնքս իբէն, ճէմա
եթտէն պիւր քիմէսնէսին մէրաս իսուսոսնաւ գարը
տալը ինչ նիզասը օրհնալ ինչ տէր քի՛ սեպոյնք գարնտա
լըմա քի՛ մէրասըմա վայ եթտին, զերա անըն ատալէն
քեարէ վէ ճիւմէյէ փաղիլէն թարիգի հօղրէտիւպ
էյլը եթտիկինէ նազարէն զանն էտէր իտի քի՛ ճիւ
մանի հարիմ միսիլիւ շերիլաթ տախի կեօրիւր:

Պէլի յիսուս եփէնտիմիզ ճիւմէյէ հիւքմ էտէր, վէ
ճիւմէսինն շերիլաթընը կեօրիւր, լաքին մահէր կիւ
նիւ քիւնճի կէլիշնտէ, օ՛ եփլտէն պէնի քիմ հարիմ
վէ գառամ (բաթաւարտ) նասպ եթտի սեղին իւ
գերինիգ տէյու գաթի ճիւմապ եթտի:

Վէ շիւնքի մէզբիւր իբի գարնտալ՝ մալ սեպէպինէ
պիւրի պիւրի ինչ նիզա հասըլ եթմիշ իտիլէք, սայիլէ
ըն տալքի պու միսիլիւ նահէմլար հարէքէթէ մէյլ
եթմէյէլ տէյու՝ առաքէալէրէ տէր քի՛ սագընը
թամահէքարըգտէն, զերա տէկիլ քի՛ քիշինին հօմ
րիւ մալինն չօգլուղինտէն տիր¹: Վագաա չօգ մալ
ճիւմէք գապիլ իսէտէ, մալինն չօգլուղինէ կէ
րէ ինչանէ չօգ եաշամագ գապիլ օրհատըլինտէն,
թէմնիլ ինչ տէր քի՛, պիւր զէնկին ատէմին թարլալէ
ըն պերէքէթի մահաու վէրտիքէրէնտէ, նէ իշէյիմ
քի՛ մահաուլիմ գօյաճագ եէր եօգ տըր տէյու ազիմ
էնտիլէյէ կիրիթթար օլարագ, թէփէքբիւր էտէր իտի
քի՛ ամպարէրիմ սեօքիւպ տահա պիւլիւքէրինի եա
փա, պուղտայընը վէ ճիւմէ մահաուլաթընը անլէրէ գօյ
ուպ վիւճուտիսէ տէյէ քի՛ ըահաթլան եէ՛ իշ վէ շադ
օլ, զերա նէթէ սէնէյէտէք վափիր զախիրէն վար սըր²:

¹ Սէ մի՛ ի Ժողովուրդէնէն ճաւ, վարդապետ, ասմ յեղեայր իմ
բաթանէլ իս զգառանգուլն, Ղուխ. 12. 13. մինչև 15 հմբ:

² Սօսեցաւ տու նոսա՝ զաւակ մի (յն) և ասէ. առն ուրուս
մէծատան ետուն անդք տոհմականս, և խորհէր ՚ի միտս իւր
և տալէր. զի՞ գործեցից. Ղուխ. 12. 16. մինչև 19 համար:

Իսորէթ ալ մէջպուրուն սէֆիլ հաշնտէն . զիրա մալի
 չօղալնձէ , գասավէթի տախի թարագգա պուրու .
 Պէշի գատոր իտի լեազիմէսինտէն զիյատէսինի Փրգա
 ըէյէ վէրիւպ՝ գասավէթտէն խէլաս օլմաղէ . վէ լա
 քին զայնթ դամաի օլմաղ իլէ՝ Ճիւմէ մալինի քէնտի
 նէ մախսուս եթտի . պախուսուս քի վարիյէթինին չօգ
 լուշինէ նազարէն՝ չօգ վագըթ ասուտէ հալ իւզրէ
 եէյիւպ իլիւպ՝ շազ օլմագ արզուսինտէ օլտու .
 Ֆիւամմա՝ ինսանքն վէֆաթի վէ հայաթի ալահըն էլին
 տէ օլմաղ իլէ ալահ անէ տէր քի , եա ահմագ՝ պու
 կէճէ ըուհինի սէնտէն մաթըւպ էթսէլէր կէրէք .
 հազըր էթտիքէրին քինմէ գալաճագ տըր ¹ :
 Ֆիլհագիգա ալահա ումուտ էթմէյիւպ կէջիմէք վէ
 սիլէսի իլէ մալ արզուսինտէ օլարագ զայլէ էթմէք ա
 զիմ համագաթըգ տըր . օ էճիլտէն յիսուս շալիթո
 լէրինէ տէր քի՝ եէմէք վէ էսվապ զայլէսինտէ օլմայ
 ըն . զիրա ճան վէ թէն՝ քի դամադան վէ էսվապտան
 ագտէմ տիրէր . ալահ անլէրի եարաթտը իսէ , դա
 ամ վէ էսվապ տախի վէրիլ : Օ՝ քի գուշէրի պէսլէր՝
 վէ ջիւէքէրի կեօնակեօն ըէնկ իլէ տօնատուպ միւզէյ
 եէն էտէր , տահա նէ գատար զիյատէ սիզի պէսլէսէ
 վէ կիյտիրսէ կէրէք . զիրա անլէրին սիզէ լեազըմը օլ
 տուշինի պիլըր : Պու պապտէ արթիյէ մալ ճէմ էթմէ
 կի մէն էթտիքտէն մատէ , զայնթ իգթիզալ մէվատ
 լէրին հագգընտէ տախի զայլէ էթմէք ճայիզ օլմատը
 զինի պէյան էթտի քի . հէրքէս քէնտի ֆիքրինի տիւն
 եա զայլէսինտէն ազատ սագըյարաք՝ ֆէգաթ ճէննէ
 թին մէճո ու սալթանաթընէ արզուքէշ օլմաղ իլէ , ճիւ
 մանի մէվատէրին ճիւմէսի անէ արթիյէ սայըլա ² :

¹ Սսէ զնա նծ . անմիտ . յայսմ գիշերի զոգիդ ՚ի քէն ՚ի բաջ
 պէնջիցեն . իսկ զոր պատրաստեցերն՝ ում լիւիցի . Ղուի . 12 . 20 :

² Սսէ ցաշակերտան իւր (յն) . վն այլորիի ասեմ ճեզ մի հոգայք
 ընդ ոգւոյ թէ զինչ ուտիցէք . Ղուի . 12 . 22 . մինչև ՅԼ համար :

Վագաա ճէննէթ արդուսինտէ օլան ատէմէ ֆանի տիւն,
Եանրն մալի՝ սէֆասը՝ վէ պիւլիւքիւկի հէր վէճհ ին
պիհուտէ վէ լեազըմսըզ կիպի սայլըլը :

Ֆէհմ էյլէ ալլահըն ինայէթինի • զիրա տիւննա մալի՝
վէ պիւլիւքիւկի սէպէպինն քիմնէ նիզա էթմէսին
տէյու • անլէրի քէնտի ըէյիւնէ իհալէ Էտիւպ՝ քիմէ
միւրատ Էտէր իսէ անն վէրիւր • մատամ քի ինսան
գատոր տէկիլ տիր ճիսմանի խուսուսլէրտէ հէր վէճհ
իլէ միւրատընէ վասըլ օլմաղէ : Յէ լաքին ճէննէթի՝ ին
սանըն ըէյիւնէ իհալէ Էտիւպ՝ քիմ քի տիւնը իսէ անն
վէրիւր • իմտի ճէննէթ աղար իսէն • տիւն քի պուլա
սըն : Պէլի ալլահ քէնտի ազիմ ինայէթինն մէպնի՝ ճիւ
նէթի քիմնէտէն տիրիլ էթմէզ • վէ ճիւմլէսի տախի
ճէննէթ արդուսինտէ օլուր • անճագ՝ լայլըլի վէճհ
իւզընէ անի տիւնէն զայէթ ազ օլմաղ իլէ • անլէրի
քիւլիւք սիւրիւյէ պէնկընթտիքտէն մատն • պուլու
րուր քի վարիյէթլէրինի սաթուպ ֆըգարէյէ վէրմէկ
իլէ՝ սէմափաթտէ պի նօզսան վէ հէր քէտէրտէն ա
զատ խաշինն Էտիւպ գալպլէրի անտէ օլսուն • զիրա
քիլնին մալի նէրէտն իսէ • գալպի տախի տնտէ օ
լուր : Պունտան գաթի նազար • տալիմա ֆաշիլէթ
ղայրէթի իլէ ույանըգ տուրուպ՝ պէնկընթէր, օ քիւ
մէսնէլէրէ քի • անլէրին աղասը տիւլիւնէ կիտիւպ՝ նէ
վագըթ կէլէճէկի նա մալիւմ օլմաղ իլէ • կէլտիկիտէ
տէրհալ գափույու աշալէր տէյու՝ թէթիք իւզընէ պէք
լէրլէր անի : Օ՝ միսիլլիւ խզըմէթքէարլէրի մէտհ Է
տիւպ՝ մութըլ վէրիւր անլէրէ • զիրա կէճէնին պիւր
վագթինտէ աղալէրի կէլիւպ՝ անլէրի ույանըգ պուլա
տուղլնտէ • զայէթ իզընթ պիրլէ օթուրտուպ թա
զիմ Էտէր անլէրէ • Ֆիլհապիգաւ մութըլ օ ատէմէ
քի միւտտէթի Էօմիւնտէ ալլահըն Էմրի իւզընէ հա
րէքէթ պիրլէ՝ ֆազիլէթ շափգըք Էպէտի սեօստիւր
մէյլէրէք • սն սաաթընէ տէկին ճան իլէ ույանըգ տու

բուսի է օլտիւկինստէ պի նիհայեթ ասիւմանի շաղլորէ
շայիսթէ օլուր : Պու պապտէ զայեթ տիգաթ պիւրէ
խէվթ էյլէ : քի էօլիւմ կէլիւպ սէնի թէտարիքսիդ
պուլմասըն : մատամ քի խըրսըզ կիպի կէլըր :
Պագաւ խըրսըզըն նէ վագըթ կէլէճէկի էվ սահիպիս
նէ մալիւմ օլստ : ույանըզ տուրուպ էվինի սօյտուրս
մազ : իմտի էկէր արեթթտէ շաղ օլմագ խթէր խէն :
գուարեթիւնէ կեօրէ ֆաղիլէթ իշլէյէրէք տայիմա բու
հանի թէտարիք իւզրէ օլ : զիրա նէ վագըթ էօլէճէ
կին սանա մալիւմ տէկիլ տիր ¹ :

Պալատէ զիր օլտուղի մէնվալ իւզրէ յիսուս քի թէմ
սիլ ին նասիյէթ վէ թէնպիհ էտէր իտի : պու թէմ
սիլի եալընըզ պիղէ եախօտ ճիւմլէսինէ մի սեօյլէտին
տէյու պետրոս անէ սիւալ էթտի : ֆիլվագի պու թէն
պիհլէրին ճիւմլէյէրաճի օլտուղի աշիքէար իսէտէ :
առաքեալներ վէ ճէմաէթին իաարէսինէ թային օլսն
լէր թարիգի ֆաղիլէթտէ արեթիստէն զիյատէ քէմա
լէթ քէսպ էտէրէք զիյրի տէսլլէրինտէ պու լոււանլէ
րի հիւսնիւ թէրթիյալ իւզրէ իտարէ էթմէ կէ պօրճա
լու օլմաղ իլէ : յիսուս անլէրի պէնկզէտի ստարգաննէ
վէ ալիւմ վէքիլարաճէ քի վագթիստէ ճիւմլէսինէ դա
ամ վէրէ տէյու աղասը անի քէնտի չիթթլիկինին իւս
զէրինն նազըր թային էթտի : Մութլու վէրիւ օ միսիւ
լիւ վէքիլարաճէ քի էմր օլտուղի մէնվալ իւզրէ իճրա
ետէր : զիրա աղասը քէրիլիկինտէ : անի ճիւմլէ վարիյ
էթինին իւզէրինն հիւքիւմտար նասպ էթսէ կէրէք :
Փիւմմա էկէր աղամ կէճ կէլըր տէյու քիպիլիկէ վէ

Ք Մի երկնչիր հօտ վոքրիկ : զի հաճեցաւ հայր ձեր տալ ձեզ
շարքայութիւն : վաճառեցէք զինչս ձեր : և տուք զողորմու
թիւն : և արարէք ձեզ քաղկա առանձ հնանալոյ : գանձ ան
պակաս յերկինս : ուր ՚չ գող մերձենայ : և ոչ ցեց ապակա
նէ : զի ուր գանձն ձեր է : անի և սիրտք ձեր եպիցին :
Ղուկ . 12 . 32 . մինչև 40 համար :

ղատատարողէ գատեմայատարադ խորմեթքեարեւրի վե
խալարդգւերի տեօվիւպ՝ վե եէլիւպ իշիւպ սերթօշլիկե
երւդ թուծաւ , մեմուլ էթմետիկի վաղքթ ափան
սրդ աղասը կէլիւպ՝ անի օ միսիլիւ շէտիտ զագէպ իե
թէքտիր հտեր անե քի իմանսըլեր միւսթաճագ տըր :
Ֆիլճագիդա՝ քիշի քենտի ողասընըն հմրինի պիլիւպ՝
գուսուր էթսէ , զայեթ աղըր օլուր տնըն զագէպի :
պիլմէյէն՝ եկեր գուսուր էթսէ տաթի , հաֆիֆ զա
զէպ վերիլիւր անե , զիրա քիմէ չօգ վերիլիւր իսէ , ան
տէն չօգ մաթիլուպ օլուսուր ¹ :

Պու պոպտե զայեթ խօշա միւլաճագա՝ էթսիւլեր
ըուհանի՝ վե Քիսմանի խուսուսիլերտէ ելա մէրթէ
պէլի վասըլ օլուպ՝ պաշգալերինին իւզերինէ հիւքմ
հտէնլեր , մատամ քի հերքես քենտի իլմինէ՝ վարիյէ
թինէ՝ վե պիւլիւլիւկինէ կեօրէ՝ հուզուրի հագտի
վանընտէ Քէվապ վերմէյէ պօրմլու տըր :

Յիսուս պալատէ զիւր օլանլերի առաքեալներէ վե Քե
մաեթէ թալմ հտեր իքէն՝ պազըլերի կէլիւպ գալիւա
լըլերին հագգընտէ նագլ էթտիլեր անե՝ քի պիղատու
անլերին գանըն գուրպանլերինէ գարըշտըրտը ² : զի
րա օ վագըլերտէ մէզքիւր գալիլեալներ երուսաղէ
մէ կէլիւպ տաճարտա գուրպան հտեր իքէն , պիղա
տու անլերի գաթլ էթտիլեինտէ , մէզպաւրլերին գա
նը քենտիլերի գուրպանըն գանընա գարըշմըլ խտի :

¹ Այն պետրոս . նր՝ առ մեզ տոթեր զառաիդ զայդ՝ թէ առ
ամենեւեան , և ասէ նր . ով իցէ ճառատարիմ տնտես և ի
մաստուն . զոր կացոյց նր իւր ՚ի վերայ գերդաստանի՝ էւրոյ
տալ ՚ի ժամու զկերակուրս : եքանի իցէ ծառային այնմիկ
զոր եկեալ տեր իւր գտանիցէ արարեալ այնպէս . Ղուի .
12 . 41 . մինչև 43 համար :

² Եկին ոմանք ՚ի նմին ժամանակի . և պատեցին նմա վառն քա
ւիկեացւոյն . որոց զարկենն պիղատու խաւենաց ընդ գոհե
նոցա . Ղուի . 13 :

Պիղատոս Նինին հօտիւրտի պալատէ մէջէն գալիւտըւէր :

Ծ. Պալիւեա հիւքիւմտարը հերովդէս ին խուսու
մէթի օլտուղի իշիւն : Օ՛ հճիւտէն պիղատոսուն պու
դարդ նաշէրի հարէքէթիւնի յիսուսա նագլ հտէրէր քի
հէէր խօշանըր իսէ , աւի հերովդէսէ գամազլայալէր :
Պազըւէրի տախի զանն հտէր քի՝ կիւնահէրի սէպէպի
նէ թէքտիր օլտուէր ¹ , վէ լաքին քէնտիւրի տախի
կիւնահէքար օլմաղ ին , յիսուս անլէրէ տէր քի՝ ճիւմ
լէ գալիւեալըւրտէն զլյատէ անլէրի կիւնահէքար զանն
եթմէյին՝ քի օ միսիւլիւ սէրէնճամ չէքտիւր , իլա քի
թեօպէ իսթիզփար եթմէզսէնիզ , ճիւմիէնիզտէ ան
լէր կիպի թէլէֆ օլտըսունուզ : Յիսուս պու ճէվապ
իւն մէզպուրէրի թեօպէյէ տալէթ եթտի իսէտէ , օ
հանալէրտէ երուսազէմտէ սելովամ տէնիէն մահալին
գուլէսի երզըրուպ՝ ալթընտա օն սէքիզ ատէմ հօլմիւշ
օլմաղ ին , թէքրար տէր քի՝ ճիւմիէ երուսաղէմ հէհա
լիսինտէն զիյատէ կիւնահէքար զանն եթմէյին անլէ
րի , իլա քի թեօպէ իսթիզփար եթմէզսէնիզ ճիւմ
լէնիզ անլէր կիպի թէլէֆ օլտըսունուզ ² :
Պու պապտէ զայէթ խէվֆ եթսինլէր իսլահի նէֆս
օլմայանլէր , զիրա նիճէ քի ալլահ մէրհամէթլիւ օլ
մաղ ին , սապր հտիւպ կիւնահէքարը տէրհալ թէք
տիր եթմէզ , քէզա՝ ատալէթլիւ օլմաղ ին թեօպէ
իսթիզփարէ կէլմէյէնի հէր հալ թէքտիր հտէր :
Նիճէ քի յիսուս պու ֆիքիւր իւզրէ թէմսիլ տախի
սէշլէր քի , պիր քիմէսնէ քինտի պաղընտա ինճիր ա

¹ Որպէս գրէ իգնատիոս վարդապետն ՚ի մէկնունէ՝ զուհատու :

² Պատասխանի ետ (յն) և ասէ յն . համարիք եթէ այնք գա
լիւեացիք եղէն մեղաւորք քան զմ գալիւեացիս . զի զայնպիսի
անցս կրեցին . մէ՛ ատէմ ձեզ . այլ եթէ ոչ աղաշխարհէք՝ ա
մենեքին նոյնպէս կորնչիցիք . Լուի . 13 . 2 . մինչև 5 հմր :

զաճը տիրտի՝ վէ իւջ սէնէ կելուպ մէյլէ պուլամա
 տըղի հալտէ , պաղպանէ տէրքի՝ նիշիւն զէմինի պաթ
 թալ հտէր , քէս անի . Ե տախի պիր սէնէ մեօճլեթ
 իսթէր , թա քի եղրաֆընը գաղուպ զիպիլ տեօքսիւն ,
 վէ եկէր եէնէ մէյլէ հասըլէթ մէղ իսէ , պիր սէնէ
 տէն սեւկրա քէսէ՝ , Իպրեթ ալ , զերա տիւնեա՝ պա
 խուսուս սուրբ . եկեղեցի ալահըն պաղը , հաւատա
 ցեալարըն՝ հէր պիրի պիրէր աղաճ , քիշինին տելի
 գանլըղ . կէնճիք՝ վէ իսթիեարըղ վաթի իւջ սէ
 նէ պէյանինտէ օլուպ՝ մէղքիւր վագըթէրտէ ֆագի
 լեթ իջէ մէյլէնի՝ մէյլէսիք աղաճ՝ փսալի քէսիւպ ճէ
 հէնէմին հեղէտի սեօյիւնմէղ նարքիսէ աթարլէր :
 Պատեհու պիր շաբաթ կիւնիւ կիտէր յիսուս ճէմաէ
 թե թալիմ էթմէ կէ . անէրին՝ ճէմ օլտուգըրի՝ մահա
 լէ , վէ անտէ՝ պիր նիսա պուլուսուր՝ քի անէ . շէթմե
 կիրմէ կիլէ՝ օն սէքիզ սէնէտէն պէրու . խոստէ վէ իքի
 գաթ օլուպ . Եպէտի՝ եօգարը . թօղրու պաթմաղէ գա
 տըր օլամաղ՝ իտի . յիսուս անի կեօրտիւ քտէ , շաղը
 բոապիսէ լաս . օլուս շըն՝ տըր խոստէ լիկինտէ՝ տէյու
 լինի՝ անըն՝ իագըրինէ գօտուղինտէ , մէղպարէ տէր հալ
 ճիթո՝ պուլուպ ալահը մէճա հտէր : Ֆիւսմաւ նիճէ քի
 փարիւնիլէր յիսուսուն շէրէֆինէ տալիմա հաանտ է
 տէր իտիլէր . քէզա . օ մա հալտէ օլամա ճէմաէթ պաղը
 մէղքիւր միւլէճիւղաթը կեօրիւպ հաանտ իւզըրէ օլտու
 լաքին յիսուսա պէհանէ պուլաճաթ հալթ օլմատըղին
 տէն , նօմօսուս սէ պէ պղուլթ ուպ . նիշիւն շաբաթ կիւ
 ֆիւ խոստէ լի էյի էթտի տէյու . հը բարստըգտէն մա
 տէն , ճէմաէթ է տալիթ թաղիր հտէր քի ախէր կիւն
 տէ . կելուպ շիֆա պոալալէր . անճաթ՝ զանն էթմէ քի
 նօմօս զայրեթի իլէ պուս ճէվապը սեօյիւտի , իլա քի

ԲԱՍԱՅ . Լ զառաիս զայա . թղենի մի էր՝ Բարդուան տնկեալ յոյ
 գուշ իւրուս , Լ եկն խնբրէշ զպտուղ ի նմանէ Լ ոչ ե
 քիտ . Դոյն . 13 . 6 . մինչև 9 համար :

միւրալիւք պիւրէ , օ եճիւտէն յիսուս տնքն միւրալի
օլտուղինի զահիր եթմէք իջիւն տէր . քի՛ հէրքէս շա-
բաթ կիւնիւ քէնտի եօքիւղիւնիւ վէ մէրքէպինի եեմ
լիքտէն սեօքիւղ սուլամա՞ղ մը , իմոի պու նիսա՛ աբ-
րահամըն ճիսինտէն օլու՞յ՝ օն սեքիւ սենէտէն պերու
շէթան քի անի զապղ եթմիշ իտի , մէկէր ճայիւ տէ-
կի՞ մի շաբաթ կիւնիւնտէ անի խէլաս եթմէք :

Յիսուսուն պու միսիլիւ թաղիր սուրէթի իլէ սեօյ-
լէտիկի քէլամիւրի իլիտիւլ՝ անէ մուղալիր օլանլէրին
ճիւմիւնի խէճիլ գալոր իսէտէ , գալպի փագ վէ Փիւր ,
րի թեմիղ օլան ճիւմիւն ճեմաեթ անլէր քի հասէտ
եթմէղ իտիլէր , անըն եթտիկի միւճիւղաթէրէ նա-
գարէն զայեթ շաղ ու մէսըուր օլտուլէր ,

Յ՛ պու պապտէ քեօթիւ Փէյլէ մէյլ հտէնլէրի խէ-
ճիլ պըրագուլ՝ գալպի փագ օլանլէրի շաղ եթտիքտէ ,
առաքեալներին վաղի իլէ փուլիւրէսթէրին իմանէ
կէլէճէկինի տախի՛ խարտալ տանէսինին վէ մայանըն
իւգէրինէ թեմսիլ սեօյլէյիւ պէյան եթտի՛ , նիճէ քի
(ալթմիշ սեքիւղ սիւալտէ զիքր օլտուղի մէնվալ իւղրէ)
պու խուսուստէ մուգատտեմ՝ տախի սեօյլէմիշ իտի :
Յիսուս քի ճեմաեթէ վաղ հտէր իտի , պիր ատէմ՝
անէ սիւալ հտիւլ տէր քի՛ զալիպա աղ տըր խէլաս
օլաճագ քիմէսնէլէր , զիրա մուգատտեմ՝ անտէն իլիթ
միշ իտիլէր քի՛ ճիսմանի սեփա իլէ ճէննէթէ կիրմէք
գապիլսիղ օլուլ՝ հէր հալ զահմէթ վէ սըղընթը չէք ,
մէկէ միւհթաճ տըր : Պու տէփա թէքըսըր անի սա-
պիթ եթմէք իջիւն՝ ինսանըն տիւնեատէ չէքտիկի զահ-

1 Եւ ահա կին մի՛ զոր ունէր այս հիւանդութիւն , ամս ութու-
տասուն . և էր կարկամեալ . և ոչ կարէր ամենեկն ՚ի վեր հայ-
ել , և տեսեալ զնա յմի՛ կոչեաց առ ինքն , և ասէ ջնա . կին
դու՛ արձաղեալ ես ՚ի հիւանդութե՛ քումէ : և եդ ՚ի վերաց
նորա ձեռն . և առժամայն ուղղեցաւ . և փառաւոր առնէր
քնձ . Դէյ , 13 . 11 , մինչև 21 համար :

մէթի վէ սրգընթըը , 6 . քի ալահըն թէնպիհէրիսին
իճրասընտէ գարար գըլար , տար գափույա պէնկըն-
տէրէք պույուբուր քի՝ շայրէթ հտին անէ կիրմէկէ .
զիրա հվ սահիպի իչէրի կիրիւպ գափույու գափա-
տըդ տէն սոնկրա , եւ սահիպ աջ պիզէ տէյերէք տագ գ-
պայ եթտիկինիդտէ , սիզին նէրհտէն օլտուղինիզին
պիմէմ , ուզագ տուրուն պէնտէն ճիւմէ զուլում-
քեարէր տէյու ճէվապ էտէր սիզէ :

Գու պապտէ շայէթ ինվիէ եթսինէր փուրսաղ էլտէ
իքէն՝ Թեօպէ իսթիզփար եթմէյիւպ . քէնտի ճանկերի
նին խէլաւը խուսուսինտէ իդթիգա հտինէրի կիւն պէ
կիւն թախիթ էտէնէր . զերա փազիլէթ իլէմէկէ գա-
տըը իքէն , իզմաղ էտէրէք փուրսաղը գայու էտէն՝
սոնկրա միւրատ եթսէ տախի գատըը օլամաղ ¹ :

Իմոր ճէննէթին պի նիհայէթ մէճու ու սաթմանթըը
նէ աբգուքէշ օլան՝ պիրան էվիէլ իճրայի փազիլէթտէ
էպէտի թէքէսսիւլ եթմէյիւպ՝ տար գափույա կիրիթ
հիսապը՝ զուհուր էտէն սրգընթըը պա բիզա մէմնու-
նիյէթ պիրլէ թահամմիւլ էտէ . մատամ՝ քի գափու-
գափանաղգտէն սոնկրա՝ տիշ գըճըրտատարագ տիշար-
տէ տղայաճաղէրի տէրքէար , նիճէ քի աւաքէալլէ-
րին վազի իլէ տիւնեանըն տէօրթ դարափընտան իմանէ
կէկնիէրին ճէննէթտէ աբրահամ՝ իսահալ՝ յախօը՝ վէ
ճիւմէ փէյլամպէրլէր իլէ օթուրուպ՝ եահուտիլէրին
խարիճտէ գալարագ էպէտ իլ էպէտ եաս ու մաթէմ
իւզրէ աղայաճաղէրինի պէյան եթտի ² :

Պալատէ գլեք օլտուղի մէնվալ իւզրէ՝ յիսուս գալիլէա

1 Որգեալ՝ մի յաղաղիցես դառնալ ՚ի մեղաց առ տէր , զի մի
առ մեղա քո սատակիցիս . Սեյուս . 5 . 3 :

2 Ասէ ցնա ոմն , տէր , եթէ սակաւք իցեն , որք տպրեւոց է՝
ցեն . և նա առ ցնոսա , ջանացորուք մտանէլ ընդ դուռն
նեղ . ասեմ ձեզ՝ զի բազումք խնդրեսցեն մտանել՝ և ճշ կա-
րասցեն . Ղեւն . 13 . 23 . մինչև 29 համալը 3

էյալէթինտէ վազ էտիւպ՝ ճեմակէթի՝ Թեօդէֆիւթի՝ զ-
 ֆարէ տալէթ էթտիկինտէ . գալպի վազ քիմէսնէէր
 խօշանտըլէր իսէտէ . պազը փարիսեցիլէր խօշանտըյ-
 ուպ տեըլէր քի՝ հերովդէս սէնի էօլտիւրմէք իսթէր .
 կիթ պուրատան . ֆէհմ էյլէ մէզպուրէրին խիլաֆի-
 նի . զիրա հերովդէս տէկիլ քի յիսուսու էօլտիւրմէ-
 կէ . իլա քի անի՝ կէօրմէկէ արզու էտէր իտի (նիճէ
 քի եթմիշ սիւալտէ պէյան տըր) . իմտի մալիւմ քի
 մէզքիւր փարիսեցիլէր հասէտ իւզրէ . օլտուգլէրինի
 կիզլէմէք իշիւն՝ միւրայիլիք պիրէ հերովդէսի պէհա-
 նէ էտէրէք՝ յիսուսուն գալպինէ . էօլիւմ գօրգուսու
 պըրագմագ արզուսինտէ օլտուլէր՝ քի խէֆի . էտիւպ
 էիտէ . Վէ լաքին յիսուս էպէտի խէվֆ էթմէյիւպ՝ հէր
 նէ գատար քի գալիւնատու տըք . քէնտի միւրատը ա-
 լիլէսի իւզրէ միւճիւզաթ էտէճէկինի . պախուսուս
 նիճէ քի երուսաղէմին էհալիսի փէյլամպէրէրի գը-
 րար իտի . քէզա քէնտի տախի անտէ խաջա չըդուպ
 գըլլամէ ալորգտէն սօնկրա՝ երուսաղէմին խարապ օլա
 ճաղինի պէյան էտէր . զիրա Թափուգ քէնտի էափու-
 լէրինի դահիթի գանատընէ ալորղի հիսապ՝ գաջ տէֆա
 անըն էվլատլէրինի ճէմ էթմէկէ միւրատ էթտի իսէ-
 տէ րազի օլմատըլէր . Պուստան գաթի նազար . չիւնքի
 ծաղկաղարդ կիւնիւ գէյթին տաղընտէն ազիմ մէճու ի-
 լէ երուսաղէմէ կէլէճէք իտի . օ կիւն մէզքիւր փա-
 րիսեցիլէրին տախի՝ երուսաղէմտէ պուլունաճագլէրի-
 նի . վէ ճեմակէթտէն քէնտինին միւշէրրէֆ օլաճաղինի
 զահիթ էթտի ¹ . Նազար գըլ յիսուս էֆէնտիմիզին ի-
 նայէթինէ . զիրտ սօնկրա նէ քի զուհուր էտէճէք ի-
 սէ օլմագտէն էվլէլ մուայեան էթտի քի իճրա օլտուգ-
 ռէ ֆէհմ էտէրէք իսլահի նէֆս օլալէր . անճագ մէզա

1 Ի նմին աւուր մատեան ոմանք փաթիսեցիք . և ասէն . Էլ և
 քան աստի . զի հերովդէս կամի սղանանել զքեզ . Դսէ .
 13 . 31 միւշէ 35 համար .

պուրէր եկնէ իսքեաթ օլմատըլէր : Գէհմէյէ : նիճէ
 քի փարիսեցիլէր յիսուսուն գալիլեատեն կիթտիկինի
 իսկէր իտիլէր : քեզա անըն ագրապալէրինտէն տախի
 պազըլէրի օ անէ տէկին իթիգաթ եթմէտիքէրին
 տէն : տերէր քի կիթ եահուտիստուն : պուլ գատար
 միւշիւզնիթ քի հտէրսին : պէյան էթ քէնտինի ալէ
 մէ : Պէլի յիսուսուն էթտիկի միւշիւզաթլէր ճիւմէյէ
 աշիքեար իտի : վէ լաքին օ վադըթ չինքի գամը չ
 պայրամը եագըն իտի : պայրամ սէպէպինէ տախի ե
 ռուսաղէմտէ զայէթ քիւլլիյէթլի ճէմաէթ պիրիքի
 օլմաղ իլէ : վարուպ անտէ ճիւմէսինին հուզուրինտէ
 միւշիւզաթ հտէրէք քէնտինի պէյան հտէ տէյուլ : պու
 միսիլիւ ճէվապ էթտիլէր իսէտէ : պայրամըն իլք կիւլ
 նիւնտէ անէր իլէ կիթմէյիւպ : պատէ հու տօրտիւնս
 ճիւ կիւն կիզլիճէ կիտէր : Վէ ճէմաէթ պայրամըն իլք
 կիւլէրինտէ : անէրտէ տիր օ տէյուլ անի աղար : զիրա
 գալպի վազ քիմէսնէլէր անտէն խօշանուպ : հասէտ
 իւզըն օլմալէր խօշանմաղ իտիլէր : պու ճիհէթտէն
 մապէյիլէրինտէ նիֆագ հասըլ օլմաղ իլէ : պախուսուս
 ճէմաէթին պիթիքէրլէրնտէն իսկիլ էթմէկ իլէ : անըն
 հագընտէ քիմնէ ճէրպէսթ անօլէմէկէ ճէսարէթ է
 տէմէղ իտի : Վէ յիսուս պայրամըն տօրտիւնճիւ կիւլ
 նիւ տաճարա կիրիւպ ճէմաէթէ թալիմ էթտիկինտէ :
 անըն թաալիւմինէ (վարդապետութիւն) նազարէն :
 պու նիճէ պիլիթ քիթապիլէրն մէֆհումինի : քի ասլա
 էօկրէնմիլ տէկիլ տիր տէյուլ թաաշիւպ իւզըն օլտու
 լէր : զիրա անըն էպէտի պիր քիմնէտէն : թալիմ էթ
 միլ օլմատըլին աշիքեար պիլիթ իտիլէր :
 Պու պապտէ քէնտի թագրիլլէրի իւզըն : յիսուս է
 ֆէնտիմիզին թաալիւմի ինսան գուվլէթի իլէ օլմայ
 ուպ եալընըղ ալմահա մախսուս օլտուզին թանըմագ
 քորճ իքէն : անըն շէրէֆինէ հասէտ էթտիքէրինէ
 պինսայէն մուշայիլ ճէվապ էթտիլէր իսէտէ : մէզ

պուրէրին ֆիքրի անէ մալում օլմաղ ին , քէնտի պէյ
ան եթտի թաալիւմինին ալլահտան օլտուղինի՝ քի
ֆէհմ հտիւպ իսլահ օլալէր ¹ . վէ լաքին անէր տա
հա գիյատէ ֆէնայէ գատեմ պատըլէր :

Նիճէ քի պիր փարիսէցի շաբաթ կիւնիւ յիսուսու
վէ տահա սայրիլէրինի հվինէ տավէթ եթտի , անձադ
տէկիլ քի անէ իբրամ եթմէք իջլեն , իլա՝ պէհանէ
պուլմադ գատտի ին . վէ անտէ պիր իսթիսդա (ջըր
գողեալ) առեմ պուլունուր . տէնիլիլ քի անի քէն
տիլէրի մախսուս կէթիլթմիլ իտիլէր՝ քի յիսուս անի
էյի եթտիլքտէ , տավաճը օլալէր , մատամ քի սուրէ
թի անէր ին պէհանէ պուլամաղլէր իտի անէ . մէզ
պուրէրին ֆիքրի յիսուսա մալում օլուպ ճայիլ մի տիր
շաբաթ կիւնիւ ինսանը էյի եթմէք տէյու՝ հէլի նամե
լէրէ վէ փարիսէցիլէրէ սիւալ հտինճէ , սիւքիւթ եթ
տիլէր , զիրա ճայիլ տիր տէսէլէր՝ քէնտի ֆիլիլլէրի
նէ մուղայիր օլաճաղի , տէկիլ տիր տէսէլէր՝ իսպաթը
նէ գատըր օլամայուպ՝ ըհզիլ օլաճագլէրի պէյան իտի .
օ հէլլտէն սիւքիւթ եթտիլէր իսէտէ , յիսուս տէր
հալ էլ սուսարադ անի էյի հտիւպ տէր էլի սիլտէն
պիր քիմսէնին մէրքէպի եալսոտ եթիւզիւ շաբաթ կիւ
նիւ գուլույա տիւշսէ , ֆիլհալ ջըգարմաճ մը անի .
Փէհմ էյլէ , անէր քի յիսուսա պէհանէ պուլմադ ի
ջլեն ճէմ օլմուշ իտիլէր , անըն ճէվապընը իշիտիւպ
գարըլըգ վէրմէկէ տաթի գատըր օլամաղլէր :

Ֆիլհագիգա յիսուսուն պուլ թարղ քէլամը՝ անլէրէ
հէր նէ մըգտար թագիր օլտու իսէտէ , ջիւնքի մէզ
պուրէր շէրէֆ արզուսի ին պիրի պիրլիտէն ազ տէմ
սէտիրին իւսթ պալմտէ օթուրուրէր իտի , անլէրին

1 Եւ էր մերձ տօնն հրէից տաղաւարահարաց , ասէն ցնա ել
բարբն նորա . գնա՛ տաթի , հ էրթ ՚ի հրէաստան . զի և ա
շակերտքն քո տեսցեն զգործսդ քո՝ զորս գործես . Յի .
7 . 2 . միշև 18 համար :

պու միտիլուն քիպիրան հարեքեթինե նաղարեն թէք,
 րար տէրքի, պիր քիմնե սենի տիւյիւնե ետխօտ զիյ,
 աֆեթ տալէթ եթտիկինտե, սէտիրին իւսթ պաշն,
 տա օթուրմա, օլա քի սէնտէն իքրամլստըն տախի տա,
 վէթ եթմիշ օլուպ սանա տէյե քի, եհր վէր պունա,
 օ վագըթ սէն հիճապ իլե պաշայաստըն աշաղը եհրտե
 օթուրմաղե, իլլա աշաղը եհրտե օթուր քի սէնի տա,
 վէթ հտէն կէլիւպ՝ եօգարը պուլուր տէտիկինտե, սա,
 նա շէքեֆ օլուռն, զիրա քէնտիկի եիւքսէլտէն՝ ալազ,
 լանը, ալազլատան՝ եիւքսէլը: Պու պապտե իպրեթ
 ալաշնէր քէնտիկիքինի ելա մէրթեպէյե լայը կէօրիւպ
 քիպլրիկէն եիւզ դութանէր, մատամ քի քիպլրիկին
 սօնու ընգալէթ տիր: Գէզա տալէթ սահիպինե տա,
 ին տէր քի՝ զիյաֆեթ եթտիկինտե, տօսթուռու գա,
 ընտաշէրինի՝ ագրապալէրինի գօմշուլէրինի՝ վէ պիւյ,
 իւքէրի չաղըրմա քի, օմայա անլըր տախի սէնի չաղը,
 րուպ մուգապէլէ օլուռն, իլլա՝ ֆագիր՝ սագաթ՝ թօ,
 միալ՝ վէ ամալէրի չաղըր, քի անլէրին գուտրէթի եր,
 մէզ օլմաղ իլե՝ մուգապէլէսի ասիւմանտե վէրիլսին
 սանա: Տաքիլի մէճլիս օլանլէրտէն պիր քիմէսնե պու,
 քէլամլէրի իշտիւպ, մութուռ անէ քի մէլէքիւթի ի,
 լահիյետե դաամ ելէյե տէտիկինտե, յիսուս թհմիլ
 իլե պէյան հտէր քի՝ ալաշ ճիւմլէսինի օ դաամէ տա,
 վէթ հտէր, վէ լաքին ճիւմանի արդուլէրե միւշթագ,
 օլանլէր կիթմէյիւպ՝ ֆագիր վէ պի չարե քիմնէլէր կի,
 տէրէր, անլըր քի ֆանի տիւնեանըն մալլիս սէֆասթե,
 վէ պիւյիւքիւլէինե մէյլ եթմէղլէր:

Նիճէ քի պիր քիմէսնէ զիյաֆեթ հտիւպ չօգլէրինի
 տալէթ եթտի, լաքին մէզպուլէր պաշլատըլէր միւշ
 թեպայիտ օլմաղէ (հրաժարիլ), պիրի՝ չիթլիկ ալ,
 տըմ վարուպ պագաճաղըմ, պիրի՝ պէշ չիթթ հօրիւզ
 ալտըմ թէճրիւպէ հտէճէկիմ տէյու հօգը հտէրէք նիյ,
 ալ պիրէն աֆ տիլէրլէր, վէ օ պիրի՝ եվլէնտըմ օ սէ,

պէսպտէն կէլմէմ տէյոյ Դէվապ եթտիկնտէ , կիւս
 Դէնիւպ եմր հտէր խոզմէթքեարնէ՝ քի տերհալ վա-
 րուպ՝ մէյտանլերտէ վէ սագագլերտէ օլան ֆագիրլէ-
 րի՝ սագաթլերի՝ Թօփալլերի՝ վէ ամալլերի կէթրէ :
 Օ տախի եմր օլտուղի իւզրէ իճրա հտիւպ , տահա
 եեր վար տէտիկնտէ , Թէքրար անի իրաւէտէր քի՝
 եօլլերէ վէ չիթլերէ (ցանկ) վարուպ , պուշտուղնի
 կէթրէ քի՝ եվ տօլսուն : Պու պապտէ ֆէհմէյլէ քի՝
 շահվէթ արզուսինտէ օլան ստէմէ , նէ գատար զիյա
 ատէ կիւս տիր Դէնէթ Թէ կիթմէք օզիրա չիթլիկ՝
 վէ եօրիւզ պանլեր կէլմէտիլեր իմէտէ , նիյազ պիր-
 լէ աֆ տիլլէրէք եօզր եթտիլեր լաքին գարը ալան
 գատըր տէկիլմէ կէլմէկէ տէյու ինճանիյէթ լիկէ մու-
 ղայիր Դէվապ եթտի Զիսու սպու թէմսիլիսեօյլէյա
 իւպ սիճիլ ետէր քի՝ օ տալէթ օլունանլերտէն պիր
 քիմէ քէնտի զիյաֆէթ ինտէն ելմէյէ : Իմտի զոյա-
 եթ խէվէթ եթտիլեր Դիւմանի մէվատլերի եօզր վէ
 պէհանէ հտէրէք , րուհանիլ թարիգլերտէն կէրի տու-
 րանլեր , մատամ քի Դէնէթին մէհտ ու սալթանա-
 թընտէն մահրում գարաճագլերի սիճիլ օլտու :

Միւտ 78 :

Յորքի շարաթ կիւսինտէ պարատէ մեզիւր խնիսգոյի էյի եթ-
 տիլ քահանայապետլեր վէ վարիսեցիլէր անէ կիւսինտէթմի :

Զ : Իլիւ Դէնտիլեր : Պախուսուտա անի եօլտիւրմէկէ
 գարար վերտիլեր , զիրա պու միւսիւզաթ երուսա-
 ղէմտէ ղայէթ Թէվաթուր պուլմաղլիլէ մէզպուրլեր
 տաղի տէրուն պիրլէ օ տէրէ Դէ ըզարապէ կիլիֆ-
 թար օլտուլեր : Թա քի յիսուսուտէ օրիւմիւ իլէ Թէ-

Ա Եւ եղև ի մտանն նր ի տունս ուրումն ի շնանացն փարիսէ
 ցւոց ի շօբաթու ուտէ հաց և նոքա սպասեկնումա և ահա
 այլ ոմն եր անդ ջրգողէլ առաջիկ նր Լիւն 14 միսն 24 հմր :

սէլա պուլնադ իսթերլեր : անձադ զանն եթմէ քի եւ
մօս զայրեթի իւզրի օլտուգլերինտէն , իլլա անըն շէրէ
ֆինի քէնտիլերինէ զիւլ սայուլայ՝ անէ հասէտ եթտիք
լերինտէն : Քէ յո անլերին ֆիքրինի պիլլուլայ՝ պի խէվի
նէնէ տաճարտէ վազ եթտիքտէն մատէ , տէ կիլ մի քի
մովսէս սիզէ նօմօս վերտի , սիզտէն քիմնէ նօմօսու իճ
րա եթմէզ , նիլիւն պէնի Եօլտիւրմէք իսթերսինիզ տէ
տիլինտէ , ճէվալ Ետերլեր քի՝ շէյթան վար սէնտէ ,
քիմ Եօլտիւրմէք իսթեր սէնի : Փէհմ էյլէ , ատէմ
Եօլտիւրմէ տէյու մովսէս նօմօստա եազմը իբէն՝ պի
զայրի հադգըն յիսուսու Եօլտիւրմէք արզուսինտէ օլ
մալերի իլէ , նօմօսա մուղայիր իտիլեր , յիսուս անլերին
նէ ֆիքրտէ օլտուգլերինի զահիր Ետինճէ , գալլուլերին
տէ օլան ֆէսատը ինքեար եթտիքտէն մատէ , քիւֆը
տախի Ետերլեր : Պու պապտէ մէզպուրլեր թէքտիթէ
միւսթահադ օլտուլեր իսէտէ , յիսուս անլերի իթասպ
տախի եթմէզ , ֆէգաթ թլփատուլթիւնու կմալ կէ
թիրիւլայ՝ շաբաթ կիւնիւ խասդէյի էյի եթմէք նօմօսա
մուղայիր օլմատըլինի քէնտիլերինէ պէյան Ետեր քի՝
խոյահի նէֆս օլուլէր : զիրա թլփատուլթիւն հայր աբ
րահամըն վագթիւնտէ էմը օլունուլայ՝ մովսէսին նօմօսու
նա տախիլ օլմաղ իլէ , շաբաթ կիւնիւնտէ տախի իճ
րա օլուր իտի , իմոի էկէր շաբաթ կիւնիւ թլփատու
լթիւն եթմէք վաճիպ իսէ , տահա նէ գատար զիյա
տէ ինսանը էյի եթմէք վաճիպ տիր տէյու՝ սապիթ է
տերէք՝ նասիյհէթ վերիւլ տէր քի՝ զահիրտէ կեօ
րիւնիւլէ կեօրէ հիւքմ եթմէյին , իլլա քի թօղրու շէ
րիյաթ Ետին : Վագաա՝ թլփատուլթիւն վագթի իգ
թիզա Ետէն ճիւմանի հարէքթթլեր կիւնահ օլմայուլայ՝
շաբաթ կիւնիւնտէ յիսուսուն խասդէյէ շիֆալդ վեր
մէսինի , օ՝ քի եալընը քէլամ իլէ իճրա օլտու՝ կիւ
նահ ատտ եթմէք ատսլէթէ մուղայիր , վէ զէճրէն
տիւլմանըգ պէյանի իտի : Նիճէ քի յիսուս տաճար

տա վազ հտէր իբէն , երուսաղէմ էհայիսինտէն պա-
 ղընէրն՝ պու տէկէն մի տիր քի անի հօտիւրմէք իս-
 թէրլէր իտի , շնմտի աշիքեար սեօյլէյօր : Վէ քիմսե
 պիր շէյտէսէղ անէ , աճապ պիւյիւքլէր պիւտիլէն մի
 քի մեսիհ պու տըր տէյու պիրի պիրի իլէ սեօյլէշտի
 լէր իսէտէ : Թէքրար տէրլէր քի պուսուս նէրէտէն
 օլտուղինի պիլիւրիզ , հմմա մեսիհ կէտիկինտէ քիմ-
 սէ պիլմէղ քի նէրէտէն տիր : Պու թագրիր՝ անյե-
 ռին իթիգաթսըզ վէ քիթապէ վուգուք օլմատըգ-
 լէրի պէյանինտէ անկլանըր : զիրա յիսուս նազա-
 ղէթտէ պիւյիւմէկ իլէ , տէրլէր քի անըն նէրէտէն
 օլտուղինի պիլիւրիզ , լաքին մեսիհ օլտուղինի իգրար
 էթմէզլէր : քէզա մեսիհ կէտիկինտէ , քիմսէ պիւ-
 մէզ քի նէրէտէն տիր տէտիլէր : անճագ անըն բէթ-
 լէհէմտէ թօղաճաղի ազիզ քիթապտէ նազըլը իտի
 (Մէն . 5 . 2) : Մէզպուրէլէրն ֆիքրի յիսուս մա-
 լիւմ օլուպ , քէնտինին իպնուլաճ վէ ալուհտան իր-
 սալ օլունտուղինի պէյան էթտի քի ֆէհմ հտիւպ իթի-
 գաթ էթմէկ իլէ ինայէթէ վասըլ օլալէր , անճագ
 անլէր իթիգաթ էթմէտիրլէրինտէն մատէ , տիւշման
 լըդ գաստի իլէ անի գութմագ իսթէրլէր : լաքին ա-
 նըն խաչա չըգաճագ վագ թի տահա կէլմիշ օլմատըղն
 տէն քիմսէ գատըր օլամազ անէ էլ ուզաթմաղէ :
 Ֆիամմա յիսուսուն էթտիկի միւճիւզաթլէրէ նազա-
 ղէն չօգլէրի իթիգաթ հտիւպ տէրլէր քի մեսիհ կէլ-
 տիկինտէ , մէկէր պուսուսան զիյատէ միւճիւզաթ մը
 էտէճէք տիր : Ֆիլհագիդա՝ քահանայապետլէր վէ
 փարիսէցիլէր յիսուսուն հօտիւրմէք արգուսինտէ իտի-
 լէր : լաքին օ՝ անէ տէկին աշիքեար տիւշմալըդ հարէ
 քէթի կէօստէրմէյիւպ պու տէֆա չօգլէրինին իթի-
 գաթ էթտիկինի իշիտինճէ , անի գութմաղէ իսէտա
 տամէրինի (սպասաւորք) իրսալ հտէրլէր : Մէզպուր-
 լէր կէլիւպ անըն լաթիֆ վէ ըուհանի քէլամէրինի ի-

էթ տիրէր ինտէն օ տէրէն խաչաւորէր . թա՛ քի պիւ
 ճեկապ տախի եթմէզէր անէ . ղերա հօլէնէք վագ
 թի կէլմէմիջ իտի : Անէրին նէ Ֆիքէր ինէ կէլտիրէր
 յիսուսա մալիւմ օլմաղ ինէ տէր քի ճիւզի վագը
 տահա սիզին ինէ օլուպ կիտէրիմ անէ . օ քի պէնի ին
 սալ էթտի . սիզ պէնի ալար պուլամազսնրզ . վէ պէն
 նէրէյն քի կիտէրիմ սիզ կէլմէզսնիզ : Յիսուս պու
 պապտն քէնտիսին ազ վագիթտէն սօնկրա հօլիւպ վէ
 գըլյամէ ալուպ սէմա վաթէ յիւրիւճ հտէնէ կիսի . պա
 տէհու եահուտիլէրին քէնտիսին պուլամապուպ ճէննէթ
 տէն մահում գալաճազլէրին զահիլէր էթտի իսէտէ .
 մէ զպուրէր զանն հտէրէր քի կիտիւպ փուլմիէրէսթ
 հյալէթլէրինտէ սաքէն օլան իսրայէլ ճէմաէթլին վազ
 հտէնէք տիր ^{II} :

Վէ չիւնքի օ վագըթ պայրամ կիւնէրի իտի (Նիճէ
 քի պալտտէ զիքր օլտու) պայրամըն սօն կիւնիւտտէ
 յիսուս եէնէ տաճարա կէլտիրտէ . թէնէ օլան պա
 նա կէլիւպ իչսին . պախուսուս քէնտիսէ իթիգաթ է
 տէնիս պաթնիստէն (որովայն) քիթապտէ տէրճ օլ
 տուզի մէնիւլ իւզրէ . ապի հայաթ չայլէրի ճիրեան
 (բիսիւլ) էթսինէր տէյու ճիւմիէսին նիտա ինէ քէն
 տինէ չազըրըր . Պու քէլամ տիկէրկէօն մանասընտէ
 բուհ իլ գուտուսն լուլթու պէյանիստէ օլուպ յիսուս
 սէմա վաթէ յիւրիւճ էթտիքտէն սօնկրա . իսնէ իթիւ
 գաթի հտէնէրին պիլլուլթ բուհ իլ գուտու փիւր զիյա
 օլուրագ տիսէրիսին տախի միւնէ վլէր հտէնէքլէրին
 մուսլէանն հտէր : Նիճէ քի առաքնալէր վէ սայիր
 հաւատացեալէր սուրբ աւետարանըն վազի ինէ ին
 սանլէրին բուհին միւզէյէնէն էթտիլէր : Պու Ֆիքիլ

2 (Աւէյն) ոչ միպէտ ետ ձեզ զօրէնս . և ոչ զ'ը ձենջ առ
 նէ զօրէնս . օ ղի խնդրէք զիս սպանանել . պատուխանի ետ
 փորովուրդն և ասէ . դէ գոյ 'ի քեզ . ոչ խնդրէ զքեզ սպա
 նանել . Յօհ . 7 . 19 . մինչև 36 համար .

իւզրէ անկլանջը ազիզ քիթապոտ տէր՝ օլանլէր
(Եսայ . 41 . 18 . 44 . 3 . = Զոհէ . 2 . 28) :

Ֆէհմ էլլէ . յիսուս նիճէ քի օ վազըթ տաճարոտե
ճիւմլէսին քէնտինէ չաղըստը . քեզա հերպար սուրբ
էկեղեցիտէ ճիւմլէ հաւատացեալլարը ճէննէթին պի
նիհայթէթ մէճտ ու սալթանաթընէ տալթէթ Էտէր . իմ
տի մութուլ անլէրէ քի անըն միւպարէք սէտասընէ
կիւշ Էտէրէք Էմրինի իճրա Էտէրլէր :

Յիսուսուն պու միսիլիւ քէլամլէրինի իշիտէնլէր , ան
լէր քի հասէտ իւզրէ տէկիլ իտիլէր , պու տըր սաա
հին փէյլամպեր . վէ պազըլէրի տախի պու տըր մե
սին տէյու թագրիի Էթտիլէր , վէ լաքին անէ հասէտ
Էտէնլէր՝ մէկէր մէսին գալլիւտաուն մը կէլէճէք .
քիթապ տէմէզ մի քի դաւիթին ճինսինտէն վէ բէթ
լէհէմ գարիլէտէն կէլէճէք տիր տէյու պիրի պիրինէ
մուղայիբ մանէ վէրմէկ իլէ , դարալթիլէնին պէյնինտէ
նիփագ հասըլ օլուպ՝ անի դութմագ իսթէյէն օլտու
խէտէ , քիմնէ գատըր օլամազ Էլ ուղաթմաղէ :

Պունտան գաթի նազար , յիսուսու դութմաղա կէլէն
լէր քի կէրի տէօնտիլէր , քահանայապետլէր վէ փա
րիսեցիլէր՝ նիչիւն անի կէթիրմէտինիզ տէյու անլէրէ
սիւալ Էտինճէ , տէրլէր քի պու անէ տէկին հիջ պիր
քիմնէ Էօլէ թէքէլլիւմ Էթմէտի . նիճէ քի օ աոտէմ
սեօլլէտի : Պու ճէվապ ղայթէթ աճը կիւճ՝ վէ աղըր
կէրտի քահանայապետլէրէ վէ փարիսեցիլէրէ , զիրա
յիսուսու դութուպ կէթիրմէտիլլէրինտէն մաոտ , ա
նի մէտհ տախի Էթտիլէր , օ Էճիլտէն ղայթէթ կիւ
ճէնիւպ՝ վէ պազգա ճէվապ պուլամայուպ , մատամ
քի յիսուսա պիր կէննէ Էօզր վէ պէ հանն պուլմագ
միւմքին տէկիլ իտի , անէ իթիգաթ Էտէնլէրի թահ
գիբ պիրլէ խօրամագ իչիւն տէրլէր քի՝ սիլ տէ մի
չաղըր֊որըղ . մէկէր պիւլիւքլէրտէն վէ փարիսեցիլէր
տէն պիր քիմնէ անէ խանտըմը . իլլա մէլուն վէ խօր

Լաթ գալապալոգ . քի անէր հոմսու ախմէզէր օ
 Պու պապտէ մէզպուրէրին . բեթիւլիւզի պէյան օլ
 աու . զիրա պիւլիւքլէրտէն վէ փարիսցիլէրտէն տա
 իի իթիգաթ հտէն վար իտի . լաքին հասիւտլէրտէն
 բեվթի հեմէկ իլէ աշիքեար հեմէզ իտիլէր : Նիճէ քի
 անլէրտէն պիրի նիկողեմոս նամ . քիմէսնէ (օ . քի հլլ
 պէշ սիւալտէ զիքր օլտուղի մէնվալ իւզրէ մուգատա
 տէմ կէճէ վագթի յիսուսուն եանընէ կէլիւպ իթի
 գաթ հեմիշ իտի) անլէրին նաշէրի ճէվապալը իշի
 տիւպ տէր . քի մէկէր պիզլիմ հոմսուամուզ պիր քիմնէյի
 տիյնէյիւպ ամէլինի պիլմէզտէն եվվէլ հեւքմէտէր մի :
 Պէլի յիսուսա դարափկիր զանն . հեմէսիլէր տէյու . ա
 նն իսմին վերմէյերէք . ալեսեվիյէ ատալէթ իսուսու
 սինտէ սեօյլէտի իսէտէ . ֆիքրի անըն հագգընտէ օլ
 տուղլինի անկլատուլէր . մատամ . քի նամսուս մուղայիր
 պի ղայրի հագգըն անի եօլտիւրմէք արղուսինտէ իւ
 տիլէր : օ . հալտէն նիկողեմոսուն սիւալինէ կիօրէ ճէ
 վապ վերմէյիւպ տիէր հիլէյէ սիւլիւք հտէրէք տէր
 լէր . քի սէն տէ գալիլեատան մը սըն . թէճէսալիւս հլլ
 պաօ . զիրա գալիլեատան փէյղամպէր չըղմազ : (Պէ
 լի յիսուս բեթլէհէմտէ թօղտու . լաքին նաղարեթտէ
 սաքին օլմաղ իլէ գալիլեալ տէտիլէր անէ) :
 Ֆէհմէյէ քի թագսիրաթընը պիլիւպ իսքեաթ գաօ
 պուլ հեմէյէն կիտերէք նէ տէրէճէ ֆէնայէ գատէմ
 պասար : Վագաա նիկողեմոսուն ճէվապը սահիհ վէ
 քէնտիլէրինէ իայըրը իտի . անճագ . հասէտ իւզրէ
 հարեքեթէ մէյլ հեթիքլէրինէ պինայէն . քէնտի մէն
 ֆայէթլէրինի թանըյամազ օլտուգլէրինտէն մատէ . ա
 նի տաթի քիթապտէն պի իապէր միւպթէտի եէրինէ
 գօյուպ իթիպարինէ զիւլ ճէվապ հեմէլէրի իլէ թագ
 սիրաթլէրի թարագգա պուլտու . զիրա գալիլեատան
 հպէտի փէյղամպէր զու հուր հեմէզ տէյու . քիթապ
 տէ եազըլ տէկիլ իտի . պու ճիհէթտէն անիտէ տէ

Քի մէջիս հտերէք հերքես կիտեր քէստի եերինէ :
'քի օրմայա նիկողեմոստէն թէքրար թաղիր իշտիւնէր ,
մատամ քի խիւփ իտի . սեօյլետիքէրէ ' :

Պաշտոն զիքր օլտուղի մէնլսլ իւզրէ յիսուս քի պայ
րամըն սօն կիւնիւնտէ տաճարտէ վաղ հտեր իտի , օ
կիւն ագշամ իւսթիւ զէթին տաղինէ կիտիւպ օ կէ
ճէ գալլըր անտէ , սապահ օլտուգտէ կէլըր թէքրար
տաճարէ , վէ օթուրուպ ճէմանէթէ վաղ հթտիկին
տէ , գպիլէր՝ քահանայապետէր՝ վէ փարիսեցիլէր՝
անէր քի տայիմա , խասիմ իտիլէր , օւանի թէճրիւպէ
էթմէք իջիւն շուզը քէտիր . պիր նիսա . հուզուրինէ կէ
թիլիւպ տէրլէր քի , պեօյլէրլի զաշլամաղէ . մովսէս
թէնպիհ էթտի պիպէ , սէն նէ տէրաին աւազար գըլ
մէզպուրէրին , հիլէսինէ , զիրաւ անըն ճիւմէյէ մէր
համէթ վէ էյիկէ էթտիկի աշիքեար օլմաղ իլէ , պու
սիւալի էթտիլէր քի էկէր մէրհամէթ հտիւպ զաշլա
մաղէ իզին վէրմէք իսէ , նամօսա մուղայիր տիր տէյու
անի լիսանէ կէթիլէրլէր : Անլէրին ֆիքրի յիսուսա մա
լիւմ օլտուղինէ . պինային ճէվտալ վէրմէյիւպ աշաղը
տօղրու պագարագ եէր իւզէրինէ փարմաղը իլէ եա
զար իտի : Վէ եէնէ սիւալ էթտիքլէրլինտէ , եօգարը
պագուպ տէր քի՝ սիդտէն քիմ քի կիւնահսըզ իսէ ,
էվլէլ օ գաշ աթսըն անըն իւզէրինէ , վէ թէքրար ա
շաղը պագուպ եազար : Պու ճէվտալը իշիթտիքլէրլի
հալտէ , գարշըլըք վէրմէկէ գատըր օլամայարագ պիր
պիր չըգուպ կիթմէկ իլէ՝ եալընը գ մէզքիւրէ նիսա
գալտըր անտէ , վէ յիսուս անի թէքտիր էթմէյիւպ
տէր քի՝ կիթ պուստան պեօյլէ պիր տահա կիւնահ

¶ Ի վերջնու առաք մեծի տօնին կայր յն՝ աղաղակէր և ասէր .
Էթէ որ ծարաւի իցէ՝ եկեսցէ առ իս , և արբցէ : որ հաւա
տայ յիս՝ ող տսեն գիրք՝ գէտը յորովայնէ նր բղխեսցեն ջրոց
կենդանութեան : զայս ասէր փասն հոգւոյն՝ զոր ընդունեալոց
էին , որք հաւատային Ի նա . Յեհ . 7 . 37 . միպէ 53 համար :

իշխմէն¹ : Յիսուսուն նէ եազտողի աւետարանտա պէյ-
ան տէկիլ իսէտէ . տէնիլըր քի զիբը օլան նիսայե տա,
վաճըղգ էտէնէրին կիւնահլէրին եազտը , զիրա հէր
պիրի քէնտի եթտիկիլ քեթիլիլիկիլ : օ եազրտէ օգու,
մաղ իլէ՝ տերհալ անտէն սալուչուպ կիթտիլէր :

Մէզպուրէր պու խուսուստէ թէքտիլէ միւսթահապ
խտիլէր , մատամ քի տիւշմանըգ գաստի իլէ յիսուսու
թէհլիլիկէ . էտիւպ լիսանէ կէթիլմէք արդուսինտէ
օլտուլէր . լաքին յիսուս անէրէ իթապ տախի եթ-
մէզ . քէգաթ անէրին քեթիլիլ քէյիլէրին քէնտի-
լէրինէ մուպեան եթտի , պախուսուս պու պապտէ
քէնտի տլահլըղին պէյան եթմէք միւրատ էյիլտի .
քի քէհմ էտիւպ իսլահ օլալէր . զիրա ինսաքըն կիլըլ
քէյիլին պիլմէք եալընըգ ալահա մախսուս տըր :

Պէ տախիլ կիւնահլը օլմայան քիմ իսէ . էվիլէ օ դաշ
աթսըն տէմէսի իլէ՝ ճիւմէյէ նասիյհեթ վերի քի
ախէրինին քէյիլին թէթիլ էթմէկէ քիմնէ ճէսա-
րէթ էթմէսին . իլա քի հէրքէս քէնտի կիւնահլըղ
թէթիլ էտիւպ մաղփիլէթ պուլմաղէ զայրէթ էթ-
սին : Վագաա քէնտինին կիւնահլէար պիլէյէն՝ ախէրի
նէ պէհանէ պուլմաղէ գատըր օլամաղ . մէկէր հագ-
գը գապուլ էթմէյէն զատտարիլէրտէն օլա :

Յիսուս պիր տէֆա եէնէ տաճարա կէլիւպ օ մահալս
տէ տուրուր . քի սատագա ճէմ էթմէք իշիւն անտէ
պիր սանտըգ գօնուլմուչ օլմաղ իլէ՝ տաճարըն մատա-
րիլինէ իմտատ՝ ճէմաէթ պիլ ըիղա անէ ագէն պըրու
գըր իտի . անտէ վաղ էթտիլիտէ , քէնտինին նուրի
ալէմ օլտուլինի՝ վէ քէնտի արտըսըրա կէլիւպ՝ էմրինի

¹ Իսի յի գնաց ՚ի լեաուն ձիթենեաց : և ընդ առաւօտն դար-
ձեալ եկն ՚ի տաճարն . և գոյր առ նա նմ ժողովուրդն : և
նստեալ ուսուցանէր զնոսա : ածին առ նա դպիւրքն և քահա-
նայապետքն և մարիսեցիք կին մի ըմբռնեալ ՚ի շուրթեան : և
կացուցեալ զնա առաջի . Յօհ . 8 . մինչև 11 համար :

իճրա Էտէնէրին , ըուհանի Էսիրլիք կիւնահտան իէւ
լաս օլարագ՝ ասիւմանտէ պի մէքթ Էպէտի հայաթէ
վասըլ օլաճագլէրինի , շէրիյաթընըն սահիճ վէ ատիւ
օլտուղլինի , պախուսուս քի իպնուլահ , վէ փէտէր-
ուլլահտան իրսալ օլտէմաղ իլէ , անըն Էմրինին իճրա-
աղ խուսուսինտէ խաջա չըգուպ՝ վէ Էօլտիւքտէն սօնկ-
րա գըլամէ ալուպ Էնէնէ անէ կիտէճէկինի , պատէս
հու՝ Էահուտիլէր քէնտինի աղատըքլէրինտէ պուլա-
մայուպ կիւնահէրինտէ Էօլմէկ իլէ , ճէննէթտէն մահ-
րում գալաճագլէրինի պէյան Էթտի , (նիճէ քի պու-
ֆիքիլ իւզըն մուգատտէմ տաթի անլէրէ սեօյլէմիշ ի-
տի) : Յիսուս պու միսիլիւ քէլամլէրի սեօյլէտիկին-
տէ՝ ճէմանէթտէն չօգլէրի քի անլէրին գալպի փագ-
իտի , իթիգաթ Էթտիլէր իսէտէ , գալպի ֆէսատ օ-
լան քեօթիւ քիմէսնէլէր՝ կեօնակեօն մուղայիք ճէվապ
Էտէրլէր , զիրա անէ հասէտ Էթտիքլէրինէ պինայէն՝
ճան կեօզլէրի գափանուպ՝ ըուհանի քէլամլէրի՝ ճիս-
մանի մէքհում իւզըն , խուսուսա քի ալլահլըղլինին
պէյանինտէ սեօյլէտիկինի , ինսանլըղլինին հագգընտէ
անկլար իտիլէր , Էճիլտէն իթիգաթ Էթմէյիւպ դաշ
ալլըրլէր քի անի դաշայալէր , վէ յիսուս անտէն սա-
վուշարագ տէրհալ տաճարտան չըգուպ կիտէր :
Պու պապտէ յիսուս Էֆէնտիմիշ քէնտի գուտրէթի
ազիմէլէրինի անլէրէ զահիր Էթմէք միւրատ էյլէտի
քի ֆէհմէտիւպ իպլահի նէֆա օլալէր , զիրա ճիւմ-
լէտի Էնէր տիւ մութլագա անի դաշլամագ աըզուսինտէ
իքէն , գատըր օլամատըլէր ¹ :

¹ Դաշեալ խօսեցաւ ընդ նոսա յն , և ասէ . Ես եմ այս աշ-
խարհի . որ գայ զինի իմ , ընդ խաւար մի՛ գնացէ . այլ ըն-
կապի շույսն կենաց : Յօհ . 3 . 12 , Թիւղ 59 համար :

Պալատէ մէջքիւր Էտհուտիւր քի յիսուսու դաշմադէ գտոր
 օլամատլէր , անըն գուտրէթ քեանի օլտուղինի ֆէհմ Էտիւպ
 իսլաճ օլտուլէն մի :

Ճ. Սրմատլէր , պախուսուս քի անէ իթիգաթ Է,
 տէնի զէճրէն թէքտիր Էթտիլէր : Զիրա յիսուս տու
 ճարտան ջըգուպ կիթտիկինտէ , Էօլտու պիր տիլէնճի
 կեօրտիւ , օ քի ամա թօղմուշ իտի , տնէ մէրհամէթ
 Էթմէք միւրաուր ալիյէսի օլմաղ իլէ , առաքեալլէր՝
 քիմին կիւնաճը սէպէպինէ տիր քի՝ պու ատէմ ամա
 թաղուու , քէնտինին՝ Էօքսա փէտէրինին՝ վէ վալիտէ,
 սինին մի տէյու սիւալ Էթտիլէրինտէ , ճէվապ Էտէր
 քի՝ նէ քէնտինին՝ նէ փէտէրինին՝ վէ նէ վալիտէսինին ,
 իլա քի ֆէյլի իլահի (գորթք ան) զահիր օլա պուճ
 տէ : Ֆիլհադիգա՝ խէդա Էտէն հերհալ զազէպինի
 չէքէր , լաքին տիւնեատէ գուհուր Էտէն զազէպին
 ճիւմլէսի ինսանլէրին կիւնաճը սէպէպինէ օլմայուպ՝
 պաղէն տախի ալլահըն հիքմէթլի վէ կիլլի չէրիյա
 թընէ մէպնի զուհուր Էտէր , քի անէ ինսանըն ֆիքրի
 երմէզ : Նիճէ քի մէջքիւր տիլէնճիին ամա թօղմա
 սը՝ ալլահըն կիլլի հիքմէթինէ մէպնի օլտուղինէ նի
 շան վէ տէլալէթ , յիսուս եերէ թիւքիւրիւպ ջամուր
 Էափար , վէ օ ջամուրու մէղպուրուն կեօղէրինէ սիւ
 ըիւպ տէր քի , կիթ սելովամտէ Էայդան , օ տախի վա
 րուպ Էայդանտըլի հալտէ՝ անիտէ շիֆա պուլտու :
 Ֆիւսմա՝ գամլուլէրի վէ անլէր քի մուգատտէմ անի
 կեօրմիւշ իտիլէր՝ անըն ամա օլտուղինի պիլմէկ իլէ ,
 թաաճիւպ Էտէրէք տէրլէր քի՝ պու ատէմ օ տէկիլ
 մի՝ քի տիլէնիւր իտի , պաղըլէրի օ տըր , վէ պաղըլէ
 ըի տէկիլ տիր , իլա քի անէ պէնկզէր տէտիլէր իսէ
 տէ , քէնտի տէր քի՝ պէն իմ՝ վէ անլէր նիճէ աջըլա
 տը կեօղէրին տէյու սիւալ Էտիւպ՝ պալատէ զիքր օլմ

տուղի մէջմալ իւզրէ, յիսուսուն եկտի ին շնֆա պուլ
տուղինի թագրիւ հտինձէ, տերէր քի օ ներհտե
տիր, զերա յիսուս անտե տուրմայուպ արեք մահալէ
էլթմիշ իտի, վէ մեզպուր պիւմէմ տէտիկինտե, ա
լուպ կեօթիւրիւրէր անի փարիսեցիլէրին եանընէ,
Լնէր տախի նիձէ կեօրիւրսիւն տէյու, սիւալ էթտիքա
լէրինտե, տէր քի ջամուր գօտու կեօղիւմէ, եայգան
տըմ վէ կեօրիւրիւմ: Պիսամմա պու միւճիւզաթ չիւն
քի շաբաթ քիւնիւնտե իճրա օլտու, անլէրտէն պա
զըլէրի յիսուսա պէհանէ պուլմագ արզուսի ին տէր
լէր քի ալլահա մագպուլ տէկիլ տիր օ ատէմ, զերա
շաբաթ կիւնիւնիւ սագլամագ օ պազըլէրի տախի կիւ
նահ, բէար ատէմ պու միսլիւ միւճիւզաթ էթմէկէ
նիձէ գատըր օլապիլըր տէյերէք մապէյնլէրինտե նի
ֆագ հասըլ օլտուղի հալտե, սէն նէ տէրսին անըն
հագգընտե, օ քի սէնին կեօղէրինի աջտը տէյու, ա
մպէ թէքրար սիւալ էթտիլէր, օ տախի փէրլամպէր
տիր տէտի իսէտե, անըն ամա օլտուղինէ իսանմայա
րագ, փէտէրինի վէ վալտէսինի ջաղըրուպ, պու մը
տըր օղլունուզ, քի անտէն եօթիւրիւ ամա թօղտու
տէր իտինիզ, չիմտի նիձէ կեօրիւր տէտիքլէրինտե,
ճէվապ ետէրէր քի պու տըր, վէ ամա թօղտու,
լաքին չիմտի նիձէ կեօրիւր, վէ կեօղէրինի քիմ աջ
տը պիւմէյիզ, քէնտի ֆէյլ միւթթար տըր անէ սիւա
ալ հտին: Պու ճէվապը իսէվիլէրինտէն նաշի սեօյէր,
լէր, զերա մէզքիւր հասիւտէր յիսուսուն հագգըն
տէ քիմ քի մէսիհ տէր իսէ, ճէմաէթտէն իրաճ օ
լա տէյու ահթ էթմիշ իտիլէր: Նազար գըլ հասիւտ
լէրին նազար հալին, պէլ յիսուսու թէքտիր էթմէ,
կէ գատըր օլամայուպ, անէ իթիգաթ հտէնի թէք
տիր էթմէք իսթհտիլէր, անճագ նահագ օլտուգըն
րինէ պիւսյէն մէզքիւր ամստէն թագիր իլիթտիլէր,
Զիլա անի թէքրար ջաղըրուպ, ալլահա չիւքր էյլէ:

պիղ պիւրիզ քի օ ատեմ կիւնահ քեար տըր տէտիք
 լերինտէ , ճէվապ էտէր քի կիւնահ քեար օլտուղինի
 պիւմէմ , իլլա անի պիւրիմ քի ամա իտիմ վէ շիմսի
 կեօրիւրիւմ : Աագաա պու ճէվապ անլերէ պիւլիւք
 թագրիւ վէ րեզալէթ իտի , լաքին Ֆեհմ էթմէլիւպ
 թեքրար անէ տէրլէր քի նէ էապտը սանա , վէ նա
 ալ աչտը կեօղլէրինի : Պու տէֆա մեզպուրուն ճանը
 սըգըլուպ շիմսի սեօյլէտիմ իշէթմէտինիզ մի , նիլլեն
 թեքրար իշիթմէք իսթեքսինիզ , մէկէր սիւ տէ անէ
 շակիրտ օլմագ մը իսթեքսինիզ տէլինճէ , քիւֆր էտէ
 րէք սէն շակիրտ օլ անէ օ պիղ մովսէսին շակիրտիլիզ
 պիւրիզ քի ալլահ մովսէս իլէ սեօյլէտի , պուսու պիւ
 մէյիլ քի նէրէտէն տիւ տէտիքլէրի հալտէ , ճէվապ
 էտէր քի , պու տըր աճալիւք քի սիւ անըն նէրէտէն
 օլտուղինի պիւմէքսինիզ , վէ օ պէնիմ կեօղլէրիմի աչ
 տը , պիւր քիմնէ ամա թօղանըն կեօղիւնիւ աչտը տէյ
 ու էպէտի իշիտիմիւ տէկիլ տըր օ էկէր օ ատեմ ալ
 լահտան օլմասա իտի , պիւր շէյ էթմէկէ գատըր օլա
 մագ իտի : Մեզպուրուն պու միսիլլիւ ճէվապլէրինէ
 դարըլ ախէր դարըլըգ վեքմէկէ գատըր օլամայուպ
 անի իսթրամագ իլլեն օ պիւ քիւլլիւ կիւնահ իլէ թօղ
 մուշըն օ պիղէ մուալլիմ մի օլաճագսըն տէյիւպ ճէմա
 էթտէն իքրաճ էտէրլէր անի : Մեզպուրու իքրաճ
 էթտիքլէրինի յիսուս իշիտիւպ անի պուլտուգտէ տէր
 քի սէն ինանըր մըսըն իպնուլլահ , օ տախի ես սա
 հիւպ քիմ տիւ քի ինանայլմ անէ տէյու թագրիւր է
 տինճէ , օ տըր քի կեօրտիւն անի , վէ սէլին իլէ սեօյ
 լէր տէտիկիտէ , ինանուպ թամ իթիգաթ պիւրլէ ա
 նիտէ սէճտէ գըլտը անէ : Օլ տէմ յիսուս տէր քի
 պու տիւնէայէ շէրիյաթա կէլտիմ , կեօրմէյնիլէր կեօր
 սիւնլէր , կեօրնիլէր ամա օլտուղէր : Ատէ պուլունան
 փարիսեցիլէրտէն պագըլէրի իշիտիւպ պիղ ամա մըքը
 տէտիքլէրինտէ : ճէվապ էտէր քի էկէր ամա օլա ի

տինից՝ կիւնաս տեկիլ իտի սիզէ . լաքին կէօրիւրիւզ տէմէնից իլէ , կիւնասընդ սիզտէ սապիթ գալմը շտըր ¹ : Վադաա օլու ճէվապ իլէ՝ յիսուս քէնտի աւտիլ շէրիյաթընը զահիր էթտի . զիրա փարիսեցիէր քիթապէ վուդուֆ իքէն՝ քիպիլըկէ եիւզ գուծաւ ըագ հասէտ էթտիքըրինէ պինայէն , ճան իլէ ամա օլուպ իթիգաթ էթմէտիլէր . ֆիամմա հասէտ էթմէյ , իւպ փագ ֆիքիւր վէ թէվազիւ գալպ իւզրէ իթիգաթ էտէնէրին պիլ լուծիւ պարի ճան կեօզէրի աջլտը : Ֆէհմէյլէ եահուտիլէրին սէշիլ հալին . զիրա յիսուս սուս քէլամէրինտէն վէ էթտիկի միւճիւզաթէրտէն անըն մեսիհ օլտուղի նուրի շէմս միսալի աշիքեար իւքէն , քէնտի քեօթիւլիւքէրի սէպէպինէ թանըյաւ մազ օլտուլէր : Նիճէ քի մէղքիւր փարիսեցիլէր հաս սէտ իւզրէ օլմալէրի իլէ՝ անէ իթիգաթ էտէնի թէքտիր էթտիլէր . քէզա մուգատտէմէրտէ տախի եաւ լանձը քիսէսնէլէր՝ քէնտիլէրին մեսիհ եէրինէ գօյուուպ՝ պազըլէրինին քէտէրինէ պատի օլտուլէր իսէտէ . ճէմաէթ անլէրի տինէմէտի . զիրա քեօթիւ ֆէյլտէ օլմալէրի իլէ՝ իբըրըզ վէ հարամի միսիլլիւ դատտար վէ հիլէքեար իտիլէր : Օ՝ էճիլտէն յիսուս քէնտինին մեսիհ օլտուղինի , վէ ազիզ քիթապըն մէֆհուսի իւզուրէ՝ մեսիհին պէյանինտէ օլան նիշանլէրին՝ քէնտինտէ գարար գըլտըղինի զահիր էթմէք իչիւն՝ թէմսիլ իլէ տիկէրկեօն մանապընտէ , սուրբ եկեղեցիյի գօյուլէրին ճէմ օլտուղի մահալէ , հաւատացեալէրի գօյուլէրէ , վէ քէնտինի օ՝ մահալին գափուսուսա թէշպիհ էտէր , մատամ քի անէ իթիգաթ էտիւպ՝ վէ սուրբ եկեղեցինին դահթի հիւքմիւնէ տախիլ օլուպ՝ էմրինի

1 Եւ մինչդեռ անցանէր (յն՝) ետես զայր մի կոյր ՚ի ծնէ . և հարցին ցաա աշակերտքն նորա՝ և ասեն . ումբէի , յի փաա է . սորա՞ , թէ հօր և մօր իւրոյ , զի կոյր ծնչի . Յօհ . 9 . մինչև 41 համար .

իճրոս էթմէտիք՝ Զէննէթէ կիրմէք գապիլ տէկիլ տիր, Թէքրար մէրտանէ չօպանէ Թէշպիհ տէր, զի, ըստ նիճէ քի մէրտ չօպան, քէնտի վիւճուտիւնի գօյուն լէրինին ուղրունա գօր, քէշա յիսուս քէնտի վիւճու տինի ինսանլէրին ուղրունա գօտու: Պու խուսուստէ զայնէթ խէվթ էթսինլէր Զէմտէթին բուհանի իտարէ սինէ Թային օրանլէր, զիրա եկէր անլէրի կիւնահտէն Տըշլ էթմէկէ տիգաթ վէ զայնէթ էթմէիւպ՝ եաւ ընդ քէնտի բահաթըգլէրինէ վէ Զիսմանի մէնթայա էթլէրինէ մէլլ տտերլէր իսէ, հէրհալ շէտիտ զաւ գէպէ միւսթահաթ օլաճադլէրի տէրքեար:

Պու պապտէ յիսուս էթէնտիմիշ՝ Զիւմէնին սահիպի օլտուղինի, Զիւմէյէ հիւքմ էթտիկինի, փէտէրուլ լահըն էմրի իւզոն՝ պիլ ըիգա սիյասէթ շէքէրէք էօլիւպ վէ քէնտի գուվլէթի իլէ գըյամէ ալուպ սէմալաթէ յիւրիւճ էթտիքտէն սանկրա, տաւքեալլէրին վազի իլէ՝ փութ փէրէսթլէր իմանէ կէլիւպ՝ սուրբ եկէղցիւնին դահթի հիւքմիւնէ տախիլ օլաճադլէրինի, վէ քէնտի անլէրի Թանըլուպ վէ անլէրտէն Թանըլուպ՝ անլէրին էօ իւնտէն կիտէրէք՝ Զիւմլէ սինին անըն աբուրա սըրա կիտէճէ կինի, վէ սալիհլէրի կիւնահքեարլէրին մապէյիստէն իփրաղ պիրլէ, Զէննէթէ վասըլ էտիւպ վէ կիւնահքեարլէրի Զէհէննէմէ նէֆի էտիւպ՝ Զիւմլէ ազիզլէր պիր սիւրիւ վէ քէնտի անլէրէ չօպան օլաճադլինի պէյան էթտի: Շիսուսուն քէլամլէրինի իշիտիւպ պաղլլէրի շէյթան վար անտէ, վէ պաղլլէրի պու մի սիլլիւ քէլամ մէճուուն իշի տէկիլ տիր, մէ կէր շէյթան գատըր մը տըր ամանըն կեօզիւնիւ աջմաղէ տէմէ իլէ, պու խուսուստէ Թէքրար նիֆադ փէյտա օլուր իտի Զէմտէթին մապէյիստէ:

1 Ամէն ամէն ատեմ ձեզ. որ ոչ մտանէ լէ դուուն ի գաւիթ ոչ խարաց, այլ լէ այլ ելանէ, նա գուլ է, և աւագոյն, իսկ որ մտանէ լէ գուուն, հոգիւ է ոչխարաց. Յօհ. 10. միւնէ 21 հօթ:

Գիւհագիգա հասէտ իւզրէ օլան եահուտիւր օ անէ
 տէկին յիսուսուն ալէինտէ օլուպ անըն հագգընտէ
 կեօնակեօն նաշերի ճէվապ եթտիւր իսէտէ , բէլա
 մքնտէ վէ հարեքէթինտէ գուսուրաթ վէ եօլւմէ
 միւսթահագ պիր մէվատ պուլամատղէրէ բէնտիւր
 ընէ զայէթ տաղի տէրուն օլմաղ իւրէ տէր հիլէյէ
 սիւլիւք եթտիւր : Նիճէ քի օ վագըթ տաճարն
 թէճտիտ պայրամը (նաւակատիք) կէլտիքտէ , քի
 դըշ էյամը իտի , յիսուս տաճարտա՝ տարի սիւլէյման
 (պրահ սողօմօնի) թապիր օլունան մահալտէ կէլէր
 իքէն , քիւլիւրէթը ճէմիլէթ անըն եանըն պիրիլուպ
 տէրէր քի , նէջէյէտէք ազապ իւզրէ շիւփհէտէ դու
 թարսըն ճանըմըզը , եկէր մեսիհ սէն իսէն՝ աշիքեար
 սեօյէ : Մէզպուրէրին փիքրի տէկիւ քի՝ տըն մեսիհ
 օլուղինի պիրիւպ ինանմագ իտի , իւլա քի անի եօլ
 տիւրմէք , զիրա բէնտի զիւլիւմէրի իւզրէ զանն ե
 տէրէր իտի քի՝ մեսիհ կէլտիկինտէ ճիսմանի փատի
 շահ միսիլիւ ճիւմէ ալէմէ հիւքմ ետէճէք տիր օ
 եճիլտէն պու սիւալի եթտիւր քի , եկէր մեսիհ օլ
 տուղինի ճիւմէնին , հուզուրինտէ աշիքեար թագըր
 էտէր իսէ , փատիլահըզ իտտաասընտա տըր տէյու
 դապըթանէ գամազլայուպ եօլաիւրտէլէր , վէ եկէր
 տէկիլիւմ տէր իսէ , ալահագադարը քիւլիւր եթմիշ տիր
 տէյու բէնտիլէրի դաշլայալէր , մատամ քի՝ բէնտինին
 իպնուլահ վէ մեսիհ օլուղինի մուգատտէմէրտէ ջօգ
 տէֆուանլէր սեօյէմիշ իտի , վաղաւա մէզպուրէր
 պու պապտէ թէքտիրէ միւսթահագ իտիլէր , զիրա
 մեսիհ օլուղինի կեօնակեօն թէմիլ իւր օ անէ տէկին
 ջօգ տէֆա սեօյէմիշ իքէն , պախուսուս եթտիլի միւ
 աշիքեար սեօյէ տէյու ճէմիլէթ իւր մաթուպ էտէր
 լէր : Անլէրին փիքրի յիսուսա մալիւմ օլուր իսէտէ ,
 բէնտի աղիւմ ինայէթինն մէպնի թագսիրաթլէրին

Եկեղեցիներն փութապէս հալածվեցան թե՛ քաղաքի սուրբերէն
 ինչ Զեփորայ վերին քի ֆեհմ Էտիւայ իսլահ օրայեր :
 Պէլի , մեսիհ օրտուղինի պուրատե աշխարհար սեօյլեմէ,
 տի . լաքին Էթտիլի Զեփորայերտեն հեր վեհհ ինչ մու
 այեան իտի : Զիրա իթիգաթ պիրլե քէնտի արտարա
 րա կիտենլերի հայաթի Էպէտիլե վասըլ Էտիւայ ան
 լերին գայպ օլմայաճագլերինի սիճիլ Էթտիլերտեն մա
 տե . փէտերուլահ ինչ պիր օրտուղինի տախի պէյան
 Էթտիլ : Պէ լաքին մեզպուրլեր Էլ գատիմ խասիմ օլ
 մաղ ինչ , անքն պու միսիլլը քէլամլերինի Էթթտիլե
 տե՝ գալպլերինտեքի ֆեսատըլ գահիր Էտերեք՝ Թաշ
 ալուպ տերհալ անի Թաշայաճագ օրտուլեր . անճագ
 գատըր օլմատըլլեր , մատամ քի քէնտի րէլի օլմա
 տըգճէ միւմբլին տեկիլ իտի անե Էլ ուզամմագ . նի
 ճէ քի անի Թէքրար գուլմագ իսթ Էտերլերինտե ,
 անտեն չըգուպ կիթտիլ յորգանանլն գաղըլ գարաֆը
 նէ . քի մուգատտեմ յովհաննէս անտե մարտել Էտեր
 իտի ¹ . (Նիճէ քի Էլլը պէշ սիւալտե զիքր օլտու) :

Սիւալ 80 .

Յո նիլին կիթտե յովհաննէսին միւրտել Էթտիլի մահալէ :

Ճ . Վէնտի հադգընտե անքն Էթտիլի շահատեթ,
 լիկի Զեմաթ ֆիլերինէ կէթիրիւպ իթիգաթ Էթտիլ
 տէյու : Նիճէ քի չօդ Զեմաթ անտե յիսուսուն Էա
 նքնէ կէլիւպ յովհաննէս միւճիւղաթ Էթմէտի . լաքին
 անքն հադգընտե նէ քի սեօյլետի իսէ՝ Զիւմլէսի սա
 հիհ իտի տէյու Թագրիլ Էտիւպ ինանտըլլեր անե ² :

¹ Եղէն յոյնժամ նաւահատիքն յեհմ , և ձմեռն էր , և շրջէր յի
 'ի տաճարին , 'ի սրահին սողօմնի . Յօհ . 10 . 22 . միւլլէ 30 հմբ :

² Եկին բազումք աւ նա՝ և ասեն . զի յովհաննէս նշան ինչ ոչ աշ
 րար : բայց զնա՝ շոր ասաց յովհաննէս վն նի՝ շլմարիտ էր ձ
 և բազումք հաւատացին 'ի նա անդ . Յօհ . 10 . 41 :

Վէ յիսուս անէրն վազ էտիւպ տէր քի՛ եկէր պէր քի՛ մէսնէ քէնտի փէտէրինի՛ վաշտէսինի՛ զէվճէսինի՛ եվ լատ՝ գարնտաշ՝ գըղ գարնտաշէրինի՛ վէ քէնտի նէֆ լսինի տախի թէրք պիրլէ՛ խաչընը ալուպ արտըմըրա կէլմէղ իսէ պանա շալիրտ օլամազ : Վագաա՛ անէրի սէվմէք փէ միւհթաճ՝ օլտուգլէրինտէ տէստիկիր օլ մագ դապիաթտէն իսէտէ , եկէր սէնի թահրէք է տիւպ կիւնահէ տիւշիւրէճէքլէր իսէ , թէրք էթ ան լէրի , մատամ քի քիշի ճիւմլէսինտէն ագտէմ՝ վէ ճիւմ լէսինտէն զիյատէ քէնտի ճանընըն խէլասընէ տիգաթ էթմէկէ պօրճլու տըր (պու խուսուստէ եթմիշ պէշ սիւալէ տախի նազար էյլէ) : Պու ճէվապ իլէ յիսուս տուն խաչա չըգաճաղի տուլուլուգտէն մատէ , հէր քէսին քէնտի տէրէճէսինէ կէօրէ՛ հազ դարափըն տէն պիրէր խաչ թային օլտուղի տախի անկլանըր : Պու սուրէթտէ ինսանէ պօրճ տըր քի՛ զուհուր էտէն սըգընթըր , պու պէնիմ խաչըմ տըր տէյրէք՝ պիլըն զա դապուլ էտէ՛ վէ քիմսէյէ պէհանէ պուլայա , ֆէ գաթ տիգաթ էտէ քի՛ չէքտիկի սըգընթըր քէնտի սէպէպ վէրմիշ օլմասըն , զիրա լայըղինտէն իւսթիւն մասլահաթա մէյլ էտէն՝ իճրասընէ գատըր օլամայուպ հէր հալ սըգընթըր չէքէր : Պու հիսապ՝ քիշի հէր հան կը թարիգաթա կիրէճէք օլտա , իճրասընէ գուտրէս թիմ էրէր մի տէյու էվվէլա տիւշիւնմէկէ պօրճլու տըր : Նիճէ քի պու ֆիքիր իւզրէ յիսուս տէր քի՛ սիզտէն քիմ տիր օ՛ առէմ քի՛ գուլէ եափաճագ օլ տուգտա , գուտրէթիմ էրէր մի տէյու էվվէլա մա սարիֆինի հիսապ էթմէղ , զիրա օլա քի թէմէլինի պըրադուպ թէքմիլ էտէմէտիկինտէ , պու առէմ պաշլատը եափմաղէ , լաքին թէքմիլ էտէմէտի տէյու կէօրէնլէր մէզագ էտիւպ կիւլէլէր : Եախօտ հանկը փատիշահ տըր քի՛ օն պին առէմ իլէ ճէնկէ կիտիւպ խաամի իկիրմի պին առէմ իլէ կէլտիքտէ , անէ գարը

Թուրմանդէ գատըր մըրմ տէյու Եվվէր տիւշիւնիւյ՝
 տահա ուղագտա իբէն Էլէի իրսալ Էտէրէք սուլ՝ օլ
 մաղէ նիյաղ Էթմէզ : Վագաա նիճէ քի Ճիսմանի խու
 սուսէրտէ ալէմէ կիւլիւնճ օլմայլմ տէյու : քիչի Եվվէ
 լա քէնտի գուտրէթիւնի վէզն Էթմէկէ պօրճու իսէ :
 քէզա բուհանի թարիգլէրէ մէյլ Էտէնին հագգընտէ
 տախի պեօլէ անկլա : իմտի յիսուսա շակիրտ օլմաղէ
 արզու Էտէն՝ Եվվէրա իխրաճ Էթմէն գալպիստէն ճիս
 մանի սէվկիւլիւլէրին , պահուսուս տիւնեա մախնին՝
 սէֆասըրն՝ վէ պիւյիւլիւլէրին մուհապպէթիւնի քի ,
 ալէմէ կիւլիւնճ օլմաւն : Չիրա Գիճէ քի նուր՝ վէ
 գարանըդ պիրի պիրի իւն իմթիլաճ Էթմէզ : հա քէ,
 զա՝ ալլահըն՝ վէ ճիսմանի մէվատիւրին մուհապպէթի
 պիր Էտէրտէ իմթիլաճ Էթմէզլէր :
 Ֆիսմմա՝ պու ճիւմէն իւն գաթի ումուտ օլմա , զիրա
 քիչի քէնտի գուտրէթիւնի վէզն Էտիւլ՝ միւտէպպիյ
 րանէ հարէքէթ իւզըրէ հալինէ կէօրէ իճըպիլ ֆազիլ
 լէթտէ գուսուր Էթմէզ իսէ , պիլ լութֆու պարի
 գատըր տըր ալլահա մագպուլ օլմաղէ : Նիճէ քի միս
 սուս պու միսիլիւ միւթէտիլ վէ հիւսնիւ միւտէպ
 պիյր հարէքէթի թուզա թէշպիհ Էտիւլ տէր քի՝
 թուզ էյի տիր : անճագ լէզլէթիւնի գալպ Էթտիկին
 տէ , հիշ պիր շէյէ լէաղըմ օլմայուպ տիշարը աթըրը ,
 Վագաա ինսան հանկը մէսնէթտէ վէ տէրէճէտէ օլ
 սա՝ վսաճիպէյի զինմէթի օլսն ֆազիլէթտէ գուսուր
 Էտէր իսէ , լէզլէթիւնի գալպ Էթմիշ թուզ միսալի
 տիշարը աթըրուպ՝ ալլահըն ինսյէթիւնտէն մահրում
 գալըր ¹ : (պու խուսուստէ նազար էյլէ Եթմիշ

¹ Եթմային լէ նմա Ժողովուրդք բաղումք . դարձաւ և ասէ ցնն .
 Թէ ոք գայ առ իս՝ և ոչ ատեայ զհայր իւր և զմայր . և զին
 իւր , և զորդիս . և զեղբարս և զքոյս . նաև զանձն ևս իւր ,
 ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել , զի որ ոչ բաւեայ զխաշ իւր՝ և գայ
 զինի իմ , ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել : Դպի . 14 . 25 . մինչև 35 հմդ :

տեօրթ սիւալտէ զիբր օւանէրէ տալի) :
 Ֆէհմ էլէ յիսուս եֆէնտիմիղն ինայեթինի • զիրա
 ճիւմէսինին խէլասը իջիւն կէմիշ օլմաղ ին՝ քիմնէյի
 րէտտ եթմէյերէք : կեօմիւնիճիւլէր՝ վէ կիւնաճքեար
 լէր ին՝ տալի դաամ հտիւպ՝ վաղ հտէր իտի անլերէ
 քի իսլահ օլալէր : Ֆիամմա փարիսեցիլէր վէ դպիրէր՝
 քիպիրլիկէ եիւզ դութարագ՝ ախէրինէ հաստ եթ
 տիքլէրինէ պինայէն , նիջիւն կիւնաճքեարլէրի գաւ
 պուլ հտիւպ՝ անլէր ին՝ դաամ հտէր տէյու մըրըլտա
 նըր իտիլէր (տրտնջալ) • վէ չիւնքի մէզպուրլէրին
 ֆիբրի յիսուսա մալիւմ իտի • անլէրին նահագ օլտու
 շինի պէյան եթմէք իջիւն՝ պիր չօպանըն իւզէրինէ
 թէմսիլ սեօյլէր • քի անըն եիւզ գօյունու օլուպ պերի
 գայպ օլա • թօգսան թօգուզունու չեօլտէ պըրա
 գարագ՝ գայպ օլանը պուլունճայա տէկին արար • վէ
 պուլտուղինտէ մէսըուրիյէթ պիրլէ անի ումուզունա
 ալուպ՝ տօսթլէրինի վէ գօմլուլէրինի չաղըրուպ տէր
 քի՝ շաղ օլուն պէնիմ ին՝ զիրա պուլտում գայպ օ
 լան գօյունումու : Թէքրար պիր նիսանըն իւզէրինէ
 թէմսիլ սեօյլէր • քի անըն տալի օն դոււուզու օլուպ
 պերինի գայպ եթսէ , մօմ եագուպ վէ եվի սիւսիւ
 րիւպ պուլունճայա տէկին տիգաթ պիրլէ անի արար •
 պուլտուղինտէ տօսթլէրինի վէ գօմլուլէրինի չաղըրուպ
 տէր քի , շաղ օլուն պէնիմ ին՝ զիրա ագջէյի պուլ
 տում , անի քի գայպ եթմիշ իտիմ , Պու հիսապ պիր
 կիւնաճքեար թեօպէ իսթիղֆարէ կէլտիկինտէ , ա
 նըն իջիւն ասիւմանտէ մէլոյիքլէրին շաղ օլաճագլէ
 րինի տալի զահիր եթտի ¹ • քի մէզքիւր հասիւտլէր
 ֆէհմ հտիւպ իսլահ օլալէր : Պու թէմսիլէր ազիմ

1 Եւ էին մերձ աւ նա նմ մաքսաւորք • և մեղաւորք լսել 'ի նը
 մանէ : արտնջէին փաքիսեցիքն և դպիրք՝ և տսէին • ընդէն
 օա զմեղաւորս ընդունի՝ և ուտէ լէ նոսա • ասաց (յն) աւ
 նոսա զաւաէս զայո • Ղըն • 15 • մինչև 10 համար :

Թէսէլլա տըր կիւնահ. քեարլերէ . զերա նիճէ . քի չօ-
պան գայլ օլուն գօյունու , եախօտ նիսա՝ գայլ եթ-
տիկի ագչէյի արայուպ պուլտուլեր . քեզա յիսու
քէնտի սիյասեթի իլէ ինսանը տըրայուպ պուլտու . օ
քի շէյթանըն ֆիթնէլիկի սէպէպինէ կիւնահա տիւ-
շիւպ ճան իլէ գայլ օլմուշ իտի :

Պու պապտէ յիսու քէնտի մէրհամէթինի պէյան էթ-
տի իսէտէ , քիշի . քէնտի ճանընը խէշասը խուսուսին-
տէ՝ գուսուր էթմէյիւպ նէ վէճճ իւզրէ զայրէթ էթ-
մէք լեազըմ իսէ , անի տախի Թէմնիլ իլէ մուպյեան
էթտի քի հէրքէս իպրէթ ալուպ՝ անէ կեօրէ հարէ,
քէթ էթմէկ իլէ պիլ լուծֆու պարի ճէննէթէ վա-
սըլ օլա : Նիճէ . քի պիր ատէմին իքի եվատը օլուպ ,
քիւշիւկի փէտերինին մալինտէն . քէնտինէ իսապէթ է-
տէճէք վարիսինի մաթլուպ էթտիքտէ , փէտերի թագ-
սիմ էտեր անլերէ . քէնտի վարիյէթինի : Վէ չօք վա-
գըթ կէշմէյէրէք . քիւշիւք օլլու ուզագ մէմլէքէթէ
կիտիւպ նահէմվար հարէքէթ իւզրէ սէֆայէ մէշղու
օլտուղինէ պիւպյէն՝ ճիւմէ մալինի Թէլէֆ էտեր :

Վէ անտէ շէտիտ գըթըգ տախի զուհուր էտիւպ ֆայ
գիր օլմաղէ պաշայընճէ , վարուպ էհալիտէն պիր քի
մէսնէնին էանընէ ինթիսապ էտեր . օ տախի . քէնտի
շիթթիլիկիտէ խընզիր կիւտմէկէ իրսալ էթտի անի . վէ
լաքին հալ պու քի՝ խընզիրլերին եէտիկի . քէջի պույ-
նուզու իլէ գարնըր տօյուրմաղէ արզուքէշ օլտու իւ-
սէտէ , անի տախի . քիմսէ վէրմէղ իտի անէ :

Մէգպուր՝ պու միսիլիւ սէֆիլ ու փէրուշան հալէ
տիւշտիւքտէ , փէտերինին էվինտէ օլան խըզմէթքեար,
լերին ասուտէ հալ իւզրէ ըահաթ կէջինտիլերինի,
վէ . քէնտինին աճըգտէն Թէլէֆ օլաճաղինի ֆիքր է-
տիւպ տեր քի՝ վարուպ փէտերիմէ տէյիմ քի խէգա
էթտիմ՝ , լաըգ տէկիլիմ սանա էվլատ չաղըրմաղէ .
խըզմէթքեար եէրինէ գապուլ էթ պէնի : Վագաա՝

պուս միսիլիւ Թէվաղիւ Քիբր իւզրէ գալգուպ կիթ
տիկինտէ , տահա ուզագտա իբէն մէտէրի կեօրիւր
անի . վէ մէրհամէթ Եթմէկ ին գարշը չըգարադ պոյ .
նունէ սարըլուպ պուս Էտէր : Օլ տէմ մէզպուր պա
լատէ զիբր սլտուղի մէնվալ Թագրիւր Եթտիկի հալտէ ,
փէտէրի խըզմէթքեարլէրինէ տէր . քի՝ Փիւհալ Եվէլէ
քի լիպասքնը անէ կէյտիրիւպ՝ Ելինէ խաղէմ՝ վէ այոյ
ղինէ չիզմէ վէրիւպ՝ պէսլի Եօքիւզիւ պողաղաղըն . քի
Եէյիւպ շաղ օլաղմ . զիրա պու Եվատըմ Եօլմիւշ իտի
տիրիլտի , գայպ օլմիւշ իտի պուլունտու . վէ պաշա
տըլէր շաղ օլմաղէ : Փիւմմա՝ անըն պիւլիւք օղու քի
չիթթիկտէ իտի , կէլիւպ մասլահաթը անկըատըգտէ :
կիւճէնէրէք փէտէրինէ տէր . քի գաջ սէնէ տիր սանա
գուլուգ Էտէրիւմ . վէ Էպէտի Էմրիւնի կէրի պըրադա
մատըմ . պիր օղլագ վէրմէտին պանա քի տօսթլէրիւմ
իլէ շաղ օլայիտիւմ . պու օղլուն քի սէնին մալիւնի Փայի
չլէր իլէ Եէտի , կէլտիկինտէ պէսլի Եօքիւզիւ քէս
տին . փէտէրի ճէվապ Էտէր . քի սէն տալիմա պէ
նիւմ իլէ պէրապէրսին , պէնիւմ վարիլէթիւմ սէնին տիր .
շաղ օլմագ պօրճ տըր . զիրա պու գարնտաղըն Եօլմիւշ
իտի տիրիլտի . գայպ օլմիւշ իտի պուլունտու :
Պու Թէմսիլ ալլահըն ինայէթի աղիմէլէրինին պէյա
նինտէ օլմաղ իլէ , Էկէր Էանըլուպ խէղա Եթմիւշ ի
սէն գաթի ումուտ օլմա . իլա քի անաւաղ որդի կիւ
պի Թէվաղիւ գալպ իւզրէ՝ պիրան Էվէլէ քէմալի մէր
Թէպէ Թէօպէ իսթիղթար Էտէրէք՝ խոստովանահայրըն
հուզուրինտէ զայէթ տաղի տէրուն պիրլէ Թագրիւր
Եթ իլէտիկին խէղալէրի՝ քի մաղփիրէթ պուլատըն :
Ալլահըն ինայէթինտէն քիմնէ գաթի ումուտ օլմաղըն
տէյու մէզքիւր Թէմսիլտէ պէյան Եթտի իսէտէ :

1 Եւ աւէ (յս) . առն միւշ Էին Երկու որդիք , աւէ կըտսերն
ի նոցանէ ցհայրն . հայր՝ տուր ինք բաթին . որ տնկանի յըն
չէցէ . և նա բաթանէաց նոյ զկէանա . Դպ-3 . 15 . 11 . մինչև 32 հմբ :

Թէքրար Թէմիշ սեօյէր քի , հերքէս Վաճիպէյի զիջ
մէթի օլան խուսուսէրտէ գուսուր եթմէյէ , վէ հ-
կէր Եանըրը խէ՛ տէրհալ քէնտի Ճանըն խէլասնէ
տիգաթ էտէ , Նիճէ քի պիր տէվէթլու ատէմին վէ
քիլսարձը օլուպ՝ անըն հագգընտէ աղասընըն մալինի
թէլէֆ էտէր տէյու թէշէքքի զուհուրի իլէ՝ աղասը
անի աղլ էտէճէք օլտու , վէ լաքին մէզպուր՝ ջիւնքի
իշէմէկէ գատըր տէկիլ իտի , տիլէնմէկէ տախի հի-
ճապ էթմէկ իլէ , աղլ օլտուգտէ քէնտինէ սահա-
պէթլիք էտիւպ էվինէ ալան պուլունսուն տէյու՝ , ա-
ղասընըն պօրճուլէրինի չաղըրուպ՝ էիւզ մէտրէ զէյթ
Եաղը պօրճու օլանըն թէմէսիւկինէ՝ էյի Եաղաըրըր ,
էիւզ սօմար պուղտա պօրճու օլանըն թէմէսիւկինէ՝
պէքսէն : Մէզպուր պու պապտէ հաղ իգաթօղ պու-
լունտու իսէտէ , պու իշի իլիմտարըդ (լէ էթտի տէ) ,
ու աղասը մէտհ էտէր անի , զիրա մանսուպիտէն
աղլ օլաճաղինի տույտուգտէ , տահա էինտէ ֆուր-
սաղ վար իքէն , քէնտի մէնֆայէթինի տիւշիւնէրէք՝
աղասընըն մալինտէն սայրիլէրինէ էյլիք էթմէկ իլէ՝ ֆա-
զիլէթլու քիմէսնէլէրտէն , խուսուսա քի մէլայիքէր-
տէն զկատէ իլիմտարըդ էթմիշ օլտու , Վադաւ՝ մէզ-
պուր քէնտի Ճիսմանի ֆայիտէսի խուսուսինտէ նէ
գատար քի զայրէթ վէ տիգաթ էթտի , բուհանի
թարիգէ մէյլ էտէնլէր՝ քէնտի Ճանլէրինին ֆայիտէսի
հագգընտէ օ՝ մըդտար տիգաթ էթմէզէր , պախու-
սուս՝ մէլայիքէր բուհանի վարըդ իքէն խէղա էտիւպ
ասիւմանտէն իխրաճ օլտուգլէրինտէ , քէնտի մէնֆայ-
էթլէրինի տիւշիւնմէյիւպ՝ կիւն պէ կիւն զիյատէ քեջ
թիւլիւկէ գատէմ պասմաղ իլէ՝ ինսանտէն ահմադ
սայրաըլէր : Իմտի ալիմ օ՝ տըր քի , թէքմիլ գալպ ի-
լէ Եաղըրը ալլահա գուլուգ էթմէք արղուսինտէ օ-
լարագ՝ Ճիսմանի մէվատէրին մուհապպէթինի ֆիք-
րինտէն իխրաճ էտիւպ շըգարէյէ սատագա վէրմէկ ի

է՛ք քեանի ճանքն խելաքն տիգաթ էտէր, մատա՛մ
քի ալահա՛ վէ տիւնեա մալինէ պիր եհրտէ գուլուգ
էթմէք գապիրիզ տիր¹ :

Պու պապտե խօշա միւլահաղա էթսինէր դամաի քի
մէսնէլէր, անէր քի վարկէթլէրինի եալընը քեանի,
լէրինէ թախսիս ետիւպ՝ վէ տալիմա ճիսմանի սեփայե
մէշղուլ օլուպ՝ շըգարէյէ վէ միւհթաճ օլանլէրէ տէս
տիկիր օլմազլէր, զիրա էօլտիւքլէրինտէ պի նիհայէթ
ղաղէպէ լայլգ օլաճագլէրինէ շիւփհէ եօր :

Նիճէ քի սեփայե մէշղուլ պիր մէրհամէթսիզ տէվ
լէթլիյէ զուհուր էթտի, զիրա մէզպուր քեանի մա
լինին չօգլուղինէ նազարէն քիպիրլիկէ գատեմպասա
րագ՝ զիյ գըյմէթ լիպասլէր կիյինիւպ՝ հէր պար զիյա
տէ չազ օլուր իտի, պունուն զլոտը՝ զաղարոս նամին
տէ պիր ֆագիր՝ պիւթիւն վիւճուտի եարէ վարէ, ա,
նըն գափուսինտէ տիւշիւպ գալմաղ իլէ, սօշրասըն
տէն տիւշէն եքմէք վարջալէրինի եհմէկէ արզուքէշ
օլուպ՝ վէրէն պուլունմազ, վէ օ տէրէճէ նաջար հա
լէ տիւշէր, թա՛քի քէլիլէր կէլիւպ անըն եարեկէրինի
եալար իտիլէր : Վագաա մէզքիւր տէվլէթլիւ տիւնեա
տէ պիր վագըթ սեփա սիւրիւպ, զաղարոս ճէֆա
ջէքտի իսէտէ, աթրէթտէ մուղայիրի զուհուր էթտի,
զիրա էօլտիւքլէրինտէ, զաղարոս՝ մէլայիք եհտի իլէ
հայր աբրահամլն գուճաղի թապիր օլունան մահալ
տէ պի նիհայէթ ըահաթլըլէ, քիպիր վէ սեփայե
մէշղուլ օլան տէվլէթլիւ ճէհէնէմէ վասըլ օլտու :
'Նազար գըլ մէզպուրուն սեփիլ հալինէ, զաղարոս քի
անըն գափուսինտէ՝ զայէթ նաջար հալ իւզրէ պիր

1 Եւ ասէր (յո՛) առ աշակերտսն . այր մի էր մեծատուն . ու
լոյ էր տնտես . և եղև զնմանէ ամբաստանուի . ու թէ վատ
նիցէ զինչս նո՛ր : կոչեաց , և ասէ ցնա . զինչ է այս , զոր լլ
սեմս զբէն . տիւր զհամար տնտեսութե՛ք լոյ . զի ոչ ևս կա
լէս վիճիլ տնտես . Դոս . 16 . մինչև 13 համար :

փարչա եքմէ կէ միւհթաճ իբէն , անի կեօրիւպ մէք
համէթ եթմէտի , պու տէֆա .քի տէրունի նարէ տիւ
շիւպ՝ վէ հարարէթինտէն գալլուլուպ թուլուլու
իտի , օ վագըթ կեօղիւնիւ աչարագ՝ անի հայր աբ-
րահամն գուճադինտէ սէֆայի լաթըր իւզրէ բա-
հաթ կեօրտիւկինտէ , անտէն իմտատ աքար . վէ լա-
քին պուլամազ : Չիրա զազարոսու իրսալ եթ .քի՝
փարմադընն ուճուլու սույա պաթըրուպ՝ կէլին տի-
լիմի սօվութսուն տէյու աբրահամն նիտա եթտիկին-
տէ , ճէվապ էտէր .քի , ֆիքրինէ կէթիր , սէն .քի
տիւննատէ սէֆա սիւրտիւն , վէ զազարոս հզլիթ
չէքտի , շիմի պուրատէ օ թեսէլա պուլուպ՝ սէն ան
տէ թուլուլուլուսուն , պախուսուն .քի՝ մապէյնէրին-
տէ պիւլիւք տէրէ օլուպ՝ պիրի պիրինին դարաֆընէ
կէչմէք գապիսիզ օլուլուլինի զահիր եթտիքտէ , գա-
թի ումուտ օլուլու , ֆիամմա չիւնքի մէզպուրուն պէշ
գարնտուլ վար իտի , օ էճիտէն՝ զազարոսու իրսալ
եթ .քի վարուպ անէրէ շահատէթլիք եթսին .քի ան
լէր տախի պու իսքէնճէ եէրինէ կէլմէսինլէր տէյու
թէքրար աբրահամն նիյազ էտէր , օ տախի միվսէ-
սի վէ փէյլամպէրլէրի տիյնէսինլէր տէտիկինտէ , էօ
լիւլէրտէն .քիմսէ կիթմէյինճէ իսթիղֆար եթմէզլէր
տէյու թէքրար նիյազ եթտի իսէտէ , ճէվապ էտէր
.քի՝ էկէր անլէրի տիյնէմէզլէր իսէ , էօլիւլէրտէն տի-
րիլէն օլսա տախի իթիգաթ եթմէզլէր ¹ :

Իչտէ պէօլէ տիր ալլահն շէրէաթը , էլինտէ ֆուր-
սադ վար իբէն միւհթաճ օլանէ մէքհամէթ կթմէյէն
ինայէթէ նասէզա օլուր :

¹ Այր ոմ էր մեծատուն . և ագանէր բէհէզս և ծիրանիս .
և ուրախ լինէր հանապաղ առատապէս : և աղբատ ոմ ա-
նուն զազարոս անկեալ դնիւր առ դրան նորա վերաւորեալ .
ՂԷ՛՛՛ . 16 . 19 . մինչև 31 համար :

Պալատէ զիբր օրան տէվէթլիւ՝ նշխան խթէմէշ իտի . քի գա,
ընտաշէրի տախի ճէհէնէմէ կէլէլէր :

Ճ. Քենտի զազէպի թարադգա պուլմասըն տէյու
մատամ՝ քի . բեթիւ հմսալ սլարագ անէրին կիւնա
հա տիւշմէլէրինէ սէպէպ օլմուշ իտի : Վէ տախի զա,
զարոսուն ըահաթտէ օլտուղինէ հաստէտ հթմէկ իլէ՝
խթէր . քի տիւնէայա կիտիւպ թէքրար սէֆլիլէք չէքէ :
Պու նագլիյէթ ճիւմէյէ աղիմ իպրէթ տիր . իմտի մա,
լինին չօգլուղինէ քիպիրկնիււ շաղ օլմա . իլա խէվի
էյլէ . քի ճիւմարի սէֆայէ մէյլ էտէրէք խէղա էթմէյէ,
սին . պախուսուն էլինտէ ֆուրսաղ վար իքէն՝ ֆագիւ
րէ վէ միւհթաճ սլանէրէ սատագա վէրիւպ եարտըմ
էյլէ . քի՝ վագթիմտէ սանա տախի մէրհամէթ էտէն
պուլունսուն : Վէ էկէր թարիգի տիւնէանըն իգթիզա
սընտան ֆագիրլիկէ՝ եախօտ տէրտ ու պէլայէ վէ է
զիյէթէ տիւշէր իսէն՝ մահղուն օլուպ թէչէքքի էթ
մէ . իլա . քի ալահըն ինայէթինէ ռեմուտ պիրլէ ըիղան
իլէ թահամիւլ էյլէ . քի պի նիհայէթ ըահաթլղէ վա,
սըլ օլասըն : Պու պապտէ ալիմ վէ ահմագ պիրի պի
րինտէն ֆէրգ օլունուր . զիրա ֆանի տիւնէանըն մալի
վէ էզիյէթի իլէ՝ ճէնէթի գազանմագ իլիմտարըգ :
սէֆասը իլէ՝ ճէհէնէմէ կիթմէք համագաթլղգ տըր .
օ էճիլտէն ճէնէթէ կիտէնլէրին ճիւմէսի ալիմ . վէ
ճէհէնէմէ կիտէնլէրին ճիւմէսի ահմագ սալըլըր :
Սիսուս . քի պալատէ զիբր օլանլէրիյորդանանըն գար
շը դարաթընտէ ճէմաէթէ վաղ էտէր իտի (նիճէ քի
սէքսէն սիւալտէ պէյան տըր) , օ վագթ (զազարոս
նամ՝ քիմէսնէ՝ անի քի յիսուս սէվէր իտի , բէթանիւ
տէնիլէն գարիյէտէ խասղէ օլմաղ իլէ , գըզ գարըն
տաշէրի մարիամ վէ մարթա յիսուսա ատէմ իրսալ է,
տէրէք անըն խասղէ օլտուղինի խապէր վէրտիլէր իսէ

տէ , կէշ անի էյի եթ , ետեօտ հմք էյլէ քի շիֆա
պուլսուն տէմէզլէր , զիրա անքն էթտիկի միւճիւղաթ
լէրէ նազարէն պիլլը խտիլէր քի , եկէր միւրատը ա-
լիէսի օլուր խտէ , դատըր տըր քէնտի գարնտաշէրի ,
նէ տախի շիֆալգ վերմէկէ : Պէշի զազարոսուն խապ
դէ օլտուղի յիսուսա մալիւմ իտի , պու խապէրի տա-
լի ալտըղինտէ , շիֆա պուլսուն տէյու հմք էթմէյիւպ
օլտուղի եէրտէ իքի կիւն տաճա էյլէնի , թա քի զա-
զարոս հօլէ , վէ սօնկրոս վարուպ անի տիրիլթտիկին
տէ , գուտրէթի ազիմէլէրի ճիւմէյէ մուսայեան օ-
լուպ ճէմաեթ քէնտինէ իթիգաթ հտերէք ինայէթէ
վասըլ օլա , օ հճիլտէն տէր քի , օ խասդէլէք հօլիւմ
իլին տէկիլ , իլա ալաճըն մէճտի իլին տիր , քի ա-
նըն իլէ իպոււլաճ միւշէրրէֆ օլտուն : Վագաա զաղա-
րոս օ խասդէլէքտէն հօլտիւ խտտէ , տեօրթ կիւնտէն
սօնկրա անի տիրիլտէճէք օլմաղ իլէ , պու պապտէ ա-
նըն խասդէլիկի վէ հօլմէսի գապիաթ իւզրէ դանն օ-
լունմայա տէյու պու ճէվապը սեօյլէտի :

Պատէհու առաքեալարա տէր քի՝ կիտէլիմ թէքրար
եահուտիստանէ , եանի երուսաղէմէ , ֆիամմա մու-
գատտէմ եահուտիլէր տաճարտէ անի դաշլայաճադ
օլմալէրի իլէ , (նիճէ քի եէթմիշ թօգուղ սիւալտէ
զիքը օլտու) ճէվապ հտերլէք քի ռաբբի տաճա շիմ-
տի սէնի դաշլամագ իսթէր իտիլէր , թէքրար օրայա-
մը կիտէճէքսին : Վէ չիւնքի քէնտի ըիզասը օլմատըգ
ճէ քիմսէ անէ էլ ուզաթմաղէ դատըր տէկիլ իտի , օ
հճիլտէն տէր քի կիւնտիւզ կիտէն Լանըլմայուպ կէ-
ճէ վագթի կիտէն եանըլըր : Պու ճէվապ իլէ տէմէք
իսթէր քի եահուտիլէրտէն իէվֆ էթմէյին , զիրա հ-
լէճէք վագթիմ տաճա կէլիլ օլմատըղինտէն գատըր
տէկիլ տիրէր պէնի հօլտիւրմէկէ : Ղազարոս տախի օ
վագթի բեթանիատէ հօլմիւշ օլմաղ իլէ թէքրար տէր
քի , պիզիմ տօթթումուղ զազարոս ուլուտու՝ կիտիւպ

ուշանտըրայքմանի : Պոլ քելամ ին անըն էօլտիւլէինէ
 զահիր էթտի իսէտէ , անլէր ատէթա ուշոլ հադ-
 գընտէ զանն էտիւլ ուշոլտու իսէ , էլպէթ գալգալ
 տէտիլքէրինտէ , զաղարոս էօլտիւլ տէյոլ աշիքէտը
 պէյան էթտիքտէն մատէ , պոլ խուսուստէ շաղ օլ-
 տուղինի տախի տույ էտէր , քի կիտիւլ անի տիրիլթ-
 տիկինտէ ինանսընէր : Պատէհոլ բէթանիայէ կէլեր
 քի զաղարոս տէօրթ կիւնտէն պէրու էօլուլ տէ-
 օլունմուշ իտի . վէ չօգ եահուտիլէր քի մարթայը վէ
 մարիամը թէսէլա էթմէկէ կէլիշ իտիլէր : մարթա
 յիսուսուն կէլտիկինի իշիտինճէ , մարիամը էվտէ ոլ-
 րադուլ վէ քէնտի տէրհալ յիսուսա գարջը չըգուլ
 էկէր պուրատէ օլսա իտին , գարնտալքմ էօլմէզ իտի .
 լաքին ալլահտան նէ քի տիլէր իսէն սանա վէրիւր տէ-
 տիկինտէ , յիսուս ճէվալ էտէր քի տիրիլէր գարըն-
 տալըն : Մէզպուրէ պոլ ճէվալք մահէր կիւնիւ հադ-
 գընտէ անկլամաղ ինէ , տէր քի պիլերիմ տիրիլէր : լա-
 քին գըլամէթտէ , յիսուս ճէվալ էտէր քի պէն իմ
 գըլամէթ վէ հայաթ (յարութիւն և կեանք) . քիմ քի
 պանա իթիգաթ էտէր , էօլսէ տախի եաշար , վէ
 սաղ իսէ էպէտի էօլմէզ : Յիսուս պոլ միսիլիւ քէ-
 լամէր ինէ , քէնտի ալլահղինի , վէ իթիգաթ էտէ-
 նին , ճան ինէ պի նիհայէթ էօմիւրէ վասըլ օլաճաղի-
 նի պէյան էտիւլ ինանըր մըսըն տէտիկինտէ , պէլի ի-
 նանտըմ քի սէն սին մէսիհ իպնուլահ քի տիւնեայէ
 կէլէճէր իտին տէյոլ թագրի էտէր : Պատէհոլ վալ-
 զապէտ կէլիշ սէնի չաղըրըր տէյոլ մարիամա կիզլի
 խապէր վէրտիքտէ , օ տախի անիտէ գալգուլ կի-
 տէր , վէ էվտէ օլան եահուտիլէր գէրեզմանէ աղլա-
 մաղէ կիտէր զունն էտիւլ անըն արտըսըրա կիտէր-
 լէր , վէ մարիամ կէլիւլ յիսուսուն կէօրտիւլէիտէ ,
 խաքի փոյինէ տիւլիւլ աղլայարագ տէր քի էկէր
 պուրատէ ըստթ կէլիշ օլսա իտին , գարնտալքմ էօլ-

մէջ իտի • յիսուս անըն վէ անըն իլէ օլանլէրին աղլա-
տըղինի կեօրիւպ վէ քէնտի տախի հիւզն պիրլէ աղ-
լայոււպ նէրէյէ գօտունուպ անի տէյու սիւալ էթտիք,
տէ • տերլէր քի կէլ պագ • Պէլի զազարոսուն նէրէտէ
տէֆն օլունտուղի անէ մալիւմ իտի • լաքին քէնտինին
թէքմիլ ինսան օլտուղինի ալէմէ պէյան էթմէք իշիւն
պու սիւալի էթտի • քէզա հիւզն կէթիրիւպ աղլա-
մասը տախի պու ֆիքիր իւզրէ անկանըր • Վէ լաքին
էահուտիլէր՝ պագըն նէ գատար սէվէր իտի անի •
պտղէրի տախի՝ անատան ամա թօղանըն կեօղիւնիւ
աջտը • լաքին պունուն էօլիւմիւնիւ մէն էթմէկէ գա-
տըր օլամատը տէտիլէր իսէտէ • յիսուս գերեզմանա
կէլտիկինտէ • էմր էտէր քի իւզէրինտէքի զաշը գալ-
տըրալէր • զիրա օ մէզար մաղարա կիպի օլուպ՝ իւ-
զէրինէ պիր պիւլիւք զաշ գօնուլմուշ իտի • Օ՛լ պապ,
տէ մարթա՝ էօլիւնիւն տեօրթ կիւնլիւք օլտուղինէ նա-
զաիէն՝ գօգմուշ տըր տէտի իսէտէ յիսուս անէ տէր
քի սանա տէմէտիմմի քի ինանըր իսէն աղլահըն մէջ
տինի կեօրիւրսիւն • Վադաա անըն իպնուլտհ • վէ միւ-
րատ էթտիկինին իճրա օլաճաղինի մուգատտէմ թագ-
րիր էթմիշ իքէն • յիսուս տախի գարնատւշն տիրիլը
տէյու վատ էթմիշ իքէն • էօլիւ գօգմուշ տըր տէմէք
իգթիզա էթմէզ իտի • լաքին պու պապտէ տախի կիւ-
լի հիքմէթ անկանըր • զիրա զազարոս տիրիլմէզտէն
էվվէլ անըն տիրիլէճէկինի պէյան էթմէսի իլէ վատիթ
տէ սատըգ օլտուղի զահիրէ չըգտը • Նիճէ քի մէզա
քիւր զաշը գապրին իւզէրինտէն գալտըրտըգէրին •
տէ • տսիւմանէ, նազար պիրլէ • փէտէրուլահտան
մէմուտն օլարագ • զաճարէ գալգ տիշարը կէլ տէյու՝
իւճէ սէս իլէ նիտա էթտիկի հալտէ • տըրագէպ էօ-
լիւ՝ քէֆինի իլէ չըգտը տիշարը • վէ յիսուս տէր քի՝
սեօքիւն անի վէ պըրագըն կիթմին • Պու միսիլիւն ա-
զիմ միւճիւլաթը կեօրէնլէրին չօգլէր յիսուսա իթի

գաթ հտերէր • վէ պազըլէրի տախի հասեալէրինտէն
նաշի կիտիւպ նագլ հտերէր վարիսեցիլէրն ¹ :

Սիւալ 82 :

Յն քի տեօրթ կիւնլէք հօլեյիւ տիւրիւթտի • վարիսեցիլէր
անի իշիտիւպ իսլահ օլտուլէր մի •

Ճ • () Ընտուլէր • պախուսուս քի տահա զիյառե
ֆէնայե գատեմ պաստըլէր • վագաա մէզպուրէր
տալիմա անէ խասիմ իտիլէր • պու միւճիւզաթըն իւ
զերինէ ճէմաեթին մապէյնիստեանըն իսփիսի զյիլթը
րէ ի պուլտուղինէ գալպէրինտէքի հասեալ օ տերէճէ
թարազգա պուլաու • թա քի քահանայապետէր ի
լէ պիլ իթթիլագ ճէմ օլուպ անի հօլտիւրմէկէ տիւ
վան գուրտուլէր • ֆիամմա անտէ պիր կեօնէ թագ
սիրաթ պուլամատըզլէրինտէն • նէ եափալմ քի օ ա
տեմ չօգ միւճիւզաթ հտեր • հէր անի պօշ պըրագ
սագ ճիւմէսի անէ ինանմաղ իլէ՝ բօմալըլէր կէլիւպ
միլէթիմիզի վէ եերիմիզի զապթ հտերէր տէյուլ ա
զիմ հնտիլէյե կիրիթթար օլտուլէր :

Ֆէհմ էլլէ մէզպուրէրին սեֆիլ հալինի • պու պապ
տէ նէ եափալմ տէյուլ հնտիլէ եթմէք իգթիզա եթ
մէյիւպ ֆեգաթ ինանմագ իգթիզա հտեր իտի • մա
տամ քի յիսուսուլն հթտիկի միւճիւզաթլէր անըն մէ
սի հօլտուղինէ ալէբեար իսպաթ իտիլէր • վէ լաբին քիւ
թապէ տիգաթ եթմէտիլէրինտէն • պախուսուս քի
ղայեթ քիպիր վէ հասեալ իւզրէ օլտուգլէրինէ պիւ
նայէն՝ ճան կիօզլէրի գափանուպ քէնտիլէրի ինանմա
աըզլէրինտէն մատէ • չօգ ճէմաեթ քի անէ իթիլագ
եթմիլ իտի • անլէրէ տախի խէլալ վէրմէք իշիւն՝ բօ
մալըլէրի սէպէպ դութտուլէր իսէտէ • պու ճէվապ

1 Էւ էր օմն հիւանդ զաշարու • ՚ի բեթանիայ ՚ի գեղլէ մարի
ամայ • Է մարթայի քէւ նը • Յօհ • 11 • մինչ 46 համար :

խելաբի վե քէնտիւրինն զայեթ զիւր վե ըէզալեթ իստի : զիրա յիսուս տահա տիւնեայէ կէլմէզտէն ագտեմ եահուտիստան էյալեթի բամալըլէրին զահլեթի հիւքմիւնն կէլմիշ խտի : անէ տախի քէնտիւրի սէպէպ վերմիշ իտիւր (նիճէ քի օթուղ սէքիղ սիւալտէ զիքր օլտու) : տախիլ մէճիս օլանլէրին ճիւմէսինն ետիւաճաղ լէրինի պիլմէյիւպ թէֆէքքիւր իւզրէ ի քէն , անկերտէն պիւրի քի անըն իսմի կոյիսիւս վե օ սէնէ քահանայապետ իտի , քէնտինի ճիւմէսինտէն զիյատէ իշ տգնար եէրինն գոյուպ տէր քի սիզ պիք շէյ պիլմէզսինիզ , ճիւմէ միլեթ գայպ օլմատան իսէ , ճէմաեթին ուղղունն պիք ատէմին էօլմէսի պիզէ էյիտիր : Մէզպուր քէնտի զիւլիւմիւ վե ֆէսատ ֆիքրի իւզրէ տիւշմանըդ արզուսինտէ օլտու իսէտէ , պուպապտէ քահանայապետ օլմաղ իլէ պու ճէվապը ալլալ սեօյլեթտի անէ : մատամ քի յիսուս իսրայիլ միւլլեթինին , պախուսուս քի ճիւմէ ինսանլէրին խէլասը իջիւն էօլէճէք իտի : Օլ տեմ տախիլ մէճիս յիսուսու էօլտիւրմէկէ պիլ իթթիֆագ մէշլէրեթ էտիւպ գալրար վերտիլէր : Մէզպուրէրին ֆիքրի յիսուսա մալիւմ օլմաղ իլէ , առաքեալլէրի ալուպ կիտէր եփրայիմ տէ , նիլէն մէմէքեթէ : լաքին տէկիւ քի խէվիինտէն նաշի : իլա տահա էօլէճէք վաղթի կէլմիշ օլմատըղինտէն : Վէ չիւնքի օ վագըթ խամուրսուղ պայրամը հագըն իտի , վէ չօգլէրի պայրամ սէպէպինն երուսաղէմէ կէլտիլլէրինտէ : յիսուսու արայուպ կէլմէտի տէյու թաաջ ճիւպ էտէրլէր : զիրա քահանայապետիւր վէ փարիսէյցիլէր թէնպիհ էթմիշ իտիլէր քի անըն նէրէտէ օլտու զինի պիլէն օլուր իսէ , խապէր վէրէ քի ատէմ իրսալ էտիւպ դութսունլէր անի ¹ :

¹ Ժողովեցան քահանայապետն և փարիսէյցի յատեան , և առան . զինչ արասցուք զի տյրն այն բազում նշանս առնէ .
Յօհ . 11 . 47 . մինչև 56 համար :

Պայտան զիբր օլտուղի մէնվալ իւղրէ յիսուս քի էֆ
 րայիմէ կիթմիշ իտի , անտէն գալգուպ Թէքրար եւ
 րուսաղէմէ կիթմէլի օլտու իսէտէ . սամարիա ին գա
 լիլէա էյալէթիւնին մապէյնիստէն կէչէրէք պիր քեօվէ
 կիրիր իքէն , րասթ կէլիր անէ օն ույուզ ատէմ . վէ
 ուղապտէ տուրուպ՝ յիսուս վարդապետ մէրհամէթ
 էյլէ պիղէ տէյու իւճէ սէս ին նիտա Եթաիլէրինս
 տէ , ճէվապ էտէր քի՝ կիտին կեօստէրին սիզի . քա
 հանալէրէ , պու քէլամ յիսուսուն լիսանըտէն չըդ
 տըղի հալտէ , անիտէ շիֆա պուլտուլէր . վէ լաքին
 էմլ օլտուղի իւղրէ վարուպ քէնտիլէրինի քահանա
 լէրէ տախի կեօստէրիրէր . զիրա պու միսիլլու Եմրազ
 տէն իսէլաս օլանէ հօմօս միւճիւպինճէ պօրճ իտի քէն
 տինի քահանայէ կեօստէրմէք քի անըն շիֆա պուլտու
 ղինի քահանայ սապիթ էտէ (Դէպ . 14 . 2) : Օ՛ է
 ճիլտէն յիսուս անլէրի քահանալէրէ իրսալ Եթտի , Նի
 ճէ քի (ալթմըշ իքի սիւալտէ զիբր օլտուղի մէնվալ
 իւղրէ) մուգատտէմ պիր ույուզու էյի Եթտի կինտէ ,
 անէ տախի էմր Եթտի քի վարուպ քէնտինի քահա
 նայէ կեօստէրէ : Վագաա մէզքիւր օն ատէմին շիֆա
 պուլտուղինի քահանալէր սապիթ Եթտիլէր իսէտէ ,
 անլէրին Թօգուզու՝ քի իսրայէլ միլէթինտէն իտի ,
 կէլիւպ յիսուստան մէմնուն օլմատըլէր . ֆեգաթ պիս
 ըր , օ՛քի սամարիալը վէ ախէր միլէթ իտի , տէրհալ
 կէրի տեօնիւպ իւճէ սէս իղէ ալլահը մէճտ էտէրէք՝
 վէ Եիւզ իւսթիւ յիսուսուն խաքիփայինէ տիւշէրէք
 շիւքր Էտիւպ՝ զայէթ մէմնուն օլուր : Վէ յիսուս՝
 ճիւմէսինին շիֆա պուլտուղինի պիլմէկ ին՝ տէկիլ
 մի քի պուլնէր օն ատէմ իտիլէր , Թօգուզու նէրէս
 տէ տիբ քի կէլիւպ ալլահտան մէմնուն օլմատըլէր
 տէյու՝ անլէրին Եյլէք պիլմէզ օլտուգլէրինի պէյան
 Եթտիլքտէն մատէ , Եյլէք պիլմէնին իթիգաթընը մէտհ
 էտէրէք անէ տէր քի . գալգ կիթ . զիրա սէնին իօ

Թիգաթըն սաղաթտը սէնի ¹ :

Պատէհու յիսուս միւրատ հտէր. քի՛ նրիքով նամ՝ մէմ
լէքէթէ կիտիւպ՝ անտէ զաքէոս տէնիլէն. քիմէսնէյէ
տախի ինայէթ հտէ : Վէ հօլտա օն իքի առաքեալէն
րէ մաթիճէ Թեքըար պէյան հտէր երուսաղէմէ կի-
տիւպ՝ վէ անտէ սիյասէթ իւզընէ խաչա ջըգուպ հօ-
լէճէկինի . վէ իւջ կիւնտէն սօնկրա գըյամէ ալաճա-
ղինի . նիճէ քի մուգատտէմ տախի ջօգ տէֆա սեօյ-
լէմիշ իտի. քի իթիգաթլէրինէ խէլալ վէրմէյէլէր . զի-
րա տէկիլ քի էահուտիլէր քէնտի մէրամէրինէ կի-
րէ գատըր իտիլէր անի հօլտիւրմէկէ , իլլա ազիզ
քիթապտէ փէյլամպէրլէրին եհտի իլէ անըն հագգըն
տէ տէրճ օլտուղի մէնլալ իւզընէ , ինսանը կիւնահտէն
վէ շէյթան հսիրլիկինտէն խէլաս էթմէք իշիւն՝ պիլ-
րիզա իւքէնճէ ջէքէրէք Թէն իլէ էօլէճէք իտի :
Վէ լաքին պու իշին անէ նէ վէճճ վէ սուրէթ իլէ օ-
լաճաղինէ տահա ագըլէրի երմէզ օլտուղինտէն պիր
շէյ ֆէհմ հտէմէյիւպ՝ ֆէգաթ սեօյէտիկի քէլամլէրէ
վէ եօլտա քէնտիլէրինտէն իլէրի կիթտիլինէ նաղսրէն
թաաճիւպ էթտիլէր իսէտէ սիւալ էթմէկէ խէվի է-
տէրլէր : Յիսուսուն պու միսիլլիւ քէլամլէրինտէն եա-
գըն վազըթտէ անըն հօլիւպ գըյամէ ալաճաղինի զէ,
քէզէոսուն էվատլէրի յակօքոս վէ յօհաննէս ֆէհմ
հտիւպ՝ վալիտէլէրի սողուլմէնին վասիթհսի իլէ , վէ
քէնտիլէրի տախի մաթլուպ էթմէկ իլէ , տիլէրլէր քի
անըն ասիւմանի փատիշահլըղինին մէճտինտէ՝ պիրի
սաղ դարաթընտէ՝ պիրի սօլ դարաթընտէ օթուրա :
Պէ ջիւնքի յիսուս սիյասէթ ջէքէճէք իտի , պու պապ :

¹ Եւ եղև մինչ երթայր նա յեհմ . և ինքն անցանէր ընդ մէջ
սամարիայ և գալիլէացւոց , և մինչդեռ մտանէր ՚ի գեօղ ու-
րումն , պատահեցան նմա տասն յոթ բորոտք . որք կացին ՚ի
հեռաստանէ , բարձին զձայնս . և ասեն . յմ վորդապետ՝ ու
ղորմեսց մեզ . Դէ-է . 17 . 11 . մինչև 19 համար :

տէ անի տիկերկեան մանասընտէ պիր քեասէ պաւ
տէյէ վէ մկրտութիւնա թէշպիհ հտէրէք մասլահա
թը անէրին ըդինէ իհալէ հտէր . զերա եկէր օլ պա
տէի իջէրէր իսէ , մաթուպէրինէ վասըլ օլուրէր .
նիճէ քի անի իջէնէրէ փէտէրուլահտան հազըր օլ
մուշ տըր : Վագաա մէզպուրէրին մուհապէթի յի
սուս եֆէնտիմրզէ զայնթ չօգ օլուպ անտէն զինհար
այրըմագ իսթէմէտիքէրինէ պինայէն , անըն աշգընէ
պիւ ըիզա դան տեսքմէկ իլէ լայըգ օլտուէր մաթ
ըուպէրինէ : Պու խուսուստէ օ պիր առաքեալէր յա
կօբոսա վէ յօհաննէսէ կիւճէնտիլէր իսէտէ , յիսուս
անլէրի քէնտի եանընէ չաղըրուպ իւմէմէրին հիւքիւմ
տարէրի վէ պիւլիւքէրի հիւքմ հտէրէր անլէրէ , ան
ճագ սիզին մապէյնիկտէ էօյլէ օլմուպ , սիզտէն
պիրի պիւլիւք վէ իւք օլմագ իսթէր իսէ , սիզէ խա
տէմէ վէ գուլ օլսուս տէյու նասիյհաթ վէրիր . քի
շէրէն արզուսի իլէ մապէյնիկտէն նիֆագ հասըլ օլ
մասըն , մատամ քի տահա հէր վէճհ իլէ քէմալէթ
վասըլ օլմուշ տէկիլ իտիլէր . պու պապտէ քէնտիլի
տաթի հմաւ կէթիրիր , զերա տէկիլ քի խըզմէթ քէսպ
էթմէկէ , իլա քի խըզմէթ քէթմէկէ , պախուսուս քի
վիւճուտիլի չօգէրին խէլասընէ վէրմէկէ կէմիշ իտի' :
Պալատէ զիքր օլտուղի մէնվալ իւզրէ յիսուս երիքովա
կիտէր իքէն , չօգ ճէմաէթ տաթի անըն իլէ պէրապէր
կիտէր . վէ պիր ամա տիլէնճի , օ քի շէհրին դարիւ
պի եօլ իւզէրինտէ քթուրմիւ շիտի , քիւլլիյէթլի գա
լապաղըն կէջտիկիլի իշիտիւպ օ նէ տիր տէյու սիւ

1 Եւ էին ՚ի ճանապարհի մինչդեռ ելանէին յէմ . և երթայր
յն առաջի քան զնոսա . և զարմացեալ էին՝ որք զհետն եր
թային՝ և երկնշէին : և առեալ միւսանգամ՝ զերկոստոանն
առանձին , սխաւ տուէր նոցա որ ինչ անցք անցանեւոց իցին
ընդ նա . Մարի . 10 . 32 . մինչև 45 համար : = Մար .
20 . 17 : = Ղուկ . 18 . 31 :

ալ էթտիքտէ : տէրէր՝ քի յիսուս նաղովրեցի տիր նէ
 շէն : մէզպուր՝ մուգատտեմէրտէ յիսուսուն էթտիկի
 միւժիւզաթէրի իշիթմիշ օլմաղ իւէ : ես՝ յիսուս դաւի
 թին օղու մէրհամէթ էյլէ պանա տէյու նիտա էտէր :
 իլէրիտին կիտէն ճէմաէթ անէ իթապ էտէրէք սուս
 օլ տէտիէր իսէտէ : տասհա զիյատէ նիտա էթտիկին
 տէ : յիսուս անտէ տուրուոյ վէ անի քէնտի եանընէ
 կէթիւրտիւպ՝ նէ միւրատ էտէրսին քի սանա էտէիմ
 տէյու սիւալ էտինձէ : կեօզլէրինէ շիշալուէ տիւէր :
 օլ տէմ յիսուս անէ մէրհամէթ էտիւպ կեօր (հայ-
 եաց) սէնին իթիգաթըն սաղաթտը սէնի տէտիկի հալ-
 տէ : անիտէ շիշա պուլուպ կիտէր անըն արտաշրա : վէ
 ճէմաէթ անի կեօրիւպ՝ ալաշը օրհնել էտէր իտիւէր :
 Պատէհու երիքովա կիտիւպ անտէ կէզէր իքէն : զա-
 քէոս նամ քիմէսնէ : օ քի տէվլէթլիւ վէ կեօմիւկ-
 ճիւ իտի : յիսուսուն կէլտիկինի իշիտիւպ՝ անի կեօր-
 մէկէ արգու էտէր քի՝ անըն քիմ օլտուղինի պիւէ : վէ
 շաքին շիւնքի պօյը գըսա իտի : գալապալըգտէն անի
 կեօրմէկէ գատորը օլամատըղինտէն : տէրհալ իէրի սի-
 կիրտէրէք յիսուսուն կէչէձէկի եօլուն իւղէրլնտէ պիր
 ճիւմմէզ (Ժանտալթզենի) աղաճընա չըգար քի կէչ-
 տիկինտէ անի կեօրմէկէ գատորը օլա : վէ յիսուս քի օ
 մահալէ կէլտի : մէզպուրուն փիքրի քէնտինէ մալիւմ
 օլուպ՝ եօգարշ պապարադ : զաքէ թէզ ին օրատան :
 զիրա պու կիւն սէնին էվինտէ գօնագ էթմէք պանա
 ճայիղ տիր տէտիկինտէ : անիտէ ինիւպ ազիմ շաղըգ
 պիրլէ յիսուսուն էվինէ կեօթիւրտիւ իսէտէ : անի կեօ-
 րէնէր՝ կիւնասքեար ատէմին էվինտէ գօնագ էթտի

Ի Եւ եղև ՚ի մօտին նորա յերիքով կոյր ռն նստէր առ ճանա-
 օրհաւն մուրացիկ : իբրև լուաւ զանցանել ժողովրդեանն :
 հարցանէր թէ զ՚նչ իցէ այն : և պատմեցին նմա : թէ յն նա-
 զովրեցի անցանէ : աղաղակեաց և ասէ : յն որդի դաւթի :
 որորմեաց ինձ . ՂԷ . 18 . 35 . մինչև 43 համար :

տեյու թեչեքքի ետեր իտիւր :

Իպրեթ ալ զաբեոսուն հարեքթիստեն • զիրա՝ երի՜
քովտա զայեթ մեթեպէր քիմէ սնէ իքէն • յիսուսու
կեօրմէկէ արդուքէջ օլտուգտե • ինսանէր նէ տերէր
տեյու էպէտի գայտ էթմէյիւպ սիկիրտիւք վարուպ
աղաճա չըդար քի անի կեօրե • մատամ քի անըն իլէ
սեօհպէթ էթմէկէ՝ եախօտ անի էվլինէ կեօթիւրմէկէ
քէնտիւնի լայրդ կեօրմէյիւպ՝ պախուսուս ումուտու օլ
մայուպ՝ ֆեգաթ կեօրմէք իսթեր • մէզպուրուն գալ
պի յիսուսա մալիւմ օլուպ՝ անըն էվլինէ կիթմէկ իլէ •
օ՝ տերէճէ պիլ լուծֆու պարի միւզէյէն օլարապ իս
լահի նէջս օլտու • թա՝ քի նըսըթ մալիւնի ֆըգարէյէ
վերմէկէ՝ վէ զատտարըդ իլէ քիմտեն մալ տըմը իսէ՝
տեօրթ գաթ էտա էթմէկէ վատ էթտիկիստե մաղ
ֆիրէթ պուրտու • մատամ քի պու միսիլլու վատ էթ
մէք՝ թեօպէ իսթիղֆար վէ փիւշմանըդ նիշանը իտի •
օ՝ էճիլտեն յիսուս անէ տեր քիւպու կիւն նէճաթ օլ
տու պու էվէ :

Իմտի օ՝ քի մաղֆիրէթ արդուսինտե տիր • ինսանէրին
տիւնեւալիճէ էթտիքէրի միւլահազպայը գայտ էթմէյ
իւպ՝ ֆէգս թ յիսուս էթէնտիմլիլն սշգը իլէ վաճիւ
պէյի զիմմէթի օլան ֆազիլէթ թարիղլէրինտե պիրան
գուսուր էթմէյէ քի՝ ինայեթէ շայիսթէ օլա :

Պու պապտե երիքով տիւնեւայա • զաբեոս կիւնահ
քեարլերե եօրնէկ անկլանըր • զիրա նիճէ քի մէրտ
ջօյան՝ գայպ օլան գօյունուն տրադսըրա կիտիւպ պու
լուր տնի • քէզա յիսուս տիւնեայա կէլիւպ պուլու
ինսանը • օ՝ քի լային իպիսին թահրիգի իւզքէ կիւնահ
հա տիւշիւպ ճան իլէ գայպ օլմուշ իտի ¹ :

¹ Եւ մտաւ շրջէր ընդ երիքով • և ահա այր մի անուն կոչե
լեալ զաբեոս • և նո էր մաքսապետ • և ինքն մեծատուն •
և ինդրէր տէրանէլ թէ ո՞վ լցէյն • և ո՞չ կարէր ՚ի բաղմու
թենէն • զի կաթ էր հասակաւ • Ղուկ. 19 • մինչև 10 հօր :

Յիսուսուն պու միսկլիւ քելովերինի իշտիււ պ ճէմա
էթտէն պազըլերի զանն ետէր քի՝ երուսաղէմէ վա-
րուպ հէման եազըն վագըթտէ քենտի փատիշահըղի
նի զահիր ետէրէք՝ խորայել միլէթինի բօմալըլերին է
լինտէն խելաս ետէճէք տիր : Ֆիլհագիգա՝ ճէմաեթ
պու ֆիլերէ գահիպ օլտու՝ ֆիամմա չիւնքի յիսուսուն
հիւքմիւ վէ փատիշահըղի ճիսմանի թարիգ իւզըն օւ
մայուպ՝ տսիւմանի վէ պի նիհայեթ իտի , անի տաթի
մահշէր կիւնիւ ազիմ մէճու իլէ իքինճի կէլիլինտէ ա-
լէմէ պէյան ետէճէք օլտուղինէ նիշան վէ տէլալէթ ,
պիր տաըլ զատտ մաւաղգէմ (աշնուական) քիմէսնէ
իին իւզերինէ թէմսիլ սեօյլէր , օ՝ քի ուզագ մահայն
կիթտի փատիշահըղինի ալուպ ալտէթ էլմէկէ , վէ
խըղմէթքարլերինի չաղըրուպ օն միննէ (միաս) (պիր
միաս եիւզ տիրէմ , եախտ իքի եիւզ գըրգ տիրէմ
կիւմիւշ պէյանինտէ անկլանըր) սերմայն վէրիւ անէ-
րէ քի՝ անշն իլէ քեար ետէլէր : Մեմէքէթլիսի անէ
պուղուղ (ատեղութիւն) եթմէկ իլէ՝ պիզլիմ իւզերի
միլէ անըն փատիշահ օլտուղինի իսթէմէլիզ տէյու աը
տըսըրա ելլի իրսալ էթտիլէր , վէ լաքին մէզպուր քէն
տի փատիշահըղինի ալտը , վէ կէլտկինտէ , խըղմէթ
քեարլերինի չաղըրըր քի անլէրին հիսապընը ալա :
Եվվէլքի՝ տիրինէ օն գաթ քեար եթմիշ օլմաղ իլէ :
անի մէտհ ետիւպ՝ օն մէմէքէթլին իւզերինէ , վէ ի-
քինճիսի՝ պէշ գաթ քեար եթմիշ օլմաղ իլէ , անի տա-
թի պէշ մէմէքէթլին իւզերինէ հիւքիւմտար նասպ է
տէր , վէ օ՝ պիրի կէլուպ տէր քի՝ իշտէ սերմայն ,
սէնտէն գօրգտուղիմտէն անի տէսթիմէլտէ սարմըշ
իտիմ , զիրա սէն պիր սէրթ քիմսէսին , գօմատըղինի
գալտըրուպ էքմէտիկինի պիլէրսին : Աղտըր անէ տէր
քի՝ սէնին աղզըն իլէ թէքտիր ետէյիմ սէնի եւ իման
սըզ գոււ , չիւնքի պիլըր իտին քի պէն պիր սէրթ քիմ
սէյիմ , գօմատըղիմի գալտըրուպ էքմէտիկիսի պիլէ-

ըիմ, նիցիւն պէնիմ կիւմիւշիւմիւ սարափլերէ վերմէ-
տին քի՝ կէլիւպ ֆայիզ իլէ մաթլուպ էտէյիտիմ:
Մէզպուրուն քեթիւլիւկինի աշխար Էթիքտէ:
Էմր էտէր խիւտտամէրէ քի, սերմայէյի անտէն ա-
լուպ՝ օն գաթ քեար էտէնէ վերէլէր, վէ անլէր ա-
նըն օն մասը վար տըր տէտիքերինտէ: Ճէվապ է-
տէր քի, քիմին քի վար տըր անէ վերիւսին: Վէ քի-
մին քի էօգ տըր, օլանը տախի անտէն ըէթ օլունտուն:
Վէ տախի էմր էտէր քի տիւշմանլէրինի հուզուրինէ
կէթիլիւպ էօլտիւրէլէր, անէր քի անըն փատիլաճ
օլտուզինի իսթէմէտիլէր¹:

Պու թէմնիլ շայէթ տիգաթ պիրլէ միւլահազա էյլէ
քի ախրէթտէ թէքտիր օլմայասըն: զիրա ասըլ զատէ
վէ մուսպղէմ քիմէանէ՝ յո էֆէնտիմիզի, անըն խըզ-
մէթքեարլէրի՝ Ճիւմէ ինսանլէրի պէյան էտէր, մու-
սամ քի Ճիւմէսինի քէնտի էարատուպ՝ հէր պիրինէ
լայլըլի վէՃ՝ իւզրէ ըուհանի վէ Ճիւմանի կէմասկէսն
քերէմ ինայէթ էթտի քի, անլէր իլէ ֆաղլէթ իշ-
լէյերէք՝ պիրինէ օն՝ էախօտ պէշ գաթ քեար էտէն
միսիլիւ ախրէթտէ ազիմ սէվապէ լայլըգ օլտէր:
Իմտի հէրքէս քէնտի իլմինի վարիլէթինի՝ վէ գուվ-
վէթինի ալլահըն խաթըրնէ ըիայէթէն սուրֆ պիրլէ,
միւհէթաՃ օլանլէրէ տէստիկիր օլուպ՝ էարտըմ էթմէ,
կէ պօրձու տըր: Վէ քիմ քի ալլահըն ինայէթ էթ-
տիկի քերէմի՝ էալընըգ քէնտի նէֆսինէ թախսիս է-
տիւպ՝ ախրինէ զինհար էարտըմ էթմէզ իսէ, սէր-
մայէսինի տէստիմէրտէ սագլայան իմանաըգ վէ քիօ-
թիւ քիմէանէ կիպի՝ թէքտիր օլաճաղինի մուհագ-

¹ Եւ մինչեւ նոքա զտին լսէին, յաւել առակ մի և ասէ. « վո
մէրձէնայոյն իր յէմ, և համարելոյ նոցա Եթէ առժամայն
յայտնելոյ է արքայութի նոյ և ասէ, այր ոչն աշուտական գը-
նաց յաշխարհ հեռի առնուլ իւր Թագաւորութիւն և դառ-
նալ. Դրոյ. 19. 11. մինչև 37 համար: »

գագ. պիտին • քեզա յիսուս եփենտիմիզէ իմիգաթ
վէ իզաաթ եթմէյէնէր՝ մահչերոն եչէտտի զազնոյ
իլէ թէքտիր օլտալէր կէրէք • մատամ քի սնըն տախ
մանի փատիչահըղլին զահթի հիւքմիւնէ տախիլ օլ
մագ իսթէմէտիլէր •

Միւտ 33 •

Յի քի երէքուլա կիթտի • անտէ չօդ վագըթ տուրտու մը •

Ծ. Տուրմատը • Զիրա խաչա ջըգաճաղի վագըթ
եադ լաշնը օլմաղ իլէ • երուսաղէմէ կիթմէթ օտու
քի վարուպ անտէ խաչա ջըգա • Երկրփոսն առա
քեալէր վէ չօդ Ծեմաթ իլէ ջըդտըղինտէ • տիմէոս
նամ՝ քիմէ անէնին օղու բարտիմէոս • Է քի ամա վէ
եօլ իւզլ րիւտէ սթուրուպ տիլնիլ իտի • յիսուսուն
կէջտի կիւնի իշիտիւպ՝ մէրհամէթ էլլէ պանա դաւիթին
օղու յիսուս տէյու նիտա էտէր • վէ չօդէրի անէ ի
թապ իւզրէ սուս օլ տէտիլէր իսէտէ • մէզպուր տա,
հա զիլտէ նիտա էտինճէ՝ յիսուս տուրուր անտէ • վէ
անի չաղըրուպ՝ նէ միւրատ էտէրսին քի էտէյիմ սանա
տէտի կիւտէ • կեօզլէրինէ շիթալըդ տիլէր • օլ տէմ յի
սուս կիթ սէնին իմիգաթլըն խէլուս էթտի սէնի տէ
տիկի հալտէ • մէզպուր անիտէ շիթա պուլուպ կիթտի
անըն տրտըսչրու • Է Պուրատէ եալընը մէզքիւր ամա
նըն շիթա պուլուղինի եազար մարկոս • վէ Լաքին յի
սուս երկրփոսն ջըգալըղինտէ իքի ամալի շիթալըդ
վէրտի տէյու մատթէոս եազմաղ իլէ (Մա • 20 • 29) •
պալընը իքիսինի պիւր նագիլ գանն էտիւպ տէր քի •
պալտտէ զիքր օլան բարտիմէոսուն փէտէրի տիմէոս
տախի ամա օլուպ • պապա օղու պէրապէր տիլէմէն

Ճ Եւ ընդ ելաննն նորա յերէքովէ աշակերտօքն և բազում ժո
ղովքով • որքի տիմի բարտիմէոս կայք՝ նոստէր մուրապիկ յան
ճըա ձանաղարհի • Մաթ • 10 • 45 • մինչ 52 համալ •

իլէ , յիսուս իրիսինի պիտոնէն էրի էթտի ¹ :

Պաշտոն զիբր օլտուղի մէնվալ իւղրն՝ յիսուս էֆէնս տիմիզ մէզքիւր ամաւէրն շիֆալդ վերտիքտէն սօնկւրա՝ զազարոսուն քեօվիւ բեթանիայէ քի կէլտի , ան տէ ուլուզ սիմն տէմէկ իլէ մարուֆ պիր քիմէսնէ՝ ա նի էվինէ տաւէթ հովու պ զիյաֆէթ հտէր • (պու ա տէմ տէկիւ քի ուլուղ իտի , իլա քի օ իսիմ մաթլէս իտի անէ) :

Նազար գըլ պուրտոն քահանայապետէրին հասէտի նէ , պէլ յիսուսուն նէրէտէ օլտուղինի ճէմաէթ իշիթ տիկինտէ , անի կէօրմէկէ վէ վաղինի տիյնէմէկէ կիւ տէր իտի • պու տէֆա տախի մէզքիւր սիմնուն էվին տէ օլտուղինի պիլու պ չօգլարը կիտէր • լաքին տէկիւ քի եաղնըլ յիսուսուն , իլա քի զազարոսուն տախի կէօր մէք արգուսի իլէ • զերա յիսուս անի մուգատտէմ տի ըրլթմիլ օլմալ իլէ տախիլ մէ ճիս օլտուղին պիրի իւ տի • պու ճիհէթտէն չօք ճէմաէթ կիտիւ պ յիսուսա ինանտըգլէրինտէ , քահանայապետէր օ տէրէճէ կիւ , ճէնիլէր , թա քի զազարոսուն տախի էօլտիւրմէկէ մէշվէրէթ հտէրէր • Ահ անըն գըզ գարնտալը մարա թա յիսուս էֆէնտիմիզէ իգրամէն զիյաֆէթտէ խըղւ մէթէ թալին օլուր • վէ օ պիր գըզ գարնտալը մարա ամ տիւրլիւ էճգալէրտէն եալիլմըլ պիր շիշէ զիյ գըլմէթ եաղ կէթիլիւ պ՝ վէ յիսուսուն ալազլէրինի եաղալու պ սաջը իլէ սիլմէկ իլէ , եաղըն գօգուսունս տան էվ տօլար • պատէհու շիշէյի տախի գըրու պ գալ լան եաղը անըն պալընա տէօրտիւկինտէ , իսկարիով տալը յուգա օ պիր աուաքէալէրն տէր քի , նիչիւն թէլէֆ օլտու պու եաղ , գապիլ իտի անի իւջ էիւզ զուուու շտան զիյատէյէ սաթու պ՝ ֆըգարէյէ վէրմէք • Ֆէհմ էլլէ մէգպուրուն քեթիւրիկինի , զերա տէկիւ քի յըգարէյէ մէնֆայէթ օլտուն տէյու պու ճէվալը

¹ Տէն ՚ի մէկնութեան մատթէսի ոը ՚ի ծործորէցւոյն •

անցնէտի, իլլա քէնտի մէնթայեթի իլլան. զիրա սոյ
 տագա սանտղի անըն հլինտե օրուպ՝ տայիմա աւտեն
 չալմաղ իլէ մէզքիւր եաղըն սաթըլաղլինի իսթեր ի-
 տի քի անտեն տախի չալա : Առաքեալներ՝ անըն պու
 միսիլլը քեթիլ ֆէյլտե օլտուղինի Վէհմ հտէմէյ-
 իւպ՝ անէր տախի պու ֆիքիրե զահպ օլտուլեր խէ-
 տե, անէրին ֆիքրի յիսուսա մալիւմ օլմաղ իլէ տեր
 քի գօյ վէրին, նիլլան պիհուզուր ետերսինիզ առի,
 զիլլա պիր էյի իշ եթտի օ պանա. Չըգարէլեր տայի-
 մա սիզլն իլէ տիրէր, նէ վագըթ միւրտա հտէրսի-
 նիզ՝ գատըրսընը անլերէ էյլէք եթմէկէ, լաքին պէնի
 հէր վագըթ սիլին իլէ պուլամալլընը, պախուսու-
 չիւնքի ինսանլերին խէլասը իլլան սիյասեթ չէքէրէք
 էօլէ ճէք իտի, մէզպուրէնին պու հարէկ եթի անըն
 թէնինին քէֆին իլէ սալըլուպ գապիրտե տէֆն օլու-
 նաճաղինէ նիլլան վէ տէլալէթ օլմաղ իլէ, սիլլէ եթ-
 տի քի աւետարան ալէմէ վագ օլուսուղլիտե, անըն
 զիքրի տախի անըլուպ անցնէն քի ինսանլեր քէնտիլ-
 րինէ օլան ինայեթի պիրան ֆիքիրտեն իլլաճ եթմէյ-
 երէք՝ մէմնուրլիլէթ պիրլէ հէր պար անըն միւզքէրէ-
 սինի հտիւպ՝ կիւն պէ կիւն զիյատե ինայեթէ չայիս-
 թե օլալեր : Խմտի ճիւլէ քրիստոնեայի յիսուս է-
 ֆէնտիմիզլն չէքթիկի իսթէնճէլլի ֆիքլրտեն իխրաճ
 եթմէյերէք հէր պար անլերի տիւլլանիւպ շիւքր եթմէ
 կէ պօրճլու տըլլեր քի միւլլիլլի ինայեթ օլմասընլեր :
 () Իսուսուս պու միսիլլը քէլամէլլինի իլլուպ՝ օ պիր
 առաքեալներին պապի միւսթերիհ օլտու, ֆիամմա
 պու պապտե յուզա զայեթ կիւճէնմէկ իլէ, պախու-
 սուս քի շէյթան տախի անէ կիրմէկ իլէ սէրհալ քա-
 հանայապետէրէ՝ զպիրերէ՝ վէ ճէմաեթին պիլլիւք-
 լըլինէ կիտիւպ տեր քի, նէ վէրիրսինիզ պանա քի ա-
 նի սիզէ գամազլայլըմ, ունէր տախի կիւլիւպ օթուզ
 զօլաթա վատ հտէրլէր : Վէ լաքին չիւնքի ճէմաեթ յի-

սուսուն վազինի տինեմէք արզուսի ին անտէն այրըւ
մազ իտի : օ է՛ճիլոն զատար, յուգա՝ մինասիպեթիւ
վագըթ արար քի՝ անի ճեմաեթտէն այրը թէնհա՝ պիր
մահալտէ գամազլայուպ օթուզ զօլաթայլ ալա՝ :
Նազար էլլէ պուրատէ քի՝ ճիսմանի մուլ արզուսի նէ
գատար ազիմ քէտէր տիր ինսանէ : զիրա, յուգա՝ մէզ
քիւր եաղտան մէնթայեթ էթմէկէ գատոր օլամատը,
շինտէն , քէնտի եթէնտիսինի գամազլամագ իսթէր
քի ագջէ ճէլպ էտէ : պունտան գաթի նազար , յիս
սուսուն փահասընը անլէրին ըէյինէ իհալէ հտիւպ՝
հէր նէ վէրիլլէր իսէ անէ իրթիքեապ էտէր :
Վագաա՝ յուգա գամաի խամլնտէն , վէ եահուսիլլէր
յիսուսա տիւշման օլտուգէրինէ պինայէն՝ եսիր փայէ
սինտէ (Եւեյ . 21 . 32) պու գատար ուճուզ փահայէ
գարար վէրտիլլէր իսէտէ , պու պապտէ յիսուսուն
հագգընտէ օթուզ զօլաթայլ սաթըլա տէյու զաքա
րիա փէյլամպէրին եէտի իլէ ազիզ քիթապտէ տէրճ
օլան սիճիլ թէքմիլ օլտու ² :
Վէ նիճէ քի, յիսուսուն հագգընտէ օթուզ զօլաթայլ
սաթըլա տէյու զաքարիա եազմըշ իտի , քէզա՝ մէր
քէպէ վէ անըն սըփասընա պինիւպ երուսաղէմէ վէ
տաճարա կէլէ տէյու եազմըշ օլմաղ իլէ ³ , յիսուս
տահա բեթանիատէ իքէն , բեթփագէ նամ քեօվէ

¹ Իբրև եկն յո՛րի բեթանիա ՚ի տուն սիմօնի բորոտի : մատեա
առ նա կին մի . որ ունէր շիշ իւղոյ ծանրագնի . և թափեաց
յի գլուխ նորա ՚ի բաշմականին . Մատ . 26 . 6 . մինչև 16
համար : = Յօ՛ւ . 12 :

² Եւ առացի ցնն , թէ բարեոք Թուիյալս ձեր . տուք զփարձո
իմ . ապա թէ ոչ՝ զոյց արարէք : և կշմեցին զվարձս իմ ե
րեսուն արծաթի . Ձգա . 11 . 12 :

³ Ուրա՛ն լեր յոյժ դուստր սիօնի . քարոյէա՛մ դուստր ելէմի .
ահա թագաւոր քո գայ առ քէզ . արդար . և փրկիլ . նոյն
հեզ՝ և հեծէլ՛ի վրէ իշոյ և յաւանակի նորոյ . Ձգա . 9 . 9 :

իբի առաքեալ իրսալ հտիււ պէտք քի կիտին քեօվէ
 օ՝ քի սիզին գարշնըգտէ տիր օրայա տախիլ օլտուղի
 նիզտէ օլուլուրսունուզ պիր մէրքէպ՝ վէ սըփասը տա
 խի եանընտէ քի անըն իւղերինէ ինսանլըտէն քիման
 օթուրմատը օնօքիւպ կէթիրին պանա օ վէ հէր սի
 օլէ պիր ճէվապ հտէն օլուր իսէ տէյին քի սահիպի
 նէ լեազըմ տըր օ Էմր օլտուղի իւզըն կիտիւպ մէրքէ
 պի սըփասը ին սօգադտա օլուլուպ կէթիրիրէր օ վէ
 անլըրին իւղերինէ հսվապ գօյուպ յիսուս հվվէրա մէր
 քէպէ սօնկրա սըփայէ պինէր (Երճէ քի հվվէրա
 իսրայէլ միլէթինի՝ սօնկրա փութփէրէսթլըրի քէնտի
 նէ ճէմանէթ Էթտի) օ վէ Ղայէթ չօգ ճէմանէթ իլէ
 գէյթուն տաղինտէն աշաղը ինէրէք երուսաղէմէ քի
 կէլըր իտի օ չօգլըրի քէնտի հսվապլըրինի պազըլըրի
 տախի խուրմա՝ գէյթուն վէ սայիր աղաճլըրին տաղէ
 ըրին քէսիւպ՝ եօլ իւղերինէ սերէր իտիլըր քի յիսուս
 անլըրին իւղերինտէն կէջէ օ Վէ հէր պիրինին Էլինտէ
 պիրէր տալ օլարագ՝ իլըրիտէն վէ կէրիտէն կիտէն ճէ
 մանէթ վէ առաքեալըր օ անըն իսրայէլ փատիլաճը վէ
 դաւիթին հվլատըր օ պաթուսուս ալլահտան իրսալ օ
 լունտուղինի թագրիր պիրէ նիտա հտէրէք օ լվան
 նայ (կեցո՝ աղաջեմ) տէյու օրհնութիւն սեօյլըրէր օ
 (յիսուսուն պու միսիլլիւ շէրէթինէ փաթիսեյիլըրտէն
 պազըլըրի հաստ հտիւպ՝ վէ ճէմանէթի մէն Էթմէ
 կէ տախի գատըր օլամայուպ՝ աղարա շալիրթլըրինի
 քի սուս օլուլըրի տէտիլըրինտէ օ ճէվապ հտէր քի
 հէր պուլըր սուս օլսալըր օ թալըր նիտա հտէրլըր օ
 Վագաա խաջըլութիւն կիւնիւ պու ճէվապ թէքմիլ օլ
 տու օ զիրա օ կիւն առաքեալըրին հէր պիրի պիր դա
 րաֆա տաղըլուպ յիսուսու եալընը պըրագտըլըր ի
 ստէ օ խաջըն իւղերինտէ միւպարէք ըուհինի փէտէր
 ուլաճըն ետտի շէրիթինէ թէսլիմ Էթտիկինտէ օ անըն
 մէսիճ վէ իպնուլաճ օլտուղինէ նիշան վէ տէլալէթ

գայալէր եառըլուպ մէզարէր աջըմաղ ինչ , անի միւշ
շէրրէն էթտիւն :

Պալատէ գիւր օլտուղի մէնվալ իւզրէ՝ բեթանիատէն
պէրու ճէսիմ գալսպալդէ ինչ յիսուսուն երուսաղէս
մէ կէլէճէկի թէվաթուր պուրուպ՝ պախուսուս քի
ղազարոսու տիրլթտիկի ճիւմէյէն աշիքեսար օլմաղ ինչ
քիւլլիյէթի ճէմաէթ տախի ազլմ շազլդգ պիւրէն եւ
րուսաղէմտէն անէ գարըը շրգտըղինտէ , փարիսեցիլէր
հասէտլիքլէրինտէն նաշի պիրի պիրլէրինէ տէրլէր քի
պագան մըրըրդ , գիրա էպէտի պիր շէյ էտէմէտիւ
նիզ , իշթէ ճէմի տիւնէա անըն արտըսըրա կիթտի
Մեզպուրլէր պու միսիլիւ ճէվապ ինչ պիրի պիրլինի
գիյատէ թահըրէր էթմէք արգուսինտէ օլտուլէր՝ քի
էնէր տիլ օլարագ գալպլէրինտէքի տիւշմանըղի իճրա
էթմէկէ գատըր օլալէր :

Փիշագիգա՝ մէզքիւր հասիւտլէրտէն մատէ , օ կիւն
ճէմաէթ ղայէթ շազ ու մէսըուր օլտու , Փիւմմա՝
անլէրին իթիգաթ էթմէյէճէքլէրի , վէ պու սէպէպ
իւն երուսաղէմին տախի քիւլլիյէն վէրան օլուպ ճէմա
էթին շազլըղի՝ գասալթէթ էթպտիլ օլաճաղի յիսուս
սա մալիւմ օլմաղ ինչ , երուսաղէմէ եաղլաշտըղինտէ ,
անըն իւզէրինէ աղլատըգտէն մատէ , քէնտի սէլամէշ
թինի վէ Փայիտէսինի պիլմէտիկի վէ քէնտինէ օլուն
ինայէթին վագթինի թանըմատըղի իշիւն , կիւն օլա
քի տիւշման անի գուշատարագ էդրաթընէ մէթէս
րիզ եափուպ՝ հիսարլէրինի սեօքէ , վէ էհալլի գըւ
րուպ՝ դաշ գաշ իւզէրինտէ պըրագմայէ , տէյու սիւ
ճիլ էթտի քի , մէզքիւր ուգուպէթլէրին ղուհուր
էթտիկինտէ , Փէհմ էտիւպ իսլահ օլալէր :

Վագաւա իսրայէլ ճէմաէթի քէնտինէ օլուն ինայէթի
թանըմայուպ յիսուսու էօլտիւրտիւ կիւնէ պէտէլ , անըն
պէմայէ յիւրիւճ էթտիկինտէն սօնկըա՝ դըրգ պէշ սէ
նէ մըգտարի վագթի կէշիւպ՝ ըօմալլէրին էլինտէն

տէրէ՛հէտէն խարիճ թէ՛նք օլուպ՝ երուսողեմ վէ՛ տա,
 Զար տախի խարտպ օլարագ զայնթ սէֆիլ ու սերկէր,
 տան հալ քեսպ էթտի (նի՛ճէ քի յովսէփոս նամ եա,
 հուտինին եաղտըղի թարիխ քիթապընտէ մուքասը,
 լին պէյան տըր) :

Հիսուս պու քէլամէրի սեօյլէյիւպ ազիմ մէ՛ճո իլէ է
 քուսաղէմէ կիրտիկինտէ , Զիւմէ էհալիյ ի պէլտէ
 թահրիդ օլարագ (գըրդիլ) տեր քի , պու քիմ օլա ,
 ճէմաէթ ճէվապ էտեր քի , պու տըր յիսուս փէլլամ
 պեր , (զիրա ջօգլէրի անըն մէսիհ օլտուղինի ֆէրդ է
 տէմէյիւպ փէյլամպեր զանն էտեր իտիյեր) :

Հիսուս էֆէնտիմիզ պու միսիլիւ սալթանաթ իլէ տա,
 Զարա կիրիւպ՝ անտէ պուլունան ամալէրին վէ թօխալ
 լէրին Զիւմէսինէ շիթալդ վէրիւ : Պու խուսուստէ
 փարիսեցիլէր եէնէ խօչանմատըլէր իսէտէ , տնէ պէ
 հանէ պուլաճագ հալլէրի օլմատըղինտէն , վախտէլէ
 րինին գուճագլէրինտէ օլան սիւտ էմէն ջօճուգլէրին
 ովանանայ տէյու նիտա էթտիքլէրինէ կիւճէնիւպ տեր
 լէր քի , իշիտիւր միսին քի նէ սեօյլէրլէր : զիրա մագ
 սումէր տախի ճէմաէթ իլէ պէրապեր օրհնութիւն
 սեօյլէր իտիլէր , վէ լաքին տէկիլ քի սէպէպինի՝ վէ
 նէ սեօյլէտիքլէրինի պիլէրէք , իլլա՝ ալլահն իլհամ
 էթմէսի իլէ , նիճէ քի սապի վէ սիւտ էմէն ջօճուգ
 լէրին աղղը իլէ օրհնութիւն սապիթ էթտին տէյու՝
 զաւիթ փէյլապէրին եէտի իլէ աղիզ քիթապտէ
 տերճ օլմուշ իտի : Ֆիամմա՝ մէգքիւր փարիսեցիլէր
 քիթապէ տիգաթ էթմէտիքլէրինէ , խուսուսա նէֆ
 սանիյէթ իւզըէ օլտուգլէրինէ պինայէն , պու քէլա
 մըն նէ ֆիքիւր իւզըէ եաղըլտըղինի անկլայամազ օլ
 տուլէր : օ՝ էհիլտէն յիսուս տեր քի պէլի , ջօճուգէ
 րին վէ սիւտ էմէնլէրին աղղլէրինտէն օրհնութիւնու
 սապիթ էթտին տէյու սիզին օգուտուղինիզ եօգ մը
 տըր : Յիսուս պու պապտէ անլէրի աղիզ քիթապ

տէն իսրեաթ էթմէք միւրատ էյլետի քի՝ ֆեհմ էա տիւպ իսլահ օլալեր փէ անլեր պիր կեօնէ իսրեաթ օլմայուպ քեօթիւլիւքտէ սապիթ գալմաղ իլէ , ագա շամվադթի պըրագըր անլերի փէ օն իքի առաքեալ իլէ երուսաղէմտէն չըդուպ՝ կիտէր բեթանիայէ՝ , էրթէսի կիւնիւ եէնէ երուսաղէմէ քի կէլըր իտի , ին սանլղլինի պէյան էթմէք իչիւն աջըգտը փէ եօլ իււ զէրինտէ ուզագտան պիր ինճիր աղաճը կեօրիւր՝ քի անըն եափրաղի չօգ իտի փէ եանընէ վարուպ եափա բագտան զայրի պիր շէյ պուլամատըղլիտէ , պուլտան պեօղէ սէնտէն պիր քիմնէ էպէտի մէյվէ եէմէսին տէլա ինճէ , անիտէ գուրուր փէ առաքեալէր անի կեօրիւպ թաաճիւպ էթտիլէր ֆիհագիգա ինճիր վադլ թի օլմատըղլիտէն անտէ եէյէճէք մէյվէ պուլուլմայա ճաղի աշիքեար իտի փէ անճագ վադլթինտէ տալի մէյա փէ հասըլ էտէճէք նիշանի փէ պիր էսէրի օլմատըղլի տէն՝ թէքտիր էթտի անի :

Իպրէթ ալ փէյվէսիղ աղաճ պու միսիլլիւ զազէպէ միւսթահագ օլտու իսէ , տահա նէ գատար զիյատէ շէտիտ զազէպ իլէ թէքտիր օլա կէրէք վագթինտէ ֆազիլէթ մէյվէսի վէրմէյէն ինսան :

Պատէհու երուսաղէմէ կէլիւպ տաճարա կիրտիկինա տէ , ալըշ վէրիշ էտէնէրին ճիւմլէսինի հիւքիւմանէ հարէքէթ իւզըն անտէն իխրաճ էտէրէք՝ սաղաթլէրին թէզկեահէրինի՝ վէ կիւվերճին աթանլէրին քիւրսիւլէրինի երգուպ տէր քի , պէնիմ էվիմ տուա էվի չաղը ըլլա տէյու եազըլը տըր (Եսայ . 56 . 7 : = Երեմ . 7 . 11) :

1 Իբրև մօտ եղին յերուսաղէմ . և եկին ՚ի բեթփագէ մերձ ՚ի լեաուն ձիթենեաց . յայնժամ յն արձակեաց երկուս յաշակերտացն իւրոց . և ասէ ցնոսա . երթայք ՚ի գեօղէ՝ որ առաջի ձեր է . և անդէն գտանէք զէշ կապեալ՝ և յաւանակ ընդ նըվին . լուծէք և ածէք ինձ . Մար . 21 . մինչև 17 համար : = Մար . 11 : = Լւի . 19 . 29 : = Յօհ . 12 . 12 :

սիւղ անի խորտըղ մաղարասը հեծտինիդ¹ • (Գիճէ քի էլլի տեօրթ սիւալտե զիբը օլտուղի մէնվալ իւզըն մուգատյ տեմ տախի անէրի տաճարտէն իխրաճ հեծմիշ իտի) •

Սիւալ 84 •

Տաճարտա ալըշ վերիշ էտէնլէրիյն քի անտէն իխրաճ հեծտի •
ճէմաէթ անէ մուղայիը ճէվապ հեծտիմի •

Ծ. Իթմէտի • Վազատա գալպի փագ օլանլէր՝ պու խուսուստե շայեթ խօշանուպ՝ մուղայիը ճէվապ հեծմէտիլէր իսէտե • քահանայապետլէր՝ դպիրլէր վե ճէմաէթին պիւլիւքլէրի • անլէր քի քէնտի մէնֆայեթլէրի իլիւն տաճարըն իւզէթինի սագլամաղ իտիլէր • պա խուսուս՝ յիսուսուս շէրէֆինէ հասէտ հեծմէ իլե • աշըն պու միսիլլիւ հիւքիւմանէ հարէքէթինի իշիտիւպ՝ անի էօլաիւրմէք իսթիլէր • լաքին անտէն խէվֆ հեծտիքլէրինէ պինայէն իճրասընէ ճէսարեթ էտեմէզլէր • զիրա ճիւմէ ճէմաէթ անլն վազինի տիյնէմէկէ արզուքէշ օլուպ՝ թալիմաթընէ թաաճիւպ էտէր իտի •

Օ կիւն ագ չամ իւսթիւ աուաքեալլէր իլե պէրապէր յիսուս եէնէ կիտէր բեթանիայէ • սապահ օլտուգտե թէքրար երուսաղէմէ կէլիը իքէն՝ աուաքեալլէր պալա տէ մէզքիւր ինճիր աղաճընը քեօքիւնտէն գուրուս մուշ օլտուղինի կեօրիւպ • նիճէ ֆիլհալ գուրուտու տէյու թաաճիւպ հեծտիքլէրինտե • պետրոս տէք քի • եա ուաքի իլթէ ինճիր աղաճը՝ անէ քի լանէթ վէր տին՝ գուրուտու • Յիսուս ճէվապ էտէր քի՝ եկէր աւլա հա թէքմիլ իթիգաթ էտիւպ շիւփհէ հեծմէզսէնիդ • տէկիւ քի եալընըղ ինճիր աղաճընէ • իլա քի պու

1 Ի վաղիւ անգր միջդեւ ելանէին ՚ի բեթանիայ՝ քաղցեալ • և ետես զթղենի մի ՚ի բացուստ տերևալից • և եկն թէ գըտանիցէ ինչ ՚ի նմա • և իբրև եկն ՚ի նա ոչինչ եգիտ • բայց միայն տերև • Մարկ. 11. 12. մինչև 17 հմը • = Մատ. 21. 18.

տաղէ տախի՛ գալգ տէնիզէ տիւշ տէսէնիզ , վէ տուշ
այէ տուրտուղինիգտէ , լայրղի վէճճ իւզրէ թամ իւ
թիգաթ իլէ՛ հեր նէ քի տիւէրսէնիզ թեքմիւ օլուր :
Պու խուսուստէ լիւզըմ օլան իթիգաթըն գուվվէթի
նի պէյան էթտիքտէն մատէ , թէքրար տէր քի , տուա
էթտիկինիգտէ , էկէր պիր քիմնէտէն ինճինմիշսէնիզ
աֆ էտին , քի ալահ տախի աֆ էթսին սիղին թագ
սիրաթընըզ , զիրա էկէր սիզ աֆ էթմէզսէնիզ՝ ալահ
տախի սիղէ աֆ էթմէզ , իմտի էկէր մագսուտինէ վա
սըլ օլմագ՝ վէ կիւնահընէ մաղլիրէթ պուլմագ տիւէր
խսէն , աֆ էլէ գարնտաշընըն թագսիրաթընը :

Յիսուս էֆէնտիմիզ եօլտա առաքեալէրէ պու միսիւ
լիւ քելամ սեօյէյէրէր երուսաղէմէ կէլիւպ՝ վէ տա
ճարա կիրիւպ վազ էթտիկինտէ , քահանայապետէր՝
դպիրէր՝ վէ ճէմաէթին ինթիւեարլէրի անէ տէրէր
քի՛ քիմին հիւքմիւ իլէ էտէրսին պունլէրի , պու հիւք
միւ սանա քիմ վէրտի , ֆիլհագիգա նիճէ քի պուն
տան ագտէմ զիքր օլտու՝ դայէթ մէճու ու սալթա
նաթ իլէ անըն երուսաղէմէ կէլիւկի , տաճարտա ա
լըշ վերիշ էտէնլէրի հիւքմ թարիգի իւզրէ անտէն իլ
րաճ էտիւպ՝ ճէմաէթէ վազ էթտիկի , հեր հալ պիր
ազիմ գուվվէթէ միւհթաճ օլտուղի պէյանի իլէ՛ պու
սիւալի էթտիլէր , մատամ քի անըն մէսիհ օլտուղինէ
ինանմայուպ՝ պայաղը պիր քիմէանէ եէրինէ գօմուշ
խտիլէր անի : Յիսուս ճէվապ վէրիւպ տէր քի՛ պէն
տախի պիր շէյ սիւալ էտէլիմ սիզէ , ճէվապ վէրին
պանա քի՛ սեօյէյիմ քիմին հիւքմիւ իլէ էթտիկիմի ,
յովհաննէսին մէմուտիլէթի (մլրտութիւն) սէմա
տէն մի իտի , եօգսա ինսանտէն : Ֆէհմ էլէ պուրա
տէ մէղպուրլէրին նաշար հափնի , զիրա՛ անըն հագ
գընտէ մէսիհ պու ալըր տէյու՝ յովհաննէսին տէֆա
թէն շահատէթլիք էթտիկի քէնտիլլէրինէ մաթիմ օլ
մաղ իլէ՛ թէֆէքքիւր էտէրլէր քի , էկէր սէմատէն

տիր տեսէք , պիշէ տէր քի նիշիւն ինսոմնսորնդ աւ
նէ , վէ հէկեր ինսոմնտան տըր տեսէք , ճէմնէթ պիշ
զի թաշար : մատամ քի յովհաննէսին հազգընտե
վիշղամպեր տիր տէյու : ճիւմէսինին Գիրքինտէ սու
պիթ օյմաշ իտի : Պու պապտէ մէզպուրէր նէ տէյեւ
ճէքէրինի շաշըրուպ՝ ներէտէն օլտուղինի պիլմէյիզ
տէյու խիլաֆ ք ինհա ճէվապ եթախքէրինտէ , յիսուս
տէր քի՝ պէնտէ սեօյէմէմ սիզէ քի՝ քիմին հիւքմիւ
իլէ ետէրմ՝ պուշէրի՝ :

Յիսուս պու ճէվապ իլէ՝ անլէրն սիւալնէ թէքմիլ
գարշըլդ վէրիւպ՝ քէնտի հիւքմիւնիւն տսիւմանտէն
օլտուղինի զահիր եթտի իսէտէ , մէզպուրէր եէնե
խքեաթ գապուլ եթմէյիւպ՝ զայեթ ֆէնայէ գատէմ
պաստըլէր , զիրա՝ ալահտան խէվթ եթմէյիւպ ճէմա
եթտէն խէվթ ետէրլէր , յովհաննէսին սահիհ փէյա
ղամպեր օլտուղի աշխար իքէն , ներէտէն օլտուղինի
պիլմէյիզ տէյու խիլաֆ սեօյէտիլէր , պախուսուս՝ յի
սուսուս եթտիկի միւճիւղաթլէր՝ ազիզ քիթապտէ
տէրճ օլտուղի մէվալ իւզրէ՝ անլն մէսիհ վէ իպնուլ
լահ օլտուղինէ լա շիւփհէ շահիտ իքէն , քիթապտէ
տիգաթ եթմէյիւպ՝ քիմին հիւքմիւ իլէ ետէրսին պուշ
լէրի տէյու սիւալ եթմէք զայեթ նաշէրի , վէ իմանա
սըղլդ նիշանը իտի :

(Y) Ե՛ճիտէն յիսուս՝ անլէրին քեթիւլիւքէրինի քէնա
տիլէրինէ պէյան եթմէք իշիւն , պիր ատէմին իւզէրի
նէ թէմսիլ սեօյէր , քի անլն իքի եվլաաը օլուպ՝ եվ
վէքէնէ տէր քի՝ պու կիւն կիթ պաղտէ իլէ , մէզ

2 Լուսն քահանայապետն և դպիրք • և ինդրէին Թէ ոմ կո
րուսցեն քնա • բայց երկնէին ՚ի նմանէ • զի ամ Ժողովուրդն
զարմացեալ էր ը ուսուսն ՚ի • և իբրև երեկոյ լինէր՝ արտա
քոյ քան զբաղաքն երանէին • և մինչդեռ այգուցն առ նովա
անցանէին , տեսին զթգէնին ցամաքել յարմատոց • Մարի • 11 •
18 • մինչև 33 համար • = Մար • 21 • 20 • = Լուսն • 20 •

պուր կիտերիմ տէյու թաահուտ հտիւպ՝ կիթմէտի •
 օ պիրինէ տախի կիթ տէտիկինտէ , կիթմէք իսթէ-
 մէզ • անճագ սօնկրա փիւշման օլուպ կիտեր :

Պու թէմսիլ ալլահըն հմրինէ իղաաթ հտէնլերին՝ վէ
 էթմէյէնլերին , պախուսուս՝ իսրայէլ միլէթինին վէ
 փութփէրէսթլերին պէյանինտէ օլմաղ իլէ՝ պու իբի-
 սինտէն հանկըսը իճրա էթտի փէտէրինին հմրինի տէյ-
 ու սիւալ էթտիքտէ , ճէվապ հտէրլէր քի՝ սօնկրաքի •
 Օլ տէմ յիսուս անլէրէ տէր քի՝ կեօմրիւկճիւլէր՝ վէ
 զանիլէր (պոռնիկք) սիզտէն էվվէլ կերէլէր մէլէ-
 քիւթ ի սեմայէ • զիրա յովհաննէս կէլիւպ ատալէթ
 թարիգի իւզրէ սիզէ վաղ էթտիկինտէ ինանմատընդ •
 անճագ կեօմրիւկճիւլէր վէ զանիլէր ինանտըլէր • վէ
 սիզ կեօրիւպ սօնկրա փիւշման օլմատընդ ¹ :

Վագաա (նիճէ քի տեօրտիւնճիւ տէհրին իբինճի սիւ-
 ալինտէ զիքր օլտու) իսրայէլ միլէթի ալլահըն հմ-
 րինէ իղաաթ հտէրիղ տէյու թաահուտ էթմիլ իբէն •
 մուղայիք հարէքէթէ մէյլ հտէրէք իղաաթտէն չըգ-
 տը • պուսուս զըտտը՝ փութփէրէսթլէր ալլահըն հմ-
 րինէ մուղայիք իբէն • սօնկրա յիսուս էֆէնտիմիզէ ի-
 թիգաթ էթմէկ իլէ ինայէթէ շայիսթէ օլուպ՝ եա-
 հուտիլէր մահրում գալտըլէր :

Պու փէմսիլ անլէրէ հէր նէ մըգտար ազիմ իթապ օլ-
 տու իսէտէ • անլէրին թէքտիր օլաճագլէրինի ախէր
 թէմսիլ իլէ տախի պէյան էթտի քի՝ ֆէհմ հտիւպ իս-
 լահ օլալէր • Նիճէ քի պիր խանէտան քիմէսնէ պաղ
 տիքիւպ՝ էթրաֆընէ հիսար չէքէրէք՝ շիլէ խանէ
 (հնճան) վէ գուլէ եափուպ՝ վէրտի անի ամէլէյէ
 (մշակ) • վէ քէնտի կիթտի տիւարի ախէրէ :

1 Աւն միող էին երկու որդիք • և մատուցեալ առ առաջինն ա-
 ռէ՝ որդեակ երթ այսօր գործեալ յայգւոջ : նա պատասխանի
 ետ և ասէ • երթամ տէր՝ և ո՛չ չոգաւ • Մաթ • 21 • 28 •
 մինչև 32 համար :

Մահաւել վագթի իւշ տեֆա ատեմ իրսալ հտիւպ՝
պաղըն մէյվէսինտէն իսթէտիկինտէ , անլերին քիմինի
տեօվերեր՝ քիմինի Եօլտիւրիւրեր՝ վէ քիմինի Թաշ-
լարեր : պատեհու պէլքի հիճապ հտերեր տէյու-
քէնտի պիր տանէ սէվկիւլիւ Եվլատըն իրսալ հտեր :
մէզպուրեր անի կեօրտիւրերինտէ , պու տըր վարիս
(Ժաւանդ) կէլին անի Եօլտիւրիւպ՝ մէրասընը զապթ
հտերիմ տէյերէք՝ պաղտան տիշարը չըդարուպ հօւ-
տիւրտիւրեր :

Պու Թէմսիլ տախի իսրայէլ Ճէմաթիինին հագգընտէ
անկանըն : անի քի ալահ քէնտինէ մագսուս Ճէմա-
թէ Ետիւպ՝ պաղ միսալի տիքտիքտէն մատէ (Եսայ . 5 :
= Երեմ . 2 . 21) , հօմսս վերիւպ՝ վէ կեօնսկեօն Թէն-
պիհէր Ետիւպ՝ Թէսլիմ Եթտի անի Ճէմաթիին ըու-
հանի իտարեօսինէ Թային զանլերէ , քի անլերի իճրա
Եթմէկ իլէ Ֆազիլէթ մէյվէսի հասըլ հտերեր :

Պուստան գաթի նազար , Եմրէ մուղայիր հարէքթթ
իւզրէ օլտուգէրինտէ , քէնտի աղիմ մէրհամէթինէ
մէպին՝ վագթթ վագթթ փէյղամպեր տախի իրսալ Ե-
տէր իտի քի իսլահ օլալեր : վէ ըաքին անլեր պիր կէօ-
նէ իսլահ օլմայուպ՝ փէյղամպերերի Եօլտիւրիւր իտի-
լեր : Պատեհու քէնտի սէվկիւլիւ Եվլատըն յիսուս Ե-
Ֆէնտիմիպի իրսալ Եթտի իսէտէ , անըն տախի Եօլիւ-
միւնէ Կաստ հտիւպ՝ պաղը զապթ Եթմէք արգուսին-
տէ օլմալերի իլէ , պաղ սահիպի կէլիր իսէ՝ նէ եափար
մէզքիւր ամէլէյէ տէյու- յիսուս անլերէ սիւալ Եթտի-
կինտէ , տերեր քի՝ շէտիտ զազէպ իլէ Թէքտիր Ե-
տիւպ՝ պաղը վերիւր սայրիլերինէ քի վագթինտէ մէյ-
վէ վերսինլեր : Վագաա՝ պու Թագրիւր սահիհ օլ-

Ը Այս մի էր տանուտէր՝ որ տնկեաց այգի . և ցանգով յոր-
տեաց զնա՝ և փորեաց ՚ի նմա հնձան . և շինեաց աշտարակ .
և եւր զնա ցմշակս , և Կնաց ՚ի տար աշխարհ . Մատ . 21 .
33 . Վիլլ 41 հմր = Մարի . 12 . = Դու . 20 . 9 .

մաղ իւն , յիսուս տախի անի սապիթ եթմէք իջիւն՝
զիբր օրան պաղ անլերին ելինտէն ալընուպ սայրիւէրիւ
նէ վէրիւն տէյու մուայեսն եթտիբտէ , անկլարլար քի
պու թեմսիւ քէնտի հագլերինտէ տիր , օ էճիլտէն
սեօզլերինտէն տեօնիւպ տերլէր քի հաշա , լա եիբուն
(քաւ մի լիցի) : Նազար գըլ պուրատէ մուրայիլերին
նաշերի ճէվապլէն , զատտար ամէլէնին թէքտիրիլէւ
թի խուսուսինտէ մոգատտեմատալէթ իւզրէ սիճիլ
եթմիշ իքէն , զատտարլըգ վէ թէքտիրիլէթ քէնտի
իւզերլերինտէ գարար գըլտըղինտէ , խօշամայուպ
ճէվապլերինի կերի ալըրլէր :

Սէզքիւր թեմսիւ իւն եահուտիլերին թէքտիր օրա
ճագլերինի պէյան եթտի իսէտէ , քէնտինին մեսիհ
օլտու ղինէ իսպաթ՝ թէքրար ազիզ քիթապտէն շահա
տէթլը կէթիլիւր քի՝ ֆէհմէտիւպ իթիգաթ եթմէկ
իւն թէքտիրիլէթտէն խելտա օլալէր : Ջիրա չիւնքի
դաւիթ փէյլամպերին եէտի իւն զէպուրտէ (Սալ .
117 . 21) տէրճ օլտուղի մէնվալ իւզրէ , յիսուս էֆէն
տիվիզ՝ էսքի նոմօսուն գարարը , վէ եէնի նոմսուն իվէ
թիտասը օլուպ՝ իքիսինին մապէյնինտէ քեօլէ թաշը օ
լարագ՝ ճիւմլէսի անէ՝ վէ անտէ պէնտ օլաճագ իտի օ
իմտի եահուտիլէր քէնտի քեօթիւլլէքլէրի սէպէպիւ
նէ՝ հասեո իւզրէ անի թահգիլը էտէրէք էօլիւմիւնէ
գաստ եթմէկ իւն՝ ալլահըն ինայեթինէ նասէզա օլա
տուլէր : Օ՝ էճիլտէն մէլէքիւթի իլահիլէ անլերտէն
րէֆ պիրլէ՝ սայլը միլլէթէ վէրիւն , պախուսուս՝ անի
էօլտիւրմէկ իւն զանն եթմէսինլէր քի անէ քէտէր վէ
րիլլէր , իւլա՝ քէնտիլէրի հեր հալ անտէն քէտէրլէնիւպ
թէքտիր օլուրլէր տէյու սիճիլ եթտի քի , թագսիրաթ
լէրինի թանըյուպ թեօպէյէ կէլլէր , զիրա նիճէ քի
թաշըն իւզերինէ տիւլէն՝ անէ քէտէր եթմէկէ գաւ
տըր օլամայուպ քէնտի քէտէրլէնիլը , եախտ թաշ
քիմին իւզերինէ տիւլէր իսէ՝ անի գըրուպ էզէր , քէ

զա յիսուս եֆէնտիմիզէ քէտէր եթմէք իսթէյէն՝ քէն տի միւքէտտէր օլուր ։ Էախօտ հմրինէ իղաաթ եթմէյէն՝ անտէն հէր հալ թէքտիւր օլուր ։

Քա հանայապետէր՝ դպիրլէր՝ վէ փարիսեցիլէր յիսուս սուն պու միսիլլիւ քէլամէրինին քէնտի հագլէրինտէ օլտուղինի պիլիւպ՝ եէնէ անի դութմագ իսթէրլէր ։ անճագ՝ ճէմանէթտէն խէվի եթմէկ իլէ գատուր օլա մազլէր ¹ ։ Պու պապտէ մէզքիւր հասիւտէր զազէպէ միւսթահագ օլտուլէր իսէտէ ։ Փէհմ հտիւպ իսլահ օլունլէր տէյուլ՝ յիսուս թէքրար պիր փատիշահըն իւ գէրինէ թէմնիլ սեօյլէր ։ օ՝ քի քէնտի օղլունէ տիւ կիւն եթտի ։ վէ ատէմ իրսալ հտիւպ տավէթ օլուն նանլէրի չաղըրտըղլնտէ ։ կէլմէք իսթէմէզլէր ։

Թէքրար պաշգա ատէմ իրսալ հտիւպ տէր քի՝ սեօյլէյին տավէթ օլունանլէրէ ։ քի էօյլէն դաամը (ճաւ) վէ հէր շէյ հազըր տըր ։ տիւկիւնէ կէլինիզ ։ վէ անլէր իւ շէնիւպ քիմի չիթթլիկինէ ։ քիմի թիճարէթինէ կիտէր ։ պաշգալէրի տախի անըն ատէմլէրինի տեօ վիւպ էօլտիւրիւրլէր ։ Փատիշահ իշիտիւպ կիւճէնմէկ իլէ ասքէր իրսալ հտէրէք՝ մէզքիւր գաթիլլէրի (ըսա պանօղը) էօլտիւրտիւքտէն մատէ ։ մէմէքէթլէրինի տախի իհրագ հտիւպ խըզմէթքետըլլէրինէ տէր քի՝ տիւկիւնիւմ հազըր տըր ։ տավէթ օլունանլէր լոյլըգ տէկիլ իտիլէր ։ կիտին եօլ կէչիթլէրինէ ։ քիմի պուլուրսանըզ չաղըրըն ։ Մէզպուրլէր կիտիւպ ճէմ հա տէրլէր ճիւմէսինի շէրիլլէրի վէ սալիհլէրի (չար և բարի) անլէրի քի պուլտուլէր ։ Թա քի տիւկիւն հա վի տօլար ։ Ֆիւամմա տիւկիւնէ կէլէնլէրին ճիւմէսի՝ փատիշահըն խաթըրնէ ըիայէթէն հսվապէրինի տէկիլ

¹ Ասէ ցնոտա յո՝ շիցէ՝ երբէք ընթերցեալ ձեր ՚ի գիրս ։ ըզ վէն՝ զոր անարգէցին շէնօղլն ։ նա եղև գուլի անկեան ։ ՚ի տեառնէ եղև այս և է պանշէլէ յաջա մեր ։ Մար . 21 . 42 . մինչև 46 համար ։ = Մար . 12 . 10 ։ = Ղւդ . 20 . 17 ։

շէրէք գուտրէթլէրինէ կեօրէ ճէտիտ յիպաս կիլիս
 նիւպ , ֆեգաթ պիրիսի տիւկիւն հսվապը կիլիսմիշ
 տէկիլ իտի : Փատիշահ թի տախիլի մէջլիս օլանլէրի
 պագմաղէ կիրիւպ՝ վէ անի էսքի հսվապ իլէ կեօրիւպ՝
 նիճէ կիրտին պուրայէ , մատամ թի տիւկիւնէ լայլդ
 հսվապըն եօգ իտի տէտիկիւտէ , մեզպուրուն պիր կեօ
 նէ էօզը վէ պէհանէ հտէճէք հալի օլմատըղիւտէն ,
 անիտէ տիլի թութուլտու : Օլ տէմ փատիշահ թիւտ,
 տամլէրէ տէր թի՝ անըն էլինի վէ այաղընը պաղլույուպ՝
 չըգարըն զուլումաթը թարիճէ , թի անտէ տիլէրինի
 կըճըրտատէրէք աղայա , զիրա տավէթ օլունանլէր
 չօգ տըր , վէ միւնթէթիպ օլունանլէր ազ :

Պու խուսուտտէ պաղլաը տէր թի՝ տիւկիւնէ կէլէնլէ
 րին հէր պիրինէ՝ փատիշահ քէնտի պիւլիւքլէրինի վէ
 տէվլէթինի պէյան էթմէք իլիւն՝ պիրէր թագըմ՝ ճէ
 տիտ հսվապ վէրիւ իտի , լաքին պալատէ մէզքիւը
 տիլի դութուլան քիմէսնէ , փատիշահըն իզգէթինի
 սագլամայուպ՝ էսքի լիպասը իլէ կէլտիկիւնէ պիւնայէն՝
 թէքտիրէ միւսթահագ օլտու ¹ :

Ֆիլհագիգա՝ ալլահ քէնտի ազիմ մէրհամէթինէ մէպ
 նի՝ ճիւմլէսինի ասիւմանի տիւկիւն՝ ճէննէթին պի նի,
 հայէթ մէջտ ու սալթանաթընէ տավէթ էտիւպ՝ վէ
 իգթիգա էտէն լութփու քիմնէտէն տիրիլ էթմէյիւպ՝
 մէջճաննէն քէրէմ էտէր , լաքին չօգլէրի անըն ինայէ
 թինի թանըմայուպ թէքտիր օլուրէր : Իմտի թէքտիւ
 լիլլէթտէն ազատ գալմագ իսթէր իսէն , էսքի վէ քիր
 լի հսվապը տէկիլիւ հիսապը՝ կիւն էվլէլ թեօպէ իս
 թիղֆարէ կէլիւպ՝ կիւնահ չիլքէֆլէրինի գալպիւտէն
 իթրաճ էտէրէք , պիլ լութփու պարի՝ ֆաղիլէթ լի

¹ Դարձել պատասխանի ետ յն՝ և տսէ ցնն առահօք , նմանեցաւ
 արքայութի երկնից առն թագաւորի , որ արար հարսանիս որ
 դույ իւրում , և առաքեաց զծառայս իւր կոչել զհրաւիբէլսն
 ի հարսանիս , և ոչ կամեցան գալ . Մատ . 22 . մինչև 14 հմբ :

պաստերին կիսինմէ կէ ղայրեթ էլլէ քի , էսքի էսվապ
իւն տիւկիւնէ կիտն կիպի զաղէպէ միւսթաճադ օւ-
մայասըն :

Սիւալ 85 :

Քաճանայտպետէր՝ դպիրէր՝ վէ փարիսեցիէր մէջիւր թէմ-
սիւն իշխուիւպ իսլաճ օլտուէր՝ մի :

Ճ. Օլմատըլէր , պախուսուա քի տաճա զիյատէ
Ֆէնայէ գատեմ պաստըլէր : Պէլի տայիմա յիսուսուն
թէքտիրիյէթի արզուսնտէ իտիւէր , լաքին ճէմանեթ
տէն խէվթ էթմէկ իլէ մէքամլէրինի իճրա էթմէկ
գատըր օլամատըգլէրինտէն՝ պու տէֆա ախէր հիյ-
լէյէ սիւլիւք էտէրէք , մէշվէրէթ էտիւպ միւրայի՝
Ֆէնտպազ՝ վէ միւնաֆրգ քիմսէլէր իրսալ էտէրէր ա-
նէ քի՝ ճէմանէթին հուզուրինտէ քամալլէրին հիւք-
միւնէ գարջը լիսանշնտէն պիր ճէվապ ալուպ՝ զապը-
թան ետտի իլէ թէքտիր էթսինլէր անի : Մէզպուրլէր
կէլուպ միւրայի սուրէթ իլէ անի մէտճ էտէրէք՝ փա-
տիշաճա խարաճ վէրմէք պիղէ ճայիլ՝ մի տիր , եօգսա
տէկիլ մի տէյու սիւալ էթտիրլէրինտէ , յի անլէրին
Ֆիքրիի պիլմէկ իլէ տէր քի , նէ թէճրիւպէ էտէրսի
նիզ պէնի միւրայիւէր , կէթիրին պանա պիր ղոււուշ
քի կէտրէյիմ՝ վէ անլէր կէթիրտիրլէրինտէ , տէր քի՝
քիմին տիր պու թասվիր՝ եախօտ եազը . ճէվապ էտէր-
լէր քի փատիշաճըն . օլ տէմ յի տէր քի՝ վարըն փատի-
շահըքիի փատիշաճա վէրին , ալաճըքիի տլաճա :
Պու ճէվապը իշխտիրլէրինտէ՝ ղայէթ թաաճիւպ
իւզըն սիւքիւթ էտիւպ ընզալէթ պիրլէ կիթտիրլէր ¹ :

¹ Եւ ապա սպատեցին , և առաքեցին դաւաճանա կեղծաւորէլս
զանձինս առ արդարս ունիլ . զի ըմբռնեացեն զնա բանիւք .
առ ՚ի մատնել զնա պետուէ և իշխանուէ դատաւորին . Դևի .
20 . 20 . մինչև 26 հմր : = Մոպ . 22 . 15 : = Մաքի . 13 . 13 :

զիրա անոն քելամնոտէ զապրթանէ մուղայիր Եպէտե
գուսուրաթ պուլամատըլէր :

Յիսուս պալատէ մէջքիւր Փէնտպազ քիմէսնէլէրի
հիճապ ալթընտէ պըրագտըղինտէն օ կիւն սադուկէ,
ցիլէր տախի՝ անէր քի վիւնքիւրի ախրէթ օլմաղ իլէ՝
գըլամէթի գապուլ Եթմէզ իտիլէր , անէ սիւալ Ե-
տիւպ տէրլէր քի , մովսէս պիզէ եազտը քի պիր քիւ-
մէսնէ պի վէլէտ հօլտիւկինտէ՝ զէվճէսինի գարնտալը
ալուպ՝ զիւրիւյթ փէյտա հտէ անէ (2 Օրէ . 25 . 5) :
Պիզտէ վար իտի եհտի գարնտալ , Եվվէլքի զէվճէ
ալուպ՝ պի վէլէտ հօլտիւ . անոն զէվճէսինի իքինճիսի
ալուպ՝ օ տախի պի վէլէտ հօլտիւ . քեզա իւլլուճիւ-
սիւ . թա՛քի եհտինճիսինէ տէկին անի ալուպ պի վէ-
լէտ հօլտիւլէր . պատէհու նիսա հօլտիւ . գըլամէթ-
տէ հանկըսնա զէվճէ օլաճագ տըր օ նիսա . զիրա
ճիւմէսիտէ անի ալտը : Մեզպուրլէր պու Փիսիլիւ
իսիւֆ պուլուլ իլէ՝ քէնտի Փատիտ զիւլիւմէրինի ալի
քեար սապիթ Եթմէք արզուսինտէ օլտուլէր իսէտէ .
յիսուս ճէվապ հտէր քի շալկընլէր , նէ քիթապըն
մէֆհուսինի պիլիւսինիլ , վէ նէ ալահըն գուվվէթի
նի . գըլամէթտէ նէ երքէքլէր նիսա ալըրլէր , նէ նի
սալէր հրէ վարըրլէր . զիրա զայրի հօլմէյիւպ՝ մէլլոյ-
իք կիպի տիրլէր ասիւմանտէ : Վագաա ինսանլէր պու
տիւնեատէ Եվլէսիլլէր քի զիւրիւյթ փէյտա Եթմէկ
իլէ , հօլէնլէրին եհրինէ ախրի կէլէ . լաքին ախրէթ-
տէ հօլիւմ օլմատըղինտէն Եվլէսմէք տախի իգթիլա
Եթմէզ . իմտի ալահ ինսանըն ըուհինի պի սէֆթ եա-
րաթմաղ իլէ՝ ճիւմէսի անէ տիրի տիր . վէ անոն
գուտրէթի ազիմէլլէրի իլէ մահչէրտէ գըլամ հտէ
ճէք տիրլէր : Նիճէքի աբրահամ իսահակ՝ վէ յա-
կօք հօլիւլ իտիլէր , լաքին ըուհլէրի պի մէֆթ օլմաղ
իլէ՝ ալահ քէնտի հազգընտէ անլէրին ալահըլմ տէյ-
ու մովսէսէ պէյան Եթտի (Եւլ . 3 . 6) . զիրա ալ

լա՜հ տէկիլ քի էօղււլէրին , իլլա քի տիրիւլէրին ալլա
հը տըր ¹ : Պու խուսուստէ մէզքիւր սաղուկեցիլէրին
ղայթթ չօգ էանըրորղինի յիսուս աղիզ քիթապտէն
աղիքեար էթտի քի՝ ֆէհմ էտիւպ իսլահ օղալէր , մէզ
պուրէր քէնտի քեօթիւլլէքլէրինէ պինայէն իսքեաթ
գասպուլ էթմէտիլէր իսէտէ , զայթթ նահագ օլմալէրի
իլէ՝ ճէվապէ տտիի գատըր օլմատըլէր :

Յիսուսուն պու միսիլլիւ քէլամլէրինի ճէմաէթ իշն
տիւպ՝ անըն թաալլիւմինէ թաաճիւպ էթտիքտէն մա,
տէ , փարիսեցիլէր տախի՝ անէր քի տայիմա տիւշման
վէ խաօիմ իտիլէր սաղուկեցիլէրէ , անլէրի էփսէմ էթ
տիկինի իշնթտիքլէրինտէ՝ խօշանարագ ճէմ օղուպ ա
նըն էանընէ վարըրլէր , վէ անլէրտէն պիրի՝ օ՝ քի ա
լիմ գպիր իտի , յիսուսուն սաղուկեցիլէր իլէ մուսվէրէ
էթտիկինի՝ վէ անլէրէ էյի ճէվապ վէրտիկինի կէօր
տիւքտէ , քէնտի տախի նամաստա հանկը թէնպիհ
պիւթիւք վէ տգտէմ տիր տէյու սիւալ էտէր , լաքին
տէկիլ քի էօղրէնմէք , իլլա անի թէճրիւպէ էթմէք
գաստի իլէ : Ղէ նիճէ քի՝ ալլահ պիր տիր , վէ անի
պիւթիւն գալպինտէն՝ պիւթիւն նէֆսինտէն՝ պիւ
թիւն ֆիքրինտէն՝ վէ պիւթիւն գուվլէթինտէն սէ
վէսին տէյու աղիզ քիթապտէ կաղար (2 Օւն . 6 . 4) ,
յիսուս անի պէյան էտիւպ տէր քի՝ պու տըր պիւթիւք
վէ իլք թէնպիհ : Ղէ իքինճիսի պունա մէնէնտ՝ սէվէ
սին քէֆիկինի քէնտի նէֆսին կիպի (Ղէր . 19 . 18) :
Պուսլէրտէն պիւթիւք թէնպիհն էօգ տըր , պու իքի
թէնպիհտէ գարար գըլարլէր ճիւմէ նամոս վէ փէյ

¹ Մատուցել ոմանք ՚ի սաղուկեցուցն , որք հախաւակէին ջիւ
նիլ յարութի : հարցին ցնա և ասեն . վարդապետ , մովսէս
գրեաց մէզ . էթէ ուրուք եղբայր մեռանիցի , որոյ իցէ կին .
և նա անորդի իցէ . զի աւնուցու եղբայր նորա զկինն , և յա
րուսցէ զաւակ եղբօր իւրում . Ղէր . 20 . 27 . մինչև 38
համար : == Մար . 22 . 23 : == Մար . 12 . 18 :

ղամպերէն : Մեղքիւր դպիր՝ յիսուսուն սեպլէտիկն
 քելամէրի թաստիք պիրլ՝ սահիճ տիր տէյու ագը
 լանէ ճէվապ վերտիկինտէ , տէր քի՝ ուզագ տէկիլ
 սին մէլէքիւթի իլահիտէն : վէ դայրի ճիւքիմնէ ճէ
 սարէթ հտէմէզ իտի անէ պիր շէյ սիւալ հեթմէկէ ¹ :
 Գիլճագիգա յիսուս հօգնտիմիլին իլմինէ՝ թաալիւմի
 նէ՝ վէ հեթիկի ճէվապլէրէ նազարէն , քիմնէ անէ
 շէյ սիւալ հեթմէկէ ճէսարէթ հտէմէզ օլտու իսէտէ ,
 մէսիճ քիմին օղու տըր տէյու քէնտի սիւալ հտէթ
 անլէրէ , վէ անլէր՝ դաւիթին օղու տըր տէտիքլէրին
 տէ , ճէվապ հտէթ քի՝ եա նիճէ դաւիթ պիլ լութօ
 ըուճ իլ գուտս՝ անի քէնտինէ սահիպ չաղըրուպ տէթ
 քի , սահիպ տէտի սահիպիմէ , օթուր պէնիմ սաղ
 դարաֆըմտէ , թա՝ քի սէնին տիւշմանէրինի գօյալըմ
 սէնին թահգը գատէմինէ , իմտի էկէթ դաւիթ անի
 քէնտինէ սահիպ չաղըրըր՝ նիճէ անըն օղու օլուր ² :
 Պու պապտէ յիսուս՝ քէնտինին թէքմիլ ալլահ վէ
 թէքմիլ ինսան օլտուղինի ագիզ քիթապտէն զահիր
 հեթտի քի , մէզպուրլէր ֆէճմ հտիւպ՝ իթիգաթ հեթ
 մէկ իլէ , ինայթէ վասըլ օլալէր օ զիրա նիճէ քի
 դաւիթին ճինսինտէն թէն ալմասը իլէ՝ անըն օղու ա
 նըլտը , քէզա դաւիթ՝ անի քէնտինէ սահիպ չաղըր
 մասը իլէ՝ ալլահըլի պէյան օլտու օ մատամ քի պու
 քէլամ թարզը ախէր անկլանմայուպ՝ ֆէգաթ անըն
 մէսիճ վէ իպնուլահ օլտուղի պէյանինտէ իտի :

2 Իբրև լուան Ժողովուրդն , զարմանային ընդ վարդապետու
 թիւն նորա , իսկ վարիսեցիքն իբրև լուան եթէ պապանծե
 ցոյց զսաղուկեցիսն , Ժողովեցան ՚ի միասին , և էհարց մի
 ոմն ՚ի նոցանէ զնա վորձեւով . Մատ . 22 . 33 . մինչև 40
 համար . == Մարգ . 12 . 28 :

2 Եւ ՚ի Ժողովիլ վարիսեցւոցն՝ էհարց զնոյն և առէ : զիարդ
 թուի ձեզ վն քի . ոյր որդի է . ասէն զնա՝ դաւթի . Մատ .
 22 . 41 . մինչև 46 հմի : == Մարգ . 12 . 35 , == Ղուկ . 20 . 41 :

Յիսուսուն պու թարգ քելամերինի իշիթտիքերինտե ,
անէ մուղայիր օլանէր նատիմ օլուպ ճէվապէ՝ վէ անէ
ղայրի պիր շէյ սիւալ էթմէկէ գատուր օլամաղէր :
Վէ չօգ ճէմանէթ քի հիւսնիւ ըստէթ իլէ անի տիյա
նէր իտի , անէրի վէ շակիրտէրինի ալեաճ հտէր քի՝
դպիրէրին վէ փարիսեցիլէրին սեօյլէտիքէրինի իճրա է
տիւպ՝ հարէքէթլէրինտէն սագընալէր • զիրա մուսէյ
սին քիւրսիւսինտէ օթուրուպ՝ ճէմանէթէ թալիմ էթ
տիքէրինտէ , նամաստա տէրճ օլանլէրի սահիհի վէճճ
իւզրէ աշիքեար սեօյլէյիւպ՝ հարէքէթ իլէ մուղայիրի
նի հտէր իտիլէր • պախուսուս քի՝ ախէրինին իւզէրի
նէ կիւճ վէ աղըր էիւք զամմ էտիւպ՝ քէնտիլէրի փար
մագ իլէ տախի անի թահրիք (շարժէլ) էթմէտիք
լէրինտէն մատէ , հէր նէ քի էտէրլէր իսէ՝ ինսանլէր
տէն շէրէֆ պուլմագ արզուսինտէ օլուր իտիլէր :
Մէզպուրլէրին պու միսիլլիւ միւրայի՝ նաշէրի՝ վէ նա
հէմվար հարէքէթլէրինի պիր պիր իսմի ըսմի իլէ
պէյան հտէրէք՝ վայ վէրիւր անլէրէ քի թագսիրաթլէ
րինի ֆէհմ էտիւպ իսլաճ օլալէր ¹ :
Յիսուս պալատէ գիրք օլանլէրի ճէմանէթէ թալիմ էթ
տիլէտէն սօնկրա , սատագա սանտղինին գարշըսընտէ
տուրուր , քի տաճարըն մասարիֆինէ իմտատ օլարագ՝
ճէմանէթ անէ ագջէ պըրագըր իտի • վէ չօգ տէվէթ
լիւ քիմէսնէլէր՝ ալէմ քէնտիլէրինի մէտճ էթսին տէյ
ու՝ քիպիրանէ հարէքէթ իւզրէ վաֆիր շէյ պըրագտը
լէր իսէտէ • պիր ֆագիր տուլ նիսա տախի կէլիւպ՝ ի
քի մանկըր պըրագըր • օլ տէմ յիսուս աուաքեալէրի
նանընէ չաղըրուպ տէք քի , օ՝ տէրտիմէնտ տուլ նիսա

1 Յայնժամ խօսեցաւ յն ընդ ժողովուրդսն՝ և ընդ աշակերտսն
իւր • և ասէ • յաթուռն մոգսէսի նստան դպիրքն և վարիսէ
Յիք • զմմ ինչ՝ զոք ասիցեն ձեզ՝ արարէք , և պահէցէք •
բայց ըստ գործոցն նոցա մի՛ առնէք • զի ասեն՝ և ոչ առնեն •
Մատ . 23 • վինչև 36 համար •

Ճիւմէսինտէն զիյատէ պըրողտը . զերա ճիւմէսի
Փաշլա մալէրինտէն վերտիւէր . լաքին օ՛ փագիր պիւ
քիւլիւ մայիշէթինի վերտի՝ 1 :

Փիւհադիգա ալլահ՝ սատագանըն նէ մըգտար օլտուղի
նէ պագմայուպ՝ վերէնին գալպինէ պագար . անճագ
սատագա վերէնէ տախի պօրճ տըր քի՝ քէնտի գուտ
րէթինի վէզնէ տիւպ՝ անէ կեօրէ զանի եիւրէկ իլէ .
պախուսուս՝ ինսանէրտէն շերէֆ պուլմագ որդուսին
տէ օլմայարագ՝ եալընըզ ալլահըն խաթրընէ ըիայէթէն
թէվազիւ գալպ վէ շէտիտ աչգ իլէ վերէ քի . հագ
դարաֆընտէն մուգապէլէսի քէնտինէ ինայէթ օլա .
Պատէհու յիսուս քի տաճարտան չըգտը . օ՛ վագըթ
փութփէրէսթէրտէն պագըլէրի՝ պայրամտէ ալլահա
սէճտէ գըլմաղէ երուսապէմէ կէլմիշ օլուպ՝ յիսուսու
կեօրմէք արգուսինտէ օլտուլէր իսէտէ . քէնտիլէրի ա
նըն եանընէ վարմաղէ ճէսարէթ էտէմէ տիքլէրինտէն .
փիլիպպոս առաքեալէ տէրլէր քի՝ յիսուսու կեօրմէք
խթէրիզ . օ՛ տախի անդրէաս առաքեալէ սեօյլէիւպ՝
յիսուսա խապէր վերտիքլէրինտէ . իպն ինսանըն մէճո
օլաճագ վագթի կէլտի տէյու ճէվապ էթտիքտէն մա
տէ . պուղտա թանէսինի էմնալ կէթիրիւպ տէր քի .
էկէր պուղտա թանէսի զէմինէ տիւշիւպ էօլմէզ իսէ .
քէնտի եալընըզ տուրուր . վէ էկէր էօլուր իսէ . չօգ
մահսուլ վերիր . Պու պապտէ պէյան էթտի քէնտինին
եագըն վագթթտէ խաշա չըգուպ էօլէճէկինի . վէ գա
պըրտէ տէֆն օլունուպ՝ գըյամէ ալտըգտէն սօնկրա՝
ճէմի տիւննատէ իսմինին մէճո օլաճաղինի . նիճէ քի
սէմայէիւրիւճ էթտիքտէն սօնկրա՝ առաքեալէրին վա
զի իլէ՝ փութփէրէսթէր իմանէ կէլիւպ՝ անըն միւպարէք

1 Կայր յն ընդդէմ գանձանալին . տեսանէր թէ զիարդ ժողո՝
վուրդն արկանէր պղինձ ՚ի գանձանակն . և բաղում մեծա
տունք արկին բազում ինչ . Մարի . 12 . 41 . մինչև 44
համար : = Ղուէ . 21 .

խմիչերիֆի հեր մահալտե մէջտ ու միւշերրէֆ օլտու :
Պէլ յիսուս էֆէնտիմիզ՝ ինսանը կիւնահտան խէլաս
էթմէք իչիւն՝ քէնտի ազիմ՝ մէրհամէթինէ մէպին՝
պիլ լիզա խաջա չըգուպ էօլէճէք իտի , լաքին ինսա
նէ տախի՝ քէնտինի կիւնահտան հըֆղ էտէրէք՝ տիւն
էատէ զուհուր էտէն սըգընթըյա՝ ալահըն աշգը մու
հապպէթի իչիւն պիլ ըրիզա թահամիւլ էթմէտիքճէ՝
ճէնէթէ կիթմէք դապիւսիզ օլմաղ իլէ տէր քի , քէն
տի նէֆսինի սէվէն իթլագ էտէ (տըճաղիւ) անի ,
ըհտտ էտէն՝ հայաթի էպէտիյէ հըֆղ էտէ , քիմ քի
պանա խըզմէթ էտէր իսէ , արտըմըրա կէիւպ վէ
պէն նէրէտէ իսէմ՝ օ տախի անտէ օլուպ փէտէրիմ՝
անէ իզղէթ էտէ ¹ :

Վագաա նէֆսինի սէվմէք դապիաթտէն իսէտէ , պու
վէսիլէ իլէ չօգլէրի՝ ճիսմանի խուսուսէրտէ եալընըզ
քէնտի նէֆսինին խըզմէթինէ տէրէճէտէն խարիճ տի
դաթ էտիւպ՝ ըուհանի թարիգլէրի իղմազ էթմէկ ի
լէ , քէնտի ճանէրինին թէլէֆինէ պատի օլուրլէր :
Իմտի էկէր նէֆսինի սէվէր իսէն , յիսուս էֆէնտիմի
զին ուղըուսէ զուհուր էտէն սըգընթըյա սապը էլլէ
քի՝ ասիւմանտէ անքն պի նիհայէթ մէջտ ու սալթա
նաթընէ շայիսթէ օլասըն , (պու խուսուստէ նազար
դըլ եէթմիշ իքի սիւալէ տախի) ,

Վէ չիւնքի իւջ կիւնտէն սօնկրա յիսուս խաջա չըգուպ
էօլէճէք իտի , օ էճիլտէն միւզլթարիպ (խուվիլ) օս
լուպ եա փէտէր մէջտ էլլէ սէնին իսմինի տէտիկիտէ :
կեօկտէն սէտա կէիւր քի՝ մէջտ էթտիմ՝ վէ թէքրար
էտէիլմ՝ Վագաա յիսուս սէմայէ յիւրիւճ էթտիքտէն
սօնկրա՝ աուաքեալէրին եէտի իլէ սուրբ աւետարան

¹ Էին անդ ոմանք և հէթանուք յեկեղ լանդը , զի Երկիրպա
գանիչէն ՚ի տօնին : Նոքա մատեան աւ Վիլիպգոս՝ որ ՚ի բէթ
սայիւայ գալիւացուցն էր , ալաշէին զնա և ասէին . տէր ,
կամի՞ք շմ տեսանէլ . 304 . 12 . 20 . միշէ 26 համար :

ալեմէ վազ օլունուղինտէ , յիսուսուն իսմի ճեմի տիւնհատէ մէճտ օլմաղ իլէ՝ փետերուլահնն պու . քէլամը թեքմիլ օլտու . զիրա պու սետա տեկիլ քի յիսուս իլինն , իլա ճեմահթ իլինն կէլտի . քի՝ անըն իպն ուլահ օլտուղինի ֆեհմ էտիւպ՝ իթիգաթ էթմէկ իւլէ ինայեթէ վասըլ օլալէր : Նիճէ քի յիսուս տախի քէնտինին խաչա չըգուպ էօլտիւկինտէ՝ շէյթանըն ինգըրաղ պուլաճաղինի , վէ ինսանը անըն էլինտէն խելաս էտիւպ՝ ճիւմլէսինի քէնտինէ ճէլպ էտէճէկինի պէյան էթտի . պախուսուս՝ քէնտինի նուրա թէշպիհ էտիւպ տէր քի՝ պիր ճիւզի վագըթ տահա նուր սիզին իլէ պերապէր տիր . անէ ինսանը քի զուլումաթտէ գաւ մայասընը : Պուստան գաթի նազար՝ փետերուլահնն իւլէ պիր օլտուղինի պէյան էթմէք իլինն տէր . քի , պանա ինսանն՝ պէնի իրսալ էտէնէ ինսանը , պէնի կեօս քէն անի կեօրիւր :

Պու պապտէ յիսուս քէնտի ալլահըղինի վէ ինսանս լըղինի զահիր էթտիքտէն մատէ , ճիւմլէ սեօլէտիկի փետերուլահնն թէնպիհի իւզրէ՝ վէ օ թէնպիհին էօպէտի հայաթ օլտուղինի . վէ քէնտինէ իթիգաթ էտէնէրինն նէճաթ պուլուպ՝ էթմէյէնլէրին մահշէրտէ թէքտիր օլաճագլէրինի տախի մուայեան էթտի իսէտտէ , միւհենիտ եահուտիլէր՝ քէնտի քեթիւլիւքլէրի սեպէպինէ եէնէ իթիգաթ էթմէտիլէր :

Պէլի պիւլիւքլէրտէն չօգլէրի ինսանը , լաքին ճեմահթտէն իխրաճ օլմայալմ տէյուլ՝ փարիսեցիլէրտէն խեվի էթմէկ իլէ՝ աշիքեար էթմէզ իտիլէր , զիրա մէճտ իլահիյէտէն զիյատէ՝ ինսանըն մէճտինի սէվտիլէր : Ֆիհհագիգա եահուտիլէր՝ յիսուսուն էյիկինի թանըն մատըլէր : լաքին պու խուսուստէ տախի ազիղ քիսթապտէ տէրճ օլան սիճիլ թեքմիլ օլտու . նիճէ քի եսալի փէյլամպէր յիսուսուն մէճտինի կեօրտիւկինտէ , եահուտիլէրին անէ իթիգաթ էթմէյէնլէրինի եագա

մըջ իտի (Եսայ . 6 . 9 . 53) : Ֆիամմա տէկիլ քի քէ,
Թապըն սիճիլի անէրին իթիգաթսըզըղինէ սէպէպ օւ
տու , իլլա քի քէնտի քեթիւլիւքէրի , զիրա յիսու
սուն էթտիկի միւճիւզաթէրի կեօրմիւշ իքէն , հա
սէտ իւզրի օլտուգէրինէ պինայէն՝ ճան կեօղընի գա
փանուպ՝ անըն ինայէթինտէն մահրում գալաթէր :
Յիսուս պու քէլամէրի ճէմաէթէ սեօլէյիւպ կիտէր՝
զէյթուն տաղինտէ կիզլէնիլը¹ :

ՍԷԼՈՒ 38 .

Քիմ իտիւր պալատէ զէր օւան փութփէրէսթէր : անէր քի
յիսուսու կեօրմէք իսթէրէր իտի :

Ճ . ՍԷՐՖատու սաքին աքգար նամ էրմէնի փատի
շահընն թէվապիլէրի : Ջիրա աքգար ույուզ իլլե
թինէ օղրայուպ եէտի սէնէ շիֆա պուլումազ , յիսու
սուն էթտիկի միւճիւզաթէրի վէ եահուտիլէրին անի
էօլտիւրմէք արզուսինտէ օլտուգէրինի իշիթտիքտէ ,
անըն իպնուլահ օլտուղինի Թագրիլ հտէրէք նիյազ
պիրլէ քեաղլտ եաղար , վէ անանէ տէնիլէն շաթըռ
վէ տաթի սայլի իթիպարը քիմէսնէլէր իլէ իրսալէ
տիւպ տալէթ հտէր անի՝ քի կէլիւպ քէնտինէ շիֆա
լըգ վէրէ , վէ տաթի վատ հտէր քի տայիմա քէնտի
եանընտէ իզպէթ պիրլէ սագլայէ : Մեզպուրէր վա
րուպ մասլահաթը յիսուսա պէյան էթտիքէրինտէ ,
կիթմէտի իսէտէ , թուլմաս առաքեալն եէտի իլէ
գարըլըգ եազուպ՝ քէնտինի կեօրմէտէն իթիգաթ է,
տէնէ մութըլ վէրտիքտէն մատէ , սէմայէ յիւրիւճ :

¹ Իայց այժմ անձն իմ խռովեալ է . և զինչ ասացից . եթէ
հայր՝ ապրեցն զիս ՚ի ժամէ աստի յայսմանէ . այլ վասն այնո
րէի եկի ես ՚ի ժամս յայս : հայր , վառաւորեալ զանուն քո .
եկն բարբառ յերկնից . և վառաւոր արարի . և գարձեալ
վառաւոր արարից : Յօհ . 12 . 27 . մինչև 50 համար :

Եթտիքտէն սօնկրա , քէնտի չըրագլերինտէն պիրինի
 Իրաւ Եթմէկէ վստ Էտէր . քի վարուպ անի էյի Էտէ :
 Վէ չիւնքի աբգար մախսուս Թասվիրճի Իրաւ Եթմիշ
 Իտի քի՝ Էկէր կէլմէք Իսթմէշ Իսէ , պարէ սըշաթը
 նը Էազուպ կէթիրէլէր . զիրա ումար Իտի գի՝ յիսու
 սուս սըշաթը տախի գատըր տըր . քէնտինի էյի Էթ
 մէկէ : Էմր օլտուղի Իւզրէ Թասվիրճի Էազմաղէ պաշ
 լուր , լաքին գատըր օլտմազ . մէզպուրուն Ֆիքրի , յի
 սուսա մալիւմ՝ օլմազ Իլէ՝ պիր տէստիմէլ ալուպ միւ
 պարէք Եիւզիւնէ գօտուղինտէ , անիտէ Թըպդը սը
 Ֆաթմընն զաթը վէ րէսմի տէստիմէլին Իւզերինէ չը
 զըլմազ Իլէ՝ վէրիւ անի քի աբգարա կէթիրէլէր :
 Աբգար՝ յիսուսուն սըշաթընը կէթիրէպ ազիմ Իզգէթ
 պիրլէ անէ սէճտէ գըլտըղինտէ , Էմրազի հաֆիֆլէ
 նիւպ Թէսքին օլտու . մէքտուպու տախի օգույուպ
 զայէթ շազ օլուր . վէ յիսուս սէմայէ յիւրիւճ Էթ
 տիքտէն սօնկրա , Թաղէոս առաքեալ ուրշայա կիւ
 տիւպ աբգարա Թէքմիլ շիֆալդ վէրտի :
 Իմտի աբգար՝ ճիւմէ փատիշահէրտէն Էվլէլ յիսուս
 Էշէնտիմիղէ Իթիգաթ Էտիւպ՝ սայիր փատիշահէրէ
 տախի քէաղըտ Էազարագ՝ անըն մէսիհ վէ Իպնուլահ
 օլտուղինի ալէմէ մուայեան Էտէր Իտի . նիճէ քի Էա
 զար մովսէս խորէնացի ¹ :

Սէքսէն պէշ սիւալտէ զէքր օլտուղի մէնվալ Իւզրէ՝
 յիսուս քի տաշարտան չըգտը , առաքեալէր անըն
 պինասընըն զայէթ հասնէ (գեղեցիկ) վէ մամուր օլ
 տուղինի յիսուսա կէօստէրիւպ՝ նազար էյլէ քի նիճէ
 կիւզէլ Թաշէր վէ գուլէլէր Իլէ միւզէյեհէն օլմուշ
 տըր տէտիքլէրինտէ , ճէվապ Էտէր քի՝ օ պինայը քի
 կէթիրէլսիւնիւզ , վագըթ օլա քի՝ անտէ Թաշ Թաշ
 Իսթիւնտէ գալմայուպ ճիւմէսի սեգիրէլ :

Մէզպուրլէր պու ճէվապը Իշիտիւպ՝ նէ սէպէպ Իլէ

¹ Տէս Խոր . յերկորդ հատոր . գլուխ . Ը . Ը . Ը . Ը :

տաճար խորուպ օլաճադ տըր տէյու՝ օ վազըթ սիւ ալ եթմէտիլէր իսէտէ , (սէքսէն պէշ սիւալտէ զէքը օլտուղի մէնվալ իւզըն) յիսուս քի զէյթուռն տաղինէ կիտիւպ կիզլէնմիշ իտի , անտէ տաճարըն գարըջսընտէ օթուրտուղինտէ , տեօրթ առաքէալ , պետրոս՝ յակօ բոս՝ յօհաննէս՝ վէ անգրէաս մաֆի անըն եանընէ վաւ ըուպ՝ տաճարըն նէ վազըթ խորուպ օլաճաղինի , պա խուսուս՝ մահչէր կիւնիւնտէ շէրիյաթէ կէլէճէկինին , վէ տիւնեանըն նիհայէթինին նիշանլէրինի սիւալ եթ տիլէր , վէ լաքին անլէրին իճրա օլաճադ վազթինի պիլմէք քէնտիլէրինէ ելզեմ (հարկաւոր) օլմատըղին տէն , հէր նէ քի անլէրէ վէ ճիւմլէսինէ ֆայիտէլի ի տի , անլէրի պէյան էտէր քի տայիմա թէթիք իւզըն (զգոյշ) տուրուպ քիմնէտէն ալտանմայալէր , վէ չօգ լէրի քէնտիլէրինի մէսիհ եէրինէ գօյուպ՝ մահչէր կիւ նիւ եազըն տըր տէտիլէրինտէ ինանմայալէր :

Մահալ պէ մահալ ճէնկ՝ մուհարէպէ՝ գըթլըգ՝ էօ լիւմ՝ վէ զէլզէլէ իշիթտիլէրինտէ , խէվֆէ հտիւպ միւզթարիպ օլմայալէր , զերա տաճար տահա խորապ օլմազտէն ադտէմ , պօրճ տըր քի անլէր օլա :

Պու ճիւմլէ իէ՝ աւետարանըն տախի վազի կէրի գալմ մայուպ՝ անի վաղ եթտիլէրինտէ , քէնտիլէրինի փաւ տիշահ՝ հաքիմ՝ վէ զապըթան հուզուրինէ կեօթիւրա տիւլէրի հալտէ , նէ սեօյլէլիմ տէյու էնտիշէ եթ մէյէլէր , զերա նէ սեօյլէմէք լեազըմ իսէ՝ ըուհ իլ գուտս իլհամ հտէր (պու խուսուստէ նազար էյլէ եէթմիշ ալթը սիւալէ տախի) : Պուռտան գաթի նա զար , քէնտի իսմի իջիւն չօգ սըգլէթ՝ վէ ազապ չէքէ ընք էօլէճէլէրինի , վէ սապր հտէնլէրին հայաթի է պէտիլէ վասըլ օլաճադլէրինի սիճիլ եթտի քի՝ գաթի ումուտ օլմասընլէր , զերա պաշլէրինին պիւր գըլընէ վա ըրնճալէ տէկին զայ օլմազ : Վազաա պէյան օլտուղի իւզըն՝ առաքէալէր վէ չօգ հաւատաջեալէր յիսուս

Եֆէնտիմիզին աչգը մուհապպէթի իջիւն՝ տէկիւ քի
 եալնըդ Եճնէպիւնրին Էլինտէն , իլա՝ փէտէր՝ գարըն ,
 տաշ՝ թըսըմ՝ ագրապա՝ վէ տօսթ Էլինտէն տախի Կեօ ,
 նաեօն սիյասէթ չէքիւպ՝ գան տեօքմէկ իլէ , ճէննէ
 Թին պի նիհայէթ մէճտինէ վասըլ օլտուլեր :

Վրէզա՝ նիճէ քի դանիէլ փէյղամպեր եազմըշ իտի
 (Դաւ . 9 . 27) , երուսաղէմին վէ տաճարըն տախի
 խարապ օլտուղինտէ՝ ճիւմէ իսրայէլ ճէմանէթինին ,
 պախուսուս երուսաղէմ Եհալիսինին չէքէճէկի սըգըն ,
 Թըյը պէյան Էտեր քի՝ զուհուր Էթտիկինտէ ֆէհմէ
 տիւպ իսլահ օլալեր : Ֆիհրաբիգա՝ (սէքսէն իւջ սիւ
 ալտէ զիբը օլտուղի մէնվալ իւզըն) ըմմըլեր երուսա
 ղէմի զապթ Էթտիքլերինտէ եահուտիլեր տէրէճտէն
 խարիճ սըգլէթ վէ ազապ չէքէրէք՝ պի հիսապ ատէմ
 Թէլէֆ օլտուգտէն մատէ , չօգլերի տախի փութփէս
 ըհսթ Էյալէթլերինէ Էսիր Կիտիւպ՝ տաճար վէ երուս
 սաղէմ քիւլլիյէն վէրան օլտու :

Վրէզա տիւնեանըն նիհայէթինտէ օ՝ տէրէճէ ազիմ սը
 գընթը զուհուր Էտեր , Թա՝ քի տիւնեանըն եարատըւ
 տըղի վազըլթտէն օ՝ անէ տէկին Էմնալի սապգաթ Էթ
 մէմիշ օլուպ՝ զայրի տախի զուհուր Էթմէյէ օ՝ վէ Էկէր
 օ՝ Կիւնլէր գըսալմասա՝ Էպէտի պիր քիմնէ Էհեա օլա
 մազ , լաքին միւնթէթիպլեր իջիւն գըսալալեր : Օ՝ վա
 գըթ սիղէ տէյէն օլա քի իլթէ մէսիհ պուստէ , եա
 խօտ անտէ տիր ինանմայըն , զիրա քեազիպ մէսիհլեր
 վէ քեազիպ փէյղամպերլեր փէյտա օլուպ՝ ազիմ այէթ
 (Նշան) վէ սանաաթլեր վէրիւպ՝ գապիլ օլա սալիհ
 լերի տախի իզլալ Էտէլեր (միլրէցուցանել) :

Նիճէ քի Թէճճալ տիւնեանըն նիհայէթինտէ Կէլուպ
 չէյթան գուվլէթի իլէ չօգ տիւրիւ իլաֆ նիշանլեր
 Էտէճէք տիր (2 Թէս . 2 . 9) : Պատէհու՝ չէմ գա
 ըանլըգ օլուպ՝ վէ գամեր շալգընը վէրմէյիւպ՝ Էըւ
 տըզլէր տիւշէրէք , (եանի ղէմինէ եագլաշարագ)

գուվելթի ասիւման Թահրիգ պիւլէ՝ ճիւմէ ինսանլեր տէրէճէտէն խարիճ խէվի իւզրէ օլմալերի իւն Եօլլամ :

Քիւնէթինէ վասուլ օլալեր տէյու աշիքեար Եթտի : Քիւնէթ մահճէր կիւնիւ շէրիյաթէ . քի կէլէճէք տիր , անըն նիշանլերին տախի խապէր վէրտի . քի մէջքիւր քեւազիպլերին ճէվապլերինէ ինսանյալեր . զիրա տիւնեանըն նիհայէթինտէ ճիւմէ ինսանլերին շէրիյաթ թըր կեօրմէկէ կէլտիկինտէ , տէկիլ քի Եվլէլքի կէլ լիշի կիպի կիզլ , իլա նիճէ քի շիմէք կիւն Թօշուա սուլտէն կիւն պաթթընէ տէկին կեօրիւնիւր . քէզա իքինճի կէլիշի ճիւմէյէ աշիքեար օլուպ՝ վէ ասիւման տէ սուրբ խաջ շէմ միսալի փիւր զիյա ոււրանի կեօրիւնիւր՝ վէ յիսուս Եփէնտիմիզ պի հիսապ մէլայիքլեր՝ վէ զայէթ հէյպէթլիւ ազիւմէ ճո ու սալթանաթ իւն ճէպէլ զէյթուս իւզերինէ կէլիւպ՝ մէլայիք իրասլ Ետէրէք՝ տիւնեանըն տեօրթ ըգլմընտէն ճիւմէ միւն , Թէխիպլերի քէնտի հուզուրինէ ճէմ Եթսէ կէրէք : Նիճէ քի պու խուսուստէ մուգատտէմ փարիսեյիլէր մէլէքիւթ ի իւհիյէ նէ վագըթ կէլէճէք տիր տէյու յիսուս սիւալ Եթտիքլերինտէ , անըն միւթէփարիգէ (խտրանօք) նիշանէսի իւն կէլմէյէճէկինի պէյան Ե տէրէք , անլերէ տախի պու դարզ ճէվապ Եթմիշ ի տի (Ղուհ . 17 . 20) :

Վէ չիւնքի (պալատէ զիքր օլտուղի մէնլալ իւզրէ) Երուսաղէմին խարապ օլտուղինտէ՝ իսրայիլ ճէմանէթինէ , վէ տիւնեանըն նիհայէթինտէ՝ ճիւմէ ինսանլերէ զայէթ չօգ սըգընթը վէ ազապ զուհուր Ետէճ ճէկինի խապէր վէրտի . գաթի ումուտ օլմասընլեր տէյու՝ նէ վէճճ իւն խէլաս օլմագ գապիլ խս , անի տախի պէյան Եթմէք իշիւն տէր քի՝ պօրճ սըր տայի , մա օսանմայարագ նիյազէ տուրմագ : Ֆիլհագիդա Թաքիգի տիւնեանտէ տէրտ ու պէլատէն հըֆզ օլմագ՝ Եալ խօտ կուհուր Եթտիքլերինտէ , խէլաս պուլմագ՝ սուս

բէթի ախէր իլէ միւմքին օլմայուպ՝ շէգաթ տուայէ միւհթաճ : Նիճէ քի պու խուսուստէ յիսուս թէմսիլ սեօլէյիւպ տէր քի : պիր շէհիրտէ ալահտան գորգմաղ վէ ինսանտան հիճապ էթմէզ պիր հաքիմ վար իտի : պիր տուլ նիսա անէ կէլիւպ խասմիմ իլէ տավամը կեօր տէտիկինտէ : չօգ վագըթ կեօրմէտի իսէտէ : տայիմա կէլիւպ քէնտինի թաճիզ էթմէսին տէյուլ՝ մէճպու ըիյէ, թինտէն կեօրտիւ անըն տավասընը : Իմտի ալահ քի ալ զիմ մէրհամէթիւ վէ ատալէ թքեանի տիր : տահա նէ գատար զիյատէ ինսանէրին նիյազընը գապուլ էտիւպ՝ հէրքէսին հագգընը հագ էթսէ կէրէք : վէ լւքին տուա էտէնէ տախի պօրճ տըր քի՝ թէվազիւ գալպ իւզրէ տուայէ մէշղուլ օլա : Նիճէ քի սու խուսուս տէ տախի փարիսեցի իլէ կեօմրիւկճիւնիւն իւզէրինէ թէմսիլ սեօլէյիւպ՝ պիրինին թէքտիրէ՝ վէ օ՝ պիրինին մաղֆիրէթէ շայիսթէ օլտուղինի պէյան էթտի :

Զիրա փարիսեցի քէնտինի ալազալէրինտէն էլի պէլւ լէյիւպ վէ իշլէտիկի խայըրլը ամէլէրի թագրիր էտիւպ քիպիրլէնմէկ իլէ՝ ճիւմլէսինի գայպ էթտի : Պունուն զոտոր՝ կեօմրիւկճիւ թէվազիւ գալպ իւզրէ քէնտինի կիւնահքեար պէլլէյիւպ՝ աֆ տիլէմէկ իլէ մաղֆիրէթ պուլտու : Իմտի էկէր տիլէր իսէն քի նիյազըն գապուլ օլտուն՝ թէվազիւ գալպ՝ թամ իթիգաթ վէ միւտավիմէտ իւզրէ օսսանմայարագ շէտիտ աշգ իլէ տուայէ մէշղուլ օլ : Ղալ . 18 :

Պալատէ մէգքիւր մէվատլէրի յիսուս՝ միւթաստարիւ ճէ պէյան էթտի իսէտէ : անլէրին իճրա օլաճագ վագը թինի խապէր վէրմէյիւպ տէր քի՝ փէտէրուլահտան զայրի քիմսէ պիլմէզ անլէրին վագթինի :

Յիսուս էշէնտիմիզ զիքր օլանլէրի զահիր էթտիքտէն մատէ : մահշէր կիւնիւնտէ ճիւմլէ սալիհլէրին շաղ ու մէսրուր օլաճագլէրինի տախի պէյան էթտի քի թէ սէլա օլալէր : զիրա նիճէ քի աղաճար էէշլիլէնմէկէ

պաշլայրնճէ , եաղ հյամը եազըն տըր տերեր , քէզա
մէզբիւր սողընթըլէր զուհուը հթմէկէ պաշլայրնճէ ,
անէրին խէլասը տախի գարիպ տիր :

Կիւնահքեարեր պու պապտէ զայնթ խէվթ եթսինա
լէր , զերա մահէրտէ սայիհէր հէր նէ մեգտար զիյա
տէ շաղ օլուրէր իսէ , քէնտիլերի օ գատար զիյատէ
եաս ու մաթէմ իւզրէ օլսալէր կէրէր : Պու ճիհէթ
տէն նասիյհէթ վերիւր քի տայիմա նիյալ պիրլէ ույա
նըգ տուրալէր , վէ օլմայա քի եհյիւպ իշիւպ տիւնեա
զայլէսինէ մէշղուլ օլմալ իլէ՝ ափանսըզ հօլիւմ կէլիւպ
քէնտիլերինի ույգուտա թէտարիքսիզ պուլա , զերա
ինսան պիլմէզ քի՝ չօճուգլուգտէ՝ տէլիգանլըզտէ՝
կէնճիլքտէ՝ եախօտ իխթիեարլըգտէ մի հօլէճէք տիր :
Նիճէ քի (իլք տէհրին օթուզ սէքիզ սիւալինտէ զիքր
օլտու) սու թուֆանընտէն ագտէմ ինսանլէր ճիսմանի
սէֆայէ մէշղուլ օլմալէրի իլէ , զաղէպ վագթինի ֆերգ
էտէմէյիւպ՝ զարկ օլտուլէր , եախօտ (իւշիւնճիւ տէհ
րին օն պէշ սիւալինտէ զիքր օլտուղի մէնլալ իւզրէ)
ղովտուն վագթինտէ սողոմ գոմոր ճէմաէթի հէր վէճհ
իլէ եհյիւպ իշմէկէ վէ տիւնեալի մասլահաթլէրէ քի
մէյլ հտէր իտիլէր , զովտ սողոմտան չըգտըղինտէ , կեօք
տէն քիւքիւրթլիւ աթէշ եաղայուպ հէլլաք եթտի ան
լէրի , եախօտ զովտուն պէվճէսի քի սողոմտէն չըգուպ
կիտէր իքէն , տեօնիւպ կէրի պագտըղինտէ ափանսըզ
թէքտիր օլտու , քէզա հէր պար տիւնեա սէֆասը
նէ՝ պիւյիւքիւկինէ՝ վէ զայլէսինէ միւլթագ վէ ար
զուքէշ օլուպ՝ հօլիւմիւնիւ տիւշիւնմէյիւլէրին ճիւմէշ
սինէ հօյլէ օլուր , օ էճիլտէն յիսուս պույուրուր քի
ղովտուն զէվճէսինի ֆիքրինիլէ կէթիլին :

Վագաա հօլիւմ սաաթը թուզաղէ պէնկզեր , ինսան
ումուտ եթմէտիկի վագըթ տիւշեր անէ : Նիճէ քի
էվ սահիպի խըրսըղըն նէ վագըթ կէլէճէկինի պիլտէ ,
ույանըգ տուրուպ հվինի սօյտուրմալ , քէզա ինսանէ

տախի պօրճ տըր քի՝ տայիմա հաղըր վէ ույանըգ
տուրսուն : մատամ քի նէ վագըթ հօլէճէկի քէնտիւ
նէ մալիւմ տէկիլ տիր : Պու Ֆիքիր իւզըն թէմնիլ տա,
իւ սեօլէյիւպ տէր քի՝ քիմ տիր սատըգանէ վէ ալիմ
գուլ : քի աղասը անի քէնտի խըղմէթ քէարէրինին իւ
գէրինէ վէքիլարճ նասպ էթտի քի՝ վագթինտէ ան
լէրէ գտամ վէրէ : մութլու անէ քի աղասը կէլիւպ
թէնպիհի իւզըն իճրա էթմիշ պուլուր : զիրա ճիւմէ
վարիյէթինին իւզէրինէ նասպ էտէր անի : Պուսուն
զըտտը , օ քի քեթիւլիւկէ եիւզ գութուպ՝ աղամ
կէճ կէլիւ տէյու՝ սերխօլէր իլէ եէյիւպ իչէրէք խըզ
մէթքնարլէրի տեօվմէկէ քի պաշար : ուսուտ էթմէ
տիկի վագըթ ափանսըզ աղասը կէլիւպ՝ շէտիտ ղա
ղէպ իլէ հէլաք էտէր անի : իմտի՝ մութլու անէ քի :
էօլիւմիւնիւ պիրան Ֆիքրինտէն իխրաճ էթմէյիւպ՝
տայիմա ալահըն էմրինի իճրա էտէր : վայ անէ քի հօ
լէճէկինի տիւշիւնմէյերէք քեթիւլիւկէ մէյլ էտէր :
զիրա էօլտիւկինտէ հայաթի հպէտիտէն գաթի զու
նուպ ճէհէննէմտէ միւրայիլէր իլէ սիյասէթ պիրլէ
աղլայուպ տիշլէրինի կըճըրտատաճաղի տէրքեար ¹ :
Պու պապտէ ղաղէպտէն խէլաս օլմագ միւմքին տէ
կիլ : իլա քի կիւնաստէն հըշղ օլմաղ իլէ : կիւնաս
տէն հըշղ օլմաղէ տախի ասան թարիգ՝ էօլիւմիւ տիւ
շիւնմէք տիր : օ հճիլտէն էօլիւմիւնիւ ան (յիշէն)՝ քի
խէզա էթմէյիւսին տէյու աղիզ քիթապտէ եաղըրը ² :

¹ Եւ ելեալ արտաք յո՞ ՚ի տաճարէն գնայր՝ և մօտեան աշա
կերտքն ցուցանել նմա զշինուածս տաճարին : և նո պատաս
խանի ետ և ասէ ցնոսս . տեսանէ՞ք զայդ ամենայն . ամէն
ասեմ ձեզ . ոչ մնացէ այդը քար ՚ի քարի վերայ որ ոչ քա
տեսցի . Մոք . 24 . մինչև 51 համար : = Մոք . 13 .
= Ղւթ . 21 . 5 :

² Ներ ամենեցուն գործոց քոյ յիշեալ զլախնոնս քո , և յա
ւիտեան ոչ մէ զանչեսցես . Սիրոյ . 7 . 40 .

Յո՛ւնիսն տուաբեալէրն սիւտ եթտիկի մատտէրն վագ,
Թի՛նի պէյան եթմէյեւո՛յ՝ վետեղուհոհտէն շայրե՛քիսն պիւ-
մեղ տէտի՛ :

Ճ. | Կնսանէր հէր պար իհթիրաղ պիրէ թէթիք
իւզրէ տուրալէր տէյու , զիրա փետեղուլահ նիճե
պիւր իսէ՛քէնտի տաթի պիւր իտի : Վագաա նիճե
քի պալատէ զէր օլտու , անէրն վագթինի պիւմէք
ինսանէ ֆայիտեսիղ օլմաղ իլէ , հէր նէ քի ֆայիտէր
իտի՛ անէրն պէյան եթտի քի մահչերտէ թէքտիր օլ
մայտէր : մատամ՝ քի ինսան եօլտիւկինտէ նէ ֆէյիլտէ
պուլունուր իսէ , մահչերտէ անէ կէօրէ մուգապէլէ
ալըր : Իմտի թէքտիր օլմագ իսթեմէզ իսէն՝ հայաթին
տէ տայիմա ֆագիլէթ իլէմէկէ զայրեթ էյլէ :

Յիսուս պու Չիքիր իւզրէ թէմնիլ տաթի սեօյլէյիւոյ՝
մէլէքիւթի ասիւմանի օն պիքիր գըզա թէչպիհ եւ
տէր , քի անէր ֆէնէրլէրնի եագուպ տամատա վէ
կէլնէ գարջը չըգողէր : լաքին անէրն պէչի ահմագ ,
վէ պէչի ալիմ՝ օլմաղ իլէ , ահմագլէր քէնտիլէր իլէ
զէյթ ալմայուպ՝ ալիմէր գապ իլէ զէյթ ալըրէր :
Տամատ կէճիկտիկինտէ ճիւմլէսի տէ ույգուլա վարս
տը իսէտէ , կէճէնին նըսֆինտէ իլթէ տամատ կէլիւ
եօր՝ գարջը չըգըն տէյու նիտա օլտուղի հալտէ , գալ
գուպ ֆէնէրլէրնի տիւղէրլէր : ահմագլէրն ֆէնէր
լէրն սեօմէկէ պաչայուպ՝ ալիմէրտէն եաղ իսթէտիք
լէրնտէ , պէլքի պիզէ՝ վէ սիզէ քիֆայէթ եթմէզ ,
կիտին թիւճալլէրտէն սաթըն ալըն տէյու ճէվապ
եթտիլէր : մէզպուրէլէր եաղ ալմաղէ կիտինճէ , տա
մատ կէլիւպ՝ վէ ամատն (պատրաստ) օլանլէր անըն
իլէ տիւկիւնէ կիրիւպ գափու գափանտը , սօնկրա ան
լէր տաթի կէլիւպ՝ ես սահիպ աջ պիզէ տէտիքլէրն
տէ , ճէվապ հտէր քի՛ պիւմէմ սիզի :

Պու թեմսիւ զայն թ տիգաթ պիրլէ միւլահազա էյլէ
 քի՝ ասիւմանի տիւկիւնիւն մէճտինտէն մահրում գաւ
 մայասըն : Պէլի մէղքիւր ահմագլէր պիքիւր իտիւր ,
 ֆէնէրլէրինի տախի եագուպ տամատա գարը չըգտը
 լէր : պոււնտան գաթի նազար՝ եաղլէրի նագսան պոււ
 լուպ՝ վէ սայրիլէրինտէն մաթլուպ հտէրէք պուլամա
 տըգլէրինտէ , տէրհալ կիտիւպ սաթըն ալմագ արզու
 սինտէ օլտուլէր : ֆիամմա վագթինտէ իղմազ հտէրէք
 թէտարիքսիզ պուլունմալէրի իլէ խարիճտէ գալտըլէր :
 ֆիլհագիգա էլինտէքի ֆուրսաղը գայպ հտէն՝ սօնկրա
 արասա տախի պուլամազ , իմտի հէր նէ մըգտար ֆա
 ղիլթիւ օլսան , տէմէ քի պու գատար քիֆայթէ Է
 տէր , իլա քի տայիմա ըուհանի թարիգլէրտէ ույա
 նըգ տուրուպ կիւն պէ կիւն զիյատէ ֆաղիլթէ իլէ
 մէկէ զայրէթ էյլէ , մատամ քի նէ գէման հօլէճէկի
 նի պիլմէզսին , պախուսուս՝ նիյազ էյլէ քի նէ վա
 գըթ ալլահա մագպուլ օլուր իսէն՝ օ վագըթ հօլէ
 սին : Մահէր կիւնիւ հուզուրի հագ տիվանընտէ նի
 ճէ պուլունմագ իսթէր իսէն՝ հայաթինտէ տայիմա
 հօլէ պուլուն քի նարի հպէտիյէ տիւլմէյէսին :
 Պու խուսուստէ յիսուս թէքար թէմսիւ սեօյլէր , քի
 պիր քիմէսնէ ուզագ մահալէ կիթտիկինտէ , խըզ
 մէթքեարլէրինի չաղըրուպ՝ քիմինէ պէշ , քիմինէ իքի ,
 վէ քիմինէ պիր քէսէ ոգէլէ վէրիր քի քեար հտէլէր :
 չօգ վագըթտէն սօնկրա կէլիւպ ոնլէրին հիսապընը
 ալտըգտէ , պէշ քէսէյի ուլան՝ պէշ տահա , իքի քէ
 սէյի ուլան՝ իքի տահա գազանըշ օլմազ իլէ , անէրի
 մէտհ հտիւպ քէստի մէճտինտէ շայիսթէ հտէր : Վէ օ
 քի պիր քէսէ ալմըշ իտի , ոգէլի զիյրի գէմինտէ
 սագլայուպ քեար էթմէտիկի իլէն , անի թէքտիր
 հտիւպ՝ զուլունմաթի խարիճէ իրսալ հտէր , քի ան
 տէ տիլէրինի կըճըրտատարագ աղայէ : (պու ֆի
 քիւր իւզըն մուգատտէմ տախի թէմսիւ սեօյլէմիշ իւ

տի . նիճէ . քի սեքսէն իքի սիւալտէ զիբը օլտու) :
 Վէ չիւնքի յիսուս եֆէնտիմիզ իքի կիւնտէն սօնկրա
 սիյասէթ պիրէ խաչա չըգուպ եօլէճէք խտի . օլմայա
 քի առաքեալներ օ վագըթ իթիգաթլէրինէ խէլալ
 վերէլէր տէյուլ մահչէր կիւնիւնտէ ազիմ մէճտ իլէ
 ճիւմէ մէլայիքլէր իլէ շէրիյաթէ կէլտիկինտէ . ճէմի
 միլլէթլէրի հուզուրինէ ճէմ ետէրէք . նիճէ . քի ջօպան
 գօյունկէրի քէջիլէրտէն այլըրըր , հա քէզա քէնտի
 տախի կիւնահ.քեարլէրին մապէյնիտէն սալիհլէրի այթ
 ռուպ սաղ դարափընտէ , վէ կիւնահ.քիարլէրի սօլ դա
 ռաֆընտէ տուրտուրաճաղինի պէյաւն էթտի :

Պախուսուս՝ օլ տէմ սաղ դարափընտէ օլանլէրէ տէյէ
 քի՝ կէլլն փետէրիմին մէպրուքլէրի (սըհնեալք) ին
 շայի ալէմտէ (՚ի սկզբանէ աշխարհի) սիպէ հազըր
 օլան մէլէքիւթի վիրասէթ (Ժառանգել) էտին :

Ջիրա աճ իտիմ՝ պանա եհմէք վէրտինիզ . սուսուզ
 խտիմ՝ իչիրտինիզ . զարիպ իտիմ՝ դապուլ էթտինիզ .
 իւրեան իտիմ՝ կիյտիրտինիզ . խասղէ իտիմ՝ կեօրտիւ
 նիւզ . մահփուս իտիմ՝ պանա կէլտինիզ : Վէ օալիհլէր
 անէ ճէվապ վէրիւպ , եւ՝ սահիպ՝ նէ վագըթ սէնի
 աճըգմըշ կեօրիւպ դաամ վէրտիք , եախօտ սուսուզ՝
 վէ իչիրտիք , նէ վագըթ զարիպ կեօրիւպ գապուշ
 էթտիք , եախօտ իւրեան՝ վէ կիյտիրտիք , նէ վագըթ
 խասղէ եախօտ մահպուստէ կեօրիւպ սանա կէլտիք տէ՝
 տիքլէրինտէ , անլէրէ տէյէ քի , չիւնքի պու քիւչիւք
 գարնտաղէրին պիրինէ էթտինիզ , պանա էթտինիզ .
 Յիսուս եֆէնտիմիզին մահչէր կիւնիւ սալիհլէրէ Թաւ
 Թիֆ իւղըր (քաղցրութեամբ) վերէճէկի ճէվապը
 իլիթտին , պուսուն զըտտը՝ կիւնահ.քեարլէրէ զաղէպ
 իւղըր սեյլէյէճէկինի տախի իչիրտիւպ խէվի էյլէ , զե
 ռա սօլ դարափընտէ օլանլէրէ տէյէճէք տիք . քի՝ կիտին
 պէնտէն մէլուկէր (անիթեալք) նարի եպէտիյէ (՚ի
 հուրն յաւիտեանկան) , օ . քի շէյթանէ վէ անըն մէ

լայիքներին հաղորդումը տրոհ : Զիրա աճ իտիմ՝ պաշտա եկմէք վերմէտինիդ . սուսուդ իտիմ՝ իջիւմէտինիդ . զարիւ պիտիմ՝ գապուլ եթմէտինիդ . իւրեան իտիմ՝ կիտիւրմէտինիդ . խասդէ վէ մահպուստէ իտիմ՝ պէնի կեօրմէտինիդ : Մէղպուրէր պու ճէվապէրի իշիթ . տիքլէրինտէ՝ քէնտիլէրին շաշըրարագ զայթ աճէլ ճէվապ վէրիւպ՝ եւ սահիւպ նէ վագըթ սէնի աճ՝ սուսուլ զարիւպ իւրեան . եախօտ խասդէ վէ մահպուստէ կեօրիւպ խղմէթ եթմէտիք տիտիքլէրինտէ , շիւնքի պու քիւլիւք գարնտաշլէրին պիւրինէ քի եթմէտինիդ , պանա եթմէտինիդ տէյիւպ՝ անլէրին եպէտիլ եպէտ իսքէնճէյէ : վէ սալիճլէրին եպէտ իլ եպէտ հայաթէ կիտէճէքլէրին սիճիլ եթաի՝ , քի սալիճլէր թէսէլա քէսպ ետիւրէք՝ թարիգի փաղիլէթտէ պիրան գուսուր եթմէյէլէր . վէ կիւնահքեարէր խէվի ետիւպ իսլահ օլալէր :

Ֆիլհագիգա պու տիւնեատէ սալիճ վէ շէրիւ պիւր ետրտէ սաքին . օլուպ՝ շէրիւլէրին ելինտէն սալիճլէր չօգազապ շէքէրէր իսէտէ , մահշէրտէ պիրի պիրինտէն քէրգ օլունարագ՝ սալիճլէրին շաղ ու մէսրուր իւզրէ , վէ շէրիւլէրին ետս ու մաթէմ իւզրէ օլաճագլէրի զայհիր օլտու : Ֆէհմէյլէ , օ՛ անէ տէկին յիսուս կեօնաշկեօն փաղիլէթ թարիգլէրի ճէմաթէ թալիմէտէր իտի , վէ լաքին պու տէփա քէնտի քէլամընր եալընրդ գարնտաշ մուհապպէթի վէ մէրհամէթ իւզէրինտէ գարար գըլթըրտը քի հէրքէս իպրէթ ալուպ պի շալրէ փագիլըրէ եարտըմ եթմէկ իլէ ինայէթէ սէզալէր օլա : Զիրա օ՛ միսիլիւ նաշար՝ զարուր՝ վէ փագիլ հալէ տիւշէնլէրէ տէստիկիր օլան . տէկիլ քի անլէրէ էյ .

ձ Յայնժամ նմանեցի աղբայուլթիւն երկնից առան կուտանայ . որոց առեալ զապտերս իւրեանց էլին ընդ առաջ փեսայի եւ հարսին , հինգն ՚ի նոցանէ յիմաք էին . եւ հինգն իմաստունք . Մար . 25 . մինչև 46 համար .

ինք էթմիշ օլուր , իլլա քի անլերի եարատանէ ։
Իմտի ախրէթտէ շազ օլմագ իսթեր իսէն՝ ֆագիրէ վէ
միւհթաճ օլանէ տէստիկիր օլուպ՝ գուտրէթինէ կեօ-
րէ եարտըմ վէ էլլեք էլլէ ։

Յիսուս պալատէ զիքր օլանլերի առաքեալներէ քի
պէյան էթտի , պատէհու տէր քի՝ պիլինսինիզ , զերա
իքի կիւնտէն սօնկրա պայրամ օլուպ՝ իպն ինսան գա-
մազլանուպ խաջա չըգաճագ տըր ։ Պու խուսուստե
մուգատտեմ չօգ տէֆա սեօյլէմիշ իտի , անճագ վագ-
թինի պէյան էթմիշ օլմայուպ , պու տէֆա վագթինի
տախի պէյան էթտի քի՝ ըիզասը իլէ խաջա չըգուպ էօ-
լէճէկի զահիրէ չըգա ։ Յիսուս քի պու քէլամը զէյ-
թուս տաղլնտէ սեօյլէր իտի , օ՝ վագըթ երուսաղէմ
տէ քահանայապետէր՝ դպիրլէր՝ վէ ճէմանէթին իլա-
թիեարլէրի կայիափա նամ քահանայապետին էվլնտէ
ճէմ օլուպ մութլագ անի էօլտիւրմէկէ մէշվէրէթ էթ-
տիլէր իսէտէ , աշիքեար ատեմ իրսալ էտիւպ դութմա,
ղէ ճէսարէթ էտէմէտիքլէրինտէն , ֆէնտ իլէ դութ-
մագ արզուսինտէ օլտուլէր , մատամ քի գաջ տէֆա
դութուպ թաշլամագ իսթէտիքլէրինտէ , գատըր օլա-
մատըլէր , պուստան գաթի նսզար , ճէմանէթ իսթի
լալէ վարմասըն տէյու տէրլէր քի պու պայրամտէ օլ-
մասըն¹ , զիրա ջիւնքի պայրամ սէպէպլինէ էդրաֆ մէմ
լէքէթլէրտէն երուսաղէմէ դայէթ չօգ ճէմանէթ կէլ-
միշ իտի , անլերտէն խէվի էթմէկ իլէ պայրամտէ օլ-
մասըն տէտիլէր իսէտէ , յուգա քէնտի ֆէսատ զիւյ-
իւմիւ իւզրի մինասիպէթլիւ վագըթ պու տըր տէլիւպ
գամազլատըլնտէ , տէրհալ մէրամլէրինի իճրա էթ-
մէք արզուսինտէ օլտուլէր ։

¹ Եւ եղև իբրև կատարեաց յմ զնմ դբանս զայսոսիկ՝ ասէ ցա-
շակերտան իւր • գիտէք , զի յետ երկուց աւուրց զատիկ լի-
նի • և որդի մարդոյ մատնի ՚ի խաչ ելանել • Մոք • 26 •
մինչև 5 համար • = Մոք • 14 • = Ղուկ • 22 •

Պէլն մեղաւորներն Յիբրի հեր վեճհ ին յիսուսա մա
լիւմիտի : վե լաքին քէնտի ազիւմ մերհամէթինէ մէպ
նի՝ ինսանը կիւնաստէն խելաս էթմէք իշիւն պիլ ըրզա
խաջա չըգուպ էօլէճէք օլմաղ ին՝ տահա գէյթուս տա
զընտէ իքէն , հինգշաբթի կիւնիւ պետրոսու վե յօ
հաննէսի երուսաղէմէ իրսալ էտէր քի՝ վարուպ նօմօս
միւճիւպինճէ պայրամտէ եէյէճէք գուզույու՝ վե տա
հա սայրի իգթիգա էտէնէրի հազըր էտէլէր :
Վե անէր՝ նէրէտէ միւրատ էտէրսին տէյու սիւալ էթ
տիքլէրինտէ , տէր քի՝ կիտին շէհիբէ , վե իշէրի կիր
տիկինիգտէ՝ սու տէսթիսի ումուզունտէ պիր ատէմ
բասթ կէլիր սիզէ , անն արտըսըրա կիտիւպ՝ հանկը
էվէ կիրիր իսէ , էվ սահիպինէ սեօյլէյին քի , վարդա
պետ տէր քի վազ թիւմ հագըն տըր , նէրէտէ տիր մէ
քեանըմ , քի անտէ շակիրտլէրիւմ ինէ գուզույու եէյէ
ճէկիւմ : (Պու ատէմին քիւմ օլտուղի հագըր տէկիլ իւ
սէտէ , յօհան ժորժորէյի տէր քի յովսէփ արեմաթա
յի իտի) վե օ կէօստէրիր սիզէ տանանըլ պիր պիւյ
իւք Փօլգանի տիւֆանխանէ (վերնատուն) , անտէ հա
զըր էտին : Վե անէր կիթտիքլէրինտէ՝ պէյան օլտուղի
իւզրէ պուլուպ հազըր էտէրլէր , ագշամ օլտուգտէ՝
օն իքի առաքեալ ինէ յիսուս կէլիւպ՝ գուզույու նէ
տիքլէրինտէ , էսքի հօմօս թէքիլ ոլուպ եէնի նօմօսու
սապիթ էտէճէք վագըթ կէլիլ օլմաղ ինէ տէր քի՝
զայիթ արզու էտէր իտիւմ սիյասէթ շէքմէլտէն էվ
վէլ պու գուզույու սիզին ինէ եէմէկէ՝ , զերա (իւ
շիւնճիւ տէհրին էլլի իւջ սիւալինտէ զիքր օլտուղի

1 Եկն օր բաղարշակերացն , յորում օրէն էր զենուլ զպասեքն ,
և առաքեաց զպետրոս , և զյօհաննէս՝ և ասէ . երթայք ,
պատրաստեցէք մեզ զպասեքն՝ զի կերիցուք : և նոքա տանն ,
մէր կամիս՝ զի պատրաստեցուք , և ասէ ցնոսա . ահա իբրեւ
մտանկեք ՚ի քաղաքն , որատահեսցի ձեզ այր մի . Ղըւ . 22 .
7 . մինչև 15 հմի : = Մար . 26 . 17 : = Մար . 14 . 12 :

մէնջող իւզրէ) , Ե՛ գուզու յիսուսա Էօրնէկ իտի ¹ :
 Պատէհու փէշտիմալ գուշանուպ՝ վէ պիւ նէֆս լէկէ,
 նէ սու գօյարագ աւաքեալէրին այագլէրինի եայգայ,
 ուպ գուշանորդի փէշտիմալ իլէ սիւէր ² : Օ՛ արալըգ
 աւաքեալէրին մապէնինտէ միւնաղաթ գուհուր է,
 տէր՝ քի անլէրտէն հոնկըսը պիւյիւք սայլաճագ տըր .
 մոտամ քի հէր վէճհ իլէ տահա քէմալէթ քէսպ էթ,
 միշ տէկիլ իտիլէր : Մէզպուրլէրին Ֆիքրի յիսուսա մա-
 լլամ օլմաղ լիէ նասիյէթ վէրիւր քի սիզոտ պիւյիւք օ-
 լան՝ բիւշիւք վէ խըզմէթաի կիպի օլտուն ³ : պու խու-
 սուստէ մուգատտէմ տաթի անլէրէ սեյլէմիշ իտի : նէ-
 ճէ քի եհթմիշ տեօրթ սիւալտէ զէքը օլտու :

Սիւալ 89 :

Տօ նիլին աւաքեալէրին այագլէրինի եայգատը :

Ծ. Քէնտի աղիմ մուհապպէթի տլէմէ պէյան օլ-
 սուն տէյու : Զիրա օ՛ տէրէճէ սէվտի ինսանը , թա-
 քի անքն խէլասը իջիւն թէն ալուպ ինսան օլտու : Իւշ
 օհնէ տեօրթ այ մըգտարի չօգ միւճիւզաթ էտէրիք՝
 ճէմաէթէ կեօնալէօն ֆաղիլէթ թարիգլէրի թալիմ
 էթտիքտէն մատէ , շակիրտլէրինին այագլէրինի տաթի
 եայգար՝ քի անլէրէ վէ ճիւմլէ ինսանլէրէ թէվաղիլիք
 հօկրէտէ : օ՛ էճիլտէն պույուբտու քի պէն իիճէ էթա

¹ Էլից զօրէնոն մոպէսի՝ դոր խօսեցաւն 'ի սինայի . եկէք զԷ
 դաւն օրինալին և զբաղարջն ընդ Էզեգին . զհինն 'ի նորս
 փոխելով՝ զստուելին 'ի լոյս ճշմարտելով . փոխան գառին ինքն
 գորով՝ գառն նայ նաւիրելով . Ը. Կ. . Ծ .

² Ապա առեալ զըւր՝ Էտրի 'ի կոնք . և սկսուա լուսնալ զտառ
 աշակերտացն . և սրբէք ղէնջտիւաւն՝ զոր սփածեալն էք .
 Թ. Կ. . 13 . 5 .

³ Էւ եղև հակառակու թիւն 'ի մէջ նոցա , թէ ով 'ի նոցանք
 համարեցի մեծ . Ղ. Կ. . 22 . 24 .

տիմ իսէ սիզէ, սիզ տախի պիրի պիրինդէ հօյլէ եթ,
մէկէ պօրճուսունուզ¹: Յիսուս՝ քէնտինին թէ վազիւ
գալպ վէ մահճուպ օլտուղին մուգատոնմ լիսանէն
պէյան եթմիշ իտի (նիճէ քի ալթմըշ սէքիզ սիւաւ
տէ զիքը օլտու): պու տէֆա անի ամէլ ին տախի սա
պիթ եթտի: Պու խուսուստէ զայեթ տիգաթ պիրէ
միււհազա էյլէ, զիրա՝ թէ վազիլէք ճիւմէ ֆազիլէթ,
լէրին թէմէլի օլմաղ ին, թէ վազիւ գալպ օլմայան՝
հէր նէ մըդտար չօգ խայըրը ամէլ եթմիշ օլսա՝ ֆա
զիլէթլիւ սայըլմազ, քիպիրլիլ ին մէլայիքէր ասիւ,
մանտէն իխրաճ՝ օլտուլէր: թէ վազիլիլ ին ինսանէր
ասիւմանէ վասըլ օլուրէր: Պախուսուս՝ օ վագըթ
սուրք պատարագըն խորհուրդունու սապիթ հտէճէք
օլմաղ ին՝ ճիւմէ հաւատացեալէր անըն իզզէթինի
սագլայալէր տէյու՝ եվլէլա առաքեալլէրին այագլէ-
րին եայգատը, քի կիւնահ լէքէլէրինտէն փագլէ-
նիւպ՝ լայըգ օլտուլէր օ բուհանի հայաթ վէրիճի դա
ամա: իմտի թեօպէ իսթիզֆար իւզրէ խոստովանա
հայըն հուզուրինտէ զայեթ տաղի տէրուն պիրէ
կեօշ եաշը տեօքէրէք կիւնահ չիրքին գալպինտէն
իխրաճ եթմէյէն անէ եագլաշըր իսէ, մատնիլ յու-
դայէ մանէնտ օլուր:

Պալատէ զիքը օլտուղի մէնվալ իւզրէ՝ հաքի նօմօստա
տէրճ՝ օլանը քի թէքմիլ եթտի, պատէհու էլինէ էք,
մէք վէ շէրապ ալուպ՝ օ էքմէկի վէ շէրապը օրհնել
հտէրէք՝ սուրք պատարագըն խորհուրդունու սապիթ
հտէր, վէ տախի թէնպիհ հտէր քի՝ քէնտի իսմինէ
տայիմա անի իճրա հտէլէր:

Վէ չիւնքի նօմս միւճիւպինճէ խամուրսուզ պայըա,

և իսկ արդ եթէ ես լուացի զոտս ձեր, նրա և վարդապետս,
և դուք գարտիք զմիմեանց զոտս լուանալ, զի օրինակ մի է,
սուս ես ձեզ, զի որպէս ես ձեզ արարի, և դուք առնի,
շիք. Յօհ. 13. 14.

մընտէ գուզուցու քէպապ հտիւպ եհտիքտէն սօնկրա , պաշգա դաամ տախի եհր իտիլէր , քէզա յիսուս՝ առաքեալէր իլէ թէքրար դաամա օթուրտուղինտէ տէր քի , սիզտէն պիրի պէնի գամաղւայաճագ տըր , մէզօ պուրլէր պու ճէվապը իշիթտիքլէրինտէ (յուգատէն մատէ) ճիւմէսի աղիմ գասալէթ իւզրէ օլուր : Պէլի՝ քէնտիլէրինի պու միսիլիւ քեօթիւ Ֆէյիլտէ օլմատըզլէրինի պիլի իտիլէր , Ֆիամմա յիսուսուն տախի թհհի քէլամ սեօյէմէզ օլտուղի մալիւմ օլմաղ իւլէ՝ հեր պիրի քէնտի հագգընտէ շիւփհէյէ վարուպ՝ աճապ պէն միլիմ տէյու սիւալ էթտիքլէրինտէ , տէր քի՝ պէնիմ իլէ քիմ քի սահինէ (սկաւառակ) ելուզաթտը իսէ օ տըր : Ֆիլհագիգա օ վագըթ յիսուս իլէ պերապէր յուգա սահինէ ելուզաթմըշ իտի , զիւրա անի գամաղւամագ արզուսինտէ օլմաղ իլէ՝ իզզէթիլինի սագլամայուպ՝ ագըրան միսալի անըն իլէ սահինէ ելուզատըր : Ճոն բարսեղ տէր քի սօֆրատա իքի սաչին օլուպ՝ առաքեալէրին ալթըսը յիսուս իլէ պիրինստէն , վէ ալթըսը օ պիրինտէն եհր իտիլէր , զերա յիսուս նիճէ քի էվիլէա յուգանըն այաղընը եայգատը , քէզա անի քէնտի սահինինտէն դաամ եհմէկէ իլհագ էթտի քի իսլահ օլա , լուքին մէզպուր էյլէք պիլմէզ օլտուղինէ պինսյէն պիր կեօնէ իսլահ օլմազ : Պէլի՝ ազիզ քիթապտէ տէրճ օլտուղի մէնվալ իւզրէ յիսուս խաչա չըգուպ հօլէճէք իտի , վէ քիմին եհտի իլէ գամաղւանաճագ իսէ՝ անըն տախի շէտիտ զազէպ իւզրէ թէքտիր օլաճաղի մուհագգագ օլմաղ իլէ՝ էյի իտի օ ատէմէ քի թօղմուշ օլմասա իտի տէյու անի վայ վէրի : Պու ճէվապ իլէ յուգայը թեօպէյէ տախվէթ էթմէք միւրատ էյլէտի քի՝ պարէ զազէպտէն իսէվի հտիւպ իսլահ օլա , լուքին մէզպուր քեօթիւ Ֆէյիլտէն էպէտի կէրի տուրմատը : Առաքեալէր պու ճէվապըն քիմին հագգընտէ օլտուղինի ֆերդէ հտի

մէջէն . զերա յիսուս ինչ պերապէք յուզանքն սահիս
նէ եւ ուզաթաղինէ տիգաթ եթմիշ տէկիլ խիլիւր .
օ եճիլտէն պերի պերինէ պագաթագ միւլահազա իւզ
րէ իքէն . յոհաննէս քի յիսուսուն եանքնտէ օթուր
մուշիտի . պետրոս անէ իշարէթ հտէր քի՝ գամազըն
քիմ՝ օլտուղինի սիւալ հտէ . օ տաթի յիսուսուն պոյ
նունէ սարըլուպ սիւալ հթտիկինտէ . ճէվապ հտէր
քի՝ լոգմայը քիմէ ըստտուպ վէրիւր իսէմ . օ տըր .
ըաքին գուլաղինէ եալաշ սեյլէմէկ ինչ՝ յոհաննէստէն
ղայրի քիմնէ տույամազ . վէ լոգմայը ըստտուպ յու
գայա վէրտիքտէն մատէ . տէր քի՝ նէ հտէճէք իսէն .
թէզ էյլէ . Պու ճէվապը տաթի նէ ֆիքիւր իւզրէ սեյ
լէտիկինի աուաքեալէր ֆերդ հտէմէտիքլիւրինտէն՝ պա
զըլէրի զոմն հտէր քի՝ պայրամտէ իգթիղա հտէնի
ալմագ . եաթստ ֆըգարէյէ սատագա վէրմէք իշու
սեյլէտի . զերա սատագա ստնտըղինի յուզա թաշըր
իտի . Յուզա պու ճէվապը իշիթտիքտէ մասլահաթըն
յիսուսա մալիւմ օլտուղինի պիւտի իսէտէ . եէնէ թեօ
պէյէ կէլմէյիւպ՝ պախուշուս տահա զիյատէ ֆինայէ
գատէմ պասուպ տէր քի՝ վաճղապետ մէկէր պէն
միյիւմ . վէ յիսուս՝ սէն սեյլէտին տէտիկինտէ . տէր
հալ գալգուպ կէճէ վագթի չըգաթ տիշարը քի վա
րուպ քէնտի վարդապետինի գամազըլայա . օլ տէմ
շէյթան տաթի կիրէր անէ . պէլի՝ մուգատտէմ կիր
միշ թտի (նիճէ քի սէքսէն իւշ սիւալտէ զիքր օլտու) .
պու տէֆա լոգմայը ալտըղինտէ . հէր վէճճ ինչ գապզ
եթտի գալպինի . ֆիլհագիդա զատտար յուզա՝ պի
հուգուգ վէ դամաի օլտուղինէ պինային յիսուսու
գամազըլատը . ֆիումմա պու պոպտէ տաթի՝ պէնիւմ
իւն էքմէք եէյէն պոմա հիլլէ եթտի տէյու՝ յիսու
սուն հագգըտէ ազիզ քիթապտէ դաւիթ փէյղամպէ
րին եէտի ինչ տէր՝ օլտն թէքմիլ օլտու ¹ .

1 Որ ուտէր ընդիս հաց . արար ինչ խարէուի . Սուր. 40 . 10 .

ԳԵՏՈՒՆԵՐԷ զՈՒՐՈՒՄԵՆ յԻՍՈՒՍ ԵՓԵՍՈՒՍԻՈՒՆԻ ԽՆԱՅԵԹԻՍ
ՆԻ . զԻՐԱ յՈՒՂԱՆՔԸՆ ՆԵ՛ ԳԻՔԻՐՈՒՄԵՆ ՕՂՈՒՂԻ ՔԵՆՈՒՆԵՆ ՄԱ
ԼԻՄԻՔԵՆ , ԻՍԼԱՏԻ ՆԵ՛ ԳՍ ՕՂՈՒՍ ՄԵՅՈՒՍ ԽՆԻ ԵՈՒՆՔՆՈՒՄԵՆ
ԻՒՐԱՃ ԵԹՄԵՒԻ . ՄԱՃԱԳ ՄԵՂԱՅՈՒՐ ԵՆԵՆ ԲԵԹԻՒԼԻՍ
ԿԻՆՈՒՄ ԵՄԱԿԻԹ ԳԱՅԱՐԱԳ , յՈՒՍ ԽՆԱՅԵԹԻ ԹԱՆՂԱՄԱՂ
ՕՂՈՒՍ ԲԵՆՈՒԹԻՆԵ՛ ԳԱՄԻՍ ՕՂՈՒՍ :

ՅՈՒՂԱ ՎԵՐՆԱՄՈՒՆՈՒՄԵՆ ԿԻԹՈՒԿԻՆՈՒՄԵ՛ , յԻՍՈՒՍ ԹԵՔՐԱՐ
ԿԵՅԱՆ ԵՄԵՐ ՄՈՒՐԵՆԱՂԵՐԵ՛ ԲԵՆՈՒՆԻՆ ՍԻՅԱՆԵԹ ԿԻՐԵ
ԽԱՅԱ ՃՐԳՈՒՍ ԵՕԼԵՃԵԿԻՆԻ . ՎԵ՛ ՄԱՅԵՐԻՆ ԻԹԻԳԱԹՃՆԵ
ԽԵՂԱՂ ԿԵՂՄԵԿ ԻԼԵ՛ ՏԵՐ ԿԻՐԻ ԿԻՐ ՂԱՐԱՓԵ ՄԱՂԵՐՈՒՍ
ԲԵՆՈՒՆԻ ԵՄԱՂՈՂ յՈՐՈԳԱՃԱԳԵՐԻՆԻ . ԼԱՔԻՆ ԳԱԹԻ
ՈՒՄՈՒՍ ՕՂՄԱՅՆԵՐ ՄԵՅՈՒՍ՝ ԳՂՄԱՄԵ՛ ԱՂԱՃԱՂԻՆԻ , ՎԵ՛
ՄԱՅԵՐՈՒՄԵՆ ԵՎԵԼ ԳԱՂԻԼԱՅԱ ԿԻՆԵՃԵԿԻՆԻ ՄԱՂԻ ՂԱ
ՏԵՐ ԵԹՈՒԻ . ՕԼ ՄԵՄ ԿԵՄՈՐՈՍ ԲԵՆՈՒՆԵ՛ ԿԻՆՎԵՆԻՍ՝
ՃԻՄԼԵՍԻ ԻՒԹԻՐԱՅԵ՛ ՎԱՐՍԱ . ԿԵՆ ՎԱՐՄԱՄ՝ ՄԵՄԻԿԻՆ
ՄԵ՛ , ՃԵՎԱՍ ԵՄԵՐ ՔԻ՛ յՈՒՍ ԿԵՃԵ՛ ԽՐՈՂ ԵԹԻՒՍ
ՃԵՅԵ՛ ՄԵԿԻՆ , ՍԵՆ ԻՍԼ ՄԵ՛ ԳԱ ԽՆՔԵԱՐ ԵՄԵՃԵՐՍԻՆ ԱԵ՛
ՆԻ , ԼԱՔԻՆ ՄԵՂԱՅՈՒՐ ՄԱՏՅԱ ՂԻՅԱՄԵ՛ ՃԵՄԱՐԵԹ ԿԻՐ
ԼԵ՛ ԻԱՂՄԱՄ ԵՄԻՍՍ ՄԵՐ ՔԻ՛ ՄԵՆԻՆ ԻԼԵ՛ ԵՕՂԵՔ ՄԱՂԻ
ԻԳԹԻՂԱ ԵԹՍԵ՛ , ԽՆՔԵԱՐ ԵԹՄԵՄ՝ ՍԵՆԻ . ԲԵՂԱ
ՃԻՄԼԵՍԻՄԵ՛ ԿԵՅՂԵ՛ ՍԵՅՂԵՐԵՐ ԻՄԻ :

ՅԻՍՈՒՍ ԵՓԵՍՈՒՍԻՈՒՆԻ՝ Օ՛ ՄԱՅԵ՛ ՄԵԿԻՆ ՄՈՒՐԵՆԱՂԵՐԵ՛
ՃՈԳ ՄԻՐՈՂԻՍ ՆԱՍԻՅՏԵԹ ՎԵ՛ ԹԵՆԱՅԻՏ ԵԹՈՒԿԻ՛ ԱՂԻ
ՔԵԱՐ ԻՍԵՄԵ՛ , յՈՒՍ ՄԵ՛ ԳԱ ԳԱՐՆՄԱՂ ՄՈՒՍԱԿԱԵԹԻ
ԽՈՒՍՈՒՍԻՄԵ՛ ԹԵՔՐԱՐ ՃԵՄԻՄ ԹԵՆԱՅԻՏ ԵՄԻՍՍ ՄԵՐ
ՔԻ՛ ԿԵՆ ՆԻՃԵ՛ ՔԻ՛ ՍԻՂԻ ՍԵՎՈՒՄ՝ , ՍԻՂ ՄԱՂԻ ԿԻՐԻԿԻ՛
ՐԻՆԻՂԻ ԵՅՂԵ՛ ՍԵՎԻՆ ՔԻ՛ ԿԱՆԱ ՉԱԿԻՐՈՍ ՕՂՈՒՂԻՆԻՂԻ
ՃԻՄԼԵՍԻ ԹԱՆՂԱՐՆԻ , ՎԵ՛ ՄԱՂԻ ԲԵՆՈՒՍ ՈՒՂՈՒՍ ՄԻՆ
ԵՄԵ՛ ՃՈԳ ՍԵՂՄԵԹՁ ԵՄԻՍՍ՝ ԿԱՄԵՏՈՒՍ ՄԱՂԻՄԱՆՈՒՄԵ՛
ԿԻ՛ ՆԻՏԱՅԵԹ ՂԱՂ ՕՂԱՃԱԳԵՐԻՆԻ , ՎԵ՛ ԵԱՐՈՒՄՆԵ՛ ԿԻ՛
ՔԱՆ ՆՈԳՍԱՆ ԵԹՄԵՅԻՍ՝ ՄԱՅԵՐԻ ՏԵՓՂ ԵՄԵՃԵԿԻՆԻ ,
ՎԵ՛ ԲԵՆՈՒՍ ԻՄԻՆԵ՛ ՏԵՐ ՆԵ՛ ՔԻ՛ ՄԻՆԵԿ ԵՄԵՐԵՐ ԻՍԵ՛ .
ՃԻՄԼԵՍԻՆԻՆ ԻՃՂԱ ՕՂԱՃԱՂԻՆԻ ԿԵՅԱՆ ԵՄԻՍՍ՝ ՎԵՄԵՐ

ուլաճա տախի նիյազ էտեր քի՝ անէրի վէ ճիւմէ
 ճաւատացեալէրի ճըֆզ էտիւպ՝ ըուհ իլ գուտսու
 իրսալ էտէ • վէ օ կելիւպ՝ քէնտի նէ քի սեօյէտի ի,
 սէ՝ ֆիքիւրէրինէ պըրագարագ էօկրէտէ ճիւմէսինի •
 Պուհտան գաթի նազար՝ քէնտի նէրէտէ իսէ • անէր
 տախի անտէ օլա • վէ տաճա չօգ տիւրլիւ կեօնալեօն
 մէվատլեր ճագգընտէ՝ օլմաղտան էվլէլ պէյան էտեր
 քի • իճրա օլտուգլէրինտէ՝ ֆէճմ էտիւպ իթիգաթ է,
 տէլեր • նիճէ քի էազար (3օ4 • 13 • 14 • 15 • 16 • 17) •
 Ճիսուս վէրնատուտէ պու միսլիւլէ քէլամէրի սեօյ
 լէյերէք՝ առաքեալէրին գալպինի հեր վէճճ ին միւս
 թէրիճ էթալիքտէն սօնկրա • անէր ին կիտէր զէլթուէն
 տաղինէ • վէ անտէն կեգըոն տէրէսինին գարըը դարա
 ֆընտէ գէթսեմանի տէնիլէն գարիլէյէ կէլտիքտէ •
 պիր պահլէյէ կիրիւպ առաքեալէրէ տէր քի՝ սիզ
 պուրատա օթուրուն • թա՛քի պէն տուայէ տուրայըմ •
 Վէ քէնտի ին պետրոսու՝ յակօրոսու վէ յօհաննէսի
 պէրապէր ալուպ՝ հիւզն պիրլէ գասալէթ իւզրէ օլա
 րագ տէր քի՝ պէնիմ ին ույանըգ տուրուն պուրատէ •
 Վէ անէրտէն այրըլուպ պիր դաշ աթըմը գատար ին
 ըի կիթտիկինտէ • եիւզ իւթիւ եէրէ գափանարագ
 փէտէրուլաճա նիյազ էտեր քի՝ էկէր գապիլ իսէ •
 օ սաաթ կէջսին • վէ գալգուպ կելիր առաքեալէրին
 եանընէ • լաքին պու խուսուստէ՝ ղայէթ գասալէթ
 իւզրէ օլտուգլէրի իլին աղըրլաշարագ ույգ ույա տալ
 մըշ օլմալէրի ին՝ ույանտըրուպ պետրոսա տէր քի •
 պիր սաաթ ույանըգ տուրումատընը պէնիմ ին • ույա
 նըգ տուրուն • վէ տուա էտին քի թէճրիւպէյէ (փոք
 ճութիւն) տիւշմէյէսինիզ • ըուհիմ գայիլ տիր • էմմա
 ճիսմիմ զայիթ • Օլ տէմասիւմանտէն մէլայիք կէօրիւ
 նիւպ գուվլէթէնտիրիւր անի • լաքին ղայէթ զիճրէթ
 (տագնապ) վէ թէֆէքքիւր իւզրէ տուայէ տուր
 տուղինէ պինայէն՝ անտէն թէր (քըտունք) գան կիւ

պի քանորէ գաթորէ (որուն որուն) աղուայ զեմինե տեօքիւղիւր խոի : Յիսուս իւշ տէֆա պու գարդ տու , այն տուրտու իսեւտէ , իճրայի մապահաթը ետնէ զի , տէրուլահնն ընկինէ իհալէ հտէր քի նիճէ միւրատ էտէր իսէ , հօլէ օլտուն :

Գիւհագիգա յիսուս՝ քենտինին սիյասեթ պիթիէ խաշո չըգուայ եօլէճէկինի՝ մուգատտեմէրտէ չօդ տէֆա սեղլէտիքտեն մատէ , անին իճրասը իշիւն պիւ ըիլա օլ մահալէ մալսուս կեղմիլ խոի : Գիսամա թեքքիլ ին ասն օլտուղի ճիւղիլէ զահիթ օլտուն տէյուլ պու ժիւ սիլիւ հարաքիթ իւզրէ տուայէ տուրտու , մատտմ՝ քի դապիսթտեն տիթ ինսանէ հղիլեթտեն վէ եղիւմ տէն խեզի եթմէք : Ահ թեքքաթ առաքեալիւրին հաւ նընէ կեղիւպ անլէրի ուղղուտա պուլտուղինտէ , տէք քի պոււտան պեղլէ՝ ուղույուն վէ բահաթէ հտին , զիլ լա իշթէ վագքթ կեղտի քի իպն ինսան կիւնահլեաթ քերին եթնտէն գամաղաւա , գալգըն կիտէիմ պուքաւ տան , զիլա պիթի գամաղալայան իշթէ եաղալալ :

Յիսուս պու ճեվալ իւզրէ իքեն՝ քահանայտպետէմ ըին՝ փարիսեցիւրին՝ զպիթիւրին իիւթիւրեթիւրին իսիւտ , նոամէրի վէ դապիթ գարափընտէն ասքէթ ինէ պին Կալալ քիւլիլէթիւ ճեմիլէթ օլուպ գամաղ յուգաւ անլէրէ գըլաղուղ օլարալ , գըլը՝ սօիա՝ մաշալ , վէ փենէր ինէ կեղրիւթ մէգքիւր պահշէյէ , զիլա ինս անս չօդ տէֆա առաքեալէր ինէ անտէ ճեմ օլտուո զիտտէն յուգա պիլիթ խոի օ մահալի : Ահ լաքին զաւ պիթ գարափընտէն կեղլէն բոմա ասքէրի յիսուսու թաւ նըմաղ օլմաղ ինէ , յուգա անլէրէ նիշան վեթմիլ խոի քի՝ քիսի պուս հտէր իսէ , անի գուլթուղ թեթիթ թւզրէ կեթօթիւրեթիւր : օ եճիլտէն յիսուսուն եանընէ հաղալալալ՝ բարբի բարբի սաղ օլ տէյէթէթ որուս է տէր անի : Յեհմ էյլէ յիսուս էճենտիմիգին օապլոնն : յուգա շէտիտ զաղէպէ միւսթահաթ իքեն , աղըր ճէ

վաղ տախի եթմէզ անէ . պաթուսուս քի թեպէյն
 կէտին տէյու . անի ըէֆիգ իսմի իլէ անուպ տէր քի ,
 յուզա՝ պուս էտէրէք գամաղլարսն իպն ինսանը .
 Առաքեալներ՝ օլ ճեմիյէթի կեօրտիւքլէրինտէ , գըլըճ
 իլէ վուրալըմ մը անլերի տէյու յիսուսա սիւալ էթտի
 լեր իսէտէ . պիտրոս պիր կեսնէ թահամիւլ էտէմէզ .
 եանքտէ տախի գըլըճ օլմաղ իլէ , օ կիւռիւթիւ ա
 ըասընտէ հեման գըլըճը շէքիւպ՝ քահանայապետին
 իրզմէթքեսորը մաղքոս նամ քիմէսնէյէ վուրտուղին
 տէ , սաղ գուրաղինի քեսիւպ ալըրաղ . վէ յիսուս տէր
 հալ մէզպուրուն գուրաղընը եերինէ գոյուպ՝ անի էյի
 էթտիքտէն մատէ , առաքեալներ տախի թագիր է
 տէր քի ինճիթմէյէլէր . վէ քէնտի օ ղառաար ճե
 միյէթէ պի խէվէ գարըը չըգուպ՝ քիմի իսթերսինիզ
 տէյու սիւալ էտէր . անլեր տախի նազարէթլի յիսու
 սու իսթէրիզ տէտիքլէրինտէ , ճէվապ էտէր քի պէն
 իմ , Պու քէլամ յիսուսուն լիսանքտէն չըգտըղի հալ
 տէ , ճիւմլէսի յուզա տախի անլեր իլէ՝ հեման կերի
 կերի վարուպ զէմինէ ջարփըրտլէր . վէ թէքրար սիւ
 ալ էտէր քի՝ քիմի իսթերսինիզ . վէ անլեր քէլ էվէ
 վէլ նազարէթլի յիսուսու տէ յինճէ , ճէվապ էտէր
 քի , սիլէ տէտիմ քի պէն իմ , էկէր պէնի իսթէր լէ
 սէնիզ , անլերի (եանի առաքեալների) պըրագըն կլթ
 սինլեր . զիրա անլերի տախի դութմաք իսթէր իտիլեր .
 Վագասա՝ օ անն տէկին յիսուս չըգ տէֆա կեանակեմ
 միւճիւզաթ էթմէկ իլէ՝ քէնտի գուտրէթի աղիմէլէ
 ըինի անլերէ զահիր էթմիշ իտի . պու տէֆա թէքրար
 պէյան էթտի քի՝ ֆէհմ էտիւպ իսլահ օչալեր ,
 Պուստան գաթի նազար ճեմիյէթ իլէ պերապէր կէլն
 քահանայապետլէրն՝ տաճարըն պիւյիւքլէրինէ՝ վէ իլէ
 թինարլէրէ տէր քի՝ կնյուս հարամի իւզերինէ հիւճմ
 էտէր կիպի գըլըճ վէ սոփա իլէ չըգտընըզ . տաճարտա
 տայիմն սիլլի իլէ պերապէր իտիմ , էլ ուղաթմապ

Եւ զպատմեալ : Եմմա՝ պու առը սիզնն տաւաթնու զի
հիւքմիւ զաւուամաթ : Յիսուս պու ճեվապ ին զաւ
հիւ Եթաթի քեհտինին պիւ ըիզա անէր Թեպիւմ՝ օւ
տու զինի : քի փէյլամպերէրին քիթապլէրի Թեքմիւ
օլուն : Ֆիպմմա մէզպուրէր պիր կեօնէ իւքեաթ գաւ
պու Էթմէյերէք՝ դութուպ պաղաւորէր անի : օլ տեմ
առաքեալերին ճիւմէսի Ֆիրաթ Կտերլէր : Պէլի մէզ
պիւրէր ինչիլէրինտէն նաշի գաշտուրէր : լպքին պու
պապտէ տաթի՝ չօպանը վուրալըմ : վէ գօյուհէր տաւ
զըլընէր տէյու յիսուսուն վէ առաքեալէրին հագ
գընտէ զաւարիա փէյլամպերին եէտի ին աշիզ քի
Թապտէ տէրձ՝ օլան սիճիլ Թեքմիւ օլտու : Եւ իճէ քի
պալաւտէ զիւր օլտուղի մէնվալ իւզրէ՝ պու խաւսուտէ
յիսուս սեօյէմիւ իտի անէրէն :

Վէ յիսուսու քի դութուպ կեթիւրիւրէր իտի : Եւ
վազըթ պիր տէլիգտնը քիմէսնէ չըպազ Թեհինի
իւզերինն պիր պէզ պիւրիւնիւպ՝ անըն արտըսըրա կի
տէր իքէն : ապէր անի յիսուսուն չըբագլէրինտէն
զանն Կտիւպ՝ դութմալը օլտուգլէրինտէ՝ հէման պէզի
պըրագուպ չըպազ գաշար : Պուհուն հագգընտէ տէ
նիլի քի պահջէ սահիպի եախտ անըն օլու իտի :
զերա պահջէտէ եաթաղի եէրտէ ափանսըզ չամա
Թա վէ կիւրիւթիւ սէտապըն քի իլիթտի : պու նէ
Էլլաթ Թա իտի տէյու ազնամագ արզուսի ին եսվապը
նէ կիլմէտէն աճէլէ գալգուպ՝ վէ պէզի պիւրիւ
նիւպ յիսուսուն արտըսըրա կիտէր իտի :

Մէշքիւր պի հուգուգ վէ Էլլէք պիւմէզ ճեմաէթ
քի՝ հասեա իւզրէ օլմալէրի ին յիսուսա խաւսիմ ի

Ա Եւ փիլիպոս ուտէի նոյա՝ տսէ . առն տսեմ ձեզ . ըի Պ
տէ Պ ձեռն մատենից է վիս . Ե տրամէցան յոյժ . սիսան ա
տիլ յիս իւրաքանչիւրը Պ նոյանէ՝ միթէ Էն իյնմ տէր .
Մար . 26 . 21 . փիլիպ 56 համար . — Մար . 24 . 20 .
— Ղար . 22 . 27 . — Յիւ . 23 . 10 .

տիճիք . Յուրսագ պուլուպ՝ անի պանդխտադրէքնտէ .
 զայնիմ մէսրուրիյէթ պիւրէ ալուպ կեօթիւրիւրէրն և
 բուսաղէմտէ աննա քահանայապետէ , օ քի կայիւս
 փա քահանայապետին գայնաթասը իտի . Պու օ կայիւ
 ափա տըր քի՝ օ սենէ քահանայապետ օլտուղինէ պիւ
 նային յիսուսուն հագգընտէ մուքատտէմ ալլահըն
 իհամը իլէ սեօյլմիշ իտի քի , պիւթիւն միլլէթ
 գայպ օլմատան իսէ , ճէմաէթին ուղլուսնէ պիր աւ
 տէմին եօլմէսի էյի տիր , նիճէ քի սէքսէն իքի սիւ
 ալտէ զիքը օլտու :

Սիւալ 89 :

Ետհուտիւրին քահանայապետի գաջ թանէ օլուր իտի՝ քի
 տուրք աւետարան անլէրին չօգլուղին պէյան էտէր :

Ճ . Պ օմես միւճիւպինճէ պիր թանէ : Լաքին պաղա
 տատ Եսիրիկինտէն խէլաս օլուպ երուսաղէմէ կէլա
 տիքլէրինտէն սօնկրա , պաղը քեօթիւ քիմէսնէլը շէ
 ըէթ արզուսի ին պաղլատըլէր փութիւթսթլէրէ ույ
 պուտիյէթ վերէրէք՝ պիրի պիրինին էլլնտէն քահա
 նայապետիկի ճէպրէն ալմաղէ (նիճէ քի պէյան տըր
 մանկաբայեցւոց քիթապընտէ) : Պու քեօթիւ աստէթ
 կիտէրէք օ տէրէճէյէ վասըլ օլտու , թա՛ քի զապիթ
 մարիթէթի իլէ սենէտէ պիր քահանայապետ նասպ է
 տէր իթիլէր , վէ ազլ օլանլէր տաքի հայաթտէ օլմաղ
 իլէ տուրք աւետարան անլէրին չօգլուղին պէյան էթ
 տի : Պազէն տաքի իքի քահանայապետ պիլ իթթիա
 ֆադ հիւքմ էտէրլէր իտի , նիճէ քի յովհաննէս մը
 կերտիլ վաղ էթմէկէ պաղլատըլինտէ , աննա վէ կայիւ
 ափա պիր եէրտէ քահանայապետիք էտէր իտիլէր
 (Դ-3 . 3 . 2) : Ֆիամմա՝ պիր վագըթտէ իքի քիմէս
 նէնին քահանայապետիք էթմէսի զայնիմ միւսսիպէթ
 սիզ օլտուղինէ պիւսային , նեօպէթ իլէ պիրէր սենէ

հիւքմ' հոգեւոր տէրու մապէնչերնոտե՝ գարար վերեր-
 լեր . վէ օ սենէ քի յիսուս խաչա չըգտը . նեօպէթ
 կայիափանըն իտի . զերա սնտէն սոնկըա՝ թէքրար ան-
 նանըն քահանայապետիք եթտիկի պէյան տըր (Գործ .
 4 . 5) . վէ լւսքին աննա՝ ճէմանեթին պէշնիստե մեօ-
 թէպէր օլմաղ իլէ՝ յիսուսու դութտուգ յէրինտե եվլէ-
 լա անէ կեօթիւրիւրէր . Քէ մէգպուր ջիւնքի յիսուսա
 դայէթ խասիմ իտի . անի պաղլը կեօրիւպ շաղ օլտուգ-
 տէն մատե . մահպուս տախի հտիւպ գէյթուն աղա՝
 ճընէ պաղլար . քի օ աղաճ հայէն տուրուր հրէշտա-
 կապետ իսկի իլէ անըլան էրմէնի մանասթըրդնտե . քի
 արապէր անէ տէր իլ գէյթուն տէրէր . զերա օ մա-
 հալ աննանըն եվի իտի . Պատէհու յիսուսու իրսալ
 եթտի կայիափայա . քի անըն եվի տախի եենէ էրմէ-
 նի մանասթըր յուրը փրկիչ վանքընըն եէրինտե ի-
 տի . յիսուս անտե տախի մահպուս օլմաղ իլէ . հապա
 իլ մեսիհ տէնիլիւր անէ :

Վէ կայիափա քի ճիւմլէսինտէն զիյատէ յիսուսա տիւշ-
 ման իտի . անի պաղլը կեօրիւպ տէրէճէտէն խարիճ
 ինջլանտըգտէն մատէ . հուզուրինէ տախի չըգարոււր՝
 շակիրտլէրինին վէ եթտիկի թալիւմաթըն խուսուսէ-
 րինտե սիւալ հտէր քի լիսանընտէն պիր ճէվապ ա-
 լուպ եօլիւմէ պօրճու հտէ . յիսուս ճէվապ հտէր քի
 պէն կիզլիտէ պիր ջէյ սեօյլէմէտիմ . իլա քի տաճար
 տա ճէմանեթին հուզուրինտե . պանա նիլիւն սիւալ
 հտէրսին . անիքի սիւալ եթ քի իշիթտիլէր . վէ նէ
 սեօյլէտիմ իսէ պիլիլիլէր : Մէգպուր պու ճէվապ գաթ
 չըգ վերմէկէ գատըր օլմամտի իսէտե . իմլտտամէ-
 րին պիրի քի անտե տուրուր իտի . քահանայապետե
 պեօյլէմի ճէվապ վէրիլիսին տէյու յիսուսա շամար վուր
 տուղինտե . ատէր քի՝ քէմ սեօյլէտիմ իսէ . շահատեթ
 էլէ . վէ եկէր էլի . նիլիւն վուրուրսուն . Պու պապ

1 Տէս յէրկորդ գիրք տասն գլուխ 78 երկրի պատմիչ մարկոսի :

տէ կայրափանըն տիւշմանըզի թէքրար զահիր օլտու :
զերա շերի միւճիւպինճէ հիւքմ օլմազտան ագտեմ :
մէզքիւր խիւտտամն պու միսիլլիւ ճեսարեթի քեն
տինէ դայեթ գիւլ վէ ընդալթի իքէն : անի թէքտիլ
էթմէտիքտէն մատէ : թաղիր տալի եթմէզ :

Թաաճիւպ էթմէ : մատամ քի մէզպուր զայլի շէյ
տիւշիւնմէզ իտի : իլա քի յիսուսու թէքտիլյէթիքի :

Վէ շիւնքի կայրափանըն էվլնտէ ջօգ քահանայապետ
իթիւնար վէ դպիր յիսուսու էօլտիւրմէք արզուսի ի
լէ ճէմ օլմուշ իտիլէր : լաքին անտէ էպէտի թագալ :

Բաթ օլմառըզինտէն : քեազիւպ շահիտ արարար քի ալ
նի էօլլիմէ պօրճու էթօիլլէր : ֆիամմա քենտի մէ
րամլէրի իւզրէ պուլամազէր : Գէլի ջօգ քեօթիւ քիւ

մէսնէլէր կէլիւպ խիլաֆ շահատէթլիք էթտիլէր : ան
ճագ սեօլլէտիքլէրի պիրի պիրինէ մուղայիր օլմազ իլէ
իսպաթընէ գատըր օլամազէր իտի :

Պատէհու իքի դատտար առէմ տահա կէլիւպ : պիլ
իշիթալիք : պու տէր իտի քի պէն պու էլ հափըսը տալ
ճորը սեօթիւպ իւջ կիւնտէ սայրիսինի : զայլի ամէլ

ի տէսթ (առանց չեաւգործի) եւփարըմ տէյու շա
հատէթլիք էթտիլէր իսէտէ : սեօլլէտիքլէրի խիլաֆ ի
պի : զերա յիսուս տէկիլ քի էլ հափըսը տաճարն հագն

թընտէ սեօթէտի : իլա քենտի թէկինին : պուստան գա
թի նազար : տէմէտի քի պէն սեօթէրիմ : իլտ' սիլ
սեօթիւն (նիճէ քի էլլի տեօթի սիւալտէ պէյսն տըր) :

Վէ լաքին պու ճէվապտէն տալի էօլիւմ (ճապ էթ
մէզ օլմազ իլէ : ճիւմլէսինին ճանջ սըգըլուպ ազլմ :

էնտիլէ իւզրէ օլաք իտիլէր : զերա գատըր օլամառը
լէր անի էօլլիմէ պօրճու էթմէկէ : Գախուսուս քի ճ
գատար քեազիւպ շահիտէրին սեօլլէտիլլինէ յիսուսու

էպէտի գաթըլըգ վէրմէտիլլինէ կայրափանըն ճանջ
ճիւմլէսինտէն զիյաճէ սըգըլմազ իլէ : օլազա գալ

էր քի գաթն վաճիպ տիրել լիւթ գաթնտէ պա-
միսիլիւ զատտար ճեմիլէթ քի օլուր իտի , օ վազըթ
պետգոս քենտիկին յիսուսա շակիրտ օլուր զինի աշա-
ղըտէ իւշ տէֆա ինքեար էտէր , Պէլի յիսուսու զութ,
տուգ լէրինտէ առաքեալներին հէր պիրի պիր դարաֆա
ֆիրնար էթտի , ֆիամմա պետրոս վէ , յոհաննէս սանկրա
ճէսարէթէ կելիւպ անըն արտաւըրա կիտերէր , պետ-
րոս ուղագուտն կիտէր , վէ , յոհաննէս յիսուս իլէ պէ,
րապէր կիրիւր կոյիւսփանըն էվինէ , զիրա անըն պիրտի-
կի իտի , անձագ պետրոս իլէրի կիրմէկէ ճէսարէթ
էտէմէյիւպ տիշարտա տուրուր , յոհաննէս անի իլէր
տէ կեօրմէյինձէ , տիշարը չըգուպ գափուճուլա սեօյ-
լէմէկ իլէ ոլըր իլէրի օ վէ քենտի իւթ գաթնտէ յի-
սուսուսն օլուր իլէրի վարուպ պետրոս գալըր ալ-
լուտէ : Պէ անտէ աթիշ եագմը զմալէրի իլէ , զիրա
հաւա սօվուգ իտի , պետրոս աթիշին եանընէ վաթուպ
ըսընըր իքէն , զիքր օլան գափուճուլ քի կայիւսփանըն
խալայըղի վէ գըլ իտի , սէն տէ օ ատէմին չըրադլէ,
րինտէն միսին տէյու պետրոսա սիւալ էթտիքտէ , տէ
կիլ իմ տէտի իսէտէ , մէզպուրէ անտէ օլանյէրէ տէր
քի պու տա անըն իլէ պերապէր իտի , վէ պետրոս
պիլմէմ անի տէյու թէքրար ինքեար էտէր : Շիւզի վա-
գըթ տտի կէջտիքտէն սանկրա անտէ տուրանլէր
պետրոսա տէրլէր քի հագիգաթ սէն տէ անլէրտէն
սին , զիրա լիսանընտէն պէլի տիր քի գալիլեալը սըն ,
մէզպուրլէր պու ճէվապը սեօյէր իքէն , քահանայա-
պետին խցսէթքեարլէրինտէն պիրի , օ քի մաղքոսուս
ազրապար իտի , պետրոս քի անըն գուլաղըր քէս-
տի , տէկիլ ֆի քի սէնի պահջէտէ կեօրտիւմ անըն ի-
լէ տէտիկինտէ , պետրոս քէնտինէ լանէթ վէրիւպ վէ
էէմին էտիւպ պիլմէմ անի տէյու թէքրար ինքեար էթ-
տիկի հալտէ , խօրօզ տալի անիտէ եօթեր : Օ վազըթ
յիսուսու էվին իւթ գաթնտէն աշաղը ինտիրմիշ օլմա

էրի ինչ՝ տեսնուպ պետրոսա պագար քի թեօպէյէ կէ
լէ ւ պետրոս տախի անէ պագուպ՝ վէ խօրօղ Կօթմէզ
տէն ագտեմ իւջ տէֆա պէնի ինքեար Կտէրսին տէյու
սեօյէտիկի քելամը անուպ՝ օ տէրէճէ շէտիտ անտա
մէթ իւզրէ թեօպէյէ կէլիւր Թա քի եիւրէկի գանա
պուլանարագ՝ վէ կեօղէրի գանը եաշ ինչ տօլարագ
տիշարը չըգուպ պաշլար զայէթ տաղի տէրուն պիրէ
աղլամաղէ Իպրէթ ալ պետրոսուն հալինտէն ֆա
զիէթինէ ումուտ Կտիւպ քէնտինէ կիւվէնմէ քի եա
նըլմայասն Իպէլի պետրոս ճիւմէսինտէն զէյատէ
շէտիտ աշգ իւզրէ յիսուսա սէվէր իտի Լաքին
քէնտինէ կիւվէնմէկ ինչ եանըլտը ։

Փէհմէյէ պուրատէ եահուտիէրին զատտարըղէնի ։
յիսուս Եֆէնտիմիլի քի աշաղղ ինտիքտիէր ։ սուպա
հա տէկին անտէ կեօնակէսն Եզիյէթ պիրէ քիմի շա
մար՝ քիմի եումրուկ ինչ պաշնա վուրուր քիմի եիւ
զիւնէ թիւքիւրիւր ։ չօգլէրի տախի պաշնը Կօթմէզ
սանա վուրան քիմ տիր նիւպիւվէթ Եյէթ ինչ մեսիհ
տէյու մէզագ իւզրէ քիւթր Եթտիէր իսէտէ ։ յի
սուս Կպէտի ճէվապ Եթմէզ ։ զիրա պու միսիլիւ սիյ
ասէթ շէքէճէկինի մուգատտեմ չօգ տէֆա սեօյէմիշ
իտի ։ Փիւհագիւա Եյէթ պիւմէզ եահուտիէր քէնտի
քեօթիւլիւքիւրի սէպէպինէ պու գարգ իւքէնճէ վէր
տիլէր անէ ։ վէ Լաքին պու խուսուստէ ապիղ քիթապ
տէ տէրճ օլուն տախի թէքմիլ օլտու ։ ճիճէ քի անըն
շէքէճէկի իւքէնճէլիւր պիր պիր իսմի ըսմի ինչ Ե
սայի փէյդամպէր Կազմըշ իտի (Եսայ . 53) ։

Սապահ օլտու գտէ ։ Երբէն ճէմուէթին ինթիքեարէրի
քահանայապետէր վէ դպիրէր պիւլիւք տիվան գու

Ի իսկ նոցա փալեալ զ յի պէին առ փայտավայ քահանայապետ
ուր դպիրը և ֆէրք Ժողովեալ էին ։ Մար . 26 . 57 . Թիւ
չէ 75 համար ։ = Մարի . 14 . 51 . = Ղար . 22 . 54 .
= 306 . 18 . 12 .

բուպ՝ անի քենտի հուզուրէրինէ չորարարէր • վէ լտ,
քին շինքի կայիափանըն հվինտե սուրէթի ախէր ին
անտե Թագսիրաթ պուլամայուպ՝ ֆէգաթ մեսիհ պէն
իմ տէտիկի իջին գաթէ վաճիպ տիտ տէտիէր • պու
մէշիստե տաթի անի ասաս հտիւպ տէրէր քի հկէր
մեսիհ սէն իսէն սեօյլէ պիզէ • վէ լւքին տէկիւ քի
հօկրէնիւպ իթիգաթ հթմէք իջին պու սիւալի հթ
տիէր • իլլա քի անի հօլտիւրէք իջին • Վէ յիսուս
անլէրին ֆիքրին պիլմէկ ին տէր քի • հկէր սեօյլէ
սէմ ինանմալսընդ • վէ հկէր սիզէ պիր շէյ սիւալ է
տիւպ ինանմալս մէշպուր օլսանըլ ճէվապ վէրմէզ
սինիզ • եախտ իթլագ հթմէզսինիզ • Դիւամմա պիլին •
զիրա վագըթ կէլտի քի պուստան պեօյլէ իպն ինսան
օթուրա գուվէթի իլահի եհմիննտե (ընդ աթմէ զօ
ըութեանն այ) •

Պու ճէվապ ին յիսուս քէնտինին մեսիհ վէ իպնուլ
լահ օլտուղինի պէյան հթմիշ օլմաղ ին • ճիւմէսի
տէք քի • հօյլէ իսէ սէն սին իպնուլահ • յիսուս ճէ
վապ հտէր քի • պէլի սիզ սեօյլէտինիզ քի պէն իմ •
Վէ անլէր զայրի շահատէթ պիզէ նէ իգթիգա • պիզ
քէնտիմիզ անըն աղզընտէն իշլիթտիք տէյէրէք՝ անի
հօլտիւրմէկէ գարար վէրտիէր իսէտե • ատէմ հօլ
տիւրմէկէ բուխսէթլէրի օլմատըլինտէն Թէքրուր տի
գաթ պիրէ պաղլայուպ կեթիւրիւրէր պիղատոսա •
օ քի բոմա վատիշահ զարաֆընտէն երուսաղէմտե
հիւքիւմաար իտի • Լաքին նամասա մուղայիր օլմայա
լմ տէյու սարայա կիրմէյիւպ իսասա եհտի ին յի
սուսու իջէրի իրսալ հտէրէր քի • նամաս միւճի պինճէ
գատըր օլտուղէր գուրպանը եհմէկէ • զիրա երթէսի
կին պայրամ իտի • Վէ պիղատոս անլէրին խագընն
ըիպէթէն տիշարը չըգուպ օ ատէմին հագգընտե թէ
շէքքինիզ նէ տիր տէյու սիւալ հթտիքտե • տէրէր
քի հկէր ֆէյիւլի շէրի (չարագործ) օլմասա իսի •

առնա կէթիրմէղ իտիք • զերա իշլալ (Թիւրէլ) հտէր
միլէթիմիդի • փատիշահա խաբաճ վէրմէ կի մէն հտէր •
վէ քէնտի նէֆսի իշիւն տէր քի մէսի՜հ փատիշահ տըր •
Նազար գըլ մէզպուրէրին հիյլէսին • քէնտիէրի յի
սուստա ախէր թագ • իրաթ պուլամայուպ ֆեգաթ իպն
ուլահմ տէտիկի իշիւն քիւֆր եթաի տէյու • անի հօլ
տիւրմէ կէ գարաք վէրտիւէր • լաքին պիլիւրէր քի պու
խուսուստէ պիղատոս գայտ եթմէղ • զերա փութփէ
քէսթ | տի • օ էճլտէն միլէթիմիդի իզլալ հտիւպ խա
բաճը մէն հտէր • վէ քէնտինի փատիշահ եէրինէ գօր
տէյու • խիւֆ սեօյէրէր քի անի տախի տալաճը եթ
սինէր • Պու պապտէ մէզպուր անլէրին խիւֆ օլտու
ղինի ֆէհմ եթմէ կ | լէ տէր քի սիզ ալն անի վէ նոմ
սունուղ միւճիւպինճէ թէտէիւն (դաաեւ) հտին ¹ •

Սիւալ 90 •

Պիղատոս նիշիւն տէտի եահուտիէրէ քի յիսուսու ալուղ քէն
սի նոմաւէրի իւզրէ թէտէիւն հտէլէր •

Ճ. Լնէրին միւզէվիր վէ դատտար օլտուգէրինի
սիւտիկի իշիւն • քի օլմայա քէնտի հագգընտէ րօմա
փատիշահնէ Թլչէքքի հտէլէր • Ձիրա եկէր անլէրին
մէրամըր իճրա եթսէ • ատալէթէ մուղայիր օլաճաղի
աչիքեար իտի • մատամ քի յիսուսուն հագգընտէ եթ
տիւրէրի շիքէպլէթին խիւֆ վէ իթիւրա օլտուղինի
անկատը • եկէր եթմէսէ • հիւքմիւ շահանէյէ գարըք
հարեքեթ հտէնէ Թասահուպ ետէր տէյէճէքէր ի
տի • օ էճլտէն յիսուսուն շէրիյաթընը անլէրին րէիին
իհալն եթմէք արզուսինտէ օլտու • Լնճագ մէզպուր

Ձ Եւ ածին զյն ՚ի փանայն կայիավայ յաղարանս դառուորին •
և էր այգուց • և նոքս ոչ մտին յաղարանսն • զի մի պղծեա
ցին • այլ զի ուսիցեն զգառիկն • Յօհ • 18 • 28 • մինչև 38
համար • = Մար • 27 • = Մնչի • 15 • = Ղուի • 22 • 66 •

լեր զայնեթ հիյեքեար՝ օլմաղ իլէ՝ ճեվապ էտեղէս
 քի՝ պիզէ ճալիզ տեկիլ տիր առեմ Եօրիւրմէք :
 Պէլի՝ նամասա՝ գարշը քիւլը՝ էտէնի գաւորը իտիւր
 զաշլամաղէ՝ լաքին յիսուսու մութլագ խաչա չըգար
 մագ իտաասընտե օլմալերի իլէ՝ տերլեր քի պիզէ
 ճալիզ տեկիլ տիր առեմ Եօրիւրմէք : Վագաա նէֆ
 սանիյէթ իւղբէ օրոուգէրինէ պինայէն պու ճեվապը
 սեօյէտէլեր : Քիւամմա յիսուս քէնտինին խաչա չըգա
 ճաղինի մուգատտեմ պէցան Եթմիշ օլմաղ իլէ՝ պու
 քատե Թէքմիլ օրոու օ՝ քէլում :
 Գիլհագիգա՝ մեզքիւր միւզէ վերլէք քէնտի մերամէ
 րինի իճրա Եթմէք իլիւն յիսուսուն հագգընտե Թէ
 շէքքի Եթտիւր : լաքին Թահգիգը մասա հաթ խու
 սուսինտե անի տալի տիյնէ մէք մուգթագիյի շէրի օլ
 մաղ իլէ՝ պիղատոս իլէրի կէրիւպ՝ սէն Եահուտիլէ
 քին փատիշա հը մրօղն տէյու յիսուսա մաֆի սիւալ Եթ
 տի իսէտե՝ տէմէտի քի՝ սէն ճեմալ Թի իղալ էտիւպ
 փատիշա հըն խարաճըր մէն Եթմիշին : զիրա անլէրին
 խիւաթ օլտու զի՝ հէր վէճհ իլէ աշիքեար իտի :
 Յիսուս ճեվապ էտէր քի՝ սէն քէնտինտէն մի տերսին
 պուսու՝ Եօգուս պաշգալէրի տէտիլէր սանա՝ պիղա
 տոս տէր քի՝ մէկէր պէն Եահուտի միյիմ՝ սէնին գալ
 մին՝ վէ քահանայապետէր պանու Թէսլիմ Եթտիլէր սէ
 նի՝ նէ՝ ֆէյլ Եթմիշին : Յիսուս տէր քի՝ պէնիմ փա
 տիշահըղմ պու պէմտէն տեկիլ տիր : Եկէր պու ա
 լէմտէն պաա իտի : Եահուտիլէր Թէպիմ օլմայըմ
 տէյու խիւտոամէրիմ ճէնկէ տէր իտիլեր : Պիղատոս
 պու ճեվապը իլիտիւպ՝ Եօյէ իսէ՝ սէն պիթ փատի
 շահ քիմսէ պին տէտիլիկնտե՝ ճեվապ էտէր քի՝ սէն
 տէտին քի փատիշահ ըմ : լաքին պէն հալէն անտե
 Թօղմուշում՝ վէ տիւնեայա մախտա կէլմիշիմ քի հա
 գիգաթէ շահատեթլէք էտէլիմ : քիմ քի հագգիգաթ
 տէն տիլ՝ պէնիմ սեօլիւմէ ինթիմա (լսել) էտէր :

Ֆէհմէյլէ • ինսանէրտէն պիր քիմսէ փատիշահ թօղ
մայրւպ թօղտուգտէն ասնկրա փատիշահ օղուրէր • մա
տնամ քի անէրէն փատիշահ լիւր դապիւթտէն օլմայրուպ
արաղ (պատահմուք) տրք • լաքին յիսուս Եֆէնսի
միւլ քի իսպուլաս վէ ալլահ իտի • զաղը դապիւթտէն
տէն Եպէտ իլ Էպէտ փատիշահ օլմաղ իլի • ինսանք
կիւնահտէն իսկէս Եթմէք իլիւն Թէն ալուպ ինսան
օղտուղինտէ փատիշահ իտի • վէ մախսուս տիւննայա
կէլտի քի հադիգասթը ասնկիթ Ետէ • վէ պիղլուտս ա
նլն նէ օղտուղինի սիւալ Էտիւպ Եօրէնմէկէ արզու
Եթմէյիլէք • հադիգասթ (Ճշմարտութիւն) նէ տիր
տէտի ինտէն • յիսուտէն Եթտիկէ ճէվապէրէ նազա
րէն • անտէ Եպէտի Թաքսիրաթ օլմաղլի պէյանի ի
լէ • իսթէքքի իսսսիլէրի իլի բու պէ բու տասի սեդ
լէտէ • վէ անի ալուպ տիշարը չեգուղինտէ • քահա
նայապետլրէ վէ Ճէմսէթէ տէր քի Էօլիւմէ միւս
Թահապ պիր սնպէպ պուլաժատլմ անտէ • Օլ տէմ
մէզպուրէր տահա զիյառէ Թէշէքքի պիրէ գալիւ
լէտտէն պուրալի տէկին Թալիմ Էտէր • վէ Ճէմսէթէ
Դիթնէ պըրազըր տէյոն շումաթայթ արթըրուրէր •
լաքին յիսուս Եպէտի ճէվապ վէրմէզ • Վազաս յի
սուտէն գապտահաթսղ օղտուղինէ նազարէն պիղա
տոս անի իթլազ Եթմէք արզուսինտէ օղտու • լաքի
Էահուտիլէրէ խոշ քիլի կեօրիւմէք իլիւն քէնսի աճ
լէրէ ճէվապ վէրմէյիւպ իսթէր իտի քի յիսուս ճէ
վապ վէրէ • Եֆէլտէն իպրամ իւզրէ անտէ տէր քի
նէյէ ճէվապ վէրմէզսին • պադ քի նէ գաստար շէքվա
Էտէյոլար սէնասի • յիսուս Էթնէ ճէվապ վէրմէտիկի
հալտէ • Ե տէրէճէ Թամաթալ Էթտի • Թա քի նէ
Էտիաճաղինի վէ հանկը գարաթա մէլ Էտէճէկինի
պիլմէզ օղտու • Պուրստէ իսթամ պուլտու յիսուտէն
հադըրտէ սեօլլէմէզ քիմսէ կիպի օլտու • Դի օ իւ
շէթմէզ • վէ անլն աղզնտէ ճէվապ Էօզ տրք տէյոն

աղիգ քիթապտէ տէրճ՝ օլան սիճիլ (Սաղ. 37. 14) :
 Փիամմա չիւքի տէտիւր քի գալիւստէն պուրայե
 տէկին թալիմ հտեր : պիղատոս սիւալ հտիւպ՝ յիսու
 սուն գալիւսալ օլտուղինի տուլտուգտէ : տաւայլը քէն
 տի իւզէրինտէն տէֆ եթմէք արդուսի իյէ : անի գա
 լիւսա վատիշահը հերովդէսէ իրսալ հտեր՝ քի անըն
 տաւտսընը քէսսին : զիրա օ կիւնէրտէ հերովդէս ե
 րուսաղէմտէ իտի : քահանայապետէր վէ դպիրէր
 տախի պերապեր կիտերլէր : Հերովդէս պու խուսուս
 տէ խօջանուպ դայեթ շաղ օլուր : մատամ քի չօգ վա
 գըթտէն պերու յիսուսու կեօրմէք իսթէր իտի : զիրա
 անըն եթտիկի միւճիւզաթլէրի իշիթմիշ օլմաղ իլէ : ու
 մար քի խօջ քիշի կեօրիւնիւպ իւկաս օլմագ իշիւն՝ քէն
 տի հուզուրինտէ տախի միւճիւզաթ հտէ : օ հիլտէն
 յիսուսա չօգ տիւրլիւ շէյ սիւալ եթտի : լաքին յիսուս
 դինհար ճէվապ վերմէզ անէ : քահանայապետէր վէ
 դպիրէր տախի յիսուսուն հագգըտէ դայեթ զիյատե
 թէշէքքի ետերլէր : անճագ մէզպուրլէրին թէշէքքի
 սի հեր նէ մըգտար քի զիյատե թարագգա պուլուր
 իտի : յիսուսուն պի ճիւնհա օլտուղի օ գատար զիյա
 տէ աշիքեար օլմաղ իլէ : հերովդէս պիլտի քի անտէ
 եպետի թագսիրաթ եօգ տըր : լաքին ճէվապ վեր
 մէտիկի իշիւն կիւճէնիւպ՝ քէնտի ատէմլէրի իլէ անի
 թահգիր ետեր : վէ մէզագ ետերէք իւզէրինէ պէյ
 ուզ լիպաս պըրագ ուպ՝ իրսալ հտեր պիղատոսա քի
 շէրիյաթը իւնէ քէնտի կեօրսիւն : Պու վէսլէ իլէ
 պիղատոս վէ հերովդէս պարըշուպ տօսթ օլտուրի :
 զիրա (եթթմիշ ետտի սիւալտէ գիքը օլտուղի մէնվա
 իւզրէ) պիղատոս մուգատտէմ տաճարտէ գալիւսա
 լըլէրի պի դայրի հագգըն եօլտիւրմիւշ օլմաղ իլէ՝ պի
 քի պիրինէ տիւշման իտիլէր :
 'Եազար գըլ պուրատէ գամաի վէ միւզեվիր յուզանըն
 տէֆիլ հալինէ : զիրա յիսուսու հօլլեմէ պօրճու եթ

տիրէրինտէ , տէրէճէտէն խորիճ խէվի էտէրէք փիւշ
ման օլտու խէտէ , խթիղիար էթմէտի . մատամ քի
գալպի թողու տէկիլ իտի : Պէլի՝ յիսուսու գամազլու ,
տըղինէ փիւշման օլտու , լաբին տէկիլ քի ահլն խադ
ընէ ըրայեթէն , իլա խէվիլնտէն նաշի . վէ ճիւմէ-
սինին ինտինտէ պէթ նամ օլուպ ինսան եիւզիւնէ պո ,
գաճագ հալի գալմատըղինէ պինայէն : Մու գատտէմ
օթուզ զօլաթալը ալմազէ հէր նէ գատար քի արզու
էտէր իտի , ալտըգտէն սօնկրա անի կէրի վէրմէ կէ օ
գատար զիյատէ ճահտ էթմէկ իլէ , տէրհալ քահա
նայապիտէրէ վէ ճէմաէթին իթիիտարէրինէ կիտիւպ
խէզա էթտիմ , քի տէմի զէքի (արիւն արշար) գա
մազլատըմ տէյէրէք՝ ագէէյի կէրի վէրտիկինտէ , ճէ-
վապ էտէրէք քի՝ պիզէ հաճէթ տէկիլ տիր . սէն պի
լիրւին : Պու ճէվալը իշիտինճէ , հէման վարուպ ալ
տըղի ագէէյի տաճարա աթար . վէ լաբին էթտիկի
ղատտարըղին զալթ շաղը՝ վէ էմալի զուհուր էթ-
միշ օլմատըղինի միւլահազա էտէրէք՝ օ տէրէճէ գա-
թի ումուտ . յուր , թա քի գահընտէն կիտիւպ քէն
տինի սալպ էթմէկ իլէ՝ վասաթընտէն շագգ սլարագ
(ընդ մէջ հերձնուլ) վէ շիշիւպ ճիւմէ պաթնը տի-
շարը տեօքիւլէրէք (Գրծ . 1 . 18) , տէրունի ճի-
հանտէ ընդիլ օլտու . պաթուսուս քի ալտէթտէ ճէ
հէննէմին պի նիհայէթ շէտիտ զաղէպինէ միւսթա-
հագ օլտու : Պէլի՝ գատըր իտի ահ ու ֆիղան իւզ-
րէ աղայարագ վէ թեպէ տէյէրէք յիսուսուն խաքի
փայինէ տիւշիւպ՝ եաթօտ աուաքեալլէրի անէ վասիթէ
էտիւպ՝ մաղիիթէթ պուլմազէ , մատամ քի պիլիւր ի-
տի անըն մէրհամէթքեանի օլտուղինի , անճագ կիւ-
նահա տիւշէն ատէմին ֆիքրի տախի գափանմաղ իլէ՝
մէնֆայէթինի թանըլամազ օլուպ քէնտի քէնտինի հէ-
լաք էթտի : Պու պապտէ դամաի վէ միւզէվիւր քիմէ
նէլէք զայէթ խէվի էթսինլէր . զիւրա քիմին ֆէյլին

մէջ էտերէն իսէ , անքն կիպի տխրեթտէ շէտիտ զս-
 զէպ ինէ Թէքտիր զաճագլերի մուհագգապ տըր ,
 Յուզա քի սագէյի տաճարա պըրագտը , քահանա-
 լար անի պուրտագլերինտէ , գուրդան իշխն գապու-
 էթմէք ճախզ օլմպտըղինտէն , մպտամ քի գսն փահա-
 սը իտի , անքն ինէ քեօմէկճի Թարլաթ տէնիլէն մահա-
 լի սաթըն տըրէն քի շարկպ քիմսէլէն անտէ տէֆն օ-
 լունալէն , պու ճիճէթտէն օ Թարլա պու անէ տէկին
 գան Թարլասը չաղըլտը , օլ տէմ Թէքմիլ օլտու , պա-
 Թըլսնքն փահասը սթուդ կիւփիւշիւ առուպ վերտիլէն
 անի շէսմէկճի Թարլասըն տէյու ագիզ քիթապտէ
 տէրճ գլան սիճիլ (Եբի . 32 . 7 . = Զպո . 11 . 12) :
 Փիհհագիգա Անիճէ քի պալպտէ զիքը օլտու) պի-
 վատոս տալսը պալքնտէն տէֆ էթմէք իշխն Տիրօլ-
 դէսէ իրսալ էթտի յիպուտ , պնճագ մէզպուր անի
 Թէքրաք քէնտիկէ իրսալ էթտիկինտէ , էսթէր իտի
 քի պիւր չարէ պուրուպ իթլագ էտէ , զիւրա սահիճ
 սիլտի քի անքն հպէտի գապահաթը օլմպուպ էա-
 հուտիլէն անէ հասէտ էթմէկ ինէ գամազլատըլէն ,
 լաքին պու խուսուպտէ պնէրին ղոտի քահաթ տուր-
 վայաճաղի պէյան իտի , օ էճիլտէն էվլէլա անլէրի իս-
 քէաթ էթմէք աթգուրի ինէ , քահանայապետլէրի
 պիւյիւքլէրի վէ ճէմսէթի չաղըրուպ տէր քի , իսալ-
 գը իզլալ էտէր քիմսէ կիպի պու ատէմի կէթիքտի-
 նիզ պանա , իշթէ պիզին հուզուրինիլտէ անի Թէֆ-
 Թիլ էտիւպ Տիլ պիւր ճիւրմ պալախաթըմ , քի սիզ
 անքն հագգըտէ շէրկիւ (չարախոս) օլուրսունուդ ,
 հերօզգէս տաթի պուլախաթ , իմտի Եօլիւմէ լիյը-
 պունուս պիւր իշ էթտիկէ Եօգ տըր , նասիյճէթ վէ-
 րիւպ իթլագ էտէյիմ , Ապքին մէզպուրլէր իքքեաթ
 օլմպուպ գալտըր անի տէյու ճիտա էթտիքլէրինտէ ,
 Թէքրաք իւշ տէֆա տէր քի անէ շէրիւ իշ էթտի , վէ
 անլէր Եէնէ իւճէ սէս ինէ իպրամ էտիւպ իսթէրլէն

քի մութլագ անի խաչա չըգարա : օլ տեմ պիղատոս
 անէր չարէ տիւշենիւր՝ քի պիր Թագրիպ անէրի իւ
 քեաթ հտերէք յիսուսու իթլագ հտէ :
 Վէ չիւնքի ճեմանէթին մաթլուպի իւղրէ հէր պայօ
 ըամտէ պիրէր մահփուս իթլագ եթմէք ատէթ իտի ,
 օ վագըթ բարաբբա նամ հարամի , օ քի մէմէքէթ
 տէ նիզա զուհուրինտէ պիր ատեմ էօլտիւրմիւլ օլմաղ
 իլէ մահփուս իտի : պիղատոս տէր քի՝ պու իքիսինտէն
 հանկըսըր մուրատ հտերսինիլ քի իթլագ հտէյիմ :
 Մէգլուր պու ճեվապ իւղրէ իքէն , զեվճեսի ատեմ
 իրսալ հտիւպ անէ տէր քի , իշին օլմասըն սենին օ սա
 տըգ իլէ , գիրա ջօգ մուճահատէ (անցք) օլտու պա
 նա պու կիւն ըուեամտէ անըն իշիւն : Վագաա՝ հագ
 դարաֆընտէն անէ պէյան օլտու յիսուսուն հպէտի գա
 պահաթը օլմատըղի : օ էճիլտէն պիղատոսու ահեաճ
 էթմէք իսթէտի քի անի քհտէրտէն հըֆը եթսին :
 Ֆիամմա քահանայապետէրին Թահրիքի իլէ՝ ճեմա
 էթ նիտա հտէր իտի քի՝ յիսուսու խաչա չըգարուպ
 բարաբբայը իթլագ հտէ : Պիղատոս կեօրտիւ քի
 մութլագ անըն էօլիւմիւնէ գաստ հտերէր , հըրալէ
 քի թէգըին օլտուն տէյուլ տեօլիւպ Թեսիւմ հտէր խա
 սասլէրէ քի իսքէնճէ վէրէլէր : վէ անէր զայէթ մէր
 համէթսիվ օլտուգլէրինէ պինայէն՝ Թահամիլտէն
 խարիճ սիյասէթ վէրմէկ իլէ՝ յիսուսուն պիւթիւն վիւ
 ճուտի պաշտան այաղա տէկին եարալանուպ գանէ
 պուլանտը իստէ , անէ գանաաթ էթմէյէրէք՝ հսվա
 պընը տախի չըգարուպ գըրմըզը քերաքէ կիտիւրիւ
 լէր : Թիքէնտէն Թաճ եափուպ պաշնա գօրլար , ա
 սա միալի սաղ էլինէ պիր գամըլ վէրիւպ՝ վէ հօ
 նիւնտէ տիգ չեօքիւպ՝ սաղ օլ եահուտիլէրին փատի
 շահը տէյէրէք մէղագ հտերլէր : վէ տախի եիւզիւնէ
 Թիւքիւրէրէք գամըլը էլինտէն ալուպ պաշնա վու
 ըուր իտիլէր : Եիսուս էֆէնտիմիլ պիւրբեգա պու միւ
 3

սիլիւ սիյասեթ չեքիւպ՝ ճեվապ եթմէտի իսէտէ , օ
 հիյէթի քեսպ եթտի , թա քի անի կիօրէն հէր նէ
 մըգտար դաշ եիւրէք օլսա , մէրհամէթէ կէլիւր իտի .
 նիճէ քի պիլատոս պու ումուտ իլէ անի տիշարը չը-
 ցարուպ՝ եահուտիլէրէ տէր քի իշթէ սիզին ատէմի-
 նիզ սիզէ : Վէ անէր էզ գատիմ յիսուսա խամիմ վէ
 մէրհամէթօիզ օլտուգլէրինէ պինայէն՝ խաջա չըգար
 անի՝ խաջա չըգար տէյու , իւճէ սէս իլէ նիտա էտէր
 լէր : Պու պապտէ պիղատոս նաջար գարուպ՝ սիզ ալն
 անի խաջա չըգարն , զիրա պէն անտէ էօլիւմէ միւս-
 թահագ Զիւրմ պուլամատըմ տէտիկինտէ , ճեվապ է-
 տերլէր քի՝ պիղիմ նօմօսումուզ միւճիւպինճէ պօրճ
 տըր քի էօլէ , զիրա նէֆսինի իպնուլլահ եթտի :
 Պիղատոս պու ճեվապը իշիթտիկի հալտէ , ղայէթ
 խէվի էտէրէք թէքըար սարայա կիրիւպ՝ սէն նէրէ-
 տէնսին տէյու յիսուսա սիւալ էտէր , վէ օ ճեվապ
 վէրմէյինճէ , տէր քի նիլիւն սեօյլէմէզսին պէնիմ ի-
 լէ , պիլմէզ միսին քի հիւքմիւմ վար տըր սէնի խաջա
 չըգարմաղէ , եալսօտ իթլագ էթմէկէ , յիսուս ճեվապ
 էտէր քի , էկէր սանա պալատէն (Դիվերուսո) վէ-
 ղիլմիշ օլմասա իտի , պէնիմ իւզէրիմէ հիչ պիր հիւքթ
 միւն օլամազ իտի , օ էճիլտէն քիմ քի պէնի գամազ-
 լատը սանա , անէ ազիմ խէդա տըր : Պու սէպէպտէն
 պիղատոս իսթէր իտի քի անի իթլագ էտէ , վէ լաքին
 եահուտիլէր՝ էկէր անի իթլագ էտէր իսէն , գայսէ-
 ղէ (կայսը) սատըգ տէկիլօին , զիրա քիմ քի քէն-
 տի նէֆսինի փատիշահ չաղըրըր , գայսէրէ մուղայիւր
 տիր տէյու ազիմ շամաթա վէ նիտա էթտիքլէրինտէ ,
 պիղատոս յիսուսու տիշարը չըգարըր , վէ դաշ մէֆ-
 ղուշի (քարօյատակ) , իպրանիճէ կապպաթա տէնի-
 լէն մահալտէ մէմպէրտէ (բեմ) օթուրուպ՝ եահու-
 տիլէրէ տէր քի՝ իշթէ սիզին փատիշահընըզ սիզէ , վէ
 անէր ըէֆ էյլէ պիղտէն , վէ խաջա չըգար տէյու տէ

Ֆաթէն նիտա եթաիբէրինտէ , ճէվապ էտէր . քի՝ սի
զին փատիշահընդը պէն խաջա՝ մը չըգարայրմ : վէ ան
լէր Թեքրար ճէվապ էտէրլէր . քի՝ գայսէրտէն զայրի
պիզիմ փատիշահըմըզ Եօգ տըր : Պիղատոս պագար
քի՝ ֆայիտէ էթմէյիւպ զիյատէ շիթնէ օլուէօր , ճէ
մաէթին հուզուրինտէ սու ալուպ էլէրինի Եայգայա՝
րագ տէր . քի՝ մէղֆուրում (բաւեալ եմ) պէն պու
սատըզըն գանընտէն , սիզ պիլիրսինիզ : Օլ տէմ ճիւմ
լէ ճէմաէթ՝ պուսուն գանը պիզիմ պոյնումուզէ՝ վէ
պիզիմ էվատէրիսիզին պոյնունէ տէտիբէրինտէ , բա
րաբայը իթլագ էտիւպ՝ յիսուսու Թէսլիմ էտէր ան
լէրին ըէյինէ . քի խաջա չըգարսընլէր :

Ֆէհմ էյլէ պուրատէ պիղատոսուն զատտարըղինէ .
զիրա յիսուսուն զինհար գապահաթը օլմատըղինի մու
հագգագ պիլււպ՝ ճէմաէթին հուզուրինտէ տախի տէ
ֆաթէն Թագրիի էթմիշ իբէն , օլմայա քի Եահուտի
լէր . քէնտի հագգընտէ ըմա փատիշահընէ շիբէայէթ
էտիւպ՝ մանսուպինտէն ազլ օլա տէյուլ՝ ատալէթէ մու
ղայիւր յիսուսա իսքէնճէ վէրտիքտէն մատէ , սիճիւ
տտի Եագտը քի անի խաջա չըգարալէր : Իլթէ պեօյ
լէ տիւր ճիւմանի պիւլիւքլււք արզուսինտէ օլանըն հա
լի : Փանի տիւնեանըն շէրէֆի իչիւն , քէնտի ճանընըն
Էպէտ իլ Էպէտ Թէլէֆ օլմատընէ պատի օլուր :

Կաղար էյլէ պուրատէ Եահուտիլէրին շազըղինէ , ան
լէր . քի յիսուսա տիւշման իտիլէր , անի խաջա չըգար
մաղէ ըուխսէթ ալտըգլէրինտէ , իւզէրինտէքի գըրմը
զը քէրաքէյի (անի քի մէզագ էթմէք իչիւն խասաս
լէր կիտիւրմիշ իտիլէր) չըգարուպ՝ քէնտի Էսվապըն
կիլտիւրիւրէր , վէ խաջը տախի քի հազըր էթմիլէր Է
տի , ումուզունա գօյարագ պիղատոսուն սարայընտէն
քիւլլիյէթլիւ ճէմիյէթ իլէ չըգուպ՝ գողգոթա տա
ղնէ տօղրու կիտէր իբէն , կիւրենլի սիմօն նամ . քի
մէպնէ . քի Թարլասընտէն կէլիւր իտի , անի անկարեայէ

դուժարէր քի՛ յիսուսուն խաչըն՝ ալուպ անոն տըս
սըսըրա գողգոթայա տեկին կեօթիւրէն ¹ :

Սիւալ 91 :

Յիսուսուն ումուզունտէն խաչը ալուպ՝ նիջին մէգիւր կիւրեն՝
լն սիմօնա վերտիւէր քի՛ գողգոթայա տեկին կեօթիւրէն :

Ճ. Սէրամէրինի իճրա հեթմէք իջին : Զիրա տէ
կիւլ քի յիսուսա մէրհամէթէն , իլլա՛ օլմայա քի եօլ
տա հօլիւպ՝ խաչա չըգարմաղէ գատըր օլմայալէր
տէյուլ՝ խէվիթ հեթմիքէրինէ պինայէն , մատամ քի վիւ
ճուտինտէ հպէտի պիր թիւրլու սաղ եէր գալմայա
քազ հօլիւմ հիլէթինէ վասըլ օլմուշ իտի :

Վէ չիւնքի չօդ ճեմահեթ հը վէ նիսվան քի պերապէր
կիտէր իտիլէր , անի պու հալտէ կեօրիւպ՝ տիւլման
լէրի շայեթ մէսրուրիյէթ պիրլէ շաղ օլտուլէր իսէս
տէ , նիսվան գայիֆէլէրի եսա ու մաթեմ իւզըրէ աղա
լայուպ ֆերեսատ հեթմիքէրինտէ , օ կիւն երուսա
ղէմտէ եսա ու մաթեմ իւզըրէ տեօվիւնէրէք աղլամագ
չիտտէթէնսին տէյուլ՝ քիթապտէ տէրճ օլան սիճիլ ին
թամ պուլտու ² : Օլ տէմ յիսուս կէրուլէ պագուպ
անլէրէ տէր քի՛ պէնիմ իւզէրիմէ աղլամայըն երուսա
ղէմին գըզլէրի , իլլա քի՛ սիզին նէֆսինիզին վէ հվլատ
լէրինիզին իւզէրինէ աղլայըն , վագըթ օլա քի հվլատ
թօղուրմայանլէրէ մութլու վէրիւպ՝ տաղլէրէ տէյէլէր
քի՛ տիւլին պիզիմ իւզէրիմիզէ , վէ թեփէլէրէ՛ հօր

Բ Ասեն . . . հըէայքն (ցպիղատոս) մեզ ո՛չ է արժան ոպա՛
նանել զոր : զի արցի բանն յի՛ն , զոր ասաց . նշանակեալ թէ
որով մահու մեռանելոց իցէ : եմուտ միւսանգամ յապարան
աբն պիղատոս . կոչեաց զյո՛ւ և թուէ ցնա . դու՛ ես թագա
ւորն հըէից . Յօհ . 18 . 31 . մինչև 19 զիսոյ 17 համարն =
Մաթ . 27 . 3 = Մաթ . 15 . 2 = Ղուկ . 23 . 3 =
Զ Զաւուր յայնմիկ սաստկասցի կոծ յեհմ . Զաթա . 12 . 11 :

Թիւն պիղի : զիրա եաշ օտուեա . քի պեօյէ հոգյօրս
լար , գուրույա նէ օլսա կեցէք : Պու . քէլամ Թէքմիլ
օլտու . րօմարլէրին եհտի իլէ . երուսաղէմին խարապ
օլտուղինտէ (պու խուսուստէ նաղար գըլ սէքսէն ալ-
թը սիւալէ) : Վէ ջիւնքի , յիսուսուն հագգընտէ աղիշ
քիթադտէ տէրճ օլանլէրին ճիւմլէտի Թէքմիլ օլաճագ-
իտի , օ հճիլտէն գողգողթա տաղընքն էթէկինէ վարս
տըգլէրինտէ , մէշքիւր սիմօնուն ումուզունտէն յիս-
ուս խաջը ալուպ քէնտի կեսթիւրիւր գողգողթայա ,
զիրա նիճէ քի իսահակ գուրպանըն օտուեկերինի քէն-
տի ումուզունա ալուպ չըգտը գողգողթայա , քէզա
յիսուս խաջ ումուզունտէ չըգար օ մահակէ , մատամ
քի իսահակ անէ բէսմ վէ հօրնէկ իտի , պու խու-
սուստէ նաղար էյլէ իւջիւնճիւ տէհրին օն եհտի սիւ-
ալինէ տախի : Պու հալ իւզրէ գողգողթայա կէրուպ օ
քի պաշ քէսէճէք մահալ իտի (նիճէ քի իլք տէհրին
սէքիզ սիւալինտէ զիքր օլտու) , յիսուս էֆէնտիմիզին
իւզէրինտէն հսվապընք չըգարըրլէր , լաքին վիւճու-
տինտէ հպէտի սաղ եհր գալմայուպ , պաշտան պաղըս
նէ տէկին գանէ պուլանմըշ եարա , հսվապը տախի
անլէրէ եափըշմըշ օլմաղ իլէ . անի չըգարտըգլէրինտէ
եարալէր Թէքրար աջըրուպ , րույի զէմին յիսուս է-
ֆէնտիմիզին միւպարէք գանը իլէ պօյանտը :

() վագըթլէրտէ ատէթ իտի խաջա չըգարտըգլէրի ա-
տէմէ ուլուշտուրուճու իլաճ իջիւմէք քի չէքտիկի է-
զիյէթի տուլմասըն , յիսուսա տախի հօտ վէ ասիւպէտ
իլէ մախլութ (խառնեալ) շէրապ վէրտիլէր իսէտէ ,
աղղընէ ալուպ տատաղընտէ իջմէք խթէմէզ քի ,
չէքտիկի հէլիէթ վէ աղըը հաշիֆլէնմէսին , անի քի
ինսանըն խէլասը իջիւն պիւ ըիզա չէքէր իտի ,
Վէ տեօրտ հասաս անի խաջըն իւզէրինէ կէրուպ ելմի ,
րինի վէ պագլէրինի հնքսէր իլէ մըխատըգլէրինտէ ,
անըն հագգընտէ , էլլէրիմի վէ պագլէրիմի տէլտիլէ

տէյու՝ քիթապտէ եազըւան թերմիլ օլտու (Սա . 21 . 9
 17) : Վեզա խաչը գալտըրուպ թէփէ իւզերինէ տիք
 տիքէրինտէ , նիճէ քի մոփսէս չեօլտէ փիրինջ եըւա
 նը սըրըգ իւզերինէ գօյուպ եիւքսէք եէրտէ տուր
 տուրտու , անըն կիպի իպն ինսանէ եիւքսէլմէք պօրճ
 տըր տէյու՝ մուգատտեմ յիսուսուն քէնտի հագգըն
 տէ սեօյլէտիկէ քէլամ խիթամ պուլտու (Յեհ . 3 . 14) :
 (պու խուսուստէ նազար էյլէ տեօրտիւնճիւ տէհրին
 իկիրմի պիր իւալինէ) : Վէ նիճէ քի շէրի միւճիւ
 պինճէ զապլթ պիր քիմսէյի գաթլ էթտիկինտէ , ա
 լէմէ իպրէթ օլտուն տէյու՝ անըն թագսիրաթընը եա
 զուպ իւզերինէ գօր , հաքեզա՝ յիսուսու նէ սէպէպ
 իլէ խաչա չըգարտըգլէրինի ճիւմէյէ պէյան էթմէք ի
 չիւն , պիղատոս պիր թահթա իւզերինէ իպրանի՝ լա
 տին (դաղմատերէն) լէ եիւնանի լիսանը իլէ պու տըր
 եահուտիլէրին փատիշահը նազարէթլէ յիսուս տէյու
 եազմը շօմաղ իլէ , անի տախի խաչըն եօգարը դարա
 Ֆընէ մըխաւալէր : Ֆիամմա չիւնքի՝ օմահալ շէհրէ
 գարիպ իտի , եահուտիլէր անի օգուտուդլէրինտէ :
 էպէտի խօշլանմաղլէր քի՝ քէնտի փատիշահլէրինի խա
 չա չըգարմը շօմատընէր , օ՝ էճիլտէն տէրհալ վարուպ
 պիղատոսա տէրլէր քի , եահուտիլէրին փատիշահը
 տէյու եազմա , զիրա քէնտի տէտի քի՝ պէն եահու
 տիլէրին փատիշահըլմ : Վագաա պու պապտէ չօգ ըի
 ճա էթտիլէր քի օ՝ դահթայը տէկիլտին , լաքին տէ
 կիլմէյիւպ՝ նէ քի եազտըմ իսէ եազտըմ տէյերէք ըէտ
 տի ճէվապ էտէր : Սուլթու իտի պիղատոսա քի մու
 գատտեմ պու միսիլիւ ճէվապ էթմիլ օլտա իտի :
 Ֆիլհագիգա՝ եահուտիլէրէ խօշ քիլի կեօրիւնմէք միւ
 լահաղասը իլէ՝ դատտարըգ էտիւպ՝ յիսուսու էօլտիւր
 մէկէ սիճիլ եազտը , անճագ պու տէֆա օ՝ միւլահա
 դայը կէրի պըրագարագ հագիգաթընը եազտը իսէ
 տէ , տէկիլէր քէնտիլիկինտէն , իլա քի ալահ եազ

տըրտը անէ : քի ինսանէրի րուհանի էսիրլիբ կիւնահ
տէն խելաս էթմէք իչիւն յիսուսուն պիլ ըիղա խաչա
չըգտըղի ճիւմէկէ մուպեան օլտուն : մատամ քի յիսուս
լուղէթիին մանասը գուրթարըք տէմէք տիր :

Ֆէհմ էյլէ պուրատէ եահուտիւերին նէփսանիյէթիս
նի : զերա յիսուսու խաչա չըգարուպ մերամէրինի իճ
րա էթտիքտէն մատէ : անն զիյատէ զիւլ օլտուն տէյ
ու գաթլէ վաճիպ իքի հարամի կէթլըրիւպ՝ պիրինի
սաղ դարաֆընտէ : վէ օ պիրինի սօլ դարաֆընտէ խա
չա չըգարըլէր : Պագտա՝ մէզպուրլէր քէնտի ֆէսատ
զիւլիւմիւրի իւղրէ պու իշի զէճրէն էթտիլէր : ան
ճագ անըն հագգընտէ՝ պի նամուսլէրէ մահուսպ օլ
տու (ընդ անօրէնս համարեցաւ) տէյու քիթապտէ
էազըլան խիթամ պուլտու (Եսայ . 53 . 12) :

Պալատէ մէզքիւր տեօրթ հասաս քի՝ յիսուսու խա
չըն իւղէրինէ մըլաւտըլէր : անըն էսվապլէրինի տեօրթ
գըսըմ իւղրէ գուրա (վիճակ) իւն փալաշտըգտէն
սօնլրա : տօլամասը (պատմաւճան) օ քի եօգարտէն
աշաղըյա տէկին պիւթիւն էօրմէ՝ վէ տիքիշիգ խտի :
անի երութմայուպ քիմէ չըգտը իսէ օ ալըն տէյու՝ ա
նըն իւղէրինէ տախի գուրա պըրագտըլէր : Պէլի՝ մէզ
պուրլէր պու իշի էթտիլէր քի մապէյնլէրինտէ նիզա
հասըլ օլմասըն : անճագ պու պապտէ տախի յիսուսուն
հագգընտէ՝ պէնիմ էսվապլէրիմի մապէյնլէրինտէ փայ
էթտիլէր : վէ տօլամամըն իւղէրինէ գուրա պըրագ
տըլէր տէյու դաւիթ փէյլամպէրին ետտի իւն քիս
թապտէ տէրճ՝ օլան Թէքմիլ օլտու (Սաղ . 21 . 12) :

Եազար էյլէ պուրատէ յիսուս էֆէնտիմիլին ազիմ
մէրհամէթիին վէ սապընն : զերա նէ իւղէտիլէրինի
պիւլէզլէր՝ աֆ էյլէ անլէրին կիւնահլէրինի տէյու՝ քէն
տինի խաչա չըգարանլէր իչիւն փէտերուլլահա նիյաղ
էտէր : Յիսուս պու պապտէ քէնտի գուտրէթի ա
ղիւկէրինի զահիւր էթտի իսէտէ : մատամ քի խամ

մինչ կիւսէնիւս՝ ինթիգում արդուսինտե օլմագ դուտ
 րէթսիգ լիք պէյանի տիր , անէ տիւշման օլան եահու
 տիլէր . քի՛ անտէն կէջէր իտիլէր , հայրէք . քի՛ տաւա
 րը սեօքիւս իւջ կիւնտե եափաւագ իտին , եկէր իպն
 ուլաս իսէն՝ ին խաջտան , վէ խէլաս էթ քէնտինի
 տէյէրէք մէզագ իւզրէ քիւֆր էտիւս՝ պաշէրինի սաւ
 լար իտիլէր , ֆէզա քահանայապետէր՝ դպիւրէր՝ վէ
 ինթիեարլէր պիւ իթթիֆագ տէրլէր . քի՛ , պաշպալէ
 րինի խէլաս էթտի , քէնտի խէլասընէ գատըր օլմաւ
 եօր , եկէր իսրայէլին փատիշահը իսէ , ինսին շիմտի
 խաջտէն . քի՛ ինանալմ , եկէր ալլահա ումուտ էթտի
 իսէ , գուրթարըն , եկէր անի իսթեր իսէ , զերա իպն
 ուլահըմ տէտի : Պու հիսաւ հարամիլէր տախի . քի ա
 նըն իլէ խաջա ջըգմըլէր իտին , անէ սիթէմ էտէրլէր .
 պաթուսուս սօլ դարաֆընտե օլան՝ տէկիլ մի . քի մօսիհ
 սէնսին , խէլաս էյլէ պիզի՝ վէ սէնի տէյու քիւֆր է
 տեր : Վէ լաքին սաղ դարաֆընտե օլան՝ յիսուսուն մահ
 ճուպըղին՝ վէ տիւշմանլէրինէ տուա էթտիլինէ նա
 զարէն փիւշման օլուս՝ վէ րէֆիկինի ազարպուուս տէր
 . քի , գօրգմաղմըսըն սէն ալլահտան . քի օ դապիպտե
 սին , հագ տըր . քի պիզ ֆէլիմիզէ կէօրէ ճէզասընը
 չէքիյօրուզ . էմմա պու հիջ պիւ շէրիւ ֆէյիւ իշլէմէտիւ
 ֆէհհմ էյլէ պուրատե . քի՛ թագսիրաթընը թանըյոււզ
 թօղրու գալպ իւզրէ թեպէյէ կէլէն՝ նէ տէրէճէ ա
 զիմ ինայէթէ շայիսթէ օլուր , զերա մէզպուր էզ գա
 տիմ ֆէյլէ շէրիւ իւզրէ իքէն , էթտիլի քեօթիւլէք
 լէրի իգրար պիլլէ փիւշման . քի օլուր , անիտե հագ
 դարաֆընտէն լուծֆ տախի . քէրէմ օլմաղ իլէ , յիսու
 սուն՝ մօսիհ վէ իպնուլաս օլտուղինի թանըյոււս՝ եւ
 սահիպ՝ զիքը էյլէ պէնի՝ նէ վագըթ . քի փատիշահը
 զին իլէ կէլիսին տէտիլինտե , ճէվալ էտեր . քի՛
 հագգա տէրիմ սանա , պու կիւն ճէննէթտէ պէ
 նիմ իլէ օլուրսուն :

Ֆիւճագիգա՝ յիսուսուն տիւշմանէրի անէ զիւլ օլտուն տէյու՝ մէգքիւր հարամիւնէրի անըն իլէ պերպպեր խաշա ջրգարտըլէր ։ անճագ՝ յիսուս պու պապտէ քէնտի ալլահըղինի պէյան էթտի քի՝ փէհմէտիւպ իսլահ օլտէր ։ զերա նիճէ քի մահշէր կիւնիւնտէ սալիհէլէրի սաղ դարաֆընտէ ։ վէ կիւնահքեարլէրի սօլ դարաֆընտէ տուրտուրուպ՝ սալիհէրի ճէննէթէ ։ վէ կիւնահքեարլէրի ճէհէննէմէ իրսալ էտէճէք տիր ։ անըն նիշանէսինի գողգոթտ տաղինտէ իհզար էթտի քի՝ սալիհէլէր թէսէլլա քէսպ էտիւպ՝ շաղ օլտէր ։ կիւնահքեարլէր խէփէ էտիւպ թեօպէյէ կէլէլէր ։

Իւլլէթ սլ ։ զերա նիճէ քի մէգքիւր հարամի թամիլ թիգաթ իւզրէ թեօպէյէ կէլիւպ յիսուսա ումուտ էթտի կիլիտէ ։ մաղփիրէթ պուլտու ։ սէն տախի հեր նէ մլգտար կիւնահքեար իսէն գաթի ումուտ օլմա ։ իւլլա քի թէփաղիւ գալպ իւզրէ թեօպէ իսթիլֆար էտէրէք՝ յիսուս էֆէնտիմիցին ինայէթինէ իհալէ էյլէ քէնտինի քի՝ մաղփիրէթէ շայիսթէ օլտար ։

Նաչար գըլ պուրատէ սուրբ անթափինին հալինէ ։ օքի քէնտի վալիտէսինին գըզ գարնտաղ մարիամ ։ վէ մարիամ մագդաղենացի իլէ խաշն գարիպինտէ տուսրուր իտի ։ յօհաննէս տախի անըն իլէ ։ յիսուսու օհալտէ կեօրտիւկինտէ ճիւնէրի գալրուլուպ՝ երէրէկի գանէ պուլտըր ։ պու պապտէ անըն նէ տէրէճէ աւալիմ վէ շէտիտ աղապ վէ զիճրէթ իւզրէ օլտուղինի քիմ գատըր օլապիլէր թապիլ էթմէկէ ։ Յիսուս խաշն իւզէրինտէ նէ կեօնէ քի սիյասէթ շէքեր իտի ։ սուրբ անթափին տախի անլէրի քէնտի գալպինտէ շէքէտի ։ նիճէ քի (գըրգ տեօրէթ սիւալտէ զիլըր օլտուղի մէնյալ իւզրէ) ։ սիմէօն ժերուսի անն պէյան էթմիլ իտի ։ վէ յս անի կեօրիւպ յօհաննէս իլլին իլթէ էգլաւտըն ։ յօհաննէս տախի իլթէ վալիտէն տէմէկ իլէ ։ յօհաննէս անի քէնտի եանընէ ալուպ՝ էվալտափայէսին

տէ իզգէթ պիտէ տայինա գուլուգ Կտէր խոի անէ :
 Պէ՛լ յիսուս քէնտինին Թէքմիլ ինսան օլտուղինի մուս
 գատտէմէրտէ շօգ տէ՛րա պէյան Եթմիլ խոի , պու
 տէ՛րա տախի պէյան Եթմէք իյիւն , էլի էլի լամպուս
 բաթանի (ւո՛ժ իմ ւո՛ժ իմ ընդէ՛ր Թողիւր զիս) աշյու
 իւճէ սէս իյէ նիտա Եթտիկինդէ , անտէ օլանլէրին
 պաղլէրի , անլէր քի Եպրանիճէ պիլմէ՛ղ խոիլէր , տէք
 լէր քի Էզիայը իմտաւն չպղըրըր :

Պատէհու յիսուս պիտի քի հէր շէյ Թէքմիլ տիր :
 Ֆիամմա արւսուղուղիմտէ պսնա , փրքէ իշիրտիլէր
 տէյու՝ քէնտի հագգընտէ քիԹապտէ՝ Եազըլան (Սու .
 63 . 23) տուհաթէքմիլ օլմուշ տէկիլ խոի : օ՛ ԵՃիւ
 տէն տէր քի սուսուղում : Վէ անտէ գաւ պիյ սիրքէ
 հազըր օլմաղ իյէ հասապէրին պիրի՝ հէման փրքէ վէ
 Եօս իյէ սիւնլէրի Թօլտուրուպ՝ զաթրին տէմէտի տա
 խի չէվրէսինէ քօյուպ՝ գամըշ իյէ աղզընէ վէրտիքա
 տէ՛ն , անի իջտի իսէտէ , պաղլէրի տէր քի՝ պըրա
 գըն պագալըմ Էզիա : կէլին մի անի ինտիրմէկէ :

Օլ տէմ յիսուս հէր շէյ Թէքմիլ տիր տէտիրտէն մուս
 տէ , Թէքրար իւճէ սէս իյէ , ւթա՝ օնէին Ետինէ էյ
 մանէթ Կտէրիմ բուհիմի տէյու՝ նիտա Կտէրէք պաշու
 նը աշաղըլա մէյլ Ետիւպ՝ պիլ ըիզա ըուհինի Թէսլիմ
 Եթփիկի հալտէ՝ : ինսանըն կիւնահը աթ օլտու , աւ
 յի քիչիւմիէ ինսանլէր աղամըն իզաաթսղուղինէ պէ
 տէլ պօրճու օլմուշ խոիլէր : պու պաւպտէ նազար էյլէ
 իւք տէհրին իկիրմի Թօգուղ սիւալինէ :

Ֆիլհպօքթա նիճէ քի (տեօրտիւնճիւ տէհրին օն Թօ

1 Ե Եթայր զճէտ նորա բաղուձիւն Ժողովրդեանն , և կա
 նանց . որք կոծէին , և աշխարէին զնա , դաքճաւ յն և ասէ
 ջնոսա . որստէրք կրուսաղէմի՝ մի՛ լայք ՚ի վերայ իմ , այլ Լա
 ջէք ՚ի վերայ անձանց և ՚ի վերայ որդւոց ձերոց . Ղուկ .
 23 . 27 . Միսէ 46 հմի , = Մար . 27 . 33 , = Մաթէ .
 23 . 22 . = Յով . 19 . 17 .

Յն գաջ սաաթ Գալտը խաջն իւզէրհոտէ :

Ճ. Աթը սաաթ • զիրա սաաթ իւզոտ խաջա չը
գուպ թօգուզոտ վէթաթ էթոի : Ֆիւմմա սաաթ
քի ալթըյա վարտը • անիտէ կիւնէշ շաւգընը քէնտիւ
նէ ճէլպ էթմէկ իլէ իւշ սաաթ ճէմի տիւնեա գա
րանըդ օլուպ սաաթ թօգուզոտ բուհինի թէսլմ
էթտիկիտէ • զուլումաթ բէթ պիրէ Ենէ պյտընըդ
օլտու : Պուրտտէ խիթամ պուլտու աւագ ուրբաթ
կիւնիւնիւն հագգընտէ քիթապտէ տէրճ օլան սիճիւ
նիճէ քի Եպղար • օլտու պիր կիւն • օ քի ալաշա
պէյան տըր • նէ կիւնտիւզ օլա • վէ նէ կէճէ • վէ
ազլամ վագթիտէ պյտընըդ օլա :

Ֆիւհագիգա յիսու քէնտի հագգընտէ մէսիճ վէ
իպնուլահամ տէտիկի իջիւն Եահուտիկը տնի խաջա
ջըգարտըր • վէ լաբին անըն մէսիճ վէ իպնուլահ օլա
տուղի ճիւմէյէ աշիքեար օլտու տէյու • ալաշ մալս
սու կիւնէշին շաւգընը մէն էթտի քի ինսանէր ֆիհմ
էտիւպ • անէ իթիգաթ էթմէկ իլէ ինայէթէ վասըլ օ
լաէր • Իմտի յիսուսուն վէթաթընտէ զուլումաթ տէթ
օլուպ պյտընըդ օլմաը • անըն լուծ ֆու իլէ Ինսանէ
րին բուհէրինին միւնէվիէր օլաճաղինէ նիշուն ունկա
նըր • Պուստան գաթի նապար տաճարըն փէրտէսի
(վարագոյր) • քի սրբութիւն սրբութեանց տէնիլէն
մահալին Եօնիւնտէ ասըլը իտի • Եօգարտան աշաղըյի
տէկին անիտէ Երթըլուպ իքի շաղգ օլտուգտէն մա
տէ • ապիմ գէլզէլէ տուսի օլարագ քիւրբէյի գէմին
սալամըր • Եալջըն գալյալէր Եաուըլուպ մէզարէր ա
ջըլըր • վէ չօգ աղիզէր յիսուսուն գըյամէ ալտըլին
տէն սօնկրա տիրիլիւպ վէ Երուսաղէմէ կէլիւպ չօգ

Ճ Եղիյի օր մի • և օրն այն յոյտնի տէտուն • ոչ տիւ իցէ և ոչ
գիշեր • և ընդ Երեկո Եղիյի լոյս • Զոյտ • 14 • 7 :

լէրինն կեօրինմէն ինն՝ անըն գլխամէ աշտղլինն սա
պիթ հետեւէր :

Տիեզմ էլն . չիւնքի էսքի նօմօս՝ եհնի նօմօսուն ըհսի
վէ կեօրինսի իտի (նիճն . քի տեօրտիւնձիւ տէհրին ի
քինձի սիւալինսն գլքք օլտու) , օ էճիլտէն յիսուսուն
վէ ֆաթիմտէ տաճաքըն փերտէսի երութըլը . քի , հն
քի նօմօսուն խիթամ՝ պուլտուղի , վէ եհնի նօմօսուն
ճիւմէյէ աշիքիսը օլաճաղի գահիլը օլա :

Քեզա յիսուս ֆաղկազարդ էիննիւ ալիմ մէճտ ինն ե
րուսաղէմէ կէլը իքէն՝ ճէմաեթ . քի ովսաննա տէյու
նիտա հտէր իտի , փաքիսեցիլըն հասէտ հտիւպ՝ աղար
լա շակիրտէքինն . քի սուս օլտուլէր տէտիլէրինսն .
յիսուս ճէվապ էթմիշ իտի . քի , եկէր անլեր սուս օ
լուրէր իսէ , դաշէր նիտա հտէրէր (նիճն . քի սեք
սէն իւչ սիւալտէ պէյան սըր) . պուրաստէ խիթամ
պուլտու օ . քէլում : Վագաա յիսուսու խաջա ջըգար
աքգէքինտէ , ինսանլէր ովսաննա տէյերէր անի մէճտ
էթմէտիլէր իսէտէ , բուհի օլմայան մալուղլէր՝ պա
հմէր խիւտա հարէքէթէ կէլուպ անըն իպնուլաճ օլ
տուղինն շահատէթ պիլլէ՝ մէճտ էթտիլէր անի :

Մալուղլէրին պու միսիլլիւ հարաքէթի դապիաթ
իւզրէ գուհուրաթ գանն օլունմասըն տէյու , հօլուլէր
տախի տիրիլուպ ինսանլէր խապէր վէրտիլէր . պու
խուսուստէ տէկիլ քի եալընը հպիւլէր շահատէթ էթ
տիլէր , իլա ալմէր տախի մէղքէր հլամէլլէրի կեօ
րիւպ թարիւ . քիթապլէրինն եաղտըլէր : 'նիճն . քի ա
թինաք ալիմ ֆիլխսօֆօս վէ միւնէճիմ գիտնէսիոս նամ
քիմէսնէ՝ օ վագըթլէրտէ մասլահաթը սէպէպինն ա
թինաստան արեգ նամ մէմէքէթէ կիթմիշ օլմաղ ինն
(քի շամա գարիպ պիլ մահալ սըր) , յիսուսուն վէ
ֆաթիմտէ գուհուր հտէն գուլումաթը քի կեօրտիւ ,
սէպէպինն թէճհասիւս հտէրէր աստէթա դապիաթ
իւզրէ գուհուրաթ օլմաղլէրին անկաղտէտէ , զայն

հէյպեթտէ գալուպ՝ եա տիւնեա երգըլըտօր՝ եախոտ
դապիաթը եարատան իսթէնճէ չէքէտօր տէյու՝ թաւ
թիթէ քիթմապընէ եազար՝ Օ՝ Եճիլտէն պատիլ զէման
պօղոս առաքեալ աթինայէ վարուպ առետարանը վազ
եթտիկինտէ՝ քէնտի ինանտրգտէն մատէ (Գորէ . 17 .
34) . ախէրինէ տախի վազ Ետեր իտի յիտուսուն իպն
ուլահ օլտուղինի . նիճէ քի պէյան տըր անըն նազ լիյէ
թինն քիթմապընտէ :

Վէ լիւնքի օ կիւն ուրբաթ իտի . խաչա չըգանլերին
գալալէրինի գըրուպ գալտըրալէր տէյու՝ եահուտի
լէր պիղատոսա րիճա Ետերլէր քի շարաթա տիկին
Թէնլէրի իսչըն իւզէրինտէ գալմանըն . վէ ասքէր կէ
լիւպ հարամիլէրին գալալէրինի գըրտըգլէրինտէ տն
լէր Եօտիւլէր . վէ անկ թի խաչտանալ տիլիւպ գալա
տըրտըլէր . լարին յիտուա վէ Գաթ Եթ միջ սլտու զինտէն
անէ Թօգուլմատըլէր իսէտէ . ասքէրին պիլի մըզ
րազ իլէ անըն պիօյրիւնիւ եարալատըլի հալտէ . տն
րազէպ գան վէ սու չըգար . Գոմրատէ Թէքմիլ օլտու
անըն քէմիլի խուրտալէնմէսին տէյու տերճ օլման սիւ
ճիլէ՝ Գէզաւ նազար Ետէլէր Եսնէն . անի քի եարալա
տըլէր տէյու եազըլան տախի իճրա օլտու՝ :

Եիսուսուն պիօյրիւնտէն գան վէ սու չըգ մասը . անըն
Թէքմիլ պլահ . Թէքմիլ ինան օլտուղինէ նիշան իտի
մատամ քի ալահ չըղի իլէ պի մէվիթ օլուպ Թէն իլէ
Եօտիւլ . վէ տախի գան սուրբ պատարագըն . սու
միլտու Թիւնուն խորհուրդու պէյալինտէ անկանըր Զ
Իւզ պաշը քի ասքէրի իլէ յիսուսու պէքէր իտի :

1 Եւ զոսկր մի բեկանիցէք ՚ի նմանէ . Եմց . 12 . 46 .

2 Էպիսոփոս ՚ի նա յոր խոցեցին . Զուր . 12 . 10 .

3 Բարոսի ՚ի սքանչելեաց՝ ան ճարմնով վասն իմ խաչեալ . մե
րօյ բնութիւն մեռանի՝ ան ճարմնով խոստովանի . կրկնապատ
կողին աղբերք՝ եկեղեցի իւր համոտաթի . Զոմի մաքրի վա
րիչն ըմպէ զորդի վաճ Գոր վառաւորէ . Զմր . 5 .

մէջ քիւր միւշիւղաթերի կեօրտիւքտէ : անըն իպն
 ուլահ օլտուղինի թագրիւր էտէրէք մէջտէ Էտէր ալ
 լահը : Դէմաէթտէն տախիպաղըլէրի անէր քի քեծ
 թիւ քիքիւր իւզրէ օլմայուպ սէյրէ կէլիչ իտիլէր :
 կեօյիւսէրինի տեօյէրէք հիւզն պիրլէ տեօնիւպ կիւ
 տէրէր : Գէղա յիսուսուն ճիւնէթանըլէրի վէ ջոգ
 նիսվանլէր անըն արտըսըրա գալիլիատէն կէլիչ օլուպ
 ուզադտէն պագարուգ Էասու մաթէմ իւզրէ օլուր
 իտիլէր : Պոքրատէ թէքմիլ օլտու Էտէնին հայաթին
 կեօզիւնիւն Էտիւնտէ ասըլը օլտուն տէյու Էմուսէնին
 էէտիլիլէ քիթապտէ տէրճ օլան սիճիլ : Վագաւ յի
 սուս քի էպէտ իլ էպէտ հայսթ : վէ ճիւնէյէ հայ
 աթ վէրիճի տիր : ինսանը կիւտահտէն խելաս էտիւպ
 ասիւմանի հայսթէ վասըլ էթմէք իլիւն Էսըն իւ
 ղէրինտէ թէն իլէ մըխանուսպ ասըլտը :
 Եւաղար գըլ պուրատէ արիմաթէմլի յոլսէփ նամ քիզ
 մէսնէնին քաղիլէթինէ : օ քի քիճալտէն սալիհ խելս
 իրխահ (լարեգործ) մէլէթէթ ի իւհիլէնէ միւն
 թաղիւր վէ յիսուսա շոկիրտ օլմաղ իլէ : անըն տիւշ
 մուկէրինին մէջիլէրէթինէ Էպէտի ըրդա օլմոզ իտի :
 վէ օ անէ տէիլին հասիւտէրտէն խէվի էթմէկ իլէ
 յիսուսա շոկիրտ օլտուղինի իհպար էթմէտ իսէտէ :
 անըն վէ Խաթընտէն սօնլրա քիմնտէն իհթիրտղ էթ
 մէյրէք ղայէթ Դէսարէթ պիրլէ պիղատտա վարուպ
 յիսուսուն թէնինի տիլէր քի ալուպ տէֆն էտէ : Վէ
 պիղատտ : օ գատար թէզ մի էօլտիւ տէյու թաւաճալ
 էթմէկ իլէ Էիւզ պաղըթը ցողըրուպ թաստիւր Էթ
 տիլտէ : յոլսէփէ պաղըլարանի : Օ վագըթ նիկօ
 դէմոս տախի օ քի մուգատտէմ կէճէ յիսուսուն Էա
 նըն կէլիչ իտի (նիճէ քիէլի պէշսիւալտէ ղիքրօլ
 տու) : Էիւզ պթթման միգտարի ասիլ Էնտ վէ միւրր
 (հայուէ) կէթիլիւր (պիր պաթմանը թօգանն ալթը
 Է Էւ Էղիքն կէանը քո կախեալ աւաջի աջալ քոյց 20 ի 28 664

տիրեմ զարագ) , վե յիսուսուն Թէնինի խաչտան ինս
տիբիւայ՝ եահուտիղերին ատեթի իւղրէ՝ նիճէ քի պիւյ
իւք քիմնէլէրէ հտեր իտիլէր : պահարայուպ քէֆինէ
սարարլար : Վէ լաքին չիւնքի վագթ Կէճ իտի : վէ օ
մահալին գարիպինտէ յովսէփին պահալի օլուայ՝ ան
տէ տտիսի պիւթէփի դաչտան օյմա պիւլիւք պիւր մա
ղարա օլմաղ իլէ : անըն տերունինտէ եէրլի դաչտան
եծնմա ճէտիտ պիւր մէգար դաղտըմը իտի քէնտի ի
չիւն , քի տահա անէ քիմնէ գօնմուշ տէկիլ իտի : յի
սուսուն Թէնինի օ մէգարա տէֆն հտիւ պիւր պիւլյ
իւք դաչ իլէ (կափարիչ վէմ) դապրին գափուսուս
նու գափար : քի օ դաչ շիմտի ալ փրկիչ վանքընտա տըր
Տէնիլի քի՝ գուտս փատիլահը եգեկիւնըն վէքիլար
ճը սօմնաս նամ քիմնէնէ՝ օ մահալտէ քէնտիլնէ մէգար
գաղտըրալ : պու խուսուստէ եսայի փէյղամպէր անէ
իթապ հտէրէք՝ սիճիլ էթտի անըն պէրրի եապան չեօլ
տէ հօլէճէկինի (Եւայ . 22 . 15) : մէղքիւր սօմնաս
եսայինին պէյան էթտիկի իւղրէ պաղտատ չեօլիւտէ
հօլիւպ՝ պատէհու օ մահալի յովսէփ սաթըն ալտը :
Բէգա գերեզմանըն գափուսունա գօնուլան դաչ իլէւն
տէնիլի քի (իւչիւնճիւ տէհրին իկերմի իքի սիւսլին
տէ գիլըր օլտուղի մէնվալ իւղրէ) յալօլը նահապետ
խառանա կիտէր իլէն՝ Տիլմէթիւր րուեա քի կեօրտիւ
ուլանտըղինտէ եաղտոյուպ նիշան էթտիկի դաչ տըր :
() վագթը մարիամ մագաղանացի՝ վէ սայիթ ֆաղիա
լէթիւ նիսվանէր գերեզմանըն գուրպինտէ օլմաղ իլէ :
յիսուսուն Թէնինի ներհտէ վէ նասըլ տէֆն օլտուղինի
կեօրտիւլէր : Մէգքիւրէլէր անի Թէքրար եաղայուպ
պահարամագ արդուսինտէ օլտու գլէրինէ պինային ,
պաղքլէրի տէրհալ կիտիւպ Թաթըր գօգուլու եաղ վէ
պահալ հաղըր էթտիլէր իսէտէ : մարիամ մագաղան
նացի վէ օ պիւր մարիամ գապրին գարչսընտէ պիւր աղ

տաճառ թուրմաղ ինչ վագր թ կեճիկիր : օ՛ եճիտեճ
իգթիզա հտեճի : օ՛ ագչամ թետարիք հտեմէյիւպ շա
բամ կեճտիքաճն սօնկրա թետարիք եթտիէր : քի կե
բաճի կիւնիւ կեճիւպ պաճարւայաւր ¹ :

Սիւալ 93 :

Յիսուսուն տիւնանէրի պալատի դերը օլան միւշիւղաթէրճ
կե օրիւպ թեօպէյե կեճաիէր մի :

Ծ. Սիւշտիէր : պախուսուս զայն թ քիպիր վե միւ
հննիտ օլմաէրի ինչ տաճա զիյատե Գէնա պուլտուէր :
Զիրա երթեսի կիւնիւ քաճանայապետէր՝ վե վարիւ
սեյիէր պիղատոսա րիճա հտիւպ ասքեր աւտըլէր քի
իւչ կիւն դերեղմանը պեքէսեիէր : քի օլմայա շալիբա
ւէրի անըն թեճնի կեճէ չալուպ՝ գըյամէ ալառ տէյե
ւէր : մատամ քի յիսուս չօդ տեճա սեօյէմիշ իտի խա
չա չըդուպ իւչիւնճիւ կիւնտե գըյամէ ալաճաղիւնի :
Պուստան գաթի նալար՝ քիմսէ Տիյէ եթմէսին տէյա
ու՝ գերեզմանըն գափուսուսու տախի ասքեր ինչ պեա
րապէր զայն թ տիգաթ իւզրե միւհիւրէրէր ² :

Վե չիւնքի մարիամ մագղաղենացի յիսուսուն թեճնի
պաճարւամագ արզուսիտե իտի : գերեզմանը պեքէս
մէկէ ասքեր թային օլտուղինի իշիտինճէ : շաբամ ագ
չամը կիւնէշ պաթտըղլինտե : օ՛ պիր մարիամ ինչ պեա

Ճ Եւ աճա վարագորդ տաճարին ցեղա յերիւս՝ ի վերուստ մին
չե ՚ի վայր . երկիր շարժեցաւ . և վեմք պտտառեցան : և
գերեզմանք բացան . և բազում մարմիք ննջեցեալոց սքցյա
րեան . Մոպ . 27 . 51 . մինչև 61 համար : = Մոպ . 15 .
33 . = Ղուի . 23 . 44 : = Յօհ . 19 . 31 .

Զ Եւ ՚ի վաղիւ անդը՝ որ է յետ ուրբաթուն . ժողովեցան քա
հանայապետըն և վարիսեցիք առ պիղատոս . և ասէն . տէր :
յիշեցաք զի մարեցուցին այն տաէր : մինչ կենդանին էր
թէ յետ երկց աւուրց յաւնեմ . Մոպ . 27 . 62 . մինչև 66 հմոք

րապէր գերեզմանը կեօրմէկէ կէլեր , քի երթեսի կիւն
 պահարամաղէ կելտիկինտէ , նէ վէճՅ ին իչերի կիւ
 մէք միւմքին իսէ անի Թերթիյոյ էտէ : Վագաա պէք
 ճիւղերն հալնէ նազարէն՝ մաապմ քի չօգլուգ վէ Ղայ
 էթ տիգաթ իւզրէ պէքլեր իտիկեր , իճրայի մաւա
 հաթըն կիւճ օլտուղի մալիւմ իտի , լաքին պու ճիւմէ
 ինէ խէվի եթմէյերէք՝ շաքաթ կէշտիքտէն սանկրա յա
 կօբուն վալիտէսի մարիւմ՝ վէ սողովմէ ինէ կիտիւպ
 իգթիզա էտէն պահարէրի հազըր էտերէր :
 Ֆիամմա եարը կէճէտէն սանկրա յեսու է փէնտիմիզին
 գըյամէ արմասը ինէ՝ իչերի կիրմէկէ էպէտի կիւճիւք
 դալմամը իտի , զիրա օ վագըթ ազիմ գելզէն օլտուգ
 տէն մաոտէ , մէլայիք դար կիպի պէյազ լիպաս ինէ շիւմ
 շէք միսալի կեօրիւնէրէք՝ գերեզմանըն գալիուսունտէ
 քի դաշը պիր դարաֆա եուվարայուպ՝ անըն իւզերին
 տէ օթուրուր , պէքճիւր պու միսիլիւ հէյայէթիւ
 էլամէթի կեօրտիւքլերինտէ , օ տերէճէ միւղթարիւպ
 օլարագ խէվի էտերէր , թա քի էօլում հիյէթինէ
 վասըլ օլուրէր : Մէզպուրէր նէյէ օղրատըգէրինի
 պիլմէյերէք քէնտիւրինի շաշըրուպ՝ զայ ագըլ Ղայիթ
 փերուշան հալ իւզրէ իքէն , կիրակի կիւնիւ երքէն
 կիւնէշ թօղմազտէն ագտէմ էալընը մարիւմ մագդա
 ղէնպցի գերեզմանա կէլիւպ՝ մէգքիւր դաշըն ընի օլ
 տուղինի կեօրտիւքտէ , յիսուսուն թէնիի անտէն գալ
 աըմը շլար զանն էտերէք՝ ազիմ գասալէթ իւզրէ
 տէրհալ վարուպ պետրոսա վէ յօհաննէսէ խապէր վէ
 ըրի , զիրա գըյամէ ալտըղինի պիլմէզ իտի : Օլ տէմ
 պետրոս վէ յօհաննէս Ղայիթ թաաճիւպ պիրլէ անի
 տէ գալչուպ կիտերլէր գերեզմանա , լաքին յօհաննէս
 կէնճ օլմաղ ինէ պետրոստան էվիլէ վարուր իսէտէ , ի
 չերի կիրմէզ , իլա քի կիլիւպ պագաղղինտէ , քէֆի
 նի կեօրտիւ քի անտէ տուրուր իտի : Պատէհու պեա
 ղոս տալի կէլիւպ գերեզմանէ կիւրտիկինտէ , քէֆինի

վէ պաշտօնաւոր մէնտիկ (վարչամակ) կեօրիւր քի քէ,
 ֆին իլէ պէրապէր օլմայուպ' պրքճա պիր դարափտա
 տիւրիւրիւ տուրուեօր . օ վագըթ յօհաննէս տախի
 իշէրի կիրիւպ պագտըղիստէ , ինանտը քի չաղնմըչ
 տըր' , պաղըլէրի տէր քի գըլամէ ալտը տէյու ինան
 տը , զիրա տահա պիւմէզ իտիլէր անըն գըլամէ ալա
 ճաղիկի . վէ տեօնիւպ կիտէրլէր օ պիր առաքեալէս
 րին եանընէ , մագդաղենացի տախի անլէր իլէ կիտէր :
 Պուշլար գերեզմանտան պրըլտըգլէրիստէ , հէման օ
 պիր նիսվանլէր , անլէր քի ուրըաթ աղչամը իգթիզա
 ֆտին պահարէրի հաղըր էթմիշ իտիլէր կէլիլէր գե
 րեզմանա , վէ գափուցու աջըգ պուլմաղ իլէ իշէրի կիր
 տիլէր իսէտէ , յիսուսուն թէնիսի անտէ պուլմայուպ'
 թաաճիւպ ֆտէրէք հէյուէթ իւղրէ իքէն , ինսան շէք
 լիստէ իքի մէլայիք նուրանի լիպաս իլէ անիտէ եէթիւ
 շիւր անլէրէ , մէշպուրէլէր զայէթ խէվի ֆտէրէք եէրէ
 պագտըգլէրիստէ , տէրլէր քի' նիլիւն տիրիյի էօլիւ
 լէրտէ արարսընդ , պուշտա եօգ տըր , զիրա գըլամ
 ալտը , զիքը ֆտին , նիճէ քի գալիւտաա իքէն սիգէ
 սեօյլէտի , խաչա չոգուպ իւշիւնճիւ կիւնտէ գըլամէ
 ալաճաղիկի , վէ անլէր պու խուսուստէ մուգատտէմ
 յիսուսուն սեօյլէտիկիսի ֆիքը ֆտէրէք' հէման վա
 բուպ առաքեալլէրէ , վէ անլէր իլէ օլանլէրին Յիւլի
 սինէ նագլ ֆտէրլէր : Մէղքիւրէլէր քի գերեզմանտան
 պրըլուպ կիթտիլէր , օ վագըթ մարիամ մագդաղենա
 ջի անլէրտէն խապէրսիղ թէքրար կէլիր գերեզմանա ,
 վէ տիլարցսընտէ տուրուպ աղլար իքէն' էլիլիւպ գե
 րեզմանա պագտըղիստէ , պէյազ լիպաս կիլիմիշ իքի
 մէլայիք կեօրիւր քի' պիրի յիսուսուն թէնիսիս օլուու
 ղի եէրին պաշը դարափշտէ , օ պիրի գատէմի դարա
 փշտէ օթուրմուշ իտի . Ուէյալիքլէր' նիւիւն աղլար

1 Ող գրէ ներսէս լամբրոնացին ՚ի ներսողակոն ճառն օր ՚ի
 համբարձումն քնի :

արն տեյու անէ սիւալ էթտիքերինտէ , անկերի ինսան
 զանն էթմէկ իլէ տէր .քի՝ պէնիմ սահիպիմի պուրա ,
 տէն գալտըրտըլէր , վէ պիլմէմ .քի նէրէյէ գօտուլէր
 անի : Մարիամ պու ճէվապ իւզրէ իքէն , յիսուս կէ-
 լիւպ պահջէտէ տուրուր : մէլայիքլէր անի կեօրիւպ
 հարէքէթ էթտիքերինտէ , աճապ նիշիւն հարէքէթ
 էթտիքէր տեյու՝ մէլպուրէ տեօնիւպ կէրի դարաֆա
 պագտըլինտէ , յիսուսու կեօրտիւ իսէտէ , զանն է-
 տէր .քի պահջէպան տըր , վէ յիսուս՝ նիշիւն աղլար
 սըն , քիմի իսթէրսին տեյու անէ սիւալ էթտիկինտէ ,
 ճէվապ էտէր .քի , եւ սահիպ էկէր անի սէն գալս
 տըրտըն իսէ սեյլէ պանա՝ .քի պէն ալոյլմ անի :
 Վագաա մարիամ զայէթ տաղի տէրուն պիլըլ՝ վէ շէ-
 տիտ աշգ իւզրէ կեօզ եաշը տեօքէրէր յիսուսու արա-
 մազ իլէ պուլտու անի : լաքին թանըմտըլինտէն յի-
 սուս անըն իսմինի անուպ մարիամ տէմէկ իլէ՝ քէնտիւ-
 նի պէյան էթտի անէ .քի՝ գըյամէ ալտըլինի պիլիւպ
 թէսէլա օլա : Օլ տէմ մարիամ անի թանըլուպ ըաթ-
 բունի (վարդապետ) տէյերէք խաքիւիայինէ տիւշմէ-
 լի օլտու : զիրա զանն էտէր իտի .քի պաշգա վագըթ-
 տէ գատըր օլամազ անի կեօրմէկէ : Ֆիամմա՝ յիսուս
 գըրգ կիւնէ տէկին վէտէրուլլաշա չըգմայարագ-
 տիւնեատէ տուրուպ՝ գըյամէ ալտըլինի սապիթ է-
 տէճէք օլմազ իլէ , մէն էտէր .քի քէնտինէ եադլաշ-
 մասըն : իլա .քի վարուպ տէրհալ առաքեալներէ խա-
 պէր վէրսին , քի անլէր տալիս թէսէլա օլտունլէր :
 պու ճիճէթտէն անլէրի գարնտաշ իսմի իլէ անաթ :
 էմր օլտուլի իւզրէ մարիամ վարուպ նագլ էտէր ա-
 ռաքեալներէ յիսուսու կեօրտիւ կիւնիւ , վէ անըն սեօյ-
 լէտիկի .քէլամլէրի : Մէլպուրէ .քի պու ճէվապլէրի
 առաքեալներէ նագլ էտէր իտի , օ՝ վագըթ մարիամ
 կղէովպայ յախօբուն վալիտէսի՝ վէ սողովմէ՝ կիւնէշ
 թօղար իքէն (ընդ աղւազալն) վէ պաշգա նիսվանլէր

տախի՝ աներին արտաքին ալիքի պիտի տեսն խապերձ
սիդ կէտրէր գերեզմանաւ • լաբին չեւքի պիտի խտրէր
քի գերեզմանըն գափուսու գաշիւն գաւիալ տըր • օ
հճիտն տահա անէ եագլաշմագտն • դալը գափուս
տան պիգէ քիմ գալտըրաճագ տեյու եօլտա պիքի պի
րի ին սեօյէշիւր • մատամ քի պիլմէր խտրէր մէ
լայիքին դալը պիւր դարափ էթտիկիւն • զերա զայն
պիւլիւք իտի • Վէ կէլիւպ դալն անտն ելւարլան
մէջ օլտուղին կեօրտիւքէրինտն • ինքի կիտրիւք ի
սէտն • պէյաղ եսվապ կիլիմիլ գերեզմանըն սաղ դա
րաքնտն պիւր տէլիգանլը օթուրմուշ օլմաղ ին • օ
քի մէլայիք իտի • անի կեօրիւպ խէվի էթտիքէրին
տն • Ճէվապ հտեր քի • գօրգմայըն պիլիւրիմ խաշա
ջըգան նաղարէթ լի յիսուսու իսթէրսիւնիզ • գլւամէ ալ
տը • պուրատն տէկիլ տիր • իլթէ եհլի • քի անի գօ
տուլէր • կիտին սեօյէյին անըն շակիրտէրին վէ պետ
րոսա՝ քի սիգտն ագտեմ կիտէր դալիւպյէ • անտն
կեօրիւրսիւնիւզ անի • նիճէ քի սիգէ սեօյէտի •
Ֆիհագիգա պու ճէվապը իշիտիւպ հատտն պիրուն
շաղ օլտուլէր • լաբին մէլայիքտն խէվի էթմէլէրի ի
լէ՝ փիրաք հտեր միսիլիւ օ տէրէճէ զայնթ աճէլէ
կիտէրլէր • Թա քի կեօրտիւքէրի ելամէթին միւզա
քէրէսինի տախի եօլտա պիքի պիքի ին՝ եախօտ ախէ
քինէ սեօյէմէզլէր • Վէ չեւքի զայնթ խէվի իւզրի ի
տիլէր • դալլէրի միւսթէրի՛ օլտուն տէյու • եօլտա յի
սուս անլէրէ կեօրիւնիւպ սաղ օլուն • եանի շաղ օլուն
տէտիկինտն • անիտն խաքիւիպյին տիւշէրէք սէճտն
գըլարլէր անն • Վէ նիճէ քի մէլայիք սեօյէտի • քի
դա յիսուս տախի տէր քի խէվի էթմէյին • կիտին պե
նիմ գարընտաշէրիմէ սեօյէյին քի՝ գալիւպյէ կիտիւպ
պէնի կեօրտիւքէր անտն • Էմր օլտուղի իւզրէ վարուպ
նագլ էթտիլէր իստն • անլէրին սեօյէտիքէրին թու
րահատ վէ լափաղանլըգ (շաղիւպիւթիւն) դանն

հաիւպ ինանմաղէր : նիճէ քի մարիամ մագղաղէնա
ցիյէ տախի ինանմատըլէր : Պէլի յիսուսուն գըյամէ
ալաղղինի պիւ իթթիֆագ սեօյէր իտիլէր : վէ լաբին
ճէվապէրի պերի պիրինէ մութապգգ օլմատըղիֆտէն
ինանմատըլէր : Օլ տէմ պետրոս թէքրար կիտէր գեւ
րեզմանա : քի տիգաթ պիրլէ թահգիգը մապահատ
ետէ : վէ անտէ քէֆինտէն զալրի պիր շէյ կէօրմէյ
իւպ աճապ նէ՞ օլտու տէյու հայրէթտէ գալարագ
ափտէթ հթտիկիտէ : յիսուս անէ տախի եօլտա կեօ
րիւնտիւ (1 Վրդն . 15 . 5) ¹ :

() կիւն իքի քիմէանէ՝ քի անլէր յիսուսա շակիրտ օլ
մուշ իտիլէր : եմմաուս նամ գալիյէյէ կիտէր իքէն ,
եօլտա պիրի պիրի իլէ պու ճիւմէ կէչէն սեթկնճամէ
ըին խուսուսինտէ սեօյլէշիրլէր իտի : յիսուս եօլճու գը
լըղինտէ անլէրէ եագլաշուպ՝ նէ՞ տիր սեօհպէթինիղ
քի նիղա հաիւպ մահչուն օլմուշսունուղ տէյէքէք՝ ըէ
ֆիգ օլտու իսէտէ : անի թանըյամաղէր : անլէրին պիւ
րի : քի անշն իսմի կշէովպաս իտի : տէր քի՝ սէն եալ
ընըղ մըսըն երուսաղէմտէ : քի պու կիւպէրտէ անտէ
նէ գուհուր հթտիկինի պիլմէտին : յիսուս կեօյա խա
պէքի եօգ միսալի : նէ՞ տիր գուհուր հտէն տէյու սիւ
ալ հտէր քի՝ քէնտիլէրի թագրիթ հթսինլէր : Վէ ան
լէր՝ յիսուսուն գուտրէթի աղիմէլէրինի : իսրայիլ միւշ
լէթինի օ խելաս հտէճէք տիր տէյու ումուտ հթտիթ
լէրինի : իւջ կիւնտէն պերու քահանայապետլէրին անի
խաշա չըգարուպ եօլտիւրտիլ քլէրինի : պախուսուս
գըյամէ ալոր տէյու նիսլանլէրին խապէր վէրտիլքէս
րինի սքրասը իլէ նագլ հտէրլէր : Օլ տէմ յիսուս՝ քի
թապտէ տէրճ օլտուղի իւզրէ : քէնտիլինի սիյասէթ
պիրլէ եօիւպ՝ մէճտինէ տուխուլ հթմէկէ ֆարղ օլ
տուղինի պէյան հթտի տնէքէ քի՝ իթիգաթլէրինէ խէ

¹ Որպէս գրէ իգնատիոս վարդապետն ՚ի մեկնումէ զուկ . 24 . 4 :

== Եւ բարսեղ վրդպտն ճոն անուանել ՚ի մեկնումէ մարգ . 16 . 4 :

լալ վերմէսինէր : Պու միսիլիւ սեօհպեթ հտերեք
քեօլէ եագլաշողդերինտէ , յիսուս քեօլէ կիրմէք իս
թէմէիււ ուղադ մահալէ միտէճեկինի պէհանէ եթ
տի իսէտէ , վագըթ կէճտիր պիզտէ գալ տէյու իպ
րամ եթմէլերի իլէ , քեօլէ կիրիւպ անէր իլէ դաամա
օթուրուր , վէ էքմէք ալուպ օրհնել հտերեք քէսիւպ
անէրէ վէրտիկէտէ , թանըտըլէր անի , լաբին յիսուս
անիտէ կեօրիւնմէղ օլտու : Պու պապոտէ մէղպուրէր
օ տերէճէ շաղ ու մէսրուր օլտուլէր , թա քի դաամ
եթմէտէն անիտէ գաղգուպ աճէլէ երուսաղէմէ կէ
լիւլէր քի առաքեալներէ միւժտէ վէրէլէր : Վէ լաբն
ջիւնքի գալիւայա վարուպ յիսուսու անտէ կեօրէլէր
տէյու էմր օլունտու , զանն օլունուր քի օ վագըթ ա
ռաքեալէր վէ սոյիլիւրի զէյ թուն տաղինին գարիպի
գալիւտա տեկիլէն մահալտէ , պիր էվտէ ճէմ օլուն
խտիլէր ¹ : Օ՛ էճիլտէն մէզքիւր կղէ ուլպաս , վէ անըն
րէֆիկի գալիւայէ վարուպ առաքեալներէ նազլ է
տերիւր յիսուսուն գըյամէ ալտողինի , վէ սիմօնա կեօ
րիւնտիւկիլինի , զեղա օ կիւն՝ անէ տալսի կեօրիւնտիւ
տէյու իլիթմիլ խտիլէր :

Մէզպուրէր պու միսիլիւ ճէվապ իւզըրէ իքէն , ա
նիտէ յիսուս տալի կէլիւպ անէրին մապէրինտէ տու
րուր , վէ սէլամ (խաղաղութիւն) վերիւպ պէն իմ
խէվի եթմէյին տէտի իսէտէ , ջիւնքի գալու գալիւ
լէ իտի . ըւհ տըր կեօրիւնէն տէյու զտէթ գօրգար
լէր : Վէ յիսուս նիջիւն միւղթարիւպ օյարադ թէֆէք
քիւր զուհուր էտէր գալպինիզտէ , կեօրիւն էլէրիւ
մի վէ ալազէրիմի , պիլին քի պէն օյում՝ ըւհուհ
ճիսմի վէ քէմիլի օլմաղ , նիճէ քի պէնիմ վար տըր :
Պու ճէվապը սեօլէիւպ էլէքիլինի վէ ալազէրիլին ան
լէրէ կեօտտերիւր քի էնքսեր ետալէրիլինի կեօրիւպ իւ

¹ Ոչ գրէ ինգատիոս վարգապէտն ՚ի մէկնուն զուկ . 24 . 40 .

== Եւ յօհան ծործորէյին ՚ի մէկնուն մաս . 28 . 16 .

Թիգաթ հտեղիւր : անձագ զայն Թ շաղ օլտու գլեքինն
 պինայեն տահա ինանմայուպ Թաաճիւպ հտեղ իտի-
 լէր : վէ յիսուս քենտինին սահիհ գըյամէ ալտըղինն
 անլէրէ պէյան Եթմէք իջլեն՝ եէյեճէկինիզ վա՛ր մը տէյ,
 ու սիւալ հտեղ : անլէր տախի պիր փարջա քեպապ
 օլմուշ յարադ ինէ կեօմէճ պալը վերտիքլէրինտէ , ա-
 լուպ անլէրին հուզուրինտէ եէր : վէ գալանընը ան-
 լէրէ վերիւպ (նիճէ քի մուգատտէմ անլէրէ սեոյլէ,
 միշ իտի քենտի հագգընտէ քիթապտէ տէրճ օլանլէ,
 ըին Եթմիլ օլաճաղինի , պու տէֆա անլէրի Թէքրար
 Ֆիքիքլէրինն պըրագաթադ՝ ճիւմլէօինին իճրա օլտու-
 ղինն պէյան Եթտիքտէն մատէ) տէր քի վերիւտի պա-
 նա քիւլիւ հիւքիւմաթ սէմատէ վէ զէմլնտէ , նիճէ
 քի փետէրիմ պէնի իրսալ Եթտի , պէն տախի սիղի
 իրսալ հտէրիմ , քի վարուպ ճիւմլէ միլէթլէրէ իսթիղ-
 ֆար վէ մադիիլիթ վաղ հտէսինիզ : Պու քէլամը սեօյ-
 լէտիքտէ , անլէրէ նէյի (փշել) հտիւպ տէր քի ա-
 լը բուհ իլ գուտսու , եկէր պիր քիմսէնին կիւնահը-
 նը ուճ հտէքսէնիզ , մուալիթ օլտուն (Թողեալ լիցի) ,
 վէ եկէր ախպ հտէքսէնիզ՝ մէլուզ օլտուն (կալեալ լէ-
 ցի) , պու խուսուստէ նաղար ելլէ եէթմիշ տեօրթ
 սիւալէ տախի :

Սիւալ 94 :

Յիսուս Եֆէնտիմիչին գըյամէ ալտըղն դահիրէ չըգտըղտէ : ա-
 նըն տիւշմանլէրի նէ՞ հալէ տիւշիւլէր :

Ճ. Դ այն Թ սէֆիլ հալէ : Զիրա (նիճէ քի պա-
 լտտէ զիքր օլտուն) անըն գըյամէ ալտըղինտէ ազիմ

1 Եւյերեկոյի շաբաթուն յորում լուսանայր միաշաբաթին . եկն
 մարիամ մագդաղենացի , և միւս մարիամն տեսանել զգերեզ-
 մանն . Մատ . 28 . Միչկ . 10 համար : Մատ . 16 :
 Դպ . 24 : Յօ . 20 :

զէլչէն զուհուրն՝ վն շինէք միսալն մէլայիքին կեօ-
րիւն։ Եւսի ին՝ գերեզմանը պէքէնյն ասքերին ճիւղնս
եօլւմ հիյէթինն վասըլ օլտու իսէտէ , պիւր ազ վա-
զըմ կէջտիքտէն սանկրա պազըլէրի պլըլուպ՝ վն տէր,
հալ երուսաղէմէ կիտիւպ՝ զուհուր էտէն էլամէթի
քահանայապետէրէ նազլ էտէրէք՝ յիսուսուն գըյա-
մէ ալտըղինի աշիքեսար սեօյլէմէ կ ին՝ , մասլահաթ ճիւմ
լէյն՝ մուսայեսան օլտու , պախուսուս քի՝ յիսուսուն թէ,
նինի եաղամաղէ կէլէն նիսվանէր (իւղաբեր կանայք) ,
անի կեօրտիւքլէրինի պի խէվթ սեօյլէր իտիլէր :
Ֆէհմ էյլն , քահանայապետէր գերեզմանը պէքէմէ-
կէ ասքեր թային էտիւպ անի միւհիւրլէտիլէր քի՝ յի-
սուսուն թէնինի շաղիլտէրի չալուպ գըյամէ ալտը
տէմէսինլէր : Իիւամմա պէքճի տէյու թային ռըն ապ-
քէր՝ անըն գըյամէ ալտըղինէ աշիքեսար շահատէթլիք
եթտիքլէրինտէ , տէրէճէտէն խարիճ տղիւմ կնտիչէյն
կիրիֆթար օլտրադ՝ նէ եափաճաքլէրինի շաշըրտլէր :
զիւրա պէքճիլէր զայնթ տիգաթ պիրլէ պէքլէտիլէ-
րինի սապիթ էթտիքտէն մատէ , քահանայապետէրին
միւհիւրիւ տախի պօղուլմայարագ գերեզմանըն իւզէ-
րինտէ հիյէթի ին՝ տուրուր իտի : Պու պուպտէ
մէզպուրլէր ասքերի մէն էթմէկէ տէրէ չարէ վն
թարիգ պուլումասըդլէրինէ պինայէն , իթթիւսը-
լէր ին՝ մէշլէրէթ էտէրէք՝ զայնթ քիւլլիյէթլիւ ագ-
ջէ վէրիլլէր ասքերէ քի՝ պիշ ույգուտա իքէն՝ շա-
կիրտլէրի կէճէ կէլիւպ չալտը տէյլէր : Պունտան գա-
թի նապար՝ պիղատոստան խէվթ էթմէսինլէր տէյու՝
անի տսխի իսքեաթ էթմէկէ սեօշ վէրիլլէր :
Վադաա՝ քահանայապետէր զայնթ միւհենիտ , պի-
ղատոս միւրայի՝ զատտար՝ քէնտի մէնֆայէթի իշիւն
պիլէրէք հագգը իպթալ էթմէք , անըն ասքերի տա-
լիճ ճէլպի մալ արգուսինտէ օլտուքլէրինէ պինայէն՝
յիսուսուն գըյամէ ալտըղինի կիլլէյիւպ՝ շաղիլտէրի

շալտը տէյու ճէմեթին պէյիստէ հէր նէ գատար
 քի զիյատէ թէ վաթուր հեթախէր : անըն գլխամէ աւ
 տըղի օ գատար զիյատէ զահիրէ ջապար : մատամ քի
 ա : ը պաշլոտա սլան մասլահածը հորափը ինէ միւ
 յահալա հեթախէր : մէզպուրէրին խիւախ աշիքեար
 կեօրիւնիւր իտի : Պախուսուս քի գըրգ կիւն պէյիս
 տէ յիսուս վագըթ վագըթ առաքեալներէ կեօրիւնմէ
 ինէ : անըն գլխամէ ալտըղի վէ խապիմէրինին խիւափ
 օրտուղի հէր վէճճ ինէ շալ սլու :

Ենճէ քի նոր կիրակի կիւնիւ թէքար կեօրիւնտիւ
 առաքեալներէ : զիրա զատիկին եւք կիւնիւ քի տնէ
 րէ կեօրիւնտիւ : օ վագըթ թովմաս անտէ պուլուն
 մարը : վէ սնկրա կելլիկիստէ : յիսուսը կեօրտիւք
 տէյու ջաք տէֆա անէ սեզլէտիլէր իսէտէ : պիր կիւ
 նէ իսքեաթ գապուլ էթմէյիւպ տէր քի անըն էլէ
 րիստէ վէ ալաղէրիստէ օլան էնքսէր Նիշանլէրիկի
 պեօրիւնտէքի եարուր կեօրիւպ փարմագլէքիկի անէ
 րէ սօքմատըճէ ինանմամ : Մէզպուրուն յիքքի ին
 սուսա մալիւմ օլմաղ ինէ : գատիկին սեքիզինճի կիւ
 նիւ քի առաքեալներ վէ թովմաս տախի եահուտիւ
 լերտէն ինէվի էտէրէք օդա գափուսղանգ գափալուպ
 ինէրտէ օթուրմուշ իտիլէր : յիսուս կելիւպ օրթատա
 տուրուր : վէ ողջոյն վէրիւպ թովմասա թօղուր պա
 գարագ : էլէրինի վէ պեօրիւնիւ անէ կեօստէրիւ քի
 փարմագլէրիկի էնքսէր եէրէրինէ սօգուպ ինէրգ
 էթաին : Պիհադիգա մէզպուր մուգատտէմ հէր նէ
 մէգտար քի զիյատէ իսքեաթ գապուլ էթմէգ իտի :
 յիսուսը կեօրտիւնիւնտէ : անըն սահիլէ վէ ալահ օլ
 տուզլէնի օ գատար զիյատէ թամ ինէրգաթ իզրէ
 թագրիւր էթաի : Վէ լաքին ջիւնքի առաքեալներին ճէ
 վագընէ ինէրմաթ էթմէյիւպ կեօրիւնիւնճէ ինանմա
 սը : օ էճիլտէն յիսուս տէր քի սեք կեօրտիւն ինան
 սըն : մութուր անէրէ քի կեօրտէտէն ինանըրէր :

Պիւք քելամ թովմասա թաղիր ետլու անկանքը խեղտե .
 Զիւմէ հաւատացեալերն ազիմ թէքելու տըր , մատաւ
 քի յիսուսու կեօրմէտէն անէ իթիգաթ հոնըրէր :
 Պատեհու պետրոս թէպեղիյէ տէնիլինէ պալոգ ալե
 լամաղէ կիթմէլի օլտուգտէ , թովմասա նաթտնայիւ
 յակօրոս յօհաննէս վե շակիրտէրտէն իբի քիմէսնէ
 տախի պեքապէր կիտիւպ , օ կէճե հիւ պիր շէլ ալե
 լայամաղէր , սապահ օլտուգտէ , յիսուս տէնիլին գըլ ,
 ըսնտէ կեօրինաիւ անիւրէ , տնճագ տնի թանքմատա
 լէր : Վէ յիսուս անտէ միւժիւղաթ հտիւպ պատեհու
 քէնտինի պէյան հոնէճեք օլմաղ ինէ , չօճուգլէր եէյի
 ճեք պիր շէյիւիլ վալ մը տէյու սիւալ ետեր , վէ ալե
 լէր , եօգ տըր տէտիքիւրինտէ , ճէլապ ետէքը քի շէ
 օլիքէլի գալլըն սալ գարաթինէ պըքոգըն պուլուր
 տուսուղ , պըրագտըգլէրինտէ , օ տէքէճե քիւլլիլ թ
 լիւ պալոգ տօլար շէպիքէյի , թա քի տնի շէքիւպ գա
 լայա ջըգաղամաղ օլտուլէր , զերա քիւլլէք պալոգլէր
 տէն մատէ , եիւղ էլլի իւջ թանէ զայթ պիւլիւք
 պալոգ վար իտի , լաքին շէպիքէ երթըլմատը :
 () Լ տէմ յօհաննէս յիսուսու թանլիւպ պետրոսայ տա
 խի խապէր վէրաթիկինտէ , պետրոս տերհալ վէջօթմալը
 իւղէրինէ ալուպ հիճապրտէն նաջի հէման տէնիլէ
 աթար քէնտինի , զերա ջըպլոգ իտի : Վէ օ պիր ա
 ռաքեալէր անճագտէ իբի եիւղ ալըն մըգտաթի զէ
 գագ օլմաղ ինէ անիտէ գալլոգ ինէ կէլիւպ շէպիքէլի
 շէքէրէք գարայա ջըգտըղլէրինտէ , աթէք օճաղը քի
 զիւ ինէ (կրակեաղ կայթանկանց) իւղէրինտէ պիր պա
 լոգ վէ եքէք կեօրիւրէր , Յիսուս անէրի կէթիւ
 տիւպ օ եքմէքտէն վէ պալոգտէն քէնտի եետէքտէն
 մատէ , անիւրէ տախի վէրիւպ տէր քի կէլին եէյին .
 վէ հիւ պիր քիմէն սէն քիմին տէյու անէ սիւալ էթ
 մէղ , զերա պիւլի իտիլէր քի յիսուս տըր , պուսու
 ինէ իւջ տէֆա օլտու քի յիսուս գըլամէ ալտըգտէն

ստեղծող Կեօրիկոսիւ առաքեալներէ :

Օ Իբր օրաուղի մէնվալ իւզրե՝ պառզը վե եքմէկի քի ետիւիէր , յիսուս սիւալ հտէր պետրոսա քի , պուս , լարտան զի ատե սեվէրմիսին պէնի , օ տախի պէլի Լաւ սահիպ՝ սէն պիլիոսին քի սեվէրիմ սէնի տէտիկինստէ , ճեվապ հտէր քի՝ կիւտ պէնիմ գուղուլէրիմ : Թեքրար սիւալ հտէր քի սեվէր միսին պէնի , մեզա պուր քել եվվէլ սեվէրիմ տէտիկինտէ , տէր քի՝ կիւտ պէնիմ գոյուլէրիմ , Վե Թեքրար՝ սեվէր միսին պէնի տէյու սիւալ հտինճէ , իւջ տէֆա սիւալ եթտիկինէ պետրոս մահգուն օլուպ , Լաւ սահիպ՝ սէն ճիւմէսինի պիլիոսին , վե ճիւմէսինի Թանըրսըն , քի սեվէրիմ սէնի տէյու Թագրիւր եթտիկինտէ , յիսուս եէնէ տէր քի կիւտ պէնիմ գոյուլէրիմ :

Փիշագիգա պետրոսուն գալպի հեր վեճճ իլէ յիսուս սա մալիւմ իտի , վե լաքին (սեքսէն Թագուզ սիւալ տէ զիբր օրաուղի մէնվալ իւզրե) չիւնքի անի իւջ տէ ֆա ինքեար եթմիշ իտի , անէ մուգապէլէ սեվէրմիսին պէնի տէյու իւջ տէֆա սիւալ եթտի քի՝ անըն զայ եթ շէտիտ աշգ իւզրե Թեսպէ իսթիզֆարե կէլիւպ՝ մաղիբիբեթ պուլուուղի ճիւմէյե մալիւմ օլուսն ¹ , Պետրոս՝ քեմալի մերթէպէ աշգ վե իթիգաթ իւզրե յիսուսու սեվտիկինի Թագրիւր եթտիքտէ , յիսուս պէյան հտէր քէնտի ուղրունա՝ անըն խաջա ջըգուպ շէհիտ օրաճաղինի քի Թեսէլա օլուսն , օ Եճիլտէն տէր քի կէլ արտըմըրա : Վագսա՝ յիսուսու ինքեար եթ տիկինէ հեր նէ մըգտար քի գասալեթ հտէր իտի , անըն աշգը մուհապպէթի իչիւն խաջն իւզերինտէ

¹ Ա յսօր զվէմն հաւատոյ՝ շարժեալ փորձողին խաբէուն մարտ աւ ՚ի քէն Թողացուցեալ զմարդկային տկարութիւն յանդիմանե լով . և աւ յոյս դարձի մեղաւորաց՝ որ դաւանապէս արտառ ուեղովն ընկալաւ ՚ի քէն երիւք հարցմամբ սերոյն՝ զերեց ու րացութեանցն զբշտեալութիւն . Շաբ . ԷՃ :

գան տեօքերէր Եօլեճէկինի իշխութիւնէն , օ՛ գատար
 զիյատէ շաղ ու մէսրուր օլտու : նիճէ քի յիսուսուն
 պէյան Եթտիկի իւղրէ , պատէհու պիւ ըիզա րօմատա
 փուլմիէրէսթլէրին Եէտիսունն խաջա ջըդմաղ իլէ՝ ալ
 լաճըն իսմի շէրիֆինի մէճտ էլլէտի : Պէլի ինսան զայիֆ
 դապիսիմ օլմաղ իլէ՝ հէր հալ Եզլիյէթտէն վէ Եօլլւմ
 տէն խէվի Ետէր : Փիսամմա յիսուս Եֆէնտիմիլլին ուզ
 րունէ Եզլիյէթ ջէքերէք Եօլէնին՝ ասիւմանտէ հայա
 թի Եպէտիլյէ վասըլ օլաճաղի պէյանի իլէ՝ պիւլլութ
 ֆու պարի դապիսիմ ալթ օլուր : Յիսուս քի պու ճէ
 վապլէրի սեօլլէիւպ անտէն Էիտէր խտի , պիտըոս տա
 թի արտըսըրա Էիտէր իքէն՝ տեանիւպ Էիտէրէ պաղար
 քի յօհաննէս Էէլիէօր , անքն նէ սուրէթ իլէ Եօլէճէ
 կինի տաթի անկլամագ արղուսինտէ օլարսգ՝ պու նի
 ճէ օլաճագ տըր տէյու՝ սիւալ Եթտիկինտէ , յիսուս
 անէ թաղիւր Եօլլու տէր քի՝ միւրատ Էտէրիմ քի պու
 տուրսուն , թա՛ քի պէն Էէլլէյիմ , սանա նէ միւհիւմ
 (քէզ զիֆոյթ Է) սէն Էէլ արտըմըրա : Պու ճէվա
 պէ նաղարէն առաքեալէր գըյաս Եթտիկի քի յօհան
 նէս Եօլմէյէճէք տիւր , լաքին յիսուս տէմէտի քի Եօլ
 մէյէճէք , իլլա միւրատ Էտէրիմ քի տուրա , թա՛ քի
 պէն Էէլլէյիմ , պու քէլամ՝ իլէ պէյան օլտու յօհան
 նէսին քէնտի Էճէլի իլէ վէֆաթ Էտէճէկի : Վազաա՛
 յօհաննէս զայէթ ջօզ սիյասէթ ջէքտի յիսուսուն
 ուղրունա , լաքին Եօլմէտի , թա՛ քի իլլթիսաղլանուպ
 քէնտի Էճէլի իլէ ասուտէ հալ իւղրէ Եօլլու :
 Յիսուս թէքրար (նիճէ քի Եաղար . I Կրիթ . 15 . 6)
 դալիլէա էյալթիլնտէ հուատացեալէրէ Էթօրէնիւպ
 դըյամէ տաղղինի սապիթ Եթտի . անէր քի պէշ եիւղ
 ատէմտէն զիյատէ անտէ ճէմ օլմուշ խտիկի (պաղըսը
 տիւր քի թափօր տաղղինտէ օլտու պու ճէմիլլէթ) :
 Պատէհու եղապր տեառն ջաղըլլան յաիօբա Էթօրիւն
 տիւ (I Կրիթ . 15 . 7) , վէ զատիկին գըրգընճը կիւ

Յիւ առաքեալներ վէ սայիր հաւատացեալներ քի երու,
սաղեմոտ ճեմ օլմուշ իտիւեր, աներե կեօրիւնիւ պէմը
հտեր քի շէհրտէն տիշարը ջըգաւեր¹ : վէ աների
ալուպ կեօթիւրիւր բեթանիայա : վէ աներ իլէ օթու,
ըուպ դաամ հտեր քի գըլամէ ալտըղինի ճիւմէսինին
հուզուրինտէ թեքար սապիթ հտէ : Պատէհու թէն
պիհ հտեր քի վարուպ ճէմի տիւնեայա աւետարանը
փնգ հտերեք փու թփերէսթիւրի պա իամ իլ ապ : վէ
իպն : վէ ըուհ իլ գուտս (յանուն հօր և որդւոյ և հո
գուոյն սրբոյ) մկրտուլ հտիւպ նէ քի թէնպիհ հթտի
թնէ ճիւմէսինի աներե հալընտէլէր քի աների իճրա
հթմէ իլ իլէ ինպեթէ վասըլ օլտէր : օ հճիւտէն իթիւ
գաթ հտիւպ մկրտել օլան խէլաս պուլա : հթմէյէն միւ
թէտէլին (գաւապարտ) սլա : վէ իթիգաթ հտիւնէ
րին նիշանէսինի զահիր հթմէք իչիւն քէնտի իսմինէ
կեօնակեօն միւ ճիւղաթ հտիւլէր տէյու սիճիլ հտեր :
Վէ տտիւր ըուհ իլ գուտս աներե իրաւ հտէճէք օլ
մաղ իլէ թէնպիհ հտեր քի երու սաղեմոտ օթուրուպ
պեքիլիլէր : Թա քի մուալլատէն (ի բարձանց) գուլ
վէթ քէնպ հտիւեր :

Վէ չիւնքի շագէրի գունն հտեր իտի քի մէսիհ ճիւս
մանի թարիգ.ի գրէ իսրայելին փատիշահ ճըղինի սապիթ
հտէճէք տիր : օ հճիւտէն շիմտի պու ափրտէ իսրայէ
լին փատիշահ ճըղինի զահիր հտէճէք միսին տէյու սիւ
ալ հթտիքիւրինտէ : ճէվապ հտեր քի օ սաաթը վէ
վաթիթիւպիլմէք սիլգէ վաճիպ տէկիլ տիր : անի քի վէ
տէր քէնտի հիւքմիւնէ վազսի հթտի : իլա քի ըուհ
իլ գուտս իւզէրինիլգէ կէլտիկիւնտէ, գուլվէթ պիլգէ
տիւպ զահիր օլասընը պանա երուսաղէմոտ ճիւմէ
եա հուտիստանտէ, սամարիատէ, Թա քի ագսա ի ալ
զա տէկին (միւլէն թէ ագս երկրի) (Գործ . 19) :
Յիսուսուն պու միսիլլիթ քէլամէրինէ նազարէն :
1 Այլ գրէ իթիգաթիւս վաթիպէտն ի միկրուլ գուլ . 24 . 50 :

կիւն անքն սեմայէ յիւրիւժ էտեճեկինի, վէ անի Թէն
կեօղիւ իլէ տիւնեաւտէ. զպորի կեօրեկէ ճէքքերինի անկ
բայուպ՝ գարպէրինտէքի մուհապպէթի կեօղ եւաշքի
լէ գահիրի տեքէք զպիթթ թէվապիւ գարպիւքի պ
մէ տէճաւ գըրպաքլէրնտէ տիւտու ելէրինի եւգարը
եւա գարպքարապ սնէրի օրհնել ետիւպ տիւնեաւքն
քիհայեթիլէ տեկին քեհաթինն անէր իլէ պէրպպէր օ
քաւաթինի վաւ ետէր քի թէսէքա օլալէր : Պու քէլամ
լիէ յիւտա էթէնտիմիղին տալիմա հաւապոտցեալէր իւ
լէ պէրպպէր օրտուղի տուլուլու : Վէ անտէն ճէպէլի
գէլինն թէվիսինէ Վէտիլէրինտէ, քի էօրէն վապ
թի իտի, անէրտէն ալլուլուպ՝ ճիւղէրինն հուգըւ
րինտէ սեմավաւէ յիւրիւժ էտեճէք ճիւղիւս Կթտի
մէտէրին եէմիննտէ (նաւաւ ընդ ալմէ հօր)¹ :

Սիւալ 95 :

Յիւտա գըլամ տուպ սեմայէ յիւրիւժ էթմէսինն տէկին գալ
տէճա վէ բիլէրէ կեօրեւտիւ :

Ժ. Պալատէ գիքր օրտուղի մէնլալիւզրէ օն տէ
րա : Զատիկին իւք կիւնիւ էվվէլա մարիամ մագաւ
ղէնապիլէ : Իքինճի՝ ֆօլտա նիսիւսնէրէ : Իւքիւնճիւ
պիտրոսա : Տօրտիւնճիւ՝ եմմաւոսա կիտէնէրէ :
Պէինճի՝ աւաքեալէրէ վէ անէր փլէ օլալէրին ճիւլ
լէսինն, քի օ վազըթ թովմաւ անտէ տեկիլ իտի :
Ալմընճը՝ զապիկին սէքիգինճի կիւնիւ թովմաւսա վէ օ
պիւր աւաքեալէրէ : Եէտիւնճի՝ թէպէրիլէ տէնիզինն
գըլաքսնտէ պալքա պվար իքէն պիտրոսա՝ յալօրոսա՝
յօհաննէսէ թովմաւսա՝ նաթանալէլէ՝ վէ իքի շափիւ

¹ Իւրէն նոքա գնացին, ահա պիսիք ի գորտիւնացն եկին ի բո
ղաքն, և պատմեցին քահանայապետիցն զամ որ ինչ եղևն :
Մատ. 28 . 11 . Վնչև 20 հմր : = Մաթ. 16 . 16 : =
Դուք. 24 . 48 : = Յոս. 20 . 24 . և 21 . Վնչև 23 հմր :

տե : Սէքիշինճի՝ պէշ եիւզ ատեմտէն զիյտե գ. ա.
 լիւա եյալեթիւտե ճեմ՝ օլանդերէ : Թագուգունճու՝
 տեառն եղբայր չաղորւան յակօբա : Օսունճու՝ ճեա
 պէշի զէյթտե ճիւմէ առաքեալներէ , վե անտե մէվ
 ճուտ օլանդերէ : քի անտէն սէմայե յիւրիւճ էթտի :
 Սուրբ Թաթինէ կեօրիւնտիւկի եաղըը տեկիլ իսէտե ,
 ճիւմէսինտէն ագտեմանէ կեօրիւնտիւ տէյու քիլիսե
 քաճիպլերի (վարդապետը եկեղեցւոյ) պիլ իթթիֆադ
 սապիթ ետէրէր : Նիճէ քի յիսուս գըրգ կիւն պէյա
 նինտե հքսերի առաքեալներէ կեօրիւնիւպ՝ չօգ տիւը
 լիւ միւճիւզաթ էթտիկի , վե մէլէքիւթի իլաճիյե
 տայիր մէվատեր հագգընտե սեղլէտիկի աշիքեար իւ
 սէտե (Գործ . 1 . 3) , անլեր տախի եաղըմայուպ՝ առ
 աքեալներէ իհալէ օլունտուէր քի վազ էթտիքեա
 րինտե , իգթիզասը վեճճ իւզրէ հաւատացեալներէ
 կէրէք լիսանէն՝ վե կէրէք եաղը իլէ անլերի պէյան
 ետէրէր : Գեղա յիսուս խաչա չըգմազտէն ագտեմ հէր
 նէ մըգտար քի միւճիւզաթ էթտի , անլերին տախի
 ճիւմէսի եաղըմատը , իլա քի անըն մէսիճ վե իպն
 ուլլաճ օլտուղինի սապիթ էթմէք իջիւն հէր նէ դա
 տար լեաղըմ իսէ՝ օ՝ դատար եաղըտը , քի ինսանլեր
 ֆեհմ հաիւպ անէ իթիգաթ էթմէկ իլէ՝ հայաթի եա
 պիտիլի ախզ ետէրէր ¹ : Ֆեհմ էյլէ պուրատե առա
 քեալներին աղիւմ մէսրուրիյէթ պիլըն շաղըղընը , վե
 յիսուսուն տիւշմանլերինին զայեթ հիւզն պիլըն դա
 ստվէթինի : Ղադաա՝ յիսուսու խաչա չըգալտըգա

¹ Բաղում և ոյլ իշանս արար յի առաջի աշակերտաց իւրոց , որ
 ոչ է գրէլ ՚ի գիրս յայսմիկ : այլ այս աշխատի ինչ գրեցաւ՝ զի
 հաւատացէք , էթէ յի քն է որդի Խյ . և զի հաւատացէք , և
 զիւտանս յաւիտեհականս ընդ ունիցիք յանուն նի . Յօհ . 20 . 30 :
 — Բայց է և այլ ինչ բաղում , զոր արար յի . որք էթէ գը
 րեալ էին մի ըստ միոջէ . կարծեմ էթէ և ոչ տոյտորհս բաւա
 կան էր տանիլ զգիրան՝ որք էթէ գրեալ էին . Յօհ . 21 . 25 :

Լերինտէ : անշն տնւ շնորհիւ շաղ օրուայ՝ առաքեալներ
 գասալեթ եթտիւն իսկտն : դըլամէ պուպ անմայե
 յիւրիւճ եթտիւնտն : մուշայիթի գուհուր եթտի :
 'Նիւճէ քի յիսուս' աւուդ ուրբաթ կէճէօի վերնատուն
 տն առաքեալներն սեղլեմիշ իտի քի՝ տիւնեւ շաղ օ-
 լուպ՝ սիղ ետս ու մաթեմ իւզրէ աղայարագ գասա-
 վեթ ետնէքսիւիդ : վե սիւն գասալեթիւիդ շաղ-
 լըշե Թէպտիլ օրուպ՝ քիմսն գատոր օրամայե անի սիղ-
 տն իկրաճ եթմէկէ : Գիւհաշիգա՝ պու իսուս-
 տն առաքեալներ հեր նէ մըգտար զիյաւտ շաղ ու
 մէսրուր օլուրէր Գոտն : Եւ հուտիւր օ գատար վի-
 աւտ գասալեթէ կիրիթեար օլուրէր : դիրա յիսուս
 եփեմտիմիդին գըլամէ պուպ անմայե յիւրիւճ եթմէսի
 իէ : անըն մեօիճ վե իպնուլաճ օլուրէր : վե տիւնեւ
 նըն նիհայեթիւնտն պիւ մէճ ու իւհայե ճէպեթի զէյ-
 թին իւզերինն ինիւպ ինտանլերին շերիյաթընը կիօր-
 մէկէ կէլէճէկի մուհազադ օլմաղ իէ : առաքեալ-
 Լերին վե ճիւմիշ հաւատացեալներին : անլէր քի ու-
 տադաթ պիւրէ անէ գուլուդ ետերէք եմրիթի պի
 գուսուր իճրա ետերէր : ճէնէթտն պի նիհայեթ
 շաղ ու մէսրուր օլաճալերի : վե անի խաշա չըգա-
 րանլերին՝ ճէհնէմտն եպետ իլ եպետ սիյաւեթ չէ-
 քէճերէրի զաշիր զտու : քէզա անէ իթիգաթ եթ-
 մէյեյեթին ճիւմլէսի թէքաթ օլալէր կէրէք :
 Իմտի յիսուս եփեմտիմիդին ուղրուսն գուհուր ետն
 սըզընթըլա շաղ օյ : մատամ քի անըն աշգը վե մու-
 հապպիթի իշին տիւնեւտն հեր նէ մըգտար զիյա-
 տն իսքէնճէ շերէր իսկն : անրեթտն օ գատար զիյ-
 աւտ շաղ ու մէսրուր օլաճալին աշքեար տըր : օ է

1 Ամեն ամեն ատեմ ձեզ . զի լայլիք . և ողբաւորիք դուք և
 ողբաւոր ինդաւտ . դուք արամեալիք՝ այլ արամեալին ձեր
 ուրախութիւն եղիցի . . . և գուրախութիւնն ձեր ոչ ոք
 հանկէ ՚ի ձեզը . Յ. 16 . 20 .

Ճիշտէն ճիւղէ առաքեալներ վե չագ հաւատացեալա-
 լէր անքն իսկի շէրիփինէ վե խաթրոնէ ըրայեթէն պիւ-
 ըրիցա միւտտեթի էօմիւրլէրինտէ կեօնակեօն սիյասեթ
 վե տերտ ու պէլա չէքիւպ՝ տսիւմանտէ անքն պի նի
 հայեթ մէճտ ու սաթանսթընէ շայիսթէ օլտուլէր :

Սուրբ աւետարանտէ տէրճ օլտն նոդըյէթլէրին հագ-
 քընտէ օլտուղի միւթէպէ միւթաւարիճէ եազլուպ՝ պուն
 տան պեօյլէ ամլէլի միւրսէլն (քործք առաքելոց) քիթապըն
 տէ վիքը օլանլէր խիւլասէ օլունուրլէր . անի քի զուհաս աւե-
 տարանիչ եազուր :

Յիսուս նիջեն ճէպէն զէյթոնն յիւրեւ ի թափ սեմայէ :

Ծ. Վէնտի հազգընտէ կազըւան թէքմիլ օլտուն տէյու : Զիրա օ կիւն տնըն ճէպէն զէյթոն տուրա ճաղի զսքորիա փէյլամպէրին եհտի իլէ եազըլըշ ի տի ¹ : պախուսուս նիճէ քի (սեքսէն սէքիլ սիւալտէ զիքը օլտուն) աւագ ուրքաթ կէճէսի վերնատունտէն ճէպէն զէյթէ վարուպ վէ անտէն գէթսեմանի պահ, քէսինէ ինիւպ պաշատը սիյասեթ ջէքմէկէ , քէզա ճէպէն զէյթոնն ասիւմանէ յիւրիւճ հտէրէք ² օ մա հալտէն պաշատը քէնտի ալահլըղինին մէճտ ու սալ թանաթընը զահիր եթմէկէ , զիրա տէկիլ քի յիւրիւճ եթտիկինտէ եալընըլ իտի , իլւա ճիւմէն ալիլըլէրին ըուհէլի տախի անըն իլէ պէրապէր , անլէրի քի քէնտի եօլիւմիւ իլէ զէյթանըն էլինտէն խէլաս պիրէ հայաթի հպէտիյէ վասըլ եթտի , մատամ քի ագամըն կիւնահը սէպէպինէ (պատճառաւ սէպընա կան մէղաց) օ անէ տէկին ճիւմէն ալիլըլէրին ըուհէլէրի զէյթանըն զիլրի տէսթինտէ իտիլէր ³ : Պուրատէ խիթամ պուլտու յիսուսուն հազգընտէ խաշա ջըգուպ հսիրլէրի խէլաս եթտի տէյու քիթապտէ եազըլան քէլամ ³ : Պունտան գաթի նաղար , պի հիսապ մէլայիքլէր ասիւմանտէն ինիւպ վէ իզզէթ պիրէ սնէ գարը ջըգուպ զայէթ ազիմ շաղըգ վէ մէսըուրիյէթ իւզըրէ օրհնութիւն սեօյլէյերէք մէճտ վէ մէտհ հտէր

1 Եւ կոյցեն ոտք նորա յաւուր յայնմիկ ՚ի լէրինն ձիթենեաց՝ հանդէպ երուսաղէմի յարեւելց . Զաւա . 14 . 4 :

2 Որ լուծեր կենաբար մահուամբ քո տեր զերկունս մահու . իջանելով ՚ի դժոխս վերածեր ընդ քեզ զհոգիս աղագարոց մարգարէիցն ՚ի լոյսն անստուեր . Ըպր . զէ :

3 Եւ ՚ի քարձունս՝ և գերեաց զգերութիւն . էաւ աւար՝ բաշխեաց պարգևս՝ և ետ որդւոց մարդկան . Սալ . 67 .

խորհրդ անի : պուրառն տալի թէքմիլ օլտու : ուրիշմ
ալլահըմըզ օրհնութիւն իւն . յիւրիւճ Եթտի տէյու . քի
Թապտէ տէրճ օլան . քէլամ : Գէզա յիսուսուն գուա
րէթի ազիմէլէրինն նազարէն : քի ճիւմէ ազիմէր
քէնտի իւն պէրապէր : ազիմ մէճտ ու սալթանաւի իւզ
րէ սէմայէ . յիւրիւճ Եթտիկինտէ : պու . քիմ տիւ . քի
զէմինտէն (յեղովմայ) կէլիւօր տէյու : մէլայիքլէրին
ղայէթ հէյպէթտէ գալարազ պիւրի պիւրի իւն սեյա
լէշտիքլէրինի : վէ յիսուսուն անէրէ վէքտիկի ճէվապը
ազիզ քիւմապ եաջար : Գիւհազիգա յիսուս Եթէն
տիմիզ պու միսլիլիւ մէճտ ու իլահիէն իւն յիւրիւճ
Եթտի : լաքին առաքեալէր վէ սալիւրէրի . քի անէր
ճէպէլի զէլթտէ մէվճուտ խորիւր : մէլայիքլէրի վէ
աշիզլիքլին բու հէրինի կէօրմէ կէ գաւոր օլամայուպ
Գ . եալընըզ անըն սէմայէ եիւքտէլտիկինի կէօրիւրէր խոր
Ս : վէ շէտիո աշգ իւն արտըսըքա նազար Էտիւր իքէն
պուլութ զուհուր Ետիւպ անի կէօրմէզ օլտուլէր իւ
սէտէ : հայրէթտէ գալարազ զայէթ տիգաւթ պիւրի
տուհա տսիւմանէ Թօղրու քի պազար խորիւր : պէյա
ազ լուպս կիլիմիշ ինսան շէքլինտէ տէրազապ իքի
մէլայիք կէօրիւրէրէք . եա գալիւալլէր . նէ տուրուպ
յաջարսընըզ տսիւմանէ : պու յիւ քի սիղտէն սէմայէ
միւրթէ իի օլտու (վէքաշաւ) : անըն կիպի վի
րուտ Էտէ : նիճէ քի կէօրիւրէրի վ սէմայէ կիւմտի
կիւն տէյիւպ կէրիւնմէզ օլտուլէր : Օլ տէմ ճիւմէսի
ղայէթ ազիմ չազլըզ պիւրի ճէպէլի զէլթտէն երու
տաղէմէ ափտէն Էտիւպ առաքեալէր վիւնատուստէ

1 Համբարձում ան օրհնութիւն . և նոր մեր ճայիւն փողոց . Սալ . 46
2 խի պիս ուլ է որ դիւնտ գայ յեղովմայ . կաթմուրթի ճորձոց
իւրոց ի բոսորոց . գէզէ իիկ պատմութիւնաւ և բուռն գորու
թեամբ . ես խոսիմ զարդարութիւն և իրաւունս փրկութիւն : վի
էր կաթմուր Էն ճիւք քո . և համբարձք քո իբրեւ հնձանահա
րի լից հնձանի կոխելոյ . Եսայ . 63 . մինչև 6 համար :

Թէմէրքիւն հոգիւրէր . որ անմահն յիսուսուն ազա-
րակաւորի նիսվանէր վէ սայիւրէրի . քի երեզ իկիւմի
առեմ գաղար վար իտիւրէր . պաշգա մահայտե աւ-
քին զառուէր իսեան . հեր պար վերնառուանտ վէ
տաճարտե պիլ իթթիթադ տուայե մէշղուէ զարագ
աղահը մէտհ վէ մէճու քտէր իտիւրէր :

Վէ չիւնքի օն էքի առաքեալն պիւր գաճադ յուգա
քենտի քեօթիւիւնի սեպեպին հէլաք օլմո շիտի .
պետրոսուն Թէրթիյայի իւղրէ օ կիւնէրտե ճիւմէտի
պիլ իթթիթադ . յովսէփ նամ քիմէանէյի քի անէ բաը
սաքա տեղիւր իտի . օ քի յուստոս անըլաը . վէ մատա
թիւրը (քի անէր յիսուսա շակիրտ օլուպ . տայիմա
առաքեալէր իլէ պերապիւր իտիւրէր .) ինթիխապ Ե-
տիւպ վէ անէրին հադգընտե գուրա տաթի պքքա
գուպ տուայե տուրուրէր քի աղահ անկրտեն հան
կըսընը պէյան հտէր իսե . յուգանըն ետրինէ առա-
քեալ օլուէն . գուրա մատաթիւնըն իսմինէ չըդտըզըն
տե . օն պիւր առաքեալէր իլէ մահսուպ օլուէ ¹ :

Յիսուս Եփէմովմիդ քի սեմայե յիւրիւճ եթտի . օն
կիւն կէջիւպ զատիկին ելլինճի կիւնիւ առաքեալէր
վէ սայիւրէրի (նիճէ քի պալատե դիքը զառու) վեր-
նառուանտ տուայե մէշղուէ զարագ րուհ իլ գուտ-
սուն կէրնէսինէ քի պէքէր իտիւրէր . սաաթ իւջ վա-
գըթլէրինտե տերադապ սեմաւտէն շետիտ թիւղկեար
սետասը դուհուրի իլէ եվ տօլար . վէ աթէշ կիպի
նուրանի պուրու . իսան շէքիմտե թագսիմ օլունուշ
կեօթիւնէրէք՝ հեր պիւրինի իւգերինէ ինիւպ օթուր-
մադ իլէ . ճիւմէսիտե պիլ լուծի րուհ իլ գուտս փիւր
դիւր վէ միւնէվէր օլարագ անիտե պաղատըրէր կեօ

¹ Չրանն տապիւն զոր արարի փանն ծմի . մթեօփիլէ - զար
սիսա յիւ առնել և ուսուցանել . միւնչի յօրն պատու իրելոյ
առաքելոյն ի ձեռն հազարն պիւր . զորս ընտրեացն . և
վէրացաւ . Գործ . 1 . միւնչի 26 համար :

նախնայն լիսանլէր սեօյլեմէկէ : նիճէ . քի ըուհ թէքէլ
 լիւմէթտիլիլի իտի անլէրէ : Վէ լաքին տեկիլ քի եաւ
 լննդ ախէր միլէթլէրին լիսանլէրին , իլա քի ազիզ
 քիթապոտէ տէրճ օլանլէրին : վէ հէր նէ քի յիսուս
 քէնտիլէրին սեօյլեմիլ իտի , անլէրին ճիւմէսին մէջ
 հումինէ տախի սահիհի վէճհ իւզրէ . քէմալի մերթէ
 պէ վուգուշ օլտուլէր , անլէրէ քի մուգատտեմ աւ
 գըլլէրի երմէզ իտի :

Վագաւ՝ նիճէ քի յիսուս անլէրէ թէնպիհ էթմիլ իւ
 տի քի մուսալլատէն գուվլէթ քէսպ հտինճէյէ տեւ
 կին երուսաղէմոտ օթուրուպ՝ պատէհու վազ էթմէւ
 կէ պաշայպալէր , օ քէլամպուրատէ թէքմիլ օլմաղ իւ
 լէ՝ անիտէ օ տէրէճէ գուվլէթ վէ ճէսարէթ քէսպ
 էթտիլէր , թա քի ճիւմէսի պիրտէն տէրհալ վեր
 նատուտէն տիշարը չըգտրաք . յն էֆէնտիմիլին մէսիհ
 վէ իպնուլահ օլտուլէրին , վէ անըն գըլամէ ալտըղինի
 պաշատըլէր ճէմաէթէ պի խէվի վազ էթմէկէ :

Վէ շիւնքի օ կիւն պէնտէկոստէ պայրամը իտի (անի
 քի սինա տաղինտէ մովսէսէ նամս վերիլտիկինէ իքրա
 մէն եահուտիլէր հէր սէնէ երուսաղէմոտ ճէմիյէթ
 իլէ իճրա հտէր իտիլէր) , պայրամ սէպէպինէ ախէր
 մէմէքէթլէրտէն ղայէթ քիւլլիյէթլիւ ճէմաէթ պիւ
 ըիքմիլ իտի երուսաղէմոտ , պախուսուս (տեսրտիւն
 ճիւ տէհրին եիւզ ալթը սիւալինտէ զիքր օլտուլի մէն
 վալ իւզրէ) պաղտատ էսիրլիչի վագթինտէ վէ անտէն
 ագտեմ՝ քի եահուտիլէր ախէր միլէթլէրին էյալէթ
 լէրին հսիր կիթտիլէր , խէլաւ օլտուգլէրինտէ չօղլէ
 ըի վէթաըն ասլիյէսինէ կէլտի իսէտէ , կէլմէյէն տաւ
 խի չօգ իտի , լաքին եահուտիտան էյալէթի՝ բոմաըւ
 լէրին գահթի հիւքմիւնէ կէջիւպ՝ երուսաղէմէ հալիւ
 սի բահաթ օլտուգտէ , անլէրին ճիւալէրինտէն պաղըւ
 լէրի երուսաղէմէ կէլիւպ անտէ թէմէքէիւն էթմիլ
 իտիլէր , թիճաղէթ սէպէպի իլէ ախէր միլէթլէրտէն

տախի օ վազըթ չօգ ատեմ պուլունուր խտի երուսա,
դեմտե : Աւաքեալներին կենսակեան լիսան սեօյէտիքէ,
րինի ճեմտեթ իշիթտիքտե : քիւլլիյէթ լիւ գոյապալգ
անտե, ճեմ օլուպ տեկիլ մի քի պուլներ գալլէալը
տըր : պիլիմ լիսանըմըը նիճէ սեօյէեօրլար : պու նէ²
օլմագ իսթէր տէյու պիրի պիրի իլէ սեօյէշէրէք շայ
էթ հայրէթ պիրլէ թաաճիւպ հտէր իտիլեր :

Ֆիլհագիգա՝ աւաքեալներին պու դարզ հարաքէթի
ալլահըն գուտրէթի ազիմէլէրինին պէյանինտե օլտու
ղի աշիւէալ խտի : մատամ՝ քի իլմ թահսիլ էթմէյէն
պալըգճը քիմէսնէլեր՝ հէր ճինս լիսանը հիւսնիւ վէճհ
իւզրե պի գուսուր սեօյէտիքէրինտէն մատե , անտե
հէր հանկը միլէթտէն ատեմ վար իսէ , հէրքէս քէն
տի լիսանը իլէ անկլար խտի անլէրին քէլամընը : Չիրա
աւաքեալէր եալընը պիր քիմնէ իլէ սեօյէտիքէրին
տէ , անըն լիսանը իւզրե ճեմպալ հտէր իտիլեր : լս
քին կենսակեան միլէթլէրտէն պիրիքմիշ ճեմիլէթե
վազ էթտիքլէրինտէ , պիր լիսան իլէ սեօյէյիւպ հէր
քէս քէնտի լիսանը իւզրե անկլար խտի¹ :

Ֆիհամմա՝ լիսուսուն տիւլմանլէրի աւաքեալներէ տախի
հասէտ էթմէկ իլէ՝ սերլաշ տըրլէր տէյու անլէրի մէ
զագ էթտիքլէրինտէ , պետրոս օն պիր աւաքեալ ի
լէ պերուպէր իւճէ սէս հտիւպ տէր քի , ճիւմէնիզին
մալիւմ օլտուն : տիյնէյին պէնիմ քէլամընը , գունն էթ
մէյին քի պիզ սէրլաշուզ , զերա տահա սաաթ իւջտե
տիր , իլլա՝ պու օ տըր քի , յովէլ փէյլամպէրին լիսա
նը իլէ ալլահ անի սեօլէտի տէյու՝ րուհ իլ գուտսուն
քէնտի իւզլէրլէրինէ ինիւպ՝ անըն գուլվէթի վէ լութ
ֆու իլէ կենսակեան լիսան սեօյէտիքէրինի պէյան էթ
տի քի՝ ֆէհմ հտիւպ իսլահ օլտիւր : Վագաա՝ պու
խուսուստե ապիզ քիթուպտէ տէրճ օլտնլէրի սըրասը

¹ Զայտմանէ տէս ՚ի մէկնուլէան նարեկի յալիք պատրիարքի
՚ի ձառն գալստեան հոգւոյն սրբոյ յէթն 1022 :

ինչ զերբ եթողարկեն մատեն, յիսուսուն գլխովն աշ-
 տղին, պախուսուս գաւիթ փէյղամագերին եհտի ինչ
 եազըտողի մէնվալ իւզրէ, անքն խանուլահ օլտուղի-
 նի տախի զահիր Բտեր քի Թեապէյէ եհէլէր :
 Ղեմաէթ պու միսիլիւ ճեվապլերի իշիթտիքտէ, զոյ,
 էթ նէտամէթ իւզրէ տէրունի տիլտեն փիւշման օլտ-
 րագ, պետրոսա վէ օ պիր աւաքեալէրէ նէ Ետէլիմ
 գարնաաղջար տէյու անէրտէն իմտատ պուլմագ ար-
 զուսինտ օլտուլէր : զերա յիսուսու Եօրտիւրմէլերի ի-
 լէ, զայէթ ազիմ խէգա էթմիշ օլտուգլերինի անկա-
 աղէր : Օլ տէմ պետրոս տեր քի իսթիղիար Ետէրէք
 Տէրքէս մկրտել օլտուն յիսուս քրիստոսուն իսմինէ քի
 մաղիիրէթ պուլուպ րուհ իլ գուտսուն լուծփունէ
 լայլգ օլաւըրդ : Պու պապտէ գանն էթմէ քի առա-
 շեալէր : յիսուսուն իսմինէ մկրտել Ետեր իտիլէր, իլա
 քի սուրբ երրորդուլիւնցւն, նիճէ քի յիսուս Եմր էթ-
 միշ իտի : իմտի պուրստտէ պետրոս տէմէք իսթէր քի
 յիսուսուն Եմր էթտիլի մէնվալ իւզրէ մկրտել օլտուն :
 Պալատէ զերբ պանլերի սպիր չօգ տիւրիւ քէրմիէր
 ինչ տախի սապիթ Ետիւպ վէ գաթթ ումօւտ օլմա-
 սրնէր տէյու անլերի թէսէլա Ետիւպ տէր քի, խէ-
 լաս օլտուն պու Ֆաթիգ գապիլէտէն (խտորեալ ազգ) :
 Պետրոսուն պու միսիլիւ քէլամլերինի պաղըլէրի պիլ
 րիլա գապուլ Ետէրէք, օ կիւն իւշ պին ճան գատար
 մկրտել օլտուպ պիլ լուծփու պարի օ տէրէճէ չէտիտ
 աշգ իւզրէ րուհանի քէմալէթէ վասըլ օլտուլէր, Թա
 քի տայիմն աւաքեալէրին վազինի կիւշ էթմէլ ինչ
 թեապէ իսթիղիար վէ սըգ սըգ իթիրաֆ իւզրէ սըր
 րուլիւն ալուպ տաճարտէ տուպէ մէշղուլ օլտու ի-
 տիլէր : Պախուսուս աւաքեալէրին եհտի ինչ չօգ միւշ
 ճէլգաթ իճրա օլտուղինէ պինայէն, զայէթ խէվի վէ
 Տէյպէթ օլտու իտի ճիւմէսինէ : մատամ քի անլերին
 պու միսիլիւ հարաքէթի ինսան գուլմէթի օլմայուպ

ալեա՛հն գուտրեթինէ մախուս օլուղի տըխեար կեօ,
րիւնիւր իտի : Պուստան գաթի նաղար՝ քիւլի միւմն,
էր (ամենայն հաւատացեալք) պիւրիքտէ , հերքէս
քէնտի վարիյեթինի ալեսէվիյէ միւլթիւրէք գութմալ
իլէ , անէրի սաթուլ՝ վէ իգթիղասընէ կեօրէ միւհ-
թա՛ճ օլանէրէ պախը ետիւլ՝ պիլ իթթիթաք սաթ տէ,
րուն վէ շաղղդ իւղրէ դաամ՝ հտերէք ալա՛հը օրհնել
հտեր իտիէր : մէզպուրէրին պու միսիլիւ ֆաղիլէթի
ճիւմէյէ մուպիւան օլմաղ իլէ , ճհմաէթին ինտինտէ
դայեթ շէրէթ վէ լութի պուլուլ՝ ալա՛հ հեր պար
հաւատացեալարը չօղալտըր իտի ¹ :

Սիւալ 97 :

Աւաքեալար վաղ էթմէկէ պաղատող լերինտէ , յիսուուն տիւշ
մանէրի անլէրէ խուսումէթ էթաիլէր մի :

Ը. Եթտիէր : պախուսուս քի նէֆանիյէթ պիւլէ
անլէրին թէքտիլիյէթի արղուսինտէ տախի օլուղէք :
Նիճէ քի պետրոս վէ յոհաննէս սաաթ թօգուլտէ
ատէթ օլուղի իւղրէ տա՛ճարա տուա էթմէկէ քի
կիտէր իտիլէր , անըն հասնէ թապիր օլուման գափու,
սունտէ՝ անա րահմինտէն թօփու թօղմուլ պիր տիլէն
ճի , քի եաշը գըրգ սէնէ ի թէճալուլ էթմիլ օլուլ
մէզպուրուն ելերիւմէկէ զինհար գուտրեթի օլմատը
զինտէն , պաղգալէրի հեր կիւն անի կիթիլիւլ օ՛ մա,
հալէ գօմաղ իլէ՝ տա՛ճարա կիրիւլ չըգանլէրտէն սա,
տագա տիլէնիւր իտի , պետրոսու վէ յօհաննէսի կէօ
րիւլ անլէրտէն տախի սաաղա իսճէտիկինտէ , պէտ,
րոս տեր քի՝ պէնիմ ալթունում վէ կիւմի շիւմ ետգ :

92.
91.

1 Եւ ՚ի կատորիլ աւուրցն պենտէկոտէից՝ էին ամենէքեան մի-
աբան ՚ի միտին : և եղև յանկարծակի հնչլեն յեկնից՝ ե-
կեալ իբրև սատիկ հողմոյ . և ելից զամենայն զտունն յո-
րում նստէին . Վարժ . 2 . միջև 47 համար :

տըր . լաքին նեմ քի վար իսէ անի վերջիմ սանամ , նազ
զարէթի յիսուս քրիստոսուն իսմինէ գալգ կիթ ¹ :
Պու քեղամը սեօյէյլւայ վէ անըն սաղ ելինտէն դուս
թուայ գալտըրորդի հալտէ , հիքմէթի պարի անիտէ
շիֆա պուլարագ . պաշար եկերիւմէ կէ , վէ անէր ին
տաճարա կիրիւայ սիկիրտիր վէ ալահը օրհնել էտէր
իտի : Ղեմաեթ անի կեօրիւայ զայեթ հայրէթ իւզրէ
թաաշիւայ էթտիքլէրինտէ , նիջիւն հէյպէթտէ գա
լուայ թաաշիւայ էտէրսիմիզ . տէկիլ քի պիշիմ գուվ
վէթիմիզ ինէ շիֆա պուլտու , իլլա յիսուսուն իսմի իս
լէ . անի քի սիզ էօլտիւ ըտիւնիւզ տէտի իսէտէ , գա
թի ումուտ օլմասընէր տէյու , պիլատէրլէր պիլիւրիմ
քի պիլմէյէրէք էթտիմիզ տէյիւայ՝ փէյլաւպէրլէրին
լիսանը ինէ ալահըն սեօյէտիկի մէնվալ իւզրէ . քիլիս
սուս սիյաթէթ չէքէճէք իտի : անըն իճրա օլտուղլինի
պէյան էթտիքտէն մատէ , նասիյհէթ վէրիւր քի իս
թիղֆար իւզրէ փիւշման օլարագ մաղֆիրէթ պուլա
լէր . վէ տաիսի քիթապտէն կեօնակեսն շահատէթ կէ
թիւրէրէք յիսուսուն գըլամէ ալտըղինի . վէ անըն մե
սիհ վէ իպնուլլահ օլտուղլինի սապիթ էտէր : Ղեմա
էթ պու միսիլլիւ քէլամէրի իշտիւայ՝ պէշ պին ա
տէմ գատար տաիսի օ կիւն յիսուսա իթիգաթ էթ
տիքլէրինտէ . քահանայէր՝ տաճարըն պիւլիւքլէրի՝ վէ
ԴԼ . սաղուկեցիլէր զայեթ հըրսլանմաղ ինէ՝ անիտէ պետ
Դ : ըոսու վէ յօհաննէսի դութուայ մոհփուս էտէրլէր .
զիրա վագըթ ագչամ իտի : Վէ էրթեսի կիւնիւ (սէք
սէն թօգուզ սիւալտէ զիքր օլան) անանըն հուզու
րինտէ : զիրա մէզպուր օ վագըթ քահանայապետ իս
տի . վէ տահա սապրիլէրի պիւլիւք տիվան գուրուայ՝
վէ աւաքէալլէրի հուզուրա կէթիլիւայ՝ հանկը գուվ

¹ Եւ ասէ պետրոս , զարծաթ և զուկի ոչ ունիմ . բայց զի
ունիմ , զայս տաց քեզ . յանուն յի քի նազովրեցոյ ալի՝
և քնմ . Գործ . 3 . 6 :

վե՛ծ վե՛ հանձնը իսկմ ի՛նչ պուճուռ է թոյնիդ տէյու սի՛ւ
ալ էթտիքէրինտէ , պետրոս պիլ լու թի՛րուհ իլ գուտս
ճե՛վապ հտէր քի յիսուս քրիստոսուն իսմի ի՛նչ , անի
քի սիգ խաջա չըգարտընդ , օ՛ տըր սիգտէն թա՛հգիգ
օլան քեօյն գաջը (պու խուսուտէ նազար գըլ սեք
սէն տեօրմ սիւալէ) : Պուճուտն գաթի նազար՝ յիսու
սուն իսմի ի՛նչ ճիւմէն ինսանլէրին նէ՛ճաթ պուլաճագ
լէրինի պէյան էտէր քի ֆեհմ հտիւպ իսլահ օլալէր :
Մեզպուրէր՝ անլէրին սերպէսթ լիկինէ նազարէն , պա
խուսուս քի իլմէ վուգու՛թ օլմատըգ լէրինի անկըպուպ
թաաճիւպ հտէրլէր , զերա անլէրին յիսուս ի՛նչ պէրա
պէր օլտուգլէրինի պիլիթ իտիլէր : Պալատէ մէզքիւր
չիֆա պուլան թօփալ տաթի կէօրիւպ՝ քի պնտէ մէվ
ճուտ իտի , զինհար ճե՛վապէ գատըր օլմատըգլէրին
տէ , աւաքեալլէրի տիվանտէն տիշարը չըգարուպ
պիլի պիլիլէրի ի՛նչ մէշլէրէթ հտէրէք տէրլէր քի՛ նէ
եափալմ պու տոնմէրէ , քի անլէրին եհտի ի՛նչ ա
զիմ միւճիւզաթ օլտու , վէ ճիւմէն երուսաղէմ հհա
լիսինէ մուսյեան տըր , ինքեար հտէմէյիլ , Վաբաա
մէճպուրիյէթլէրինտէն պու միսիլլիւ մէշլէրէթ էթ
տիլէր խհտէ , իսլահ օլմայուպ պիր տահա յիսուսուն
իսմինէ քիմէյէ սեօյլէմէյիլէր տէյու աւաքեալլէրի
չաղըրուպ թէհտիտ (սպառնալ) էթմէկէ գարար
վէրիլէր քի , ճէմանէթին պէյնիտէ տահա զիյատէ
եալըլմասըն : Չաղըրուպ թէնպիհ էթտիքէրինտէ ,
գետրոս վէ յօհաննէս անլէրտէն հպետի խէվթ էթ
մէյիւպ տէրլէր քի , հէէր հուզուրի իլահտէ ճոյ
իլ իսէ սլահտան զիյատէ սիլի տիյնէմէք , ինթիխապ
հտին , պիլ անի քի կէօրտիւք վէ իլիթտիք սեօյլէմէ
մէկէ գատըր տէկիլիլ ¹ : Վաբաա տաթիլի մէճիւս օ

1 Պետրոս և յօհաննէս պատասխանի ետուն և տսնն ցնն . էթէ
արժան խցի աւաքի Թյ՝ ձեզ լսել աւաքէլ քան Թյ՝ ընտրեցէք :
այլ մէք ոչ կարեմք , զոր տեսաքն և լուաք՝ Ընօսիլ . Գաթ. 4. 17 :

լանել ընդ ճիւղնսն՝ պու ճեղայ զայնք աղըր կէտի օ
լաքին անկրի թեքտիւր եթմէ կէ պիւր սէպէպ պուրս
մատղգէրնէ պինային օ թայ իւզրէ թէնպիհ էտիւպ
թթադ եթտիւր՝ քի ճեմակ ի թթիւայէ վաւմասն
զիրա մէքբիւր միւ ճիւղաթը կեսրէ նէրին ճիւղնսի ալ
լահը մէճոտ էտիւրէր խտի օ Օ՛լ տէմ՝ պետրոս վէ յոհան
նիս րէթիգէրնին Լաննէ կէլիւպ մատլահաթը նագլ
եթտիւրէրնտէ օ ճիւղնսի եքթիւր իւճէ սէս իլէ տու
այէ տուրուպ՝ ալլահըն գուտրէթինի վէ գաւիթ փէյ
զամպէրին ետի իլէ աղիգ քիթապտէ յիսուսուն հագ
գընտէ տէրճ օ լաննէրին իճրա օլտուղինի իգրար էտէ
րէք տիւրէր քի՝ գուլիլէթ վէ ճեմարեթ քէրեմէթ
սին քէնտիլէրնէ օ քի յիսուսուն իսմինէ սերպէստիլէթ
իւզրէ վազ վէ մէլալաթ եթմէ կէ գուտր օլալէր օ
Մէզպուրէր պու միսիլէն նիյազ քի էթտիւր տուալէ
րնին գապուլ օլտուղինէ նիշան վէ տէլալէթ՝ օլտուգէ
րի մահալ անիտէ սալանմաղ իլէ օլլահտան գուլիլէթ
վէ ճեմարեթ քէսպ էտիւպ՝ անն քէլամէրնի զայնք
սերպէսթիւր իւզրէ տայիմա սեպէր իսիլէր օ
Պուտան գաթի նագար (նիճէ քի թօգտան ալթը
սիւալտէ զիքր օլտու) օ վազըթ ճիւղն հաւատա
յեալէր եէք տիլ վէ եէք նէյս օլարագ պիրի պիրլէ
րնէ րուհանի գարնտալ մուհապթի իւզրէ նագար
եթտիւրէրնէ պինային օ անէրտէն հիջ պիր քիմէսնէ
վարիլէթինի քէնտինէ թաթսիս եթմէյիւպ ճիւղնսի
միւլթէրէք վէ ալեսէվիլէ գութուգէրի իլիւն օ ան
լէրտէ միւհթաճ ատեմ օլմատղլինտէն մատէ օ ճիւղ
լէսինին ինտինտէ աղիմ շէրէթ քէսպ էտէր խտիլէր օ
Ալէրտէն քիմ քի քէսվ վէ չիթթիւր սահիպի խտի
սաթուպ վահասըն աւաքեալէրն գատէմինէ կէ

1 Եւ մինչ կային նոքա յաղթմա՝ շարժեցաւ տեղին յորում էին
Ժողովեալ և լցան ամենեւին հոգւով սրբով և խօսէին ըչ
լանն նոյն համարձակութեամբ օ Գործ 4 31 :

Թիբիդ : անկեր տախի . բիմէ նէ . քի լեաղըմ իսէ Թագ,
 օիմ հտերէր իտի : Նիճէ . քի ղէխին ճինսինտէն յով
 սէփ նամ . քիմէսնէ . քի անքն փէտէրի վարուպ գըպ
 ըըզտա Թէմէքիւն օլմաղ իլէ , անտէ Թօղմուշ իտի ,
 գարիլէսինի սաթուպ փաշասըն : կեթիլտի առաքեսը
 լերէ : Պէլի մէղպուր օն իրի առաքեսալէրտէն տէկիլ
 իտի , լաբին զայն Թ Դաղիլէթիւ վէ անէր միսիլլու
 առետարանը վաղ եթմէկ իլէ , անկերտէն սպըլուպ
 իպրանիճէ քառնաբաս չաղըրլոշ . քի իպն Թէսէլլիյ
 եթ (որչի միսիթարութեան) տէմէք տիր : Գեղա ա ԳԼ
 նանիա նամինտէ պիր առեմ . քի անքն զէվճէսինին իս Ե :
 մի սափիրա իտի , քեօվիւնիւ սաթար , լաբին հեր գա
 չա սաթար իսէ ազչէյի թէքմիլ կեթիլմէյիւպ զէվճէ,
 սինին պիլմէսի իլէ . Գեգաթ պիր ճիւզինի (մասն ինչ)
 կեթիլիլ առաքեսալէրէ , կեօյա օ փաշայա սաթար
 կիպի : Ալլահն իլհամշ իլէ պետրոս՝ անքն խիլաթ սեօյ
 լէտիկինի պիլլուպ տէր . քի՝ անանիա մալ սէնին իտի , վէ
 սաթմադ սէնին հիւքմինտէ , նի՛ջիւն գալպինէ դօ
 տուն պու իլէ , ինսանա խիլաթ սեօյլէմէտին , իլա քի
 ալլահա , մէղպուր պու ճէվապը իլիթտիլտէ հէման
 տիւշիւպ եօտիլ : 1 . վէ սնի գալտըրուպ տէֆն հտեր
 լեր : Զէվճէսի մասլահաթը պիլմէյիլէք իւչ սաաթ
 տէն սօնկրա . քի կէտի , օ փաշայա մը սաթտընըղ քեօ
 վիլ տէյու պետրոս անէ սիւալ հտեր , օ տաքի խի
 լաթ սեօյլէիւպ պէլի տէյինճէ , նի՛ջիւն բուհ իլ րապ
 պիլիլ Թէճիւպէ եթմէկէ իթթիլադ եթտիլիզ , սէ
 նին երինի տէֆն հտէնէր սէնի տաթի չըգարսընէր տէ
 տիկի հալտէ , մէղպուրէ տալի անիտէ տիւշիւպ եօ
 լիւր : վէ անի գալտըրուպ տէֆն հտերէր երինին եա

1 Այն պետրոս . անանիա , ընդէր ելից սատունայ զտրտ քո՝
 տեկ քեզ հոգւոյն սրբայ , և խորեւ ի գնոց գեղջն . . . մէ
 բտեցէր մարդկան , այլ Եյ : և լուեալ անանիա զբան զայս
 սոսիկ՝ անկալ , և եհան զոգի . Գործ . 5 ~ 3 :

նման : Պաւ մարտահաթ Դիւմէ հաւատացեալերն :
 վե իշխոնէրին Դիւմէսին տգիմ գորգու օրու փա-
 տէ . թագսիրաթ անէրին օրուղի մալիւմ օլմաղ ինէ .
 քիւլի յեթիւ եր վե Նիսիան ի թիգաթէ կէլերէք հա-
 ւատացեալէր զայն թ միւսալիղէ ինէ չօղպուպ տա-
 ճարտա սողոմսուն թեհլիղի (սրահ) տէնիլէն մա-
 հալտէ առաքեալէր ճեմ օլսրագ Թալիմ հտէր իտի-
 լէր . վե սալորիլէրին տէն անլերէ պիր քիմսէ եազաշ-
 մաղէ ճեօսրէթ հտէմէզ օլուպ՝ ճեմաեթ թեքրիմ
 (յարգել) հտէր իտի անլերի : Պաւստան գաթի նա-
 պար՝ առաքեալէրին եհտի ինէ չօգ միւ ճիւղաթ օլ-
 տուղինէ պինայէն . խապէլէրի թեհլէրէ վե եաթագ-
 լէրի ինէ սօգալէրէ չըգարուպ գօր իտիլէր՝ քի պեռ-
 ըս կէլտիլինտէ պարէ կեօլիսի տօգուսա անլերէ¹ .
 վագաա՝ քիմէ քի տօգուստու իսէ չիֆա պուլտու .
 քեզալիք եթրաթ մեմէքէթ լէրտէն քիւլիլի թիւ ճե-
 մաեթ երուսողէմտէ ճեմ օլուպ՝ մարաղլիլէրի վե մեճ
 նունլէրի կէթիլտիլէրինտէ Դիւմէսի չիֆա պուլուր
 իտի : Քիլհաղիգա՝ պու խուսուստէ գալպի փագ օ-
 լանլէրին Դիւմէսի զայն թ խօշանտը . Փիւմմա՝ յիտու-
 սուն տիւլմանլէրի առաքեալէրէ տալի հասէտ էթ-
 ալիլէրինէ պինայէն՝ օ տէրէճէ հըրսլանտլէր . թա-
 քի քահանայապետ պիլ նէֆա՝ անըն ինէ օլանլէրին Դիւմ-
 լէսի՝ վե սագուկեցիլէր կէթուպ վե առաքեալէրի դու-
 թուպ՝ թեվաթուր հտէրէք ալանէն (հրապարակաւ)
 հափքսա գօտուլէր : Փեհմ էլէն պուրատէ մեզքիւր
 հասիւտլէրին ըեզալթիլի . առաքեալէրի մահփուս
 եթալիլէր քի յիտուսուն իսմինէ վագ էթմէսիլիլէր . լա-
 քին օ կէճէ ալահըն մէլայիքի կէթուպ հափքսլն գա-

1 Իւ առաւել ևս յաւելանային հաւատացեալն ՚ի տէր . բազ-
 մաթի արանց և կանանց . մինչև ՚ի հրապարական հանել ըշ-
 հիւանդս . . . զի ընդ անցանէն պետրոսի գոնէ հովանի նա-
 լա հասցէ ումէք ՚ի նոցանէ . Գործ . 5 . 14 :

փութունու անար, վե աների տիշարը չըգարուպ տեը
 քի՛ կիտին տաճարտա վազ էտին՝ վե թէքորար գա-
 փուլու գափար, պեքճիւր քի գափուտա պեքեր ի
 տիւր, գատըր օլամադէր տուլմադէ, էմր օլտուղի
 իւզրէ առաքեալէր էրքէն եէնէ տաճարա կիտիւպ
 պաշարէր ճեմանթե վազ էթմէկէ: Բա չանայապետ
 վէ անըն իլէ օլտիւր մասլահաթտէն պի խապէր, էհլի
 տիվան քիմէսնէլէրի՝ վե ճեմոնթին ճիւմէ իխթի-
 էարէրինի ճեմ հտերէք պիւլիւք տիվան գուրուպ
 խիւտտամ իրսալ հտերէր, քի առաքեալէրի հափլա-
 տան չըգարուպ կէթիւրէլէր: Մեգպուրէր վարուպ ան
 լէրի հափլտտա պուլամատըլէրինտէ, տէրհալ ալ-
 տէթ հտիւպ նաղլ հտերէր, քի հափլտը ղայէթ տի-
 դաթ իւղրէ գափալը պուլտուգ, պեքճիւր տախի
 գափուտա տուրուր իտիւր, վե աչուպ իլէրտէ քիմ
 մէ պուլամատըլ: Օլ տէմ տախիլի մէճլիս օլանէրին
 ճիւմէսի՝ պու նէ օլմալը տէյու ղայէթ հայրէթ իւզրէ
 իքէն, անիտէ պիւրի կէլուպ նաղլ հտեր անէրէ քի
 իլթէ սիլին հափլտա գօտուղինիդ ատէմէր՝ տաճար-
 տա տուրուպ ճեմանթե թալիմ հտերէր: Պու պապ,
 տէ ալլահըն գուտրէթինի փէհմ հտիւպ թեօպէյէ կէ-
 մէք ճայիլ իքէն, հասէտ իւզրէ օլտուգէրինէ պիւնայ,
 էն էպէտի իսլահ օլմայուպ՝ տաճարըն պիւլիւկի, բէնտի
 խիւտտամէրի իլէ կիտիւպ առաքեալէրի կէթիւրտի ի-
 սէտէ, ճէպր էթմէղ, զիրա օլմայա քի ճեմանթ, բէն
 տիւրինի դաշայա տէյու խէվը հտեր իտիւր: Չէ ան
 լէրի հուզուրա չըգարուպ՝ քահանայապետ ղայէթ ի-
 թապ իւզրէ տէր քի, սիլէ թէնպիհ էթմէտիք մի քի
 օ իսիմէ թալիմ էթմէյին, իլթէ սիլ երուսաղէմի տօլ-

1 Հրէշտակ տեսն 'ի գիշերի երաց զդուրս բանտին. և հա-
 նեալ զիստ՝ առէ: գնացէք, կոցէք 'ի տաճարին, և խօսե-
 ցարուք ընդ ժողովրդեան զամենայն պատգամս կենացս պ-
 սոցեկ: Գոցծ. 5. 19:

տուրառուող սիզին Թախմանիզ իւն : Իսթեքսինիզ քիս
 առեմին գանձը պիպիմ իւզերիմիզէ դամմ հտեսինիզ :
 Փեհմ էլլէ : մեզքիւր քահանայապետ յիսուսա զոյս
 էթ խաւիմ օլուուղինէ պինայէն՝ անըն իսթինի անմուռ
 իսետէ : Դիբրի անըն հազ գընտէ օլուուղի պէյառի իւն :
 պետրոս վէ սոյիթ աւաքեալլէր ազիմ ճեսարէթ վէ
 սէրպէսթլիք իւզրէ պի խեվի տէրլէր քի՝ ինսանտան
 զիյառէ ալլահա իդաաթ էթմէք պօրճ տըր : պախու
 սուս յիսուսուն գըլամէ ալտըղինի : անի քի քենտիւն
 ըի խալա չըգարուպ հօլտիւրտիլլէր : վէ անըն իսթինի
 ինսանլէրին կիւնահընէ մալթիւրէթ օլաճաղլինի պէյան
 հտերէք տէրլէր քի՝ պու տէ իլէն քէլամլէրէ պիլ շա
 հիտիլ : վէ բուհ իլ գուտս տախի շահիտ տիր : անի
 քի ալլահ իթա էլլէտի քենտիւնէ իդաաթ հտէիլէրէ :
 Աւաքեալլէրին պու միսիլլիւ քէլամլէրէնի իշիթտիքլէ
 ըինտէ : օ տէրէճէ հըրպանուպ գուսուրուրլէր (ա
 լաւտանային) : Թա քի անլէրի հօլտիւրմէ կէ մէշլէ
 ըթ հտէր իտիլլէր : Օլ տէմ տախիլլ մէճլիստէն գա
 մաղիէլ նամինտէ պիր փարիսեցի : օ քի հոմս մուսը
 լիմի (օրէնսուոյց) վէ ճիւմէ ճէմաեթլին ինտինտէ
 մեթեպէր վէ միւքէրլէմ (պատուական) իտի : ա
 լաքեալլէրի պիրազ տիշաբը չըգարալէր տէյու հմը
 հտիւպ տէր քի՝ ուզագ տուրուն օ առեմլէրտէն : պը
 բագըն անլէրի : էկէր ինսանտան իսե պու էսրաբ էա
 խօտ Դէյիլլ քէնտիլլէրլէրինտէն տաղըլլուպ փէրուշան օ
 լուրլէր : հմմա էկէր ալլահտան իսե : գատըր տէկիլլ
 սինիլ անլէրի ինգրաղ էթմէկէ : օլա քի խաւմուլլահ
 (նօմմարտ) պուլունասընը : Նիճէ քի պուստան
 ագտէմ գալգտը Թեգաթ վէ անտէն սանկրա քիւթպ
 ճիհան էյաւմինտէ (յաւուրս աշխարհաղ ըին) գալիւն
 լըյուրա : պուլար քենտիլլէրինի պիւլիւք քիւթսնէ եե
 ըինէ գոյարագ վաթիր ճէմաեթ անլէրէ մէյլ էթտի ի
 սէտէ : ճիւմլէսիտէ Թէլլէթ օլտու : Ասգաա գամաղի

Երևն պու միսկլիւ քելամէրինին սահիհ օլտուղի տէր
քեար օլմաղ ին րաղի օլտուղեր անհ . անճադ հըրս
լերին տախի թէսքին եթմէկէ գատըր օլամաուրգլէս
րինտէն . առաքեալէրի չաղըրուպ տեօվտիւքտէն սօնկ
րա . պիր տահա յիսուսուն իսմինէ վաղ եթմէյէլէր
տէյու թէնպիհ էտէրէք իթլագ եթտիլէք անկրի .
Մեղքիւր հասիւտէր առաքեալէրի տեօվտիւք քի
խէվի էտիւպ վաղ եթմէյէլէր . ֆիամմա անէր յիսու
սուն իսմի իջիւն հագարէթէ (աւարգիլ) երզանի օլ
տուգ տէյու զայէթ շաղ ու մէսրուր օլտուգտէն մա
տէ . հէր կիւն տաճարտէ վէ եվլէրտէ ճեմաեթէ
թալիմ էտէրէք յիսու քրիստոսու միւտեմ թէպլէր
(աւետարանէլ) էտէր իտիլէր :

Միւալ 98

Հաւատացեալէր քի երուսաղէմտէ չօղաւորէր նէ վէճէ իւզրէ
խտարէ օլուք իտիլէր :

Գայէթ հիւսնիւ վէճէ իւզրէ . Զիրա (նիճէ
քի պուտտէ զիւր օլտու) ճիւվէսի եէք տիլ վէ պիր
վիւճուտ միսալի գարնտաշ մուհապպէթի ին պիր
պիրնէ տէսթիլէր օլտուգտէն մատէ . առաքեալէս
րին թերթիյալի իւզրէ միւհթաճ օլանլէրէ եօվսրեթ
մուաեիլէթ վէրմէկէ տախի խզզմէթճի թային օլմուշ
իտի : Պու խուսուստէ պազըլէրի ատալթէ մուշայիր
դարաֆկիրէք եթտիլէր իսէտէ . մապահաթ զահրէ
ջըգաուրգտէ տէրհալ անի տախի դահթի րապըթայէ
խտալ եթտիլէր : Նիճէ քի օ կիւնէրտէ իպրանիլէ
րին (երայեցի) հագգըտէ եռնանիլէր մըրըլտա
նուպ թէճէքքի իւզրէ օլտուգլէրինտէ . զիրա անկ
րին տուլ նիսվանլէրի եալմիեթ մուաեիլէթ խզզմէթի
իջիւն տայիմա թահգիր օլուր իտիլէր . առաքեալէր
հաւատացեալէրի չաղըրուպ տէրէր քի պիլէ իշ
61
3

տն կիւ տիւ քելամ ի իւհհեկէ թէրք հտիւպ սօթրու
 ւրէ խաւիմ օլմադ : սիզ ինձ իրապ հտին ըուհ իւ
 գուտս վէ իմ իլէ թօլու մէհհուտ օլմուշ (վիւյիսալ)
 եհտի առհմ : քի աւլերի պու լեվալիմէ իւղէրին
 թօլին հտիւպ պիզ տուայէ վէ թալիմ հեմէկէ մէշ
 ղուլ օլալմ : Պու քելամ ճիւմէսինէ խօշ կէլմէկ իւ
 ինձ իրապ հեմերլէր ստեփաննոսու : քի իման վէ ըուհ
 իւ գուտս իլէ մէմու իտի : փիլիպպոսու : պրօքօրնու :
 Նիկանորայլ : տիմոնայլ : պարմենայլ : վէ աւթէքեթլ
 նիկողայոսու : Մեղպու ըլերի առաքալէրին հուզու
 քինէ կէթիւրթիլլինա : տուա հտերէք կէլերի ի աւ
 լէրին իւղէրինէ գօլուպ սարկաւադ հտերլէր աւլերի :
 Պու թէրթիլայ իլէ հաւատացեալլէրին մապէյնիտե
 պուհուր հտին նիթադ ըհֆ պիլլէ : քելամ ի իւհհ
 նիւմա պուլուպ (բանն ալ աճէր) վէ հաւատացեալ
 լէր երուսաղէմտէ ղայթ ճօղալուպ քահանայէրոսն
 տախի ճօղ ճիւլլիթ իմանէ իրաւթ հտեր իտի :
 Պախուսու քի սուրբ ստեփաննոս ըուհ իւ գուտսուն
 լուծիւ վէ գուլլիթի իլէ միւղէյէէն օլուպ ճիւմէ
 թին մապէյնիտէ ազիմ միւճիւղաթ հեմէկէ իլէ :
 ճիւմէ հաւատացեալլէր ղայթ շաղ ու մէսրուր օւ
 լուր իտիլէր : Պու պապտէ յիսուսա լիթիգաթ հտին
 լէր հեր նէ մըդտար քի խօշանքլէր իտի : հեմէկէն
 եահուտիլլէր : պախուսու աթէր մէմէքէթտին կէ
 իւպ երուսաղէմտէ թէմէքքիւն հտինլէրին պաղլլէրի
 օ գատար զիյատէ խօշանմայուպ խուսումէ իւղրէ
 անըն իլէ ճօղ տէֆա միւնաղաաթ հտերէք ճիւլապ
 գատար օլամաղգլէրինտէ : քեաղիպ քիմէսնէլէր
 թահրիք հտերլէր քի անըն հաղգըտէ մովսէսն վէ
 ալլահա քիւֆր հեթի տէյու շահատէթ հտիլլէր :
 Պու միսիլիւ ֆէսատ վէ դատտար ֆիլիթ իւղրէ ճիւ

1 Ստեփաննոս՝ այլ լի շնորհօք և զօրութիւն առնէր արուեստս
 և նշանս մեծամեծս ի ժողովրդեանն : Գործ . 6 . 8 :

մահեթի՝ քահանայերի՝ դպիրների՝ իշխալ (խռովել) եթ
մէկ ինչ . տէրհալ իւզերինէ հիւժմ ետէրէք գաժուպ
տիվանա կէթիրիւէր անի : Օլ տեմ քետդիպ . բիւնւ
նէլէր շահատեթ ետէրէր . բիւ պու տտեմ աղիզ եէր
տէն վէ նոմստան եթիւրիւ . բիւ ֆր եթմէկի ֆերու
ղաթ եթմէզ : Իշիթտիք անտէն . բի նաղարնթի . թի
սուս պու եէրի սեօքիւպ , մովսէսին պիզե վէրտիկի
նոմսու թեպտիլ ետեճէք տէր խի : Մեզպուրէր
պու դարզ խիւալը ինհա շահատեթ իւզրն իֆի իքս
եթտիւէր լսետե , ստեփաննոս օ տէրնճե պի խէվի
ղայեթ ֆերահ գալպ ինչ տուրու ք իտի . թա քի տա
խիլի մէճիւ ղանլերին ճլմէսի անէ պադուպ մէլայիք
չհհրեսի կիպի կեօրիւրէր չհհրեսի : Վագաւ ան
նըն բու հինին պիլ լութիւ պարի փիւր գիյա օլու
ղինէ նիշան վէ տէլալթմ քըթաթ տաթի միսի մէլէք
կեօրիւնտիւ խասմէրինէ . բի ֆեհմ ետիւպ իշխալ օ
լուէր . վէ լաքին անլէր հագգը գապուլ եթմէզ միւ
եհնիտ վէ ղատտար օմալէրի էէ , պի ղալրի հագգըն
անի դալլալուպ եօլուրտիւրէր : Զիրա քահանայտ
պետ քեաղիպ շահիտլերին սեօլէտիքլերին իշիտիւպ
հագգըաթ պու պեօլէ մի տիլ տէյու սիւտլ եթտիք
տէ , տիլնէյին պէնի դալլալուրէր վէ փետիւրէր տէյե
րէք , յիսուս եֆեհտիմիզին մեօիհ վէ իպնուլահ օլ
տուղի պէլանինս , հայր աբրահամըն վագթիւտէն
պէրու ազիզ . բիթուպտե տէրճ ղանլերի միւխթասա
րիճե նագլ եթտիքտէն մատն , թեօպէյէ կէլէլէր տէյ
ու թագսիրաթլէրին տաթի պէյան ետէր : Զիրա նի
ճե քի փետէրլէրի՝ քէզա . քէնտիլէրի տաթիմա բուհ իլ
գուտա մուղլիլ . փետէրլէրի փէլգամպէրլէրի եօլ
տիւրտիւրէր , անլէր . բի մեսիհին կէլէճէկին մուգատ
տեմ եագմըլ իտիլէր . քէնտիլէրի անի դամաղալուպ

ԳԼ Ե

Ե Է հայեցեալ ի նա ամենեցուն , որք նորէին յատենին , տե
սին զերեսս նորա իբրե զերեսս հրեշտակի . Գործ . 6 . 15 :

ճշտութեամբ : Պա միտելիլ քեզմէրի իշխանաց
 ճիւղէսի զայն թահլիթ կէտերէ անքն իւզերին
 տիւ կըքրտատորէր իսկտէ , ստեփաննոս քի ըուհի
 գուտս ինչ մէկու իտի , ասիւմանէ նազար Էտիւպ
 մէճտի իւհիյիյի , վէ յիսուսու եկմինի իւհիտէ
 տուրուր կեօրմէկ ինչ : տէր քի ինքն մէճթուհ (բա ,
 ցեալ) կեօրիւրիւմ սեմայլ վէ իպն ինսանք քի տուրուր
 եկմինի իւհիտէ : Օլ տեմ մէկքիւր հասիւտէր պիւ
 թթիթադ իւհի սէս ինչ շամաթա վէ նիտա Էտէ ,
 ընք գուլագէրինի գափայուպ , վէ իւմիւմէն իւզերին
 հիւճմ պիւրէ շէհրին խարիճին չըգարուպ դաշտու
 լիւր անի : Պալտտէ մէկքիւր քեազիպ շահիտէր անի
 զայն թ տիւ շման շտուգլէրինէ պինային հաթիթ պու
 ջուսուպ պաշգալէրինտէն զիյատէ դաշ աթմադ ար
 ջուսի ինչ , Էսվապլէրինի չըգարուպ պիւր տեղեալը
 քիմէ անէնին եանքն : Գորլար քի անէրի հըթզ Էթսին
 օ քի սաւուղ չաղըլըր իտի : (պու տըր սողոս , քի
 սոնկրա առաքեալ օլուպ պօղոս անըլըր : անքն նէ սու
 ընթ ինչ յիսուսա ինանուպ առաքեալ օլուղի , ներէ
 տէ վէ նէ սեպէպ ինչ պօղոս չաղըլըրըն պուստտէ
 պեօլէ զեքր օլուսուր :)

Նազար դըդ պուրատէ յիսուսուն սատըգանէ շակիրօ ,
 տի ստեփաննոսա , զիրա նիճէ քի յիսուս քէնտինի խա
 ջա չըգարանէր իշիւն փէտէրուլա հա տուա Էտէր իւ
 տի քի աթ Էթսին անէրին թագսիրաթընը , քեզա
 ստեփաննոս քէնտինի դաշտայանէր իշիւն եւ սահիպ
 պուսու կիւնահ սայմա անէրի տէյու նիյաղ Էտէր
 պատէհու տիւ շեքիւպ եւ սահիպ յիսուս դապուլ
 Էյէ ըուհիմի տէյերէ ուլուտու (ննջեաց) :
 Փիւհադիգա ազիղ ատեմ հէր նէ մըգտար իս
 քէնճէ իշիւտէ Էթսէ տախի , անի դաթը ուլ
 քու միսալի ըահաթ սայլըր : Վէ սողոս անի Էթս
 իւրէնէր ինչ հէմիդա (կամակից) վէ եքրուի իւ

տի՛ : Սոսկրա հաւատացեալէր ստեփաննոսուն թէ՛ Գլ՝
նինի տէֆն հտիւպ՝ ազիմ եաս ու մաթեմ եթտիլէր՝ Ը՝
անքն իւզէրինէ՛ :

Սիւալ 99՝ :

Հոգգը գաղուլ էթմէյէն զատտար եահուտիլէր քի օտեփանն
Նոու զաշատլէր . սայիւ հաւատացեալէրէ տախի երուսա
ղէմտէ քէտէր վերտիլէր մ .

Ճ. Ս. Էրտիլէր : Չիրա օ տերեճէ հըրսլանուպ
գուտուրտուլար , թա՛ քի ստեփաննոսուն գանը իլէ
թէսէլա օլամայուպ՝ ճիւմէ հաւատացեալէրէ ազիմ
սըգընթը վերտիլքտէն մատէ , պալատէ մէղքիւր սօղոս՝
եվ պէ էվ կէզերէք՝ եր վէ նիսվան դու թուպ մահ
փուս հտէր , վէ չօդլէրինի տախի հօլտիւրմէկ իլէ (նի
ճէ քի պէյան տըր . Գրի . 9 : վէ 26) . առաքեալա
լէրտէն մատէսի եահուտիստան վէ սամարիա քեօվլէ
քինէ տաղըլտըլէր իսէտէ , զանն էթմէ քի աւետա
բանքն վազի մէն օլտու , իլա պու սէպէպ իլէ թէզ
էլտէն երուսաղէմին խարիճին տախի եսյըլտը , զի
րա հաւատացեալէր վէ եէթմիշ իքի շակիրտլէր՝ հեր
հանկը մահալէ քի կիթտիլէր , պի խէվի վէ ազիմ
ճէսարէթ իւզրէ յիսուսու վուզլ էթմէկ իլէ չօդլէրի
իմանէ կէլըր իտի :

Նազար դըւ արահըն ինայէթինէ . զիրա միւլքիլի իս
նայէթ եահուտիլէր հեր նէ մըգտար քի զիյատէ մույ
շայիր օլուր իտիլէր , հաւատացեալէր օ գատար զիյ
ատէ դուվլէթ վէ սէրպէստիյէթ քէսպ հտիւպ՝ կիւն
պէ կիւն արթուպ չօղալըլէր իտի : Նիճէ քի եէթմիշ :

ԴԵ՛ քարիոմ՝ առնէին զստեփաննոս ու կարգայր՝ և ասէր : Դը յո՛
ընկալ զոգի իմ : Եդ ծուր՝ և աղաղակեաց՝ ի ճայն բարձր
տէր , մի համարիր դոցա զայս մէղս . և զայս իբրև ասաց՝
նշէաց . և սօղոս եր կամակից սպանմանն . Գրի . 7 : 58 :

Եբի շահերտէրտէն փիլիպպոս՝ սամարիայա կիտիւպ ան
 տէ վազ վէ կեանակեան միւռիւզաթ Եթտիկիւտէ , չօգ,
 լէրի իթիգաթ Ետիւպ մկրտել օլմաղ իկէ տերունի շէ,
 Տէրտէ զայթթ ազիմ շազլըգ օլուր : Անտէ սիման նա,
 միտէ պիր սիհիրպաղ քէնտիկի պիր պիւլիւք քիմէս,
 նէ Եէրինէ գօյուպ : շէթան Տիլէսի իլէ կեանակեան
 հարաքէթ Եթտիկիկնէ պինայէն չօգ վազ ըթտէն պե-
 ռու ճիւմէսի հայրէթտէ գալըք փաթ : Փիլիպպոսուն
 վազի իլէ սամարիա Եհարիսի մկրտել օլտուգ տէ մէզ,
 քիւր սիման տաթի մկրտել օլուպ վէ տալիմա փիլիպ-
 պոսուն Ետիլէն վարուպ անըն Եթտիկի միւռիւզաթ,
 լէրէ նաղարէն Թառաիւպ Եթտի իսէտէ , գալպի Թօղ-
 ռու տէկիլ իտի : Ահ առաքեալէր քի օ վազ ըթ երու-
 սաղէմտէ իտիլէր , սամարիատէ տաթի քէլամուլաճը
 գապուլ Եթտիքիկի իշիթտիլէրինտէ , պետրոսու
 վէ յոհաննէսի երուսաղէմտէն իրսալ Ետէրէր սամա-
 ղիայա , վէ անիլ կէլիւպ տուա Ետէրէր քի ռուհ
 իլ գուտու ախլ Եթտիլէր , զիրա օ անէ տիկիլն ռուհ
 իլ գուտու անլէրին իւզէրինէ ինմիլ օլմայուպ : Փէգաթ
 մկրտել օլմուլ իտիլէր , վէ անլէրին իւզէրինէ Ել գօս
 տուգիլէրի հալտէ (նիճէ քի տէնիլի , գրոշմէլ Եթ-
 տիլէրինտէ) անիտէ ռուհ իլ գուտու ախլ Եթտիլ
 քիմի պաշար ալաճը մէճա Ետէրէր տիկիլ լիսան սեօյ,
 լէմէկէ , վէ քիմի միւռիւզաթ Եթմէկէ : Սիհիրպաղ
 սիման կեօրտիւ քի առաքեալէր քիմէ Ել գօտուլի
 իսէ , ռուհ իլ գուտու լութիւ աշիքեար անըն իւ-
 ղիլէրինէ ինտի , օ Եճիլաէն առաքեալէրէ ազգէ վէ-
 ռիւպ պու հիւքիւմաթը պանա տաթի վէրին քի քի-
 միլ իւզէրինէ Ել գօր իսէմ ռուհ իլ գուտու ախլ
 Եթտիլ տէտիլիտէ , պետրոս ճէվապ Ետէր քի սե-
 նին ազգէն սէնին իլէ զայլաթտէ Թէլէթ օլուր , զիրա
 տլաճըն քի լիւմիլիմալ լէ Ետիլմէք իսթէտիլն , պու
 խուտուտէ սանա հիստէ վէ նասիլ Եօգ տըր , զիրա

աղլաճըն հրեղորինտե գալպին թողրու տեկի տիր .
պուլ քեմիլքերտէն փիւշման օլուպ տլաճա նիյաղ էյ-
լե . քի մաղֆերէթ պուլասըն տէյու նասիյճէթ վերտի
խստե , թեօլէյէ կէլմէզ . վէ զայէթ քեթիւ քէյ-
իլտէ օլուպ շէյթանէ պէնտ օլմաղ իլէ . քէնտի նիյաղ
էթմէյիւպ տէր քի , սիզ նիյաղ էտին . քի տէտիլքէրի-
նիլ պէնիմ իւզէրիմէ կէլմէսին , Պատեհու պետրոս
վէ յօհաննէս սամարիստէն չըգուպ . անըն նահեասըն-
տե վազ էտեղէք կիտէրէր երուսաղէմէ :

Սէզքիւր փիլիպպոս տաճա սամարիտէն իքէն , աղլա-
ճըն մէլայիքի անէ տէր քի գալգ ֆիթ ճիւնիւպ դա-
րաթը թարիգիւնէ , օ . քի երուսաղէմտէն գաղայա եա-
նի չեօլէ ինէր . օ . քի օլտուղի իւզրէ կիթտիկիտէ ,
կէօրտիւ քի մարտա գաթիպ եթեովպիա նամ էյալէ-
թիւն սուլթանը կանլակա նամ իսթուլն ճիւմէ իւզ-
գինէսիւնն նաղըքը հնտերուսի (ներքինի) ըրճալը , օ
քի տաճարտա աղաճա սէճտէ գըլմաղէ երուսաղէմէ
կէլուպ վէ օ վադգթ ալտէթ էտիւպ գօջու իլէ մէմ
քէքէթիւնէ կիտէր իտէ , մէլայիքին էմրի իւզրէ փիլիպ-
պոս գօջույա եադըն վարտըգտէ իշնթտի քի . էսպի
փէյղալպէրին քիթապընըն օ եէրինի օգուր . քի անտէ
յիսուսուն սիյասէթ պիրլէ խաջա չըգաճաղի իշիւն
եաղըլիք իտի , աճապ անկլար մըրըն օգուտուղինի
տէյու փիլիպպոս անէ սիւալ էթտի , օ տախի էկէր
պիր քիմնէ պանա էւկրէթմէզ խսէ , նիճէ գատըր օ
լտպիթրիմ անկլամաղէ տէյիւպ նիյաղ էտէրէք անի
գօջույա պուպ , քիմին հազ գընտէ սեօլէր պուսու փէյ-
ղամպէր , աճապ քէնտի . էտիտտ պաշկոսը իշիւն մշ
տէյու սիւալ էթտիքտէ , փիլիպպոս անէ յիսուսու վազ
էթմէ կիլէ իսանուպ անըն իպնուլաճ օլտուղինի թագ-
րիւ էտէր , վէ էօլտա պիր փունարա քի կէլուլէր ,
մէզպուրուն մաթլուպի իւզրէ գօջուտան ինիւպ փի-
լիպպոս անի մըրտէլ էթտիքի հալտէ , անիտէ ըուհ իլ

Գործու ինէր անըն իւզերինէ . վէ մէլայիք փիլիպպոսու
 Գալուսի ազովտոս նամ մահալէ կեօթիւրմէ կ ին մէջ
 քիւր հնտէրուի անի զայրի կեսումէ տի իսէ տէ , զայնէթ
 շաղ ու մէսրուր օլարագ կիտէր քէնտի եօլունա ¹ :
 Փիլիպպոս տախի ա լովտոստա , վէ օ ճիվարէրտէ կէ
 զիւսի վաղ քտէր գայսէրի տէնիլն մահալէ կէննէ տէ
 կին . օ քի եաֆայա զ լըդ միւ մեգտարի գարիպ տէ
 նիւզ գըլըսընտէ պիւր ագիւմ շէհըր իտի , քի շիմտի խա
 րապ տըր (այս է կեսարիա պաղեստինայւոց) :
 Գիւհագիգա ինայէթի պարի հաւատացեալէր երուս
 սաղէմըն խարիճի եղրտի մէմէքէթէրտէ շամա վա
 րընճայէ տէկին կիւն պէ կիւն ճօղալըրէր իտի , լաբըն
 փւհնիտ եահուտիէր ըահաթ տուրմայուպ տայրմա
 անլըրին թէքտիրիլէթի արզուպինտէ օլուր իտիլէր :
 ԳԼ . Նիճէ քի պու խուսուստէ սօղոս տախի զայնէթ հըր
 ԳԹ . լանմաղ ին , շամտա օլան եահուտիլէրէ խիթապէն քա
 հանայապետտէն էմը ալըր քի վարուպ անտէ հաւա
 տացեալէրտէն քիմի պուլուր իսէ եր վէ նիսվան պաղ
 լայուպ երուսաղէմէ կէթիլրէ : Գու միսիլիւ հըրս ին
 շամա գարիպ վարտըգտէ , տէրագէպ պէրգ (փայ
 լակն) միսալի սէմատէն շէտիտ նուր անըն եգրաֆընէ
 թօղմաղ ին խէվիլիտէն նաշի սնիտէ եէրէ տիւշ
 տիւքտէն մատէ սաւուղ սաւուղ նիլիւն պէնի թէրա
 տիտ էտէրսին տէյու սէտա իշիտիւպ ² , նէյէ սղրա

1 Իժին երկրքեան ՚ի ջուրն , փիլիպպոս և ներքինն և անրտեաց
 զնա : և իբրև ելին ՚ի ջրոյ անտի , հոգին ոք եկն ՚ի վր ներս
 քինւոյն . և հրեշտակ ան յափշտակեաց զփիլիպպոս . և ոչ եւ
 ետես զնա ներքինն . և գնայր զճանապարհ իւր ուրախուիչ
 քայց փիլիպպոս գտաւ յաղովտոս . Գործ . 8 . 38 :

2 Եւ ընդ երթալն նորա՝ եղև մերձենալ ՚ի դամասկոս . յան
 կարծակի շուրջ զնովաւ փայլատակեցաւ լոյս յերկնից . և ան
 կեալ յերկիր՝ լուաւ զբարբառ՝ որ ասէր զնա . սաւուղ սա
 ւուղ . զն՝ հալածեց զնա . Գործ . 9 . 3 :

տըղինի, վէ՛ օ՛ սէս քիմին օլտուղինի պիլմէտիկինտէն, եւ՛ սահիպ սէն քիմին տէյու սիւալ էտէր, օ՛ տախի ճէվապ էտէր քի պէն իմ յիսուս, քի սէն թէրտիտ էտէնօրսուն, կիւճ տիւր սանա նօտուլա թէքմէ վուրմագ (խիստ է քէշ ընդդէմ խթանի աքացել) : Օլ տէմ սօղոս զայեթ հէյպէթտէ գալուպ՝ վէ հաւալ տացնալէրի թէքտիր էթմէք ազիմ խէզա օլտուղինի անկալուպ՝ եւ՛ սահիպ պէնի նէ՛ էթմէ կէ միւրատ է տէրսին, եանի նէ՛ իսթէրսին քի էտէլիմ տէյէքէք քէն տինի յիսուսուն ռէյինէ իհալէ էթտիկինտէ, ճէվապ էտէր քի պաղա գալգ, կիր շէհիրէ, նէ էթմէք սանա պարճ իսէ անտէ սեօյլնիր սանա : Սօղոսուն ընէ, ֆիդլէրի տախի պու սէտալը իշիտիւպ զայեթ հէյպէթ իւզրէ օլտուէր : զիրա պիր շէյ կէօրմէյիւպ պիլմէզ ի տիէր քի անըն իլէ սեօյլէյէն քիմ տիր : Սօղոս պաղէ գալգաղ իսէտէ, քիմնէյի կէօրէմէզ օլմաղ իլէ ընֆիդլէրի անըն էլինտէն դուծուպ շամա կէօթիւրտիւլէր : պէլի կէօզլէրի աջըգ իտի : անճագ պիր շէյ կէօրմէկէ գատըր տէկիլ իտի : Նազար գըլ մէզպուրուն հալիւնէ, զիրա՝ յիսուսա իթիգաթ էտէնլէրի թէքտիր էթմէք արզուսինտէ իքէն, քէնտի թէքտիր օլուպ յիսուսուն մեսիհ վէ իպնուլա՛հ օլտուղինի պիլիւպ՝ անէ մուղայիր հարաքէթ էթտիկինէ օ՛ տէրէճէ ազիմ նէտալ մէտ իւզրէ փիւշման օլտու, թա՛ քի շամա կիթտիկին տէ, իւջ կիւն նէ եմէք եէր վէ նէ սու իջէր, իլլա զայեթ տաղի տէրուն պիրլէ նիյազէ մէշղուլ օլուր՝ քի՛ յիսուս քէնտինէ ինայեթ էթսին :

(Օ) Էսնատէ շամտա յիսուսուն շաղիրոյէրինտէն անա նիւս նամինտէ պիր քիմէսնէ օլմաղ իլէ յիսուս անէ ըու, եասընտէ էմը էտէր քի՛ տօղրու սօգագ տէնիլէն մա հալտէ յուզանըն թանէսինէ վարուպ՝ թէրսիսի (տար սոնացի) սօղոսու արայա : օ՛ վազքթ սօղոս տախի ըու, եասընտէ կէօրտիւ անանիւլը քի՛ կէլիւպ քէնտի իւզէ

րինէ եւ գօր խոի քի կեօրէ : Վէ լաբին ջիւնքի անաս
 նիս պիլմէզ խոի յիսուսուն եօլտա սօղոսա կեօրին
 տիւկինի : օ էճիլտէն տէր քի ջօգլէրինտէն իշիթօիմ
 օ տտէմին հազգընտէ քի երուսաղէմտէ հաւատա
 ցեալէրէ նէ գառար քէմիք էթտի : պուրայէ տախի
 օ սեպէպ իլէ կէլիշ տիր : Վէ յիսուս եօլտա անէ կեօ
 րիւնտիւկինի , վէ անի ինթիթապ էտիւպ քէնտի իսմի
 իշիւն ջօգ էլէմ ջէքէճէկինի պէյան էտէրէք՝ կլիթ տէ
 տիկինտէ , վարուպ պուլուր սօղոսու : վէ իւզէրինէ
 էլ դոյուպ սաւուղ գառնտալ եօգարք պաճ , յիսուս
 քի եօլտա սանա կեօրիւնտիւ : օ իրսալ էթտի պէնի
 քի կեօրէսին : վէ ըուհ իլ գուտա իլէ միւմթէլի օլա
 սըն (լջիս հոգւուլ սրբուլ) տէտիկի հալտէ , կեօզ
 լէրի անիտէ շիթա պուլուպ միրտէլ օլուր : վէ եէմէք
 եէլիւպ գու վլէթ քէսպ էթտիքտէ , վարուպ հաւա
 տա եալէրին եանձնտէ սաբին օլտուգտէն մատէ , տէր
 հալ յիսուսու վապ էտէրէք՝ անքն մէսիհ վէ իպնուլ
 լահ օլտուղինի սապիթ էտէր խոի : Մէզպուրուն պու
 միսիլիւ հարաքէթինի իշիտէնէր հայրէթտէ գա
 լուպ պու տէկիլ մի տիր քի յիսուսա իթիգաթ էտէն
 լէրի երուսաղէմտէ թէքտիր էտէր խոի , պուրայա
 տախի՝ անլէրի պաղլայուպ քահանայապետէ կեօթիւր
 մէկէ կէլիշ տիր տէյէրէք թաաճիւպ էթտիլէր իսէ
 տէ , սօղոս տահա զլիատէ թազվիլէթ պուլարադ
 եահուտիլէրէ զալիպէ կէլիւպ՝ մէսիհ պու տըր տէյ
 ու տիկահ էտէր խոի անլէրի : Պատէհու արաբլա
 տէնլին մահալէ կիտէր , վէ անտէ պիր վազըթ տուր
 տուգտէն սանկրա , թէքրար կէլիւ շումա (նիճէ քի պէյ
 ան տըր , Գալլ . 1 . 17) : անտէ ազիմ ճէսարէթ պիր
 լէ վազ էթտիկինտէ , անի էօլտիւրմէ կէ մէշլէրէթ է
 տիւպ՝ արետա նամ փատիշահըն զարաֆընտէն մուհա
 Քըզ թային օլան դապիթին մարիֆէթի իլէ (2 Կընի
 11 . 32) , կէճէ կիւնտիւզ շէհիւրին գափուլէրին պէք

Եւմէկէ ասքեր Թային հտերէր՝ քի շէհրտէն տիշարը
ջըգմար օլտուգտէ , անի հօլտիւրէլէր : Ձէ լաքին հա-
ւատացեալէր անլերին հիլէսինի քէհմ հտերէր գա-
լէ պէտէնինտէն կէճէ անի զէմպիլ իլէ ինտիրիւպ գա-
ջըրըրէր : Սօղոս պու սուրէթ իլէ եահուտիլէրին շէք-
ըինտէն խէլաս օլուպ երուսաղէմէ կէլտիկինտէ , հա-
ւատացեալէրին եանընէ կիթմէք արղուսինտէ օլտու-
խտէտէ : Ճիւմէսիտէ անտէն խէվի հտէր : Ղերա յի-
սուսա իթիգաթ էթտիկինտէ ինանմաղէր իտի : Փիամ-
մա՝ բառնաբաս մուսլահաթա վուգուշ օլմալ իլէ՝ ա-
նի առաքեալէրին եանընէ կէթիւրիւպ՝ յիսուսու եօլ-
տա նիճէ կէտրտիւկինի : Վէ անըն իլէ սեօլէյիւպ՝ շամ-
տա անըն իսմինէ վաղ էթտիկինի նազլ էթտիքտէ , սօ-
ղոս գալտը անլերին եանընտէ : Վէ ազիմ ճէսարէթ
պիլըլէ յիսուսուն իսմինէ վաղ հտէր իտի :

Սիւալ 100 .

Սօղոս երուսաղէմտէ վաղ էթտիկինտէ եահուտիլէր անէ խա-
իմ օլտուլէր մի :

Ճ. Օլտուլէր : Պախուսուս քի էիւնանի եյալէթին
տէն կէլիւպ երուսաղէմտէ Թէմէքքիւն հտէնլէր՝ անէ
ճէվապ վէրմէկէ գատըր օլամատըղլէրինէ պինայէն
հասէտ իւզրէ անի հօլտիւրմէք իսթէր իտիլէր : Օ՝ է-
ճիլտէն հաւատացեալէր՝ անի կէսարիա նամ մէմլէ-
քէթէ կէթիւրիւպ՝ անտէն վէթանը ասլիյէսի Թէր-
սիսէ իրսալ էթտիլէր՝ քի վարուպ անտէ տաթի վաղ
հտէ : Փիլհազիդա մէզքիւր հասիւտլէր հէր վէճհ
իլէ հաւատացեալէրէ խասիմ իտիլէր : լաքին ինայէ-
թի պարի եահուտիստանտէ՝ սամարիտտէ՝ վէ գալի-
լեատէ եկեղեցի սէլամէթ վէ տսուտէյի հալ իւզրէ օ,
լարագ հաւատացեալէր ջօղալըր իտի : Նիճէ քի պէտ-
ղոս անլէրին օլտուղի մահալէրէ վարուպ կէղլէրէք լիւն

դեա տեսիլէն մէմէքեթէ քի կելտի , անտէ եսեա նայ ,
մինտէ պիր ատեմ սէքիզ սէնէտէն պէրու քեթիւրիւմ
տեսչէքտէ եւթըր օլմաղ իլէ , պետրոս անէ տէր քի
եսեա յիսուս քրիստոս էյի էտէր սէնի , գալգ տեսչէ
կինի քէնտին սիլգ , պու քէլամ պետրոսուն լիսաննա
տէն չըգտըղի հալտէ՝ անիտէ շիֆա պուլտու ¹ :
Պու միւճիւզաթ օ տէրէճէ թէվաթուր օլտու , թա
քի լիւղդէատէ վէ հըրաթ էյալէթտէ օլանլէրին ճիւմ
լէսի յիսուսա իման կէթիւրտիքտէն մատէ , Եսաֆայա
տէկին իշիտիլտի : Օ՝ վադըթ եաթատա՝ Չըգտըլէ
տէստիկիր զայէթ ֆագիլէթլիւ տաթիթա նամինտէ՝ քի
ճէյրան (այծէմնիկ) տէմէք տիր , պիր հաւատացիալ
նիսա վար իտի , չ կիւնլէրտէ մէզպուրէ խասղէլէնիւպ
հօլտիւքտէ , եայգայուպ ֆօվգանի օտայա (դստիկոն)
գօրլար անի : Աէ լաքին շիւնքի լիւղդէա եաթայա իւչ
սաաթ մըգտարի եէր տիր , պետրոսուն տաթի անտէ
օլտուղինի իշիթմիշ օլմալէրի իլէ , անէ իքի ատեմ իր
սալ էտիւպ՝ թէզ կէլ տէյուլ նիյազ էտէրէր , զիրա
ոււմար իտիլէր քի՝ պետրոս հէկէր միւրատ էտէր իսէ ,
գատըր տըր անի տիրիլթմէկէ , անլէրին ըիճասընէ
մէպնի պետրոս քի կելտի , անի էօլիւնլէն օլտուղի եէ
րէ չըգարուպ՝ ճիւմլէ ֆագիլէր՝ տուլ նիսվանլէր՝ վէ
էօքսիւղէր հըրաթընտէ աղլայարադ Եսվալլէրինի ա
նէ կեօտտերիր իտիլէր , քի անլէրի մէզքիւրէ տաթի
թա վէրմիշ իտի : Օլ տէմ պետրոս անլէրի տիշարը չը
գարուպ՝ վէ տիղ չէօքէրէք տուլլէ տուրուպ , տա
թիթա՝ յիսուս քրիստոսուն իսմինէ գալգ տէտիկինտէ :

I Եւ եղև 'ի շրջին պետրոսի առ ամենեքումբք , իջանել նմո
և առ ուրբան , որք բնակեալ էին 'ի լիւղդէա : և եգիտ
անդ զայր մի , որում անուն էր ենա , ութամեան դնիւր 'ի
մահինս անգամալայծ , և տսէ ցնա պետրոս . ենա՝ բօշկէ
զբէզ մը յմ քմ . արի , և քեզն թօթալեա՝ զանկողնս քո օ
և վաշվաղաիկ յարեաւ . Կարծ . 9 . 32 :

անիտէ տիրիւր՝ : պետրոս հօքսիւղերի վէ տուլերի
չաղըրուպ՝ անէրին հուզուրինտէ տիրի տուրտուրուր
անի : Պու միւ.Ճիւղաթ Ճիւմէն է հալինէ աշիքեար օլ
տուգտէ : չօգլերի յիսուպա ինանըր . պետրոս տախի
էաֆառտա սիմօն նամ պիր տապպաղ (խաղախորդ) . քի
մէսնէնին խանիսինտէ չօգ վազըթ աաքին օլուպ տայի
մա աւետարանը վազ հտէր իտի :

(1) վազըթտէ պալուտէ մէղքիւր գայսերիտէ փուլթ . Գլ .
իերեմթ միլէթինտէն կուռնէլիոս նամինտէ պիր եիւզ Ժ .
պաշը քի խէյիրխաճ վէ Ճիւմէն այալի իէ ալլահտան
խէվէն էտիւպ՝ վէ Ճիւմէնէ չօգ սատազա վէրիւպ՝
հէրպար տուայէ մէղղուլ օլուր իտի : Ալլահ անըն նիյ
աղընը դապուլ էտիւպ՝ ինայէթ հտէճէք օլմաղ իէ .
եհնէ պիր կիւն սաաթ Թօգուզտէ տուա հտէր իքէն .
պէյաղ լիպաս կիյինմիշ պիր մէլայիք կեօրիւնիւպ՝ կուռ
նէլիէ տէյու իսմինի վերտիկինտէ : Խէվէն էթտի իսէ
տէ : Ես սաճիւպ՝ նէ տիր տէյու սիւալ հտէր : մէլայիք
Ճիւվապ հտէր քի՝ սէնին նիյաղըն վէ սատազան ալլա
հըն հուզուրինտէ մադպուլ օլտու . Էաֆայա ատէմ
քրսալ էյլէ սիմօն նամ քիմէսնէլի չաղըր : անէ քի պետ
րոս տէնիւր : օ կէլիւպ իգթիղա հտէնի սանա սէօյլէ
սին : վէ անըն ներէտէ սաքին օլտուղինի տախի պէյան
հտիւպ կիտէր : Պէլի կուռնէլիոս օ անէ տէկէն պետ
րոսուն իսմինի իշիթմիշ տէկիլ իտի : լաքին մէլայիքին
քէլամփնէ նաղարէն անկաւոր քի՝ քէնտի Ճանըքըն սէ
լամէթի խուսուսինտէ իյ թիզա հտէն հէր նէփտէ :
պետրոս քէնտինէ Էօյրէտէճէք տիր : օ էՃիլտէն էր
թէսի կիւնիւ իւջ ատէմ իրսալ հտէր Էաֆայա քի՝ վա
ղուպ պետրոսու կէթիլիլէր : մասլահաթը տախի ան

II Եւ հանեալ արտաքս զամենեսեան պետրոսի , եղ ծունր , ե
կաց յաղթա . և դարձաւ ՚ի մարմինն և ասէ . տմբէթա ա
բի , կայ յանուն տեաուն յնի քնի . և նա եբոց զայն իւր . և
քիքեալ զպետրոս՝ նստաւ կանգուն . Գայթ . 9 . 40 .

Լերէ նագլ Էտեր : Մէղպուրէր քի Էաթայա Էաթայա
տըլէր , օ վագըթ տախի Էթլէն զէմանի օլուպ պետա
րոս Էվլէն սուլուֆունա չըգուպ տուայէ տուրտու իս
սէտէ , աճըգուպ Էէմէք իսթէր , անլէր դաամ թէս
տարիքի իւզրէ իքէն անըն իւզերինէ հայրէթ զուհուր
Էտիւպ կետրիւր քի սէմա աջըմըշ , վէ տետրթ ուս
ճունտան պողլու չարչաֆ միսալի պիր պիւլիւք պեղ
զէմին իւզերինէ իմիշ , քի անտէ մէվճուտ իտիէր ճիւմ
լէ կէօնակէօն հայվանաթ Էըլան սողուճան վէ անլէս
րին Էմալի (սողուն) վէ գուշէր ¹ , պետրոս անի կիօ
րիւպ զայէթ հայրէթ իւզրէ իքէն , գալգ պողաղլաւ
վէ Էէ տէյու սէս կէլիկինտէ , հաշա Էա սահիպ ,
զիրա Էպետի փիս վէ նափագ շէյ Էէմէտիմ տէյու ճէ
վապ Էթտի իսէտէ , թէքրար սէս կէլիւր քի ալահ ա
նի թահիր Էթտի (սըբեաց) սէն նէճիս Էթմէ (մի
պղծէր) : Պու իւջ տէֆա զուհուր Էտիւպ մէղքիւր
պեղ սէմայէ րէֆ օլտուգտէ , պու նէ օլա տէյու հայս
րէթ պիրլէ թէֆէքքիւր իւզրէ իքէն , կուռնէլիոսուն
իրսալ Էթտիկի ատէմլէր հէման գափույա կէլիւպ ա
նի սիւալ Էտերլէր : Վէ օ վագըթ ալահտան տախի
իշթէ սէնի իսթէրլէր , պիւա շէքքին (առանց իրէք
խղճելոյ) կիթ անլէր իլէ , զիրա անլէրի պէն իրսալ
Էթտիմ տէյու անէ իլհամ օլմաղ իլէ , պետրոս աշա
ղըյա ինիւպ կէլէն ատէմլէրտէն մասլահաթը անկլապ
տըգտէ , օ կէճէ անլէրի քէնտի Էանընտէ սաղլայ
ուպ Էթթէսի կիւնիւ կիտեր անլէր իլէ գայսէրլիյէ ,
հաւատացեալէրտէն տախի պաղըլէրի , անլէր քի Էա

1 Եւ պետրոս ի տանին կուլ յաղթմս զվեցերորդ Ժամուն ք
քաղցեալ , և կամէր շտախիւլ . և ի պտորատտէն նց՝ եղև
ի վերայ նր զարմացումն , և տեղանէր զերկինս բացեալ . և
զնորեցումն տանոց կապեալ անօթ ինչ իբրև զկտաւոյ մէծի ք
իլկալ և նստեալ ի վերայ երկրի : յորում էին եւ չորքոտա
նիք և սողունք երկրի , և թռչունք երկնից . Գաթ . 10 . 9 ք

Պատա իտիւն , պէրապէր կիտերէր : Կուռնէլիոս քի
ազրապ ուրիշին վէ մէջէրրեպ տօսթլերինի էվինէ տա
վէնէ հտիւպ՝ պետրոսու պէքէր իտի , անի կիտրիւ
կինտէ իզգէթ պիրլէ գարջը ջըդարադ խաքիփայինէ
տիւշիւպ սէճտէ գըլտը իսէտէ , այաղա գալգ՝ պէն
տախի ինսանըմ տէյէրէք պետրոս անի մէն հտիւպ
տէր քի՝ սիդ քէնտինիդ պիրիսինիդ քի եաճուտի քի
մէսնէյէ իմքեանսըդ տըր ախէր գապիլէյէ թօգանմագ
վէ եագլաշմագ , լաքին ալաճ պէյան էթտի պանա
քի պուռտան պեօյէ ինսանլերտէն պիր քիմնէյէ նա
Ֆիագ տէնիլմէյէ , պու սէպէպտէն պէնի տալէթ էթ
տիկինիզտէ պիւա իշթիպաճ կէլտիմ : Պետրոս պու քէ
լամ իլէ եաճուտիլերին վէ փութփէրէսթլերին մապէյ ,
նինտէ այրը սէջի օլմայարագ՝ քիմ քի թօղրու գալպ
իւզրէ յիսուսա իթիգաթ հտէր իսէ ալաճա մագպուլ
օլաճաղինի պէյան հտիւպ՝ պէնի նէ՞ սէպէպ իլէ չա
ղըրտընդ տէյու սիւալ հտէր : Վագաա՝ պետրոս պիւ
լէր իտի նէ սէպէպ իլէ չաղըրտըղինի , զիրա անի չա
ղըրմաղէ կիտէն առէմէր պէյան էթմիշ իտիլեր , լա
քին տիգաթ պիրլէ մասլաճաթը թաճգիգ էթմէք ի
ջիւն պու սիւալի էթտի : Վէ կուռնէլիոս նիճէ քի ա
նէ խապէր էթմիշ իտի , քէզա քէնտի տախի (պալա
տէ զիքր օլտուղի մէնվալ իւզրէ) մէլայիքին կէօրիւն
տիւկինի վէ անըն քէլամլերինի նագլ հտէր : Օլ տէմ
պետրոս անլերի յիսուսու վաղ հտէրէք , եաճուտիլէ
րին անի հօթիւրտիւ քէլերինի , վէ իւջիւնճիւ կիւնտէ
գըլամէ ալտըղինի , վէ նիճէ քի փէյլամպերլէր եագ
մըշ իտիլեր , անըն իսմինէ իթիգաթ հտէնլերին մաղթիւ
րէթ պուլաճագլերինի սըրասը իլէ սէօյէր , վէ ան
տէ մէվճուտ օլանլերին ճիւմլէսի անըն քէլամլերինի
թամ իթիգաթ վէ զոյյէթ շէտիտ աչգ իւզրէ տիյա
նէյիւպ գապուլ էթտիքլերինտէ , անիտէ ըուճ իլ
գուռսոսն յութփու ճիւմլէսլինի իւզլերինէ ինմէկ իգ

լէ՛ 1, պաշարներ արհեր լիսանէր սեօյլիււայ՝ ալլահ
 մէ՛ ճտ էթմէկէ : Եաջատան պետրոս իլէ պերապեր
 կէլէն հաւատացեալէր, անէր քի Եահուտի միլէ,
 Թինտէն իտիլէր, անի կեօրիւայ՝ փութփերէսթլէրէ
 տախի բուհ իլ գուտսուն քերէմի ինայթթ օլուր տէյս
 ու Թաաաիւայ էթտիլէր իսէտէ, պետրոս մարտել էս
 տէր անլէրի, վէ անլէրին թիճասընէ մէյնի պիր գաջ
 ԳԼ. կիւն գալըր անտէ, Պետրոսուն վազի իլէ փութփէ
 ԺԱ. լէսթլէրին քելամը իլահիէէյի գապուլ էթտիլէրինի
 առաքեալէր վէ Եահուտիստանտէ օլան հաւատաւ
 ցեւլէր իշիթմէկ իլէ՝ անըն երուսաղէմէ կիթտիկինս
 տէ, սէն փութփերէսթլէրէ կիթտին վէ անլէր իլէ
 դաամ էթտին տէյու Եահուտի միլէթինտէն օլան հա
 ւատացեալէր պիլ իշիթիպահ անտէն չեթիտիլէր իսէ
 տէ, պետրոս նագլ հտէր անլէրէ ալլահըն էմրի իւզ
 լէ կիթտիկինի, վէ փութփերէսթլէրին իւզերինէ
 բուհ իլ գուտսուն ինտիկինի (նիճէ քի պաշատէ զիբր
 օլտու), Օլ տէմ սիւքիւթ հտիւայ՝ վէ ալլահը մէ՛ ճտ
 հտիւայ՝ տէրէր քի, Եօյլէ իսէ փութփերէսթլէրէ տա
 խի ինայթթ էթտի ալլահ հայաթի իսթիղթարի :
 Իտեփաննոսու դաշլատըղլէրինտէ, հաւատացեալէր քի
 երուսաղէմտէն Դիրար հտէրէք հզրաթ մէմլէքէթլէրէ
 տաղըլմը իտիլէր (նիճէ քի Թօգսան Թօգուղ սիւալ
 տէ զիբր օլտու), փարաշամ գըյըլլէրինտէ յիսուսու
 վաղ հտէրէք գըպըրըա վէ անթէքեայա տէկին կիթ
 տիլէր իսէտէ, Եահուտիլէրտէն դայրի բիմնէյէ վաղ
 էթմէղ իտիլէր, լուքին անլէրտէն պաղըլլէրի, անլէր
 քի գըպըրըղ վէ կիւրէնլի իտիլէր, վարուպ անթէքս
 Եատէ Եունանիլէրէ վաղ էթմէկ իլէ՝ ինայթթի պալթ
 չօգլէրի յիսուսա ինանուայ՝ հաւատացեալէր անտէ չօ
 զալըր, երուսաղէմտէ օլան հաւատացեալէր պօւ խա
 2 Ես միջլէա խտէր պետրոս զբանս զայս, հանգեալ հոգիւ
 նք ի վերայ ամենեցուն՝ ողբ լսէին զբանն, Գործ. 10. 44.

պէրի ալտըդէրինտէ (թօգսան եէտի սիւալտէ զիբր
օլան) բառնաբասը անլէրէ եարտըմճը իրսալ էտէր-
լէր , զիրա շայեթ ֆիրասեթլի (զուարթամիտ) ըուհ
իւ գուտս իլէ մէմու տինտար պիր զաթ իտի : Մէզս
պուր վարուպ ալահըն լուծֆուսու կեօրտիւքտէ , զայ-
եթ շազ օլուպ ճիւմէսինի թէսէլա էտէրէք նասիյ-
հէթ վէրիր իտի քի՝ տէրուսի տիլտէն տլահըն մու-
հապպեթինտէ միւտէմ սապիթ գալալէր , վէ չիւնքի
անտէ հաւատացեալէր կիւն պէ կիւն չօղալմագ իւ զ-
րէ իտի , օ էճիլտէն թէրսիսէ կիտիւպ սօղոսու տա-
խի կէթիլիր անթէքեայէ , վէ իքիսի պիլ իթթիֆադ
պիր սէնէ անտէ գալուպ աղիմ ճէսարէթ պիրէ հա-
ւատացեալէրէ տայիմա աւետարանը թալիմ էտէրլէր :
վէ անլէրի քրիստոնէա իսմի իլէ անարլար , զիրա յի-
սուսա իթիգաթ էտիւպ մկրտէլ օլանլէր օ անէ տէ-
կին շակիրտ եախօտ գարնտաշ չաղըլլըրլէր իտի :
()՝ կիւնլէրտէ հաւատացեալէրտէն պաղըրլէրի՝ քի
անլէր փէյլամպէր իտիլէր , երուսաղէմտէն անթէք-
եայէ կիթտիլէր , անլէրին պիրի՝ քի իսմի ագալոս ի-
տի , ալահըն իլհամը իլէ պէյան էթտի ճէմի տիւնեա,
տէ աղիմ գըթըգ զուհուր հտէճէկինի , նիճէ քի օլ-
տու կղօղիոս նամ ըամա փատիշահընըն զէմանինտէ :
օ էճիլտէն անթէքեատէ օլան քրիստոնէալէր հէրքէս
քէնտի գուտրէթինէ կեօրէ սատագա վէրիւպ բառ-
նաբասըն վէ սօղոսուն եէտի իլէ իրսալ էտէրլէր երու-
սաղէմէ իսթիէալլէրէ քի միւհթաճ օլանլէրէ վէրիլէ :
()՝ հսնատէ հերովդէս ագրիպպոս նամ քիմէսնէ , օ Գլ
քի էլլի եէտի սիւալտէ զիբր օլան անթիպպա հէրով-
թի Գէսին գարնտաշը արիստալուղոսուն օղլու իտի , ըամա
փատիշահը կղօղիոսուն էմրի իլէ եահուտիստանէ փա-
տիշահ օլուպ երուսաղէմէ կէլտիկինտէ , եահուտիլէ-
րէ խօշ քիլի կեօրիւնմէք արզուսի իլէ՝ քրիստոնէալէ-
րէ չօք սըգընթը վէրտիքտէն մատէ , յօհաննէսին գա

ընտառը յակօրոսու տախի գաթլ էտէր : Եահուտիւն
 րին պու խուսու ստէ զայեթ խօշանտըղի աշիքնար օլ
 մաղ իլէ : անլէրին գալպինի տահա զիյատէ քէնտինէ
 ճէլպ էթմէք իլինն պետրոսու տախի էօլտիւրմէք ալ
 զուսինտէ օլտու : անճագ օ վագքթ խամուրսուզ պալ
 րամը կիւնլէրի օլմաղ իլէ : անի դութու պ վէ իքի գաթ
 զինճիլ իլէ պաղլալու պ մահփուս էտէր : քի պալրամ
 տէն սանկրա էօլտիւրէ : Տեօրթ Թագսիմ իւզրէ օն ալ
 Թը առէմ տախի Թալին էտէր անի պէքէմէ կէ : քի ան
 լէրին իքիսի իջ գաթ հափըստա պետրոսուն օլտուղի
 եէրտէ տուրու պ գուսուրու գափուտա զայեթ տի
 գաթ պիւրէ պէքէր իտիլէր անի : Վագաա պու պալ
 տէ Եահուտիւր շաղ օլու պ քրիստոնէտէր դասավէթ
 էթտիլէր : Լաքին ալլահն ինայեթինտէն գաթի ու
 մուտ օլմալարագ Դիւմէսի պիլ իթթիֆագ անքն խէ
 լասը իլինն նիյաղ էտէր իտիլէր : Նապար էլլէ պու
 րատէ ալլահն ինայեթինն : քիւրա հերովդէս քի էր
 Թէսի կիւնիւ պետրոսու Եահուտիլէրին հուզուրին
 չըգարու պ անի էօլտիւրմէք իսթէր իտի : օ կէճէ մէ
 լայիք ափանսըզ հափըսա կիւրմէ կ իլէ տէրունի հափըս
 տա նուր Թօղու պ ալլալըզ օլտու իսէտէ : իլէրտէ վէ
 տիլարտէ օլան պէքճիլէր տույամաղէր : զիւրա անլէրին
 իւզէրինն հագ գարաֆընտէն զայեթ աղըր ուլդու վէ
 ուլուշուգլուգ զուհուր էթտի : վէ պետրոս : քի իքի
 պէքճիլինն մապէլինտէ պաղլը ուլուր իտի : մէլայիք
 անի ուլանտըրու պ Թէզ գալգ տէտիկինտէ : անիտէ
 քէլպէլէր էլինտէն տիւշէր : օլ տէմ մէլայիք ան
 տէր քի կիլ հսփալէրինն կէլ արտըմաղրա : Էմր օլ
 տուղի իւզրէ պետրոս կիլինիւ պ անքն արտըսըրա կիլ

1 Ահա հրեշտակ տեառն եկն և եկաց ՚ի վերայ և լոյս ծա
 գեաց ՚ի տանն . և խթեաց զկողան պետրոսի՝ յարոյց զնա և
 ասէ . արի գաղվաղակի . և անկան շղթայքն ՚ի ձեռաց նո
 րա . Գործք , 12 . 7 :

տի խնայեալ , սահիճ օլտուղիսի պիւմէյերէք ըուեա զսնն
 քտեր : Ֆիւամմա հափուսըն գափուսու քենտիլիկիստէն
 աջըլուպ տիշարը ջըքտըքտէն մատն , խարիճտի պիւ
 տէմր գափու տահա օլմաղ իլէ՝ քի անտէն շէհրէ
 կիտիլը իտի : օ տախի քենտիլիկիստէն աջըլուպ պիւ
 սօգադ քի կէջտիլէք , անիտէ մէլայիք կեօրիւնմէղ օ
 լարագ պետրոս ենընըղ գալտըղիստէ , քենտիլիկի
 լիւպ անկլար քի մէլայիք ետտի իլէ ալլահ խելաս եթ
 տի քենտիլիկիստէ , վէ տէք խաթըր պիւրէ (լեալ 'ի միտս)
 մարիոս աւեռարանիչին վալլտէսի մարիամն եվիլէ կէ
 լիւպ տագգ պապ եթտիլիկիստէ , անիտէ հւօզէ նա
 միստէ պիւ ճարիլէ գափույա կէլի քի սիւալ ետիւպ
 քիմ օլտուղիսի անկլայա , անըն պետրոս օլտուղիսի պիւ
 տի խնայեալ , սէվլիսիստէն գափույու ալմայուպ իլէրի
 սիկիլտէրէք պետրոս գափու տա տըր տէյու նագլէ
 տէք , զերա ջօգլէրի անտէ ճէմ օլմուշ տուա ետէք ի
 տիլէք , լաքին ճարիլէին ճէվապընէ ինանմայուպ տէր
 լէք քի տիվանէսին , օ եհնէ սահիճ տիր տէյու իպրամ
 եթտիլիկիստէ , տէրլէք քի պէլքի անըն մէլայիքի տիր :
 վէ պետրոս պիւր գարար գափույու գագմաղ իլէ՝ ա
 ջուպ անի կեօրտիլէքլէրիստէ , հայրէթ իւլլոն թաա
 ճիւպ ետէրլէք , պետրոս տախի էլ իլէ սուս օլուն տէյ
 ու իշարէթ ետէրէք նէ դարղ խելաս օլտուղիսի պիւ
 ան եթտիլէքտէն մատն , թէնպիճ ետէք քի եղբայր
 տնաուն ջաղըրլան յալօքա՝ վէ սայրի հաւատապետը
 լէրէ խապէր վէրէլէք , վէ քենտիլիկիտէր ախէր մահա
 լէ : Պէլի պետրոս պիւր իտի քի հէր նէրէտէ օլա՝ ալ
 լահ գատըր տըր քենտիլիկի հըրղ եթմէկէ , լաքին ին
 սանա իգթիլգա ետէնի տախի իճրա եթմէք պօրճ օլ
 մաղ իլէ երուսաղէմտէն սափուշուպ՝ հերովգէսին սի
 նօրընտէն խաթիճ մահալէ կիթտի քի պիւր վագըթ
 հըրղ օլա :

Պալատէ զորք օլտուղն մէնվալ իւզրէ՝ պետրոս քի խելաս օլտու՝ հերովդէս Թէքլար քէտէր վերտի՝ մի հաւատացեալէրէ :

Ճ. **Ս** երմէտի : Պէլի եա հուտիւնէրին խաթրընէ ընայեթէն քրիստոնեաւերէ քէտէր վերմէք իսթէր իտի , լաքին վագըթ պուլամատը : Զիրա սապահ օլտուգտէ , պէքճիւնը պետրոսու հափըստա պուլամայուպ՝ նէ օլտու տէյու՝ մապէյնէրինտէ ապիմ իգթիրապ պուհուլ ընտէն մատէ , հերովդէս տախի անի արար , վէ պէքճիւնէ սիւալ էտիւպ պուլամատըղի հալտէ , գաջըրտըլէր զանն էտէրէք հըրսլանուպ էմր էտէր քի անվերի էօլտիւրէլէր , վէ քէնտի վիլիպեայ կեսարիա տէնիէն մահալէ կիտիւպ՝ էթտիկի քեսթիւլիւկէ կէօրէ անտէ հագ դարաֆընտէն պէլասընը պուլմաղ իլէ , Ղայ, էթ սէֆիլ հալ իւզրէ հէլագ օլտու , զիրա սուր վէ սայտա մէմլէքէթլէրին էհալիսինէ կիւճէնմիշ օլուպ անլէրի Թէքտիր էթմէք արզուսինտէ իտի : Մէզպուրլէր իւմիւմէն անըն եանընէ կէլիւպ՝ խաս օտալէր աղա սը (արքայի սենեկապետ) պղաստոս նամ քիմէանէնին վասիթէսի իլէ սուլհ օլմագ իսթէրլէր քի՝ մլրի դարաֆընտէն մէմլէքէթլէրինէ մաքիւլէթ վէրէ : Վէ պիր կիւն զայէթ զիյնէթլիւ լիպասը չահանէ իլէ տիլանտէ օթուրուպ ճիւմլէսինին հուզուրինտէ քիպիրանն վէ հիւքիւմանն սուրէթ իւզրէ անլէր իլէ քի սեօյլէր իտի , անըն ճէվապլէրինին հագգընտէ՝ աղահըն քէլամը տըր , տէկիլ քի ինսանըն տէյու՝ ճէմաէթ նիտա էթտիկիւնտէ , անիտէ մէլայիք անի վուրմաղ իլէ՝ էշէտտի զազէպ իւզրէ գուրտլանուպ հէլաք օլտու , զիրա զայէթ քիպիր վէ քէնտիի պէկէնմիշ օլտուղինէ պիւնայէն՝ մէճտ էթմէտի աղահը :

Ֆիլհագիգա երուսաղէմտէ օլան քրիստոնեաւէր հէն ըովդէսին էլիստէն պիր վագըթ սըգընթը չէքտիլէր ի

անտէ , ինայեթի պարի կիւն պէ կիւն , քէլամը իլահի
 նիւմա պուլուպ մէզիտ օլուր իտի (բանն այ աճէր և
 բազմանայր) , վէ չիւնքի (եիւզ սիւալտէ զիբր օլտու
 ղի մէնվալ իւզրէ) բառնաբաս վէ սօղոս անթէքեա
 տէն երուսաղէմտէ օլան հաւատացեալէրէ սատագա
 կէթիւրմիշ իտիէր , խըղմէթէրի թէքմիլ օլտուգտէ ,
 մարկոս չաղըրլան յօհաննէսի տախի քէնտիլէրի իլէ պէ ,
 րապէր ալուպ եէնէ կիտէրէր անթէքեայէ , վէ անտէ ԳԼ .
 քրիստոնեայէր չօգ օլմաղ իլէ , բառնաբաս նիւգէր ԺԳ .
 տէնիլէն շմաւսն կիւրհնլի ղուկիոս վէ չար գըսըմ ընյ
 իսի (չըրորդապետ) հերովդէսին սիւտ գարնտաղ մա
 նայէն վէ սօղոս քի անլէր փէյղամպէր վէ մուալլիմ ի
 տիլէր , ըուհ իլ գուտսու իլհամը իլէ բառնաբասը
 վէ սօղոսու թէֆրիզ ետիւպ (որոշել) ալլահա նիյաղ
 պիրլէ օրուհ գութարագ անլէրին իւզէրինն էլ գոյուպ
 իրսալ էտէրլէր քի վարուպ ալսէր մահալլէրտէ վաղ է
 տէլէր : Էմր օլտուղի իւզրէ սեյէկիայէ , վէ անտէն
 գըպրըզա վարուպ պիւթիւն ճիզիւրէյի կէզիւպ վաղ
 էտէրէք պափոս տէնիլէն մահալլէ կէլտիքէրինտէ , բա
 ընյսու նամինտէ սիհիրպաղ վէ քեաղիպ պիր փէյ
 ղամպէր պուլուրլէր անտէ օ քի քէնտիլին իլիմտար եէ
 ըինն գօյուպ ելիմաս (գիտնական) չաղըրլմաղ իլէ
 վալի դարաֆընտէն գայմագամ նասու օլան իսմի սէր
 քիոս (սարգիս) վէ մախլէսի փաւլուս (պօղոս) ալիմ
 նամ քիմէսնէնին եանլնտէ օլուր իտի : Մէզքիւր սէր
 քիոս բառնաբասըն վէ սօղոսուն վաղ էթտիքէրինի
 իլիթմէլ իլէ , անլէրի չաղըրուպ նիյաղ էտէր քի քէն
 տի տախի քէլամը իլահիյէյի տիյնէյէ , պու պապտէ
 ելիմաս սիհիրպաղ էպէտի խօշանմայուպ մուղայիւր
 տուրտու անէ , զիրա պիլիւր իտի քի մէմէքէթին զա
 պիթի յիսուսա իթիգաթ էտէր իսէ , քէնտի խիւաֆը
 զահիրէ չըգուպ ըէզիլ օլաճագ տըր : Մէզպուր պու
 միսիլլիւ քեթիլ ֆիքիւրէ զահիպ օլտու իսէտէ , սօ

զոս անէ ի թապ իւզրոյ տէր քի՛ էյ՝ քիւլլիւ ֆըսգ ու
 ֆի՛ճիւր իւն մէմու իսն շէյթան՝ ճիւմէն ատալէթն աւ
 տու , ալլահն թօղրու թարիգլէրինի եկրիլմէքտէն
 տահա ֆերաղաթ էթմէ՛ղ միսին , իշթէ ալլահն էլի
 սէնին իւզերինն , քի ամա օլուպ՝ պիր վազըթ կիւ
 նէշ կեօրմէյէսին : Սօղոսուն լիսանընտէն պու . բէլամ
 չըգտըղի հալտէ մէզպուրուն կեօղլէրինն . անիտէ փէրյ
 տէ ինիւպ ամա օլտու , օլ տէմ սերքիոս զայէթ թա
 աճիւպ հտիւպ՝ թամ իթիգաթ պիրլէ յիսուսա ինան
 տըգտէն մատէ , օ տէրէ՛ճէ մուհապպէթ վէրտի սօ
 զոսա , թա՛ քի բէնտի մախլէսինի անըն իւզերինն գօր ,
 օ հճիլտէն աղիղ քիթապ պուստան պեղլէ պօղոս իս
 մի ին անար սօղոսու : Պատէհու լաթեքեա վէ գա
 ռաման ճիվարլէրինն կէլտիքլէրինտէ , պալատէ մէզբիւր
 յօհաննէս՝ քի անլէր ին պերապէր իտի , ալլըտուպ է
 ռուսաղէմէ կիթտի իստէ , անլէր պիր շաբաթ կիւ
 նիւ եահուտիլլէրին ճէմլէթինն վարուպ վազ էթտիք
 լէրինտէ , չօգլէրի իմանն էլիւր , լաթէն չօգլէրի տախթ
 հասէտ իւզրէ մուղայիր տուրուպ՝ անլէրի բէնտի էյա
 լէթլէրինտէն իկրաճ էթտիլլէր , անճագ իմանն կէլն
 լէր իթիգաթլէրինն էպէտի խէլալ վէրմէյէրէք շաղ օ
 ԳԼ . լուր իտիլլէր : Անտէն դօնեայա (իկոնիոն) կէլիւպ վաղ
 ԺԻ . վէ միւճիւպաթ էթտիքլէրինտէ , զայէթ չօգ եահու
 տի վէ եունանի բիմէսէլլէր ինանըր : Փիամմա միւհն
 նիտ օլան եահուտիլլէր զապըթանն թէշէքքի հտիւպ
 անլէրի դաշամագ իսթէտիքլէրինտէ , աղշէհիր (լուս
 տըրա) դարաֆլէրինն ֆիրար պիրլէ , օ ճիվարլէրտէ
 ճէգերէք վաղ հտէր իտիլլէր :
 Աղշէհիրէ տախթ կէլիւպ վազ էթտիքլէրինտէ , անա
 ռահմիտէն թօֆալ պիր ատէմ , քի էպէտի եիւրիւ
 մէկէ գատըր օլամայուպ սօգապտա օթուրուր իտի :
 պօղոսուն բէլամլէրինի իշիտիւպ իթիգաթ արդուսին
 տէ օլմուղ ին , պօղոս անն նաղար հտէրէք իւճէ սէս

իւն տէրքի սանա տէրիմ, յիսուս քրիստոսուն խաղնէ
այաղա դա՛ղ: Պու քելամ պօղոսուն լիսանընտէն չըգ
տըղի հալտէ, անիտէ գալգուպ սկիւրտիւր վէ երւ
րււր¹: Ճեմանեթ պու միւճիւղաթը կեօրտիւքտէ,
իւճէ սէս իւն տէրքի ալլահէր ինսան շէքլիտէ ին
տիւէր պիզէ, զիրա փութ փէրէսթ օլմալէրի իւն, զանն
հտէրլէրքի փութէր տիւր կեւիւպ միւճիւղաթ հտէն,
օ հճիւրտէն քէնտի փութէրինին իսփի իւն՝ բառնաբա
սը՝ զիոս, վէ պօղոսուն՝ հէրմէս ճաղըրըրլէր:

Պուստան գաթի նաղար, զիոս փութուն շէսի օ քի
շէհիրին գափուսունտէ տուրուր իտի, ճէմիլէթ իւն
անլէրն գուրպան սուսմադ, վէ պաշէրինն շիջէքտէն
եօրմէ սոն ֆան (պսակ) գօմադ իսթէր:

Բառնաբաս վէ պօղոս անլէրին հարէքէթինի տույս
տուգլէրինտէ, հէմանն հսփապլէրինի երթարագ՝ վէ
նիտա հտէրէք՝ գալապալըղըն իջինտէն տիշարը չըգուպ
էա՛ առէմլէր նէ տիւրքի հտէ եօրսունուղ, պիզտէ սի
ղին կիպի գալիշ դապիաթ ինսաթըղ, ալլահ շէ սիզէ վաղ
հթմէ կէ կելտիք, քի պու միսիլլու տիհուտէ շէյլէ
րի թէրք հտիւպ՝ ասիւմանի վէ զէմինի վէ անլէրտէ
օլան Ճիւմէ մոսլուգլէրի եարատանը թանրյասընըղ,
քի օ տըր սիզի լզէսլէյէն, վէ Ճիւմէյէ ինայէթ վէ
էյլլըր հտին: Պու դարշ քելամլէր իւն ճեմանէթի ան
ճադտէ մէն հտէրլէրքի հէրքէս քէնտի եերինէ կի
տէ, վէ քէնտիլէրի եէնէ վաղ հտէր իտիլէր:

Ֆիլհագիդգա ինայէթի պարի բառնաբասըն վէ պօղոս
սուն վաղի իւն օ էյալէթլէրտէ քրիստոսնալէր չօղալօ

¹ Եւ այդ ոճն վիւստրացի տկար յոտից՝ նստէր՝ կաղ յորովայնի
մօր իւրոյ . որոյ երբէք չէր գնացեալ: ստ լուաւ զիօսանն պօ
ղոսի . որ հայեցեալ ՚ի նո, և տեսեալ թէ ունի հաւատա
փրկութեան: ասէ մեծաձայն . քէ՛ղ ասեմ, յանուն նն մե
լոյ յիւ քի յիսոս կոց ՚ի վերայ ոտից քոց ուղիղ . և վաղվա՛
զէր՝ և գնայր . Գործ . 14 . 7 :

տը . անճադ պաղը միւսնստ վէ հասէտ իւզրէ օլան
 եահուտիլէր՝ օ կիւնէրտէ անթէքեատէն վէ դօնեա
 տէն ագշէհիրէ կէլիւպ՝ անլէրին սեօլէտիկի խիւաֆ
 տըր . անլէրտէն կէրի տուրուն տէյերէք չօգլէրինի
 ալտատուպ վէ քիւլլիյէթլիւ ճէմիյէթ իլէ պօղոսուն
 իւզերինէն հիւճմ հտիւպ՝ անի դաշաստըգտէն մատէ ,
 հօլտիւ տէյու սիւրիւյերէք շէհիրին խարիճինէ չըգա
 ռուպ պըրադըրէր . Բրիստոնեալէրտէն պաղըլէրի ա
 նի հօլմիւշ զանն էթմէկ իլէ կէճէ վազթի տէվն էթ
 մէկէ կէլտիլէր իսէտէ , պօղոս հէման տյաղէ գալ
 գուպ կիրիւր շէհիրէ , վէ էրթհսի կիւնիւ բաւնաբաս
 իլէ դէրբէ նամ մահայլէ վարուպ վաղ հտերէք՝ չօգլէ
 ղինի իմանէ կէթիւրիւրէր : Ահ անտէն ալտէթ հտերէր
 եհնէ ագշէհիրէ , գօնեայա , վէ քիւլլիւք անթէքեայէ
 (որ է անտիոք պիսիլէայ) , քի զուհուր հտէն սըգըն
 թըտէն խէվի էթմէյիւպ իթիգաթտէ սապիթ գալա
 լէր տէյու քրիստոնեալէրի թհսէլա հտէլէր . զիրա մէ
 լէքիւթի իլահիյէ կիրմէկէ չօգ սըգլէթ չէքմէք լեա
 զըմ տըր : Ահ իգթիլասընէ կէօրէ եկեղեցիլէրէ քա
 հանայ օրհնէլ հտիւպ՝ վէ օրուճ դութարադ տուա է
 տիւպ՝ ալլահըն ինայէթինէ իհայլէ հտերէր անլէրի :
 ()՝ Դիվարլէրտէ կէզիւպ վաղ հտերէք կէլիւրէր առա
 լեայէ , վէ անտէն սէֆինէ իլէ անթէքեայէ վարտըգլէ
 րինտէ , քրիստոնեալէրի ճէմ հտիւպ՝ ալլահըն նէ մըք
 տար ինայէթ էթտիկինի վէ փութփերէսթլէրէ ինամ
 պապինի ֆէթհ էթտիկինի նագլ հտերէր : Պու պապ
 տէ Դիւմլէսի շաղ ու մէսրուր օլտու իսէտէ , պաղըս
 լէրի անլէր քի եահուտի միլլէթինտէն իտի , եահու
 տիստանտէն անթէքեայէ կէլիւպ՝ փութփերէսթլէրա
 տէն իմանէ կէլէնլէրէ տէրլէր քի՝ մուսէսին նամսու
 միւճիւպինճէ թլիատեղ օլմատըգճէ խէլաս օլմազըս
 նըզ . զիրա անլէրին զաթը եահուտի օլմաղ իլէ , հսքի
 նամսու թէրք էթմէք խթմէզ իտիլէր : Պու խու

ԳԼԴ
 ԺԵ :

տուտէ պօղոս վէ բառնաբաս՝ քրիստոնէսէրէ խելոս
տէլ օլմագ վէ էսքի նոմսու սագլամագ ճայիզ տէկիլ
տիր տէյու՝ անէր իլէ չօդ միւնապատմ էտէրէր : ան
ճագ մէզպուրէր պիր կէօնէ իսքեաթ դապուլ էթմէզ
լէր : Եւ ճիլտէն պօղոսու վէ բառնաբասը , անէրտէն
տախի պաղըլէրիի երուսաղէմտէ օլան առաքեալներէ
վէ իխթիեարէրէ իրսալ է տէրէր : Պօղոս վէ բառնա
բաս անթէ բեատէն չըլուպ փարաշամ զըջըլէրիտէն
վէ սամարիատէն քի էէչէր իտիլէր , պաշգա մահալ
էրտէ օլան փութփերէսթլէրին տախի իմանէ կէլտիք
լէրիիի նագլ էթմէկ իլէ , Ճիւմէսի շայէթ շաղ ու մէս
րուր օլուր իտի : Գէզա երուսաղէմէ կէլտիքլէրիտէ ,
առաքեալներտէն վէ Ճիւմէ իխթիեարէրտէն իղգէթ
պուլուպ՝ ալահըն փութփերէսթլէրէ էթաիկի ինայէ
թի նագլ էտէրէր : պու պապտէ Ճիւմէսի շաղ օլտու
խտէ , փարիսեցիլէրտէն օլան քրիստոնէսէրին պա
ղըլէրի տէր քի՝ անէրէ տախի թլիատել օլմագ պօրճ
ալըր : Պու խուսուտէ առաքեալէր վէ իխթիեարէր
Ճէմ օլուպ չօդ տիւրիւ սիւալ Ճէփսպտէն սօնկրա ,
պետրոս այաղէ գալլուպ կեօնակեօն իսպաթ իլէ Ճիւմ
լէսինի գանաշրարագ էսքի նոմսու սագլամագ քրիս
տոնէալէրէ ճայիզ տէկիլ տիր տէյու դարար վերտիք
տէ , Ճիւմէսի իսքեաթ օլուպ սիւքիւթ էտէր :
Պատէհու յախօք տէառն եղըայր՝ Եւ քի երուսաղէմտէ
առաջնորդ իտի , պետրոսուն քէլամէրիիի ազիզ քիւ
թապտէն թաստիք պիրէ տէր քի , փութփերէսթլէր
տէն իմանէ կէլէնլէր թլիատել օլմասընլէր : Փէգաթ
քեաղլու եազալլմ տիլէրէ քի՝ փութփերէսթ ատէթ
լէրիտէն կէրի տուրսունլէր : Օլ տէմ տախիլի մէՃիս
օլանլէրին Ճիւմէսի պիլ էթթիթագ՝ զեքր օլտուղի մէն
վալ իւղրէ քեաղլու եազուպ պօղոս վէ բառնաբաս
իլէ , վէ տախի յուգայր՝ Եւ քի բարսաբայ չաղըլլուր
վէ շիղայը տախի , քի անէր փէյլամպէր միւնթէիլիպ

վե մեծեպէր խորէր, իրաւ ետերէր: Սեղապուրէն,
անթեքեայե վարուպ քրիստոնեայէրն հուղուրնտե
քնաղընջ սգուտուգլէրնտե, Ճիւմէսի զայեթ շաղ
օլուր: Յուգա վե շիզա պիւր վագըթ անտե գաղուպ
քրիստոնեայէրի թէսեյա ետերէր: պատե հու յուգա
երուսաղէմե կելիւպ շիզա գալըր անտե: Պօղոս վե
բառնաբաս տախի անտե կելիւպ վաղ ետեք խորէր:

Սիւալ 102:

Պօղոս վե բառնաբաս երուսաղէմտե անթեքեայե կելտիքտէն
սանկրա՝ անտե չօգ վագըթ գալտըրէ մի:

Ծ. Պարմատըլեր: Զիքա անտե օլան քրիստոնեա,
լեր հեր վեճ հլէ իթիգաթտե պի գուսուր՝ վե իդա,
աթ իւզրե օլմալերի իլէ, պօղոս միւրատ ետեք քի մու
գատտեմ վաղ եթտիկի մահալէրե թեքրար կիտիւպ
անկերտե օլան քրիստոնեայէրն հալի քեփիյեթլէրնի
անկըյա: Յլքրինի բառնաբասա պէյան եթտիկիւ
տե 1 օ տախի իդա օլտու: Լաքին չիւնքի մարկոս չաղա
թըլան յօհաննէս՝ անկերտէն այրըլուպ երուսաղէմէ կիթ
մի իտի (նիճէ քի եիւզ պիւր սիւալտե զիքր օլտու),
միւլչման օլարագ օ վագըթ անթեքեայե կելիլ յօլմաղ
իլէ՝ բառնաբաս իսթէր քի անի տախի պէրապէր աշ
թուր: Գիքա գըղ գարնատըլըն օղլու իտի, անձագ
պօղոս թիզա օլմաղ, օ եճիտէն պիւրի պիւրիստէն այրը
լուպ՝ բառնաբաս մէղքիւր մարկոսու ալուպ կիտեր
գըպըզա: վե պօղոս պալատե գիքր օլան շիզայլ ա
լուպ կիտեր սիւրեանի վե սիս դարափէրինէ: Վագաա
պու սեպեպ իլէ պիւրի պիւրիստէն այրըլտըլեր իսետե,
ինայեթի պարի բառնաբաս գըպըզ ճիգրեպիստե՝ վե
օ դարափէրտե աւետարանը վաղ եթմէ կ իլէ, պիւ
լութի բուհ իլ գուտս ճիւմէսի միւնէվլէր ետիւպ
պատե հու անտե շեհիտ օլտու: Պօղոս տախի մուգատ

տեմ կենդանի մեմէքեթերէ վարուպ վազ ետերեք
 եկեղեցիներն սապիթ եթտիքտէն սզնկրա , կէլըր եհ ԳԷ .
 նէ ագչէհրէ : Վէ անտէ տիմնթէոս նամինտէ պիր ԺԶ .
 քրիստոնեա օլմաղ իլէ , քի անքն ֆաղիլէթի վէ տին
 տար օլտուղի ճիւմէյէ մուպեան իտի , անի տախի
 պերապէր ալուպ վէ օ ճիվարեքտէ կեզկրէք վազ
 ետիւպ քրիստոնեալէրէ թագվիյէթ վէրմէկ իլէ , կիւն
 պէ կիւն չօգլէրի իթիգաթէ կէլըր իտիլէր : Պու մի
 տիլել տիգաթ վէ դայրէթ իւղրէ , պօղոս վէ անքն
 ընթիգլէրի շիղա տիմնթէոս վէ դուկաս աւետարա
 նիլ (զիրա օ տախի պօղոս իլէ պերապէր իտի , նիճ
 քի պէյան տըր , Գործ . 16 . 10) վազ ետերեք կէլըր
 լէր փուլգիա վէ դաղատիա նամ էյալէթիլէրին դա
 րալիլէրինէ . վէ օ էյալէթիլէրտէ պիր վագգթ վազ է
 տիւպ անատօլ դարաիլ բիւթանիա տէնիլէն սեմթէ
 կիլմէլի օլտուլէր իսէտէ , հագ դարալիլտէն մէն օ
 լունուպ ինէրլէր տրօաղա նամ մահալէ (հսքի ըս
 տանալ) : Վէ անտէ պօղոս ըուեա կեօրիւր քի պիր
 ատեմ նիլաղ պիրլէ անէ տէր իտի քի , մահեղոնիպա
 կէչիւպ ետրտջմ ետէսին պիղէ : Պու ըուեանքն ալլահ
 տան օլտուղինի ֆէհմէթմէկ իլէ , տրօալտտէն դալ
 գուպ կիտէրլէր ֆիլիպէյէ , օ քի մահեղոնիա էյալէ
 թիլին եվլէքի մէմէքեթի տիլ : Վէ անտէ պիր գաչ
 կիւն գալուպ շաբաթ կիւնիւ շէհրին խարիճինէ չը
 գարագ , չայն քենաքընտէ տուա ետիւպ օժուրուր
 լէր : Ատէ տախի նիսվանլէր ճիւմ օլմաղ իլէ , ալլահըն
 քէլամլէրինի անլէրէ սեզլէտիքլէրինտէ , ալլահտան
 գօրգար լիգիա նամինտէ պիր նիսա , օ քի թիւատիլ
 նամ մէմէքեթտէն օլուպ կիւվէզ էլպիսէ եալատ
 գումաղ իլէրուխտ ետէր իտի (ծիրոնալաճառ) , ա
 նքն գալպինէ ալլահտան լուծի քեթմ օլմաղ իլէ , պօ
 դոսուն քէլամլէրինի իշտիւպ իթիգաթ ետէր , վէ
 ճիւմէ քիւլիլէթի իլէ միլտնլ օլտուգտէն մատէ , շէ

տիտ աշգ վէ զայեթ նիյաւ պիւրէ իպրամ Էտերեք
պօղոսու վէ անքն ընթիգլերինի եվինէ կեօթիւրիւր :
Պատեհու՝ պօղոս եհնէ ընթիգլերի իլէ տուա եթմէ
կէ կիտեր իբէն , պիւր Զարիյէ ըսսթ կէիւր անլերէ :
քի անտէ շէյթան (այս հարցուկ) սաքին օլմաղ իւ
լէ , հերքեսին սիւալինէ կեօրէ պիւրէր տիւրիւ խիւաթը
ինհա ճեվմայ վերիւր իտի . օ՛ հճիտէն սահիպլերի անի
տայիմա շէհիրին իչինտէ կէզտիրիւայ՝ սիւալ Էտերեք
տէն ագջէ ալըր իտիլէր : Մեղքիւրէ Զարիեհ՝ պօղոս
սու վէ անքն ընթիգլերինի կեօրիւա , պուլար ալահ
թաալանքն գուլերի տիւր , քի նեճաթ թարիգլերինի
սիզէ նագլ Էտերեք տեյու առտարըսըրա նիտա Էտեր :
Չօգ վագըթ պեօյլէ Էթտիկինէ պինայէն , պիւր կիւն
պօղոս թաճիլ օլուայ՝ շէյթանէ տէր քի՝ յիսուս քրիստոսուն
իսմինէ թհնպիհ Էտերիմ սանա ջնգ անտէն :
Փիհճադիգա՝ շէյթան անիտէ ջըգուայ՝ Զարիեհնին ագ
լը պաշնէ կէլտի ¹ . լաքին անքն սահիպլերի զայեթ
կիւճեհմէկ իի՝ մատամ քի պու սեպէպ իլէ ագջէ
ճեկ պեհէք դամուլերի գալմատը , հիւճմ պիւրէ
պօղոսու վէ շիղայը դութուայ՝ կեօթիւրիւրիւր շէհիւ
րին պիւրիւրիւրինին հուղուրինէ , վէ ճիւվէսի Էեք
տիլ աղիմ ճիւվհիւր իլէ անլերի զապըթանէ կեօթիւ
րիւայ՝ մեմլէքեթիմիլի իսթիլալէ պըրադըթըրա , քին
տիլերի եահուտի տիւր , պիզէ յօթօս իֆատէ Էտերեք
քի անի գապուլ Էթմէք պիզէ Զալիլ տեկիլ տիւր , զի
րա բոմալըլը տեյու թեշեքքի Էթտիլերիւրինտէ , սե
րասքերլէր (զօրագլուլք) ճեմիյէթտէն խեվի Էթմէհ
շիլէ՝ Էսվապլերինի երութարալ , վէ թահգիգը մաս
լահաթ Էթմէտէն պօղոսու վէ շիղայը տեօվերէք զայ
Էթ ջօգ եարալատըգտէն մատէ , հափըսա գօյուպ

¹ Չայրացիլ պօղոս՝ դարձաւ և առէ ցայսն . պատուիրեմ քեզ
յանուն յնի քնի՝ ելանել ՚ի դմանէ . և ել ՚ի նմին ժամու .
Գործ . 16 . 18 :

Թէնայի՜ հտերըն հափշտ էմինինք քի՛ ղայեթ տի-
գաթ պիրէ սազլայա անլերի : օ տալի իչ դաթ
հափշտա իտիսալ էտիւպ՝ Թամրուգ ին պէնտ հտեր
անլերին այազլերինք :

Նազար էլէ պուրատէ տլահըն գուտրէթինէ : զիրա
պողոս վէ շիդա կէճհինն նըսլընտէ տուպէ տուրուպ
ալահը օրհնել էթտիրքերինտէ : մահպուստէ պէնտ օ
լանլեր տալի քի անլերէ կիւշ հտերընք իտի , ափան-
սըզ օ տեքէճէ ազիմ զէլգէլէ օլուր , Թա՛յի հափշտըն
Թէմէլի սալանարուգ՝ անիտէ ճիւմի գափուլար աջը-
լուպ՝ մահպուսերին պէնտլերի ճեզլի լիւր ¹ : Հափրս
էմինի քի անտէ ուլուր իտի , զէլգէլէնին շիտտէթին-
տէն ուլանուպ՝ գափուլերի աջըգ կեսրտիւկի հալտէ :
Ղիրար էթտիրքը գաննը իլէ , խէվիխտէն նաշի՝ գըլը-
ճը ճէթիւպ քէնտինի եօլտիւրմէք իսթէտի իսկտէ ,
պողոս իւճէ սէս իէ ճաղըրըր քի՛ նէֆսինէ շէրիր ա-
մէլ էթմէ , ճիւմէվիլտէ պուրատայրը : Օլ տէմ մէգ-
պուր ըջըգ ալուպ իչերի կիրտիկինտէ , ղայեթ խէվի
իւզըն Թիթիւրէյրէք՝ պողոսուն վէ շիդանըն գատէմի-
նէ տիւշտիւրտէն մատէ : անլերի տիշարը ճըգարուպ
նէ իլէմէք պօրճ տըր պանա քի խկլաս օլայրմ տէյու-
քէնտի ճանընըն սէլամիթի խուսուսինտէ սիւալ է-
տեր : զիրա սահի՜ հանկատը քի՛ պու ելամէթ անլէ-
րին սէպեպինէ հադ դարալընտէն գուհուր էթտի :
վէ անլեր ճէվադ էտիւպ յիսուս քրիստոսա ինան՝ քի
խկլաս օլասըն սէն՝ վէ քիւլիւ տյալին տէյու՝ քէլամը
րապպիի տնէ՝ վէ անըն էվինտէ օլալերին ճիւմէսինէ
վազ էթմէկ իլէ : մէգպուր տնիտէ էվինէ կէօթիւրիւր

¹ Եւ ՚ի մէջ գիշերոյն պողոս և շիդա կոյնի յաղթու՝ և օրհնե-
ին զնձ՝ և ունին դնէին նոցա կալանաւորքն : և եղև յանկար-
ժակի շարժուալ մեծ՝ մինչև ՚ի շարժիլ հիմանց բանտին . և
բայան անդէն դբունքն ամենայն . և ամենեցուն կապանք լու-
ծան . Գրք . 16 . 25 :

անէրն : վէ աներնն եարաւերննի եայցայուպ թամ իւ
 թիգամ պիլնէ քէնտի վէ ճիւմէ այալի մկրտել օլտուգ
 տէն մատէ , գամ չըգարուպ զայնթ շաղ օլտուեր :
 Սապահ օլտուգտէ , սերսաքերէր հափըս եմինինէ ա
 տէմ իրսալ հտերէր քի պօղոսու վէ շիղայը գօյվերէ :
 մատամ քի անլերն պի ճիւնհա օլտուգի մալիւմ իտի :
 Պօղոս մասլահաթը անկլատըգտէ , գապահաթսըզ վէ
 բօմիւը քիմէսնէլէրի պի զլլորի հազգըն տեօվիւպ ա
 լանէն մահփուս հթտիւեր : շիմտի կիլլիմի իթլազ ե
 տէճէրէթ տէյուլ չըգ մագ իսթհմէյիւպ տեր քի , բեմ
 տիւրէրի կեղիւպ չըգարսընլէր պիգի : Սեղպուրէր պու
 ճեվաւը իշիտիւպ զայնթ խէվթ եթմէ կ ին քէնտի
 լէրի կեղիւպ նիյազ ետերէր քի մահփուստան չը
 գուպ կիտիւեր քի պու խուսուստէ շհիւրտէ թէքար
 իսթիլալ գուհուր եթմէսին :

Պօղոս վէ շիղա ինայեթի պարի պու դարզ իթլազ օ
 լուպ կիտիւրէր պալատէ մէզքիւր լիդիանըն եվինէ :
 վէ անտէ քրիստոնէսիւրի կեօրիւպ անլերի թէսէլա ե
 տերէր : պատէհու ֆիլիպէտէն չըգուպ ախեր մահալե
 կիտիւրէր քի անտէ տտիւր աւետարանը վաղ ետիւեր :

ՍԻԼԱ 103 .

Պօղոս վէ անըն ըկիգլերի ձեւիպէտէն չըգարուլէրնտէ , նէ
 ըէյէ կիթտիւեր :

ԳԼ . Ճ . **Ս**էնէ մակեղոնիա կյալեթիւտէ տմիւպօլիս վէ
 ժիէ : օ ապօղոնիա նամ մահալէրէ , վէ օ ճիւլորէրտէ կէ
 ճիւպ վապ ետերէք կեղիւրէր սեղանիկէ , քի անտէ եա
 հուտի շաք իտի : Պօղոս տտեթի գատիմէսի իւլեր
 իւք հաթիթա անլեր լին սեօլնչէրէք մեսիհին սիյուա
 սեթ պիլնէ եօլիւպ գըյամէ ալաճաղինին փարզ օլտու
 ղինի , վէ օ տըր մեսիհիսուս անի քի պէն սիգէ նագլ
 ետերիմ տէյու աղիւզ քիթապտէն պէյան եթմէ կ ին :

անկերտէն պաղըլէրի իթիգաթ եթտիքտէն մտտէ
 փութիւնքսթէրտէն տախի չօղլէրի՝ վէ մոթէպէր
 նիսլանլէր իթիգաթ եթտիլլէր : Պիամմա՝ պու պապ,
 տէ միւլէնիտ եահուտիլլէր օ տէրի՝ Տէ հաստ իւզրէ
 օլտուլլէր : Թա՝ քի եօղուն՝ չեփէլ (գուէհիլ) վէ խա
 պիս (անօրէն) : քիմէսնէլլէրի Տէմ՝ էտէրէք՝ տէրունի
 չէհրտէ աշիմ՝ վէլվէլլէ մէլլա եթտիքտէն մտտէ,
 յասովն տէնիլլէն առէմին գօնազընչ տախի Տիւմհէր
 իլլէ պասուպ՝ պօղոսու վէ անըն ընփիգլլէրին իսթէր
 լէր : զերա անըն էվինտէ գօնագ եթմիլ իտիլլէր : ան
 լէրի պուլամաուղլլէրի հալտէ, յասովնո՝ քրիստոնեա
 լէրտէն տախի պաղըլլէրին զուլմուպ վէ զապըթանէ
 էեօթիւրիւպ՝ պօղոսուն վէ անըն ընփիգլլէրին հադ
 դընտէ ալէփ միւզթարիպ եթտիլլէր : վէ շիմաի պու
 ըաեա կէլտիլլէր : քի անլէրի յասովն էվինէ ալմըլ տըր
 պուլլէրին Տիւմհէսի գայսէրին էմքինէ աքսի ամէլ է
 տիւպ՝ իսուս իսմինտէ պիւր քիմնէյէ փատիչահ տէր
 լէր տէյու թէչէքքի էտէրլէր : Վէ լաքին չէրի միւ
 Տիւպին՝ զաքափիյէյի տախի ըու պէ ըու սեօլլէթ
 մէք էեալլիմէտէն օլմաղ իլլէ : յասովնուն վէ քրիստո
 նէալլէրին քէփիլլինի ալաքագ՝ անլէրի պըրագուպ՝ պօ
 դուս վէ շիղալլէ ալաքլէր : օ էՏիլտէն քրիստոնեա
 լէր տէրհալ կէՏէ վագթի իրսալ էտէրլէր անլէրի բէ
 ըրա համ մէմէքէթէ : օ՝ քի մակեգոնիա էյալլէթինտէ
 սէլաիկէ գարիպ պիւր մահալ տըր :
 Պօղոս վէ շիղա բէրիպա փիրաթ եթտիլլէր իսէտէ :
 անտէ տախի եահուտի օլմաղ իլլէ՝ անլէրին Տէմիլլէ
 թինէ վարուպ վաղ եթտիլլէրինտէ : չօղլէրի պիւ ըն
 զա գապուլ էտէր : պաթուսուս անլէր սեւանիկտէ օլան
 եահուտիլլէրտէն ալիմ վէ էչրէֆ Տիմս օլմաղ իլլէ՝ պու
 պեօլլէ մի տիւր տէյու՝ հերպար քիթապլլէրի տիգաթ
 պիւրէ թէՏէսալիզ էտէրէք իսթէմթ օլուր իտիլլէր :
 քէվա եղնանիլլէրտէն տախի ալիմ վէ ազլէ պաղընտէ

օլան էր վե նիսվան վաֆիր քիմէսնէրէր իմանէ կէլըրէր :
 Սէլանիէին միւհննիտ եահուտիլէրի պու խապերթ ալ
 տըգէրինտէ , տէրհալ բերիայա կէլըրէր քի՝ անտէ
 տախի ճեմաէթէ իխթիլսլ վերիւպ պոզոսա մուղայիլ
 տուրպէր : Ե՛ հճիլտէն քրիստոնէալէր անի ֆիլհալ ա
 թիսայէ իրասլ հտիւպ՝ շիղա վէ տիմոթէոս գալըր բէ
 րիատէ : Վէ լսքին պիրի պիրլնտէն այրըմնայարագ
 պիլ իթթիֆագ վաղ հտէլէր տէյու՝ պոզոս քէնտինի
 կեթիւրէնէր իլէ խապէր հտէր անէրէ քի՝ թեղէլս
 տէն աթիսայէ կէլէլէր : վէ քէնտի տայիմա եահու
 տիլէրէ վէ սայիլըրլնէ վաղ հտէր իտի :
 Սիւճագ՝ աթիսալըրէր քէնտիլէրինի ալիմ էէրինէ գոյթ
 ուպ՝ հերպար ճէտիտ քէլամ սեօյլէմէ կէ՝ եախստ իս
 շիթմէկէ միւշթագ օլտուգէրինէ պիսային , պոզո
 սուն վապինի իշիթտիլքէրինտէ , նէ՝ տէմէք իսթէր պու
 տտէմ տէյու՝ անէ մուղայիլ ճէվապ հտէն օլտու իսէ
 տէ , պաղըրէրի կեթիւրիւրէր անի արիսպագոս չաղ
 բըլան մահալտէ ահքեամ տիվանընէ (ատեան դատա
 ւորայ) քի թէքրար տիյնէյէլէր : Պոզոս ճէվապ է
 տէր քի՝ ես աթիսալըրէր , հէր խուսուստէ սիզի տին
 տար (պոշտոնասէր) կիպի կեօրիւեօրու՝ սիզին թա
 վիւտըգէրինիլի կէղիւպ՝ պիր մէղպիհ (սեղան կամ
 քապին) պուլտում քի՝ անտի իլահի լա մարուֆ (ան
 փանթի նոյ) թահրի օլմուշ իտի : անի քի սիլ թա
 նըմայարագ մապուտ (պաշտել) հտէրսինիլ , պէն ա
 նի խապէր վէրիլիմ սիզէ տէյու՝ եէրի կեօյիւ վէ ճիւմ
 լէ մախուգէրի եարատան ալլահ , ճիւմէսինին ա
 նըն գուվլէթի իլէ եաշատըլինի , փութըր քի էլ ես
 փաշ տըր , անէրին ալլահ օլմատըլինի , յիսուսու՝ վէ
 անըն գըյամէ ալտըլինի սըրասը իլէ վաղ էթտիքտէ ,
 պաղըրէրի անի մէղագ էթտիլէր իսէտէ , թօգսան ի
 քի սիւալտէ զէքր օլան դիոնեմիոս (օ՝ քի արիսպա
 գոստա էհլի տիվանըն պիւլիւկի իտի) : վէ տախի

դամարիս նամինտէ պիւր նիսա , վէ քայլերէն յիսուսն
 Իթիգաթ էտիւպ իմանէ կէլտիւն :

Պատէհու պօղոս կիտէր կեօրտէս (կորնթոս) տէնի . ԳԼ .
 լին մէմէքեթէ , ո՛րքի մօռա դարաթընտէ տիր , վէ ԺԸ .
 անտէ պսնտոսլու չատըրձը անիւղաս նամ եահուտի՝
 զէվճէսի պրիսկիղա ին բոմատա քրիստոնեա օրույ՝
 բոմա փատիչահը կըղղիոսուն էմրի իւզրէ՝ ճիւմէ եա
 հուտիւնը բոմատան իխրաճ օլտու գլերինտէ , զէվճէսի
 ին պերապէր իտալիատան կեօրտէսէ հէլիւ իտի . պօ ,
 զոս տախի չատըրձը օլմաղ ին՝ վարու պանն եանըն
 տէ սաքին օլուր . անձագ անէ ալըրըգ օլմալըն տէյ
 ու՝ քէնտի հլինին հմէկի ին կէլինիւպ վազ էտէրէք
 եահուտիւնը վէ փութփերէսթլերի իւքեաթ էտէր ի
 տի . Օ՛ վագըթ շիղա վէ տիմոթէոս (պալատէ գիւր
 օլտուզի մէնվալ իւզրէ պօղոս քի անէրի պէքէր իտի)
 մակեղոնիատան կէլտիւնը կեօրտէսէ . անիւր ին պիւ
 թթթիֆագ եահուտիւնը վազ էտիւպ յիսուսուն մէյ
 սիճ օլտուզինի ստպիթ էտէր իտի . անձագ միւկենիտ
 եահուտիւնը անիւրէ մուղայիր տուրուպ քիւֆր էթ
 տիքլերինտէ , պօղոս եագասընը սիւքէրէք՝ գանընզ
 սիզին պօնունուզէ , պէն մէղֆուրում պունտան պեօյ
 լէ փութփերէսթլերէ կիտէրիմ տէյիւպ վարըր տի
 տոս յուստոս նամ պիր մեօթէպէր քրիստոնեանըն է
 վինտէ սաքին օլուր , քի անըն զաթը փութփերէսթ
 միլէթինտէն իտի . հվի տախի եահուտիւնըն ճեմ օլ
 տուգլերի մահալէ գարիպ օլմաղ ին , ըէիս ի ճեմա
 էթ (Ժողովրդապետ) կրիսպոս նամ քիմէսնէ քիւլլի
 ալալի ին , վէ կեօրտէս հհալիսինտէն տախի չօգլերի
 իմանէ կէլուպ մկրտել օլուրլէր :

Վէ չիւլի հասիւտ եահուտիւնը պօղոսա տիւլման վէ
 մուղայիր իտիւն , իտիւթ էթմէսին տէյուլ՝ ալլահ կէ
 ճէ ըուեատէ անէ տէր քի ին վի էթմէ . հեման սեօյ
 լէ , պէն սէնին ին պերապէր իմ քիմնէ գարըր տու
 3

բուս ահա ազապ վերեմէզ . զիրա պու մէմէքէթտե պենիմ ճեմանթիմ չօք տըր ' . օ էճլտէն պօղոս պիր սէնէ սլմը այ անտէ գալուպ' քէլամը իլա հիյէի ճիւմ' լէ էհալիէ Թալիմ էթտի իստէ . բումէլի դարաթը աքայիա վալիսինէ գայմագամը' գաշիօն նամ' քիմէս . նէնին վագթիստէ , հասիւտ եահուտիլէր իթթիթագ էտիւպ պօղոսու դութարլար . վէ անըն տիվանընէ կեօ Թիւրիւպ տէրէր . քէ' պու ատէմ' նոմստան իարիճ . ալլահա իպատէթ էտէլէր տէյու ինսանլէրի ալտատըր . Պօղոս անլէրէ ճէվուպ վէթմէլի օլտուգտէ , գաշիօն ա նի սեօյլէթմէյիւպ' էյ եահուտիլէր , էլէր զուլմէ տալի իր . եախօտ' միքրի շէրի (խարդախութիւն) օլսա իտի , սիզի տիյէմէք պանա մինասիւպ իտի . էմմա էլէթ նոմսուսուլ իչիւն Թալապընդը վար իսէ , մապէյիւնիլտէ կեօթիւն . զիրա պու միսիլիւ շէթէրէ հագլմ' օլմագ իսթէմէմ տէյէրէք' անլէրի տիվանտան սիւրտիւքտէն մատէ , պու խուսուստէ եունանիլէր' քի սոս . Թէնէս նամ' քիմէսնէյի , օ քի ճեմանթ պալը իտի . պօղոսա միւյթիւն տիր տէյու' եահուտիլէրին Թահրիքի իւզրէ , տիվանըն էօնիւնտէ տեսվէր իտիլէր , գաշիօն տնի կեօթիւպ' զինհար միւհիւմմ էթմէզ : Պու սուււրէթ իլէ ճեմիյէթ տաղըլուպ' պօղոս չօք վագթ տալի անտէ գալտրագ վազ էտէր իտի :

Պատէհու պօղոս միւրատ էտէր . քի սիւքիանի էյալէլ թինէ վարուպ' անտէ օլան քրիստոնէալէրէ Թագվիյա էթ վիրէ . պալատէ մէգքիւր ալիւղաս վէ պրիսիղա տաթի ըէթիգ օլսրագ' եփեսոսա (այասուլուգ) կիթ' տիքէրինտէ , անլէրի պըրագուպ' քէնտի հեման եահուտիլէրին ճեմիյէթինէ վարուպ վազ էտէր : Վէ ան

է. Եւ ասէ տր 'ի գիշերին տեսեամբ ցաօղոս . մի երկնիւր' ալ խօսեաց' և մի լուեր : քանչի ես ընդ քէզ եմ . և ոչ ոք ընդդէմ դարձի քո : 'ի շարճարէլ զեզ . քանչի ժողովուրդ է իմ բազում 'ի քաղաքիս յայսմիկ . Գործ . 18 . 9 :

Լէր չօգ վագըն պուրատա գալ տէյու անէ րիճա էթ,
տիէր իսէտէ , րիզա օրնայուպ տէր քի մէշէնէթի է
լահի ինէ (կամօքն նայ) Թէքրար կէրիմ սիզէ , Վէ ան
տէն եաֆանըն գարիպիտէ օլան գայսէրիյէ կէլիւպ
քրիստոնեալէրի կէօրտիւքտէն սօնկրա , կիտէր ան
Թէքեայէ , անտէ տոթի պիր վագըն տուրուպ գա
ղատիա վէ փռիւգիա էյալէթէրինէ կիտէր , քի ան
լէրտէ օլան քրիստոնեալէրէ տաթի մէթանէթ վէրէ ,
նիճէ քի մուգատտէմ անլէրէ վալ էթմիշ իտի :
() Էսնատէ իսկէնտէրէյէ յապօղոս նամ ալիմ քիմէ ս
նէ , օ քի քրիստոնեայ իտի , եփեսոսա կէլիւպ աղիմ
ղայրէթ վէ ճէսարէթ պիրլէ յիսուսու վաղ հտէր , լա
քին օ անէ տէկին աւետարանըն մէֆհուլիսնէ Թէքմիշ
վուգուֆ օլամայուպ , ֆեգաթ յօհաննէսին մկրտու
թիւնուսու պիրլէ իտի : Պալատէ զիքր օլան ալիւզոս
վէ պրիսկիղա՝ անի եանլէրինէ ալուպ աւետարանը
Թէքմիշ էօկրէտիլէր տնէ : Պատէհու ապօղոս սքայի
ատա վէ կէօրտէսէ կիթմէլի օլտուգտէ , անի գապուլ
հտէլէր տէյու քրիստոնեալէրէ Թաշսիյէ եաղարէր :
Ապօղոս կէօրտէսէ վարտըղինտէ , չօգ եարտըմ օլուր
քրիստոնեալէրէ , պիրա աղիմ շիտտէթ պիլլէ եահու
տիէրի ալանէն իսքեաթ հտէրէք յիսուսուն մեսիհ օլ
տուղինի քիթապտին պէյան հտէր իտի :

Սիւալ 104 :

Պալատէ զիքր օլտուղի մէնվալ իւղրէ՝ ապօղոս քի գաղտտիա դա
բաթընէ կիթմի , անտէն նէրէյէ կիտէր :

Ծ. Եփեսոսա , նիճէ քի վատ էթմիշ իտի , Վէ ան , Գլ ,
տէն օն իքի քրիստոնեայ պուլուր քի անլէր յօհաննէս Թիթ
սին էթտիկի մկրտութիւն Թարիգի իւզրէ մկրտիչ օլ
մալէրի ինէ՝ րուհիլ գուսուսու ախպ էթմիտիլէրինտէն
մատէ , իսմին տաթի իշիթմիշ տէկիլ իտիէր , զիքրա

յօհաննէս Ճեմաթի մկրտել էտեր իտի՝ քի Թեօպէյէ
 կէլիւպ՝ յիսուսա ի Թիգաթ էտէլէր (նիճէ քի գըրդ
 սեքիզ վէ հլլի պէշ սիւալտէ պէյան տըր) . օ էճիւ
 տէն պօղոս անլէրի սուրբ երրորդութիւնուն իսմինէ
 մկրտել էտիւպ՝ իւզերլէրինէ հլ գօտուղիստէ . ըուհ իւ
 գուտս անլէրին իւզերլինէ ինմէկ իլէ՝ անիտէ պաշլա
 տըլէր ախէր լիսանլէր սեղլէյիւպ նիւպիւզլէթ էթմէ
 կէ . Վէ պօղոս իւշ այ շաբաթ կիւնլէրի եահուտիլէ
 ըին Ճեմիլէթինէ վարուպ՝ մէլէքիւթի իւհհիէյի վաղ
 էտէրէք՝ անլէրի գանտըրտը իսէտէ , պօղը միւհնիտ
 քիմէսնէլէր ամլն վազինի գապուլ էթմէյիւպ մուշայ
 իր հարաքէթ իւզրէ խալդըն հուզուրինտէ գէմմ էթ
 մէկ իլէ , քիստանէալէրի պըրըր անլէրտէն . վէ կի
 տիւպ տիւրէն նամ պիր ատէմիս տիվանընտէ (քի օ
 մահալ մէքթէպ միսալի պիր եէր իտի) իքէ սէնէ մըգ
 տարի թէմէքքիւն էտէրէք վազ վէ միւճիւղաթ էթ
 մէկ իլէ եահուտիլէրտէն վէ փութփէրէսթլէրտէն չօգ
 լէրի իմանէ կէլիր . Չիրա պօղոսուն եէտի իլէ ալահ
 օ տէրէճէ միւճիւղաթ էտեր իտի , թա՛ քի անըմթէ
 ըինտէն խաթթլէրէ վէ մէճնունլէրէ մահրամա վէ մէն
 տիլ կեօթիւրսիւրլէրինտէ , շիճա պուլուր իտիլէր¹ .
 () վազըթ եփեսոստա՝ սկեա նամ քահանայապետին
 եէտի օղլու , քի անլէր անտ վէրտիրիճի (երդմնեցու
 ցիլ) իտիլէր . պօղօսուն էթտիկի միւճիւղաթլէրէ նա
 դարէն , քէնտիլէրի տախի մէճնունլէրտէն շէյթանը
 իխրաճ էթմէք արզուսի իլէ , ղայթթ սէրպէսթլէրիւպ
 էվ պէ էվ կէզէրէք մէճնունլէրէ տէր իտիլէր քի , եէ
 մին վէրտիրիլմ սիզէ յիսուսուն իսմինէ , անի քի պօ
 ղոս վաղ էտեր . Պիր կիւն եէնէ մէճնունուն պիրթն

1 Եւ զօրութիւն մշ ստիւաւ նմ տանէր ՚ի ձեռն պօղոսի . մինչ
 զի և ՚ի հիւանդս տանիլ ՚ի քրտանէն թաշիկնակս և կամ վար
 շումակս . և մերժել ՚ի նոցանէ անտիցն . և այսոց շարաց ե
 լանել . Գործ . 19 . 11 :

պուլ դարձ էն վն քերտիրտիքերնտե , շէյթան ճեվապ
 էտեր քի յիսուսու պիւրիմ , վէ պօղոսու թանըլըմ ,
 լաքին սիզ քիմսինիզ , ֆիհհագիրգա , յիսուսուն վէ պօ-
 ղոսուն իսմինտէն շէյթան դայեթ ինվի իւզրէ օրւր
 իտի , անճագ մէզքիւք անտ վերտիրիճիլերին նասեղա
 օլտուգլերինն մէպնի , մէճնուն անիտէ սիէիրտիւպ ան
 լերին իքիսինի դուծար , վէ պյագ ալթընն ալարագ , օ
 տէրէճէ տեօվիւպ եարալ սր անլերի , թա քի էսվապ
 լերինի տալի պըրագարագ անճագտէ ֆիրսը էտեր
 լեր : Պու մատտէ եփեսոստա ճիւմէ եասուտիլերի վէ
 փուլթիլերի սթիլերի մուայեան օլուպ գալպլերինն գօր
 դու տիւլմէն իլէ , յիսուսուն իսմի դայեթ մուազգամ
 օլուր իտի : Վէ չօգլերի իմանէ կէլերէք մուգատտէմ
 լերտէ իլէտիլերի քնօթիւ ամէլերի ալիքեար թագ
 ըր ճիւթիլերինտէն մատէ , սիհիրպալէրտէն տալի
 չօգ քիմէսնէլեր քիթապլերինի կէթիլիւպ ճիւմէսի
 նին հուլուրնտէ եագարլար , քի անլերին փահասը
 էլի պին դուռուչա պալիզ օլուր իտի , զիրա օ միսիւ
 լիւ պիւլիճիլիւկէ տայիր քիթապլերին քիւլիյէն իւ-
 լաթ վէ շէյթան հիլլէսի օլտուղինի անկրտուլեր :
 Ինայեթի պարի պու սուրէթ իլէ քեղամը իլահի ե
 փեսոստա զիյատէ թագվիլէթ պուլտուգտէ , պօղոս
 ֆիքրինն գօր քի թէքրար ըումէլի դարաֆրնէ կիտիւպ
 վազ էթտիլի մահալէրտէ կէզէրէք քրիտոնեալթէ
 եագվիլէթ վերտիքտէն սանկրա , կէլիւպ երուսաղէ
 մէ կիտէ , պատէհու բումայա : Պու ֆիքրի իւզրէ շա
 հիրտլերինտէն իքիսինի տիմնիէոսու վէ երաստոսու
 մակեդոնիայէ իրսալ էտիւպ քէնտի պիր վաղըմ տա
 հա գալըր եփեսոստա :

() Եսնատէ գուլումճու դիմէտրիոս նամինտէ պիր քի-
 մէսնէ , կիւմիւշտէն փուլթ վէ փուլթերի տայիր շէյ-
 լեր եափմաղ իլէ՝ ազիմէնֆայեթ օլուր իտի քէնտի-
 նն վէ իշիլերինն , պօղոսուն վաղի իլէ չօգլերի բը

բխտունեայ օլուպ' փութելետեն երեւ չեմքրտիքերին տե , անկլառլ քի եվելէքի կիպի քեար ետեմէյեճեք , օ եճիւտեն եանալընը չաղըրուպ' պունտան պեթլէ պիզ կիճէ կեչինեճէյիզ , զերա փութելը ալլա՛՛ տեկիլ տիւ տէյու՝ պօղոս չօգլէրինի գանաղըտըգտեն մատեն , աք տեմիսին փութխանէսինի տախի երգմագ իսթէր տէյեյ , րեք ճիւմէսինի թահլէք հտեր , զերա եփեսոստա սա քին լլան փութփերեթելերին ճիւմէսի արտեմիս նամ փութա թափընըր իտիլեր , մէզպուրլեր պու ճեվապը իշիտինճէ , զայեթ հըրսլանուպ պիւլիւք տիւ արտեմիս տէյու նիտա եթմէկ իլէ տերունի չեճիւտեն ա զիմ վէլվէլէ օլուպ' պօղոստ արարլար , անի պուլա մատըգլէրինտե , րեֆիգլէրի գպիոս վէ արիստաքքոս նամ քիմէսնէլերի ղութուպ' ճիւմհիւր իլէ մէյտան եէրինէ (թեատրոն) կեթթիւրիւրլեր : Պու պապտե պօղոս տախի օ մահալե կիթմէք իսթէտի իսետեն , անըն շակիրտիւրի վէ տօսթլերի ըրճա ետիւպ պըրագմագլէր անի , զերա օ ճիւմհիւր զայեթ միւղթարիպ (խըւուլեալ) հէր պիւրի պիւր տիւրլիւ նիտա եթտիքտեն մա տե , չօգլէրի տախի նէ սէպէպ իլէ ճեմ օլուպլէրինի պիլմէզ իտիլեր : Օ՝ վագըթ աղէքսանդըրոս նամիմտե պիւր ատէմի տախի (պօղոս իլէ եէքտիլ տիւ տէյու) գութութուպ մէյտան եէրինէ կեթիւրիլեր , մէզպուր հս լինի սալլայուպ ճիւմհիւրե ճեվապ վերմէք իսթէտիւ կինտե , անըն եահուտի վէ փութելրե մուղայիր օլ տուղիւրի անկլամաղ իլէ , ճիւմէլի եէք սէտա իւզրե արտեմիս պիւլիւք տիւ տէյու՝ իքի սաաթ մըգտարի պիլ իթթիթագ նիտա ետեղլեր :

Վէ չիւնքի մէզքիւր դեմեաթիոսուն սէպէպինէ մէմէա քեթ իսթիլալե վարաք , օ եճիւտեն լէլիս իլ քիւթա թապ (դարապետ) օ քի փութփերեթելերին փեթվա հմինի իտի , ճիւմհիւրե նապիլհէթ վերիւպ տէր քի արտեմիս վէ դիւպիտէս փութութն պիւլիւք օլտուղինի

քիմ պիլմէղ . (զիրա դիտպիտէս տենիլէն փուլթա տա .
 իր թափնըը իտիլէր .) պու խուսուստե պօրձ տըր
 սիզէ քի՝ թէսքին օրուպ ճիւմհիւր իլէ իշ էթլէյիսի-
 նիզ . զիրա ճէվապէ գաւորը օլաւայուպ՝ պիզէ քե-
 տեր պուհուր հտեր . մատամ քի թէշէքքի էթտի-
 կինիշ ատեմէր . նէ՝ փուլթանէ սօյաուլար . վէ նէ
 փուլթրէ քիւֆր էթտիլէր . էկէր դեմէտրիոսուն վէ
 գույուլմաու էսնափշնն տաւաւը վար իսէ . տիփանա
 կիտիւպ հաքիմ հուզուրինտէ մուրաֆա օլուուէր .
 պու միսիլիւ ճէվապէր իլէ անլէրի իսքեաթ հտիւպ
 տէֆ էթտի ճիւմհիւրիւ .

Վէ ջիւնքի պօղոս բուլմէլի դարափէրինէ կիթմէք իս-
 թէր իտի (նիճէ քի պաւատէ զիքը օլոու) . մէգքիւր
 ճիւմհիւր տէֆ օլոուգտէն սօնկրա . բրիստոնեալէրի
 չաղըրուպ թէսէլա հտեր քի՝ իթիլաթտէ տա՛լմա
 սապիթ գաւաթեր . վէ քէնտի մաղիզոնիպէ կիտիւպ
 անտէն կէլիր ելաղայա . անտէ տաթի իւշ այ տուրուպ
 բրիստոնեալէրէ մէթանէթ վէրի . պատէհու շալիրտ
 լէրինտէն պաղըլէրինի իրսալ հտեր տրովաղայա . պէշ
 կիւնտէն սօնկրա քէնտի տաթի կիտիւպ՝ եէտի կիւն
 գաւոր անտէ . Լաքին պատարազ հտիւպ երթէսի կիւ-
 նիւ կիտէճէր օլմաղ իլէ . շաքաթ կիւնիւ բրիստոնեա-
 լէր պիր էվտէ ճէմօլուրլէր . պօղոս անտէ վաղ հտէ
 րէք ճիւմհիւրի թէսէլա էթտի իսէտէ . կէճէնին նըս
 ֆրնէ տէկին ուզատըր վապինի . օթուրտուղլէրի եէր
 տաթի ֆօվպանի օտա (վերնատուն) օլուպ անտէ չօգ
 գանտիլ էադմըշլէր իտի . Անճագ Լտիքոս նամ պիր
 տէլիգանը ուշադ՝ քի իւջիւնճիւ գալթտա փնէճիլէ
 իւզէրինտէ օթուրմուշ վաղ տիյիէր իտի . ուլուգլա-
 մաղ իլէ աշաղը տիւշիւպ անիտէ էօլիւր . Պու պապ-
 տէ մէշպուրլէր զայէթ տիլշիքէսթ օլուուգլէրինտէ .
 պօղոս հէման աշաղը ինիւպ՝ վէ անի գուլաղիկնէ ա-
 լուպ տէր քի միւլթաքիւպ օլմայըն . զիրա բուհէ քէն-

ԳԷ .
 Ի .

տինա՛ն տիր ¹ : Փիշագիգա ուշագ անտե տիրիմէ
իլէ չազ օլտուլէր : պօզոս տախի պատարագ հտիւպ
սապահա տեկին վազ հտէր անլէրն :

Պատեհու տրովագատան չըգուպ տէնիզ գըլըսընտե գ
լան պազը եալըլարա օղրայարագ կէլըլէր միտիլը ա
տասընէ : Անտէն եփեսոսա առէմ իրսալ հտիւպ քա
հանալարը վէ ճեմաեթին իթթիեարլէրին եանընէ չա
ղըրըր քի՛ ալահըն հմրին թեքար անլէրն թէնպիհ
հտէ : զիրա պենտեկոստե պայրամը գաբիպ օլմաղ ի
լէ , աճելէ հտէր իտի քի՛ կիւն եվմէլ կիտիւպ երու
սաղէմտե պուլունա : Մեզպուրէր անըն հմրին իլի
տիւպ՝ ալիմ շաղըզ պիլլէ կէլտիլլէրինտէ , եփեսոսա
քենտինէ զուհուր հտէն սեքենճամլէրի : գւետարանը
նէ դարզ ճիւմէսինէ վազ եթտիկինի : պախուսու
քիմստէն պիր շէյ ալմայուպ՝ քենտինէ վէ ընֆիգլէ
լինէ իգթիգա հտէնլէրի ելինին հմէկի իլէ հտիտիլ
տէն մատե , խասղէլէրն տախի տեսթիկիր օլտուզինի
նագլ հտէր քի՛ օ մէսվալ իւզրն հարաքեթ հտիւպ
սեվապէ լայիգ օլալէր : Պախուսու քենտի կիթտիլ
տէն սանկրա , քեթթիւ քիմէսնէլէր փէյտա օլուպ՝ գափը
ճը գուրտ միսալի քրիստոնեալէրի հսիրկեմէյէրէք խի
ընթ ինհա ճեվապլէր իլէ անլէրն քենտիլլէրինէ պենտ
հտէճեքլէրինի պիլմէկ իլէ , ալեա՛հ հտէր անլէրն քի՛
քրիստոնեալէրին խաարէսի խուսու սինտե զայեթ տի
գաթ պիրլէ տայիմա թէթիք իւզրն տուրալէր : ան
լէրն քի՛ յիսուս քենտի գանը իլէ խեշաս եթտի : Պօղոս
պու միսիլլու թէնպիհ վէ նասիյհէթ վէրիւպ՝ անլէրն

1. Եւ նստէր ոմն երիտասարդ՝ անուն և տիքոս՝ ի վերայ պատու
հանին , նիրհէր ի քուն թանձրուէ . ի խօսելն պօղոսի յա
ճախ , ընկղմեալ ի քնոյ անտի՝ անկուս յերրորդ գատիկունէն ի
վայր , և բարձաւ մեռեալ , և իջեալ պօղոսի՝ անկանէր զն
վաւ . առնոյր զնա ի գիրկս և առէր . մի խառլէք . քանզի
հոգի սորա ի սմին է . Գործ . 20 . 9 . 3 :

արևհըն լուծօքունէ իհալէ եթտիքտէն սօնէրա , ճիւղ
 լնսի ինէ տիգ իւսմիւ տուայա տուրուր քի վէտալն
 շիւղ կէմիյէ կիտէ : Պու պապտէ քիմ գատըր օլա
 պիլի իտի անտէ մէվճուտ օլան քրիստոնեալէրին կիող
 եաշընը սիմէկէ : զիրա անըն եիւզիւնիւ պիր տահա
 կեօրմէյէ ճէքլէրի աշիքեար օլտուղինէ պինային , շայ
 էթ տաղի տէրուս պիրլէ մէլուլ օլարագ : վէ աղայա
 րագ ճիւմէսիտէ պոյնունա սարըլուպ շէտիտ աշգ
 իւզրէ անի պուս հտեքէք իրսալ հտեքլէր կէմիյէ :
 Պօղոս վէ անըն շահիրտլէրի միտիլլի ատաաղնտէն այս ԳԼ .
 րըլուպ ստանքեօլէ (կով) , ըւատօսա (հուողոն) , ԻՍ .
 վէ տահա սայիր եէրլէրէ օղոայարագ կէլիլէր սայ
 տայա : զիրա կէմիճի եիւքիւնիւ օ մահալէ չըգարա
 ճագ իտի : Վէ անտէ քրիստոնեալէրի պուլուպ եէտի
 կիւն անկերին եանընտէ դալտըգլէրինտէ , պօղոսա տէք
 լնք քի երուսաղէմէ կիթմէ , զիրա աղահ անլէրէ պէյան
 էթտի անըն երուսաղէմտէ չօգ սըգընթը չէքէ ճէկինի .
 անճագ պօղոս իսքեաթ օլմայուպ կէլիլէր ագեայա :
 անտէն տախի եաֆանըն դարիպի գայսէրիյէ կէլիւպ
 փիլիպպոսուն խանէսինտէ գօնագ հտեքլէր : օ քի թօգ
 ան սէքիզ սիւալտէ զէքը օլան եէտի սարկաւագըն պի
 թի իտի : վէ անըն տէօրթ գըղը օլուպ անլէր տախի պի
 քիւր վէ փէյղամպէր թտիլէր : Անտէ պիր վագըթ եյ
 լնտիքլէրինտէ , եահուտիստանտէն (եիւզ սիւալտէ
 զէքը օլան) ագաբոս նամ փէյղամպէր անլէրին եանըն
 կէլիւ : վէ պօղոսուն գուշաղընը ալուպ շէտի տայգ
 լէրինի վէ էլէրինի պաղլայարագ ալահըն իլհամը ի
 լն տէր քի պու գուշագ քիմին իսէ , եահուտիլէր
 նի երուսաղէմտէ պեօլէ պաղլայուպ փութփէրեօթլէ
 րէ թէսլիմէթսինլէր : Պօղոսուն շահիրտլէրի վէ տա
 հա սայրիլէրի պու ճէվապը իշիտիւպ երուսաղէմէ
 կիթմէ տէյու աղլայարագ անէ չօգ նիյաղ եթտիլէր
 իսէտէ , նիլիւն աղլայուպ եիւրէկիմի եղէեօրսունուղ :

պէն՝ տեղիլ քի՝ եալնըղ պաղլանմաղէ , իլա քի յիս
սուսուն իսմինէ երուսաղէմոնէ եօմէկէ տախի հաղա
բըմ տէյու պօղոս գաթի ճէվապ էթտիկինտէ , մէշի
եթթի ըսպպի օլսուն (տեաուն կամք եղիցի) տէյիւպ
սիւքիւթ էտէրէր :

Պատէհու երուսաղէմէ կէտիքլէրինտէ , քրիստոնեայ
լէր իզըթ պիրլէ անլէրի գապուլ կտիւպ շաղ օլուր
լէր , պախուսուս երթէսի կիւնիւ քի տեաուն կղապը
չաղըլան , յակօշուն եանշնէ կիթտիլէր , ճիւմէ քա
հանալար վէ իթթիեարլէր տախի օրայա կէլլիլ օլմաղ
իլէ , սըլահըն փութփէրէսլէրէ էթտիկի ինայէթի
պօղոս պիր պիր սըրասը իլէ նագլ էթտիքտէ , աղա
հը մէճու էտէր իտիլէր , քրիստոնեայ երուսաղէմոնէ քը
րիստոնեայ օլսուն եահուտիլէր , էսքի նամս ղայրէթին
տէ օլտուգլէրինէ պինայէն՝ պօղոսա մուղալիլ իտիլէր
զիլու (եիւղ պիր սիւալտէ զէք օլտուղի մէնվալ իւղ
րէ) էսքի նամսու սագլամագ ճայիղ տէ կիլ տիր տէյ
ու վագ էտէր իտի , պու ճիհէթտէն մէղքիւր յակօշ
թէրթիլպ էտէր քի՝ տաճարա կիտիւպ՝ նամս միւ ճիւ
պինճէ եէտի կիւն գուրպան էտէ , Օ՝ վագթթ տէօրթ
քիմէանէ տախի նիյէթի օլտուգլէրի իշիւն՝ պօղոս իլէ
պէրոպէր տաճարա կիտիւպ գուրպան էտէրլէր , ան
ճագ տահա եէտի կիւն թէքմիլ օլմաղտան՝ անատօ
լուլու եահուտիլէր անի տաճարա կեօթիւքլէրինտէ ,
ճիւմհիւր իլէ ղութուպ տեօվէրէք տաճարտան տիւ
շարը չըգարտըգտէն մատէ , ինրայէլլիլէր իմտատ է
տին , պու Օ՝ ատէմ տիր քի՝ հէր մահալտէ նամսա
ուքսի թալիմ էտէր , թա՝ քի տաճարա փութփէրէսթ
իտիւպ էտիւպ՝ տղիղ եէքի թէնճիս (պղծեալ) էթտի
տէյու նիտա էտէրլէր , զիրա եփեսոսլու տրոփիմա նամ
քիմէանէյի մուգատտիմ անլն իլէ կեօրիւպ ղանն էթ
տիլէր քի անի տաճարա կեօթիւքլուրիւ , Օլ տէմ քիւլ
լիւ շէհիլ թահրիգ պիլլէ , անիտէ գափուլէր գա

Վասնուպ՝ պողոտու հօրտիւրեցէք օլտուլեր իսէտէ , իւր սխաւ նամ պին պաշը աւքերի իլէ տերհալ եեթիշիւպ ալըր անի . լաքին հերպիրի պիր տիւրիւ շամաթա վէ նրտա եթմէն իլէ , պողոտուն քիմ օլտուղիւն , վէ նէ սէպէպ իլէ Ճիւմհիւր եթտիքլերինի սահինհի վէճհ իւզրէ անկլամաղէ գատըր օլամասըղինտէն , իքի գաթ զինճիլ իլէ անի պէնտ էտիւպ օրտույա իրսալ էտէր . քի թահգիգը մասլահաթ էտէ :

Միւս 105 .

Մէգլիւր պին պաշը պողոտու պաղայուպ օրտույա իրսալ էթտիւտէ , անըն տիւմանլերի թէսքին օլտուլէն մի :

Ծ. (Մատըլեր : Ձիրա Ճիւմհիւր իլէ քիւլիւլէթ լի գալպալըգ արտալըրա կիտերէք գալտըր անի տէյու ու օ տերեճէ ազիմ շամաթա էտէր իտիլեր , թա քի աւքեր անի գալտըրուպ տերհալ օրտույա իտիւալ էթտի : Օ վազըթ պողոս պին պաշը իլէ սեօղլէմէք իսթէիւպ էմրինիզ օլնըր մը քի սէնին իլէ սեօղլէթմտէ տիկինտէ , ճէմապ էտէր . քի աճապ սէն մի սին օ մը սըրը . քի պուշտան ագտէմ տեօրթ պին հեղալէ քիմ սէլերի ասի էտիւպ չեօլէ չըգարտըն : Պողոս քէնտիւնին եահուտի միլէթինտէն , վէ թերսիսի օլտուղինի պէյան էտէրէք ըիճա էտէր քի ճէմաէթ իլէ սեօղլէմէկէ էմր էթսին . օ տաիսի էմր էթտիկինտէ , էլինի սալլալուպ հոմ գաւրնտալլէր՝ վէտէրլեր տիլնէթին պէնտէյու իպրանի լիւսանը իլէ պուտի գատէմ էտէ . օ ինրէք , քէնտիւնին եահուտի վէ թերսիսի օլտուղինի , երուստղէմտէ գամաղիկէին եանընտէ թէրպիլէ օլուպ , քրիստոնէալերի էօղլէմ տէրեճէսինէ տէկին թէքտիր էթտիքտէն մատէ , պու սէպէպ իլէ շամա կիտէր իսքէն , էօտա յիսուսուն քէնտիւնին կեօրիւնիւպ էթտիւլէն էլլամիլերի (նիճէ քի թօգստն թօգուղ սիւալտէ

զիքը օլտու) , վէ անըն հմրի իւն միրտել օլտուգտեն
սօնկրա երուսաղէմէ կելիւայ տաճարտա տուա հտեր
իբէն հայրեթ իւզրի օլտուղինտէ , յիտու թէքրար
կեօքիւնիւայ թեզ աճելէ ջնգ երուսաղէմտէն , զիրա
սէնին շահատեթինի գապուէ եթմէզէր , սէնի իրսու
ետեճէկիմ ուղագ մահալերտէ օլան փութփերեսթէ
րէ տետիկինի , սըրասը իւն պիր պիր նագլ ետեր :
Ղիւմհիւր քի օ անէ տեհին սիւքիւթ պիրէ անի տիյ
նէր իտի : զիքը օլտուէրի լիտիւայ օ տերեճէ հըրս
լուղը , թա քի ճիւմէսի եէք տիլ գալտըր անի , եա
շամագ ճայիզ տեկիլ տիր անէ տեյու նիտա եթտիք
տէն մատէ , եսվապէրինի տախի աթարագ հէվայե
թօղ սերփերէր :

Մեզպուրէրին պու միսլիւ հարաքեթինէ նազարէն ,
աճապ նէ տիր գապահաթը քի անըն հագգընտէ պեօյ
լէ նիտա ետերէր տեյու , պին պաշը անի սեօյլեթմէք
իջիւն պաղայուայ տեօլէճէք օլտուղինտէ , պօղոս ճէ
վապ ետեր քի , ճայիզ մի տիր սիզէ պի ճիւնհա ըս
մալը քիմէսէյի տեօլմէք , պին պաշը անըն ըմալը օլ
տուղինի անկլատըգտէ , խեվի ետիւպ տեօլմէտի ի
սէտէ , երթէսի կիւնիւ քահանայապետերի վէ եա
հուտիլէրին իսթիւարէրինի ջաղըրուայ պօղոսու տա
իի հուզուրա կեթիւրի քի ըու պէ ըու թահգիգը
Գ . մասլահաթ ետէ : Օլ տեմ պօղոս տիփանտէ օլան ճէ
ԻԳ . միյեթէ նազար ետերէք տիւշմանէրի տահա ճէվապ
եթմէգտէն ագտեմ տեր քի , եա գարնտալէր պին
պու անէ տեկին հուզուրի իւահիտէ (աուսլի ան)
տօղըու ֆիքիւ իւն կիթմիշիմ , անանիա քահանայա
պետ անըն ճեսարեթինէ թահամմիւլ ետեմէ տիկին
տէն , պաթուսու քի ճէվալաքնէ գարըրդգ վէրմէ կէ
գատըր օլամատըղինտէն իւտտամէրինէ եմր ետեր
քի , անըն տղընէ վուրայէր : Փիամմա հուզուրի շէ
րիտէ քիշինին իւզերինէ գապահաթ սապիթ օլմաղ

տէն ազատեմ անէ վուրմադ նաշերի վէ մուրալիք օր
մադ ին , պօղոս անէ տէր քի ալահ վուրմադ տըր
սէնի , էյ պատանալը տիվար (որմ բուեալ) , նօմս
միւճիւպինճէ պանա հիւքմ էթմէ կէ օթուրուպ նօ
մօսա մուղալիք պէնի վուրմադէ էմը էտէրսին , Պու
պապտէ անանիա քիստի նաշերի հարեքէթլին մէպնի
թաղլրէ միւսթահադ օլուպ ճէվապէ ճէսարէթ է
տէմէդ օլտու իսէտէ , էթրաթտէ օլանէր քահանայա
պետէ քիւթը էտէրսին տէյու տավաճըլդ էտիւպ պօ
ղոսու գապահաթըլ էթմէք իսթէլլէր : Պօղոս անէրէ
տաթի ճէվապ վէրիւպ տէր քի քահանայտպետ օլ
տուղինի պիւմէդ իտիմ գարնտաշէր , զիրա ճէմանէթին
պիւիւկինէ քիւթը էթմէյէսին տէյու եաղըլը տըր
(Եւեց . 22 . 28) , պու խուսուստէ քիթապտէ տէրճ
օլանը անէրէ պէյան էթտի քի , քիթապէ վուգուճ
տէկիլ տիր տէմէսինէր : Պուստան գաթի նազար , անկ
լատը քի քէնտինէ տավաճըլդ էտէրէրին պաղըլէրի
փարիսեցի , վէ պաղըլէրի սաղուկեցի տիր , (քի ան
լէր եղ գատիմ պիրի պիրինէ խաթիմ իքէն նիճէ քի
սէքսէն պէշ սիւալտէ զիքր օլտու , շէգաթ քէնտի
հադգընտէ իթթիթադ էտէրէք եքքտիլ օլմուշ իտիլէր)
օ՝ էճիլտէն անէրին մապէյինէ նիթադ պըրադմադ
խթէյիւպ գարնտաշէր պէն փարիսեցի իմ , վէ իպն
փարիսեցի , գըյամէթէ ումուտ էթտիկիմ իշիւն (վ
յուսոյ յարութեան) իշթէ թէտէյիւն օլուեօրում տէլ
ու նիտա էտէր : Օլ տէմ փարիսեցիլէր վէ սաղուկեցի
լէր պիրի պիրինտէն այըլուպ ճիւմհիւր իքիյէ պեօ
լիւնտիւքտէն մատէ , փարիսեցիլէր օ տէրէճէ խօլան
տըլէր պու քէլամտէն , թա՛ քի անէրտէն պաղըլէրի
հէման սյաղա գալդուպ վէ սաղուկեցիլէրէ մուղալիք
տուրուպ տէրլէր քի զինհար քեօթիւլիւք պուլամայ
ըզ պու ատէմտէ , իլլա քի ըուհ եաթօտ մէլոյիք սեօյ
լէտի անտէ : Աճադ պու պապտէ սաղուկեցիլէր զիյ

ատէ փիթնէ եթմէկ իլէ , օլա քի պօղոսու շաղգ եւ
տէլէր տէյու՝ պին պաշը խէվի ետիււլ՝ ասքերէ էմը
էտէր քի տէրհալ անի գափուպ օրտույա կեօթիւրէ
լէր : Վէյիսուս երթեսի կէճէ անէ կեօրիւսիւպ՝ տէր
քի ճէսարէթի օլ պօղէ , նիճէ քի երուսաղէմոն պէ
նիմ իլիւն շահատէթ էթտին , քէզա բօմաւա տախի
շահատէթ էթմէք պօրճ տըր սանա ¹ :

Ինայէթի պարի օ կիւն պօղոս խէլաւ օլտու խէտէ ,
սապահ օլտուգտէ սաղու կեցիլէրտէն դըրգ ատէմտէն
զիյատէ իթթիթադ ետիււլ՝ անի էօլտիւրմէտիքճէ եէ,
մէք եէմէյէլիմ , վէ սու իլմէյիլիմ՝ տէյու՝ եէմին իլէ
քէնտիլէրին լանէթ ետէրլէր : Պու ֆիթիւրտէ օլտուգ
լէրին քահանայապետիւրէ վէ իլթիւտըրէ տախի
անկաւտըրլէր , քի կէօյա անէր սահիհի վէճհ իւզրէ
թէճէսիււզ էթմէք իլիւն՝ պին պաշըյա ըիճա ետիււլ
պօղոսու Խէքրար տիվանա ինտիւրէ , քի տահա տիւ
վանա եագլաշմազտէն ագտէմ քէնտիլէրի անի էօլ
տիւրէլէր : Վագտա՝ մէզպուրէր պու միսիլիւ ֆէնտ
իլէ լա շիւփհէ անի էօլտիւրմէք ումուտիւտէ օլտու
լէր : Լաքին ալահ անի հըթզ ետէճէք օլմաղ իլէ , ըէ
զպլէթ պիւրէ տալիմա լանէթ ալթմտէ գալտըլէր :
Զիրա պօղոսուն գըզ գարնտաշնըն օղու՝ անլէրին
հիլլէսինի տուլմաղ իլէ , պօղոսա՝ վէ անլն թերթիլպի
իւզրէ պին պաշըյա խապէր վէրտի , օ տախի օլմայա
քի ֆէնտ իլէ անի էօլտիւրիւպ՝ քէնտի հագգընտէ
րըշվաթ ալտը տէյէլէր տէյու՝ գալսէրիտէ սաքին փի
լիքս նամ հաքիմէ քեաղըտ եագլուպ՝ օ կէճէ պօղոսու
ասքեր իլէ անէ իրսալէտէր , քի պու տաւալը քէնա
տի կեօրէ , օ քի բօմա փատիլա հը զարաֆընտէն հիւ
քիւմտար նասպ օլմուշ իտի :

¹ Իլ Դի վաղուեան գիշերին եկող առ նմա տէր , և ասէ . քա.
Ջաղերիս'ց , զի որպէս վիայեցեր վասն իմ յերուսաղէմ , այն
պէս պարտ է քեզ և Դի հլոսմ վիայել . Գրք . 23 . 11 :

Մեղքիւր փեղքս մասպահան անկատարգտէ , նէ վա
զըմ խափակերն կէշը իսէ՝ սէնի տիկնորիմ տէյու պօ
ղոսս սեօզ վերիւպ եմր հտէր .քի՝ հերովգէսին գօնա
ղնտէ հընդ էտէլէր անի :

Պօղոսու գայսերիյէ իրաւ էթտիկինի սին պաշը եա,
հուտիլէրէ խոսէր վերտիքտէ , պէշ կիւտէն սօնկրա
պաւատէ մէղքիւր անանիա քահանայապետ՝ պաղը ին
թիւարէրի՝ վէ տէրտիւղոս նամ ֆասիհի քէլամ (ճար
տարախօս) քիմէ սնէյի ալուղ գայսերիյէ կիտէր .քի՝
փեղքս հաքիմին հուզուրիտտէ տախի թէշէքքի էտէ
լէր : Դարաֆիյէն տիվանա չըգտըղ լերինտէ , պօղոսուն
հագգընտէ տէրտիւղոս՝ կեօնակէն իթիթիւր վէ խիւ
րաթը ինհա ճէվապ էտէրէք՝ միլէթիմիլի իշլալ էթ
տիկի իջիւն անի տաճարտա ղութուպ՝ նամսումուղ
միւնիւպիւն՝ քի թէտէյիւն էտէճէք իտիք , լիւսիաս
էլիմիգտէն ճէպրի ալառ տէյու չէքվա էտէր : անըն ի
լէ օլան ճիւմէ եա հուտիլէր տախի , վագաս՝ պու
պեղլէ տիր տէտիլքէրինտէ , պօղոսա իշարէթ էտէր
փեղքս քի սեյլէսին : Օլ տէմ պօղոս պաստի գատէմ
էտէրէք , անկերին պիլ քիւլլու խիւաֆ օլտուղիի , վէ
քէնտինին նամսա մուղայիր հարաքէթտէ պուլունմայ
ուպ՝ սէճտէ գըմաղէ տաճարա կիթտիկինտէն պերու
տահա ան իքի կիւն կէշմէտիկինի , փէյլամպէրլէրին
քիթապլէրինտէ տէրճ օլանլէրին ճիւմէսինէ իթիգաթ
պիրլէ գըլսամէթէ ումուտ էթտիկինի , նիճէ քի եա
հուտիլէր տախի ինսնըրլէր : օ էճիլտէն սաղուկեցի
լէրին քէնտինէ խուսումէթ էթտիլքէրինի ալաալ իէ
սեյլէտիքտէ , փեղքս անկար քի նիզալէրի սյըն վէ
մէսէպէ տալլը մէվատ խուսուպէրինտէ տիր . քէնտի
տախի անլէրէ մուգուֆ օլմաղիլէ , լիւսիաս պին պա
շընըն կէրտիկինտէ , մասպահան անկալըմ տէյերէք
տէֆի մէճիւն էթտի իսէտէ , եիւզ պաշընա եմր է
տէր քի՝ պօղոսու կեօզ հափշընտէ հընդ էտիւպ եա

ԳԼ
ԻԴ :

նրն էր Կեղեկների մէն էթմէյէ : Պաշուսուս պիր գաղ
 Կիւնտէն սօնկրա՝ զէվճէսի գրուսիղա իլէ Կեղիր : օ՝ քի
 ԵաՀուտի իտի , վէ պօղոսու ջաղըրուպ՝ քրիստոնէա
 Կան Հաւատք Թարգիւրիսի սիւալ էթտիքտէ , պօղոս
 պէյան էտէր անէ առաւելթ՝ վէ ԿիւնաՀոտան Հըրգ օյւ
 մագ իլիւն նէ՛թսինի վայիմալ էթմէք՝ վէ տիւնեանըն
 նիՀայէթինտէ օլաճագ շէրիյաթ խուսուսէրինտէ :
 Փեղիքս պու միսիլիւ քէլամէրի իշիտիւպ խէվթ էթ
 տի իսէտէ , տէր քի սէն շիմտի Կիթ , վագըթ օլուր
 թսէ ջաղըրըրմսէնի , զիրա տէկիլ քի Կօնրէնիւպ իս
 լահի նէ՛թս օլմագ իլիւն պու սիւալի էթտի , իլլա քի
 պնտէն ուպուտիյէտ ալմագ ումուտի իլէ , օ՝ Էճիւտէն
 վագըթ վագըթ պօղոսու ջաղըրուպ անըն իլէ սեօլլէ
 շիր իտի : ՖէՀմ էյլէ մէզպուրուն քէսթիւլի Կիլնէ :
 մատամ քի պօղոսուն էպէտի Թագսիրաթը օլմատըլէ
 նի սահիՀ պիտի « լաքին միւրայի վէ դամաի օլմաղ ի
 լէ՝ Կահուտիլէրտէն ըջլմթ տլուպ՝ անլէրին խաթրոյ
 նէրիալէթէն իբի սէնէ պօղոսու իթլագ էթմէզ , Թա
 քի մանսուպինտէն ազլ օլուպ՝ անըն Էէքինէ փեստոս
 պորէնոս ծամ քիմէսնէ Հաքիմ օլտու :

ՍԷԼԱԼ 106 .

Մէքքիւր փեստոս քի Հաքիմ օլտու : առաւելթ իւզրէ պօղոսուն
 տալալնը Կեօրիւպ անի իթլագ էթտի մի :

- Զ. Եթմէտի : Պէլէ Էվմէլա իճրայի առաւելթ աք
 զուսինտէ Կեօրիւնտիւ : լաքին սօնկրա միւրայիլէր պիլ
 լէ Կահուտիլէրէ դարաթիլիր օլարագ Հագանիլէթ իւզ
 ԳԼ. ըթ շէրիյաթ Կեօրմէտի : զիրա մանսուպա Կէչիւպ իւջ
 ԻԵ. Կիւնտէն սօնկրա գարսէրիտէն Երուսաղէմէ Կիթաիլիւ
 տէ , քահանայապետէր վէ Կահուտիլէրին պիլիւլէթ
 ըի՛նիյաղ էտէրէր անէ քի պօղոսու Երուսաղէմէ Կէ
 Թիլիւպ քէնտիլէրի իլէ մուրաֆա էտէ : քի Եօլտա ա

տեմ պէքէտիւս անի հօտիւրէր : Լաքին փեստոս
անտէ չօգ վագըթ տուրաճագ օլմատըղինտէն , գա
տըր օլան պէնիմ իլէ գայսերիյէ ինսին , վէ անտէ թէ
չէքքի եթսին տէյու ճէվապ վէրիւպ սէքիլ նախօտ
օն կիւնտէն սօնկրա ինէր գայսերիյէ : Պօղոսուն խա
սիմէրի տալի կէլիւպ երթիսի կիւնիւ տիվան գու
րուտուգտէ , անրն հագգընտէ զայիթ աղըր վէ չօգ
գապահաթ սահիպի տիր տէյու իթիթրա եթտիթր ի
սէտէ , իսպալմընէ գատըր օլմաղլէր : զիրա պօղոս
նէ՝ եահուտիլէրին նօմօսունա . նէ տաճարա , վէ նէ
գայսերի ինգա եթտիմ տէյու ճէվապ վէրիլ իտի :
Սէգպուրլէր պու տէշա տալի ընգիլ օլուպ սուրէթի
ախէր իլէ անի ալթ եթմէյէճէքլէրի ալթիթար օլտու
ղինէ պինայէն , նիյազ վէ ըռչվաթ իլէ փեստոսա իպ
րամ հտերլէր . քի պու տալայը մուլթադ երուսաղէմ
տէ կէօրէ . քի եօտա պօղոսու հօտիւրէր : Ֆիլհա
գիգա՝ պօղոսուն զինհար գապահաթը օլմատըղինէ
փեստոս անկրատը , տնճագ եահուտիլէրի խոքիլի կէ
րիւնմէք արպուսինտէ օլմաղ իլէ պօղոսա տէր քի՝ երու
սաղէմէ կիթմէք իսթէր միսին . քի պու տալայը անտէ
կէօրէլիմ : Պօղոս ճէվապ հտէր քի՝ փատիշահ տիվա
նընտէ երմ . (կեյա տէմէք իսթէր քի՝ սէնին տիվանըն
փատիշահ տիվանը տըր) եկէր ճիւրմիւմ վար իսէ ,
հօլիւմտէն խէվի եթմէմ , եկէր եօգ իսէ , պէնի հիլ
պիր քիմսէ անկրէ թէսիմ հտէմէդ . գայսերի Ֆէր
եատ հտերիմ : Փեստոս պու քելամը իլիթտիլի հաւ
տէ , եհի մէշիլէրէթ իլէ սեյլիլիւպ՝ ճէվապ հտէր
քի , գայսերի Ֆէրեատ եթտին . կիթ անէ , Պու սու
րէթ իլէ պօղոս տիւշմանլէրին շէրրինտէն թէլաս օ
լուպ բօմա փատիշահընէ կիտէճէք օլտու :

() կիւնէրտէ եահուտիստան փատիշահ քիւլիւք ագ
րիպպա (օ . քի էիւղ սիւսլտէ գիքր օլան հերովդէս
փատիշահըն օղու իտի) , գըզ գարնտալը բերիլիկէ

Ինչ փեստոսա թեպրիգէ կէտիկինտէ , փեստոս՝ պա-
 ւտէ զիքը օլտուղի մէսվալ իւզրէ պօղոսուն հագգըն-
 տէ անէ նազլ էտիւպ՝ իսթէր քի անըն հուզուրինտէ
 տախի պօղոսու սեօյէտէ , զիրա անի ըսմա փատի-
 շահընէ իրսալ էտէճէք իտի (նիճէ քի պօղոս քէն-
 տի մաթլուպ էթտի) , լաքին անըն գապահաթսըղ օլ-
 տուղինի պիմէկ ինչ , պու խուսուստէ փատիշահա նէ
 եազաճաղինի պիմէկ իտի : Ագըրպպաս տախի պօղո-
 սու կեսօրմէք վէ անի սեօյէթմէք արզուսինտէ օլմաղ
 ինչ , էրթէսի կիւնիւ ապիմ սալթանաթ իւզրէ պին պա-
 շըլէր՝ վէ շէհրին մեթէպէր ատէմէրլի ինչ տիվանա
 ԳԼ . կէլի : Պօղոսու հուզուրա կէթիլիւպ՝ սեօյէ տէյու
 ԻԶ . անէ էմր էթտիկինտէ , պօղոս ազիմ սերպէսթլիք իւզ-
 րէ ճէվապէ պաշլայուպ՝ մուգատտէմ քրիստոնէսլէրի
 երուսաղէմտէ թէքտիք էթտիքտէն մատէ , պու խու-
 սուստէ տախի շամա կիտէր իքէն՝ յիսուսուն քէնտինէ
 կեսօրիւնիւպ , անըն մեսիհ օլտուղինէ վէ գըլամէ ալ-
 տուղինէ իթիգաթ էթտիկինի , վէ անըն էմրի իւզրէ
 աւետաքսնը ալէմէ վազ էթմէկէ պաշլատուղինի , զի-
 րա օ տըր սահիհ մեսիհ , նիճէ քի փէյղամպէրլէր ա-
 նըն սիյասէթ պիրլէ էօլիւպ գըլամէ ալաճազինի , վէ
 անէ իթիգաթ էտէնլէրին մաղթիրէթէ լայլգ օլաճագ-
 լէրինի եազմը շ իտիլէր , քի ճիւմէ խահուտիլէր պու
 իթիգաթ իւզրէ ումուտ էտէրլէր , պէն տախի անլէ-
 րի վաղ էթտիկիմտէ , տաճարտա պէնի գուլթուպ էօլ-
 տիւրէճէք օլտուլէր տէյու սըրասլ ինչ պէյան էթտի-
 կինտէ , փեստոս իւճէ թէս ինչ տէր քի՝ տէլիթմիշին
 (մոլիս) պօղէ , քէսրէթի քիթապէթին (բազում
 դպրութիւնք) սէնի մէճնունէ տեմստիւրիւնսր ,
 Պօղոս ճէվապէ էտիւպ՝ տէլիթմէմ եւս ֆազիլէթլիւ փես-
 տոս , իլլա քի ագլէ մուվաֆքգ վէ հագիգաթ քէլա-
 մը սեօյէրիմ , զիրա տէկիլ քի պու կիզլի պիր պու-
 ճագպա վագի օլտու տէյու անի սուս էթտիքտէն

սօնկրա , ագրիպպասա տախի տէր քի , ինանըր մըսըն
 փէյլամպէրէրէ , պիւրիմ քի ինանըրսըն : Վէ ագրիպ
 պաս ճիւզի պիր շէյ գալտը քի պէնի տէ քրիստոնեայ
 քտէսին տէտիկինտէ , պօղոս տէկիլ քի եալընըզ անի ,
 իլլա քի քէտիսին տիյնէյէլէրին ճիւմէսինի քրիստո
 նեայ էթմէք արղուսինտէ օլտու ղինի աշիքեար վէ պի
 փէրվա սեօլէտի իսէտէ : ագրիպպաս անէ մուղայիւր
 ճէվապ վէրմէկէ գատըր օլամատըղինտէն , հէման այ
 աղէ գալըուպ տէրի մէճիա հտէր : Պուստան գաթի
 նազար պիրի պիրի իլէ սեօլէշէրէք , գաթլէ՝ եախօտ
 պէնտ օլնաղէ վաճիպ պու ատէմ հիշ պիր ֆէյիլ էթ
 միշ տէկիլ տիր տէտիքլէրինտէն մատէ , փեստոսա տէր
 քի , եկէր գայսէրէ ֆէրեատ էթմիշ օլմասա իտի ,
 պու ատէմի իթլագ էթմէք միւմքին իտի , զիրա պօա
 ղոսուն զինհար ճիււմիւ օլմատըղինի սահիհ պիւտիլէր :
 իշթէ պեօլէ տիր ղատտար վէ միւրոյի հագիմէրին
 ֆէյիլ , նիճէ քի փեստոս եահուտիլէրին խաթրընէ ըիայ
 էթէն հագգը իփթալ էթտի : Անճագ պու պապտէ
 տախի կիզլէ հիքմէթ անկանըր , զիրա (եիւզ տեօրթ
 վէ եիւզ պէշ սիւալտէ զիրք օլտուղի մէնվալ իւզրէ)
 պօղոս հէրհալ բոմայա կիտիւպ՝ սնտէ տախի աւետա
 բանը վազ էթմէկ իլէ , չօգլէրինի իմանէ կէթիրէճէք
 իտի :

Սիւալ 107 *

Փէստոս քիմէ Թէսլիմ էթտի պօղոսուն քի բոմայա կիթիւրէ *

Ծ. **Յ**ուրիոս նամինտէ պիլլ եիւզ պաշքյա : Լաքին, ԳԼ *
 պօղոստան մատէ սայիթ մահիւռպիւր տախի բոմա փա իե *
 տիշահընըն հուզուրինէ մուրաֆայա կիտէճէք օլմա
 լէրի իլէ , ճիւմէսինի պէնտ հտէրէք կէմիյէ գոյուպ
 Թէսլիմ հտէր մէզքիւրյուրիոսա քի ալլէրի իգալիսայա
 կէթիւրէ : Պօղոսուն շակիրպիւրինտէն ղուկաս վէ մա

կեդոն հյալեթինտէն սեյանիքի արիստաղքոս տախի աւ
նըն իւն պերայեւ կիտերեք :

Գայսերիտէն չըգուպ երթեալ կիւնիւ սայտայա կել
տիքլերինտէ , յուրոս միւրվեթ ետիւպ պողոսա իզին
վերիւ քի՝ տօսթիքինն եանընէ վարուպ իգթիզա եւ
տէնի ալա : Անտէն չըգուպ՝ մուխալիքի բիւզէնար դու
հուրի իւն՝ սմուա (միւա) տէնիլէն մահալէ կելտիք
լերինտէ , պինտիքլերի կէմիտէն եիւզ պաշը խօշուտ
օլմատըղինն պինայէն՝ անի տէկիլիւպ պաշգա կէմիլէ
կիթսիլէր : Լաքին գըշ էյամը օլմաղ իւն եօլու շաշա
րուպ՝ կիթիտ սուլարընտէ հասնէ իլիման (գեղեցիկ
նաւահանգիստ) տէնիլէն մահալէ քի կելտիլէր , ան
տէ գըշամապ մինասիպ տիւր տէյու պօղոս եիւզ պա
շայա նասիլհէթ վերտի խեւտէ , ըիզա օլմայուպ եօլա
չըգտըղլերինտէ , տէրէճէտէն խարիճ՝ փըթթընա՝ պա
խուսուս գըշ դայեթ շիտտեթլենիւպ՝ կիւնէշ վէ եըւ
տըզ չօգ վագըթ կեօրիւնմէզ օլարագ՝ տէնիլէ եիւք
աթուպ՝ վէ եեւքէնլերի ինտիլիւպ հեք վէճհ իւն
գաթի ումուտ օլուր իտիլէր :

Ֆիսամա նիճէ քի պալատէ զիքր օլտու՝ ալահըն միւա
րաւը ալիյեսի իւզրէ պօղոս հերհալ րօմայա կիտէ
ճէք օլմաղ իւն , օ՝ կէճէ մէլայիք անէ տէր քի՝ խեմի
եթմէ : զիբա ալահ սանա պաղըշատը կէմիտէ օլան
լերին ճիւմէսինն , քի անիք իքի եիւզ եեթմիշ ալթը
ճան իտիլէր : Օլ տէմ պօղոս՝ խեմի եթմէյին քիմէ
զայ օլմազ տէյու՝ մէլայիլին քէնտինն սեօյէտիլի քէ
լամիլերի նագլ ետերէք , զայրեթ վերիւ ճիւմէսինն :
Լաքին օն տեօրթ կէճէտէն պերու ենկիւտէ չալգան
մաղ իւն գըմըլարը եագըն զանն ետերէք , սգանտիլ
պըրագուպ իկիլմի գօլաճ՝ պուլուլար : Ճիւզի վա
գըթտէն սօնկրա թեքթար պըրագուպ օն պէշ գօլաճ
պուլտուգլերինտէ , պիւր սարի եերէ տիւշմէյիմտէյ
ու՝ կէմինն գըշ դարափընտէն տեօրթ տէմիլ պըրա

գարադ՝ պէքերէնք քի սապահ զա : Պու պապտէ կէ
միջիլէր գաթի ումուտ պիւրէ Գիրար եթմէք արզու
սինտէ օլուպ՝ կիօյա քի պաշ դարաշընտէն տախի տէ
միւր պըրագաճագլար կիպի՝ սանտուլ ինտիրտիլէրին
տէ : պօղոս անէրին Գիրար հտէճէկինի ֆէհմ եթմէք
իւէ՝ եիւզ պաշըյա վէ ասքերէ տէր քի՝ եկէր պուկէր
կէմիտէ տուրմազլէր իսէ : խելաս օլամպսընզ : վէ
անէր հէման սանտալն հալաթընք քէսերէր քի գաջ
մասընէր : Պէլ մէլայիքին խապեր վէրտիկի իւղրէ՝ պօ
ղոս պիւր խտի կէմիտէ օլանէրին խելաս օլաճաղինի :
լաքին ինսանա ֆարզ օլանը տախի իճրա եթմէք պօրճ
օլմաղ իւէ՝ կէմիճիլերին կիթալ կինի իսթեմէզ :
վէ չիւնքի օն տեօրթ կիւնտէն պերու աճ խտիլէր : սի
զին պիւր գըլընզա քէտէր կէլմէզ՝ եթմէք եէյին տէյ
ու պօղոս ճիւմէսինէ բիճա հտիւպ՝ քէնտի տախի ալ
լահա շիւքը հտէրէք դամ հտիւպ՝ գուլվէթ քէսպ
հտէրէր : Սապահ օլտուգտէ տէմիրլէրին հալաթընք
քէմիւպ՝ տիւմէնսիզ վէ եէլքէնսիզ գըլքա թօղու
րիւզէեարնէ հօնիւնէ տիւշմէկ իւէ : կէմիսին պաշ դա
րաշը գուճա սափանուպ՝ րիւզէեարն շիտտէթինտէն
գըջ դարաշը սեօքիւլմէկէ պաշաաղի հալտէ : մու
գայիտ (կապեալ) օլանէրտէն քիմսէ խելաս օլմասըն
տէյու՝ ասքեր անէրի հօլտիւրմէք խթէտի իսէտէ :
եիւզ պաշը պօղոսու խելաս եթմէք իսթէյիւպ՝ մէն է
տէր ասքերի : վէ հմր հտէր քի գատըր օլան եիւզէ
րէք՝ եաթօտ Թահգա վէ սայիւր ալաթ իւէ գարայա
ջըգա : Վագաա պու սուրէթ իւէ ճիւմէսի խելաս օ
լուպ գարայա չըգտը : քի օ մահալին իսմի մալթա (մէ
լիտինէ) խտի :

() վագըթ շէտիտ սօղուգ վէ եաղմուր օլմաղ իւէ : է
հալի անէրէ րայէթ հտէրէք աթէշ եագար : պօղոս
տախի աթէշէ չալը չըրփը գօր իքէն՝ հէման պիւր հն
կէրէք եըլանը անըն էլինի սօգուպ ասըլը գալըր : է

գլ :
իւ :

Հալի անի կեօրտիւքտե , պիրի պիրինե տերէր քիչ
պու ատեմ գաթիլ պիր քիմսե տիր քի տենիզտեն խե
լաս օլմուշ իքեն : Հագ շերիյաթ (իրաւունք) պը
րագմատը անի եաշամողէ : զիրա ենկերէկին Հալինե
նազարէն , տերհալ շիշիւպ Եօլիւր տէյու միւնթաղիր
օլուր իտիւր : անճագ պօղոս ենկերէկի աթէշէ սիւ
քիւպ վէ չօգ վագըթ տախի կէշիւպ Եպետի անե քէ
տեր զուհուր Եթմէտիկի հալտե , Եվկէլքի սեօյլետիք
լէրինի տէկիշէքէք տերէր քի՝ ալլահ պիր քիմսե տիր
պու : զիրա փութփերէսթ օլմալէրի իլէ , զան Եթտի
լէր քի փութլէրին պիրի տիր կէշիւպ օ՝ միսիլիւ միւ
ճիւզաթ Ետեն : Պու միւճիւզաթ զայեթ թէվաթուր
պուլմաղ իլէ , պուպղիոս նամ քիմէսնե , քի օ մահալին
պիւլիւկի իտի , պօղոսա քէֆիլ օլարագ Եվինե կեօ
թիւրիւպ իւջ կիւն աղիմ իզդէթ Ետէր : պուստան
գաթի նազար , մէզպուրուն փետերի քի հարարեթ
իւզրէ գան իսալի (ախտ թանչից) Եմրազի իլէ խալ
դէ եաթըր իտի , պօղոս տուայե տուքուպ անըն իւ
զերինե Ել գօտուղինտե : անիտե շիֆա պուլմաղ իլէ՝
սայիր չօգ խասզէլէր տախի կէշիւպ շիֆա պուլուր
իտիլէր : օ Եճիտեն պօղոսա չօգ իքրամ Եթտիքէս
րինտեն մատե : նե քի լեազըմ իսե , անլէրի տախի
վերէրէր :

Իւջ սյուան սօնկրս մալթատան կէմիյե կիլիւպ՝ եօլ
իւզերինտե օլան պագը մահալէրէ օղույարագ րօս
մայե վասըլ օլտուգլէրինտե , քրիստոնեալէր իզգէթ պիր
լէ անե գարջը չըգարլէր : պօղոս անլէրի կեօրիւպ մէմ
նուն օլուր ալլահտան : վէ ջիւնքի պօղոս իլէ պէրապէր
սայիր մահփուսլէր տախի վար իտի , զապըթան դարա
փընտեն անլէրի պաշգա մահալտե հափրսա գօյուպ
պօղոսա Եմր օլունուր քի՝ քէնտինի պէքլէմէկե թալին
օլան ատեմ իլէ՝ մաֆիճէ պիր Եվտե կեօզ հափրը հի
սապը սաքին օլա : թաքի հուզուրի շահանէյե չըգա :

դաբին եաննէ կիտիւպ կէտնէրի մէն էթմէզ իտիւր :
 Պիւ մէնվալ իւզրէ պօղոս իբի սէնէ հաւիստա գաւ
 տը իսէտէ : եաննէ կիտիւպ կէտն եահուտիւրէ վէ
 փուլփէրէսթիւրէ վազ էտէրէք չօգլէրին իմանէ կէ,
 Թիրտի : պախուսու հուզուրի շահանէյէ չըգուպ խէ
 լաս օլուուգտէն սօնկրա , ղայէթ ազիմ ճհսարէթ պիւր
 լէ տայիմա վազ էտէր իտի :

Սէլի միւրսէլին քիթապը պուրատէ դարար գըլուպ ,
 պատէհու՝ կէրէք պօղոսուն՝ կէրէք սայիր առաքեալ
 լէրին՝ վէ եէթմիշ իբի շակիրտիւրին հագգընտէ եաղը
 լանէրէ վուգուֆ օլմագ փաթէյէն , քիլիսէնին Թարիթ
 քիթապիւրինէ (եկեղեցական պատմութիւն) նազար
 էտէ : Զիրա մէզպուրէր յիսուս էֆէնտիմիզին Թէն
 պիհի իւզրէ (նիճէ քի Թօգսան տեօրթ սիւալտէ զիբը
 օլուու) ճէմի տիւնեայշ կէգէրէք վազ վէ միւշիւզաթ
 էտիւպ՝ վէ ճիւմլէսինէ ֆաղիլէթ էօրնէկի օլուպ ին
 սանլէրին ռուհէրինի պիւլուլթ ռուհ իւ գուտս օ տէ
 րէճէ միւզէյէն վէ միւնէվլէր էթտիւր , Թա՝ քի ի
 Թիգաթ էտէնլէր տիւնեա սէֆասընը՝ մալինի վէ պիւլ,
 իւքիւկինի Թէրք էտիւպ՝ յիսուսուն աշգընէ պիւ ըիզա
 կէօնակեօն իւքէնճէ չէքտիլտէն մատէ : չօգլէրի տա
 խի գան տեօքիւպ շէհիտ օլուր իտիւր՝ քի ասիւմանի
 պի նիհայէթ ռուհանի տէվէթտէ շաղ ու մէսրուր օ
 լալէր : Ֆիլհագիգա (ալթմըշ սէքիգ սիւալտէ զիբը
 օլուուղի մէնվալ իւզրէ) յիսուս քի աւետարանըն վա
 ղինի խարտալ Թանէսինէ՝ մայլոյէ՝ վէ աթէշէ Թէշալիհ
 էթմիշ իտի , օ քելամ պուրատէ խիթամ պուլուպ , քը
 ըստոնէական քը հուաւորըն սահիհիլի նուրի շէմ
 միսալի զահիբէ չըգտը , զիրա տէկիլ քի ինսան գուլ
 վէթի վէ զարպի տէսթ իլէ , իլա քի եալընը ալա
 հըն լուլթու վէ անըն գուտրէթի ազիմէլէրի իլէ սա,
 պիթ օլուու , օ էճիլտէն յիսուս էֆէնտիմիզին մէսիհ
 վէ իպնուլահ օլուուղինէ իթիգաթ էտէն պիւլլուլ

Ֆու պարի տիւննայք ալմ էտէր տէյու եաղար ազիզ
քիթապ¹ :

ՍԷԼՈՂ 108 :

Քրիստոնէական նք հաւատք արեմէ աշխարհ օլտուգտէ , հա
սիւտ վէ միւկննիտ եահուտիլէր նէ հալէ կերիթթար օլտուլէր :

Ձ. **Պ**այեթ սեֆիլ հալէ : Ջիբա յիսուս էֆէնտիւ
միշ սեմայէ յիւրիւճ էթտիքտէն սանկրա , գըրգ պէշ
սէնէյէ գառար¹ տահա էսքի նամս միւճիւպինճէ տա,
ճորտա գուրպան էտէր իտիլէր : Վէ քահանայապետ,
լէրի վար խտի , Ֆիւամմա ասիլիկէ եիւզ դուծտուգլէ
րինտէ , թոմա փատիշահը ներոնուն էմբի իւղէ² վես
պիանոս նամ սեքասքէր ճէսիմ ասքէր իլէ կիլիւպ չօգ
եահուտի գըրարուգ³ գալիլէա դարաֆընտէ վաթիր եէր
զապթ էթտի իսէտէ , օ էսնատէ ներոն էօլիւպ վիս
տիլիոս նամ քիմէսնէ թոմատէ փատիշահ օլուր : աս
քէր անի իշիթտիքտէ , ըիզա օլմայուպ վեսպիանոսու
օրտուտու փատիշահ էտէրլէր : Օլ տէմ վեսպիանոս
իսքէնտէրիլէյէ կիտիւպ անտէն թոմայա կիթմէլի օլ
տուգտէ , օլլու տիտոսու քիւլլիյէթլի ասքէր իլէ իրա
սալ էտէր եահուտիստանէ , Մեղպուր կէլիւպ երուս
սաղէմի մուհասէրէ էթտիկիտէ , քիմ գատըր օլտ
պիլիւր եահուտիլէրին սեֆիլ հալինի թարիթ էթմէկէ :
զիրա չիւքի խամուրսուզ պայրամը կիւնլէրի խտի , պայ
րամ սէպէպինէ զայեթ քիւլլիյէթլի ճէմաէթ երուսա
ղէմտէ պիրիքմիլ օլտուղիտէն մատէ , տաճարա վէ է
րուսաղէմին մամուր օլտուղինէ ումուտ էտէրէք⁴ հզ
րաթ մէմէքէթլէրտէ օլանլէրին տաթի ճիւմէսի երուս

¹ Ձի ամ , որ յայ ծնեալ է յաղթէ աշխարհի . և այս է յաղ
թութիւն որ յաղթէ աշխարհի² հաւատքն մէր , և ո՛րիցէ
որ յաղթիցէ աշխարհի . և թէ ո՛չ որ հաւատայցէ³ էթէ յս է
որդի այ . Յօհ I խմբ . 5 . 4 .

սաղեմէ կէմիշ օլմալերի իլէ : Եէյեճեք պուլունմայ
ուպ չօգլեքի աճլըգտէն հօլիւր խալլեր : ախոս տալիս
մուհասերէյէ կիւն պէ կիւն զիյատէ : Թագվիլէթ վեր
մէկ իլէ՝ զապթ հօեյր երուսաղէմի : լաքին անտէ հպե
տի սաղ եէր գալմայուպ՝ տաճար տալի վերան օլ
տուգտէն մատէ : օ տերէճէ քիւլլիյէթլի ատէմ գը
րըլըր եահուտիլերտէն : Թա՛ քի աճլըգտէն եախօտ
գըլըտէն հօլենլըրին վէ հսիր զանլերին սայըսը : Իքի
միլիօնտան զիյատէյէ պալիզ օլուր : Պու սուրէթ իլէ
քահանայտպետիք վէ գուրպան աախի բէֆ պիրլէ՝
աղիզ քիթապտէ տերճ օլան սիճիլ Թեքմիլ օլտու : ա
նի քի պու խուսուստէ գաբրիէլ մէլայիբ դանիլէ փէյ
ղամպէրէ պէյան էթմիշ իտի : Վէզա երուսաղէմին
վէ տաճարըն խարապիլէթի խուսուսինտէ յիսուսու
սեօլլէտիկի քէլամլերին ճիւլմէսի խիթամ պուլտու :
հիճէ քի սէքսէն ալթը վէ Թօգսան պիր սիւալտէ
պէյան տըր :

Ֆիլհագիգա եահուտիլեր ֆէյիլլերինէ կեօրէ Թեքտիր
օլտուլեր : անձագ՝ պու տիւնեատէ զուհուր հտէն զա
ղէպին մէրհամէթտէն խալի օլմատըղինէ մէպին : ֆէհմ
հտիւպ իսլահ օլալեր տէյու ճէնկ օլմազտէն ագտէմ
եէտի տիւրլիւ աշիքեար ելամէթ օլտու երուսաղէմտէ :
Էվվէլա՝ մլըդաղ շէքլի պիր եըլտըզ կեօրիւնիւպ՝ պիր
սէնէ երուսաղէմին իւզէրիտէ տուրուր :

Իքինճի՝ խամուրսու պայրամնտէ կէճէ սաաթ Թօ
գուզտէ՝ սեղանըն վէ տաճարըն իւզէրիտէ շիմէք մի
սալի նուր զուհուրի իլէ՝ կիւնտիւզ կիպի պայընըգ օ
լուր եարըմ սաաթ :

Իւչիւնճիւ՝ պիր քիմէսնէ պայրամտա գուրպան էթ
մէք իչիւն տաճարա պիր տիշի տանա կէթիրմիշ օլուպ՝

1 'Իսագարեցուցէ զսեղանս' և զպատարագս . . . և 'ի վերայ
տաճարին պղծուլն աւերածոյն կացցէ մինչև ցլախձան Ժա
մանակի . Դսոն . 9 . 26 :

անտէ պիտի գուզու թողուքուր :

Տեօրաբունքիւ տաճարն կիւն թողուսու դարաշրնտէ,
քի փրինձ գափու զայիւն աղըր օլմաղ ին՝ անձագ-
տէ իկիրօր ատեմ անի աջուպ գափար իտիւր . կէճէ
սաաթ ալթըտէ քենտի քենտիկինտէն աջըր :

Պէշինձի պայրամուն պիտի գաջ կիւն սակըա կիւնէշ
պաթմապտէն ագտեմ, սեմատէ փիւր սիւահ տաքեր
կեօրիւնիւպ շէհրի գուշատարագ պիւր պիւրնին իւ-
ղերինէ հիւճի պիւրէ ճինկ հտերէր :

II լթընձ պենտեկոստէ պայրամը կէճէսի քահանա,
լէր ատեթ օլտուղի իւղրէ տաճարա կիրիւպ տուա է-
տէր իքէն, անտէ զէլլէլէ գուհուր հիւտիքտէն մա-
տէ, պուրատան կիտէլիմ, կիտէլիմ տէյուլ տէֆաթէն
սետա իշիտիւրէր իտի :

Իէտինձի յետու նամինտէ փեօիփայէտէն պիտի քիմէս-
նէ, քի անըն փետերինին իսմի անանիա իտի, գամըշ
պայրամը վագթի տաճարտա ափանըղ պաշար, սե-
տա կիւն թողուսուտէն, սետա կիւն պաթմըտէն,
սետա տեօրթ ըգլլմտէն, սետա երուսաղէմիւն վէ տա-
ճարն իւղերինէ, սետա կիւլէյի վէ կէլիւրին իւղէ-
րինէ, սետա պու ճեմաթէին իւղերինէ, վայ վայ է-
րուսաղէմ տէյուլ նիտա կիմէկէ :

Մէկպուրու ջօգ տէֆա տեօվիւպ շէտիտ զաղէպ ին-
թեքտի հիւտիւր իսէտէ, մէնինէ գատըր օլմալ-
ուպ եետի սէնէ ալթը այ պու մէնվալ իւղրէ տայի-
մա կէճէ կիւնտիւզ սօգազլորտա նիտա հտէր իտի,
ճինկ վագթի տախի պետինին իւղերինտէ կէզերէք
քէլ էվլէլ նիտա հտէր իքէն, բոմըլէր աի վիւրս
տուգիքիտէ, քենս ինէ տախի վայ վէրիւպ եօիւր :
Պուստան գաթի նաղար, եահուտիստանտէ վէ երու-
սաղէմտէ տաքին օլան քիստունէալէրին ճիւմէսի ալ-
լաշըն իյճամը իյէ տրդանանն գարըր դարաշրնտէ ա-
՝ Տէսի պատմուն յովեպուս յն օթնեբրուպ գալուէ . գլ 12 :

խէր Թօփրաղս կեօջ էթտիլէր¹ : անձագ քիպիր վէ միւհենիտ եահուտիլէր մէզբիւր էլամէթլերտէն՝ վէ քրիստոնէսաւէրն կեօջ էթմէսինտէն էպէտի իւրեթ տլմառդ լէրինտէն մատէ : կիւն պէ կիւն զիյատէ ֆէ, նաղդտէ թալագդա պուլուր խտիլէր : Ե՛կ ճիլտէն զալ էթ սէֆիլ ու սէքիլէրտան հալ իւզրէ փերու շան օլ տուլէր :

Ֆրէ հմ էյլէ : մուգատտտէմլէրտէ չօգ տէֆա խէզա էթ մէկ իլէ : ալա՜հ թէքտիր էտէր իտի անլէրի : անձագ թեօպէյէ կէլուպ նիյազ էթտիլլէրինտէ խէլաս օլուր խտիլէր : նի՛ճէ քի յովսէփի սաթմաղլէրի իլիւն՝ մը սջրտա ֆիրաղտուէն էլինտէն չօգ էզիյէթ շէքտիլէր : անձագ՝ թեօպէ տէյէրէք նիյազ էթտիլլէրինտէ : ապիմ շէրէֆ իլէ խէլաս օլտուլէր :

Չեօտէ ալահըմ էմրինէ գառլը հարէքէթ էթմէլլէրի իլիւն՝ օթուլ սէքիլ սէննէ պէրրի եապան եհրտէ կէզիւպ՝ թագսիրաթ էտէլլէրին ճիւմլէսի Եօրիւ իսէտէ : սօնկրա անլէրին էվլասլէրի եշուսաղէմ էյալէթլէրինի զապթէ էթտիլէր :

Հարիմլէրին վագթլինտէ չօգ տէֆա էմրէ մուղայիր օլտուլլէրի իլիւն՝ քանանլը վէ սայիր միլլէթլէրին եէտի իլէ թէքտիր էտէր իտի ալա՜հ անլէրի : լարին թեօպէ տէլիւպ նիյազ էթտիլլէրինտէ խէլաս օլուր խտիլէր : Փուլթիլէրէսթլիկէ մէյլ էտիւպ՝ փէյլամպէրլէրի Եօլ տիւրտիւլլէրի իլիւն : պաղտատա էսիր կիթտիլլէր իսէտէ : եէթմիլ սէննէտէն սօնկրա խէլաս օլուպ՝ տա՜ճառլը վէ երուսաղէսի եէննէ եամիտլլէր :

Պատէ հու թէքրաք նամօսա մուղայիր կէօմուկէօն հարէքէթլերինն մէպնի : անթէքեատէ սաքին սիւրեհտնի վատիյահը մէշհուր անտիրոքուէն՝ վէ սայիր փատիշահլէրին էլինտէն չօգ ազապ շէքտիլլէր իսէտէ : մա՜

¹ Որպէս գրէ Քոն բարսեղ ՚ի մէկնութեան մարկոսի 13 . 18 :
առեալ լէկէլէցական պատմութենէ :

կաբայեցիւերն եւտի ին խելաս օլտուէր : Նէ՛ հիւ-
մէթ քի՛ մէղքիւր տիտոսուն էլ ին թէքտիւր օլտուէ-
քիւր վազըթաէն պու անէ տեկին՝ պին ետտի եիւղ
աթմը իքի սէնէ մըգտարի վազըթ կէջիւպ՝ թագսի
րաթլէրի ա՛ր օլունմատը : վէ միէյղամպեր զուհուր եթ
մէտի : պախուսուս տաճար սայիւր միլէթին էլինէ կէջ
մէկ ին գուրպան ետէմէյ օլտուէր : Թաաճիւպ էթ
մէ : զիրա ազիզ քիթապըն նագլինէ նագտրէն՝ մէզ
պիւրէրն պու միսիլիւ զաղէպէ կիրիթթար օլմալէ-
րի : մէսիհէ ինանմայուպ անի եօլտիւրտիւքլէրինէն
սէպէպինէ օլտուղի աչիքնար կեօրլունիւր :

Ֆիւհադ իգա ալահըն հմրի իւզրէ , նիճէ քի միէյղամ-
պերէր եազմը իտիլէր : ինսանըն խելասը իջիւն մէսիհ
խաջա չըգուպ եօլէճէք իտի : վէ լաթին եահուտիլէր
տեկիլ քի ալահըն էմրինի իճրա էթմէք աղղուսի ին
անի եօլտիւրտիլէր , իլա քի քէնտի նէֆսանիլէթէ
րինէ մէպին , օ՛ էճիլտէն պօրճու օլտուէր :

Վագաա ալահ անլերէ զայէթ չօգ ինայէթ եթտի ,
պախուսուս՝ մէսիհին կէլէճէք վագթինին նիշանլէրի՝
աստի աթիգտէ պէյան օլմասը ազիւմ ինայէթ իտի : լա
քին (նիճէ քի ալթմը սէքիզ վէ եթթիլ իքի սիւ-
ալտէ զիքր օլտու) հասէտ իւզրէ օլտուգլէրինէ պիւ
նայէն , քիթապէ տախի տիգաթ էթմէտիլէր : զիրա
եկէր տօղրու գալպ ին քիթապէ նագար էթսէլէր իւ
տի , գատըր իտիլէր : խուսուսա՝ ոյօրճ իտի մէսիհին
կէլտիկիւրի Չէհմ ետիւպ ինանմագ , պու ինայէթի
թանըմայուպ միւնքիւրի ինայէթ օլմալէրի ին , ալա-
հա՛ վէ քէնտի աթալէրինէ ատու օլտուէր , զիրա ան
լէրին աթալէրի նահապետլէր՝ միէյղամպերլէր՝ վէ ճիւմ
լէ սալիհ քիմսէլէր , անլէր քի մէսիհէ ումուտ ետէր-
լէր իտի , մէճմուիսինին գալպի միւնքիսիյր օլտու էթ
լատլէրտէն : վէ տիւնեանըն նիհայէթ ինտէ՛ ենուլք վէ
եղիանըն վազի ին , եահուտիլէր մէսիհէ ինանուպ՝

աթալերին գալպի սօղորուլա կերէք եվլաուրէ . 1
վագըթ Թեքմիլ օլուր մաղաքիա փեյլամպէրին եաղ-
աղըի սիճիլ 1 :

Պատէհու՝ մահչեր կիւնիւ յիսուս քրիստոս էֆէստի
միջ՝ մէջտի իլահիյէ վէ պի հիսապ մէլայիքլեր իւն
յովսափաթ տէրէսի նամ մահչալտէ (օ՛քի երուսաղէմ
իւն ճէպէլ զէյթին մապէյսիտէ տիր) շէրիյաթէ կէ-
լիւպ 2 , սալիհէրի ճէննէթէ վասըլ կիւնահքեարէրի
ճէհէննէմէ նէֆի էթտիկինտէ , ճիւմէ փեյլամպէր-
ւերին քիթապիւրիտէ 3 , վէ ահաի ճէտիտտէ եաղը-
լանլեր տաիի Թեքմիլ օլուրէր 4 :

Ձմտի ճէննէթտէ շաղ օլմագ տիւր իսն , ալա,
հըն էմրինէ մուղայի իշտէ պուլունմա . էկէր եանը-
լուպ խէզա էթտին իսն , էլինտէ ֆուրսագ վար իքն
տէրհալ Թեօպէյէ կէլիւպ իսթիզլար էյլէ . մատամ
քի նէ վագըթ էօլէճէ կին մալիւմ տէկիլ տիր . վէ տալ-
իմա էօլիւմիւնիւ տիւշիւնիւ պէնտիսի մահչեր էէ
րինտէ պիլ . զերա էօլիւմտէն սօնկրա մահչեր , մահ-
չերտէն սօնկրա՝ աղիզլերէ ճէննէթ , կիւնահքեարէրէ
ճէհէննէմ վար : Օ՛ էճիտէն ինսանէ պօրճ տըր քի
հէր պար էօլիւմիւնիւ , մահչեր կիւնիւնիւ , ճէհէննէմին
օխյասէթին , վէ ճէննէթին մէջտ ու սալթանաթընը
ղայէթ տիգաթ պիթլէ միւլահազա էտէ : Պսխուսուս

1 Եւ ահա էս առաքեմ առ ձեզ զեղիայ Թեգրացի . մինչև ե-
կեալ իցե օր զո մեծ և երեւելի : որ պատրաստեսցէ զտիրտ
հօր առ որդի . և զտիրտ առն առ ընկեր իւր . Մաթթ . 4 . 5 :
== Սիբթ . 44 . 16 . 48 . 10 : == Մաթ . 17 . 11 : == Յայ . 11 . 3 :

2 Չարթիցեն , և էլցեն իմ աղգք ՚ի ձորն յովսափաթու . զի
անդ նստայց դատել զիմ աղգս շուրջանակի . Յովէլ . 3 . 12 :

3 Յորժամ հնչեն փողոյն լինի և զևտակոն գիրն յայտնի ճա-
ռագայթ որոյ խաչին յարեւելից փառօք ծագի . հրէշտակայ
գունդք ծաւալին հրէշտակապետք պարունակին . Շար . ճիւր :

4 Երկնք և երկիր անցեն . և բանք իմ մի անցեն . Մաթ . 24 . 35 :

քի սէսին խելասըն իջլւն յիսուս եփենտիմիզին չէ քտի
 քի ախլասեթի պիրան փիբիրոհն իխրաճ եթմէյիււ պէ
 մալի մէրթեպէ սատաբաթ պիրլէ հմրինէ իգտութ ելլէ
 քի ասիւմանտէ անըն պի նիհայեթ մէջտինէ շայիսթէ
 օլտսըն . զիբա քէնտի նէրէտէ իսէ . սատրգանէ գուլ
 լէրինին տախի անտէ օլաճագ լէրինի վատ եթտի ¹ :

1 Եթէ ոք զիս պաշտեսցէ . զկնի իմ եկեսցէ . և ուր ենն եմ .
 անպ և պաշտանայն իմ ելլցի . Յօհ . 12 . 26 :

Իշ պու քիթապ պուրատէ գարաբ գըլտը իսէ
 տէ . մամիւլ տիր քի ուշդ իլէ գըրաթէ հտէնէր օլ
 տուղի մէրթեպէ ազիզ քիթապըն մէջհումնէ վու
 դուֆ օլուպ . բուհանի թէսեղա քեսպ հտէրէք հագ
 թասպն հազրէթլէրինին միւպարեք իսմի շէրիֆինի
 միւշէրրէֆ հտէլէր :

ՓԻՏՐԻՍԹ:

ԷՃ:

ՊԵՆԻՆՆԻ ՏԵՂԻՆ

ՍԻՆԱԼ:

ԵՆԷ:

1. ՊԵՆԻՆՆԻ տէճը՝ նիճէ ֆէրդ օլուր տեօրտիւնճիւտէն : 2
2. Յուրա ճէմտէ Թի՝ պաղտատտէ եէթմիշ սէնէ հսիւրէք վազ Թիւտէ նիճէ խաւրէ օլուր խի : 3

ԴԱՆԻԷԼ ԿԵՂԱՆԵՐ

- Օն իւշիւնճիւ ֆուսլ : 4
- ՊԵՆԻՆՆԻ ֆուսլ : 9
- Իքլիւնի ֆուսլ : 11
- Իւշիւնճիւ ֆուսլ : 16
- Տեօրտիւնճիւ ֆուսլ : 23
- ՊԵՆԻՆՆԻ ֆուսլ : 31
- Աւթընճը ֆուսլ : 39
- Օն տեօրտիւնճիւ ֆուսլ : 38
3. Հանիւր վատիշասըն վազ Թիւտէ խէլուս օլտու խարայէլ ճէմտէ Թի՝ պաղտատտ հսիւրէլիւտէն : 44
4. Եաճուտիւր տաճարը եափմաղէ պաղտաղէքիւնտէ , տիւշիւնըդ գաւտի իւէ եափըյը մէն հտէն օլտու մը : 46
5. Եաճուտիւր քիմիւն եէտի իւէ գարեհտէն ըուխտէթ պուրուպ Թիքըր տաճարը եափմաղէ պաղտաղէքիւնտէ : 47
6. Եաճուտիւր հսիւրիւտէն խէլուս օլտուգտէ , վէթտըն տալիւնքիւն իւտիւղ տաճարը քի եափտըլէք , քէմալի մէլ Թիքէ պլաշըն ի գաւթընտէ գաւթըլաճ մը : 51
7. Պալտալ ճիքը օլտուղի մէնվալ իւղըն եգրտա քի ճէմալ էթիւն խաւրէ զայրէ Թիւտէ օլտու , ճէմալէ Թի տախի ի գաւթ էթմիւմի անէ : 53
8. Նէէմիւնիւն ըէյիւն մուղայիւր հարեքէթ հտէն օլտու մը : 58
9. Մէղքիւր աճէմ վատիշասընտէն սօնկրա՝ քիմ հիւքմ

էթտի Եահուտիստան էյալէթինէ :

62

10 . Մէգքիւր պտորմէոս հագ դարափնունէն տաճարտա
թէքտիր օլտուղինտէ , Եահուտիէրէ քէտէր վէրտիմի :

63

11 . Պալատէ զիքր օլտուղի մէնվալ իւզրէ Եահուտիէրէ Էօ-
լիւմ տէրէճէսինէ վասրլ օլտուղիէրինտէ , ինսանէրտէն
պիր քիմսէյէ ըիճա վէ նիյազ էթտիլէր մի :

66

12 . Պալատէ մէգքիւր միւճիւղաթըն իւզէրինէ պտորմէոս
վատիշաճ Թէքրար սըգընթը վէրտիմի Եահուտիէրէ :

72

13 . Պատէհոն նիճէ օլտու Եահուտիէրին հալի :

75

14 . Մէգքիւր անտիոքոս վատիշաճ Երուսաղէմէ կէլտիկին-
տէ , Եահուտիէրէ քէտէր վէրտիմի :

77

15 . Պալատէ զիքր օլտուղի մէնվալ իւզրէ Երուսաղէմէ
հալիսինին ինթիլալէ վարտըղինի անտիոքոս իշտիւսպ
անլէրէ քէտէր վէրտիմի :

81

16 . Եահուտիէրէ քի զալըմ անտիոքոսուն էլինտէն չօդ է-
զիլէթ չէքտիլէր , ալլահա նիյազ էտիւսպ մէրհամէթէ
լայիգ օլտուլէր մի :

88

17 . Յուդա մակարէ սերասքէր օլտուգտէ , իսրայէլ ճէ-
մաէթի անէ իդաաթ էթտիմի :

92

18 . Ղատտար անտիոքոս յուդանըն հարէքէթինի իշիթտի-
կինտէ Եահուտիէրէ քէտէր էթտիմի :

94

19 . Պալատէ զիքր օլտուղի մէնվալ իւզրէ , յուդա՝ քի
տիւշմանը ֆէթհ էթտի , Երուսաղէմէ տախի մէ-
թանէթ վէրտիմի :

98

20 . Պալատէ մէգքիւր վութփէրէսթլէր՝ իսրայէլ ճէմա,
էթինէ Թէքրար քէտէր վէրտիլէր մի :

99

21 . Պալատէ մէգքիւր զատտար անտիոքոս , օ՝ քի մալ
ճէմ էթմէք իշիւն աճէմ էյալէթինէ կիթմիշ իտի , ա-
նըն նիհայէթի նիճէ օլտու :

103

22 . Պալատէ զիքր օլտուղի մէնվալ իւզրէ՝ մէգքիւր ան-
տիոքոս քի պու միսիլիւ Թագրիւր էթտի , մաղփիւրէ-
Թէ սէղոս օլտու շիֆա պուլտուն մը :

105

23 . Յուդա՝ ճիւմլէ վաւրտուղի մէմլէքէթլէրէ տաքէր Թայ-

- ին էտերէք անլերէ տայիմա հիւքմ էտէր մի իտի : 106
- 24 . Մէզքիւր լիւսիաա քի պարըշմադ իսթէտի , յուդա
տտիի լոպի օլուպ պարըշտըմը : 109
- 25 . Պալատէ զիքր օլտուղի մէջվալ իւզրէ՝ անտիոքոս վա,
տիշահ քի յուդա իլէ պարըշտը , տայիմա գալլինտէ
տուրտումը : 112
- 26 . Պատէհու նիճէ օլտու մէզքիւր անտիոքոս վատիշահ ,
վէ լիւսիաա : 117
- 27 . Ղատտար յակիմոս հիւքիւմտար նաապ օլտուգտէ , չէ,
մահթ նէ հալէ կիբիքթար օլտու : 119
- 28 . Մէզքիւր նիկանօր քի եհմտէ զու միսլիլա դատտար,
լըգ էթտի , յուդանըն իւզէրինէ տաիի կիթմի մի : 122
- 29 . Յուդա քի՝ նիկանօրու հօլտիւրիւպ անըն չիւմէ աս,
քերինի թէլէֆ էթտի , դեմետր վատիշահ թէքրտը
յուդանըն իւզէրինէ աքէր իրսալ էթտիմի : 125
- 30 . Յուդա հօլտիւքտէ՝ իսրայէլ չէմահթինին հալի նի,
չէ օլտու : 128
- 31 . Պալատէ մէզքիւր դեմետր վատիշահ թէքրտը յուլ-
նաթանա տիւշմանլըգ էթտիմի : 133
- 32 . Պալատէ մէզքիւր աղէքսանդրոս՝ յոնթաթան իլէ տոյ-
իմա մուհապպէթ իւզրէ գալտըմը : 135
- 33 . Պալատէ մէզքիւր մըրըր վատիշահը օլտղոմէոս՝ քի ա,
ղէքսանդրոս վատիշահ գըզընը վէրտի , անըն իլէ տոյ-
իմա մուհապպէթ իւզրէ գալտըմը : 138
- 34 . Պալատէ մէզքիւր դեմետր՝ քի յոնթաթանըն ետը-
տընը իլէ հօլլիւմէն խէլաս օլտու , վատինի իճրա •
էթտիմի : 143
- 35 . Պալատէ զիքր օլտուղի մէջվալ իւզրէ՝ յոնթաթան քի
տրիվանուկն եանընտէ էսիբ գալտը , պատէհու քիմ ի-
տարէ էթտի իսրայէլ չէմահթինի : 146
- 36 . Պալատէ մէզքիւր տրիվոն քի դատտուրլըգ իլէ վատի-
շահ օլտու , թահդի շահանէտէ սապիթ գալտըմը , 148
- 37 . Պալատէ մէզքիւր անտիոքոս քի՝ աղիմ շէրէֆ վէ

- սերպէսմըք վատ էթտի շնաւօնէ , վատինտէ տուր ,
տոն մը , 150
- 38 . Մեգբիւր յօհանէս քի՛ քահանայապետ օլտու , գոչ
սէնէ իտարէ էթտի ճէմնէթի , 153
- 39 . Սուրբ աւետարանըն իմիտաար նէրէտէն պաշանըր , 159
- 40 . Զաքարիա տաճարտա պուխուր սուռտուղնտէ , Գե՞
տիլէկէտէր իտի , քի մըլայիք անէ խէվթէթ մէ նիյա ,
ղն գապուլ օլտու տէտի , 160
- 41 . Պալմտէ Վեգբիւր զաքարիա քի լալ օլտու , տիլէ նէ՞
վագըթ աշուտը , 163
- 42 . Յն նիջիւն բեթթէհէմտէ թօղտու , 166
- 43 . Յն նիջիւն չօյանդերին մալարասընտէ թօղտու , 171
- 44 . Յն նէ գատար վագըթ գալտը մեգբիւր մալարատէ , 172
- 45 . Յիսուսն նիջիւն հօլտիւրմէք իսթհտի հերոփէս , 175
- 46 . Երուսաղէմ էհալտի մեթիհին թօղտուղնի իշլթտիք ,
տէ , խօլանուպ շաղ օլտու մը , 177
- 47 . Յն նէ գատար վագըթ գալտը մըսըրտէ , 178
- 48 . Յիսուս նէ՞ վագըթ պաշտար վաղ վէ միւճիւզաթ ,
էթմէկէ , 179
- 49 . Յն նիջիւն միլտուլ օլտու , 183
- 50 . Յն նիջիւն գըրգ կիւն գըրգ կէճէ օրուճ դութուպ ,
շէյթան իլէ իսթիհան օլտու , 184
- 51 . Գալիլէա նամինտէ գա՛լ էյալէթ անբըր տուրբ ա ,
ւետարանտէ , 187
- 52 . Մեգբիւր անդրեաս վէ անըն բեթիկի՛ յն իլէ նէ՞
սեօհպէթ էթտիլէր , 189
- 53 . Յն նիջիւն իպն լնսան իսմի իլէ անար քէտիլնի , 191
- 54 . Յիսուսն էթտիկի միւճիւզաթլէրին իմիտաար հան ,
կըսը տըր , 193
- 55 . Յիսուսն էթտիկի միւճիւզաթլէրի կեօրէն էրինճիւմ
լէտի անէ իսթիգաթ էթտի մի , 194
- 56 . Յն չօգ շալիլտ վէյտա էտիւպ՝ ճէմնէթի միլտիլ
էթտիլնտէ , վաղիսէցիլէր կիւճէնտիլէր մի , 196

- 57 • Յովհաննէսի քիմ մահապուս էթի • վէ նէ սեպէս
իւն : 201
- 58 • Ճէմաէթ մէգբիւր միւշիւզաթիւրի կեօրիւ պ յիսու
սուն քիմ օլտուղիւնի Թանըտը մը : 205
- 59 • Պալատէ մէգբիւր Թօգուզ տիւրլէ ֆազիլէթ նէ
տիր : 208
- 60 • Պալատէ մէգբիւր ֆազիլէթիւրի իճըս էտէնլերին
ճիւսէսին մուծըս վերլիւ մի : 216
- 61 • Էսքի նօմսուն Թէքմիլ օլմաղը նիճէ քանկանըր : 218
- 62 • Ճիւսէսի իւն մուհապալէթ իւզէ օլմաղ նիճէտէ գա
րար գըրար : 224
- 63 • Յն նիճիւն Թէնպիճ էթտի ճէմաէթէ քի քէնտին
նէրէտէ օլտուղիւնի քիմսէյէ խապէր վէրմէյէլէր : 234
- 64 • Պալատէ զիքր օլտուղի մէնվալ իւզրէ յիսուսուն վա
լիտէսի վէ ագրապալէրի նիճիւն կելիւս անի կեօրմէ
իսթէտիւր : 240
- 65 • Գերգեսարէլէր նիճիւն նիյաղ էթտիւր յիսուսա քի
քէնտի էյալ Թիւրինտէն իիտէ : 244
- 66 • Յն նիճիւն կեօրիւ կիւս վէ կիւնասքէար քիմէմէլէր
իւն պերապէր օթուրտու : 246
- 67 • Յն նիճիւն Թէնպիճ էթտի մէգբիւր ալիլէրէ քի շիֆա
պուսուգլէրինի քիմսէյէ սեօյլէմէյէլէր : 251
- 68 • Յովհաննէս նիճիւն պու սիւալի էթտի յիսուսա մա
տամ քի անըն մէսիճ օլտուղիւնի մազատտէմ տէֆա
թէն Թագրիւր էթմիշ իտի : 257
- 69 • Յն վաղ էթտիկիւնտէ նիճիւն Թէմիլ սեօյլէր իտի : 266
- 70 • Յն պալատէ մէգբիւր տաղտէն նէրէյէ ինտի : 270
- 71 • Յն նիճիւն էմր էթտի առաքէալէրէ քի պրթան էք
մէր վարըտէրինի ճէմ էտիւս սագլայալէր : 276
- 72 • Յն նիճիւն մէգբիւր քանանը նիսանըն գըզընէ տէրհալ
շիֆալըզ վէրմէտի : 281
- 73 • Յիսուս նիճիւն պէյան էթտի քէնտի մէճտինին նի
շանըն : 289

74. Մապէնի միզոն պիւյիւք քիմ տիր տէյու՝ յիսուսա նի՛
չին սիւալ էթ տիւեր աւաքեալէր : 298
75. Յն նիջին իգին վերմէտի պալատէ մէգբիւր քիմննէյէ
քի էվինէ վարուպ վէտալէշէ : 307
76. Պալատէ մէգբիւր եէթ միշ իքի շալիւրէր շէյթանէ
տախի հիւքմ էտէրլէ՛ր մի իտի : 316
77. Պիզատուս նիջին էօտիւրտիւ պալատէ մէգբիւր գա,
լիւէալլէրի : 326
78. Յն քի շարաթ կիւնիւնտէ պալատէ մէգբիւր իսթիս,
գայի էյի էթ տի : քահանայապետէր վէ վարիսեցի,
լէր անէ կիւճէնտիլէ՛ր մի : 334
79. Պալատէ մէգբիւր Եահուտիլէր քի յիսուսու դաշա,
մալէ գատըր օլամատըր : անըն գուտրէթ քեանի օլ,
տուղինի ֆէհմ էտիւպ իսլահ օլտուլէ՛ր մի : 343
80. Յիսուս նիջին կիթտի յովհաննէսին մկրտեւ էթ տիլի
մահալէ : 349
81. Պալատէ զիքր օլան տէվլէթլւ՝ նիջին իսթ էմէզ իտի
քի գարընտաշլէրի տախի ճէհէննէմէ կէլէլէր : 358
82. Յն քի տեօրթ կիւնիւք էօլէյիւ տիրիթտի , վարի,
սեցիլէր անի իշիտիւպ իսլահ օլտուլէ՛ր մի : 362
83. Յիսուս քի երէքովա կիթտի , անտէ չօգ վագըթ
տուրտո՛ւ մը : 371
84. Տաճարտա ալըշ վերիշ էտէնլէրի յն քի անտէն ինրաճ
էթտի , ճէմաէթ անէ մուղայիր ճէվապ էթտի՛ մի : 379
85. Քահանայապետէր՝ դպիւրէր՝ վէ վարիսեցիլէր մէգ,
բիւր թէմսիլի իշիտիւպ իսլահ օլտուլէ՛ր մի : 387
86. Քիմ իտիլէր պալատէ զիքր օլան վութ վէրէսթլէր ,
անլէր քի յիսուսու կեօրմէք իսթէրլէր իտի : 395
87. Յն նիջին աւաքեալլէրին սիւալ էթ տիլի մատտէլէ,
րին վագթիլի պէյան էթմէյիւպ՝ վէտէրուլահտէն
դայրի քիմնէ պիլմէզ տէտի : 403
88. Յն նիջին աւաքեալլէրին ոյագլէրլինի էպպատը : 409
89. Եահուտիլէրին քահանայապետի գա՛ն թանէ օլուր ի

տի՝ քի սուրբ աւետարան անկերին չօգուղինի պէյ-
ան էտէր :

419

90 . Պիղատոս նիշիւն տէտի եռհուսիկերէ քի՝ յիսուսու
ալուող քէնտի նօմաւէրի իւզրէ Թէտէիւն էտէլէր : 425

91 . Յիսուսուն ումուզունտէն խաջը ալուայ՝ նիշիւն մէզ-
քիւր կիւրէնլի սիմնա վէրտիւէր քի՝ գողգոթայա տէ-
կին կէօթիւրէ : 434

92 . Յիմ գաջ սաաթ գալտը խաջըն իւզերինտէ : 442

93 . Յիսուսուն տիւշմանլէրի պալատէ զիբր օլան միւճիւ-
զաթիւրի կեօրիւայ Թէօպէյէ կէլտիւէր մի : 447

94 . Յիսուս էֆէնտիմիզին գըլամէ ալտըղի զահիրէ չըգ-
տըգտէ , անըն տիւշմանլէրի նէ՞ հալէ տիւշտիւէր : 454

95 . Յիմ գըլամէ ալուայ սէմայէ յիւրիւճ էթմէսինէ տէ-
կին՝ գաջ տէֆա վէ քիմլէրէ կեօրիւնտիւ : 461

96 . Յիմ նիշիւն ճէպէլի զէյթտէն յիւրիւճ էթտի սէմայէ : 465

97 . Աւաքեսալար վազ էթմէկէ պաշտարգիւրինտէ յիսու-
սուն տիւշմանլէրի անլէրէ խուսումէթ էթտիւէր մի : 478

98 . Հաւատացեալէր քի Երուսաղէմտէ չօղստըլէր , նէ՞
վէճճ իւզրէ իտարէ օլուր իտիւրէ : 479

99 . Հապգը գապուլ էթմէյէն զատտար եահուտիւէր քի
ստէվաննոսու գաշտարլէր . սայիբ հաւատացեալէրէ
տաիի Երուսաղէմտէ քէտէր վէրտիւէր մի : 483

100 . Սօղոս երուսաղէմտէ վազ էթտիկինտէ եահուտիւէր
անէ խաուիմ օլտուլէր մի : 489

101 . Պալատէ զիբր օլտուղի մէնվալ իւզրէ՝ պէտրոս քի
խէլաւ օլտու՝ հերովգէս Թէքըար քէտէր վէրտիւէր
հաւատացեալէրէ : 493

102 . Պօղոս վէ բաւաբաս էէմտէն անթէքէայէ կէլ-
տիքտէն ոսնկըա՝ անտէ չօգ վադըթ գալտըլէր մի : 504

103 . Պօղոս վէ անըն ըէֆիգլէրի ֆիլիպէտէն չըգտըգլէ-
րինտէ , նէրէյէ կիթտիւէր : 508

104 . Պալատէ զիբր օլտուղի մէնվալ իւզրէ՝ պօղոս քի գա-
ղատիա դարաֆընէ կիթտի , անտէն նէրէյէ կիտէր : 513

105 . Մէջերը պին պաշք պօղոսու պաղայուն պտույտ
երսաւ էթաիքտէ , անըն տիւշմանէրէ Թէսքին օւ-
տուէն մի :

524

106 . Մէջերը փեստոս քի հսքիմ օւտու , ատաէթ իւզ-
քէ պօղոսուն տալասընը կի օգիւս անի իթլագ էթ-
տի մի :

526

107 . Փեստոս քիմէ Թէսքիմ էթտի պօղոսու քի բօմայա
կեօթիւրէ :

528

108 . Քրիստոնէական սուրբ հաւատք ալեմէ աշխարհ օր-
տուգտէ , հասիւտ վէ միւհնէտ եահուտիէր նէ-
հաճէ կիբէթար օլտուէր :

534

